BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
16 D
26

Col. 1. L. a

LIBER DIVINAE LVCIS, SECVNDVM DIVINAE,

ET EVANGELICAE SCRIPTVRAE LVCEM, IN CENTESIMI NONI PSALMI EXPOSITIONEM, ET INCLVSORVM MYSTERIORVM HVMANAE REDEMPTIONIS, ECCLESIAE SACRAMENTOrum, in Euchariſtiæ ſacramento transſubſtantiationis, vniuerſali reſurrectionis, & iudicij, & reſuſcitantium corporum eſſe, ſediumque electorum qualitatis, Gehennæ ignis, damnatorum pœnæ, & aliarum multarum rerum;

ITEM TRACTATVS DE POENITENTIA.

EXPONITVR ETIAM QVID ſit peccatum maximum: & peccatum contra Spiritum ſanctum:

ET TAM DIFFICILIS, QVAM myſterioſa horum trium prophetarum viſio, Ezechielis, Iſaiæ, & Ioannis. Et vltimò tractatur, quod natura humana, cum angelica, ad ſuæ regenerationis in gloriæ punctum peruenta, in tanto electorum numero, quanto angelica angelorum concurret;

DIVINA MEDIANTE GRATIA, (ET DIVINAE SCRIpturæ luce, à qua liber nomen accipit) ab idiota Ferdinando de las Infantas presbytero Cordubenſe compoſitus: & extra omnem prætenſionem

PATRI LVMINVM, TRINO, VNIQVE DEO DICAtus: & in omnibus S. R. Eccleſiæ ſubmiſſus.

BIBLIOTECA NAZ.

Ex idiomate Italico (præſente Authore) in Latinum traductus.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus Authoris, Excudebat Bertramus Bucholtz.
Anno M.DC.III.

S. Mariæ de scala

EX commiſſione Decani Facultatis Theologicæ ego Henricus Coſtræus Ercklenſis Theol. Licentiatus, Profeſſor, & Collegij Theologici Fiſcus, librũ à Domino Ferdinando de las Infantas Cordubenſe presbytero conſcriptum, in quo hæc cõtinentur: Expoſitio pſalmi centeſimi noni conſtans capitib. centum & viginti ſeptem: Tractatus de pœnitentia capitib. duodecim: De viſione Ezechielis capitib. octo: De æquali numero beatorum hominum & angelorum capitib. viginti & vno, &c. perlegi, nihilq; inueni, quod Catholicæ fidei bonisqúe moribus ſit diſſentaneum. Coloniæ, vigeſima die Septembris. Anno M.DC.III.

INDEX BREVIS MATERIARVM, QVAE HOC IN OPERE EX profeſſo ad longum tractantur, & explicantur.

DE ſacramentis Eccleſiæ.*à cap.xv.& vltra.fo. 39.*

*De tranſubſtãtiatione in ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramento:& ſeptem ſacramentorum vnione, in hoc corpore Domini conſiſtentiũ.à cap.*xxiii.*& vltra.fo.52.*

*De vniuerſali reſurrectione,& iudicio.cũ ampla decimi octaui Pſalmi expoſitione.à ca.L*iiii.*et.vltra.fo.*166

*De reſuſcitatorum corporum qualitate:& alijs notabilibus.cap.L*vi.*fo. 170.*

Tractatus,

*Quid ſit delictũ maximũ.à cap.L*xix.*& vltra.fo.207.*

Quid ſit peccatum contra ſpiritum ſanctum. à cap. Lxxvij.& vltra.fo. 231.

*Declaratur locus ſancti Ioannis, Qui non diligit:manet in morte:(& alij plures loci difficillimi ſcripturæ)in quo includuntur omnia peccata contra Spiritum ſanctum.cap.L*xxxix.*fo. 255.*

Tractatus De alijs peccatorum generibus contra Spiritum ſanctum.à cap.cx.et vltra.fo. 264.

Tractatur iterum ad maiorem declarationem, de reſucitatorum corporum eſſe:ſediumquē electorum qualiate:& de humiliatione Chriſti:& de alijs notabilib.à

cap.CIII.& vltra.fo. 303.

De reſurrectione Christi.cap.CVI.fo. 314

De humilitate: Id eſt, de proprio loco iudicij hominis. cap.CVII.fo. 317

De loco in quo iudicium habebitur vniuerſale, prout prophetatum eſt: & de effectu iudicij.cap.CVIII.fo. 319.

Aliæ rationes, ad maiorem declarationem effectus iudicij hominis.cap.CIX.fo. 322

Explicatur illud *Chriſti, Sicut fulgur exit ab oriente, & paret vſque ad occidentem : cum multis alijs locis ſcripturæ.cap.CX.fo.* 326

Declaratur myſterium vxoris Lot conuerſæ in ſtatuam ſalis: & ſignificatio ipſiusmet ſalis, cum applicatione multorum aliorũ locorum ſcripturæ.cap.CXI.fo. 329.

De terribili tuba vniuerſalis iudicij: de materia eius, & effectibus: cum expoſitione multorum aliorum locorum ſcripturæ.ca.CXII.fo. 333.

Declaratur myſterioſa victoria Gedeonis, contra Madianitas, & præcedens ſignum angelicum.cap.CXIII fo. 335.

De noua vnione carnis & ſpiritus, in noua pace & gloria reſurgendo: cum applicatione, & declaratione illa Eſau, & Iacobi: id eſt, ipſius carnis, & ſpiritus: & de præcedenti lucta quam habuit cum angelo vſque mane. & alijs.cap.CXIIII.fo. 340.

Decla-

Declaratur, & applicatur notabilis illa, & myſterioſa figura tranſitus populi electi Iſraelis per Iordanis flumen pedibus ſiccis: & myſterioſi diuini ordines ibidẽ obſeruati. cap. cxv. fo. 342.

Exponitur illud Domini, Sol obſcurabitur & luna nõ dabit lumen ſuum. Et ſtellæ cadẽt de cælo. Et illud de Apocalypſi, Et plangent ſe ſuper eum omnes tribus terræ: Etiam: Amẽ. & alia inexplicabilia. cap. cxvi. fo. 345.

De debito vſu ſacræ imaginis Chriſti, & ſanctorum, ſecundum ſacram ſcripturam. cap. cxvii. fo. 346.

Exponitur illud Domini, Et tunc parebit ſignum filij hominis in cælo: & illud Danielis, Iudicium ſedit, & libri aperti ſunt: & ipſorum librorum qualitas, illorumque characteris. & multæ aliæ res inexplicabiles. cap. cxviii. fo. 353.

Tractatur de qualitate patientium corporũ damnatorum, & an ſint eiuſdem maſſæ, agilitatis, & ſubtilitatis gaudentium iuſtorum in gloria. cap. cxix. fo. 357.

Exponitur illud Domini, Exibunt angeli, & ſeparabunt malos de medio iuſtorum, & mittent eos in caminũ ignis. & c. & quid rei ſit ipſe caminus ignis: & multæ aliæ res conſideratione dignæ. cap. cxx. fo. 358.

Quid ſit Gehenna: & de metaphorica eius applicatione Euangelica. & alia. cap. cxxi. fo. 360.

Explicatur & applicatur locus ſcripturæ, Ignis, grãdo, fa-

do, fames, et mors, & c. & q vna & altera natura: angelica & humana, in damnatis ſint communes poſt peccatum in affectibus præteritorum vitiorum, & effectibus carnalibus: & ſimiliter in punitione & pœna ipſorum delictorum. cap. cxxii. fo. 360.

Quòd in ipſis elementis reperiatur teſtimonium huius extraordinarij ignis & pœnæ damnatorum. & alia multa. cap. cxxiii. fo. 364.

Exponitur, & applicatur locus ille Euãgelij, Lucerna corporis tui eſt oculus tuus. & c. ad probandum quod corpora damnatorum erunt eiuſdem qualitatis, maſſæ, agilitatis, & ſubtilitatis electorum, cum reſurrexerint. cap. cxxiiii. fo. 365.

Tractatur an corpus damnati, cum ſit Gehenna & locus tormenti ipſius animæ: participet tormentum ſuũ, quantumuis ſit de eadem maſſa, agilitate, & ſubtilitate corporis iuſti. & alia inexplicabilia. cap. cxxv. fo 367.

Meditatio de iuſtitia ſententiæ Domini, æternæ gloriæ & pœnæ, vtrinq; irreuocabiliter promulgata. cap. cxxvi. fo. 371.

Exponitur verſus vltimus, De torrente in via bibet: & c. ad quem reducitur incomprehenſibilis abyſſus humiliationis Chriſti. cap. cxxvii. fo. 375.

Tractatus de Pœnitentia. fo. 378.

Tracta-

Tractatus,

In quo exponitur tam difficilis, quàm myſterioſa horum trium prophetarum viſio, Ezechielis, Eſaiæ, & Ioannis: et mediante Dei gratia, quomodo ſimul concordent, declaratur: à glorioſo Euangeliſta incipiendo. fo. 424.

Tractatus,

In quo ex ſacra ſcriptura latè oſtenditur, admodum probabile eſſe, quod natura humana ad ſuæ regenerationis in gloria terminum euecta, parem cũ angelica habebit electorum numerum. fo. 457.

AD

Caue tu ſapiens lector, qui indoctum hunc leges librum, ne idiotam in ſcribendo, vel alio modo, ſicut iniuſtè aliqui fecerunt, deleas autorē: dona tibi, & labores alienos applicando: vt iuſtus Deus non deleat te de libro vitæ: cùm gloriam eius defraudas ſimul. Nam, Quæ ſtulta ſunt mundi (ait Apoſtolus) elegit Deus, vt confundat ſapientes: &c. vt non glorietur omnis caro in conſpectu eius.

Errata Sic Corrigantur.

Pag 99 Columna prima, verſu primo, ſic. lege ſit.
Pag. 103 Col. 1 v. 19 pone (ante litera: &) poſt parturientem.
Pag 106. Col 2. v. 19. à fine, animo: lege, anima.
Pag 109. Col. 1 v. 1. ſaluatoris. lege, ſaluationis.
Pag 138. Col. 1. v. 3 matirie, lege, materia.
Pag. 142 Col. 1. v. 5 pe, lege per.
Pag. 148. Col. 2 v. 13. à fine lauando: lauando: lege tantùm, lauando.
Pag 147. Col. 2. v. 12. à fine, ſantiſme lege, ſanctiſſime.
Pag 164. Col. 2. v. 17. ſimititudine. lege, ſimilitudine.
Pag 207. Col. 1 v. 4. à fine. humanum. lege, humanam.
Pag [illegible]7. Col. 1 v 3 Dominus.) lege, (Dominus.
Pag 53 Col. 1. v 3. à fine, vniuerſali. lege, immortali.
Pag. 231 Col 1. v. 14 die. lege dic.
Pag 220 Col. 2. v. 3. prædicatione. Ionæ, lege, prædicatione Ionæ.
Pag 224. Col. 2. v. 1. ſimulati lege, ſtimulati.
Pag. 253. Col, 2. v. 1 ſument &. lege, ſumentes.
Pag 342. Col 2 v. 3. in fine. reſuſcitanda. lege, reſuſcitando.
Pag 3[illegible]4. Col. 2. v. 11 & ille. lege, eſt ille.
Pag 3[illegible]8. Col 2. v 5. paſſibili lege, poſſibili.
Pag 399. Col. 2 à fine. Lurcas. lege, Turcas.
Pag. 382. Col. 2. v 18 à fine. iudex. lege, index.
Pag 465. col. 1. v. 1. preſentem. lege, præſentem.

CAP. I.

Pſal.109. DIXIT DOMINVS DOMINO MEO: SEDE A DETXRIS MEIS. &c.
Dixit Dominus Domino meo. Vna ex maioribus difficultatibus, quæ in ſcripturæ ſacræ declaratione ordinariè occurrunt, eſt proprijs verbis dicere, proprioque loquendi modo, explicare conceptus: quãdo Domini Dei gratiâ, & per cõtinuatæ orationis ex parte noſtra medium, ad tantum tamque difficile opus importantiſſimæ & neceſſariæ, ad aliquam tam profundorum quàm ipſorũ ſublimium myſteriorum cognitionẽ peruenitur: aut per particularem reuelationem, cui facere illam vult: (vtrumque, per voluntatẽ diuinam & Spiritus ſancti medium, effectuatum) certior & tutior viá, per quam, proſperè res omnis, & abundanter adim-
1.Cor.12. pletur. *Alij quidem per Spiritum datur ſermo ſapientiæ: &c. (ait Apoſtolus) alij genera linguarum, alij interpretatio ſermonum, &c.* Verba propria ipſius ſpiritus Dei Creatoris, primæ rerũ omnium & principalis cauſę, ſunt effectus: per quos propriè, conceptus ſuos æternos dicit, & explicat, antè & poſt peccatũ, creã-
Pſal.18. do effectualiter & redimendo. *Cœli enarrant gloriam Dei, (ait ſcriptura ſacra) & opera manuum eius annuntiant firmamentum. &c.* Et principalis cauſa mirabilis ipſius operis vniuerſalis creationis, hominis cum reliquo omni in ipſo minori mundo humano, contento: nõ alia fuit, quã manifeſtatio extrà, ſui Creatoris Dei: cum ſit naturâ communicabilis, & huiuſce alterius maioris & mirabilioris, incarnationis verbi, & ſe, hominem faciendi, & patiẽdi mortem, poſt peccatum, in vniuerſalem ipſius culpæ remiſſionem: nõ fuit ſolum, ipſius peccati redemptio: quæ licet magna: reſpectu maioris huiuſce alterius & importantioris cauſę manifeſtationis ſuę in carne, retrò manet: Sed fuit cauſa præſertim, effectualis continuatio ipſius manifeſtationis extrà: finis principalis rerum omnium: ab ipſa culpa impeditæ: & per ipſius incarnati verbi medium, tamq; glorioſos effectus, (dominanter creando, & voluntariè redimendo) propria verba & loquendi modum ipſius ſpiritus Dei, cõtinuatæ: ſuum eſſe potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ & bonitatis infinitæ, manifeſtando. diuina ſua quatuor attributa, in quatuor elementis (terra ſcilicet aqua, aẽre, & igni) ſignificata. quaſi litteræ quattuor, & verbũ vnum, naturaliter intra (quoad attributa) & effectualiter extra, inquantum litterę & verbum, admirabile ſuum & ineffabile nomen æternum, proferentia. Vnde, hac in ratione, nouæ vnionis Dei & hominis ſimul, & voluntariæ dominationis in terra, homine primo peccante, à Dæmonio tyrãniſatæ: & ab ipſo humili Chriſto Dei filio, moriendo & reſurgendo recuperatæ: Dixit Dominus Domino meo: &c. Hoc eſt, non cum Primo Adamo, (æternus Pater) & dominatore in terra per innocentiam, à peccati malitiâ, ſimul cum ipſo imperio euacuatam: Sed cùm ſecundo Adamo Chriſto filio ſuo, particulariter loquendo: vniuerſali dominatore & domino per naturã, innocentiam, gratiam, & gloriam, in vniuerſali culpæ ipſius redemptione: *Quem con-* Hebr.1.
ſtituit hæredem vniuerſorum, (vt ſcriptum eſt) per quem fecit et ſecula. & per principem Apoſtolorum (inquantum homo) *Non enim David* Actor.2.
aſcẽdit in cœlum: dixit autem ipſe: Dixit Dominus Do Pſal.109.
mino meo ſede à dextris meis: donec ponam inimicos tuos, ſcabellum pedum tuorum. Certiſſimè ſciat ergò omnis domus Iſrael, quia & Dominum eum & Chriſtum fecit Deus hunc Ieſum, quem vos crucifixiſtis. Dixit Dominus Domino meo: &c duo diſtincta hoc in ſermone perſpiciũtur domi-

tione non conſiſtit,(accepta ſimpliciter)di-
uina manifeſtatio: homine ſui ipſius & re-
rum omnium creatarũ;in ipſo minori mũ-
do humano contẽtarum, dominante:quia
in hoc omni,non eſt proportio,manifeſta-
tioni extrà,ipſius Creatoris, in carne cõue-
niẽs.Sed cõſiſtit,in quantũ quod ipſum do-
miniũ,non hominis, ſed Creatoris eſt pro-
priũ:ipſi homini , à principio,ad talẽ effe-
ctũ manifeſtationis ipſius Dei in carne, ſi-
mul cũ libero arbitrio datũ & trãſlatũ: cũ
libertate,virtute & poteſtate diuina, obe-
diẽtiæ legẽ ſeruando: & ſimul ipſum Deũ,
in ſeipſum proportionaliter,in ſupernatu-
rali ſua imagine manifeſtando. Quia,ſicut
in manifeſtatione intrà,nõ per potẽtiã,etc.
dominando: Sed per naturalem communi
cationem ipſius eſſe potẽtiæ, ſapiẽtiæ, &c.
generãdo,effectualiter: ita,in manifeſtatio
ne extrà,correſpõdenter,nõ per potẽtiã &
ſuperius dominiũ,ſed per ipſius potẽtiæ &
ſuperioris dominij poteſtatiſq; diuinæ cõ-
municationẽ,ipſi homini,(vt dictũ eſt) ad
talẽ manifeſtationis effectũ,datã & trãſla-
tã,effectuatur.Sed hæc eſt differẽtia: quod
ipſa prærogatiua,nõ per cõmunicationem
ipſius eſſe potẽtiæ,ſapiẽtię,&c.naturaliter:
ſicut intrà:Sed per communicationem per
gratiã,vſus ipſi' dominij,& eſſe ſuperioris
potẽtiæ,accidẽtaliter , (vt manifeſtatione
ipſius Dei in carne,cõueniebat)cõceditur:
diſproportionis ipſius cõueniẽs, inter De-
um,& hominẽ,ante peccatũ , & ipſius cul-
pæ,ad gratiã,poſt peccatũ, in cõſecutione
ipſius,redemptione,& iuſtificatione ipſius
peccatoris,temperando. (Hoc ſuo loco de-
clarabitur)qua in ratione,omnia Deus ho-
mini ſubijciẽdo,(hoc eſt,quò ad irrationa-
Pſalm. 8. lia, vt dicit:*Omnia ſubiecisti ſub pedibus eius : oues
& boues vniuerſas:inſuper & pecora campi.&c.* nõ
ſubiecit hominẽ nec mulierẽ,alij homini,
Gen.3. niſi poſt peccatũ.Sicut ſcriptum eſt: *Mulieri
quoq; dixit:Multiplicabo ærumnas tuas, & cõceptus
tuos:in dolore paries filios, & ſub viri poteſtate eris,
& ipſe dominabitur tui.* Vnde Dominus Deus,
amiſſo ab homine in terra, poſt peccatũ v-
niuerſali dominio,in ipſius culpę teſtimo-
nij & pœnã,per ſecũdas cauſas vniuerſũ m-
gubernat:per proſpera tẽpora & aduerſa,
elemẽtalẽ partẽ,cœleſti,& ſpiritui, carnẽ,
(in ſpirituali)in duab' iſtis regionib.ſigni-
ficatos,& ipsũ hominẽ,alij homini,& ple-
runq; malo,& nõ ſemper bono dominio,et
oẽs vniuerſali morti ſubijciẽdo.q ante pec
catũ nõ erat. *Non n pluerat Dominus Deus ſuper* Gen 2.
*terrã (dicit,quò ad primũ)& homo nõ erat qui ope-
raretur terrã:Sed fons aſcẽdebat è terra, irrigãs vni-
uerſam faciem terræ.&c.&,Sub viri poteſtate eris,
ait mulieri,vt dictũ eſt,* (quò ad ſecundum) *& ipſe
dominabitur tui.* (in qua , ipſa caro inimicus
malus & inſtrumentum peccati,eſt ſignifi-
cata) Adæ verò dixit: Quia audiſti vocem
vxoris tuæ, (&c.) maledicta terra in opere
tuo: in laboribus comedes ex ea cũctis die-
bus vitæ tuæ.Spinas & tribulos germinabit
tibi, &c. Et hoc non per iuſtitiã ſolùm,ſed
per particularẽ miſericordiã,ſic ordinatũ:
quæ ſimul ſemper comites incedunt. Sicut
per Dauid:cõcludẽdo:Sede à dextris meis:
Donec ponã inimicos tuos; ſcabellũ pedũ
tuorũ. &c. varios ipſos effectus miſericor-
diæ & iuſtitiæ,ſignificãdo.propria verba&
loquẽdi modus ipſius ſpiritus Dei:æternos
ſuos cõceptus manifeſtatiõis ſuæ in carne,
nõ verbis & humano difficili loquẽdi mo-
do:Sed effectibus,& diuino facili modo lo-
quẽdi,& omnia in tẽpore ſuo,effectualiter
explicãdo:per nouas iſtas vias & ordinem
nouę vnionis Dei & hominis ſimul,proſpe-
ra tẽpora & aduerſa breuẽ et ærũnosã vitã,
(in locũ perpetuæ et delitiosæ)à repentina
et amara morte terminatã:et ab ipſo Chri-
ſto innocẽte redẽptore, cum humanis alijs
miſerijs,ad exẽplũ noſtrũ,et occaſionẽ pœ-
nitẽtiæ,paſſa voluntariè et amplexata:pœ-
nitentem hominem et in pœnitentia ope-
rantem,ad veram vitam,et verum æterrũ-
que delitiarũ et æternæ gloriæ paradiſum,
reuocando.Semper,et nihilominus, (mu-
tatione iſta et nouo communium miſeria-
rũ et mortalitatis humanæ iugo nõ obſtã-

pſalmum & ſymbolum diſcordantia: inquantum quod vnus in plurali dicat: ſede à dextris meis: alter verò in ſingulari: ſedet ad dexteram Patris: per eundem prophetam declaratur: & ex pſalmo octuage-
Pſ. 88. ſimo octauo colligitur, incipiente: *Miſericordias domini in æternum cantabo. et cæt.* Hoc quò ad effectus varios, ipſius vnicæ miſericordiæ diuinæ. ſicut in quantum quod omnes procedant ab vnico fonte ipſius charitatis Deo, ſubiungit in ſingulari, dicendo: *Quoniam dixiſti: In æternum miſericordia ædificabitur in cælis. &c.* Iſtud erit poſt vniuerſale iudicium: & cum hoc centeſimo nono, & Symbolo, concordat: vt dictum eſt. Quia, ſicut in primo aduentu, honoratus eſt à Patre Chriſtus in quantum homo, per medium ipſius vniuerſalis redemptionis, ſigna & miracula, in virtute ſua & merito, vt dictum eſt, quamdiu ſtabit mundus continuata; quæ totidem miſericordiæ ſunt & beneficia, quibus ipſa æterna charitas, variè & diſtinctè cum genere humano vtitur, & ſemper eſt vſa. qua in ratione & myſterio dicit in plurali: Sede à dextris meis: & in octuageſimo octauo ſimiliter. Miſericordias domini, &c. Ita etiã in ſecundo aduẽtu, & in æternũ honorificabitur Chriſtus ab electis ſuis, vnaque Pater, ab ipſo Saluatore filio ſuo Deo ſimul & homine, per medium ſuæ ſanctiſsimæ humanitatis: in conſeruatione ipſorum reſuſcitatorũ corporum elementalium, in indiſſolubili vnione cum ſuo ſpiritu, in ipſo ſpiritu Deo, in æternum miſericordiam ſuam in eis ædificando. Quoniam dixiſti: (hoc eſt, quia tu dixiſti: ita erit infallibiliter adimpletum, non obſtante perpetua & vniuerſali ruina ipſius fragilis & mortalis ædificij humani per peccatum) In æternum miſericordia ædificabitur in cælis: præparabitur veritas tua in eis. &cæt. Quoniam tu dixiſti: In æternum miſericordia ædificabitur in cælis: pręparabitur veritas tua in eis. Hoc eſt, præparabitur veritas tua in eis. (ab hac vltima clauſula incipiendo) cum ſint in terra primum ipſi electi, & quamdiu durabit mundus, per gratiam, in ſacramẽtorum virtute regenerati: & deinde, per hanc viam in nouiſsimo die, in Chriſto reſuſcitando: In æternum miſericordia ædificabitur in cælis: cum ſint in virtute ſua regenerati per gloriam, & in cælo, in æternũ in ipſomet Chriſto ſuſtentati: Et hoc: Quoniam tu dixiſti: Quia tu dixiſti: & ita infallibiliter complebitur. Præparabitur veritas tua in eis. Veritas tua: Hoc eſt, miſericordia tua. quia, *Vniuerſæ viæ homini, miſericordia* Pſ. 24.
& veritas. &c. omnes ipſas vias & effectus æternæ ſuæ charitatis, in ipſis dextris ſignificatos: & per ipſum verbum Dei Filium
incarnatum viam, veritatem & vitam; ef- Ioan 14.
fectuatos: ad vnicam miſericordiam (vt dictum eſt) & æternam veritatem ſuam reducendo. Vnde, Sancta Romana Eccleſia, fidelis eius & vniuerſalis ſponſa, dicendo. *Sedet ad dexteram Patris,* circulum perfectũ facit: vtrumque aduẽtum in æternitate ſua in quantum Deum comprehendendo: dictante ſuo perpetuo Spiritu ſancto, ipſa numerorum diſcordantia ſimul concor-
dante, ſicut per Dauid: *Miſericordia in æternum* Pſ. 88.
ædificabitur in cælis: &, Miſericordias Domini in æternum cantabo: (*Incipiendo*) quod electis attribuitur: & ſecundo non repugnat, dicendo: *Miſericordia in æternum ædificabitur in cælis:* ſiquidem ipſi electi, miſericordias Dei cantabunt in æternum in cœlo, per medium Filij ſibi factas: quæ dextræ eius ſunt & effectus miſericordiæ ſuæ infinitæ: vnicæ & communis cum Patre & Spiritu ſancto, in quantum Deo.

Et hoc in ordine & myſterio, glorioſus Stephanus prothomartyr, *Cum autem eſſet ple-*
nus Spiritu ſancto, (vt ſcriptum eſt) intendens in cœ- Act. 7.
lum, vidit gloriam Dei, (hoc eſt, in ſpiritu) & Ieſum ſtantem à dextris Dei. Hoc, inquantum hominem: per medium ſuum, caput cunctorum martyrum, moriendo & reſuſcitando, apertã cœli & miſericordiæ porta; in mi-

Quò ad mundum: Hoc eſt, illos, qui ſunt dæmonij huius mundi principis, cum alia inconuertibili turba errantium, pertinaciter vſq; in finem, ipſi veræ luci Chriſto, eiuſq; fideli ſponſæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, contradicentium, tanto à Deo præſcitorum, quanto ex ſemetipſis voluntariè ſeparatorum, in mortifera ipſa inobedientia permanēdo, condemnatorum, ait æternus ipſe Sacerdos & aduocatus noſter apud Pa-
Ioan. 12. trem, vt vniuerſalis etiam iudex in quantum homo, iudicando: *Non pro mundo rogo,*
Ioan 17. *ſed pro his, quos dediſti mihi: quia tui ſunt.* & A-
Iac. 4. poſtolus eius ſanctus Iacobus: *Adulteri: neſcitis quod amicitia huius mundi, inimica eſt Dei? Quicunque ergo voluerit amicus eſſe ſæculi huius, inimicus Dei conſtituitur. &c.*

Quò ad Dæmonium, principium & caput ipſius peccati, & conſequenter, primus & maior inimicus ipſius Dei, (ſicut caro i-
Apoc. 12. pſius ſpiritus, & animæ rationalis (*qui ſeducit vniuerſum orbem*: vt ſcriptum eſt: tantum contrarius & diſſimilis ab eo, quantum tenebræ à luce, & à veritate mendacium: dicit etiam Dominus, cum illius ſequacibus
Ioan. 8. Phariſeis hypocritis loquendo. *Vos ex patre diabolo eſtis: et deſideria patris veſtri vultis facere. ille homicida erat ab initio, & in veritate non ſtetit: quia non eſt veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex proprijs loquitur, quia mendax eſt: & pater eius. Ego autem ſi veritatem dico, non creditis mihi. &c.* Ita quòd, in his tribus inimicis, mundo, dæmonio, & carne, reliqui omnes intelligantur: ſicut omnia peccata, ad ſeptem mortalia capita reducuntur. Hebdomadalis imago ipſius Creatoris, in homine, quo ad tres perſonas diuinas, & quatuor attributa ipſius Dei: in tribus animæ potentijs, & quatuor corporis elemētis ſignificata in ipſā hydrā dæmonij peccādo transmutata: & ipſe homo, in ſuæ perfectionis effectū, rectè in diuinæ legis obſeruatione operādo ſecūdū diſcordatos ſenſus, a potētiarū & elemētorū & peccati fomite, vitiatos, à tot inimicis quaſi ſemper impeditus: & nunquam in priſtinum imaginis eſſe per innocentiam, vſque ad regenerationis ſuæ punctum, per gloriam (hoc eſt, Donec ponam inimicos tuos. (vt dicit) ſcabellum pedum tuorum) reſuſcitando, reſtauratus. qua in perfectione & plenitudine per innocentiam, concordatæ octauæ potentialis & ſenſualis, in diuinæ legis obſeruatione, ab elementorum & potentiarum concordantia procedentis, voluntariò obediendo, fuit ab initio. (vltrà præſentem per gratiam, ab hebdomadalium Sacramentorum virtute cauſatam, futura per gloriam reſuſcitando teſtificata. Quomodo autem duæ iſtæ creaturæ rationales, Angelus, & Homo, à principio, ſeſe inimicas fecerint Creatoris ſui Dei: diuina eius gratia mediante, infrà declarabitur.

CAP. IIII.

QVo ad Angelū. Cum ſit igitur principalis cauſa horum mirabilium duorum operum vniuerſalis creationis & redemptionis hominis, manifeſtatio in carne ipſius Creatoris Dei, naturâ cōmunicabilis: in hunc ordinem fuit res omnis rationalis & irrationalis, in huiuſce veritatis teſtimonium, ad imaginem hominis, creata: & ad miniſteriū eius auxiliūq; ſubordinata: & conſequenter, ſecundum ipſum vſum rationalē, in ipſo minori mūdo humano cōtēta: ſicuti hoc in myſterio, à Spiritu ſancto, per Moyſen ſcribitur dicendo: *In principio creauit Deus cœlum & terram:*
&c. Cœlū: quo ad ſpirituale & rationalem Gen 1.
animæ partem: quo in cœlo, Angelus ipſe ſimul & angelica pars rationalis intelligitur. Terrā: quo ad Irrationalē corporalē: de cuius limo, hoc eſt, terra & aqua cū duobus alijs elemētis, aere & igne, ipsū corpus humanū, resq; omnis viſibilis & palpabilis, fuit formata: & in ipſo homine, ratione ipſius vſus (vt dictum eſt) & ſingularis vnionis rationalis, contenta. qua in ſin-

gulari corporis & animæ vnione, inenarrabilis in Chriſto, Dei ſimul & hominis, eſt teſtificata. hominis ſolùm mentionē faciendo, & cæterarum rerum viſibilium, ratione ipſius principalis cauſæ vnionis & viſibilis manifeſtationis in carne, ipſius Creatoris. in dictione iſta, cœlum, & viſibili Solis, Lunæ, & Stellarum ornamento: cœlos omnes, & Angelicū inuiſibile ornamētum, rerumq; omnium Creatorem Deum, in ipſis Sole, Luna, & ſtellis ſignificata comprehendendo. quæ res viſibiles teſtimonium perhibent de inuiſibilibus cū inuiſibili Creatore Deo, & viſibili manifeſtatione ſua in carne, & fine ipſius carnis & creaturæ humanę in ipſo Deo: ad quem, ab ipſo fuit creata.

In Sole, apertè, trinitatis & vnitatis Creatoris myſteriū diſcernitur in circulari forma, Patris diſcernitur ęternitas: (& triū omnium perſonarum, in vnitate eſſentiæ) ab ipſo vt generante incipiendo, in eſſe corporeo: incarnatio Verbi Filij ſui. in illuminantibus radijs, qui ab ipsa circulari forma & eſſe corporeo naſcuntur: Spiritus ſanctus: ex Patre & ex filio procedens. in virtualibus effectibus, ab ipso vno Sole & vnica ſua virtute effectuatis: eſſentiæ vnitas. Hoc eſt, vnus ſolus Deus: vnde in morte figurati ſui Solis & veræ mundi lucis Chriſti Saluatoris, Dei filij: *Et obſcuratus eſt Sol.* (Luc. 23.) ordine cœleſti mutato: nouo & inaudito ſigno particularis ſenſus, myſterioſā ſignificationem ſuam demonſtrando.

Luna, ſignificat naturam humanam in innocentiæ ſtatu, ante peccatum: & etiam, Sanctam Romanam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam dilectam Chriſti ſponſam poſt peccatum. quæ ab ipſo Sole Chriſto, & Spiritus ſancti radijs ſemper illuminata, dicta eſt ab eo & nominata (iuxta prophetatum) Ciuitas Solis: vt ſpiritualis ſedes & vniuerſale ſceptrum in terra, vicarij ipſius Chriſti, vniuerſalis Saluatoris: (ſicut in figura fuit ipsa Roma in temporali) donec durabit præſentis vitę mortalis militantis nox, nocturnas erroris omnis & hæreſeos tenebras, (Matt. 7.) iudicanter fugando: & huiuſmodi offendicula ſpatioſæ viæ quæ ducit ad perditionem, ab anguſta & aſpera quæ ducit ad vitam, proprijs apoſtolicæ & pœnitentis vitæ exemplis, condemnanter diſcernendo. & mediante diuina ipsa Luce & gratia, culpas ipſas pœnitentibus, particulari authoritate ſuprema, (vltra vniuerſalem apoſtolicam ſacerdotalem,) ſimul cum pœna remittēdo. de qua Luna, & fideli Eccleſia, cōformiter eſt prophetatum, dicendo. *Et erit lux Lunæ, ſicut lux Solis,* (Iſa 30.) (hoc eſt, quoad ipſam veram lucem iudicialem, & vnicam authoritatē diuinam in terra, dicente ipſo Sole iuſtitiæ ad Petrum: *Et tibi dabo claues regni cælorum*) (Mat. 16.) *& lux Solis erit ſeptempliciter.* Hoc eſt ſecundum ipſam hebdomadalem diſtributionem ſacramentalem, in ipſorum peccatorum remiſsione: pręteritam cæcitatem, noua Luce per gratiam illuminando: quo ad vſq; ab ipſo Sole Chriſto, lecta. totaliter: ad vitam & gloriā æternam reſuſcitando, ſimul cum ipſo, magis palam iudicet; (ſicut dicit. *Sedebitis & vos ſuper ſedes duodecim iudicantes,* (Mat. 19.) cæcos obſtinatos errantes, & ab ipſa ſeparatos vſque in finem, condemnando. quia tunc. Non occidet vltra Sol tuus, (ait Spiritus ſanctus, cum fideli & obediente parte, loquendo) & Luna tua non minuetur: (quia tunc totaliter colligetur infidelis ipſa & hæretica zizania, (vt ſcriptum eſt) & alligabitur in faſciculos ad comburendum) quia erit tibi Dominus in lucem ſempiternam, & complebūtur dies luctus tui. facta gloriæ thronus, ipſa natura humana in Chriſto, & fidelis eius Eccleſia, ipſi Soli & Lunæ (vt dictum eſt) comparata. ſicut per Dauid. *Et thronus eius ſicut Sol in conſpectu meo, & ſicut luna perfecta in æternum, & teſtis in cælo fidelis.* (Pſal. 18)

In ſtellis, Angelica natura & humana, ſunt ſignificatæ: in æquali electorum numero,

mero, Angelorum & Hominū, & varijs glo riæ gradibus, in vniuerſalis reſurrectionis & iudicij die, concurrentes: & in ipſo firmamento & octauo cœlo ſtellato ipſius reſurrectionis effectus ad vitam & gloriam æternam, eſt teſtificatus. Vnde, viuorum iudex & mortuorum, *Qui numerat multitudinem ſtellarum: (per Dauid) & omnibus eis nomina vocat.* Hoc eſt, ſecundum varia humanarū virtutū & vitiorū nomina, iudicãdo. & per ſanctum Ioannem: (quo ad humanam) *Et qui vicerit, & cuſtodierit vſque in finem opera mea: &c. dabo illi ſtellam matutinam. &c.* de fixis ipſis ſtellis ſplendentium corporum electorum loquendo, in matutino vltimi & octaui diei vniuerſalis reſurrectionis, ab ipso iuſtitiæ Sole Chriſto illuminatorum ad gloriam & vitam æternam: *Stella enim à ſtella differt in claritate: (inquit Apoſtolus) Sic & reſurrectio mortuorum*, correſpondenter ipſa reſurrectio in matutino diei tertiæ ſuæ mortis, & octauæ, creationis glorioſè reſuſcitando, (ſicut dicit,) Exurgam diluculo) initiata. & quo ad angelicam, per Iſaiam: *Quomodo cecidiſti de cælo Lucifer, qui manè oriebaris? &c.* cadentem Angelum & rebellatam partem angelicam ipſius ſuperbi monſtri, matutinæ ſtellæ comparando: cum ſit in illis angelis (vt poſtea dicetur) pars humana corporalis, & in ſtellis; reſuſcitata corpora ſignificata. & in hanc viſibilis & inuiſibilis ornamenti cœleſtis rationem: (redeundo ad Moyſen) adiungit dicendo: *Terra autem erat inanis & vacua.* Hoc eſt, per quantum non erat creatus homo. Quia quemadmodum finis principalis creationis hominis & redemptionis, reique omnis ad ipſius hominis imaginem creatæ, erat (vt dictum eſt) manifeſtatio in carne ipſius creatoris, & eſſe ſui hebdomadalis trium perſonarum diuinarum, & quatuor diuinorum attributorum, in humano ipso ſpiritu ternario, & elementali parte corporali quaterna, ſignificati: in huiuſce rei teſtimonium, conueniebat, quòd non in inſtanti, ſecundum interminatam ſignificati & manifeſtati Dei potentiam: ſed pluribus diebus, ſecundum terminatum eſſe ſignificantis hominis, per communicationem temporalem æternitatis & eſſe ſui potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, ad humanam correſpondentiam, & non diuinam, hebdomadaliter & terminatè manifeſtaretur. & conformiter à Spiritu ſancto per Moyſen, ſcriptum ſic & ordinatum. Vnde, cum nondum creatus eſſet homo, & de iſto tractaſſet, dicit: Terra autem erat inanis & vacua. & ad differentiam cæli: quod cum eſſet iam particularis ſedes & habitatio ipſius Dei, (ſicut ſcriptum eſt: *Dominus in cælo parauit ſedem ſuam*) cum reliquo inuiſibili angelico rationali ornamento (præter viſibile ſtellatum irrationale) vacuum & inane, non erat. Vnde, homine creato, rebusque omnibus humanæ naturæ ſubmiſſis: (ſicut dicit: *Benedixitque illis Deus, & ait, Creſcite & multiplicamini, & replete terram, & ſubijcite eam, & dominamini piſcibus maris, & volatilibus cæli, & vniuerſis animantibus, quæ mouentur ſuper terram. &c.* differenter ait in ſequenti capitulo, incipiendo: *Igitur perfecti ſunt cæli & terra, & omnis ornatus eorum. &c.* perfectionem rei omnis & complementum, ad rationalem partem, angelicam & humanam, & particulariter ad hominem reducendo: in quo ſingulariter, (et non in Angelo) creator manifeſtari debebat. *Nuſquam enim Angelus apprehendit, (inquit Apoſtolus) ſed ſemen Abrahæ apprehendit.* Et in hanc rationem, fuerunt cœli, (ſimul cum natura angelica creati) ab ipſo Creatore ad hominis imaginem (ſimul quantū ipſe ſolus ad imaginē Dei creari debebat) adiutoriū & miniſterium eius, (vt dictum eſt) hebdomadaliter diſpoſiti & ordinati. ſeptem cœli, planetæ ſeptem, præter octauum ſtellatum, dictum, firmamentum, vniuerſalem naturæ humanæ finem & firmamentum eius in Deo, (vt dictum eſt)

Marginalia: *Pſal. 46.* — *Apoc. 2.* — *1. Cor. 15.* — *Iſa. 14.* — *Gen. 1.* — *Gen. 2.* — *Heb. 2.*

eſt) ad gloriam & vitã æternam reſuſcitando, ſignificans. ſeptem dies creationis, in principio manifeſtationis extra, hoc eſt, operis ſex, & requiei vnus: hebdomadaliter etiam, æternitatem ſuam homini communicando: & ſimul hebdomadale ſuum eſſe potentiæ (vt dictum eſt) ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitę, trinum, & vnum Deum, manifeſtando. qua in vnione & concordantia ternaria & quaternaria potentia rum & elementorum. vnde, tres perſonæ diuinæ, (vt dictum eſt) & attributa quatuor ſunt ſignificata: humanæ naturæ vnio cum diuina, eſt teſtificata. Angeli ſeptem, in pręſentia maieſtatis ipſius Dei, in hominis conſeruationem (& cæterarum rerum omnium creatarum) perpetuò aſſiſtentes; incarnationis Verbi myſterium, ſignificanter repræſentantes: (in quibus, reliqua omnis angelica natura, vnita eſt & epilogata) ſtellis ſimiliter à Spiritu ſancto comparati. Sicut per ſanctum Ioannem, de ipſo Chriſto loquendo: *Et habebat in dextera ſua ſtellas ſeptem. &c. Sacramentum ſeptem ſtellarum quas vidiſti in dextera mea, & ſeptem candelabra aurea: ſeptem ſtellæ, angeli ſunt ſeptem Eccleſiarum: & candelabra ſeptem, ſeptem Eccleſiæ ſunt.* Apoc. 1. naturam Angelicam in ipſius incarnati verbi merito, ad vniuerſalem & particularem, humanæ, cuſtodiam, (vt dictum eſt) in eiuſque adiutorium & miniſterium, hebdomadaliter diſpoſitam & ordinatam, ad ipſos ſeptem angelos, (in quibus tota intelligitur) reducendo. & ſimiliter, humanam et vniuerſalem fidelium eccleſiam in ipſis ſeptem eccleſijs comprehendẽdo. qua in Eccleſia, correſpondenter, redemptionis humanæ per ipſum Saluatorẽ Chriſtum factæ, theſaurus: per medium hebdomadalium ſacramentorum, ab hebdomadali ſua ſanctiſsima humanitate virtutem accipientium, hebdomadaliter diſtribuitur.

Et ſicut in veteri teſtamento, candelabrum vnum ſeptem luminum, futuræ incarnationis ipſius verbi diuini myſterium repræſentans, angelico ſtellato & cœleſti, ſeptem angelorum, cœlorumque ſeptem & planetarum correſpondens. Ita poſt ipſius figurę complementum in nouo teſtamento, ſeſe verbum incarnando, moriendo & reſuſcitando: diſtinctè magis & vniuerſaliter, in hac alma ciuitate Romana ſceptro & capite vniuerſalis Eccleſiæ fidelium: in locum candelabri vnius, ſeptem luminum, altaria ſeptem, et ſeptem ſumptuoſiſsima templa ſunt fundata: ad quæ, perpetua & vniuerſalis peregrinatio eorum omnium, qui continuo huc ex qualibet orbis parte adueniunt, reducitur: & per medium viſitationis eorum hebdomadalis & Sacramentorum, vniuerſalis: indulgentia in remiſſionem peccatorum, culpæ & pœnæ, à ſummo Pontifice Romano paſtore vniuerſali, & ipſius Chriſti vicario in terra, conceditur: adiuncta corporis Chriſti Domini communione, qui Deus & homo, finis & principij noſtri centrum, (*Ego ſum A, & Ω principium & finis,* ait ipſe) ſicut in puriſſimo & particulari Apoc. 1. aureo candelabro hebdomadali, potentiali et elementali humanitatis ſuæ ſanctiſſimæ, ſeſe incarnando, in quantum Deus, à principio, & in æternum, inſeparabiliter conſiſtit: Ita, in medio vniuerſalis candelabri ſuæ fidelis Eccleſiæ, (in ijs ſeptem candelabris & Eccleſijs ſeptem intellectæ) & vbicunque vnicum ipſum & vniuerſale ſacrificium offertur: in altaris ſacramento & conſecrata hoſtia, (ſicut ad dexteram Patris, in cœlo) quamdiu durabit mundus, inquantum Deus, & inquanhomo, ſimul, realiter & præſentialiter conſiſtit. ſicut dicit: *Et conuerſus ſum vt viderem vocem, quæ loquebatur mecum: & conuerſus vidi ſeptem candelabra aurea: & in medio ſeptem cande-*

candelabrorum aureorum ſimilē filio hominis. &c. & habebat in dextera ſua ſtellasſeptem : (vt dictum eſt) &c. Ita, quod vtraque eccleſia, angelica & humana, in ratione & myſterio incarnationis Verbi, & vniuerſalis manifeſtationis in carne ipſius Dei, finis principalis rerum omnium, hebdomadaliter diſpoſita eſt & ordinata.

Et ſicut natura angelica, particulariter, in ſeptem angelis aſſiſtentibus, (in quibus, imago Dei in homine, naturalis, trium animæ potentiarum, quo ad tres perſonas diuinas, (vt dictum eſt) & quatuor corporis elementorum, quò ad attributa quatuor ipſius Dei, eſt ſignificata) fuit à principio, quaſi materia & forma, in angelos nominatos & non nominatos diſtincta: hoc eſt, nominatos tres, Michaelem, Gabrielem, & Raphaelem, quo ad tres animæ potentias, & tres perſonas diuinas: & quatuor innominatos, quò ad quatuor elementa, & attributa quatuor ipſius Dei: Ita vniuerſaliter, in corporis & animæ diſtinctionem, fuit ſub duobus capitibus & principibus diſtincta & ſubordinata. Hoc eſt, ſub Archangelo Michaele, quo ad animam: & ſub angelo Lucifero, quo ad corpus. Vnde Spiritus ſanctus, per Sanctā Eccleſiam Catholicam, quo ad primum, & in eius feſtiuitate, ad laudes: Archangele Michael, conſtitui te principem ſuper omnes animas ſuſcipiendas. & in ſacrificio pro animabus defunctorum: Ne cadant in obſcurum, (ait ſimiliter) ſed ſignifer ſanctus Michael repræſentet eas in lucem ſanctam. et cætera. & Dominus, quo ad ſecundum principem, corporalem partem ſignificantem: Ioan. 12. *Nunc iudicium eſt mundi: nunc princeps huius mundi eijcietur foras, et cætera.* qua in regione elementali, ipſum corpus humanum, (ſicut anima, in cœleſti) intelligitur: à quibus quatuor elementis, fuit à principio formatum. & hæ duæ regiones cœleſtis, & elementalis, ſimul cum ſignificatis ſuis, corpore ſcilicet & anima, ſub duobus ipſis principibus, eorumque regimine ſubmiſſæ. et quamuis ipſe princeps Lucifer, per peccatum cadendo, fuiſſet omni gratia & prærogatiua priuatus: nihilominus hominem, breui tempore, peccare faciendo, de nouo, per voluntatem humanam, ipſius mundi, ſe principem & Dominum fecit. in quo minori mundo humano, iugo peccati ſubmiſſo, res omnis includitur: ad ſuſtentationem cuius & particulare miniſterium fuit creata. Vnde, princeps huius mundi. & conſequenter; Nunc iudicium eſt mundi: (hoc eſt, quo ad ipsam remotionem dominij, ſuper ipſo minori mundo homine; in quem mundus ipſe vniuerſalis venit intellectus: non cum prima libertate, natura ipſa humana, effectualiter ad gloriam & vitam æternam, operante) nunc princeps huius mundi eijcietur foras: per quantum peccator ipſe, per gratiam & medium proximæ ſuæ mortis & ſanguinis, debebat à tyrannide ipſa & ſeruitute diabolica liberari.

Ita quod, in duas partes diſtincta fuit angelica natura, in imaginem hominis, auxilium & cuſtodiam eius: & ſub duobus principibus, (vt dictum eſt) Michaele, et Lucifero, ſubordinata. quod colligitur etiam ex ſcripto per ſanctum Ioannem in hoc facto, dicendo: Michael & angeli eius præliabantur cum dracone, & draco pugnabat, & angeli eius: et cætera. vterque cum ſuis angelis: quibus principibus, ipſa natura angelica in duas partes diſtincta, erat ſubmiſſa. Et conſequenter conueniebat, in vitalis Vniuerſalis vnionis ratio-

nem, quod hi duo principatus haberent v-
num conueniens caput, & ſolum domina
torem ſupra ſe, & ſupra omnia creata: ſi-
cut effectuari debebat, in ipſius & alia-
rum figurarum futurarum complemento,
ſicut ſcriptum eſt: *Et congregabuntur filij Iuda:*
Oſe 1. *& filij Iſrael pariter:* (hoc eſt, anima & cor-
pus, reſuſcitando: in ipſo Iuda & Iſrael, ſi-
cut in duobus ipſis principibus Michaele.
& Lucifero, & angelis eorum, ſignificata
quod ſuo loco & tempore latius declara-
bitur) *& ponent ſibimet caput vnum, & aſcendent*
de terra: (hoc eſt reſuſcitãdo) quia magnus dies Ie-
zrael. Hoc eſt, ipſe tremendus dies vniuer-
ſalis reſurrectionis & iudicij: dies magna
& amara valdè. Caput vnum: hoc eſt, Chri-
ſtum, Deum & hominem . ſicut ſcrip-
Pſ. 8. tum eſt: *Et omnia ſubiecit ſub pedibus eius: & i-*
Eph. 1. *pſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam, quæ eſt*
corpus ipſius, & plenitudo eius, qui omnia in omnibus
adimpleuit. quia creatio, non eſt proportio-
nale corpus, ad ipſum caput, Creatorē: eti-
amſi ad rationalem partem ſit reducta, &
particulariter in ipſo minore mundo ho-
mine, epilogata: nec fundamentum, ipſius
Dei manifeſtationi conueniens : (niſi ſe
verbum incarnando) cum ſit multum diſſi-
milis fundamento principali, grauis iſtius
machinæ, quod eſt, ipſemet Creator Deus:
in virtute ſua & potentia, ſapientia, iuſtitia
& bonitate infinita, omnia creando, ſimul
que particulariter ſuſtentando: ſicut ſcrip-
Iob. 38. tum eſt: *Vbi eras quando ponebam fundamenta ter-*
ræ? &c. Super quo baſes illius ſolidatæ ſunt? Hoc
eſt, quo ad ipſas baſes & attributalia funda
mēta: diuina in ipſo creationis effectu, & v-
uerſalis machinæ ſuſtentatione, diuinam
ſuam potentiam, (ipſe Deus) iuſtitiam, &
immenſam bonitatem applicando. funda-
menta quatuor vniuerſalia, in quatuor e-
lementis, (vt dictum eſt) de quibus, viſibi-
lis res omnis & palpabilis creata fuit, &
quatuor correſpondentibus ventis, vide-
licet, oriente, occidente, Aquilone & meri-
diano, ad quos reliqui omnes reducuntur,

ſignificata. *Aut quis demiſit lapidem angularem*
eius, cum me laudarent aſtra matutina, & iubila-
rent omnes filij Dei? Hoc eſt, quo ad ipſum pro
portionale fundamentum, & manifeſtatio
ni extra ipſius Dei conueniens, ipſius angu
laris lapidis verbi incarnati Chriſti Filij
ſui Dei et hominis, à principio, vt princi-
pale fundamētum, in infinito merito ſuo,
omnia per ipſum creando, poſiti et appli-
cati. Dicitur: Omnia per ipſum creando.
Hoc eſt, per ipſum verbum , formatum
quatuor ipſis litteris diuinorum quatuor
attributorum cunctis tribus perſonis diui-
nis communium: in ipſa creatione, redem-
ptione et iuſtificatione hominis (prout di-
cit. Omnia) communiter concurrentium:
cum eſſet ab æterno, incarnatio eius de-
terminata, ſicut ſcriptum eſt: *Ecce ego mittam* Iſa. 28.
in fundamentis Sion lapidem. &c. Hoc eſt, in
proprijs attributalibus fundamentis ipſi-
us Sion naturæ diuinæ, angularem ipſum
naturæ humanæ lapidem, quo ad quatuor
elementa , de quibus ipſum corpus fuit
formatum, et quatuor attributa diuina ſi-
mul, ipſius Dei, in ipſis quatuor elemen-
tis, ſignificata: factum vnum lapidem ſo-
lum et fundamentum, manifeſtationi ex-
tra ipſius Dei , conueniens: ſe verbum
incarnando. Verbum: id eſt, Filius: æterne à
Patre generatus. dictus, verbum particula-
riter: eo quòd, cùm communis eſſet in ipſis
quatuor attributis cùm Patre et ſpiritu
ſancto: ſolum fuit per ipſum, principium
manifeſtationis intra et extra, (ſicut dicit:
Principium, qui et loquor vobis) vt ſecundam Ioan. 8.
perſonam, æterne è Patre generatē incar-
nando ſeſe, moriendo in quantum homo,
et reſuſcitando in quantum Deus, ipſum
ineffabile nomen Iehouah, hoc eſt, nomen
et verbū, quatuor ipſis attributalibus et ele
mentalibus litteris formatū) & ipſius Dei
Eſſe, potentiæ, ſapientiæ & iuſtitiæ, & bo-
nitatis infinitæ, manifeſtatum. *Lapidem pro-*
batum (adiungendo) *angularem, pretioſum, in*
funda-

fundamento fundatum. &c. Probatum hoc eſt in opere & effectibus redemptionis peccati. & conſequenter pretioſum in ipſius culpæ ſatisfactione. In fundamento fundatũ. Hoc eſt, omnia ipſa fundamenta diuina attributalia, ad vnum ſolum fundamentum vnius Dei ſolius, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, reducendo. Sicut
Iob.38. in Iob: *Aut quis demiſit lapidem angularem eius, cum me laudarent aſtra matutina, & iubilarent omnes filij Dei? &c.* particulariter loquẽdo, de ipſo lapide angulari Chriſto Deo, & homine elemẽtari & attributali: vniuerſali capite & fundamẽto, in manifeſtatione extra, ipſius Creatoris: in aurora primi diei vniuerſalis creationis, à primis ipſis cœleſtib. naturæ angelicæ auibus, (ſicut erit in futura vltimi diei & vniuerſalis reſurrectionis, ab electis ſuis humanæ naturæ filijs, vt
Pſal. 102. Aquila, reuocatis) laudato vt dicit, & iubilato.

Vnde, (ad propoſitum redeundo) in illo principio, cum eſſet à Spiritu Sancto propoſitum, naturæ angelicæ, ſub duobus ipſis principibus, (vt dictum eſt) in imaginem hominis, & corporis & animæ rationem) miniſterium & adiutorium eius, diſtinctæ & ſubordinatæ, quod cõueniebat (ſecundũ rationes allegatas) quod haberent caput vnum & ſolum dominatorem ſuprà ſe: qui ad maiorem Creatoris manifeſtationem, futurus erat alterius naturæ, ſuæ ipſorum, multò inferioris, ſed cum diuina natura vnitæ, & in ipſo Deo exaltatæ: cui humiliter (ſi volebant in gratia confirmari) obeditu-
Apoc.8. ri erant, eamq; adoraturi: *Et factum eſt preliũ magnum in cælo: Michael & angeli eius prœliabãtur cũ Dracone, & draco pugnabat, & angeli eius: &c.* duobus ipſis principibus & angelis eorũ, inter ſe diſſentiẽtibus. quia Michaelis pars obedire voluit: Luciferi verò non obediẽdum eſſe cenſebat, imò ſeſe opponendum contrà, & ſeparatum imperium facere. Sicut de ipſo dracone ſcriptum eſt: & de fructibus effectibusque ſuperbiæ ſuæ, fraudis & malitiæ, prophetatum dicendo: *In cælum conſcendam, ſuper aſtra Dei exaltabo ſolium meum, ſedebo in mõte teſtamẽti in lateribus Aquilonis. &c.* Iſa. 14.
in Luthero hæreſiarcha & ſecundo Lucifero in terra, iam completum: nato in Aquilone, (*quia malum viſum eſt ab Aquilone, (per Ieremiam) & contritio magna*) & ibi ſua errorũ & Iere. 6.
diabolici imperij ſede primùm fundata. cõcludendo: *Aſcendam ſuper altitudinem nubium,* (quod eſt quantum ſuperbè aſcendi poteſt ſuper caliginoſas nubes ſuorum fallacium fundamẽtorum) *ſimilis ero Altiſſimo.* Hoc eſt, ſeipſum (Luciferum & Lutherũ) ipſi Chriſto & Eccleſiæ ſuæ Catholicæ, ſuperbè & inuidioſè aſſimulando: & ipſi Spiritui ſancto, & veræ Luci Apoſtolicæ reſiſtẽdo. Vnde, non amplius Lucifer, vt prius antequã caderet, nominatur: Sed Draco: & per Moyſen conformiter, ſerpenti callido aſſimilatus: (*Serpẽs erat callidior* (inquit ille) *quæ* Gen 3.
non exaudiet vocẽ incantantiũ: (Sicut per Dauid Pſal. 57.
de falſis ipſis hæreticis loquẽdo) *& venifici incantantis ſapienter.* & correſpõdenter humilis angelus & obediens princeps, ſuperbo ipſi & inobedienti monſtro reſiſtens: nouiter Michael nominatur. hoc eſt, Quis vt Deus? in virtute & merito humillimi Chriſti veri Dei & veri hominis, reprobati lapidis angularis vniuerſalis fundamenti, ſuperbã & reprobantem partem, victorioſè deponendo. Sicut concludit, dicendo: *& non va-* Apoc.8.
luerunt, neque locus inuentus eſt eorum amplius in cælo. Et proiectus eſt Draco ille magnus, ſerpens antiquus, qui vocatur diabolus, & Sathanas, qui ſeducit vniuerſum orbem : (hoc eſt, per ſemetipſum primum, & per ſecundum ſerpentem hæreſeon caput Lutherum & ſequaces eius) & proiectus eſt in terram, & angeli eius cum illo miſſi ſunt. reſtãte ipſa humili & obediente Michaelis parte, cum æterna victoria, in gratia, confirmata: & Angelis ſeptem, incarnationem Verbi, & hebdomadalem ſuam humanitatẽ ſanctiſsimam, repræſentantibus, in cuſtodiam hominis & auxilium, ternariẽ, ſecundum

et ipsā & potētiā, ſapientiā & bonitatē infinitam, cum ipſo communicando. Sicut Spiritus ſanctus, de ipſo Filio ſapientia Patris, loquendo ſignificat dicendo: *Hæc illum, qui*
Sap. 10. *primus formatus eſt à Deo, pater orbis terrarum, cum ſolus eſſet creatus, cuſtodiuit, & eduxit illum à delicto ſuo, & dedit illi virtutem continendi omnia. &c.* Et dedit illi virtutem continendi omnia. & per Apoſtolum, item de ipſo Chriſto:
Heb. 1. *Qui cum ſit ſplendor gloriæ & figura ſubſtantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis ſuæ, purgationem peccatorum faciens ſedet ad dexteram maieſtatis in excelſis. &c.* Portansque omnia verbo virtu-
Sap. 10. tis ſuæ. Hoc eſt: Sicut illic, primo homini: *Et dedit illi virtutem continendi omnia.* Quomodo,
Heb. 1. dedit illi virtutem continendi omnia? *Verbo virtutis ſuæ:* vt ait Apoſtolus. Hoc eſt, in cōmunicatione ipſius virtutis & potētiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ: à Patre, Filio, naturaliter: (propter quod dictus
Ioann. 1. eſt, *Verbum quod erat apud Deū*) & ab ipſo, primo homini accidentaliter, in vniuerſali Creatoris ipſius manifeſtatione in carne, communicatæ. Litteræ quatuor, ex quibus ipſum verbum & ineffabile Dei nomen *Tetragrammaton*, conſiſtit: Hoc eſt, non ē quatuor litterarum, quod apud Hebræos eſt, Iheoush, per quam cōmunicationis viam, Cū ſolus eſſet creatus, (vt dicit) cuſtodiuit, &c. Cum ſolus eſſet creatus: hoc eſt, ad cæterorum hominum differentiā, poſt peccatū: qui, non ſingulariter formati vt primus, de concordata elementali materia, in omni pace, ſpiritu & rationali ſuæ formę, vnita. in quo conſiſtit ipſa cuſtodia, in creādo illum: ſed vniuerſaliter, de humano ſemine & diſcordata materia, in originali peccato concepti. vnde intrat, (de primo) & eduxit illum à delicto ſuo: per quantum defectus ipſe, non ab opifice ipſiusque operis factore Deo, (à quo in omni perfectione fuit abſolutum) fuit cauſatus: Sed ab ipſomet homine, & per culpam & diffidentiam ſuam, abſque alio ſtimulo, liberè & voluntariè peccando. Vnde intrat, Et dedit illi virtutem continendi omnia. Omnia hoc eſt, ipſum hominem minorem mundum, (in quo, res omnis ſecundum ipſum rationalem vſum, venit intellecta) voluntati humanæ ſubordinando: in quo conſiſtit imago Dei in homine: cum ipſum dominium, Dei ſit: & non hominis, quo cum dominio, obediendo, in eademmet virtute & potentia ſua diuina, ſacrificanter concurrebat: æterno Sacerdoti in cœlo verbo diuino, in manifeſtatione ipſius Dei in carne, correſpondendo: in ipſo verbo diuino, ſine principio & fine intrà, in æterna ſua generatione, initiata. Ita, quod virtute & poteſtate diuina concurrebat homo: & formaliter etiam, in ipſomet paterno amore, piè & filialiter amando. non per æternam generationem naturaliter, vt Filius: neque in eo gradu æqualitatis perſonarum, & reciproci amoris Spiritus ſancti, tertia perſona & teſtimonium ipſius eſſe charitatis æternæ Dei, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis ſuæ infinitæ, in ipſamet æqualitate & comprehenſibilitate æterna, ex Patre & ex Filio procedentes: ſed per creationem temporalem, & accidentalem communicationem ipſius Eſſe, in tam libero quàm rationali vſu ipſius potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ diuinæ, conſiſtētem: manifeſtationi in carne, communicantis ipſius Dei, conuenientem: Ita quod ipſa carnis & Spiritus ſtatera, adeò æqua erat, in omni actione, cum ſingulari gaudio, extrà paſſionem omnem inæqualitatis malitiæ & amoris proprij, verum ipſum Patrem Deum, ſimpliciter & piè amando, eique obediendo: quòd alia omnis delectatio poſt peccatum, vim nō habebat in illo innocētiæ ſtatu, adiungendi aliquid, aut minuēdi: imò, ſenſualis omnis delectatio, in illum dominantem, conuerſa, virtuoſa erat grataque Deo & laudabilis. Vnde, *Creſcite & multiplicamini:* (intelligite Hęretici) in principio illo multiplicationis ſeminis humani: Gen. 1.

por

ſibilis Dei potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ & bonitatis infinitæ, viſibiliter & apparēter manifeſtando. Et ecce callidus ſerpens maledictus, inuidia motus & ira, illum perſequitur: & ad faciendum illum inclinare & retrò vertere, grauiſſimo vtitur pondere leuiſſimæ mulieris: ad quā ſeſe cōuertēdo, obuertendoque ſimul terga Deo, de prohibito fructu, in inobedientia ſua comedendo: elatus mente deuenit, id ſcire volendo, quod ſibi non conueniebat: (*& eritis ſicut Dij.* (ait illi tentator mendax) *ſcientes bonum & malum*) ecce gladius & irreparabilis ictus diuinæ iuſtitiæ, ab alto & cæleſti Angelico miniſterio repentè executus : ipſomet in puncto imagine Dei euaneſcente, in illius vicem hydram dæmonij manifeſtando, in quam homo, peccando transformatur: cernendo ſeſe extra (vt perdens) felicem & victorem obedientiæ circulum & verum paradiſum delitiarum, vt dictum eſt: (præter terreſtrem) quòd certè talis eſt, & vocationem maioris præmij et adquiſitionis paradiſi cœleſtis, & ipſiuſmet Dei, homini dati, amando ipſum Creatorem, eique obediendo. (Homo o Homo: non expellit te Deus, non: nec tunc, nec vnquam, donec ſtabit mundus: exis tumet teque extrudis). Et ecce in homine ſerpentina maledictio, in teſtimoniū diabolicæ imaginis, in quā, peccando transformatur: *Super pectus tuum gradieris*, (dixit ſerpenti Deus) *& terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ.* Quem comeditis cibum vos, Buffones & venenoſi ſerpētes peccatores, quo vos ſuſtentatis, & in diabolica hebdomadali imagine diſcordātiæ potentiarum & elementorum nutritis ſuper pectus terreni omnis & ſenſualis affectus gradiendo, in cælum reſpicere non valentes? Terram. In hoc aurum & argentum reducitur, & quicquid ab ipſa terra producitur, ſtulteq; ab ipſo mundo cœco
Pſa. 113. & effectuosè deſideratur. *Simulacra gentium argentum & aurum,* (ait Spiritus ſanctus) *opera manuum hominum.* hoc eſt, idola ſuperbiæ, auaritiæ, luxuriæ, iræ, gulæ, inuidiæ, & pigritiæ: cum alijs innumerabilibus, ad ea reductis. mortiferi fructus, & peccatorum tribuli ab ipſa maledicta terra & infructuoſa ficu humana ſemper producti: in quos miſer conuertitur peccator. ſicut concludit dicendo: *Similes illis fiant qui faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis.* Vnde, propter hanc cauſam & viam perditionis & mortis, eiectus homo è paradiſo delitiarum & circulo benedictionis & vitæ Deo, à ſemetipſo (vt dictum eſt) voluntariè extruſus: in illomet inſtanti, vt perdens, morti ſe reperit condemnatum: & in ipſo maledictionis circulo voluntariæ inobedientiæ ſuæ vinctum & captum: ipſiſque omnibus circundantibus inimicis & propriæ potentiarum & elementorum diſcordantiæ, imagini peccati, ſeruum & ſubditum. Et ecce, quomodo fuit homo, Deo factus inimicus.

CAP. VI.

Viciata igitur imagine Dei in homine, & ſecundum mortalem communem potentiarum & elementorum diſcordantiā, (vbi tres perſonæ diuinæ & quatuor attributa Dei ſunt ſignificata) obliquè operando, in hydræā imaginem peccati transmutata: & conſequenter etiā (vt dictum eſt) ſuper poſita irrationali hebdomadalium cælorum & planetarum ſic ad imaginem hominis ordinatorū, per influētias contrarias & repentinas tempeſtates, ipſius culpæ vniuerſalis humanæ atrocitatē demonſtrantium: non idcircò defuit angelica rationalis imago ſeptem angelorum coram Dei maieſtate aſtantium: vt forma, irrationalis ipſius machinæ, ne cadat: (à diuina ipſa virtute & prima cauſa, motæ Apoc. 1. & per ſecundas cauſas poſt peccatum, in teſtimonium (vt dictum eſt); & ipſius culpæ pœnam, gubernatæ) & in ipſius peccatoris auxilium, ſacrificanter myſterium incarnationis verbi repræſentantiū: particulare ipſum et primum incenſum, vna cum vni-

uer-

teor attributorũ ipſius trini & vnius Dei, correſpondentem potentiarũ & elementorum concordantiam, vnde (præter inſeparabilem concordantiam & vnionẽ Dei & hominis ſimul) incomprehenſibilis & glorioſa trium perſonarũ diuinarũ & quatuor attributorum diuinorum eſt teſtificata. ſicut in priſtina humana concordantia per innocentiam, & præſenti per gratiam, & gloriam, (Chriſto reſuſcitante) ſacramẽtum ipsum ternariæ & quaternariæ concordantiæ æqualitatis perſonarum & attributorum, (homine humiliter obediente, & rectè operante) venit manifeſtanter verificatum.
4. Reg. 3. Vnde propheta Eliſeus: *Nunc autem adducite mihi pſaltem*: (hoc eſt, hominem, in operando & patiendo pro peccatis, concordanter ſimul cũ ipſo muſicali humanæ redemptionis inſtrumento Chriſto inquãtum homine, comitatum) *Dumque caneret pſaltes, facta eſt ſuper eum manus Domini, & ait: Hæc dicit Dominus: Facite alueum torrentis huius*
1 Par. 25 *foſſas, & foſſas &c.* Et alibi, de illo Idithum, qui in cithara prophetabat(vt dicit) ſuper confitentes et laudantes Dominum. In cithara. Hoc eſt, in effectu ipſo doni prophetiæ, in teſtimonium incarnationis verbi & meriti muſicalis ipſius inſtrumenti redemptionis humanæ, inquãtum homo, per diſpoſitiuum ipſum naturalis conſonantiæ modum, potentialem & ſenſualem humanã accidentalẽ diſcordãtiã poſt peccatum, temperando: ſimulque (ſicut Dauid in Saul, psalterio) ipsum contriſtantis dæmonij mendacium fugando. Vnde conformiter,
Eccl. 44. per ſapientiſſimum Salomon: *Laudemus viros glorioſos & parentes noſtros in generatione ſua &c. In peritia ſua requirentes modos muſicos, & narrantes carmina ſcripturarum.* Hoc eſt, quò ad dulciſsimum carmen interius, occulti ſenſus ſpiritualis. modi muſici inuenti in ſacra cœleſti et gloriosa narratione vniuer-
Ps. 18. ſalis creationis (*Cœli enarrant gloriam Dei. ſcriptum eſt*) & redemptionis hominis, per va-
Sap. 11. ria myſteria & muſicales concordantias myſterioſorum numerorũ, (*Omnia in menſura* (*ait ipſa ſapientia*) *& numero & pondere diſpoſuiſti*) manifeſtationem intra & extra ipſius trini & vnius Dei, naturaliter, & propriè pronuntiantes. & eius æternũ eſſe ternariũ & hebdomadale ſimul, diuinarũ triũ perſonarũ, & ſuorũ quatuor attributorum, potẽtiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, vna ſola eſſentia principij & finis rerũ omnium, in plenitudine octauæ, ſuæ particularis, & vniuerſalis reſurrectionis, in perfectione rerum omnium & complemento: naturaliter per viam & modũ muſicalem ternariæ & octauæ muſicalis conſonantiæ, teſtificata. ſicut ipſe docet, per muſicalẽ modum dicendo: *Ego ſum A, & Ω, principium & fi-* Apoc. 1.
nis. modus & carmen muſicale perfectæ ternariæ concordãtiæ octauæ ſimul: tãto hebdomadalis, ipsa octaua, quãnto perfecta & augmenti & diminutionis incapax, (propter quod, Deo ſolùm eſt attributa) cũ octauus gradus ſit cũ primo vna et eadẽ res. principiũ vnũ & finis naturæ humanæ in Deo reſuſcitãdo, eſſentiæ vnitatẽ & æternitatẽ ipſius immenſi Dei teſtificãs. & ipſa octaua, tanto hebdomadalis in Deo, quo ad ternariã et quaternariã concordantiã & æqualitatem perſonarum et attributorum: (in hebdomadali humana concordantia per innocentiã, (vt dictum eſt) potentiarũ et elementorum, teſtificatum) quãtum homini diſcordãs, in incõprehẽſibilitate ſua: per viã muſicalis inſtrumẽti & humanarũ vocũ naturaliũ, in notabili diſproportiõe (auditu & iudicio humano) & diſcordãtia primi & ſeptẽ gradus, teſtificatũ. præterquã in Chriſto Deo & homine ſimul, & perfecta vnione & aſſũptione humanæ naturæ, in diuinã, (ſe verbũ incarnãdo, in manifeſtatione ipſius Dei in carne. Octauus manifeſtationis in carne: nõ octauus, quò ad hebdomadale et incõprehẽſibile diuinũ eſſe, ternariũ & quaternariũ perſonarũ et attributorũ: in quo æterno Creatore, vt principio et fine rerũ omniũ ipſe homo et omnia creata ſũt incluſa: ſed octau⁹ grad⁹ quò ad

mi tantum naturalis & propria, quantum eſſe cernitur generaliter in cunctis nationibus quantumuis barbaris, & ab hominibus & ab auibus ſimul vſitata, cum voluptate & delectabili commotione etiam naturali irrationalium cæterorum animalium: videtur, quòd per hanc viam, inuiſibilis Deus immenſus & incomprehenſibilis Creator: manifeſtare ſeſe creaturis ſuis vniuerſaliter voluit: ſuauiter & muſicè, myſterium incomprehenſibile trini ſui & vnius Eſſe, teſtificando.

Tribus vocibus vnica muſicalis conſonātia formatur: Hoc eſt, Vniſono, Tertia, & Quinta. quæ trina & vna conſonantia, per circulum perfectum Octauę, (ęternitatis ipſius Dei teſtimonium) trinè & vnitè explicata: in plures voces multiplicatur: & ſimiliter in plures conſonantias & muſicales ſpecies extenditur. quæ omnes ab vna ipſa ſola naſcuntur: in ipſaq; ternaria ſunt (ſicut cauſata) incluſæ. Muſici, generaliter & inconſideratè, Quartam adiungunt & Sextam. In lite Quarta eſt. eſt, qui falſam dicit: eſt, qui aliter intelligit & tuetur, dicendo quòd ea Græci vtuntur: & ſecundū veritatem, malè intellecta eſt, peiusq; poſita in vſum. Quia in vnica & recta conſonantia ternaria, neque Quarta, neq; Sexta inuenitur. cum autem non ſit nec eſſe poſſit vllo modo, quod fundamentum aliud ſpecierum muſicalium, in muſica reperiatur, quòd conſonanter multiplicari & extendi poſſit, (ſicut ab ipſa in infinitum multiplicatur & extenditur) præterquam ſola hæc ternaria conſonantia: hoc eſt, Vniſonus, Tertia, & Quinta: ex qua dulci & vnica ternaria harmonia, res omnis pendet, & in qua fundatur res omnis & includitur: teſtimonium euidens (vt dictum eſt) Trinitatis & Vnitatis Dei, ſuæque manifeſtationis intrà, & extrà: Oportet neceſſariò, quòd aliæ iſtæ duæ ſpecies, quas addūt, Quarta, & Sexta, includantur (Sicut includuntur profectò) in ipſamet conſonantia ternaria. & ita eſt, quod Quarta, in Quinta: & Sexta, in Tertia includitur. veraq; transformata, & extrà eſſe ſuum naturale: propter quod, ab omnibus non cognoſcuntur: nec Quarta pro Quinta, nec Sexta, pro tertia, vti verè ſunt. conſiſtit factū, in quo fundamentalis amborum chorda, eſt in ſuperiori parte: & alia, quæ ex ipſa fundamentali formatur, eſt in inferiori parte, inuerſa: cū naturaliter in ſuperiori Octauæ ſuæ parte eſſe debeat: vbi, ad naturalem ſuum locum reuerſæ: diſſoluitur fallacia: Quarta, Quinta reſtando: & Sexta, Tertia, vt verè ſunt. quia, in Toni ratione, & conſequēter, conſonantiæ: chorda illa fundamētalis eſt & principalis, vbi vtrumq; formatur, quæ, Diapente capax eſt. & in Quarta, ſimiliterque in Sexta, cum inferior ipſarū chorda, non ſit capax Diapente, nec conſequenter conſonātiæ: nec in illis formari, nec dignoſci Tonus poſſit: præterquam in ſuperpoſita earum chorda: cū ſint in vnica ternaria conſonantia, (vt declaratum eſt) incluſæ: rectè & naturaliter recipi non debent, in augmentationem numeri, plurium ſpecierum muſicalium, ſuprà tres ternarias, (Vniſonum videlicet, Tertiam, & Quintam) vnicæ ternariæ conſonantiæ.

Cum autē in Muſica, Ternaria ſolùm ſit conſonantia: tribus diſtinctis vocibus, & vnico ſono conſiſtens: tres in conſonantia voces, & Tonus vnus: mirabile eſt quàm euidenter in ipſa, ſanctiſſimæ Trinitatis miſterium reſplendeat. Per ſancti Athanaſij Symbolum, à Catholica ſancta Romana Eccleſia recitatum, ait Spiritus ſanctus: *Fides autem Catholica hæc eſt: vt vnum Deum in trinitate, et trinitatem in vnitate veneremur, &c.* Cernitur hoc, & experientialiter in ternaria conſonantia demonſtratur: cum ſit vna conſonantia, ſonus vnus, & vnus Tonus: tribus diſtinctis vocibus conſiſtens: ſicut dicit: Vnum Deum in trinitate. & ſimiliter vna conſonantia, ſonus, & Tonus: ſicut concludit: Et trinitatem in vnitate veneremur. *Athan.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUEL

Neque confundentes perſonas. (Et hoc etiã) Non
eſſet muſicalis conſonantia: ſi tres ipſius
chordæ, in conſonando ſimul, reddendo
que vno eodemq; tempore ſuas voces, ſeſe
vnaquaque diſcernente, in ſe diſtinctę non
eſſent. *Neque ſubſtantiam ſeparantes.* Neque
verò harum vnitarum vocũ diſtinctio, vni-
cam ipſius ternariæ conſonantiæ toni, &
ſoni ſubſtantiam ſeparat: imò, per quantũ
non eſſet Muſica, quæ in conſonanti diſtin-
ctarum vocum varietate conſiſtit: (ſicut
pergit dicendo: *Alia eſt enim perſona Patris, alia
Filij, alia Spiritus ſancti*) ſi ex eadẽmet varieta
te vocum et diſtinctione non naſceretur
(ſicut naſcitur) vnica ſubſtantia vnius
dulcedinis ſolius, ex indiuiſibili perfectæ
conſonantiæ, toni, et ſoni, vnione proce
dens. vt adiungit dicendo: *Sed Patris, & Fi-
lij, & Spiritus ſancti vna eſt diuinitas: æqualis
gloria, & coæterna maieſtas. Qualis Pater, talis
Filius: talis Spiritus ſanctus.* Et hæc etiam veri-
tas in ipſamet ternaria conſonantia, expe-
rientialiter verificata inuenitur. Quia, cum
conſiſtat ternariæ conſonantiæ perfectiò,
in vniſoni ſubſiſtentia: & eſſe Muſicam, in
conſonanti varietate trium diſtinctarum
vocum, quæ ab ipſo Vniſono explicãtur: ſi-
miles naturaliter & æquales eſſe veniunt,
in modum, quod propter naturalẽ earum
indiſſolubilem vnionem, in vnaquaque i-
pſarũ, ab humano pectore, aut inſtrumen-
tali chorda reſonare audita: ternarius ſpi-
ritus & anima noſtra rationalis, cũctis tri-
bus perfruitur; eaſq; comprehendit. & hoc
per experiẽtiam, inter puellas ſimplices &
ruſticos etiam villicos videtur & verifica-
tur: & generalius in Italiæ partibus, quòd
cũ ſimul ſunt in laboribus & exercitijs ſu-
is, ſimulac vnus incipit vnã triũ vocũ cane-
re indifferenter, illicò ſocij alias duas adiũ
gunt, & naturaliter illã muſiceq, comitan-
tur. Ita quòd, ternariæ conſonãtiæ perfe-
ctio, conſiſtendo naturaliter, in varietate
& æqualitate vocum, vnionis, & commu-
nis concurrentiæ cunctorum trium in v-
naquaque ipſarum, ab Vniſono & vnica
ſubſtantia, in manifeſtatione ſua diſtinctẽ
& cõcordãter explicatarum: cunctę tres, ſi-
miles ſunt & vna eademq; res. ſicut pergit,
dicẽdo: *Increatus Pater: increatus Filius: increatus
Spiritus ſanctus. immenſus, æternus. &c. & tamen
non tres æterni: Sed vnus æternus.* Et in Gregoria-
no cantu, plano, dicto vulgariter: cõpoſito
& in Sanctã Romanã Eccleſiã introducto,
(circiter ab hinc mille annis) à glorioſo Sã-
cto Gregorio magno, ſummo põtifice, (prę
ter aliqua pauca, quæ tamẽ ſanctus Leo Pa-
pa fecit) ad diuini officij & Sancti altaris
ſacrificij ornamẽtũ: à quo vniuerſaliter in
orbe Chriſtiano templa ſunt, cũ ſumptuo-
ſis reliquijs et magni pretij ornamẽtis, pre-
tioſiſſimis librarijs ornata: in ſacris ipſius
cãtilenis, veritas hæc perſpicitur & cõpro-
batur: cũ ſit quòd, hoc in myſterio, cũ extra
ordinaria libertate & artificio ſimul, inci-
pit differẽter, & finit in qualibet triũ vocũ.
vnicæ ipſius & ternariæ conſonantiæ. ſicut
dicit: *Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus ſan-
ctus.* Et myſterioſum hoc artificiũ, in dicto
Cãtu plano obſeruatum: cum nõ eſſet ſem-
per à modernis muſicis cõſideratum: fuit
cauſa, quòd in multis cõpoſitionibus muſi-
calibus ad Eccleſiæ ſanctæ & diuini cultus
ſeruitiũ tamẽ, ſuper ſubiectis ipſis Grego-
rianis, cõpoſitis & ordinatis: errata pluri-
ma cõtrà veritatẽ & naturale Toni Eſſe, ſint
admiſſa. & quòd ad vltimũ incautè, (bono
forſitan cum zelo) à nonnullis primorũ in
Alma ciuitate Romana, tempore Gregorij
decimitertij, fuerint ipſæ Gregorianæ can-
tilenæ in hoc particulari indifferẽtis prin-
cipij & finis, condẽnatæ & pro falſis iudi-
catæ. cumq; à ſummo Pontifice, authorita-
tẽ mutãdi eas obtinuiſſent, alioſque libros
ſuo modo faciendi, antiquitate tã glorioſo
rum ſanctorum & origine non obſtante:
non defuit, qui in eodem honoris Dei zelo
ſeſe cõtra opponeret: in modũ quòd, cum,
Dei gratia, eſſet in illa muſices arte, (ſicut
in ſcribendo ſecundum notam ſuam igno-
rantiam.

rãtiam)omniũ minimus: ſolũ cum auxilio illorũ & vera luce muſicali, cũ ſuper hoc auditus fuiſſet,dubiũ reſolutũ fuit:ſimulq́; noua & contraria inuidioſi dæmonij machina.totaliter diruta. Dicitq́; etiã adhuc eodem zelo: Quod ſi qui alij idẽ audebũt: aliam non habebunt benedictionem:imò, (cum admonitione fraterna) potiùs à Deo & ab ipſis glorioſis ſanctis, maledicentur.

Et eſt mirabile,quod dictus Gregorianus cãtus cum per vnã vocẽ ſolã ſit adnotatus: quãdo à bonis cãtoribus & Choriſtis cãtatur,tantã facit harmoniam: vt mille ſimul voces cũ muſicali omni varietate conſonãtes,eſſe videãtur.& hoc accidit,quia in vna illa voce naturaliter cõcurrit indiuiſibilis ternaria muſicalis cõſonantia:circulariter in infinitũ per octauã, in varias cõſonãtias dilatata:ſicut omnes,in ipſa vnica ternaria incluſæ,& ab anima noſtra ternaria,circulariter tamẽ per octauã,ſecundũ tres potẽtias & concurrẽtes quinq; corporales ſenſus,cum naturali & communi delectatione & gaudio receptæ. & res omnis etiã (ſicut ad vnam ſolam animam rationalem, & rationale ſubiectum humanum corporis & animæ ſimul) ad vnam ſolam eſſentiã ternariæ conſonantiæ, ſoni & Toni reducta. Hoc eſt, *Sicut non tres increati, (vt dicit) nec tres immenſi: ſed vnus increatus, & vnus immenſus. Omnipotens.&c.* Et ſicut in omni ternariç conſonantiæ voce,cũctæ tres (vt dictũ eſt) in muſicalis vnionis ratione indiuiſibiliter cõcurrũt:ideoq́;,tantũ vna eſt, quãtum alia:& cũ tres ſint diſtinctæ voces:nõ ſunt, nec eſſe poſſunt Toni tres,nec tres ſoni, & cõſonantiæ:niſi Tonus vnus,vnus ſonus,vnaq́ue ſola conſonantia & dulcis harmonia:Ita: *Deus Pater, Deus Filius, (vt dicit) Deus Spiritus ſanctus. & tamen non tres Dij: ſed vnus eſt Deus. &c. Pater à nullo eſt factus (dicit etiam) nec creatus, nec genitus. Filius à Patre ſolo eſt: non factus, nec creatus. ſed genitus. Spiritus ſanctus à Patre, & Filio: non factus, nec creatus, nec genitus, ſed procedẽs. &c.* Et hoc etiã,per practicabilẽ muſicã intelligitur. Ternaria muſicalis conſonantia,tribus (vt dictum eſt) vocibus conſtat: hoc eſt, Vniſono, Tertia, & Quinta. vt puta: Patre, Filio, et Spiritu ſancto. Vniſonus: (quo ad Patrem) à ſemetipſo regitur, & à nullo alio pendet. ſicut dicit: *Pater à nullo eſt factus, nec creatus, nec genitus.* Quo ad alias duas ſpecies, Tertiam, & Quintam: conſiderandum eſt: à Quinta incipiendo: Quòd in ratione communis temperamenti ipſarum trium chordarum, aut naturalium vocum: eſſendo quod, naturalis & expertus muſicus ipſam Quintam primum ab Vniſono explicat & extendit: & cum ipſo, prout illi naturaliter in ſpiritum ſuum & mentem venit,imaginata, ſecundario concordat: cùm veritate dici poteſt quod ab ipſo Vniſono, abſque vlla poſterioritate, (ſicut extenditur) naturaliter generatur: & conſequenter, generato verbo Dei filio attribuitur: (*Qui eſt imago Dei inuiſibilis* (*vt ſcriptum eſt*) *Genitus, non factus, conſubſtantialis Patri, per quem omnia facta ſunt*) & ſimul cum ipſa naturali æterna generatione, (quò ad ipſius Quintæ numerorum, ſenſibus quinque corporalibus correſpondentem, extenſæ naturaliter ab Vniſono, & generatæ) myſterium ſuæ incarnationis & manifeſtationis in carne teſtificatur. Col. 1. Quò ad tertiam: ſignificationem tertiæ perſonæ, Spiritus ſancti (præter communem ſuam cum alijs qualitatem: quandoquidem non eſſet perfecta conſonantia ternaria, ſi cum duabus alijs ſimul, in æqualitatis vnione et Eſſe perfectionis indiuiſibiliter non concurreret) conſiderandum eſt etiam notabile ſuum et particulare myſterium: (Intelligite Græci) et eſt: Quod conſiſtendo naturaliter et vnitiuè in medio, inter vniſonũ, & Quintã: hac in ratione veritatis & naturalis infallibilis demõſtrationis: tãtũ ab vniſono, quãtũ à Quinta de ab alijs per ſonis, Patri, et Filio attributis, (vt dictum eſt) naturaliter procedit: in Tertia, reſpectu duarum

duarum collateralium, concordanter & vtriuè conſonando. ſicut dicit: *Spiritus ſanctus à Patre & Filio: non factus, nec creatus, nec genitus, ſed procedens.*

CAP. VIII.

MYſterij iſtud ſanctiſſimæ Trinitatis, in tribus etiã Archãgelis, inter aſtãtes ſeptem, cum myſterio, ſolum nominatis, eſt ſignificatum. qui, à Spiritu ſancto in teſtimonium communis procedentiæ ſuæ, à Patre, & à Filio: per medium ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ, muſicali ordine vſitati, hoc eſt: Michael: Gabriel: Raphael. vt putà: Vniſonus Tertia, & Quinta: tres voces & ſpecies muſicales, eodem ordine à muſicis, (ſicut à Spiritu ſancto, ipſi tres Archãgeli) muſicaliter vſitatæ: Eſt muſicalis ordo: per quantum Gabriel, qui interpretatur, Fortitudo Dei, tertiæ ſanctiſſimæ Trinitatis perſonę Spiritui ſancto attributus, in medio conſiſtit, inter Michaelem, qui patri, & Raphaelem, qui Filio eſt attributus. & hoc, nõ ſine myſterio: vt dictum eſt: imò in teſtimonium quòd Spiritus ſanctus, (intelligite Græci) in ipſo Archangelo Gabriele ſignificatus, à Patre, & à Filio procedit: ſicut naturaliter & correſpondenter, in ternaria conſonãtia, Tertia (ſicut Gabriel) Spiritui ſãcto attributa, ex collateralibus (vt dictum eſt) procedẽs; in medio cõſiſtit, inter Vniſonum & Quintam: duabus alijs perſonis, Patri, & Filio, attributas. Ita quod ſecundum muſicalem hunc ordinem, vocum ternariæ conſonantiæ, & correſpondẽtem (muſicalem etiam) nominatorum trium Archangelorum, in quibus duabus ternarijs partibus, tres perſonæ diuinæ ſunt ſignificatæ: dicendo: (quo ad tres voces) Vniſonus, Tertia, Quinta: & correſpondenter, quò ad tres Archangelos, dicendo: Michael, Gabriel, Raphael: nõ dicitur, (Secundum propriam eorum ſignificationem) Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus: ſed dicitur, Pater, & Spiritus ſanctus, & Filius. Michael, quò ad Patrem: Gabriel, quò ad Spiritum ſanctum: & Raphael, quò ad Filium. Myſterium & ordo diuinus muſicalis angelicus: à ternaria teſtificata concordantia trium perſonarum diuinarum procedens: natura omnis angelica, (vt dictum eſt) ſicut ſeptem angelis hebdomadaliter: tribus ipſorum nominatis particulariter (trinum ipſum myſterium, & diuinarum trium perſonarum vnionem ſignificantibus) ordine muſicali, trium hierarchiarum, & trium chorũm pro vnaquaq, muſicè & ternariè vnita. ſicut in terra, ipſe muſicalis ordo conformiter (præter cõſonantiam ternariam) à tertia perſona Spiritu ſancto, per medium vnici filij ipſius Columbæ & vniuerſalis paſtoris ſummi Romani Pontificis, introductus: & in ipſa vniuerſali fidelium eccleſia, in Lætanijs & precibus ſolitis, ipſi tres Archangeli, muſicè vſitati. Hoc eſt, dicendo: Sancte Michael, ora pro nobis. Sancte Gabriel, ora pro nobis. Sancte Raphael, ora pro nobis. Gabrielem in medio, inter Michaelem, & Raphaelem ponendo: in teſtimonium (vt dictum eſt) quòd Spiritus ſanctus in ipſo Gabriele ſignificatus, à Patre, & à Filio procedit.

Et ſciendum eſt: Quòd duobus variatis ordinibus vtitur Spiritus ſanctus in teſtimonialem ſignificationem, myſterij huius, ſanctiſſimæ Trinitatis. vnus ſecundũ carnem eſt: alter ſecũdum ſpiritum: vnionem humanæ naturæ cum diuina in Chriſto, teſtificantes. Ordo ſecũdum carnem, eſt ſucceſſiuè, & non muſicè obſeruatus in tribus Patriarchis, Abraham, Iſaac, & Iacob. vt putà: (in ſignificationem) Patre, et Filio, et Spiritu ſancto. quo in ſemine, ſecundum prophetatum, verbum caro factum eſt: et ipſe Chriſtus inquantum homo, ſucceſſiuè proceſſit. in ſecundo loco poſitus vt ſecunda perſona, in Iſaac ſignificatus: & à figurato Abraham æterno Patre, æternè genitus. Ordo ſecundum carnem et in quã-

tum.

tum homo,ab ipſo incarnato verbo cõformiter vſitatus,cũ apoſtolicis hominibus loquẽdo,& dicẽdo:Eũtes ergò docete omnes gentes:baptizãtes eos in nomine Patris,& Filij,& Spiritus ſancti. (Mat. 28.) Ordo ſecundum ſpiritum,non ſucceſſiuè,ſed variè muſiceque obſeruatus in tribus Archangelis,Michaele,Gabriele,Raphaele: vt puta: Patre, & Spiritu ſancto,& Filio. Gabrielem in medio, & ſecundo loco, inter Michaelem, & Raphaelem ponendo, vt potè quod reciprocè æternus ipſe amor Spiritus ſãctus, in Gabriele ſignificatus, ex Patre, & ex Filio, concordanter & vnitiuè procedat. Nunc ſciendum eſt, in verificationem variatæ huius obſeruationis, muſicalis ordinis angelici,ſecundum ſpiritum, quomodo Michael Patri,Gabriel Spiritui ſancto, Raphael Filio, attribuitur. Clarè hoc, ex ipſorum trium nominum interpretatione colligitur. Michael,Patri attributus,diſtinctè & miſterioſè,tres habet interpretationes:Patri & Filio,& Spiritui ſancto,diſtinctè & vnitè appropriatas: in declarationẽ: quòd ſicut in hoc myſterio eſt diſtinctio perſonarum & vnitas eſſentiæ:quæ in vnaquaque,ſine vlla differentia, trinè & integrè concurrit:in ipſa concurrentia, dicendo primũ,Michael:Pater,primus eſt nominatus: ſolũ in quantũ quòd Filius ab eo eſt genitus.Sicut deinde & ſecundo loco, Gabriel,dicẽdo, (& poſteà Raphael) Spiritus ſanctus in medio poſitus eſt inter generantem Patrem,& genitum Filium,eò quod reciprocè(vt dictum eſt)ab vtroq; procedat. qua in ratione primæ nominationis paternæ,vt generantis: & trinæ communisque concurrentiæ perſonarum,à Patre vt generante incipiendo:hoc in nomine, Michael, tres omnes interpretationes nominũ cunctarum trium perſonarum, particulariter concurrunt. Prima interpretatio huius nominis,Michael,eſt Quis vt Deus? quæ cum cunctis tribus perſonis, & vni Deo tribuatur:in diſtinctione perſonarum,Patri particulariter tribuitur:ab ipſo (ſicut dictum eſt)vt generante incipiẽdo. Secunda interpretatio eſt,Humilitas,ſiue Paupertas Dei: quæ,incarnato verbo & humiliato Chriſto Filio ſuo,euidenter tribuitur. Tertia interpretatio eſt, Percuſſio Dei, ſiue percutiens Deus: & hæc interpretatio Spiritui ſancto propriè attributa,comprobat,quòd Gabriel, interpretatus Fortitudo Dei, Spiritui ſancto attribuitur. poſito in medio, vt vnitiuus & reciprocus amor(ſecundum ſpiritum & muſicalem ordinem) ex Patre & ex Filio procedens.

Angeli,non aliud nomen habent, quàm quod eis ſecundum accidentale illorum miniſterium,tribuitur. Ideoque, hac in ratione & myſterio,hoc in nomine, Michael,tres concurrunt interpretationes, quò ad tres perſonas diuinas & vnicam eſſentiam:quandoquidem Princeps hic angelicæ cæleſtis militiæ,humilis ipſique Deo obediens, in nomine ipſo & virtute vnica Trinitatis ſanctiſſimæ, Patris, & Filij, et Spiritus ſancti, vnius Dei ſolius,ſuperbum Luciferum cum angelis omnibus ſequacibus ſuis vicit. Gabriel, Fortitudo Dei, interpretatur.et in hac ratione,Spiritui ſancto tribuitur. quia effectus extrà omnis actionis Dei,(maximè in continuatione manifeſtationis extrà,poſt peccatum)Spiritui ſancto particulariter tribuitur, *Quia fortis eſt vt mors dilectio*, (*ait ipſe diuinus amor*) *dura ſicut infernus æmulatio. &c.* (Cant. 8.) Hoc eſt, æqualis vna et iuſta ſtatera in Deo, miſericordiæ et iuſtitiæ,pro cunctis hominibus, in præmium bonorum et punitionem malorum : cœlum,terram,et infernum comprehendens. et per quantum omnis potentia, per ipſius effectum manifeſtatur: et vbi plus, ſuprà vniuerſi orbis creationem, Dei potentia manifeſtabatur, erat, Deum ſe hominem facere:cuius incarnationis effectus, Spiritui ſancto tribuitur: ſicut per Symbolum, ipſe diuinus Spiritus declarat, dicendo: *Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto*: ideo miſſus fu-

D it Ga-

it Gabriel,qui Fortitudinem Dei ſignificat: quod,ſignificatus ipſe Spiritus ſanctus, per ſignificantem angelum ſuum Gabrielem declarat,dicendo: Luc. 1. *Spiritus ſanctus ſuperueniet in te: & virtus altiſſimi obumbrabit tibi. &c.* & concludendo: *Quia non erit impoſſibile apud Deum omne verbum.* & per Dauid, de ipſo Spiritu Psal 67. ſancto: *Ecce dabit voci ſuæ vocem virtutis.* & ibidem: *Mirabilis Deus in ſanctis ſuis, Deus Iſrael, ipſe dabit virtutem, & fortitudinem plebi ſuæ.* Dicit in particulari, Deus Iſrael, effectum virtutis & potentiæ Dei, Spiritui ſancto particulariter attribuendo: & non dicit, Deus Abraham, Iſaac, & Iacob. per quãtùm in Iacob, quando luctatus eſt cum Angelo, à quo mutatum fuit illi nomẽ Iacob in Iſrael, Gen. 32. interpretatum, Præualens, ſiue Dominans cum Deo: ipſa diuina potentia fuit manifeſtata. in quo tertio patriarcha Iacob, Spiritus ſanctus eſt ſignificatus. Ita quòd, effectus extrà virtutis & potẽtiæ Dei, ſiue ſit immediatè, ſiue per medium angelicum, vel Sãctorum ſuorum: Psal 67. (ſicut dicit: *Mirabilis Deus in ſanctis ſuis*) Spiritui ſancto tribuitur. Vnde, Gabriel, (hoc eſt, Fortitudo Dei) Spiritui ſancto eſt attributus.

Et conſiderandum eſt, ad maiorem declarationem: Quanam ratione, in maximo diuinorum negotiorum, ſicut eſt illud manifeſtationis Dei in carne, ſe verbum incarnando, & hominem à peccato redimẽdo, miſſus non fuit militiæ cœleſtis Princeps Michael Archangelus, (Patri attributus) qui, Luciferũ peccati caput & originẽ, depoſuit, & vicit? Ratio hæc eſt: Quia, vt tunc factum iſtud vertebatur, inter Luciferum, & naturam humanam, verbo Dei Filio vniendam: nolendo Lucifer, quòd in tam altum gradum aſcenderet: imò, ſimilis ipſe incarnato Verbo eſſe volendo, & non minor: Patris fuit, per medium ſignificantis ſui Michaelis, reſpondere pro Filio (incarnando) prout homine: ratione quòd ſibi æqualis eſſet, in quantum Deus. quod, per interpretationem illius nominis Michael, (id eſt, Quis vt Deus?) venit declaratum. Sicut poſteà Filij fuit, eodemmet zelo inquantum Deus, pro Patris honore, ipſius incarnationis effectu reſpõdere: per eãdem humiliationis & obediẽtiæ propoſitæ viam, opprobrioſè inquantum homo moriendo, & humanam ipſam mortalem domum, templum Dei viui, ab ipſo ſuperbo monſtro tyrannicè deſtructam, de nouo in ſeipſo per gratiam & gloriã in ęternũ reædificando: ſimulque ſuperbiã illius in confuſionem eius & pœnã æternã, condemnãdo. quod iam prophetatum erat: dicente Dauid in perſona ipſius incarnati verbi: *Quoniam zelus domus tuæ comedit me: & opprobria exprobrantium tibi, ceciderunt ſuper me.* Psal 68. Vnde, veniendo ad effectum ſponſalitij huius, inter naturam diuinam & naturam humanam contrahendi: non obſtante quod diuina voluntas tam prompta erat, quantum ab æterno determinata: & quò ad humanam ſponſam: in Maria virgine reductã, taliter eſſet gratia omni & virtute ornata, vt hac in parte nullum eſſet impedimentũ: oportebat tamen, quòd voluntas eius, liberè cum ſponſi verbi æterni voluntate, ſimul concurreret; & per tertiam perſonam, liberè tractaretur. & ità, cùm effectus hic, (per omnem qualitatis facti rationem) ad Spiritum ſanctum, tertiã Trinitatis ſanctiſſimæ perſonam, attineret: *Miſſus eſt Angelus Gabriel à Deo. &c.* Luc. 1. hoc eſt, vt tertius angelus trium nominatorum, inter ſeptem aſtantes, tertiam ipſam trium diuinarum perſonam ſignificans: & in eius vicem, ſuus particularis tractator: (conformiter pronuntiando: Spiritus ſanctus ſuperueniet in te) ipſo Spiritu ſancto effectuante. Sicut per fidelem ipſam & vniuerſalem ſponſam: *Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine: Et homo factus eſt.* Boni augurij Columba, ipſe Angelus Gabriel, iuxta ſuũ ſignificatũ, figurata in illa, à Noe ex arca emiſſa: Gen 8. mundo allatura nũtium felicẽ ceſſationis aquarũ iuſtæ Dei iræ, pro-

pter,

peer peccata: ſimulque oleæ ramum (Mariã ſalutando) in ore, miſericordiæ diuinæ, in vniuerſali ipſarum culparum redemptione. miſſa etiã prius ad Zachariam cũ bono nuntio Præcurſoris, ipſius ſponſi Chriſti vniuerſalis redemptoris: in vicem item Spiritus ſancti: & conformiter de Ioanne dicendo: *Et Spiritu ſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſuæ. &c. Ego ſum Gabriel, qui aſto antè Deum. &c.* Sed non fuit miſſus cum effectu ipſius miſericordiæ: (Sicut ad Mariam: niſi, præparationis ad ipſam gratiam, per viam pœnitentiæ, ab ipſa prima tuba Spiritus ſancti, voce propria & vniuerſali exemplo prædicatæ) res ad ipſum figuratum Agnum Chriſtum Crucifixum attinens: Sicut ab ipſo maiori teſtimonio maioris natu Baptiſtæ teſtificatum dicendo: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Vnde per has omnes rationes veræ & ſacræ ſcripturæ: ſignificatur in Gabriele, Spiritus ſanctus: poſito ab ipſa tertia perſona (vt dictum eſt) ordine muſicali, in medio inter Michaelem, & Raphaelem, duas alias perſonas Patrem & Filium, ſignificantes, in teſtimonium, quòd propriè & naturaliter ab vtroq; procedat.

Luc. 1.

Luc 1.

CAP. IX.

CVm de duobus angelis trium nominatorũ ſit tractatũ: hoc eſt de Michaele interpretato, Quis vt Deus? Patrem ſignificante: & de Gabriele, interpretato, Fortitudo Dei, Spiritum ſanctum ſignificante: ab ipſamet iſtorum duorum interpretatione, præter adductas alias verificationes, tertius venit declaratus: quò ad officium ſuum & ſignificationem propriam ſecundæ perſonæ, Filij, Verbi incarnati, correſpondenter Raphael nominatus, & Medicina Dei interpretatus. Miſſus igitur fuit Raphael angelus ad cœcum Tobiam illuminandũ, felle piſcis: qui, filium eius, Tobiam itidem vt pater, nominatum deuorare veniẽdo: dicto angelo inſtãte (qui comitabitur illum & protegebat) captus ab ipſo iuuene fuit, & occiſus. & præter crediti ſui recuperationem, faciẽdo etiam in illo felici & proſpero itinere, matrimoniũ inter inexpertũ ipſum iuuenem & cognatam eius, tunc multa cum ratione ſummè doloroſam & afflictã: ſponſam ipſam à dæmonio liberando: ſimulque finem continuatæ morti aliorum ſeptem maritorum, imponendo, cum ipſius mali ſpiritus religatione, per medium fumi medicinalis, & ſacrificij cõburentis cordis, deuorantis piſcis. ſicut ab incolumi iuuene Tobia, patri narratur, dicendo: *Me duxit & reduxit ſanum, pecuniam à Gabelo ipſe recepit, Vxorem me habere fecit, & dæmoniũ ab ea compeſcuit, gaudium parentibus eius fecit, meipſum à deuoratione piſcis eripuit, te quoque videre fecit lumen cæli, & bonis omnibus per eum repleti ſumus.* Ità figuratus Raphael Chriſtus, æternus medicus noſter & medicina ſeniorem humanæ naturæ Tobiam illuminauit, (& in particulari gentilem populum, in cœcitate peccati idololatriæ inueteratum) felle piſcis, & amaritudine peccati, pœnam debitam pœnitentialis confuſionis ipſius vniuerſalis culpæ patiendo, opprobrioſè moriendo: ſalua ſemper, in integra ſuipſius cognitione, innocẽtia ſua. facto in incarnatione ſua matrimonio, inter naturam ipſam humanam, in Sara figuratam, & naturam diuinam, in ipſo Tobia Chriſto, ambabus inſeparabiliter vnitis: (filio Senioris Tobiæ Adami, in Maria virgine (vt dictum eſt) renouati) ſimul ipſam humanam ſponſam à continuata ſeptem aliorum maritorum morte, liberando. Hoc eſt, alij ab ijs, qui per innocentiam ei competebant, primis parentibus ſuis non peccantibus. Septem: quò ad mortalem diſcordantiam hebdomadalem potentiarum & elementorum, ab ipſo peccato cauſatam. hebdomadalis, ipſius culpæ, pœna, ab initio, quoadusque venit Octauus ipſe ſponſus & ſaluator mundi continuata. Octauus ſponſus: in Dauid, Octauo Iſai filio, ſimiliter figuratus. ſponſam

Tob. 12.

1. Reg 16.

ipſam et fidelem populum ſuum, ab ipſo opprobrio et morte, conformiter liberando, per medium tam reprobati, quàm limpidiſſimi lapidis ſanctiſſimæ ſuæ humanitatis, à torrente violentæ ſuæ mortis, excerpti, et cum victoria æternæ vitæ et gloriæ, die tertia glorioſè reſuſcitando: inimicum ſuum potentiſſimum Goliath ſuperbum proprijs eiuſmet armis multitudinis opprobriorum & dedecoris, ab ipſomet humili ſponſo Dei filio in exemplum noſtrum humiliter perpeſſi, cum maiori confuſione illius & pœna, obtruncando: & de nouo in primæ captiuitatis deſerto priuationis gloriæ, (iam in cœlo prius à Michaele Archangelo factæ) reli-

Ioan. 12. gando. (Sicut ait: *Nunc princeps huius mundi eijcietur foras*) vbi, depoſitis Lucifero & omnibus alijs angelis ſuis ſequacibus, & è cœleſti paradiſo eiectis, factum fuit illis deſertum, in ipſius gloriæ priuatione: ſicut

Apoc. 12. ſcriptum eſt & allegatum, dicendo: *Et non valuerunt, neque locus inuentus eſt eorum amplius in cælo.* quod erit in die vltimo totaliter adimpletum: aliaque ſimul prophetia pſalmi centeſimi noni, (æterno Patre, cum ipſo Chriſto loquente) *Donec ponam inimicos tuos: ſcabellum pedum tuorum.* per quátum, acta tunc cauſa ſua in vniuerſali iudicio, vniuerſalibusque ſimul nuptijs ipſius ſpóſi Chriſti, & Eccleſiæ ſuæ ſponſæ fidelis, effectuatis, reſuſcitando: in myſterioſis ijs Tobia iuniore, & Sara, figuratis: in confirmatione pœnæ priſtinæ deſerti ſui, priuationis gloriæ, cum omnibus ſuis ſequacibus religabitur & in infernalem abyſſū præcipitabitur. & hoc erit per medium ſacrificij amburentis, cordis piſcis peccati ipſius: hoc eſt, cordis, amoris proprij, qui eſt origo & cauſa omnium peccatorum: tunc in Dei amore comburendi totaliter, ſimul cum ipſo dæmonio, in totali ſponſæ ipſius liberatione, euacuari. Conformiter ab Angelo declaratum, dicendo:

Tob. 6. *Cordis eius particulam, ſi ſuper carbones ponas, ſumus eius extricat omne genus dæmoniorum, ſiue à viro, ſiue à muliere, ità vt vltrà non accedat ad eos.* Dicit: Omne genus dæmoniorum: per quãtum, ſicut ex amore proprio, corde piſcis peccati, omnia peccata naſcuntur: ità, per contrarium, in igne amoris Dei comburente, omnia (mediante gratia) extinguuntur: ſimulque incitantia dæmonia victa reſtant & religata. Omne genus dæmoniorum: varietatem ipſorum peccatorum denotando. Dicit, particulam: myſterioſè. Per quantum, licet in hoc facto matrimonij per gratiam, cum victoria de ipſo dæmonio, oportet quod ex parte ſponſæ humanæ naturæ ſit conſenſus, inſpiranti gratiæ & ipſius ſponſi Dei dono correſpondens: reſpectu tamen magnitudinis ipſius doni diuini gratiæ præuenientis: (quod totum eſt) conſenſus humanus, quò ad illud, quod hominis eſt proprium, Particula, eſt, (vt dicit) & multum exigua.

Et ſicut Ionas & Tobias, vterq. Chriſti figura: Ionas à piſce fuit deglutitus: & Tobias, angelo comitante, nō fuit à piſce deuoratus: imò piſcis ipſe, fuit ab ipſo Tobia victus & deuoratus: Ita, Redēptor noſter Tobias Chriſtus Dei filius, in ijs figuratus: fuit Ionas in quantum homo, deuoratus à peccati piſce tribus diebus, in quantum quòd, cū iuſtus eſſet, fuit inter peccatores & iniquos (vt prophetatum erat) pro tali repu- *Iſa. 53.*
tatus & occiſus. fuitque Tobias & Raphael ſimul, in quantum Deus: à peccati piſce nō deuoratus: imò ipſum peccatum, pœna, & mors: naturæ diuinæ angelo protegente, à quo inſeparabiliter eſt comitatus, ab ipſo fuerunt omninò (vt ſcriptum eſt) cum æternæ vitæ & gloriæ victoria, deuorata. (ſicut
dicit: *Aſſauit carnes eius, & ſecum tulerunt in via, &c.*) & ipſa prophetia, cum alia, *Abſorpta eſt mors in victoria,* adimpleta. pretium decē talentorū & gratioſa perpetuæ vitæ merces & paradiſi per innocentiā, ſicut poſteà per gloriam ad vitam æternā: humana ipſa natura hebdomadali, (ſecundum decimalem legem) *Tob. 6.* *Oſee. 13.* *1. Cor. 15.*

legem) cum diuina ternaria , ipſum Deum amando, eique obediendo, in vita li vnione , liberè voluntarieque concurrente: à figurato Gabelo et antiquo debitore dæmonio, ipsum pretium et merces retenta, quoadvsque Saluator ipſe venit in mundum: fuit ab ipſo pacis Angelo et figurato Raphael Chriſto, recuperata: ſimulq; dæmonij chirographus et falſa ſcriptura, (hoc eſt, *Nequaquam morte moriemini*) manu propria et opera diabolica, à principio, in innocenti et pura mente humana, malitioſè ſcripta: ipſo Chriſto innocētis ſuæ mortis effectu, ſufficienter ipſi debito mortali ſatisfaciente: illi, cum maiori ſua cōfuſione, morte , & pœna æterna, reſtituta. Ita quod, (per concluſionem , ad propoſitum redeūdo) ſecundum interpretationem nominum & miniſterij horum trium nominatorum angelorum, Michael, Gabriel, & Raphael: in teſtimonium myſterij ſanctiſſimæ Trinitatis, à Spiritu ſancto, ſecundum ſpiritū, muſicali ordine vſitatorum: clarè & apertè, reciprocus ipſe amor Spiritus ſānctus, à Patre, & à Filio, (vt dictum eſt) æqualiter procedit. in ſignificante Gabriele, poſito in medium, & tam vera, quàm naturali demōſtratione adiuncta ternariæ muſicalis conſonantiæ, teſtificatum. Et hoc etiam perſpicitur in ordine ſecundū carnē, trium patriarcharum, Abraham, Iſaac, & Iacob, myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis, ſimiliter ſignificantium. quod, diuina mediante gratia, poſteà declarabitur.

Gen. 3.

CAP. X.

QVò ad ordinem & teſtimonium ſecundum carnem, myſterij huius; Trinitatis Dei ſanctiſſimæ : tam certi, quantum nobis ab ipſamet veritate Chriſto Dei filio certificati, Apoſtolis ſuis dicē do? *Euntes ergò docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti* : conſiderandum eſt: Quòd, loquendo ſimiliter cum Saduceis, incredulitatē eorum de reſurrectione carnis, remouendo eodem ordine ſecundum carnem, etiam dicendo: *De reſurrectione autem mortuorum non legiſtis quod dictum eſt à Deo dicente vobis: Ego ſum Deus Abraham, & Deus, Iſaac, & Deus Iacob? Non eſt Deus mortuorum, ſed viuentium*: in quibus tribus patriarchis, licet ſecundum filialem ſucceſſionem, Iſaac ſecundo loco ponendo, ſecūdam perſonam verbū incarnatū ſignificantem, ordo ſecundum carnem venit obſeruatus: nihilominus, reſpectu facti notabilis, myſterioſi ſacrificij & figuratiui, Iſaac: per liberam ſuam voluntatem ſimul cum paterna fidelis Abrahæ, communiter et fideliter concurrentem: ordo ſecundum ſpiritum, incluſus in ipſo venit & verificatus: per quantum vera multiplicatio Abrahæ, ſecundum ſpiritum futura erat, non ſecundum carnem. Vnde non ab Iſaac ſecundū carnē, duodecim tribus originatæ fuerūt; ſed à tertio patriarcha Iacob, tertiam perſonam Spiritum ſanctum ſignificante : à quo correſpondenter duodecim Apoſtolicæ tribus, vniuerſalis multiplicationis in ſpiritu ipſius ſeminis Abrahæ Chriſti, (inquantum homo & inquantum Deus) ſimiliter veniunt originatæ : ſimulque procedentia ipſius tertiæ perſonæ & figurati Iacob, Spiritus ſancti, ex alijs duabus, Patre & Filio, in Abraham & Iſaac ſignificatis, clarè aperteque teſtificata. Quia cum vellet Abraham, filium ſuum Iſaac ſacrificare, & cum poſſet ipſe Iſaac non conſentire in ſacrificio ſuiipſius, cùm in ætate virili eſſet ſeptem & triginta annorum, & per contrarium pater, in ſenili & debili ætate, filio multum viribus inferior, libera ſua voluntate concurrit (ſicuti figuratus Chriſtus fecit) in Dei obedientiam, manus ſibi ligare ſinendo, & ceruicem ictui propriæ & voluntariæ mortis exponendo. in qua vnica voluntate & vnione duarum perſonarum liberarum et diſtinctarum , fuit quò ad los, ſacrificium (ſicut conſenſum) conſummatum.

Mat. 28. *Mat. 22.* *Exo. 3.* *Apoc. 7.*

matum.& ſicut conſummatum, ſimulque multiplicatio ipsa paterni ſeminis,in ſacrificato,filio, quo ad patrem & ad filium ſimul,interrupta:conſequenter in Iacob,(ipſo Iſaac,ab ipſo Dei ſpiritu in illo inſtantia,à morte ad vitam reuocato) ab vtroque ſpiritualiter originatur&procedit.Et hoc, per bonitatem diuinam ,in ordinem communis exempli ſecundum carnem,& teſtimoniũ omni carni fideli et infideli, (intelligite Græci)quòd Spiritus ſanctus, in tertio ipſo patriarcha Iacob ſignificatus, ex duabus alijs perſonis, Patre, & Filio, (in Abraham et Iſaac ſimiliter figuratis)infallibiliter procedit.Non in deriuationis paternalis ratione,ſeparatim, & ſicut Filius per generationem, ipſe etiam per procedentiam,à Patre ſolum procedens : ſed in ratione vnitiuæ procedentiæ, reciproci amoris paterni&filialis à Patre,& à Filio vnitiuè procedit.Et in ipſamet ratione tam liberæ quàm communis& importantis obedientiæ & ſacrificij paterni,et filialis,Populus Hebreus, cùm magna premi calamitate contingebat, facto prius omni genere ſacrificij & orationis ad Deum,maiori illum inſtantia de nouo rogabat dicẽdo, vt per ligaturas Iſaac liberaretur:hoc, pro vltimo remedio ſuo ſeruando.qui Iſaac, ſe per obedientiam ligare ſinendo(ſicut ſcriptum erat de figurato Iſaac Chriſto: *Oblatus eſt,quia ipſe voluit*)voluntariè ſe obtulit. Iſa.53.

Et ad maiorem rerum prædictarum verificationem,aliud adhuc myſterium conſiderandum eſt : Quod per quantũ benedictio,à Deo Abrahæ data, ob tam notabilẽ obedientiam & ſacrificium : proprio filio nõ parcẽdo:(ſicut nec ipse Iſaac ſibi ipſi)et patrem & filium ſimul comprehẽdebat,in vno eſſe voluntatis et obedientiæ ipſi Deo, liberè et communiter redditæ : in ſcriptura myſteriosè,non inuenitur quod Abraham in morte ſua filium ſuum Iſaac benedixerit:illud non auſus,ſolitum ordinẽ vltimæ benedictionis paternæ interrumpendo:intelligebat enim eſſe iã cũ ipſo, ex alio extremo puncto voluntariæ mortis & ſacrificij,ſicut in vna volũtate et obediẽtia vnitum, ſub vna etiam benedictione à benedicente Deo benedictũ.&conformiter fuit is poſtea Iſaac qui in nomine patris ſui Abrahæ, benedictionem dedit (præter primam)filio ſuo Iacob: vti quòd ab vtroq; in ſpiritu,dicta benedictio & generatio ſimul procederet:ſicut ſcriptum eſt : quo ad ipſum Iſaac,primùm dicendo: *Vocauit itaq; Iſaac Iacob & benedixit eum.&c.Deus autem omnipotens benedicat tibi , & creſcere te faciat atque multiplicet: vt ſis in turbas populorum.* & quò ad patrem ſuum Abraham,diſtinctè adiungẽdo: *Et det tibi benedictiones Abrahæ,& ſemini tuo poſt te.&c.*& ideò,non ab Iſaac,ſed à Iacob, vt commune ſemen in ſpiritu ab Abraham & ab Iſaac diſtinctè procedens ,in duodecim tribus,ſecundum duodecim filios ipſius Iacob,venit multiplicatum. quibus ita duodenariè procreatis : reſtant tres patriarchæ,vt vnus ſolus trũcus in ſe diſtinctus, in figura repræſentans,vnum ſolum Deum trinum & vnum rerũ omnium cauſam & fundamentũ. Et ad maiorem comprobationem,huic,myſterium aliud adiũgitur:& eſt:Quòd eadẽ et verba quæ à Dei Angelo,dicta fuerunt Abrahæ proprium filium ſuum ſacrificanti,hoc eſt: *Poſſidebit ſemen tuũ portas inimicorum ſuorum*:dicta fuerunt Rebeccæ,à fratribus ſuis,cum mitterent eam in ſponſam ipſius oblati & ſacrificati Iſaac, ſimiliter dicendo; *Soror noſtra es,creſcas in mille millia, & poſſideat ſemen tuum portas inimicorum ſuorũ.*Hoc eſt,in ſpiritu:hebdomadales portas malitiæ peccati,per gratiã&mediũ hebdomadalium ſacramentorũ,ab ipſo charitatis ſemine Iacob Spiritu ſancto,ex figurato Abrahã Deo,& Filio ſuo Iſaac Chriſto, procedente,poſſeſſas effectualiter & ſuperatas.Vnde ſimiliter Chriſtus, Petro ipſius Columbæ filio & fundamentali petræ in terra,ſpiritualis ipſius ędificij & Eccleſię ſuæ per obedientiam & charitatẽ: *Et portæ inferi*

Gen.28. Gen.22. Gen.24. Matt 16.

Inferi nō præualebant aduerſus eam. ex qua Rebecca ſuſcepit tertium patriarcham Iacob, tertiam ipſam perſonā Spiritū ſanctū, ſignificantē. et nō fuerūt dicta Iſaac: per quantū ſemē hoc in Iacob Spiritus ſācti figura, & ab Abrahā & ab Iſaac eius filio, in vna obediētialis ſacrificij volūtate vnitis et benedictis vno ſolo trunco in ſpiritu, procedebat. Ita etiam Spiritus ſanctus, figuratus & manifeſtatus in Iacob: à Patre & à Filio neceſſariò & infallibiliter procedit: concurrente ſimul cum Patre, libera ipſius figurati Iſaac Chriſti filij ſui voluntate, & inquātum Deus, & inquantum homo, tam in prima humiliatione ſeſe incarnando, quàm in ſecū-
Phil 2. da, opprobrioſè moriendo. *Qui cum in forma Dei eſſet,* (vt ſcriptum eſt) *non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo: ſed ſemetipſum exinanivit formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo* (Hoc, quò ad primum) *Humiliaui ſemetipſum factus obediens vſque ad mortē, mortem autem crucis.* (Hoc: quò ad ſecundum) *Propter quod Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen.* &c. Propter quod. intelligitur, & quò ad primam, & quò ad ſecundam humiliationem: ab ipſo generato verbo æterno, in manifeſtatione intrà: & extrà, in vna voluntate cum generante Patre & reciproco amore Spiritu ſancto, ex Patre & ex Filio procedēte, liberè & voluntariè acceptatas: & cōſequenter, per amorē reciprocū & conformē voluntatem paternā & filialē, tam liberè quam neceſſariè à Patre & à Filio procedentem, effectuatas. humana natura per reciprocum amorem, ſimiliter & correſpondenter ſimul cū diuina, in obſeruatione diuinæ legis, & humanæ redemptionis effectu, liberè & voluntariè concurrente. quo in ordine & ratione dicit: Propter quod & Deus exaltauit illum. Hoc eſt, communiter & vnitè, & vt Deum, & vt hominem ſimul: vtramque humiliationem comprehendendo. ipſe honor & exaltatio particularis, humiliationi intrà voluntariæ incarnationis attributa, & ſimul cum effectu ipſo humilitatis, ab æqualitate perſonarum & immenſitatis diuinæ, impedita: in ſecunda humiliatione, & ratione vnionis inſeparabilis Dei & hominis ſimul, vtrāq; humiliationē effectuās: iuſtè & rectè, reſpectu vtriusque, effectuata. ſicut dicit: Propter quod & Deus exaltauit illum: vtramque humiliationem (vt dictum eſt) comprehendendo. Vnde, ſecundum clarum hoc exemplum trium patriarcharū. (præter alia deducta) myſterium Trinitatis Dei teſtificantium: & effectum ipſius figuræ, in manifeſtatione extrà, per medium figurati Iſaac Chriſti Redemptoris punctualiter adimpletæ: clarè colligitur, quòd tertia perſona Spiritus ſanctus, in ipſo tertio patriarcha Iacob ſignificatus, ex duabus alijs, Patre, & Filio, vnitè procedit. & res omnis, ſecundum ordinem manifeſtationis intrà æterni ſacerdotij, & ſacrificij voluntariæ humiliationis, æternè ab ipſo generato verbo, æterno ſacerdote, & æterni amoris igne Spiritu ſancto, ab ipſo Filio, & à generante Patre, procedente, conſummati: per ipſius charitatis æternę viam, effectuata.

CAP. XI.

Tertia hæc perſona, & amabilis vnio aliarum duarum, Patris, & Filij in vna voluntate, Spiritus ſanctus, per os ipſius incarnati verbi loquitur et dicit: *Spiritus vbi vult ſpirat: & vocem eius audis, ſed neſcis vnde veniat, aut quò vadat: ſic eſt omnis qui natus eſt ex ſpiritu. &c.* Ioan. 3. Spiritus vbi vult ſpirat. Res diſtinctæ ſunt, inſpirare velle, et inſpirare. velle iſtud, tam Patri, quam Filio, tribuitur, duabus perſonis in vno velle & voluntate vnitis: in Abraham, Iſaac, figuratis. inſpirare, Spiritui ſancto attributum: ab iſto, velle inſpirare euidenter procedit: & eſt effectus extrà, velle vniti, à Patre & à Filio procedentis Et vocem eius audis. hoc eſt, vocē ſuimetipſius Christi, qui loquitur.

quæ

rum & vnitatem eſſentiæ comprehendendo.

CAP. XI.

Meditatio circà incarnationis Verbi myſterium, ex allegatis rebus collecta.

Exod.3. ARdentem Rubum quem vidit Moyſes, qui non comburebatur: naturam ſignificabat humanam in ſtatu captiuitatis, in captiuo illo populo vniuerſaliter intellectam. et in apparẽdo Deus et de cœlo ſuper rubum deſcendendo: pollicebatur in figura, deſcenſionem verbi ad incarnandum ſeſe, eamque per gratiam liberandum à maiori interiori ipſius culpæ captiuitate, in ipſa minori et exterioribus miſerijs ſignificata. ſicut dicit: *Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, & clamorem eius audiui, &c. Et ſciens dolorem eius, deſcendi*(hoc eſt, *Deſcendit de cælis. Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine: & homo factus eſt*) *vt liberem eum de manibus Aegyptiorum, &c.* Et ex hac ratione ſignificationis et figuratæ, et non effectus veræ liberationis ab vniuerſali peccati captiuitate: gratia mediante peruenitur ad cognitionem et intelligentiam magni ipſius myſterij viſionis ignis in rubo, ardenti & non combuſto: vnde cum admi-*Deut.32.* ratione, Dixit ergo Moyſes: *Vadam, & videbo viſionem hanc magnam, quare non comburatur rubus.* & hæc eſt causa & myſterium: quia, (vt teſtatur Moyſes) *Dei perfecta ſunt opera, & omnes viæ eius iudicia: Deus fidelis, & absque vlla iniquitate iuſtus et rectus. &c.* Hoc eſt, Cum ſit Deus fidelis, (ab vltima clauſula, incipiendo) & abſq; vlla iniquitate iuſtus & rectus: antequàm loqueretur Moyſi, voluit quòd præcederet teſtimonium eorum quæ dicturus erat in figura, & operaturus quò ad populi ſui liberationem, & nouũ legis & ſacrificij ordinem: quod in effectum non erat perfectæ libertatis in remiſſione peccatorum: ſed in teſtimoniũ futuri effectus & perfectionis, in rerum omnium complemento. Quia Dei perfecta ſunt opera. (vt ait) & omnes viæ eius iudicia. Quia, ſicut ignis ardens, ſpinoſum rubum non comburebat: ita lux & ignis amoris Dei, per figuratiuæ legis & ſacrificiorum tenebras ordinatus, peccata non conſumebat: (in rubi ſpinis ſignificata: quæ, ſicut ſpinæ, humanam pungunt conſcientiam) donec figuratus ignis & vera lux mundi Chriſtus verbum incarnatum, de cœlo deſcenderet no ua lux gratiæ, & ſacrificium veri Agni, qui tollit peccata mundi. (in Iſaac etiam figuratus) qui in ipſius figuræ effectu, incarnatus & factus homo, & moriendo, ligna crucis & dolores portando corporeos; ad ma-*Apoc.1.* iorem oblationis perfectionem in cõſummatione ipſius ſacrificij, in remiſsione peccatorum, pungentes dedecoris ſpinas & debitæ ipſarum culparum confuſionis adiungeret, (*Et poſuit Dominus in eo iniquitatem omnium noſtrum*) innocens ipse, pro peccatore *Iſa.53.* reputatus. res omnis in figura, in ſacrificio Iſaac, punctualiter obſeruata. in cuius innocentis locum, fuit ab Abraham ſacrificatus impeccabilis aries, ibi iuxtà non fortuitò, ſed prouidentiâ diuina repertus, inter vepres cornibus hærens. ſicut ſcriptum eſt: *Leuauit Abraham oculos ſuos, viditque poſt tergum arietem inter vepres hærentem cornibus; quem aſſumens obtulit holocauſtum pro filio.* & hoc, in figura Chriſti: ſecundum cæcum humanũ iudicium, non pro innocente Agno, vt erat qui tollit peccata mũdi: ſed pro ariete peccatore oblatus & ſacrificatus. Vnde cõformiter hac in ratione & myſterio, etiamſi & deriſus & tanquam maior peccator fuit ſpinis coronatus: ei vt innocenti, Deo & homini ſimul, corona maior, gloria & æternus honor: conſumptis per illam exemplaris humiliationis et crucis viã, peccatorũ mundi ſpinis, in vniuerſali ipſorum redẽptione: tunc vſque, in figurato naturæ humanæ rubo (ſecundum ipsam figurã & teſtimoniũ) quò ad ipſarũ culparũ iuſtificationẽ, non combuſtis. ſicut de Abrahám præ-

E ſumitur

ſumitur, quòd conformiter, ad cõſumendũ victimã, cum lignis aridis à filio ſuo Iſaac, pro fomite, ſuper humerum latis, alia viridia ligna, quæ ibi circum erant, omnesque illas vepres inter quas hærebat ipſe aries, conbuſſerit. quo in ordine, etiam in figura:

Leu. 6. *Ignis autem in altari ſemper ardebit, quem nutriet ſacerdos ſubijciens ligna mane per ſingulos dies, &c.* Ignis eſt iſte perpetuus qui nunquam deficiet in altari. &c. Ligna: quò ad ipſas culpas & ſpinas peccatorum, à maledicta terra & humanæ naturæ rubo, perpetuò productas. Ignis: quò ad ignem charitatis Dei: à leuitica ſacerdotali tribu particulariter, in perpetuum nutritum: per eandem exemplaris crucis particularis viam & vniuerſalis ſacrificij pœnitenter operando: ſimulque ligna & ſpinas peccatorum comburẽdo. Ignis eſt iſte perpetuus (hoc eſt, Donec ponã inimicos t..os: ſcabellũ pedũ tuorũ) qui nunquam deficiet in altari. omnia ipſa ligna & ſpinas peccatorum conſumens. ſicut ad vltimũ, ipſe ignis in ſecundo aduenctu ſuo ad iudicium, maiori ardens cum impetu, in iuſta ira ſua deſcendendo: (præcedente elementali, rem omnem viſibilem & palpabilem combureute) inimicos ſuos mundum, dæmonium, & carnem, ad quos cæteri omnes vniuerſaliter ſunt reducti, vt ſcabellum pedum ſuorum (ſicut dicit) dominanter & æternè deponendo.

Sancta & immaculata Virgo mater Dei Maria (ad propoſitum redeundo) lilio inter ſpinas, à Spiritu ſancto comparatur: cũ ſit per ipſius diuini Spiritus operationem, in immaculata ſua conceptione, à communi iugo & punctione ſpinæ originalis peccati, liberata. Vnde, in effectu myſterij huius incarnationis Verbi Dei filij de Spiritu ſancto, in virginali ſuo ventre concepti: fuit conformiter ab annũtiante angelo Gabriele, ſalutata: dicendo, non ſolùm, *Gratia*

Luc. 1. *plena*: ſed etiam addendo: *Benedicta tu in mulieribus.* quod conforme eſt illi, quod de ea

Cant. 2. ſcriptum erat: *Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.* hoc eſt, ſecundum particularem ſuam prærogatiuam & perpetuam inter mulieres benedictionem puritatis & virginitatis, à circundantibus ſpinis & vniuerſali originalis peccati inquinatione, non puncta (vt dictum eſt) nec inquinata: ſpinis cæteras, illam ſolam lilio comparãdo. Et, ſi nobis à Sãcta Romana Eccleſia per rubi comparationem, integritas eius docetur, in ipſius laudem dicendo: *Rubum quem viderat Moyſes incombuſtum, conſeruatam agnouimus tuam laudabilem virginitatem*: intelligendũ eſt: Non quòd ſpinoſus rubus, humanam naturam per peccatum ſpinoſam, ſignificans: ipſam Virginem & intactum lilium Mariam, ſignificaret, ſine ſpina originalis peccati cõceptam: ſed, à fortiori, in miraculoſa & notabili ipſius rubi conſeruatione, peccantem & ſpinoſam humanam naturã in vniuerſali ſignificantis, igni aptam ob peccatorũ ſpinas: particularis conſeruatio virginei & impeccabilis lilij Mariæ eſt teſtificata. in effectu & teſtimonio incarnationis & vniuerſalis redemptionis, cõſeruãdo: figuratum ignem verbum diuinum, de cœlo deſcendendo, in virginali ſuo ventre hominem factum, & natũ: integritate ſua nihilominus ſemper conſeruata. Virgo in partu vt prius antè partum erat, in perpetuum permanendo. *Ignem veni mittere in terram* (ait incarnatum verbum) *& quid volo niſi vt accendatur?* & non ad deſtruendum & conſumendum intelligitur, ſed ad conſeruandum: peccatorum ſpinas duntaxat comburẽdo. & in hoc videmus & credimus (ſicut credere debemus) virginitatem concipientis & pariẽtis Virginis matris ſuæ perpetuò conſeruatam: quãdoquidẽ ipse figuratus ignis verbum diuinum, ignem æternæ ſuæ charitatis in terrã mittere veniens, & per medium viridis & virginei ligni, impeccabilis humanitatis ſuæ ſanctiſſimæ, ab ipſa æterna charitate et indiſſolubili diuinæ naturæ flamma ſemper inflammatus, omnes humanorũ peccatorum ſpinas (incar-

carnando ſeſe & moriendo) comburere: ſimul peccantem ipsum naturæ humanæ rubum, per gratiam, ſicut poſteà per gloriam in æternũ cõſeruando: oportebat quòd non ſolùm corroſpondenter ex apta materia in Maria incorporaretur, (hoc eſt, lilio, (ſicut dicit) & non rubo) ab æterno, ſicut in Matrem Dei electa, à ſpina originalis peccati liberata: ſed quòd etiam virginitas eius ſimul, in partu & poſt partum eſſet perpetuo conſeruata: in ipſo tam nouo quam mirabili ſigno ſpinoſi rubi ardentis, & nõ combuſti teſtificatum.

CAP. XIII.

CVm iam de Angelica & humana teſtificatione myſterij (quod confitemur & credimus) ſanctiſsimæ Trinitatis ſit tractatum. & in capitulo præcedenti, de illa incarnationis verbi, in igne cæleſti deſcendente in rubum qui ardebat & non comburebatur, teſtificata: nunc tractare conueniens eſt, de teſtificatione palpabilis ſui corporis realis, & non ficti, nec aerij: in virginali ventre, de Spiritu ſancto cõcepti: humana natura ex corpore & anima conſiſtente, cum diuina, vnita: quod in his tribus diſcipulis, Petro, Iacobo, & Ioanne eſt teſtificatum: & hoc in myſterio humanæ teſtificationis & teſtimonij, diuinæ naturæ in Petro, & humanę in Iacobo & Ioanne, corpus & animam domini ſignificantibus: tribus his particulariter inter duodecim diſcipulos (ſicut inter ſeptem Angelos tres nominati, Trinitatem Dei ſignificantes in teſtes aſſumptis, ab ipſo Deo & homine Chriſto, in occaſionibus quibus ſe vt verum Deum & verum hominem ſimul, per varia ſigna & effectus, manifeſtare volebat. Vnde, in notabili tráſfigurationis ſuæ

Matt. 17. myſterio: *Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, &c.* teſtimonium effectus reſurrectionis carnis, in ipſo Deo & homine, tertia die glorioſè reſuſcitando, effectuatæ: ſicut corporalis glorificatio, in ſemetipſo, & teſtificatio in ſpiritu vnionis duarum naturarum diuinæ & humanæ, in collateralibus teſtimonijs, Moyſe & Elia, manifeſtata: ita ipſum myſteriũ, in tribus diſcipulis, Petro quoad diuinam naturam, Iacobo, & Ioanne quo ad humanam, eius paſſibilitate, tunc eis, à communicata gloria, velata: paſſibiliter & in carne teſtificatum. quibus, vt ſignificatiuis ipſius myſterij vnionis, teſtimonijs: deſcendentibus illis de monte (vt dictum eſt) præcepit eis Ieſus, dicens: Nemini dixeritis viſionem, donec Filius hominis à mortuis reſurgat. Et hoc in myſterio, conformiter cum filiam principis Synagogæ reſuſcitauit: naturam humanam ab ipſo Chriſto in nouiſsimo die vniuerſaliter reſuſcitãdam, ſignificantem: *Et cum veniſſet domum, non per-* Luc. 8.
miſit intrare ſecum quemquam, (ſicut ſcriptum eſt) *niſi Petrum, & Iacobum, & Ioannem, & patrem & matrem puellæ.* per quantũ in illo effectu tũc, nulla erit alia cauſalis & effectiua teſtificatio, præter illam trium horum teſtium, in Chriſto: hoc eſt, natura diuina, corpus, & anima eius: in ipſis tribus teſtibus humanis, Petro, Iacobo, et Ioanne ſignificata duobus alijs adiunctis teſtibus, patre ſcilicet et matre, reſuſcitatæ puellæ: in ipſo reſuſcitante Saluatore comprehenſis, vt vniuerſali patre & matre ipſius humanæ generationis: per gratiam & gloriá, ab ipſo ſecundo Adamo regeneratæ. & in hac ratione tam vnicæ, quàm cauſalis paternæ & maternæ teſtificationis & ſignificatiui teſtimonij in Chriſto; vt dictum eſt: Cũ Luc. 8.
veniſſet domum, non permiſit intrare ſecum quemquam niſi Petrum, & Iacobum, & Ioannem, &c. vt ſignificatiua eſſe ſui teſtimonia: hoc eſt, Petrum vt vicarium eiuſque diuina vniuerſali authoritate prętitũ, quò ad naturam diuinam: Iacobum & Ioannem fratres: vt propinquos ſuos, quò ad humanam: corpore & anima ſua ſanctiſſima, in duobus ipſis fratribus, ſignificatis. Ioannes particulariter, plus quam Iacobus

et quam vllus alius diſcipulorum ſuorũ: ratione ſpiritualis ſuæ ſignificationis, animæ corporalem partem regentis & dominantis, ab ipſo Saluatore dilectus. Vnde, eadem in ratione & myſterio: *Iacob dilexi,*
Mal. 1. *Eſau autem odio habui.* in quibus duobus fratribus ſimiliter, ipſe ſpiritus et caro ſunt ſignificata. Et in alia vehementiſsimæ orationis occaſione in monte Oliueti, & notabili ſuæ charitatis æternæ ſigno, inquantum Deus, & humanæ paſſibilitatis in
Luc. 22. quantum homo, vt ſcriptum eſt: *Et factus in agonia, prolixius orabat. Et factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram. &c.* tres iſtos duntaxat teſtes, ſeparatim ab alijs diſ-
Mat. 26. cipulis, aſſumpſit ſecum. ſicut ſcriptum eſt: *Et aſſumpto Petro, et duobus filijs Zebedei, cœpit contriſtari & mœſtus eſſe:* Spiritu ſancto Petrum ſolum nomine proprio nominando, ratione ſignificationis ſuæ, & primi teſtimonij præ duobus alijs, (quò ad ſupremam authoritatem) naturæ diuinæ: (prima forma in Chriſto & fundamentum) tunc ab ipſa humana materia & notabili ſua paſſibilitate, magis relatæ. alios verò duos, Iacobum & Ioannem, non nominãdo: per eandem met rationem materialis ſignificationis, notabiliſq́; velaminis paſſionis, extremæ in nouo ſanguinis & aquæ ſudore demonſtratæ. Sanguis & aqua ſimiliter, in cruce et ipſius ſacrificij conſummatione, è latere ſuo ſacratiſſimo continuò emanata: communem carnis et ſpiritus paſſibilitatem, in duobus ipſis fratribus, Iacob & Ioanne, ſignificatorum, diſtinctè teſtificans. Vnde, alia in occaſione: cùm de paſſionibus ſuis & morte, cum duodecim diſcipulis ſuis tractaſſet Dominus: *Tunc acceſſit ad eum mater filiorum Zebedei (vt dicit) cum filijs ſuis, adorans & petens aliquid ab eo. &c. Dic vt ſedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, et vnus ad ſiniſtram in regno ſuo. &c. & ait illis Dominus: Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum? Dicunt ei: Poſſumus. Ait illis: Calicem quidem meum bibetis: ſedere autem ad dexteram meam vel ſiniſtram, non eſt meum dare vobis, ſed quibus paratum eſt à Patre meo &c.* Non venerunt cum Petro, duo iſti diſcipuli: & hac ratione et myſterio ſignificationis cunctorum trium, duobus his, ſacrum corpus ſuum et animam ſignificantibus dicit: *Poteſtis Calicem bibere* (quinam eſt calix iſte?) quẽ ego bibiturus ſum? hoc eſt, in illo gradu zeli honoris offenſi Dei, pro peccatis in vniuerſali ipſarum culparum redemptione patiendo: in vehementiſſima oratione ſua et ſudore ſanguineo, demonſtrati. in communi corporis & animæ paſſione, in ipſa effuſione ſanguinis & aquę teſtificata: ſuperiore forma, et fundamento diuinæ impaſſibilis naturæ, cum humana indiſſolubiliter concurrente. et illi tam profunda myſteria non penetrantes: Dicunt ei: Poſſumus. Dominus verò exiguitati intellectus eorum ſeſe accommodando, et ſecundum illorum ſignificationem, corporis & animæ ſuæ ſanctiſsimæ, Ait illis: Calicem quidem meum bibetis: &c. quòd in illis fuit punctualiter impletum: fuit enim vterque, martyrio coronatus: ſed differenter. Hoc eſt, Iacobus, ſecundum corporalem ſuam ſignificationem: corporaliter patiendo: et Ioannes, ſecundum ſpiritualem ſuam immortalis animæ ſignificationem, nõ corporaliter, ſed ſpiritualiter patiẽdo: et quò ad virgineum corpus, perpetuò puro & eleuato ſpiritui non repugnãs, illæſus cum palma et corona martyrij permanendo. Vnde, Iacob (ſanctiſsimum Domini corpus ſignificante) martyrium paſſo in Hieruſalem: fuit per diſpoſitionem diuinam, venerabile eius corpus, in Compoſtellam ciuitatem Galitiæ in Hiſpania translatum. et ſicut in Hieruſalem ſanctũ ſepulchrum, in quo ſacrum Domini corpus poſitum fuit: poſt glorioſam reſurrectionem ſuam & aſcenſionem in cælum, vniuerſaliter veneratur: Ità, in glorioſiſsimi corporis Domini vicem, venera-

bile

bile ſancti Iacobi Apoſtoli corpus, Compoſtellæ (illud repræſentans) à multitudine peregrinorum ibi ex omnibus orbis partibus aduenientium, (præter antiquum Compoſtellanum votum) plusquàm cætera omnia reliquorum Apoſtolorum corpora, ſanctorumque omnium, particulariter veneratur. quia in ratione teſtificantis ſignificationis & repræſentationis veri (& non ficti) corporis Domini, Spiritus ſanctus per Sanctam Romanam vniuerſalem Eccleſiā natalitij ſui memoriam licèt glorioſiſſimam, (eò quòd primus ipſe ſit martyr omnium Apoſtolorum) in die translationis corporis ſui celebrat: vt in ipſius feſtiuitatis officio declaratur, dicendo: *Natalis hodierno die, qui translationis dies eſt, ab Eccleſia celebratur, cum ipſe Kalendis Aprilis, primus Apoſtolorum Hieroſolymis profuſo ſanguine teſtimonium Ieſu Chriſto dederit.* Et correſpondenter, de ſancto Ioanne Apoſtolo eius fratre: ratione particularis ſuæ ſpiritualis ſignificationis, inuiſibilis animæ Domini: vbinam corpus ſuum requieſcat ignoratur. excepto quòd, in teſtificantis ſignificationis ſuæ ſpiritualis ratione: celſitudo ſignificatæ Chriſti animæ in ſacrum eius corpus, puncto quo à Spiritu ſancto conceptus fuit, infuſæ: in altitudine & profunditate ſapientiæ & ſcientiæ diuinæ in ſcribendo & prophetando, in dilectum ipſum Apoſtolum, Euangeliſtam & prophetam particulariter infuſæ, venit teſtificata. Aliud etiam myſterium (ad concludendum) eſt conſiderandum: & eſt. Quod ſicut inter Apoſtolos duodecim, tres iſtos tantùm elegit Dominus, in teſtificationem ſuam & ſignificationem vnionis diuinæ naturæ, cum humana, (vt dictum eſt) corporis & animæ ſuæ ſanctiſſimæ: ità in eodem myſterio & ſignificationis ratione: in ipſorum duodecim Apoſtolorum electione: tribus hiſce duntaxat nomen mutauit: ſicut ſcriptum eſt. *Et*

Mar. 3. *aſcendens in montem vocauit ad ſe quos voluit ipſe: & venerunt ad eum. Et fecit vt eſſent duodecim cum illo: &c. Et impoſuit Simoni nomen Petrum: & Iacobum Zebedei, & Ioannem fratrem Iacobi, & impoſuit eis nomina Boanerges, quod eſt, Filij tonitrui: & Andream, & Philippum, &c.* Quò ad Simonem, Petrum à Domino nouiter & myſterioſè vocatum: iā id eſſe intelligitur, ratione ſuæ ſignificationis diuinæ naturæ in Chriſto, vt dictum eſt: (forma rerū omnium & fundamentum) vnicæ perpetuæque authoritati diuinæ ipſi vicario ſuo in terra ſuiſque ſucceſſoribus Romanis Pontificibus datæ, quamdiu ſtabit mūdus, correſpondendo. Quò ad alios, Iacobum, videlicet & Ioannem, Boanerges, à Domino vocatos: myſterium eſt huiuſmodi. Quòd ſecundum ſignificationem ſuam, corporis eius animæq; ſanctiſſimæ: futuri erant ipſius fulguris Chriſti, Filij (hoc enim vult dicere, Boanerges) in particulari ſua, & vniuerſali reſurrectione iuſtorum, quò ad repentinam (in ictu oculi) regenerationem per gloriam, & vnionem ſimul ipſorum duorū fratrum, corporis & animæ reſuſcitando: in virtute ſua effectuatam: ipſe Filius hominis & Dei Filius, in ſecundo aduentu ſuo repentinè apparendo. Vnde intrat myſterium celebrationis natalitij ipſius ſancti Iacobi Apoſtoli, in translatione venerabilis ſui corporis, ab oriente in occidentem, & vniuerſalis manifeſtationis honoris ſui & famæ, repentinam ſignificati corporis Domini in ſecundo aduentu apparitionē, teſtificantis: ſicut ab ipſo tremendo iudice, venit conformiter ſignificatum, dicendo: *Sicut enim fulgur exit ab oriente, & paret vſque in occidentem: ità erit & aduentus Filij hominis.* Mat. 24.

CAP. XIV.

Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Siō, dominare in medio inimicorum tuorum. Tecum principium in die virtutis tuæ in ſplendoribus ſanctorum: ex vtero antè Luciferum genui te. &c. Pſ. 109. In hiſce duobus verſiculis, effectus duo conſiderandi ſunt: effectus videlicet

particularis,reſurrectionis Chriſti : & ef-
fectus vniuerſalis,(in propria eius virtute)
reſurrectionis vniuerſalis iuſtorum. Dicit
verſiculus antecedens.Virgam virtutis tuæ
emittet Dominus ex Sion:dominare in me
dio inimicorum tuorũ.Hoc eſt:quò ad par
ticularẽ reſurrectionis Saluatoris effectũ:
diuina mittẽte natura,virgam propriæ ſuæ
virtutis ipſius Saluatoris,vt Dei,inſtrumen
tali virtute deficiẽte, vt hominis, in ipſum
reunionis animæ & corporis ſui ſanctiſſi-
mi effectũ,reſuſcitãdo : cui diuinæ naturæ,
(licèt humana , virtuale ſit inſtrumentũ in
vniuerſali)effectus ipſe particularis & vni-
uerſalis reſurrectionis,attribuitur. In me
dio inimicorũ tuorum. Hoc eſt, in medio
circumſtantiũ & cuſtodientiũ excubiarũ,
(pręter clauſum & obſignatum ſepulchrũ)
cum reliqua inimici populi Iudaici multi-
tudine, ipſius innocentis Agni mortem,
malitioſè inuidioſeque cauſante & procu-
rante.Tecum principium (ait in ſubſequẽ-
ti) in die virtutis tuæ in ſplendoribus ſan-
ctorum: ex vtero ante Luciferum genui te.
Hoc,quò ad vniuerſalem effectum reſurre-
ctionis iuſtorum. Tecum principium in
die virtutis tuæ: ad differentiam præteriti
alterius diei, particularis ſuæ reſurrectio-
nis: qui,(ſicut futurus alius erit) totaliter
virtutis ſuæ non fuit, ſtante impedimento
mortalis ſeparationis corporis & animæ
ſuæ ſanctiſſimæ: etiãſi natura diuina, ſem-
per in indiſſolubili vnione ſua, cũ humana
fuit, ſecundum vniuſcuiusque partis ſepa-
ratæ capacitatem & diſpoſitionem. & in
hac ſeparationis ratione, Spiritus ſanctus,
diuinæ naturæ ſolùm,ipſum particularem
ſuæ reſurrectionis effectum, attribuendo:
in antecedenti verſiculo dicit:Virgam vir-
tutis tuæ emittet Dominus ex Sion. (ſicut
per Apoſtolorũ principẽ,de diuina ipſa na
tura in generãte Patre intellecta,loquẽdo,
1.Pet.1. dicit:*Qui ſuſcitauit eũ à mortuis & dedit ei gloriã*)
Et in ſequẽti verſiculo,futurũ ipsũ vniuer-
ſalem effectum, à particulari præterito re-
ſurrectionis ſuę diſtinguẽdo,dicit:*Tecũ prin-
cipiũ in die virtutis tuæ in ſplẽdoribus ſanctorũ*.Hoc
eſt:ſicut principiũ particularis reſurrectio
nis in gloria,humanæ naturæ,in die tuę re-
ſurrectionis , naturæ ſolũ diuinæ attribui-
tur:ita etiã principiũ ipsũ in vniuerſali iu-
ſtorũ reſurrectione in gloria proſecutũ:in
te Deo & homine cõmuniter , (ſicut dicit:
Tecũ principiũ)& diuinę & humanę natu-
ræ(vt inſtrumẽto diuinæ)attribuitur.Tecũ
principiũ: cũ ipſo Chriſto & vt Deo, & vt
homine loquẽdo:vt in eo quod ſequitur de
clarat,dicẽdo:In ſplẽdorib' ſanctorũ:id eſt,
quò ad reſplẽdẽtia reſuſcitatorũ iuſtorum
corpora:ſecũdũ vniuſcuiuſq; capacitatẽ &
diſpoſitionẽ(ſicut ſtellę à ſole)ab ipſo iuſti-
tiæ Sole Chriſto, illuminata : quod in die
virtutis ſuæ,in quo vniuerſaliter demõſtra
bitur:erit ab ipſo vt Deo, & vt homine ef-
fectuatũ.quod ab ipſa luce venit declaratũ;
de corpore iuſti in virtute ſua reſuſcitati
dicẽdo,nõ ſolũ:Et ego reſuſcitabo eum in Ioan. 6.
nouiſſimo die:ſed etiã(pereũdũ) et dabo il- Apoc. 22.
li ſtellã matutinã.ſtellã matutinã metapho
ricè, (quò ad inſtrumẽtalẽ partẽ glorifica-
ti corporis ſui ſanctiſſimi) pro læta ſua &
iucũda annũciatione diurna,accipiẽdo. ſi-
cut alibi etiã metaphoricè ſolẽ, quò ad di-
uinã cũ humana natura,ſimul vnitã,dicen-
do:*Et facies eius ſicut Sol lucet in virtute ſua.* (& Apoc. 1.
cõformiter per Dauid:In die virtutis tuæ: Pſ. 109.
inquãtum Deus & homo ſimul)hoc eſt, in Pſal 10.
meridie:(vbi,Nõ eſt qui ſe abſcõdat à calo-
re eius)tremendã horã denotãdo,& virtua
lẽ reſurrectionis & iudicij pũctũ,tamẽ; vi-
ſibilẽ quã æqualẽ dominationẽ ſuam ſuper
terrã,totaliter apparẽdo.Vnde cõcludit,di
cẽdo: Ex vtero antè Luciferũ genui te. Hoc
eſt,figuratã glorioſi ſui corporis ſtellã ma-
tutinã,(ſicut ipsã figurantẽ, ſtellis alijs) &
Solẽ vnitæ naturæ diuinę (ſicut Solẽ huma
næ in Chriſto , in diuinæ vnionis ratione
Dei & hominis ſimul,ignei planetæ lucem,
matutinæ cũctiſq; alijs ſtellis cõmunicatã,
illo in pũcto apparendo,euacuãtẽ)toti ipſi
figuræ, anteponendo. Sicut dicit: Ex vtero
antè

antè Luciferum genui te.quia,nõ per creationẽ à principio ipſe ſplẽdor & lux:ſicut illa Luciferi,à ſole mendicata: ſed per generationẽ,(ſicut dicit, Ex vtero antè Luciferũ genui te) in vtero integræ cõmuniſq; cõprehẽſibilitatis diuinæ,&reciproci amoris Spiritus ſancti, Patre Filium æternè generante,cõmunicata:& ab ipſis regeneratis iuſtis,per mediũ ipſius regenerãtis Solis per gratiã & gloriã vt virtuale principiũ manifeſtationis extrà ipſius Dei, recepta. Dicit,antè Luciferũ genui te.quò ad myſteriũ reſurrectionis carnis:in matutino glorioſæ apparitionis diuini Luciferi, inquãtũ homo,& Solis ſimul inquantũ Deus,

Pſa. 56. effectuatæ. ſicut ſcriptũ eſt. *Exurge gloria mea, exurge pſalteriũ & cithara:* (hoc eſt, corpus & anima ſimul) *exurgã diluculo.etc.* Diluculo:per eandẽ iucũdæ apparitionis diurnæ ſtellæ metaphorã, glorioſã humanitatis Chriſti, & viſibilis luciferi, vt viſibilis & palpabilis,ſolem inuiſibilis naturæ diuinæ antecedẽtis ſignificãdo.& ſicut primũ (inquantũ homo) ſtella ipſa matutina manifeſtata: ità ipſe iuſtitiæ Sol verbũ incarnatũ,inquãtũ Deus,antè Luciferum & æternè generatus.Sicut dicit: Antè luciferũ genui te. ipsũ cõmunicati ſplẽdoris & gloriæ effectũ,naturæ diuinæ ſoli,principaliter attribuẽdo.

CAP. XV.

Pſal. 109. *IVrauit Dominus & non pœnitebit eũ:tu es Sacerdos in æternũ,&c* Sicuti fuit ſemper,& erit ſine fine Deus:cõſequenter, fuit ſemper & erit ſine fine ſacrificiũ:fuitq́, cõſequẽter etiam,& erit ſine fine Sacerdos: quiſnã autẽ ſit iſte ſacerdos: declarat ipſemet Deus, per prophetã loquẽdo cũ generato Verbo Filio ſuo,& dicẽdo:Tu es Sacerdos in æternũ.Antè & poſt vniuerſalẽ creationẽ, vſq; ad incarnationẽ Verbi:quænã fuit materia & qualis forma æterni hui⁹ ſacrificij? Quo ad formã:fuit ipſamet,quam æternus ipſemet Sacerdos Verbũ æternũ, poſt incarnationẽ ſuã dedit,pridie quã pateretur, quo die celebrabatur paſcha (ſecũdũ diuinam legem per Moyſem datã) immaculati Agni, in quo erat ipſe figuratus,& q ãdo primũ inter homines ſanctiſſimũ hoc corporis & ſanguinis ſui ſacrificiũ inſtituit, accipiẽdo ſacris manibus ſuis,& benedicẽdo panis & vini materiã formaliterq́; ſuper panem dicendo: *Hoc eſt corpus meum:* & ſuper vinũ: Mat. 26. *Hic eſt enim ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum.* Quò ad panis & vini materiã:nõ fuit illi,nec antè,nec pòſt creationem neceſſaria, vſq; ad effectũ incarnationis ſuæ, & inſtitutionis in terra inter homines ipſius ſacrificij,tunc ſuper ipſam panis & vini materiam, donec ſtabit mũdus,inſtituti: Neq; idcircò ipſi ſacrificio vllus inerat defectus. Quia, vt æternus ſacerdos,æternus Deus, ſecundũ liberã ſuam & æternam voluntatẽ, propriũ attributum ſuũ, in determinatæ incarnationis ſuæ ratione, & liberi arbitrij in quantum homo, vt diſtincta perſona,diſtinctè materiæ ipſius & formæ cauſatum offerebat:(ac ſi fuiſſet iam incarnatus & paſſus), ſanguinẽ ſcilicet & corpus ſuum ſanctiſſimũ: ſicut nec etiam nobis,neceſſaria erit ipſa materia,ab huius ſeculi fine in æternũ:tunc enim, (vt docet nos per prophetam & Euangeliſtam Ioannem Spiritus ſanctus, Apoc. 1. *Et fecit nos regnum & ſacerdotes Deo & patri ſuo*) beati omnes, corporum ſuorum hoſtias offerendo ſimul cum ipſa immaculati Agni Chriſti reſuſcitati & reſuſcitantis, in cuius virtute, in charitatis vnionem concurrendo, omnes in ipſa continentur: materiæ ipſius & formæ cauſatum offerent, Chriſtum Dei filium: permanenter ſeſe pane ipſo & cibo Angelico, in vitam æternam ſuſtentando:prout ipſe Saluator,de ipſomet cibo loquendo,quem in hac præſente vita electis ſuis daturus erat, (vti ſub panis & vini ſpecie fecit) nos docet, dicendo: Ioann. 6. *Operamini non cibum qui perit, ſed qui permanet in vitam æternam.* Qua in vita æterna,cum non ſit neceſſaria materia,vt dictum eſt: forma erit

terialiter et formaliter illam creando in incarnationis ſuæ teſtimonium, & cum ipſa, cætera omnia creata, in ipſoque homi-
Sap. 10. ne incluſa. ſicut ſcriptum eſt: *Et dedit illi virtutem continendi omnia. &c.* & per Apoſtolum, de ipſo Saluatore Deo & homine, *Qui eſt*
Col. 1. *imago Dei inuiſibilis, &c: Quoniam in ipſo condita ſunt vniuerſa in cœlis & in terra, viſibilia & inuiſibilia. ſiue throni, ſiue dominationes, ſiue principatus, ſiue poteſtates, omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt antè omnes, & omnia in ipſo conſtãt. etc.* Et ita deberent ſacerdotes, in oblatione vniuerſalis ipſius ſacrificij corporis & ſanguinis Domini, & tempore eleuationis ipſius vniuerſalis hoſtiæ, quandoquidem, tunc nihil aliud dicitur, ipſam rerum omnium vniuerſalem creationem in mente habere: & ſeſe æterno ipſi ſacerdoti conformando, ſimul cum ipſo æterno dono in quo omnia cõtinentur, ipſi Creatori Deo, illa in ſanctiſſimi nominis ſui laudem & & gloriam tantorumque beneficiorum recognitionem, vniuerſaliter offerre.

CAP. XVI.

QVod neceſſaria nulla eſſet ſummo huic & æterno ſacerdoti Chriſto Dei filio, materia, antè incarnationẽ eius & vniuerſalem creationem, ad offerẽdum (ſicut æternè offert) materiæ ipſius & formæ cauſatum, pretioſiſſimum corpus ſuum & ſanguinem, ac ſi iam paſſus eſſet, ex huius ſancti ſacrificij inſtitutione per eum facta pridiè quàm pateretur, intelligemus. de quo Euchariſtiæ alijsque ſacramentis, fiet (Dei gratia) poſteà, particularis tractatus. Conſideranda ſunt in primis, ſacroſancta verba, quæ ipſe cum diſcipulis ſuis cœ-
Luc. 22. nando dicit: *Et accepto pane gratias egit & fregit: & dedit eis dicens. Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur. hoc facite in meam commemorationem. &c.* Hoc eſt corpus meũ, quod pro vobis datur. Quomodo antè oblationem Domine, quam tu primus & ſummus ſacerdos de pane & vino corporis & ſanguinis tui facturus eras in crucis altari, æterno tuo Patri Deo, diſcipulis tuis diſpẽſare incipis, & prætereà de præſenti præcipis: hoc facite in meam cõmemorationẽ? Nõne primũ oportebat, tuæ mortis effectus, ſanguinisq; tui effuſio? Quomodo potes dare illud Domine, quod nondum poſſides? Redẽptoris mors ex hominũ volũtate nõ pẽdebat: niſi à ſua: vna ſola, cũ illa æterni ſui Patris, in quantum Deus: Et inquantũ homo, etſi libera: vna eademque tamen, in obediẽtia ſua: & ſic ipſemet Saluator declarat, dicendo. *Quia deſcẽndi de cœlo, non vt faciam voluntatem* Ioan. 6.
meam, ſed voluntatem eius qui miſit me, patris: vt omne quod dedit mihi non perdam ex eo. Circunſtantia ſatisfactioni per Chriſtum factæ neceſſaria, pro Adami peccato, eſt: quod ſicut ipſe primus homo, liberi arbitrij donũ habuit, quod eſt ipſemet Creator, inquãtũ homo cum ipſomet Deo eſt cooperans, in rectè ordinato vſu ipſius doni: hoc eſt, ipſius Dei, inquãtũ quod ſolus ipſe Creator & prima cauſa, vniuerſale dominiũ & totalẽ iuriſdictionẽ habet ſuper omnia à ſe creata, & in ipſo homine cõtẽta: quod dominiũ homini dedit: & talem in modum, quòd in diuinæ legis vſu ipſiusq; acceptatione: (nõ obſtante quòd lex diuina ſit, præceptũque à Deo datũ) cauſa eſt ipſe, cũ ipſo Deo cauſans: cum virtute, potentia & libertate diuina ſimul concurrẽs. Ita quòd, cũ ipſo liberi arbitrij dono, ſemetipſum Creator homini dedit. Et hoc magno cũ myſterio, ipſum hominem creãdo: in teſtimoniũ manifeſtationis in carne ipſius Dei (ſe verbũ incarnãdo) redemptionis & iuſtificationis hominis: ſine quo, nihil eſſet effectuatum. Quod incarnatũ Verbũ cum mori poſſet, vel non mori, inquantum quòd, prout homo liberi arbitrij donum habuit: neque de præcepto irremiſſibili, præcepit illi Pater, vt in peccati redemptionem moreretur: quandoquidem ad illud non per potentiã, ſed per iuſtitiam ſatisfieri debebat: tũc hominis redemptio ſimul & iuſtificatio per ipſum, quo ad ipſum Deum & hominẽ fuit

CAP. XVII.

AD maiorē declarationē illius quod eſt ſuperius tractatū, conſiderandū eſt quòd redēptionis humanæ beneficiū, per Chriſtū operatæ, per mediū paſſionū ſuarū & mortis: non tam in mori, quantū in mori velle cōſiſtit. Cunctæ paſſiones, & atrociſſima Saluatoris tormēta, ſimul cum omnibus ignominijs & dedecoribus, quæ in paſſione ſua & morte paſſus eſt: reſpectu humiliandi ſe, ipſum Dei filiū, ad volendum illa pati: in cōparationē, eſt aquæ gutta, reſpectu multitudinis aquarū, ampli & profundiſſimi maris. Et velle ipſū ſeſe ad hoc humiliare: reſpectu paſſionis: eſt vt abyſſus & multitudo aquarū ampliſſimi & profundiſſimi maris, reſpectu vnius guttæ ſolius. Et iam ipſe mundi Saluator, cōforme ad hoc, quando in vltima illa cœna ſacrificium hoc inſtituit, (& donec hoc in mundo vixit) in abyſſo humilitatis ſuæ profundatus, erat voluntariè, tantum diſpoſitus, quantum in æterna obedientia ſua determinatus, ad volendum pati: Ita quòd, cum factum iſtud, non ab hominum potentia & voluntate, ſed à voluntate diuina, & obedientia ſua in quantum homo, dependeret: potuit vt verus Deus & homo ſimul, ipſum inſtituere ſacrificium: deque ſanguine ſuo & corpore diſponere, (ſicut diſpoſuit) illud diſcipulis ſuis communicando, antè ſuæ mortis effectum, ac ſi iàm paſſus eſſet. Et conforme ad hoc: de præſenti dicit. (calicem accipiendo) *Hic eſt calix nouum teſtamentum in ſanguine meo.* quia dependendo ſolùm (vt dictum eſt) à ſua & nō ab executorum ſuæ mortis voluntate, nihil referebat, (Intelligite hęretici) quod etiam ſecuta nondum eſſet ipſius ſanguinis effuſio: ſicut in concluſione, de futuro loquendo ſignificat, dicēdo: *Qui pro vobis fundetur.* in ipſis duodecim Apoſtolis, electorū ſuorum multitudinem intelligendo, ipſo numero duodecimo, vniuerſalem iuſtorum reſurrectionē; & ſanctæ Eccleſiæ vniuerſalitatē, ſignificante. Vnde, conformiter alibi Spiritus ſanctus de reprobis tractando, qui ſcripti nō ſunt in libro vitæ ipſius Agni Chriſti, concludit his verbis: *Qui occiſus eſt ab origine mundi.* Hoc eſt: cauſam pro effectu accipiendo. Ita quòd, ſecundum diuinam ipſam determinationem, æternè ab æterno conſilio determinatam, & ab ipſo ſacerdote æterno, & vt Deo, & vt homine, (ratione ipſius determinatæ manifeſtationis in carne) voluntariè acceptatam: ſimul cum cauſa & effectu peccati, effectus mortis ipſius Agni Chriſti Saluatoris concurrit: ſicut dicit: Qui occiſus eſt ab origine mundi. Quia occiſus eſt ab origine mundi. Includendo (præter dictum) in ipſo peccato (ab ipſo incipiendo) ab origine mūdi, effectualiter ab ipſo primo homine cōſummato, omnia cunctorum hominū peccata vſque in ipſius mundi finem, quò ad ipſum Saluatorem, ſicut ab origine mundi occiſus: ità etiam, ob origine mundi redempta. Et alibi æternus ipſemet Sacerdos, antè ſuæ mortis effectum, cum Patre loquitur, ac ſi iàm paſſus eſſet, dicendo: *Opus conſummaui, quod dediſti mihi vt faciam. & nunc clarifica me tu Pater apud temetipſum, claritate quam habui priuſquàm mundus fieret, apud te. &c.* Claritate quam habui: hoc eſt, præmium & gloriam particularē inquantum homo, quam ſuprà omnes homines ſemper habuit, ac ſi iam incarnatus fuiſſet & paſſus.

Apoc. 13.

Ioan. 17.

CAP. XVIII.

IMago Chriſti crucifixi, liber eſt peccatoribus nobis, vbi & in pręſenti vita militāre Chriſtianos eſſe, & modū ſub hoc regio & victori vexillo militandi ediſcimus. Quidnā hoc in libro legitur? Verbera quę ad colūnā religat' in ſuo ſāctiſſimo corpore habuit? Alapæ & ſputa in faciē? Ictus

& corona ſpinea in ſacro capite ſuo poſita in vituperium? vulnera & fracturæ in ſacris manibus ſuis pedibusq́; , à duris aſperrimiſq́; clauis aſperè & crudeliter apertis? Profunda in latus ſuum apertura, à diro ferro lanceæ, non ſine myſterio,(ſicut nec reliquum omne) re omni conſūmata poſtque exhalatam animam, ſuprà omnem crudelitatem in homine mortuo crudeliter apertum? Vniuerſalis innocētiſſimi ſui ſanguinis effuſio: & hæc omnia, à crudelitate accuratiſſimè ſignata? Et inſuper, in extremis vitæ ſuæ, corporalem mortem ſitiendo, præter ordinariam ſuam & intenſam ſitim humanę redemptionis, tam amara quam impia, in ore ſuo dulciſſimo, fellis & aceti mixtura? Ita profectò. Magnum hoc admirationis pelagus eſt. Quid igitur reſtat? Id, quod omnia concludit. Quidnam illud eſt? Filij Dei humilitas:(Humiliauit ſemetipſum.&c. Propter quod:&c.) in inuiſibili & incomprehenſibili cruciatu pœnæ confuſionis peccati fundata, quē ſanctiſſima eius anima paſſa eſt. Non, quòd innocens ipſe, per peccatū eſſet confuſus: ſed pœnam debitæ illius cōfuſionis, ſuperabundanter paſſus eſt. Et hic eſt abyſſus abyſſorū ſuorū, quò Angelicus & humanus intellectus penetrare non poſſunt. Et quādo Redemptor ipſe orans in horto in tāta erat agonia, quātam nouus et admirabilis ſudor ſanguinis demonſtrabat: Patri dicēdo: *Tranſeat à me calix iſte:* non iam metu mortis: Abſit. quòd tale credatur, de homine, qui efficere nullo tempore poterat, vt ſimul Deus non eſſet: neque retrogredi poterat, eumúe pœnitere rei à ſe factæ & ſtabilitæ, confirmanter in ipſius ſacrificij inſtitutione dicendo: *Hoc facite in meam commemorationem*: ſed, in ſuimetipſius Dei & hominis mani feſtationem, Patris honorem zelans, inquantum homo, ait: Trāſeat à me calix iſte. Et quinam calix? Non iam cruciatuū, dolorum & mortis: ſed ignominiæ ipſius, in Filij Dei perſona: à peccati horribilitate naſcentis: & hac de cauſa *pauere & tædere incepit*: cùm præſens ei horrenda illa & verminoſa veſtis eſſet, qua corpus ſuum animamque immaculatam hominum iudicio induturi erant, temporeque proprijs veſtibus & honore ſibi debito ſpoliatus, interque duos latrones in cruce poſitus, innocēs ipſe, in imaginem peccati reſtaret, cum iniquis & peccatoribus (vt ſcriptum erat) reputatus. Et tanto illi calix iſte amarior erat: quanto erat cauſa ex qua procedebat: videlicet, peccatū: cū ratione igitur tędere & pauere incipiebat: cum maior hic cōtrarius eius eſſet & inimicus. nos autem peccatores, ex ſignis ijs conſiderare poſſumus, quantùm Deus illud abhorreat. Et indiſſolubilis tam noua quàm mirabilis vnio humanæ naturæ cū diuina in Chriſto: in hoc tàm nouo quàm mirabili naturæ effectu ſanguinei ſudoris, ſimul cum pauere illo & tædere, manifeſtatur. Se hominem eſſe, in effectibus oſtendebat: in ipſorum cauſa, Deum eſſe & hominem ſimul. Genitum non factum, conſubſtantialem patri. &c. Res omnis in honoris ipſius Dei zelo fundata: cùm eſſet, iuſtus ipſe, præmiumq́ iuſtorum omnium reſuſcitando, in imaginem peccati, & exemplum pœnæ peccatorum: (pro tali reputatus.) inter peccatores in cruce moriendo, remanſurus.

Phil. 2. Mat. 26. Luc. 22. Mar. 14. Iſa. 53.

CAP. XIX.

PEtēti matri filiorū Zebedei à Chriſto, vt ſederēt in regno ſuo, vnus ad dexterā eius, alter verò ad ſiniſtrā: reſpondit ille & dixit. *Neſcitis quid petatis. Poteſtis bibere calicem quem ego bibiturus ſum? Dicūt ei: Poſſumus. Ait illis: calicē quidē meū bibetis: ſedere autē ad dexterā meā et ſiniſtrā, nō eſt meū dare vobis: ſed quibus paratū eſt à Patre meo. etc.* Poteſtis bibere calicē quē ego bibiturus ſum? Calix iſte Domini, duabꝰ amaritudinibꝰ cōſtat: vna, cruciatuū eſt & corporaliū dolorū, quos in paſſione ſua

Mat. 20.

ne ſua & morte perpeſſus eſt. prior altera & principalis, ſpiritualis eſt, animę amaritudo: ſicut ipſe, in illo paſſionis ſuæ principio declarat, dicẽdo: *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortẽ.* in honoris Paterni zelo fũdata, ratione vnici filij, propter peccati horribilitatẽ, pœnam confuſionis ipſius (vt dictum eſt) patiendo. De hac autem particulari amaritudine Saluator ipſe loquebatur, dicendo: Poteſtis bibere calicem, quẽ ego bibiturus ſum? Vbi, cum Dominus, huic eorum reſponſioni, Poſſumus: ſubiunxit: Calicem quidem meum bibetis. ſeſe modicitati intellectus eorum conformando, piè reſpondit: Calicem quidem meum bibetis: hoc eſt: quò ad cruciatuum corporalium amaritudinem, quò penetrare illi poterant. (reſponſio hæc, non ſolùm illis ab ipſa Patris ſapientia facta eſt: ſed cuncto exercitui candidato martyrum, qui eum vſque in mundi finem ſecuturi erant) Calicem verò, quò ad ſpiritualem animæ ſuæ ſanctiſſimæ amaritudinem in ipso æterno zelo, vt æterni Dei fundatam: iam diffiniuit dicendo. Poteſtis bibere calicem quem ego bibiturus ſum? Ac ſi diceret. Neque vos poteſtis, nec alia quæuis creatura, humana ſiue Angelica, etiamſi confuſionem & pœnam damnatorum in inferno patiatur, calicem meum bibere. Et ideò, ſedere ad dexteram meam & ſiniſtram, non eſt meum dare vobis: ſed quibus paratum eſt à Patre meo. Quibus: hoc eſt, mihi: qui ſolùm, vt vnicus Filius, honoris offenſi Dei Patris mei zelo, calicem pœnalis amaritudinis debitę confuſionis peccati, in ipſius remiſſionem bibere poſſum. Et omnibus ijs etiã paratum eſt, qui in charitatis vnione, ij in me, & ego in eis, vna & eadem res erimus. Vbi, veniens ego in quantum homo, offenſam honoris Patris mei Dei, per abyſſi humiliationis meæ viam, in memetipſum vindicare: non eſt meum aliud dare vobis, quã ignominias, vituperia & contemptus, exemplo meo patiendi. Non eſt meum dare vobis honorem & gloriam victoriæ huius: ego enim illã à Patre meo accepturus ſum: & vnà mecum omnes ij, qui per eandem humilitatis viam, verè imitatores mei erunt: ſeipſos perdere parati, in recuperationem honoris & gloriæ Patris mei, in meipſo: me, cum illo, innocentem, immaculatum & æternum confitendo. Poteritne ô Domine! vlla vnquam creatura, humiliationis tuæ gradum ponderare? Adiuua me Domine: Vide, quid dicit ſcriptura. *Sicut ouis ad occiſionem ducetur, & quaſi agnus coràm tondente ſe, obmuteſcet: & non aperiet os ſuum. De anguſtia & de iudicio ſublatus eſt: generationem eius quis enarrabit?* Hoc igitur tibi ſoli Domine, eſt reſeruatum: & ita nos docet per hunc tuum prophetam Spiritus ſanctus, ſicut côcludendo dicit. Generationem eius quis enarrabit? Et ad exaggeranter ſignificãdum ipſius humiliationis fundamentum & cauſam, quæ fuit (vt dictum eſt) pœna debitæ confuſionis peccati, honorem Paternũ zelans: Anguſtia ſua principalis ab vniuerſali iudicio naſcẽs, vniuerſaliter (quaſi peccator, inter peccatores moriendo) pro peccatore reputatus: myſterioſè dicit: De anguſtia & de iudicio ſublatus eſt. Et cum verbis ipſius Saluatoris concordat. *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem:* Sola enim mors ipſa, eum (ſicut dicit) ab anguſtia ipſa & iudicio eximere poterat. Significare igitur volẽs, quòd ad vltimum fuit vita priuatus, ipſius mortis amaritudinem omittendo, vt longè inferiorem alteri iam dictæ quæ ab anguſtia ipsa et iudicio oriebatur: rem omnem ad duo iſta principalia puncta reducendo: anguſtiam videlicet pœnalis cõfuſionis peccati, et vniuerſale iudicium à quo ipſa oriebatur: cum eſſet pro peccatore reputatus: myſterioſè concludendo dicit: De anguſtia & de iudicio ſublatus eſt. Quia particularis iſta calicis Saluatoris amaritudo, erat illi Deo et homini ſine comparatione, ipsa morte plus ſatis amarior: quamq́; ſolus ipſe Dei filius, in ipſius mortis

Mat. 26.

Iſa. 53.

Mat. 26.

tis deſtructionē bibere poterat. Quod, quo ad ſenſum ipſius mortis & cruciatuū corporalium: ſanctus humilisq; Franciſcus, particulari ſtigmatū gratia, fauores teſtatur, quos tu benigne Domine, humilibus tuis & veris amantibus per amabilis transformationis gratiam, benignè concedis. Alijs deinceps in martyrio, maiori cum experimento in vniuerſali ipſius facilitate etiam in fragili ſexu, in virtute tua et merito teſtificatum. Sed quò ad ſenſum pœnæ debitæ, confuſionis peccati, quam tu innocens Dei Filius in anima tua paſſus es, poteſtatem deuitandi illam inquantum Deus, deponēdo: tu ſolus eam perpeſſus es: & tu ſolus orans in horto, teſtimonium æterno Patri tuo reddidiſti: qui, cum teipſo, erat abyſſi huius humilitatis capax. Ita, quòd potentiſſimus amor Spiritus ſanctus, à te, & ab æterno tuo Patre procedēs, illi propoſitioni: *Si poſſibile eſt trāſeat à me calix iſte*, repugnās in voluntaria poteſtatis diuinæ depoſitione, in executores mortis tuæ translata, Pa-
Luc. 22. tri dicendo: *Non mea voluntas, ſed tua fiat*: per ſanguinis ſudorem, nouum & mirabilem naturæ effectum, à repugnāti oppoſitione ipſa & retentione ſpirituali potentium radiorum diuinitatis ſuæ cauſatum, teſtimonium perhibuit, te Dei filium ſimul manifeſtando: ſicut in mortis tuæ articulo fecit, (præter nouum cœlorum & terræ ſenſum, cæleſti etiam ordine mutato) per os
Mat. 27. inimicorum tuorum cū timore magno & admiratione dicendo: *Verè filius Dei erat iſte*.

CAP. XX.

REgius propheta Dauid, altiſſimè profundiſſimeque ijs terminis, quos illi Spiritus ſanctus ſecundum capacitatem humanam dictabat, de Chriſti paſſione tractando, & ab horti oratione incipiēdo, abyſſum hanc humiltiatis in pœna cōfuſionis peccatorum noſtrorū (vt dictum eſt) fundatæ, particulariter depingit: ita dicēdo. *Saluum me fac Deus: quoniam intrauerunt aquæ* Pſ. 68.
vſque ad animam meam. &c. Quoniam intrauerunt aquæ. Hoc eſt, aquæ multitudinis peccatorum noſtrorum, præteritorum, præſentium et futurorum: et correſpondēs confuſionis ipſorum pœna: quæ in illa feruentiſſimæ ſuæ orationis hora, in ſpeculo diuinitatis ſuæ videndo, cum iam tam præcinctus eſſet quantum deliberatus (in affectu ipſo & amoris flamma ardendo) ſeſe in aſperum tot miſeriarum mare proijcere, mortemq; pati: *Quia, aquæ multæ* (hoc eſt, Cant. 8.
ipſa peccata) *non potuerunt extinguere charitatē*: (prout ſignificat, dicendo: *Veni in altitudinem maris: & tēpeſtas demerſit me*) intēſiſſimè ſentiebat illa et patiebatur. Et ad explicandum, agoniæ ſuæ cauſam et principalem paſſionis ſuæ pūctum ab horribilitate peccati cauſatum, pœnam confuſionis ipſius patiendo: dicit. Vſque ad animam meam. Hoc eſt, nō ſolùm vſq; ad paſſiones & cor- Mat. 26.
poralem mortem: vt aiebat ipſe: *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem*: ipſarum paſſionum finem, & principalis animæ afflictionis: ſed, vſque ad animam meam: vt rationalem: debitam ipſam pœnam confuſionis peccati: in remiſſionem ipſum, formaliter patiendo. Vbi, pergit conformiter dicēdo: *Infixus ſum in limo profundi: & non eſt ſubſtantia.* Pſ. 68.
In limo profundi: ad denotandum abiectionem & vilitatem ipſius paſſionis ſuæ & mortis, fundatæ in abiectione & vilitate peccati, ipſam tam pœnalem, quàm rationalem ignominiam & confuſionem cauſantis Et nō eſt ſubſtantia. Quia, ab illa hora, vſque ad mortem, nihil ſubſtantiale eſſet, è cunctis præclaris facinoribus ſuis, doctrina, & miraculis, quæ illum ſemper, Dei filium manifeſtauerant, quod contrà poteſtatem tenebrarum ſufficeret, vt tāquam peccator, & cum peccatoribus reputatus, morti non condemnaretur. Sicut appropinquante hora diſcipulis ſuis ſignificauit, dicendo: *Dico enim vobis quoniam*

adhuc

Luc. 22. *adhuc hoc quod ſcriptum eſt oportet impleri in me.*
Iſa 53. *Et cum iniquis deputatus eſt.* Ad cuius declara-
Luc. 22. tionem,præcedit his verbis,dicendo. *Quan*
do miſi vos ſine ſacculo & pera & calceamentis:
nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt:Ni
hil.Dixit ergo eis. ſed nunc qui habet ſacculum:tol-
lat,ſimiliter & peram:& qui non habet,vendat tu-
nicam ſuam,vt emat gladium.Dico enim vobis,quo-
niam adhuc hoc quod ſcriptum eſt, oportet impleri
in me , Et cum iniquis deputatus eſt. Hoc eſt:
Quia tunc in virtute mea & meæ doctrinæ
luce,abſque induſtria veſtra , nihil vobis
defuit:Nūc autem appropinquat hora pec
catorum,& poteſtas tenebrarum : vbi au-
thoritas mea , & verborum factorumque
meorum lux,non proderūt vobis,ſicut hūc
vſque profuerunt. Et in hiſce rebus:in me-
um veſtrumque auxilium,non eſt ſubſtan
tia,quia infixus ſum in limo profundi. In
limo profundi. Hoc eſt,in abyſſo pœnalis
confuſionis ipſius.Abyſſus rationalis pon-
derationis animæ ſuæ , ſimul cum natura
diuina,voluntariè ſeſe,in inſanabilis mor-
bi ſuperbiæ peccati medelam , humilian-
do:quò ſolus ipſe Deus & homo penetra-
re poterat. Qua ratione diſcipulis ſuis di-
cit:Qui habet ſacculum,tollat,ſimiliter &
peram.Sacculum:hoc eſt:ſecundum quod
ſignorum & miraculorum ſuorū viderāt:
quod reſpectu eius quod in morte ſua ſecu
turum erat de ipſis myſterioſis abyſſis ;vt
paruus ſacculus erat. Et ideò tollat ſimili-
ter & peram.Dicit,tollat: & non dicit, e
mat:ſicut ait,de gladio: quia gratis poſteà
haberent,ſicut à ſuperueniente Spiritu ſan
cto,ipſam peram habuerunt:hoc eſt,intel-
lectum nouum,&tanti myſterij magis ca-
pacem. Qui non habet, vendat tunicā ſu-
am , & emat gladium. Quod illud erat,
quod ſecuturum erat,ſicut ſecutum fuit,à
Petro & Paulo incipiendo , cum reliquo
candidatorū martyrum exercitu,qui tuni-
cas corporum ſuorum vendendo,gladium
tuitionis honoris crucifixi Dei filij in
comprobationem Euangelicæ ſuæ legis e-
merunt.Quod autem innocentiſsimus Ag-
nus Chriſtus ,non fuerit confuſus etiamſi
pœnam debitæ cōfuſionis peccati integrè
pateretur:euidenter ipſemet Dei filius per
prophetam declarat,dicendo. *Quæ non rapui,*
tunc exoluebam : Et quia tanti myſterij capax
erat ſolus Pater,ait: Deus tu ſcis inſipien- Pſ. 68.
tiam meam, & delicta mea à te non ſunt
abſcondita Et pro diſcipulis ſuis orando,
ſimul cum cunctis alijs fidelibus afflictis,
qui diligebant eum,tuncque de tam admi-
rando facinore,dubij quaſi omnes erant&
ſuſpenſi:dicit , *Non erubeſcant in me qui expe-*
ctāt te Domine,Domine virtutum. Non confundan-
tur ſuper me,qui quærunt te Deus Iſrael. Et ad ex-
plicādū paſsionis ſuæ causā,quæ principa-
liter,zelus æternus honoris Paterni fuit,
(& hæc prima eſt,licet ex hac ſecunda ori-
atur, illi inferior:hoc eſt, ipſius templi
Dei & domus reædificatiò,iniurioſè in A-
damo per inuidum dæmoniū dirutæ : diui-
næ ſuę laudis altare(factus homo mortalis
propter peccatum)ab æterna ipſa ſapiētia
ædificatum,in terram deijciendo , ipſius
Dei quaſſando imaginem , & in horrēdam
ſuam transformando)dicit. *Quoniam propter*
te ſuſtinui opprobrium, operuit confuſio faciem meā.
Propter te : hoc eſt , propter honorem
tuum. Operuit confuſio faciem me-
am. Hoc eſt , faciem innocentiæ ſuæ à
confuſione peccati velatam:quia,hoc erat
redemptionis ipſius medium,ſimulque re-
ædificationis ipſius templi Dei , humanæ
naturæ,in Adamo,ſuperbè peccando, de-
ſtructi. *Extraneus factus ſum fratribus meis,& pe*
regrinus filijs matris meæ. Myſterioſè hic hiſto-
riam Ioſeph,Chriſti figuræ,inſerit:qui ho-
norem domus patris ſui zelans,peſſimi cri
minis fratres ſuos accuſauit:& ob hāc ſan-
cti zeli cauſam , exilium & captiuitatem
paſſus eſt,ab ipſis venditus,eiſque extrane-
us factus:ſicut Chriſtus figuratus ab ingra
to ipſo populo fratre ſuo ſimiliter ſecūdū
carnem vēditus fuit:figuratiuè etiam ipſe
Ioſeph , confuſionis peccati pœnam
paſſus

paſſus eſt:pro adulterio & hero ſuo,in fide li magno ſuo cum dedecore accuſatus & captus,cùm innocens, imò caſtitatis eſſet & fidelitatis exemplar:poſteà cum gloria & honore (ſicut Chriſtus, glorioſè reſuſcitando) liberatus. Et ſic in ſequenti verſiculo declarat, correſpondenter dicendo. *Quoniam zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me.* ſicut per Iſaiam, in particulari de ipsa Domini morte,& cauſa quæ principaliter illum ad patiendum impulit, tractando:

Iſa.42. ait. *Dominus ſicut fortis aggredietur,ſicut vir prælia tor ſuſcitabit zelum.* Et ad particularem ipſius mortis finem veniendo, ſecundum quod in ſancto Euangelio legitur, quod Domi-

Mat.27. nus exclamando voce magna expirauerit, dicit: *Vociferabitur et clamabit, ſuper inimicos ſuos confortabitur,* vociferabitur,& clamabit:Hoc eſt,conformiter: *Ieſus autem iterum clamans voce magna, emiſit ſpiritũ.* Et ad oſtẽdendũ quòd hoc,cum myſterio factum fuit,perque propriam potentiam diuinam,Deum eſſe manifeſtando,vt per tale ſignum à centurione creditum fuit,dicendo: *Verè Filius Dei erat iſte*:in propria Chriſti perſona,dicit. *Ta-*

Iſa.42. *cui ſemper ,ſilui patiens fui,ſicut parturiens loquar:*

1.Cor.15. *diſſipabo et abſorbebo ſimul.* Hoc eſt: (ſicut ali-

Oſe.13. bi) *Abſorpta eſt mors in victoria.*

CAP. XXI.

Pſ.68. *QVoniam zelus domus tuæ comedit me: &c.* Non zelus domus & templi Dei, humanæ naturæ,inquantum homo:ſed quò ad ipſum Creatorem,hoc eſt ,propter gloriam & honorem ſuum: æternum filium ſuum,ad recuperationem & reædificationem ipſius impulit, prout erat determinatum. Sumuſne igitur ob id obligati minus,infinito? Imò magis: hac enim ratione, & per hanc æterni & et infiniti zeli tui viam,finito impaſſibilitatis noſtræ ſupplendo,pro nobis ſoluit:in infinito ſuo merito,infinitæ offenſæ gloriæ & honoris infiniti,æterni Patris ſui,ſatisfaciendo : ex qua infinita prima cauſa, ſecunda reædificationis noſtræ in infinito gratiæ & gloriæ ſuæ, orta eſt. Illa, zelo : hæc quæ ab illa dependet,bonitati et miſericordiæ ſuæ infinitæ attribuitur.(ſicut alibi: Qui ſecundum 1.Pet.1.
miſericordiam ſuam magnam regenerauit nos in ſpem viuam,per reſurrectionem Ieſu Chriſti ex mortuis,in hæreditatem incorruptibilem &c.)Et tractare veniendo, de æterno ipſo merito et occulta qualitate hoſtiæ humanitatis ſuæ ſanctiſſimæ in cruce pendentis:in qua ſemper vnio indiſſolubilis Dei et hominis ſimul,fuit conſeruata:vt talis,proſequendo dicit: *Et operui in ie-* Pſ.68.
iunio animam meam:& factus eſt in opprobrium mibi. Duo hic myſteria continentur. Vnum eſt,animæ opperimentum, vno eodemque tempore ab omnipotentia ſua ,ſimul cum illo corporis de Spiritu ſancto concepti, in inſtanti ſuæ incarnationis aſſumptum: humana ipsa,veſtis naturæ diuinæ, & operimentum ieiunij ab omni peccato. In anima conſiſtebat:quatenus illa,ſecundum rationem & liberum arbitrium, conſenſum & conſummationem peccati ſibi arrogat. Aliud myſterium eſt: eſſe, inquantum homo,humanis ſubditum miſerijs: prout oſtendere voluit,eſſe Deum ſimul operiendo ieiunio,quod in deſerto fecit,famem inquantum homo patiendo, & volendo tentari. Quod voluntarium quadraginta dierum ieiunium,eiuſque conſequens fames, vnà cum reliquarum tentationum victoria, cum patientia et humilitate toleratarum:operimentum tentatori fuit, vt pro Deo illum,ſicut erat, non cognoſceret. Ita quòd factum iſtud non manifeſtandi ſeſe, cùm vt homo mortalis ſolùm teneretur & tractaretur:in opprobrium illi et contemptum verſum eſt. Et quò ad voluntarium pati ſuum,in exemplum pœnitentiæ, nobis peccatoribus. *Et poſui (vt dicit) veſtimentum meũ ciliciũ.* Hoc,in facie ſua ſanctiſſima, in ætate circiter annorum triginta : ab inimicis

micis ſuis conſeſſum, dicendo: *Quinquaginta*
Ioan. 8. *annos nondum habes, & Abraham vidiſti?* Et verè
cilicium etiam & operimētum, in acerbiſ-
ſima paſſione ſua: & talem in modũ, quòd
in notorio illo pati ſuo, à cœca illa ſynago
ga, & ipſe & notoria miracula eius, pro fa
bula tenebantur. ſicut concludit dicendo.
Pſ. 68. *Et factus ſum illis in parabolam. Aduerſum me loque
bantur* (pergit, dicendo) *qui ſedebant in porta.*
Qui ſedebant in porta. Litteralis ſenſus
ſcripturæ ſacræ, porta eſt, per quam intra-
tur, ſi quis penetrare interiùs, & ad ſecun-
dam principalē & ſpiritualis ſenſus perue-
nire vult, ad inueniendum theſaurum in-
telligentiæ totius facti humanæ redempti
onis, per Meſsiam Chriſtũ Dominũ noſtrũ
Dei Filium, operatæ: in proſecutione ma-
nifeſtationis ipſius Dei Creatoris, finis prin
cipalis rerum omnium, per peccatum im-
peditæ. Sedere: eſt, ſeſe aliqua in opinione
fundare: ſicut in Zachariæ cantico legitur,
de Euangelica veri Dei luce, quam accep-
turus erat populus gentilium qui ſeſe in
falſorum Deorum fide fundabant, tractā-
Luc. 1. do. *Illuminare his qui in tenebris & in vmbra mor
tis ſedent, &c.* Et quia, interpretes illi & Rabi
ni, (ſicut & hodierni) ſeſe omnes cæciter
fundabant (hoc enim ſignificat, ſedere) in
porta litteralis ſenſus, qui (vt inquit Apo-
ſtolus) occidit: non obſtante quod, omnia
in Chriſto, euidenter videbantur, ſingilla-
latim adimpleri, prout de illo prophetata
erant: aduerſabantur ei ſemper obſtinatè,
Pſ. 68. & contra illum loquebantur. *Et in me pſal-*
Pſ. 41. *lebant qui bibebant vinum.* Sitire, in ſcriptura
ſacra, pro Deſiderare, accipitur. Quemad-
modum deſiderat Ceruus ad fontes aqua-
rum, &c. velut etiam interpretatum eſt
verbum illud, Sitio, à Chriſto in cruce pro-
latum. Et ſic, datum fuit illi acetum: in
contrarium eius quod ipſe de illorum ſal-
uatione deſiderabat. Acetum: hoc eſt, vitia-
tus illius populi animus, Saluatorem ipſũ
quem prius ſequebatur, ingratè deridens:
Luc. 23. ſicut dicit. *Et ſtabat populus expectans, & deride-
bant eum principes cum eis, dicentes. Alios ſaluos fe-
cit, ſe ſaluum faciat ſi hic eſt Chriſtus, Dei electus.*
Vnde conformiter per prophetam. *Et in me
pſallebant, qui bibebant vinum.* Acetum enim il-
lud vitiati & praui eorum animi quo
Saluatorem, ſalutem eorum ſitientem po-
tabant: erat è contra cæcæ illi Synagogæ,
lætitiæ vinum, tam deſideratum ab eis ſuæ
mortis effectum videndo: & quod popu-
lus quem timebant, qui ſequebatur illum
& honorificabat, abnegauerat eum, ſeque
contrà rebellauerat, illius mortem inſtan-
ter petendo, & liberationem ſimul latro-
nis vnius & homicidæ, in ipſius innocentis
Chriſti vicem: & ex ſuiſmet etiam diſci-
pulis qui vendidiſſet illum & tradidiſſet.
Intimam deinde & indeficientem ora-
tionem ſuam ad Patrem, in alijs verſi-
culis exequitur. (de quo, alijſque omnibus
myſterijs quæ in hoc pſalmo duntaxat cō-
tinentur, librũ ſeorſim facere oporteret, ſi
ſolũ, quis illa eſſet explicaturus. Sumitur hic
(Dei gratia) quod ad rē, in iſto pſalmo Spi-
ritus ſanctus benignè dictat & elargitur, &
ad particulare ipſum fundamētũ veniens,
& principalem (vt dictum eſt) pati ſui
cauſam: cuius capax erat ſolus ipſe Deus:
cum Patre loquendo, pergit his verbis.
Tu ſcis improperium meum, & confuſionem meam: Pſ. 68.
*& reuerentiam meam. In conſpectu tuo ſunt omnes
qui tribulant me, &c. Improperium meum. & con-
fuſionem meam: & reuerentiam meam tu ſcis.* Con
fuſio enim Chriſti Dei & hominis, erat ad
improperij menſuram, reſpectu ipſius re-
uerentiæ, quæ correſpondenter ei, per con-
trarium debebatur: cuius, (cum æqualis Pa-
tri eſſet) ipſiuſq́; improperij, & conſequen
ter ipſius cōfuſionis, ab ipſo improperio
(ſecundum ipſum honoris zelum) in filij
Dei perſona, reſultantis: ſolus capax erat
Pater ſuus æternus. Et ideò: Tu ſcis (ſicut
dicit) improperium meum, & confuſionē
meam, & reuerentiam meam. In conſpectu
tuo ſunt omnes qui tribulant me. Hoc in
primo ſacrificiorum, panis erat qui man-

CAP. XXII.

EN terrificum & horrendum ſerpen-
tem æneum, Dei iuſſu, à Moyſe poſi-
tum in ligno. En arietem, ab Abraham
inuentum inter vepres hærentem corni-
bus, eumque in vicem Iſaac, ſacrificatum.
Et quis figet eum, inter gentem cæcam? ad
offerendum illum, non ſerpentem, ſed ſine
felle columbam? Non terrenum arietem,
inter peccatorum vepres hærentem: ſed
Agnum Dei cæleſtis, immaculatum, qui
tolit peccata mundi? En doloroſam Virgi
nem matrem ſuam, iuxtà aſperam crucem
lachrymoſam, vbi dilectus ſuus filius pen
det: quæ ſupplet pro nobis. Et ſicut in ipsa,
non defuit fides, cum omni affectione, in
mente ſua, tacendo, correſpondenter, cor
& animam ſuam gladio materni doloris
transfixa, rectè illum, in Eccleſiæ fi-
delium vicem, offert. Quidnam in ſuo con
ceptu eſt? Cum filio ſuo concordat, &
dicit: *Hoc eſt enim corpus meum*, hoc eſt, non
peccatoris hominis, & in peccato concep-
ti, ſicut cæcus iſte populus offert illud, in
quo ego non conſentio, imò me appello:
(hoc eſt enim corpus meum) ſed filij Dei,
(ô Deus) de Spiritu ſancto, in virginali ven
tre meo concepri. Se appellat? Ecquis ius
reddet. Iudex ipſe viuorum & mortuorum
licet in cruce pendens. Et quidnam proui-
det? prouidet honori eius, integræ matris
et Virginis. Et eccè notarium euangelicū
Ioannē, diuinum decretū ſcribit. Et ſecun-
dum diuinam prouidentiam, perpetuum
in ſeipſo teſtimonium facit. ſic ait. *Cum
vidiſſet ergo Ieſus matrem & diſcipulum ſtantem
quem diligebat: dicit matri ſuæ Mulier eccè filius
Ioan. 19. tuus. Deinde dicit diſcipulo. Eccè mater tua. & ex
illa hora accepit eam diſcipulus in ſuam.* Honori
eius prouidit, mulierem illam, & non
matrem vocando, modo quem ſemper (ſe-
cundum quod in Euangelio reperitur) à
natiuitate ſua vsque ad mortem obſerua-
uerat. Quia, ſic expectabatur ab illo, qui ve
filius hominis (videlicet, Adami) pro pec-
cato paſſurus erat, in impeccabilis Virgi-
nis, matris Dei filij, & ſine peccato conce-
ptæ, teſtimonium. Et de eo qui tantum
eam diligebat eredi debetur, quod quoties-
cunque occurreret abſtinere ſeſe, & ma-
trem non vocare, mulierem illam ſicciter
vocando: filiali commotione multum affli-
geretur: præſentem eum, in publico illo &
horribili loco, tenendo, inter milites, la-
trones, & crucifixos: & ipſum penetran-
tem gladium materni doloris, adiun-
ctum. Quia, filio hominis pro peccato paſ-
ſuro, quam culpam filij Dei mater habe-
bat? Neque de hoc Gabriel tractauerat.
Vnde, in rationem hanc & teſtimonium:
nec antè, nec tunc, matrem vocat: crucifixi,
& inter ſceleratos deputati. Sed benè illo
in puncto, matrem Ioannis: in quo, prout
iam determinatum erat in ſuam vicem ho-
norificaretur & conſolaretur, adoptiuum
videndo filium, purum hominem, quo diu
proprio, Deo & homine non vidit, & vide
re debebat. Et ideò tunc, cum expirandi
punctus appropinquaret: honori eius pro-
uidere voluit: vtpotè quòd, ad eum in-
quantum homo, ſpectaret. Sicut & honori
ſuo prouidere, ad æternum ſuum Patrem,
expirato eo & mortuo, per notabilia ſig-
na, ſpectabat. Et per quantum conuenie-
bat, quòd ipse Filius hominis, tam oppro-
brioſè moriendo, eſſet in medicinam in-
ſanabilis morbi ſuperbiæ peccatoris ho-
minis, humiliatus: conueniebat etiam,
quòd ipsa filij Dei mater, honorificare-
tur ab eo & exaltaretur, antè prouiden-
do, vt fecit: & in modum, quòd ambo-
rum honor, ſaluus ſemper remaneret.
Ex quo naſcitura erat ſuperbi Luciferi cō-
fuſio. Et ideò, myſterioſè ſubiūgit: Et ex il-
la hora accepit eā diſcipul' in ſuā. Hoc eſt:

cuando, taliter explicentur, & ſecundū capacitatem humanam penetrentur, quòd ab omnibus indubitabiliter credātur: omniſque ſimul error & hæretica contradictio, deſtruatur.

In primis conſiderare oportet, quòd effectuans forma conſecrationis panis ipſius & vini, in corpus & ſanguinē Domini, tranſubſtantiantis, verbis quatuor myſteriosè conſiſtit. videlicet: Hoc eſt corpus meum: quatuor elementis, de quibus corpus ipſum & ſanguis Domini cōſiſtit, correſpondendo: quæ ſunt quatuor litteræ, ex quibus, Creator Deus in mirabili concordantia ſua & vnione, hominem creando, cœlumque & terram, & quicquid in hac circulari forma Creatoris æternitatē ſignificante incluſum eſt, verbum ipſum & ineffabile ipſius Dei nomen, *Tetagrammaton*, formatur: (hoc eſt, nomen quatuor literarum, quæ ſunt ipſa quatuor elementa) illum, vnum ſolum Deum manifeſtando: vna potentia, ſapientia, iuſtitia, & bonitas infinita. Quatuor eius attributa, in ipſis quatuor elementis ſignificata. Verbum, ex quatuor ipſis elementalibus litteris cōſiſtens, in virginali Mariæ virginis ſanctiſſimæ vtero, Caro factum, ſicut dicit: *Et verbū caro factum eſt.* Et verbum etiam realiter in conſecrata hoſtia, caro factū. & eodemmet modo, punctualiter: ipſam quatuor elemētorum materiam (quæ, in ipſo pane (ſicut in virginali ventre, ſeſe incarnando) virtualiter conſiſtunt) in corpus & carnem ſuam propriam tranſubſtantiando & formādo. Hæc ſolùm ineſt differentia: quòd in virginali ventre, fuit in carne paſſibili incarnatum: factus homo viſibilis, palpabilis & paſſibilis: ſicut dicit: *Quod vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectauerunt de Verbo vitæ.* Sed in hoſtia conſecrata, eſt in carne & corpore inuiſibili & vniuerſali, ſicut poſt reſurrectionem ſuam fuit, & eſt ad dexteram Patris: imò is ipſe eſt. Vnde, ratione ipſius Verbi elemētalis, caro

Ioan. 1.

1. Ioan. 1.

facti ſeſe in carne & corpore paſſibili incarnando, in hac epiſtola ſua incipit glorioſus Apoſtolus & Euangeliſta, dicendo. *Quod fuit ab initio*: cū illo concordando quòd initio Euangelij ſui ſcribit, dicendo, *In principio erat verbum.* Et ſimiliter, cum ſacris Biblijs, quæ eodemmet modo incipiūt, dicendo. *In principio creauit Deus cœlum & terram.* Quòd Verbum, litterarum quatuor & elementorum (in quibus, attributa Dei quatuor ſunt ſignificata) vt materiale medium in creatione vniuerſali & redemptione hominis, ſe Verbum incarnando, ineffabile Creatoris ipſius Dei nomen proferens & pronuntians: ipſum eſt, quod erat & fuit primùm, in ipſa manifeſtatione extrà ipſius Dei inuiſibilis: (ſicut dicit: Quod fuit ab initio: &, In principio erat verbum. & per Moyſen conformiter: In principio creauit Deus cœlum & terram) quando ſe Deus, primùm & extrà manifeſtare cœpit in principio. ſicut dicit: In principio erat Verbum: hoc eſt, erat in effectu manifeſtationis ſuæ extrà: in principio & fine ſuipſius hominem creando, omnia viſibilia & palpabilia in ipſo homine incluſa, de quaterna ipſa materia elementali: Verbū quatuor literarum, quod erat apud Deū, quoad propriam ſuam & naturalem ſignificationem diuinorum quatuor attributorum, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ & miſericordiæ, in ipſis, terra, aqua, aere & igne ſignificatorum. Dominicale ſimul & hebdomadale principium, quò ad quatuor attributa & tres perſonas diuinas, (vt dictum eſt) in hebdomadalibus diebus creationis corporis & animæ hominis, ſignificatum. Et pergit, dicēdo. Quod audiuimus: pro eo quod ſint res à Spiritu ſancto reuelatæ, per os ſancti Moyſis ſcriptæ & narratæ. Sicut quò ad effectum incarnationis ipſius Verbi facti viſibilis, palpabilis & mortalis, ſequitur dicendo. (non, Quod audiuimus) Quod vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectauerunt de Verbo

1. Ioan. 1.

Gen. 1.

 vitæ.

vitæ &c. De verbo vitæ: hoc eſt, inquantum Deus & homo ſimul: verumque Verbum, attributale & elementale comprehendendo. Sicut vtrumque in effectu indiſſolubilis ipſius vnionis duarum naturarũ, diuinæ & humanæ in Chriſto, ad vnum ſolum verbum reducendo: Spiritus ſancti opera, in Virginali ventre, caro factũ: ſicut ſcriptum eſt: Et cóceptus eſt de Spiritu ſancto. quò ad attributale Verbũ naturæ diuinæ: ipſum æternæ charitatis effectũ, potentiæ, ſapiẽtiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, ipſi effectiuo & reciproco amori, à Patre, & à Filio procedenti, attribuẽdo. Et verbũ caro factũ eſt: diſtinctè, quo ad elemẽtale Verbũ humanę naturæ: de quibus quatuor elemẽtis & puriſſima materia, è virginali Mariæ ventre, (vbi cóceptum fuit) particulariter aſſumpta, ſacratiſſimum ipſius ſecundi Adami corpus fuit formatum. prout conueniebat, quod in hoc, primo non eſſet inferior: qui primus Adam, in figuram & teſtimonium ſecundi, ſine ſemine humano etiam, & de puriſſima ipſa & incorruptibili elemẽtali materia, fuit formatus. concurrente ſimiliter, in animæ infuſione, diuino & attributali verbo: & communicato Eſſe potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ: nó naturaliter illi, prout figurato Verbo in æterna generatione ſua: ſed accidentaliter communicato: in ipſo innocentiæ ſtatu, ſecundum capacitatem humanam, demonſtratum. factum ſimiliter verbum vnum: in diuinæ legis obſeruatione, & obedientiæ voluntariæ ſacrificio, de prohibito fructu non comedẽdo, corporali parte, ſimul cum ſpirituali, ipſoque homine & elementali verbo, ſimul cũ attributali in rationali parte conſiſtenti, in vnius verbi ſolius vnionem concurrente: ipſum ineffabile nomen potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, proferens: & diuinæ naturæ vnionem cum humana in Chriſto, teſtificans. *Nam ſicut anima rationalis & caro vnus eſt homo:* (ait Spiritus ſanctus, per Athanaſium) *ita Deus, & homo, vnus eſt Chriſtus. &c.* in principio particulariter in primo homine Adamo & ſingulariter teſtificatum. Vnde: *In principio erat Verbum:* hoc eſt, de incarnationis Verbi myſterio tractaturus, ab ipſa prima figura incipit & teſtimonio in Adamo, donec in illo innocentię ſtatu durauit, eſſe verbum ipſum attributale, in elementali ipſius naturæ humanæ, ab inſtanti vnionis animæ rationalis, cum ipſa carne & elementali corpore humano, diuinæ naturæ vnionem cum humana, teſtificãtis factum verbum vnum, cum virtute & poteſtate diuina (vt dictum eſt) liberè obediendo, ſeipſum reſque omnes, in obedientiali vnione ipſius Verbi & ſacerdotis æterni, dignè in conſeruationem ſuam offerendo. & ſimul Eſſe ipſum potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, quaſi pronuntiationem vnam & verbum, in Chriſto attributali & elementali, Deo ſimul & homine manifeſtans, qua in ratione ſingularis verbi in Adamo, pronuntiationis & teſtimonij per innocentiam, breuiſq; deficientiæ ſuæ propter peccatum, dicit: In principio erat Verbum: quia, extrà primum illud principium manifeſtationis extrà ipſius Dei, per innocentiam, vſque ad ſecundum per gratiam, in ipſius figuræ & teſtimonij implemento, ſe Verbum incarnando (*Principium qui & loquor vobis*: vt ipſe ait, in manifeſtatione extrà) non fuit in terra verbum, pronuntiatio, & dignum ſacrificium, in ipſius culpæ remiſſionem, dignè Creatoris Eſſe manifeſtans. Et licet Verbum hoc attributale, commune cunctis tribus perſonis diuinis eſt, æqualibus in potentia, ſapientia, iuſtitia, bonitate infinita: ſicut elementale in Chriſto, & omnia quatuor elementa, ratione ſuæ æqualitatis, in vnoquoque ipſorum æqualiter & virtualiter concurrunt: & ſimiliter attributale verbum, ſecundum ipſorum attributorum.

Ioan. 1.

Ioan. 8.

rum æqualitatem, in ipſis elementis ſignificatorum, in vnaquaque diuinarum trium perſonarum, æqualiter & indifferenter concurrit: qua in ratione æqualitatis potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ: vnaquæque perſona verbum eſt, in manifeſtatione intrà & teſtimonio, ipſum Eſſe potentiæ, ſapiētiæ, &c. cum æquali Eſſe comprehēſibilitatis æternæ, teſtificanter pronuntians: veruntamen ſecūda perſona, Verbum particulariter vocatur, (ſicut, Filius) vt principium manifeſtationis intrà & extrà: (prout ipſemet de
Ioan. 8. ſe dicit: Principium qui & loquor vobis) inquantum quòd, à Patre particulariter eſt generata: & ipſa manifeſtatio extrà, ab ipſo Filio, ſeſe particulariter incarnan-
1. Ioan. 5. do, continuata. Vnde: *Tres ſunt, qui teſtimonium dant in cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus: & hi tres vnum ſunt. &c.* Filium ſolum, Verbū vocando. *Et tres ſunt, qui teſtimonium dant in terra: Spiritus, & aqua, & ſanguis: & hi tres vnum ſunt &c.* Spiritus: Filius. non vocatur Verbum nunc. eò quod teſtimonium ſit vocatus. quandoquidem ipſum quaterni attributalis verbi teſtimonium (vt dictum eſt) cunctis tribus perſonis diuinis, eſt commune. Aqua & ſanguis: quò ad humanam naturam, cum diuina ipſa ſimul vnitam. Aqua, quò ad ſpiritualem partem: Et ſanguis, quò ad elementalem partem corporalem. Et hi tres, vnum ſunt: hoc eſt, vnicum teſtimonium in Chriſto, attributale verbum & elementale, Deus & homo ſimul. elementale, (vbi attributale ſignificatum eſt) & puriſſima concordantium quatuor elementorum materia, in concipientis Virginis vtero, virtualiter conſiſtens, per operationem Spiritus ſancti & vnitiuæ charitatis æternæ factum caro, in vnius Verbi ſolius vnionem: vt attributalis diuinæ inſtrumentum, in opere vniuerſalis creationis (ſi quidem ex ipſis quatuor elementis (vt dictum eſt) viſibile omne & palpabile fuit formatum) redemptionis & iuſtificationis hominis: ipſum Eſſe potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, teſtificanter pronuntians.

Ad propoſitum ſacroſancti Euchariſtiæ ſacramenti redeundo, ſciendum eſt & credendum: quod Verbum ipſum, in Virginali ventre ſeſe incarnando (vt dictum eſt) in carne & corpore viſibili, palpabili & mortali, caro factum eſt: & in hoſtia conſecrata, factum eſt caro ſimiliter: Sed in carne & corpore glorificato, inuiſibili & immortali, ſicut cum reſuſcitatus fuit & eſt in maieſtate, ſedens ad dexteram Patris. Imò is ipſe eſt. Et non pro panis ipſius quantitate, licet quantum panis in terra inueniri poſſet conſecraretur & offerretur: neque, quia totum diſpenſetur vel in parte, plus aliquid aut minus eſt, quàm prout eſt in cœlo. Neque per hanc tranſubſtantiationis panis viam, in carnem & corpus inuiſibile filij Dei, & immortale, noua fit vnio, præter illam corporis & animæ, diuinæ naturæ cum humana, quæ primum, ſeſe incarnando, in Virginali ventre facta fuit. quod in inſtanti, & in æternam vnionem fuit effectuatum Quia, Creator ille Deus, qui de nihilo, & non de aliqua re quæ eſſet, in ſe quantitatis vllius Eſſe contineret, omnia fecit: in Eſſe & diſpoſitionem menſuræ, (ab ipſis quatuor elementis incipiendo) numeri & ponderis conuenientis quod continent, illa diſtendendo: poteſt etiam (quod minus eſt) reducere, ſicut reducit ipſam elementorum quatuor quantitatem, virtualiter in ipſo pane terreno conſiſtentium, in quantitatem (vnitè & non ſeparatè) corporis ſui ſanctiſſimi, glorioſè ſedentis & æternè, ad dexteram Patris: quod ſimiliter, ex ipſamet

ipſamet elemẽtali materia, fuit (vt dictũ eſt in Virginali ventre formatum. Et ſicut ille, quem cœli capere non poterant, ſine immenſitatis ſuæ iniuria, in exiguo ipſo Virginali ventre potuit contineri: poteſt etiam in ſe, Deus & homo, continere (quod minus eſt) terminatam iſtam elementalem quantitatem, parua ſeu magna ſit, hoſtiæ omnis panis & vini, quæ in omni vniuerſi terrarum orbis loco, generaliter ei & particulariter quotidie conſecratur, & ipſi trino & vni Deo offertur, tranſubſtantiando ſimul & reducendo quantitatem ipſam, paruam ſiue magnam, in ipſammet ſubſtantiam, Eſſe, & quantitatem corporis ſui ſanctiſſimi, de ipſis quatuor elementis, in eo virtualiter & glorioſè conſiſtentibus, compoſiti: non in aliud corpus, ſeparatè: ſed in ipſummet proprium ſuum: & in ipſamet vnione indiuiſibili, naturæ ipſius humanæ, cum diuina: & talem in modũ, (in virtute ſacrorum ipſorum conſecrationis verborum, quæ Dei filius ore proprio dixit, videlicet: *Hoc eſt corpus meum: &, Hic eſt enim ſanguis meus, etc.* Cum authoritate ſimul, quam apoſtolicis ſacerdotibus dedit, donec ſtabit mundus, dicendo: *Hoc facite in meã commemorationem*) quòd tranſubſtantiando ſimul & reducendo virtualem ipſam elementalem materiam ipſius hoſtiæ panis & vini, in ſubſtantiam, menſuram, & Eſſe (nõ ſeparatè) corporis & ſanguinis ſui ſanctiſſimi, (abſq; vllo augmento, vt dictum eſt) præſentialiter, & inquantum Deus, & inquantum homo, in ipſamet conſecrata hoſtia, & in qualibet ipſius parte, totaliter & integrè, glorioſus, inuiſibilis & immortalis reſidet: qui nihilominus, in cœlo ſemper eſt ad dexteram Patris.

Luc. 22.

CAP. XXIV.

SI filij Dei corpus & ſanguis, in conſecrata panis & vini hoſtia, inuiſibile, glorioſum, & impalpabile eſt: ipſa verò conſecrata hoſtia, viſibilis eſt & palpabilis, & per conſequens corruptibilis: quomodo eſſe poteſt, quòd ipſa hoſtia, integrè corpus et ſanguis filij Dei ſit? (ſicut dicit: Hoc eſt corpus meum: &, Hic eſt ſanguis meus, &c.) & quod nulla ſit ipſius pars, quæ corpus & ſanguis Domini non ſit? Sicut in ipſa panis & vini hoſtia antè conſecrationem, & in eius qualibet parte quantumuis minima, integrè elemẽtalis ipſa quatuor elementorum, terræ, aquæ, aeris, & ignis, materia virtualiter eſt, & in forma inuiſibili, impalpabili, & conſequenter incorruptibili: ità conſequenter etiam conſecratione facta & tranſubſtãtiatione ipſius virtutis & materiæ elementalis, (quod eſſentiale et ſubſtantiale eſt ipſius hoſtiæ panis et vini, ſecundum intentionem et finem electionis ipſius materiæ) in Filij Dei corpus et ſanguinem: nulla eſt ipſius panis et vini pars, quãtumuis minima, quæ integrè non ſit corpus et ſanguis Domini, ſicut in cœlo eſt ad dexteram Patris, glorioſus, inuiſibilis, et immortalis: ſub illo velatus, quod in ipſa panis et vini hoſtia, viſibile, palpabile et corruptibile eſt, vbi color, odor, et ſapor conſiſtit ipſius panis et vini, ſimiliterque nutrimentum, carnem correſpondenter et viſibilia corpora palpabilia et corruptibilia, nutriẽs. Quod nutrimentum ipſius materiæ panis et vini, ab ipſa elementali virtute procedens, facta ipſa conſecratione et forma, dicendo: Hoc eſt corpus meum: &, Hic eſt ſanguis meus, etc in integra virtute ſua nutriendi, ſatiandi, et inebriandi reſtat. Innixa re omni (videlicet, nutrimento ipſo, palpabili et corruptibili hoſtiæ ipſius parte, colore, odore et ſapore) in ipſiſmet quatuor elementis, in ipſa panis et vini hoſtia antè conſecrationem, et pòſt, in tranſubſtantiato Domini corpore, virtualiter conſiſtentibus: et pro illomet ipſo tempore, quo ipſa quatuor elementa, in ipſo pane et vino permanſura erant (antè conſecrationem) corrumpere ſe effectualiter non veniendo: quod idem tempus eſt, quo per eandemmet cauſam cũ

conſe-

conſecrata eſt hoſtia, corpus & ſanguis Domini in ipſa durat: & eſſe deſinit, quotieſcunq; palpabilis ipſa & corruptibilis pars, ſe effectualiter venit corrũpere. Res omnis, ſicut dictum eſt, ipſis quatuor elemẽtis eſt innixa. tali enim modo, ipſa fit tranſubſtantiatio ipſorum quatuor elementorum, in ipſa panis & vini hoſtia conſiſtentium, (ſicut quãdo Deus de ipſis hominẽ creauit & omnia in ipſo homine incluſa) quòd cũ ſint in Domini corpus & ſanguinem tranſubſtantiata, reſtant ſemper nihilominus in ſuo tranſubſtantiato, incluſa virtualiter & cõſiſtẽtia: quibus, ipſa nutritiua pars, viſibilis & palpabilis, & cõſequenter corruptibilis ipſius hoſtiæ, color, odor, & ſapor, eſt innixa: & hoc, facilè: quia, ipſum Domini corpus, ab ipſis quatuor elemẽtis, inuiſibili, impalpabili & incorruptibili ipſius hoſtiæ parte, in forma ſimiliter inuiſibili & immortali tranſubſtantiatum, & in ipſa hoſtia præſentialiter & gloriosè, ſicut in cœlo eſt, conſiſtens: non ab ipſa elementali virtute, ſicut cætera mortalium hominũ corpora, nec item ab anima: ſed à natura diuina, & à puncto quo Verbum fuit incarnatum, fuit vtrumque principaliter, rectum & ſuſtentatum. Dicitur, principaliter, & non totaliter, humanitatem ipſam ſanctiſſimam, rectam eſſe à natura diuina & dominatam, à puncto quo fuit Verbum in carne paſſibili incarnatũ, quoaduſq; fuit ipſe Chriſtus mortuus & ſepultus, quò ad liberum arbitrium ſolùm: in ipſo redemptionis effectu, liberè patiendo, ſimul cum natura diuina, cõcurrentẽ: quod de cætero, & à pũcto quo fuit reſuſcitatus, qua in forma inuiſibili, glorioſa, & immortali, præſentialiter eſt in hoſtia cõſecrata: totaliter. Et licet in ipſa hoſtia, poſt cõſecrationem, reſtat ipſum panis & vini nutrimentum, color, odor, & ſapor: non propterea ipſe panis, panis eſt: & ipſum vinum, vinum eſt, vt erat, priuſquam tranſubſtantiatio ipſa facta eſſet: Sed corpus & ſanguis Domini. Quia, & ſi pars ipſa nutritiua viſibilis, palpabilis & corruptibilis ipſius hoſtiæ, in ipſo pane & vino ſit principalis, ſecundum exteriorem ipſum & viſibilem finem, nutriendi exteriorem ipſam hominis partem corporalem, palpabilem & corruptibilẽ: acceſſoria eſt & multum inferior, eſſentiali parti, inuiſibili, impalpabili, & incorruptibili ipſorũ quatuor elementorũ virtualiter in ipſo pane & vino conſiſtẽtium, ex qua, nutritiua ipſa palpabilis, & corruptibilis, procedit: ſine qua, panis ipſe, panis non eſſet: & ipſum vinum, vinum nõ eſſet: ſicut in puncto quo palpabilis ipſa & corruptibilis pars corrumpitur, ſimulque ipſa eſſentialis elementalis, impalpabilis & incorruptibilis: ob talem cauſam ſeparatur, ad primam ſuam redeundo formam, ſeſe ipſis quatuor elemẽtis diſtinctè & vniuerſaliter reuniendo: panis ipſe & vinum, ab Eſſe quod habebat panis & vini, virtute ipſius eſſentialis partis elementalis iam exhalatæ, venit ad nõ eſſe prius, antequã Deus illũ ex ipſis quatuor elementis creaſſet. Vnde, cũ ipſa fiat tranſubſtantiatio, ipſius eſſentialis partis quatuor elementorum, in ipſo pane & vino virtualiter conſiſtentiũ, in Filij Dei corpus & ſanguinẽ: quamuis ipſum panis & vini nutrimentum, (color, odor, & ſapor) per aliquod tempus in virtute ſua nutriendi, ſatiandi & inebriandi, reſtet: cum ſit eſſentialis ipſa elementalis, qua in virtute, Eſſe & ſubſtantia panis & vini conſiſtebat, realiter tranſubſtantiata, & ab ipſa (in Domini corpus & ſanguinem (vt dictum eſt) translata nouiter) non naturaliter vt priùs, ſed accidentaliter ſuſtẽtata: panis, non amplius panis, & vinum, non amplius vinum eſt: Sed panis, corpus: et vinum, ſanguis Domini eſt: ſicut dicit: *Hoc eſt corpus meum: &, Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum.* Mat. 26.

Etſi tu hereticus & infidelis nondũ errore omni & mortifera opinione ſolutus

& liber, non obſtantibus hiſce cunctis rationibus, vis quod ipſa hoſtia ſit Chriſti corpus & ſanguis, ſimulq; panis & vinum, ſicut priuſquàm conſecraretur erat: conſiderandum eſt tibi: quod ipſamet veritas Chriſtus Dei filius, inſtitutor ſacramenti huius (ſicut & cæterorum omniũ) & vnici ſacrificij corporis & ſanguinis ſui, non ità dicit: imò contrarium nos docet Spiritus ſanctus, ſecundũ m quod ex ſacroſancto Euangelio colligitur, Antè conſecrationem, panis & vinum vocatur: poſt conſecrationem autem, corpus & ſanguis Chriſti, ab ipſamet veritate vocatur, dicendo: Hoc eſt corpus meũ: &, Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti, &c. Ipſa hoſtia, panis & vinum, quaſi per tranſitum vocatur, antè conſecrationem, ſecundum ipſius æterni ſacerdotis intẽtionem (in ipſo inſtitutionis effectu declaratam, cum qua, ſe reliqui omnes tẽporales ſacerdotes conformare debent) & particularem electionis ſuæ finem, quòd eſſet in corpus & ſanguinem Chriſti tranſubſtantiata: ſicut dicit: *Accepit Ieſus panem, & benedixit &c. Et accipiens calicem gratias egit, &c.* Ecce electionem: ad particularem aliũ finem (& multum à communi ſuo differentem) ſpiritualis alimenti animabus, gratiæ ſuæ, in præſenti vita tranſitoria: & gloriæ ſuæ, in futura æterna, glorioſè reſuſcitãdo. Vnde, cùm reuerendi ſacerdotes, panem ſimiliter & calicem ſacris ſuis manibus accipiendo, ad faciendum electionem ipſam veniunt, vno tempore, dicendo (ſe cum ipſius æterni Sacerdotis intentione in inſtitutione ipſius ſacrificij, & oblatione prima corporis & ſanguinis ſui, ab ipſo declarata conformando) Accepit Ieſus panẽ: Et accipiens calicem, &c. ipſum panẽ & vinum, in alia debent habere conſideratione, quàm priùs habebant: deuotè illum & religioſè tractando, vt rem electam, ad tranſubſtantiandum, in ſacratiſſimum filij Dei corpus & ſanguinem: & vt rem ad aliud Eſſe & ſubſtantiam, ſecundum ipſam

Mat. 2 6.

electionem, peruentam, extrà primam illam viſibilem, palpabilem & corruptibilem, in ipſis quatuor elementis inuiſibilibus, impalpabilibus & incorruptibilibus, conſiſtentem. Itaque, ſi in faciendo ipſius hoſtiæ panis & vini electionem, ipſa hoſtia in alia conſideratione haberi debet, ſubſtantiam accipiendo panis ipſius & vini iã electi, in aliud Eſſe particulare, differenſq; à communi ſuo, in ipſis quatuor elementis conſiſtens, quaſi quatuor literis quæ ipſum Verbum formant, tam in Virginali ventre, quã in ipſa hoſtia, iã electa, vt caro fiat, & in filij Dei corpus & ſanguinem tranſubſtantietur: quantò magis, facta ipſa tranſubſtantiatione, rei peruentæ ad nouum Eſſe & ſubſtantiam, multùm ab illa prima differentem, in quo, Eſſe & ſubſtantia panis & vini conſiſtebat, ſecundũ communẽ ſuum finem nutriendi tãtùm, humana corruptibilia & mortalia corpora, cum ipſe panis ſit caro factus, & vinum, filij Dei ſanguis: verus cibus, & verus potus ad vitã æternam, (ſicut ipſe teſtificat, dicendo: *Caro mea, verè eſt cibus: Et ſanguis meus verè eſt potus*) temerarium eſſet, & contrà veritatem ipſam Chriſtum Dei filium, dicere & credere, quòd ſimul ſit corpus & ſanguis eius (vt ipſe dicit) & panis & vinum, vt priùs erat? Imaginamini, quod generis omnis pãnorũ artifex, ſericorum & aureorum: cùm ſuper textrinas ſuas, ſericas abſq; vlla differentia tramas extenderit: circà vnamquãque percõtatus, quidnã futura ſit. Reſpõdet ille. Hæc, holoſericum, erit. Iſta ſericũ gauſapinũ, Aurea illa tela puriſſima. Quę, ſecũdum electionis ſuæ finẽ, ab ipſo artifice, alia in cõſideratione tenetur, licèt omnes eiuſdẽ materiæ ſint: ſericæ videlicet. Quod ſericũ, ſicut in alijs omnibus telis, eſt principalis pars, & in quo præcipuè valor conſiſtit: in hac autem contrarium eſt: quia, parui momenti eſt, reſpectu puriſſimi auri quòd interτexi debet: tramam illam ex ſerica ſolùm quæ priùs erat, (ſicut aliæ) au-

Ioan. 6.

reàm

ream magni precij telam faciendo. Et cum id, quod in aurea illa tela corruptibile eſt, corrumpitur: illeſum ſemper aurum reſtat & incorruptum. Multò magis abſq; comparatione, in hoſtia panis & vini à legitimo ſacerdote electa, effectualiter accidit, quãdo in effectu, cum ſit ab ipſo cõſecrata, panis & vinum eſſe definendo, filij Dei corpus & ſanguis efficitur. Quia ſerica ipſa tela (in comparationẽ propoſita) in auream conuerſa, ratione ipſius auri in ea intertexti: non in tanta eſt vnione cum ipſo auro, vt mirabilis ſit res & miraculum, ſicut hæc ſanctiſſimi Euchariſtiæ ſacramẽti, eſt: ab ipſa potentia, ſapientia, iuſtitia, & bonitate infinita, in incõprehẽſibilis Eſſe ipſius Dei manifeſtationem, operata: quandoquidẽ, ipſa ſerici quãtitas quę prius erat, cum qua mixtum fuit aurum ipſum & intertextũ, in aurea ipſa tela reſtat immutabiliter, cũ ratione vnionis huius, nõ ſit in ipſum aurum cõuerſa. Sed in conſecrata panis & vini hoſtia, aliter eſt: cum ſit eſſentiale ipſius (ſecundum electionem ſuam) in corpus & ſanguinẽ Chriſti, cõuerſa. Et ſic, ſupremus ipſe artifex & Creator æternus, principiũ dando manifeſtationi ſuæ extrà, naturæ humanæ ſeſe vniendo, cœlum & terram creãdo, & omnia quæ in eis cõtinẽtur, ad ipſius naturæ humanæ imaginẽ, in qua ſeſe manifeſtaturus erat: ipſa natura humana, corpore & anima cõſiſtente, in ipſis cœlo & terra ſignificata, & re omni viſibili, palpabili & corruptibili, necnõ incorruptibili (ſicut cœli) compoſita ex elemẽtali ipſa materia quatuor elementorum: ipſa quatuor attributa, & ipſius Creatoris Eſſe potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, ſignificantium: mixta talem in modum fuit & intertexta elementalis ipſa materia in homine rebusque omnibus, quæ ab ipſa (vt dictum eſt) creatæ compoſitæque fuerunt, & in ipſo homine incluſæ: quod, tota in vnaquaque re (ſicut anima) diffuſa reſtando, & tota integrè in qualibet eius rei parte quam minima poſſit excogitari, ſcriptum reſtat ineffabile ſuum nomen, Tetagrãmaton, hoc eſt, nomen quatuor literarũ. quæ ſunt ipſa quatuor elementa, virtualiter (ab homine incipiendo) conſiſtentia, in ipſius vnionis naturæ diuinæ cum humana, teſtimonium. Inuiſibiles literæ, impalpabiles, & incorruptibiles, ipſa quatuor elementa, maiuſculæ in potentia & magnitudine ſuprema, conuenientes ad formandum, ſicut in talibus tamque admirandis effectibus formant, nomen ipſum & verbum ineffabile, quod fuit in principio (vt dicit: In principio erat Verbum) in innocentiæ ſtatu (vt dictum eſt) per accidentalem communicationem, in æternæ & æterni Sacerdotis Dei filij correſpõdentia, ipſum Eſſe inuiſibilis ipſius Dei, pronuntiantes & manifeſtantes. Eſſe potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ: diuina quatuor attributa (ſicut literæ quatuor) in ipſis quatuor elementis ſignificata. Quæ quatuor elemẽta, in ipſa panis & vini hoſtia, virtualiter & diffuſè conſiſtentia: cùm in Chriſti Dei filij corpus & ſanguinem, tranſubſtantiata ſint & conuerſa: nulla eſt in hoſtia ipſa pars (vt dictum eſt) quæ panis aut vinũ ſit, nec eſſe poſſit: Sed Chriſti corpus & ſanguis: ſicut in ipſa panis et vini quantitate, antequàm ſit tranſubſtantiata, nulla eſt pars, in qua, elemẽtalis ipſa materia, non ſit diffuſa: ſicut in humano corpore anima, tota in toto, & tota in qualibet parte, quam minima poſſit excogitari: Et conſequenter, tranſubſtantiatione facta, nulla eſt in ipſa hoſtia pars, quantumuis exigua, quæ venerabiliter non debeat adorari, cùm ſit (ſicut eſt) in ipſa, Chriſtus humanatus Dei filius, præſentialiter (licet velatè) in maieſtate ſedens, ſicut eſt ad dexteram Patris: in ſpiritali corpore, glorioſo, & immortali. vt poſt reſurrectionem fuit. Vnde Apoſtolus, de reſurre-

Ioan. 1.

1.Cor.15. ſurrectione mortuorum: *Seminatur corpus animale, ſurget corpus ſpiritale.* Vnde, nutritiua ipſius hoſtiæ panis & vini pars, viſibilis, palpabilis & corruptibilis, quæ ſimiliter, viſibile hominis, palpabile & corruptibile nutrit, cum non tranſubſtantietur: Sed inuiſibilis elementalis duntaxat: ex ſe reſtat, & non tranſubſtantiato Domini corpore (quod eſt ab ipſa corruptibili velatum) dependens: ſed accidẽtaliter, vt neceſſariũ velamẽ, propter humanã particulariũ fidelium ſacrificantiũ indiſpoſitionẽ & vniuerſalium offerentiũ: periculũ omne palpabilis & corruptibilis corporis humani reparans: ab elementali ipſa inuiſibili virtute, in trãſubſtãtiato Domini corpore (vt dictũ eſt: & non in ipſa viſibili) conſiſtente, quaſi à longè, ad tempus eſt ſuſtentata. aliter enim, tota ipſa hoſtia æternè incorrupta reſtaret, cum res omnis, immortali, æterni ipſius ſacerdotis corpori, totaliter vnita eſſet. Quod notabile eſſet incõueniens: quia, præter quòd vt res palpabilis, eſſe totaliter impalpabilis animæ cibus nõ poſſet: nec ipſo vti homo poſſet, nec videre illum palpabile, & corruptibile humanum corpus, quin ſubitò moreretur: quoaduſque, cùm venerit punctus ſuæ in gloria regenerationis, in incorruptibili corpore gloriosè reſuſcitando, diſpoſitus ſit omninò & capax, diuinæ viſionis & ipſius æterni cibi, in vitam æternam. Quod beneficiũ, natura humana erat ab ipſo Verbo Dei filio acceptura, cũ ad incarnãdũ ſe venit, ſi homo à principio nõ peccaſſet: fuiſſetq́; per mediũ facilis vnius & delectabilis igneæ reſolutionis, cũ ipſo, homine facto & in cœlũ aſcẽdẽte, ad æternã vitam & gloriã de nouo regenerata. in iucũda & facili Eliæ reſolutio-
4.Reg.2. ne per mediũ ignei currus, ſignificatũ. Vn-
Pſal. 96. de per Dauid: *Ignis antè eũ præcedet, & inflãmabit in circuitu inimicos eius. non amicos iuſtos:* quæ reſolutio in ipſis erit (ſicut in Elia) tam facilis, quantũ ſecũdus ipſe Domini aduẽtus, ab eius amãtibus deſideratus: cũ ignea illa flãma ſit à dominatione charitatis diuinæ ſuperata. tunc enim natura ipſa humana in ipſo primo aductu (ſicut in ſecũdo vtetur) ipſo cibo vitæ Chriſto, viſibiliter & æternè in cęleſti paradiſo, fruitura erat: in arboris vitæ vſu, quo, in vitã perpetuã cõſeruãte in terreſtri paradiſo vtebatur, teſtificatũ. Vnde, cũ capax nõ eſſet: imò per impedimẽtũ peccati impedita: in cuius teſtimoniũ, à figurãte arboris vitæ cibo, per medium Cherubin, flãmeiq́; rectæ iuſtitiæ diuinæ gladij, peccatores ipſos è paradiſo eijciendo, totaliter fuit priuata, ſicut erit vſq; ad ſecũdũ Domini aduentum, et cõplementũ numeri electorũ ſuorũ, manifeſtationi ipſius Dei cõuenientis: ad talem tamq́; importãtem manifeſtationis effectum, finis principalis rerũ omniũ, neceſſarium fuit, vt, iam quòd viſibiliter mortalibus per gloriã eſſe non poterat: per gratiam, in ſuorũ fideliũ conſeruationem et augmentum, per medium ſacramentorũ, inuiſibiliter reſtaret: in ipſo corporis Domini, et conſecrata panis et vini hoſtia virtualiter conſiſtentiũ: eſſentialem ipſam, inuiſibilẽ, impalpabilẽ, et incorruptibilẽ quatuor elementorum partẽ, in palpabili et viſibili ipſius hoſtiæ panis et vini, diffusã totaliter (vt dictũ eſt) in tàm glorioſo effectu, ineffabile ſuũ nomẽ pronuntiãtẽ: in impaſſibile ſuũ corpus glorioſum, velatẽ trãſubſtantiãdo. illud quod viſibile, palpabile et corruptibile eſt nõ mutãdo: ad ſuſtentãdũ ſimiliter partẽ illã quæ in homine viſibilis, palpabilis, et corruptibilis eſt, in pœnæ peccati teſtimoniũ. Arboris prohibitæ fructus ipſam mortem generans: in principio ab ipſa humana natura, ipſi Creatori Deo inobediendo, manducatus: Et cũ ipſo arboris vitæ fructu Chriſto, in cõſecrata panis et vini hoſtia, myſteriosè cõiunctus, in teſtimoniũ cõmemorãs, et mortis pœnæq́; peccati, in ipſum innocẽtẽ Agnũ executæ, et vitæ per gratiam et gloriam æternam, mortem ipſam reſuſcitando vincentem, inobedienti homini peccatori ac-

acquiſitam. Vnde Dominus, in inſtitutione ſacrificij ipſius, corporis & ſanguinis ſui: dicendo: *Hoc facite in meam commemorationem:* ambo myſteria beneficiaque, & gratiæ moriendo, & gloriæ reſuſcitando, comprehẽdit. Et ſimiliter Apoſtolus, dicendo *Quotieſcumque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis: mortem Domini annunciabitis, donec veniat:* in vltima concluſione, Donec veniat, vtrũque complectitur. Et hac in ratione, viaticum, à Spiritu ſancto vocatur: quia, dignè à fidelibus receptum, per Sacramenti pœnitentiæ medium & cæterarum pœnitentialium actionum, ieiuniorum, orationum & eleemoyſnarum &c. omittendo, leuiterque per honeſtas alias mundi huius conſolationes tranſeundo, pœnitenter per hanc viam mortem Domini annunciando, opera noſtra omnia, in ſanguine ſuo & æterno merito validandis, in remiſſionem peccatorum: cum viua ſimul fide operante, vltimum ipſum confitemur beneficium fructus æternæ vitæ & gloriæ, quam, in ſecundo aduentu ſuo, reſuſcitando, habituros ſperamus: ſicut dicit: donec veniat.

CAP. XXV.

Scire & intelligere oportet: quòd poſt ipſius hoſtiæ panis & vini conſecrationem, ſeſe ipſa hoſtia corrumpendo, (illud videlicet, quod in ipſa viſibile, palpabile, & corruptibile eſt) non propterea, ipſa elementalis pars inuiſibilis, impalpabilis, & conſequenter incorruptibilis, amplius reunitur, ſicut facit cùm non eſt conſecrata, generaliter & diſtinctè (vt dictum eſt) cum quatuor elementis, vnde, ipſa elementalis virtus dependet: cùm iam ſit (ſicut verè eſt) in Domini corpus & ſanguinẽ tranſubſtantiata & cõuerſa. Vnde, cinis & puluis ille, in quem, viſibilis ipſa pars & palpabilis, ſeſe corrumpẽdo, conuertitur: non eſt illa elementalis pars: neque terræ elementum, etiam quòd, hoſtia ipſa non ſit conſecrata, licet per talem corruptionem, in terram conuertatur: terrę enim elementum in ipſo pane & vino, (ſicut alia aer, aqua, & ignis) inuiſibile, impalpabile, & incorruptibile eſt: & tantò magis, cùm ſit in Domini corpus & ſanguinem, ſimul cum alijs tranſubſtantiatum. Quod Domini corpus, carne ipſa conſtans et ſanguine virtuteque elementali, & in ipſa panis & vini hoſtia, præſentialiter conſiſtens, ſeſe illud quod in ipſa hoſtia viſibile, palpabile & corruptibile eſt corrumpere veniendo, illæſum vt prius, in impaſſibilitate, gloria, & maieſtate ſua, reſtat immobiliter, ſedens ad dexteram Patris: ſicut in ſpica frumenti, tamdiu durat granum, quandiu fragilis ille debiliſque folliculus quo includitur, durat: ſub quo velatur ipſum granum, quod eſſentiale eſt ipſius ſpicæ: vbi, cùm folliculus ipſe corrumpitur & cadit, integrum reſtat ipſum granum, illæſũ & incorruptum. Ita, quod terra ipſa & puluis, in quem illud quod in ipſa hoſtia corruptibile eſt, ſeſe corrũpendo cõuertitur: terræ elementum non eſt, quod cum alijs ſimul, in ipſo pane & vino, inuiſibiliter & virtualiter conſiſtit: ſed fex eius quod in ipſa hoſtia viſibile, palpabile & corruptibile eſt, ab ipſa corruptione cauſata. Quia, diſtincta ſunt, ipſa elementalis virtus, (quæ, eſſentiale eſt & ſubſtantiale ipſius panis & vini, ſecundùm electionis ſuæ finem, & illud, quod in ipſo pane & vino corruptibile eſt, ab ipſa incorruptibili virtute elementali dependens: quæ tandiu in ipſo pane & vino durat, quandiu pars ipſa corruptibilis, incorrupta manet. vbi, cum effectu aliter corrumpitur, exhalatur incorruptibilis ipſa elementalis virtus, ſeſe (vt dictũ eſt) cum ipſis quatuor elementis diſtinctè reuniendo: excepto quãdo iam in Domini corpus & ſanguinem, tranſubſtantiata eſt: Quod corpus & ſanguis Domini eundem facit effectum, quem incorruptibilis ipſa elementalis virtus facit. tandiu durat, (&

tāto tempore in ipſa conſecrata hoſtia debet adorari, vtpote quod realiter in ipſa & præſentialiter conſiſtit) quandiu corruptibilis ipſius hoſtiæ pars, durat & incorrupta manet. Vbi effectualiter ſeſe corrumpere veniēdo, in impaſſibilitate ſua reſtat (vt dictum eſt) immobiliter & glorioſè, ad dexteram Patris. Sicut etiam eſt, cum in ipſa conſecrata hoſtia, eſt pręſentialiter, (ſiue in altari ſit, quando in ſancto Miſſæ ſacrificio offertur: ſiue in Sacrario & depurato loco, vt quaſi viaticum Eccleſiæ ſanctę fidelibus adminiſtretur) toto tēpore, quo pars ipsa viſibilis, palpabilis & corruptibilis, ipſius hoſtiæ, durat, & effectualis non corrumpitur.

CAP. XXVI.

NOn hoc eſt maximum miraculum: imò minimum omnium quæ Deus in terra fecit. Vnde admiratione omni dubitationeq́; ſimul remota: tantò credibilius efficitur, quātò min⁹ difficile eſt. Quia, ſi transubſtātiatio ipsa, de illo fieret, quod in ipſa panis & vini hoſtia viſibile, palpabile & corruptibile eſt, colore videlicet, odore, & ſapore, (in quo, panis & vini eſſe conſiſtit, ſecundum communem ſuum finem nutriendi temporaliter & ſuſtentandi, viſibilia, palpabilia, & corruptibilia corpora) in corpus & ſanguinem Chriſti viſibilis, palpabilis, & mortalis, ſicut erat ante quā à morte ad vitam reſurrexiſſet: tantò maius eſſet miraculū, quātò difficultas maior: ſicut ipſimet diſcipuli generaliter ſic
Ioan 6 intelligendo, dicebant: *Durus eſt hic ſermo: & quis poteſt eum audire?* & populus ſimiliter. ſicut dicit: *Litigabant ergo Iudæi ad inuicem, dicentes. Quomodo poteſt hic nobis carnem ſuam dare ad manducandū?* Sed quandoquidē transubſtantiatio ipſa fit, eius quod in ipſa panis & vini hoſtia, inuiſibile, impalpabile & incorruptibile eſt, (hoc eſt, ipſorū quatuor elementorū, in Domini corpus & ſanguinē: corpus inuiſibile ſimiliter (cùm ſcilicet cōuenienter à viſibili & palpabili parte ſic velatū) glorioſū & immortale, ſicut poſt glorioſā reſurrectionē ſuā fuit, & in cœlo eſt ad dexterā Patris: quod eſt, rei vnius in aliam generis eiuſmet, reductio: quoad rranſubſtantiatam elementorum materiam, in ipsū corpus glorificatū vt priùs, & ſicut anima, totaliter diffuſotū: & rei inuiſibilis, impalpabilis & incorruptibilis, in aliā ſimiliter inuiſibilē, impalpabilē & incorruptibilē, prout eſt corpus Domini glorificatū, ex ipſis quatuor elementis cōpoſitū, & ſub ipsa exteriori pàrte viſibili, palpabili & corruptibili velatū: quantò difficultas minor, tantò miraculū minus eſt: & tāto facilius diuinū hoc myſteriū à quouis homine cōprehēditur: & indubitabiliter creditur.

CAP. XXVII.

GLorificata ipsa Domini caro & ſanguis, non eſt tēporalis, palpabilis & corruptibilis cibus, ſicut alij: quia, cū vera caro, palpabile corpus & viſibile ſit: attamē ſecūdū diſproportionē craſſitudinis ſensuū corporaliū humanæ noſtrę mortalis naturæ, ad ſpiritualia & glorioſa immortalitatis, agilitatis & ſubtilitaris ſuę dona, (præter irreſiſtibilē lucē) ſigillatū lapideū ſepulchrū (reſuſcitando) clauſasq́; ianuas (diſcipulis apparēdo) & in cœlū aſcēdendo, tā volubiles quā adamantinos cœlos penetrās, (quod, Deo ſiue naturaliter, ſiue potērialiter, poſſibile eſt) inuiſibile nobis & impalpabile factū eſt. & hoc modo, verè cibus ſpiritualis eſt, vt ipſe dicit: & nō carnalis ad comedendū crudè, in palpabiliū & corruptibiliū corporū ſuſtēratione, prout tūc intelligebāt Iudæi, vt ſanctus Ioannes ait. *Litigabāt ergo Iudæi ad inuicē, dicentes: Quomodo poteſt hic nobis carnē ſuā dare ad manducādū?* & multi ex diſcipulis: *Durus eſt hic ſermo, & quis poteſt eū audire?* licet illis apertè Dominus ſignificabat, dicēdo: *Operamini nō cibū qui perit, ſed qui permanet in vitā æternā, quem Filius hominis dabit vobis.* Itaquòd, ſpiritualis eſt & æternus cib⁹: impaſſibilis & incorruptibilis: ad māducādū ſpiritualiter per gratiā, in hoc deſerti præſentis vitæ militātis trā-

Ioan. 6

ſitus

ſtu:&permanenter cōtinuandū,in ęterno
requiei die futuræ vitæ reſuſcitādo,in æter
nū ſpirituale nutrimētū ipsorū glorificato
rū corporū in vitā æternā:ſicut dicit : Qui
permanet in vitā æternā. Vnde, Spiritus ſā-
ctus per prophetā de māna tractādo, in quo
mirabili cibo, diuinus hic alter ſacratiſsi-
mi corporis Domini fuit figuratus, duos i
ſtos effectus. gratiæ præſentis, & futurę glo
rię, per medium ipſius corporis Domini (a
liorumq; ſacramentorum) realiter in ipſa
conſecrata hoſtia conſiſtentis, effectu-
atis, acutiſsimè ſignificat his verbis: Panē
cæli dedit eis. *Panem Angelorū mādueauit homo.*
Pſ 77. *Panem cæli dedit eis*: quò ad præsētis gratiæ be
neficiū per mediū ſacramētorū. Panē ange
lorū manducauit homo: quò ad futuræ glo
riæ beneficiū, reſuſcitando. Requiei dies in
qua, cōtinuabitur hic panis angelici cibus
ſui corporis, & perfruetur homo per me-
dium hoc, ipso redemptionis humanæ fru-
ctu, (propter quē fuit operata) ſimul cū an-
gelis, excelſū ipſum, diuinū & æternū Cre
atorem Deū trinū & vnum, viſibiliter vi-
dēdo. mortalib. nobis, in præſenti vita, in-
uiſibilē, prout nos Angelus Raphael docet,
Tob, 12. dicendo. *Ego, cibo inuiſibili & potu, qui ab homini-
bus videri non poteſt, vtor.* Sed in futura vita vi-
ſibiliter cū venerit ipsa requiei dies, conti-
nuabitur in vitā æternā: (ſicut ipſemet ci-
Ioan 6. bus vitæ Christus pollicetur, dicendo: Qui
permanet in vitā ęternā) in fruitione ipſius
manna, in ſanctificata requiei die Sabba-
tho, figuratiuè effectuatū: in quo, ceſſante
illius præsēti diſtributione (ſicut in nouiſ-
ſimo die ceſſabit) in præcedenti die ſexto,
præsentē vitā militantē ſignificante, facta,
(in qua, veri angelici panis Domini, in ipſo
pane manna, figurati, diſtributio fit) præ-
ſens ipsa fruitio, continuabatur: verùm, a-
lio modo, myſteriosè: hoc eſt, extrà vela
mē, omnis præteritæ corruptionis: ab eo
quod in ipſo manna palpabile & corrupti-
bile erat, cauſatæ: (ſicut in cōſecrata hoſtia
in Domini corpus & ſanguinē: in figurato
ſabbathi æternæ & incorruptæ vitæ, die cō
plebitur) occultam ſuam impalpabiliū &
incorruptibilium elemētorū, manifeſtans
ſicut dicit: *In die autem ſexta collegerūt cibos du
plices, &c. & non computuit: neque vermis inuētus* Exod. 16
eſt in eo. In die autem ſexta collegerunt,
&c. myſteriosè: hominis vitam, ad dies du-
os reducēdo: præſentis laboris diem. & di-
em requiei futuræ. Dicit. Die ſexta: per quā
tum cæteri dies omnes, in laborioso hoc vl
timo, mortis ipſius figurati Agni immacu
lati Ieſu Chriſti Dei filij humanati, inclu-
ſi ſunt Qua in paſſione & morte, ipsum cor
pus & ſanguinem ſuum, in generis huma-
ni redemptionē, ſacrificādo, cuncti labo-
res noſtri, pœnitentialiaq́, opera, pœnitē-
ter, amore illius, & ad imitationem ſuā o-
perata, validata ſunt ad vitā æternā. Nō in
telligebāt Iudæi, myſteriū ſacrificij huius,
corporis & ſanguinis Domini: ſicut in iſti-
us incredulitatis figura, ab ijsmet ipſis mul
tò antè datum fuit illi nomen, *Manhu*: id eſt,
Quid eſt hoc? Nec mirum, quòd adhuc ſen-
ſuales hæretici, illud nō intelligant: qui de-
ficientes in fide, negant illud & impugnāt,
in inobedientia ſua remanentes, ſeſe à ſalu
tifera vnione fideliū ipſius ſanctæ Roma-
næ eccleſiæ ſeparando, extrà quam non eſt
ſalus, cū ſit effectualiter figuratum, Spi. itu
ſancto damnationem eorum prædicente:
prout ſignificat, de primis ipſis incredulis
Iudæis tractando, quibus impoſſibile vide
batur, quod Dominus dicebat, ſeſe ipsum
ſuis fidelibus in cibū daturū, dicēdo. *Ex hoc
multi diſcipulorū eius abierunt retrò: & iā non cum
illo ambulabant.* Sed nō propterea fidèles, à fi-
de defecerūt: nec deficiet, donec ſtabit mū-
dus, ſancta Romana Eccleſia: ſicut etiā in
figura, Saluator, eorū electionem effectua-
liter prædicendo, pergit, dicendo: *Dixit ergo
Ieſus ad duodecim. Numquid & vos vultis abire?
Reſpōdit ergo ei Simō Petrus.* (& pro ſeipſo & pro
cūctis ſucceſſorib. ſuis in nomine cuncto-
rū fideliū quādiu ſtabit mundus) *Domine, ad
quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.* Corre-
ſpondenter per os Petri Spiritu ſancto, reſ-
pon-

vita militantis ſignificans:eccè amarę pœ-
nicentiales aquæ tribulationum iuſtorum.
quæ,cũ ſint etiã,ab ipſo ſacro Crucis Chri
ſti ligno in dulcedinem verſæ,bibi facilius
poſſunt,& vnica veraque medicina eſt, in
remiſſionem peccatorum:dummodò con-
feſſori legitimo, pœnitenter & amarè cõ-
Exod 15. fiteãtur.Et ſic,verſæ, hoc in myſterio,aquæ
in dulcedinem,ſicut dicit: *Oſtendit Deus ei li-
gnum:quod cum miſiſſet in aquas,in dulcedinẽ verſæ
ſunt*:& catechisatus populus,ſicut dicit: *Ibi
conſtituit ei præcepta, atque iudicia, &c. Venerũt
autem*(inquit ſcriptura)*in Elim filij Iſrael, vbi
erant duodecim fontes aquarum, & ſeptuaginta
palmæ: & caſtra metati ſunt iuxta aquas*.Et hoc,
myſteriosè: quia poſt ipſum catechiſ-
mũ&catholicã inſtructionẽ,ſanctũ baptiſ-
matis,lauacrum culpæ & pœnæ ſequitur.
Quæ victoria in Chriſto, aduerſus pecca-
tum,per ipſius ſancti baptismatis mediũ,
in ipſis ſeptuaginta palmis ,ſeptem Eccle-
ſiæ ſanctæ ſacramenta ſignificantibus, ve-
nit ſignificata:quorum primum quod ſcili
cet primò recipitur eſt ſanctum ipſum ba-
ptisma,vt prima porta,vniuerſaliter omni
um.Maximo cũ myſterio ſeptuaginta pal-
mæ ſunt, in ipsorum ſeptem ſacramento-
rum rationem:videlicet,pro vno, decẽ:in
obſeruatæ legis rationem: qua obſeruatio-
ne mediante,iſta gratiæ, & æternæ gloriæ
dona ,in perpetuum adquiruntur. Duode-
cim fontes ſunt& ſeptuaginta palmæ.Duo
decim,& ſeptem. Duodecim: quò ad effe
ctum ipſius regenerationis in Chriſto,per
gratiam, & gloriam æternam: ipso nume-
ro Duodenario, vniuerſalem carnis reſur-
rectionem ſignificante: (hoc, in multis
huius libri locis,iam declaratum eſt) ad
quam,per ipſius ſancti baptismatis medi-
um,perque diuinæ legis obſeruationem
peruentur.Septem:quo ad integram ipſã
renouationem hominis , hebdomadaliter
à Deo creati ,de quatuor elementis quò ad
corpus,&tribus potentijs quò ad animam.
Septem:ratione ſeptem ſacramentorum,
indiuiſibiliter in ipsa Chriſti humanita-
te contentorum: qui, cùm ſit verus homo,
(ſicut & verus Deus)ex quatuor elemen-
tis quò ad corpus, & tribus potentijs quò
ad animam,conſiſtit.

Profecti ſunt de Elim(ait ſcriptura ſacra)*et* Exod.16.
*venit omnis multitudo filiorum Iſrael in deſertum
Sin,&c. Et murmurauit omnis congregatio filiorum
Iſrael.&c.Vtinam mortui eſſemus* (aiebant)*per
manum Domini in terra Aegypti,quando ſedebamus
ſuper ollas carnium, & comedebamus panem in ſa-
turitate,&c.Dixit autem Dominus ad Moyſen. Ec-
cè ego pluam vobis panes de cœlo:&c.* Figuratiuè
hoc etiam,& myſteriosè:quia, poſt ipſum
ſancti baptismatis lauacrum,ſancta ſequi-
tur communio in Chriſto Saluatore Dei
filio(vt Sancta ſolet Eccleſia)dignè ſic,cor-
pus eius ſacratiſsimum recipiendo,in con-
ſecrata panis hoſtia præſentialiter conſi-
ſtens:in ipso cœleſti pane manna, (vt di-
ctum eſt)figuratum.Et hoc in commemo-
rationem ſuæ mortis & effectuatæ redem-
ptionis,reſuſcitãdo:prout ipſemet, in ipſi-
us ſacrificij inſtitutione,ordinauit,dicẽdo:
Hoc facite in meam commemorationem. Igitur pro- Luc.22.
fecta omnis multitudo filiorum Iſrael(ait ſcriptu-
ra ſacra)*in Raphidim,vbi non erat aqua ad biben-
dum,populo. Qui iurgatus contrà Moyſen,ait,Da no-
bis aquam,vt bibamus, &c. Tolle in manu virgam*
(inquit Dominus) *qua percuſſiſti fluuium. En
ſtabo ibi coram te,ſupra petram Horeb :percutiesque
petram, & exibit ex ea aqua, vt bibat populus,&c.*
Et iſtud,ſecũdũ fuit de duobus notabilibus
ſignis:Primum illud de manna:(vt dictum
eſt)quò ad cæleſtem ipſum corporis Domi
ni panem:Secundum iſtud,aquarũ quæ lar-
giter à petra fluxerunt, quò ad pretioſiſſi-
mum ſanguinem ſuum : percuſſa bis ipſa
petra Chriſto , (ſicut dicit: Petra autẽ erat
Chriſtus)id eſt,& in animam & in corpus:
in aqua & ſanguine qui è ſacro ſuo late-
re,lancea crudeliter aperto,fluxit, adim
pletum.Aqua:quò ad animæ paſſiones:&
ſanguis,quò ad paſsiones corporis:per me
dium ligneæ virgæ ſanctæ crucis, in ipſa

Moyſis virga figuratæ ipsum mare rubrum cruentatarum aquarum amaritudinum corporis ſui & animæ, vtrumque per mortem diuidendo, ſeparantis: & vtrumque, reſuſcitando, in æterno ſuo merito, reunientis: cunctos inimicos perſecutores noſtros, in infernalia ignis æterni profũda, præcipitantis: ſimulque omnia peccata noſtra remittentis: ſed hoc intelligitur (debetque intelligi) per ipsammet Chriſti viam: quod vnuſquiſque, ligneam ipsam ſanctæ crucis ſuæ virgam in manu accipiat, pœnitenter ſecundum propriam virtu-
Mat. 25. tem & vires (vt nos ipſemet docet) in lucro talentorum ſui meriti, vt boni ſerui & fideles, patiendo: qua ſolùm via, ad ipſum peruenitur finem cum ipso in gloriam & gaudium ſuum intrandi in vitam æter-
Mat. 26. nam: ſicut dicit. *Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſsionem peccatorum.* Qui pro multis effundetur: quò ad effectum ſuæ redemptionis (ſibi præſentem) in ijs qui ſalui futuri erant: per has omnes tribulationes paſſas, per huius mũdi deſertum tranſeundo, in promiſſionis terram cœleſtem Hieruſalem, perducti. à Spiritu ſancto confirmatum, per Apoſto-
Act. 14. lum dicendo: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.*

Duobus his notabilibus ſignis, tremẽda illa, etiam myſterioſè adiungitur, caſtigatio quam de ijs fecit Deus, qui in illo po-
Num 11. pulo, carnes concupiuerant, ſicut dicit: *Adhuc carnes erant in dentibus eorum, &c. & ecce furor Domini concitatus in populum, percuſſit eum, &c. vocatusque eſt ille locus Sepulchra concupiſcentiæ: ibi enim ſepelierunt populum qui deſiderauerat carnes.* Popul⁹ iſte qui deſiderauerat carnes, & ob id pœna mortali punitus, reproborũ ſenſualium peccatorum multitudinem ſignificat: qui cum in hac præſente vita ſint, cum electo iuſtorum populo ſimul commixti, non ſeipſos ſolùm, ſed etiam multos alios, prauis exemplis ſuis vnà ſecum in æternæ mortis & pœnæ præcipitium trahunt. ſicut dicit: *Vulgus quippe promiſ-* *Num. 11.*
cuum quod aſcenderat cum eis, flagrauit deſiderio carnium ſedens & flens, iunctis ſibi pariter Iſrael, &c. ita quod cum omnes ſimul boni & mali, eſſent, quò ad ipsum Moyſen, vniuerſalem Saluatorem Chriſtum, ſignificantem, à Pharaonis captiuitate liberati, captiuitatem peccati ſignificante: in conſecutione concupiſcentiæ ſuæ peccati conſummationem ſignificante, moriendo: propria culpa ſua, non venerunt ſalui, vnà cum populo iſtorum tranſire per medium mare Rubrum, aquam ipsumque ſanguinem Chriſti crucifixi in vniuerſalem redemptionem ſparſum, ſignificans: ſicut vniuerſaliter, nullus reproborum ipsa conſequetur beneficia gratiæ & æternæ gloriæ, reſuſcitando: per medium vnicæ ipſius ligneæ virgæ ſanctæ crucis Chriſti, adquiſita: in diuiſione ipsa & vnione aquarum per medium ipſius figurantis virgæ Moyſis (vt dictum eſt) ſignificatum. Vnde, cum ſit ipsa caro, peccati inſtrumentum, ab origine mundi: mortalem ipsam in homine diuiſionem animæ à corpore, & Creatoris à creatura, cauſans: ſitque ſimiliter etiam, vnita Verbo, gratiæ inſtrumentum ipsam carnem crucifigens: myſterium hoc attingens ipſemet Redemptor & notabilem huius concupiſcentiæ carnis caſtigationem, nec non originalis in Adamo, v- *Ioan. 6.*
niuerſalem generis humani mortem generantis, ſic ait: *Caro mea verè eſt cibus: & ſanguis meus verè eſt potus.* Caro mea verè eſt cibus. Hoc, quò ad ipsum concupiſcentiæ carnis myſterium: mortalem ipsam diuiſionem in Adamo, animæ à corpore, & Creatoris à creatura, cauſantis. Et ſanguis meus verè eſt potus. Hoc quò ad notabile myſterium aquarum quæ à petra Horeb fluxerunt: ipsum precioſiſsimum ſanguinem ſuum ſignificantium: percuſſa ipsa petra Chriſto, (vt dictum eſt) lignea ipsa ſanctæ crucis ſuæ virga: vnde largiſsimæ aquæ gratiæ fluxerunt in remiſſionem pecca-

cato-

catorum: naturam ipsam humanam ſpiritu & carne conſiſtentem, cum eius Creatore Deo, reconciliando. Vnde, ratione ipſius vnionis per gratiam, (& per gloriam æternam reſuſcitando) per medium carnis & corporis ſui, realiter in ipsa conſecrata hoſtia conſiſtentis, & à quoque fideli dignè manducati, & per medium etiam aliorum ſacramentorum, causatæ, proſequendo, dicit: *Qui manducat meam carnem & bibit meum ſanguinem in me manet, & ego in illo*: quod eſt, vnio ipsa per gratiam, cum creatore ſuo Deo hominem vniendo, in ſeparationem mortalis ipſius diſunionis, per concupiſcentiam carnis, causatæ, contrà diuinam legem, de prohibito fructu ſuperbè comedendo. Et ipse homo per medium carnis ipſius & corporis Domini crucifixi, ad nouam ipsam cum Creatore ſuo vnionem per gratiam, & animæ cum corpore in tempore ſuo, per gloriam in Chriſto reſuſcitando, reuocatus: vnde ait: In me manet & ego in illo: ab homine incipiendo, ratione liberi ſui arbitrij præuenientem ipsam gratiam, acceptante. *Sicut miſit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem: & qui manducat me, & ipſe viuet propter me*. Et ipse viuet propter me: in diſtinctione perſonarum (ſeſe ſolum, Verbum incarnando) inquantum Deus: & innocenter inquantum homo, moriendo. Sicut ipſemet (inquantum homo) ſolus filius terreſtris hominis Adami qui non viuit (peccando) cum ſit à cœleſti Patre ſuo viuente Deo, miſſus, propter ipſum viuit, inquantum homo, ſeipsum inquantum Deus, reſuſcitando. Qui in ratione, pergit dicendo: *Hic eſt panis qui de cælo deſcendit*: ipsum hominem, à morte, ad vitam reuocando: in duobus iſtis effectibus, gratiæ præſentis, & futuræ gloriæ reſuſcitando: per medium viui panis ipſius humanati verbi, effectuati (propter quem viuit homo) ipſi pœnæ mortali ſatisfaciendo innocenter (vt dictum eſt) inquantum homo moriendo. *Hic eſt panis qui de cælo deſcendit. Non ſicut manducauerunt patres veſtri manna: & mortui ſunt. Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Hic eſt panis qui de cælo deſcendit: Verbum, ſeſe panem vocat, ratione (vt dictum eſt) quatuor ipſius Dei attributorum, (hoc eſt: potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & miſericordiæ infinitæ) in ipſis quatuor elementis, in ipsa panis & vini hoſtia virtualiter conſiſtentibus, ſignificatorum: vt literæ quatuor inuiſibiles, ineffabile nomen ipſius inuiſibilis Dei, proferentium. Terra, potentiam ſignificat: Aqua, ſapientiam: & duo hæc, ſimul incedunt. Terra, propter immobilitatem ſuam, potentiam ſignificat: quæ, à ſuperiore potentiæ diuinæ immobilitate commouetur, ſicut dicit: *Commoueatur à facie eius omnis terra: ipse enim fundauit orbem immobilem.* Aqua, ſapientiam ſignificat, ſicut dicit: *Et aqua ſapientiæ ſalutaris potauit illum.* Et duo hæc, potentia, & ſapientia, ſimul incedunt: ſicut terra & aqua, ſimul vnita ſunt. Quidnam enim de nobis eſſet, ſi Deus infinita ſua diuina potentia ſolùm vteretur, (quod eſſe non poteſt) neque illam cum infinita ſua ſapientia ſociaret? Vnde, in hac conſideratione, propheta caſtigationem magnam, qua ingratum illum populum propter publicas ſuas abominationes & idololatrias, caſtigauit Dominus, quaſi quod potentia ſua ſolum, & non ſapientia vteretur, ſic ait: *Et excitatus eſt tanquam dormiens Dominus: tanquam potens crapulatus à vino.* Aer, miſericordiam ſignificat: ignis verò, iuſtitiam: & duo hæc, ſimul incedunt, (ſicut & illa duo: ſimul coniuncta ſunt) ſicut dicit: *Miſericordiam & iudicium cantabo tibi Domine.* Aer, miſericordiam ſignificat, vt alibi nos docet Spiritus ſanctus, dicendo: *Nonnè ſicut lac mulſiſtime, & ſicut caſeum me coagulaſti?* Hoc, quò ad corpus: *Vitam & miſericordiã tribuiſti mihi.* Hoc, quò ad ſpiritũ: ſicut concludit, dicẽdo: *Et viſitatio tua, cuſtodiuit ſpiritũ meũ.*

1. Par 16.
Eccl. 15.
Pſ 77.
Pſ 100.
Iob. 10.

Viſitatio:id eſt,miſericordia:vt priùsdicit: *Gen.2.* Vitam & miſericordiam tribuiſti mihi.Vnde concordanter,in hominis creatione: *Formauit igitur Dominus Deus, hominem de limo terræ,*(hoc eſt,terra & aqua:potentia & ſapientia)*& inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitæ.* *Pſ.100.* Hoc eſt,aerem & ignem:miſericordiam & iuſtitiam:ſicut dicit:*Miſericordiam & iudicium cantabo tibiDomine.* *Pſ 96.* Ignis,iuſtitiam ſignificat,ſicut alibi nos docet,dicendo:*Ignis ante ipſum præcedet,& inflammabit in circuitu inimicos eius.* *Eze.22.* Et per Ezechielem,de vniuerſali iudicio tractando.*Et congregabo vos,& ſuccendā vos in igne furoris mei, & conflabimini in medio eius,vt conflatur argentum in medio fornacis*, Ita quòd in ipſis quatuor elementis, in pane ipſo conſiſtentibus,ipſa quatuor attributa Dei,ſunt ſignificata:qua in ratione, Verbum ſe vocat,panem qui de cælo deſcendit.Literæ quatuor elementales de quibus ineffabile ſuum nomen *Tetragrammaton Iehouah*,eſt compoſitum: ineffabile nomen potentiæ,ſapientiæ,iuſtitiæ & miſericordiæ infinitæ.Vnde,cum ſint ipſa quatuor elementa,(quæ,in ipsa panis & vini hoſtia virtualiter inſunt:& ex quibus fuit creatus homo,in quo,creata omnia incluſa ſunt) in corpus & ſanguinem Chriſti Dei filij tranſubſtantiata,elementales ipſæ quatuor litteræ,in corpore ipso & ſanguine Domini reſtando,in noua forma, eſſe & virtute,ſicut in noua carne & eſſe glorificati corporis & immortalis,glorioſè reſurrexit,& in cœlo eſt ad dexteram Patris:in tali tranſubſtantiationis effectu, proferunt, laudanterque & ſacrificanter manifeſtant, ipsum ineffabile ſuum nomen potentiæ, *Col.1.* ſapientiæ, iuſtitiæ, & miſericordiæ infinitæ:*Quoniam in ipſo*(ait Spiritus ſanctus)*condita ſunt vniuerſa in cælis & in terra,viſibilia & inuiſibilia ſiue throni,ſiue dominationes,ſiue principatus ſiue poteſtates,omnia per ipſum et in ipſo creata ſunt, & ipse eſt antè omnes, & omnia in ipſo conſtant.* *Pſ 110.* Et per Dauid:(de hoc ſancto corporis Domini ſacramento tractando) *Memoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors & miſerator Dominus,eſcam dedit timentibus ſe.* ſicut in ſequenti capitulo, diuina mediante gratia, tractabitur.

CAP. XXIX.

Pſ.110.

M*Emoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors & miſerator Dominus,eſcam dedit timentibus ſe,&c.*Memoriam fecit mirabilium ſuorum.Hoc eſt, mirabilia cuncta opera ſua viſibilia & inuiſibilia, rationalia & irrationalia, in manifeſtationem ipſius eſſe Dei creata, & in ipso homine incluſa,vniuerſa in ſeipso Deo & homine redimens,in effectu ipso tranſubſtātiationis elementorum,in corpus & ſanguinem ſuum,commemorando, laudanterque & ſacrificanter æterno ſuo Patri offerendo. Viſibilia omnia & inuiſibilia, cæleſtia & terreſtria,rationalia & irrationalia, ad imaginem hominis(vt dictum eſt) creata fuerunt:& cuncta (licet diuersè) continentur in ipso homine et includuntur *Sap 11.* *Omnia in menſura & numero*(inquit ſapientia) *& pondere diſpoſuiſti.* Et ita,cuncta tam rationalia quam irrationalia,corporea & incorporea,Deus ad imaginem Hominis (ſicut ipſum hominem tantùm,ad imaginem Dei)creando,diſpoſuit vniuerſaliter hunc in modum & ordinauit, in vniuerſale incarnationis Verbi teſtimonium. Rationalia incorporea,vt ſunt Angeli: in numero: & menſura:ipso etiam pondere,in eis quatenus rationales ſunt,incluso.In numero: cum ſit à principio natura ipsa angelica, in imaginem hominis diſpoſita vniuerſaliter & ordinata:et Angelis ſeptem, qui ſacrificanter antè Dei maieſtatem aſtant ſeptenario numero ſuo(ſicut hebdomadales vniuerſalis creationis dies, et requiei ab ipſo opere) incarnationem Verbi ſignificantibus, vnita hebdomadaliter

liter & in eis epilogata. per medium quorum angelorum ſeptem, in merito figurati vniuerſalis Redemptoris, cæteri omnes angeli, vniuerſalia & particularia reſponſa & reuelationes, in ipſius naturæ humanæ regimen & miniſterium, accipiunt. In menſura: cum ſit à principio, natura ipſa angelica, in imaginem hominis corpore conſtantis & anima, in duas partes æqualiter (vt declaratum eſt) & ſub duobus principibus, diſtincta & ordinata. Duobus principibus: Michaele & Lucifero. Michaelis pars, quò ad animam: Pars Luciferi: quò ad corpus. Aequales duæ partes: tot animæ, quot corpora: *Menſura hominis,*
Apoc. 21. (ſicut ſcriptum eſt) *quæ eſt Angeli. &c.* (de hoc, in calce huius voluminis, ſeorſim particularis fit tractatus: in quo fuſius (diuina mediante gratia) hæc ſufficientibus rationibus, in ſacra videlicet ſcriptura fundatis, declarabuntur) Quæ eſt angeli: Hoc eſt, natura ipſa humana ad perfectam corporis & animæ vnionem reſuſcitando reducta: angelicæ primæ vnioni & ſignificatiuæ corporis & ſpiritus měſuræ correſpondendo. Significatur autem ipſe reſurrectionis effectus, in duodenario numero quem ponit antè, de ciuitate ſancta cœleſti Hieruſalem tractando, de viuis electorum lapidibus glorioſè reſuſcitandis conſtructa: ſicut dicit: *Et ciuitas in quadro poſita, &c.* Hoc, quòad perfectam quatuor elementorum menſuram & æqualitatem: in noua ipſa regeneratione in gloriam, euacuata omni præterita diſcordātiæ peccati iniuria, perfectè concordatorum. prout concludit, dicendo: *Et longitudo eius tanta eſt, quanta & latitudo:* (adiungendo) *& menſus eſt ciuitatem de arundine aurea per ſtadia duodecim millia &c. Et menſus murum eius centum quadraginta quatuor cubitorum, menſura hominis quæ eſt angeli. &c.* Numerus duodecim, duodecies duplicatus, ratione duodecim tribuum Iſrael. ſicut alibi de ipſa vniuerſali reſurrectione tractando,
Apoc. 7. declarat, dicens: *Et audiui numerum ſignatorum. centum quadraginta quatuor millia ſignati ex omni tribu filiorum Iſrael. Ex tribu Iuda, duodecim millia ſignati. Ex tribu Ruben, duodecim millia ſignati. &c. Amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorū. &c.* Menſura hominis quæ eſt Angeli: inquantum natura ipſa angelica (ſicut reliqua omnia) fuit in imagine, numero, & menſura hominis, creata Cecidit Luciferi pars, inferiorem corporalem hominis partem repræſentans: quod, mortalis hominis lapſus peccando, prodigium fuit: & prœlium illud quod in cœlo inter ipſos duos principes, animam & corpus hominis repræſentantes factum fuit: aduerſantiæ perpetuæ carnis & ſpiritus, ab ipſo peccato cauſatæ. Hoc, quòad rationalia.

Quòad irrationalia: ſimiliter ad imaginem hominis, hebdomadaliter creata fuere. Septem cæli, planetæ ſeptem. Septē cœli: quòad præſentē vitam, à Creatore Deo homini datam, in occaſionem conſequendi futurum ipſum præmium, & Octauam nouæ in gloria regenerationis reſuſcitando. in octauo conſequenti ſtellato cœlo, & varijs ſtellarum menſuris & luce, quòad varios gloriæ electorum gradus, ſignificatum. quibus in ſtellis incorruptibilibus & fixis, ipſorum reſuſcitatorum corporum incorruptibilitas eſt teſtificata. Regiones duæ: cœleſtis, & elementalis: vtpote, anima, & corpus. Cœleſtis, quòad animam incorruptibilem & perpetuam. Elementalis, quoad corpus ex quatuor elemētis formatum, alterationibus ipſis (poſt peccatū) & corruptionibus ſubditum. Factis itaque rebus omnibus ad imaginem hominis, vt dictum eſt, dixit Creator: *Faciamus hominem* Gen. 1.
ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. &c. Et creauit Deus hominem ad imaginem & ſimilitudinē ſuam: ſapientiam illi ſuam communicando: in exemplari (ad conſeruationem ſuam) intelligentia rerum omnium, vnamquamque proprio ſuo nomine appellando, manifeſtatam: ſicut dicit: *Omne enim quod vocauit Adam animæ viuentis, ipſum eſt nomen eius.* Per Gen. 2.

quam vniuerſalem intelligentiā, eò quòd etiam res omnis (vt dictū eſt) ad ipſius hominis imaginem eiuſq; beneficiū, creata eſſet, diſpoſita, & ordinata: vt imago ſingularis ipſius Dei inter omnia creata, & ratione ſingularis æterni priuilegij futuræ manifeſtationis in carne Creatoris ſui Dei, ſe verbum incarnando: omnia in ſe virtualiter continebat: ſicut de ipſo Adamo
Sap. 10. ſcriptum eſt: *Et dedit illi virtutem continendi omnia.* Ita quòd, in ſuo Eſſe, vt in rebus omnibus rationalibus & irrationalibus figurato, euacuando Non eſſe irrationalium & communem rationalium & irrationalium imaginatiuam numerabilem fictionem: ſeipſum in obedientiali diuinæ legis obſeruatione offerendo, rebus omnibus (non autem prohibito fructu) ad ſuſtentationem & conſeruationem ſuam neceſſarijs vtendo, in ſeipſo ſimul creata omnia rationalia & irrationalia, ſummo Creatori Deo, in vniuerſale ſacrificium dignè offerebat. Simulac verò peccauit homo: ab eſſe gratiæ ob talem cauſam ad non eſſe peccati venit: res omnes illo met in puncto defecerunt, temporali ſua plenitudine, in figurato ſuo Adamo, in quo peccando euacuata fuit, deficiente: & ad vacuum communis imaginatiuæ numerabilis fictionis in qua priùs erant antequàm creatus eſſet homo, reuerſæ ſunt, imò peiorem in ſtatum quò ad ipſum peccatorem, quandoquidem rationalia omnia & irrationalia, ſicut in ipſo contenta, in diſcordantia ſua intrà & extrà, iuſto Dei iudicio, diſcordātes ſunt aduerſus eū rebellata. Quò ad irrationalia: ipſis quatuor elementis, ſuaque propria carne ſemper ſpiritui aduerſante: cœlis & terra & omnibus, quæ ex ipſis quatuor elementis compoſita, in hoc orbe continentur, mortem eius & pœnam corporalem cau-
Gen. 2. ſantibus. Quò ad rationalia: natura omnis angelica, iuſtæ illius ſententiæ: Morte morieris, à recta iuſtitia diuina pronunciatæ, executrix, cui datus fuit executorius & ſeparans, irreparabilis iræ Dei, gladius: illum vt vniuerſalem excommunicatum, à terreſtri paradiſo, cœleſtem ſignificante, eijciendo: quod, perſeuerante vſque in finem peccatore in malitia & peccato ſuo, perpetuo effectuatur. Vnde, tremendus iudex viuorum & mortuorum, conformiter ait: *Exibunt angeli, & ſeparabunt malos de medio iuſtorum, & mittent eos in caminum ignis.* Matt. 13.

Deficit igitur vniuerſalis plenitudo temporalis, (vt dictum eſt) ab homine incipiēdo, in illo puncto quo peccauit: quæ, vniuerſalis ipſius figuræ vacuum, & proprium particulare ipſius figurati hominis ante præcepti traditionem, implebat. quod diuinū præceptū fuit homini datum, in ſacrificantis obedientiæ occaſionem ad conſeruationem ſuam, & ad maiorem gratiam. ſeipſum & omnia (vtendo illis in gratiam) commemoranter & vniuerſaliter offerendo. Vnde, deficiente in homine obedientia, & indirecto ſimul ſui ipſius rerumque omnium vſu ſubtrahente: ipſum etiam vniuerſale commemorās ſacrificiū, vnà defuit: reſque omnes in prima repræſentatione ſua & vacuitate imaginis humanæ naturæ reſtarūt: quæ vacuitas quòad hominē, tātum odibilis Deo eſt, quantum, Eſſe & plenitudini ſuę contradicens: & omnia fruſtrà & vacuè multis annorum millibus vſque ad vniuerſalis Redemptoris & ſecundi Adami Chriſti Dei filij aduētum, remanſere. In quo Verbo æterno, per operationem Spiritus ſancti homine facto in ſacratiſſimæ virginis Mariæ vtero, ibique materia elementali (ex qua viſibilia omnia & palpabilia facta ſunt) in corpus ſuū ſanctiſſimum tranſubſtantiata: fuerunt omnia (ab humana natura incipiendo, in qua vniuerſa includuntur) in primam plenitudinem ſuam, reſtituta: ſicut erant in principio, cum creatus fuit homo legique obedientiæ ſuppoſitus in illo reali incarnationis

tionis effectu, communem ſimul vniuerſalem imaginariuam fictionem, tam rationalium rerum quàm irrationalium, euacuando: cum ab initio eſſent omnia, (Sap. 11.) In menſura, & numero, & pondere, (vt dictum eſt) ad imaginem hominis, creata, diſpoſita, & ordinata. Et illomet in puncto quo æternus ipſe ſacerdos, morti ſuæ proximus, ſanctiſſimum ipſum Euchariſtiæ ſacrificium inſtituit: formaliter etiam ipſam elementalem materiam (virtualiter in panis & vini hoſtia conſiſtentem) in ſacratiſſimum corpus ſuum & ſanguinem tranſubſtantiando non paſſibile ſed glorioſum, illud comedendum & bibendum diſcipulis ſuis dando, his verbis: (Mat. 26.) *Hoc eſt corpus meum: & Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum:* (Luc. 22.) *hoc facite in meam commemorationem*: ſeipſum ac ſi iam paſſus eſſet offerẽdo: in bono ſui ipſius vſu, inquantum homo, rerumq́; omnium, inquantum Deus & homo ſimul, in tantam Creatoris ipſius laudem & gloriam, quanta erat hominis redemptio (inquantum homo moriendo) & manifeſtatio ſimul ipſius Dei: & de natura ipſa humana ipſi æterno ſacerdoti vnita, & de rebus omnibus in ipſo homine incluſis, vniuerſale ſacrificium commemoranter æterno Patri ſuo fecit. Vnde, Spiritus ſanctus per Apoſtolum: (Eph. 1.) *Inſtaurare omnia in Chriſto, quæ in cælis, & quæ in terra ſunt, in ipſo.* & per Dauid conformiter (ad rem redeũdo) myſterium hoc attingentem: (Pſal. 100) *Memoriam fecit mirabilium ſuorum, miſericors & miſerator Dominus, eſcam dedit timentibus ſe.* proculdubio enim nouum hoc miraculum inſtitutionis ſanctiſſimi Euchariſtiæ ſacramenti, & in ſui ipſius & in omnium mirabilium ſuorum creando & redimendo commemorationẽ fuit: ſemetipſum & omnia in ipſo Deo & homine incluſa, in ſacrificium laudis dignè offerendo: ſimulque ipſius Dei Eſſe potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & miſericordiæ infinitæ, manifeſtando. Diuina quatuor attributa, in quatuor ipſis tranſubſtantiatis elementis ſignificata. inuiſibilis in hoſtia ipſa panis & vini, materia. de qua, res omnis viſibilis & palpabilis, ab ipſo inuiſibili & viſibili Deo & homine, fuit, ſicut redempta, formata. De quo redemptionis opere vt ſuorum omnium maximo & mirabiliori, ſeſe hominem faciendo, moriendo & reſuſcitando, particularem in ipſo Euchariſtiæ ſacramento & vniuerſali ſacrificio, mentionem facit, peculiariter in hoc, æternam miſericordiam ſuam manifeſtando: ſicut dicit: Miſericors & miſerator Dominus, memoriam fecit mirabilium ſuorum, eſcam dedit timentibus ſe. &c. Eſcam dedit timentibus ſe. hoc eſt, præſentem vſum ipſius angelici panis ſui corporis, in hac vita militante: ab eius continuatione in futura vita triumphante, diſtinguendo: vbi, *perfecta charitas, expellit timorem.* (1. Ioan. 4.) Spiritualis eſca & inuiſibilis angelorum panis, ſacratiſſimum Domini corpus & ſanguis, in ipſa conſecrata hoſtia inuiſibiliter conſiſtens: quo, fideles in præſenti vita militante, cum timore magno & reuerentia vtuntur: ſicut à Spiritu ſancto, per Apoſtolum docetur, his verbis: (1. Cor. 11.) *Quicumque manducauerit panem & biberit calicem domini indignè: reus erit corporis & ſanguinis Domini. Probet autem ſeipſum homo: & ſic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indignè: iudicium ſibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini.*

CAP.

CAP. XXX.

Pſ. 110. E*Scam dedit timentibus ſe.* Ad differentiam
eſcæ mortiferæ, prohibiti fructus, ex
trà omnem timorem inobediēter mā-
ducati. Altera hæc corporis & ſanguinis
Domini, in conſecrata hoſtia conſiſtentis,
eſca ſalutis ad vitam æternam: ab ipſo Re
demptore homini data, in reædificationē
ipſius templi Dei, humanæ naturæ: (dum
modò dignè recipiatur) ad differentiam il-
lius eſcæ mortiferæ prohibiti fructus, dif-
fidenter & ſuperbè ab homine ipſo man-
ducati, ei ab inimico ſuo Lucifero, in de-
ſtructionem ſuam propoſiti & dati, maio-
rem illi ſapientiam & melius Eſſe, propo
Gen. 3. nendo: ſicut ſcriptum eſt: *Et eritis ſicut Dij,
ſcientes bonum & malum.* Ita quòd, ſubintran
te malitia, euacuata fuit innocentia: Et e-
uacuato timore, ſapientia ſimul fuit eua-
Iob 28. ta. *Ecce timor Domini* (ait Spiritus ſanctus)
ipſa eſt ſapientia. Vnde, cum timoris euacua-
tio, ſit euacuatio ſapiētiæ, & humanæ igno-
rantiæ principiū, conueniens (præter mor-
talem) ſuperbiæ malitiæque ſuæ pœna: hac
in ratione, idem Spiritus ſanctus hoc in
pſalmo, tremendum ipſius Creatoris Dei
Pſal. 110. nomen anteponendo, ſic ait: *Sanctum & ter-
ribile nomen eius: Initium ſapientiæ, timor Domini.*
hoc eſt: Sicut ignorantia, in primo homine
Adamo principium habuit, timorem & o-
bedientiam Creatori Deo debitam perdē
do: ità etiam in ſecundo Adamo Chriſto
Dei filio, Domino & Redemptore noſtro,
obediente facto vſque ad mortem, ſapien-
tia principium habuit: homine, ipſi Deo,
cum timore per eandemmet viam obediē-
te. Et ſicuti eſca ipſa prohibiti fructus, dif-
fidenter & extrà timorem omnem & obe-
dientiam manducati, mortifera fuit occa-
ſio & inſtrumentum deſtructionis ipſius
templi Dei in terra humanæ naturæ: Ità et-
iam ipſa corporis & ſanguinis Domini eſ-
ca, cum viua fide & reuerēti timore ipſum
Deum amando, eique obediendo, man-
ducata, inſtrumentum fuit totalis ſuæ
reædificationis per gratiam & gloriam. ſi-
cut dicit: Eſcam dedit timentibus ſe. Et ſi-
cuti deficiente in homine ſapientia pro-
pter peccatum: in terra ſimul cum ob talē
cauſam, defecit debita Deo laus & vniuer-
ſale ſacrificium de rebus omnibus creatis,
ab ipſo homine in quo incluſæ ſunt om-
nes, (ab ipſomet incipiendo) amando, ti-
mendo reuerenter, & obediendo, ſacrifi-
canter & formaliter oblatis. Ita etiā, prin-
cipium habendo in Chriſto ſapiētia: ſimul
ipſa debita laus & vniuerſale ſacrificiū in
terra, principium habuit. omne aliud figu-
ratiuum ſacrificium & ipſarum figurarum
ignorantiam euacuans: prout concludit
dicendo: *Intellectus bonus omnibus facientibus eũ:*
(Hoc, quò ad ſapientiam, per viam ipſius
timoris recuperatam) *laudatio eius manet in
ſeculum ſeculi.* Hoc, quò ad permanentem ip-
ſam laudem & vniuerſale ſacrificium rerū
omnium. quæ in ipſa humana ſunt incluſę,
inque ipſo humanato Verbo reſtauratæ, &
æternè cum ſeipſo oblatę: ſicuti poſt ipſam
redemptionem & inſtitutionem ſanctiſſi-
mi Euchariſtiæ ſacramenti (in meliori ea-
rum vſu quàm priùs erat) in ipſo vniuerſa-
li ſanctæ Miſſæ ſacrificio, vnà cum vero Do
mini corpore & ſanguine, in ipſa conſecra-
ta panis & vini hoſtia, realiter & præſen-
tialiter conſiſtēte, ab omni ſacerdote quā-
tumuis indigno, perpetuò & vniuerſaliter
offeruntur. quod eſt illud, quod prius ſigni-
ficat, dicendo: *Redemptionem miſit Dominus po-
pulo ſuo:* hoc eſt, cum redemptione hominis,
vniuerſalem rerum omnium: homine, ijs
per medium ipſius redemptionis nouique
cibi & gratiæ benè vtendo, ſeipſum & illa
ſimul cum æterno ipſo Sacerdote, æternè
offerente. prout concludit dicendo: *Manda-
uit in æternum teſtamentum ſuum.* Nouum & æ-
ternum teſtamentum corporiſque & ſan-
guinis Chriſti ſacrificium, in morte ſua,
(pro humano genere moriendo) inſtitutū:

ſicut

ſicut dicit: Hoc facite in meā commemora-
tionē. id eſt, non in memoriā Iſaac volūta-
riè ſeipſum & obedienter offerentis, & in
ætate virili annorum ſeptē & triginta liga-
re ſinentis, ſeſe ictui mortalis gladij ſum-
mittendo: quod in mei figura fuit, ideoque
ſacrificium illud non fuit effectuatū: Sed,
Hoc facite in meam commemorationē, &
noui teſtamenti corporis & ſanguinis mei:
in morte mea, (effectualiter in remiſſionē
peccatorū moriendo) inſtituti & ordinati.
Inſtituti, in vniuerſale ſacrificiū meimet i-
pſius Dei & hominis vniuerſalis Redēpto-
ris, in ipſis pane & vino, in corpus & ſan-
guinē meū trāſubſtantiatis, præſentialiter
conſiſtentis, in pane & vino quod Melchi-
ſedech ſacerdos altiſſimi, victori Abrahæ
æternum meum Patrē ſignificanti obtulit,
figuratum. Pane & vino. hoc eſt, quò ad
duas naturas in Chriſto, diuinā & humanā,
in ipſis pane & vino ſignificatas: vtraque v-
nitè, (inquantum homo moriendo, & re-
ſuſcitando inquantum Deus) vniuerſalem
generis humani victoriā aduerſus mortē,
ad vitam & gloriam æternā, cauſante. Mā-
dauit in æternum teſtamentum ſuum. Te-
ſtamentum: non vltimam, ſed æternam ſu-
am voluntatem declarans: licèt ab æter-
no ipſo ſacerdote, cùm eſſet inquātum ho-
mo mortalis, morti ſuæ proximus, in inſti-
tutione ipſius noui ſacrificij & noui teſta-
menti, fuiſſet poſtremò declarata. Fuit vo-
luntas hæc ab æterno ipſo ſacerdote, ſeipſū
æternè voluntarieque ſacrificante & offe-
rente declarata, ipſumque nouū teſtamen-
tū & ſacrificiū ſicut nouiſſimè in quātū ho-
mo moriendo: ſic ab ipſo æternè viuēdo in
quantū Deus, inſtitutū & ordinatū: & ipſa
mors in manifeſtatione extrà & cōmuni-
catione ipſius æternitatis & vitæ Dei: ex-
preſſo pacto & iuramēto inter tres perſo-
nas diuinas, impedimēto peccati præuiſo,
determinata: ab ipſo generato Verbo ab æ-
Pſal. 109. terno, volūtariè acceptata, ſicut dicit: *Iura-
uit Dominus, & non pœnitebit eum, tu es ſacerdos in
æternum, ſecundum ordinem Melchiſedech.* Iurauit
Dominus & nō pœnitebit eū. quò ad ipſā
teſtamentalem cōcordiam & pactū, ſecūdū
irreuocabile iuramentum effectuandū, &
æternè proſequendum: cùm eſſet ipſum ſa-
crificium, & ipſius diuinæ manifeſtationis
proſecutio, in terreſtri temporali ſacerdo-
te Adamo (vt dictū eſt) propter peccatum
impedita: ad cuius differentiā (cùm iam de
ipſo dixiſſet: *Pœnituit eum, quòd hominem fe-* Gen. 6.
ciſſet in terra) dicit: Tu es ſacerdos in æter-
num: quia, Iurauit Dominus & non pœni-
tebit eum. Secūdum ordinē Melchiſedech.
Quòad panis & vini materiam ipſius ſacri-
ficij in terra inuiſibilis corporis & ſangui-
nis ipſius incarnati Verbi æterni Dei filij
(quod in corpus & ſanguinem, ipſe panis
& vinū tranſubſtantiātur) in ipſius inuiſi-
bilis Dei vnione, (ex Pūcto quo, incarnatū
fuit) inuiſibiliter donec ſtabit mundus ad
vniuerſalē illius cōſeruationē oblati. Chri
ſto ipſo Redēptore hominis Adami filio, vt
Deo æternà ſuà ſapiētiā, humanæ ignorā-
tiæ defectū ſupplēte: propter quā, (peccan-
do) debitū vniuerſale ſacrificiū in terra, &
de ipſamet natura humana, & de cūctis re-
bus creatis in ipſo homine (vt dictum eſt)
incluſis, defecit. Panis ipſe & vinū, à ſacer-
dote altiſſimi Melchiſedech, æternū ipſum
ſacerdotem Chriſtum ſignificante, in figu-
ra oblatum. Occultum myſterium: ſicut &
occulta iſta Dauidis prophetia, Secundum
ordinem Melchiſedech, neq; ab vlla vnquā
Creatura Angelica ſiue humana, intelle-
cta: vſq; ad punctum, quo æternum ipſum
teſtamentum ſacerdotis ipſius æterni fuit
apertum, & ęterna voluntas eius declarata,
cùm morti ſuæ proximus eſſet, ſicut dicit:
Accepit Ieſus panem, & benedixit, ac fregit: dedit- Mat. 26.
*que diſcipulis ſuis, & ait. Accipite & comedite: Hoc
eſt corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit: &
dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic eſt enim
ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro multis effunde-
tur in remiſſionem peccatorum. Hoc facite in meam* Luc. 22.
commemorationem.

CAP. XXXI.

Teſtamētū & liber ſacrificātis manifeſtationis extrà ipſius inuiſibilis Dei, ſcriptus intùs & foris: eſt ipſummet verbū & ſacerdos æternus Dei filius, ratiōe incarnationis, mortis, & reſurrectionis ſuæ. Intùs: quòad animā inuiſibilem. Foris: quò ad viſibile corpus: diuina & humana natura in Chriſto, cōiunctis, & in ipſis anima & corpore ſignificatis: ſicut dicit: *Sicut anima rationalis & caro vnus eſt homo, ità Deus & homo, vnus eſt Chriſtus.* Claufus liber iſte propter peccatum, in Adamo ſacerdote in terra in imaginē ipſius æterni: prout erat etiā laudis & ſacrificij liber, ipſi Creatori Deo, ſcriptus intùs & foris, corpore conſtans & anima, vt dictū eſt. Cumq; omnia eſſent ad imaginem hominis creata, & in ipſo vniuerſaliter incluſa: conſequēter, in illo felici innocentiæ ſtatu, amando & obediendo, ab homine ipſo in ſacrificium laudis (vt dictum eſt) in ſeipſo vniuerſaliter offerebantur. Clauſus fuit ipſe teſtamenti liber humanæ naturæ per peccatū: homine ipſo, Creatori ſuo Deo, non obediente: fuitq; clauſus hebdomadaliter, ſigillis ſeptem, cùm eſſet ipſe homo hebdomadaliter creatus, de quatuor elemētis, quò ad exteriorē corporis partem, per quinq; corporales ſenſus manifeſtatis: & tribus potentijs, quòad interiorem animæ partē. numerus octauus, augmenti & diminutionis incapax (in ipſo ſeptimo incluſus) qui ſoli Deo attribuitur: & eſt in Angelis ſeptē qui antè Creatoris maieſtatem aſtant, myſteriosè diſpoſitus: cum ſit in ipſis (vt humanæ naturæ imagine) incarnatio Verbi repræſentata. Et hi ſunt ſeptem ſigilli & ſignacula ſeptem, qui bus in continuata perſeuerantia & firmitate ſua, ipſum teſtamentalem librum naturæ humanæ obſignarunt. Qui, prout erat à diuina prouidētia determinatū, ſimulac peccauit homo, in figura & imagine ipſius, quaſi ſede vacante de nouo ſubintrātes (in vnione reliquę totius Eccleſiæ cœleſtis angelicæ, ipſi hebdomadali ſeptem Angelorum vnitæ) ad offerendum, nō in præſenti, ſed in futuro, determinatum ab æterno futurum incarnationis Verbi effectum, in eis, vt dictum eſt, in vniuerſalem conſeruationem repræſentatum: ſimulq; vt miniſtri iuſtæ iræ Dei, peccatorem ipſum (qui amando innocenter & obediendo, ipſemet ſibi paradiſus erat) è paradiſo delitiarum eijcientes, illius portas claudendo, in ipſis ſeptem exterioribus & interioribus corporis & animæ ſuæ ſigillis, per peccatum clauſis, conſiſtentes: fuerunt quaſi ſeptem ſigilli, qui in permanentia ſua obedienter in imagine hominis ſacrificante, ipſum naturæ humanæ librum clauſerunt in modū, quòd à quinq; circiter annorum millibus exindè, nō fuit apertus. Licèt, ratione ipſius futuri effectus incarnationis Verbi, mortis, & reſurrectiōis, in æternæ miſericordiæ dextera, cōſeruaretur. Qua via ſolùm, in ipſius æterni ſacerdotis Dei & hominis merito: vniuerſali redēptione per vniuerſalē ipſum Saluatorē effecta, ab ipſomet innocentiſſimo Agno, in ſeipſo fuit totaliter apertus. Sicut dicit: *Et vidi in dextera ſedētis ſuprà thronū, librū ſcriptū intus & foris, ſignatū ſigillis ſeptē. Et vidi angelū fortē & prædicātē voce magna, Quis eſt dignus aperire librū: & ſoluere ſignacula eius? Et nemo poterat neq; in cœlo, neque in terra, neq; ſub terrā aperire librū, neq; reſpicere illū.* (Neque reſpicere illū: cū reductus eſſet ipſe liber, humana natura, in ipſum teſtamēti æterni librū, Verbū æternū incarnādū, quaſi Deū iræ (ob cauſā peccati) quòadusq; per ipſū fuit effecta redēptio, & inſtitutū ipſū vniuerſale corporis & ſanguinis ſui ſacrificiū) *Et ego flebā multū, &c. Et vnus de ſeniorib. dixit mihi. Ne fleueris: Ecce vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid, aperire librū & ſoluere ſeptē ſignacula eius.* (Quonā modo? inquātū homo patiēdo: ſicut dicit:) *Et vidi, & ecce in medio throni & quatuor animaliū, & in medio ſeniorū Agnū ſtantē tāquā occiſū, habētē cornua ſeptē & oculos ſeptē: qui ſunt ſeptē Spiritus Dei, miſſi in omnē terrā. Et venit, & accepit de dextra ſedētis in throno, librū.* (Et venit: hoc eſt. Deſcēdit de cœlis. Et accepit de

Atha. Apo. 5.

dextera ſedētis in throno, librū. hoc eſt: Et incarnatus eſt de Spiritu ſācto ex Maria virgine, & homo factus eſt) *Et cū aperuiſſet librū, quatuor animalia & viginti quatuor ſeniores ceciderūt corā Agno, habētes ſinguli citharas et phialas aureas plenas odoramētorū, quæ ſunt orationes ſanctorū,* (hoc eſt: ſanctæ Romanæ eccleſiæ militātis theſaurus, in merito & indeficiētib⁹ ipſorū ſanctorū orationibus, cōſiſtēs: victimę correſpōdēter, cū immaculata ipſius Agni Dei filij hoſtia, & æterno eius merito, ab ipſa Sācta Eccleſia, in ſāctę Miſſæ ſacrificio, donec ſtabit mūdus, iugiter oblatæ) & cātabāt canticū nouū (hoc eſt, ipſū ſacrificiū & nouum corporis & ſanguinis ſui teſtamētū) *dicētes. Dignus es Domine accipere librū & aperire ſignacula eius: quoniā occiſus es, & redemiſti nos Deo in ſanguine tuo, etc.* prout cōformiter dicit: *Hic eſt enim ſanguis meus noui teſtamēti, qui pro multis effundetur in remiſſionē peccatorum.* Ita quod, ipſe teſtamēti liber, humana natura in Chriſto, fuit particulariter apertus in illo inſtāti, quo factus fuit homo: ſed nō totaliter: quatenus fuit paſſibiliter incarnat⁹ Quia, licet inquātū ad elemētalē ipſā materni virginalis ventri materiā, fuiſſet, ab inſtāti, quo ipſa virgo ſāctiſſima ſine peccato cōcepta fuit, Spiritu ſācto cooperāte, præparata: & in ipſorum quatuor elemētorū trāſubſtātiatiōe, in Virginali vētre cōſiſtētiū, in corpus ſuū ſāctiſſimū, ſeſe incarnādo, omni gratia, ipſo efficiēte Spiritu ſācto, plenè & incōparabiliter ornata: omni hoc nō obſtāte, cū eſſet in forma paſſibili: quāuis incorruptibilis: nō fuit totaliter apertus: quoniā, inquātū mortalis immortali libro primi hominis Adā, erat inferior. vſquequo dū vita totaliter priuat⁹ eſſet, morti in prædā datus, inquātū homo, in hominis redēptionē, inquātū Deus gloriosè reſuſcitādo: fuit in æternū, cū æternæ ipſius mortis victoria, in æternā vitā & gloriam totaliter apertus. Nō fuit apertus per gratiā ipſi iuſto Chriſto in particulari, ipſe humanæ naturæ liber: ipſius mortis corporalis pœnā, propter peccatū vniuerſaliter cauſatā, patiēdo: quia nūquā ipſi clauſus fuit, cū naturaliter ab ipſa culpa liber eſſet: immo ab ipſo agno innocente, toti humano generi per gratiā, vniuerſaliter fuit apertus. & hoc in ſua morte ipſe redēptor ſignificauit dicēs: *Cōſūmatū eſt.* Ideſt, In mea morte, humanæ redēptionis opus per gratiā (& per iuſtitiā) cōſūmatū eſt. Sicut tertia die, ipſe humāus liber, particulariter in meipſo, & vniuerſaliter in vltimo, per gloriā reſuſcitādo, totaliter apertus erit. Et tūc: *Ecce vicit leo de tribu Iuda, radix David,* (ſicut dictū *eſt*) *aperire librū, & ſoluere ſeptē ſignacula eius. &c. Et ecce agnū ſtantē tamquā occiſum, habētem cornua ſeptē. &c.* Leo, & Agnus. videlicet, natura diuina & natura humana in Chriſto: in pane, & vino, (vt dictū eſt) q̄ Melchiſedech obtulit, ſignificatæ. & cōformiter in inſtitutiōe ipſius noui ſui corporis & ſāguinis ſacrificij, in cōſecrata panis & vini hoſtia, cōſiſtētiū: Id eſt, natura diuina, naturaq́; humana in Chriſto, indiſſolubiliter vnitæ: & ab ipſo æterno Sacerdote, ab omniq́; alio tēporali, (vt ipſe ordinauit) vnitē in ſua memoria oblatæ. Cornua ſeptem: inquantum ad victoriam in ſuo ſanguine habitam ex humani libri apertura, & mortalibus ligaminibus & ſigillis potētiarum, & elementorū diſcordātiū, in operādo ad vitæ æternæ fructū: ſeptē mediātibus ſacramentis, in ſeptē victorioſis ipſius occiſi agni cornib⁹, ſignificatis, & in illo ſāctiſſimo Euchariſtiæ ſacramēto, indiuiſibiter cōſiſtētibus, effectū. Videlicet, cū (vt dictū eſt) dignè recipitur. Liber ſacramētalis, humanus & diuinus ſimul: in peccatorū remiſſionē, vniuerſaliter apertus. ſuis fidelibus, in nouo teſtamēto & laudis ſacrificio dū mūd9 durabit, relictus: vt in ipſa fideli Eccleſia, perpetuò oblatus ſit, in ſuā cōmemoratiōnē. Sicut declarat dicēs: *Hoc eſt corpus meū.* (Hoc quātū ad librū humanū) *& Hic eſt ſāguis meus noui teſtamēti,* quantū ad librum diuinum, & humanum ſimul ſolus vnus Deus & homo redemptor: in peccatorū remiſſionem, & æternam ipſius Dei laudem vniuerſaliter apertū: ſicut cōcludit dicēdo: *Qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum.* & per Diuū Lucam

Ioan. 19.

Apoca. 5.

Mat. 26.

Luc 22. Lucam. *Hoc facite in meam commemorationem.*

CAP. XXXI.

CLauſo humanæ laudis libro in Ada
mo, peccando, & amiſſa innocẽtia: in
nouæ ſuæ ignorantię teſtimonium, &
pœnitẽtiale ſuæ ſuperbiæ & malitiæ reme-
Gen. 3. dium: *Et fecit Dominus Deus Adæ & vxori eius*
(vt ſcriptũ eſt) *tunicas pelliceas, & induit eos: &*
ait, Ecce Adam quaſi vnus ex nobis factus eſt, ſciens
bonum & malum. Non per iocum & deriſum
hoc Dominus Deus dicit: res ipſi immenſæ
bonitati & paternæ charitati impropria:
neq; ſine myſterio. Ecce Adã quaſi vnus ex
nobis factus eſt, ſciẽs bonum & malũ. Qua-
ſi vnus ex nobis: Id eſt, quaſi vna ex tribus
perſonis diuinis. Id eſt, verbũ. ratione quòd
ipſa ſecunda perſona illa erat quæ ſe incar-
natura erat: & in carne paſſibili: in ipſa pel-
Iob. 2. le, intellecta. Sicut ſcriptum eſt: *Pellem*
Gen. 1. *pro pelle. &c. Faciamus hominem* (Deus in prin-
Gen. 3. cipio dicit) *ad imaginem & ſimilitudinem no-*
ſtram. Id eſt, vnitè: inquantum ad totam ſi-
mul trinitatem. Ecce Adam quaſi vnus fa-
ctus ex nobis: Diſtinctè: inquantum ad ſe-
cundam perſonam: Sicut dictum eſt. Homo
in carnis & glorificati corporis ſimilitudi-
nem à Deo factus fuit, quod habiturus e-
rat, ſe in innocentiæ & perpetuæ vitæ ſta-
tu conſeruando, quæ illi in imaginem &
ipſius maioris gratiæ ſimul occaſionem
conceſſa fuit. Peccauit homo: & ſe Deus
hominem fecit (ſicut dicit) *in ſimilitudinẽ*
carnũ peccati: in quo myſterio, & teſtimonio
ſuæ in carne paſſibili incarnationis, in ſi-
militudinem carnis peccati, Fecit Domi-
nus Deus Adæ & vxori eius (vt dicit) tuni-
cas pelliceas, & induit eos. in quibus pelli-
bus, quaſi irrationales facti, noua eorum
ignorantia, & mors cum animalibus irra-
tionalibus cõmunis ſignificata erat: quæ,
(ſicut homo) in perpetua & immortali vi-
ta creata non fuerunt. Quaſi vnus ex nobis.
factus eſt: diſtinctè vt dictum eſt: in quantũ
ad ipſam vnã trium perſonarũ diuinarum,
Verbum æternum: ratione ſuæ diſtinctæ
incarnationis. Et eadem in ratione, con-
cludit dicendo: *Sciens bonum & malum.* Quia,
vnitè: cum ipſe Deus per naturam impaſſi-
bilis eſſet, glorioſus & æternus: quid ma-
lum ſit. per experientiam ſcire non poteſt:
niſi Verbum incarnatum: ratione ipſius v-
nionis in carne paſſibili, & diſtinctę incar-
nationis: inquantum homo moriendo: &
inquantum Deus reſuſcitando. Homo bo-
num & malum per experientiam ſciuit, in
pũcto quo peccauit: ſe talẽ ob cauſam nu-
dum inueniendo, & bonũ felicis innocen-
tiæ ſtatus, quod primùm poſſidebat, amit-
tendo. Sicut prouerbium dicit: Bonum, niſi
cum perditur, non cognoſcitur. Qua in ra-
tione, Fecit quoque Dominus Deus Adæ &
vxori eius tunicas pelliceas, (vt primùm
dicit) & induit eos. non per iocum: Sed
per cilicium, & pœnitentiæ occaſionem:
ſecundum dictum ſuæ ſignificationis my-
ſterium: ſe animalibus irrationalibus, in-
feriores recognoſcentes (ſecundũ eorũ ir-
rationalẽ malitiam: amiſſa innocentia) &
per propriam coacti ignorantiã, (amiſſa ſa-
pientia) exemplaris eorũ documenti. Vn-
de, (vt dictum eſt) immundorum prohibi-
tio fundatur. ſecundum Moſaicam legem:
& mundorum vſum. qua in ratione exem-
plaris ſignificationis, Deus, vt illi ſacrifica-
ta fuiſſent, iubebat. Agnus immaculatus:
Chriſtũ innocentẽ ſignificabat. Et alia va-
ria animalia, omnes alios martyres, & om-
nis ſtatus & qualitatis ſanctos, ſimiliter ſi-
gnificabãt: Vbi, correſpondenter, Domini
Arca habitabat (ſicut dicit) *in medio pellium:* 2. Reg. 7.
ipſa arca, verbũ in carne paſſibili incarna-
tum, ſignificans: in futuro ipſa animalium
ſacrificia acceptans, pro eo quod effectiue
ipſe æternus ſacerdos de ſeipſo oblaturus
erat, cum omnibus alijs hoſtijs, in ipſis a-
nimalibus (vt dictum eſt) ſignificatis:
in æterno ſuo merito valorem ſumenti-
bus. Sicut poſt ſuæ pretioſiſſimæ mor-

mortis effectum, cum iam in ipſo Chriſto valorem ſumpſiſſent, cũ omnibus noſtris pœnitentialibus operibus, ad vitam æternam, ſancta Romana Eccleſia, ſemper à Spiritu ſancto illuminata, in ſanctæ miſſæ ſacrificio, cum ipſomet agno immaculato Chriſto Dei filio, in conſecrata panis & vini hoſtia, præſentialiter conſiſtente, commemoranter offert: Solemniter ipſorum ſanctorum natiuitates, ad ipſius omnipotentis Dei gloriã & honorem celebrando: reuerenter eorum reliquias tractando, vt pretioſas gemmas, in pretioſa eorum

Pſ. 115. morte (ſicut Spiritus ſanctus dicit) & aſpera & pœnitente vita, coronæ Chriſti Dei filij crucifixi. Fuit in Adamo, (vt dictum eſt) innocentia perdita, malitia ſubintrando: & euacuata ſapientia, ſimul Dei timor euacuatus fuit ipſe ſanctæ ſuæ legis & veræ doctrinæ, falsam inuidioſi luciferi acceptans, diffidenter contraueniendo Vbi, ipſa luce euacuata, extra omnem timorem inobedienter Deo terga vertendo, euacuata fuit gratia, ſimul cum ipſa luce & ſapientia, per medium ipſius obedientialis ſacrificij, ipſi homini miniſtrata: extra ipſius creatoris gratiam, in propriæ ſuæ ignorantiæ tenebris, remanenti. Qua in ratione & myſterio: iubebat Deus, ne ſibi fermentum neque mel in ſacrificio oblatum fuiſſet: dicẽ-

Leu. 2. do. *Omnis oblatio quæ offertur Domino, absque fermento fiet, nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in ſacrifi. io Domini.* fermentum, ipsam legem & Dei doctrinam: & mel ſuam ſapiẽtiam, ſignificans. vt quòd in fermento, (cũ ab homine oblatum eſſet) ſuam indebitam contrauerſionem legis & veræ Dei doctrinæ, ſuperbè abnegaret: & in melle, propriam ſuam ignorantiam: ab ipsa inobedientia, ſanctum Dei timorem euacuante, cauſatam: exemplari tunicarum pellicearum documento male vtendo, quas fecit Deus primis huius naturæ humanæ patribus, poſtquam peccauerunt: in cilicio & pœnitentiæ occaſione, ſuam propriam ignorantiam, & ipſius veræ lucis & ſapientiæ propter peccatum amiſſionem confitentibus. Nec quiſquam inter homines ſacerdos, poſt peccatum, dignus fuit, vt nouæ legis & doctrinæ fermentum offerre poſſet, ipsam gratiam, ad vitam æternam recuperans: neque mel ſapientiæ, ſufficienter ipsam offensam exaggerantis, in ipſius culpæ remiſsionem, (ſicut dicit: quod in ſecundum tabernaculum ſolum Pontifex in- Heb. 9.
trabat, non ſine ſanguine quem offerret pro ſua & populi ignorantia) niſi æternus ſacerdos & vniuerſalis redemptor Chriſtus Ieſus, Verbum incarnatum. Dei filius. De quo agno innocentiſsimo, & æterni ſui Patris ſapientia, ſcriptum erat. *Butyrum, et* Eſa 7.
mel comedet, vt ſciat reprobare malum, & eligere bonum. Butyrum. Id eſt pinguedo lactis innocentiæ, in Adamo perditæ: & in Chriſto multo magis recuperatæ. Vbi apoſtolorũ princeps: *Sicut modo geniti infantes, rationabile et* 1 Pet. 2.
ſine dolo, lac cõcupiſcite: vt in eo creſcatis in ſalutẽ. Eſa. 7.
Mel: Id eſt, ipſum mel ſuæ æternæ ſapiẽtiæ, inquantum Deus: ſufficiẽtis (vt dictum eſt) ad ipsam offensam exaggerandam, (inquantum homo patiendo) in ipſius culpæ remiſsionem. Sicut in alio loco: *In ſcientia* Eſa. 53.
ſua iuſtificauit ipſe iuſtus ſeruos meos multos, & iniquitates eorum ipſe portauit. Velata ipſa æterni Patris ſapientia verbum æternum, ſub ipſo mortali humanitatis ſuæ ſanctiſſimæ operimento, ſicut dicit: in ſimilitudinem carnis peccati: & correspondenter, corpus & ſanguis ſuus pretioſiſſimus, diuinitas & humanitas ſimul vnitæ, in conſecrata hoſtia ſub illo quod viſibile, palpabile & corruptibile eſt, ſimiliter velatum: in illa tunica & cilicio pellium animalium, qua ipſe creator Adamum induit, cum peccaſſet, in pœnitentiæ occaſionem, figurata. Qua in ratione & myſterio, arcæ teſtamenti operimentum, ipsum Verbum incarnatum ſignificantis, ex animalium pellibus factum. Exo. 26
fuit. ſicut dicit: *Facies & operimentum aliud. e. ſto de pellibus arietum rubricatis. &c.* Aliud inquantum

quantum ad exterius corporale operi-
mentum,reſpectu illius interioris,animæ.
Dicit,*arietum*:arietis myſterium attingens,
Gen. 22. quem inter ſpinas implicatum, Abraham
inuenit:quem,in loco Iſaac vnigeniti filij
ſui obtulit: ipso ariete Chriſtum ſignifi-
cante,inter peccatorum hominum ſpinas
implicatum,patientem.ſicut de ipſo ſcrip-
Iſa. 53. tum eſt:*Et cum ſceleratis reputatus eſt*:pro pec-
catore iudicatus,aries & non agnus inno
cens,vt ipse erat. Vbi concordanter, hoc
in myſterio, ignominioſè corona ſpinea
coronatus fuit. Cum myſterio dicit:*Viditq́;
poſt tergum arietem inter vepres hærentem cornibus.
&c.* Poſt tergum. Id eſt,in futuro,in Chriſto
ipſa figura& ſacrificium adimplẽdum eſſe.

CAP. XXXIIII.

Ait Spiritus ſanctus,per os Dauid, i-
pſum Chriſtum Saluatorem repræ-
ſentantis, cum Nathan propheta lo-
quentis: *Videsne quod ego habitem in domo ce-
2. Reg. 7. drina,& arca Dei poſita ſit in medio pellium?&c.* Ego
habitem in domo cedrina. Id eſt,inquantũ
ad animam:in cedrina domo incorrupti-
bilis corporis ſui ſanctiſsimi,habitantem:
qui, quamuis paſſibilis: incorruptibilis:
Pſ. 15. cùm à Spiritu ſancto conceptus eſſet. ſicut
ſcriptũ eſt:*Non dabis ſanctũ tuũ videre corruptio
nẽ*.in quo ligno cedrino incorruptibile,i-
pſa incorruptio ſignificata eſt. Et arca Dei
poſita ſit in medio pelliũ: inquantũ ad na-
turã diuinam: poſitam in medio pellium:
id eſt,ſub ipso mortalis corporis operimẽ-
to,ſicut ipſe Deus & homo, ſub corrupti-
bili (vt dictum eſt) conſecratæ hoſtiæ
operimento: in ipſa arca Dei ſignificatæ:
voluntariè homo mortalis factus,& (vt
Rom. 8. ſcriptũ eſt)*in ſimilitudinẽ carnis peccati*: in ipſo
operimento(ſicut in illo Adami) pellium
animalium,arietum,& non agnorum ſi-
gnificatum.

Volens igitur Dauid domum & tem
plum Dei ædificare, ei reſponſum fuit:
2. Reg. 7. *Cumque completi fuerint dies tui,& dormieris cum
patribus tuis:ſuſcitabo ſemen tuum poſt te,quod egre-
dietur de vtero tuo,& firmabo regnum eius. ipſe æ-
dificabit domum nomini meo.&c.* Omne hoc in
ipſo figurato Dauid Chriſto adimpletum
fuit. qui verus homo & verus Deus,vt dies
ſui(vt dicit)completi fuerunt,& ſimul hu
manæ redemptionis opus,inquantum ho-
mo moriendo:ſepultus fuit: & cum ſuis
mortalibus patribus dormiuit: à primis
vniuerſalibus huius generationis huma Luc. 24.
næ,Adamo & Eua,incipiendo: & poſtea
propinquioribus,etiam maternis. Tertia
die,in glorioſo & immortali corpore re- 2. Reg. 4.
ſuſcitatus fuit. ſicut dicit:ſuſcitabo ſemen
tuũ poſt te,quod egredietur de vtero tuo.
&c. De vtero tuo. venter Chriſti veri Dei,
& veri hominis,eſt natura diuinã,& cómu
ne eſſe omniũ triũ perſonarũ: à generante
Patre,ipſi Filio,æternè in æterna ſua gene
ratione communicatũ. Patris ſapiẽtia di-
ctus eſt in ipſo ſapiẽtiſsimo Salomone,ſig-
nificatus. Suſcitabo ſemen tuum poſt te. Id
eſt:omni præterita paſſibilitate euacuata,
moriẽdo:ſuſcitabo ſemẽ tuũ. Id eſt, ipſum,
mortalitatis ſemen,glorioſè reſuſcitando
ſemen naturę diuinę propriũ,cui ipſe effe-
ctus ædificationis tẽpli & domus Dei,reſuſ-
citando,attribuitur. Loquitur Spiritus ſan-
ctus in Patris perſona,in hoc dicere, ſuſci-
tabo:quia,quãuis manifeſtatio extra, Dei
in carne,Verbo filio ſuo attribuitur, ſe in-
carnanti, naſcenti,morienti, & reſuſcitã-
ti:principium manifeſtationis ipſius Dei,
generanti Patri attribuitur:æternè in ſuæ
propriæ comprehenſibilitatis ventre, ip-
ſam ſapientiam & æqualem verbi filij ſui
cognitionem,generanti:(in Salomon figu-
rati)à tribus æqualibus perſonis diuinis,
Patre, & Filio,& tam diſtincta comprehen
ſibilitate,quàm reciproco & vnitiuo amo-
re Spiritu ſancto,ab vtroq;,in vna eſſentia,
æqualiter & diſtinctè procedente,teſtifica
tum. Suſcitabo ſemen tuũ poſt te:quia quã-
uis ipſe reſurrectionis effectus ſit commu-
ne ſemen naturæ diuinæ,vt dictum eſt:tam

in vniuerſali,quã in particulari ipſius tē-
pli Dei humanæ naturæ, reædificatione in
Chriſto reſuſcitantis:inquantum quod eſt
effectus totalis manifeſtationis extra, Dei
in carne,intra,à generante Patre origina-
tæ:Patris perſonæ, diſtinctè attribuitur:
omnibus tribus perſonis,tamen,æqualiter
& indiuiſibiliter concurrentibus.& ſic in-
telligendum eſt, quando per apoſtolorum
principē,etiam de Chriſto dicit, à Patris
2.Pet.1. perſona incipiendo: *Qui ſuſcitauit eum à mor-*
2. Reg.7. *tuis & dedit ei gloriam.&c.* Ipſe ædificabit do-
mum nomini meo.Et non dicit,mihi: ſed
nomini meo. Nomen vnius eſſe potentiæ,
ſapientiæ,iuſtitiæ, & miſericordiæ infini-
tæ: quatuor attributa diuina, in quatuor
elemētis ſignificata:ex quibus in principio
vniuerſalis domus & tēplū ipſius creatoris
Dei,humana natura,fabricata fuit,& reli-
quū omne huius orbis cœlorum & terræ,
in ipſo homine contentum:& poſtea, in
ſua per gratiam & gloriam reædificatione,
corpus ſuum ſanctiſsimum,in virginali vē
tre,per opus Spiritus ſancti,ſicut in conſe-
crata panis & vini hoſtia, in ipſomet
ordine & myſterio, corpus & ſanguis
ſuus pretioſiſsimus, ab ipſa quatuor e-
lementorum materia, per virtutem &
diuinam ſuam auctoritatem realiter for-
matū eſt:ſuperiore forma in omni re, qua
tuor ſignificatorum attributorum, cōcur
rente:ineffabile ipſius trini & vnius Dei no
men,potentiæ,ſapientiæ,iuſtitiæ,& miſeri
2.Reg 7. cordiæ infinitæ,proferente.Vnde,Ipſe ædi
ficauit domum nomini meo:omnem effe-
ctū diuinæ naturæ in Chriſto,Patris ſapiē-
tia,attribuēdo:in ipſo ſapiētiſſimo Salomo
ne ſignificatæ. Quia, quāuis natura huma-
na,in humillimo Chriſto:Dauid figurato,
cōcurrat in ipſa glorioſa victoria,& ipſius
1.Reg.17. prælij fine per gratiā & gloriā,contra Go-
liat,& ſuperbū gigātē Luciferū, cū quinq;
limpidiſsimis ſēſuū corporaliū lapidibus,
innocenter patiēdo,ad obedientialē vnius
ſolius lapidis vnionem reductis,à funda &
rationali animæ parte circumlati: prima
causa efficiens eſt naturæ diuinæ brachiū:
ipſi inimico perpetuò ipſiſmet humanis ar
mis,& cōmuni peccati & gratiæ inſtru-
mento,caput præcidēdo. ſicut in vltimo v-
niuerſalis reſurrectionis & iudicij die tota-
liter effectū erit,vniuerſale fomitis peccati
venenū euacuando:& ipsū originalis pec-
cati caput, vſque tūc ipſi humano corpori
vnitū ſeparando.Vnde per ipsūmet prophe
tam: *Dextera Domini fecit virtutē, dextera Domini* Pſ.117.
exaltauit me: dextera Domini fecit virtutē: Nō mo-
riar, ſed viuā: & narrabo opera Domini.&c. Bis cū
myſterio dicit. Dextera Domini fecit virtu
tē(id eſt,inquātū ad ædificationē per gratiā,)
dextera Domini exaltauit me: (inquātū ad
reædificationē per gloriā) dextera Domini
fecit virtutē.Id eſt,tertiò & nouiter, dexte-
rā Domini repetēdo:vtriusq; reædificatio-
nis effectum,virtuali naturæ diuinæ bra-
chio attribuendo:& ſimul diſtinctè & vni-
tè,tres perſonas diuinas cōmemorando.&
hac in ratione,ipſe ædificabit domū nomi-
ni meo.& ſimiliter,non mihi, ſed nomini
meo:hanc vltimā per gloriā, à prima per
gratiā reædificatione,diſtinguēdo. quæ nō
in vita triumphante glorificādo: ſed in vi-
ta militante ſanctificando,per medium ſa-
cramētorū,pœnitentialiter viuēdo effecta
eſt:& omnia ſacramēta,in illo Euchariſtiæ, 1.Thes 4.
(de quo tractatur) renouata. illo tamē pœ-
nitētiæ præcedēte:& vnusquisq; vas ſuum
(vt ſcriptū eſt) in ſanctificatione & hono-
re poſsidendo:vt dignè receptum ſit. Vaſa
fideliū electa:ab ipso figurato Dauid, Chri
ſto ſanctificata:& ab ipsa Patris ſapientia
reſeruata. ſicut ſcriptū eſt: *Et intulit quæ ſancti*
ficauerat Dauid pater ſuus, argentū & aurū & vaſa,
repoſuitq; in theſauris domus Domini. quæ ſancti-
ficatio & præſens gratia,in vita militāte,in
finito humanę naturæ merito verbo vnitę,
attribuitur: vt cauſale inſtrumentum, in
ſua paſſione & morte, præſentis vniuer-
ſalis ipſius templi Dei ædificationis per
medium ſacramentorum: in ipſa
inno-

innocente morte & ſanguine virtutem accipientium. *Scientes quod non corruptibilibus auro & argento* (dicit Spiritus ſanctus) *redempti eſtis de vana veſtra conuerſatione paternæ traditionis: ſed pretioſo ſanguine quaſi agni immaculati Chriſti, &c.* ſed non in tanto gradu, quòd concurrens (ſicut concurrit) cum natura diuina, præparanter, per ſecundam in gloria reædificationem, ſanctificando: in tali effectu concurrat, efficiendo. *Deus verò & Dominum ſuſcitauit:* (per Apoſtolum) *& nos ſuſcitabit per virtutem ſuam:* Vtramque in gloria ædificationem, naturæ diuinæ attribuendo. Vnde, multa cum ratione, Ipſe ædificabit domum nomini meo. Et conformiter per ipſummet: *Sapientia ædificauit ſibi domum, &c.* ſicut gratia mediante, in ſequenti capitulo tractabitur.

1. Pet. 1. · 1. Cor. 6 · 2. Reg. 1.

CAP. XXXIIII.

Sapientia ædificauit ſibi domum, &c. Et per Apoſtolum: *O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei. &c.* Sapientiæ & ſcientiæ Dei: Duo in Deo, diſtincta. Id eſt: Verbum, Dei filius, Patris ſapientia: in ſcientia & propriæ paternæ comprehenſibilitatis ventre, generata. & hoc: tam diſtinctè, quàm vnitè ab ipſa ſapiẽtia æterna generata declaratũ dicẽte: *Nõ credis quia ego in Patre, & Pater in me eſt?* Quia ipſa ſcientia et Eſſe Dei comprehenſibilitas, cùm nõ ab alio principio, quàm ab ipſomet Dei originata eſſet: & hoc, æternò, abſque principio nec fine ſe ipſum totaliter comprehendente: conſequenter in æterno generat, ſine principio nec fine ipſam reſultantem Verbi ſapientiam: tam glorioſè, quàm diſtinctè, ipſum Eſſe Dei æterno & in æterna manifeſtatione, pronunciantem. Res in Deo diſtinctæ ſunt, ipſa ſcientia comprehenſibilitatis propriẽ generantis: & ſapientia & gloria, ab ipſa ſcientia, reſultanter generata. Vbi, cùm non eſſet (ſicut eſt) ipſa reſultans ſapientia & Dei gloria, in vno ſolo principio & origine cum Patre (Ego principium, qui & loquor vobis: ipse dicit) ſine principio nec fine æterno generata: ipſe Deus, æternò glorioſus nõ eſſet. In quo diſtinguũtur, ipsa ſcientia, & Dei ſapientia? Eſt diuina locutio ipſiusmet ſcientiæ & ſapiẽtiæ ſuæ. et ideo humaniter, per talem intelligentiã, conueniens exemplũ inueniri nõ poſſet: ſed per vnũ cõmune & naturale inter homines, aliquantum inueſtigari poſſet. Dicunt medici: quòd prima humani cibi digeſtio, fit mãdendo: & hæc eſt ſcientia: (inquantum ad generantem Patrem) ab intellectus ruminatione, acquiſita: (In Deo, ſeipsum æternò comprehendente, a-l o modo: omnes hæ humanæ imperfectiones euacuatæ) reſultat ſimul naturaliter ſapor et guſtus rei, quæ manducatur: & hæc eſt ſapientia: (inquantum ad generatum Filium) ad qualitatis menſuram, eſſe & ſubſtantiæ ipſius digeſtæ generantis Patris ſcientiæ, generata,. qua digeſta ſcientia generante, & à reſultante ſapore & guſtu ipſius ſapientiæ generatæ, in æquali menſura, eſſe et qualitate, vitale & vnitiuum nutrimentum, naturaliter procedit: & hoc eſt Spiritus ſanctus: tertia perſona & æterna ipſius æterni Dei vita: in ipſa vitali, & amoroſa trium perſonarum diſtinctarum vnione, conſiſtens. Quia vnio eſſe non poteſt, vbi non eſt numerus. & ideo, trinus, & vnus. neque vita eſſe poteſt, vbi non eſt vnio. neque vitalis vnio permanẽs, ſi non eſt de iuſto amore, procedens: (Qui non diligit: manet in morte: dicit ipse diuinus amor, Spiritus ſanctus) correſpõdẽter ipsa vitalis & amoroſa vnio, ad menſuram, eſſe et rerum vnitarum qualitatem, vnde ipsa amoroſa vitalis vnio procedit. (videte qualem charitatem dedit nobis Pater, (per ipſummet dicit) vt filij Dei nominemur & ſimus) Id eſt: Propriæ cõprehẽſibilitatis ſcientia Dei æterni, æternò generantis: & Sapientia & æternæ gloriæ guſtus: ad menſuram ipſius ſcientiæ propriæ comprehenſibilitatis ipſius eſſe Dei, generantis.

Pro. 9. · Rom. 11. · Ioan. 14. · Ioan. 8. · Ioan. 3.

rantis,in ſecundæ perſonæ numero,diſtinctè & æternò generatæ. Et conſequenter vitale vniciui amoris nutrimentum Spiritus ſanctus,æterna ipſius æterni Dei vitæ in numero tertiæ perſonæ,et in ipſamet menſura , eſſe et ęqualitate primæ & ſecundæ,Patris, & Filij, æternè procedens:in vnius ſolius amoris vnione et teſtimonio trium æqualium diſtinctarum perſonarum,eſſe vnius ſolius Dei ,tam intra ęternò,quàm extra in æternum teſtificans.

Prou 9. *Sapientia ædificabit ſibi domum.&c.* Duas domus et templi ſui humanæ naturę ędificationes , creator Deus , poſt peccatum facit ſecundum ſcientiam & infinitam ſuam ſapientiam :per medium verbi incarnationis effectas.Hoc eſt, ædificatio in gratia in præſenti vita militante, ipſe Chriſtus moriendo:& reædificatio in gloria,glorioſè etiam reſuſcitando. Aedificatio in gratia,ſcientiæ attributa eſt:& reædificatio in gloria,ſapientiæ:omnes tres perſonæ diuinæ,Scientia , Sapientia ,& nutrimentum(vt dictum eſt)vnitiuæ æternæ charitatis,Hoc eſt,Pater,Filius,& Spiritus ſanctus,vnitè et indiuiſibiliter concurrentes. Attributa eſt ſcientiæ diuinæ ædificatio in gratia domus Dei,humanæ naturæ,in præſenre vita militāte, poſt peccatū: vt eſſentialis in Chriſto forma,ſuarū paſſionū,(inquātū homo moriēdo) in totali ipſius culpæ exaggeratione inquantum Deus,et peccatoris ſimul iuſtificatione.*In ſcientia ſua*(dicit Spiritus ſanctus, in Patris perſona, de Eſa.53.
ipſo Chriſto loquendo)*Iuſtificauit ipſe iuſtus ſeruos meos multos,& iniquitates eorum ipſe portauit.* In ſcientia ſua:et non in ſapientia ſuæ: quia ſua vita mortalis,à naſci,vſque ad mori, fuit voluntariè pati,et effectuosè ipſam mortē deſiderare.*Baptiſmo autem habeo baptiza*
Luc.12. *ri*:(ipſe dicebat) *& quomodo coarctor vſquedū perficiatur? Ignē veni mittere in terrā*: (primū dicit:inquantū ad vniuerſale exemplū ipſius ignis ſuæ æternæ charitatis,in ſequentibus martyribus,& fidelibus, ſimiliter voluntariè patientibus,effectū)*& quid volo,niſi vt accendatur?* Ita quod,in ſcientia ſua: & non in ſapientia ſua: quia cum ipso pœnali peccati diſguſtu,non concurrebat tam guſtus & gloriæ ſuæ ſapientia,inquantum homo patiendo,quam neceſſaria ſuæ æternæ ſcientiæ forma,ipsam diuinā offensam exaggerans,inquantum Deus,in peccatoris iuſtificatione.ſicut dicit: In ſcientia ſua iuſtificauit ipse iuſtus ſeruos meos multos. Et Eſa.53.
cōformiter à præcurſore ſuo alio in loco: *Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius :in remiſſionem peccatorum eorum.* Ad dandam ſcientiam Luc.1.
ſalutis.Hoc eſt,ipſa ſalutiferæ crucis ſcientia,qua ipse iuſtus Chriſtus iuſtificauit(vt Pater dicit)ſeruos meos multos:ab ipso iuſto et ſanctificato Ioanne, ſuo præcursore, cum proprio crucis & vniuerſalis pœnitētiæ exemplo,propoſita,& hominibus prædicata,in remiſſionē peccatorum eorum. Vnde Spiritus ſanctus,per Apoſtolum Paulum, tubam ſuā vniuerſalem in terra,omni cum admiratione prorumpit, & dicit: *O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei*:inæſtimabiles & incomprehenſibiles diui- Rom.11.
tias per gratiam et gloriam ,à Chriſto nobis acquiſitas ſignificando : ſcientiæ moriendo,& ſapientiæ reſuſcitando attributas. Quàm incomprehēſibilia ſunt iudicia eius (adiungendo)et inueſtigabiles viæ eius?&c.Igitur,per hoc ,vult Apoſtolus,dicere, quod Dominus Deus voluntariè eligit,et reprobat?Secundū tā notabilis exaggerationis fundamentum,O altitudo diuitiarum:(ſic in æternum Deo,honor et gloria)Non certe. Hoc vt non intelligatur,(per Dei veritatem)ipſam ſcripturam ab eo qui ſcribit impropriè applicatā eſſe. quod per gratiā ſuam hoc in libro non inuenietur. Quid refert ſublimitas diuitiarum tam copioſæ per gratiam et gloriam redemptionis,in vniuerſali electione effectæ,ſcientiæ moriendo,et ſapientiæ reſuſcitando attributarum , cum infelici pau-

non pro præterita incredulitate quæ tunc, cum fide & credulitate in promiſſum Meſſiam Chriſtum redemptorem, pro tali eum recipientes, cum impedimento præſenti malitiæ & inuidiæ patrum eorum, penitus euacuabitur: ſed pro continuato zelo ipſius Dei, & deſiderato Saluatore, per ipsam viam non credentes, demonſtrato: ipſis per ignorantiam potius, quàm per malitiam incognito: Vnusquiſque in particulari, ſicut totus Iſrael in vniuerſali, cum ipso prædicante Apoſtolo dicendo, ipſumque Dei filium & promiſ-

1. Tim. 1. ſum Meſſiam prædicando: *Gratias ago ei qui me confortauit Chriſto Ieſu Domino noſtro quia fidelem me exiſtimauit ponens in miniſterio: qui priùs blaſphemus fui, & perſecutor, & contumelioſus, ſed miſericordiam Dei conſecutus ſum, quia ignorans feci in incredulitate.* & conforme huic, Ita & iſti nunc non crediderunt in veſtram miſericordiam (ſicut dicit in hoc alio loco) vt & ipſi (ſicut & ego) miſericordiam conſequantur. Concluſit enim Deus omnia in incredulitatem: vt omnium miſereatur.

Concluſit enim Deus omnia in incredulitatem: et cætera. Cum Deus principio naturæ angelicæ incomprehenſibilia myſteria maniſeſtationis ſuæ in carne proponeret (verbo ſe incarnante) & templi ædificationis & domus ſuæ naturæ humanæ, in primo homine Adam, per innocentiā credēte, & obediente, perfectè adimpletæ: Ex hoc inuidus hoſtis & ſuperbus Sathan (fragilitate humana perſpecta) occaſionem ſumpſit armorum contrariorum incredulitatis & inobedientiæ, in vniuerſalem ipſius ædificij deſtructionem. Tunc, incœptum eſt prælium in cœlo ab ipſo hoſte, & ijs qui partes eius tuebantur, quod ſemper in terra cum vniuerſali detrimento continuatum fuit. quod manifeſtum eſt ex tot hæreſum & ſectarum vniuerſali ruina, quas hodie incredulitas & in obedientia in mundū induxerunt: quæ ex prima zizania in Adam, & ab ipſo hoſte homine (vt ait dominus) peccando, emanārunt. ſicut à primo, & vniuerſali tentatore, fuit non neſcienter, ſed malitioſè, in cœlo primum, deinde in terra, ſeminata. & quia non ignorans fecit in incredulitatem: non miſericordiam conſecutus eſt: ſicuti Paulus, & Adam, cum ceteris alijs credentibus: Imo, deficiente in eo ipsa cauſa, & ipſius ignorantiæ fundamento, cum occaſione ſimul & materia incredulitatis præteritæ, (recenter credendo, vt credebat) à continuata malitia, & inobedientia euacuatæ: indignum venia fuit peccatum eius. quod ſi in ignorantia incredulitas ſua fundata fuiſſet, & non in malitiosa duritia, perpetuo obedire renuens: procul dubio veniam adeptus fuiſſet. *Concluſit enim Deus omnia in incredulitatem:* (vt ait) *vt omnium miſereatur.* Omniū. Id eſt, cæli, terræ & inferni. quia, hic ſermo: Omnia, & omnium, cuncta complectitur. videlicet, Angelos, & homines, bonos, & malos: inquantum ad vniuerſalem creatorem, indifferenter electos: nullusq; in æternum reprobatus. Quapropter, vniuerſali redemptione à Chriſto operata, dixit conforme, huic verbo Omnium correspondendo: Prædicate euangelium omni creaturæ. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit.* (hoc: inquantum ad naturam humanam) *qui verò non crediderit: condemnabitur.* hoc: inquantum ad vtramque naturam, angelicam, & humanam. Sic enim decens erat, pro tanti redemptoris, Dei & hominis gloria & honore, & vniuerſali redemptione, quod omni creaturę vniuerſaliter (vt ait) propoſita fuiſſet: Quemadmodum ipsa vniuerſalis culpa, credendo, vniuerſaliter redempta eſt. Qui vero non crediderit: condemnabitur. Igitur, non credunt dæmones? & ſi credunt, quomodo ſalui non ſunt? Credunt dæmones, & inquantum ad hoc & Dei verbū & redemptionem vniuerſaliter propoſi- Mar. 16.

 tam,

tam,ſalui ſunt:ſed non ineſt in eis diſpoſitio ad ipſam veniam & gratiam obtinendam,à perpetua ipſorum malitia, contradicta:& à principio & in æternum continuata.ſicut ſcriptum eſt:*Quoniam ab initio diabolus peccat.* Vnde,cum ſit ipſa credulitas vir-
1.Ioan.3. tutis fundamentum, & perpetua peccati & malitiæ ſuæ eſca,non eſt in ſalutem :ſed in maiorem confuſionem & ipſius culpæ pœnam. Concluſit enim Deus omnia in incredulitatem. Id eſt,contrà. Non quod credere ſit fundamentũ alicuius malitioſæ incredulitatis (prçteritæ,(ſicuti ſunt dæmones & dogmatiſtæ,capita hæreſum & ſectarum)omnem ignorantiam excuſabilem& veniam ipſius culpæ euacuantes: ſed quod ipſa incredulitas, ſit eſca & fundamentum ipſius fidei,in perpetua euacuatione ſua, & abnegatione eius quod prius contrario credebat:cum eſſet in ignorantia fundata. & hoc,non ſine ratione :quia,non propoſuit Dei ſapientia angelis & hominibus, incredibilia & incomprehenſibilia myſteria manifeſtationis ſuæ in carne, & reædificationis domus ſuæ, poſt peccatum, in occaſionem mali deſtruendo, & voluntariè eligendo & reprobando: cum facta ſit per viam tam humilem, quàm ſtultam, ſecundum mundum):ſed in boni occaſionem,& maius humilitatis & fidei fundamentum,contra ſuperbiam et ipſius culpæ diffidentiam,ædificando.*Nam quia in Dei ſapientia*(in alio loco)*non cognouit mundus per ſapientiã Deum:placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſaluos facere credentes.*
1.Cor 1. *Concluſit enim Deus om-*
Rom.11. *nia in incredulitatẽ:*(conforme)*vt omniũ miſereatur.* Ita quod, in ipsamet incredulitatis arma, quæ ſûpturus erat dęmõ,in vniuerſalẽ ipſi ædificij humani deſtructionem, ſuperbè et diffidenter aſcẽdẽdo:ſumpſit ab æterna Dei ſapiẽtia:pro maiore ſua cõfuſione,in maioris fundamẽti humilitatis & fidei occaſionem, in ſua vniuerſali reædificatione: omnes recenter (ſicut dicit, Vt omnium miſereatur)inquantum ad ipſum Deum vniuerſaliter eligendo. Vnde in hac ratione & myſterio Apoſtolus,cum notabili admiratione exclamat & dicit: *O altitudo diuitiarũ ſapientiæ & ſcientiæ Dei:quã incõprehẽſibilia ſunt iudicia eius,& inueſtigabiles viæ eius*:inæſtimabiles, & incomprehenſibiles diuitias, per gratiam & gloriam, à Chriſto nobis acquiſitas,ſignificando:ſcientiæ, moriendo,& ſapientiæ,reſuſcitando, attributas. Et ſi incomprehenſibilia ſunt iudicia eius,& inueſtigabiles viæ eius:vide,ô homo, etiamſi Angelus in ſapientia, & ex ſublimioribus ſeraphin, in caritate fundatus, an te deceat,in hæc deſperata iudicia voluntariæ electionis & reprobationis ſubintrare:quod nec eſt, nec eſſe poteſt apud Creatorem Deum. quod ipſo fauente in particulari prædeſtinationis tractatu, ſecundum ſcripturam ſacram & lucem euangelicam, ſufficienter declaratum eſt. *Quis enim cognouit ſenſum Domini?*(addit concludendo) *Aut quis conſiliarius eius fuit ?*(eccè) *Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* (Id eſt,*Sine pœnitentia ſunt dona & vocatio Dei:* vt ſupra:ſicuti declaratum eſt) *quoniam ex ipſo, & per ipsum,& in ipſo ſunt omnia.* Ideſt, Quoniam ex ipſo & per ipsum:vniuerſaliter creando & redimendo.& in ipſo ſunt omnia (Ideſt,quod concluſit in incredulitate.(vt dicit prius)vt omnium miſereatur:in æternum,in quantum ad ipſum Creatorem, vniuerſaliter eligendo) *ipſi gloria in ſecula. Amen.*& in hoc ordine: O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei. Ideſt, diuitias per gratiam, & gloriam,vt dictum eſt, in vniuerſali reædificatione & reelectione ipſius ædificij humani: mediantibus ſacramentis communicatas: & in ipſo Euchariſtiæ,& precioſiſſimo ipſius Chriſti corpore vniuerſalis redemptoris collectas.& cõformiter per ſapientiſſimum Salomonem:
Sapientia ædificauit ſibi domum:&c. in quantum Prou 9.
ad particularem ipſius ædificationis, & ſacramenti Euchariſtiæ:de quo tractatur:& ad cuius honorem & gloriam,& teſtimonium

nium,omnia,iſta allegantur & declarãtur. Cibus & menſa vniuerſalis credẽtium: ab ipſa patris ſapientia vniuerſaliter propoſita,& vſq; ad finem ſeculi parata.ſicut ſignificat addendo: *Excidit columnas ſeptem.Immolauit victimas ſuas,miſcuit vinum, & propoſuit menſam ſuam. Miſit ancillas ſuas vt vocarent ad arcem, &c.*quod mediante ipſa gratia, proximè declarabitur.

CAP. XXXV.

Prou.9. S*Apientia ædificauit ſibi domum, excidit columnas ſeptem.Immolauit victimas ſuas, miſcuit vinum,& propoſuit menſam ſuam.&c.* Vnde conſiderandum eſt:Non ſine myſterio,Spiritũ ſanctum ſimul ponere ædificationem per gratiam,& gloriam,Vnius ſolius ædificij,ſapientiæ patris verbo æterno, tãquam principio manifeſtationis extrà, ipſius Dei,ſe incarnãti,morienti,& reſuſcitanti,
Dan.8. attributam, (*Principium qui & loquor vobis*, de ſe ipſo dicit, in hac ratione) & vniuerſalis ſacrificij Euchariſtiæ,& altaris ſacramenti inſtitutionem ab ipſo æterno ſacerdote, ſicut cætera alia ſacramenta, inſtituti: quia ipſa corporis & ſanguinis ſui hoſtia, non fuit paſſibiliter, vt moriendo,& ſe incarnando:ſed impaſſibiliter, & in corpore glorioſo,ſicut fuit in fine ipſius operis vniuerſalis redemptionis reſuſcitando,fuit in illo inſtanti & occaſione, ab ipſo æterno ſacerdote,& ab omnibus alijs,ſicut ipſe ordinat,vſq; ad conſummationem ſeculi,glorioſè oblata:ad ipſius Dei laudem & gloriam,vtraque mortis,&reſurrectionis beneficia commemorante. Sicut dicit:ſapientia ædificauit ſibi domum, excidit columnas ſeptem.Immolauit victimas ſuas,(hoc quo ad primum) miſcuit vinum, & propoſuit menſam ſuam.&c.*Venite,comedite panem meũ & bibite vinum,quod miſcui vobis.* hoc,quo ad ſecundum,de ipſius ſacramenti inſtitutione, & corporis & ſanguinis ſui ſacrificio, in corpore glorioſo oblato; ſicuti ex pane materiali,in panem vitæ, de cœlo deſcendentem, ſicut ipſe dicit, trãſubſtantiatum, & ſpiritualiter communicatum. Vnde in hac ratione & myſterio,in iſtius ſacramẽti inſtitutione,in paſcha agni,ipſum innocẽtem Chriſtum patientem, *quaſi Agnus mãſuetus*,(ſicut ſcriptum eſt)*qui portatur ad victimã*, *Iere.11.*
ſignificantis:non accepit Ieſus agnum, dicens:Hoc eſt corpus meum,&c.ſed accepit panem,& vinum,ſecundum ordinem Melchiſedech,(in ipſius figuræ complementũ) offerens panem,& vinum,in particularem glorioſæ victoriæ occaſionẽ, & populi vniuerſalẽ ſaluationem, victori Abraham, excelſum patrem ſuũ Deum ſignificanti:ſimiliter ipſe Deus & homo,in ipſo pane & vino (ſicut dictum eſt) ſignificatus, in vniuerſalis ſacrificij occaſionem, & glorioſæ victoriæ & totius mundi ſalutem,moriendo & reſuſcitando,glorioſè oblatus:ipſam panis & vini hoſtiam, in corpus & ſanguinem ſuum conuertendo.Quia: res ſunt inter ſe diſtinctæ, & admodum differentes, ſacrificium corporis &ſanguinis ſui,quod ipſe ſacerdos æternus obtulit in cruce,moriendo:inquantũ homo paſſibilis, paſſibiliter oblatus: in ipſo paſchali agno ſignificatus, & ſacrificium, quod antea in ſuam memoriam inſtituit,ipſius corporis &ſanguinis ſui, in ipſa hoſtia panis & vini cõſiſtentium:non paſſibiliter : ſed impaſſibiliter et glorioſè : ſicut fuit in ſua glorioſa reſurrectione:vtraque beneficia commemorando.vbi dicendo:*Hoc facite in meã commemorationem*:vtraque complectitur:in laudem et commemorationem vtriuſque beneficij oblatus;quemadmodum ab ipſo ſaluatore vniuersali,in totalẽ reædificationẽ ipſius domus ſuæ naturæ humanę,moriẽte &reſuſcitãte effecta fuere.Et ſic decẽs erat, quod poſt effectum resurrectionis suæ,oblatus fuiſſet,correſpõdẽter in corpore glorioso,impasſibili, et immortali. et hoc, ex præcepto,&neceſſario,vsque adſecudũ *Luc.22.*

vſque ad ſecundum eius aduentum, & ingreſſum noſtrum per gratiam ſuam, in terram promiſſam & figuratam Hieruſalem cœleſtem, reſuſcitando: ſicuti erit tunc ſimiliter, ab ipſo figurato Ioſue Chriſto apparente, effectum ex præcepto: ſicut ait, Hoc facite in meam commemorationem: vt ſimul cum regno in vita præſenti trāſitoria, nō euacuaretur poſſeſſio & pignus cōueniēs futuri regni gloriæ quod ſperamus in vita æterna. Quod ſine dubio eſſet, deficiēte ſacrificio, rei tā conueniētis tali victoriæ futuræ acquiſitionis gloriæ & vitæ æternæ, quam præſens pignus & poſſeſſio in Chriſto victore Deo & homine, à ſuis fidelibus vſque ad mundi finem præſentialiter poſſeſſum & oblatum. Non panis, pro pane, & vinum, pro vino offertur: (intelligite increduli) poſtquam effecta & adimpleta fuit ipſa figura: tamquam non conueniens ſacrificium, & digna hoſtia acquiſitæ victoriæ regni æterni Dei & hominis ſimul: in ipſo pane & vino ſignificati: ſed ipſemet ſignificatus, rex gloriæ Chriſtus: vera hoſtia & dignum ſacrificium poſſeſſæ acquiſitionis præſentis gratiæ, & conueniens pignus futuri regni per gloriam in vita æterna, præſenti & futuræ ipſius Dei manifeſtationi extra, neceſſarium. Vnde ex præcepto, & neceſſario. *Et dabit illi Dominus Deus ſedem Dauid patris eius*: (vt ſcriptum eſt) *& regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis.* Quomodo, & regni eius non erit finis? Quia dabit illi Dominus Deus ſedem Dauid patris eius: ſicut dicit. & hac ratione doni ſedis Dauid, per gratiam & mediantibus ſacramentis, in ipſa ſede Dauid, & præſenti pignore humanitatis ſuæ patiendo, virtutem ſumentibus in remiſſionem peccatorum, vſque ad finem ſeculi: & regni eius (vt dicit) non erit finis. Et regnabit in domo Iacob in æternum. Ideſt, ipſa humana natura, Chriſti regnum, vniuerſaliter in ipſa

Luc. 1.

ſede & gloriæ throno, reſuſcitando: viſibiliter apparendo. glorioſum ipſum reſurrectionis effectū, Spiritui ſancto attribuēdo (vnde viuificans) in ipſo tertio patriarcha ſignificato. Ita quod Et regni eius non erit finis, per gratiam: mediante præſentiali ſede Dauid corporis ſui pretioſi, in ſacramēto altaris, ſicut dictum eſt, conſiſtentis: cum ceteris ſacramentis, ab ipſa ſede dependētibus in remiſſionem peccatorum. Et regnabit in domo Iacob in æternum, per gloriam, reſuſcitando. Et ſicut gloriæ & pacis æternæ ſedes, in alia vita triumphante: ſic tribulationis & perpetui prælij ſedes, in præſente vita militante. Vnde, *Ego Ioannes frater veſter & particeps in tribulatione, & regno, & patientia in Chriſto Ieſu. &c. qui dilexit nos*, (vt dicit prius) *& lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo, & fecit nos regnum & ſacerdotes Deo & patri ſuo, ipſi gloria & imperium in ſecula ſeculorum. Amen.* Dicit: Particeps in tribulatione, & regno. & Dominus: *Regnum meum non eſt de hoc mundo.* Igitur Si regnum meum non eſt de hoc mundo: quomodo particeps (vt ait) in regno? Hoc modo: Quia fecit nos ſimul, regnum & ſacerdotes (vt dicit) Deo & patri ſuo. Hoc eſt, præſentialiter offerendo ipſam dignā hoſtiam, & diuinitatis humanitatiſque ſuæ ſanctiſſimæ ſacrificium, in ipſius victoriæ commemorationem, & pignus cōueniens participationis ipſius reſurrectionis, & regni quod ſperamus nobis acquiſiti. & multo magis illi, qui per ipſam participationis tribulationis viā, pro eius honore & gloria patiētes, ei fideliter confitebuntur & miniſtrabunt, in effectum participationis regni ſui per gratiam, & gloriā æternā. (Vbi ſum ego, ipſe dicit, & miniſter meus erit) in nouiſſimo die ipſam fidelem eccleſiam & regnum, glorioſè in virtute & potentia ſua reſuſcitando. & tunc, *Et feciſti nos Deo noſtro regnum & ſacerdotes, & regnabimus ſuper terram.* ſicut dicit etiam in quinto capite: & inſuper concludendo, Et regnabimus ſuper

Apo. 1.

Ioan. 18.

Ioan. 12.

Apo. 5.

per terram: quod capite primo non dicit, de præſenti ſacerdotio & regno per gratiam tractando: in quo quamuis ſit Chriſti regnum per gratiam redemptionis & lauacri peccatorum (vt dicit) in ſuo ſanguine: & nobis regnum & ſacerdotium per participationem, offerendo (vt in miſſæ ſacrificio offertur) redimens corpus, & ſanguinem ſuum, in corpus glorioſum & reſuſcitatum: vt pignus & arrha ipſius reſurrectionis & regni per gloriam, quam ſperamus, in ipſo redemptore conſecutam: non idcirco ſuper terram regnamus: videlicet ſuper terram corporis & carnis noſtræ: in vita & regno præſenti, aduerſus ſpiritum, perpetuò aduerſantis. Vnde intrat: *Et dabit illi Dominus Deus ſedem Dauid patris eius* (vt dictum eſt) Ideſt, inquantum ad carnem: regnum in nobis per ſuarum paſſionum & crucis participationem: mediantibus ipſis tribulationibus & ſacramentis, ipſi maiori hoſti & armis ſuperbi Goliat reſiſtentibus. Sed non totaliter ipſa militans eccleſia, & regnum, hoſtes ipſos, quamdiu mundus ſtabit, ſuperando: (vnde intrat: Regnum meum non eſt de hoc mundo) ſicut erit in ipſius prælij fine, cum à victore Dauid Chriſto, ipſe dæmon cum ſolitis carnis ſuis armis victus totaliter, & ſuperatus erit: ipſa caro (repentè apparente) prorſus à communibus paſſionibus & mortali ſtipendio liberata, reſuſcitando. & tunc: Regnabimus ſuper terram, vt dicit. (ad differentiam præſentis regni & ſedis Dauid, de futuro loquendo) ſimiliter & ipſe Chriſtus, regnabit in domo Iacob in æternum. Ideſt, inquantum ad ipſum vniuerſalem reſurrectionis & regni effectum, & ſacrificij vniuerſalis Deo & patri ſuo. Quomodo ſacerdotes Deo & patri ſuo? Hic eſt punctus eius quod verificatur. Sacerdotes Deo & patri ſuo: Ideſt, ſacerdotes ſimul cum ipſo Chriſto, inquantum homine: & cum authoritate diuina facti, inquantum ad Deum: proprias hoſtias offerentes

Luc. 1.

Apo. 5.

(*oblatus eſt quia ipſe voluit*, de ipſo ſcriptum eſt, inquantum homine) vnà cum ſua ipſius agni hoſtia, cum authoritate tamen diuina, & ipſe cum ſua particulari, omnis ipſa hoſtia ſimul, ab ipſo redempta, Patri creatori æternoq; Deo vni & trino, in regni ſui æterni vnionem oblata: hoſtia & ſacrificium ab ipſo ſacerdote ęterno verbo diuino, in æternum oblatum, in manifeſtatione extra ipſius Dei. Vnde neceſſario, & ex pręcepto, *Hoc eſt corpus meũ*: ipſum euchariſtiæ ſacramentum, inſtituendo: et, *Hoc facite in meam commemorationem.* Quia aliter, quãdiu ſtaret mũdus, et quoadusq; vniuerſalis reſurrectionis effectus perueniret, hoſtiæ et ſacrificij per gloriã ipſa regni et ſacerdotij participatio euacuaretur in terra, ipſius Dei manifeſtationi, cõueniẽs: deficiẽte præſentialiter ipſa digna corporis et ſanguinis ſui hoſtia in terra: (ſicut in cęlo) ab ipſis Apoſtolicis ſacerdotibus, legitimè ordinatis, perpetuo oblata. et hoc, cũ authoritate ſua diuina, (ſicut ipſis dicit Apoſtolis, Hoc facite in meã cõmemorationẽ) in participationẽ per gratiã cũ ipſo Chriſto, ipſius ſacerdotij et regni et in indignitatis præſentis propriarũ hoſtiarũ ſupplemẽtũ, et præſens pignus et arrhã (vt dictũ eſt) futuri regni et reſurrectionis per gloriã quã ſperamus in ipſo ſaluatore, et innocẽte agno, nõ tãtũ pro ſe ipſo, cũ ſit Leo immortalis ſimul inquãtũ Deus, quãtũ pro nobis mortalibus, qui oues eius errantes ſumus, effectæ. Vnde ipſe Chriſtus: *Operamini non cibum qui perit, ſed qui permanet in vitam æternam, quem filius hominis dabit vobis.* (Intelligite Hæretici) *Hunc enim pater ſignauit Deus.* Ideſt, in præcedentium verborum concluſionem: *Amen Amen dico vobis, quæretis me non quia vidiſtis ſigna, ſed quia manducaſtis ex panibus, & ſaturati eſtis. Operamini non cibum qui perit; Hunc enim pater ſignauit Deus.* Ideſt, ipſius panis multiplicati ſignum, in quo verus cibus et panis corporis ſui precioſi in ſignum et teſtimonium figuratus erat: diui-

Eſa. 53.

Ioan. 6.

næ

& in ipſa terreſtri, & notabili templo & altari præfigurata. Sicut in ſimilitudinem (vt dicit) ab initio in Adam, & delicioſo paradiſo teſtificata. Et hoc, præſente ipſa ſapientia, ſe incarnante, vt medium manifeſtationis extrà ipſius Dei: in ipſo creationis vniuerſalis initio, & præparationis tēpli ſui in Adam, inchoata. Sicut dicit: *Et tecum ſapientia tua, quæ nouit opera tua, quæ & affuit, tunc cum orbem terrarū faceres.* Qui nouit opera tua. Ideſt, ipſum opus æternum manifeſtationis ipſius Dei, intra, & extra, (principalis vniuerſalis creationis, & redemptionis finis) velut æqualis comprehenſibilitas cum Patre & Spiritu ſancto. Sap. 9.

Igitur ad creatoris ſui imaginem hebdomadaliter compoſitus fuit homo, in creatione ſua. Ideſt, ex quatuor elementis, quo ad corpus, & ex tribus potentijs, quo ad animam, in ipſis ſeptem columnis ſignificatis. Numerus ſeptimus, in quo (ſecundum certam muſicalem experientiam) continetur octauus: augmenti & diminutionis incapax: propter quod ſoli Deo attribuitur. Concordantia hebdomadalis & octonaria ſimul: in naturali hebdomadali trium potētiarum animæ, & quatuor corporis elementorū, conſiſtens: tribus perſonis diuinis & quatuor attributis ipſius trini & vnius Dei correſpondens. & reſultans quinque ſenſuum corporalium, (ipſam octauam formans) ab hebdomadali potentiarum & elementorum procedens, (in ipſaque incluſa) teſtificatum: ſecūdum Deum, diſtinctum principium & finem noſtrum, (vt dictum eſt) & æternam hebdomadalem eſſentiam ſuam, rectè operando. Similiter ab initio à ſpiritu ſancto obſeruatum, in hebdomadalibus diebus creationis, & octauo addito dominicali reſurrectionis Saluatoris, vno cum primo, in complementum ipſius operis manifeſtationis Dei in carne, ſimiliter & in diſtributione hebdomadali officij diuini, laudiſque dominicalis, perpetuo die octauo dominicali incipiendo, ipſius octauæ, diſtincto principio & fine, (in ipſa hebdomada incluſo) vnaque ſola Dominica, ſicut vnus ſolus Deus eſt: & hoc modo exactè adimpletum. Vnde, Excidit columnas ſeptem: vtrumque numerum, hebdomadalem & octauum amplectendo: & vtramque concordantiam, ſpiritualem & ſenſualem, ad hebdomadalem potentiarum & elementorum reducendo, in ipſis ſeptem columnis ſignificatam: à qua ſenſualis procedit: & hac ratione, ipſe hebdomadalis numerus potentiarum & elementorum, eſt ſeptimus & octauus ſimul: augmenti & diminutionis incapax, ipſi trino, vni æterno Deo potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, bonitatiſque infinitæ, attributus, tam æternus, abſque principio & fine, quàm æternò, à ſe ipſo incipiendo, diſtinctum principium & finis omnium: vtrumque numerum, hebdomadalem, & octauum ſummæ perfectionis, augmenti & diminutionis incapacem, continens. Quinque ſenſus & tres potentiæ, in homine, in Creatoris imagine, & teſtimonio propriæ regenerationis ſuæ in gloria & vita æterna: in omni perfectione & vitali concordantia obedientes, ipſam octauam formantes. Sicuti contrà, non obedientes cum omni imperfectione, & mortali diſcordantia & teſtimonio reſurrectionis ſuæ in iudicio, ad pœnam mortemque æternam ipſam octauam efficientes. vtraque, iuſto Dei iudicio, à vitali concordantia, aut mortali diſcordantia hebdomadali potentiarum & elementorum, vnde incluſiuè procedit, (ipſam Dei æternitatem, & principij finiſque vnitatem, ſine principio, & fine diſtinctam teſtificans) deriuata. De quo ſingulari ædificio, templo & altari naturæ humanæ, in monte Sion naturæ diuinæ, verbo ſe incarnante, reædificato: Prou. 9.

diſtincto pati,ſimul concurrentes : ipſam-
que naturam humanam vniuerſaliter per
gratiam,ad gloriam vitamque æternam re
generando. Vnde cum magna ratione,im-
molauit victimas ſuas : ad aliarum victi-
marum differentiam : ab agno immacula-
to incipiendo, ipſum innocentem Chri-
ſtum, ſignificante:quæ propriè ſuæ non e-
rant: cum in figura oblatæ eſſent,non con-
ferentes gratiam in remiſſionem peccato-
rum. Et conſequenter:Miſcuit vinum, &
propoſuit menſam ſuam: cum ſit ipſe,alta-
re proprium, victima & vniuerſalis men-
ſa, & victorum fidelium præmium. Miſcu-
it vinum,et propoſuit menſam ſuam. Duo
diſtincta: Id eſt, Sacrificium, et ipſius ſa-
crificij prœmium: illis particulariter pro-
poſitum,qui eum per eandem viam in mar
tyrio ſecuturi erant: et omnibus fidelibus
vniuerſaliter: qui cum vino lætitiæ hone-
ſtarum conſolationum huius ſæculi, ama-
ritudinis et mæſtitiæ propriorum alieno-
rumque peccatorum aquam miſcēt: ipſam
particularem et vniuerſalem Dei offēſam,
cum dolore pœnitenter ponderantes.Pec-
cata non facis?non idcirco dicere potes bi-
bendi calicem Domini cauſam non habe-
re,ab ipſa ſapientia diuina, in hac ratione
charitatis, et legis obſeruatæ, ordinatum:
quæ ſi in temporali obligat: quanto magis
Gal 6. in ſpirituali?*Alter alterius onera portate:* (dicit
Spiritus ſanctus)*& ſic adimplebitis legem Chri-
ſti.* Id eſt, vtrunque pondus amplectendo.
Et in hoc ordine, cum dixiſſet Dominus:
Matt 5. *Nolite putare quoniam veni ſoluere legem aut pro-
phetas:*(Id eſt obligationem legis et formam
Charitatis,inquantum homo,ab effectu ſe-
cundum prophetatum, diſtinguendo.quia
quamuis iuſtus et impeccabilis, tanto ma-
gis,in Charitate obligatus vniuerſali pon-
deri redemptionis peccatorum, volunta-
riè moriendo.Sicut fecit, et concludit di-
cendo: *non veni ſoluere:Sed adimplere*)veniens
poſtremo ad effectum complementi ipſius
legis et prophetatæ mortis,et ſacrificij cor-
poris et ſanguinis ſui:poſt benedictionem
et conſecrationem panis,in corpus ſanctū
ſuum:inquantum ad vini conſecrationem,
accipiens calicem, et cum myſterio Gra-
tias egit:(vt dicit)et dedit illis,dicens, *Bi-* Mat. 26.
*bite ex hoc omnes.Hic eſt enim ſanguis meus noui te-
ſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſſionem
peccatorum.&c.* Bibite ex hoc omnes.Id eſt,
omnes:iuſti et peccatores: qui,in prodito-
re diſcipulo manducante comprehenſi e-
rant.Et in hoc myſterio: *Miſcuit vinum,* (ſi- Prou. 9.
cut dicit)*& propoſuit menſam ſuam.* Id eſt om-
nibus,bonis et malis, in hac parte commu-
nis obligationis præcedētis mixtionis pœ-
nitentialis, ſicut dictum eſt, vniuerſaliter
propoſitæ ipſi propoſitæ legi, propoſiti æ-
terni in ſaluationem, in caritate fundatæ,
correſpondendo.Dicit cum myſterio:Gra-
tias egit: debitas æterno Deo patri ſuo gra-
tias,et pro ſua tam deſiderata morte, om-
niumque aliorum martyrum et crucifigē-
tium pænitētium,qui eum in caritate fun-
dati imitaturi erāt,vniuerſaliter agēdo. Et
nōdicit,*Benedixit*:Sicut de pane:Id eſt in hoc
myſterio vniuerſalis obligationis & cru-
cis: quia ſcriptum eſt : *Maledictus omnis qui* Deut. 21.
pendet in ligno. Maledictio, in benedictio-
nem, per Chriſtum in Cruce pendentem,
conuerſa. Vnde ipſe benedictionum au-
ctor: *Beati eſtis cum maledixerint vobis homi-* Gal. 3.
nes, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne Matth. 5.
*malum aduerſum vos:mentientes propter me : gau-
dete & exultate,quoniam merces veſtra copioſa eſt
in cælis.*& hoc:quia miſcuit vinum, (ſicut Prou. 9.
dicit) & propoſuit menſam ſuam. Id eſt,
miſcuit vinum cum aquis tribulationum
& paſſionum ſuarum ſpiritualium & cor-
poralium,quæ in aqua & ſanguine, quæ
cum myſterio è ſacro ſuo latere exiue-
runt ſignificatæ ſunt : & miſcuit vinum
æternæ lætitiæ Spiritualis & corporalis
in animæ & corporis ſui ſanctiſſimi reu-
nione , in gloria & vita æterna reſuſci-
tando. & in hoc ordine, propoſuit men-
ſam ſuam,in inſtitutione ipſius ſacramen-

minis,ſimul vnita.Melchiſedech, altiſsimi
ſacerdos, in ipſius æterni ſacerdotis figu-
ram,panem & vinum victori Abraham ob
tulit:excelſum patrem Deum, in eſſentiæ
vnitate.(cui trino & vni Deo, vnitè omnis
victoria attribuitur) & generantem patrē
ipſius verbi æterni, in diſtinctione perſo-
narum, ſignificanti.Panis,& vinum. Id eſt,
natura diuina.& natura humana : in ipso
verbo incarnato Chriſto , inſeparabiliter
vnitæ,& ab ipſo æterno ſacerdote, in Mel-
chiſedech figurato,ratione infallibilis effe
ctus complementi ipſius figuræ, cum vni
uerſali victoria redemptionis humanę per
gratiam & gloriam,moriente,& reſuſcitā
te , excelſo patri Deo, in Abraham ſigni-
ficato,in æternum oblatæ.Panis & vinum.
Panis,inquantum ad impaſſibilem naturā
diuinam:ab ipſa ſapientia æterna declara
Ioan.6. tum dicente:*Ego ſum panis viuus qui de cælo de-*
ſcendi: & vinum , inquantum ad paſſibilem
naturam humanam : in particulari trans-
ſubſtantiatione vini, in ſanguinem ſuum,
effuſum pro peccatis moriendo, compro-
batum.Conuenienter,paſſibilis natura hu
mana,cum impaſſibili diuina (ſicut dicit,
miſcuit vinum) in regeneratione per gra-
tiam & gloriā,diſtinctè & inconfusè mix
ta:ſe incarnando , moriendo inquantum
homo,& reſuſcitando inquantum Deus.I-
ta quod,miſcuit vinum in ventre virgina-
li, ſeipſum in carne paſſibili incarnando:
& miſcuit vinum(quamuis Deus & homo
ſimul eſſet)in paſsionibus animæ&corpo
ris ſui ſanctiſſimi, tam diſtinctè, quam v-
nitè patiendo:in ſanguine & aqua (ſicut
dictum eſt)ex ſacro ſuo latere & cordiali
parte emanātibus ſignificatum. Et miſcuit
vinum(id eſt,vinum cum vino varię lætitię
ſpiritualis & corporalis) in noua reunio
ne & glorioſa mixtione carnis & ſpiritus
reſuſcitando:omnem contrariam mixtio-
nem aquæ amaritudinis præteritæ tribula-
tionis & paſſibilitatis humanæ euacuante:
in conſummatione ipſius ſacrificij & obla
tionis ipſius hoſtiæ ſpiritualis & corpora-
lis moriendo,effectum.et conſequēter pro
poſuit menſam ſuam.Id eſt præmium (vt
dictum eſt)&coronam vincentibus propo
ſuit:qui per eādem viam(vt dictum eſt)&
propoſitum medium mixtionis amaritudi
nis pœnitentialis variarum crucium &
armorum ieiuniorum conſuetorum &ab-
ſtinentiæ,militabunt : ſimul cum conſue-
ta oratione & confeſsione peccatorum,
neceſſaria,aſſociatæ. omne hoc ad exem-
plum noſtrum ,& ex præcepto, ab ipso
innocente Chriſto, & eccleſia ſua, effe-
ctualiter ordinatum,propoſitum & obſer-
uatum,in ipſorum hoſtium perpetuorum
depoſitione, (mediante Dei gratia) mun-
di,dæmonij,& carnis.(Hîc, Scriptor non
loquitur cum pertinacibus vſque ad finem
contradicentibus, Lutheri & Caluini ſe-
ctatoribus,alijſque ſimilibus,cæcis, & cæ-
corum ducibus:qui huius diuinæ menſæ&
conuiuij indigni ſunt : neque in æternum
partem in hac gratia habebunt)Eſtque ne-
ceſſarium,vt in executione idem ordo ob-
ſeruetur cōmunis crucis & concurrentiæ
ſpiritualis &corporalis,quantum fieri po-
teſt: vnusquiſque particularem ſuā hoſtiā,
ſimul cum vniuerſali redimentis & iuſtifi
cantis Chriſti, integrè offerendo : & quod
realiter verè fit:&non per vanam gloriā&
inutile exterius complementum. *Nam &* 2 Tim. 2
qui certat in agone:(dicit Spiritus ſanctus) *non*
coronabitur niſi legitimè certauerit.Ego igitur ſic cur 1. Cor. 9.
ro,(dicit alio in loco)*non quaſi aerem verberās:*
ſed caſtigo corpus meum,& in ſeruitutem redigo, ne
cum alijs prædicauerim,ipſe reprobus efficiar. Vn- Exo.12.
de,cum mixtione amaritudinis lactucis a-
greſtibus verę pœnitentiæ,& pane azymo
cinctis renibus vitæ puræ & caſtæ, quæ ſi-
mul aſſociata ſunt,iubebat Deus figuratū
agnum manducari.De qua figurata menſa
& vero cibo angelico naturę diuinę,& hu-
manæ,in Chriſto vnitarum,&ab ipſa ſapi-
entia æterna,in præmium & coronam vin-
centibus(vt dictum eſt)moriente,& reſuſ-

 citante

Gen. 3. peccatum : *Nunc ergo ne forte mittat manum ſuam, & ſumat de ligno vitæ, & comedat, & viuat in æternum. Emiſit eum Dominus Deus de paradiſo voluptatis. et cætera.* Emiſit. id eſt, in ipſo repentino actu & aduerſo, (ſicut dicit : Nunc) à recta iuſtitia ſua diuina procedente, infallibilem effectum mortalis ſuæ ſeparationis teſtificando: ſeparans & expellens ipſum peccatorem, (qui in ipſa anima parteque rationali intelligitur, cui præcipuè culpa attribuitur) de paradiso terreſtri, corporis ſui morientem. Paradiſus deſitiarum, corpus humanum, liber laudis apertus, hoſtia & ſacrificium : cum eſſet (ſicut erat) cum rationali ſpiritu, obedientialiter vnitum. per medium cuius animæ rationalis, in arbore vitali ſignificatæ, & rationalis vſus ipſius arboris, fructusque vitalis obediendo, ipſa gratia & donum particulare perpetuæ vitæ & immortalis ei communicata erat : ſimiliter & ipſa mors & pœna peccati, de prohibito manducando : vt cauſa ipſius culpæ et mortalis ſeparationis vitæ ſuæ Dei : in mortali ſeparatione propria corporis & ſpiritus moriendo, teſtificata. vnde ſeptem ſignacula & mortales clauſuræ ipſius libri humani, inquantum ad exhalatum ſpiritum ternarium & elementa moriendo : in ſua diſcordantia vniuerſali potentiarum & elementorum ſenſualiter operando, & non ad vitam æternam, vſque ad aduentum ipſius vitæ & vniuerſalis Saluatoris mundi, ſem per clauſi : & ad originalem incomprehenſibilem memoriæ æternæ Deum, reducti, & cuſtoditi. in quo ordine & myſterio corpus domini in ſepulcro fuit, non ſolùm ſicut hominis iuſti & originalis libri & arboris vitæ Dei, cuſtoditum : ſed ſicut peccatoris, ſignatum: in quantum ipſe innocens erat ad pœnam mortalem peccati, in ipſius culpæ redemptionem, voluntariè & vniuerſaliter obligatus. Igitur in hoc myſterio redemptor ſignatus, & integrè clauſus & cuſtoditus fuit: inquantum quod ſanctiſſima ipſius anima ſemper cum ſacro ſuo corpore aſſociata fuit. (Et natura, diuina, etiam, cum vtriſque, inſeparabiliter vnita) Quia in illo inſtanti moriendo, infernus ſpoliatus fuit : in puncto ad abyſſum illam deſcendens, & cum præda victorioſè rediens. vnde, in teſtimonium quod Domini corpus in ſepulcro ſtetit vſque ad diem tertium glorioſæ ſuæ reſurrectionis, non fictè mortuum, ſed verè ab anima ſeparatum, & nihilominus, ibi ſemper fuit ſanctiſſima eius anima, ſicut in digniori loco qui inueniri poſſit, ſimul cum ſacro ſuo corpore aſſociata: *Venit Simon Petrus* (ſicut ſcriptum eſt) *& introiuit in monumentum,* Ioan. 20. *& vidit linteamina poſita, & ſudarium quod fuerat ſuper caput eius, non cum linteaminibus poſitum, ſed ſeparatim inuolutum in vnum locum.* Duo ſeparata linteamina & ſudarium: corpus & animam domini ſignificantia: & teſtificantia, quæ per mortem ſeparata fuerunt: & nihilominus ibi perpetuo aſſociata. & in hoc myſterio, omnia ab aſſociato teſtimonio ſancto Ioanne Euangeliſta, in hoc myſterioſo ordine, minutè ſcripta. (Non eſt quod miretur lector quod in hoc libro ſæpius ipſæ materiæ tractentur: & pluræ recenter repetãtur: aliqua ſemper addita inueniuntur, quæ menti non cogitata occurrunt: per gratiam Domini & donatoris Dei, vt ſua, digna vt ſcribantur.) Dicit prius glorioſus euangeliſta, de ſeipſo : etiam ſecundum ſolitum ſuũm cum myſterio loquens: *Et cum ſe inclinaſſet, vidit poſita linteamina: non tamen introiuit.* & nihil de ſudario & ſeparatione vnius ab alio dicit: ſed ſolùm de ſancto Petro: qui introiuit, & vidit, ſicut dicit. Et hoc eſt myſterium. Præſignificare ſpiritum ſanctum id quod reſuſcitatus redemptor dicturus erat poſtea præſentialiter ipſis duobus diſcipulis: in eiſque eſſe ſine dubio adimpletum. Ideſt, Petro, *Sequere me.*

ipſo vltimo effectu glorioſæ victoriæ re- ſurrectionis totaliſque reædificationis v- niuerſalis templi et domus ſuæ in electis ſuis,ad gloriam et vitam æternam, mani- feſtati. *Et ſuper illam,alteram coronam aureolam.* Hoc,inquantum ad coronam gloriæ naturæ humanæ:diminutè, ad naturæ diuinæ differentiam:in qua,accidentaliter humana eſt coronata et exaltata.vbi, conſequenter concludit dicens: *Et pones ſuper menſam panes propoſitionis in conſpectu meo ſemper.* Panes propoſitionis, in numero duodecimo:alio
Leu. 24. in loco declaratum,dicens: *Accipies quoque ſimilam, & coques ex ea duodecim panes, &c. per ſingula ſabbata mutabuntur coram Domino ſuſcepti à filijs Iſrael fœdere ſempiterno. &c.* in quo numero duodecimo (ſicut declaratum eſt) ipſa vniuerſalis carnis reſurrectio ſignificatur.præmium propoſitum menſæ et conuiuij æterni, à patris ſapientia verbo diuino homine facto, in nutrimentum vitæ æternæ Spiritum ſanctum,ab vtroque viuificanter procedentem:in virtute ipſius cibi angelici et veri panis cœleſtis corporis ſui
Ioan. 6. ſanctiſsimi, *qui permanet*(ſicut ipſe dicit) *in vitam æternam*, glorioſè reſuſcitando conſecutum: et realiter per gratiam, in euchariſtiæ ſacramento, quādiu mundus ſtabit, diſpoſitiuè communicatum.

Miſit ancillas ſuas(dicit proſequendo) *vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. &c.* & ſic fuit ab ipſa Patris ſapientia, conſequenter adimpletum, poſt glorioſam eius reſurrectionem,dicente humillimis ancillis diſ-
Mar. 16. cipulorum ſuorum: *Euntes in mundum vniuerſum,prædicate Euangelium omni creaturæ: &c.* vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Hic eſt myſterioſus modus dicēdi: qui præſupponit cauſam magni prælij & diuiſionalis ſeditionis. *Factum eſt prælium magnum in cæ-*
Apo. 12. *lo*, dicit Spiritus ſanctus: vnde originem habuit à principio ipſa diuiſio & prælium in natura angelica, à ſuperbo & inuidioſo Lucifero,contra creatorem Deum, primò introductum: debitam incarnato verbo adorationem,contradicente. Arx & mœnia ipſius Hieruſalem cæleſtis, machinæ bellica & munitiones,in potentia, virtute meritoque infinito ipſius Regis regū Chriſti Dei & hominis, pro vniuerſi conſeruatione, perpetuæ & indeficientes,ſunt tam ſtrenui Duces, quam humiles & obedientes ancillæ ſeptem angelorum, in præſen- Apo. 4. tia Dei perpetuò aſſiſtentium. quaſi ſeptē lampades,(vt ſcriptum eſt) myſterium incarnationis verbi, ſacrificanter repræſentantium:quibus,omnis angelorum exercitus vnitus eſt:& cunctis,per medium ipſorum,quod ex voluntate diuina procedit reuelatur.Vnde,in prima reuelatione,(poſtquam creata fuit natura angelica) & propoſitione vniuerſalis obedientiæ voluntariæ,pro eorum conſeruatione neceſſariæ, per medium ipſorū angelorum omnibus (ab ipſis incipiendo) vniuerſaliter propoſitæ: Miſit ancillas ſuas(vt dicit) vt vocarēt ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Et ſicut per medium ipſorum ſeptem angelorum ipſa obedientia vniuerſaliter propoſita fuit:ſic etiam per medium ipſarū humiliū ancillarum,in merito humillimi Chriſti & incarnationis ſuæ,in eis ſignificatæ, fuit ipſum prælium in cælo vniuerſaliter finitum & terminatum. Sicut addit dicendo: *Michael & angeli eius præliabantur cum Dracone, & draco pugnabat & angeli eius: & non valuerunt, neque locus inuentus eſt eorum amplius in cælo. &c.* Et non valuerunt. Id eſt,quia Michael (interpretatus,Quis vt Deus?) & angeli eius præliabantur cum dracone:ex parte ipſius veri Dei(vt veri hominis)reſpondendo:cū quo æqualem in cælo locum habere prætēdebat.& in hac ratione tam ſuperbi, quam vani fundamenti non valuerunt, neq; locus inuentus eſt eorum amplius in cœlo. Neque locus inuētus eſt eorum amplius in cœlo. Quia,confirmata parte humili & victrici gratia,& ordinata in ordine contrariæ occaſionis perpetuæ humiliationis minorum maiorumque graduum chororū & hie-

hierarchiarum , in obedientali creatoris
miniſterio,& vnusquisque gradu ſuo ſor-
teq́ue contentus, neque amplius inter eos
fuit ſimilis prætenſio:nec inter omnes ip-
ſos gradus,ab infimis angelis,vsque ad ſub
limioraSeraphin ſimilis locus inuẽtus eſt,
qualem cum eorum capite prætendebant,
altitudinis & ſimilitudinis Dei:ſicut dicit,
Iſa.14. *Similis ero altißimo.* Similiter ab initio præli-
um ipſum & ſeditio in terra inter homi-
nes etiam introductum fuit: & ab ipſo in-
nido Dracone aſtutoq́ue ſerpente originẽ
habuit ,primos humanæ generationis pa-
rentes,Adam, & Eua , peccare faciente.
Prou 9. Quia,poſtquam facta fuiſſet domus ipſa &
primum Dei templum in terra natura hu
mana,à ſapientia diuina,& in ſua ædifica-
tione ad perpetuam vitam deliciarum
præſentium ,& futurum præmium veræ
gloriæ & paradiſi ad vitam æternam , in
totali manifeſtatione ipſius Dei,propoſuit
homini ſimiliter (ſicut angelo) obedien-
tiæ legem,ad conſeruationem ſuam neceſ-
ſariam:vt dicit miſcuit vinum , & propo-
ſuit menſam ſuam: dulce ipſius arboris vi-
tæ;(vt dictum eſt)cum amaro alterius pro
hibitæ mortalis miſcendo,dicens: *In quocun*
Gen.2. *que enim die comederis ex eo, morte morieris.* ſed
aſtutus hoſtis tentator , contrarijs armis
ſolitæ ſuæ inobedientiæ , ſuperbiæ,& am-
bitionis vtens,dicit: *Nequaquam morte morie-*
mini.Scit enim Deus quòd in quocunque die comede-
Gen 3. *ritis ex eo,aperientur oculi veſtri: & eritis ſicut dij,*
ſcientes bonum & malum. Et in illo inſtanti ſa-
pientia diuina , non obſtante tam certa,
quam præuiſa eorum ruina , Miſit ancillas
ſuas, & auxilium ſuum angelicum in eorũ
defenſionem,ad hominis cuſtodiam præ-
ordinatum,vt vocarent eos ad arcem & ad
mœnia ciuitatis Hieruſalem cœleſtis: præ-
uenienter eis,in omni contraria tentatio-
ne, ipsum futurum præmium veri cibi, &
paradiſi gloriæ,& vitæ æternę anteponen-
do. Vnde,omni hoc non obſtante ,ſuperbè
& ambitioſè,primum à tentatore oblatũ,
Et eritis ſicut Dij, voluntariè,acceptantes, ſi-
mulq́ue creatori diffidenter non obedien-
tes,fuerunt à iuſtitia diuina,per medium i-
pſorum humilium angelorum , ipſi ſuper-
bi(ſicut alij prius, de cæleſti)de paradiſo
terreſtri eiecti. neque locus(vt de illis, in
cœlo)inuentus eſt eorum amplius in ter-
ra.quia,vltra quod locus ipſius terreſtris
paradiſi,ex tunc,vsque nunc,nunquam in-
uentus eſt:inter homines omnis gradus &
conditionis in terra nemo vnquam tam
ſuperbus & elatus fuit,qui ſimilem locum
ſublimitatis et altitudinis eſſentię,& ſapiẽ
tiæ Dei , prætenderet. Neque locus inuen-
tus eſt eorum amplius in terra. quia neque
inter ipſos errantes homines terreſtres,lo-
cus,& ſublimis gradus ſcientiæ infusè,quẽ
primus Adam habuit,inuentus eſt:vt ima-
go ipſius ſapientiæ æternæ Chriſti ſecun-
di Adam,& teſtimonium.Et hoc cum mul
ta ratione poſt peccatum : Quia *ſcientia in-* 1.Cor.8.
flat: (dicit Spiritus ſanctus per Apoſtolum)
charitas verò ædificat. quod conformiter in æ-
dificatione vniuerſali per gratiam, ipſius
humani templi & domus Dei , à ſapientia
Patris Chriſto redemptore obſeruatum
fuit:per talem effectum, non ſapientes, &
aſtutos,in ſapientiæ gradibus exaltatos eli
gente : ſed idiotas ſimplicesq́; piſcatores
humiliatos. Vnde per eundem : *Vbi ſapiens?*
vbi ſcriba? vbi conquiſitor huius ſeculi? Nonne ſtultã
fecit Deus ſapientiam huius mundi? Nam quia in Dei
ſapiẽtia non cognouit mundus per ſapientiam Deum:
placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſaluos face-
re credentes. Et in hoc ordine ipſa ſapientia
Dei filius Miſit ancillas ſuas vt vocarent Prou.9.
ad arcem,& ad mœnia ciuitatis,dicens ip-
ſis Apoſtolis: *Euntes in mundum vniuerſum,præ-*
dicate Euangelium omni creaturæ. &c. qui non a- Mar.16.
lijs armis,quàm ipſa Dei veritate,gladio o-
ris ſui,(ideſt,à duobus labijs,Patre & filio, Apo.
procedente)vtraque parte acuto , igneo
flatu charitatis diuinæ Spiritus ſancti , &
ſanctæ crucis vexillo , humilitate & pau-
pertate ſua,ſpiritualẽ ſuſceptionẽ vniuer
ſalis

ſalis acquiſitionis totius mundi incepe-runt:publicè ipſum Euangelium prædicantes:& cum admirabilium ſignorum abundantia, ſanguiniſque proprij effuſi audacter varijs linguis ipſam veritatem comprobantes:(vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis) ſimulque cum victoria æterna ipſos contrarios inimicos, mundum, dæmonium, & carnem, deponentes.

Prou 9. Ierem. 1. *Vt vocarent ad arcem, & ad mænia ciuitatis.* & conformiter per Ieremiam: *Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem munitam, & columnam ferream, & in murum æreum ſuper omnem terram regibus Iuda, principibus eius, & ſacerdotibus, & omni populo terræ. & bellabunt aduerſum te, & non præualebunt: quia ego tecum ſum, ait Dominus, vt liberem te.* Applicatum præcurſori ipſius verbi incarnati, primoque prædicatori ſuo ſancto Ioanni Baptiſtæ: magiſque applicandū eſt ipſi Dei ciuitati Eccleſiæ ſuæ Catholicæ & Apoſtolicæ, poſt vniuerſalis redemptionis effectum: ab indeficiente theſauro ipſius gratiæ (quem non habuit Baptiſta) in remiſsionem peccatorum, quandiu mundus ſtabit, copioſè munitæ & ornatæ. Et omni populo terræ. vt dicit. Ideſt, in vniuerſum mundum, in ipſius prophetiæ complementum, ipſæ humiles ancillæ, ab ipſa ſapientia miſſæ. Quæ perpetua & vniuerſalis ſancta Romana Eccclesia Catholica & Apoſtolica, ab ipſo verbo incarnato, per talem effectum; antequam exiret ex originali et materno ventre propriæ patriæ & figuratæ legis, per promiſſum, & miſſum Spiritum ſanctum ſanctificata, & ibi ab ipſo Deo, antequam in duodena electione formaretur, cognita, data eſt in ciuitatem munitam, (vt dicit) & columnam ferream, & murum æreum ſuper omnem terram contra totum ipsum diabolicum prælium idololatriæ, & diuiſionalem ſeditionem variarum ſectarum, & errorum hæreſum. & tantum maiori cum ratione & fundamento; cum ipſa fidelis Eccleſia ſit à Chriſto, vni ſupremo capiti vicario ſuo, vniuerſalique paſtori in terra, cum authoritate diuina vſque ad finem ſeculi ſubordinata. Qui, non ſolùm datus eſt in petram & vnicum fundamentum in terra: perpetuæ ædificationis Eccleſiæ Chriſti, per obedientiam: (claues regni cælorum; ipſa obedientia, per inobedientiam clauſorum, & ab humili & innocente agno Chriſto, facto obediente vſque ad mortem, per obedientiam vniuerſaliter apertorum: claues propriæ Chriſti, (aperti ſunt ei cœli) per hanc viā obedientialem perpetuo vicario ſuo in terra donatę; (à ſancto Petro incipiendo) in vniuerſalem ipſius gratiæ diſpenſationem) ſed datus eſt hac ratione, in murum æreum, ſicut in ciuitatem munitam, & columnam ferream contra totum infernum in omnium declaratione, quæ catholicè teneri, & credi debent: per ſacrorum Conciliorum viam, quæ, autoritate ſua vnica & ſuprema aperta, & clauſa ſunt, determinatum: omnes ipſos errores, & errantes dogmatiſtas condemnantium. Vnde, *Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce conſtitui te hodie ſuper gentes, & ſuper regna: vt euellas, & deſtruas, & diſſipes, & ædifices, & plantes: &c.* cum ipſo vniuerſali paſtore, in particulari, & cum omnibus alijs ſuis dependentibus, in vniuerſali, loquendo. Et ædifices, & plantes. Hoc ſemper fecit, & continuè facit, (Nunquid hoc ignoratis, hæretici?) pro tali effectu humiles & perpetuas Chriſti ancillas, prædicatoreſque Apoſtolicos, vſque ad Indos mittendo; vt vocarent ad arcem prædicati Chriſti redemptoris, & ad mœnia ciuitatis ipſius prædicantis Eccleſiæ, in viua fide credentis, & ad vitam æternam operantis: & mediante ipſa gratia & virtuali ſemine ſeminati verbi diuini, & non fallacis, promiſsi æterni patris ſui Dei, non inaniter: imò plenè & proſperè; cum abundanti conuerſionis multorum

Phil. 2. Matt. 2. Mat. 16. Ierem. 1. Prou. 9. Iſa. 55.

populorum & regnorum collectione rede untes. vnde, *Et bellabunt aduerſum te, & non præ*
Ierem.1. *ualebunt.* ſicuti per ſanctum Matthæum, de ipſa petra, *Et portæ inferi non præualebunt aduer-*
Matt.16. *ſus eam. Quia ego tecum ſum.* (per Ieremiam) & conforme per ſeipſum ipſi vniuerſali Ec-
Mat.28 cleſiæ, *Et ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus, vſque ad conſummationem ſæculi.*

CAP. XXXVIII.

Prou 9. SI quis eſt paruulus (procedit dicens) *veniat ad me. Et inſipientibus locuta eſt, venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis. relinquite infantiam, & viuite, & ambulate*
Matt.11. *per vias prudentiæ. &c.* Si quis eſt paruulus, veniat ad me Paruulus. Ideſt, humilis. veniat ad me: Ideſt, *quia mitis ſum, & humilis corde* & in hac ratione, veniat ad me: ad ſuperbi ſeductoris Luciferi differentiam, quem innumerabilis multitudo mundanorum ſuperborum, angelorum, & hominum ſequitur, & poſt eum venit. vbi, illi, qui in ipſa arce, & mœnibus ciuitatis cœleſtis Hieruſalem, & Eccleſiæ triumphantis, & terreſtris militantis, (angelorum, & hominũ) ſalui remanebunt: ipſi primo angelo cuſtodienti, omniumq́; angelorũ domino Chriſto humiliato, talem victoriam attribuentes: cum Dauid in eius laudem cantabunt, in vnius ſolius conceptus vnione & concordantia dicentes: *Cuſtodiens paruulos Domi-*
Pſal 114 *nus: humiliatus ſum, & liberauit me. &c.* Si quis
Prou 9. eſt paruulus veniat ad me. Quia, *Amen dico*
Mat 18. *vobis, niſi conuerſi fueritis,* (vt dicit) *& efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum.*
Prou.9. *&c. Et inſipientibus locuta eſt, venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis. &c.* Et inſipientibus locuta eſt. Ideſt, peccatori-
Pſal.13. bus: de quibus alio in loco ait: *Dixit inſipiens in corde ſuo, Non eſt Deus. Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt. &c* & hos tales vocat ipſa patris ſapientia, Chriſtus Saluator. *Non ve-*
Luc.5. *ni vocare iuſtos,* (dicit ipſe) *ſed peccatores ad pœ-*
Prou 9. *nitentiam.* Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis. Relinquite infantiam, & viuite, ambulate per vias prudentiæ. &c. Panem & vinum quod miſcui vobis. Hoc, apertè, inquantum ad Euchariſtiæ ſacramẽtum, cum omnibus alijs ſacramentis: à Chriſto ſapientia Patris, in ædificationem per gratiam (vt dictũ eſt) domus ſuæ naturæ humanæ inſtitutis, & in ſpirituale ſuſtentaculum ipſius humani ædificij, ſanctæ ſuæ Eccleſiæ, per ordinem ſuum, & mediũ ſacramenti pœnitentiæ & vocalis cõfeſſionis nouarum culparum & ipſorum delictorum abſolutionis, recenter, vt ſecunda poſt Baptiſmum porta in diſtinctã ipſius gratiæ recuperationẽ, perpetuò applicatis: Ideſt, per hanc viam dignè Euchariſtiæ ſacramentũ recipiendo, in quo pane viuo veri corporis Domini, omnia ſacramenta conſiſtunt, & in vnoquoq; in ipſa gratia recepto, diſtinctè & indiuiduè concurrunt. adultis in hac ratione cum Baptiſmo applicatum, vt virtualis effectus ipſius gratiæ præſentis, & arrha, & pignus futuræ gloriæ, & vitæ æternæ promiſſæ, à recipiente cum viua fide prius poſtulatæ. Et in hac ratione & myſterio vocat ſpiritus ſanctus ſacramenta, vias prudentiæ, & vias vitæ: vt dicit, Relinquite infantiã, & viuite, & ambulate per vias prudentiæ: quia tunc homo fidelis derelinquit infantiam, & iuuenilem imprudentiam & ignorantiã, cũ adultus catechizatus cum viua fide Baptiſmatis ſacramentum recipit, ſimiliter, & baptizatus infans, ad rationis vſum peruentus, ſimul cum adulto confirmationis ſacramentum recipit, & pœnitentiæ poſtea, vt ſecundam portam, relabendo: in hoc modo & ordine dignè Euchariſtiæ ſacramentum recipiendo, hebdomadale humanæ redemptionis inſtrumentum, omnia ſacramenta virtualiter continens, ipſamque diſtinctam gratiam, diſtinctè, ſecũ dũ vniuſcuiuſq; ſtatum, cõmunicans, incipit ambulare (vt dicit) per vias prudentiæ, et vias vitæ vitalium ſacramentorum, in i-

maginem

maginem ipſius vitæ Dei, ad vitam æternã operando: (quod prius non faciebat) ſimulque hebdomadalem hydram, et mortalem peccati imaginem, in quam homo mortaliter peccando ſeipſum trãsformat, euacuando: et cum abnegatione ipſius ſuperbæ beſtiæ Sathanæ, et pomparum idolorũ, eius ſuperbiæ, auaritiæ, Luxuriç et gulç, omniumque aliorum, quæ ſimul cum vana gloria et iactantia prius adorabat, voluntarie et effectualiter peccando: cum noua vita per gratiam, et debita veri Dei creatoris adoratione, deteſtando. Vnde Spiritus ſanctus: *Si quis adoraueris beſtiam et imaginem eius, & acceperit characterem in fronte ſua, aut in manu ſua: et hic bibet de vino iræ Dei, quod mixtum eſt mero in calice iræ ipſius. &c.* Apo. 14. Characterem beſtiæ in fronte ſua, aut in manu ſua. Ideſt, quo ad peccata mortalia, in mente, aut opere, conſenſa, & cõſummata: in locis notatis, quos dixit, frontis, & manus propriç, ſignificatum: omni ipſa hydrea imagine, et incitantis beſtiæ charactere, in quam homo in illo inſtanti peccando ſeipſum trãſformat: ſimul indiuiduè concurrẽte. ideſt: ſcriptus in libro mortis in illo inſtanti, & de libro vitæ Chriſto ſimul deletus, priuatusq; viuificante calice hebdomadali redemptionis, & vniuerſalis miſericordiæ ſuæ in ſuo ſanguine, corporaliter & ſpiritualiter pro peccatoribus patiente: & ad potationem calicis iræ Dei condemnatus, in æterna ipſarum culparum punitione, tamen correſpondenter hebdomadalis, ſpiritualiter corporaliterque in inferno patiẽdo. Significatum in hoc dicere. Quod mixtum eſt mero. Id eſt, Mixtum: quod ad naturalem corporis & animæ mixtionem, & conſequentem mixtionem pœnæ accidentalis, corporalis & ſpiritualis: hebdomadali & mixto calici Chriſti (vt dictum eſt) in vniuerſalem redemptionem, ſpiritualiter corporaliterque potato, correſpõdentis: propter ſuam culpam, & propriam hominis impœnitentiam de vino lætitiæ iuſtorum, in vinum iuſtæ iræ Dei peccatoribus, conuerſo. Vnde intrat ſecundum & myſterioſum verbum, Mero. id eſt, ſine alia mixtura refrigerantis aquæ alicuius ſpei in æternum ipſius vniuerſalis gratiæ, & miſericordiç: omnibus hominibus vniuerſe promiſſæ (quia omnes elegit Deus) omnes indifferenter inuitando, vt ſcriptum eſt: *Et inſipientibus locuta eſt, Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis. &c.* quod miſcui vobis. Ideſt, omnibus, bonis, & malis per naturam, in bonũ: venientibus ad vocationem eius: ſimiliter & omnibus, in malum: non venientibus. Vnde per Dauidem: *Hodie ſi vocẽ eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra:* Pſal. 94. cũ malis per naturã, particulariter loquentem, & conforme per Salomonem. *Et inſipientibus locuta eſt* (id eſt malis Prou. 9. & duris per naturam, quia omnes Dominus vult ſaluos facere) *Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis.* quod miſcui vobis. id eſt, in bonum, & in malum, vt declaratum eſt. *Ecce poſitus eſt hic in ruinam,* Luc. 2. (per ſanctum Lucam) *et reſurrectionem multorum in Iſrael.* Prou. 9. Venite, & comedite panẽ meũ, & bibite vinum, quod miſcui vobis. Ideſt, prædicendo myſterium & inſtitutionem ſanctiſſimi ſacramẽti Euchariſtiç veri corporis & ſanguinis Chriſti. Vnde, Meum: in perſona ſua loquẽdo: & cõſecrantibus verbis ſuis, accipiens, & benedicens panem, dicens, *Hoc eſt corpus meum,* Mat. 26. reſpondendo. Ita quod non dicit Chriſtus, Hic eſt panis meus: ſicut Salomon in figura futuri effectus, dicit, *Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis:* Sed effectualiter, in cõplemento ipſius, omniumq; aliarum figurarum: *Hoc eſt corpus meum: &, Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum.* Panis vitæ, in quãtum Deus: & vinum cordialis lætitiæ in quãtum homo: quod miſcui vobis in hoc, & in alijs effectibus (vt dictum eſt) meæ incarnationis, mortis & reſurrectionis: in communi conſeruatione per gratiam, carnis, & ſpi-

gitus, in vita præſenti, ad vitã æternã ope-
rando: mediante iſto alijsque ſacramentis
communicatã: & ad diſpoſitionem futuræ
reædificationis per gloriam, reſúſcitando.

CAP. XXXIX.

ET quoniam inter doctos theologos sũt
aliquæ circa ſacramẽta differentiæ, ſi
moraliter tãtùm, aut phyſicè ſimul ap-
plicentur. quãuis idiota ſcriptor hos termi
nos & ſcholaſticos loquẽdi modos nõ in-
telligat, nihilominus (cum eorũ venia) pro
tãti redẽptoris gloria dicet aliqua eorum
quæ ad propoſitum occurrunt.

Si ſancta ſacramẽta, ab indiuiſibili vnio-
ne hebdomadali duarũ in Chriſto natura-
rũ, diuinæ, & humanæ procedẽtia, inquãtũ
homine, ſpiritualiter & corporaliter pro
peccatis patiente, ſunt ab ipſo redemptore
Deo & homine, pro tali effectu vniuerſalis
ipſarũ culparũ remiſſionis, & noſtræ per
gratiã in ſuo ſanguine regenerationis, in e-
lementalis materiæ ordine, verbalisq; for-
mæ inſtituta: manifeſtũ eſt, nõ ſolũ morali-
ter inquãtũ ad rationalẽ animã credẽtem:
ſed ſimul phyſicè, inquãtũ ad irrationalem
partẽ corporalẽ, & cõmunẽ diſpoſitionem
ipſi gratiæ, applicari. Et hoc Dominus ſi-
Mat. 28. gnificat dicẽs: *Data eſt mihi omnis poteſtas in cæ-
lo, & in terra.* Ideſt, vtrãq; partẽ, ſpiritualẽ, &
corporalẽ, in ipſis duabus rebus, cœlo, &
terra, ab initio ad hominis imaginem crea-
tis cõprehendẽs. *Eũtes ergo docete omnes gentes:
baptizãtes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus
ſancti. &c.* Baptizãtes eos. Ideſt, inquantũ ad
quaternã materiã elemẽtalẽ, ex qua recipi-
ens pars corporalis formata fuit, in nouam
ipſi gratiæ diſpoſitionẽ, recẽs applicatã. In
nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.
Ideſt, inquãtũ ad verbalẽ formã trium per-
ſonarũ diuinarũ, & recipientis animæ ter-
nariæ rationalis, triũ potẽtiarũ, ad creato-
ris imaginẽ, cõſiſtẽtis. Et cõforme per San-
ctum Marcũ: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit:*
Mar. 16. *ſaluus erit.* Ideſt, non ſolũ qui crediderit, in-
quãtũ ad animã: ſed addẽdo, & baptizatus
fuerit, inquãtũ ad corpus: & hoc modo, ſal-
uus erit: vtraque parte ſimul, in cõmunem
ſanctificationẽ, & diſpoſitionẽ ipſi gratiæ,
cõcurrẽte: mediãte ipſa elemẽtali materia,
in meritũ, & teſtimonium incarnati verbi
Dei, ab origine mũdi ſanctificata, & verba-
li forma diuina efficiẽte, phyſicè, & mora-
liter collatæ. Diuinũ hũc ordinẽ Deus ſer-
uauit, ab initio manifeſtationis ſuæ extra,
primò quatuor elemẽtorũ materiã creãdo
(ex quibus omne viſibile & palpabile for-
matũ fuit) vnicuiq; eorũ cũ particulari vir-
tutis benedictione, quatuor eius attributis
correſpõdẽti. ideſt, immobilis terra, potẽ-
tiæ, trãſparẽs & penetrãs aqua, ſapiẽtiæ: vi-
talis aer, bonitati & miſericordiæ: purificãs
ignis, iuſtitiæ, correſpõdendo: (vt ſupra a-
bundanter declaratũ eſt) eſſentiam, ineffa-
bileque nomen ſuum potentiæ, ſapientiæ,
miſericordiæ, & iuſtitiæ infinitæ, manife-
ſtando. in varijs, virtualibusque rerũ crea-
tarum effectibus, in quibus quatuor elemẽ
ta virtualiter includuntur, teſtificatũ quaſi
quatuor literæ, quibus, in vnaquaq; re, in-
effabile creatoris nomen ſcriptum, & ma-
nifeſtatũ eſt. Et in hac ratione manifeſta-
tiõis finis principalis rerũ omniũ, quatuor
elemẽta Dei inſtrumẽta ſunt, in ſuę miſeri-
cordiæ, & iuſtitiæ infinitæ effectib⁹: in dua-
bus notabilibus terreſtris paradiſi arbori-
bus teſtificatũ: quibus mediãtibus, & virtua
libus elemẽtis, in ipſis, virtualiter cõſiſtẽti
bus, homini obediẽti, vita, non obedienti,
mors cõmunicata erat. Vnde per Salomõẽ
Ignis, grãdo, fãmes, & mors, (ideſt, ipſa qua Eccl. 39.
tuor elemẽta: grãdinem, aquæ, famẽ, terræ,
mortẽ, aeri, metaphoricè applicãtẽ) omnia
hæc ad vindictam creata ſunt. Ideſt, ſicut
ante, ad vitam: ſic poſt peccatum, ad vin-
dictam creata ſunt. Quia: ſi non medi-
ante ipſa arbore vetita, mortifera, vt
fuit Adamo: mediãtibus nihilominus ipſis
elemẽtis, in ipſis arboribus, ad varios, vitæ,
aut mortis, effectus, virtualiter cõſiſtẽtib⁹;
& in homine, poſt peccatũ, iuſto Dei iudi-
cio, ad vindictã diſcordãtibus, nobis mors
ipſa

ipſa communicata fuit:& ſecundum hebdomadaliũ,cælorũ & planetarũ, cõtrarias influẽtias,in humanis corporib',ipſa mortalis ſeparatio, effecta eſt: (cũ ipſi cæli ſint ex eadẽ elemẽtali materia creati: quia aliter,nõ facerẽt effectualẽ impreſſionẽ: vt faciũt)ex parte hebdomadalis naturæ humanæ in Chriſto,Dei filio,viuorũ, & mortuorũ iudice, inquãtũ homine,perpetuò & in æternũ (ſecundũ eos qui apud inferos torquẽtur)vniuerſalẽ creatoris offẽſã,& hebdomadalẽ eſſentiã ſuã(vt dictũ eſt) triũ diſtinctarũ perſonarũ,& attributorũ,quæ in ipſis quatuor elemẽtis ſignificata ſunt,vindicantibus. Et huius rei,teſtimoniũ perpetuũq; experiẽtiã habemus in periculoſo termino hebdomadali in infirmitatib' febris, à nona humorũ & elementorũ diſcordãtia cauſatis:(vltra cõſuetã vniuerſalẽ inmũdo: perpetuã famẽ,& peſtilẽtiã,& alias inauditas infirmitates mortales parturiẽtẽ)omnes ferè,qui moriũtur, in primo termino ſeptimo,aut in ſecũdo quartodecimo,è vita migrãt. Quid autẽ de climacterico anno vitæ humanæ dicemus: qui vt nouenarius, mũdi vitã,cõtinet:& vt ſeptenarius hebdomadalis,præſẽtis ſæculi finẽ, mortẽq; vniuerſalẽ teſtificatur? Vnde in hoc myſterio, mũdi redẽptor,Chriſtus verbum homo factus,vt innocẽs,nõ in die ſeptimo & termino peccatorũ offendẽtiũ, mortuus fuit:ſed vt ipſius dãni reſtaurator,in die ſexto, quo creauit hominẽ:vt ſecũdus Adã per innocẽtiã,ſubintrãdo: ipſã peccãtẽ naturã humanã,ꝑ gratiã regenerãdo. Et myſterioſè die octauo reſurrexit.terminus inquãtũ homo, poſt hominis peccatũ, ſibi ſolũ reſeruatus. & numerus, inquãtũ Deus & homo ſimul, pro ſua perfectione,(ſecũdũ certiſſimã muſicalẽ experiẽtiã,iã expertũ)& augmẽti,diminutionisq; incapacitate,ipſi ſoli attributus. Octauo die redẽptor reſurrexit,quo natura humana nõ peccando per gloriã regenerãda erat,& ad figuratũ verarũ delitiarũ paradiſũ et fruitionis fructus vitæ et gloriæ æternæ Dei,trãſferẽda erat. Et hoc eſt myſteriũ,quod creatura humana,quæ octa-

uo menſe naſcitur,viuere nõ poteſt. Ideſt peccati teſtimoniũ:et naturalis malitiæ ipſius culpæ originalis effectus:ex accidentali potentiarum et elementorum diſcordãtia,hebdomadali, cauſatus:ſicut prius *in reſurrectionem vitæ*, (vt per ſanctũ Ioannẽ myſteriũ iſtud attingentem)et ſine parturiẽtis matris dolore,imo cũ gaudio,ſecũdũ ſpiritualẽ et corporalẽ concordãtiam,ſenſus et potẽtias,in teſtimoniũ regenerationis ſuæ in gloria,(vt dictũ eſt) quã octauo vniuerſalis creationis die habitura erat,quo Chriſtus reſurrexit, ſimul cũ ipſo in cœlum aſcendens:Sic,*in reſurrectionẽ iudicij*: moriente creatura,et cum parturientis matris dolore:ſecundũ ſententiã datam, *In dolore paries filios. &c.* Quomodo in dolore paries filios? Hoc notum eſt: ſecundum allegatas rationes. Videlicet,non in octauo innocẽtiæ termino, (nullo modo) ſine dolore: *in reſurrectionẽ vitæ*,et paradiſi perpetui: ſed in nono malitiæ peccati,& cũ dolore, et ipſius culpæ pœna,*in reſurrectionẽ iudicij*, In dolore paries filios,(vt dicit)et tranſgreſſionis legis diuinæ teſtimoniũ:vt perpetuò adimpletũ eſt. Sed hæc lex et iudicium, legiſlatorem verbum incarnatum, iudicem,et vniuerſalem ipſius culpæ redemptorem, non comprehendit, neq; virginem ſanctiſſimã eius matrẽ, effectuale ipſius gratiæ inſtrumentum. Quia ipſe eſt *filius hominis*, (vt ipſe dicit) per innocentiam, ante peccatum: et *primogenitus mortuorum*, (dicit Spiritus ſanctus)poſt peccatum,vtrunque, quo ad matrem:pater,et mater (vt dictum eſt) ipſius ſecũdi Adã:quia nõ ex humano ſemine:ſed ex eadem elementali materia qua fuit primus,in ventre ſuo virginali virtualiter cõſiſtens,ipſe ſecũdus Adam de ſpiritu ſancto conceptus fuit. Vnde,*Filius hominis*, inquantum ad particularẽ eius conceptionẽ vt ſecũdus Adam per innocentiã, in primi locũ ſubintrãdo. Et primogenitus mortuorũ,inquãtũ ad puriſſimã genitricis ſuæ ſanctiſſimæ cõceptionẽ:viuos primos parentes peccatores ipſius vitiati ſeminis propagatione

quam-

Ioann. 5.

Gen. 3.

Matt. 9.

Apo. 1.

quamdiu mundus ſtabit : vt mortuos, in
hoc particulari, penitus excludendo. in
quo dicere, Mortuorũ: Ideſt, Adam, & Euæ:
vt vniuerſalis generationis humanæ pa-
tres: Ioachim & Anna, Mariæ ſanctiſſimæ
parentes, comprehẽduntur. Videlicet, quia
non ex ipſo vitiato ſemine, & communi
via propagatæ malitię primorum parentũ
peccatorum, (in hac parte perpetuò viuen-
tium) fuit concepta, & poſt ſanctificata:
ſed ex mortuis, vt in generationis præſen-
tis fine erit, per gloriam, in noua regenera-
tione, reſuſcitando: ſingulari priuilegio,
fuit ex purificato ſemine, & concordata
materia elementali, ad nouam generatio-
nẽ in Chriſto filio eius, primogenito mor-
tuorum, (id eſt, mortui in Maria) per grati-
am, & gloriam, ſine peccato originali con-
cepta. Et propter has omnes rationes, ſan-
cta virgo, in ipſa lege & iudicio, In dolore
Gen. 3. paries filios, non comprehenditur. imo, vt
effectuale ipſius gratiæ inſtrumentum, &
noua Eua, in locum primæ, quæ peccati in-
ſtrumentum fuit, ſubintrando: in octauo
termino concordante innocentiæ, cum in-
enarrabili gaudio ſpirituali, & corporali
vniuerſalem ipſius culpæ redemptiõe pe-
perit, virginitate integra permanente. Et
Rom. 8 quando in nono fuiſſet, nec magis, nec mi-
nus. Quia, ſi verbum Dei filius, in ventre
virginali homo mortalis factus, (*in ſimilitu-
dinem carnis peccati, &c. vt iuſtificatio legis* (vt di-
cit) *impleretur in nobis*) terminum nonũ mor-
talium voluit obſeruare, nono menſe na-
ſcens, in originalis tranſgreſſionis legis te-
ſtimonium, & totalis ipſius culpæ remiſſio
nis: quo ad matrem, & Dei immortalis ma-
trem, ab ipſo vinculo (vt dictum eſt) exclu-
ſam: ſicut noua progenies Dei & hominis
patientis: ſic nouus partus virginis & ma-
tris gaudentis. Terminus nonus mortaliũ,
& multiplicationis ſeminis humani, vitam
mundi (vt dictum eſt) cõtinens: ad tertium
& ſexageſimum annum, quem climactericũ
vocant, cum notabili vitæ humanæ pericu-
lo, ad hebdomadalem reductus: præſentis
ſæculi finem, mortemq́ue vniuerſalem te-
ſtificans. in certa morte naſcentis in octa-
uo, (vt dictum eſt) innocentia, & vitæ per-
petuitate, per peccatum amiſſa: & in nono
pro ſeminis humani multiplicatione, cum
parturientis dolore, in teſtimonium præ-
teritæ tranſgreſſionis legis diuinæ, (vt di-
ctum eſt) & conſequentis malitiæ propa-
gatæ, terminaliter conceſſa, teſtificatum. &
in ipſa particulari ſeminis humani reſur-
rectione, acerbis doloribus, & mortalibus
periculis præcedentibus effecta: vniuerſa-
lis carnis, cum ſimili præcedentia vniuer-
ſalis mortis, maiorumq́ue tribulationum, Mat. 24.
(*Erit enim tũc tribulatio magna* (dicit Dominus)
*qualis non fuit ab initio mundi vſq; modo, neque
fiet*) in reſurrectionem vitæ, aut in reſurre-
ctionem iudicij conſecuta, verificata eſt.
Circa quod, conſiderandum eſt: Quod re-
ſpectu finis principalis manifeſtationis
Dei in carne: præuiſo impedimento pecca-
ti, fuit ab initio natura angelica, in perpe-
tuam humanæ cõſeruationem, non ſolum
in hebdomadali ordine (vt dictum eſt) ſep Tob. 12
tem aſſiſtentibus angelis coram Deo, vni-
ta: Sed quaſi vniuerſalis ipſius humani cor-
poris anima bonorum, & malorum, in vi-
talem ipſius vniuerſalis damni trangreſſio
nis legis diuinæ reparationem, vt ſpiritua-
lis, in Spiritu vitæ Deo, vno, & trino, in tres
hierarchias, & tres angelorum choros pro
vnaquaque, ternariè, & nouennaliter ordi-
nata: tribus menſuris materiæ farinæ hu-
manæ, & formæ fermenti legis diuinæ cor-
reſpondendo. Id eſt, legi naturæ, ſcriptæ,
& Euangelicæ, ad quam omnia reducẽtur
donec fermentatum eſt totum. Videlicet,
donec bonorum numerus ſit adimpletus,
ſimulq́ue vitale auxilium trinum, & no-
uennale angelicum, terminatum ſit: & ad
ſeptimum terminum climactericum vni-
uerſalis mortis humanæ, ſecundum origi-
nalem ſententiam, Morte morieris, irre- Gen. 2.
miſſibiliter reductum: omnibus homini- Ioan. 5.
bus,

bus, *in reſurrectionem vitæ*, (vt ſcriptum eſt) *aut in reſurrectionem iudicij* procedentibus. Vitalis terminus nouennalis, ad ſeptimũ mortalem climactericum reducetur: quia tunc vniuerſalis angelorum exercitus, qui, in eorum protegente ordine triennali, & nouennali, miſericordiæ diuinæ miniſtri erant, in naturæ humanæ auxilium, cum ſint perpetuo ſeptem aſſiſtẽtibus angelis, verbi incarnationẽ repræſentantibus, in reuelatio nũ diuinarũ effectibus, ſubordinati: ſimul cũ ipſis, tremẽdi iudicis, (in ipſis repræſentati) miniſtri erũt, in rectæ iuſtitiæ ſuæ iuſtæq; iræ effectibus. *Sic erit in conſummatione*

Mat. 13. *ſeculi*, (ipſe dicit) *exibunt angeli, & ſeparabunt malos de medio iuſtorum, & mittent eos in camino ignis. &c.* vtraque caſtigatio, & pœna, præterita, & futura, temporalis, & æterna, mediantibus ipſis elementis executa. Vnde, *Ignis, grando, fames, & mors*: (id eſt, ipſa quatuor elementa, vt declaratum eſt) *omnia hæc ad vindictam creata ſunt*. Quatuor elementa, cum virtute particulari, ab elementali iudicantis Chriſti corpore communica-

Apoc. 21. ta, (Ecce noua facio omnia) Spiritum, ſimul cum carne torquentia: *Ecce poſitus eſt hic in*

Luc. 2. *ruinam, & in reſurrectionem multorum*. Qua ratione, ruinam, & reſurrectionem ſimul? In hac ratione: quia tam gloria bonis, quàm pœna malis, mediante humanitate, & corpore eius elementali ſanctiſſimo, vt miſericordiæ, & diuinę iuſtitię inſtrumento, miniſtrata erit: in eius virtute & potentia, hos in gloria, illos in pœna æterna ſuſtentante.

Et in hoc ordine, vniuerſali per Chriſtum peccatorũ redẽptione facta: Sacramẽta ab ipſo redẽptore inſtituta fuerunt: mediante elementali materia, (vt dictũ eſt) & verbali forma, ipſam vniuerſalem gratiam com-

Mar. 16. municante. Vt dicit: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit*. & conforme, ordine ſuo, ipſa ſacramenta, à ſancta eius Eccleſia, phyſicè, & moraliter applicata. per Ezechielem prophetam prædictum, peccanti naturæ humanæ, ex parte Dei dicentem:

Et quando nata es, in die ortus tui non eſt præciſus Eze. 16.
vmbilicus tuus, & aqua non es lota in ſalutem, nec ſale ſalita, nec inuoluta pannis. &c. Et quando nata es, id eſt, (cum in peccato originali nata eſſes) in die ortus tui non eſt præciſus vmbilicus tuus, Id eſt, quamuis adhuc in die lucis ortus tui per legem ſcriptam, lota fuiſſes, & circunciſa: non propterea præciſus eſt vmbilicus tuus, ab ipſo communi peccati vinculo, & contaminata progenie humana, (quæ in vmbilico intelligitur) in quo concepta, & nata es: & aqua non es lota, (conſequenter) in ſalutem, & ipſius culpæ remiſſionem: quia omne hoc in figura erat, & futuræ gratiæ teſtimonium. Nec ſale ſalita, nec inuoluta pannis. Id eſt, quo ad diſtinctas partes mundatas corporis, & animæ: materiam, à forma diſtinguẽdo, vt dicit. Non eſt præciſus vmbilicus tuus, & aqua non es lota in ſalutem: quo ad corpus, & elementalem materiam parti ſpirituali impropriam: & parti generantis corporis elemẽtalis propriam, & naturaliter applicatam: ſed in cõmune beneficiũ, corporale, & ſpirituale, phyſicè, & moraliter applicatam, & receptã: per viã ipſius proprij medij elementalis, in elementali corpore redemptoris, virtualis in tali effectu verbalis formæ, in redemptionem peccatorũ, (cuius formæ non eſt capax, excepta anima) originalis maledictionis peccati impedimentum, & propagatæ malitiæ, ſeminis humani, in vmbilico ſignificatæ, remouendo, & ſcindendo. Hoc eſt, in hac parte nouæ cooperationis ad vitam æternam. Simul cum ſpiritu, abſque vllo impedimento & repugnantia concurrendo. Vnde, ſicut in tali lauacri effectu, ſingulariter concurrit rationalis pars ſpiritualis per gratiam, & iuſtitiam ſimul in ſua iuſtificatione, ratione liberi arbitrij & doni poteſtatis diuinæ, ab initio, vt ſaluari, aut cõdẽnari velit, perpetuò cõceſſi: vt in prædeſtinationis materia Dei gratia declaratũ eſt:

O ſic

Sic irrationalis pars corporalis, conſequēter cōcurrit, pro mera & duplici gratia homini facta. quia, vltra quod rationalis ſpiritus, communicare non poteſt in tali effectu ipsū ſpirituale donū poteſtatis diuinæ in capaci corpore ſuo, (vt irrationali) in ipſius cōmunis impedimēti ſpiritualis, & corporalis remotione: ratione ipſius vnionis in peccato, ambo, ipſi ſenſualium concupiſcētiarum iugo, communiter ſuppoſita: ipſum commune damnum, non ab irrationali carne, libera in illo Innocentiæ ſtatu, à ſimilibus paſſionibus, cauſatū fuit: ſed à mera ſpiritus malitia, diffidentia, & ſuperbia eius, originē habuit. & in hac ratione, mera gratia, quo ad corpus: & non per formalia media moraliter, quo ad rationalē ſpiritum: Sed phyſicè per materialia & virtutis media elementalia, quo ad elementale corpus, communicata. Nec ſale ſalita, nec inuoluta pannis: quo ad verbalem formam, Charitatis Dei: in ſale ſignificatam. vt dicit: *Baptizantes eos* (quo ad elementalem materiam: animæ impropriam, vt dictum eſt: ſed in commune beneficium receptam) *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*: quo ad verbalem formam: propriè moraliterque animæ applicatam: vt rationali: cuius non eſt capax corpus, prçterquā elementalis materiæ, in cōmune beneficiū, vt dictum eſt, phyſicè applicatæ. Verbalis forma efficientis charitatis diuinæ, & vniuerſale huius, eſt omniū operū ſacrificiorumq; humanorū cōdimentū, vt Deo grata ſint, in ſaluationē: in ſale quod dicit, ſignificata. vt ſcriptum eſt: *Quicquid obtuleris ſacrificij, ſale condies, &c. In omni oblatione offeres ſal.* Leui 9

Nec inuoluta pannis: inquantum ad conſequentem ipſius charitatis Dei effectum, in peccatorum remiſſionem, & nouum operimentum acquiſitum ſtolarum candidarū ſpiritualiū & corporaliū, quæ ſunt in ſanguine agni Chriſti lotæ, meritoque inæſtimabilium ſtolarum ſuarum, corporis, & animæ, (vt dicit, Inuoluta pannis) corporaliter & ſpiritualiter pro peccatis patiētis. Duo naturæ diuinæ operimenta, inquantū Deus, quibus in vnius ſolius ſubiecti vnionem Dei & hominis ſimul concurrentibus: in charitate ſua æterna, in ipſo ſale ſignificata, & mediātibus ſacramētis cōmunicata, omnes peccatorum maculæ euacuatæ ſunt. *Vniuerſa delicta* (per Salomonem) *operit charitas.* Et per ſanctum Ioannem: *Beati qui lauant ſtolas ſuas in ſanguine agni: vt ſit poteſtas eorum in ligno vitæ, & per portas intrent in ciuitatem. &c.* Et per portas intrent in ciuitatē. Videlicet, per hebdomadales ſacramentorum portas: quæ ad duas reductæ ſunt, Id eſt, ad Baptiſmum, & Pœnitentiā, vt dictū eſt, inquātū ad perpetuas portas, in remiſſionem peccatorū: in vna ſola porta Chriſto, ipſius gratiæ authore, omnes ſimul, (vt declaratū eſt) diſtinctè & vnitè concurrentes: in tribus rebus quas proponit, euidenter ſignificatum. vt dicit. Beati qui lauant ſtolas ſuas in ſanguine agni. Hoc, apertè, inquātum ad primam ſacramenti ſancti baptiſmatis portam. Vt ſit poteſtas eorū in ligno vitæ. Hoc, quo ad diſtinctum ipſius gratiæ effectum: in corpore, & anima, diſtinctè communicatæ: in corpore per meram gratiam: & in animo, per gratiā, & iuſtitiam ſimul, cōſecutæ: Vt declaratū eſt: & in hac ratione: Poteſtas eorum in ligno vitæ. Ideſt, non ſolùm in vnione, omnes baptizatos fideles: ſed in diſtinctione: corpus, & animā vniuſcuiuſque, diſtinctè in ipſo baptiſmali effectu communicationis vitalis ligni Chriſti per gratiā, comprehendendo: diſtinctè corpori, per elemētalis materiæ viam: & diſtinctè animæ, per verbalis formæ viam, communicatam: vt ſit poteſtas eorū in ligno vitæ: originale arboris vitæ paradiſi terreſtris teſtimonium, quo ad elemētalem materiam & effectum communicatæ vitæ perpetuæ corporalis, per hanc virtualium elementorum viam: & ſpiritualis, per viam verbalis formæ præcepti, obediendo: diſtinctè adducendo. elementa, lem

Prou. 10. Apo. 22.

ſem materiam, inquantum ad corpus, & verbalem formam, inquantum ad animam figuratæ & teſtificatæ arboris vitæ Chriſti, vbi ſacramenta, cum diſtincta virtute efficiēte fundata ſunt: phyſico & morali modo applicando. Vnde intrat concluſio, Et per portas intrent in ciuitatem. Ideſt, in ipſomet ordine: Non ſolùm in vnione, omnes ipſæ hebdomadales portæ ſacramentorum, in indiuiſibili vnione hebdomadalium naturarum in Chriſto, (vt dictum eſt) humanæ, & diuinæ, cum diſtincta virtute in talibus effectibus communicata, diſtinctè, & vnitè concurrentium: vnde ipſe ſaluator, inquantum homo, & Deus ſimul. *Ioann. 9.* *Ego ſum oſtium. Per me ſi quis introierit, ſaluabitur:* ſed & in diſtinctione: elementalem materiam, inquantum ad elementale corpus eius pretioſum: à verbali forma, inquantum ad animam, diſtinguendo: portæ, in Dei manifeſtatione intra, & extra: vbi, tres perſonæ diuinæ, in tribus potentijs animæ, (vt dictum eſt) & quatuor attributa ipſius trini & vnius Dei, in quatuor elementis corporis, cum diſtincta virtute particulari in talibus effectibus, diſtinctè & teſtificanter ſignificata ſunt: vtraque natura, diuina, & humana, in vnione vnius ſolius portæ Chriſti, diſtinctè & vnitè concurrente.

Portæ ſunt quatuor attributa diuina, in manifeſtatione intra ipſius trini & vnius Dei: Pater, Filio in generatione ſua æterna, eſſentiā ſuam potentiæ, ſapiētiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ communicando: & cum reciproco, & vniēte amore Spiritu ſancto, vnica comprehenſibilitate, & intelligētia, ex paterna generante, & filiali generata, procedente: in vnitate perſonarum, & tertio teſtimonio, ipſum eſſe diuinum attributorum, & trinitatis perſonarum, vnum ſolum Deum, diſtinctè, & vnitè ſimul manifeſtando. Portæ ſunt etiam elementa (in quibus quatuor attributa cum virtute particulari ſignificata ſunt) in manifeſtatione extra ipſius inuiſibilis Dei: mediante materia, & forma virtutis particularis (vt dictum eſt) ipſis communicata, ad gloriā & laudē eius hāc viſibilem machinam mouentium, & influentium cælorum, & mūdum minorem hominis, virtualiter omnia continētem, formando: ſecundum efficientem virtutis propriæ narrationem eorum vniuerſalem & particularem homini pro, aut cōtra communicatæ, verbi incarnationem, (firmamentū principij, & finis rerum *Apo. 21.* omnium) & hominis redemptionem, eiuſque vniuerſalem reſurrectionem & iudicium annuntiantium: excelſum, & ineffabile nomen eius manifeſtantium Vnde per Dauidem: *Cæli enarrant gloriam Dei: & opera manuum eius annuntiant firmamētum.* *Pſal. 18.* Portæ fuerunt etiam verbi æterni elementa, per quas ipſa vera lux ſe incarnans, in mundum ingreſſa eſt, omnem hominem, (incipiēdo à primo, ad imaginem ſuam, ex ipſis elementis formato,) illuminans. Portæ, in ſacramentorum inſtitutione, & ipſius gratiæ communicatione, elementa: vt dicit, nō ſolum Qui crediderit: inquātum ad verbalem formā, & rationalem animā credentē: ſed addēdo, Et baptizatus fuerit, inquātum ad elementalem materiam, & irrationalem partem corporalem elementalem: per ipſam viā naturalis medij, & meram gratiam, homini (vt dictum eſt) diſtinctè, & particulariter factam: ad communē ingreſſum figuratæ Ieruſalem, per gratiā diſponendo: ipſe homo per gloriā & vitam æternā, reſuſcitando. & tunc portæ elemēta, in ingreſſu animæ, in nouum corpus & carnem, reunita. Et portæ particulariter elemēta in ſacramenti Euchariſtiæ inſtitutione, ſicut prius, in ſuæ incarnationis effectu: ipſam elementalē materiā, in ventre virginali, & in panis, & vini hoſtia ſimiliter, vt dictum eſt, virtualiter conſiſtentem: in corpus & ſanguinem ſuum pretioſum tranſubſtantiando. in ventre, viſibiliter, & paſſibiliter: & in hoſtia impaſſibiliter, & inuiſibiliter, in

corpore glorioſo, ſicut in teſtimonium, in
ſua tranſfiguratione apparuit: & poſtea,
conforme in glorioſæ eius reſurrectione
effectum. Paſtus figurati manna, in ipſius
figuræ complementum, & futuræ gloriæ
pignus, in ſuſtentaculum ſpirituale, & cor-
porale per gratiam, contra inuiſibiles, &
viſibiles inimicos, mundum, dæmonium,
& carnem, ſub viſibilibus ſpeciebus, inui-
ſibiliter communicatus. Vnde per Daui-
dem: *Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco*
Pſal. 22. *paſcuæ ibi me collocauit. &c.* (breuiter) *Virga
tua, & baculus tuus: ipſa me conſolata ſunt. Para-
ſti in conſpectu meo menſam: aduerſus eos, qui tri-
bulant me.* & cæt. Quomodo paraſti in cõ-
ſpectu meo menſam, *aduerſus eos, qui tribulant
me?* (ideſt ipſos tribulantes inimicos, viſi-
biles, & inuiſibiles, mundum, dæmonium,
& carnem, & concupiſcentias humanas)
Quia, virga tua, & baculus tuus: ipſa me
conſolata ſunt. Ideſt, virgam rationalis a-
nimæ ſpiritualis, à baculo irrationalis cor-
poris elementalis ſui ſanctiſſimi, vbi ſacra-
menta fundata ſunt, diſtinguendo: ipſa
conſolatio, & gratia, mediante verbali for-
ma, inquantũ ad animam, & virgam ratio-
nalem: & elementali materia, inquantũ ad
baculum irrationalis corporis: in commu-
ne beneficium, ſimiliter cum diſtinctione
moraliter, & phyſicè applicata. Portæ, &
baculus in Chriſto, virtuteq́; eius, elemen-
ta ſunt: (ſicut virga anima, & natura diui-
na) omnia creata corpora, & includẽtes ma-
ioris, minorisq́ue mundi machinas ſuſten-
tãtia: quibus, creator Deus, & ipſe Chriſtus
filius eius, vſus eſt, vt proprio inſtrumẽto,
ſecũdũ varij doni correſpõdẽtiã ſignificati-
uæ virtutis eorũ, (vt dictum eſt) creãdo, &
redimẽdo: & ſimiliter ſanãdo, & reſuſcitã-
do, in futuri effectus teſtimoniũ. Vnde per
Eliſæum: *Vade, & lauare ſepties in Iordane, & re-*
4. Reg. 5. *cipiet ſanitatẽ caro tua, atq; mũdaberis. &c. Deſcen-
dit, & lauit in Iordane ſepties iuxta ſermonem viri
Dei, et reſtituta eſt caro eius, ſicut caro pueri paruuli,
& mũdatus eſt.* Quod lauacrum hebdomada-
le euidẽs figura & teſtimonium futuri effe-
ctus baptiſmalis, mundationis lepræ pec-
catorũ fuit: omnibus ſacramẽtis, (vt dictũ
eſt) in cõmuni carnis & ſpiritus mũdatio-
ne, in vnoquoq; ipſorũ dignè recepto, vir-
tualiter ſimul cõcurrẽtibus. Similiter ele-
mẽtis vſus eſt Chriſtus, cæcũ natũ illuminã-
do: præcedẽter originalẽ cauſam ſignificã-
do ipſius, & omnium aliarum infirmitatũ
corporaliũ, & ſpiritualiũ, cũ myſterio di-
cendo: *Neque hic peccauit, neque parentes eius: ſed
vt manifeſtentur opera Dei in illo. &c.* Ideſt, non
propinqui parentes: ſed primi, Adã, & Eua. Ioan. 9.
& hac in ratione: Neque hic peccauit, ne-
que parentes eius. Non cum primis pecca-
uit: ſed in originali cæcitate, & peccati eo-
rũ ſpirituali & corporali maledictione na-
tus fuit. Vnde ei Phariſæi dicunt: *In peccatis
natus es totus, & tu doces nos? &c.* Totus: ideſt, a-
nimã, & corpus ſimul cõprehẽdẽtes. quia,
defectus, & corporis infirmitates: ab origi-
nali malitia, & ſpiritus maledictione cau-
ſatæ ſunt. & hac in ratione cõueniẽs medij
præparatiui in benedictionẽ parti corpo-
rali, particulariter applicari, *Hæc cũ dixiſſet,
expuit in terrã, & fecit lutũ ex ſputo, & liniuit lutũ
ſuper oculos eius, & dixit ei, Vade, laua in natatoria
Silóe, quod interpretatur Miſſus. Abijt ergo, & lauit:
& venit videns.* Vnde, hoc in ordine Apoſto-
lus eius ſanctus Iacobus: *Infirmatur quis in vo-
bis? inducat presbyteros eccleſiæ, et orent ſuper eum,
vngentes eum oleo in nomine Domini.* & hunc ef- Iacob. 5.
fectũ facit extremæ vnctionis ſacramentũ:
mediante verbali forma ſolitarum oratio-
num, & elementali materia ſimiliter, mo-
raliter et phyſicè applicatũ: hominẽ ſpiri-
tualiter, corporaliterq́; adiuuare in illo ex-
tremo mortalis animæ et corporis ſepara-
tionis: vt, quẽadmodũ ſimplex ille et purus
ſpiritus in illud cõtaminatũ corpus, cũ ma-
ledictione intrauit: egredi, et ſolui ab ipſo
peccati vinculo poſſit, cũ benedictione, et
cõmuni beneficio valẽdi in gloriã & vitã
æternã reſurgere. et ſicut ipſa caro peccati
inſtrumentum fuit, et perpetua Satha-
næ tentatoris arma vſque ad periculoſum

pun-

punctum extremum ſaluationis, aut æternæ condemnationis: ſit per hanc viam gratiæ inſtrumentum in ipſo, & in omnibus alijs ſacramentalibus effectibus: cōtraria impedimenta ſpiritualia, & corporalia, ſecundum humanas concupiſcentias, reprimendo. Vſus eſt etiam elementis ſaluator, & pretioſo baculo elementali corporis ſui ſanctiſſimi ſocrum ſancti Petri ſanando: & vnicum viduæ filium, reſuſcitando. & filiam etiam adorantis principis.

Luc. 4. Matt. 8. Lu: 7. Sicut ſcriptum eſt quò ad primum: *Et ſtans ſuper illam imperauit febri.* & per ſanctum Matthæum: *Et tetigit manum eius &c.* & de ſecundo miraculo: in ipſo ordine: *Et acceſſit, & tetigit loculum.* Matt. 9. & quò ad tertium, ſimiliter: *Intrauit: & tenuit manum eius, & dixit, puella ſurge. Et ſurrexit puella.* omnia, cum imperio verbalis formæ regentis virgæ animæ, & naturæ diuinæ, inquantum Deus, & medio elementalis materiæ, intra, & extra, (vt dictū eſt) ſupraſtanti & tangente baculo elemētalis corporis ſui pretioſi vtendo, effecta fuerūt. Pſ. 22. Vnde, multa cum ratione: *Virga tua, & baculus tuus: ipſa me conſolata ſunt.* vſus eſt etiam elementis ſaluator, poſtquam reſurrexit, in ſacramenti pœnitentiæ inſtitutione: Ioan. 20. & cū ab eo Spiritus ſanctus miſſus fuit. vt ſcriptum eſt quò ad primum: *Quod cum dixiſſet his diſcipulis, Pax vobis: &c.* Id eſt, quò ad ipſas diſtinctas, & repugnantes partes. ſpiritualem, & corporalem: *Hoc cum dixiſſet, inſufflauit:* (Id eſt, quò ad partem corporalem) *& dicit eis, Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis retēta ſunt. &c.* Hoc cum dixiſſet, inſufflauit. Qui flatus, non erat Spiritus ſanctus: ſed ſupradictum diſpoſitiuum mediū materiæ elementalis, inquantum ad elementalem partem corporalem recipiētium diſcipulorum: per medium ipſius calidi flatus elementalis, cum virtute particulari communicati ſpiritus ſancti ſicut in ſancto Baptiſmo particularis aquæ, materia, & in alijs ſacramentis olei, communi diſpoſitioni carnis, & ſpiritus conueniens) pariter applicatæ: ſicut in illo inſtanti, & dicit eis, Accipite ſpiritum ſanctum. &c. Et quò ad ſecundum miſſionis ipſius Spiritus ſancti: *Et factum eſt repente de cælo ſonus, tanquam aduenientis ſpiritus vehementis, & repleuit totam domum vbi erant ſedentes. Et apparuerunt illis diſpertitæ linguæ tanquam ignis. ſeditque ſupra ſingulos eorum: & repleti ſunt omnes Spiritu ſancto, & cæperunt loqui varijs linguis prout Spiritus ſanctus dabat eloqui illis. &c.* Act. 2. Qui repentinus ſonus, & apparitio diſpertitarum linguarum ignis, non erat Spiritus ſanctus: ſed ſupradicta materia & medium elementorum: cum effectiua virtute addita, (vltra naturalem eorum) venientis & ſedentis Spiritus ſancti, ſuper eandem fidelium eccleſiam, exteriores ſedes & portas corporales & ſpirituales eorum, ſenſus, & potentias, ad ingreſſum, & ipſius gratiæ diffuſionem, & igneū amorem diuinum diſponētis. Vnde intrat illud de Chriſto ſignificatum, per præcurſorem ſuum, dicente: *Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam. qui autem poſt me venturus eſt fortior me eſt, &c. ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto, & igne.* Mat. Id eſt, duo baptiſmata: præſens, & futurum. præſens in ſpiritu ſancto, per gratiam, ſecundum ſuam miſericordiam: & futurum in igne, (vt dicit) ſecundū ſuam diuinam iuſtitiā. ambo baptiſmata, effectus ipſius præſentis gratiæ, & futuræ gloriæ, reſuſcitando, (quamuis in vno inſtanti, in ictu oculi, vt ſcriptum eſt) præcedentia: quod aliter, effectum non fuiſſet. Vnde, dicendo: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit:* Mar. 16. non intelligitur, quod catechizati credentes, dum non baptizantur ſalui ſint: nullo modo: quamuis addat: *Qui vero nō crediderit: condemnabitur.* quia hoc tantùm intelligitur, quò ad rationalem animæ partem: ex qua incredulitate & ſpiritus diffidētia, (vt dictū eſt) à principio ipsū cōmune damnū mortalis ſeparationis propriæ, & ipſius vitæ Dei, cauſatum fuit: non vt prius, ſecundum communem ſententiā, morte morieris, ad vitam æternam operando:

in qua perpetua,& iuſta pœna, omnes operationes humanæ,mortificationes obedientiales,et mors,vt dictum eſt,etiam iuſtorum martyrum, vſque ad ſaluatoris in mundum aduentum,includuntur: & ſine valore aliquo ad vitam ęternam operatæ. ſed intelligitur,& ſic intelligi debet:poſtquam baptizati ſunt: præcedendo per meram gratiam,in ipſo baptiſmali effectu remiſsionis peccatorum ,(etiam ſi, quaſi in eodem puncto)communis carnis,et ſpiritus,diſpoſitio,et remotio communis impedimenti originalis maledictionis infructuoſitatis humanæ,in operando ad vitam æternam.ſicut ſcriptum eſt, Maledicta terra in opere tuo:id eſt,terra propria corporalis,peccati inſtrumentum :per pręcedentem cauſam declaratam demonſtratum, dicendo:quia comediſti de ligno ex quo pręceperam tibi ne comederes. Reparatio medicinalis ſpiritualis,contra peccati maledictionem: per medium proprium elementalis materię aquæ,peccata, gratiamque ſimul ſignificantis:parti corporali,terrenę,cum particulari virtute diuina,in effectu pręcedentis benedictionis per meram gratiam, nouo ingreſſui ſpiritus creatoris neceſſariæ particulariter applicata: originalem maledictionem ſuam,& impedimentum in mortalium operari ad vitam ęternā,(ſicut dicit,Maledicta terra in opere tuo) primùm remouendo:ſimulq́; pars ſpiritualis in conſequenti effectu mundationis vniuerſalis peccatorum :cum viua fide ipſam materialem aquam , & trinam formam ſignificatę gratię ipſarum culparum,in actu pœnitentiali tanti Dei offenſi,recipiendo. Quod, conformiter, in pręcedenti flatu materię elementalis, apparitione elemētalium linguarum ignearum, & repentini ſonitus,(in illo alio loco) ad conſequentem formam, Accipite Spiritū ſanctum:in cōmunicationis ipſius gratię effectu:(ſicut alio in loco, Et repleti ſunt omnes Spiritu ſancto,&c.) euidenter à domino obſeruatum eſt:& hæc veritas teſtificata:quod ſacramenta,à ſancta Eccleſia,fidelibus credentibus ,in ſaluationem, vt ipſe ordinauit,phyſicè, et moraliter applicantur.

Gen 3

Ioan. 20.
Act. 2.

CAP. XL.

SEptem ſunt ſupradictæ nouæ legis euangelicę ſacramenta: ab euangelizato Chriſto redemptore Dei filio inſtituta: & ordine ſuo, à ſancta Romana Eccleſia fidelibus credentibus phyſicè, moraliterque applicata:vt neceſſaria(ſicut dictū eſt)corporis & animæ medicina, in peccatorum remiſſionē,per gratiam, & communem diſpoſitionem , ad nouam vnionem per gloriam,reſuſcitando :cum ſint virtute diuina,in hebdomadali natura humana, & diuina,in ipſo Chriſto,vnitis, (moriente,et reſuſcitante)perpetuo fundata. quæ ſacramēta ſunt iſta. Baptiſmus,Confirmatio,Pœnitentia, Euchariſtia, Extrema vnctio,Sacer ordo,Matrimonium.Et conſiderandum eſt,quod ordinis ſacri ſacramentum , correſpondenter in ſeptem ordinibus,minoribus,& maioribus, conſiſtit.minores,id eſt,Oſtiarius, Lector, Acolitus, Exorciſta.Maiores: id eſt, Subdiaconus, Diaconus,& Sacerdos: Quatuor minores, & tres maiores.Ideſt,vt materia,& forma: quaternæ materiæ corporali elementorū, & ternariæ formæ ſpirituali potentiarum, vbi quatuor attributa, (vt dictum eſt) & tres perſonæ diuinæ ſignificantur, correſpondentes:ab vnitiuo amore Spiritu ſancto,in cōmunem corporis & animæ medicinam ,(vt dictum eſt)& vnionem particularem,& vniuerſalem per gratiam,& gloriam,ſic ordinatum.Materia,& forma: Id eſt,per illam materialis diſpoſitionis viam,dęmones,à materialibus corporibus eijciendo: & per hanc alteram formalem, maiori cum authoritate, à rationalibus animabus, cum vniuerſali ipſarum culparum remiſſione , formaliter expellendo. Sacri ordinis ſacramētum , cum myſterio, hebdomadaliter ordinatum: & ab ipſo æterno,

ęterno ſacerdote, in Eucharistiæ ſacramenti inſtitutione, & hebdomadali ſacrificio Dei & hominis ſimul: quaſi forma, inquantum ſacrum, & ſacerdotale ſimul, in omnibus alijs ſacramentis, in ipſo corporis ſui ſanctiſsimi indiuiſibiliter conſiſtentibus, ſtabilitum, dicente: *Hoc facite in meam commemorationem*: & ipſa particularis ſacrificij dignitas, & ſacramentalis miniſterij, cum authoritate propria diuina, apoſtolicis ſacerdotibus, particulariter data. Igitur ſeptem ſacramenta ſunt: tam in eorum diſtinctione, quàm in eorum vnione: (quẽadmodum imaginatus Deus diſtinctarum, & vnitarum perſonarum, & attributorũ) in vnoquoque ipſorum, ſi dignè receptum ſit, virtualiter omnia, diſtinctè, & vnitè cõcurrentia, Sicut in homine, ex quatuor elementis, & tribus potentijs, conſiſtente, in qua natura humana, cũ diuina, in Chriſto vnita, ſacramenta virtutem ſuam & fundamentum habent, in ipſius imaginis Dei in homine, renouatione, per gratiã, ſecundũ legem diuinã, ad vitã æternã operante: producente, ratione ipſius corporis & animæ vnionis, naturalem plenitudinem octauæ, & concordatã vnionẽ ſenſuũ, & potentiarũ, rationaliter operante: ratione legis obſeruatæ, (mediante ipſo auxilio & gratia) videtur, quod vti non poteſt nulla ipſarũ octo rerũ, in ſe diſtinctarum, & in homine vnitarum, quin omnes octo ſimul, obedientialiter non concurrãt: & ſenſuales, cũ ſpiritualibus: & ſpirituales, cum ſenſualibus: quaſi quod anima videat, audiat, guſtet, odoretur, & tãgat: cũ tribus ſuis potẽtijs, memoria, voluntate, & intellectu, in omni actione ſpirituali, & corporali, diſtinctè, & vnitè efficiendo. cui parti ſpirituali animæ, naturam diuinam in Chriſto, ſignificãtis, vt formæ rationali, omne attribuitur. Vbi fundatur, quod ſancti baptiſmatis ſacramentũ ſufficiẽs eſt in merito & virtute Chriſti, ipſi gratiæ integrę renouationi, in remiſsionẽ integram ad culpam & pœnã, omniũ peccatorum. Ideſt, non ſolũ inquãtum ad præcedentẽ effectum ipſius naturalis medij elementalis: in nouã benedictionem, & neceſſariã diſpoſitionem partis corporalis elementalis (vt dictum eſt) phyſicè applicati: cuius non eſt capax anima: ſed inquantum ad id quod ipſum aquæ elementum ſignificat: Ideſt, peccata: & gratiam remiſsionis ipſorum delictorum: *Vbi autem abundauit delictum*, (dicit ſcriptura) *ſuperabundauit gratia*) cum ipſa ſuperiore forma efficiente naturæ diuinæ, inferior ſpiritualis humanæ, & paſsionum animæ, corporales formans, in rationali ipſarum culparũ põderatione, per gratiã, & iuſtitiam, vt dictum eſt, in hominis iuſtificatione, ſimul concurrens. Vnde per Dauidem, in perſona Chriſti, petentẽ in ſe ipſo patientis ſaluationẽ peccatoris, dicit Spiritus ſanctus: *Saluum me fac Deus*: (Quam ob cauſam, & rationem?) *quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam*. Forma magni momenti paſsiones animæ ſaluatoris, corporales formantes, ab ipſis peccatorum aquis, in intima ipſorum delictorum ponderatione (ſicut dicit, vſq; ad animã meã, moriendo inquãtum homo) penetratæ, in totalẽ ipſarũ culparũ remiſsionẽ: ſuperior diuina, (ſupplẽdo id quod humanę deeſt) efficiẽter ſimul cõcurrens. de quibus efficientibus formis, diuina, & humana, dicit poſtea: *Quoniam zelus domus tuæ comedit me: & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me. &c.* zelus æternus æterni verbi Dei filij, ſe hominem paſſibilẽ facientis, fuit proſecutio extra, manifeſtationis eſſe ipſius trini, & vnius Dei: in ipſo verbo, intra, in æternũ manifeſtati: cũ eſſet à Patre in vno eſſe cõprehẽſibilitatis, & cõmunis teſtimonij reciproci amoris Spiritus ſancti, æternũ generatus. Quæ manifeſtatio extra, fuit in Adamo impedita, per peccatũ: cauſa ipſius mortalis paſſibilitatis humanę, & vniuerſalis ruinę ipſius domus Dei, et immortalis ædificij humani: et per ipsũ verbũ incarnatũ moriẽs, & reſuſcitãs, in ipſius culpæ redẽptionẽ, in æternã conti-

Margin notes: Luc. 22. — Rom. 5. — Pſal. 68.

continuata. Quoniam zelus domus tuæ comedit me:& opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me.&c. Ideſt, Non paſſiones corporales, moriendo inquantum homo, neque aquæ afflictionum, & paſſionum ſpiritualium rationalis animæ, & formæ corporalium ceciderunt ſuper me Deum impaſſibilem:ſed opprobria exprobrantium tibi,(Pater æterne)inquantũ ad offenſam diuinam, quamuis patiendo vt homo, ceciderunt ſuper me:cum eſſem æqualis tibi,inquãtum Deus.& hoc,in exaggeranti forma paſſionum,&mortis ſuæ. de qua ſuperiori forma efficiente naturæ diuinæ,& integrè exaggerante, inquantũ Deus,dicit Spiritus ſanctus per Eſaiam, de filio,inquantum homine facto, in perſona
Iſa.53. patris loquendo:*In ſcientia ſua iuſtificauit ipſe iuſtus ſeruos meos multos, & iniquitates eorum ipſe portauit.* Vnde ,in hoc myſterio, ſanctum baptiſma & vniuerſale lauacrum per gratiam,macularum peccatorum,fit in aqua: in qua,ſicut in terra,potentia, & in aere & igne,(vt dictum eſt)miſericordia,& iuſtitia, ſcientia,& ſapientia diuina ſignificata
Ecc.15. eſt.(*Cibabit eum pane vitæ & intellectus*, (per Salomonem) *& aqua ſapientiæ ſalutaris potauit illum*) quia , non per iuſtitiæ rigorem , in igne,vt erit in ſecundo eius aduentu : ſed per gratiæ æquitatem,ſecundum ſapientiam,in aqua baptiſma fieri debebat, & ipſa vniuerſalis redemptio, communicata. in qua aqua (ſicut peccata) vtraque forma impaſſibilis naturæ diuinæ,& paſſibilis naturæ humanæ , in ipſarum culparum redemptionem,ſignificata eſt:et in ſingulari & incomprehenſibili vnione Dei , & hominis ſimul,& nouo modo redemptionis humanæ ad gloriam et vitam æternam,per ignominioſæ mortis viam, facto homine mortali,effecta:ipſa ſcientia, & Dei ſapientia ſingulariter etiam manifeſtata eſt: et conformiter,efficienter moriendo:in ſanguine et aqua, quæ ex ſacro ſuo lãtere exiuit,myſterioſè teſtificatum .ſicut cum myſterio etiam ſcriptum eſt dicendo: *Et conti-* Ioan 19.
nuò exiuit ſanguis, & aqua. Et qui vidit, teſtimonium perhibuit: & verum eſt teſtimonium eius. Et ille ſcit quia vera dicit: vt et vos credatis. &c. Quoniam tres ſunt qui teſtimoniũ dãt in cælo:(per eundem)*Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus. & hi tres vnum ſunt. &c.* Et hi tres vnum ſunt. Ideſt, Non tria teſtimonia,aut teſtificationes:(ſicut non tres dij:ſed vnus ſolus Deus) ſed vnum teſtimonium ipſius eſſe Dei: intra, ab omnibus tribus perſonis , teſtificanter manifeſtati. *Et três ſunt qui teſtimonium dant in terra:Spiritus, aqua, et ſanguis. et hi tres vnum ſunt. &c.* Spiritus,aqua,et ſanguis. Ideſt,verbum,anima,et corpus. Et hi tres vnũ ſunt. Ideſt,non tres Chriſti : ſed vnus Chriſtus. Nec tria teſtimonia:ſed vnum ſolum teſtimonium. Quia,ſicut animæ paſsiones, in ipſa aqua ſignificatæ, ſunt forma paſsionũ corporalium in ipſo ſanguine ſignificatarum:res diſtinctæ,ex quibus natura humana conſiſtit:et vtraque,anima,et corpus Verbo vnita,ratione ipſius vnionis,et participationis diuinitatis,in ſua diſtincta qualitate patiendi, ſint ſimul ſufficiens teſtimonium grauitatis peccati , concurrente ſimul ſuperiore forma ipſius Spiritus Dei, Verbi diuini,diſtinctè incarnati : ſic ſunt tres,& hi tres vnũ ſunt Nõ tria teſtimonia: ſed ſolum vnum teſtimonium , et redemptor Chriſtus Verbum incarnatum,Dei filius. Vnum baptiſma, et forma ſpiritualis Dei et hominis ſimul, in peccatorum remiſsionem:ſcientiæ diuinæ, efficienti formæ paſsionum Chriſti attributa , in ipſa baptiſmali aqua ſignificata. Vnde præcurſor:*Ego baptizaui vos aqua:ille vero baptizabit vos* Mar. 1.
Spiritu ſancto:(ſicut per Euangeliſtam :Spiritus,aqua,et ſanguis) quod eſt ipſa concurrens,et ſuperior forma naturæ diuinæ : diuino amore Spiritu ſancto,et tertio teſtificanti cœleſti,efficiente:ab alijs duobus,Patre, et Filio,procedente. Et ipſe Saluator, in hoc ordine teſtimonij in cœlo, et in terra , in manifeſtatione ipſius eſſe

Dei,

Dei,ſic hominem faciens,moriendo, & reſuſcitando,dicit conformiter: *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo, & in terra. euntes ergo docete omnes gentes:baptizantes eos in nomine Patris,& Filij,& Spiritus ſancti.* Et per ſanctum Marcum:*Qui crediderit & baptizatus fuerit:ſaluus erit.*

Mat. 28.

Primum oportet hominem credere, & poſtea baptizari,vt ſaluus ſit. Quia ſicut originalis incredulitas et primi hominis diffidentia, vniuerſalis ruinæ ipſius ædificij humani fundamentum fuit; ſuperbè nō obedientis:& ſimul morti ſubditus factus fuit,ſeipſum, ab ipſa vita Deo ſeparando: ſic credere eſt noſtræ partis principale fundamentum,humiliter obediendo,in ædificatione per gratiam ipſius domus Dei, humanæ naturæ,ad gloriam, & vitam æternam : in imaginem Dei hebdomadaliter creatæ:& in merito et virtute Chriſti Dei filij, et medio hebdomadalium ſacramentorum reſtauratæ. Vbi , cum ſit credere principale fundamentum ex parte noſtra vt ſalui ſimus:et efficiens forma, (vt dictū eſt) credita, et confeſſā natura diuina in Chriſto: primum & principale teſtificans grauitatis peccati, cum alijs duobus vnitæ naturæ humanæ,id eſt,corpore, et anima, in ſanguine,& aqua(vt dictum eſt) ſignificatis: patiendo in quantum homo,in vitalem ipſius culpæ redemptionem:qui ſimul cum ipſis tribus teſtificātibus non concurrit in ipſo actu baptiſmali,teſtificanter credendo ipſam vnionem in Chriſto ſaluatore, diuinæ naturæ,cum humana, (ſicut dicit,Spiritus,aqua,et ſanguis) ſaluus eſſe nō poteſt:quamuis baptizatus ſit:imò ſicut dicit condemnabitur : deficiente in ſeipſo, ipſa teſtificante forma exaggerante naturæ diuinæ, ab ipſo infideliter, in Chriſto, non creditæ. Sicut per eundem ſanctum Ioannem, & in ipſo capite,de credentibus dicentem:*Qui credit in filium Dei: habet teſtimonium Dei in ſe.*& hac ratione: Qui verò non crediderit: condemnabitur. Qua ratione condemnabitur?Hoc Sanctus Ioannes dicat:*Quoniam vitam æternam dedit nobis Deus. Et hæc vita in filio eius eſt.Qui habet filium Dei: habet vitam, qui non habet filium Dei: vitam non habet.* In quo conſiſtit,habere filium Dei in ſe?Teſtificanter credendo,quod ipſe ſaluator filius Dei eſt:*Quiſquis confeſſus fuerit quoniam Ieſus eſt filius Dei*:(per eundem)*Deus in eo manet,& ipſe in Deo.&c.*Id eſt, per hāc viā teſtificantis credere,homine,in ipſa vitali vnione diuinæ naturę,cum humana in Chriſto, concurrente:ab ipso, per medium baptiſmatis,in peccatorum remiſsione credita et conceſſa.Vt dicit : Qui credit in filium Dei:habet teſtimonium Dei in ſe,et in hac ratione,& ordine credendi:*Qui crediderit & baptizatus fuerit,ſaluus erit: qui verò non crediderit:condemnabitur.*Dicit: qui verò non crediderit,tantùm:non addens,et non fuerit baptizatus:quia,non credendò,et conſequenter non concurrens in ipsa vitali vnione baptiſmali, et omnium ſacramentorum: quamuis efficienter baptizatus ſit: cōdemnabitur. Quia deficit per talem cauſam in ipſo baptiſmate, vitalis forma diuina:et ſimiliter in omnibus alijs ſacramentis, in vnoquoq; ipſorum,(vt dictum eſt)dignè, aut indignè recepto ad vitam,aut mortem æternā indiuiſibiliter concurrētibus: cum ſit in indiuiduo Domini corpore, viuorū,& mortuorum iudicis,ſimiliter ad vitam, aut mortem æternam indiuiſibiliter fundata. Vnde intrat tremenda ſententia diuina,quam Spiritus ſanctus per Apoſtolum pronuntiauit,circa Euchariſtiæ ſacramentum,dicendo: *Qui enim manducat & bibit indignè:iudicium ſibi manducat,& bibit, non diiudicans corpus Domini.* q; ſimiliter in omnibus alijs ſacramētis intelligi debet:ab ipſo Domini corpore, indiuiſibiliter emanātibus.

Mar. 16. 1.Ioan. 5. Mar. 16. 1.Ioan. 5. 1.Ioan. 4. 1.Ioan. 5.

CAP. XLI.

Qvamuis omnia ſeptem ſacramenta vniuerſaliter in merito ſanguinis innocentis Agni Chriſti ſaluatoris fūdata ſint : & omnia indiuiſibiliter in ipſa humanitatis ſuæ ſanctiſsimæ hoſtia, (verbo in-

bo indiuiſibiliter vnita)humanę redēptionis inſtrumēti,ſpiritualiter,&corporaliter pro peccatis patiētis, virtualiter contenta: hęc duo,inter illa,Baptismus,& Pœnitentia,habēt hoc particulare fūdamētū ipſius formātis pœnæ ſpiritualis cōfuſionis peccati,quā paſſus eſt inquātū homo ipſe innocēs Dei fili⁹:in ipſa aqua.(ſicut peccata)ſignificatæ.in quib. duob. ſacramētis ,naturæ humanę iuſtificatio cōſiſtit:cū ſint ipſa duo ſolū,vt duo particularia media credētibus pro ipſius gratiæ cōſecutione,&peccatorū remiſsione.&cōſequēter sūt,ſicut duę portæ,prima,&ſecūda, pro tali effectu,ſolū apertæ.Baptiſmatis ſacramētū,vt prima omniū ſacramētorū porta humanarū culparū maculas totaliter purgās:&pœnitentię ſacramētū,vt ſecunda porta,pro ipſi⁹ ſtatus gratię recuperatione,in quo primū eram⁹, nō peccātes:ſēper ꝙ nouiter per nouā cauſā reiterationis peccatorū,eſt euacuata:vocaliter propria peccata cōfitētes cōfeſſori legitimo &approbato:quib.miniſtris apoſtolicis ſāctæ Eccleſię,ipſe viuorū & mortuorū iudex(vt dictū eſt) vniuerſaliter ipſā cauſā cōmiſit,&amplè ipſorū iudiciorū au-

Ioan. 21. ctoritatē dedit,dicēdo: *Accipite Spiritū S. quorū remiſeritis peccata,remittūtur eis: & quorū retinueritis,retēta ſunt.* Igitur hæc duo ſacramēta,baptism⁹,& pœnitētia,ſolū inter alia,particulariter ſunt fundata,&virtutē ſumētia in iſta aqua pœnæ cōfuſiōis peccati,quā Chriſtus paſſus eſt:in ipſa baptiſmali aqua(vt dictū eſt)ſignificatę.Quę,ſicut per mediū baptiſmatis ſacramēti,ipſū iuſtificationis effectū facit, omnē peccati maculā mundās: ſic etiā,in ipſius gratiæ recuperatione ꝑ mediū ſacramēti pœnitētię,& vocalis cōfeſſionis: ſupplēdo imꝑfectionē humanę cōtritionis,verecūdię&dolorē neceſſariū cōfuſionalē noſtrarū nouarū offēſarū:minori cū ratiōe,& maiori culpa,poſt primū lauacrū Deo factarū ,vt nobis remiſſæ ſint,ꝑ mediū ipſi⁹ ſuppleměti doloris & pœnæ cōfuſionis ipſorū delictorū,quā habuit ipſe innocēs agnus Chriſtus,Dei filius,in ſua ignominioſa morte& paſſione.Nō ꝙ ipſe iuſtus& innocēs,Deusq́;offēſus cōfuſus eſſet,in peccato peccatoris offendētis:per talē viā pœnæ cōfuſionalis, ipsū peccatorē iuſtificās: ſed ſuperabūdāter,debitā pœnā debiti doloris&cōfuſionis ſuæ culpę paſſus eſt,fūdatā in zelo (in ſeipſo,ignominioſe patiēdo)

Pſal. 68. honoris ęterni ſui Patris Dei. ſicut dicit: *Quoniā zelus domus tuæ comedit me: & opprobria exprobrantiū tibi ceciderūt ſuper me.* Hoc quò ad zelū. Sicut poſtea,quò ad cōfuſuſionē ſuā,dicendo: *Tu ſcis improperiū meū & confuſionē meā,& reuerētiā meā.* Quis tantū penetrare poteſt,hāc abyſsū humiliatiōis Chriſti,filij Dei,inter oēs angelicas & humanas creaturas,vt ſcire &cōprehēdere poſſit qualitatē , ſimul q́; quātitatē ipſi⁹ cōfuſionis& verecūdiæ,quā ipſe paſſus eſt in anima ſua,ꝓ hominū peccatis,in eorū vniuerſali in ſe ipſo,iuſtificatione?Nemo:niſi Pater ſuus,æternus Deus: qui ſolū,ipsā cōprehēſibilitatē ,eſſe & qualitatē diuinā filij,in diſtincta perſona,ſimilis& æqualis ſibi,æternò ſolus,ſe ipsū comprehēdēs,generat &cōprehēdit.Quapropter:Tu ſcis improperiū meū & confuſionē meā,&reuerētiā meā.etc.Et reuerētiā meā. Mirabiliter.Inquātū,quod in ipſa irreuerētia&iniuria,quā ille ab ipſis recepit,inquātū Deus , ipſa incōprehēſibilis abyſſus humiliatiōis ſuæ fūdatur:patiēdo formaliter, cū verecundia & cōfuſione, hæc improperia&ignominioſā mortē,inquantū homo, in hominis iuſtificationē,& ſupplemētū debitæ ſuæ confuſionis & doloris propriorū peccatorū:per mediū ipsorū duorū ſacramētorū,Baptiſmi,&pœnitētiæ,remiſſorū: in ipſa aqua baptiſmali ſignificatū.Et ſicut ipſa improperia cōfuſionis,&irreuerentiā patiēdo,homo vilis& peccator reputatus. Tu ſcis(vt dicit)reuerētiā meā:ſic etiā correſpōdēter(vt alio in loco) *Exauditus eſt pro ſua reuerētia.* Exauditus eſt pro ſua reuerētia. Heb. 5.

Ideſt : Quò ad ipsā hominis iuſtificationē, ignominioſe patiēdo,inquantū homo : exauditus eſt,pro ſua reuerentia,inquātū Deus.& inquantum homo etiam : & ratione

ipſius vnionis Dei& hominis ſimul.Inquā
tum Deus: Quia,Sicut iſtud pati Chriſti,mo
rientis, & cũ ab ipſa morte deuoratus eſ-
ſet, naturæ humanæ attribuitur, iuſtifica-
tionis hominis inſtrumento: Sicut dicit in
Pſ.68. quantum homo,& Deus ſimul:Quoniã ze-
lus domus tuæ comedit me:ſic ignominio-
sũ pati,&iniuria ab ipſa ignominioſa mor
te reſultãs, naturæ diuinę,ratione ipſius v-
nionis cũ humana, attribuitur.Sicut cõclu
dit,cũ Patre loquendo,& inquãtũ Deus di-
cendo: Et opprobria exprobrantiũ tibi ce-
ciderũt ſuper me.Ceciderũt ſuper me:quò
ad diſtinctionẽ perſonarũ,& diſtinctã vni-
onẽ naturæ diuinæ cũ humana,diſtinctè ſe,
Verbũ incarnando,ſecũda perſona triũ di-
ſtinctarũ diuinarũ.vbi hominis iuſtificatio
conſiſtit, ratione ipſius vnionis Dei & ho-
minis ſimul,per mediũ ipſius proportiona
bilis humiliationis & ſacrificij conuenien-
tis effecta.quod per Apoſtolũ conformiter
Heb 5. ſignificatũ eſt,dicẽtẽ: Exauditus eſt pro ſua
reuerentia.Vbi nõ eſt proportio, nõ eſt iu-
diciũ:nec cõſequenter iuſtificatio. Quò ad
Ioan.3. iudiciũ:*Nõ enim miſit Deus filiũ ſuũ in mũdũ* (di-
cit dominus) *vt iudicet mundũ ſed vt ſaluetur*
mundus per ipsũ.Hoc,quò ad filiũ. Quò ad Pa
Ioan.5. trẽ:conformiter dicẽdo.*Neq; enim Pater iudi-*
cat quẽquã:ſed omne iudicium dedit Filio, vt omnes
honorificent filiũ,ſicut honorificant Patrẽ. &c. Sed
omne iudiciũ dedit Filio. Hoc,inquãtũ ho-
mo. Quia inquãtũ Deus infinitus,à creatura
finita offenſus:quod iudiciũ habere poteſt?
Nõ eſt proportio:& cõſequẽter,nõ eſt iudi
ciũ. Eſt iudiciũ? Hoc eſt,inquãtũ homo: ſi-
cut dicit:et poteſtatẽ dedit ei iudiciũ face-
re,quia filius hominis eſt.Igitur:quomodo
in principio iudiciũ fuit, inter creatorẽ &
creaturã Luciferũ,cõtra ipsũ creatorẽ Deũ
conſpirãtẽ? Quia, ſi nõ fuit proportio quò
ad ipsũ Luciferũ peccãtẽ:fuit quò ad pecca-
Iſa.14. tũ,ſe ipſi Deo æquiparantẽ.Sicut dicit:*Aſcẽ*
dã ſuper altitudinẽ nubiũ,ſimilis ero altiſsimo. Quo
in iudicio omnes peccatores cõprehendũ
tur,tã angelicæ,quã humanę naturę:qui et-
iã ſi in varijs peccatis: oẽs cũ ipſo primo

peccatore Lucifero,in iſtud grauiſsimũ ſu-
perbiæ peccatũ,cõſeniũt.Quò ad ipſi' ho-
minis peccatoris iuſtificationẽ.Sicut in of-
fenſæ proportionẽ concurrerat in ipſo ſu-
perbiæ fundamẽto,ſuperbè præcepto Dei
contraueniẽdo:ſimulq́; propoſitionẽ ipsã,
Eritis ſicut dij (ſicuti Similis ero altiſsimo) ſu Gen 3.
perbè acceptãdo:cõſequẽter in proportio-
nata humilitate cõcurrere debebat,pœni-
tẽter ſe humiliãdo.Et hoc,homini impoſſi
bile erat:obſtãte ipſa improportione.Quę
improportio: ſicut in homine cauſa fuit,e-
uacuationis eſſe ſui in creatore Deo, per ta
lẽ causã euacuato,ipſe homo ſuperbè pec-
cãdo:cõſequẽter fuit impedimẽtũ euacua-
tionis nõ eſſe peccati, per omnẽ viã,quod
pœnitenter ſe humiliare poſſet, in ſua iu-
ſtificatione.Vbi ab ipſa ſapiẽtia ęterna per
infinitã ſuã miſericordiã,tali inuenienti,re
mediũ inuentũ fuit, per mediũ incarnatio
nis Verbi.In quo ſolũ, verò Deo,ſe humili-
ãte,& ignominioſè inquãtũ homo patiẽdo
cõcurrerat invicẽ hominis,cũ proportiõa-
bili humilitate inquantũ Deus:peccati ſu-
perbiã,& improportionẽ pœnitentialis hu-
miliationis humanæ euacuãdo. ſimulq́; ſu-
perbi Luciferi op' diſſoluẽdi:*In hoc apparuit* 1. Ioan.3.
filius Dei,(dicit Spiritus ſanctus) *vt diſſoluat o-*
pera diaboli.In hoc apparuit. Ideſt: ipsã pec-
cati diſolutionẽ inuiſibili Verbo Dei filio,
attribuẽdo:per mediũ ipſius viſibilis appa
ritionis,in carne paſſibili ſe incarnãti,& ſe
viſibiliter humiliãti,effectã. ſicut dicit: *fa-*
ctus obediẽs vſq; ad mortẽ. Quod genus mortis? Phil 2.
Hoc iã myſterioſe declarat,dicẽdo:*mortẽ au*
tẽ crucis.denotãdo: eſſentiale ipſius mortis,
eſſe,ignominioſũ ipſius.Et in hac ratione &
myſterio,nullus inter homines purus ho-
mo inuenitur,qui martyriũ & mortẽ tã ig-
nominioſam et illuſam paſſus ſit, quã ſal-
uator noſter Ieſus Chriſtus,verus Deus, &
verus homo paſſus eſt. Imò, in ipſa tam
ignominioſa,quàm formali ipſius Chri-
ſti,omnes aliæ ſanctorum ſuorum mor-
tes,ſemper honoratæ & precioſæ fuerunt;

omneque opprobrium & dedecus: in glo-
riam & honorem conuerſum. ſicut ſcrip-
Pſ. 115. tum eſt: *Precioſa in conſpectu Domini mors ſancto-*
Act. 5. *rum eius.* & alio in loco. *Ibant Apoſtoli gauden-*
tes à conſpectu concilij, quia digni habiti ſunt pro no-
mine Ieſu contumeliam pati. Ita, quod ipſa Chri-
ſti redemptoris noſtri mors, pluſquam o-
mnes aliæ ſimiles, deriſionum, vituperio-
rum; & dedecorum copioſa fuit: quia ab il-
la tam formali, quam copioſa humiliatio-
ne, eo magis copioſa redẽptio reſultabat:
Pſ. 129. maiorque exaltatio ipſius vniuerſalis re-
demptoris, Dei humiliati. Et conformiter,
in hac ratione & myſterio: ipſa vniuerſa-
lis redemptio; fuit à Spiritu ſancto, & ab
ipſo Verbo incarnato; ſicut effecta, confor-
Eſa. 53. miter prædicta. Vbi per Eſaiam: *Quis credi-*
dit auditui noſtro, & brachium domini cui reuelatũ
eſt? Et aſcendet ſicut virgultum coram eo, & ſicut
radix de terra ſitienti. Non eſt ſpecies ei, neque de-
cor. Et vidimus eum, & non erat aſpectus, & deſide-
rauimus eum deſpectum, & nouiſſimum virorum, vi-
rum dolorum & ſcientem infirmitatem. Et quaſi ab-
ſconditus vultus eius & deſpectus, vnde nec reputa-
uimus eum. &c. concludendo. *& cum ſceleratis*
reputatus eſt. Et per Dauidem in perſona ip-
ſius ſaluatoris, dicentem. *Ego autem ſum ver-*
Pſ. 21. *mis & non homo: opprobrium hominum, & abiectio*
plebis. Omnes videntes me, deriſerunt me: locuti ſunt
Sap. 2. *labijs, & mouerunt caput.* Et alio in loco. *Circun*
ueniamus iuſtum, Quoniam inutilis eſt nobis, & cõ-
trarius eſt operibus noſtris, &c. Promittit ſe ſcienti-
am Dei habere, & filium Dei ſe nominat. Factus eſt
nobis in traductionem cogitationum noſtrarum. Gra-
uis eſt nobis etiam ad videndum. &c. Si enim eſt ve-
rus filius Dei, ſuſcipiet illum, & liberabit eum de ma-
nibus contrariorum. Contumelia & tormento inter-
rogemus eum, & ſciamus reuerentiam eius, & pro-
bemus patientiam illius. Morte turpiſſima condem-
nemus eum. &c. Et ſimiliter, in multis alijs
locis. Et per ipſum prophetatum Chriſtũ,
Luc. 18. ſummatim dicentem: *Ecce aſcendimus Hiero-*
ſolymam, & conſummabuntur omnia quæ ſcripta ſunt
per prophetas de filio hominis. tradetur enim genti-
bus, & illudetur & flagellabitur, & conſpuetur: &
poſt quam flagellauerint, occident eum. &c. Et hoc,
dixit dominus, cum myſterio, ſtatim quod
à ſancto Petro, pro Dei filio confeſſus fuit. Matt. 16
ſicut ſcriptum eſt: *Tunc præcepit diſcipulis ſuis,*
vt nemini dicerent, quia ipſe eſſet Ieſus Chriſtus. Et
cum diſcipuli ſui nouum hunc ſermonem
non intelligerent: neque tam profundã hu-
miliationem penetrarent: *Apprehendens e-* Marc. 8
um Petrus, (ſicut dicit) *cœpit increpare eum. &c.*
Qui conuerſus & videns diſcipulos ſuos, comminatus
eſt Petro, dicens. Vade retro me ſatana: quoniam non
ſapis quæ Dei ſunt, ſed quæ ſunt hominum. &c. Cœ-
pit increpare eum. Hoc: cum magna admi-
ratione & zelo: non tantùm illius mori,
quantum ipſorum opprobriorum, & igno-
minioſi mori, in perſona filij Dei: tunc ab
ipſo Petro, Spiritu ſancto pleno, pro tali
confeſſi. Et hoc: non intelligens, quod om-
nia ipſa opprobria, et iniuriæ receptæ in-
quantum Deus: ipſius mortis condimentũ
& forma erant: paſſæ inquantum homo, in
hominis iuſtificationẽ. Proportionata hu- 1. Ioan. 3.
miliatio & ſacrificium inquantum Deus:
ipſum opus diabolicũ ſuperbiæ peccati in
homine, originis & capitis omnium pecca-
torum, diſſoluẽs: ignominioſe inquantum
homo patiẽdo. vbi Dominus, in hoc myſte-
rio: comminatus eſt Petro. Non Petro ſo-
lùm, ſed & ipſi diabolo principaliter, ipſius
ſuperbiæ peccati authori, ſuam ſolutionẽ
in homine, ſemper impedienti, ſicut dicit:
Vade retro me ſatana: quoniã nõ ſapis quæ Marc. 8.
Dei ſunt, ſed quæ ſunt hominum. &c. Non
ſapis quæ Dei ſunt: ipſi ſatanæ etiã: qui ſu-
perbè, à principio, peccando: neſcit, quod
ipſius altiſſimi Dei humiliatio, quem, pro
tali cauſa, adorare noluit, ſe hominẽ faciẽ-
tis, exaltationis hominis via erat, & angeli
in ipſo Deo conſeruatio. Nõ ſapis quæ Dei
ſunt. Sicut alijs duobus Apoſtolis, qui ver-
ſus Emaus ibant, tam incredulis, quam pro
tali cauſa ſcandalizatis dicendo: *O ſtulti &* Luc. 24.
tardi corde ad credẽdum in omnibus quæ locuti ſunt
prophetæ, nõne hæc oportuit pati Chriſtũ, & ita intrare
in gloriã ſuã? Nõne hęc. id eſt: hęc opprobria et
turpiſſimũ pati, cõforme prophetato: ſicut
dicit

Sap. 2. dicit: Cõtumelia, & tormẽto interrogemus eum, vt ſciamus reuerentiam eius, & probemus patientiam illius. Morte turpiſſima condemnemus eum. &c. Et probemus patientiam illius. Quia, in ipſo ſpiritnali pati ipſorum opprobriorum & turpitudinis ſuæ ignominioſæ mortis, aquæ penetrabiles pœnalis confuſionis, rationali animæ parti attributæ, & in ipſa aqua ſacramenti ſancti baptiſmatis (ſicut dictum eſt) ſignificatæ, immutabilis patientia ipſius immutabilis Dei probata fuit. Proportionabilis humiliatio (ſicut dictum eſt) ſacrificans, ipſam iniuriam receptam inquãtum Deus, patiendo inquantum homo, in hominis iuſtificationem. Iudicium à diuino concilio factum, contra ipſum ſuperbum & antiquum aduerſarium ſatanam, in hominis liberationem: in dignitate & reuerentia ipſius redemptoris Dei & hominis humiliati fundatum. Sicut dicit: Contumelia & tormento interrogemus eum, & ſciamus reuerentiam eius. Et correſpondenter per Apoſtolum: *Exauditus eſt pro ſua reuerentia.* Quia, ipſum irreuerentiæ peccatum, opprobrij & contumeliæ, in perſona filij Dei, dignè ab omnibus venerari, adorari. & obediri, cum eſſet maius omnibus peccatis, & grauius illo mortis eius, inquantum ad eſſe vita priuatum, quæ communiter honori poſtponitur, omniũ peccatorum, & ipſiuſmet mortis, deſtructio fuit: quæ in hac ratione, abſorpta eſt in victoria. Id eſt: in victoria ipſius humiliationis, & probatæ patientiæ. Sicut dicit. Morte turpiſſima condemnemus eum. Et probemus patientiam illius. Antidotum humiliationis in Chriſto: ipſum venenum, & opus diabolicum peccati ſuperbiæ, mortem generantis, diſſoluens: ſimulque, ipſam generatam mortem, & mortalem aquam omnium peccatorum, in victore igne ſui æterni amoris, abſorbente, & lambente.

Heb. 5.

1. Cor. 15.

Sap. 2.

3. Reg. 18.

Maius peccatum commiſit Herodes, in Chriſti cõtemptu & deriſione, quam fecit, ſimul cum exercitu ſuo, in veſte alba, vt hominem ſtultum, publicè, per medium ciuitatis Hieruſalem, remittendo eum ad Pilatum: quam magnum Baptiſtam præcurſorem ſuum, in carcere decollare faciẽdo. Et maioris meriti eſt opprobrium iſtud & dedecus in publico, quam non eſt ipſa præcurſoris mors in priuato, quando ab ipſo Dei filio paſſa fuiſſet. Calx in perſona Regis, & publicè? Maioris eſt ponderis, quam mors omnium hominum regni ſui, ſimul. Et hac in ratione, omnia alia opprobria ſua & dedecora conſiderare debemus. Sicut ſcriptum eſt: *Tunc ergo apprehendit Pilatus Ieſum, & flagellauit. Et milites plectentes coronam de ſpinis, impoſuerunt capiti eius: & veſte purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum, & dicebant. Aue rex Iudæorum: & dabant ei alapas.* (& de illo quod ſequitur) *Exiuit iterum Pilatus, & dicit eis. Ecce adduco vobis eum foras, vt cognoſcatis quia in eo nullam inuenio cauſam. Exiuit ergo Ieſus foras portans coronam ſpineam, & purpureum veſtimentum. & dicit eis. Ecce homo. &c. & ſedit pro tribunali: &c. & tradidit eis illum vt crucifigeretur.* Vbi, conſequenter, maius peccatum fuit illud quod commiſit Pilatus, ſic ignominioſe hominem tractando, quem ipſe pro iuſto habebat & declarabat, diuinum magis quam humanum, & poſt flagellatum, & illuſum, publicè eum videre facere, in illa forma regis deriſionis & hominis ſtulti, transformati, quam eum morti condemnando, ad illius ingrati populi complacitum, ſimul eum iuſtum eſſe declarando, ſciens quod mortem non merebatur. Hoc ipſa Patris ſapientia declarat, dicendo. *Audiſtis quia dictum eſt antiquis: Non occides. qui autem occiderit: reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, quia omnis qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri ſuo, racha, reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue:* (ecce punctus) *reus erit gehennæ ignis.* Hoc eſt, ſuper omnem hominem, purum hominem cadendo. Nunc quid erit, ſuper ipſum Chriſtum Deum & hominem cadendo, qui per Dauidem, cum

Ioan. 19.

Mat. 5.

ſummationem: *Et inclinato capite tradidit ſpiritum.* Et in hoc myſterio ipſa opprobria & iniuriæ continuatæ fuerunt, (vltra eas, quæ factæ illi fuerũt, dum inter homines vixit) quoadusque in cruce expirauit. Sicut ſcriptum eſt: *Et ſtabat populus expectans, & deridebãt eum principes cum eis, dicentes. Alios ſaluos fecit, ſe ſaluum faciat, ſi hic eſt Chriſtus Dei electus. Illudebant autẽ ei & milites accedentes & acetum offerẽtes ei, & dicentes. Si tu es rex Iudæorum, ſaluum te fac. &c.* Ita quod, ab omnibus, vſque ad vnũ ex illis duobus Latronibus, ſimul cum ipſo crucifixis, Dominus iniurijs affectus & blaſphematus fuit. Sicut ſcriptum eſt: *Vnus autem de his, qui pẽdebant latronibus, blaſphemabat eũ, dicens: Si tu es Chriſtus, ſaluum fac teipſum, & nos.* Et in hac formæ ratione, vbi particulariter hæc duo ſacramenta, Baptiſmus, & Pœnitẽtia, fundata ſunt, & ab ipſo redemptore, (vt dictum eſt) in peccatorum remiſſionẽ, ſtabilita: dicit Dominus diſcipulis ſuis, (poſtquam reſuſcitatus fuit) qui, propter hanc cauſam ſuorum opprobriorum & ignominioſæ mortis, adhuc increduli & ſcandalizati erant: *Hæc ſunt verba, quæ locutus ſum ad vos, cum adhuc eſſem vobiſcum, quoniam neceſſe eſt impleri omnia, quæ ſcripta ſunt in lege Moyſi, & Prophetis, & Pſalmis de me. Tunc aperuit illis ſenſum, vt intelligerent ſcripturas. & dixit eis: Quoniam ſic ſcriptum eſt, & ſic oportebat Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis tertia die: & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remiſſionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hieroſolyma. &c.* Quoniam ſic ſcriptum eſt, & ſic oportebat Chriſtum pati. Sic, & ſic Ideſt: hoc modo ignominioſi & vituperioſi pati, ſcriptum erat, quod vniuerſalis redemptio facienda erat: & ſic oportebat Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis tertia die. Ideſt: & ſic neceſſarium erat, per medium talis tamque profundæ humiliationis, ad altitudinem & gloriæ ſuæ celſitudinem aſcendere, tertio die reſuſcitando. Et prædicari in nomine eius pœnitentiam & remiſſionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab Hieroſolyma. &c. Et prædicari in nomine eius pœnitentiam. Et prædicari. Ideſt: Et in hoc correſpondentis humiliationis modo, prædicari in nomine eius pœnitentiam, & remiſſionem peccatorum: ſecundum paſſibile & vniuſcuiusque obligationem, dolorem conuenientem, verecundiam, & ipſarum culparum confuſionem patiẽdo. In nomine eius. Ideſt: crucis nomen, & ignominioſum pati. Et ſic ab ipſis apoſtolis obſeruatum fuit. Sicut dicit: *Nos autem prædicamus Chriſtum crucifixum: Iudæis quidem ſcandalum, gentibus autem ſtultitiam.* Cùm primo dixiſſet: *Nonne ſtultam fecit Deus ſapientiam huius mundi? Nam quia in Dei ſapientia non cognouit mundus per ſapientiam Deum: placuit Deo per ſtultitiam prædicationis, ſaluos facere credentes. &c.* Ideſt, vtramque cõſummationem, ſpiritualem & corporalẽ, (vt dictum eſt) comprehendendo. Et ſic, (vt dicit: Et ſic) ipſi homini peccatori neceſſarium eſt, vt ſaluare ſe poſſit, quod in hoc concurrat, per vocalis confeſſionis viam, cum pœna & dolore naturalis confuſionis & verecundiæ, quæ ex ea communiter in pœnitentibus & contritis naſcitur, confeſſori, turpitudines ſuas & peccata confitendo: vnica et ſalutifera ipſarum plagarum mortalium medicina: concurrens, ſicut in ipſo pœnitentiæ ſacramento, formalis, ſpiritualis & corporalis concurrit, quam ipſe iuſtus et innocẽs ſaluator Dei filius paſſus eſt, in remiſſionem peccatorum.

Luc. 23.

Luc. 24

1. Cor. 1.

CAP. LXII.

TAntus, tãq; magnus dolor iſte et ipſius cõfuſionis ſaluatoris pœnæ fuit, quam in ſua ignominioſa paſſione paſſus eſt: vt infernalẽ inferni dãnatorũ exuperet: in qua principaliter, paſſionis ſuæ, abyſſus æterni meriti, conſiſtit. Et myſteriũ, ad ipſas tenebroſas abyſſos deſcendiſſe, vniuerſalis redemptionis opere conſummato, moriendo: vltra quod etiam, à ſuo æterno zelo inquantum Deus procederet: per medium

animæ

animæ ſuæ ſanctiſſimæ glorioſè deſcēdentes, ipſas expectantes iuſtorum animas, in puncto illo expirādo, liberantis: quæ in eodem zelo, primùm propter ipſorum peccatorum cauſam, ſe humiliādo, in profundiores abyſſos pœnæ & confuſionis ipſorū, deſcenderat: ad hoc etiam extenditur, ſingulis vicibus, quod peccator, per hanc vnicam & ſecuram vocalis confeſſionis viām, per medium ipſius naturalis confuſionis & verecundiæ, à peccati abyſſo, concordanter, cum ipſo ſaluatore deſcendendo, ad gratiæ ſublimitatem aſcendit. Quæ cōfuſio, & ipſius pœnitentis verecundia: formali iuſti & innocentis Chriſti ſaluatoris, concurrēte: fundamentum & eſſentiale ipſius ſacramenti pœnitentiæ eſt. Sicut concurrens ſpiritualis, quam ipſe ſaluator in anima ſua paſſus eſt, in zelo in ſeipſo honoris æterni Patris ſui fundata, eſt eſſentiale ſancti baptiſmatis ſacramenti, in ipſa aqua (ſicut dictum eſt) ſignificata.

Peccator, pro mortali peccato, iuſtè pœnis infernalibus condemnatur. & ſicut moriendo, ratione ipſius mortalis perſiſtētiæ, ad ipſas pœnales & infernales abyſſos deſcendit: ſic etiam, eandem ob cauſam, impœnitenter in hoc mundo viuēdo: vt mēbrum ab ipſo Domini corpore & iuſtorum congregatione, ſancta Eccleſia catholica, ſeparatum: ſpiritualiter, corpore, & anima cohabitator factus eſt: cum ijs qui in infernis condemnati ſunt. Et contrà, in quacūq; hora, ſe pœnitendo, & per hanc ſecuram viam & vnicum vocalis confeſſionis remedium adiuuando, videtur, in nota maiorum peccatorum conuerſione, hoc maius meritorum paſſiōnis Chriſti reſplendere: in quo humiliationis ſuæ abyſſus, & virtus omniumq̀ue ſacramētorū fundamētum, conſiſtit: & particulariter, iſtorum duorum, baptiſmatis, & pœnitentiæ, in remiſſionem peccatorum. De quo ſaluatore, in talibus & tam glorioſis effectibus, verè in laudem & gloriam eius, de nouo dicere poſſumus: *Deſcendit ad inferos*. Non eguerunt totaliter ipſi ſancti patres in limbo, vt iuſti, tanta humiliationis & meriti abyſſo, quanta fuit hæc particularis & incomprehēſibilis ſaluatoris, vt cum ipſo à tenebris, ad ſuæ æternæ gloriæ lucem exirent: eam habuerunt quidem, & habebunt omnes peccatores, donec ſtabit mundus, (ſemper, ſuperabundantia eius ſeruata) vt exirent ab infernalibus peccatorum ſuorum abyſſis: ea, per eandem propriæ confuſionis & verecundiæ viam, confeſſori, pœnitenter confitentes. Hanc lucem, iuſto Dei iudicio, in infernis condemnati habent, ad vniuſcuiuſque tenebrarum peccatorum menſuram: vt Spiritus ſanctus, de peccatore dicit: *Sicut tenebræ eius, ita & lumen eius*: cum ſcirent, Pſal. 137. quanto maior fuit in innocentis Chriſti redemptoris paſſionibus: ipſa particularis pœna confuſionis, & peccati verecundiæ, quam paſſus eſt: zelator in ſeipſo, honoris Patris ſui Dei: ab ipſis peccatoribus cauſata: & eorum culpa, in vanum, inquantū ad eos, paſſa. Vbi æterno, hoc modo condemnati, arboris vetitæ fructum ruminantes: arbor, in eorum inobedientia, ſcientiæ boni amiſſi, & mali acquiſiti: ipſe tam mortifer fructus, quam damnabilis ſciētia, ipſis, in nutrimentum correſpondentis confuſionis, mortis, & pœnæ æternæ cōuertitur. Et hac in ratiōe rationalis formæ paſſionū animæ ſaluatoris, in ipſa baptiſmali aqua ſignificatæ: Spiritus ſanctus per Ioannem dicit: *Quis eſt qui vincit mundum niſi qui credit quoniam Ieſus eſt filius Dei? hic eſt qui venit per aquam & ſanguinem Ieſus Chriſtus. non in aqua ſolū: ſed in aqua & ſanguine*. Ioan. 5. Neceſſarium eſt credere, (vt dictum eſt) quod Ieſus, id eſt, ſaluator, Dei filius eſt: vt ſe ſaluare poſſet, et ipſam redemptionem obtinere: per ipſum nobis, paſſione et morte ſua acquiſitam: quæ, in hoc quod creditur, fundatur. Ideſt, Quod ille, qui pro homine mortuus eſt: ipſum hominem ſaluauit, quia ſimul Dei filius erat. Et hoc eſt mundum vincere: in

quo

quo verbo, Mundus: mũdus, caro, & dæmõ, intelligitur: ipſius mundi, & carnis princeps, per peccatum. Et in hoc, victoria cõſiſtit. Id eſt, in credendo & in pænitentia operando. & ideo, ſubiungit, dicendo: *Hic eſt qui venit per aquam & ſanguinem Ieſus Chriſtus.* Aqua, & ſanguis: id eſt, ipſæ duæ animæ & corporis amaritudines: in quibus, ipſius ſaluatoris Chriſti calix conſiſtit. Vbi, Dominus, Zebedei filijs, dicendo: *Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum?* dicere vult: (ſicut declaratum eſt) quod nullus præter ipſum, calicem ſuum bibere poterat. vt dicit: hic eſt qui venit per aquam & ſanguinẽ Ieſus Chriſtus. Hic eſt. Ideſt, Nemo, niſi ipſe. Aquam. deſt: dicta, pœnæ confuſionis peccati amaritudo: quam ipſe ſolus integrè, vt Dei filius habere poterat: in paterni honoris zelo, fundata: integrè offenſam, ei per peccatum factam, ponderando. Et hæc amaritudo, intelligitur in aqua: in ſuperiore animæ parte paſſa. Sicut per Prophetam Dauidem, correſpondenter dicentem: *Quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam.* Altera ipſius calicis amaritudo: in ipſo corporaliter pati, conſiſtit, (vt dictum eſt) vſque ad vitæ corporalis priuationem: huic alteræ partis rationalis animæ, multo inferior, cum eſſet in ſuperioris formæ naturæ diuinæ vnione, vt homo, & Deus ſimul: ipſam peccati offenſam totaliter exaggerãs, in ipſius culpæ remiſſionem. Vbi, quò ad corporalem, & humanam peccati exaggerationem, omnibus hominibus cõmunem, aut per martyrij viam occurrendo: aut pænitenter patiendo: ſine qua pœnitentia, nemo ſaluus eſſe poteſt: huic verbo, poſſumus, reſpondendo: ſic dicit. *Calicem quidem meum bibetis.* Quia, quò ad primam: iam ipſe declarat, dicens: Poteſtis bibere calicem quem ego bibiturus ſum? quaſi dicat: Nullus alius præter me Deum & hominem, eum bibere poteſt. Et ideo: Hic eſt qui venit per aquam & ſanguinem Ieſus Chriſtus: vbi omnia ſacramenta fundantur, & virtutem accipiunt: & hæc duo particularem, Baptiſmus & Pœnitentia, in remiſſionem peccatorum. Et hac in ratione, Baptiſmatis ſacramentum, fit in aqua: pro ſuæ ſignificationis myſterio: vt omniũ ſacramẽtorum porta: in ipſa formali amaritudinum animæ ſaluatoris aqua, virtualiter fundatorũ: in vnoquoq; ipſorum, dignè recepto, omnia ſeptem ſacramenta, virtualiter & ſpiritualiter, per communẽ gratiæ participationem, indiuiſibiliter, cõcurrentia: cum ſint in indiuiſibili Domini corpore, (ſicut dictum eſt) indiuiſibiliter conſiſtentia. Calicem quidem meum bibetis. Hoc: non ſolùm ipſis duobus fratribus: ſed omni humanæ generationi, in ipſis duobus, ſignificatæ, dicitur.

Marginal references: Mat. 20. — Pſ. 68. — Mat. 20. — Iohan 5. — Prou. 10. — Apo. 22.

CAP. XLIII.

OMni tẽpore, quo ſaluator noſter hoc in mundo in carne mortali vixit, amaritudinis ſpiritualis animæ calicẽ bibit: cuius naturaliter, (vt in ſpiritualibus & vitę pænitentis hominibus videtur) pars corporalis exterior participat. Vbi, cũ triginta annos natus eſſet, aut circa, ipſe ſaluator, quinquaginta annorum iudicatus fuit: ſicut dicit. *Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidiſti?* Et hoc magis manifeſtè, cum eſſet morti propinquus, in illo nouo ſanguinei ſudoris effectu, demonſtrauit: inquantum homo, cum affectu orando: Et ſimul, cum afflicto ſpiritu, paſſibiliter, pars corporalis etiam cõcurrendo: magnitudinem interioris animæ ſuæ amaritudinis, à profunda peccati ponderatione cauſatæ, prorumpenter demõſtrando: ſuperabundanter patiendo, quaſi iam in cruce pẽderet, debitam confuſionis ipſius culpæ pænam. Duæ calicis ſui amaritudines, ſpiritualis, & corporalis ſimul, ab ipſo ſolo, ſingulariter bibiti in remiſſionem peccatorum, in ipſo nouo naturæ effectu ſudoris

Marginal references: Ioann. 8. — Luc. 22.

ſaluator Deus & homo veniēs ipsū defectū
ſuppleuit, cū in carne mortali incarnatus
& paſſus eſſet. Qua in ratiōe: hic eſt qui ve-
nit per aquā & ſanguinē Ieſus Chriſtus. Et
Eſa 53. cōformiter per Eſaiā. (vt dictū eſt) *In ſciētia
ſua iuſtificabit ipſe Iuſtus ſeruus meus multos. et ini-
quitates eorū ipſe portabit.* In ſciētia ſua. Ideſt, i-
pſa ſuperior forma exaggerās, inquātū De-
us, cū inferiori amaritudinis animę ſuæ ſo-
ciata, (in ipſa aqua, ſignificata, patiēdo in-
quātū homo) in totalē hominis iuſtificatio
nē. Quæ, ſuperior forma, cū ad hoc, ſupera-
būdāter ſufficiēs ſit, abſq; corporali mortis
& ſanguinis ſui, propter bonitatē ſuā etiā,
liberaliter & copioſè effuſi: hac in ratione,
ipsū æternū amorē, qui eū coegit, exaggerā
do, cōcludit dicēdo: Non in aqua ſolū: ſed
1. Ioan. 5. in aqua & ſanguine. *Et Spiritus eſt qui teſtifica-
tur quoniam Chriſtus eſt veritas.* (ad peccatoris
differētiā: de quo dicit, Omnis homo men-
dax) Ideſt: ipsū teſtificātē excedētis amoris
effectū, Spiritui Sācto, attribuēdo: cui ſub-
ſequenti gratiæ, diuinoq; amori in peccato
re, totalis peccatorū remiſſio ad culpam &
pœnā, attribuitur: per mediū ipſius pœni-
tētiæ ſacramenti, in vocali ipſorū cōfeſſio-
ne, generaliter collatæ. Quia, etiāſi talis for
ma, per ſeipsā, particulariter ꝓ peccatorū
remiſſione ſufficit, quādo cadit ſuper parti
cularis amaritudinis materiā & doloris in-
tēſi propriārū culparū, in ipſa charitate ſū
datī: tā rarū, quā difficile eſt ſcire, (O pecca
tor) quod in te ſufficiēs ſit: ꝙ ſecurior eſt, &
omni hoc nō obſtante, vnicuiq; neceſſaria
hæc alia ordinaria vocalis cōfeſſionis via:
propter quod à Chriſto, ipsū ſacramētū, cū
cæteris omnibus, ordinatū eſt. Quare tam
Pſal. 115. difficile eſt. Quia, *Ego dixi in exceſſu meo: om-
nis homo mendax.* In exceſſu meo. Ideſt: ablato
ipſo exceſſu, & concurrenti amoris diuini
forma in Chriſto Deo & homine, in cruce
mortuo: in omni humano exceſſu pœnitē-
tialis amaritudinis, ſpiritualis & corpora-
lis, vſq; ad hūc vltimū exceſſum, mortē pro
Dei amore patiendi: omnis homo mēdax.
& ſimiliter mēdax in proprio veræ pœni-
tētiæ iudicio, in charitate fundatæ. Sed cō-
currēdo ipſe formalis exceſſus in Chriſto
ſaluatore, in cruce mortuo, & charitatis
ſuæ æternæ ſupplementum, inquantū Deo:
in tali effectu, per medium vocalis con-
feſſionis, & naturalis ipſarum culparum
verecundiæ, miniſtratæ: pretioſa in con-
ſpectu Domini mors ſanctorum eius. Non
ſolùm ipſa mors, & omnis fidelis marty-
rium: ſed omnia pœnitentialis mortifi-
cationis opera, (vt eſt ipsū pœnitentiæ ſa-
cramenti) in ipſa morte intellecta: & in ip-
ſis duabus animæ & corporis amaritudini-
bus, incluſa: ſpiritualiter & corporaliter
in Dei amore pro peccatis patiēdo: cū alijs
miſericordiæ operibus, in ipſa charitate ſū
datis: ſiunt pretioſæ in conſpectu Domini.
Ideſt, antè trini & vni' Dei tribunal, in pec-
catorum remiſſionem, ad vitam æternam.

CAP. XLIIII.

OMnis victima (dicit Dominus) *ſale ſalie-
tur.* Omnia prædicta opera, & pœni- Mar 9.
tētiales mortificationes humanæ, sūt
victimæ, quæ cū ipſo homine, pœnitēter o-
perāte, Deo, in ſacrificiū, pro peccatis offe-
rūtur. Pretioſæ ei sūt & acceptæ in pecca-
torū remiſſionē, quotieſcūq; charitatis, &
amoris ſui ſale cōditæ sūt: per eādē viā, ſu-
periore ſale, & forma gratiæ: & charitatis
ſuæ diuinę, cōcurrēte: (*Quia charitas Dei diffuſa
eſt in cordibus noſtris*, (vt ſcriptū eſt) *per Spiritum* Rom. 5.
ſanctum qui datus eſt nobis) in paſſionum Ieſu
Chriſti filij ſui ſaluatoris mundi merito,
collatæ. Qui viuorum & mortuorū iudex,
ſecūdū hāc rationē, hanc ſentētiā de pœni- Luc. 7.
tēte Magdalena pronuntiauit. *Remittuntur ei
peccata multa: quoniam dilexit multum.* Quæ
Magdalena, ipſis neceſſarijs & ſalutiferis
victimis pœnitentialibus, vacua non venit.
Ideſt, interiori peccatorū dolore: per exte-
riorū lachrymarum abūdātiā, manifeſta-
to: cum confeſſionali confuſione ipſarum

culparum verecundia addita: palàm in domum & gentem alienam veniendo (omnia acceptans) ad gratiam petendam. Quid enim eſt, Chriſtum in caluario, publicè inter duos latrones pendentem videre, niſi publica confeſſio, quam malefactores de delictis ſuis faciunt, quando ob talem cauſam publicè à iuſtitia puniuntur? Hoc formaliter ad exemplū noſtrum, innocentiſſimus Dei filius fecit, vt bonus Leuita, & æternus ſacerdos, legem formaliter obſeruãdo: ſuper ſe, omnia peccata populi vniuerſi mundi accipiendo: omniaque ab ipſo, per hanc viam confeſſionalis confuſionis ipſarum culparum: in peccati imaginem, publicè inter peccatores patiente, confeſſa: ſeipſum innocentem, in vniuerſalē ipſorū delictorum remiſſionē, & peccatorū iuſtificationē, charitatis ſuæ æternæ ſal, formaliter offerēte. Quo amoris diuini ſale, ipſa vera amãs Magdalena. ſufficiēter cõdita fuit: ſeipſam totaliter offerēdo. Ignis charitatis: mixtus cū amaritudinis & doloris peccatorum aqua: confuſio & verecundia ipſorum: in ipſa aqua ſignificata: vbi ipſum exemplum, nobis à Domino datum, fundatur: cū ſit ſal, particularis ipſorum duorum elementorum, aquę & ignis, congelatio. Et correſpondenter pœnitens, & mundo pænitētiæ exemplum, ſancta Maria Magdalena, fuit totaliter ab ipſa formante luce, & igne diuini amoris, in amati Chriſti merito, iuſtificata. Omnis victima ſale ſalietur. Et alio in loco *Quicquid obtuleris ſacrificij ſale cõdies, nec auferes ſal fæderis Dei tui de Sacrificio tuo, etc.* Prima: Ideſt, Quicquid obtuleris ſacrificij, ſale cõdies: Quò ad ipsū hominē peccato rē: ſeipsū, omneq; opus ſuū pœnitētiale, vt diſpoſitā materiā, per mediū ipſius ſalis: legitimè offerentem. Quod ſequitur: ideſt, nec auferes ſal fœderis Dei tui de ſacrificio tuo: Quò ad formantem & ſuperiorē ſalem ſaluatorem, Deum & hominem: (vt dicit: Dei tui) cõſiſtentē aquā amaritudinis animæ ſuæ, inquantum homo patiendo, & igne æterni amoris ſui, inquãtū Deus, ab ipſo propriè & formaliter oblatum ſimul concurrentē. Nec auferes: (cum nobis peccatoribus loquendo) ideſt, in tuo exceſſu pœnitentiali fundatus: quia omnis homo mendax. Sal fœderis: ſolus ipſe Chriſtus: ſicut arcus fœderis. Sal fœderis: quò ad duas naturas, diuinam, & humanam, in Chriſto vnitas: & in ipſis duobus elementis, igne, & aqua, ex quibus ipſe ſal conſiſtit, ſignificatas. Arcus fœderis: quò ad naturam humanã, & ſacratiſſimum corpus ſuum: ex quatuor varijs elementis compoſitum: quatuor varijs attributis diuinis correſpondentibus, in ipſo variorum colorum arcu, ſignificatum. pro ſigno poſitus (ſecundū pactū diuinū) vniuerſalis pacis & concordiæ inter Deū & homines: inquãtū ipſa humana, cū diuina natura vnita eſt: & ipſe Chriſtus Dei filius, vniuerſalis redemptor eſt.

Marc. 9. Leu. 2. Pſ. 115. Leu. 18. Gen. 9.

Quod ſi ſal euanuerit: (dicit Dominus) *in quo ſalietur*? Hoc amoris diuini ſal, in Adamo, & in terra ab ipſo primo homine, in propriã cõſeruationē, primùm oblatū fuit; creatorem ſuum, rationaliter amante, eique obediente. & hoc modo, in illo fœlici innocētiæ ſtatu, res omnes in ipſo homine incluſę erãt, in bono ipſarū vſu: & ab homine incipiēdo, ipſo ſale aquæ diuinæ gratiæ, & amoris Dei igne, vniuerſaliter cõditæ: & in laudabile ipſius creatoris Dei ſacrificiū, & cõſeruationē propriã, dignè oblatæ. Sed breui tēpore (peccando) euanuit: aquã gratiæ & amoris Dei ignem, in peccati aquã, (mortem generãtis) & amoris proprij ignē, omne peccatum cauſantis, conuertēdo: in notabili caſtigatione vniuerſalis deletionis hominis & omnis rei creatæ, per medium aquarū diluuij, peccatorum humanorum aquas ſignificantium, teſtificatum. quia tūc terra vniuerſaliter corrupta erat, & ipſe ſal aquæ gratiæ & ignis amoris Dei, in peccatorū aquã, & amoris proprij ignē conuerſus. Fuit nouiter, p gratiã & miſericordiã diuinã, ipſe ſal in Chriſto, reſtauratus. Arcus fœderis factus ſe incarnãdo, & moriendo, viſibili-

Mat. 5. Geneſ. 7. Geneſ. 6. Gen. 9.

ſibiliter, in cruce exaltatus, ſuper terram apparendo. & per ſanctæ ſuæ crucis viam, homo, pœnitenter operando, ſal fœderis etiam factus: aquam morbi peccati, ſalutiferam ipſius culpæ amaritudinem cauſantem, in aquam diuinę gratiæ, & tenebroſũ ignem inordinati amoris proprij, in verũ ignem illuminantem amoris Dei, conuertendo: & ſimul infatuatum & vanum ipſius ſalis, homo, ſe ipſum ſuperbè & vanè amando: per medium ipſius nouæ gratiæ euacuando: è contrario ſeipſum pœnitẽter, odio habẽdo. Quia: Sicut per medium mortis, à peccato cauſatæ, tam contrariæ vitæ, remedium peccato datum fuit, Chriſtus, in ipſius vitæ reſtaurationem moriendo: Sic, per medium ipſius peccati, in aqua ſignificati, tam contrarij gratiæ & igni amoris Dei, ipſam amaritudinem & dolorem ipſius offenſæ Dei, correſpondenter cauſantis, (formali paſſionum ipſius Dei & hominis cõcurrente) ſe nouo reddi tur ad gratiam, in ipſius culpæ remiſsionem. Et hac
Leu 2. in ratione, Chriſtus ſal fœderis nominatur: (ſicut, arcus fœderis) & apoſtoli, ab ipſo redemptore, correſpondenter, ſal terræ. Quia: Sicut ipſe æternus ſacerdos, ipſũ ſal fœderis, æternò offert, in naturæ humanę, cum ipſo Deo reconciliationem, pacẽ, & concordiam: ſua inimicitia, per peccatum cauſata, & reconciliatione ipſius culpæ redemptionis, ſemper præſente: ſic etiam tribus Leuitica ſacerdotalis, præſens & futura, in ipſis primis apoſtolicis patribus ſanctæ Eccleſiæ, cum quibus Dominus loquitur, donec ſtabit mundus, vniuerſaliter intellecta: eſt ſal terræ, in præſeruationem corruptionis vitiorum & peccatorũ humanorum: & cum prædicatione & exemplo pœnitentiæ, quotidiano ſacrificio & adminiſtratione ſacramentorum: omnis re in charitate fundata: per hanc viam, peccatorum aquam, in gratiæ, & remiſſionis ipſarum culparum aquam, conuertendo: & amoris proprij ignem, (omnis mali radicis) in amoris Dei ignem: perpetuo ipſi Deo ipſum ſal fœderis offert: æterno ſacerdoti filio eius correſpondendo, & eo magis, quod ipſa charitas, in ipſo ſale ſignificata, eſt ab ipſis, per medium tribulationum & martyrij, ipſum Chriſtum imitantibus, demonſtrata. Et hac in ratione Dominus, antequam dicat apoſtolis ſuis: *Vos* Mat 5.
eſtis ſal terræ: proponit eis perſecutiones, quas paſſuri erant, & quas prophetæ ipſi paſsi erant, ſe ipſos pro amore Dei, vt verum charitatis ſal odio habentes. (In quo ſale, ipſa charitas ſuum proprium ſignificatum habet: omnia, à diuina lege incipiendo, ad ipſum amoris Dei ignem reducẽdo) Super quos particulares eccleſiaſticos, religioſos, & ſanctæ Eccleſiæ miniſtros, conſequenter omnis populi, vniuerſale pondus eſt. Sic Dominus Deus, cum Aaron & tribu Leuitica loquendo, declarat dicẽs:
Pactum ſalis eſt ſempiternum coram Domino tibi ac Num. 18.
filijs tuis. &c. ſolis filij Leui mihi in tabernaculo ſeruientibus, & portantibus peccata populi. Dicit: Tibi, ac filijs tuis, (intellige gens eccleſiaſtica) eſt pactum ſalis ſempiternum coram Domino: quo ad continuatam oblationem ipſius ſalis exemplaris pœnitentis vitæ eorum, tam pro ſuis, quàm pro populi peccatis, donec mundus ſtabit. *Quod ſi ſal euanuerit:* Mat. 5.
(ad ſanctum Matthæum reuertendo) *in quo ſalietur? ad nihilum valet vltra, niſi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.* Et hoc, in vniuerſo mundo videtur, abſque dubio compleri inter fideles, qui ſub ſanctæ crucis vexillo militant, & in ſanctæ Romanæ Eccleſiæ obedientia, ſacras ſolitorum ieiuniorum, & abſtinentiarum ordinationes, obedienter obſeruantes. & magis particulariter (vltra multos exemplares ſacerdotes, & Laicos ſeculares) in ſacris religionibus, quarum eſt copioſa, omnes, à nouis præcurſoribus ſanctis, communiter, in ſale vitæ apoſtolicæ, pœnitentis et cruciferæ, ſunt fundatæ: quæ, multa cum charitate ſpiritualiter, & corporaliter, pro peccatis patientes, portant in hoc (vt ſcriptura dicit)

cit)commune pondus peccatorum populi. Vnde, in hoc ordine, verus ſal, ſuum valorem habet, & ſemper æſtimatus eſt: & è contrario, infatuatus, & qui euanuit in illis, qui nimis ſeipſos amant, extra obligationem eorum, delicatè, & ſenſualiter viuentes, ab omnibus hominibus cõmuniter deſpecti ſunt: & Deo permittente, de religionibus, volũtate propria, aut ordine ſuperiorum, eiecti: in vniuerſalem notam, & omnium hominum contemptum reſtantes. quia cũ ſint tã inutiles, quàm impediti in ſuo talẽto, ab eis malè negociato: quaſi ſal infatuatus, & qui euanuit, ad nihilum valet vltrà, (vt dicit Dominus) niſi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Quia ipſe ſal pœnitentiæ, & pœnitenter operandi, non ſolũ perſonas eccleſiaſticas, quas magis particulariter, ſicut dictum eſt: ſed omnia perſonarum genera, vniuerſaliter obligat. Et ſic declarat Dominus: omnibus vniuerſaliter loquendo. Sicut ſcriptum eſt: *Et conuocata turba cum diſcipulis ſuis, dixit eis. Si quis vult me ſequi, deneget ſemetipſum: & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. &c.* Et tollat crucem ſuam. Ideſt: ſecundum propriarum culparũ obligationem: propria crux, ſecundum vniuſcuiuſq; ſtatum, in correspondenti oblatione ipſius ſalis pœnitentiæ propriarum offenſarum: ſine qua, concurrente formali (vt dictum eſt) paſſionum Christi: non remittentur ei. tunc, magis ſecurè concurrẽte, quãdo per mediũ vocalis cõfeſsionis ipſarũ culparũ, à cõfeſſore approbato, applicata eſt. Vnde ſciendũ eſt: Quòd tanti ponderis eſt pœnitentię ſacramẽtũ: quòd ſicut Baptiſmatis ſacramẽtũ, omniũ ſacramẽtorũ porta eſt: ſic, ſacramentũ Pœnitentiæ & vocalis confeſsionis peccatorũ, eſt porta etiã vniuerſalis recuperationis omniũ ſeptẽ ſacramentorũ, quò ad recuperationem cõmunicatæ gratiæ, quæ per vnumquodq; ipſorum in particulari cõfertur, cũ ſit poſt baptiſmum, per nouam culpam mortalem euacuata. Ideſt: ſupplente ipſo ſacramẽto, in remiſsionis peccatorum effectu, cum

Mat. 8.

naturali verecundia (vt dictum eſt) & confuſione propria confeſſorũ, defectũ debitę pœnitẽtię ipſarum culparũ. Magni ponderis ſupplementũ, & diſpoſitio pœnitentialis, cõfuſio, & naturalis verecundia in vocali peccatorũ confeſsione, pro ipſarũ culparũ remiſsione: (ſicut inuerecundia, notabile pœnitẽtiæ impedimẽtum) cõcurrente formali efficiẽte innocẽtis Christi ſaluatoris: in paterni honoris zelo, cũ in cruce nudus, inter duos latrones eſſet, amariſsimè paſſa: ipsã Dei offenſã, integrè exaggerãdo. Vbi, reuerẽdi confeſſores conſiderare poſſunt, quãtum pœnitẽtiæ filijs damnoſa eſt, & officio eorum iudiciali indebita, nimia familiaritas cum talibus: viſitationibus, donis, & muneribus: verum ſalem charitatis diuinæ, ſuper quem, ipſum ſacramentũ ſimul cum cæteris omnibus fundatum eſt: per viam alterius ſalis amoris proprij & auaritiæ infatuantes. Vnde Dominus, in inſtitutione ipſius ſacramenti pœnitentiæ & vocalis cõfeſsionis peccatorũ, authoritate apoſtolicis ſacerdotib. (intelligite hæretici) quibus particulariter dicit: Vos eſtis ſal terræ, ſolùm data, in remiſsionẽ peccatorum, dicendo eis: *Accipite Spiritum S. quorũ remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt.* omnia in ipſo charitatis ſale fundando. Ioh. 20.

CAP. XLV.

QVAndo Dominus à præcurſore ſuo Ioanne baptizatus fuit: *confeſtim aſcẽdit de aqua & ecce aperti ſunt ei cæli, & venit Spiritus ſanctus ſuper eum, ſicut columba: & ſimul fuit audita vox æterni Patris ſui Dei, pronunciantis & dicentis: Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi complacui, &c.* Plura myſteria, circa hoc factũm, in debili humana mente occurrũt. Tres partes, in pœnitẽtiæ ſacramẽto, ſimul concurrunt: (dicunt docti: & non ignarus idiota qui hæc ſcribit) ex quibus ipſum ſacramẽtũ cõſiſtit: id eſt, cõtritio, cõfeſsio, ſatiſfactio. & in hoc Domini baptiſmate oẽs tres præfuerũt. non neceſsitate præſẽtiæ Mat. 3.

ſed in cõmemorãs teſtimonium, & confir-
mationem futuri lauacri peccatorum, &
nouã ipſarum culparum remiſsionem, re-
labendo: per medium ipſorum duorum ſa-
cramentorum Baptiſmatis, & Pœnitentię,
effectum. Igitur in Domini Baptiſmo, ipſa
tã particularis, quã myſterioſa cõmemora-
tio ſacramẽti pœnitẽtiæ facta fuit: quia, ſi-
cut ipſum ſancti Baptiſmatis ſacramẽtum,
porta eſt omnium ſacramentorũ: ſic ſacra-
mentum Pœnitentiæ & vocalis cõfeſsionis
peccatorum, eſt porta vniuerſalis etiã (vt
dictum eſt) vniuerſalis & particularis re-
cuperationis ipſius gratiæ, per vnũquodq;
ipſorum ſacramentorum collatæ, & per no-
uam peccati mortalis cauſam, euacuatæ.
Et hoc in myſterio, dicenti Baptiſtæ, *Ego à te
debeo baptizari, & tu venis ad me? Reſpondit Domi-
nus. Sine modò, ſic enim decet nos implere omnem Iu-
ſtitiam.* Sic enim decet nos, Ideſt: Te Ioan-
nem, & me. Te, quo ad contritionem, per
medium ipſius ſalis aſperæ & pœnitentis
vitæ, quã facis: nõ ſolùm ad exemplum, ſed
etiã ad ſupplementum debilium peccato- Leu. 8.
rum errãtium, vt bonus Leuita, iuſtus, & im
peccabilis portans peccata hominum. Et
quò ad confeſſionem etiã, in nomine confi-
tentium peccatorũ: dicendo: (ſicut dixiſti)
Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?
Et me ſaluatorem, dãtẽ eſſe & formã omni
rei, quò ad ſatisfactionẽ: cũ ego ſolus inte-
grè, in meo zelo ęterno, eã facere poſſim: in
ſale æterni amoris offenſi patris mei Dei,
fũdatus. Et ſic, in huius veritatis cõfirmati-
onẽ, & teſtimoniũ eius, ꝙ pro merito ſuo,
futurũ erat, in effectu baptiſmali mũdatio-
nis peccatorum: & effectus etiã ſacramenti
pœnitẽtiæ, in noua remiſſione nouarũ cul-
parũ, cum ipſo Chriſto, de aqua peccatorũ,
ad gratię ſtatũ, aſcẽdẽdo: Baptizatus Ieſus,
(vt dicit) cõfeſtim aſcẽdit de aqua. & ecce
aperti ſũt ei cæli. &c. Apertura per gratiã
p ęſentẽ, libri humanæ naturę per peccatũ
clauſi: & apertura in gloriæ futuræ præpa-
ratione, reluſcitãtis: per mediũ ſacramen-
torũ (& particulariter, baptiſmatis & pœ-
nitentiæ) effectum. Et quia vera cõtritio, in
ſale amoris & charitatis diuinæ, & nõ in ti-
more & ſale infatuato amoris proprij fun-
dãda eſt: *& vidit Spiritũ Dei* (vt dicit) *deſcẽdẽ-
tẽ ſicut columbã, & venientẽ ſuper ipſũ.* Ideſt, vt re- Mat. 3.
ciprocũ amorẽ, in ipſo effectu charitatis &
cõmunis volũtatis, paternæ, & filialis, à Pa-
tre & filio procedentẽ. Et in cõfirmatione
etiã eius, quod ipſe pręcurſor de ipſo Chri-
ſto prædicauerat, dicẽdo. Ipſe vos baptiza-
bit in Spiritu ſancto & igne. Ideſt: in noua
illuminatione ignis charitatis & amoris di-
uini peccatorũ aquã lãbentis: per mediũ a-
quæ lachrymarũ & interioris doloris ipſa-
rũ offenſarũ, in illa formali ipſius ſaluato-
ris aqua valoris effectæ: & in ipſa aqua (vt
dictũ eſt) ſancti baptiſmatis ſignificata: vir-
tutẽ ſuã, ipſis duob⁹ ſacramẽtis, Baptiſmo,
& Pœnitẽtię, particulariter, in remiſsione
peccatorũ, cõmunicãte. Et ideò myſterio-è
dicit. *Baptizatus autẽ Ieſus confeſtim aſcendit de a-
qua.* Cõfeſtim. Ideſt: ſubitò aſcẽdendo (ſicut
aſcendit peccator, per hæc duo ſacramẽta,
tantũ) de aqua peccati, ad gratiã. Et conſe-
quẽter: & ecce aperti ſunt ei cœli. Ideſt, in
effectu aperturæ ipſius libri humanæ natu-
ræ, per peccatũ clauſi: ſicut dictũ eſt. Et ecce
aperti ſunt ei cœli. Ei: quia ipſe effectus a-
perturæ ipſius libri, per gratiã, in præſenti
vita militanti, per mediũ iſtorũ duorũ ſa-
cramentorũ, Baptiſmi & Pœnitẽtiæ, vltra
illã perfectã aperturam, quam in vita æter-
na triumphante ſperamus, glorioſè in ip-
ſo Chriſto Deo & homine, reſurgentes: ip-
ſi ſaluatori in cruce mortuo, & merito ſuo
æterno attribuitur. Sicut alio in loco, con- Apo. 5.
formiter dicendo: *Dignus es Domine accipere
librum, & aperire ſignacula eius: quoniam occiſus es.*
Cum primùm dixiſſet: *Ecce vicit Leo de
tribu Iuda, radix Dauid aperire librum, & ſol-
uere ſeptem ſignacula eius*: quo ad hebdoma-
dalia ſignacula potentialia, & elemen-
talia, (vt dictum eſt) in operando effici-
enter ad vitam æternam, donec per ipſum
Agnum & leonem ſimul, Chriſtum,

ſpiritua-

ſpiritualiter & corporaliter patientem, per gratiam ſoluta fuerunt: & per medium hebdomadalium ſacramentorum, correſpondenter, ipſe hebodmadalis liber natu ræ humanæ, ad laudem & gloriam creatoris ſui Dei efficienter apertus: hebdomadali & efficiente forma trium perſonarum diuinarum, & quatuor attributorum ipſius vnius Dei, diſtinctè, & vnitè concurrente. Vbi, ſancta Eccleſia catholica, ſemper à Spiritu ſancto illuminata, in hoc hebdomadalis aperturæ myſterio, in primo Baptiſmi ſacramẽto his verbis vtitur; *Epheta, quod eſt adaperire*: & reſpondent patrini, Epheta: ſeptem crucis ſignis, prius factis, cũ alijs verbis comitantibus: ſolutionem ipſorum hebdomadalium ſignaculorum, & aperturam per gratiam, ipſius libri humani, ſignificando. Et in vltimo ſacramento extremæ vnctionis, in eodem myſterio, alia ſeptem crucis ſigna, ſimiliter facit: ad nouam concordantiam hebdomadalem, & perfectam vnionem per gloriam, potentiarum, & elementorum, diſponendo: & concurrentiam ſimul (in hoc, & in alijs effectibus) omnium ſeptem ſacramentorũ, in vnoquoque ipſorũ, (vt dictum eſt) dignè recepto, virtualiter concurrentium, teſtificando. cum ſint, (vt verè ſunt) in Domini corpore, ſicut virtutem accipientia, vnitè et indiuiſibiliter conſiſtentia. Ita quod, ſi contingeret, quod infirmus propter aliquam indiſpoſitionem corporalem, vt accidit, Euchariſtiæ ſacramentum & viaticum, recipere non poſſet: diſpoſitione ſpirituali in ipſo non deficiente: in eadem animæ diſpoſitione, recipiendo extremam vnctionem, & vltimum ſacramentum, recipit omnia ſeptem ſacramenta, & omnia, indiuiſibiliter concurrunt: & in eadem gratię communicatione, quam habere potuiſſet, efficienter ipſum viaticum, & omnia alia ſacramenta recipiendo: Sacerdos, ordinem ſuum ſacrum, & omnes ſeptem gradus, diſtinctè recipit, ſicut eos à ſuo epiſcopo recepit: imo, in illius gratiæ recuperationem, quam forsan ſua culpa, tunc non habuit: ſimiliter & coniugatus, matrimonium ſuum, vt ſi tunc, & in puncto illo contraheret: omnia, per meritum & Chriſti virtutem, in maioris gratiæ renouationem, & in maiorem diſpoſitionem futuræ gloriæ, & præmium omnis rei, quam à proximo habere ſperat. & hoc, iuſtè et cum ratione: cum hebdomadalis Chriſti humanitas, redemptionis humanæ inſtrumentum ſit, moriendo, et reſuſcitando, vbi ſeptem ſacramenta virtualiter fundata ſunt, diuinæ naturę, indiuiſibiliter vnita: & correſpondenter in omni ſacramentali effectu, ipsa ſuperiori forma hebdomadali, trium perſonarum diuinarum, & quatuor attributorum ipſius vnius Dei, vt vnica et efficiens cauſa in vniuerſali, in vnica & communi virtute omnium ſacramentotorum, diſtinctè & vnitè concurrente. et hoc, ſemper cum vnumquodque ſacramentorum, dignè recipitur. Dicitur, ſacramenta in generali, dignè recipi: per ipſas duas portas, Baptiſmum, & Pœnitentiam, intrando: vnicas, pro mundatione macularũ peccatorum, & noua ipſarum culparum remiſsione: (cum eſſent anima, & corpus ſimul, de nouo in peccatorum pice inquinata) in diſpoſitione ipsam veſtẽ nuptialem gratiæ recuperandi, & in vita præſenti militanti, et in futura triumphanti, in ipſius panis corporis Domini fruitione, in hoſtia conſecrata realiter conſiſtentis, in quo omnia ſacramenta continentur, & indiuiſibiliter virtutem accipiunt: & hac in ratione, poſt Baptiſmum, adultis, Euchariſtię ſacramentum, miniſtratur, vt principium et finis efficiens omnis rei: futurę glorię pignus, petitum, & promiſſum. cibus angelicus. *Qui permanet* (vt dicit) *in vitam æternam.* *Iohan. 6.* Ita quod, (ad myſteriosum Domini baptiſmum redeundo) cum homo, ſeruus peccati eſſet: et ob talem causam, omnis gratię pauper, ſe, per ſeipsum liberare non poterat:

erat: Ecce quod Dominus noſter, & Deus noſter, homo mortalis factus in ſuum remedium: in hoc myſterioſo Baptiſmatis ſui facto, plura myſteria in auxilium ſuũ proponit. Et hoc, tali modo, quod ipſe iuſtus & pijſsimus redẽptor, (ſicut in cruce mortuus) in perſona peccatoris, & in actu confeſsionali, baptizari voluit: & quod Baptiſta, in locum ipſius Chriſti baptizando, vicarij officium, in remiſsionem peccatorum faceret: (videlicet, in teſtimonium eius quod in effectu futurum erat, per medium ipſorum duorum ſacramentorum, Baptiſmi, & Pœnitentiæ, in remiſsionem peccatorum) & baptizatus Chriſtus, in actu cõfeſsionali, humiliato capite, integrã pœnam acceptans. Et per hunc myſterioſum modum confeſsionalis formæ, & exempli humilitatis: non ſolùm hæc duo ſacramenta, Baptiſmus, & Pœnitentia, in particulari, vt duæ particulares portæ, per quas ſolùm ingredi poteſt, donec ſtabit mundus, in locum ſecurum ſtatus ſaluationis: ſed omnia ſeptem ſacramenta ſimul, confirmauit. Vbi in hoc duorum ſacramẽtorum myſterio, ipſe præcurſor & pœnitentiæ exemplum, erat baptizans: & ſimul cum propria vita pœnitenti, & verbis, ipſum Pœnitentiæ ſacramentum, prædicans: & baptizati ab ipſo, correſpondenter, peccata ſua etiam confitentes: ſicut dicit. *Pœnitẽtiam agite: &c. Ipſe autem Ioannes habebat veſtitum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos ſuos: eſca autem eius erat, locuſtæ & mel ſylueſtre. Tunc exibat ad eum Hieroſolyma & omnis Iudea, & omnis regio circa Iordanẽ: & baptizabantur ab eo in Iordane, confitentes peccata ſua.* &c. Confitentes peccata ſua. Videlicet, quò ad particulare Pœnitentiæ ſacramenti, & vocalis confeſsionis peccatorum. Non quod neceſſarium Baptiſmo, ſit: ſed ſicut ſecũda porta peccatori, recuperationis ipſius gratiæ, (vt dictum eſt) perditæ per peccatum: & ſimul ob talem cauſam, ſecunda porta, in locum primæ baptiſmalis, & non iterabilis ſacramenti, ipſi clauſa: in ipſo Pœnitentiæ ſacramento, & noua peccatorum abſolutione, primo baptiſmali de nouo cum omnibus alijs, concurrentibus. Et conformiter in hoc myſterio iſtorum duorum ſacramentorum, Baptiſmi, & Pœnitẽtiæ, diſtinctè & myſterioſe dicit: *Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam.* Id eſt: In aqua, quò ad particulare ſacramenti Baptiſmatis. In pœnitentiam: quò ad particulare ſacramenti Pœnitentiæ: quod, ſimul cum illo Baptiſmi, prędico: in quo particulariter ipſa pœnitentia, & peccatorum dolor, neceſſarius eſt: & ipſa materialis diſpoſitio pœnitentialis, & concurrens formalis paſsionum Chriſti: in baptiſmatis aqua ſignificata. Et quò ad iſtam partem materialem (tantum) peccatoris: Ego quidem (ſicut dicit) baptizo vos in aqua in pœnitẽtiam: Quod inquantum ad formalem meriti paſsionum Chriſti: ipſe vos baptizauit in Spiritu ſancto & igni. Qui eſt ipſa diuina forma ignis amoris ſui Diuini, inquantum Deus: ſimul cum aqua amaritudinis calicis ſui, inquantũ homo & Deus ſimul: ab ipſo ſolo bibiti in remiſsionem peccatorum. Vnde, cum eſſent iſtæ duæ amaritudines, & materialis peccatoris pœnitentis, & formalis iuſti ſaluatoris redimentis, in ſancti Baptiſmi aqua ſignificatæ: & hæc duo ſacramenta, Baptiſmus, & Pœnitẽtia, in formali aqua paſsionum ſaluatoris, (ſuperiori forma efficiente ignis charitatis diuinæ, concurrente) particulariter fundata, in remiſſionem peccatorum: hac in ratione & myſterio, ſecundum myſterioſum ordinem baptiſmi Domini, & prędicationem pœnitentis præcurſoris, (vt dictum eſt) ſimul comitata vadunt. & conformiter ab ipſo ſaluatore, operata per ipſum humana redemptione, ambo nouiſsimè fuerunt, poſt glorioſam ſuam reſurrectionem inſtituta. Sicut dicit, quò ad Baptiſmatis ſacramentum. *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra, euntes ergo docete omnes gentes: baptizan-*

Mat. 3. Mat. 28.

poraliter, ſe diſponat, vt eo frui poſsit per gloriam, in vita æterna. Et cõſequẽter, cũ ipſa digna fruitione, neceſſario, ſimul cõcurrit, ordinis ſacri & ſacerdotalis ſacramentũ: cũ tunc ipſa hoſtia corporis & ſanguinis Domini, ſicut in merito ſuo, omnes, dignè, & viſibiliter fruentur: ita etiam ab omnibus, cum propria, in vnius ſolius hoſtiæ vnione, ſimul cum ipſo æterno ſacerdote Deo & homine, dignè, & æternò, oblata erit. ſicut ſcriptum eſt: *Et feciſti nos Deo noſtro regnum & ſacerdotes, & regnauimus ſuper terram. &c.* Super terram videlicet, pars irrationalis terrena corporalis, à ſpirituali rationali recta, & dominata. & conformiter Dominus: *Regnum meum non eſt de hoc mundo.* Vnde intrat (ad concludendum) ſeptimum & vltimum ſacramentum Matrimonij: ſecũdum ſuum finem ſpiritualis ſponſalitij per gloriam, (ſicut hîc per gratiam) ſimul cum alijs, concurrens. & hoc: quando ipſa ſponſa humana natura peruenerit ad diſpoſitionem augmenti numeri electorum, & proportionalis corporis, ipſi magno capiti gigantis, & vniuerſalis ſponſi Chriſti Dei & hominis, conuenientis. ſicut ſcriptum eſt: *In ſole poſuit tabernaculum ſuum: & ipſe tãquam ſponſus procedẽs de thalamo ſuo.* Hoc, quò ad primum ſponſalitium per gratiam, in primo ſuo aduentu: ſe incarnando, hominem faciendo, & moriẽdo, effectum: & per medium ſacramentorum, in peccatorum remiſſionem, communicatum. *Exultauit vt gigas ad currendam viam, à ſummmo cælo egreſsio eius: & occurſus eius vſque ad ſummum eius: nec eſt qui ſe abſcondat à calore eius. &c.* Hoc, quò ad ſecundum ſponſalitium per gloriam, in ſecundo ſuo aduentu, reſuſcitando: ſicut ſignificat, concludendo: *Nec eſt qui ſe abſcondat à calore eius*: omnes vniuerſaliter, in virtuali calore ipſius ſolis iuſtitiæ Dei & hominis, in noua regeneratione ſponſalitij, aut diuortij, ad gloriam aut pœnam æternam, reſuſcitando. & quò ad electam & renouatam ſponſam, alio in loco: *Et vidi cælum nouũ & terram nouam* (Ideſt, quò ad ipſam renouationem per gloriam animæ & corporis: in ipſis cœlo & terra ſignificatorum) *Primum enim cælum, & prima terra abijt, & mare iam non eſt.* (Ideſt, euacuationem omnis concupiſcentiæ ſpiritualis & corporalis, ſimul cum fomite peccati, & maris peccatorum, ab ipſis concupiſcentijs & fomite, cauſati, ſignificando. per medium hebdomadalium ſacramentorum, per gratiam & gloriam, (vt dictum eſt) ſimul ſpiritualiter & corporaliter concordando, & diſponendo, effectum) *Et ego Ioannes vidi ſanctam ciuitatem Ieruſalem nouam deſcendentem de cælo à Deo, paratam ſicut ſponsã ornatã viro ſuo. &c.* Ideſt ſecũdũ ipsũ ornamẽtũ hebdomadale, ab hebdomadali natura diuina & humana in Chriſto, per medium ſacramentorum effectum. omnia ſacramenta, in ipſo ornamento, & diſpoſitione per gratiam, & poſt per gloriam, (ſicut in Domini corpore indiuiſibiliter conſiſtentia) vnitè, & indiuiſibiliter concurrentia.

Apo. 5. Ioh. 18. Pſal. 18. Apo. 21.

CAP. XLVI.

IGitur, ſecundum rationes allegatas, duo effectus cõſiderandi ſunt, circa ſanctiſsimum Euchariſtiæ ſacramentum, cum alijs ſacramentis, in ipſo indiuiſibiliter conſiſtentibus: Videlicet: effectus beneficij præſentis gratiæ, in vita tranſitoria militante: et effectus beneficij gloriæ futuræ, reſuſcitando, in vita æterna triumphante: ab ipſa diſpoſitiua gratia, & prima cauſa Deo, effecti. Et hoc ſignificat Dominus, dicens: *Operamini non cibum qui perit, ſed qui permanet in vitam æternam, quem filius hominis dabit vobis. &c.* Quia, ſicut virtus occulta iſtorum duorum effectuum, procedit ab occulto cibo ſpirituali inuiſibilis corporis filij Dei hominis facti: tam realiter, quàm inuiſibiliter, in hoſtia conſecrata, conſiſtentis, ſicut eſt ad dexterã Patris, glorioſus & impaſſibilis: conſeruando hominem, qui dignè eum Ioan. 6.

infirmitatum humanarum, & variorum
morborum mortalium ipſarum culparũ,
in varijs infirmitatibus turbæ, quæ tunc ab
ipſo ſanatæ fuerunt, ſignificatarum. ſicut
poſtea, quò ad ſpirituales animæ infirmita
tes, facta ipſa redemptione & iudicio gra-
tiæ præſentis, in ſuo ſanguine: donec ſtabit
mundus, per medium ſacramentorum, ef-
fectum in conſequenti miraculo multipli
cationis ſeptem panum, ſeptem ſacramen-
ta ſignificantium, teſtificatum. omnia, per
gratiam & miſericordiam ſuam infinitam,
effecta. Sicut ſcriptum eſt: quò ad præce-
dens teſtimonium interioris medicamenti
infirmitatum animæ, in exterioribus cor-
Matt. 15. poralibus, teſtificatum, dicendo: *Et acceſſe-
runt ad eum turbæ multæ, habentes ſecum mutos, cæ
cos, claudos, debiles, & alios multos: & proiecerunt
eos ad pedes eius, & curauit eos: ita vt turbæ mirarentur
videntes mutos loquentes, claudos ambulantes,
cæcos videntes, & magnificabant Deum Iſrael.
&c.* & quò ad ſecundum miraculum & te-
ſtimonium cibi & medicinæ hebdomada-
lis ſacramentalis ipſius panis & vitæ Chri-
ſti, in hoſtia conſecrata & Euchariſtiæ ſa-
cramento, conſiſtentis: & omnia alia me-
dicinalia ſacramenta in ſuo ſanguine, in
remedium & remiſſionem ipſarum infir-
mitatum mortalium peccatorum, non in-
differenter, per manum & medium aliquo
rum ipſius turbæ, & populi ſecularis: (in-
telligite hæretici) ſed particulariter, per
manum & medium ſuorum apoſtolico-
rum ſacerdotum diſpenſata. quibus etiam
poſtea particulariter dicit, in ipſius gratiæ
effectu, donec ſtabit mundus: *Euntes ergo do-
Mat. 18. cete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris,
& Filij, & Spiritus ſancti. &c.* & conformiter
eiſdem: *Accipite Spiritũ S. quorũ remiſeritis pec
Ioan. 21. cata remittuntur eis: & quorũ retinueritis, retenta
Mat 15. ſunt. Ieſus autem conuocatis diſcipulis ſuis, dixit.
Miſereor turbæ: quia triduo iam perſeuerant mecum,
& non habent quod manducent, & dimittere eos ie-
iunos nolo, ne deficiant in via. &c.* Miſereor tur-
bæ. iſtud verbum, vtrunque beneficium
amplectitur: tam iſtud gratiæ præſentis,
moriendo: quàm illud gloriæ futuræ, in
Chriſto reſuſcitando. De quo reſurrectio-
nis myſterio, per os ſanctiſsimæ virginis
Mariæ, matris ſuæ, Spiritus ſanctus confor-
miter dicit: *Suſcepit Iſrael puerum ſuum: recor-
datus miſericordiæ ſuæ.* (ſicut dicit: Miſereor
turbæ) deſt: Recepit anima Iſrael, puerum
ſuum: ideſt, ſuum proprium corpus, reſuſ-
citando: homine reſtituto in primo im- Luc. 1.
mortalitatis, & innocentiæ ſtatu, per pec-
catum perditæ: in ipso verbo, puerum ſig-
nificatæ. Et hoc: Recordatus miſericordiæ
ſuæ. (ſicut dicit: Miſereor turbæ) cum in
priori verſu dixiſſet: *Eſurientes impleuit bonis:
& diuites dimiſit inanes.* ſicut ſucceſſit, in teſti-
monium conſequentis ſatietatis bonorum
gratiæ & gloriæ: pauperibus pedeſtribus,
qui eum per crucis incommoditatis viam,
ſequebantur: non multum à diuitibus fre-
quentatam: vbi: Et diuites dimiſit inanes.
Impleuit bonis. Quomodo, impleuit bo-
nis? Iam id dicit, & in ſequenti verſu cau-
ſam donat, dicendo: Suſcepit Iſrael pue-
rum ſuum: recordatus miſericordiæ ſuæ. Pſal 16.
Et tunc impleuit bonis. (ſicut per Daui-
dem: *Satiabor cum apparuerit gloria tua*) conclu-
dendo: *Sicut locutus eſt ad patres noſtros: Abra-
ham & ſemini eius in ſæcula.* Quid Deus Abra
hamo dixit? *Multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas* Gen. 22.
cæli, & velut arenam quæ eſt in littore maris. Id-
eſt, Duo beneficia, ſicut dictum eſt: quæ De
us, per medium ipſius ſaluatoris, naturæ
humanæ, facturus erat: & in eodem ordine
promiſſa, quæ ſaluator obſeruat: ponendo
vltimum, vt principale, primò: & primum,
vt medium, ſecundò. Beneficium præſentis
gratiæ, in vita militante: ipſis arenis littoris
maris, continuè, à tempeſtatibus, & contra
rijs vndis, agitatis, cõparata. in impetuo-
ſis vndis, aduerſitates & maris huius mundi
perſecutiones, quas iuſti patiuntur, ſignifi-
cando. Et beneficium gloriæ futuræ, in vi-
ta triumphante: ipſis ſtellis fixis, & incor-
ruptis, glorificata, & incorrupta ipſorum

2. Cor. 2. de quo dicit Apoſtolus, *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis.* Iſti tres dies. principium habuerant in iuſto Abel, figura ipſius vitæ Chriſti: & tunc mundi mortui in Adamo, propter peccatum, vita incepit in iuſto Abel, in Chriſti figura. moriente, cũ à proprio fratre ſuo occiſus eſſet: ſicut in ipſius prodigioſæ figuræ complementũ figuratus Chriſtus in quãtũ homo, occiſus fuit à fratre ſuo humana natura, in ipſius redẽptionem: in Cain figurata. Et tunc, moriente Abel, reuixit mundus in Adamo, mediãte typico ſacrificio, & oblatione, quam de illo fecit Deo, pœnitenter, doloroſus pater: cum illi tunc reuelatum eſſet myſterium illud innocentis ſanguinis & ſacrificij humani, eſſe in figura & arra ſui futuri remedij, per medium alterius iuſti Abel ex ſua progenie, morte et ſacrificio diuino, plus quã humano. Ita quod, incepti fuerũt in ipſo primo peccatore hominum, & primo pœnitẽte Adamo tres dies (quos dicit Dominus) iuſtorum perſeuerantiæ, & mũdi vitæ: & in eodem puncto mortis iuſti Abel filij ſui, & oblationis paternalis ipſius innocentis ſanguinis humani: in figura innocentis Chriſti redẽptoris. primùm effuſi: & ab ipſo primo peccatore & primo ſacerdote in terra, primùm oblati: cum perpetuo dolore & pœnitentia peccati commiſſi, & viua fide, perſeuerãter in figurato Abel Chriſto & morte ſua, vniuerſalem ipſius culpæ redemptionem ſperante. Et ſicut in præſentis gratiæ beneficio, præſẽtis ſeculi vita, ad ipſos tres dies perſeuerantię turbæ iuſtorum, reducitur: vt anima & vita ipſius corporis & vnionis fideliũ in Chriſto, per mediũ paſſionũ ſuarũ et mortis: ſimiliter, in anima ſua cõſiſtẽs, formaliter patiẽte: in ipſius gratiæ effectu: ſuperiori formali efficiente, trium perſonarum diuinarũ, et vnius eſſentiæ, in ipſa anima & tribus ſuis potentijs ſignificata, concurrente: Sic etiam, anima ipſius corporis et vnionis iuſtorũ in glorię futuræ beneficio, in Chriſto reſuſcitando, eſt eadẽ natura diuina in Chriſto, vita et reſurrectiõe noſtra. *Ego ſum reſurrectio & vita:* dicit ipſe. Ioan. 11. ex qua ternaria anima diuina ipſius trini & vnius Dei, (& non à propria humana) ipſum corpus humanum fidelium in gloria, in æternum ſuſtentatũ erit. Anima natura diuina in Chriſto, ipſius naturæ humanæ: in vita æterna triumphante, glorioſe in Chriſto reſuſcitantis. Sicut ipſe Chriſtus, Deus et homo, formaliter et efficiẽter patiẽdo, eſt anima viuificans, (in pręſenti vita militante, per mediũ ſacramẽtorũ) ipſius corporis et Eccleſię fideliũ: in viua fide, et charitate Chriſti, pœnitenter operantis. Vnde: *Beatus qui intelligit ſuper egenum, & pauperem. &c. Dominus* Pſal. 40. *conſeruet eum, & viuificet eum. &c.* et alio in loco: *Domine opus tuum in medio annorum viuifica illud. &c.* Habac. 3. de ipsa viuificãte anima Chriſto & redemptore, per ipſum, in medio annorũ & floris humanę vitę. operata. prophetãdo. Et ipse ſaluator, (ad ſanctum Euangeliũ redeundo) ternarię animę mundi, vitę et ſuſtentaculi, ideſt iuſti, in ipso iuſto Chriſto Deo et homine perſeuerati, pœnitẽter viuentes: in ipſis turbis gentis pauperculę et pedeſtris, quæ eũ perſeuerãter ſequebantur, ſignificati: *Miſereor turbæ, quia triduo iam perſeuerãt mecum, et non habent, quod mãducẽt &c.*

Et nõ habent quod manducent. Multa cũ ratione. Mat. 15. Quia ſemper, à principio mũdi, (cũ peccauiſſet homo) donec venit ſaluator ipſius, fuit fames in iuſtorũ turbis, et defectus ipſius deſiderati panis gratiæ in remiſsionẽ peccatorũ ad vitã æternã, mediantibus ſeptẽ ſacramentis diſtributi: in ſeptẽ panibus quibus turbas ſatiauit, ſignificatis. *Et dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via. &c.* Ne deficiant in via. quod ſine dubio, Verbo nõ ſe incarnãte, eueniſſet: deficiẽte in terra, et in cælo, pane ſuſtentãte per gratiã, et gloriã, naturæ humanæ, Verbo vnitè, inſtrumẽti vniuerſalis redẽptionis, et remiſsionis peccatorũ, ſpiritualiter, et corporaliter patientis: mediantibus hebdomadalibus ſacramẽtis applicatæ: homine, pœnitẽter ſimul

concur-

concurrente, qua in ratione, & iſtius veritatis & lucis ſignificatione, procedendo dicit: *Quot habetis panes? At illi dixerunt: Septem.* Et ita eſt, quòd ex ſeptem panibus, in vno contentis, naturæ humanæ panis, conſiſtit: commune inſtrumẽtum (vt paſſibile) Deo, & homini, pro ipſius ſaluatione. Sunt ſeptem panes, quò ad diſtinctionem quatuor elementorum corporis, & trium potentiarum animæ: & vnus eſt panis, quò ad commune in concurſum, in ipſius indiuidui conſeruatione: ex vitali vnione, & indiſcrepabili concordantia eorum, procedente. Et eſt commune inſtrumentum etiam, (vt paſſibile) Deo, & homini, in Chriſto Deo, & homine, in concordantia ſua per gratiam, & gloriam æternam: amiſſam per peccatum: & de nouo, per pœnitentiæ viam, acquiſitam: applicatam ipſa vitali medicina hebdomadali ſeptem panum ſacramentorum, & vno pane gratiæ Chriſto, Deo & homine, in quo, virtutem accipiunt, in remiſſionem peccatorum: in Euchariſtiæ ſacramento, præſentialiter conſiſtente: & ad hunc finem effectiuæ medicinæ, ſimul communicato. Quia: ſicut in homine, (& in Chriſto, inquantum homine) ipſa vitalis carnis, & ſpiritus vnio, in diuinæ legis obſeruatione, & communi paſſibilitate, ſpirituale, & corporale, pœnitenter pro peccatis patiente, ad ſuperiorem formam rationalem paſſionum animę reducitur, in baptiſmali aqua (ſicut dictum eſt) ſignificatam: Sic in Chriſto, verumque reducitur ad ſuperiorem formam naturæ diuinæ: animæ principali, in Chriſto, naturæ humanæ, (ſicut ipſe Chriſtus, per gratiam, corporis & Eccleſiæ fidelium) diuinæ, indiuiſibiliter vnitæ: in anima rationali humana, ſignificatæ: peccati offenſam integrè exaggerante, in vniuerſalem ipſius culpæ redemptionem. Et hac in ratione, & myſterio, ſeptem ſunt ſacramenta, in ſeptem panibus, quibus Dominus turbas ſatiauit, ſignificata: vt ſeptem panes in Chriſto, communis ſuſtentationis, ſpiritualis, & corporalis, quò ad quatuor corporis elementa, & tres animæ potentias, vbi ipſa fundata ſunt: & in ipſo Chriſto, ſpiritualiter, & corporaliter patiente, in remiſſionem peccatorum virtutem accipientia, ad præſentis gratiæ vitam, & ad futuræ vitæ, & gloriæ æternæ diſpoſitionem, reſuſcitando: in omni re, efficiente natura diuina, ſimul cõcurrente: anima, & forma principali humanæ: cui ſolùm, peccatorum venia, ad gratiam præſentem, et effectum reſurrectionis in gloria futura, attribuitur. Et hac in ratione & myſterio communis inſtrumenti hebdomadalis humani, & diuini naturæ humanæ, & ſacramentorum, in ſuum remedium, ſpiritualiter, & corporaliter pro peccatis patiendo, dicit Dominus diſcipulis ſuis, & perpetuæ Eccleſiæ ſuæ apoſtolicæ. *Quot habetis panes?* Et conformiter: *At* Mat. 26.
illi dixerunt: ſeptem, & paucos piſciculos vtrunq; cum myſterio. *Multi enim ſunt vocati:* (dicit Dominus) pauci verò electi. *Hæc autem omnia* (dicit Spiritus ſanctus) *in figura contingebãt illis.* in quibus paucis panibus, & paucis 1 Cor. 10.
piſcibus, & paruulis, ipſe humilis, & paruulus grex militantis Eccleſiæ fidelium, ſignificatus eſt. qui humiles piſciculi iuſtorũ, aſperis & lucidis operantis pœnitentiæ ſquamis adornati, dominanter ſuper maris diuitiarum, et delectationum huius mundi aquas ambulantes, veras diuitias & æternũ regnũ acquirunt. (*Nolite timere puſillus grex,* (dicit eis Dominus) *quia complacuit* Luc. 12.
Patri veſtro dare vobis regnum.) Ad differẽtiam anguillarum diuitum, morbidorum, & ſenſualium: qui ſibiipſis ſolùm attendentes, & cum toto affectu per limum & vitiorum ſuorum lutum, à malo ipſarum diuitiarum vſu procedentes, ambulantes, veram defectus diuinæ gratię paupertatem acquirunt: cum miſeriæ humanæ abundantia (iuſto Dei iudicio) perpetua infirmitate, & doloribus comitatæ. Vnde intrat communis maledictio ſerpenti, ſimul

Gen 3. & homini peccatori à Deo data, dicente:
Leu. 11. *Super pectus tuum gradieris, & terram comedes cũ-*
ctis diebus vitæ tuæ. & prohibitio piſcium ſine
ſquamis, quò ad iuſtos, in ipſis paruulis &
ſquamoſis piſcibus, ſignificatos: ad diffe
rentiam anguillarum, (vt dictum eſt) mor-
bidirum, & delicijs affluentium diuitum.
Hæc ſunt quæ gignentur in aquis, (cum myſterio
dicit) *& veſci, licitum eſt. Omne quod habet pinnu-*
las & ſquamas, tam in mari, quam in fluminibus &
ſtagnis, comedetis. Quicquid autem pinnulas & ſqua-
mas non habet eorum quæ in aquis mouentur & vi-
uunt, abominabile vobis execrandumque erit &c.
Abominabile vobis execrandumque erit.
Ideſt, non quò ad ſignificantem, ſed quò ad
ſignificatum, (vt dictum eſt) Abominabile
Matt. 15. vobis execrãdumque erit. Et præcepit tur-
bæ vt diſcumberent ſuper terram. *Et accipi-*
ens ſeptem panes & piſces, & gratias agens fregit,
& dedit diſcipulis ſuis, & diſcipuli dederunt populo.
qui etiam in teſtimonium fuit proximi ef-
fectus diſtributionis vniuerſalis hebdoma
dalis panis corporis & ſanguinis ſui preti-
oſiſsimi populo & Eccleſiæ ſuæ fideli, me-
diantibus ſimiliter hebdomadalibus ſacra
mentis, & miniſterio particulari apoſtoli-
corum ſacerdotum, in remiſsionem pecca
torum diſtributi. Vnde, Spiritus ſanctus
myſteriosè eodem loquendi modo vtitur,
quo ſaluator poſtea in Euchariſtiæ ſacra-
menti inſtitutione vſus fuit, (in quo figura
to pane hebdomadali, & vero corpore ſuo,
Mat. 26. omnia ſacramenta (vt dictum eſt) virtuali-
Luc. 22. ter incluſa ſunt) dicendo: *Accepit Ieſus panem,*
& benedixit: deditque diſcipulis ſuis, &c. Simili-
ter, & in figuratiua diſtributione ſua, in
hoc alio loco: *Et accipiens ſeptem panes et gratias*
agens fregit, & dedit diſcipulis ſuis, & diſcipuli de-
derunt populo. &c. Et diſcipuli dederunt po-
Matt. 15 pulo: ideſt, *Hoc facite in meam commemoratio-*
nem. quod idem eſt, quò ad effectum obedi-
entialem diſpẽſationis ipſius gratiæ, quod
primùm cum particulari miraculo teſtifi-
catum fuit: & poſtea realiter, & cum effe-
ctu, ordine ſuo, ab apoſtolicis ſacerdoti-
bus, donec ſtabit mundus, obſeruatum. ſi-
cut dicit, Et diſcipuli dederũt populo. Pro
cedit dicens *Et comederũt omnes: et ſaturati ſũt:*
Et quod ſuperfuit de fragmentis tulerunt, ſeptem
ſportas plenas: quod eſt hebdomadalis fru-
ctus ſuperabundans ſacramentalis plenitu
dinis gloriæ, quam expectamus: in noua
reunione quaternorum elementorum, ter
nario ſpiritu ſimul concurrente, conſecu-
tæ: & in præcedente communicatione ple-
nitudinis gratiæ remiſsionis peccatorum
ad vitam æternam operando, teſtificatæ.
Cum myſterio dicit: Et comederunt om-
nes & ſaturati ſunt. Quia, omnes iuſtorum
turbæ, quæ à principio mundi fuerunt, do-
nec ipſius ſaluator venit, ſequentes eum cũ
fame neceſsitatis ipſius veri cibi, & ſiti de-
ſiderij ipſius ſalutis, ſecundum naturæ le-
gem, & ſcriptam, benè operantes, in viuæ
fide expectantes: omnes manducauerunt,
ſicut præſentes, per gratiam, & ſaturati fu-
erunt ipſo pane cœleſti, in die particula-
ris ſui augmenti & gloriæ reſurrectionis:
cum eſſet in eodem puncto ipſis viſibiliter
manifeſtatus. & hoc, in teſtimonio & arrha
ſimiliter vniuerſalis reſurrectionis omni-
um iuſtorũ, in vltimo die cõplementi mul-
tiplicationis ipſius panis gratiæ, repente
apparendo. Similiter cum myſterio con-
cludit, myſterioſum manducãtium nume-
rum declarando, dicens: *Erant autem qui man-*
ducauerunt, quatuor millia hominum, extra paruulos
& mulieres. (ſicut in alio conuiuio, (per ſan-
ctum Marcum) futurũ per gloriam reſuſ-
citando, ſignificante, cum myſterio etiam
ad iſtius alterius differentiam dicendo: *E-*
rãt autem qui manducauerunt, quinque millia viro-
rum) Effectus redemptionis per gratiam, in
remiſsionem peccatorum: mediantibus ſa-
cramentis, in ipſis ſeptem panibus ſignifi-
catis, collatam. & ad nouam viuificationẽ
operandi ad vitam æternam, communica-
tã quod eſt noua reductio ab infructuosè
non eſſe peccati, ad fructuoſum eſſe gratiæ:
cum tanta maiori gloria & honore creato-

ris Dei, quãta eſt maior difficultas in h c, quod non fuit in principio, formando hominem ab eſſe incorruptæ matiriæ elemẽtalis, in forma eſſe ſtatus innocẽtiæ. Et hac in ratione, myſterioſè fuerunt illi, qui in hoc conuiuio de ſeptem panibus manducauerũt, quatuor millia hominum: primo eſſe quaternæ materiei elementalis correſpondendo. ſicut ſi nouiter homo fuiſſet, in hoc nouo eſſe per gratiã, ab originali ipſorum quatuor elementorum materia, in primam innocentiæ formam reſtauratus: in quam nouiſsimè, per hanc teſtificationis viam, reſtaurandus eſt, ad gloriam et vitam æternam reſuſcitando. Similiter, cum myſterio dicit: *Extra paruulos & mulieres.* non cum alijs cõnumeratos: quia paruuli, vt innocentes, non ſunt, ſicut homines peccatores, in ipſo materiæ & malitiæ peccati ſtatu: & mulieres: non à communi materia originali ipſorum quatuor elementorum, in ipſo numero quatuor millium hominum manducantium, ſignificatorum: ſed ex particulari coſtæ primi hominis Adami originatæ ſunt: quæ ſimiliter à Deo, cum myſterio, in mulierem ædificata fuit.

Gen. 2.

CAP. XLVIII.

CVm aliqua (Dei gratia) dicta ſint, de admirando ſeptẽ panum conuiuio, præſentis gratiæ beneficium, ſignificante: mediantibus ſacramentis, in ipſis ſeptem panibus ſignificatis, collatæ & multiplicatæ: in multiplicatione ipſorum paucorum panum, & paucorum piſciculorũ, quibus Dominus turbas ſatiauit, ſignificata: nunc aliquid aliud (mediante ipſa gratia) dicetur de alio conuiuio, et non minus ſtupendo quinque panum & duorum piſcium miraculo: gloriæ futuræ beneficium, in Chriſto reſuſcitando, ſignificante: ſimiliter, mediante cęleſti pane humanitatis ſuæ ſanctiſſimæ, diuinæ naturæ vnitæ, effecto. Sunt quinque panes: (& non ſeptẽ, vt in alio conuiuio fuerunt) ratione quinque ſenſuum corporalium: cum ſit caro illa quæ reſuſcitat: & non anima: quæ vt immortalis, non corrumpitur: ſed ſecundum ſtatum & locum, in quo inuenitur, eodem tempore cum corpore ſuo reſuſcitante, in æternum indiſſolubiliter vnita erit. in qua ſecunda & indiſſolubili animę & corporis vnione, (& non in prima) inenarrabilis diuinæ naturæ cũ humana in Chriſto, teſtificata eſt: cum eſſent etiam ex puncto quo à Spiritu ſancto conceptus fuit, in æternum, indiſſolubiliter vnitæ. & in hoc myſterio, non fuerunt plures piſces in hoc conuiuio, ſicut in primo fuerunt: ſolũ duo piſces: ipſæ duę res diſtinctæ, & ſingulares, animam & corpus, naturã diuinam, & naturã humanã, ſimul vnitas, ex quibus ipſe reſuſcitans Chriſtus conſiſtit, ſignificãtes. Quomodo, O Domine, (ſi te rogare licet) quinque panibus, quinque hominum millia ſatiaſti: & ſeptem panibus, ſolùm quatuor millia? videtur, cum tua æterna potentia, & immenſa magnitudine non congruere. Quo ad ſeptẽ panes, & quatuor hominum millia, iam declaratum eſt: ita quòd, non in maiore aut minore quantitate: ſed in myſterioſo numero, quem cõtinent, myſterium quod ibi abſcõditum eſt, conſiſtit. Quia, cum homo ipſe, ſeptenario numero conſiſtat, ideſt, corpore & anima: quatuor elementis, & tribus potentijs: ex qua vitali concordantia hebdomadali, potentiale & elementale, ante peccatum, (vbi incomprehenſibilis trium perſonarum diuinarum (vt dictum eſt) & quatuor attributorum ipſius creatoris Dei ſignificata eſt) aut ex mortali ſua diſcordantia poſt peccatum, procedit (gratia mediante) ſalutifera concordantia octauæ, quo ad quinque ſenſus, (in ipſis quinque panibus ſignificatos) & tres potentias, rectè operando: aut mortifera diſcordantia, è contrario, homine ſenſualiter viuente: omnia

Iohan. 6.

peccata cauſans. in qua concordantia, aut diſcordantia etiam, ipſius in homine, rectè aut obliquè operante, ſua reſurrectio in vita, aut reſurrectio in iudicio teſtificata eſt. Vnde, ratione ipſius cauſalis diſcordantię ſeptenariæ humanæ, trium potentiarum animæ, & quatuor elementorum corporis, ſuperiori concordantiæ trium perſonarum diuinarum, & quatuor attriburorum ipſius Dei, contradicentis: à ſapientia diuina mediante Verbi incarnatione, morte & reſurrectione ſua, inquantum hominis, remedium hominis, hebdomadaliter ab æterno præordinatum fuit. & conformiter in effectu incarnationis ſuæ in ventre virginali, in transubſtantiatione quatuor elementorum ibi conſiſtentium in corpore ſuo ſanctiſſimo, & infuſione animæ, ſimul cum ipſo incarnante Verbo vnitè comitatæ, in vnico ſuppoſito Dei & hominis ſimul, & vnica concordantia hebdomadali potentiarum & elementorum, & trium perſonarum diuinarum (vt dictum eſt) & attributorum, fuit ex eodem puncto, (homo paſsibilis factus) remedium hominis ex peccato medicina, hebdomadaliter præparata: et mediantibus hebdomadalibus ſacramentis, ab ipſo Chriſto applicata: ipſe peccator de nouo relabendo, paſſibiliter etiam, per medium conuenientis crucis & pœnitentiæ, correſpondendo, vbi extraordinaria ieiunia & abſtinentiæ, vigiliæ & orationes, à ſancta Romana Eccleſia inſtitutæ, & obſeruatæ ingrediuntur. Et hac in ratione hebdomadalis medicinæ & cibi ſacramentalis hominis in Chriſto, contra communem morbum humanum diſcordantiæ hebdomadalis potentiarum & elementorum: (quinariam ſenſualem (vt dictum eſt) cum omnibus peccatis, & mortem corporalem & ſpiritualem cauſantis) ſeptem panes in primo conuiuio fuerunt: in effectus pręſentis gratię teſtimonium, mediantibus ſacramentis, in ipſis ſeptem panibus ſignificatis. Et in teſtimonium etiam transubſtantiationis quatuor elementorũ, in Domini corpus, & hebdomadalis vnionis cum anima (vt dictum eſt) & natura diuina, in vno ſuppoſito: homo paſſibilis factus, & ſpiritualiter et corporaliter pro peccatis patiendo: ipſis ſacramentis, hebdomadaliter in ſe ipſo, in vniuerſalem ipsarum culparum remiſſionem, virtutem accipientibus. ſimiliter & in eodem myſterio, non fuerunt plures, quàm quatuor millia hominum, illi qui manducauerant: ratione ipſius quatuor elementorum transubſtantiationis in Chriſto, & nouæ formę per gratiam: quaſi nouiter homo factus fuiſſet, ab ipſa prima materia elementali, & in priſtinam, innocentiæ formam reſtauratus: & ſimul mediantibus ipſis quatuor literis elementalibus, vbi quatuor ſua diuina attributa ſignificata ſunt, ineffabile nomen ſuum & eſſe potentiæ, ſapientię, iuſtitię, & bonitatis infinitæ manifeſtatum.

Sed in ſecundo conuiuio glorię futuræ effectum reſuſcitando, ſignificante: non fuerunt plures quàm quinque panes: ratione partis inferioris corporalis, quę eſt illa quę reſuſcitat: ex quinque ſenſibus conſiſtentis. Quia, etiam ſi homo cum ipſo reſuſcitante ſaluatore concurrat, quò ad nouam corporis & animę vnionem: non concurrit in communi virtute et potentia, ſicut primùm concurrebat: ab ipſo Deo homini, in pręſentis gratię beneficio, in ſua iuſtificatione, mediante libero arbitrio, communicata: cum eſſet, ſecundum primum iudicium, in cinerem reductus: et in eodem puncto, ab ipſo Deo & homine & virtute ſua propria diuina ſolùm, exhalatã animã, & elementa, de nouo reuniente, in noua carne, & noua generatione ad gloriã & vitã æternã reſuſcitatus. Et ſicut ani- Ioan. 6.

ma nullo modo reſurrectionis ſui corpo
ris cauſa erit: neque etiam ſuſtentationis
ſuæ (ſicut primo erat) in vitam æternam:
niſi ipſe ſpiritus Deus creator, & virtus ſua
æterna: mediante incarnato Verbo com-
municata. anima particularis et vniuerſa-
lis ipſius carnis, (ipſe ſpiritus Deus) corpo-
ris & Eccleſiæ fidelium reſuſcitati: in no-
uum immortalitatis pondus, numerum e-
lectorum et menſuræ trium dierum, legis
naturæ, (vt dictum eſt) ſcriptæ, & gratiæ,
iam completæ, proportionaliter occurren
Ephe. 4. tis: id eſt, *Donec occurramus omnes* (vt ſcriptum
eſt) *in vnitatem fidei, & agnitionis filij Dei, in virũ
perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti.*
Et hac in ratione, in hoc alio conuiuio, vl-
timum futuræ gloriæ beneficium reſuſci-
tando, ſignificante: non fuerũt plures quã
quinque panes: ratione quinque ſenſuum
corporalium: (de quibus ſenſibus non ha-
betur ratio in primo, niſi in hoc vltimo
conuiuio: ratione perpetuæ eorum diſcor-
dantiæ cum potentijs, ſecundum peccati
fomitem, vsque in hunc punctum conti-
nuatæ) & correspondẽter, quinque millia
hominum, illi qui manducauerunt: ratio-
ne ipſius particularis effectus reſurrectio-
nis carnis, cum ſit ipſa, illa quæ particula-
riter reſuſcitat, ex quinque corporalibus
ſenſibus conſiſtentis, in noua et perfecta
vnione cum anima & potentijs ſuis, con-
cordantibus. Hordeacei quinque panes fu-
erunt, & cum ipſis, duo piſces, vtrumque
magno cum myſterio: quia in ipſis duabus
rebus, ſanctiſſima & innocentiſſima ipſius
reſuſcitantis Chriſti humanitas, ſignificata
eſt. Quod à myſterioſo contingenti caſu
Iohan. 6. colligitur: dicendo: *Eſt puer vnus hic, qui habet
quinq; panes hordeaceos, & duos piſces. &c.* Puer:
quia in ipsa animæ cũ corpore ſuo vnione
reſuſcitando: ſuſcepit Iſrael puerũ ſuum.
Luc. 1. (ſicut per ſanctum Lucam) id eſt, anima
Iſrael, quæ peccando, vt rationalis, ipsam
mortalem ſeparationem præteritam cau-
ſans, per malitiam peccati, innocentiam
perdiderat: & ſimul ſtolam candidam pu-
erilis et innocentis corporis ſui, tali digni-
tati ſacerdotali communis & perpetui ſa-
crificij, conuenientem: Suſcepit puerum
ſuum. Quo modo? In ipſo innocente pue-
ro, et immaculato agno Chriſto, reſuſci-
tando: homine, in perditum innocentiæ
ſtatum, reſtituto: in ſacerdote et regno æ-
terno, in gloria æterna. puerili ſtola, & no-
ua hoſtia renouati corporis ſui glorificati
in ipſius innocentis agni ſanguine, ab om-
ni peccati macula & inquinamento mun-
data: cum principale corporis ipſius pueri
Ieſu ſaluatoris, et ſimul cum ipſo æterno
ſacerdote, in æternum oblata. Vnica ho-
ſtia, & vnicus æternus ſacerdos, in redem-
ptionem peccatorum: Sicut dicit: Eſt puer
vnus hic. Vnus: Quia, vnus eſt innocens in-
ter omnes homines, Chriſtus, inquantum
homo, ex puncto, quo Spiritus ſancti ope-
ra, conceptus fuit, donec in cruce mortuus
eſt: qui ſolùm, ſuperare poterat, ſicut ſu-
perauit, & vicit peccati malitiam, in vni-
uerſalem ipſius culpæ redemptionem. &
ipse eſt vnica cauſa, (ſicut vnicus Dei filius)
ipſorum effectuum gratiæ, & gloriæ æter-
næ: ſicut declaratum eſt. Qui habet quinq;
panes hordeaceos & duos piſces. Et hoc
etiam, innocenti Chriſto crucifixo, ſingu-
lariter attribuitur. Quia ipſe ſolus inter
omnes homines, cum eſſet Deus & homo
ſimul, habet in ſuo qualificato pati, ipſos
quinque panes hordeaceos veræ pæniten-
tiæ, quò ad quinque ſenſus corporales: & i-
pſos duos piſces, vt dictum eſt, quò ad duas
res diſtinctas, corpus et animam, ex quibus
humanitas ſua ſanctiſſima conſiſtit, huma-
næ redemptionis inſtrumentum, ſpiritua-
liter & corporaliter in remiſsionem pec-
catorum patiendo. Octaua ſummæ perfe-
ctionis concordatorum ſenſuum & potẽ-
tiarum, diuinè & impeccabiliter viuendo
& operando: & ſingulare teſtimonium i-
pſius vniuerſalis reſurrectionis carnis: Si-
cut causa, inquantum Deus: in ſeipso, & in
ſua

ſua propria virtute teſtificanter inceptæ. Vbi, in primo ſeptem panum conuiuio, præſentis gratiæ beneficium ſignificante, mediantibus ſacramentis, plures piſces fuerunt: & cum myſterio, pauci, & paruuli,

Matt. 15. (ſicut dicit: *& paucos piſciculos*) iuſtos, in vniuerſali ſignificantes. Quia, in ipſo præſentis gratiæ effectu in vita militante, homo in ſua iuſtificatione concurrit (vt dictum eſt) per pœnitentiæ viam, cum proprio pane & ſudore pœnitenter operando. & hac in ratione communis concurſus, & proprij panis pœnitentialis peccatoris, in præſenti vita militante: panis non fuit hordeaceus veræ pœnitentiæ, & ſufficiens ad remiſſionem peccatorum. ſicut piſces, quos etiam ipſi apoſtoli habebant: in parte illa, quæ hominis propria eſt: pauci, & paruuli, & myſterioſè, vtrumque apud eos inuen

Mat. 15. tum. Sicut ſcriptum eſt: *Et ait illis Ieſus. Quot habetis panes? At illi dixerunt. Septem, & paucos piſciculos.* quia parum eſt & pauci valoris, etiamſi neceſſarium, illud quod homo ex ſua parte ponit. Et in hoc præſentis gratiæ effectu, manducatur ipſe panis pœnitentialis creaturæ: & eſt pro ſaluatione ſua neceſſarius. & quamuis non ſit hordeaceus veræ pœnitentiæ ſatisfactoriæ, vt ille Chriſti, Deus tamen eum recipit, & meritis ipſorum humilium piſciculorum iuſtorum comitatus, eum accipit pro inſtrumento, ſimul cum vero pane ſuo ſatisfactorio, in ipſius præſentis gratiæ effectu, in gloriæ futuræ diſpoſitionem: & per pretium monetæ humanæ in præſenti vita mortale, ipſo ſaluatore illi quod deficit ponderis, ſecundum ſuam rectam iuſtitiã, ſupplẽte. Et ſic, myſterioſè (omnia ſciens Dominus) myſteriũ iſtud attingens, petit à diſcipulis ſuis, humanũ genus vniuerſaliter repræſẽtantibus: *Quot panes habetis? At illi dixerunt ſeptẽ.* Quia ita eſt: quod ex puncto quo peccauit homo, cum verum gratię panem, ad vitam perpetuam perdidiſſet: illi proprius pœnitentialis panis ſuiipſius, reſtitit, in ſeptem panibus quos Apoſtoli poſſidebant, ſignificatus. Septem. Ideſt, panis hebdomadalis humanus, potentialis & elementalis, vt dictum eſt: communis creatori & creaturæ, mediante Verbi incarnatione, & ſacramentis, ſpiritualiter, & corporaliter pro peccatis patiendo. Significatus à Deo in principio: primo homini & primo peccatori & omni ipſi generationi humanæ dicente: *In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. &c.* Gen. 3.

In ſudore vultus tui. Ideſt: in ſudore interiori & afflictione pœnitentiali faciei rationalis animæ, pro eo quod peccauit: ex quo etiam ſimul ipſum corporaliter pati reſultat. Cum primò dixiſſet, quò ad pœnalitates exteriores terrenæ partis corporalis ſimiliter neceſſarias: *Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ: ſpinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbas terræ, &c.* & poſtea, veniens ad tractandum de forma ipſarum pœnalitatum corporalium, conſiſtente in pœnalitate & afflictionibus interioribus animæ, in exaggerationem rationalem ſuæ culpæ, ſine qua, ipſum corporaliter pati, pauci fructus eſſet: dicit: (ſicut dictum eſt) In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Quia, principalis hominis facies, anima rationalis eſt: ſecundum notitiam, & voluntariam exaggerationem pœnitentialem eius quod per peccatum perdidit Et hac in ratione Dominus à diſcipulis ſuis, & omnibus Matt. 15.
hominibus generaliter petit: *Quot habetis panes? At illi dixerunt. Septem.* Quia hic eſt panis pœnitentialis, qui homini reſtitit: & quem à principio, cum peccauiſſet, iuſſit Deus vt manducaret (ſicut dicit) *cunctis diebus vitæ ſuæ:* & ille, quem correſpondenter ſaluator petit ſi eum habemus: quia ſine ipſo pane, etiã ſi pauci pretij, nõ fiet miraculũ, neque venietur ad effectum ipſius beneficij præſentis gratiæ, in futurę gloriæ diſpoſitionem.

Poſtquam natura humana, per hanc vnicam pœnitentiæ viam, ad punctum iſtius

alterius effectus beneficij gloriæ futuræ, in vitam æternam triumphātem peruenerit: ceſſabit cum præſenti vita militante, ipſe panis pœnitentialis mortalium: in hoc ſæculo pe miſericordiam Dei particularem homini datus, poſtquam peccauit, in particularem ſuſtentationem ſuam ſpirituale, & le ſaluandi occaſione, in pœnitentia o-
Ioan. 9. peranti: (Vbi Dominus: *Venit nox, quando nemo poteſt operari*) & viſibilis fruitio per gloriam, panis vitæ Chriſti in vita æterna, incipietur. (per gratiam in præſenti vita, in Eucharistiæ ſacramento, cum omnibus alijs ſacramentis, inuiſibiliter communicati)
Ioan. 6. ſicut dicit: *Eſt puer vnus hic* (Ideſt, Chriſtus) *qui habet quinque panes hordeaceos, & duos piſces.* Quia, hic effectus beneficij gloriæ æternæ reſuſcitando, virtuti ſolùm ipſius panis vitæ Chriſti Dei & hominis attribuitur. Vbi
Iſa. 55. per Eſaiam *Venite, emite abſque argento & abſque vlla commutatione vinum & lac. &c.* Absque vlla commutatione, multa cum ratione: Quia, hic effectus beneficij gloriæ æternæ reſuſcitando: vinum lętitię ſempiternæ, cū lacte perfectæ innocentiæ coniunctum: cū ſit res, quæ à virtute diuina ſolùm procedat, pro inſtrumento ſolùm accipiendo ſacrum panem naturę humanę, Verbo vnitæ, (Chriſtus Deus immortalis omni mortalitate & paſſibilitate voluntaria, in ſua propria virtute, inquantum Deus reſuſcitando, euacuata) non recipit aliquam rei mortalis commutationem: immortalitati ſuæ contradicentis: ſicut eam recipit ab homine mortali, in beneficio gratiæ præſentis: ratione, quod ſe hominē mortalem feciſſet, pro ſua ſalute patiendo: petens rationē particularem ipſorum operum pœnalium & pœnitentialium, quæ accidentaliter iuſti hoc in mundo patiuntur: (res, quam tantum mundani & peccatores fugiunt, quātum effectum cum poſſint, remedij ipſorū operum, contra ſuam ſanctam legem) allegando tacitè patiſuorū: ipſum in ſua propria perſona inquantum homo, accipiendo, Vbi ir trat: *Et poteſtatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis eſt*: diſpoſitionem, Ioan. 5.
aut indiſpoſitionē pro tali effectu gloriæ, in ipſo filio Dei & filio hominis, perditam, aut acquiſitam, iudicando: ſicut dicit, mihi, aut non mihi feciſtis: cum operati fuiſſent, aut non operati fuiſſent in merito ſuo, in ipſa gratiæ diſpoſitione: mediantibus ſacramentis, in præſenti vita militante, in remiſſionem peccatorum, totaliter acquiſita: per quem effectum remiſſionis, ipſa commutatio humanorum operum recipitur: quæ ſunt in ipſo Chriſto in charitate operata: & conſequenter in ſuo æterno merito, valoris effecta. Sed ipſe effectus beneficij gloriæ futuræ & immortalis, inquantum Deus immortalis reſuſcitando, & immortaliter reſuſcitans: ſine vllo genere commutationis præſentis, gratioſe donatur: ſicut dicit: abſque argento, & abſque vlla commutatione. Quia gloria & honor tam glorioſi effectus immortalitatis æternę: ipſi Deo immortali vbi procedit, debitè attribuitur. Vnde conformiter Apoſtolus: *Exiſtimo enim quod non ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis.* Et hac in Rom. 8.
ratione Eſaias procedendo, dicit: *Quare appenditis argentum non in panibus & laborem veſtrum non in ſaturitate? &c.* Quia in ſtatu legis naturæ, & legis ſcriptæ, ſemper fuit fames: (ſicut dictum eſt) ipſius panis gratiæ Chriſti. & cum veniſſet ipſe tam deſideratus panis, & fuiſſet ipſum beneficium fruitionis gratiæ præſentis, mediantibus ſacramentis conſecutum: eo magis creuit fames ſpiritualis in ſua Eccleſia, ſi ultionis ſuæ futuræ in gloria, totaliter ſatiantis, vt finis principalis omnium rerum. Vbi Dauid. *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Et Apoſtolus. *In hoc ingemiſcimus: habitionem noſtram quæ de cælo eſt, ſuperindui cupientes.* Eſa. 55. Pſal. 16.

Hoc

Hoc quinque panum conuiuium, fuit
plurium inuitatorum in vniuerſali, quàm
non fuit illud ſeptem panum, ratione vni-
uerſalis vnionis iuſtorum, quam ſignifica-
bat, reſuſcitando: locus etiam cum myſte-
rio varius, & diuerſe diſpoſitus. quia ali
ud fuit *ſecus mare Galilææ*: & hoc fuit *trans
mare Galilææ, quod eſt Tyberiadis*: quod inter-
pretatur, Bona viſio: ſicut Hieruſalem, Vi-
ſio pacis: inquantum quod ſignificat cœ-
leſtem Hieruſalem, in gloria reſuſcitan-
Mat. 15. tem: Et ſimiliter, cum myſterio, inuitati, in
alio conuiuio, iuſſi fuerunt *vt ſederent ſuper
terram*: (ſicut dicit: *Et præcepit turbæ vt diſcum
berent ſuper terram*) ratione, quod panis gra-
tiæ ſacramentalis præſentis vitæ militan-
tis, in illis ſeptem panibus ſignificatus, hu-
militer, & pœnitentialiter, proprias cul-
pas confitendo, manducandus eſt: homine
in terra & demiſſione propria corporali
fundato: in quam per peccatum reuerſu-
rus eſt. Super terram: cum numero quatu-
or millium inuitatorum, qui in illo con-
uiuio fuerunt, concordando: ratione (vt
dictum eſt) quatuor elementorum, in ipſo
terræ intellectorum: quaſi de nouo for-
matus fuiſſet ex ipſa vniuerſali materia e-
lementali, ex qua in principio formatus
fuit: in teſtimonium primæ formæ inno
centiæ, in quam, per hãc viam, in beneficio
gloriæ futuræ, homo reintegrandus eſt: cũ
eſſet in nouam formam per gratiam, ad vi-
tam æternam operando, reſtauratus. Sed in
hoc quinque panum conuiuio, futuræ glo-
riæ beneficium ſignificante, reſuſcitando:
non ſuper terram, vt in alio, ſed *ſuper viride
Mar. 6. fænum.* Et per ſanctum Ioannem. *Erat autem
Ioan. 6. fænum multum in loco. omnis caro fænum.* (dicit
Eſa. 40. Spiritus ſanctus per Eſaiam, de hoc facto
reſurrectionis & iudicij vniuerſalis tra-
ctans) *& omnis gloria eius quaſi flos agri. Exſicca-
tum eſt fænum, & cecidit flos, quia Spiritus Domi
ni ſufflauit in eo: &c. Ecce gentes quaſi ſtilla ſitulæ,
& quaſi momentum ſtateræ reputatæ ſunt.* Et hac
in ratione: Erat autem fœnum multum
in loco. Multum. Quia tunc totaliter con- Ioan. 6.
uerſa erit in fœnum vniuerſalis caro mor-
talium omnis ſtatus et qualitatis, qui in
mundo fuerunt. ratione quorum præſen-
tium tunc & viuentium, & in puncto illo
finali, à repentino igne cœleſti, conſump-
torum: dicit per Eſaiam. *Exſiccatũ eſt fænum,* Eſa. 40.
& cecidit flos, quia ſpiritus Domini ſufflauit in eo. Pſal. 36.
Quoniam tanquam fænum (per Dauidem) *velo-
citer areſcunt. &c.* Et ſicut repente omnes tã-
quam fœnum velociter areſcent: ſic etiam
omnes in momento in ictu oculi reſurgẽt: 1. Cor. 15.
& reuireſcet fœnum carnis: paſtore & iu-
dice vniuerſali ſuper terram, apparente. ſi-
cut dicit: *Et præcepit illis vt accumbere facerent
omnes ſecundum contubernia ſuper viride fænum*: Mar. 6.
(& non ſuper terram, vt in alio conuiuio)
Spiritus ſanctus, cum myſterio ſupplẽdo,
ratione ipſius renouationis naturæ huma-
næ, ei quod dicere obmiſit per ſanctum Io-
annem: dicendo ſolùm, *Erat autem fænum
multum in loco.* quò ad præteritam conſum-
mationem ſuam. Super viride fœnum, ſi-
cut per Ezechielem, de ipſis ouibus electo-
rum, tractãtem ab ipſo bono paſtore Chri-
ſto, hoc vniuerſalis reſurrectionis die, dili-
genter congregatis & paſtis, dicit. *Ecce ego i* Eze. 34.
*pſe requiram oues meas, & viſitabo eas: &c. Et edu-
cam eas de populis, & congregabo eas de terris, & in
ducam eas in terram ſuam. &c. Ibi requieſcent in
herbis virẽtibus*, (ſicut per ſanctum Marcum:
ſuper viride fœnum) *& in paſcuis pinguibus paſ-
centur ſuper montes Iſrael.* Super viride fœ-
num: ideſt, dominanter, pars ſuperior ani-
mæ, ſuper reuireſcens fœnum carnis & no-
ui corporis ſui, reſuſcitando. *Et manducaue-
runt omnes, & ſaturati ſunt. Et ſuſtulerunt reliquias
fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de
piſcibus. Erant autem qui manducauerunt, quinque
millia virorum. &c. Et ſuſtulerunt reliquias frag-
mentorum duodecim cophinos plenos*: ab alio con-
uiuio ſeptem panũ variando, in quo ſupe-
rerãt ſeptẽ ſportæ plenæ: beneficiũ præſen
tis gratiæ, & vniuerſalis redemptionis fru-
ctum, mediantibus ſeptem ſacramentis,
ſigni-

ſignificantes.Et hæc variatio, non ſine myſterio:ſicut alia,variè ſucceſsit, iam declarata.quia ipſe numerus duodecimus,(ſicut ipſum conuiuium) carnis reſurrectionem ſignificat, & vltimum futuræ gloriæ beneficium,quod ſperamus:Qui numerus duodecimus,ab ipſo numero quinto quinque ſenſuum corporalium formatur , in ipſis quinque panibus(vt dictum eſt) ſignificatorum,nouiter coniuncto in gloriæ futuræ beneficio reſuſcitando, cum numero ſeptimo beneficij præſentis gratiæ,medianti tibus ſacramentis, in ipſis ſeptem panibus alterius conuiuij, & multiplicationis ipſius gratiæ,contento:Quod eſt, (ſecundum experientiam muſicalem , ipſius perfectæ conſonantiæ duodecimæ) quinta , ipſam carnem ſignificans, in vnionem primi reſurgentis gradus dominicalis ipſius ſeptimæ,in octauo,reſurgens. Et in hoc myſterio,et non cauſaliter, ſuperfuerunt in hoc conuiuio quinque panum, duodecim cophini pleni fragmentorum :quoniam ipſe numerus duodecimus, & ipſum conuiuium et miraculum, carnis reſurrectionem ſignificabat.Numerus duodecimus, à Spiritu ſancto , in multis alijs locis obſeruatus,de hoc vniuerſalis reſurrectionis myſterio tractante. Sicut per ſanctum Ioannem:*Et audiui numerum ſignatorum,&c. Ex tribu Iuda,duodecim millia ſignati: Ex tribu Ruben, duodecim millia ſignati:&c.* Et mirabiliter alio in loco:*In diebus illis:Vir fortiſsimus Iudas,collatione facta,duodecim millia drachmas argēti miſit Hieroſolymam offerri pro peccatis mortuorū ſacrificiū, iuſtè & religioſe de reſurrectione cogitans. &c.* Et hac in ratione et myſterio correſpondenter à Domino duodecim apoſtoli, electi fuerunt: vt venientes poſtea prædicare Euangelium in vniuerſum mundum: particularis reſurrectio ſua et vniuerſalis omnium gentium eſſet ab eis,& in numero,& viſu,teſtificata. et conformiter Spiritus ſanctus per os apoſtolorum principis, dicendo:*Oportet ergo ex his viris qui nobiſcum ſunt congregati in omni tempore, quo intrauit & exiuit inter nos Dominus Ieſus,incipiens a Baptiſmate Ioannis, vſque in diem qua aſſumptus eſt à nobis,teſtē reſurrectionis eius nobiſcum fieri vnum ex iſtis.&c.* declarando primò,cum myſterio eſſe, & non caſu, in numero duodecimo congregatos,carnis reſurrectionem ſignificante: dicendo , *Erat autem turba hominum ſimul ferè centum viginti.* ſimiliter et in hoc myſterio, & non cauſaliter, ſanctum Euangelium concludendo:*Erant autem qui manducauerunt quinque millia virorum.* in quo quinario numero ipſa reſuſcitata caro, (vt dictum eſt)quò ad quinque ſenſus corporales, ſignificata eſt, Quinque millia virorum. & cum myſterio. Virorum. ſicut per ſanctum Ioannem,conformiter:*Diſcubuerunt ergo viri,&c.* ad differentiam alterius conuiuij, præſentis gratiæ beneficium ſignificantis, dicendo:*Erant autem qui manducauerunt,quatuor millia hominum.* Hominum:id eſt, peccatorum:non virorum,ſicut in hoc alio,conuiuio,futuræ gloriæ beneficium, in vniuerſali perfectione humanæ naturæ & plenitudinis gloriæ reſuſcitando, ſignificante.

Apo. 7. — 2 Mac. 12. — Act. 1. — Mar. 6. — Mar. 8. — Ioan. 6. — Mat. 15. — Ephe. 4.

Vbi per Apoſtolum,conformiter dicentem : *Donec occurramus omnes in virum perfectum. in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti.*

CAP. XLIX.

QVid aliud colligitur, vltra id quod dictum eſt,de iſtis duobus miraculis multiplicationis panis, quæ mūdi ſaluator fecit,hæc duo beneficia, et gratiæ præſentis,mediantibus ſacramentis, et futuræ gloriæ reſuſcitando , ſignificantibus? quod neceſſariò,vt cōſequi poſſimus ipſum æternæ gloriæ finem, in Chriſto reſuſcitantes: primo, vti debemus,donec ſecundum,perueniat.Et hoc , ſignificatum, & myſterioſè in populo Iſraele obſeruatū fuit:qui,miraculoſè à Deo cibatus fuit manna(miraculoſum hunc panem cœleſtem ſacramenti Euchariſtiæ & corporis Domini

mini,omnia ſacramenta continentis, ſignificante) quadraginta annorum tempore,quo tranſitus ſuus durauit,poſtquam egreſſi fuerunt de captiuitate Pharaonis, peccati captiuitatem,ſignificante:per medium aſperi & ſterilis deſerti,magna cum incommoditate ambulantes,& multis tribulationibus, in illo longo itinere iactati: deſertum & laborioſum præſentis vitæ militãtis iter, ſignificante :multis tribulationibus, & perſecutionibus plenum, quas patiuntur,& indeſinenter iuſti donec ſtabit mundus patientur,quoaduſque perueniant ad deſideratam terram promiſſionis, cæleſtem , in ipſa terrena,fluente (vt ſcriptum eſt)lac & mel,ſignificatam:&cõſequantur ipſum vltimum præmium & beneficium futuræ gloriæ, in vita æterna & triumphante,in Chriſto,glorioſè reſuſcitantes.

Gen. 16. ſicut dicit:*Filij autem Iſrael comederunt manna quadraginta annis : donec venirent in terram habitabilem:hoc cibo aliti ſunt , vſqueque tangerent fines terræ Chanaan.*

Ioan.6. Et Dominus. *Ego ſum panis vitæ. Patres veſtri manducauerunt manna in deſerto: & mortui ſunt. Hic eſt panis de cælo deſcendens:vt ſi quis ex ipſo manducauerit, non moriatur.&c.* Quomodo, non moriatur:ſi tam Iſraelitæ,figuratiuum, quàm fideles, figuratum & verum corporis ſui panem manducantes: præſentis ſæculi fine aduento,omnes mortui erunt?Quod myſterium iſtud eſt?Hoc eſt myſterium. Quòd, cum horum duorum myſteriorum finis,res eadem ſit:ideſt, vt in promiſsionis terram intrare poſsint : in figura, illi: & in effectu iſti: ſeipſos per deſertum, cum ipſo nouo modo, & nouo cibo ſuſtentantes, ad hunc finem,à creatore ordinato & conceſſo:Patres veſtri(id eſt in figura)manducauerunt manna in deſerto:(Id eſt, ipſum finem in figura , in promiſsionis terram intrandi, conſequentes)& mortui ſunt. Hic eſt panis de cœlo deſcendens : vt ſi quis ex ipſo manducauerit,(ideſt,ipſum finem conſequendo,in effectu,in figuratam promiſſionis terram cœleſtem intrandi, reſuſcitando)non moriatur .Illi,in figura intrantes: mortui ſunt.Et iſti,in effectu intrantes:viuent in æternum. Illi , in figura intrantes: mortui ſunt.Quare,mortui ſunt?(imò, ex omnibus illis,qui ex Pharaonis captiuitate egreſſi fuerunt, quibus ipſa promiſſio facta fuit : duobus ſolũ,*Caleb,& Ioſue* exceptis:nulli intrauerũt) *Num.32.* Quia cibus & ſacrificium ſimul non erat,ſicut hic verus corporis Domini panis,eſt:ſpiritualiter manducatus,& ſimul quotidie oblatus , in conſecrata panis & vini hoſtia, (vt dictum eſt) realiter conſiſtens,gratiam conferens, (cũ omnibus alijs ſacramentis) cùm dignè , in peccatorum remiſſionem receptus ſit. Vt ſi quis ex ipſo manducauerit. Ideſt : omnis iuſtus : tam illorum in figura,quàm iſtorum,in effectu:qui,vt iuſtus, in iuſtorum iuſto Chriſto ſaluatore Dei filio,ipſũ panẽ verum de cœlo deſcendentem , manducauerit ,ipſum communem iuſtorum finem conſequens , efficienter in promiſſionis terram cœleſtem intrans , reſuſcitando: quadraginta annorũ termino completo, præſentem vitam militantem,&ipſum reſurrectionis finem ſimul,ſignificante. Vbi, conſequenter,proſequitur,dicens.

Ioan.6. *Ego ſum panis viuus,qui de cælo deſcendi. Si quis manducauerit ex hoc pane,viuet in æternum.* &c. Ego ſum panis viuus,qui de cœlo deſcendi : quò ad diuinam naturam:panis viuus,ipſum Verbum æternum:cui diuinæ,naturæ,humana concurrente,ipſe particularis reſurrectionis effectus attribuitur.Panis viuus :ad panis vitæ differẽtiam:ſicut primò dicit, tractando de ipſo pane,in particulari,& vero corporis ſui ſacratiſsimi mãna, ſimul cum diuina natura vniti : in deſerti præſentis vitæ militãtis tranſitu, in illo figurati,ſpiritualiter manducati : & quotidie oblati.Sicut,hoc in ordine ſequitur,dicens:*Patres veſtri manducauerunt manna in deſerto:& mortui ſunt.* Et in eodem ordine & ratione, proſequendo: *Hic eſt panis de cælo deſcendens.*

Deſcendens: ad differentiam, deſcendi: (ſicut infra dicit: Ego ſum panis viuus, qui de cœlo deſcendi) de ipſo pane tantùm diuinæ naturæ, de cœlo deſcendente tractando. Deſcendens: ad differentiam, deſcendi (ſicut dictum eſt) Ideſt: humiliter deſcēdēdo et in effectibus incarnationis ſuæ & voluntariæ paſſibilitatis & mortis ſe humiliando. per hanc viam, fidelibus ſuis, & veris imitatoribus credentibus panis vitę factus: id eſt fructus & vitę arbor, in illa paradiſi tereſtris, figurata. quæ perpetua vita, per peccatum interrupta, de vetito fructu manducando, ipsum viuum naturæ diuinæ panem, Verbi & ſapientiæ Patris, ſignificante: ab eodem Verbo, via veritate, & vita noſtra, homine facto, moriente, & reſuſcitante, per gratiam, & gloriam æternam continuata fuit. correſpondenter in ipſius figuræ cōplementū, noua vitę arbor factus, et vitalis credētiū fruct⁹, donec mūdus ſtabit: & veri mannæ cæleſtis ſacrificium: mediantibus ſacramētis cōmunicatū. Vbi, hoc in myſterio, ſacrificiū & Euchariſtiæ ſacramentū, in cibo cōſiſtit: efficienter correſpōdēdo per gratiā & gloriā æternā, primæ figuranti arbori et fructui per innocentiam, ad vitā perpetuam, obediendo: id eſt de altera arbore prohibita nō comedēdo: ipſum mortiferū venenū ſpirituale &
Ioan. 6. corporale, euacuante. Sicut dicit: *Hic eſt panis de cœlo deſcendens: vt ſi quis ex ipſo manducauerit, non moriatur.* (Hoc, quò ad præſentis gratiæ beneficium, et ſacramentale antidotū) *Ego ſum panis viuus, qui de cœlo deſcendi,* (Hoc, quò ad futuræ gloriæ beneficium, reſuſcitando: ipſi pani viuo diuinæ naturę, particulariter attributum: ipſum mortalē morbum ſpiritualem et corporalē, totaliter euacuanti: ſicut concludit dicendo) *Si quis mādūcauerit ex hoc pane, viuet in æternum: & panis quem ego dabo,* (Id eſt, in futuro) *caro mea eſt pro mundi vita, &c.*

Vbi Eſaias, de hoc fœlici Domini die
Eſa 4. tractādo, hęc duo beneficia cōprehēdēdo, ſic dicit: *Et apprehendent ſeptem mulieres, virum vnū in die illa, dicētes. Panem noſtrum comedemus, & veſtimentis noſtris operiemur: tātummodo inuocetur nomen tuum ſuper nos: aufer opprobriū noſtrū.* (Hoc: quò ad præſentis gratię beneficiū) *In die illa erit germen Domini in magnificentia & gloria, & fructus terræ ſublimis, & exultatio his qui ſalutati fuerint de Iſrael, &c.* Hoc: quò ad futuræ gloriæ beneficiū: vt declaratū erit. Septē mulieres. Videlicet: ſeptē angeli, qui ab initio in maieſtatis Dei præſentia aſtāt: (vt dictū eſt) ſacrificantes, pro vniuerſi conſeruatione: incarnationis Verbi myſteriū repræſentātes, & vtrumq; beneficiū impetrātes. Quò ad primum. *Et apprehenderunt ſeptem mulieres, virum vnum in die illa.* Virum vnū: in puncto, quo homo, in virginali ventre ſe incarnādo, factus fuit: quo in puncto, eorū continuatæ petitionis effectus peruenit. ſicut dicit: Et apprehendent ſeptē mulieres virū vnū. Virū vnū: Quia ipſe ſolus Deus & homo, inter omnes homines, vnicus & vniuerſalis ſaluator eſt. Dicentes. Panē noſtrū comedemus, & veſtimentis noſtris operiemur: tātūmodo innocetur nomē tuū ſuper nos: aufer opprobriū noſtrū. &c. Panē noſtrū comedemus. Ideſt, viſionis diuinæ panē: ſicut ſcriptum eſt: *Panem angelorum manducauit homo:* & in particulari, ipſum Verbi panē: ratione futuræ ſuæ incarnationis, in vero pane vitæ, & hominis reſurrectionis. *Panis enim verus eſt* (ipſe dicit) *qui de cœlo deſcēdit, & dat vitam mundo, &c.* Et panē noſtrum comedemus, etiā: quò ad ipſū incarnationis Verbi myſteriū, ipſis reuelatum: & in ipſis ſeptem angelis ſignificatum: vbi eorum petitio, ſacrificanter, in vniuerſi conſeruatione, fundata eſt: qua in ratione, dicunt: tantummodo inuocetur nomē tuū ſuper nos. &c. Super nos. Videlicet, quò ad ſuam humanæ naturæ repræſentationem, in ipſum Verbum aſſumptæ, ſuper quā, vt diuinæ naturæ humeſum, in paſſibilitate ſua, pœnæ peccati pondus onerat. *Paruulus enim natus eſt nobis,* (per eundem prophetam) *& filius datus*

Pſal. 77.

Ioan. 6.

Eſa. 4.

Eſa 9.

Pſ. 90. *datus eſt nobis, & factus eſt principatus ſuper humerũ eius.* Et per Dauidem: *Scapulis ſuis obumbrabit tibi: & ſub pennis eius ſperabis.* vtranque, & ſcapularũ, & humeri incarnati Verbi protectionem, & protegentiũ pennarũ impetrãtiũ angelorũ, comprehendendo. Paruulus natus eſt nobis: quò ad ipſam humanæ naturę ſcapulã: quę eſt illa quę naſcitur: (ſicut dicit: natus eſt nobis) ſuper quã, vt paſſibilis, moriendo: pœnæ peccati pondus, onerat. Et filius datus eſt nobis: (datus: ad differẽtiã, natus) quò ad diuinam naturã, Verbũ æternum incarnatũ, Dei filium: nobis peccatoribus datũ, per gratiã, ſe hominẽ faciẽdo, & inquantum homo, in hominis iuſtificationẽ patiendo: quod eſt primũ præſentis gratiæ beneficiũ, mediantibus ſeptẽ ſacramentis, in ipſa humanitate & humero ſuo ſanctiſſimo virtutem accipientibus, in peccatorũ remiſſionẽ collatæ. qua in ratione: & factus eſt principatus (vt dicit) ſuper humerum eius. Id eſt: ſuper ipſam humanã naturã, diuinæ humerũ in Chriſto: vniuerſaliter reſuſcitantem: vt & bonorum præmij, & caſtigationis & pœnæ malorũ, inſtrumẽtũ. ſicut ſcriptum eſt: Luc. 2. Eſa. 4. *Ecce poſitus eſt hic in ruinã, & in reſurrectionem multorũ.* Et veſtimẽtis noſtris operiemur. Id eſt: diuinæ gratiæ veſtimentis: ab eſſe Dei infinito, variè diſpenſatis: ſine qua veſte gratiæ, & eſſe: nõ eſſe creaturæ deformitatem, operiente: nullus ante ipſũ creatorem ſtare, & dignè comparere poteſt. Aufer opprobrium noſtrũ. Videlicet, in ſe ipſis, vt humanæ naturæ imago: opprobriũ captiuitatis ſuæ, per peccatũ cauſatæ, accipientes: & poſtea ab ipſo vnico viro Chriſto, efficienter, ſecundum iuſtam eorum petitionem, liberatæ. Hoc: quò ad præſentis gratiæ beneficium, mediãtibus ſacramentis, in peccatorũ remiſſionem, conſecutum. Sicut quò ad futuræ gloriæ beneficium reſuſcitando, addit dicendo: In die illa erit germen Domini in magnificentia & goria, & fructus terræ ſublimis, & exultatio his qui ſaluati fuerint de Iſrael. &c. In die illa erit germen Domini in magnificentia & gloria. Id eſt, naturæ humanæ germen, in Domino & ſaluatore noſtro Chriſto: magnificè & glorioſè reſuſcitando. Germen: per ſimilitudinẽ: ipſum reſurrectionis mortuorum effectũ denotando: quaſi germen de nouo exire, cũ maioris ſtatus magnificentia, & ſublimitatis gloriæ, reſuſcitando. qua in ratione concludit, conformiter, dicendo: Et fructus terræ ſublimis, & exultatio his qui ſaluati fuerint de Iſrael. &c. Et fructus terræ ſublimis. id eſt: ipſe primus terræ fructus, humanum corpus, & innocentiæ flos, in Adamo natura humana peccando, defectus: ex luti demiſſione, de quo in principio à creatore formatus fuit, & puluere in quam fuit moriendo conuerſus: in fine, ſimul cum ipſo Chriſto, ad ſublimitatẽ & omniũ cælorũ altitudinem aſcendet: in virtute ſua, nouiter glorioſè reſuſcitando. Et fructus terræ ſublimis. Quò ad vtrũq; fructum etiam, totalis humanæ redemptionis, per gratiam, & gloriam: ab ipſa ſancta humanitatis ſuæ ſanctiſſimę terra, proprio ſudore & ſanguine ſufficienter diſpoſita, & impinguata, copioſè & ſublimiter productum. Et exultatio his qui ſaluati fuerint de Iſrael. Id eſt: *his qui ſcripti ſunt in libro vitæ agni*: ſicut Apo. 1. procedit, dicendo. *Et erit: omnis qui relictus fuerit in Sion, & reſiduus in Hieruſalem ſanctus vocabitur, omnis qui ſcriptus eſt in vita in Hieruſalẽ: &c.* Eſa. 4. Qui ſcriptus eſt in vita. Id eſt, (ſicut per ſanctum Ioannem) Qui ſcriptus eſt in libro vitæ agni: de humanitatis ſuæ ſanctiſſimę libro, humanę redemptionis inſtrumẽto, tractantẽ. *Liber ſcriptus intus & foris*: quò ad Apo. 5. partem interiorem animæ, & exteriorem corporis: naturam diuinam & naturam humanam. cui exteriori libro, potentiali & elementali, interior inuiſibilis naturæ diuinæ hebdomadalis (vt dictum eſt) triũ perſonarum diuinarum & attributorum, in tribus animæ potentijs & quatuor corporis elementis ſignificatorum, correſpõdet. quaſi ſeptem ſignacula diuina & humana

Apo.3. in Chriſto, viuorum & mortuorum iudice, & clauſuræ: *qui habet clauem Dauid:* (vt ſcriptum eſt) *qui aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit. &c.* id eſt duo beneficia dicta, per gratiam, & gloriam: & duas vitæ aut iudicij reſurrectionis, ſignificando. ipſum humanum librum, clauſuras & ſignacula, in
Apo.5. æternum aperiendo, aut claudendo. Vnde: *Dignus es Domine accipere librum & aperire ſignacula eius: quoniam occiſus es. &c.* Liber vitæ facta, natura humana in Chriſto, (ſicut mortis, in homine, poſt peccatum, impœnitenter viuente) per pœnitentiæ & ſacramentorum viam, in ſuo ſanguine fundatorum, in peccatorum remiſſionem. correſpondenter omnis homo, in pœnitentiam, ſpiritualiter & corporaliter pro peccatis patiendo. & ſecundum ſuum poſſibile & ſui ſtatus obligationem, conſuetum hac in parte, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ordinem, humiliter obſeruando. per quam viam ſolùm, in libro vitæ Chriſto, reſcribitur: & de nouo aperitur: ad vitam æternam operando. Vnde *Beati qui lauant ſtolas ſuas in ſanguine agni: vt ſit poteſtas eorum in ligno vitæ, & per portas intrent in ciuitatem. &c.* Beati qui lauant ſtolas ſuas in ſanguine agni. Hoc faciunt omnes homines pœnitentes: & in vita pœnitente viuentes: lauant (vt dicit) ſtolas ſuas in ſanguine agni. Stolas ſuas: ratione, corporis, & animæ, diſtinctionis: duæ innocétiæ ſtolæ in Adamo per peccatum inquinatæ: & vna ſtola in Chriſto candidior & ſplendidior, cum diuinæ naturæ vnita eſſet: diuiſa in homine, in duas ſtolas inquinatas peccante: de nouo in ſuo ſanguine moriente, mediantibus, pœnitentia, & ſacramentis, purificatas: pœnitenter operádo. vna in Chriſto ſtola: ab ipſo æterno ſacerdote veſtita, ex puncto quo incarnatus fuit: neque vnquam in æternum nudata: nó obſtante, quod in ſpirituali parte animæ ſuæ ſanctiſſimæ, exterior corporalis nudata fuiſſet, moriendo: & de nouo veſtita, glorioſè reſuſcitando. & ſimul ipſam humanam ſtolam, in prima immortalitate, & vltimo gloriæ & vitæ æternæ præmio, quæ illi in Chriſto, non peccando, parata erat, reſtituendo. puritatis ſtola, annulus & arrha in Chriſto: in nouo per gratiam ſponſalitio, ſicut poſtea per gloriam, pœnitenti ſponſæ & peccatrici humanæ naturæ, mediantibus ſacramentis, reſtituta. ab ipſo vniuerſali ſponſo, per filij prodigi parabolam ſignificatum dicente: *Citò proferte ſtolam primam, & induite illum, & date annulum in manu eius, & calceamenta in pedes eius. &c.* Luc.15. Duo, & præſentis gratiæ, & futuræ gloriæ, beneficia, mediantibus pœnitentia, & ſacramentis, conſecuta. Noua ſtola, & nouum ſponſalitium, in Chriſto, totaliter effectũ. Noua ſtola, & nunquam in æternum ſpoliata, ſe in carne immaculata, incarnante: nouiter, in ſanctiſſima Maria virgine præparata: cum ſine peccati originalis macula concepta eſſet. Et nouũ in ſeipſo Deo & homine ſponſalitiũ: in hominis beneficio, per gratiã & gloriã æternam effectum: ſe incarnante, naſcente, & moriente: & tertia die glorioſè reſuſcitante. Myſterioſè dicit: Et date annulum in manu eius: quia in omnis hominis manu eſt, conſequi, aut perdere ipſam gratiam in macularum peccatorum mundatione, cum vult, aut non vult, in pœnitentiam operari: (ſicut dicit, Apo.22. in manu eius) per hanc viam, (vt ſcriptum eſt) ſtolam ſuam ſacerdotalem, ſpiritualem, & corporalem, lauando, in ipſius immaculati agni ſanguine lauando, ſpiritualiter & corporaliter patiendo, & ſimul cũ ipſo æterno ſacerdote, ſeipſum ſacrificando, et offerendo. vt ſit poteſtas eorum in ligno vitæ, (ſicut concludendo dicit) & per portas intrent in ciuitatem. Per portas: id eſt, per ſolitas ſeptem ſacramentorum portas: ad duas portas reductas, (ſicut declaratum eſt) Baptiſmum, & Pœnitentiam. Id eſt, ſecundum lauacrum vocalis confeſſionis macularum peccatorum, & abſolutionis ipſarum culparum. Et hæc

in ratione præparationis pœnitentialis, portæ ſunt omnia ſacramenta: concurrentia, ſicut in vnoquoque concurrunt, indiuiſibiliter omnia ſimul, cum noua & vitali reſcriptione, in vitæ Agni Chriſti Dei, & hominis, libro, vt noui characteres, in pretioſum & innocentem ſuum ſanguinem intincti, vbi virtualiter, in peccatorum remiſſionem fundantur, & recuperationem

Apo. 21. euacuatæ gratiæ, ad nouum vitæ & gloriæ æternæ ingreſſum. *Quia, non intrabit in eam aliquod coinquinatum:* (ſicut dicit) *&c. niſi qui*

Eſa. 4. *ſcripti ſunt in libro vitæ agni.* Sicut per Eſaiam: (ad ſuam metaphoram redeũdo) *Omnis qui ſcriptus eſt in vita in Hieruſalem.* In Hieruſalẽ. Id eſt: vbi ipſe liber, humana natura in Chriſto, (ſicut diuina, in Sion) ſignificata eſt: concludendo: *Si abluerit Dominus ſordes filiarum Sion, & ſanguinem Hieruſalem lauerit de medio eius in ſpiritu indic̃ij & ſpiritu ardoris.* &c. Sordes filiarum Sion. Ideſt: maculas & peccatorum deformitates, animabus, (vt rationalibus) in ipſis filiabus Sion ſignificatis, attribuendo. Dictæ, & nominatæ, filiæ Sion: inquantum quod immediatè à diuina natura, & creatore Deo originatæ ſunt, in ipſo monte Sion ſignificata. Sicut materialia corpora, ex quatuor elementis formata, in ipſa terreſtri Hieruſalem, & in cœleſti, reſuſcitantia, intelliguntur. alio

Apo. 21 in loco ſignificatum dicendo: *Veni, & oſtendam tibi ſponſam, vxorem agni. Et ſuſtulit me in ſpiritu in montem magnum & altum: & oſtendit mihi ciuitatem ſanctam Hieruſalem, &c. habentem claritatem Dei, &c. Ab oriente, portæ tres: & ab aquilone, portæ tres: & ab auſtro portæ tres:, & ab occaſu, portæ tres.* Quatuor partes, ratione quatuor elementorum: in quibus ipſa propriè aſſignata ſunt: quibus quatuor elemẽtis, tam terreſtris militans, quàm cœleſtis Hieruſalem triumphans, quò ad partem corporalem, conſiſtit: cui, vt mortali, ſanguis homicidij vniuerſalis, (ſicut parti animæ ſpirituali, vt rationali, maculæ & peccatorum deformitates) attributus eſt. vtriſque damnis, mediantibus his duobus beneficijs, reparatis. Ideſt: præſentis gratiæ beneficium, mediantibus ſacramentis, ipſas maculas & peccatorum deformitates, parti rationali animæ attributas, totaliter purgantibus: & futuræ gloriæ beneficium, reſuſcitando: ipſo ſanguine homicidij mortis corporalis, à mortali peccati culpa vniuerſaliter cauſati, in æternam vitam Eſa. 4.

reſuſcitando, totaliter loto. ſicut dicit: *Et erit. omnis qui relictus fuerit in Sion, & reſiduus in Hieruſalem, ſanctus vocabitur, omnis qui ſcriptus eſt in vita in Hieruſalem: ſi abluerit Dominus ſordes filiarum Sion,* (id eſt animarum) *& ſanguinem Hieruſalem,* (id eſt, ſanguinem homicidij vniuerſalis corporalis) *lauerit de medio eius in ſpiritu iudicij, & ſpiritu ardoris. &c.* In ſpiritu iudicij, & ſpiritu ardoris. Duo diſtincta. Ideſt: In ſpiritu iudicij, quò ad partem animæ rationalem: et in ſpiritu ardoris, quò ad partem corporis ſenſualem. Myſteriosè etiam dicit, de iuſtis tractando: Omnis qui relictus fuerit in Sion. Ideſt, quò ad animam: relictam, vt ſpiritus, in Sion ſpiritu Deo, (à quo immediatè dependet) ex puncto quo à corpore ſeparata eſt. Vbi, per ſã- Apo. 14.

ctum Ioannem: *Beati mortui, qui in Domino moriuntur. &c.* In Domino: ideſt, in Sion Deo Eſa. 4.

relicti, quo ad animam. Sicut per Eſaiam, relictus in Sion, quò ad animam: & reſiduus in Hieruſalem, quò ad corpus: in ipſa Hieruſalem ſignificatũ: quod eſt pars quæ in terra reſtat, & in maternæ Hieruſalẽ terreſtris gremium, & catholicæ Eccleſiæ militantis: cum præteritorum bonorum operum & ſacramentorum diſpoſitione, (opera enim illorum ſequuntur illos) vt conſequi poſſit ſecundum futuræ gloriæ beneficium, vltima die in Chriſto reſuſcitando. qua in ratione ſubiungit, comparatiuè cõ Eſa 4.

cludendo: *Et creabit Dominus ſuper omnem locum montis Sion, & vbi inuocatus eſt, nubem per diem, & fumum & ſplendorem ignis flammantis in nocte: ſuper omnem enim gloriam protectio. Et tabernaculum erit in vmbraculum diei ab æſtu,*

& in ſecuritatem et abſconſionem à turbine , & à pluuia. Et creabit Dominus ſuper omnem locum montis Sion, & vbi inuocatus eſt, nubem per diem. Res diſtinctæ ſunt , Sion, quæ eſt arx Hieruſalem, naturam diuinam (ſicut dictum eſt) ſignificans: & ipſe mons, vbi ipſa ciuitas ædificata eſt: in vniuerſali, naturam humanam ſignificans: ex qua, in Chriſto, reſuſcitante, ipſa Hieruſalem cæleſtis conſiſtit: Ita quod, ipſe mons Sion, Chriſtum ſignificat: natura diuina, & humana ſimul vnitis. Vbi, ratione vnionis vniuerſalis electorum ſuorum, in ipſo monte Sion Chriſto, reſuſcitantium, dicit: Et creabit Dominus ſuper omnem locum mõtis Sion, & vbi inuocatus eſt, nubem per diem. &c. Super omnem locũ Ideſt: diſtinctè, ſuper omnem electum: locum ipſius montis Sion Chriſti ſaluatoris. Et vbi inuocatus eſt. Id eſt: ei quod principio dixit correſpondendo, de ſeptem mulieribus
Eſa. 4. angelicis, naturam humanam ſignificantibus: Deo dicentibus, *Tantummodo inuocetur nomen tuum ſuper nos: aufer opprobrium noſtrum. &c.* Vbi, ipſo opprobrio omnis præteritæ paſſibilitatis totaliter ablato: Et creabit Dominus (ſicut dicit) ſuper omnem locum montis Sion, & vbi inuocatus eſt, nubem per diem, & fumum & ſplendorem ignis flammantis in nocte: ſuper omnem enim gloriã protectio. &c. Quod in figura & teſtimonio effectum fuit, in tranſitu per deſertum, vt in promiſſionis terram intraret, cæleſtem Hieruſalem ſignificantem. ſicut
Exo. 13. ſcriptum eſt: *Dominus autem præcedebat eos ad oſtendendam viam per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis: vt dux eſſet itineris vtroque tempore.* cui figuræ et teſtimonio correſpondendo, dicit: Nubem per diem: quò ad corpus, et humanam in Chriſto naturã: Et fumum & ſplendorem ignis flammantis in nocte: quò ad animam, et illuminantem naturam diuinam, ſimul cum humana
Eſa 4. in Chriſto vnitam. et hac in ratione: Super omnem enim gloriam protectio. Id eſt, quia tunc efficienter in omni communicationis gloriæ protectione et lucis æternæ, Et tabernaculum erit in vmbraculum diei ab æſtu, (vt dicit) et ſecuritatem et abſconſionem à turbine, & à pluuia. Ideſt: figuratum tabernaculum Chriſtus ſaluator, verus homo, et verus Deus ſimul, mons & arx ipſius ciuitatis Hieruſalem & humanæ naturæ, in columna nubis per diem, (vt dictum eſt) & columna ignis per noctem ad demonſtrandam viam, ſignificatum: nõ ſolùm per gratiam et mediantibus ſacramentis erit vmbraculum diei ab æſtu iuuenilium concupiſcentiarum humanarum, & in ſecuritatem & abſconſionem à turbine periculoſorũ & repentinorum effectuum mortalium peccatorum, ſed ad pluuiam conſequentium aquarum conſummationis ipſorum delictorum, iræ Dei et vindictæ in hoc et in alio ſeculo, ipſarum offenſarum: nouiſſimè (omni ipſa mortalitate euacuata) ad gloriam, et vitam æternam reſuſcitando. Vnde per Dauidem: *Quoniam* Pſal. 26.
abſcondit me in tabernaculo ſuo: in die malorum protexit me in abſcondito tabernaculi ſui. in abſcondito tabernaculi ſui: ſicut per Eſaiam, concludendo, et huic capiti quarto finem dando: Et tabernaculum erit in vmbraculum diei ab æſtu, et in ſecuritatem & abſconſio- Eſa. 4.
nem à turbine et à pluuia. (ſicut declaratũ eſt) Et per ſanctum Ioannem conformiter: *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus: & habitabit cum eis. &c.* quod, cum multum ad pro- Apo. 21.
poſitum ſit, Domini gratia, ſequenti capite declarabitur.

CAP. L.

Q*Voniam abſcondit me in tabernaculo ſuo: vt ſupra.* Hoc naturæ humanę in Chriſto tabernaculum: duobus modis conſi- Pſal. 26.
deratur. videlicet quò ad partẽ corporalẽ, tãtùm, ex quatuor elementis compoſitã, & fabricatam: partis ſpiritualis animæ habitaculum: & quò ad vtrumque, ſimul vnitũ: Dei creatoris ſui habitaculum, ſe Verbum incarnando. Et hominis tabernaculum, quò ad partem corporalem, tantùm: ratione

one ipſius infuſionis partis animæ rationalis: ſicut à principio effectum fuit, creator Deus, ipſum corporale tabernaculum (vt ſcriptum eſt) de limo terræ formando: id eſt, ex ipſis duobus, terra & aqua, cum alijs duobus, aere & igne, ſimul vnitis: & animam in ipſam ſuã habitationem corporalem infundendo. quod fuit in teſtimonium manifeſtationis in carne ipſius Dei: & vnionis diuinæ, cum humana natura. ſicut dicit: *Et inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitæ,*
Gen. 2. *& factus eſt homo in animam viuentem.* Ita quòd, ipſa quatuor elementa, quatuor ipſius creatoris Dei attributa (vt dictum eſt) ſignificantia, id eſt, potentiam, ſapientiam, iuſtitiam, & bonitatem infinitam, portæ homini, in eorum concordantia fuerunt, ab obedientiali præcepti Dei obſeruatione, dependente, vt ad habitandum in perpetuo, in ipſum corporale tabernaculum ingrederetur. Effectus, bonitati & creatoris miſericordiæ, attributus: ſecundum Iob, dicẽtem: *Vitam & miſericordiam tribuiſti mihi.* Et è
Iob 10. contrario, rectæ iuſtitię diuinę inſtrumentum fuerunt, in eorum diſcordantia, ab inobediẽtiali ipſius legis transgreſſione, cauſata, vt illũ de ipſo corporeo tabernaculo eijceret. Sicut ſcriptũ eſt: *Ignis, grando, fames,*
Eccli. *& mors*, (id eſt, ipſa quatuor elemẽta) *omnia hæc ad vindictam* (ſicut ad vitam) *creata ſunt.* Vbi, hac in ratione tabernaculi hominis, quò ad partem corporalem elementalem, Spiritus ſanctus, per apoſtolorum principem dicit: *Iuſtum autem arbitror quamdiu ſum in*
2. Pet. 1. *hoc tabernaculo, ſuſcitare vos in cõmonitione: certus quod velox eſt depoſitio tabernaculi mei. &c.* Sicut, q̃ humana natura Dei tabernaculũ fit, per gratiã, & gloriã, & quò ad corpus et animã, ſe Verbũ incarnãdo, moriẽdo, & reſuſ-
Apo. 21. citando, hoc alio in loco dicit: *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus: et habitauit cum eis. &c. Et qui ſedebat in throno. Ecce noua facio omnia, et cætera.* Quia, ratione vnionis hebdomadalis animæ & corporis, in homine: trium potentiarum & quatuor elementorum: & concurſus per gratiam ſuperioris trium perſonarum diuinarum, & quatuor attributorum ipſius Dei: vbi ſeptem ſacramenta in Chriſto Deo & homine fundata ſunt: reſurgit rationalis plenitudo concordantis octauæ potentialis & ſenſitiuæ, in imaginem & dignum Dei tabernaculum, conforme ſuæ ſanctæ legi rectè operando: ſuam in gloriam reſurrectionem teſtificantis. Et è contrario, diſcordans: in imaginem & dæmonij habitationem: & teſtimonium ſimul reſurrectionis ſuæ in iudicio. vtraque, ſecundum concordantiam, aut diſcordantiam cum ipſo Deo, in homine, ad varios præſentis gratiæ gradus, & futuræ gloriæ, ſiue culpæ & pœnæ æternæ, reſurgente. Et ſicut tot portæ & clauſurę ſunt, per quas, mediantibus ipſa gratia & ſacramentis apertę omnia in ipſo homine concordanter renouantes, (ſicut ſcriptum eſt: *Quoniam confortauit ſeras portarum tuarum*) ad habitandum in ipſam humanam domum, Deus ingredietur: Dei tabernaculum factam, mediante ipſa gratia. aut contrariè, ea egreditur: & ſunt ſimiliter, ſicut tot portæ, feræ, & ſigilla contra ipſum Deum: per quas tentator dæmon ingreditur: (homine peccante) Dei imaginem, in hydram ſuam horrendam ſeptem mortaliũ capitum, transformando. in omni mortali peccato, (ſicut ſacramẽta, in vnoquoque ipſorum, dignè recepto, vt dictum eſt) omnia ſeptem, per participationem cum primo ſuperbię, concurrentia: ipſam reſurgẽtem plenitudinem ſenſualem & potentialem, in teſtimonium reſurrectionis ſuæ in iudicio, diſcordanter producentem. Et ſicut à principio, ſeptẽ principes & lucidiſſimę lampades cœleſtes angelicæ, coram Dei maieſtate: ſacrificanter, in hominis auxilium et incarnationis Verbi teſtimonium, illuminantẽ caritatis igni Spiritu ſancto, perpetuò ardentes: quibus omnis natura angelica, in particulare & vniuerſale humanæ auxilium, vnita eſt: ſic etiam ſeptem capita, & tenebroſi principes inferna-

Pſal. 147.

peccáte:ab ipſo fortiore illo Chriſto, Deo & homine de nouo in ſe ipſo poſſeſſæ & acquiſitæ:& ipſa naturalia ſpolia & dona humana, cum ſupranaturalibus per gratiã & virtutem diuinam, quibus peccãdo ſpoliatus fuit, de nouo & ad nouam gratiam fidelibus ſuis, mediantibus ſacramentis, diſtribuente:(ſicut concludit, dicendo: Et ſpolia eius diſtribuit) per hanc nouam viam, de nouo homo ad vitam æternam operando. Et hoc, à Deo fideli Abrahamo promiſſum fuit, filium ſuum Iſaac, Chriſti figuram, fideliter & obedienter ſacrificãti: conformiter dicente:

Gen. 22. *Poſſidebit ſemen tuum portas inimicorum ſuorum, & benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terræ, quia obediſti voci meæ.*

Pſ. 9. Et per Dauid: *Qui exaltas me de portis mortis, vt annuntiẽ omnes laudationes tuas in portis filiæ Sion, &c.* Qui exaltas me de portis mortis: quoad ipſas portas mortiferas, ſenſuales & potentiales, in peccati ſtatu. Vt annunciem omnes laudationes tuas in portis filiæ Siõ: Quo ad ipſas nouas portas, arma & ſpolia naturalia, & ſupernaturalia, vt dictum eſt, de nouo in Chriſto acquiſita:& ab ipſo redemptore fidelibus ſuis, per gratiã & mediantibus Sacramentis, diſtributa in arma defenſiua, per nouam & gratioſam concordantiam, ad vitam æternam operando, cõtra mortiferam peccati diſcordantiam, & ipſius dæmonij, mundi, & carnis repugnãtiam. Portæ animarum fidelium, quò ad ipſam rationalem vnionem, vt interent in ſanctam ciuitatem, & fidelium vnionem, mediantibus ſacramentis: in præſenti vita per gratiam, militanter, in pœnitentia operantium. & in futura per gloriam, reſuſcitãtium: Dictæ, filiæ Sion: ideſt, vt ſpiritus, filiæ ipſius ſpiritus Sion naturæ diuinæ: cui primæ in Chriſto formæ ſuarum paſſionũ, (vt dictũ eſt) ipſa redẽptionis humanæ victoria, principaliter attribuitur. Vbi ipſe Dominus, conformiter, ſancto Petro.

Mat. 16. *Et ego dico tibi quia tu es Petrus: & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam:* Omnia in futuro: quia, quando hæc dixit Dominus, per ipſum humana redemptio effecta non erat, obedientialiter moriendo: ſicut poſtea fuit: omnis fidelis poſſidendo per gratiam, & mediãtibus ſacrãmentis, nouiter obediendo, infernales portas (propter peccati inobediẽtiam) diſcordatorum ſenſuum & potentiarum, in nouam obedientialem concordantiam, ad vitam æternam operando. Vnde: *Poſſidebit ſemen tuum portas inimicorum ſuorum, et benedicentur in ſemine tuo omnes gẽtes terræ,* (qua ratione?) *quia obediſti voci meæ.* Gen. 22. Poſſidebit ſemen tuum portas inimicorum ſuorum: etiam omnes credentes comprehendendo: ipſius Verbi ſemen, mediantibus prædicatione euangelica & ſacramentis. Vbi Spiritus ſanctus etiam per Eſaiam. Eſa. 26. *Aperite portas, & ingredietur gens iuſta, cuſtodiens veritatem.* Gens iuſta: loquendo de ipſis ſeminatoribus apoſtolicis ipſius ſeminis Verbi Dei, & ſacroſancti Euangelij ſui, donec ſtabit mundus. & hoc modo, *Et portæ inferi* (ſicut dicit) *non præualebunt aduerſus eam.* Aduerſus eam: Ideſt, contra ipſam in Chriſto portã, Summum Pontificem, & petram ſimul. Vniuerſalis in Chriſto porta, & fundamẽtũ, per vniuerſalem obedientiam, in ipſius tabernaculi Dei humanæ naturæ reædificatione: per inobedientiam in Adamo, vniuerſaliter deſtructi: & in Chriſto, per obedientiam reædificati: et ipſa noua gratia reædificationis et regenerationis humanæ in ſuo ſanguine, ad vitam et gloriam æternam, moriente, et reſuſcitante: per præcedentem obedientiam ſolùm, ipſi ſuo vicario in terra, & in locum ſuum, vniuerſaliter datam, & mediantibus ſacramentis, ab ipſo etiam inſtitutis in remiſſionem peccatorum, communicata. Ioan. 16. Vnde: *Aperite mibi portas Iuſtitiæ, & ingreſſus in eas confitebor Domino.* Pſ. 117. Hoc, quò ad naturales portas humanas, vt dictum eſt, mediantibus ſacramentis, apertas. & quia omnes iſtæ portæ, potentiales, et ſenſuales, ad vnam ſolam portam

nis,ſicut paradiſus Domini.Ideſt, *Vidit igi-*
Gen. 3 *tur mulier quòd bonum eſſet lignum ad veſcendum, & pulchrum oculis, aſpectuque delectabile: & tulit de fructu illius, & comedit:deditque viro ſuo, qui comedit.* vbi mortalis naturæ humanæ ſeparatio,à creatore ſuo Deo,cauſata fuit: & ipſorum duorum fratrum,carnis, & ſpiritus:in myſterioſa Lot,ab Abrahamo,ſignificata.ſicut concludit, cum myſterio dicendo: *Elegitque ſibi Lot regionem circa Iordanem, &*
Gen. 13. *receſſit ab oriente: &c.* Id eſt: ſecundum quod ipſe fluuius interpretatur, Fluuius Iudicij: homo voluntariè ſibi à principio ipſam mortem eligendo, & ad ipsam mortalem vitam tranſitoriam accedendo, in ipſo fluenti flumine ſignificatam:recedendo ſimul ab oriente vniuerſalis lucis Dei, Verbi incarnati: ipſi iudicio,& vniuerſali ſenten-
Gen. 2. tiæ, *Morte morieris*,(ſicut ipſe Chriſtus,homo mortalis factus, & in vniuerſalem ipſius culpæ redemptionem moriẽdo) perpetuò obligatus manſit: ſicut concludendo, & ipſam mortalem carnis & ſpiritus diuiſionem ſignificando,dicit: *Diuiſique ſunt alterutrum à fratre ſuo.* Vnde, conformiter de ipſis Sodomitis,& ſenſuali natura humana, di-
Gen. 14. cit: *Duodecim enim annis ſeruierunt Chodorlahomor, & tertio decimo anno receſſerunt ab eo:* in quo numero duodecimo,humanæ vitæ per innocentiam perpetuitas,et occaſio per hãc viam nouæ ſuæ regenerationis per gloriam,& vitam æternam,non peccando, ſignificata eſt quæ per gloriam regeneratio, à Chriſto nobis per gratiam, moriente & reſuſcitante,acquiſita fuit: ſicut à iuſtis in vltimo vniuerſalis reſurrectionis & iudicij die,obtinebitur. In decimo tertio numero quem dicit,receſſus eorum, quinque rebellantium regum,quò ad quinque ſenſus corporales,poſt peccatum: & conſequens prælium,in pœnam & ipſius culpæ caſtigationem,mediantibus quatuor regibus, & neglecto dominio,quò ad quatuor elementa,et attributa diuina,in ipſis quatuor elementis ſignificata,ſecundum interiorem & exteriorem eorum diſcordantiam contra ipſum peccatorem et miſerabilem humanam vitam,perpetuò factam: vniuerſalis carnis contra ſpiritum rebellio, & hominis contra Deum creatorem ſuum,teſtificata eſt. Sicut myſterioſè dicit: *Et egreſſi ſunt rex Sodomorum: & rex Gomorrhæ, rexque Adamæ, & rex Seboim, nec non et rex Balæ, quæ eſt Segor: et direxerunt aciẽ contra eos in valle ſylueſtri, ſcilicet aduerſum Chodorlahomor regem Elamitarum, & Thadal regem gentium, & Amraphel regem Sennaar, et Arioch regem Ponti: quatuor reges aduerſus quinque.* (id eſt, quatuor dicta vindicantia elementa, & ſpretũ dominium attributorum diuinorum contra ipſam ſenſualem rebellem humanam naturam,in ipſis quinque rebellibus regibus intellectam) *Vallis autem Sylueſtris habebat puteos multos bituminis.* (id eſt præcipitiorum multitudinem, et interituum carnis et ſenſualitatis humanæ) *Itaque rex Sodomorum, & rex Gomorrhæ terga verterunt, cecideruntque ibi* (Ibi: id eſt,cum pœnæ diſtinctione, ſecundum vniuscuiusque vitia et peccata, præcipitati. quinque ſuperatos reges, quo ad quinque ſenſus, ad duos ſolùm reges cum myſterio reducẽdo, id eſt animam, & corpus,ex quibus ipsa præcipitata et totaliter reprobata natura humana conſiſtit: ſicut dicit. Itaque rex Sodomorum,et rex Gomorrhę terga verterunt,cecideruntque ibi) *Et qui remanſerant fugerunt ad montem.* (Ad montem: id eſt, ad montem ſaluatoris Chriſti,et Eccleſiæ ſuæ fidelis. *Mons,in quo*
beneplacitum eſt Deo (vt ſcriptum eſt) *habi-* Pſ 57.
tare in eo: etenim Dominus habitauit in finem.et cætera. Habitabit in finem. Id eſt, in illis, qui ſecundum ſpiritum aſcendunt per ſalutiferam,aſperam, & anguſtam, pœni-
tentiæ viam, *quæ ducit ad vitam*: per quam Mat. 7.
pauci illi iuſti ambulant, qui ſalui remanent, reſpectu multitudinis ſenſualium, qui deſcendentes ſecundùm

ſilio:non in figura & ſignificatione, vt Melchiſedech panem & vinum offerendo: ſed realiter ſeipſum, in Euchariſtiæ ſacramento, ſicut in altari crucis: & omnis alius ſacerdos in omni alio altari. (vt ipſe in ſacramenti ipſius inſtitutione ordinat) panem, & vinum, in corpus, & ſanguinem ſuum tranſubſtantiando. natura diuina & humana, in ipſo Chriſto vnitæ: et in ſacrificio laudis, tali victoriæ vniuerſalis redemptionis humanæ, conuenienti, Patri ſuo Abrahamo, excelſo Deo, in diſtincta perſona, diſtinctè offerente. Non in figura & medicinali ſigno, vt figuratiuè in deſerto factũ
Num.21. fuit, (Abſit quod taliter credatur, blaſphemanter dicendo, quod verum, ipſa Patris veritas non dicit) exteriores corporales plagas, tantum, medicante: ſed in effectu, & realiter, ſicut in cœlo in corpore glorioſo eſt, ad dexteram Patris, ſedens: in ipſius figuræ complemento, vt verus medicus & medicina, interiores peccatorum plagas medicans: in exterioribus ipſis ſerpentum morſibus ſignificatas. Non paſſibiliter, viſibiliter & palpabiliter, ſicut figurans ſerpentis æreũ ſignum, Chriſtum in cruce pendentem, ſignificantis: viſibiles plagas medicantis: ſed inuiſibiliter & impaſſibiliter, imo glorioſè, in conſecrata panis & vini hoſtia conſiſtit, ſicut poſtea reſuſcitatus fuit, & eſt ad dexteram Patris in cœlo, & ſic inuiſibiliter oblatus eſt: vtrunque gratiæ, & gloriæ æternæ beneficium, quam ſperamus, commemorando: inuiſibiles peccatorum plagas, per inuiſibilem virtutem ſacramentalem & ſalutis ſpiritualis effectũ, in ipſarum culparum remiſſionem, inuiſibiliter remittens. Ideſt, cùm dignè recipitur: charitatis diuinæ legis formam obſer-
Sap.16. uando. Sicut myſterioſè dicit: *Etenim cum illis ſuperuenit ſæua beſtiarũ ira, morſibus peruerſorũ colubrorum exterminabantur. Sed non in perpetuum ira tua permanſit, ſed ad correptionem in breui turbati ſunt, ſignum habentes ſalutis, ad commemorationem mandati legis tuæ.* Ideſt: ad commemorationem primi mandati, facti homini, & voluntariæ legis diuinæ ſub mortis pœna, quod de arbore ſcientiæ boni & mali non comederet: in ipſo ligno & mortifero pẽdentis ſerpentis fructu, figurata, in teſtimonium vniuerſalis damni peccati hominis, non obedientis: & in ſignum ſalutis, & vniuerſalis ipſius plagæ medicinæ per Chriſtum vniuerſalem ſaluatorem: Similiter in ſalutifero crucis ligno pendentem, in peccati imaginem, & vniuerſalem ipſius culpæ redemptionem. Sicut concludit dicendo, & cum ipſo Chriſto loquendo: *Qui enim conuerſus eſt, non per hoc quod videbat ſanabatur, ſed per te omnium ſaluatorem.* Arbor et mortis fructus in Adamo, non obedienter comedente, & arbor & vitæ fructus in Chriſto ſaluatore et ſecundo Adamo: in ſerpentis peccati imagine, & vniuerſalis ipſius culpæ ſolutionis, in crucis arbore pendente, obedienter moriente. mediantibus ſacramentis, Baptiſmo, & Pœnitentia, vnuſquiſque ſuas culpas cõfeſſori approbato vocaliter cõfitẽdo, per gratiã, ad gloriã æternã, effectum. Et hac in ratione futuri effectus per Chriſtum ſaluatorem, vniuerſalis peccatorum remiſſionis: ſignum habentes ſalutis, vt dicit: (hæretici intelligite) per eandem viam & propriæ crucis ſignum, (*ſi. vt dicit, Signum habentes ſalutis*) in præſentis vitæ militãtis deſerto, ſecũdũ apoſtolicũ ordinẽ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, cõſuetum, & crucem proprium ſtatum & vniuſcuiuſque obligationem, vt ipſe Chriſtus docet, pœnitenter operando. Sed tanti beneficij cõmemoratio, & tam digni, quàm conuenientis ſacrificij redemptionis per gratiam efficienter, Chriſto moriendo, et reſuſcitando, effectæ: non in ſignum ſalutis in futuro, (intelligite ignari qui hæc dicitis) nec in commemorationẽ figuræ præteritæ Iſaac, & Melchiſedech: ſed *in meam commemorationem*, ſicut dicit, et dignum & conueniens ſacrificiũ veri corporis & ſanguinis Chriſti: per præſentem remiſſionis peccato-

rum effectum ad vitam & gloriam æternã,
vsque ad conſummationẽ ſæculi in hoſtia
conſecrata, in omnis figuræ complemẽto,
realiter & præſentialiter oblati. Sicut ſcri
Mat. 26. ptum eſt, dicendo: *Accepit Ieſus panem, & bene-*
dixit, ac fregit: deditque diſcipulis ſuis. & ait. Acci
pite & comedite: hoc eſt corpus meum. Et accipiens
calicem gratias egit: & dedit illis dicens. Bibite ex
hoc omnes. Hic eſt enim ſanguis meus noui teſtamen-
ti, qui pro multis effundetur in remiſsionem peccato-
rum. Quod, magnum non eſt miraculum, vt
dictum eſt, neque magna admiratio (bre-
uiter ad concludendum: rationes in prin-
cipio propoſitas, cõmemorando) Quia, e-
tiam ſi ſit (vt eſt) hoc Euchariſtiæ ſacramẽ-
tum venerabilius & maius omnibus ſacra
mentis: in quo indiuiſibili Domini corpo-
re, natura diuina, & humana ſimul oblatæ,
(ſicut ſimul, indiuiſibiliter vnitæ, & indi
uiſibiliter cõmunicatæ, & receptæ) omnia
ſacramenta virtutem accipiunt, & indiui-
ſibiliter continentur: quo modo ſit, conſi-
derato: & facilitate ſuæ transubſtantiatio-
nis panis & vini, in corpus & ſanguinem
Domini: quãto facilius eſt, tanto minus eſt
miraculũ, & eò credibilius ſit. Circa quod:
(vt ad concluſionẽ, & huius tractatus finẽ
veniatur: credẽtes, & in Chriſto humiles &
fideles relinquẽdo) Hoc tibi ſufficit, incre-
dule et infidelis homo, pro re certa & indu
bitabili tenere, quæ negari nõ poteſt, quòd
in ipſo pane & vino virtualiter ipſa qua-
tuor elementa ſint: id eſt, terra, aqua, aer, &
ignis: & non propterea, ipſe panis & vinũ,
ſaporem aliquem habet, odorem aut ſensũ
aliquem in guſto humano, terræ, aquæ, aut
ignis: pars inuiſibilis, impalpabilis, & in-
corruptibilis: in re viſibili, palpabili, &
corruptibili, conſiſtens: quæ, cum efficien-
ter ad corruptionem venerit, non eſt cũ læ
ſione aliqua elementali, cui vsque tunc, ni
tebatur: quæ nihilominus reſtat in vnione
vniuerſali ipſorum quatuor elemẽtorum,
in ſua propria impaſſibilitate, firma & in-
tegra: ſimiliter debes credere, & pro re cer-
ta & indubitabili tenere, quòd ſicut ipſa pars
materialis ipſorum quatuor elemento-
rum, inuiſibiliter & impalpabiliter in ipſa
panis & vini hoſtia conſiſtit: ſic etiam faci-
lius conſiſtit Verbum incarnatum, ſecun-
dũ ſuã potẽtiã infinitã, cum formaliter (vt
dictũ eſt) transubſtantiata eſſet in corpus
& ſanguinẽ ſuum: ſimiliter impaſſibile, &
inuiſibile: ſicut poſt glorioſam ſuam reſur-
rectionẽ fuit: niſi quando pro myſterij hu-
ius confirmatione, aliquãdo diſcipulis ſuis
apparere voluit: & modico tẽpore, poſt qua
draginta dies, aſcendens ad cœlũ. ſicut ſcri-
ptũ eſt: *Videntibus autẽ illis, eleuatus eſt: & nubes* Act. 1.
ſuſcepit eũ ab oculis eorũ. &c. Nubes: id eſt maior
reparatio, pro eorũ cõſeruatione, illa qua
vsque tunc in terra vſus erat, omni cælo glo
rioſus totaliter apparẽdo. velatus ſimiliter
ex illa parte, quæ in ipſa hoſtia viſibilis eſt,
(ſicut erat inuiſibilis elementalis) palpabi
lis & corruptibilis, vt ab humana & mor-
tali creatura videri non poſſit (vt dictũ eſt)
quæ ſubitò non moriatur, (ſicut ſcriptum
eſt: *Qui ſolus habet immortalitatem, & lucem habi-* 1. Tim. 6.
tat inacceſsibilem. quẽ nullus hominum vidit, ſed nec
videre poteſt) donec iudicans, hominibus im
mortalibus appareat: omnes ad vitã aut
mortẽ æternã reſuſcitando. Et hac in ratio
ne & ordine ſacrificij panis & vini, in Mel-
chiſedech altiſſimi ſacerdote, figurati: ipſe
æternus ſacerdos Dei filius, ſe Panẽ nomi-
nat, dicendo. *Ego ſum panis viuus qui de cælo deſ* Ioan. 6.
cẽdi. ſimiliter & cũ myſterio, ratione ſuæ æ-
ternæ generationis, & effectus incarnatio-
nis ſuæ, Verbũ nominatur. ſicut ſcriptũ eſt:
Et verbũ caro factum eſt. Dicta panis viuus na Ioan. 1.
tura diuina in Chriſto, de cœlo deſcẽdens,
(ſicut verbũ) ratione quatuor ſuorũ attri-
butorũ: id eſt, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ,
& bonitatis infinitæ: eſſe & ſubſtãtia ipſius
inuiſibilis creatoris Dei, trini & vnius: in i-
pſis quatuor elementis, ſignificatorũ: quæ
ſunt etiã eſſe & ſubſtãtia ipſius panis & vi-
ni, ſecundũ electionis ſuæ finem. ſubſtãtia
elementali conuerſa ſiue tranſubſtantiata
(vt di-

(vt dictum eſt) in corpus & ſanguinē inuiſibilem, & incorruptibilē filij Dei: Ita quod ex tereſtri pane, ſecundū communem ſuū finem, factus eſt vnus ſolus panis viuus & cæleſtis in Chriſto, Verbo incarnato. ſicut dicit: *Ego ſum panis viuus qui de cælo deſcendi*. Vbi, magnus error & temeritas magna eſſet contra ipsam veritatē Chriſtū Deū & hominē, tenere & credere, quòd poſt ipſius hoſtiæ conſecrationē, ſimul ſint, & corpus & ſanguis Domini, & eſſe et ſubſtantia panis & vini, vt primò erat: ſicuti etiam error eſſet tenere & credere, quod poſtquam Dei filius incarnatus fuit: diuina natura, ab humana, & humana, à diuina ſeparata erat: cū ab vtraque vnicū ſuppoſitū factū ſit: à Spiritu ſancto declaratū per Athanaſium dicē- Athan.
te: *Sicut anima rationalis & caro vnus eſt homo, ita Deus & homo vnus eſt Chriſtus*. Et per Apoſtolum et Euangeliſtam, dicentem: *Et verbum caro factum eſt*. Ioan. 1.
Et ſi quæras: Quo modo Verbum Dei filius, cum Spiritus eſſet, caro fieri poteſt? Intelligere debes, quod ſic dicit, in exaggerationem ipſius tam indiſſolubilis, quàm inenarrabilis vnionis ipsarum duarum naturarū, diuinæ & humanæ, ſe Verbum incarnādo: faciens ex ipſo Verbo diuino Dei filio, & Verbo humano elementali, (quod illud eſt, quod caro factum fuit in diuinæ vnione, in virginali vtero) vnum ſolum verbum, & vnicum ſuppoſitum Dei, & hominis ſimul. Et ne cum errore acciperetur, pro Verbo humano, tantùm, quod erat in principio apud hominem, (ſicut dicit: In principio erat verbū) id eſt, ipsa quatuor elementa: (ſicut declaratū eſt) excepto verbo, quod erat apud Deum, (vt dicit) æternū Verbū: ſubiūgit, dicēs, *Et habitauit in nobis*: quod proprium Dei eſt. Sic etiam ſimiliter, in hoc ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramento: incarnatus, Dei filius nominatus, panis: ratione ipſius vnionis, quæ fit: ipſum Verbum elementale, in ipſo pane, et vino (ſicut in virginali vtero) virtualiter conſiſtēs, in corpus, & ſanguinē ſuū, trāſubſtātiādo: faciēdo ex ipſo pane mortuo terreno, vnū ſolū panē viuum in Chriſto, de cælo deſcendentem: ſicut dicit. Ego ſum panis viuus, qui de cœlo deſcendi. Ioan. 6.
Et ſicut ipsum Verbum incarnatum, ex duabus rebus diſtinctis, et vnico ſubiecto, conſiſtit: id eſt: diuina natura, et humana ſimul vnitis: parte inuiſibili, et parte viſibili: à principio, in vnione inuiſibilis animæ, et viſibilis corporis, humanæ, teſtificatum: ſic etiam, panis et vini hoſtia: vtrūque diſtinctè conſiſtit ex parte viſibili, & parte inuiſibili, in vno ſubiecto. quæ pars inuiſibilis elementalis, quæ eſt ſubſtantialis ipſius panis et vini, ſecundum (vt dictū eſt) electionis ſuæ finem: tā diffuſa eſt in ipsa corporea panis et vini parte, ſicut anima in corpore humano, quod rectè dici nō poteſt, panis, et terra: vinum, et aer: aqua, & ignis: ſed tantū panis et vinum. ſicut homini, in quo anima eſt principalis pars, & quę dat eſſe corpori: dici nō poteſt, dū ipſa vnio durat, corpus et anima: propriè et rectè loquendo: ſed tantùm, homo. *Nam ſicut anima rationalis, & caro vnus eſt homo* (Spiritus ſāctus per Athanaſiū dicit) *ita Deus & homo, vnus eſt Chriſtus*. Sic etiā, in panis et vini hoſtia: cōſecratione facta, et tranſubſtantiatione inuiſibilis partis elemētalis, (quæ eſt eſſentialis, ſecundū hunc principalē finem) in corpus, et ſanguinē Domini: dici non poteſt, cum veritate et propriè loquendo: panis, et vinum: et corpus et ſanguis Chriſti: Panis terreſtris, et panis cæleſtis ſimul: quamuis immutabiliter, in ipſa hoſtia reſtet priſtinus odor, ſapor, et nutrimētū: ſed tātū, corpus et ſanguis Chriſti: panis viuus de cœlo deſcendēs. ſicut absq; dubio eſt in tota ipsa hoſtia, et in quauis parte vt dictum eſt, quamuis minima ſit, et imaginari poſſit, cū propria præſentia et aſſiſtētia, ſicut eſt ad dexterā Patris in cęlo, et dū defectu ipſius neceſſarij velaminis partis viſibilis, et corruptibilis ſpecierū ſacramētaliū interrupta nō eſt.

& ſicut

& ſicut talis, particulariter à ſacerdotibus, cum tremore tractari debet: et vniuerſaliter ab omnibus, cum omni timore & reuerentia, ſecundum ſanctæ Romanę Eccleſię ordinem, dignè recipi & adorari.

CAP. LII.

ET vt omnis dubitatio, gratia & Domini Dei luce, reſoluta ſit: (vltra id quod dictũ eſt), reſupponẽs quod tu hæretice, & infidelis etiã diceres: Quo modo plurimis in locis, hoſtijs, & altaribus, & eodem tempore, integrè & indiuiſibiliter Domini corpus eſſe poteſt? Fortè, creſcit, & multiplicat plurimis in corporibus, ſecundum quod plures hoſtiæ ſunt. aut diminuit, ſecundum quod eodem tempore magis aut minus conſumptæ ſunt? *Cuncta res difficiles:* (dicit Spiritus ſanctus) *non poteſt eas homo explicare ſermone. &c.* Sed his omnibus non obſtantibus ſecundum naturalem ordinem, relicto ſupranaturali omnipotentiæ diuinæ, hoc magnum non eſt miraculũ, neque magna admiratio. & quanto magis naturale habet, tanto minus difficile, & ad credendum facilius eſt. antecedentibus verbis, clarè & apertè verificatum. *Omnia flumina intrant in mare:* (prædicit) *& mare non redundat: ad locum, vnde exeunt flumina, reuertuntur vt iterum fluant. &c.* Ita quod, vnum eſt aquæ elementum, (ſicut vnum eſt Domini corpus) naturaliter plurimis in locis fluminum, fontium, et puteorum, ſine augmẽto, aut diminutione aliqua communicatæ. quæ ſemper terræ, et omnibus alijs elemẽtis, aëri, et igni, vnita eſt. Vides in plurimis terræ partibus, vbi vena ſulphurea eſt, perpetuo aquam bullire: (aere, et terra, ſimul cum igne concurrentibus) quæ cum tam contraria igni eſſe videatur, nihilominus, cum ſine alijs lignis ſit, naturaliter ignis cũ ipſa aqua, aëre et terra vnitus, & non diſcedens ab altitudine originalis ſui ſitus ſuper aerem, ad terræ centrum, aquæ, et inferni deſcendendo, communicatus, hunc notabilem, inter alios effectus facit: ipſa tã indiuiſibili quàm naturali vnione cum omnibus alijs elementis, ſemper ſeruata: ad omnium creatarũ rerũ conſeruationẽ, viſibilium & palpabilium, ab ipſis quatuor elementis formatarum, neceſſaria. Et vltra inuiſibiles, abyſſos et terræ centra, (vt dictum eſt) aquæ, et inferni: vides ſuper terræ faciem in quot lapidibus, et quot particulis, omnis lapis in mille fruſta diuiſus, ignem inueniat, qui in ipſo lapide eſt, (quamuis durus et congelatus ſit) ſimul cum alijs elementis, terra, aqua & aëre, indiuiſibiliter vnitus, ſine quo vitali aëreo ſpiritu, (vt dictum eſt) ignis viuere et permanere non poſſet. anima aër ipſius ignei elementi, ſicut terræ, aqua. et cum ſit ignis totin locis partibus et particulis, vt dictum eſt, in aliorum elementorum vnione communicatus: ſemper & nihilominus eſt in altitudine et ſitu ſuo proprio originali, ſicut in ſuo terra, aqua, et aër, vnitè et indiuiſibiliter collocatus. Vnde, propter omnes has, tam veras, quàm naturales rationes, conſiderare potes: Quod, quamuis hoc myſterium et Euchariſtiæ ſacramentum, verum Domini corpus, maius et venerabilius ſit omnibus ſacramentis, in quo vt dictum eſt, omnia continentur, et ab ipſo fõte et omnis virtutis & gratiæ diuinæ origine, cum eſſet diuinæ naturæ indiuiſibiliter vnitum, omnia virtualiter et indiuiſibiliter procedunt: et ratione ipſius corporeæ vnionis, omnia in vnoquoque ipſorum dignè recepto, indiuiſibiliter concurrunt: admiratio magna non eſt, vt dictum fuit, neque magnum miraculum, quòd ſicut ipſe diuinæ charitatis ignis Verbum æternum, ſeruata indiuiſibili vnione trium perſonarum diuinarum, Patris et Filij, & Spiritus ſancti, de cœlo ad terram deſcendit, vt ſe in virginali Mariæ vtero incarnaret: (*Ignem veni mittere in terram,* (ipſe dicit) *et quid volo niſi vt accendatur?*) ipſa quatuor elementa (ibi virtualiter conſiſtentia) ſine dimi-

Eccle. 1. — Luc 12.

diminutione, aut augmento aliquo, in corpus ſuum ſanctiſſimum tranſubſtantiandos: & ſimiliter in eodem ordine, virtute & potentia ſua diuina, in panis & vini hoſtia, (ſicut dicit: *hoc facite in meam commemorationem*) in eodem puncto pronuntiationis ſuorum verborum conſecrando, & ipsum conſecratum corpus, & ſanguis, in memoriam ſuam & laudem vniuerſalis redemptionis, vſq; ad conſummationem ſeculi, in ſua apoſtolica & fideli Eccleſia, perpetuò & vniuerſaliter oblatum, indiuiſibiliter ſit in pluribus templis, ſacrarijs & altaribus, in pluribus hoſtijs, & plurimis ipſius hoſtiæ partibus, in ſua diſtributione & communicatione ipſius fidelibus, ſine augmento, aut diminutione aliqua, ſemper & nihilominus in ſuo vnico & originali vbi dexteræ Patris, & communis vnionis reciproci amoris Spiritus ſancti & eſſe potētię, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, immutabiliter & indiuiſibiliter collocatus. & ſic integrè, immutabiliter & indiuiſibiliter eſt in ipſa hoſtia, tam naturaliter, quàm ſacramentaliter & realiter velatus, vt dictũ eſt, ſub illa ſpecie & parte, quæ in ipſa hoſtia eſt viſibilis, palpabilis & corruptibilis, ſine aliqua contenti corporis iniuria, totam ipſam hoſtiam, (ſicut anima, totum corpus) in ſeipſo continens. viſibilis in ſeipſo, & palpabilis, naturaliter: ſed nobis mortalibus inuiſibilis, & impalpabilis, accidentaliter: *non enim videbit me homo*, (ipſe dicit) *& viuet*. & hoc, ſine magno miraculo & admiratione aliqua: ſicut in ipſo palpabili & corruptibili lapide, viſibilis ignis & palpabilis materia elementalis incorruptibilis, terræ, aquæ, aeris & ignis ſimul vnita, & ſine ſua iniuria, totum ipsum lapidem (ſicut Domini corpus totam ipſam hoſtiam) & omnem ipſius partem, vt dictũ eſt, in mille fruſta diuiſam, indiuiſibiliter continens, nobis inuiſibilis & velata facta eſt naturaliter, ſub illa parte quæ in ipſo lapide palpabilis & corruptibilis eſt. quia non in paſſibili corpore eſt Chriſtus Deus & homo, in ipſa hoſtia: ſed glorioſo & impaſſibili, ſicut poſt reſurrectionem fuit: lapideum & ſigillatum ſepulcrum, & clauſas apoſtolorum portas, & omnes cœlos, videntibus illis aſcendens in cælum, propriè & naturaliter penetrans. & omnem rem, ſine dubitatione aliqua magni miraculi & admirationis, firmè & fideliter credere debemus, quòd ipſi redemptori tam naturalis ſit (vt dictum eſt) inquantum homini, quàm propria & poſſibilis, inquantum Deo.

CAP. LIII.

Dominus à dextris tuis, confregit in die iræ ſuæ reges. Iudicabit in nationibus, implebit ruinas: conquaſſabit capita in terra multorum. Pſ. 109.

Hi duo verſus, ſimul eũt. Quo ad primum. Dicit Spiritus ſanctus, in huius pſalmi principio, in perſona Patris, cum Filio loquendo: Sede à dextris meis. Poſtea, hoc in verſu, eidem Filio dicit: Dominus à dextris tuis, confregit in die iræ ſuæ reges. Igitur, dextra Patris, id eſt, miſericordia diuina, & varij effectus ipſius, (vt dictum eſt) in ipſis dextris ſignificati, non eſt communis omnibus tribus perſonis diuinis, Patri, & Filio, & Spiritui ſancto? Quomodo à dextris meis, & à dextris tuis? Et ſi à dextris: id eſt, in ipſius miſericordiæ effectibus: quomodo in die iræ? Res diſtinctæ ſunt & diuerſæ, dextræ filij inquantum hominis, de quibus hoc in verſu loquitur: id eſt, dextræ inſtrumentales miſericordiæ, ipſi, inquantum homo, voluntariè patiendo, particulariter attributæ: & dextræ, id eſt, ipſius miſericordiæ diuinæ effectus, vnius, & omnibus tribus perſonis diuinis communis, mediantibus ipſis dextris ſpiritualibus & corporalibus animæ et corporis ſui effecti: vbi ſacramenta virtutem accipiunt, ſpiritualiter & corporaliter patiendo inquantum homo, in hominis redemptionem. A dex-

tris tuis.Id eſt:ſecundum nouam hebdomadam humanam,&perfectam potentiarum & elementorum concordantiam, in quibus quatuor attributa diuina,potentiæ,ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, ſignificata ſunt. vocata dextræ miſericordiæ etiam, in Filio, vt humanæ redemptionis inſtrumentum,ſpiritualiter & corporaliter inquantum homo patiendo: tam per gratiam,mediantibus ſacramentis, quàm per gloriam,ipſa humana natura,in Chriſto vniuerſaliter reſuſcitando: & ſimul ipſos hebdomadales & dominantes reges vſque tunc,(ſecundum continuatam mortem, fomitem & peccati diſcordantiam, in puncto illo totaliter euacuatum) ſuperbiæ, auaritiæ, &c. in ipſis dextris nouæ concordantiæ per gloriam, & contrarias virtutes,inquantū Deus,in æternū in ſua æterna ira confringens. ſicut dicit: *Dominus à dextris tuis, confregit in die iræ ſuæ reges.* Hebdomada & Dei imago in homine, à principio quo creatus fuit, & ante peccatum: & hebdomada,& dæmonij imago in homine,poſt peccatum:Dei imaginem, diſcordanter,in ſuam horrendam transformando: producens in virtute & Chriſti merito,ipſam reſurgentem octauam, (ſecundum quinque ſenſus) & plenitudinem gratiæ,(ſicut poſtea gloriæ) mediantibus ſacramentis, in reſurrectionem vitæ: rectè operando.& contrariè faciendo, diſcordantem diabolicam,in reſurrectionem iudicij. Confregit in die iræ ſuæ reges.Reges:id eſt,inimicos: ſicut in principio dicit:*Donec ponam inimicos tuos,ſcabellum pedum tuorum*:poſitos (ſicut confractos) victorioſè pro ſcabello pedum ſuorum: totaliter dominatu ſuo & imperio priuatos: in ipſa totali dominatione & concordantia, & animæ cum corpore,& diuinæ cum humana natura,effectum:à puncto deſolationis ipſius templi Dei humanæ naturæ,peccantis,vſque ad punctum reparationis ſuæ in Chriſto,reſuſcitantis,nunquam integrè habita.ſicut dicit,In die iræ:de vltimo die loquendo. Vbi Spiritus ſanctus,per Danielem. *Et vſque ad conſummationem & finem perſeuerabit deſolatio.* includendo in conſummatione & deſolatione ipſius templi Dei humanæ naturæ in Chriſto,(continuata vſq; ad punctum quo ipſe dixit: *conſummatum eſt*:ſicut per Danielem,vſque ad conſummationem & finem,inquantum homo, propter peccatū moriendo) deſolationē ipſius tēpli Dei humanæ naturæ in Adamo,propter peccatū:à mūdi principio,in ipſo peccatore: conſummanter effectam:& in ipſa humana natura, vſque ad ipſius ſeculi finem,(ſicut dicit, vſque ad conſummationem & finem)ſecundum continuatā mortem corporalem,& peccati fomitem,perſeueranter continuatam. non obſtante, quod per Chriſtum,quo ad ipſum vniuerſalem ſaluatorem,morientem,& reſuſcitātē,vniuerſaliter per gratiam, ſicut poſtea per gloriam, ab ipſa pœna & peccati tributo,vniuerſaliter redēpta ſit.quia:*In hoc apparuit filius Dei*,(vt ſcriptum eſt) *vt diſſoluat opera diaboli.&c.*Opera diaboli:id eſt, ipſius inuidi tentatoris opus:æmulanter hominē peccare facientis cōcordantem&pulcherrimam Dei in homine imaginem, in ſuam diſcordantem & horrendam transformātis.& ipſe Dei filius in carne apparendo, mediātibus morte ſua & ſacramentis (tertia die glorioſè reſurgendo)transformatā humanam imaginē, ad nouam formā per gratiam,ſicut poſtea per gloriam,reducendo:et ſimul diaboli opus diſſoluendo. Et hoc ipſe ſaluator ſignificat,dicens.*Nunc iudicium eſt mundi: nunc princeps huius mundi eijcietur foras.*Quia,in illo effectæ redemptionis puncto,(in illo Nunc,intellectę)moriēdo & reſuſcitando,ipſo diabolico opere, diſſoluto, natura humana receptura erat ipſam vniuerſalem reparationem plenitudinis gloriæ, (quam in ſecundo Domini aduca-

Dan.9.

Ioan.19.

1.Ioan.3.

Ioan.12.

aduentu habere ſperat) ſimul cum ipſo Chriſto ſaluatore, vniuerſaliter moriendo, & reſuſcitando: quam non habuit, (ſicut habere poterat, ſecundum naturæ legem, & ſcriptæ rectè operando: qua in ratione, ipſius incarnationis effectus vſque tunc dilatus fuit) cum ab ipſa accidentali peccati causa, accidentaliter impedita eſſet: non concurrens cum plenitudine numeri electorum, ab æterno determinata, (ſicut concurrere poterat vt dictum eſt) ipſi plenitudini gloriæ, in vniuerſali tanti Dei manifeſtatione, finis principalis omnium rerum, conueniente. Et in illo puncto vniuerſalis reſurrectionis, cum Chriſto: in ipſo, tertia die particulariter effectæ: conſequenter, vniuerſale iudicium faciendum erat. ſicut dicit, myſterium iſtud attingens: Nunc iudicium eſt mundi. teſtificatum etiam, in ſtupendis ſignis iudicialibus, quæ in morte ſua fuerunt. ſicut ſcriptum eſt: *Et tenebræ factæ ſunt in vniuerſam terram vſque in horam nonam. Et obſcuratus eſt ſol: & velum templi ſciſſum eſt medium.* (id eſt, ipsa violenta reciſio vniuerſalis, quæ tunc efficienda erat mediãte conſumeute igne cœleſti: vniuerſaliter animam à corpore ſeparante: velum, humana in Chriſto, naturæ diuinæ: in puncto illo moriente, pa ticulariter ſciſſum: eſſe ſuum diuinum, & futuram apparitionem repentinam & tremendam ad mundum iudicandum, in ipſo, & in alijs iudicialibus ſignis, teſtificãter demonſtrante: Vnde. *Et terra mota eſt* (per ſanctum Matthæum) *& petræ ſciſſæ ſunt* (hoc quò ad particularem reciſionem, & violentiorem reprobatæ partis: ſuam duritiem vſque ad punctum illud, & in peccato obſtinationem, ſignificando) *& monumenta aperta ſunt: & multa corpora ſanctorum qui dormierant ſurrexerunt. Et exeuntes de monumentis poſt reſurrectionem eius, venerunt in ſanctam ciuitatem: & apparuerunt multis. &c.* Venerunt in ſanctam ciuitatem: id eſt, in vniuerſalis ingreſſus teſtimonium quem tunc ſactura erat natura humana in ſanctam ciuitatem Hieruſalem cœleſtem, ſimul cum ipſo Chriſto reſurgendo, & in cœlum aſcendendo. quod beneficium per gloriam, gratia ſua mediante, accidentaliter in ſecundo ſuo aduentu recipiemus. Et hoc in myſterio, accidentaliter, glorioſa ſua reſurrectio, vſque ad diem tertiam, dilata fuit: ratione ipſius tertij diei accidentalis tertiæ ſuæ manifeſtationis extra. Prima manifeſtatio Dei extra, in die vniuerſalis creationis fuit: vltimo loco hominem creantis, & in omni perfectione: vt imaginem ſuam, & incarnationis Verbi teſtimonium, omnia includentem. ſicut ſcriptum eſt: *Et dedit illi virtutem continendi omnia.* Secunda manifeſtatio, fuit, ſe Verbum incarnando, moriendo & reſuſcitando, in totali manifeſtatione ſua in carne: in ſeipso Deo & homine, ſolùm, propter causam ipsam impedimenti peccati, particulariter conſecuta: & vniuerſalis, accidentaliter dilata. De qua die ſcriptum eſt: *Hæc dies quam fecit Dominus: exultemus, & lætemur in ea.* cum primò dixiſſet, quo ad præcedentem mortem ſuam; *Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli*. Tertia & vniuerſalis manifeſtatio: tertia die particularis Domini reſurrectionis, teſtificata: alio tempore erit, & magis conueniente occaſione: in vniuerſali omne impedimentum remouendo. ſicut primò dicit: *Tecum principium in die virtutis tuæ, in ſplendoribus ſanctorum*: (vt declaratum eſt) quo ad bonos: & hoc in verſu: *In die iræ ſuæ*: quò ad malos. Qua in ratione dilationis accidentalis, in principio dicit: *Sede à dextris meis*: id eſt, (pater ſuus æternus) *donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum*: & tunc, concurrente plenitudine numeri electorum, tali gloriæ plenitudini, in tanti Dei manifeſtatione, conueniente: *Dominus à dextris tuis,*

Luc. 23.

Mat 27.

Sap. 2.

Pſ. 117.

nis,(vt hoc in verſu dicit) *confregit in die iræ*
ſua reges:finem & terminum ipſi continua-
tæ deſolationi donando:remouens totali-
ter,vt dictum eſt,ipſius damni cauſam. in
ſequenti etiam verſu ſignificatam:qui cum
hoc rectè iungitur,vt dictum eſt: dicendo:
Iudicabit in nationibus,implebit ruinas:conquaſſabit
capita in terra multorum. Quia in ipſius cauſæ
remotione, ipſos reges confringendo ,in
totali reparatione hebdomadalium rui-
narum ſpiritualium &corporalium ipſius
templi Dei humanæ naturæ,à peccato cau-
ſatarum: implebit præteritas vacuas pec-
Num.21. cati ruinas, præſentis ſuæ gloriæ plenitu-
dine,(ſicut gratia ſua primò, mediantibus
ſacramentis) vniuerſaliter illo in puncto
reſuſcitando. Ruinæ ſpirituales & corpo-
rales, ſecundum humanas concupiſcenti-
as:in tribus animæ potentijs , & quinque
corporis ſenſibus,conſiſtentes: ab hebdo-
madali potentiarum & elementorum diſ-
cordantia,poſt peccatum , cauſatæ:à prin-
cipio,vſque ad ſeculi finem,ab humana na-
tura,in diuinæ legis obſeruatione,quò ad
plenitudinem primam innocentiæ & per-
fectionis,vacuè et imperfectè, concurren
tibus.& hac ratione,Implebit ruinas.Quo
modo implebit ruinas?Iam in anteceden-
ti verſu dicit:Dominus à dextris tuis,con-
fregit in die iræ ſuæ reges.Quia, in ipſa re-
generatione in gloria, mediante conſum-
matione vniuerſali ignis cœleſtis,ipsa hu-
mana vaſa confringendo : vſque tunc,fo-
mitis peccati aqua , vniuerſaliter depſita:
confringit ſimul in renouatione eorum,
ipſos reges: vſque tunc, talem ob cauſam,
vniuerſales ipſius humanæ naturæ domi-
Ierem.18 natores:ſicut ſcriptum eſt: *Diſſipatum eſt vas*
quod ipse faciebat è luto manibus ſuis:conuerſuſque,
fecit illud,vas alterum,ſicut placuerat in oculis ſuis
vt faceret:vtendo ſimul,et miſericordia ſua,
& iuſta ſua ira.ſicut concludit , dicendo:
Pſ. 67. Confregit in die iræ ſuæ reges. *Veruntamen*
Deus(alio in loco dicit)*confringet capita inimi-*
Pſ.109. *corum ſuorum*.Et hoc:In die iræ ſuæ: ſicut ſi-
gnificat in huius pſalmi principio,
proponendo ipſum vniuerſale iudicium,
dicendo:*Exurgat Deus,& diſſipentur inimici eius.*
&c. Septem infernales reges:quibus,ſicut
ſeptem mortalibus capitibus , omnia pec-
cata:ſic etiam in illo ordine, omnis infer-
nalis exercitus , contra ipsam humanam
naturam,hebdomadaliter,in peccati ima-
ginem vnitus eſt. ſpiritus ſuperbiæ , ſpiri-
ritus auaritiæ ,ſpiritus luxuriæ, &c.Quia,
ſic etiam cœleſtis angelicus exercitus, pri-
us quàm homo creatus fuiſſet, & ſimiliter
in ipſius humanæ naturæ imagine, (vt di-
ctum eſt)& ſacrificante Verbi incarnatio-
nis teſtimonio,in fauore ſuo, hebdomada-
liter ordinatus.et correſpondenter, ima-
gine et ſimilitudine creatoris in homine,
in peccati imaginem, transformata : pri-
mo homine peccante: eſt etiam tota huius
mundi Babylon reproborum in vniuer-
ſali, in ipſius tenebroſi exercitus vnione,
ab eo,in peccati imaginem,& ipſorum pec
catorum ordinem,hebdomadaliter domi-
nata. Sicut ſancta Eccleſia et electi Dei,
in imaginem ſuam per gratiam,ſecundum
contrarias virtutes, eſt in vnione reſplen-
dentis cœleſtis exercitus, hebdomadaliter
defenſa,& ordinata. Vbi per ſanctum Io-
hannem euâgeliſtam, quo ad fidelium Ec-
cleſiam. *Iohannes ſeptem eccleſijs, quæ ſunt in A-* Apo.2.
ſia,gratia vobis & pax,&c. Et angelo Epheſi,eccle-
ſiæ ſcribe,&c.Et angelo Smyrnæ.Pergami. &c. in
quo hebdomadali numero,omnis Dei Ec-
cleſia,cæleſtis,et terreſtris,angelica et hu-
mana ,comprehenditur .*Quod vides, ſcribe in*
libro:et mitte ſeptem eccleſijs.&c.Et conuerſus, vidi
ſeptem candelabra aurea:Ideſt,hebdomadalem
et puriſſimam Chriſti humanitatem : vni-
uerſalibus omnium gratiarum aquis depſi-
tam:cum à Spiritu ſancto conceptus eſſet,
in ipſo hebdomadali puriſſimi auri cande
labro,ſicut in ſeptem eccleſijs, templis &
altaribus(vt dictum eſt)ſignificatus. et in
ipſius figuræ complemento,in Euchariſtiæ
ſacramento,realiter conſiſtens:et mediāti-
bus heb-

bus hebdomadalibus ſacramentis,(vt di-
ctum eſt)in remiſſionem vniuerſalem om
nium aquarum peccatorum communica-
tus. *Et in medio ſeptem candelabrorum aureorum*
ſimilem filio hominis. &c. Id eſt, quo ad effectũ
ipſius communionis,reſurgentis plenitu-
dinis octauæ per gratiam, ſicut poſtea per
gloriam :quo ad quinque ſenſus,& tres po
tentias:rectè ad vitam ęternam operando:
& ſimul contrarios reges mortalia capita
confringendo:à natura humana,vſque tũc,
et punctum ipſius factæ redemptionis, in
tali effectu per gratiam, ad vitam & glori-
am æternam,vacuè productæ. Vbi præſen-
te ipſo vltimo termino totalis effectus per
gloriam,in vita futura:*Implebit ruinas*:Ideſt,
ipſa vaſa implebit.(vt dictum eſt)plenitu-
dine gloriæ ſuę:(ſicut in præſenti vita,ple-
nitudine gratiæ ſuæ) ſecundum vniuſcu
iusque vaſis capacitatem, et vacui amore
proprio:in martyrio,et vita pœnitenti,ſe-
ipsum odio habentis:in charitate fundati:
ipsum Deum ſuper omnia amantis. Quia
Pſ.74. tunc,*Et omnia cornua peccatorum confringam : et*
exaltabuntur cornua iuſti. & in hoc alio loco:
Pſ. 109. conformiter:*Dominus à dextris tuis,confregit in*
die iræ ſuæ reges. Ideſt, vtrũque iudiciũ & be-
nedictionis et exaltationis cornuum hu-
milium iuſtorum:et maledictionis,et con-
fractionis cornuum ſuperborum peccato-
rum,& regum eorum infernalium, com-
Apo. 17. prehendendo. Vnde:*Beſtia, quam vidiſti,fuit,*
& non eſt,& aſcenſura eſt de abyſſo,& in interitum
ibit. &c. Ibit:de futuro:quia nondum venit
effectus ipſius beſtiæ confractionis, et cor-
nuum ſuperborum mundanorum, et re-
gum eorum infernalium, in totali ipſius
iugi liberatione: pars electa, in Chriſto
glorioſè reſuſcitando. Aſcenſura eſt de a-
byſſo. Id eſt, aſcenſura in reſurrectionem
iudicij, ipſa hebdomadalis diabolica be-
ſtia, ſimul cum ipſa humana reproborum
Apo 13. Babylone reſuſcitando. *Habentem capita ſep-*
tem,& cornua decem, & ſuper cornua eius decem
diademata:Id eſt, vt victorioſa, in decimalis
legis diuinæ transgreſſione:perpetuò na-
turæ humanæ,cum perpetua victoria inſi-
dians,& nomen & eſſe hebdomadale Dei,
tribus perſonis diuinis, & quatuor attri-
butis,potentiæ,ſapientiæ,iuſtitiæ,& boni-
tatis infinitæ,conſiſtens: ſimul, hebdoma-
daliter blaſphemans. ſicut concludit di-
cendo : *Et ſuper capita eius nomina blaſphemiæ:*
omnes peccatorum blaſphemias, ad heb-
domadalia nominatorum,ſuperbiæ, aua-
ritiæ,luxuriæ,&c. reducendo. Aſcenſura de
abyſſo confuſionum,ipſa etiam, in reſur-
rectionem iudicij: in virtuali calore & ig
neo zelo ipſius Solis iuſtitiæ Chriſti tra- Pſal.
cta:(Quia non eſt qui ſe abſcondat à calo-
re eius)omnia ſua ſuperba cornua, & do-
minantes reges,in iuſta ſua ira confringen
do. reges,& Babylonis huius ſeculi domi-
natores. Vnde Apoſtolus:*Induite vos armatu* Ephe.6.
ram Dei: vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli.
quoniam non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem
& ſanguinem :ſed aduerſus principes, & poteſtates,
aduerſus mundi rectores tenebrarum harum, con-
tra ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus. &c. Mundi
rectores tenebrarum harum. Ideſt: non vi-
ſibilium tenebrarum huius orbis et ele-
mentalis regionis: ſed inuiſibilium tene-
brarum ſpiritualium mundi minoris ho-
minis: ſecundum varias eorum inſidias
& tentationes,& humanas concupiſcenti-
as:mediantibus ſacramentis & fide in Chri
ſto, mundi luce, crucifixo in confractione
ipſorum regum tenebrarum peccatorum,
ſimul in ipſarum culparum remiſſione, e-
uacuatarum. Mundus minor humanus, in
ipſo maiori,diſtinctè ſignificatus:inferior
pars elementalis,quò ad corpus :ex quibus
quatuor elementis formatum fuit:& ſupe-
rior pars cæleſtis,perpetua et incorrupta,
quò ad animam ,ſicut etiam ſignificat di-
ſtinctè dicendo: Aduerſus mundi rectores
tenebrarum harum:quo ad corpus, & fo-
mitis peccati tenebras,in occaſione pœna
li ipſius deſolationis : Contra ſpiritualia
nequitię in cæleſtibus:quo ad animã : cui,

vt rationali,ipſa peccati nequitiæ attribu-
itur.In cæleſtibus,pluraliter : quò ad tres
potentias,ex quibus anima conſiſtit. (Pau-
ca dicta ſunt : & multa cum ignorantia:
quia plura dici poterant ſecundum quod
occurrit: & maiori cum ſapientia, medi-
Pſ.109. ante diuina gratia. Sufficit) Et omne hoc
prælium , *donec ponam* (vt dicit) *inimicos*
tuos,ſcabellum pedum tuorum : de primo ad-
uentu tractando,donec ſecundus perueni-
at:in quo, ipſum vniuerſale prælium ceſ-
ſabit, vniuerſaliter peccati tenebris eua-
Pſ.138. cuatis:(quia, *Sicut tenebræ eius , ita & lumen*
eius.Quia tenebræ non obſcurabuntur à te , & nox
ſicut dies illuminabitur)totaliter ipſos vniuer-
ſales tenebrarum reges,deponendo. ſicut
dicit : Dominus à dextris tuis,confregit in
die iræ ſuæ reges.Diſtinctè dicit:Dominus
confregit : inquantum Deus : & à dextris
tuis, inquantum homo : quia ipſe effe
ctus, cum omnibus alijs effectibus infinitæ
miſericordiæ diuinæ, (vt dicit à dextris
meis) & inimicorum confractio, in ipſa
noua concordantia in Chriſto reſuſcitan
do effecta: non obſtante quod ſit , medi
antibus inſtrumentalibus dextris ipſius
ſaluatoris,particulariter miſericordia ſua
inquantum homo vtendo (vt dicit: à dex-
tris tuis)voluntariè,ſpiritualiter, & cor-
poraliter patiendo : diuinæ naturæ attri-
buitur.Vnde, in ſequentis verſus conclu-
ſione,conformiter:*Conquaſſabit capita in terra*
multorum. Id eſt, dogmatiſtarum hæretico-
rum multitudinis,qui vſque tunc in mun-
do fuerunt.Conquaſſabit. Id eſt,vnus cum
alio:ſecundum eorum errorum varieta-
tem,confusè in ipſa luce Chriſto conquaſ-
ſati.In terra:&,multorum. ad ipſius vnici
Luciferi differentiam,& primi in cælo ca-
pitis:à ſancto Michaele Principe conquaſ-
ſati & victi.

CAP. LIV.

Pſ.109. I*Vdicabit in nationibus , implebit ruinas : con-*
quaſſabit capita in terra multorum. Hic à Spi-
ritu ſancto proponuntur duo humanæ
naturæ fines, in ipſo tremendo iudicio
conſecuti : tam diuerſi ,quam iuſti in ipso
iuſto viuorum & mortuorum iudice Chri-
ſto Deo & homine , ſecundum iuſtitiæ
ſuæ æqualitatem , & infinitæ ſuæ miſeri-
cordiæ.Multum diuerſi: ſicut declarat ,in-
iuſtis,à iuſtis, mediantibus ſuis ſanctis an-
gelis,ſeparatis,pronunciatæ ſententiæ ad-
iungendo:*Et ibunt hi,in ſupplicium æternum : iu-*
ſti autem in vitam æternam. Duo fines diuerſi, Mat. 25.
pœnæ , & gloriæ æternæ, in ipſo iudice
Chriſto Deo æterno, in æternum perma-
nentes.vt ſcriptum eſt : *Ecce poſitus eſt hic in*
ruinam,& in reſurrectionem multorum. &c. Duo Luc. 2.
diuerſa nuncia(ſicut duo fines diuerſi)glo-
riæ,& pœnæ æternæ, in æterno merito ip-
ſius vniuerſalis redemptoris Chriſti Ieſu
Dei filij: in vniuerſalem humanæ naturæ
reparationem,morientis, & reſuſcitantis,
iuſtificati. à principio, correſpondenter,
vſque ad mundi finem , ab vniuerſali
cœlorum & terræ creatione , in manife-
ſtatione extra, ipſius creatoris Dei, teſti-
ficanter annunciati. Et conformiter per
ipſius regis gloriæ ordinem , donec ſtabit
mundus,ab apoſtolicis prædicatoribus,in
ipſis cælis etiam ſignificatis, vniuerſaliter
prædicati. *Cæli enarrant gloria Dei* : (dicit alio Pſ.18.
in loco conformiter Spiritus ſanctus)
& opera manuum eius annunciat firmamentum, et
cætera. Qui decimus octauus pſalmus , cum
multum ad propoſitum ſit , pro iſtius
penultimi verſus declaratione
hoc loco, Domini auxiliante
gratia, exponetur,
& declarabi-
tur.

CAP.

CAP. LV.

Pſal. 18. *Cœli enarrant gloriam Dei: & opera manuum eius annuntiat firmamentum. &c. Cœli enarrant gloriam Dei, et cætera.* Duo diuerſi ſupradicti fines gloriæ, & pœnæ æternæ, à cœlis, ſecundum myſterioſum eorum ordinem & figuras, teſtificanter annuntiati ſunt: ſimul æterni Dei gloriam, & æternum creatoris ſui eſſe enarrantes. Cœli in eorum creatione (ſicut natura angelica) in hominis imaginem diſpoſiti, & ordinati fuerunt: quia ſolus ad imaginem Dei creatus fuit homo: in quo ſolùm, per Verbi incarnationem, Deus manifeſtandus erat: finis principalis ipſius vniuerſalis creationis, & ipſius humanæ naturæ redemptionis. In quibus cœlis, quamuis irrationabiliter, ipſius hominis, & creatoris Dei imago inuenitur: ipſos duos humanæ naturæ fines, gloriæ & pœnæ æternæ, perpetuo, in eorum myſterioſis effectibus, annunciantibus. Cœli, catholicè & fideliter loquendo, ſunt duodecim. Septem hebdomadales: & octauus firmamentum, ſtellarum varietate diſtinctum: poſtea tres alij ſequentes, inuenti, & tandem empyreum. In ſeptem primis, hebdomadalibus: ipſa humana natura figurata eſt: hebdomadaliter ab initio, quo ad quatuor elementa, quatuor Dei attributa (vt dictum eſt) ſignificantia, & tres animæ potentias, quò ad tres perſonas diuinas & vnam eſſentiam, ad ſui creatoris imaginem creata. Quatuor primi cœli prædicti: quò ad corpus: vbi ſimiliter ipſa quatuor elementa incluſa ſunt: ex quibus ipſum humanum corpus formatum fuit. (nominetur quinta eſſentia, aut alio modo: vnam ſolam materiam creauit Deus, in principio ſuæ manifeſtationis extra, in teſtimonium vnici ſui eſſe potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, in ipſis quatuor elementis ſignificati: vt in omnibus creatis rebus, ineffabile nomen ſuum Iehouach, id eſt nomen quatuor literarum, ſcriptum fuiſſet: cum in ipſis quatuor elementis ſignificatum eſſet.) Id eſt, in infimo lunæ cælo, cum ſecundo coniuncto: aqua, et terra. ſuper quam aquam, luna, particularem ſuum dominatum habet: cum ſit ab ipſo elemento, quamuis cum omnibus alijs, particulariter formata. in tertio ſequente, & quarto ſolis: aer, & ignis. ſuper quem ignem, ſol, ſimiliter, ſuam dominationem habet: cum ſit ab ipſo igneo elemento, (ſicut luna ab aqua) particulariter formatus. in alijs tribus ſequentibus ſupra poſitis: ipſa anima rationalis, ex tribus potentijs, memoria, voluntate, & intellectu, conſiſtens, ſignificata eſt. Poſtea ſequitur octauũ cœlum ſtellatum, dictum, firmamentum: quod eſt in imagine ipſius reſurgentis plenitudinis octauæ, (ipſum perfectum numerum adimplens), quo ad quinque corporales ſenſus: ex quatuor concordatis, aut diſcordatis elementis, cum tribus animæ potentijs, rectè aut indirectè operando, procedentis: ipſos diuerſos humanos fines reſurrectionis in vita, aut reſurrectionis in iudicio, teſtificantis. reſuſcitata corpora, in ipſis ſtellis fixis, perpetuis, & incorruptis, ſignificata. Poſtea alij tres cæli ſequuntur, (qui vndecim faciunt) inuenti ab Alphonſo, Aragoniæ rege catholico, ſapiente, dicto: ab omnibus alijs aſtrologis per experientiam, receptum, & approbatum. Et multa cum ratione, non à gentilibus & infidelibus inuenti: ſed à Chriſtiano & catholico rege: cum in ipſis tribus cœlis, cœlorum & terræ creator Deus trinus & vnus, figuratus ſit: ſuper ipſas ſtellas fixas beatorum, vt cauſa ipſius firmamenti in gloria, dominanter regnando. Tres cæli ſunt, in quibus ſingulariter non inuenitur (vt in omnibus alijs) ſignum, nec figura aliqua, propter quam inter ſe

variati

variati ſint:et hoc,non ſine myſterio,ſecũ-
dum eorum ſignificationem : quia, ſicut
Athan. ſancta eccleſia catholica nos docet : *Qualis
Pater,talis Filius:talis Spiritus ſanctus.* Poſtea,ſe-
quitur duodecimum cœlum empyreum,
immobile et æternum,vbi beatorum habi-
tatio eſt,in gloria æterna.ad quod,cum to-
taliter ipsa humana natura peruenerit, in
Luc.21. corpore & anima reunitis : *Celum & terra
tranſibunt.*(vt ſcriptum eſt)Ideſt,omnes vn-
decim cœlos, ad vnùm ſolum cœlum,&v-
nicam terram,animam,& corpus , natu
ram diuinam , & naturam humanam in
Chriſto,reducendo:in vnica virtute ſua di
uina & ipſius figuræ complemento, huma-
na terra, vniuerſaliter ad gloriam aut pœ-
nam æternam reſurgendo . Qui finis et re-
ſurrectionis effectus (ſicut ſæpius iam de-
claratum eſt) in ipso duodecimo numero,
ſignificatus eſt.Qua in ratione&myſterio,
ſicut duodecim cœli:duodecim tribus : &
duodecim apoſtoli : ipsa vniuerſalis re-
demptionis myſteria per gratiam,Chriſto
moriente : & vniuerſalis reſurrectionis &
iudicij,Chriſto reſuſcitante :vt res effecta:
non per figuras et aſtrologica ſigna , ſed
per propriam prædicationem , & mirabi-
lia ſigna diuina ſupernaturalia , ab ipſis cũ
Pſal.18. effectibus,rationaliter et teſtificanter præ
dicata.Vbi, hac in declaratione : *In omnem
terram*(ſicut poſtea dicit)*exiuit ſonus eorum:&
in fines orbis terræ verba eorum.* Sonus eorum:
quò ad miracula:Verba eorum:quò ad præ
dicationem.*Cœli enarrant gloriam Dei*:(ad figu
ram redeundo) *& opera manuum eius annuntiat
firmamentum.&c.*Annuntiat firmamentum:
inquantum quod ab eorum perpetua mo-
bilitate,cauſa immobilis efficiens colligi-
tur et firmamentum æternum , Deus æter-
nus:ab ipso opere tam perpetui motus cœ-
leſtis,quàm incomprehenſibilis magnitu-
dinis,annunciatum:ſimul in eorum extra-
ordinaria pulchritudine & ſplendore, Dei
creatoris eorum gloriam enarrantes.Hoc:
(vltra id quod poſtea, Dei gratia dicetur),
quò ad manifeſtationem ipſius Dei ,extra:
vniuerſali creatione mediante. Sicut quò
ad ipſius manifeſtationis proſecutionem
per ſeipsum , ſe Verbum incarnando, mo-
riendo,& reſuſcitando:proſequitur dicẽs. *Ioan.6.*
*Dies diei eructat verbum: & nox nocti indicat ſci-
entiam* Hoc:quò ad litteralem ſensum, me-
taphoricè intelligendum :ſolem,pro die;
& lunam cum ſtellis, pro nocte accipien-
do. quia, ſicut ſol ſuper terram apparens,
diei ſimul eructando venit, ſuę lucis ver-
bum & ſplendorem ,omnia diſtinctè pro-
ferens, vsque tunc , à nocturnis tenebris
confuſa:ſic luna,& ſtellæ,ſuam lucem à ſo-
le,ſecundum earum capacitatem & diſpo-
ſitionem recipientes :ſimilter veniunt cœ-
leſtium rerum ſcientiam indicantes : di-
ſtinctè,myſterioſas figuras , cœleſteſque
motus manifeſtantes:per quam viam, in i-
psa aſtrologica ſcientia, ab ipsa nocturna
luce indicata, ab hominibus acquiſita fuit:
et ſimul ipſæ tenebræ noctis ignorantiæ
humanæ,euacuatæ. Quò ad principalem
& verum ſpiritualem ſenſum. *Dies diei eru-
ctat verbum: & nox nocti indicat ſcientiam.* Id eſt:
Sicut ſolis diuinæ naturæ dies , vnitiuè in
perſona Patris intellectæ,adueniente pun-
cto totalis manifeſtationis ſuæ extra , ſe
Verbum incarnando, moriendo , & reſuſ-
citando,apparens ſuper terram,in ipſo in-
carnationis effectu,(ſicut dicit : Spiritus
ſanctus ſuperueniet in te , et virtus altiſſi-
mi obumbrabit tibi)mortis & reſurrecti-
onis:lucis ſuæ Verbum & vnigeniti filij ſui
radios eructando venit diei, humanæ natu
ræ,in concipiente virgine,& matre, intel-
lectæ:(lucis dies Maria,gratia plena , cum
extra peccati originalis tenebras concep-
ta eſſet)diſtinctè cum effectibus proferẽs,
vt diſtincta perſona,omnes ipſas figuras et
prophetias,vsque tunc,in mũdo,à noctur-
nis peccati tenebris , vniuerſaliter confu-
ſas:ſic Eccleſiæ catholicæ luna, ſponsa ſua
dilecta,et ſanctorum ſuorum ſtellæ , no-
ctem paſſionum et ſponſi ſui mortem , in

vni-

vniuerſalis martyrij & pœnitentiæ effe-
ctibus, repræſentans, à ſole & paternæ lu
cis radijs illuminata, ſuperueniente Spiri-
tu ſancto, ſimiliter venit; cum exempli ſui
luce, & euangelicæ prædicationis, nocti
mundi, cæleſtium rerum ſcientiam indicá-
Ioan.1. do: ſicut dicit: *& lux in tenebris lucet*: ipsum
Chriſtum crucifixum, in vniuerſalem re-
demptionem, mediantibus ſacramentis &
pœnitentia, prędicando. ſicut alio in loco:
Nos autem prædicamus Chriſtum crucifi-
xum, Iudæis quidem ſcandalum, gentibus
autem ſtultitiam, &c. ipſe ſplendidiſsimus
diei ſol lucis Chriſti, pro nocte & cæcitate,
à noctis ignorantiæ mundanæ tenebris re-
putatus, ſicut euangeliſta concludit, dicen-
Ioan.1. do: *Et tenebræ eam non comprehenderunt*. Poſtre-
mò, ipsum verbum, & veritatis Dei lux
Pſ.44. præualebat. *Eructauit cor meum verbum bonum*:
(alio in loco dicit, in perſona Patris lo-
quendo) *dico ego opera mea regi*: Verbum bo-
Ioan.14. num: id eſt, verbum veritatis. Ipſe dicit: *Ego
ſum via, & veritas, & vita.* Verbum bonum:
ad verbi mali & mendacis hominis diffe-
rentiam, poſt peccatum. ſicut ſcriptum eſt:
Pſ.115. *Omnis homo mendax*. Verbum bonum, inquã-
tum Deus, quod erat apud Deum: ex qua-
Pſ.44. tuor literis ſuorum quatuor attributorum
conſiſtens. Et verbum bonum, inquantum
homo, ſe incarnando: quod erat in princi-
pio apud hominem: quatuor literarum e-
lementalium: in quibus quatuor elemen-
tis, ipſa quatuor attributa (vt declaratum
eſt) ſignificata ſunt: ipſum Dei eſſe, poten-
tiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infini-
tæ, in omnibus ipſis vniuerſalis creationis
& redemptionis effectibus, mediante ipſo
Verbo bono Chriſto incarnato, & inquan
tum homine, productis: in vna vnione &
vnius ſolius verbi concordantia, ſacrificã-
ter, pronuncians. Verbum in homine men-
dax per peccatum: ipſas quatuor elementa
les literas, cum ſuperiori parte animæ ra-
tionali, irrationaliter diſcordantes, ſenſu-
aliter operando. Et verbum bonũ in Chri-
ſto, & inquantum Deo & inquantum ho-
mine, in incarnationis ſuæ effectu: cum eſ-
ſet ipsum humanum verbum, (quod erat
in principio apud hominem) & elementa-
lis materia, ab ipso æterno Deo, in Maria
virgine ſanctiſſima; Spiritu ſancto coope-
rante, præparata: Lucis dies facta, cum ſi-
ne originali peccato concepta eſſet: & ip-
ſum verbum & elementalem materiam
accipiens, à virginali vtero ſuo, vbi conce-
ptum fuit, & in verbum hominis rationa-
lis in anima viuentis, conuertens; ex am-
bobus, vnum verbum factum fuit: ad ſeip-
ſum humanam naturam aſſumendo: & eo- Ioan.1.
dem in puncto, ipsum coniungens verbũ,
eructando, ſicut ſcriptum eſt: *Et verbum ca-
ro factum eſt*. ipſam duarum naturarum v-
nionem, in Chriſto, & duorum verborum
in vnum, diuini, et humani, in vnica eo-
rum concordantia, ſignificando. Sicut in i-
magine fuit, in principio, in Adamo: ipso
primo homine, in innocentiæ ſtatu, con-
cordanter creatori ſuo obediente. vbi, hac
in ratione, conformiter concludit: *Dico ego* Pſ.44.
opera mea regi. quia in Adamo defuit ipsum
opus manifeſtationis extra, creatoris, pec-
cante: ab ipso rege æterno verbo, (homo
obediendo) in futuræ ſuæ incarnationis
merito, perpetuò recto, & gubernato,
principalis vniuerſalis creationis finis: i-
pſe primus homo, & primus in terra ſacer
dos, in innocentiæ ſtatu, ſeipsum & om-
nia, quibus obedientialiter vtebatur, in v-
nione et obedientiali concordantia cum
ipso Rege æternoque ſacerdote in cœlo
Dei filio, vniuerſaliter offerẽdo. *Dico ego o-
pera mea regi*. Id eſt, opus manifeſtationis in-
tra, & extra, à Patre, regi Filio ſuo verbo
æterno, ratione voluntarię ſuæ incarnati-
onis & mortis, æternò dictum, et opera-
tum. Verbum Patris, in æterna ſua genera-
tione: ex quatuor attributalibus literis (vt
dictum eſt) conſiſtens: in manifeſtatione:

intra & extra, ipſius Dei, eſſe ſuum potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ proferens: cum eſſet à generante Patre, in reciproco amore tertiæ perſonæ & teſtimonij communis eſſe & comprehenſibilitatis Spiritus ſancti, æternò & teſtificanter generatum. Dico ego opera mea regi. &c. Opera mea: in Patris perſona loquendo: quia ipſum opus manifeſtationis Dei, intra, Patris perſonæ, particulariter, vt principio generanti manifeſtanti, attribuitur. & Filio, manifeſtatio extra: diſtinctè ſe incarnanti (Ioan. 8.) (Vnde ipſum incarnatum verbū: *Principium, qui & loquor vobis*) & medio ſuo continuata: poſt mortem & reſurrectionē ſuam, (Mar. 16.) diſcipulis ſuis dicenti: *Euntes in mundum vniuerſum prædicate euangelium omni creaturæ.* Sicut quò ad effectum. (ad decimum octauum pſalmum redeundo) (Pſ. 18.) *Non ſunt loquelæ, neque ſermones: quorum non audiantur voces eorum, et cætera.* Eorum. Id eſt, non ipſorum cœlorum, metaphoricè loquendo: ipſa redemptionis humanæ myſteria, & diuerſos ipſius fines, figuratiuè annunciantium: ſed de ipſis cœleſtibus prædicatoribus apoſtolicis, miſſis: in ipſis cælis (vt dictum eſt) ſignificatis: ipſa myſteria per propria verba, & exemplarem vitam, vltra ſigna & ſupernaturalia miracula, prædicantibus. ſicut declarat, deinceps dicendo: *In omnem terram exiuit ſonus eorum: & in fines orbis terræ verba eorum.* Sonus eorum: quo ad ſigna: (vt dictum eſt) verba eorum: quò ad prędicationem & doctrinam. Et veniendo ad particulare horum myſteriorum incarnationis, reſurrectionis & iudicij vniuerſalis, ab ipſis prædicatorum: ab incarnatione incipiens, proſequendo dicit: *In ſole poſuit tabernaculum ſuum: & ipſe tanquam ſponſus procedens de thalamo ſuo.* Breuiter. In ſole poſuit tabernaculum ſuum. Id eſt: Ipſum Dei tabernaculum humanam naturam, in Adamo per peccatum deſtructum: in Chriſto reædificatum, (verbum ſe incarnando) & cum tanta ſublimitatis & altitudinis differentia poſitum & collocatum, eam naturæ diuinæ vniendo, quanta ſignificata eſt, metaphoricè dicendo. In ſole poſuit tabernaculum ſuum: ſoli, ipſam naturam diuinam comparando. Et ipſe tanquam ſponſus procedens de thalamo ſuo. Hoc: quò ad ſuam ſanctiſſimam natiuitatem. tanquam ſponſus procedens: ipſas particulares nuptias per gratiam, denotando, naturæ diuinæ & naturæ humanæ, in virginali thalamo vteri Mariæ virginis, effectas: vbi de Spiritu ſancto incarnatus fuit.

CAP. LVI.

Exultauit vt gigas ad currendam viam: à ſummo cælo egreſſio eius. Et occurſus eius vſque ad ſummum eius: neque eſt, qui ſe abſcondat à calore eius: &c. (Pſ. 18.) Hi duo verſus ſimul vadunt & illis alijs duobus centeſimi noni correſpondent: Videlicet, *Dominus à dextris tuis confregit in die iræ ſuæ reges*: &, *Iudicabit in nationibus, implebit ruinas: conquaſſabit capita in terra multorum.* In cuius penultimi verſus declaratione, Iudicabit: ſimul cum præcedenti, Dominus à dextris tuis: hic decimus octauus, vt dictum eſt, exponitur: cum multum ad propoſitum ſit ipſius reſurrectionis & iudicij, materiæ. *Exultauit vt gigas ad currendam viam.* Exultauit: ipſius effectus reſurrectionis & iudicij velocitatem, & repentinam ſuam in momento apparitionem, denotando, (vt ſcriptum eſt) *in ictu oculi, in nouiſſima tuba.* (1 Cor. 15.) Vt gigas, non paruulus (ſicut alio in loco: (Eſa 9.) *Paruulus natus eſt nobis*) & tener infans: vt naſcendo, in primo ſuo aduentu apparuit. Nec humilis & manſuetus: ſicut in ſua paſſione, in cruce moriendo, demonſtrauit, ſicut prædictum eſt per Ieremiam dicentem: *Et ego quaſi agnus manſuetus, qui portatur ad victimam* (Hie. 11.): ſed vt ferox & tremendus gigas. Ad currendam viam. Ideſt: communem humanæ vitæ tranſitoriæ

viam:

viam: Vnde Dauid: *Ego ingredior viam vniuerſæ terræ*: à mundi principio vſque ad ipſius finem, decurſam. quò ad electam partem, non tam citò ipſa humana vita in puncto illo decurſa & finita, omnes, bonos & malos, repentinus ignis conſumendo: quam de nouo incepta, & in æternum proſecuta: natura humana, ſecundùm determinatum electorum numerum, eodem in puncto, ad vitam & gloriam æternam reſuſcitando: ipſum opus manifeſtationis extra, creatoris, in carne, finis omnium rerum, principalis, æternò adimplendo: in tam perpetuo, quàm velociſſimo ſolis curſu, ſignificatum. Viginti quatuor horarum curſus: à principio, vſque ad mundi finem, in figura, diuinam lucem, à nocturnis tenebris diſtinguendo. Vnde figuratus iuſtitiæ Sol Chriſtus: *Nonne duodecim ſunt horæ diei*? cum ad reſuſcitandum quatriduanum Lazarum venire vellet: ipſum vltimum vniuerſalis reſurrectionis & iudicij diem, & æquinoctiale tempus duarum plenitudinum, & gloriæ, & pœnæ æternæ, commemorando. ipſa vniuerſalis reſurrectio, in illa tam notabili, quàm admirabili Lazari reſurrectione, teſtificata. Quod conformiter ab ipſo reſuſcitante ſaluatore declaratur, dicente: *Venit hora, in qua omnes qui in monumentis ſunt, audient vocem filij Dei.* Et hoc in myſterio: *Voce magna clamauit*, (ſicut ſcriptum eſt) *Lazare, veni foras.* Et myſterioſè etiam, quatriduanum corpus mortuum: ipſum vniuerſale humanæ naturæ corpus, vltima die, totaliter mortuum, ſignificans. Quatriduanum: quò ad quatuor elementa, ex quibus, ipſum humanum corpus formatum fuit: in puncto illo, ab ipſo, ſicut totaliter mortuo, totaliter exhalata: & de nouo ſubitò totaliter reunita: ipſum vniuerſale humanum corpus omnium hominum, qui à principio, vſque tunc, fuerunt, de nouo vniuerſaliter reſuſcitando.

3. Reg. 2.
Ioan. 11.
Ioan. 5.
Ioan. 11.

in tali effectu totalis manifeſtationis Dei in carne, eſſe ſuum potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ manifeſtando: cum ſint ipſa quatuor elementa, in quibus, ipſa quatuor attributa ſignificata ſunt, in noua concordantia ad vitam æternam reunita. Myſterioſa ſaluatoris mora, Lazarum curare venientis: præſentem moram, donec ad iudicandum mundum veniat, ſignificans: locum & tempus dantis ipſi totali exhalationi venenoſæ peccati diſcordantiæ: in ipſa mortifera elementali mortalis humani corporis, teſtificatæ: determinatum electorum ſuorum numerum, adimplentis. Mortuus quatriduanus etiam, in reprobata parte, quò ad ipſa quatuor attributa, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & miſericordiæ infinitæ, in ipſis quatuor elementis ſignificata. quia: ſicut ſignificantia elementa, exhalata moriendo: ſic etiam reunita reſuſcitando: ſignificata attributa, in æternum, corporaliter & ſpiritualiter moriendo, totaliter in ſuo remedio euacuata. imò, in caſtigatione ſua, ſimul cum elementis, de nouo reunita, in æterni ignis pœna, reſuſcitando: reſtantia, iuſto Dei iudicio, in ipſa corporali gehenna, incluſa: vt rectæ iuſtitiæ diuinæ miniſtri, in eorum perpetua diſcordantia, maiori cum virtute & potentia, corpus & animam ſimul torquentia: cum in virtuali corpore elementali reſuſcitantis Chriſti Dei & hominis, in noua forma ignea virtutem acceperint. ipſam tam perpetuam, quàm voluntariam ipſius æterni Dei offenſam, ſi in æternum viuere potuiſſent: in æternum etiam vindicantia. ſicut ſcriptum eſt: *Ignis, grando, fames, & mors*: (id eſt ipſa quatuor elementa) *omnia hæc, ad vindictam creata ſunt.* Primò dicit: *Hæc omnia ſanctis in bona, ſic & impijs & peccatoribus in mala conuertentur. Sunt ſpiritus qui ad vindictam creati ſunt, & in furore ſuo confirmaue-* Eccl. 39.

runt tormenta ſua: in tempore conſummationis effundent virtutem: & furorem eius, qui fecit illos, placabunt: (& ſequitur) *Ignis, grando, fames, & mors, omnia hæc ad vindictam creata ſunt. Tollite lapidem.* (ad ſanctum Ioannem redeundo) id eſt, duritiæ lapidem: à peccati fomite, in humanis cordibus, cui plus, cui autem minus, vniuerſaliter generatum: in diuinæ legis obſeruatione, ſeipſos inordinatè, & nó ſic Deum, & eorum proximum, tenerè & cum affectu amantes: ſecundum hebdomadalem ipsorum quatuor elementorum, & trium ſpiritualium potentiarum diſcordantiam, ipsam reſurgentem octauam & diſcordantem plenitudinem ſenſitiuam in homine ſenſualiter viuente, producētem. Duritiæ lapis humano in corde: ab ipsa amoris Dei frigiditate, & inordinato amoris proprij calore generatus: & correſpondenter in veneni frigiditatem conuerſus: vitalem diuinum calorem, (ſicut humanū corporalem, à diſcordantibus elementis) conſumens. Vbi: *Scindite corda veſtra, & non* Ioel. 2. *veſtimenta veſtra.* Tollite lapidem. Quia Ioan. 11 tunc in parte electa, originalem fomitis peccati cauſam, totaliter remouendo: & in reprobata, viuos affectus operationum ſenſualium, vitiorum & turpitudinum, in ſuo contra Deum fętore, in cordis ſpelunca, ab Ipso lapide & peccati duritie, impœnitenter tectarum & vsque ad finem conſeruatarum, in puncto illo, in ſuam totalem cōfuſionem, penitus manifeſtando: prorſus ablatus erit. & hac in ratione & myſterio: *Domine, iam fætet.* (vt dicit) *quatriduanus eſt enim.* Vbi, multa cum ratione, Exultauit vt Psal. 18. gigas ad currendam viam: (vt dictum eſt) iuſtorum numero completo: omnia hæc mala, terminando. A ſummo cœlo egreſſio eius. Id eſt, à ſupremo cœlo empyreo, ipſius altiſsimi creatoris, & beatorum eius habitatione: non tanquam ſponſus, vt primò, naſcens: ſed vt gigas, iudicans in ſede maieſtatis ſuæ radians, tremendè & repentè apparendo. A ſummo cœlo. Id eſt, Marc. 13. ſupra hebdomadales, cum octauo ſtellato, quò ad naturam humanam, & ſuam in gloria reſurrectionem, & alios tres ſimiles inuentos, quò ad naturam diuinam, collocatus: ſublimitatem & altitudinem ipſius figurati ſolis, viuorum & mortuorum iudicis ſignificando. Et occurſus eius vsque Pſ. 18. ad ſummum eius. Id eſt, ſolis metaphoram accipiendo: in ipso breui reſurrectionis & iudicij vniuerſalis curſu: diuina ſua celſitudine & altitudine, ſemper ſeruata: ſicut dicit: vſque ad ſummum eius: ad primi curſus redemptionis humanæ differentiam: in hominis demiſſione, & vsque ad infimum eius, & ad infernales abyſſos, deſcendendo: tāquam ſponſus, de virginali thalamo naſcendo, vsque ad crucem moriendo, humiliter currens. Nec eſt, qui ſe abſcondat à calore eius. Id eſt: (vt iam declaratum eſt) omnes, bonos, & malos, reſuſcitando. O quam multi magni Pontifices, Imperatores, & mundani reges, cum omnibus alijs ſuperbis principibus, omnis ſtatus, per multa ſecula in infernalibus abyſſis abſconditi, eorum præteritam qualitatem & magnitudinem, in maiorem eorum confuſionem, ſuperbè in perpetuū conſeruantes, egredi nollent: contenti iam quodammodo, ibi in ęternum remanere: ad nouam illam verecundiam & confuſionem euitandam, (vltra nouam pœnam additam) reſuſcitantes. Non, non: foras egredimini: quia non eſt qui ſe abſcondat à calore eius. Quia in puncto illo, manifeſtè ſuper terram apparendo: ſicut magnes feſtucam & ferrum: omnes ad ſe homines trahet, ſpirituales, & ſenſuales: bonos, & malos: omnes, in corpore & anima reſuſcitando. Nec eſt qui ſe abſcondat à calore eius: ipsum reſurrectionis effectum, virtuti & potentiæ diuinæ naturæ, ipſi ſoli comparatæ, attribuendo. ſicut alio in loco, hoc in propoſito: *Et facies eius ſicut ſol lucet in virtute ſua.* Apo. 1. Quia, ſicut hominis facies, pars animæ rationalis eſt: ſic Chriſti facies, eſt pars domi

nans

mans ſolis diuinæ naturæ. Sicut ſol lucet in
virtute ſua. Videlicet, quando in medio cæ-
li eſt, æſtatis tempore: denotando, quod fu-
tura eſt apparitio ipſius Solis iuſtitię Chri
ſti in die illa tremenda, dominanter ſuper
terram, ſicut ſol lucet (vt dicit) in virtute
ſua, omnes generaliter reſuſcitando. In
virtute ſua: vt in centeſimo nono pſalmo:
Pſ. 109. *In die virtutis tuæ in ſplendoribus ſanctorum:* quos
ſanctos, & electos in cœlis remunerando:
& reprobatos in inferno caſtigando, in ip-
ſis vniuerſaliter, ipſe glorię rex manifeſta-
Pſ. 23. bitur *Quis eſt iſte rex gloriæ?* (quò ad reproba-
tos) *Dominus virtutum* (in die virtutis tuæ) *ip*
Luc. 2. *ſe eſt rex gloriæ. Ecce poſitus eſt hic in ruinam,* (alio
in loco dicit.) *& in reſurrectionem multorum.*
Pſ. 18. Quare? Quia ipſe eſt Dominus virtutum:
nec eſt qui ſe abſcondat à calore eius Do-
minus virtutum: pluraliter: ad differenti-
am virtutis tuæ: virtutem vniuerſalis re-
ſurrectionis electorum in gloria: (vt dicit:
in ſplendoribus ſanctorum) ab hac alia re
ſurrectionis reproborum in pœna, diſtin
guendo, duo diuerſi, gloriæ, & æternæ pœ-
næ effectus in ipſo verbo, Virtutum, ſigni
ficati. vt duo iuſta pondera, diſtinctè, à re-
cta Dei iuſtitiæ ſtatera, dependentia: & ab
vnica virtute ipſius vniuerſalis iudicis &
& reſuſcitantis Dei & hominis, cauſata.
Ideſt, quatuor reunita elementa, reproba-
tam partem, corporaliter, & ſpiritualiter
torquentia, in nouam formam renouan-
do: & in ſeipſo, mediante elementali par-
te glorificati corporis ſui, virtutem acci-
Luc 2. pientia. et hac in ratione & myſterio: *Ecce
poſitus eſt hic in ruinam,* (vt dicit) *& in reſurre-
ctionem multorum.*

Hoc ſupradictum myſterium, in hebdo
mada cæleſti figuratum eſt: vbi, ſol, vt rex
inter alios omnes planetas, in medio poſi-
tus eſt: (ſicut cor in corpore humano)
à quo, ad mundanorum regum differenti-
am, omnes accipiunt: & ipse à nullo acci-
pit. Vnde figuratus gloriæ rex, & iuſtitiæ
ſol Chriſtus, conformiter, Apoſtolis ſuis
dicit: *Reges gentium dominantur eorum: &c. Ego* Luc. 22.
autem in medio veſtrum ſum ſicut qui miniſtrat. In
medio. Id eſt, ſicut ſol, in figura: ambas ip-
ſas partes, electam, & reprobatam, diſtin-
guendo: in ipſo cæleſti corpore, in huma-
næ naturæ imaginem, (vt dictum eſt, heb-
domadaliter compoſito, figuratas: amba-
bus lucem ſuam variè miniſtrando: & ſi-
mul ſuos diuerſos gloriæ, & pœnæ æter-
næ fines, ſignificando. In medio poſitus
eſt: (vt dicit: in ruinam & in reſurrectio-
nem multorum) Chriſtum, principium &
finem intransgreſſibilem ignis & pœnæ æ-
ternæ, ipſius partis inconſtantis reproba-
tæ, ſignificans: in quatuor cœlis interiori-
bus, (ſecundum quatuor elementa) à ſo-
lis cœlo incipiendo, vſque ad lunæ cœlum
deſcendendo, ſignificatæ. & ſicut princi-
pium et finis Lucis, & glorię æternæ, ele-
ctæ partis: in alijs quatuor ſuperioribus, e-
tiam ab ipſo ſolis incipiendo, vſque ad
hebdomadalium vltimum, aſcendendo,
ſignificatæ. & in octauo ſtellato cœlo, quò
ad lux in gloria reſurrectionis effectum,
ab ipſo igneo ſole, cum omnibus alijs pla-
netis et ſignis, iucundè illuminato, teſtifi
catæ. Numerus ſeptimus, qui in ſe octauum
continet: (vt dictum eſt) in hebdomada
temporali ſeptem dierum, antiquos illos
creationis primos, id eſt, ſex operæ, et vnũ
requiei, commemorans, expertus. Vbi, pri-
mus dominicalis dies, ipſum ſolem creato
rem et dominatorem Deum ſignificãs, pri-
mus, et octauus ſimul eſt: principium et i-
pſius hebdomadæ finis, (ſicut ipſe dicit: *Ego* Apo. 1.
ſum A & O, principium & finis) in octauo gra
du, in æternitatis ſuæ imaginem, in perpe-
tuum reſurgens: ipſum reſurrectionis car
nis myſterium teſtificans: in figurato iuſti-
tiæ ſole Chriſto, octauo die, et tertio, poſt
ſextum et vltimum creationis, (quo mor-
tuus fuit) vt Deus reſuſcitando, effectum.
Vbi, hac in ratione et myſterio: poſt ſep-
tem cœlos, vbi ipſa natura humanæ ſigni-
ficata eſt: octauum cœlum innumerabil-

um ſtellarum ſequitur, firmamentum dictum: ipſum vniuerſalis carnis reſurrectionis effectum ſignificans. ſtellæ fixæ: ſunt innumerabiles: quam ob rationem, ipſum octauum cœlum, firmamentum dictum eſt. in quibus lucentibus ſtellis: reſuſcitata, & glorificata electorum corpora, ſignificata ſunt: ſicut erunt in figurato firmamẽto pacis & gloriæ æternæ Chriſto, reſuſcitantia ſtabilitæ. In velociſſimo ſolis curſu, incomprehenſibilem hanc machinam, viginti quatuor horarum ſpatio tantùm, circundantis, violenta damnatorum pœna notatur: & eo magis: ad duodecim ſolùm, reductarum: quò ad corporalem pœnam additam ad breuius ſpatium maioris ſupplicij, reductam: ſicut ſaluator ſignificat,
Ioan 11. dicendo. *Nonne duodecim ſunt horæ diei?* ipſum vltimum diem (vt dictum eſt) & tempus ęquinoctiale duarum plenitudinum gloriæ & pœnæ æternę, commemorando: in æternum, gratiæ lucem, à nocturnis peccati tenebris, diſtinguentem. Ipſe violentus ſolis curſus, violentam damnatorum pœnã denotat: inquantum quod etiam ipſum ſolis cælum ſuperiorem animæ partem ſignificat, (vt lunæ, corporalẽ) vbi principaliter ipſius ſolis creatoris Dei imago, conſiſtit: cui animæ, vt rationali, ipſa pœnalis inquietudo, attribuitur: ſicut ipſi igni, inter alia elementa, ipſum pœnæ & tormenti eſſentiale. Et ſicut tam perpetuo, quam violento motui, incorruptibilis ipſorum cœlorum materia correſpondet: qui, ſicut in hominis imaginem hebdomadaliter compoſiti & ordinati. ſimiliter à creatore, vt homo, ex ipſis quatuor elementis formati fuerunt: ipſum regenerationis humanæ myſterium, in gloria aut pœna æterna reſuſcitando, teſtificãtes: Ita etiam, non ex alia quinta eſſentia, à philoſophis, cum omnipotentiæ diuinæ iniuria, conficta: in ſupernaturalibus rebus, magis quàm in naturalibus demonſtratę: ſed ex eadem vnica et vniuerſali quatuor elementorum materia, & in eadem teſtificante cœleſti forma, humana corpora reſuſcitantia, ab ipſo vnico & vniuerſali architecto Chriſto reformata erunt: vt proportionaliter in gloria electi, & in pœna damnati, in æternum permanere poſſint. Quia: ſi proportio nõ eſſet quò ad damnatos, inter agentem ignem & violentum tormentum ſuum, & patiẽtem tortum, ſemper corporali ſenſu, ſeruato: nulla pœna eſſet: cũ ipſe ſenſus, ab ipſa violenta pœna & tormento, ſuperatus et victus ſit. Ita quòd: communiter humana corpora, ſicut cœli, per quos ipſa natura humana in reſurrectione ſua ſignificata eſt, proportionaliter reformata erunt, reſurgẽtia: (ſemper humano ſenſu corporali, ſeruato) inpenetrabili forma, tam incorruptibili, quàm gloriæ & pœnæ irreſiſtenti. Et hoc, quod in figurato humano corpore efficiendum eſt: iam in figurante cœleſti corpore eſt teſtificanter expertum. quod, cum à ſolis luce, perpetuò illuminatum ſit: ab ipſo rapido et violento motu particulari, et vniuerſali, confractum non eſt: imò, cum omnes cœli, à ſole, (in teſtimonium) perpetuam virtutem et motum accipiant: ab ipſo ſimul (vt illuminati) perpetuò moti, et conſeruati ſunt. ſicut de figurato Sole Chriſto & primo motore Deo ſcriptum eſt: *In ipſo enim viuimus, & mouemur, & ſumus. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus*, (alio in loco) *omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto. &c.* Vnde figuratus ſol: *Ego autem in medio veſtrum ſum*, (vt dictum eſt) *ſicut qui miniſtrat.* & ſimiliter in teſtimonium, figurans ſol in cœlo, in medio ipſius corporis cœleſtis hebdomadalis poſitus, ſicut cor in figurato humano corpore, virtutem, motui vniuſcuiuſq; membri neceſſariam, miniſtrans: vt elementalis, & igneus particulariter, virtutem & motum cœlis omnibus miniſtrat: in veloci ſuo viginti quatuor horarum curſu, incluſum & in imaginem

Act. 17. Rom. 12. Mat. 22.

&Dei

& Dei æternitatis, teſtimonium, omne humanæ vitæ tempus comprehendente. & hoc, ſecundum propriam vnicuiusque cœli diſpoſitionem: reſpectu ad eorum variam elementorum compoſitionem, vnius magis, quàm alterius. ſicut in humanis corporibus, & ſenſibus corporalibus: inter quos, viſus, igni attribuitur. Vnde, ipſa vniuerſalis lux ipſorum duorum cœleſtiũ oculorum, ſolis, & lunæ, ab ipſo lucis fonte procedens: ab ignis elemento cauſatur, à quo, vt omnibus alijs elementis nobiliore, ipſe planetarum rex particulariter formatus fuit. Vnde myſterium varietatis cõtrariorum motuum cœlorum colligitur: ſecundum elementorum cõtrarietatem, & eorum compoſitionem, vt dictum eſt, quãuis in communis vnionis & concordantiæ ordine, (ſicut in humano corpore) cõtrariè motorum, & eorum curſus, magis aut minus retardatus. Vnde lunæ cœlũ, quod tardiùs curſum ſuum conficit, hanc ob rationem forſan eſt, quòd ſubtili purificantis ignis eſt deficiens, & magis de graui corporeæ terræ participat. (Hoc, ſecundum vniuerſalem ſacræ ſcripturæ lucem: quia idiota ſcriptor, in cœlo non fuit: nec ab aliquo ſapientum, qui nouiter de cœlo in terram venerit, hoc ſciuit) qua in ratione communis & vniuerſalis materiei elementalis, luna, cum ſtellis, forſitan à tranſparentis aquæ elemento (ſicut ab igne ſol) particulariter formata, vt ipſis naturalibus lucis & ſplendoris donis priuata, eam accidentaliter à ſole accepit: & ſuper aquas naturalem ſuam dominationem habet, ſimiliter omnes alij planetæ & ſigna, vt elementalia, in varijs eorum influentijs, in elementalibus humanis corporibus. Vnde Spiritus ſanctus, per Euangeliſtam & prophetam Ioannem, de teſtificato Chriſto Deo & homine loquendo, myſterioſè
Apo.1. dicit: *Sacramentum ſeptem ſtellarum, quas vidiſti in dextera mea, & ſeptem candelabra aurea. Septem ſtellæ: angeli ſunt ſeptem eccleſiarum. & candelabra ſeptem: ſeptem eccleſiæ ſunt.* Id eſt, teſtificatum Chriſtum, & vniuerſalem ſuam eccleſiam, & ſimul teſtificantes cœlos & planetas, in ipſis ſeptem ſtellis intellectos, in quibus ſeptem aſtantes angeli, in hebdomadalis humanæ naturæ protectionem, ſignificati ſunt, comprehẽdendo. Dicit præcedenter de ipſo figurato rege Chriſto ſaluatore: *Et in medio ſeptem candelabrorum aureorum ſimilem filio hominis, &c. & oculi eius tanquam flamma ignis, &c. & vox illius tanquam vox aquarum multarum. &c.* In medio ſeptem candelabrorum aureorum: Videlicet, ſicut figurans ſol in medio hebdomadalium candelabrorum cœleſtium. vt declaratum eſt. Et oculi eius tanquam flamma ignis: Id eſt, ipſis duobus oculis cæleſtibus, Soli & Lunæ, (vt dictum eſt) & vnicæ ſolis luci, ab ignis elemento originatæ, ex quo ipſe planetarum rex particulariter formatus fuit, correſpondendo. Et vox illius tanquam vox aquarum multarum: quò ad triumphantem angelicam & humanam eccleſiam, in ipſa illuminata Luna & ſtellis ſignificatam: ipſi volatiles & eleuati ſpiritus, ſicut ſignificans volatilia cœli, cœleſtis luna, & ſtellæ, ab aquæ elemento formatæ, ſuper quam aquam luna dominationem ſuam habet: Ita ab indeficientibus diuinæ gratiæ aquis, regenerata. & hac in ratione, Et vox illius tanquam vox aquarum multarum. & conformiter alio in loco: *Vox Domini ſuper aquas, Deus maieſtatis intonuit: Dominus ſuper aquas multas.* Quod Pſal 28.
Chriſtus ſoli comparatus ſit, inquantum elementali, & igneo, particulariter: & fidelis eccleſia ſua, lunæ: videlicet tunc, cum reſuſcitando, ab ipſa communi inſtabilitate, & imperfectione, liberata erit: apertè ex ſcriptura ſacra Pſ 88.
colligitur, dicente: *Et thronus eius ſicut ſol in conſpectu meo, & ſicut luna perfecta*

perfecta in æternum: & teſtis in cælo fidelis. Id eſt, de hebdomadali & elementali natura humana, (quo ad corpus) throno particulari in Chriſto, naturæ diuinæ, & vniuerſali, in eccleſia ſua fideli, particulariter loquendo: Soli & Lunæ, vt elementalibus, propriè comparata. Et teſtis in cœlo fidelis. Id eſt, quoniam hebdomadalium cœlorum teſtimonia ſimul cum octauo ſtellato, ad hominis imaginem, vt dictum eſt, & æternæ ſuæ in gloria regenerationis teſtimonium, ab ipſis quatuor elementis, incorruptibiliter formatorum: ad ipſa duo illuminãtia, & teſtificantia teſtimonia, Solem, & Lunam, reducuntur. Sicut eodem in ordine, ĩlla terreſtris paradiſi quatuor fluuiorum, quò ad quatuor elementa, & eorum ſignificationem, ad duo particularia notabilium duarum, arborum teſtimonia, reducuntur: cum effectibus, propoſitam vitam, aut mortem, teſtificantia. Quæ arbores, ſimiliter, non ab alia ſexta eſſentia, vt aiunt, cœli à quinta, ſed ab communi quatuor elementorum materia, à Deo creatæ fuerunt: & nihilominus, in fidele (vt elementales) omnipotentiæ diuinæ teſtimonium (cum omnibus alijs attributis) & certiſſimis creatoris Dei promiſſis, hos ſingulares ef-
Gen. 3. fectus cauſabant. Vnde: *Nunc ergo ne forte mittat manum ſuam* (in teſtimonium) *& ſumat etiam de ligno vitæ, & comedat, & viuat in æternum, Emiſit eum Dominus Deus de paradiſo voluptatis. &c.* quibus teſtimonijs & ſacræ ſcripturæ diuinæ, fides adhiberi debet: & non philoſophiæ & humanæ ſcientiæ: quamuis per naturales rationes contradicat: quia reſpectu ſupernaturalium, Dei omnipotentiæ, & ſapientiæ, ignorantia craſſa eſt. qui philoſophi, vt muſici, (vt dicitur) de materiali ſolùm exemplari tractauerunt: & non de eſſentiali deſignatæ fabricæ ſpiritualis, et manifeſtatio eſſe diuini architecti Verbi incarnati: in ipſo vniuerſali cœlorum & terræ Archetypo, & ſupernaturalibus effectibus, teſtificato et ſimul ineffabile nomen ſuum, & eſſe propriorum attributorum potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, manifeſtantis. (ſicut ſæpius dictum et declaratum eſt, & millibus alijs vicibus dicetur, per gloriam ſuã, occurendo) quod per viam aliarum rationum philoſophicarum alterius quintæ eſſentiæ, euidenter euacuatur. Ineffabile nomen *Tetragrammaton*: quod apud Hebreos, *Iehouah*, eſt. Videlicet, quatuor attributalium literarum nomen: in quatuor elementis ſignificatarum: à principio, in hac elementali cœlorum terręque machina, ſcriptum: & ſecundum naturales, & ſupernaturales effectus horum particularium teſtimoniorum arborum vitæ, & mortis, Solis, & Lunæ, cum cæteris planetis, & ſtellis, vt elementalibus, ineffabiliter mani- Gen. 15.
feſtatum. Vnde Deus ad Abraham: *Suſpice cælum, & numera ſtellas ſi potes. Et dixit ei. ſic erit ſemen tuum, &c.* Id eſt in ſpiritu: de ipſo vltimo beneficio & nouo regenerationis ſemine in gloria, tractando: in ipſo ſtellato cœlo & fixis ſtellis, vt elementali, propriè teſtificato: cum ipſum cœleſte corpus, ſicut humanum, (vt dictum eſt) ex ipſa communi elementali materia, in ſingulari forma teſtificanter formatum ſit. Primò, cum myſterio, de Abrahamo dicit: *Eduxitque eum foras*: exitum præcedentem ſpiritualẽ de habitatione corporali moriendo: & cõſequentem viſionem noui cœli & terræ, ſpiritualis et corporalis, eodem in puncto reſuſcitando, teſtificans. Vnde multa cum ratione per Dauidem: *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum: &c. A ſummo cælo egreſſio eius. Et occurſus eius vſque ad ſummum eius: nec eſt qui ſe abſcondat à calore eius.* ſicut declaratum eſt. & id quod ſequitur. quod ſimiliter Dei gratia exponetur.

CAP.

CAP. LVII.

Pſ. 18. L*Ex domini immaculata conuertens animas: teſtimonium domini fidele, ſapientiam præſtans paruulis.* Hoc: ad ipſius vniuerſalis iudicij particulare veniendo: vniuerſalem diuinæ legis ſtatêram proponendo, per quā, omnes iudicandi ſumus: à principio homini, à creatore ſuo Deo propoſitam, ſtatim atque creatus fuit: ſimul ei liberū arbitrium donante, in duarum rerum propoſitarum, vitæ, aut mortis, electione: ad beneplacitum ſuum. Qua ſtatêra, primus Adā, infideliter vſus eſt: & conſequenter generatio ſua: ipſis præceptis diuinis, non ſecundùm ipſam iuſtitiam, & Dei veritatem obſeruatis. ſicut ſcriptum eſt: *Mendaces filij hominum in ſtateris.* Sed ipſe iuſtus legislator Deus: tam in iuſtorum præmio, quàm in malorum caſtigatione, ipſa ſtatêra, iuſtè & fideliter vſus eſt. Lex domini immaculata conuertens animas. &c. *Immaculata*: idest gratia mediante immaculatè ſeruata. & hoc in modo: conuertens animas. Et conſequenter: teſtimonium domini fidele. ideſt, fideliter creditum & obſeruatum: ipſo teſtimonio, in fideli homine, ipsam diuinam legem immaculatè ſeruante, concurrente.
1. Ioan. 5. ſicut ſcriptum eſt: *Qui credit in filium Dei: habet teſtimonium Dei in ſe.* & hoc modo: ſapientiā præſtans paruulis. *Teſtimonium domini fidele*: id eſt, in ipſis humilibus & fidelibus credentibus: ipsam legem (vt dictum eſt) fideliter obſeruantibus, concurrens: ad infidelis teſtimonij in Adamo differentiam, primo inter homines peccatore, diffidenter peccante: & ſimul ipſum teſtimonium domini fidele, in ſeipſo euacuante, maioremque fidem adhibêre inimico tentatori, quā ipſi fideli creatori Deo. *Sapientiam præſtans paruulis.* Id eſt, humilibus: in ipſo verbo, Paruulis, ſignificatis: ad differentiam ipſorum ſuperborum, Adami, & Euæ, & ignorantiæ eorum acquiſitæ, ſuperbè peccantium: in tunicis pelliceis, (vt declaratum eſt) quibus veſtiti fuerūt, ſignificatum: quaſi ab ipſa Dei ſapientia, cum brutis animalibus irrationalibus computati fuiſſent. *Sapientiam præſtans paruulis*: Quia, non ſolùm ipſa caſtigatio cauſatæ ignorantiæ, & pœnæ legis executio, ſuperbis & infidelibus, eſt in fidele teſtimonium ipſius immaculatæ Dei veritatis: (quò ad hanc, partem) ſed ipſum exemplum ſimul, eſt in ſapientiam humilibus credentibus, in recta ipſius obſeruatione; vt dicit: *Sapientiam præſtans paruulis.* ita quòd, legis teſtimonium, ipſas duas diuerſas res, vitam, aut mortem, proponētis, in duabus notabilioribus paradiſi terreſtris arboribus ſignificatas: in ipſo homine, (& in quouis homine credente) vt rationali, & primo in terra teſtimonio in innocentiæ ſtatu, ipſam legem fideliter & immaculatè cuſtodiente, particulariter conſiſtit. Vbi, fide, homo deficiens, diffidēter creatori ſuo non obediendo: ſimul in ipſo, veritatis immaculatæ legis teſtimonium defuit: pro perpetua ſua conſeruatione, ab ipſo legislatore Deo, in teſtimonium & principium ipſius vitæ Dei in carne manifeſtationis, ſtatutæ: cum ipſum legis teſtimonium in homine, in pœnæ ipſius executione, moriente, quo ad ipſius perpetuæ vitæ priuationem, totaliter euacuatum eſſet. Duæ notabiles & particulares arbores (vt dictum eſt) inter alias in paradiſo terreſtri fuerunt, in humanę naturæ imagine: ipſos duos diuerſos legis fines, homini propoſitos, teſtificantes. Hæ duæ arbores, ſicut omnia alia, ad ipſius humanæ naturæ imaginem, in paradiſo terreſtri creatæ fuerunt: cū ipſa inferior pars terreſtris, ſicut ſuperior cœleſtis, ad ipſius hominis imaginem creata eſſet: omnes irrationales res, cœleſtes & terreſtres, in hominis imagine, hebdomadaliter compoſitas & ordinatas, (ſicut rationales ſpiritus: ad ſeptem angelos) ad has duas notabiles arbores, reducendo. Duæ arbores: id eſt, corpus & anima::

nima:ex quibus duabus rebus, ipſe homo
conſiſtit.Natura humana,& natura diuina
in Chriſto:à principio, in creatione ipſius
hominis, & harum duarum rerum vnio-
nis, in manifeſtationis ipſius Dei in carne
teſtimonio,Verbum ſe incarnando,teſtifi-
catum.Pars inferior,obediendo:& ſuperi-
or pars,rationaliter dominando. Et con-
ſequenter, lignum vetitum, ipſum huma-
num corpus: in ipſa arbore vetita ſignifi-
catum:creatori ſuo obediendo.ſicut dicit:
De ligno ſcientiæ boni & mali ne comedas. in quo-
Gen. 2. *cunque enim die comederis ex eo morte morieris.*&
Gen 3. lignum vitæ animæ, ſanctam ſuam legem,
rationaliter obſeruando. vt dicit, poſtquã
peccauit: *Ne fortè mittat manum ſuam, & ſumat
de ligno vitæ, & comedat, & viuat in æternum. E-
miſit eum Dominus Deus de paradiſo voluptatis.* E-
miſit:id eſt,quò ad effectum ipſius ſepara-
tionis corporis & animæ, in iuſtæ ſuæ ſen-
tentiæ executione:& in teſtimonio princi-
palis ipſius Dei ſeparationis ipſum pecca-
torem,in ipſa anima intellectum, eijcien-
tis & ſeparantis (cui vt rationali, ipſum
peccatum, principaliter attribuitur) de i-
pſo terreſtri ſui corporis paradiſo, mori-
entem. deliciarum paradiſus in perpetua
vita,(cæleſtem æternum,quem,obediendo
cõſecuturus erat,ſignificans)ſuper omnes,
quæ in terra imaginari poſſunt,delitias: i-
pſam legem ſeruando:creatorem ſuum ſu-
per omnia amando,eique obediendo: im-
maculatam ipſius legis veritatem,& ipſius
legislatoris Dei eſſe, potentiæ, ſapientiæ,
iuſtitiæ,& bonitatis infinitæ,vt primum in
terra teſtimonium, efficienter teſtificans.
Ita quod,in homine,poſt peccatum, remã-
ſit teſtimonium immaculatæ veritatis di-
uinæ legis, quò ad ipſius pœnam,moriẽte,
in arbore ipſa vetita ſignificatæ: cum pro-
culdubio,in ipſo peccatore executa eſſet:
& ſimul,ipſa mendacij tentatoris macula,
dicentis: *Nequaquam morte moriemini,* tota-
liter purgata: ſed teſtimonium non re-
manſit, quò ad vitæ Dei præmium, in ipſa
vitæ arbore, ſignificatum. Imo, in ipſo
homine,ipſum vitæ Dei teſtimonium, in
ipſa ſuæ iuſtæ ſententiæ executione,totali-
ter euacuatum fuit: mundo, ipſum pri-
mum in Adamo exemplum relictum eſt,
& perpetuum rectæ Dei iuſtitiæ teſtimo-
nium, in perpetuam ſalutiferæ pœniten-
tiæ occaſionem, vnicæ viç.pro hominis re-
cuperatione, ad ſaluatoris aduentum: in
præcurſore ſuo Ioanne ipſa pœnitentia,
in perſona ipſius primi in terra teſtimo-
nij Adami,& primi pœnitentis, cum ope-
ribus verbiſque prædicante, renouata: in
quo ſaluatore, moriente, & reſuſcitante,
ipſum humanum ſemen per gratiam re-
cuperandum erat, & ad incrementum
ſuum rediturum. à Spiritu ſancto, per os i-
pſius præcurſoris ſignificatum: primum
pœnitentem Adamum(vt dictum eſt) re-
præſentãtis:de ſaluatore,& de ſeipſo,dicẽ-
te. *Illum oportet creſcere:me autem minui.* Minui, Ioan. 3
& creſcere.Id eſt:prædicens ſignificantem
proximè decollationis propriæ minutio-
nem:& ſignificatam præteritam minutio-
nem innocentis primi capitis Adami pec-
cantis: & futurum incrementum, & in
cruce exaltationem ſecundi Adami & in-
nocentis agni Chriſti (vniuerſalis fideli-
um Eccleſiæ capitis) in ipſius culpæ re-
miſſionem(ſicut prædicit, Illum oportet Pſ. 109.
creſcere:& per Dauidem, *Propterea exaltauit
caput*) ad gloriam & vitam æternam,mori-
entis,& reſuſcitantis.

CAP. LVIII.

SAluatoris teſtimonium Ioannes fuit,
tempore quo ipſe Chriſtus in mun-
dum venit: in primi teſtimonij locum
in terra, & primi hominis Adami, per
peccatum deficientis,ſubintrando: ſicut
ſcriptum eſt: *Fuit homo miſſus à Deo, cui nomen* Ioan. 1.
erat Ioannes. (Id eſt: primo teſtimonio in
terra deficiente: ſecundum miſſum fuit)
*Hic venit in teſtimonium: vt teſtimonium perhi-
beret de lumine, vt omnes crederent per illum. &c.*

Vt om-

Vt omnes crederent per illum. Quia: ſicut per Adamum primum teſtimonium, ſe in innocentiæ ſtatu conſeruantem, vſque ad incarnati Verbi regenerationis aduẽtum, omnes homines, ſimul cum ipſo in perpetua & innocente vita conſeruati, diſponendi erant credentes, vt ipſam ſpiritualem regenerationem, in vita & gloria æterna, conſequi poſſent: in ſpirituali formatione, ſine humano ſemine, illam ſecundi Adami Chriſti, ſignificante: & extraordinaria, ipſius Adami creatione in perpetua & immortali vita, teſtificatam: Ita, per ſingulare ipſum ſubintrans teſtimoniũ, videlicet Ioannem, homines credituri erant ipſam ſpiritualem in Chriſto regenerationem per gratiam, ad gloriam æternam: (remota peccati cauſa) mediantibus: pœnitentia, & ſacramentis, in peccatorum remiſſione, conſecutam: in ipſius agni Chriſti ſanguine, virtutem accipientibus:
Luc. 3. ſicut ipſe præcurſor teſtatur dicens: *Ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto, & igni.* Et conformiter de ipſo ſaluatore mundi, indice de-
Ioan. 1. monſtrato: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Et per ipſum teſtificatum Chriſtum, in complemento & omnis rei confirmatione: vtraque per gratiam, & gloriam, regeneratio: per eãdem crucis viã, omnibus ab ipſo multum exhortatæ, & vtræque ſimiliter, moriendo, & reſuſcitando, effectæ fuerunt. Et hac ratione: non ſolùm præcurſor Ioãnes, in exemplaris pœnitẽtiæ vita, ſubintrans teſtimonium fuit, in primi Adami locum, quò ad ipſum primum pœnitẽtiæ exemplum: (qui Adam, ſicut maiori cũ cauſa particularis experientiæ magni boni perditi, & magni mali vniuerſaliter ſua culpa, cauſati, peccando: conſequenter ma-
Hie 11. iori cum effectu, maior omnibus hominibus pœnitens fuit) ſed etiam, quò ad teſtificatum innocentem Chriſtum: in ipſo Adamo primo teſtimonio, in innocentiæ ſtatu teſtificanter figuratum. Quo in ordine ſubintrans teſtimonium Ioannes, correſpondenter impeccabilis fuit: cum priùſquam naſceretur, in materno vtero, ſanctificatus eſſet. Rei incognitæ manifeſtatio, ſine correſpondente manifeſtatę rei teſtimonio, ſtare non poteſt. Et hoc in ordine: (manifeſtationem intra ipſius Dei, & eſſe diuini: ab omnibus tribus perſonis teſtificati, relinquendo) ſtatim quòd ipſum Verbum æternum, in effectu manifeſtationis extra, in virginali Mariæ vtero incarnatum fuit: primum teſtimonium Adam (vt dictum eſt) per peccatum in terra deficiendo: *Exurgens autem Maria*, (vt ſcrip- Luc. 1.
tum eſt) *abijt in montana cum feſtinatione in ciuitatem Iudæ: & intrauit in domum Zachariæ, & ſalutauit Eliſabeth.* Quem ad finem? Ad ipſum dictum finem conuenientis teſtimonialis ſanctificationis: mota ipſa noua Eua & noua ſponſa ab incarnato Verbo (nouoque Adamo) quod in virginali vtero ſuo portabat, ad Ioannem ſanctificandum cum feſtinatione veniendo, in correſpondente teſtimonio vniuerſali ipſius vniuerſalis redemptoris: in locum primi teſtimonij & vniuerſalis patris ipſius humanæ naturæ, ſubintrantis: ipſum primum pœnitentiæ exemplum, in peccatorum remiſſionem in Chriſto crucifixo: in ſeipſo pœnitenter viuente, proprijs pœnitentialibus operibus, & vniuerſalis pœnitentiæ doctrina, & prædicatione propria, renouante. ſicut
ſcriptum eſt: *Præibis enim ante faciem Domini* Luc. 1.
parare vias eius. Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius, in remiſſionem peccatorum eorum. Scientiam ſalutis, Id eſt, ſcientiam pœnitentiæ: ab ipſo præcurſore martyre, & ipſius Chriſti crucifixi teſtimonio, proprijs operibus, & doctrina, prædicatam. Ipſa pœnitentia, in ipſo ſenario laboris numero, quo in termino, Chriſtus mortuus eſt, (die ſexta moriendo) ſignificata. In ſeneſcẽte Eliſabeth ſexto mirabilis prægnationis ſuæ menſe, cum feſtinatione à pijſsima Maria virgine, proximè prægnanti & communi gaudio & exultatione duorum

infantium incluſorum, Ieſu, & Ioannis, viſitata: pœnitens humana natura in præſenti vita militante, & tam laborioſa, quàm fructifera pœnitẽtia, ſignificata eſt: vſque ad ipſum deſideratum diem ſalutis & redemptionis ſuæ, *Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri*, (vt ſcriptum eſt) *in quibus viſitauit nos, oriens ex alto*, effectæ: ipſius gratiæ fructus, perpetuo cum deſiderio, ſterilis & vetulæ, ab annunciante angelo Gabriele, ſignificatum, virgini dicente: *Et hic menſis eſt ſextus illi quæ vocatur ſterilis: quia non erit impoſſibile apud Deum omne verbum.*

CAP. LIX.

Luc. 1. QVia non erit impoſſibile apud Deum omne verbum. Quia: ſe verbum incarnãdo, ipſa ſterilitas, & pœnitentiæ fructus impoſſibilitas, in peccatorum remiſſionẽ, in humana natura, ceſſatura erat: in ipſa ſterili Eliſabeth, fœcundata ad ſaluatoris aduentum, ſignificata: cum ipſo fructu præcedentis pœnitentiæ Ioanne, concurrente: in ipſo ſenario numero, ſanctificatio nem ſuam præcedente, ſignificatæ. Vnde ipſe ſaluator, veritatem hanc confirmando: ad eundem terminum, cum feſtinatione veniendo, ipſe præcurſor ab ipſo, in nouum mundo teſtimonium, & neceſſariæ pœnitentiæ exemplum, in peccatorum remiſsionem, ſanctificatus fuit. *Omnes enim*

Matt. 11. *prophetæ, & lex*, (dicit Dominus) *vſque ad Ioannem prophetauerunt. &c.* Vſque ad Ioannem: id eſt, excluſiuè: ipſa præterita legis & prophetiarum ſterilitas in peccatorum remiſſionem, vſque ad Ioannem excluſiuè, continuata: in ipſius figuræ complemento, & ipſius gratiæ effectu, verbo ſe incarnante, terminata: mediantibus ipſa pœnitentia, & ſacramentis, in correſpondente zelo, nouiter, in noua lege, & noua ſaluationis via, ab ipſo præcurſore Ioanne introducta, effectum: ipſum agnum Chriſtum ſaluatorem, qui ſolus peccata tollit: mundo perſonaliter demonſtrante. Quo in myſterio, correſpondentis zeli, in pœnitentiam operando, ipſi ſaluti neceſſarij, concludit dicendo. *Et ſi vul is recipere, ipſe eſt Elias qui venturus eſt. Qui habet aures audiendi audiat.* Qui venturus eſt. Id eſt: Ille Elias, quem ſcriptura venturum eſſe dicit: ipſe eſt. Hoc: in ipſius prophetiæ Malachiæ declaratione: qui de duobus Domini aduentibus tractat. A ſecundo incipit; ſicut ſæpe Spiritus ſanctus in ſcriptura ſolet, à fine eius rei, quam proponit, incipere: & poſtea; ſicut per tranſitũ, de præcedentibus medijs tractare. Quia: vnus Domini aduentus futurus erat: (vt dictum eſt) & eo tempore quo ſe ad incarnandum venit: humanam naturam, vſque tunc conſeruatam, & in innocentiæ ſtatu multiplicatam; in gloria & vita æterna regenerando. ſicut in ipſo innocente agno, procul dubio completum fuit, tertia die glorioſè reſurgente. Et hac ratione, ſecundus aduentus, accidentalis eſt: propter accidentalis peccati impedimenti, cauſam. Vbi: ab ipſo principali fine incipiendo totalis ipſius Dei in carne manifeſtationis, in ipſo vltimo die vniuerſalis reſurrectionis & iudicij, effectæ: poſtea, primum aduentum introducit: vt medium ipſius finis & vltimi beneficij, quod ſperamus. Sicut ſcriptum eſt, quò ad ſecundum: *Ecce enim dies veniet ſuccenſa quaſi caminus, &c.* Mal. 4. & poſtea. quò ad primum aduentum, tamquam medium, per tranſitum, ipſius finis: *Et orietur vobis timentibus nomen meum ſol iuſtitiæ, & ſanitas in pennis eius. &c.* Sol iuſtitiæ: quò ad ipſum medium iuſtificationis per gratiam, inquantum homo patiendo. Et ſanitas in pennis eius: quò ad medicinale ipſius pati fundamentum: ſe ad hoc, accidentaliter, humiliando, contra ſuperbiam, primam ipſius morbi peccati radicem: omnia ipſa opprobria, in humiliatione ſua paſſa, ipſis pennis cõparando. Quia: ſicut pennæ & alæ, quas ſuperbus Lucifer, vt ſe contra Deum extolleret, accepit, ſua propria ſuperbia, & vana

ſi

ſuijpſius æſtimatio, fuerunt: & ſimul, hu-
miliationis ſuæ cauſa: ſicut de ipſo ſcriptū
Eſa.14. eſt: *Aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero*
altiſſimo. Veruntamen ad infernum detraheris in pro
fundum laci: ita etiam, è contrario, pennæ &
alæ paſſionum & opprobriorum ſaluato-
ris, ſe ad hoc voluntariè humiliantis, in
medicinam ſalutiferam & noſtrum exem-
plum, contra ipſum mortalem ſuperbiæ
Phil.2. morbum, paſsi: ſimul exaltationis ſuæ cau-
ſa fuerunt. vt ſcriptum eſt: *Humiliauit ſemet-*
ipſum, &c. Propter quod Deus exaltauit illum: &
donauit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen. &c.
Et ſanitas in pennis eius. Id eſt: pennæ paſ-
ſionum ipsarum duarum alarum, animæ
& corporis ipſius ſaluatoris, (naturæ diui-
næ, & naturæ humanæ) per multas oppro-
briorum vias, humiliatæ, in humanæ redē-
ptionis effectu, ſpiritualiter & corporali-
ter patientis: in quibus, ſacramenta virtu-
tem accipiunt, in remiſſionem peccato-
rum. ſicut dicit: Et ſanitas in pennis eius.
Pſ 90. &c. (& alio in loco, conformiter: *Scapulis*
ſuis obumbrauit tibi: & ſub pennis eius ſperabis) *Me-*
mentote legis Moyſi ſerui mei, quam mandaui ei in
Oreb ad omnem Iſrael præcepta & iudicia (addē-
do) *Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam, ante*
quam veniat dies Domini magnus & horribilis: &
conuertet cor patrum ad filios, &c. Ante quam ve
niat dies Domini magnus. Id eſt, ipſe ſecū-
dus accidentalis aduentus, vniuerſalis re
ſurrectionis & iudicij, in primo intelle-
ctus: in quo (vt dictum eſt) efficiendus erat:
in ipso Chriſto Domino noſtro reſuſcitā-
te, particulariter adimpletum. & confor-
Luc.1. miter de ipſo ſecundo Elia Ioanne prædi-
ctum eſt: *Et ipſe præcedet ante illum in ſpiritu, &*
Ioan.12. *virtute Eliæ.* & ita effectum. Vnde ipſe ſalua-
tor Patri dicendo: *Pater clarifica nomen tuum.*
Venit ergo vox de cælo: Et clarificaui, & iterum cla
rificabo. Id eſt: Et clarificaui, quò ad primum
clarificationis effectum in Chriſto ſecun-
do Adamo, cum in primo, peccante, mani-
feſtatio extra ipſius Dei interrupta eſſet:
& nomen ſuum obſcuratum: & per Chri-
ſtum proſecuta, ab incarnationis ſuæ pun-
cto: clarificatum. & vltra ſigna & miracu-
la moriendo, & reſuſcitando, effecta. Vn-
de, Et clarificaui, quò ad primum incarna-
tionis ſuæ & miraculorum: & iterum cla-
rificabo: quo ad ſecundum mortis ſuæ &
reſurrectionis: naturæ diuinæ, in ipſa dicti-
one, Pater, intellectæ, attributæ. in qua par
ticulari reſurrectione Chriſti, in redemp-
tionem & vniuerſalem hominis iuſtifi-
cationem: vniuerſalis reſurrectio, & hu-
manæ naturæ iudicium, comprehenditur:
cum tunc (vt dictum eſt) efficiendum eſſet:
& per accidentale impedimentum pecca-
ti & numeri non completi electorum, ac-
cidentaliter ad ſecundum vſque aduentū,
dilatum. Vnde hac in veritate & ratione: i-
pſe Chriſtus: *Nunc iudicium eſt mundi: nunc prin*
ceps huius mundi eijcietur foras. &c. Nunc iu-
dicium eſt mundi: quia cum Chriſtus in ip-
ſa plenitudine temporis & ipſius mundi
fine, veniret, mundus propriè iudicandus
& finiendus erat, ipſaque humana genera-
tio, per gloriam regeneranda: pro numeri
electorum defectu, (vt dictum eſt) vtrun-
que accidentaliter dilatum. *Nunc princeps hu-*
ius mundi eijcietur foras: quia, iam quod non
per gloriam, per gratiam regenerando, e-
ijcietur foras: mediante ipſo iudicio & par
ticulari in Chriſto iuſtificatione, morien-
te & reſurgente: principium, & fundamen-
tum vniuerſalis reſurrectionis & iudicij
accidentalis futuri: ſecundum ipsam no-
uam legem et ſacramenta à nouo Elia Ioā-
ne, in ipſius Malachiæ prophetiæ comple-
mentum, miſſo, primò propoſitam & præ-
dicatam: & proprio cum ſanguine confir-
matam. Vnde dicendo: *Ecce ego mittam vobis*
Eliam prophetam, &c. cum primo dixiſſet: *Me-* Mal.4.
mentote legis Moyſi ſerui mei. &c. legem, ſimul-
que ipſius zelatorem proponit. Et hoc:
nō quò ad ipſius Moyſi legem: neq; quò ad
Eliam prophetam, ipſius legis zelatorem:
niſi quò ad euangelicam legē, immediatè,
ab ipſo figurato ſaluatore Chriſto origina

Moſaycam legem de nouo zelandam, ſicut
primò faciebat: neque propheta, eorum
quos imaginamini qui in futuro (ſicut lex)
de ſaluatore prophetauerunt: *Omnes enim
prophetæ & lex.* (vt dicit Dominus) *vſque ad
Ioannem prophetauerunt.* ſed ſecundum ipſius
literæ ſpiritum, à Domini angelo, prius-
quam in mundo eſſem, & poſtea ab ipſo
ſaluatore declaratum: in ſpiritu & virtute
Eliæ, ante illum præcedente: *Ego vox cla-
mantis in deſerto, dirigite viam Domini, ſicut dixit
Eſaias propheta.* Elias ſum, (ſicut de me ipſe
ſaluator dicit) vt recipiar in præparatione
nouæ legis, & nouæ gratiæ inuiſibilis, lo-
co primæ, per pœnitentiæ & ſacramento-
rum viam, in peccatorum remiſsionem,
Ioan. 1. collatæ: & per me, in pœnitenti vita bap-
tizãte, præparatæ: *quia lex per Moyſen data eſt,
gratia & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt. Et de
plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam
pro gratia.* ſed Elias non ſum, ſicut vos credi
tis & expectatis: ipſam Moyſi legem de no
uo, per noua ſigna zelans & introducens.
Ita quod, ſecundùm id quod ab ipſa ſcrip
tura colligitur, Ioannes, in ipſius prophe-
tiæ Malachiæ complementum miſſus fuit:
ſicut nos ipſa lux mundi docet (vltra rati-
ones allegatas) dicendo. *ſi vultis recipere, ipſe
Luc. 1. eſt Elias.* Et per angelum, Zachariæ. *Et ipſe
præcedet ante illum in ſpiritu & virtute Eliæ. &c.*
In ſpiritu & virtute Eliæ. Id eſt: in ſpiritu
Deo & virtute diuina: ſigna Eliæ, diuinæ le-
gis zelatoris, figuratiuè efficiente. Vbi no-
tandum eſt, Quòd Spiritus ſanctus, de Io-
anne Baptiſta dicendo: *Et ipſe præcedet ante il-
lum in ſpiritu & virtute Eliæ: vt conuertat corda
patrum in filios,* (ſicut etiam Malachias dicit)
*& incredulos ad prudentiam iuſtorum, parare Do-
mino plebem perfectam: &c.* de ſancto Baptiſ-
mate tractat, ab ipſo præcurſore Baptiſta
baptizante, primò introducto: & ſimul, de
ipſius ſacramenti figura: in illo in notabili
ſigno ſacrificij Eliæ (vt dicit) in ſpiritu &
virtute Eliæ) ſignificati. illud ter in aqua

holocauſtum baptizantis: ſicut ſcriptum
eſt: *Implete quatuor hydrias aqua, & fundite ſuper* 3 Reg. 18.
*holocauſtum, et ſuper ligna. Rurſumque dixit: Etiam
ſecundò hoc facite. Qui cum feciſſent ſecundò, ait.
Etiam tertiò idipſum facite, &c.* Etiam tertiò.
Id eſt, ordini figurati ſancti baptiſmatis ſa-
cramenti correſpondendo, ſicut dicit Do-
minus: *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij,* Mat. 28.
& Spiritus ſancti. In aqua: quò ad peccata, &
ipſorum pœnitentiam, ſicut declaratum
eſt: Quatuor hydrias aqua plenas: quò ad
quatuor elementa & corporalem partem:
ſimul cum ternaria anima, ipſius trini Dei
imagine, in peccati diſcordantia, vitiata.
hoc in myſterioſo ordine: *Cecidit autem ignis
Domini* (vt dicit) *& vorauit holocauſtum, &c. Et
aquam, quæ erat in aquæductu lambens.* Id eſt,
quò ad ſuperiorem formam inuiſibilis gra
tiæ & ignis charitatis diuinæ, concurren-
tem: veterem hominem in noua regenera-
tione conſumentem: & ſimul omnium pec
catorum aquas lambentem. Quia *aquæ mul-* Cant. 8.
tæ (vt ſcriptum eſt) *non potuerunt extinguere cha
ritatem. Ego vox clamantis in deſerto:* (ad ſecun- Luc. 1.
dum Eliam redeundo) in quo gentilitatis
deſerto, conformiter prophetato (vt di-
ctum eſt) ipſa vox audienda erat, & me di-
antibus pœnitentia, & ſacramentis, idolo-
latria, vniuerſaliter eradicanda: in conſe-
quenti occiſione vniuerſali ipſorum ſa-
cerdotum idolorum, & falſorum prophe-
tarum, ſignificatum, *Parare Domino plebem
perfectam*: quò ad perfectionem ipſius no-
uæ legis & noui teſtamenti in remiſſio-
nem peccatorum: per pœnitentiæ, &
ſacramentorum viam: (ad imperfectioris
antiquæ legis differentiam, ipſam gratiam
non conferentis) in eodem zelo & Eliæ ſpi
ritu, ab ipſo pœnitente Ioanne et bapti-
zante, ipſam gratiæ viam præparante, pri-
mò introductorum: ipſum altare Dei hu-
manam naturam, per peccatũ deſtructũ, de
nouo reędificãte: in altaris Domini reædifi
catione, quod Elias fecit, ſignificatũ. ſicut
dicit

3 Reg. 18. dicit: *Et accedente à ſe populo, curauit altare Domini quod deſtructum fuerat. Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob. &c.* in electione quam fecit Dominus ipſarum duodecim fundamentalium petrarum duodecim apoſtolorum, completum: ab illo magno & primo apoſtolo Andrea, ipſius magni Ioannis Baptiſtæ diſcipulo, originatorum: Domino, Petrum fratrem ſuum, adducente, ipſorum apoſtolorum principem, & vniuerſale eccleſiæ ſuæ ſanctæ caput: & ipſe præcurſor mundo ipſum agnū Dei Chriſtum demonſtrans, ſuo cum teſtimonio, ipſi apoſtoli in fide & ipſius veri ſaluatoris credulitate, confirmati: vniuerſalem Eccleſiam & perfectam fideliū plebem, in ipſo duodeno numero comprehēſam, præparando. ſicut dicit: *parare Domino plebem perfectam.* Et per Euangeliſtam: *Hic venit in teſtimonium: vt teſtimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum.* Omnes. Id eſt: à primo, vſque ad ſecundum Domini aduentum, omnes crederent per illū. Præparatio, & vnicum teſtimonium in primi Adami locum: ipſam iuſtorum plebem, donec iuſtorum iuſtus Chriſtus ad iudicandum veniat, mediante pœnitentia, præparans: vſque ad ſeculi finem, permanens. ſicut dicit: *vt omnes crederent per illum.* Nullus alius Elias, & teſtimonium, aliam plebem quam iſtam præparans, infra teſtificantem Ioannem nouum Eliam, & teſtificatum Chriſtum, interponens. Niſi, falſus & impius Antichriſtus: qui, non ab alio Elia & ſpiritu, quàm ab ipſo Spiritu & virtute diuina in Chriſto iudicante, Deo & homine, deſtructus erit: *Quem Dominus Ieſus* (vt ſcriptum eſt) *interficiet ſpiritu oris ſui.*

Luc 1. Ioan. 1.

2 The 2.

CAP. LX.

AD maiorem noui Eliæ declarationem, conſiderare oportet: quòd in manifeſtatione extra ipſius Dei omnipotentis, mediante vniuerſali ſex dierū creatione, & vnius requiei, cum omnia ad hominis imaginem creauiſſet, & hac ratione ſuæ in carne manifeſtationis, hebdomadaliter diſpoſita & ordinata, ipſum incarnationis Verbi myſterium, teſtificātiæ: vltimo loco, id eſt, ſexto die hominem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam creauit: (ſicut dicit, poſtquam omnia creaſſet, *Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram*) & in vnicum in terra ipſius Dei teſtimonium: ipſum incarnatum Verbum repræſentans. et ſic etiam, hac ratione & ordine conueniebat, Quod in ipſius figuræ complementum, & totalis manifeſtationis extra ipſius Dei, ſe Verbum incarnando & hominem faciendo: cùm ipſum primum in terra teſtimonium Adam, inter homines deficeret, in innocentiæ ſtatu & perpetua & impaſſibili vita, impaſſibilem Deū teſtificans: ſecundum, miſſum fuiſſet (ſicut ſcriptum eſt: *Fuit homo miſſus à Deo, cui nomen erat Ioannes*) in vnicū & præcedēs teſtimonium ipſius paſſibilis ſaluatoris, Dei & hominis: in ſtatu ſanctificationis & gratiæ conſummatæ, pœnitenter patiendo: ipſam viam Domini, paſſibilis facti, & pro peccatis patientis, in peccatorum redemptionem, teſtificanter ſimul præparando. vnica ſaluationis via homini, pœnitenter patienti: ipſum peccatum, teſtificanter etiam confitenti: ipſum vnicum teſtimonium & vniuerſalis pœnitentiæ exemplum Ioannem, efficienter, imitanti. Quia: ſicut in ſtatu innocentiæ, & perpetuæ & impaſſibilis vitę, ante peccatum, præcedente teſtimonio ipſius gloriæ naturæ diuinæ, & impaſſibilis Dei, quod natura humana mediante ipſo Verbo incarnato, conſecutum erat, tempore quo in mundum venit, cum in ipſo felici ſtatu multiplicata, & ab ipſo, in gloria & vita æterna regenerata eſſet: Ita etiam conueniebat, quod cum peccando defeciſſet: pręcederet teſtimonium in natura humana, ipſius gratiæ & lucis Chriſti, pro peccatis morientis: per pœnitentiæ & ſacramētorum.

Gen 1.

Ioan 1.

torum viam, collatæ: homo, in peccati cõfeſſione, pœnitenter patiendo. Non ipſius gratiæ teſtimoninm, inquãtum Deus, Lux, ab ipſa æterni Patris luce, æternò generata: quia, *Non erat ille lux*: (Spiritus ſanctus de Ioanne dicit) ſed ipſius lucis, & viæ Chriſti, inquantum homo patiendo: ipſam pœnitentiæ & ſacramentorum viam in peccatorum remiſſionem præparando: ab ipſo ſaluatore, inquantum homine, in hominis illuminatione, ſecuram: & à præcurſore ſuo, (vt concludit: *ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine*) in præparatione ipſi gratiæ neceſſaria, per ſeipſum ſanctum & impeccabilem, in pœnitenti vita baptizantem, omnibus hominibus teſtificanter demonſtratam: extra quam viam, veritatem &
Ioan 8. lucem, vita non eſt. Vbi Dominus, dicendo: *Ego ſum lux mundi*: de ipſa luce ſua exemplari tractat, inquantum homo, voluntariè pro peccatis patiendo. Lumen ad ipſam formam & ſuperiorem lucem diuinæ naturæ, diſponens: ipſam peccatorum remiſſionem, efficientem: neceſſariò, homo peccator, per eandem viam, voluntariè patiendo, & pro peccatis pati deſiderando, eodem cum lumine, concurrens. Qua in ratione, & certiſſima veritate, *Fuit homo miſſus à Deo*, (vt ſcriptum eſt) *cui nomen erat Ioannes. Hic venit in teſtimonium: vt teſtimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. &c.* Vt teſtimonium perhiberet de lumine. Id eſt: de ipſa luce & exemplari Domini via, inquantum homo patiendo: ab ipſo teſtimonio Ioanne, in mundo, pœnitentiæ exemplo, poſt primum peccatorem Adamum, teſtificata: non ipſi primo in terra peccatori, inquantum peccatorũ ſuccedente: niſi inquantum pœnitenti, & ſimul vt ſanctus & ſanctificatus, ipſam lucem & ſalutis viam Chriſtum crucifixum, inquãtum hominẽ, nobis datam: (cum iuſtus eſſet, Deus & homo ſimul, vt peccator patiẽdo) efficienter, propria cũ vita & morte, teſtificans. Quia *non erat ille lux*; id eſt, quò ad ipsã lucẽ incõprehenſibilem, inquantum Deus: *ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine*: Id eſt, inquantum homo: cuius pœnitentiæ lucis homo capax eſt: & conſequenter, ipſi pœnitentiæ obligatus: ipſum ſanctificatum teſtimoniũ Ioannem, & ſuum ſanctificantem & teſtificatum Chriſtũ crucifixum Dei filium, in peccati confeſſione, humiliter imitãdo. Ita quòd, quia poſt ipſum primũ & maius teſtimonium, Adamum, deficiens peccando: aliud ſimile & competens inter homines teſtimonium naſci non poterat, obſtãte ipſo peccati impedimẽto, niſi cũ ab ipſa maledictione liberatum eſſet: hoc in myſterio, ſexto menſe conceptionis Ioannis, interpoſitum tempus maledictionis & cæcitatis peccati, donec ipſa lux in mundum venit, ſignificante, ſtatim Verbum incarnatum fuit: & confeſtim ſine mora (vt dicit: *cum feſtinatione*) Ioannis ſanctificationi operã dedit. Sex menſes, pro ſex diebus: ſecundũ crementũ, & declinationẽ duorum diſtinguẽtiũ luminariũ cœleſtium, Solis, & Lunæ: in peccati teſtimoniũ. Et hoc in myſterio: non ſexto die: ſecundum perpetuitatem & lucẽ ſolis innocentiæ: niſi ſexto menſe: ſecundùm corruptionem lunæ, & tenebras noctis peccati: Et conſequenter: non immediatè, ab ipſo impaſſibili Deo, ſicut primũ teſtimoniũ Adam creatus fuit, in perpetua & impaſſibili vita, ipſam gloriam & æternã vitã Deum, quam conſecuturus erat, teſtificante: ſed mediante humanitate ſua sãctiſſima, perſonaliter veniente: eũ in mortali & paſſibili vita, ſanctificãte: vt per hãc viã amaræ paſſionis ſuæ, de ipſa luce Chriſto ſaluatore, teſtimoniũ perhiberet: ab ipſo, inquantum homo paſſibilis, pro peccatis patiendo, nobis data: & ab ipſo præcurſore, ipſam ſalutis viam, vniuerſaliter præparante, teſtificata. Sexto menſe ſanctificatus, ſicut Adam ſexto die de limo terræ formatus: quia, ſicut ratione peccati, inter homines, minimus conceptus fuit; inter eos, ratione ipſius gratiæ & officij teſtificatio-

 nis per-

Mat. 11. nis perſonalis, magnus natus eſſet: ſicut ab ipſa luce declaratum eſt, dicente. *Amen dico vobis, non ſurrexit maior inter natos mulierum Ioanne Baptiſta.* Inter natos mulierũ: id eſt, inquantum teſtimonium: ipſum primum & maius teſtimonium Adamum, in innocentiæ ſtatu reſeruando: qui, non ex muliere natus, ſed immediatè ab ipſo creatore creatus fuit. Non ſurrexit maior. id eſt: ratione teſtimonij: ex vtero matris ſuæ non ſurrexit maior. Et hoc ad aliorum teſtimoniorum differentiam: in futuro, & non in præſenti vt Ioannes, ipſum teſtificatum Chriſtum, indice, perſonaliter mundo demonſtrans: Quia in ratione, proſequitur, dicendo. *Etiam dico vobis, & plusquam prophetam.* Ita quod ipſa dictio, Surrexit: cum iſtis alijs, intelligi & connecti debet: videlicet ex vtero matris ſuæ, naſcendo: & ipſam mundo lucem, perſonaliter demonſtrando. Qua ratione, hæc duo natalitia tantæ & teſtificati Chriſti, Dei filij, (non ex humano ſemine, conformiter primo teſtimonio Adam: ſed de Spiritu ſancto, concepti) & teſtimonio ſui Ioannis, celebrantur, quia ex vtero matris ſuæ, naſcendo, in perſonale ipſius lucis teſtimonium, ad quod miſſus fuit, non ſurrexit maior. Et in hoc rationali ſenſu: verbum, illud Maior: intelligendum eſt: neque tam magnus, quàm Ioannes Baptiſta. Et hoc, multa cum ratione. Quia: ſi Adam, in innocentiæ ſtatu, (non ex muliere natus) ratione teſtimonij Dei creatoris ſui, mediante vniuerſali ipſa creatione, manifeſtati, nõ peccãdo, maior & dignior erat, omnibus alijs hominibus, ex muliere natus, in ipſo innocentiæ ſtatu, ſimiliter conſeruatis: conformiter, & maiori cũ ratione, Ioannes Baptiſta, in effectu ipſius figuræ, & totalis ipſius Dei in carne manifeſtationis, Verbum ſe incarnando, in gratiæ ſtatu, futurus erat, mediantibus ipſa pœnitentia, & ſacramentis, collatæ, ratione perſonalis teſtimonij, ipſam Domini viam præparantis: in ſanctitate ſicut in pœnitentiæ exemplo, maior. poſt primum non ex muliere natum, omnibus alijs ſanctis & prophetis, natis ex muliere, qui fuerunt, & vſque ad ſeculi finem erunt. Sicut ipſa lux ſignificat, ab ipſo Ioanne teſtificato (poſtquam eum, quo ad ſanctitatem ſuam, & exemplarem pœnitentiam exaltaſſet) quo ad teſtimonium, ſuper omnia alia teſtimonia, de ipſo venturo ſaluatore prophetantia, dicendo: *Quid exiſtis in deſertum videre? &c. Sed quid exiſtis videre Prophetam? Etiam dico vobis, & plusquam prophetam.* Mat. 11. *Hic eſt enim de quo ſcriptum eſt. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.* Mal. 3.

CAP. LXI.

T*eſtimonium Domini fidele*, (ad Dauidem Pſ. 18. redeundo) *ſapientiam præſtans paruulis. &c.* Lex ſcripta, multarum ordinationum (vltra dierum) & præceptorum copioſiſſima: vniuerſale peccati teſtimonium fuit: ad amborum multitudinem, per peccatum cæcatorum teſtificatis per hanc pœnitẽtialẽ viam tenebrarũ ipſarũ figurarũ, hominem humiliando: & ſimul ad venturam lucem diſponẽdo omnia, ad primum ſuperbiæ caput, reducendo. Sicut vniuerſalis omnium irrationalium rerum creatio, hominis particularem præcedẽs, cui, ipſorum myſterioſorum exemplorum intelligentia pro ſua cõſeruatione, data fuit, (vt dicit: *Et dedit illi virtutem continendi omnia*) Sap. 10. ad has duas (vt dictum eſt) notabiles arbores, reducitur: id eſt, arborem vitæ, & arborem mortis: vt duo diuinæ legis teſtimonia, ipſas duas res diuerſas proponentia, cũ eſſet quod omne hoc vniuerſale exemplar, multorum variorum & diuerſorum teſtimoniorum, ſecundum variam & diuerſam vniuſcuiuſque rei creatæ proprietatem, omnes virtutes, & humana vitia ſignificãtis, vbi, rerum mundarum, & immundarum vſus, et prohibitio, fundatur: ad horũ

duorum

duorum finium, vitæ aut mortis electionẽ: dirigitur, & reducitur. Vbi per eundem
Pſal.118. prophetam: conformiter: *Mirabilia teſtimonia tua: ideo ſcrutata eſt ea anima mea. Declaratio ſermonum tuorum illuminat: & intellectum dat paruulis. &c.* Et intellectum dat paruulis. ſicut in hoc alio loco: Sapientiam præſtans paruulis. Vbi, cum creator mediante Moyſe, ipſam legem ſcriptam & vniuerſale peccati teſtimonium dare veniret, dando ei primò duas tabulas ſcriptas, quæ fractæ fuerũt, & poſtea alias ſimiles ſecundò eodem in ordine fuit: hæc duo teſtimonia & fines legis, vitæ, & mortis, renouando: omnem hanc ordinationum & præceptorum multitudinem, in ipſis decem incluſam, (ſicut inter irrationalia, teſtimoniorũ & exẽplorũ multitudo, ad hæc duo particularia duarum notabilium arborum, in ipſius humanæ naturæ imaginem creatarum) ad hos duos vitæ, aut mortis fines, reducendo. Duæ tabulæ, ſunt duæ arbores, in ipſius humanæ naturæ imaginem creatæ, id eſt, anima, & corpus: ad hominem, vltimo loco creatum, vt rationalem, omnia reducendo: in quo, obediente, ipſum particulare legis teſtimonium, & vniuerſale omnium aliarũ rerum creatarum, concurrit. Et è contrario, non obediente: ipſum legis teſtimonium, particulare, & vniuerſale ſimul, eadẽ cum vita creatore & legiſlatore Deo, euacuatum eſt: in primarum duarum tabularum fractione, (interruptam immortalitatem & innocentiam, ſignificante) & ſimul ſcriptum ipſius digiti Dei, Spiritus viuificantis, ſignificatum. ſicut ſcriptum eſt:
Exo.31. *Dedítque Dominus Moyſi, completis huiuſcemodi ſermonibus in monte Sinai, duas tabulas teſtimonij lapideas, ſcriptas digito Dei.* Hoc: quò ad teſtimonium legis in homine, in innocentiæ ſtatu, in illis duabus tabulis anima & corpore, ſcriptæ, ipſam legem ſeruante: Lapideas: ipſam perpetuam humanæ naturæ vitam, in illo ſtatu, obediendo, ſignificantes. Sicut quò ad teſtimonium peccati, & euacuationis primi innocentiæ, non obediendo, in mortalis pœnæ legis executio- Exo. 32.
ne, concurrens: myſteriosè dicit: *Cumque appropinquaſſet ad caſtra, vidit vitulũ, & choros: iratúſque valdè, proiecit de manu tabulas & confregit eas ad radicem montis: &c.* Et confregit eas ad radicem montis, id eſt: in cauſali fundamento ſublimis montis diuinæ legis: ipſos duos, vitæ, aut mortis fines, proponentis: quò ad ſecundum, mortalem ipſius pœnam, exequendo: ipſam perpetuam vitam, in ipſa lapidea materia ſignificatam, interrumpendo. vniuerſale teſtimonium veritatis immaculatæ legis, non integrum: in ipſius pœnæ executione, moriendo, conſiſtens: hac in parte tantum apparens. Et integrum in Chriſto teſtimonium, moriente, & reſuſcitante: iuſtis ſuis credentibus, mediantibus pœnitentia, & ſacramentis, in ſanguine ipſius immaculati agni, virtutem accipientibus, communicatum: per ipſam pœnitentialẽ viam, patiendo, & per propriam in martyribus mortem, Chriſtum confitendo, & ipſam vniuerſalem in ipſo reſuſcitato ſaluatore reſurrectionem, viua cum fide ſperando, manifeſtatum. Qui calix pœnitentiæ, & vitalis in Chriſto medicinæ ſacramentalis, ex duabus amaritudinibus, (vt declaratum eſt) corporali, & ſpirituali, conſiſtens: in ſequenti notabili, & myſterioſo caſu, ſignificatus eſt: ſicut dicit: *Arripiénſque vitulum quem fecerant, combuſſit, & contriuit vſque ad puluerem, quem ſparſit in aquam, & dedit ex eo potum filijs Iſrael. &c.* Quem ſparſit in aquam. Cum myſterio. Quia, ille peccati vitulus, à figurato Moyſe Chriſto ſaluatore combuſtus & contritus, in æterni ſui amoris igne, inquantum Deus: eum ad bibendum dat, in ſaluiferam medicinam in pœnitentiæ & ſacramentorum aqua: ipſa aqua, ſpiritualem animæ amaritudinem (vt declaratum eſt) ſignificante: forma in Chriſto, amaritudinis & pœnalitatum corporalium, (vt dicit: *quoniam intrauerunt* Pſ.68.

aquæ vſque ad animam meam) vbi ſancti baptiſmatis ſacramentum virtutẽ accipit, in peccatorum remiſſionem: concurrente inuiſibili forma ſuperiore ignis charitatis diuinæ, vt Deus, efficiente. Vbi ipſa charitas Spiritus ſanctus per Baptiſtam, hoc in myſterio, de Chriſto dicit: *Ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto, & igni. &c.* In Spiritu ſancto & igni: duæ res diſtinctæ: Id eſt, gratiæ beneficium, in Spiritu ſancto, baptizando: & gloriæ beneficium: in pœnali igni, in vniuerſali reſurrectione iniuſtos iudicando: & ſimul electos ſuos, mediante ipſo igne perfectæ diuinæ charitatis, tũc communicatæ, ab omni fomitis peccati rubigine, totaliter purgante, ad gloriam & vitam æternam regenerando. Sicut proſequendo dicit: *enim ventilabrum in manu eius, & purgabit aream ſuam: & congregabit triticum in horreum ſuum, paleas autẽ comburet igni inextinguibili. Ipſe enim quaſi ignis conflans*, (per Malachiam conformiter) *& quaſi herba fullonum. & ſedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quaſi aurum & quaſi argentum, & erunt Domino offerentes ſacrificia in iuſtitia. &c.* Vbi, cùm ſanctũ baptiſma in aqua fiat: ratione ipſius concurrentis igneæ formæ inuiſibilis ignis amoris diuini, in gratia regenerantis, & ſimul ad ipſum ſecundum baptiſma regenerationis in gloria, per ignem effectũ, diſponentis: procul dubio fit, (vt dicit) in Spiritu ſancto & igni. Gratiæ nuditas, (ad figuram redeundo) per peccatum cauſata, (à primis patribus, & primis peccatoribus, in ſeipſis conſiderata) & ſimul executio mortalis pœnæ ipſius culpæ legi diuinæ conformis, vſque ad ſeculi finem perſeuerans: in illo quod ſequitur ſignificatum. ſicut dicit: *Videns ergo Moyſes populum quòd eſſet nudatus (ſpoliauerat enim eum Aaron propter ignominiam ſordis, & inter hoſtes nudum conſtituerat) Hæc dicit Dominus Deus Iſrael, &c. ite, & redite de porta vſque ad portam per medium caſtrorum, & occidat vnuſquiſque fratrem & amicum & proximum ſuum. cecideruntque in die illa viginti tria millia hominum. &c.*

Luc. 3.

Mal 3.

Exo. 32.

De porta vſque ad portam. Id eſt: à prima peccati porta in Adamo, moriendo, vſque ad ipſius mundi vltimam, in Chriſto, reſurgendo. Ita quòd, in vniuerſalem pœnæ legis executionem, moriendo, (ad decimum octauum pſalmum qui exponitur, redeundo) veritatis immaculatæ legis teſtimonium in homine remanſit, quò ad arborem vetitam: non integrum teſtimonium: cum eſſet, in ipſius mortalis pœnæ effectu, ipſam perpetuam vitam interrumpente, arboris vitæ teſtimonium, & ſimul ſuus teſtificatus Deus vita æterna, euacuatũ: in fractione primarum tabularum lapidearũ & ſcripturæ ſimul, ſignificatum. Integrum legis teſtimonium in homine, poſt peccatum non remanſit: non quò ad legem, qua mediante, ipſa gratia & vita Deus communicatur: quæ, de nouo, & in perpetuum in ipſis humanæ naturæ tabulis, ſcripta fuit: & maiori cum teſtificatione (hac in parte) veritatis immaculatæ ipſius legis, efficienter moriendo: ſed quò ad indiſpoſitionem & ipſius humanæ materiæ fragilitatem, (prima innocentiæ forma perdita) de nouo ipſam formalem lucem recipiendo, in ipſius legis obſeruatione, rectè operando, cum ab ipſa fragilitate & ignorantiæ peccati tenebris impedita eſſet: donec, ipſe figuratus Moyſes Chriſtus veniendo, in ipſo vniuerſali ſaluatore, ipſæ humanæ naturæ tabulę renouatę fuerunt, & ſimul ipſa lex, maiori cum perfectione reſcripta & obſeruata. ſicut ſignificat, dicendo: *Præcide tibi duas tabulas lapideas inſtar priorum, & ſcribam ſuper eas verba quæ habuerunt tabulæ quas fregiſti. &c. Excidit ergo duas tabulas lapideas, quales antea fuerunt. & de nocte conſurgens aſcendit in montem Sinai, ſicut præceperat ei Dominus portans ſecum duas tabulas. &c.* Quæ figura, Verbo ſe incarnãte efficiẽter cõpleta fuit, cũ eſſent ipſæ duę nouę tabulę, humana natura, ab

Exo 34.

ipſa

ipſa elementali materia,in virginali vtero conſiſtente,(vt declaratū eſt)perfectè præciſæ: & in priſtinam innocentiæ formam (vt dicit, inſtar priorum)quam primæ illæ duæ tabulæ in Adamo habuerunt,ſimiliter non ab humano ſemine,ſed ab ipſa elemētali materia,primùm,in imaginem formatæ, maiori cum perfectione incomparabiliter renouatæ: cùm à Spiritu ſancto, vltra indiuiſibilem naturæ diuinæ vnionem, in impeccabilem hominem, conceptus eſſet. Et has duas tabulas ſimiliter, ipſe æternus ſacerdos,in Moyſe figuratus, ſecum portauit, obedientialiter ad Caluariæ montem, vt ſacrificatus eſſet,aſcendendo:ipſam legē de nouo,in noua lege,& nouo ſacrificio &
Matth 5. teſtamento,reſcribendo: (vt dicit: *Non veni ſoluere legem, ſed adimplere*) & ſimul omnem ipſam præceptorum multitudinem, damnorum peccati multitudinem, (vt dictum eſt)ſignificantem:(ipſum peccatum delendo)ad ipſam primam obedientiam, primæ
Philip. 2. innocentię legis,reducendo.Vt ſcriptū eſt: *Humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortē,mortē autē crucis.&c.* Cū myſterio dicit: & de nocte conſurgens: ſicut cōcordanter de Abrahamo,eadem in figura, Iſaac filiū
Gen 22. ſuum ſacrificare volente:dicendo.*Igitur Abraham de nocte conſurgens, &c.* cauſam noctis & tenebrarum cæcitatis peccati ſignificando.Similiter & figuratus Chriſtus, in effi-
Luc. 22. ciente ipſius figuræ complemento: *Hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrarum.* Integrum legis teſtimoniū in Chriſto, voluntariè moriente,& die tertia reſurgente: ipſam figuram,ipſarum duarum notabilium,vitæ,aut mortis,arborum, duas in Chriſto naturas, diuinam & humanam ſignificantium, adimplente.Integrum & fidele in Chriſto teſtimonium,ſuis fidelibus & humilibus credentibus,per pœnitentiæ & ſacramentorū viam,communicatum: ipſa forma & integro mortis & reſurrectionis ſuæ teſtimonio, virtualiter in peccatorum remiſſionē ad vitam & gloriam æternam,concurrēte. Vbi præcurſor. *Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem poſt me venturus eſt, fortior me eſt, &c. ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto & igni.&c.* Matt. 3. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam.Id eſt:quò ad ipſam diſpoſitionem materiæ pœnitentialis, & formæ ſpiritualis in Chriſto,credendo & operādo:in confeſſionali peccatorum pœnitentia,correſpondendo ipſi materiæ & formę paſſionum corporalium,& formalium rationalium Chriſti animæ, in ſancti baptiſmatis aqua,vt dictum eſt,ſignificatę:cui obligati ſumus, vt rei,quā ex noſtra parte habere poſſumus: (id eſt, in illo modo quem ſancta eccleſia catholica Romana eum obſeruat & declarat: cui correctioni & iudicio, id quod hoc in libro ſcriptum eſt remittitur)qua in ratione, ſanctum Baptiſma,in igne non fit, ſecundum ipſam igneā ſuperiorem formam,inquantum Deus:ſed in aqua fit, ſecundum inferionem humanæ naturæ,in ipſa aqua ſignificatam. Qui autē poſt me venturus eſt, &c. ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto & igni. Id eſt, quò ad ipſam concurrentem igneam formam Spiritum Deum,hanc præſentem per gratiam regenerationem, & futuram per gloriam, efficientem: ipſum integrum legis teſtimonium in Chriſto ſaluatore Deo & homine, in ipſo remiſſionis peccatorum effectu,diuinæ naturæ attributo, ad vitam æternam reſurgente,communicātem.Et idem ſaluator,eadem ratione & ordine, dicendo: *Ego autem habeo teſtimonium maius Ioannis.Opera enim quæ dedit mihi Pater vt perficiam ea:ipſa opera quæ ego facio, teſtimonium perhibent de me, quia Pater miſit me.&c.* Ioann. 5. Opera enim.id eſt,ipſum opus & humanę redemptionis teſtimonium,his duobus beneficijs,& præſentis gratiæ, moriendo,& futuræ gloriæ, reſuſcitando, cōſiſtens. Vt perficiam ea: id eſt, non ſolū moriendo: ſed etiam tertia die reſurgendo. Quia,ſi nō reſurrexiſſet Chriſtus: perfectæ redemptionis opus non fuiſſet:neque integrum teſtimonium immaculatæ diuinæ

legis veritatis:ipſas duas diuerſas res, mortem, & vitam, proponentis:cum à principio in Adamo non obediente, per peccatum moriente, arboris vitæ teſtimonium, & ſimul teſtificatus vita Deus euacuatum eſſet:ſicut in ipſo iuſto ſaluatore, inquantum homo obedientialiter moriendo, & inquantum Deus glorioſè reſuſcitando, de nouo integrè reſtauratum. Ego habeo teſtimonium maius Ioannis. Ideſt, ipſam ſuperiorem igneam formam inquantum Deus, efficientem, à Ioanne confeſſam, præponẽdo: & ſimul ipſam teſtificantem pœnitentiam, neceſſariò præcedentem, approbãdo. Vbi intrat, (ad propoſitum redeundo) *teſtimonium Domini fidele, ſapientiã præſtans paruulis.* Teſtimonium Domini. Ideſt teſtimonium Chriſti: ipſam immaculatam legis veritatem, in ſuo cõplemento, fideliter teſtificãs.

CAP. LXII.

I*VSTITIÆ Domini rectæ, lætificantes corda: præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. &c.* Iuſtitiæ Domini:ideſt, iuſtitiæ Chriſti. Rectæ: ideſt, quo ad rectam legis obſeruationẽ, poſtquã ſaluator venit, & per ipſum humana redemptione effecta, per operantis pœnitentiæ & ſacramentorum viam (ipſa figura euacuata) in peccatorũ remiſſionem, rectè obſeruatæ:ipſæ iuſtitiæ, & iuſtificationis effectus, ab ipſa vnica forma & lucido charitatis præcepto illuminante Deo æterno, procedenter omnẽ ipſam myſterioſarum obſeruationum & præceptorũ multitudinẽ, damnorũ peccati multitudinẽ (vt dictũ eſt) ſignificantium: ſicut omnia ipſa peccata, ab vno ſolo peccato ſuperbiæ cõtra Deum inobedientiæ dependentia: ſic etiam, ipſas iuſtitias & diſtinctã ipſarũ culparũ iuſtificationem, ipſi vnicæ iuſtificanti formæ, & vnico præcepto & amoris Dei luci, attribuendo. Et ſicut omnia peccata humana, ratione hebdomadalis humanæ naturę peccantis, correſpõdenter, ad hebdomadalem ſeptem mortalium peccatorũ numerum, reducuntur: à mortali diſcordãtia quatuor elementorũ, & triũ animæ potentiarũ procedentiũ: ita etiã, ipſæ iuſtitię, & diſtincta ipſarum culparũ iuſtificatio, ad ipſum decimũ numerum (vt dicit: Iuſtitiæ Domini rectæ) ipſam legem ſeruãdo, quò ad ipſam hebdomadalẽ humanã naturam iuſtificatam, & ipſam illuminantem formã & vnicum præceptũ charitatis iuſtificantis Dei vnius & trini, reducuntur. Quia: negare in ipſa vnione iuſtificantis charitatis, ipſum decimum numerũ: quò ad iuſtificatũ peccatorem & formã iuſtificantem: formatum: ipſius Dei trinitatem negare eſſet: in diſtincta hominis iuſtificatione, omnẽ ipſam peccatorũ multitudinẽ, in ipſa præceptorum veteris legis multitudine (vt dictũ eſt) ſignificatorũ, ab ipſa hebdomadali diſcordãtia procedentiũ, vnicè & trinè, iuſtificãtis: in ipſa vnione charitatis hebdomadalis naturæ humanæ iuſtificatæ, & ternariæ naturæ diuinæ iuſtificãtis, rectè formatum. Myſteriũ & ipſius diuinæ legis fundamentum poſt peccatum, ex decem præceptis conſiſtentis, in manifeſtationis Dei in carne, teſtimonio, Verbũ ſe incarnando. Id eſt, prima tria præcepta, quo ad ipſum vnũ & trinum Deum, ſuum honorem concernẽtia: & alia ſeptem, quo ad hebdomadalẽ naturam humanam, in ipſum Deum aſſumptam: in ſua mediantibus ſacramentis, iuſtificatione, (ipſam legem ſeruantem) in hebdomadali natura humana in Chriſto, virtutẽ accipientibus: (qua ratione hebdomadaliter etiã ordinata ſunt) inquãtũ homo, ſpiritualiter & corporaliter pro peccatis patiẽdo: & inquãtum Deus & homo ſimul, per ipſam viã decimalis vnionis Dei & hominis ſimul, & correſpõdẽtem diuinę legis decimalis obſeruationẽ, in qua, ipſa vnio Dei & hominis ſimul, teſtificata eſt, hominẽ iuſtificãdo: & ſimul cũ ipſo in laudis & dignæ hoſtiæ ſacrificiũ, in ſanctę crucis ſuæ altari, decimaliter offerendo. Dicitur ſacrificiũ laudis & digna hoſtia, illa hominis.

minis, inquantũ rationalis: hæc in parte ſecundum liberum arbitrium, in ipſa voluntaria vnione per gratiam, ſicut poſtea per gloriam, ſeruata lege, laudabiliter concurrente. Vbi Spiritus ſanctus, irrationalia ſacrificia refutando: *Non accipiam de domo tua vitulos: &c. Nunquid manducabo carnes taurorum? aut ſanguinem hircorum potabo? Immola Deo ſacrificium laudis: & redde altiſſimo vota tua &c.* Ita quòd, digna hoſtia, inquantum rationalis: id eſt, in rationali ſuo operari, in obedientiali diuinæ legis obſeruatione, libero ſuo arbitrio bona vtẽdo: ad hũc finẽ, laudabilis ſacrificij, & dignę hoſtiæ, ſimul cũ ipſa lege homini dato. Dei imago in homine: nõ quò ad ipſum liberum arbitriũ: ſed quò ad bonũ ipſius vſum. Quia ipſum liberũ arbitrium, in ſe ipſo ſolùm in homine, & Dei imagini, & dæmonij, cõmune eſt: ipſe homo, & hebdomadalis natura humana, per cõtrariã viã indirectè cõtra ipſam legẽ operando: & ſimul Dei imaginẽ in ipſam hebdomadalẽ hy[illegible] dæmonij imaginẽ, ex ſeptẽ mortalibus capitibus conſiſtentẽ, [illegible] do. Et hoc, ratione ipſius liberi arbitrij animæ ipſius humanæ volũtatis contrariè cõtra ipſam vitam Deum viuẽtis & operãtis. Quia ſicut animę intellectus, memoria eſt: ita etiã volũtatis anima, liberũ arbitrium eſt. Et ſicut corpus, ſine anima viuere non poteſt: ita intellectus, ſine memoria. Vbi memoria deficit: ibi intellectus deficit. Et ſimiliter, liberũ arbitriũ deficiendo: ſimul deficit volũtas. Veri Dei ſerui, voluntatem non habent. Quare voluntatem verus Dei ſeruus nõ habet? Quia liberũ non habet arbitriũ: quod liberum arbitrium, in ipſa voluntatis humanæ libertate conſiſtit, faciendi, aut non faciendi Dei voluntatem, in diuinæ legis obſeruatione: ad beneplacitum ſuum. Vbi, in totali hominis reſignatione, in volũtate donatoris ipſius doni, (in quo, vt dictum eſt, ipſe Deus, homini donatur) in diuinæ legis obſeruatione: liberum arbitrium in homine moritur: & ipſe Deus, in ipſo viuit. Et è contrario: non obediẽdo: Deus in homine moritur, (id eſt, inquãtum per ipſam inobedientem, euacuatus eſt) & in ipſo, peccatum viuit. Et hoc, ratione ipſius legis. Vt ſcriptum eſt: *Cùm veniſſet mãdatum, peccatum reuixit.* Et ſimiliter, ratione ipſius legis obediendo, Deus in homine viuit: ſimul ſe ei, cũ libero arbitrio donans, vt per ipſam viam, benè ipſo dono vtendo, in ipſa obedientiali vnione, digna ipſius Dei hoſtia, factus eſſet: liberè ſeipſum propria voluntate priuando, & ſimul in diuina remanendo: vt ſedes, templum, hoſtia & ipſius Dei altare, ſeipſum, ſimul cum ipſo ſacrificando: & decimaliter offerẽdo. Quomodo, digna hoſtia homo, propria volũtate deficiendo, & ſimul perfectione ſua, in ipſo tam perfecto quàm indiuiſibili ternario numero, ex tribus animæ potentijs, cõſiſtens? Non propter hanc obedientialem propriæ voluntatis reſignationem, homo, ſuis potentijs & perfectione deficit: imo, per hanc viam, ipſam legem ſeruando, maiori cum perfectione omnes tres concordanter poſſidet, eiſque vtitur: in ipſa charitate permanendo: & ipſe trinus & vnus Deus, in homine dominanter viuendo. Id eſt, homo, propriam voluntatem, in diuina, mortificanter reſignando: & ſimul, ipſi ſapientiæ æternæ, humiliter & fideliter, memoriam & intellectum ſubiugãdo. Sicut ſcriptum eſt: *Chriſto confixus ſum cruci. Viuo autem, iam non ego: viuit verò in me Chriſtus* Dei imago in homine: mediante bono ipſius liberi arbitrij vſu, in tam voluntaria, quàm obedientiali ipſius diuinæ legis obſeruatione, communicata: omnes ipſæ tres potẽtiæ, in ipſo effectu illuminãtis charitatis, principij & finis ipſius legis, (ſicut diſtinctè & vnitè tres perſonæ diuinę ſignificatæ, & vna cauſa Deus, efficiẽs) ſine particulari præcedẽtia cõcurrẽtes. Et ideo dicitur (maiorẽ ad declarationẽ) Deũ ſe in libero arbitrio homini dediſſe, quo ad ipſam liberam dominationem: id eſt, faciẽdi aut

Pſal. 49.
Rom. 7.
Gal. 2.

gratiam & gloriã, poſt peccatum: ipſum nõ-eſſe ipſius hebdomadalis numeri hominis, in eſſe ipſius Dei, vnius & trini, eſſentiãdo: & ſimul, ipſũ decimalẽ ipſius legis, in obſeruatione ſua ſacrificãtẽ, laudabiliter formãdo. De qua plenitudine per gratiã, Apo-

2. Cor. 8. ſtolus dicit: *Miſimus etiam cũ illo fratrẽ noſtrum, &c. in hãc gratiã quæ miniſtratur à nobis ad Domini gloriã, &c. deuitãtes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine, quæ miniſtratur à nobis in domini gloriam. &c.* Plenitudine, quæ miniſtratur à nobis: id eſt, gratiæ plenitudo (ipſam legẽ ſeruando) in plena peccatorũ remiſſione, mediãtibus ſacramentis, cõſiſtens. Illa per innocentiã plenitudo, ſicut poſtea per gloriã; immediatè: hæc per gratiam: mediante ipſa catholica & apoſtolica Romana Eccleſia, (ſicut dicit: quæ miniſtratur à nobis) & cum auctoritate ipſius redemptoris Dei fi-

Ioan. 20. lij: miniſtrata. *Accipite Spiritum ſanctum,* (ipſe dicit) *quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retẽta ſunt. etc.* Si plenitudo decimalis per gratiam, poſt peccatum, mediantibus ſacramentis, in plena peccatorum remiſſione conſiſtens: numerus decimus (vt dictum eſt) ſecundùm decem diuinæ legis præcepta, quò ad hebdomadalẽ naturam humanam iuſtificatũ, & ternariã diuinam, iuſtificãtem, formatus: quomodo, plenitudo decimalis etiã, & per innocentiã, (& poſtremò per gloriam, reſuſcitãdo) ipſa plena peccatorũ remiſſio, in ipſo innocentię ſtatu non concurrẽdo: neque etiã ipſa decimalis lex, poſt peccatum ipſi peccatori data: niſi vnum ſolum obedientiæ præceptum? Dicitur, plenitudo decimalis etiam, per innocentiam: quia, ſi non concurrebat ipſa plena peccatorum remiſſio, non peccando: plena ipſorum præſeruatio concurrebat, obediendo, quia peccare poterat: mediante ipſa ſpirituali obedientia, & corporali abſtinentia, de fructu vetito non comedẽdò cõmunicata. Lex vnius ſolius præcepti volũtariæ obediẽtiæ ante peccatũ, ab ipſo peccato præſeruans: & decem præceptorum lex, poſt peccatum, in ipſius peccatoris iuſtificatione, mediãtibus ſacramentis: ipſa vnica voluntaria obedientia, in charitate fundata, vtramque amplectẽs: hebdomadalis humana natura, tam per innocentiam, in præſeruatione ſua, quàm per gratiam, in ſua iuſtificatione, in voluntaria obediẽtia hebdomadali carnis & ſpiritus (vt dictum eſt) permanens, & ternaria diuina, in plenitudine decimali, præſeruãdo, & iuſtificando, concurrens, ſeipſam in ipſius Dei vnione decimaliter offerens. Et plenitudo per gloriã, decimalis etiã, reſurgẽdo. Vtroq; impedimento ablato: ipſa humana natura impeccabilis facta: & in ipſa totaliter peccati fomite remoto. Quia vſq; ad punctũ illud, quãuis humana redẽptio per Chriſtũ facta ſit, & ipſa plenitudo per gratiam, mediantibus ſacramentis, miniſtrata: tamẽ hoc nõ obſtante, ipſum humanæ naturæ tẽplum totaliter reædificatũ nõ erit. Sicut Spiritus ſanctus per Danielem ſignificat, dicendo: *Et erit in tẽplo abominatio deſolationis,* Dan 9. (Hoc: quò ad ipſum vniuerſalis redẽmptionis effectum, mediante ipſa particulari abominabili templi innocentiſſimi & impeccabilis agni Chriſti Dei filij, inquantũ homo & patientis: vt iniqui, ſecundum oracula prophetarũ, inter duos latrones & iniquos homines crucifixi.) *Et vſq; ad* Eſa. 53. *conſummationẽ & finẽ perſeuerabit deſolatio.* Hoc: quò ad vniuerſalem deſolationẽ ipſius tẽpli Dei humanæ naturæ, & cõmunis cauſa fomitis peccati: à principio in Adamo inceptã, & vſque ad ſeculi finẽ continuatã. vt dicit: & vſq; ad cõſummationẽ & finẽ, perſeuerabit deſolatio. Dicit: vſq; ad conſummationẽ: quia in ipſo ſeculi fine reſuſcitãdo, vniuerſaliter & totaliter ipſa reædificatio, ipſius templi Dei, conſummata erit. Maledictionis peccati fomes, in Adamo cõtractũ à mortifera hebdomadali potẽtiarũ & elementorum diſcordantiã peccãdo procedentis: ipſum trinũ Deum, & innocẽtiã ſimul euacuantis, ſicut ſcriptum eſt: *Quia au-* Gen. 3.

ſpondentia, decimaliter offerentem: Vtra-
que præcepta, in hoc myſterio vnionis Dei
& hominis ſimul iuſtificantis (vt dictū eſt)
& ſanctificantis, decimaliter ordinata. V-
bi, dicendo: *ſanctificabitur Domino*: non
intelligitur (vt dictum eſt) quò ad ip-
ſam tam irrationabilem; quàm impecca
bilem oblationem: quia, ſanctificatio,
peccatum præſupponit: ſed principaliter,
quò ad ipſum offerentem peccatorem: (vt
Gen.3. dicit: *maledicta terra*: non quò ad terram:
ſed in opere tuo) ipſa iuſtificatione &
ſanctificatione, indigentem. Terræ ma-
ledictio, per hominis peccatum cauſata:
ſterilis & ſpinoſa facta in ſua humani
victus productione: ipſa ſterilitas, me-
diante ipſa decimali oblatione irratio-
nali fructuum ipſius & animalium, quò
ad corporalem neceſſitatem, euacuata:
concurrente tamen, principali rationa
li, & formali (& non aliter) terræ ip-
ſius hominis, & offerentis peccatoris,
cum debito recipientis eccleſiæ ſupple-
mento, quò ad principalem ſpiritua-
lem neceſſitatem: per operantis pœ
nitentiæ & ſacramentorum viam, ipſam
principalem ſpinarum peccatorum cau-
ſam remouentis: & ſimul ſeipſum ſan-
ctificantis. A quo rationali defectu pœ-
nitentiæ, non obſtante complemento
ipſius præcepti decimalium oblationum,
vniuerſalis penuriæ, plagæ, & flagel
la in mundum veniunt. Vbi Spiritus ſan-
Ioel.1. ctus, per prophetam Ioel: *Sanctificate
ieiunium*. A ſancta eccleſia catholica ob-
ſeruatum: in talibus occaſionibus de
nouo ipſum ſanctum ieiunium, eleemo-
ſynas & orationes introducente: & me-
diantibus plenarijs indulgentijs, & iu-
bileis ſpiritualibus, ipſam ſpinarum
peccatorum cauſam, remouente.
Sanctificate ieiunium. Quo modo, ſancti-
ficate ieiunium? Hoc modo; Cum ipſo ie-
iunio & corporali abſtinentia, ſimul do-
minanter ipſa forma ſpiritualis & rationa
lis abſtinētiæ & purgationis peccatorum,
concurrat, mediantibus ſacramentis, &
ipſius legis obſeruatione: & ſimul, in vir-
tute ipſius charitatis & obedientialis vnio
nis ſacrificantis ipſius ſeptenariæ naturæ Sap 16.
humanæ ſanctificatæ, & ternariæ diuinæ
ſanctificantis: ſeipſum homo decimaliter
offerat: & ſimul ipſam maledictionem in-
tra & extra, euacuet vniuerſalem cauſam Sap.11.
ipſarum plagarum, penuriarum & mundi
calamitatis. ſicut ſignificat, dicēdo: *Sanctifi-
cate ieiunium, vocate cœtum, congregate ſenes, o-
mnes habitatores terræ in domum Dei veſtri: & cla-
mate ad Dominum, A, a, a, diei, quia prope eſt dies
Domini, & quaſi vaſtitas à potente veniet. Num-
quid non coram oculis veſtris alimenta perierunt
de domo Dei noſtri, lætitia & exultatio? Com-
putruerunt iumenta in ſtercore ſuo, demolita
ſunt horrea, diſſipatæ ſunt apothecæ: quoniam
confuſum eſt triticum. Quid ingemuit animal,
mugierunt greges armenti? Quia non eſt paſcua eis.
ſed greges pecorum diſperierunt. Ad te domine cla-
mabo. &c.* Duæ per peccatum maledi-
ctiones, intra, & extra: ab ipſa vnica cau-
ſa vniuerſalis diſcordantiæ hebdomadalis
potentiarum, & elementorum, proceden-
tes: concordante ternaria ſuperiori diui-
na, euacuata. Vbi hæ duæ decimales ſancti-
ficationes fundantur: & extra, fructuum
& terræ animalium: & principalis, intra,
& extra, ſacri quadragenarij ieiunij: to-
to in mundo, & ab omnibus penè nationi-
bus, præterquam aberrantibus & ſepara-
tis hæreticis, (Deus eos illuminet) v-
niuerſaliter obſeruati: quod in ſua ſan-
ctificatione complectitur, (cum à Chriſto
etiam in vniuerſale exemplum ieiunan-
te, ſanctificatum & confirmatum ſit) om-
nia alia ieiunia, ab ipſa ſancta Romana
eccleſia, catholica & apoſtolica, ſimul cū
ipſo dominicali, iuridicè ordinata. Qua-
dragenariū: ratione ipſorū quatuor elemē
torū: & in medicinali ſacrificio, per eorum

Patre ſuo miſſi: vbi (vt dictū eſt) decimalis lex diuina fundatur: ſicut concludit: *Vt iuſtificatio legis* (id eſt, in quantum Deus) *impleretur in nobis*. & conformiter per Salomonē:
Sap. 16. *ad commemorationem mandati legis tuæ*. Et per eundem, alio in loco. primùm, de hoc myſterioſo ſigno, & miſericordiæ, dena caſtigatione & correctione, tractantem, & di
Sap. 11. centem. *Sed & ſine his, vnò ſpiritu poterant occidi. &c.* concludēdo: *ſed omnia in menſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti.* trinè loquendo: Id eſt, non ſolùm ipſum medicinalem peccati effectum, ipſi vni & trino Deo, in quo omnes numeri, pondera, & omnium rerum menſuræ ſunt, attribuendo: ſed eodem in ordine & myſterio, tam ternariam humanam iuſtorum interceſsionem, (inquantum rationalem) quàm naturæ angelicæ, trinæ etiam ordinatæ, in plagatorum peccatorum auxilio, benignè acceptādo. Quia
Act. 7. *omnia* (vt dicit) *in menſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti*. Vbi, conformiter, alio in loco. *qui accepiſtis legem in diſpoſitione angelorum, & non cuſtodiſtis. &c.* Id eſt; in obedientię angelicę diſpoſitione: inquantum ipſis angelis in cœlo, primùm propoſita fuit. & in omnium iuſtorum etiam diſpoſitione. Eccleſię triumphantis, & militantis, ipſi Deo obedientis: per ipſius legis obſeruationem, vniuerſalium interceſſorum: ipſi plenitudini gratię, quam recipere ſperabant, (poſtquā ſaluator venit) in peccatorum remiſſionem, neceſſaria. Per quam diſpoſitiuę obedientię viam, naturę angelicę à principio, pro conſeruatione ſua, vniuerſaliter propoſitę: boni angeli obedientes, malis non obedientibus contradicentes, & eos pręcipitantès, in conſummata gratia, confirmati fuerunt. Et non cuſtodiſtis. Id eſt: vt non obedientes: (vt dicit: *Dura ceruice & incircumciſi cordibus & auribus, vos ſemper Spiritui ſancto reſtitiſtis*): pſis auxilijs: & angelicis inſpirationibus, & interceſsionibus, iuſtorumque monitionibus malè vtentes: & iuſtorum iuſtum Chriſtum, ipſius legis finem, ab ipſis crucifixum, non recipientes: & conſequenter, in obſtinatione & ipſorum malorum angelorum inobedientia, remanentes. vt dicit: *Quem prophetarum non ſunt perſecuti patres veſtri? Et occiderunt eos qui prænuntiabant de aduentu iuſti, cuius vos nūc proditores & homicidæ fuiſtis* (Hoc quò ad iuſtorum auxilium) *qui accepiſtis legem in diſpoſitione angelorum, & nō cuſtodiſtis. &c.* Hoc: quò ad ipſam obedientialem angelicam diſpoſitionem: ratione quòd ipſa obedientia (vt dictum eſt) eis primùm propoſita ſit. vtrunque auxilium in ipſo vno & trino Deo, ipſa obedientia digno, trinè diſpoſitum & ordinatum, Id eſt: humanum auxilium, inquantum rationale (vt dictum eſt) & ipſius Dei imago, trium potentiarum: & angelicum, trium hierarchiarum: (& vnaquæq; ipſarum, ex tribus angelorum choris conſiſtens) tres plenitudines dictas, innocentiæ, gratiæ, & gloriæ, ſignificantium: hebdomadali & ternariæ naturę humanę, mediātibus ipſa obedientiali lege, & ſacramentis, communicatas: angelica, pro tali effectu auxilij in ipſo vno & trino Deo, ternariè diſpoſita & ordinata: ipſum vniuerſale ſacrificium, angelicum & humanum, à ſeptē angelis in particulari, in maieſtatis Dei præſentia ſemper aſtantibus, in ipſius humanæ naturæ imagine, in Verbum aſſumptæ, & correſpōdētia ipſius æterni ſacerdotis, Dei & hominis, & ratione ipſius decimalis legis, ab ipſis iuſtis obſeruatæ, decimaliter oblatum: ipſa hebdomadalis angelica, eodem in ordine & myſterio, ternariè, ad tres nominatos angelos, Michael, Gabriel, Raphael, tres perſonas diuinas ſignificantes, etiam reducta: (ſicut ternariè dicit: *Omnia in menſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti*) ipſum decimalem effectum Dei & hominis ſimul, ipſius decimalis legis & ſacrificij fundamentum, in hominis iuſtificatione: ipſi vni & trino Deo, particulariter attribuendo. Et ſicut in cœlo: ita etiam in terra, correſpondenter, eodem in ordine, à ſancta Eccleſia

catholica, obſeruatur: in qua, auctoritate Chriſti, vt dictum eſt, ipſa ſecunda plenitudo decimalis per gratiam, miniſtratur, in plena peccatorum remiſſione, mediantibus ſacramentis. Et ſimiliter, in ſacrificio vniuerſali quotidiano conſecratæ panis & vini hoſtiæ, in qua præſentialiter corpus & ſanguis Chriſti Dei filij, conſiſtit: eadem in ratione ipſius vnionis diuinæ, cum humana natura, decimaliter offert. Id eſt, decimalem hoſtiam, Dei & hominis ſimul. Numerus ſeptimus, quatuor elementorum & trium potentiarum, inquantum homo: & numerus tertius, trium perſonarum diuinarum, inquantum Deus: ipſum decimum numerum formantes: in ſingulari incarnatione ipſius ſecundæ perſonæ Verbi Dei filij, (vbi ipſa diuina lex decimalis, fundatur) aliæ duæ, Pater & Spiritus ſanctus, in vna eſſentia, cum hebdomadali natura humana efficienter concurrentes, formatū. Et poſtea, ab ipſo æterno, & auctoritate ſua, ab omni temporali ſacerdote, (vt dicit: *Hoc facite in meam commemorationem*) legitimè ordinato, et vncto, vt digna hoſtia, laudabiliter & vnicè digna, ipſi vni et trino Deo, decimaliter oblata. Quomodo decimaliter, ſecundùm quatuor elementa: & non vndecimaliter, ſecundum quinque ſenſus & tres potentias ipſius humanæ naturæ, ipſi diuinæ ternariæ vnitæ? In peccati teſtimonium: & regenerationis per gratiam ipſius peccatoris: quod eſt illud, quod laudabiliter & commemoranter offertur. Qua in ratione, ſeptem ſacramenta ſunt, ſecundum quatuor elementa, & tres potētias. Quia: ſicut in principio, ex ipſis quatuor elementis & tribus potentijs, per innocentiam formatus: ita etiā de nouo, mediantibus ipſis ſacramentis, per gratiam regeneratus. Et non ſecundum quinque ſenſus & tres potentias ipſius humanæ naturæ, in peccati diſcordantia, ſenſualiter operantis: iuſto Dei iudicio, (vt dictū eſt) à mortali ipſorum quatuor elementorum diſcordantia, in ipſius peccatoris caſtigatione, diſcordanter procedentes: in ipſa mortali corporis & animæ ſeparatione, mortalem ſeparationē ſuam ſpiritualē ipſius Dei, teſtificante: ſed ſecundum quatuor elementa: ratione quatuor attributorū ipſius Creatoris, in ipſis quatuor elemētis ſignificatorum: tā in mortali ſua corporali & ſpirituali ſeparatione ab ipſo Deo, ad æternā pœnam, (ipſo peccatore in peccato permanente) quàm in reunione & regeneratione per gratiam, ad æternam gloriā, mediantibus ſacramētis, ipſam legē ſeruante, excelſū & tremendū nomen ſuū potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, manifeſtante. Plenitudo decimalis, mediantibus ipſa lege & ſacramentis, homini communicata: ipſa lex, ratione ipſius vnionis duarum naturarum, ſeptenariæ humanæ, & ternariæ diuinæ, in ſuam redēptionem, decimaliter ordinata. vt dicit: *Deus filium ſuum mittens, &c. vt iuſtificatio legis impleretur in nobis*. id eſt, ipſa plenitudo iuſtificationis per gratiam, quam per ipſam decimalem legem promittit: ipſa vnio Dei & hominis ſimul, (vt dictum eſt) in ipſo decimali numero, ſignificata. Fermentum doctrinæ diuinæ (vt nos docet Dominus) in ipſa trium diſtinctarum menſurarum farina, abſconditum: id eſt, ipſæ tres diſtinctæ plenitudines innocentiæ, gratiæ, & gloriæ: vt per hanc viam, peccati impedimentum remouendo, ad crementum ſuū veniat in numeri electorum plenitudine, ad plenam ipſius Dei manifeſtationem (finis omnium rerum principalis) conueniente: in plenitudine gloriæ & vitæ æternæ reſurgendo. Concludit dicendo: *donec fermentatum eſt totum*. Cum myſterio dicit: *Abſcondit*: quia, donec ipſum crementi ſui punctum adueniat, vniuerſaliter reſuſcitando: ipſe Deus, totaliter manifeſtatus non erit. Qua in ratione & myſterio, poſt incarnationem & natiuitatem ſuam, per annos triginta, quaſi abſconditus māſit, vt ſcriptum eſt: *Et ipſe Ieſus erat*.

Luc. 22. Rom. 8. Matt. 13. Luc. 13.

erat incipiens quaſi annorum triginta: vt putabatur filius Ioſeph, &c. numerus trigeſimus, ratione ipſarum trium decimalium plenitudinum, innocentiæ, gratiæ, & gloriæ: in quarum complemento, ipſe gloriæ rex vniuerſalis ſaluator: verus homo, & verus Deus, vnus & trinus, integrè manifeſtabitur. Et eadem in ratione & myſterio, correſpondenter, eodem in numero trigeſimo, (conforme prophetiæ erat) à Iudæis appreciatus, & à proditore Iuda venditus fuit. vt ſcriptum eſt: *At illi conſtituerunt ei triginta argēteos. &c.* Et cum myſterio etiã, & per diuinã diſpoſitionem, id quod ex ipſo trigeſimo precio & pecunijs reſultauit. vt ſcriptum eſt: (inconuenienti propoſito, dicentes: *Nõ licet eos mittere in corbonam: quia precium ſanguinis eſt*) *Conſilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in ſepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus eſt ager ille, Haceldama, hoc eſt, ager ſanguinis, vſque in hodiernum diem. Tunc impletum eſt quod dictum eſt per Hieremiam prophetam, dicentem, Et acceperunt triginta argenteos precium appreciati quē appreciauerunt à filijs Iſrael: & dederunt eos in agrum figuli, ſicut conſtituit mihi Dominus. &c.* Ager figuli, & ager ſanguinis, in ſepulturã peregrinorum, eadem natura humana eſt: in præſenti miſerabili & mortali vita, ſemper in proprio corruptibili corpore ſepulta, & peregrinans. iuxta illud Apoſtoli: *Audentes igitur ſemper, & ſciētes quoniam dum ſumus in hoc corpore peregrinamur à Domino. &c. Omnes enim nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti. &c.* Ager figuli, in ſepulturã peregrinorũ, Id eſt, boni & mali, in præſenti tranſitoria vita, ſecundùm rationalem partem, in agro & graui terra mortalis & corruptibilis corporis noſtri, per peccatum, ſepulti: ſicut vltima die, omnes erimus, vltra particularē, in vniuerſalē agrũ cineris & pulueris viuorũ & mortuorũ, conuerſi: & in eo ſepulti: conformiter vniuerſali ſententiæ præſentis peccati pœnæ: ab ipſo vniuerſali viuorũ & mortuorũ iudice prolatæ: quò ad primũ particularis corporalis ſepulturæ, dicente: *In ſudore vultus tui veſceris pane tuo.* & quò ad ſecundum: *donec reuertaris in terram de qua ſumptus es: quia puluis es, & in puluerem reuerteris.* Ita quòd vniuerſaliter ipſa natura humana eſt ager, & lutum figuli. ſicut ab ipſa etiam luce ſignificatur, per Hieremiam dicente: *Ecce ſicut lutum in manu figuli, ſic vos in manu mea domus Iſrael. Repente loquar aduerſum gentem & aduerſum regnum, vt eradicem, & deſtruã, & diſperdam illud.* Et conformiter alio in loco, de ipſa vniuerſali bonorũ & malorũ reſurrectione tractãdo: *An non habet poteſtatē figulus luti, ex eadem maſſa facere aliud quidē vas in honorē, aliud verò in contumeliã?* Et ager ſanguinis, in particulari: quò ad bonos: (quãuis in vniuerſali, & in copioſa redēptione effuſi) in ipſius figuræ complemento, in ſanguineo precio trigeſimo, & decimali (vt dictum eſt) ipſius appreciati Chriſti, in cruce mortui, emptos: & ex eadē terra, & maſſa humana, ab ipſo, poſtremò in vaſa honoris & gloriæ ipſius Dei, nouiter formatos & regeneratos: ad vitam & gloriã æternã reſuſcitãtes. Ager ſanguinis in particulari: ex ipſis tribus decimalibus plenitudinib9, per innocentiam, gratiam & gloriã, cõſiſtēs: in ipſo trigeſimo & decimali triginta denariorũ precio (vt dictum eſt) ſignificatis: omnem ipſam multitudinē peregrinorũ iuſtorũ, præteritorũ, præſentiũ & futurorũ, qui mundo mortificati & mortui ſunt, cõprehendētibus: ab ipſo æterno ſacerdote, vero homine, & vero Deo, vno & trino, & ab ipſis electis, ratione ipſius nouæ vnionis, & nouæ plenitudinis per gloriã in ipſo Deo: ſeipſos ſimul offerentibus: eodem in ordine decimali plenæ & perfectæ obſeruationis diuinæ legis, in charitate fundatæ, in æternum vt digna hoſtia & ſacrificiũ æternę laudis ipſius Dei, decimaliter oblatorum.

Zach. 11. Mat. 26. Mat. 27. 2. Cor. 5. Gen. 3. Hier. 18. Rom. 9. Mat. 27.

CAP. LXV.

IVſtitiæ Domini rectæ, lætificantes corda: præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. &c. Pſ. 18.

Iuſtitiæ Domini rectę: Id eſt: quò ad rectum operari: & ab ipſo præcepto lucido

lucido & illuminantis charitatis forma,
procedens:cui formæ, & præcepto, om-
nia alia præcepta,in ipſius legis obſeruati-
one, rectè operando, reducuntur:hominē
& opera ſua ſimul iuſtificante: per ipſam
Matt. viam,in gratia fructificantem. *Nunquid col-
ligunt de ſpinis vuas,*(dicit Dominus)*aut de tri-
bulis ficus? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit:
mala autem,malos fructus facit.* Id eſt,metapho-
ricè:Arbor naturæ humanæ: ſpecioſa &
fructuoſa oliua in Adamo:per innocentiā:
videlicet,Præceptum Domini lucidum,o-
culos animæ & corporis illuminans, ſer-
uando:infructuoſus rubus facta peccādo:
peccatorum ſpinas producens: in cæcita-
te & peccati fomite permanendo.Myſteri-
Exo 3. um Moyſi repræſentatum, in ſpinoſi rubi
viſione qui ardebat, & non comburebā-
tur (vt declaratum eſt) quia, ſicut non ve-
ra captiuitatis peccati liberatio,in illa,me
diante Moyſe facta,teſtificata: neque eti-
am præceptum Domini lucidū,(ipſa lex,
& ipſius figuræ lux) oculos ſpirituales &
corporales in effectibus interiùs & exte-
riùs illuminans, & ſimul peccatorum ſpi-
nas comburens: ab ipſis tortuoſis ramis
diſcordatorum ſenſuum & potentiarum
procedentium. Quod, poſtquam figuratus
Luc.12. ſaluator in mundum venit, vera lux & ig-
nis diuinæ charitatis: (*Ignem veni mittere in
terram*(ipſe dicit,figuram ipſam attingens)
& quid volo,niſi vt accendatur?)omnis res effi-
Rom 5. cienter adimpleta fuit: quia *Iuſtitiæ Domini
rectæ*,(vt dicit)*lætificantes corda*.Id eſt,*Quia cha
ritas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris*, (vt dicit
Apoſtolus)*per Spiritum ſanctum,qui datus eſt no-
bis*:in cordialibus effectibus,ſecundùm di-
uinam legem, ad vitæ æternæ fructum o-
perando,demonſtrata. & hoc in ordine:
Præceptum Domini lucidum illuminans oculos. Vi-
delicet:oculos interiores & exteriores hu
manos:(vt dictum eſt)in ipſis effectibus a-
moris Dei,& amoris proximi, interiùs,&
exteriùs,antecedenter, ab ipſa Patris luce
Chriſto,& dono reciproci amoris Spiritu
ſancto, ipſam cordialem Dei charitatem
diffundente,illuminatos:arbor vitæ facti s Gen.2.
nobis mortalibus,in vina fide credentibus,
& operantibus:moriendo, & reſurgendo:
& ſimul,vt principium & finis hominis, i-
pſam legem et fidele teſtimonium,in cha-
ritate fundatam,perfectè adimplendo. *Fi-
nis autem præcepti eſt charitas*(dicit Apoſtolus) 1.Tim.1.
*de corde puro, & conſcientia bona, & fide non fi
cta, &c.* De corde puro. Id eſt, *Plantauerat au-
tem Dominus Deus paradiſum voluptatis*, quò ad
primum teſtimonium Adamum, et incar-
nati Verbi figuram. *Lignum etiam vitæ in me-
dium paradiſi.* Id eſt, in medio cordis, quò ad
præceptum & teſtificatum Chriſtum. *Deus* Pſ 73.
autem rex noſter ante ſecula (de ipſo rege Chri-
ſto loquendo) *operatus eſt ſalutem in medio ter-
ræ.* Id eſt,*Quia non veni ſoluere legem*(vt ipſe di Mat 5.
cit)*ſed adimplere.* & hoc in ordine: In medio
terræ: Id eſt, in medio corde terræ corpo-
ris humani:voluntariè moriendo:& ſimul
hominem iuſtificando. & hac ratione:*Iuſti-
tiæ Domini rectæ,lætificantes corda.* Quomodo
lætificantes corda? *Quia fluuius egrediebatur de* Gen 2.
loco voluptatis, ad irrigandum paradiſum. Id eſt:
Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei. Id eſt:flu Pſ. 45.
minis de medio terræ & loco voluptatis
cordis Chriſti,ad irrigandum Eccleſiæ pa-
radiſum.vt ſcriptum eſt:*Et continuò exiuit ſan* Ioan.19.
guis & aqua:effectum ipſarum, iuſtitiarum
& iuſtificationum,lætificantium corda,te-
ſtificando.& hoc in ordine: *Teſtimonium Do* Pſ.18.
mini fidele,ſapientiam præſtans paruulis: Id eſt, fi-
delibus humilibus credentibus. Vnde,mul
ta cum exaggeratione & myſterio Euan-
geliſta,*Et qui vidit teſtimonium perhibuit: & ve-
rum eſt teſtimonium eius.* *Iuſtitiæ Domini.* Id eſt,
Iuſtitiæ Chriſti:inquantum Deus & homo
ſimul,hebdomadalem naturam humanā
& corporales & ſpirituales partes in ſe ad
uerſantes,in vna obedientiali concordan-
tia per gratiā,in ſeipſo, mediantibus heb-
domadalibus ſacramentis,iuſtificans. De-
cimales & hebdomadales iuſtitiæ & ſacra-
menta,ab vna ſola iuſtitia (ipſam legem
ſeruan-

ſeruando)vno ſolo Deo&eſſe hebdomada-
li ipſius naturæ diuinę, ex tribus diſtinctis
perſonis,& quatuor attributis diuinis con-
ſiſtente,in vnionem vnius ſolius hebdoma
dę,cum humana,vnius ſolius Chriſti redē-
ptoris, Dei & hominis,procedente. vt di-
cit:*Iuſtitiæ Domini rectæ*: (de ipſo Chriſto lo-
quendo)*lætificantes corda.&c.* Quare lætificā-
tes corda?Quia rectæ.ipſa lætitia & cordi-
alis pax ſpiritualis,& corporalis per grati
am viuificans:ab ipſa cauſa vnionis & vni-
cæ iuſtitiæ in Chriſto,concordatorū parti-
um(ſenſuum & potentiarum) particula-
ris & vniuerſalis corporis & membrorum
fidelis ſuæ Eccleſiæ,procedens :mediātib⁹
ſacramentis communicata:in cordiali cor-
dis humani,animæ ſede (& ſimul,Creato-
ris Dei)ipſum corpus & membra virtuali-
ter ſuſtentantis, effectiuè & comparatiuè
comprobando.in qua pace & lætitia præ-
ſente,futura in gloria quam ſperamus,re-
ſuſcitantes,teſtificata eſt. qua in ratione:
Præceptum Domini lucidum,(concludendo) *il-
luminans oculos*.Id eſt,omnes ipſos varios ef-
fectus viuificationis in Chriſto, mediante
diuinæ legis obſeruatione effectos , tene-
broſam contrariam & diſcordantem hy-
dram hebdomadalem imaginis peccati ,e-
uacuantes:ad ipſum vnicum charitatis &
amoris Dei præceptū, lucidum & illumi-
nans reducēdo.Vnde,*Dominus de Sinai venit:*
Deut.33. *& de Seir ortus eſt nobis :apparuit de monte Pha-
ran,& cum eo ſanctorum millia : In dextera eius
ignea lex.&c.*Ignea:Id eſt, inquantum quod
ad vnum ſolum præceptum & igneæ cha
ritatis lucem,reducta eſt. Præceptum Do-
mini lucidum.Id eſt : ſecundùm ipſam pa-
ternam lucem,& legislatorem Deum : &
illuminantem lucem Chriſtum filium ſuū
(& igneam formam reciproci amoris Spi
ritum ſanctum) *Lumen de lumine,Deum verum,
de Deo vero*,illuminans oculos.Oculos: Id
eſt,animam & corpus:in viſione & cogni-
tione in gloria ipſius Dei : ſecundùm v-
niuſcuiuſq; partis capacitatem, illuminās.
vt ſcriptum eſt:*Et in carne mea videbo Deū* om- Iob 19.
nes fideles,& Eccleſiā ſuā electam, in glori-
am & vitam æternam reſuſcitando:ipſa cō-
ſummata gloria, in diuina viſione conſi-
ſtente:in corpore & anima ſimul, in æter-
num fruentes.

CAP. LXVI.

Timor Domini ſanctus, permanens in ſeculum Pſ.18.
*ſeculi: iudicia Domini vera, iuſtificata in ſe-
metipſa.&c.*Hoc: in laudabili exagge-
ratione ipſius legis,& myſterioſorum prę-
ceptorum(vltra decem) & ordinationum
ſuarum:vt certiſſimum in Chriſto mediū,
(ſicut dicit:iudicia Domini vera) ad ipſam
retributionem, & gloriæ & vitæ æternæ
præmium conſequendum:cum ſint,cum ti-
more Domini ſancto(vt dicit)in charitate
& viua in Chriſto fide, ipſius legis fine,fi-
deliter obſeruata. Vbi,ratione certiſſimæ
ſuæ in Chriſto conſecutionis,concludit di-
cendo:*iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetip-
ſa.&c.* Vera:quò ad ipſum certiſſimum in
Chriſto præmiū,quod prophetizat & pro-
mittit:in ipſo redemptore conſecutū. Iu-
ſtificata in ſemetipſa:quò ad ipſius præce-
dentis iuſtificationis effectum:non noſtro-
rum operum materiæ: ſed concurrenti ip-
ſius charitatis formæ, & illuminanti luci
diuinæ,attribuendo.*Timor Domini ſanctus per
manens in ſeculum ſeculi. &c. Si timor non eſt in* 1.Ioan.4.
charitate:quomodo, timor Domini ſanctus?
Et ſi *perfecta charitas*,(vt idem euangeliſta di-
cit)*foras mittit timorem*:quomodo timor Do-
mini,permanens in ſeculum ſeculi ? Ti-
mor, & Dei amor,ſimul vniti:in diuinæ le-
gis obſeruatione, tāquam duæ alæ ſunt(ſe-
cundum ipſos duos vitæ, aut mortis fines,
quos proponit)in præſente vita militante,
ambæ homini neceſſarię,vt eum ſecurè du-
cant ad ipſum gloriæ & vitæ æternæ fi-
nem,quem promittit : in ipſa vltima per
gloriam regenerationem, extra omnem ti-
morem , in perfectę charitatis vnione in

Chriſto,reſuſcitando, conſecutum. Et in
hac ratione timoris ordinati : non ſolùm
dicit, Timor Domini : ſed timor Domini
ſanctus:cum ordinatè, in charitate funda-
tus ſit : ad differentiam timoris,quem in a-
lia vita,in inferno condemnati habent:ex-
tra omnem ſpem,inordinatè Deum timē-
Heb.10. tes:*vbi vmbra mortis*,(vt ſcriptum eſt, *& nul-
lus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat*. Ita
quod,timor ille pœnalis eſt, qui per diffi-
dentiam,aut deſperationem,odio habēdo,
inordinatus eſt : & ille delectabilis, qui,
cum ſpe certa,ordinatè,in viua fide & cha-
ritate,fundatur.Et timor ſanctus:quò ad i-
pſius ſanctæ legis complementum, extra i-
pſa innumerabilia peccatorum pręcipitia,
in ipſa obſeruationis pręceptorum multi-
tudine(vt dictum eſt)ſignificatam, per ip-
ſam Domini viam, ſecurè ambulando: &
ſimul,permanenter delectabilis eſt, quò
ad ipſam eſcam charitatis & amoris diui-
ni,quæ eum nutrit & conſeruat,in æternū
permanentem:(ſicut dicit:Permanēs in ſe-
culum ſeculi)&ipſum pœnalem timorem
euacuantem. Quia: præcepta,æterna non
ſunt:præceptorum ordo,æternus eſt. Vbi,
Pſ.85. alio in loco. *Deduc me Domine in via tua, & in-
grediar in veritate tua*:(Hoc,quò ad præcepta)
lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Hoc,
quò ad præceptorum ordinem,in delecta-
bili charitate obſeruatorum:ipſa charitate
& Dei amore, ſemper permanenter præ-
cedente.Non charitas permanens, quò ad
pium creaturæ operari: quia, permanens
non eſſet:ſed quò ad ipſam præuenientem
1.Ioan.4 gratiam efficientem:ſicut nos idem apoſto
lus & euangeliſta docet,dicendo. *In hoc eſt
charitas:non quaſi nos dilexerimus Deum, ſed quo-
niam ipſe prior dilexit nos*. Quæ charitas, in-
quantum quod eſt gratia præueniens,ab i-
pſo glorioſo Deo procedens: foras mittit
timorem.id eſt,ipſum pœnalem timorem
inordinatum:vt concludit:*quoniam timor pœ-
nam habet*:delectabilem, in ipſa charitate
fundatum,relinquendo:in diuinæ legis ob
ſeruatione, amando & obediendo, neceſ-
ſarium.Sicut per pſalmiſtam: (vt dictum
eſt)*lætetur cor meum,vt timeat nomen tuum*. Vt Pſ.85.
timeat nomen tuum:id eſt,ordinatè, me-
diante ipſa præueniente gratia:(ſicut pro-
ſequitur dicendo:lætetur cor meum) in o-
perando, ipſam diuinam legem, directè
obſeruando,lætificante. (Hæc materia,
tam abundans & profunda eſt, quòd vt a-
liquid,gratia Dei,dici poſſit, ſeparatè ali-
um librum facere oporteret) Timor Do-
mini ſanctus.Sanctus:id eſt, ſanctificans,
mediante ipſo ordinato amore tremendi
ipſius Dei,non peccando: extra ignoran-
tiam,& peccati cæcitatem,in via immacu-
lata illuminantis diuinæ legis, ambulan-
do.vt alio in loco:*Sanctum & terribile nomen* Pſ.110.
eius:initium ſapientiæ timor Domini. &c. Sanctū
& terribile nomen eius : quò ad ipſum
timorem: diuinæ legis obſeruatione, ne-
ceſſarium: ab ipſa conſideratione(gratia
mediante)tam ſancti,quàm tremendi Dei,
cauſatum.Initium ſapientiæ timor Domi-
ni:quo ad ipſam veram intelligentiam ip-
ſarum myſterioſarum obſeruationum &
pręceptorum ipſius legis : mediante ipſo
freno timoris & amoris diuini,non ſecun-
dum ipſam figuram, quò ad peccata,& ip-
ſorum expiationem,in ipſa lege & vniuer-
ſali peccati teſtimonio,ſignificatam : ipſa
præcepta ad literam obſeruando : ſed ſe-
cundū verum ſpiritualem ſenſum ,mediā-
te ipſo timore ſancto, & ſanctificante gra-
tia,extra hos mortiferos laqueos, per ip-
ſam exemplarem ipſius ſanctæ legis viam,
(vt dictum eſt)ſanctè & immaculatè am-
bulando.vt dicit:*Beati immaculati in via*. Qui
ſunt iſti?iam id dicit: *qui ambulant in lege Do-
mini*. Non ſecundùm occidentem literam:
ſed ſecundùm viuificantem ſenſum. ſicut
ſignificat,proſequenter dicendo: *Beati qui
ſcrutantur teſtimonia eius : in toto corde exquirunt
eum.Vtinam dirigantur viæ meæ:ad cuſtodiēdas iu-
ſtificationes tuas.&c.*quæ in Chriſto,iuſtifica-
tiones:in literali obſeruatione,non conſi-
ſtunt:videlicet quo ad rerum mundarum
vſum,& immundarum abſtinentiam : ſed

quò ad peccatorum abſtinentiam:(Hæretici intelligite) in ipſis rebus immundis ſignificatorum. Vbi ipſa Patris ſapientia & lux noſtra: occaſionem ſumens calumnioſæ ſcribarum & Phariſæorum interrogationis, dicentium: *Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur traditionem ſeniorum? non enim lauant manus ſuas cum panem manducant.* reſpondet, in vniuerſali ipſarum obſeruationum declaratione, circa res mundas, & immundas, in quibus, virtutes & peccata, ſignificata ſunt, dicens: *Non quod intrat in os, coinquinat hominem: ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. &c. Quæ autem procedunt de ore: de corde exeunt, & ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa teſtimonia, blaſphemiæ. hæc ſunt quæ coinquinant hominem.* Vbi propheta: *Viam iuſtificationum tuarum inſtrue me: & exercebor in mirabilibus tuis. Viam iniquitatis amoue à me: & de lege tua miſerere mei.* Viam iniquitatis, id eſt: non quò ad ipſam particularem viam prohibitionis ipſarum rerum immundarum: ſed quò ad vniuerſalem (ſecundum decem præcepta) peccatorum prohibitionis, in ipſis immundis rebus ſignificatorum: ad hebdomadalem hydram ſeptem mortalium capitum, reductorum. hebdomadalis peccati imago in homine: omnia peccata continens: mediantibus hebdomadalibus ſacramentis, ab hebdomadali humanitate & diuinitate Chriſti (vt dictum eſt) virtutem accipientibus, expiata. Hebdomadalia ſacramenta: in noua lege, & nouo teſtamento, inſtituta: omnem ipſam figurã, in eorum complemento, remouentia Quæ euangelica lex ſolùm, hoc modo (ſicut ſancta Romana Eccleſia obſeruat) cuſtodita & obſeruata, peccata aufert: & veram mundationem, & iuſtificationem facit. vniuerſaliter à præcurſore ſuo teſtificatam: particulariter, ipſi populo hebræo, dicente: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Quare magnũ peccatum eſt, (Hebræi intelligite) amplius ipſam Moſaycam legem obſeruare: & in ipſis obſeruationibus & cæremonijs permanſio, æterna damnatione eſt digna, poſtquam Chriſtus venit: ipſius promiſſæ gratiæ complementum: vſque ad aduentum ſuum, & ſapientiæ ſuæ in terra manifeſtationem: in teſtimoniũ vniuerſale peccati, & ignorantiæ humanæ, ab ipſo peccato cauſatæ, inſtitutam: in pelliceis animalium tunicis, quibus primi peccatores Adam & Eua veſtiti fuerunt, ſignificatam: hoc in myſterio ab ipſa ſapientia æterna, ſic veſtiti: & ipſis animalibus irrationalibus, comparati. Et eadem ratione & myſterio: animalia immunda, peccata humana ſignificantia: à figuratiua lege prohibita fuerunt: donec ipſe ſaluator in mundum veniens, vniuerſaliter ipſa peccata, mediante ſanguine ſuo, & noua lege, & ſacramentis, deleret. ſicut per ipſum effectum fuit. Vnde & ad Apoſtolos ſacerdotes ordinatos, dixit: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta ſunt.* Et hac ratione Dauid dicit: in particulari cum Chriſto loquendo: *Viam iniquitatis amoue à me: & de lege tua miſerere mei.* Miſerere mei: quia, miſericordia, peccatorum veniam præſupponit. De lege tua. Id eſt, non de ipſa Moſaica lege: ſed de tua lege euangelica, (cum redemptore loquendo) & nouo teſtamento theſauri indeficientis & infiniti meritorum ipſius Chriſti Dei filij, in peccatorum remiſſionem: per pœnitentiæ & ſacramentorum viam diſtributi. verus theſaurus, & vera ſapientia, in ipſis occultis figuratiuæ legis myſterijs, abſcondita: mediante ipſo ſancto Domini timore acquiſita: & à Spiritu ſancto, omni alio theſauro & mũdanæ ſapiẽtiæ, prælata. vt dicit: *Sapientia verò vbi inuenitur? & quis eſt locus intelligẽtiæ? Neſcit homo pretiũ eius, nec inuenitur in terra ſuauiter viuẽtiũ.* Hoc: quò ad ipſum in pœnitẽtia operari: Domini via euangelica: à ſuo præcurſore præparata: qua diuites mundi, & ſuauiter viuentes, (vt dicit) rarò vtuntur, *Qui dixerunt Deo,* (vt ſupra) *recede à nobis, & ſci-*

Matt. 15. Pſ. 118. Ioan. 1. Ioan. 20. Pſ. 118. Iob. 28. Iob. 21.

Iob 28. *entiam viarum tuarum nolumus: &c. Non adæquabitur ei aurum, &c. trahitur autem ſapientia de occultis. &c.* Id eſt: de ipſis occultis Moſaicæ legis myſterijs, ipſa peccata, & ignorantiam à peccato cauſatam, ſignificantibus: *Deus autem intelligit viam eius, & ipſe nouit locum illius. &c. Et dixit homini, Ecce timor Domini, ipſa eſt ſapientia, & recedere à malo, intelligentia.* Ecce timor Domini, ipſa eſt ſapientia. ſicut per
Pſ. 110. Dauidem: *Initium ſapientiæ, eſt timor Domini.* Quia ignorantiæ initium, peccatum fuit. Quo modo? Hoc modo. Adam poſt peccatum, omnia ipſa myſteria vniuerſalis ipſius creatarum rerum exemplaris, non ignorauit: illa quam ante habuit intelligen-
Gen. 2. tia, vnicuique, (vt dicit) proprium ſuum nomen donando: quæ illi, pro ſua conſeruatione in illo innocentiæ ſtatu, donata fuit: ſicut poſt peccatum etiam ipſi naturæ humanæ, ipſa particularia exempla, pro auxilio ſuo, ſecundum ipſam figurantem Moyſis legē: ſed ipſa intelligentia malè vtens, omnia omittendo, extra omne debitum timorem & Dei amorem, de fructu vetito comedendo, vbi ipſa pœna ſignificata erat: perinde fuit, quaſi eam ſapientiam non habuiſſet: & in omni rerum ignarus fuiſſet. Sicut de peccatoribus diuinam legem violantibus: omiſſa communi ignorantia, & malitia humana, innocentia perdita: verè dici poteſt, quòd ſunt in prima inobedientia: & ipſius primi peccatoris Adami, ignorantia. quia omnes ſciunt decem præcepta ipſius diuinæ legis: in qua vera ſapientia conſiſtit: ipſam, in timore
Iob. 28. ſancto, obſeruantes: vt dicit. *Ecce timor Domini, ipſa eſt ſapientia*: ſed contrariè facientes, timorem Domini omittentes: voluntariè, in ipſa peccata, & prohibitiones incurrentes: perinde ſe habent, ac ſi omnia ignoraſſent. Quia: non conſiſtit in ſciendo decem præcepta, & obſeruādo multitudinem ipſarū prohibitionum, ipſa peccata ſignificantiū, ipſius diuinæ legis intelligentia: ſed in vera ipſius obſeruatione, non peccando: ſicut concludit dicendo: *Et recedere à malo, intelligētia.* Vbi, multa cum ratione per Dauidem: Pſ. 110.
Initium ſapientiæ, timor Domini. & in decimo octauo pſalmo (ad propoſitum redeundo)
Timor Domini ſanctus permanens in ſeculum ſeculi: iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa. Pſ. 18.

CAP. LXVII.

DEſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum: & dulciora ſuper mel & fauū. Etenim ſeruus tuus cuſtodit ea: in cuſtodiendis illis retributio multa. Delicta quis intelligit? &c. Pſ. 18.
Deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum. Aurum, & lapidem: Duæ res, ex quibus ipſe annulus & ſponſus ſimul Chriſtus, Deus & homo, conſiſtit: legiſlator, & ipſius legis præmium. Id eſt, aurum naturę humanę puriſſimum, & lapis & carbunculus pretioſiſsimus ipſius charitatis naturæ diuinæ: ab ipſo ſponſo Verbo æterno, Dei filio, vniuerſali ſponſæ ſuæ humanæ naturæ datus, in particularibus ſuæ incarnationis nuptijs, & in vniuerſali redemptionis ſuę pretio, moriente: & die tertia reſurgente. ſicut poſtea in prēmio, vt ipſius legis fine: ipſa ſponſa, iuſtorum Eccleſia, legem ſuam fideliter ſeruans, in futuris vniuerſalibus nuptijs, in ipſo ſponſo Chriſto vniuerſaliter in gloria & vita ęterna reſuſcitando. Et ſicut annuli valor, ordinariè, ad lapidis pretioſi qualitatē reducitur: ita etiam, omnes virtutes, in ipſis myſterioſis obſeruationibus, (vt dictum eſt) & rerū mundarum vſu, (immundas, quo ad contraria vitia prohibēdo) ſignificatas: ad ipſum lapidem (vt dicit) pretioſum multum charitatis, reducendę ſint. Ipſa charitas omnibus, virtutibus prælata: ſicut ipſe multum pretioſus carbunculi lapis, de aquo, hoc in loco cōparatiuè loquitur: propter rubicundū colorē ſuū, vltra vnicū ſuū valorē, ipſam charitatē ſignificās: omnibus alijs lapidibus pretioſis prælatus eſt. Quia: ſicut omnes iſti lapides pretioſi particulariter, (vt omnes aliæ res medicinales) ſuā propriam virtutem habent, in præſentis

tranſitoriæ vitæ cõſeruationem: ita etiam, ſuam propriam & exemplarem ſignificationem habent ipſarum aliarum virtutum ſupernaturalium, in conſeruationem futuræ vitæ ipſius humanę naturæ: ad æternã gloriam, in ipſius charitatis vnionem cum Chriſto, reſurgentis. Quæ omnes, (ſicut omnia ipſa præcepta) ad ipſum vnicum lapidem precioſum, (vt dictum eſt) & vnicũ charitatis præceptum, reducuntur. Vbi apoſtolus, de theologalibus tractando: cardinales etiam, & omnes alias virtutes in-
1.Cor.13. cludendo: *Nũc autem manent. fides ſpes, charitas, tria hæc: maior autem horum eſt charitas.* Quæ virtutes, in ipſis lapidibus & pretioſis margaritis ſignificatę, portę ſunt, per quas in ſanctam ciuitatem Hieruſalem cœleſtem intratur. Vt Euangeliſta & propheta ſignifi-
Apo.21. cat dicendo: *Et duodecim portæ duodecim margaritæ ſunt, per ſingulas.* Portæ & fundamenta etiam, ipſius ſanctæ ciuitatis, & ædificij ſpiritualis. Vt ſupra, dicendo: *Et fundamenta muri ciuitatis, omni lapide pretioſo ornata. Fundamentum primum, iaſpis: ſecundum, ſapphirus: tertium, calcedonius: &c.* Hoc: non quò ad ipſos lapides & virtutem naturalem: (vt dictum eſt) ſed quò ad eorum, virtutum & fundamentorũ ſpiritualium ſignificationem: Quæ omnes, ad ipſum vnicum fundamẽtum & vnicam virtutem & pretioſam margaritam ipſius charitatis diuinæ illuminantis, reducun-
Matt.13 tur. Sicut nos, ipſa lux mundi docet, dicendo: *Simile eſt regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas. Inuenta autem vna pretioſa margarita, abijt, & vendidit omnia quæ habu-*
Pſal.18. *it, & emit eam. &c.* Vbi, conformiter, in præſenti pſalmo: *Deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum*: addendo: *& dulciora ſuper mel & fauum.* Super mel & fauum. Duæ res: in animæ & corporis humani diſtinctione, in communi fruitione in gloria ipſius charitatis Dei, reſuſcitando. mediantibus duabus naturis in Chriſto, diuina & humana, ſimul vnitis, effectum. in notabili vnione animæ & corporis, & ipſius diffuſi mellis (vt anima) in ſauo & materia cerea, quò ad corporalem partem, teſtificatum. mel, naturæ diuinæ, & Patris ſapientia, generato Verbo æterno, diſtinctè & particulariter: (vt diſtinctè dicit, ſuper mel) vtrunque ipſi Chriſto, (vt addit, & fauum) diſtinctè & vnitè, attribuendo. cum ex puncto diffuſionis animæ & particularis impreſſionis ideæ Dei in corpore ſuo ſanctiſſimo, & mellis Patris ſapientiæ Verbi ęterni, in fauo ipſius humanæ naturæ, in ſuę incarnationis effectu, ipſa ſapientia & viſio diuina ſimul, ei, per hanc viam, communicata fuit: ſicut proportionali peccati ponderationi conueniebat, in ipſius culpæ remiſſionem, inquantum homo, patiendo. ſemper, & nihilominus, paſſibilitas ſpiritualis, & corporalis, per talem effectum, conſeruata: quæ, inquantum Deus reſuſcitando, totaliter euacuata fuit: & ipſa fruitio gloriæ & viſionis diuinæ corporis & animæ, humanæ naturæ in Chriſto, particulariter, diſtinctè, & vnitè communicata: ſicut vniuerſaliter, vltima die erit: & poſt vniuerſalem reſurrectionem & iudicium. Vnde conformiter ſpiritus ſanctus, hoc in myſterio communis & diſtinctæ ſapiẽtiæ, & fruitionis gloriæ Dei, particularis & v-
niuerſalis: *Comede fili mi mel quia bonum eſt, &* Prou.24.
fauum dulciſſimum gutturi tuo: ſic & doctrina ſapientiæ, animæ tuæ: quam cum inueneris, habebis in nouiſſimis ſpem, & ſpes tua non peribit. Etenim ſeruus Pſal.18.
tuus cuſtodit ea: (ad Dauidem redeundo) *in cuſtodiendis illis retributio multa. &c.* Retributio
multa. Vt alio in loco. *Inclinaui cor meum ad* Pſal.118.
faciendas iuſtificationes tuas in æternum: propter retributionem. Id eſt: ipſa permanens charitatis retributio: forma & ipſius legis præmium: tam in præſenti vita militante, quàm in futura triumphante, in æternum remunerãs. Vt dicit: propter retributionem. Id eſt: non tam propter particulare propriũ commodum, in amore proprio fundatũ, (per quã viam, ipſa diuina lex non obſeruatur) quã propter ipſum vniuerſalem finem retribu-

tionis æternę charitatis,finis & ipſius legis formæ,in vita & gloria æterna: in cordiali pace, & cõmuni gaudio carnis & Spiritus, (gratia mediãte) quod veri ipſius legis ob ſeruatores,in pręsẽti vita habẽt,teſtificatã. Vnde Apoſtolus: *Finis autem præcepti eſt charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta.* Omne hoc:quò ad virtutes:in lapidibus pretioſis(vt dictum eſt)& exẽplari ,& myſterioſo vſu conceſſarũ rerum mundarum, ſignificatis. Sicut quo ad prohibita vitia & peccata,in immũdis rebus ſignificata,&eodem in myſterio, ab ipſa lege prohibitis, procedit dicendo: *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me, & ab alienis parce ſeruo tuo.* Ideſt:myſterioſè, eodem in binario ordine,iam propoſito,ſecundùm hæc duo,carnẽ & ſpiritũ, ex quibus ipſa humana natura cõſiſtit,ipſam legẽ humiliter ſeruãs, aut ſuperbè interrũpens:omnia ipſa delicta & cõtra ipſum Deum peccata,ad duo delictorũ genera,videlicet, occulta, & manifeſta, (ſecundũ inuiſibilẽ ſpiritum, & viſibilem carnem,peccati inſtrumentum)reducẽdo. Et in eodem binario ordine, ſecundũ ipſas duas naturas in Chriſto,diuinam & humanã,ad ipſum finem & humanæ redẽptionis effectum,ſimul vnitas, myſterioſè concludẽdo:peccata occulta,vt minora,humanæ: (vt dicit,munda me) vt inſtrumento redẽptionis ſuę,& peccatorũ mundationis,per ſacramentorũ viam:& manifeſta, vt maiora,& in ſummo gradu grauiora,diuinæ,attribuendo: (ſicut dicit:parce ſeruo tuo) ad quod cõcurrentis charitatis lumẽ,particulariter ipſa venia & peccatorũ expurgatio pertinet. vt ſignificat, proſequẽter dicẽdo: *Si mei nõ fuerint dominati,tũc immaculatus ero: & emundabor à delicto maximo.* Ideſt, tunc, (à qua dictione, Tunc,in huius verſus declaratione,incipiendum eſt) concurrens charitas ipſa illuminans & ſpiritus Deus, propriè ipſa peccata remittens, Si mei non fuerint dominati,(Ideſt,ipſa occulta delicta,& malæ cordis cogitationes, ab ipſo peccati fomite procedentes):ũc immaculatus ero:& emundabor à delicto maximo. Tunc,ideſt, hic per gratiam,ſicut etiam tunc per gloriam reſurgẽdo,immaculatus ero: inquantũ, Deus,& viuificans ſpiritus,omnia ipſa impedimenta,à peccati mortalitate procedẽtia,totaliter remouendo. Et tunc ſimul emũdabor à delicto maximo. Ideſt:tunc mũdabor ab ipſo delicto maximo publicitatis peccati, mediante ipſa viſibili humana natura in Chriſto, publicè inquantum homo pro peccatis moriendo:ſimul & particulariter,inuiſibilis ſuperior forma ipſius charitatis & inuiſibilis Dei, concurrẽdo, in ipſa peccati publicitate particulariter offẽſi:propriè parcendo, (vt dicit,parce)inquãtũ Deus. *Et erunt vt complaceant eloquia oris mei: & meditatio cordis mei in conſpectu tuo ſemper.* Ideſt,in eodem binario ordine,quò ad ipſam binariam naturam humanã, à peccato, ad gratiam,per viam ſacramentorum &vocalis cõfeſſionis ipſorum peccatorũ, nouiter reductam : cum ipſa exteriori & materiali vocali peccatorũ confeſſione,interior formalis rationalis meditãtis & exaggerantis doloris ipſarũ culparũ,in charitate fundati,cordialiter ſimul cõcurrẽdo. Grati exteriores peccatoris ſermones: ſeipſũ publicẽ accuſantis:& grata interior pœnitentialis peccatorum meditatio,ipſi offenſo Deo,& parcẽti. Quia:illæ ipſæ offenſæ,& malę cordis cogitationes peccatoris,tã abominabiles nõ fuerũt, & propter eorũ indignitatẽ & turpitudinem, ablatæ à præſentia ipſius immẽſæ puritatis,& immaculati regni cœleſtis,quã placidæ ſunt,& ipſi offenſo Deo, & toti cœlo,in ſua recõciliatione, per ipſius vocalis cõfeſſiõis viã:ipſa formalis,cordialis meditationis pœnitẽtialis, ſimul cũ ſacerdotali ipſarũ culparũ abſolutione,cõcurrens. Vt dicit: *Et erunt, vt complaceãt eloquia oris mei: & meditatio cordis mei in cõſpectu tuo ſemper.* Ab ipſo vniuerſali redẽptore ſimiliter teſtificatum,in parabolis ouis, & dragmæ perditæ,& nouiter recuperata,dicente: *Ita* Luc. 15.

1. Tim. 1.

gaudium

gaudium erit in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiã agente &c. Vt per ſanctum Ioannem, quò ad ipſum pœnitentiæ ſacramentum: (Dominus in vniuerſali cum ipſis apoſtolicis ſa-

Ioan. 20. cerdotibus loquendo) *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt. &c.* Et medi-

Pſal. 15. tatio cordis mei in conſpectu tuo ſemper. Id eſt: per ipſam viam, & in ipſa gratia permanendo: non ſolùm ipſe meditans dolor cordialis peccatorum, in ipſorum remiſſionem: ſed ſimul, benè operari, ab ipſa recta cordiali meditatione procedens, quod, in peccati ſtatu, in ſuo remedio, ab ipſo Deo viſum non erat, neque alicuius valoris in ſua præſentia: iam viſum, & alicuius valoris erit, ad vitam æternam. vt dicit. in cõſpectu tuo ſemper. *Domine adiutor meus: & redemptor meus.* Id eſt: in eodem binario ordine, cõcludendo, & hũc decimũ octauũ pſalmũ terminando, quò ad ipſas duas naturas diuinã, & humanã, in ipſo Chriſto redemptore vnitas. ſicut dicit: Domine adiutor meus, quò ad naturã diuinã; cui, ipsũ diuinũ auxiliũ, & pręueniẽs gratia, attribuitur: & redẽptor meus, quò ad humanã, ipſius redemptionis inſtrumentum. Vt ſcriptum

Apo. 5. eſt: *Et redemiſti nos Deo in ſanguine tuo.* inquantum homo, in hominis redemptionem moriendo.

CAP. LXIX.

Tractatur, Quid ſit delictum maximum: et peccatum contra Spiritum ſanctum, Quò ad delictum maximum.

Pſal. 18. D*Elicta quis intelligit? ab occultis meis munda me, & ab alienis parce ſeruo tuo. Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero: & emundabor à delicto maximo. &c.* Omni peccato, etiamſi graue ſit, (ſecũdum ſeptem mortalia capita, & decem diuinæ legis præcepta) diſtinctè delictum maximum additur: & hoc eſt, ipſius peccati publicitas: quando publicè in commune ſcandalũ & malũ exemplum peccatur, & Deus offenditur: Aut quando peccatum, cum per fragilitatem & ſecretò cõmiſſum ſit, poſtea cũ ſcandalo & malo exẽplo, & in proximi damnum, ab ipſo peccatore, (vt accidit) iniquè & malitioſè publicatur. Quod delictum maximũ, in ſua grauitate, maius aut minus eſt: ſecũdũ quòd maius aut minus eſt graue peccatum, cui adiungitur: & ſecundùm quòd eſt maius aut minus ipſum commune ſcandalum, et malum exemplum, reſpectu qualitatis ipſius publici peccatoris: aut perſonæ offenſæ qualitatis: quando (vt dictum eſt) cum peccatum ſecretum ſit, per iactantiã, ab ipſo peccatore, iniquè publicatur. Vnde de adulterio et homicidio, ab ipſo propheta Dauid ſecretò et per fragilitatem

commiſſis, (Vt ſcriptura dicit: *Tu enim feciſti* 2 Reg 12.

abſcondite: ego autem faciam verbum iſtud in conſpectu omnis Iſrael, & in conſpectu Solis huius) & poſtea, non per malitiam et iactantiam, eadem peccata (ſed vt accidit) reuelata ſunt: Dauid ad Nathan dicendo: *Peccaui Domino. Dixitque Nathan ad Dauid*, (vt ſcriptum eſt) *Dominus quoq; tranſtulit peccatum tuum: non morieris.* Quomodo tanta clemẽtia et miſericordia, ſimul cum tanto rigore iuſtitiæ coniũgi potuit? Iam id ſignificauit, dicens. Tu enim feciſti abſconditè. Quia, ipſa publicitas ſcandaloſa ipſorum grauium peccatorum, in qua delictum maximum fundatur: non per voluntatẽ, et ipſius peccatoris maliciã, facta fuit. imò, præſupponẽdo ꝙ manifeſtandũ nõ erat; tamẽ quia, ab ipſo effectu fragilitatis et ſecutæ incontinẽtiæ, cum ad manifeſtationem venit, etiam ipſum publicum ſcãdalum reſultauit, in maioris Dei offenſæ occaſionem, vbi delictum maximũ fundatur, concludit propheta dicendo: *Veruntamen, quoniam blaſphemare feciſti inimicos nomen Domini. propter verbum hoc: filius qui natus eſt tibi, morte morietur.* Et hoc: vltra alias caſtigationes: ad ipsã ſcãdali occaſionẽ remouendam, quod ab ipſius filij adulterij præſentia

procedebat. Vbi, dicendo: *Ab occultis meis mũda me*: illi correſpõdet, quod ei à Nathã pro- Pſal. 18.

pheta dictum fuit: id eſt: *Tu enim feciſti abſcõ-* 2. Reg 12

ditè:

dùē:& conſequenter: *Dominus quoque tranſtu-lit peccatum tuum: non morieris.* Et concludēdo: (vt dicit) *Et ab alienis parce ſeruo tuo:* ei quod ſequitur correſpondet: (*Veruntamen, quoniam blaſphemare feciſti inimicos nomen Domini, propter verbum hoc, filius: qui natus eſt tibi, morte morietur.* Quomodo blaſphemare feciſti inimicos nomen Domini? Quaſi diceret. Videte quis Deus iſte eſt, qui tales Reges eligit: & hac ratione, inimicos: quia tales iſti ſunt, qui ſine ipſius iuſti Dei timore, facilè tales occaſiones ſumunt, ad ſanctiſſimū ipſius nomen blaſphemandum: ipſi bonitati infinitæ, tales errores & ſcandala, attribuentes. Vbi, *Ab occultis meis munda me:* quò ad ipſam occultorum peccatorum cauſam: ipſi ſaluatori inquantum homo morienti, in redēptionem & mundationem peccatorum, per ſacramentorum viam, attributam: (Munda me: vt alio in loco: *Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me*) & ab alienis parce ſeruo tuo: quo ad ipſum delictū maximum & publicam ipſius Dei blaſphemiam: ab ipſa occultorum delictorum cauſa, (vt dicit: Ab occultis meis mūda me) iam publicatorum, procedentem. Parce: ad differentiam, Munda: ipſius peccati grauitatem denotando: cùm neceſſè ſit particularis ipſius ſaluatoris venia, inquantū Dei: ad quam diuinam naturam particulariter, (vt dictum eſt) pertinet peccatis parcere. Clementia et miſericordia, ſimul cum ipſa caſtigatione et iuſtitia, qua ipſe clementiſſimus et miſericordioſiſſimus Deus, cum ipſo peccatore vtitur: in ipſa occulta commiſſione peccatorum, et fragilitatis humanæ, fundata: qua ratione, proſequendo, dicit; *Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo.* Quia: Si mei non fuerint dominati, quò ad ipsā causā, et fragilitatis humanæ effectum: parcēdo mihi tunc (id eſt, ſimiliter) immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo, inquantum ipſum delictum maximum, non per malitiam publicè peccādo: ſed ab ipſa cauſa et humanæ fragilitatis effectu, cum ad manifeſtationem venit, ortum eſt.

Pſal. 50.

Pſal. 18.

Pſal. 18.

CAP. LXX.

SAluationis ſignum, ipſa occulta peccatorum commiſſio: in Cain particulariter poſitum: et ſimul ab ipſo clementiſſimo Deo, humanæ naturæ, vniuerſaliter datum, in ipſo Cain ſignificatæ, (hoc iam, in prædeſtinationis tractatu declaratū eſt) quando per inuidiam, et iniquè, iuſtum Abel fratrem ſuum occidit: ipſum iuſtorum iuſtum Chriſtum ſaluatorem, ſignificantē nouiſſimè occiſum, in ipſius figuræ complemento, ab ipſa humana natura: et mortuum non in propria ſua condemnatione: ſed in ſua ſaluatione: ipſam inuidioſam iniquitatem, in occulta ipſius delicti commiſſione, in diſpoſitione ipſius miſericordiæ et clementiæ, temperatam: in delicto maximo (ómnia alia delicta et ſcandala includente) tam publicæ, quàm ignominioſæ mortis ſuę, euacuantem. Quod homicidij delictum, quamuis grauiſſimum, in tāto gradu non fuit, quanto fuiſſet, ſi ei ſimul additum eſſet ipſum delictum maximum publicæ commiſſionis ipſius. Sicut reſpondens ad interrogationem quæ ei facta fuit, *Vbi eſt Abel frater tuus?* Significauit dicens. *Neſcio: Nunquid cuſtos fratris mei ſum ego?* Quod in patre ſuo Adamo non fuit, quando peccando, vniuerſale homicidium commiſit, et ſuijpſius, et omnium hominum ex ſua progenie deſcendentium: et in peccati ſui maledictione natorum: ipſe innocens Chriſtus, inquantū homo mortalis tantū, hac in ratione, à ſeipſo, filius hominis Adami nominatus, voluntariè in ipſa maledictione incluſus. Id eſt, in benedictione, et abſolutione ipſius maledictionis et culpę vniuerſalis: vt maledictus, in peccati ſimilitudinē in cruce pendens et moriens. Quia *maledictus à Deo eſt* (dicit ſcriptura) *qui pendet in ligno.* Id eſt, ipſum myſterium originalis in Ada- Deu. 21.

mo maledictionis attingens, de fructu vetito comedendo: ipſam mortem, & humanam mortalitatem cauſante. Quod Adami peccatum, ſimpliciter acceptum, incomparabiliter grauius fuit, iſto ſecundi homicidij ſui primogeniti Cain: quamuis mortis violentæ fuiſſet. & eo magis: quantũ quod ipſi peccato, additum fuit ipſum delictum maximum publicæ commiſſionis ipſius: cũ illi impudenter à muliere ſua reuelatum eſſet: & ipſe Adam, qui eam reprehendere debuit fructũ de manu eius accepit, ſine timore & ipſius creatoris Dei reſpectu, in ſua præſentia delinquendo: & deceptor ſerpens, in forma viſibili etiam concurrens: ſicut dicunt, malè ſe excuſantes. Geneſ.3. *Mulier quam dediſti mihi ſociam, dedit mihi de ligno, & comedi.* & ipſa mulier: *Serpens decepit me, & comedi.* & ſic, impudenter vterque peccatum ſuum reuelando, ſuper ſeipſos iniquitatem & communem ipſius maledictionem portauerunt. Vbi Spiritus ſanctus, in exaggeratione ipſius delicti maximi, & publicæ commiſſionis peccatorum, myſterium hoc attingens ipſius mutuæ publicationis peccati ipſorum primorum patrum humanæ naturæ, ſic dicit. Leu.20. *Qui acceperit ſororem ſuam, filiam patris ſui, vel filiam matris ſuæ, & viderit turpitudinem eius, illaque conſpexerit fratris ignominiam: nefariam rem operati ſunt: occidentur in conſpectu populi ſui, eo quod turpitudinem ſuam mutuò reuelauerint, & portabunt iniquitatem ſuam.* Quia: tantò maius eſt ipſum publicæ Dei oſtenſionis peccatum, quantò maior eſt obligatio ex parte ipſorum peccatorum, ad ipſum euitandum & reprehendendum: in ipſa maiori coniunctione (vt dicit: Gen.2. *Os ex oſſibus meis, & caro de carne mea*) fratrum carnalium fundata: maiori cum euacuatione naturalis verecundiæ & propinqui reſpectus, in ipſius Dei contemptu. Ita quod, ipſa prohibitio non in mutua membrorum pudendorum contemplatione fundatur: niſi, in cauſa & luxuriæ peccato, vnde procedit, ad ipſum peccatum, per hanc inhoneſtæ publicitatis viam, vbi ipſum delictum maximum fundatur, ſeipſos malitiosè incitantes. Sicut paterna ipſius Gen.9. Cham maledictio, non fundatur in manifeſtatione fratribus facta, quòd patris pudenda detecta viderit: niſi, in ipſius peccati ebrietatis publicatione, à quo ipſa nuditas cauſata erat. Et ſimiliter, mutua con Gen.3. fuſio & verecundia ipſorum primorũ patrum & primorum peccatorum, ſtatim poſtquam peccatum commiſerunt: à communi nuditatis eorum contemplatione non procedebat: præterquam, à gratiæ nuditate, ab ipſo delicto maximo, & publica præcepti ſolutione, cauſata. Sicut Dominus ſignificat, ipſi Adamo dicendo: *Quis enim indicauit tibi quod nudus eſſes, niſi quod ex ligno, de quo præceperam tibi ne comederes, comediſti?* Et conſequenter, irremiſſibilis executio pœnæ mortalis ipſius legis, in ipſa publica commiſſione & communi conſenſu ipſius offenſæ diuinæ, iam à Deo præuiſæ, fundatur. vt ſignificat, ſimiliter ipſi peccatori dicente. *Quia audiſti vocem vxoris tuæ, & comediſti de ligno ex quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo: & cæt. donec reuerteris in terram de qua ſumptus es: quia puluis es, & in puluerem reuerteris.* Et è contrario ad Cain: qui homicida, mortis punitionem timens, & dicendo: Gen.4. *Omnis igitur qui inuenerit me, occidet me? dixit Dominus: Nequaquam ita fiet: ſed omnis qui occiderit Cain, ſeptuplum punietur.* Mortalis punitio, & ſeptenaria peccati pœna: quò ad quatuor elementa, & tres potentias, ex quibus ipſa natura humana conſiſtit, in ipſo Cain (vt dictum eſt) ſignificata: ſpiritualiter & corporaliter concurrendo in ipſo delicto homicidij vniuerſalis peccati, voluntariè de fructu vetito comedendo: in ipſo ſaluatore Chriſto, ſuper ſe, & voluntariè ipſam pœnam accipiente, in vniuer-

dū, Dæmonē, & carnē) et è cōtrariò, euidēs condemnationi signum, ea publicè committere: & ſimiliter cum ſecreta ſint, ea per iactantiam malicioſè publicare: vt cōcludit dicēdo: Et ſint caſtra tua ſancta, & nihil in eis appareat fœditatis, ne derelinquat te. Et hoc in ordine & ratione, Dominus. *Mat. 18.* *Si peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipſum ſolum. &c.* Sicut gratia Dei, ſequenti capite tractabitur.

CAP. LXXI.

Matt. 18. *SI peccauerit in te frater tuus* (dicit Dominus) *vade, & corripe eū inter te & ipſum ſolū. Si te audierit: lucratus eris fratrem tuum. &c.* Hoc: quò ad peccatorum operimentū: per hanc viam fœtorem dictum & ſcandalum, quod ab eorum publicitate procedit, vbi delictum maximum fundatur, euitando. Sicut, quò ad ipſorū peccatorum publicationem, & ſimul delictorum ſuorum manifeſtationē, quando omni hoc nō obſtāte, pertinaciter nō emēdātur: procedit dicēdo. *Si autē te nō audierit: adhibe tecū adhuc vnū vel duos, vt in ore duorū vel triū teſtium ſtet omne verbum. Quod ſi non audierit eos: dic eccleſiæ. Si autem eccleſiam non audierit: ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus.* Vbi fundatur rigor, quo iuſtè, ipſa ſācta Romana Eccleſia vtitur, per excōmunicationes, cōtra tales pertinaces & impænitētes peccatores, ipſi Deo, & eccleſiæ ſuę ſanctæ non obedientes, publicè lectas: & candelas accenſas, in eorum perſonarum vicē, in terram proijciens, & extinguens, eos excommunicatos, & luce & gratia Dei priuatos declarās, mediāte diuina ſua ſancta lege & voluntaria obediētia, communicata: & ſicut mēbra præciſa, diuiſa & ſeparata: tanquā infideles, priuati ipſa virtuali & auxilianti communicatione ipſius corporis & Eccleſiæ fidelium & electorum ſanctorū in cœlo & in terra, angelorum & hominū, & communibus ſuffragijs, meritis, & eorum intercesſionibus. Vt dicit: Sit tibi ſicut ethnicus & publicanus: quod in ſubſtantia eſt: Ipſi peccato particulare, ad maiorem eorum pœnam & confuſionem, & exemplum fidelibus obedientibus, addere ipſum grauamē vniuerſalis ſcādali & delicti maximi: in ipſius delicti publicatiōe cōſiſtētis: tā ipſis, particulariter ſeparatis, quā omnibus illis, vniuerſaliter cum eis conuerſantibus: qui per eandem viam tam periculoſæ, quàm prohibitæ communicationis cum ſimilibus maculatis publicis, & infectis, inobedienter ſe cum illis vnientes, conſequēter in ipſam excōmunicationē, & à Deo & eccleſia ſua fideli ſeparationem, incurrunt. &cæt. De hoc caſu, vltra ſancti Euangelij, allegatum textum, in ſacra ſcriptura notabile habemus exemplum. Quando Maria, ſimul cum fratre *Num. 12.* Aaron, iniuſtè de ſancto Moyſe murmurabant, eum contemnentes, eò quod illam Aethiopiſſam pro vxore accepiſſet: cùm à fratre reprehenſa non eſſet, ipſi delicto participe & conſentiente: ad quem, officium hoc, vt fratrem & ſacerdotem ſimul pertinebat: neque ab ipſo ſummo ſacerdote Moyſe: qui vt erat humilis & manſuetus, patienter propriam offenſam ferebat: ſicut Spiritus ſanctus ſignificat, ſtatim in excuſationem ſuam dicendo: *Erat enim Moyſes vir mitiſſimus, ſuper omnes homines qui morabantur in terra:* propter hoc factum iratus iuſtus Deus: à ſeipſo immediatè, & ſine mora, præcedentem correctionem, quam docet, facere voluit: & poſtea excommunicationis ſimul caſtigationem: ipſi peccato, dictam circumſtantiam delicti maximi, & publicam ipſius culpæ punitionem, addendo. Vt ſcriptum eſt. *Statim locutus* *Num. 12.* *eſt Dominus ad eum, & ad Aaron, & Mariam, Egredimini vos tantùm tres de tabernaculo fœderis. Cùmque fuiſſent egreſſi, deſcendit Dominus in columna nubis, & ſtetit in introitu tabernaculi vocans Aaron, & Mariam. Qui cum iſſent, dixit ad eos, Audite ſermones meos, Si quis fuerit inter vos*

Propheta Domini, in viſione apparebo ei, & cæt. At non talis ſeruus meus Moyſes, qui in omni domo mea fideliſſimus eſt. Ore enim ad os loquor ei, & cæt. Quare ergo non timuiſtis detrahere ſeruo meo Moyſi? Iratusque contra eos, abijt: nubes quoque receſſit quæ erat ſuper tabernaculum: & ecce Maria apparuit
Matt. 18. *candens lepra quaſi nix. & cæt.* Ita quòd, cum Deus præcedentem correctionem, quam nos docet, feciſſet, Moyſe & Aaron præſentibus, *vt in ore duorum vel trium teſtium* (vt di-
Num. 12. cit) *ſtet omne verbum*: Iratusque contra eos, abijt. nubes quoque receſſit quæ erat ſuper tabernaculum: Ideſt, quò ad dictam Dei ſeparationem, (vt dicit, abijt) & ſuam protectionem in illo inſtanti ablatam, (vt dicit, Receſſit) ſimul cum ſanctorum ſuorum, & fidelis ſuæ Eccleſiæ communione. Et ecce Maria apparuit candens lepra quaſi nix. Ideſt, quò ad additionem exemplaris grauaminis delicti maximi, & peccati & peccatoris ſimul publicationem: in repentinæ apparitione lepræ, & publica caſtigationis & ſeparationis peccatoris, ſignificatum. Excommunicatio & peccatorũ publicatio, in occaſione pœnitentialis confuſionis & verecundiæ peccatoris, ipſarũ culparũ abſolutioni neceſſariæ: (vt in ſacramentorũ tractatu declaratũ eſt) publicè lecta, & in locis publicis affixa. Et ipſa extraordinaria pœna ab ipſo iuſto & miſericorde Patre Deo, & auctoritate ſua, à ſancta ſua Eccleſia, in vltimum remedium medicinalis caſtigationis particularis, & exempli vniuerſalis, in communem talium morborũ præſeruationem, addita, & applicata. Sicut ab ipſa luce Deo, ad piam Moyſis ſerui ſui petitionem, (vt dicit) *Deus obſecro ſana eam*: ipſam ſanitatem, propter maiorem ſuam ſalutem differente, ſignificatur, dicẽte: *Si pater eius ſpuiſſet in faciem illius, nonne debuerat ſaltem ſeptem diebus rubore ſuffundi? Separetur ſeptem diebus extra caſtra, & poſtea reuocabitur. Excluſa eſt itaque Maria extra caſtra ſeptem diebus, & cæt.* Si pater eius ſpuiſſet in faciem illius. Ideſt: per exemplum & ſimilitudinem: quò ad huius facti ſubſtantiam: eſſe, vt ſi aliquis pater, ad cuius notitiã veniens, quod aliquis filiorum ſuorum, per incontinentiam & propriam culpam, ab aliquo morbo & contagioſa infirmitate, contaminatus eſt: in remedium ſuum particulare, & vniuerſalẽ aliorũ fratrum ſuorum reparationem, eis, fratris ipſorum errorẽ manifeſtando, in exemplarem deteſtationem ipſius incontinentiæ & delicti ſui, in eorum præſentia: ab ira & zelo paterno motus, in eius faciẽ exſpueret, dicendo: nullus veſtrũ amplius cum hoc impudente, tractare audeat: neq; in patina ſua comedere, neque in calice ſuo bibere, vt cũ ipſo nõ contaminetur, & eandem pœnam & verecundiam patiatur, quam ipſe meritò patitur. Dicit: Iratusq; contra eos, abijt, &c. Si iratus contra eos: ideſt, contra ipſos duos, Mariam & Aaronem, ambos delinquẽtes: quare ſola Maria, lepra punita, & ſeparata eſt? Quia, Si fratres ſunt: conſequenter, ipſa publica & exemplaris caſtigatio exterioris lepræ, & interioris confuſionis & verecundiæ, cõmunis fuit. Sunt duo fratres: ipſam carnem & ſpiritum ſignificantes: in ipſo delicto, communiter concurrentes. pars rationalis, per pœnitẽtiæ & ſacramentorum viam, ſacrificãs: & irrationalis pars, ſacrificata: vt dicit. Qui autẽ ſunt Chriſti, carnẽ Gal. 5. ſuã crucifixerunt cũ vitijs & concupiſcentijs. qua in ratione & myſterio, ab ipſa carne Maria & parte ſacrificata, lepra: & ab ipſo Spiritu Aarone, & parte ſacrificãte, verecũdia & pœnitẽtialis cõfuſio, particulariter tolerata fuit. cui ſpirituali parti, inquantum rationali, peccati origo, & conſequenter, forma exaggerans debitæ cõfuſionis pœnitentialis ipſius, culparũ remiſſioni neceſſariæ, attribuitur. Sicut humiliatus, ante ſupremum ipſum ſacerdotem offenſum, exaggeranter ſignificat, dicendo. *Obſecro domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum quod ſtultè commiſimus, ne fiat hæc*

quaſi

quaſi mortua, &c. ecce iam medium carnis eius deuoratum eſt à lepra. Clamauitque Moyſes ad Dominum dicens, Deus obſecro; ſana eam. cui reſpondit Dominus. Si pater eius ſpuiſſet in faciem illius, &c. ſeparetur. &c.

CAP. LXXII.

Num.12. S*I pater eius ſpuiſſet in faciem illius. &c.* Vbi ipſe redemptor, eodem in myſterio cæcum natum illuminando, ipſam naturam humanam (vt ipſa leproſa Maria) ſignificantem: *exſpuit in terram* (vt ſcriptum eſt)
Ioan. 9. *& fecit lutum ex ſputo, & liniuit lutũ ſuper oculos eius, & dixit ei. Vade, laua in natatoria Siloe, quod interpretatur miſſus. Abijt ergo & lauit: & venit videns. &c.* Exſpuit in terram. (vt in illo alio loco: Si pater eius ſpuiſſet in faciem illius) quo ad ipſam peccati deteſtationem, & publicam ipſius commiſſionem, in quo delictum maximum conſiſtit: à primis patribus & primis peccatoribus Adamo & E-
Gen. 2. ua, publicè peccantibus, inceptum. Et fecit lutum ex ſputo: (vt in principio *Formauit Deus hominem de limo terræ*) quò ad ipſam materiam elementalem: hoc in myſterio, ipſi terræ, alia tria elementa addendo: id eſt, aquam, aerem, & ignem, ex quibus ipſum ſputum conſiſtit: ipſa materia elemẽtali. in ſua per gratiam regeneratione, mediantibus ſacramentis vtendo, in deletionis peccati teſtimonium: quaſi de nouo ipſe homo Adam natura humana, ex ijſdem quatuor elementis, reformatus eſſet. ſed hoc differenter, per ipſum ſputum: vt di-
Ioan 9. cit: Expuit in terram: id eſt, in faciem illius, vt alio in loco dicit: in deteſtationem
Num. 12. peccati, & maximi grauaminis publicitatis ipſius delicti: malitiosè, à ſpirituali parte acceptati: & mediante ipſa terra & exteriori parte corporali, publicè peccante, conſummati. qua in ratione & myſterio,
Ioan 9. Et liniuit lutum (vt dicit) ſuper oculos eius id eſt, ſuper ipſos duos oculos, corpus & animam: ex quibus ipſa natura humana conſiſtit: in totalem ipſius reparationem. & hoc: per medium ipſius ſputi & pœnitentialis confuſionis, & verecundiæ propriæ: ipſum peccatum, viua cum fide deteſtando: in præparatione ipſius remiſſioni neceſſaria. vt dicit: *Si pater eius ſpuiſſet* Num. 12.
in faciem illius, nonne debuerat ſaltem ſeptem diebus rubore ſuffundi? &c. Id eſt, metaphoricè: ſecundùm ipſam myſterioſam lepram & naturalem verecundiam & faciei ruborem: vtrunque; à ſanguinis effuſione inter pellem & carnem, cauſatum: ipſam lepram peccatorum publicorum, & ſanguinis ipſorum delictorum effuſionem, in iniqua & venenoſa ipſorum publicatione: & conſequenter ipſam publicam caſtigationem, & conuenientem pœnitentiam publicæ confuſionis & verecundiæ ipſarum culparum, ſignificando vtrunque, ſub vno eodem hebdomadali termino, ratione ipſius hebdomadalis naturæ humanæ peccantis, includendo: ex ipſis quatuor elementis, quò ad corpus: & tribus potentijs, quò ad animam, conſiſtentis: tam in ipſo peccato & delicto maximo, quàm in totali ipſius euacuatione, corporaliter & ſpiritualiter ſimul concurrentis. per medium ipſius tam publicæ, quàm communis caſtigationis pœnitentialis ipſius viſibilis lepræ corporalis, (corporaliter pro peccatis patiendo) & ruboris verecundiæ & confuſionis ſpiritualis, ad ipſam gratiam, mediantibus ſacramentis applicatam, diſponentis, effectum. Vbi, conformiter, eodem in myſterio, Vade, laua (vt dicit) in natatoria Siloe, quod interpretatur, miſſus. id eſt, ipſe medicus & medicina Chriſtus: ad hunc vniuerſalis redemptionis effectum, in mundum miſſus, in qua natatoria, aquæ deficientes & hebdomadaliter cum myſterio redeuntes: ipſe effectus communis euacuationis aquarum peccatorum, & reditio ſuperabundãtium aquarum gratię, ſignificabatur, per peccatum perditæ: & mediantibus ſacramentis, in infinito me-

ſignificatus eſt. In aqua: ſicut peccatorum aquæ, ipſam vniuerſalem omnis carnis delectionem cauſantes: ita etiam gratiæ plenitudo, mediantibus ſacramentis, in ipſarum culparum remiſſionem, ſignificata eſt: Vbi ipſe iuſtus Lot, corporalem partẽ ſignificans, ipſo viuo charitatis igne, & honoris Dei zelo accenſus, tres peregrinos angelos hoſpitio accipiendo, & defendendo: correſpondenter, ab ipſo viuo charitatis Dei igne, per eos, cum omni ſua familia ſaluus factus fuit. Similiter & iuſtus Noe, ſpiritualem animæ partem ſignificãs: mediantibus tribulationum aquis, in vniuerſali aquarum diluuij inundatione communiter paſſarum, à gratiæ aqua, peccatorum aquis deficientibus, cum omni familia ſua ſaluus factus eſt. *Id eſt, octo animæ*, (vt

1.Pet.3. dicit) *ſaluæ factæ ſunt per aquam.* Per aquam: id eſt, non ſolùm per arcam, quò ad pœnalitates corporales: ſed per aquam: quò ad correſpondentem aquam formalem, ſpiritualium in Chriſto pœnalitatum, vt dicit: *Quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam*

Pſ.68. *meam.* Vnde baptiſmales aquæ virtutem accipiunt, ideoque rectè Apoſtolorum Princeps ſubiungit: *Quod & vos nunc ſimilis formæ ſalnos facit baptiſma.* Sicut gratia Dei, ſequenti capite, fuſiùs declarabitur.

CAP. LXXIII.

1.Pet.3. QVod & vos nunc ſimilis formæ ſaluos facit baptiſma. Duas res inter alias, (vt dictum eſt) ſecundùm ſcripturam ſacram, aqua ſignificat, videlicet: Peccatum,

Cant. 8. & gratiam. *Aquæ multæ* (Spiritus ſanctus dicit, quò ad peccata) *non potuerunt extinguere charitatem.* Quomodo, non potuerunt extinguere charitatem? iam id, alio in loco declarat: quò ad baptiſmales, dicendo:

Rom.5. *Vbi autem abundauit delictum, ſuperabundauit & gratia.* Quemadmodum *deſiderat ceruus ad fontes aquarum*: (alio in loco) *ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum: quando veniam & apparebo ante faciem Dei? et cætera.* Quemadmodum Pſal.41. deſiderat ceruus ad fontes aquarum: quò ad ipſam præſentis gratiæ plenitudinem: ante Domini aduentum deſideratæ: mediantibus ſacramentis, in ſanguine ipſius agni occiſi, Chriſti Dei filij, virtutem accipientibus, variè & diſtinctè miniſtratæ. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum: quò ad futuram plenitudinem, quam ſperamus in ſecundo ſuo aduentu, reſurgentes: in quo, fortitudo ipſius leonis victoris & viuentis Dei & hominis, totaliter demonſtrata erit: à iuſtis, ab ipſa publica & vniuerſali aquarum peccatorum cauſa, in vita pœnitente, aſſiduè contriſtatis, cordialiter amata: (id eſt, *his qui diligunt aduentum eius*: vt ſcriptum eſt) & intensè de- 2 Tim.4 ſiderata: vt concludit, dicendo: Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? *Si ſcires donum Dei*, (dicit Dominus) *& quis eſt qui dicit tibi, Da mihi bibere: tu forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam* Ioan.4. *viuam. Quando præparabat cælos, aderam:* Spiritus ſanctus dicit: quò ad hebdoma- Prou.8. dalem naturam humanam, & iuſtorum partem: in quibus ſeptem cœlis & ſeptem planetis (vt dictum eſt) ad hominis imaginem hebdomadaliter creatis & ordinatis, ipſa Eccleſia militãns (ſicut triumphans in octauo cœlo ſtellato, firmamentum dicto) ſignificata eſt. *Quando certa lege & gyro vallabat abyſſos*: quò ad peccatricem partem, & vniuerſalia eorum peccata: ipſum mare multitudinis peccatorum humanorum, & vnam ſolam abyſſum offenſæ vnius ſolius & excelſi Dei: in multas abyſſos, ſecundum peccatorum varietatem, diſtinguendo. & ipſum delictum maximum inundationis aquarum ipſorum delictorum, (vniuerſalem inundationẽ, & omnis carnis

carnis deletionem cauſans) quando publicè & vniuerſaliter peccatur,& Deus offenditur,ſignificando: honeſtum terminū debiti timoris ſui,& reuerentiæ,transgrediendo.ſicut proſequendo ſignificat, & dicendo:*Quando circundabat mari terminum ſuum*, (hoc:vniuerſaliter) *& legem ponebat aquis, ne tranſirent fines ſuos:* (hoc :particulariter omnis aquæ:ſecundum ipſam aquarum peccatorum varietatem.concludendo) *quando appendebat fundamenta terræ.* Quia ipſa terra & exterior pars corporalis,particulariter,& vniuerſaliter,tantùm conſeruatur, ita vt totaliter non cadat,& ruat,quantum ab ipſa lege pendet termini. honeſti ſecretæ peccatorum commiſſionis : ipſum reſpectum debitum & reuerentiam,ſemper ſeruando:ita quòd, cùm ſit in animæ operimento:non in manifeſtatione ſit : cùm eſſet ab ipſis peccatorum aquis, (publicè peccando)interiori parte & rationali animæ,particulariter attributis, ſimul cum ipſa totaliter ſuperata & victa. Vt ſcriptum

Eſa 3. eſt:*Ruit enim Hieruſalem,& Iudas concidit: &c.* (Id eſt:anima,& corpus)*Agnitio vultus eorum reſpondit eis:*(id eſt,ipſa exterior iactantia, (vt dictum eſt) & peccati complacentia)

Ioan. 8. *& peccatum ſuum quaſi Sodoma prædicauerunt,nec abſconderunt. Væ animæ eorum: quoniam reddita ſunt eis mala.* Vbi Dominus: ratione delicti occulti mulieris adulteræ, caſualiter publicati:& publicæ inclemētiæ ſuorum publicorum accuſatorum : ipſam pœnitentē, pro occulta ſua fragilitate, non condemnando:imo interiorem eorum malitiam, quod eum per hanc viam calumniari vellent,iudicando (vt dicit: *Hoc autem dicebant tentantes eum:vt poſſent accuſare eum*) excommunicare eos voluit addendo ipſi peccato occulto malitiæ interioris, delictum maximum publicationis ipſius, & aliorum peccatorum occultorum : ab ipſa luce, digito contrariæ virtutis bonitatis & clementiæ diuini ſpiritus, in eorum præſentia,ſuper terræ faciem,ſcriptorum :& eodem in puncto, correſpondenter in ipſorum accuſantium facies,maiori cum verecundia & confuſione,manifeſtè,reſcriptorum:& ab eiſdem,ſeipſos excommunicantibus,& confuſè diſcedentibus,acceptatorum,vt dicit:*Audientes autem hæc, vnus poſt vnum exibant incipientes à ſenioribus:* vt iuſtus iudex & vniuerſalis legislator,ipſam legem, & terrenum operimenti exterioris corporalis terminum remouendo : & ſimul ipſas aquas malitiæ & peccatorum eorum occultorum,in maiorem eorum confuſionem & verecundiam, ſuper ipſam faciem eorum terram,ſpargendo. Et hoc : ſecundum indiſpoſitionem & duritiem impœnitentium cordium eorum, ad confuſionem tantùm,& pœnam:& non ad pœnitentiam et gratiam:vt è contrario in accuſata adultera : mediante ipſa effuſione aquæ publicitatis peccati ſui,cum apparente verecundia & faciei rubore,publicè culpam ſuam confitente:diſpoſitionem ſuam pœnitentialem, & cordialem interiorem contritionem, exteriùs demonſtrante.

Quod & vos nun (vt alio in loco dicit)*ſimilis formæ ſaluos facit baptiſma.* Id eſt, ipſam baptiſmalem aquam,in nomine ipſius trini & 1. Pet. 3.
vnius Dei,ſuper credentes,in publica peccatorum confeſſione ſparſam, humiliter recipiendo:& ſimul pœnalitatum corporalium Chriſti materia,cum forma pœnalitatum animæ ſuæ ſanctiſſimæ, in ipſa aqua ſignificata,in totali peccatorum mūdatione,virtualiter concurrente.(hoc:magis amplè,in ſacramentorum tractatu declaratum eſt)qua in ratione materiei pœ- Gen 7.
nalitatum corporalium, & formæ pœnalitatum ſpiritualium, animalia et volatilia in arca fuerunt : id eſt, caro et Spiritus: et omnia,tam rationalia,quàm irrationalia,ipſam notabilem crucem incommoditatis et afflictionis vniuerſalis aquarum inundationis patiebantur.animalia, quò ad pœnalitatum corporalium materiam:

& vo-

& volatilia, quò ad formam pœnalitatum ſpiritualium animæ, in baptismali aqua virtualiter ſignificatam: qua in ratione myſterioſę ſignificationis, Spiritus ſanctus dicit, quòd ab ipſo elemento in particulari, ipſa volatilia producta fuerunt. (quamuis omnia quatuor elementa ſimul concurrerēt) vt dicit: *Producant aquæ reptile animæ viuentis, & volatile ſuper terram ſub firmamento cæli*. Omnia, rationalia & irrationalia, ipſam notabilem crucem inundationis vniuerſalis aquarum, paſſa ſunt: ita quòd, magnum fuit miraculum, & particularis Dei prouidentia quòd ſe in tam longa afflictione conſeruauerint: & quod non perirent. Quia: (quò ad rationalia) ſi in hoc terminato mari, in quo multi & varij ſinus ſunt: cum breuiorem ipſorum transiecturi ſint, tam extraordinarius timor cauſatur, quòd quò magis experti nautæ, tantò magis ſuſpēſi & dubioſi ſunt, vt ſe periclitari velint, quāto maiorem experientiam habent notabilium naufragiorum, quæ periculoſum maris tranſeuntibus ſinum, à repentinis tēpeſtatibus, quaſi omni tempore, accidere ſolent? quāto magis in ipſo interminato & extraordinario ſinu, ab vnione omnium ſinuum, & vniuerſali omnium aquarum inundatione cauſato, (vt dicit: *opertique ſunt omnes montes excelſi ſub vniuerſo cælo*) ſimul cum tædioſa tempeſtate quadrageſimali impetuoſæ controuerſiæ vniuerſalis omnium ventorum, futuram tremendam vniuerſalis iudicij repræſentantis, ipſis paucis & inexpertis, hominibus & mulieribus, tā horribilem timorē & terrorē incuteret, quòd in tā longa afflictatione, particulare miraculū & diuinæ prouidentiæ argumentum fuit, quòd nō perierint? Vbi intrat: *Quod vos nunc ſimilis formæ ſaluos facit baptiſma*. Quo ad irrationalia animalia & volatilia: iam videtur: & id experientia docet in tranſportatis per aquā, notabilē eorū eſſe afflictionē & paſſionem (cùm alimentū non deſit) adeò vt ipſa animalia breui tempore macilenta reddantur: & pauca ex volatilibus, viua remaneāt. Animalia, & volatilia: id eſt, corpus & anima, (vt dictum eſt) vita actiua, & contemplatiua: ipſam vniuerſalem iuſtorum eccleſiam, ſignificantes: ex duobus ſtatibus, ſeculari, & ſpirituali, conſiſtētem: mediante ipſa materia in Chriſto pœnalitatum corporalium, & forma ſpiritualium, in ipſa aqua baptiſmali (vt dictum eſt) virtualiter ſignificata, ſalua facta. Quod & vos nunc (vt dicit) ſimilis forma ſaluos facit baptiſma: ipſa animalium & volatilium multitudo, ad ipſum paruum octo perſonarum numerum, reducta: vniuerſalem corporis & animæ ſaluationem, ſignificantes. (Et hoc: in puncto quo ipſa arca & Domini corpus, ipſorum electorum numero completo, totaliter ædificata erit) vt dicit. *in qua pauci, id eſt, octo animæ ſaluæ factæ ſunt per aquam*. Qua in ratione myſterioſæ ſignificationis ipſius innocentis multitudinis animalium & volatilium, (vt de illis Niniuitis, ieiunantibus) *Aedificauit autem Noe* (vt dicit) *altare Domino: & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis, obtulit holocauſta ſuper altare*. Non ratione hoſtiæ materiæ irrationalis ſolùm, ipſi formæ vniuerſali Deo non conuenientis: ſed in myſterio & ratione ipſius ſignificatæ hoſtiæ vniuerſalis iuſtorum, à māteria aquarū pœnalitatum corporalium, & forma ſpiritualium, productæ: vt ſcriptum eſt: *Quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam*. Et coreſpondenter, *Producant aquæ reptile animæ viuentis, & volatile ſuper terram ſub firmamento cæli*: in quibus, ipſum ſuaue thus partis ſpiritualis & pœnitentis, in merito & virtute Chriſti, (vt dictum eſt) à tribulationum aquis productæ, ſignificatur. quod ſignificat in concluſione dicendo: *Odoratusque eſt Dominus odorem ſuauitatis*.

Gen. 1. | Gen. 7. | 1. Pet. 3. | 1 Pet. 3. | Iona. 3. | Gen. 8. | Pſ. 68. | Gen. 1.

pectabant Dei patientiam in diebus Noe, cum fabricaretur arca, &c. Id eſt: nō quòd ipſi iuſti, increduli fuiſſent, eo modo, quo puniti peccatores erant: in cōtinuata peccatorum eorum perſiſtentia, Dei patientiam expectantes: non obſtante præcedente comminatione (arcam fabricari videntes) proximæ punitionis vniuerſalis eorum, dicentes: ſicut à talibus impudētibus publicis peccatoribus dici ſolet, Magna eſt Dei miſericordia. & ſicut præterito tempore, magnam patientiam habuit: ipſam etiam in futuro habebit. Quia: hæc terminata iuſtorum dictio, aliquando: non concordat cum illa alia interminata, Expectabant: ipſis peccatoribus attributa: ſed, quòd ipſi iuſti, tam inauditam finis vniuerſalis omnis carnis caſtigationem, conſiderantes: & alia ex parte, ſimiliter magnā bonitatem & ſolitam Dei miſericordiam: aliquando, de hoc nouo & inaudito effectu dubitauerunt, non intelligentes, figuram eſſe ſimul, certiſſimæ mortis & publici iudicij vniuerſalis omnium hominum: etiā à ſimili cauſa publicæ Dei offenſæ originalis, procedentis: & in teſtimonium publici honoris & præmij timoratorum iuſtorum, (meritò ipſis, in publico dedecore ignominioſæ mortis ſuæ, acquiſiti) ad gloriā & vitam æternam reſurgentium: in octo animabus ſaluis ipſorum peccatorū iuſtorum, ad nouam generationem reſeruatis, ſignificatorum. quæ in ratione myſteriorum occultorum, eis hoc vltimum beneficium prædicauit, quod vniuerſaliter ipſa natura humana & iuſtorum Eccleſia receptura erat, cùm ipſe terminus trium plenitudinum, innocentiæ, gratiæ, & gloriæ, aduenerit: (vt dictum eſt) in ipſa ternaria figurantis arcæ longitudine, (vt in correſpondenti, itinere trium dierum pœniten-
Ion.3. tis vrbis Niniue) ſignificatus. terminus ternarius: ratione trium plenitudinum, in quibus natura humana cōcurſura erat, ad ipſius ſaluatoris aduentum, in totali manifeſtatione ipſius trini & vnius Dei, (cum per peccatū, impedita nō eſſet): ternariè diſpoſitus & ordinatus: ratione ipſius noti impedimēti, in noua ædificatione ipſi arcæ & corporis ſui in ſuis iuſtis, de nouo, vſq; ad ſecundum aduentum, prolatus. & hoc in myſterio, debita particularis ipſius innocentis Chriſti reſurrectio, ad tertiū, & publica ſua in cœlum aſcenſio, ad quadrageſimum diem, (quò ad vniuerſalem) retardata fuit: certiſſimus effectus aduentus ſui, in gloria & maieſtate, vt dicit, & vniuerſalis reſurrectionis & iudicij, tunc, aſcendentis in cœlum, pronuntiatus: & à duobus viſibilibus teſtibus angelicis, in iucundo aſpectu & reſplendenti albarum veſtium ornatu, viſibili eccleſiæ militāti, & inuiſibili triumphanti, cum ipſo humiliato Chriſto in cœlum aſcendēti, teſtificatus. Vnde Spiritus ſanctus, per Apoſtolum, omnia hæc Ephe. 4.
myſteria comprehendendo, dicit: *Quod autem aſcendit, quid eſt, niſi quia & deſcendit, primū in inferiores partes terræ? &c. Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios vero Euangeliſtas, alios autem paſtores & doctores ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti: donec occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti. &c.* Plenitudinis perfectio in Chriſto conſummata: per ipſam viam ſpiritus humiliationis integræ, corporaliter & ſpiritualiter pro peccatis patiēte, nobis peccatoribus acquiſita. Quod & vos nunc 1.Pet.3.
(conformiter per Apoſtolorum principē) ſimilis formæ ſaluos facit baptiſma.

CAP. LXXV.

Dominus, poſt glorioſam reſurrectionem ſuam, cum diſcipulis ſuis loquendo, dicit: *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra. euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* & per ſanctum Marcum. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit.* qui
Mat. 28. Marc.16.

verò non crediderit: condemnabitur. Et per ſan-
Luc.13. ctum Lucam. *Cui ſimile eſt, & cui ſimile æſtimabo regnum Dei?*
Simile eſt fermento, quod acceptum mulier abſcondit
in farinæ ſata tria, donec fermentaretur totum. Id-
eſt, fermentum ipſius doctrinæ & diuinæ
legis, ſecundum ipſas tres in Chriſto ple-
nitudines, (vt dictum eſt) innocentiæ, gra-
tiæ, & gloriæ, in totali manifeſtatione ip-
ſius trini & vnius Dei: eodem in ordine, ter
nariè diſpenſatum. in quibus tribus diſtin-
ctis plenitudinibus, & vno fine plenitudi-
nis gloriæ in ipſo Deo: reſuſcitando: (vt di-
cit: donec fermentaretur totum) ipſæ di-
ſtinctæ perſonæ diuinæ, à credentibus bap-
tizatis confeſſæ, ſignificatæ ſunt. Vbi, hac
in ratione myſteroſi ternarij numeri, ſecū-
dum diſtinctionem ipſarū trium perſona-
rum diuinarum, & ſententiam datam: vt
Mar. 16 dicit: Qui crediderit, (id eſt, operando) &
baptizatus fuerit, ſaluus erit. qui verò non
crediderit: condemnabitur: correſponden
ter, eodem in ordine & myſterio, tria no-
tabilia exempla in ſcriptura ſacra, à Spiri-
tu ſancto, propoſita ſunt: & ab ipſo vniuer
ſali iudice, in teſtimonium, addita: tam re-
ſultantis ſaluationis fidelium credentium,
& in pœnitentia operantium: quàm cer-
tiſſimæ condemnationis, & peccatorum
non credentium caſtigationis: & conſe-
quenter, in pœnitentia non operantium:
immò, ipſum peccatum maximum publi-
Gen. 19. cæ diuinæ legis transgreſſionis, impuden-
ter coniungentium. Et hæc ſunt: duo, iam
allegata, perditionis vniuerſalis Sodomi-
Gen. 7. tarum, per cœleſtem ignem: & illud eti-
am deletionis vniuerſalis omnis carnis,
per vniuerſalem aquarum diluuij inunda-
tionem: quò ad ipſorum publicorum pec-
catorum caſtigationem, in corpore & a-
Iona 3. nima punitorum: in ipſo igne & aqua (vt
dictum eſt) ſignificatam: & tertium illud
Niniuitarum: quò ad iuſtos: & peccatorum
ſaluationem: per operantem pœnitenti-
am remiſſorum, & ignotorum à Domino
etiam allegatum, dicente: *Viri Niniuitæ ſur-* Luc. 11.
gent in iudicio cum generatione hac, & condemna-
bũt illã: quia pœnitentiã egerũt in prædicatione. Io-
næ, &c. In qua Niniue ciuitate magna, (ſi-
cut in arca Noe) ipſa humanitatis ſuæ ſan-
ctiſſimæ arca, ſignificata eſt: in quo Abra-
hami ſemine & arca Chriſto I, mediante
ipſo obedientiali & communi corporis &
animæ ſacrificio, ſpiritualiter & corpo-
raliter inquantum homo patiendo, ipſa
humana generatio ſaluanda erat. & ſicut
omnis caro, per impœnitentiam deleta: ita
etiam omnis generatio humana, per pœ-
nitentiam ſalua & benedicta. Quo in my-
ſterio, & myſterioſa correſpondentia, *Et* Ion. 3.
Niniue erat ciuitas magna (vt dicit) *itinere trium* Gen 6.
dierum. Et conformiter: *trecentorum cubito-*
rũ erit longitudo arcæ: (eadẽ in ternaria forma
fabricatæ) *quinquaginta cubitorum latitudo, &*
triginta cubitorum altitudo illius &c. Quinqua-
ginta cubitorum latitudo. Id eſt: quò ad
ſpiritualem dilationem (ſeruata lege) ip-
ſius naturæ humanæ, reſurgentis: in ipſo
numero quinto, ipſam carnem, quæ eſt il-
la, quæ particulariter reſurgit, ſignifican-
te: ratione quinque ſenſuum corporalium,
& boni ipſorum vſus, lege ſeruata, deci-
maliter ordinato. Et quod ad ipſam no-
uam hebdomadalem carnis & ſpiritus reu
nionem, ex quatuor elementis, & tribus
potentijs conſiſtentem, & diſtinctam eo-
rum reſurrectionem: ipſa hebdomada hu-
mana, in ſeptem hebdomadas multiplica-
ta. Id eſt, primus gradus dominicalis, ſe-
cundùm ordinem hebdomadalium dierũ
creationis, & requiei ipſius operis, in octa
uo poſt ſeptimum gradum, reſurgens, (in
quo ſaluator reſurrexit) ſemper intelle-
ctus, & additus: ipſum quinquageſimum
numerum formans. Myſterium & funda-
mentũ diei ſpiritualis pentecoſtes, & repẽ-
tini aduentus Spiritus ſancti ſuper Apo-
ſtolos: (vt dicit: *Et factum eſt repente de cœlo ſo-* Act 2.
nus) ipſum diem repentinæ reſurrectionis
& v-

& iudicij, ſignificantis. (Hoc, ad aliud propoſitum, iam ſuprà declaratum eſt) Et triginta cubitorum altitudo illius. Ideſt, omnia ad ipſum ternarium numerum reducēdo: quò ad ipſas tres plenitudines (lege ſeruata) innocentiæ, gratiæ, & gloriæ, in totali manifeſtatione ipſius trini & vnius Dei: finis principalis rerum omnium. & cōformiter,
Ion. 3. *Et Niniue erat ciuitas magna itinere trium dierū:* ipſum populum electum, ad hos tres felices dies, & ſtatus, innocentiæ, gratiæ, & gloriæ, reducendo. *Et cœpit Ionas introire ciuitatem itinere diei vnius.* Ideſt, quò ad primum innocentiæ diem: ad quem omnia redemptoris merita, inquantum hominis reducūtur: diem eius propriè, poſt peccatum: ſicut alij duo, gratiæ, & gloriæ, redemptæ natu-
Rom. 4. ræ humanæ ſunt: iuxta illud Apoſtoli: *Qui traditus eſt propter delicta noſtra, & reſurrexit propter iuſtificationem noſtram.* Et ſic, eodem pri-
Ion. 3. mo die, *Et crediderunt viri Niniuitæ in Dominum,* (vt dicit) *& prædicauerunt ieiunium: & veſtiti ſunt ſaccis à maiore vſque ad minorem. Et peruenit verbum ad regem Niniue. &c. Et clamauit et dixit in Niniue ex ore regis & principum eius, dicens. Homines & iumenta, & boues & pecora non guſtēt quicquam: nec paſcantur, & aquam non bibant, & operiantur ſaccis homines & iumenta, & clamēt ad Dominum in fortitudine: conuertatur vir à via ſua mala et ab iniquitate quæ eſt in manibus eorum. Quis ſcit ſi conuertatur & ignoſcat Deus: & reuertatur à furore iræ ſuæ, & non peribimus? Et vidit Deus opera eorum, quia conuerſi ſunt de via ſua mala: & miſertus eſt Deus ſuper malitia quam locutus fuerat vt faceret eis, & non fecit.* Ita quòd, eodem die, innocentiæ ſtatum in Chriſto, ſignificante, Et crediderunt viri Niniuitæ in Deum: (vt dicit) & prædicauerunt ieiunium. Vbi, conſiderandum eſt, quòd quamuis in Niniue, peccatum vniuerſale fuiſſet: & conſequēter, ſufficiens cauſa vniuerſalis ſubuerſionis ſuæ: tamen hoc non obſtante ſecūdum Niniuitarum timorem, per vniuerſalem hanc pœnitentiam demonſtratum: videtur quòd peccati publicitas vniuerſaliter non erat: in quo delictum maximum conſiſtit: ipſum ſanctum timorem pœnitētialē, credendo & operando, totaliter euacuans. & hoc, ab alijs duobus exemplis colligitur, contrarij effectus vniuerſalis punitionis publicorum & impœnitentium peccatorum, non credentium: dicente Domino: *Et* Luc. 17.
ſicut factum eſt in diebus Noe, ita erit & in diebus filij hominis. Edebant & bibebant, &c. vſque in diē qua intrauit Noe in arcam: & venit diluuium, & perdidit omnes. Similiter ſicut factum eſt in diebus Lot: Edebant & bibebant &c. qua die autē exijt Lot à Sodomis, pluit ignem & ſulphur de cælo, & omnes perdidit. Vbi: cum Dei timor in Niniue totaliter euacuatus non eſſet: neque etiam totaliter ipſe auxilians vnus & trinus Deus: in ipſa trina ciuitatis peccātis & pœnitentis diſpoſitione, demonſtratus. Et hac in ratione & myſterio ſaluationis iuſtorum, in ipſo vno & trino Deo: tres angeli ad Abraha Gen. 18.
mum miſſi fuerunt. Vt dicit: *Cumque eleuaſſet oculos, apparuerunt ei tres viri ſtantes prope eū: &c.* & ad ipſorum publicorum peccatorū deſtructionem, duo eorum ſolùm. vt dicit: *Ve* Gen. 19.
neruntque duo Angeli Sodomam veſpere, &c. Duo ſolùm: quò ad communem æternam corporis & animę punitionem: ex quibus duabus rebus ipſa humana natura conſiſtit: & teſtimonium ſimul euacuationis ipſius trini & vnius Dei: per ipſius peccati maximi viam, publicè peccando: ſimul cum timore, totaliter euacuati. Vbi, hoc in myſterio: myſteriosè dicit, *Cum ergo ſurrexiſſent inde viri, direxerunt oculos contra Sodomam:* Omnes tres angeli, ipſum vnum & trinum Deum repræſentantes, iuſtam ſuam iram, demonſtrantes. Poſtea, vnus ipſorum, in ſeparationis ipſius Dei teſtimonium, ab eis, myſteriosè, ſeparatus fuit: vt dicit *Venerunt duo angeli Sodomam veſpere. &c.* Et ad Niniuē, ipſam iuſtorum & pœnitentium Eccleſiam ſignificantem, ternariè diſpoſitam: non angeli, ipſius iuſtæ iræ Dei executores: ſed propheta & homo iuſtus Ionas, ipſum iuſtū Chriſtum ſaluatorem ſignificans: præuiſa eorū

Iona. 3. vniuerſali pœnitentia. Vt dicit. *Homines & iumenta, & boues, & pecora nō guſtent quicquā: nec paſcantur, & aquā non bibant, & operiātur ſaccis homines & iumenta: &c.* Si ipſa culpa ſolū Niniuitarū erat: quomodo homines & iumēta non guſtent quicquam? Myſteriosè: cum eſſet in ipſa innocente parte, particularis ipſius innocentis ſaluatoris protectio nō euacuata, & vniuerſalis ſanctorū ſuorum, ſignificata. Ideſt: Chriſtus, in agno: & in alijs: reliquū ſuorū martyrū & electorū: à iuſto Abel incipiēdo, cū omnibus alijs iuſtis,
Mar. 12. vſque ad ſeculi finē. *Non eſt Deus mortuorum,* (hæretici intelligite) *ſed viuorum*: ipſa Patris ſapientia dicit. Qui tres viuentes patriarchæ, ab ipſo Chriſto allegati, ſanctiſſimæ Trinitatis myſterium ſignificantes: ſicut in ipſo vno & trino Deo, ſemper viuūt: ſemper etiam ſunt in Eccleſiæ ſuæ fidelis protectionē, in cœlo, & in terra, donec mundus ſtabit: eorumque & omnium aliorum iuſtorum meritum, in Chriſti infinito, in cœlo, & in terra, rationaliter oblatū, & receptū. Sicut ab ipſo iuſto Deo de-
Gen. 18. claratur & promittitur, dicente: *Si inuenero Sodomis quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos.* Numerus quin-
Gen. 6. quageſimus, ipſi numero myſterioſo (vt dictū eſt) latitudinis arcæ, correſpondens. In qua arca, eodē in myſterio cōcurrentis protectionis, vltra homines, animalia & volatilia erant: ideſt, corpus & anima: quibus volatilibus, ipſe ſpiritus & anima à Spiritu ſancto comparata ſunt: in ipſo ſacrificio & volūtaria cruce, corporaliter & ſpiritualiter pro peccatis patiendo, in communi ipſorū laqueorum liberatione, communi-
Pſal. 123. ter concurrentia. Vt dicit: *Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantiū: laqueus cōtritus eſt, & nos liberati ſumus.* Sicut quò ad peccata, & ipſorū publicitatis adiunctionē, ipſius vniuerſalis pœnæ & caſtigationis cauſam: ipſi iuſti, ſeipſos etiā humiliter comprehēdētes, ſi ipſa protegens gratia & ipſius Dei præſentia: in ipſis iuſtis & timoratis ſuis (vt dictū eſt) totaliter euacuata nō eſſet: in huius pſalmi principio dicit, incipiendo: *Niſi quia Dominus erat in nobis, dicat nūc Iſrael, niſi quia Dominus erat in nobis. &c.* Hoc: quò ad ipſum timorem interiorē ipſius Dei, & auxiliātis gratiæ, non totaliter, (vt dictum eſt) euacuatæ. *Torrentem pertranſiuit anima noſtra: forſitan pertranſiſſet anima noſtra aquam intolerabilem. &c.* Torrentem: quò ad ipſam peccatorum multitudinem, vniuerſaliter, commiſſorum: à repentinis vniuerſalibus ipſarum culparum effectibus, inconſideratè à rationali animæ parte cōſenſorum: ſicut ab homine, non per malitiam, ſed per fragilitatem commiſſorum. Aquam intolerabilē: quò ad publicitatis ipſorū delictorum adiunctionē, in quo delictū maximū cōſiſtit: res Deo intolerabilis. Sicut demonſtrat per ipſum exemplum intolerabilium tormentorum Chriſti martyrum, quæ paſſuri erāt, vt eos incurrere facerēt in ipſum idololatriæ laqueum: ipſum verum Deum abnegantium: & ſimul in ipſum delictū maximum publicæ adorationis falſorum Deorum, incurrentium. quod facilè fuiſſet, Niſi quia Dominus (vt ipſi dicunt) erat in nobis: mediāte qua protectione & merito, in gratia & virtute ſua, ipſæ inuētiones nouæ intolerantiæ & violentiæ, ſuperatæ & victæ erāt. vt dicit: *Cū exurgerent homines in nos, fortè viuos deglutiſſet nos.* Hoc: quò ad ipſum furoris, & cōminationis martyrij laqueū, ſi ipſum verum Deū non negabant. *Cum iraſceretur furor eorum in nos, forſitan aqua abſorbuiſſet nos.* Ideſt, ipſa aqua, ipſi Deo intolerabilis (vt dictū eſt) publicæ abnegationis ipſius: sāctus timor ſuus ſpiritualis, ab ipſo ſenſuali, dominatus & victus. *Torrentem pertranſiuit anima noſtra.* Hoc: quò ad ipſorum tormentorum & martyriorum effectum, vſque ad animā pertrāſeūtem: ipſum ſpiritum à carne, violēter ſeparātē. *Forſitan pertranſiſſet anima noſtra aquā intolerabilē.* Ideſt: *Niſi quia Dominus erat in nobis* (vt dictū eſt, & proponit, incipiendo) facilè, in ipſius martyrij effectu, ab ipſo iniuſto timore victi & dominati ad ipſum

furoris.

ſuroris & tormentorum torrentem euitā-
dum, animam à corpore ſeparātē, in ipſum
laqueum intolerabilis aquæ publicæ abne-
gationis ſuæ, incurriſſemus: in totali ipſius
gratiæ & vitæ æternæ ſeparatione: in ma-
ioribus pœnæ & mortis æternæ tormētis.
qua in ratione, ipſi Chriſto, victoriā ipſam,
& virtutē attribuēdo: & primę propoſitio-
ni, *Niſi quia Dominus erat in nobis*, correſpōdē-
do: cōcludit dicendo. *Benedictus Dominus, qui
nō dedit nos in captionē dentibus eorū. Anima noſtra
ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venātiū. Laqueus cō-
tritus eſt, & nos liberati ſumus. Adiutoriū noſtrū in
nomine Domini, qui fecit cælū & terram.* Cœlū &
terrā. Ideſt, ipſa anima & corpus: natura hu
mana: ab ipſo creatore, & mediāte ipſo in-
carnato Verbo, facta & liberata: à princi-
pio, in ipſa cœlorū & terræ creatione, in-
carnationis ſuæ teſtimonio, ſignificata. *La-
queus cōtritus eſt, & nos liberati ſumus.* Quo mo-
do cōtritus eſt? Hoc modo Laqueus ipſe ex
duabus diſtinctis rebus cōſiſtēs, ideſt, ex ip-
ſa carne, & timore ſenſuali, ipſum timorē
ſanctū ſpiritualē, & rationalē, in publica i-
pſius veri Dei abnegatione, totaliter eua-
cuās: tūc totaliter cōtritus eſt, quādo è con-
trario, in ipſa morte & martyrio cōſumma
to, ipſum verū Deum publicè confitendo,
ab ipſa ratione & timore ſancto rationali,
ſenſualis timor totaliter ſuperatur & vin-
citur: & ſimul ipſe ſpiritus, & homo iuſtus,
ſpiritualiter liberatur. *Laqueus cōtritus eſt, &
nos liberati ſumus.* Ideſt, ſpiritus ſanctus, in di-
ſtinctione & vnione naturali omniū trium
perſonarū: & in accidētali ipſorū martyrū,
in ipſo Deo, ſic dicēs: inquātū quod ipſe paſ
ſer ſpiritus eorū, ab ipſo carnis laqueo, mo
riendo, liberatus fuit. & ſimul ipſe ſpiritus
vnus & trinus Deus, ab ipſo iniuriæ & bla-
ſphemiæ laqueo, in quo ipſum peccatū ma
ximū cōſiſtit: cū ab ipſis martyribus, ꝓ ve-
ro Deo publicè cōfeſſ⁹ eſſet. et hac ratione:
Laqueus cōtritus eſt. Sicut in nonageſimo:
ratione ipſius vnionis et ſecuræ in Chriſto
Pſal. 90. habitationis, correſpōdenter dicendo: *Quo-
niā ipſe liberabit me de laqueo venantiū, & à verbo
aſpero.* Ideſt, omnes ipſos diabolicos laque-
os: qui, in his tribus, Mundo, Dæmonio, et
Carne, incluſi ſūt: ad hūc carnis, vt propin-
quiorem, et maiorē inimicū noſtrū, reducē
do. et cōſequēter, et à verbo aſpero. Ideſt:
Diſcedite. Verbū aſperū æternæ ab ipſo Deo
ſeparationis. ſicut dicit: *Diſcedite à me maledi* Matt. 25.
*cti, in ignē æternū, qui paratus eſt diabolo & angelis
eius. eſuriui enim: & non dediſtis mihi mandacare.
etc.* ipſam præcedentē volūtariā ſeparatio-
nem, in euacuatione ipſius charitatis Dei,
mediantibus ipſis laqueis humanæ cōcupiſ-
centiæ, et inordinati amoris proprij effe-
ctā: ipſi laqueo principali carnis et partis
corporalis, attribuēdo: per eādē viā, impie-
tate cū proximo ſuo vtēdo. Sicut per medi-
um ipſius iniuſtitię, et mēdacis amoris pro
prij, in ipſius charitatis et vitæ æternæ ab-
negatione, ipſam tēporalē ſenſualē ante-
ponēdo: in eodē ipſi⁹ carnis laqueo, in mor
te et pœna æterna remanēdo. Vbi, cū ipſa
firma et fideli parte loquēdo, *Scuto circunda* Pſal. 90.
bit te veritas eius: (vt dicit) *non timebis à timore
nocturno.* Ideſt, ipſe iniuſtus et tenebroſus ti-
mor ſenſualis: ſanctū et iuſtum timorē Dei
et illuminātis gratiæ euacuās. *A ſagitta volā-
te in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incur
ſu et dæmonio meridiano.* Tria: Ideſt: ſaluationis
et gratiæ ſtatus: peccati ſtatus: et ipſe infœ-
licior ſtat⁹ totalis ruinæ ipſi⁹ peccatoris: vi
delicet, ipsū delictū maximū: quando ſine
Dei timore publicè peccatur. A ſagitta volā
te in die, Ideſt, incogitatæ ſagittæ inſidiarū
diabolicarū contra ſpiritū, quæ ipſis iuſtis
tendūtur, qui in die ipſius lucis apoſtolicę,
ſanctæ Romanæ Eccleſiæ viuunt: ſemper
cōtra ipſos inimicos, mundū, dæmoniū, et
carnē, militātes. Vbi, per Apoſtolū, *Induite* Ephe. 6.
*vos armaturā Dei: vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias
diaboli, quoniā nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē
& ſanguinē: ſed aduerſus principes & poteſtates, ad-
uerſus mundi rectores tenebrarū harū, contra ſpiritua
lia nequitiæ in cæleſtibus. & cæt.* Mundi recto- Pſal. 90.
res. Ideſt: confusè, rectores ipſius mundi
minoris hominis, et tenebrarum ſpiritua-
lium animæ: per ipſas repentinas ſagit-

tas volantes periculoſiſſimas & mortales, aliqua infidelitate & errore venenatas (vltra aliarum malarum cogitationum multitudinem) contra id quod credi & teneri debet: ad ſpiritualem & rationalem animę partem directas: in qua ipſe dies & diurna lux conſiſtit. Vbi, quot hæreſes & varij errores in mundo ſunt, contra ipſam veritatem & lucem apoſtolicam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ: tot ſagittæ mortales ſunt contra ſpiritū, ipſo mortifero veneno hæreſis & infidelitatis diabolicæ infectæ: cum poſtea impudēter, ipſi hæretici ſimul addere nitātur ipſam totalem eorum ruinam, publicæ confeſſionis & prædicationis ipſorum errorum, in quo delictum maximum conſiſtit: in qua (vt dictum eſt) eorum excommunicatio, & prohibitio ipſis fidelibus eorum conuerſationis, fundatur: ſecūdùm quòd pro talibus, à ſacris concilijs declarati fuerunt, & omnes eorum opiniones condemnatæ. Sagittæ: ab ipſis humanæ naturæ inimicis iactæ, in die ipſius lucis & ſtatus ſaluationis, vbi ipſi miſerabiles primū erant, ſimul cū omnibus alijs credentibus, in ipſius ſanctæ Eccleſiæ vnionem: qua luce priuati, in alias tenebras multitudinis aliorum errorum ſubintrauerūt qui ab eorum libera, & ſenſuali vita deriuantur: vt dicit: (quò ad ſecundum) *à negotio perambulante in tenebris.* Ideſt, ipſæ peſſimæ peccatorū & ſenſualium occupationes, in eorum diſtorta deſideria & concupiſcentias exequendo: ipſum grauamen addendo (quò ad tertium) publicæ commiſſionis ipſorum delictorū: in quo delictum maximum conſiſtit: in ipſo incurſu & dæmonio meridiano, intellectum. Dicit, *dæmonio meridiano*: ipſius incurſus & ruinæ effectum, ſignificando: qui eſt ipſa publica peccati commiſſio: & iniqua & malitioſa ipſius reuelatio, quādo occultum eſt. Sicut ſæpe accidit, quòd quātò magis grauia ſunt peccata, & magis vergunt in Dei dedecus & proximi damnum: eò magis ipſi peccatores, ab ipſo dęmonio meridiano ſimulati ſunt, ad ipſorum reuelationem: ita, vt ſine vlla occaſione, & à nullo interrogati, vltrò ea manifeſtēt: inſuper vana gloria & iactantia ſeſe efferant, quòd publicum & notum adulterium & ſtuprū ſit: ab ipſis, in pulchrioribus, & principalibus populi commiſſum. Quia: ſicut ſunt dæmonia diſtincta, ſecundum diſtinctionem ſeptem peccatorum mortalium, & decem diuinæ legis præceptorum, ad ipſa peccata & tranſgreſſionem, particulariter incitantia: ſunt ex illis etiam, quæ ad hoc particulariter attendunt: vt addant ipſum grauamen, et vltimam peccati maximi ruinam, ac omninò ipſas reliquas timoris Dei, et naturalis verecundiæ euacuent: ita, vt illud, quod occultè fiebat: publicè fiat. et quod ſecretum erat: cum maiore Dei dedecore, et proximi damno, publicetur. Deo permittente: ſecundum iudiciorum ſuorū abyſſum. Et in hac totali publicatione occupatur Dæmonium meridianum: ſic metaphoricè dictum, quia ſol in ipſo meridie, omnes vmbras euacuando (ſicut ipſe peccator, ipſum timorem et verecundiam) cōſequenter omnia publicat et manifeſtat. Vbi, per Nathan, conformiter ad Dauidē dicentem: *Tu enim feciſti abſcondite: ego autem faciam verbum iſtud in conſpectu Solis huius.* vt antea: *& dabo proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis in oculis Solis huius*: ad differentiam oculorum veri Solis Dei: et ipſorum occultorum delictorum, et manifeſtorum: quæ, quamuis apud Deum, qui omnia videt, omnia manifeſta ſint: illa particulariter Deo ſunt manifeſta, et maiori cum offenſa in oculis veri Solis iuſtitiæ Chriſti filij ſui viuorum & mortuorum iudicis, vt ea maiori cum rigore et pœna puniat, quæ in mundo ſunt (vt dicit) in oculis Solis huius, in totali ipſorum manifeſtatione. quæ manifeſtatio, tunc meridiana eſt, et ad ipſius ruinæ peccatoris ſignum peruenit, et totalis victoriæ ipſius inimici dæmonij meridiani, quādo cum euacuatæ eſſent omnes vmbræ, et ipſius

2 Reg 12

& ipſius debiti timoris Dei reparationes,
& naturalis pudoris & verecundiæ, per cō-
parationem dicitur, in oculis, & in cōſpe-
ctu Solis huius. Qui verus Sol, cum ad ipsū
meridianum centrum & punctum totalis
dominationis ſuæ lucis peruenit, omnes v-
Pſal. 19. niuerſaliter iudicando, (ſicut conformi-
Apo. 1. ter ſcriptum eſt: *Et facies eius ſicut Sol lucet in
virtute ſua*: ideſt, ſecundum ipſam compa-
rationem & metaphoram dæmonij meri-
diani: Omnia occulta detegendo, & re-
Matt. 10. uelando: vt dicit: *Nihil eſt opertum, quod non
reueletur: & occultum quod non ſciatur*) eò ma-
gis ipſi publici peccatores cum extraor-
dinario rigore ad nouam confuſionem &
extraordinariam ignis æterni pœnā con-
demnati erunt reſurgentes, quò minus eos
debito ipſius Dei timore reparatos inueni-
et (in ſecreto peccatore, non totaliter eua-
cuato) & naturali verecundia, mediante
ipſa carne & parte corporali peccante,
demonſtrata. Signum, ipſa verecundia,
futuræ ipſorum inimicorum victoriæ. (vt
dictum eſt) in merito incomparabilis ve-
recundiæ, quam ipſe iuſtus ſaluator paſſus
fuit: cum publicè vt peccator & in peccati
ſimilitudinē, in cruce poſitus eſſet. Quod ſi
gnificat ꝓſequēdo, & de ipſis publicis pec-
catoribus, in ipsū delicti maximi laqueum
Pſal. 90. cadentibus, dicendo: *Cadent à latere tuo mille,
& decē millia à dextris tuis: ad te autē nō appropin-
quabit: &c.* Non appropinquabit. ideſt, ipſe
inimicus dęmoniū meridianū vincēs, ſem-
per quod ſe homo cōſeruabit, ſaltē ſub ip-
ſis vmbris & naturalibus defenſionibus re-
liquiarum verecundiæ, & ſancti Dei timo-
ris: ſecretum obſeruando, quando per fra-
gilitatem ad peccandum venit. *Scapulis ſuis
obūbrabit tibi.* (vt antea dicit) *& ſub pennis eius
ſperabis. &c.* Scapulis ſuis: Ideſt, quò ad ip-
ſam reparationem & operimentum. Quia:
ſicut corpus eſt animæ reparatio, & operi-
mentum: ita in Chriſto, ipſa humana natu-
ra, ex ipſis duabus ſcapulis, corpore & ani-
ma conſiſtens, diuinæ naturæ operimentū
eſt, & reparatio ſimul, & protectio ipſius ti-
mētis peccatoris: vt ſuę redēptionis inſtru-
mentum. Vbi per Eſaiam: *Et factus eſt princi-* Eſa 9.
patus ſuper humerū eius: ipſas duas ſcapulas di-
ſtinctas corporis & animæ, ad ipſum vni-
cum ſubiectū & humerum vnius ſolius ho-
minis, reducēdo: ſuper quem, ſpiritualiter
& corporaliter pro peccatis patiēdo, ipsū
pōdus onerat, & principatum impaſſibilis
naturæ diuinæ. & hac in ratione principa-
lis protectionis & reparationis in Chriſto,
ipſius naturæ humanæ peccantis: *Scapulis ſu-* Pſa. 90.
is (vt dicit) *obumbrabit tibi.* Sicut quò ad ſecū-
dā reparationē & naturæ angelicæ prote-
ctionē, cōcludit dicēdo: *& ſub pēnis eius ſpera-
bis.* qui angelici ſpiritus, cū eſſent à princi-
pio, cū ſeptē angelis, in Dei præſentia aſtā-
tibus, Verbi incarnationem reprę̈ſentanti-
bus, in hominis protectionem (vt dictū eſt)
hebdomadaliter vniti: ſunt ſicut tot pēnæ,
ab ipſo corpore Chriſti & humanæ natu-
ræ, ab eis oblatæ & adoratæ, depēdētes: ip-
ſum corpus vniuerſale Eccleſiæ ſuæ ſāctæ,
protegētes. Hebdomada angelica: ipſas du-
as hebdomadas in Chriſto diuinā & huma-
nā ſimul vnitas, repræſentans. Hebdomada
diuina: quò ad tres perſonas diuinas, & qua-
tuor attributa ipſius vnius & trini Dei. &
hebdomada humana: quò ad tres potētias,
ipſis tribus perſonis diuinis, correſpondē-
tes: & quatuor elemēta, ipſis quatuor attri-
butis, correſpondētia. in ipſis tribus nomi-
natis angelis, Michaële, Gabriele, Raphaë-
le, tres perſonæ diuinæ; & tres potētiæ: &
in quatuor nō nominatis, quatuor attribu-
ta, et quatuor elemēta, intellecta, et ſignifi-
cata. Vbi, omnia ad vnitatē ipſius diuinę eſ-
ſētiæ reducta, in Michaele, (interpretato,
Quis vt Deus?) ſignificatā: hac ratione ab i-
nitio ipſe Princeps Michael archāgelus, i-
pſius fidelis et ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ
vniuerſalis protector & cuſtos eſt. Repara-
tio ſpiritualis, in ſua reprę̈ſētatione et vni-
one in Chriſto, angelici Sacerdotij, ad ve-
niā: ipſas humanas vmbras iuſtorū et timē-
tiū, Eccleſię triumphantis et militātis, pro-

Ff. tegen-

tuo per familias ſuas qui habuerit maculam non offeret panes Deo ſuo, nec accedet ad miniſteriũ eius: Si cæcus fuerit. ſi claudus. etc. Nec accedet ad miniſteriũ eius. Ita ꝙ bona excuſatio nõ eſt: Sacerdos nõ ſum: Sufficit ꝙ eccleſiaſticus ſis. Si cæcus fuerit, ſi claudus, &c. Ideſt, nõ ſolũ quò ad ipſos exteriores defectus corporales: ſed principaliter quò ad ipſa vitia & publica animę peccata: in quibus delictũ maximũ cõſiſtit: in ipſis exteriorib. & viſibilibus defectib. corporalib⁹, ſignificata. A qua impia improuidẽtia, & adulterina diſſimulatione particulari, ab ipſis humanis reſpectib. & amicitia mundana cauſata, in proprio amore fũdata: vniuerſalis naſcitur: in totalẽ ipſius Eccleſiæ & plebis Dei ruinã. Nã quomodo aliũ reprehẽdet, qui ſeipſum errãtẽ nõ corrigit? Et quomodo arguet corã omnib. (vt Paulus dicit) ipſos publicos peccatores & ſubditos ſeculares, qui propinquiores ſubditos ſpirituales diſſimulat,

Pſal. 52. & nõ caſtigat? Vbi Spiritus ſanctus: *Omnes declinauerũt. ſimul inutiles facti ſunt: nõ eſt qui faciat bonũ, nõ eſt vſq; ad vnũ. Nõne ſciẽt omnes qui operãtur iniquitatẽ, qui deuorãt plebẽ meã vt cibũ panis?* Ideſt: Fortè, ignorãt iſti (ipſis ſuperioribus, tẽporalibus, & ſpiritualib. loquẽdo) & malũ quod faciũt neſciũt? At optime ſciũt. Vnde igitur tanta iniquitas & iniuſticia? Iã id

Pſal. 48. ſignificat, dicẽdo: *Deũ nõ inuocauerũt.* Imo, (vt alio in loco) *Vocauerunt nomina ſua in terris ſuis.* & volẽtes ſe in mũdi amicitia conſeruare, credẽtes per hãc viã citiùs aſcendere, & nõ

Pſal 52. cadere: *Illic trepidauerũt timore* (vt in quinquageſimo ſecũdo) *vbi nõ erat timor. Quoniam Deus diſſipauit oſſa eorũ qui hominib. placẽt.* Diſſipauit: de præterito: quò ad præuiſam eorũ dãnationem: mundo, & nõ Deo placendo, meri-

Iac. 4. tò acquiſitã. Vbi per ſanctum Iacobũ: *Adulteri, neſcitis quod amicitia huius mũdi, inimica eſt Dei? Quicũq; ergo voluerit amicus eſſe ſaculi huius: inimicus Dei conſtituitur.* Non hoc dicitur, niſi ad bonũ finẽ, & vniuerſaliter: honore particulariter multitudinis ſanctorũ & bonorum paſtorũ, qui in Eccleſia Dei ſunt, & qui procul dubio vſq; ad ſeculi finẽ erunt, ſemper ſeruato: zelo diuini Spiritus, per ipſũ apoſtolũ, tã affectuosè demõſtrato, correſpõdẽdo: ipſas vniuerſales Eccleſię Dei ruinas, quæ ſunt, & vſq; ad ſeculi finẽ erunt, prædicentẽ: ab ipſo delicto maximo publicitatis peccati, propter humanos reſpectus nõ correctæ & caſtigatæ, deriuatas. Sicut conformiter: *Ioãnes ſeptẽ eccleſijs quæ ſunt in Aſia, &c.*

Apo. 1. cap 2. *Et angelo Epheſi eccleſiæ ſcribe, &c. Scio opera tua, & laborẽ & patientiã tuã: & quod nõ potes ſuſtinere malos, & tentaſti eos qui ſe dicũt apoſtolos eſſe, & nõ ſunt, & inueniſti eos mẽdaces, et patiẽtiã habes, et ſuſtinuiſti propter nomẽ meum, & nõ defeciſti. &c.* Hoc quò ad bonos paſtores. *Et angelo eccleſiæ Sardis, ſcribe, &c. Scio opera tua quia nomẽ habes ꝙ viuas, & mortuus es. Eſto vigilãs & cõfirma cetera quæ moritura erãt. Nõ n. inueni opera tua plena corã Deo meo. &c. ſi ergo nõ vigilaueris, veniã ad te tanquã fur, & neſcies qua hora veniã ad te.* Hoc, quò ad nõ vigilãtes: et propter reſpectus humanos, ipſos peccatores publicos nõ arguentes, neq; caſtigãtes, cõcludẽdo: *Et angelo Laodiceæ eccleſiæ ſcribe, Hæc dicit, Amẽ teſtis fidelis & verus, &c. Scio opera tua, quod neq; frigidus es, neq; calidus. vtinã frigidus eſſes, aut calidus. Sed quia tepidus es & nec frigidus nec calidus, incipiã te euomere ex ore meo, quia dicis, Diues ſum, locupletatus, & nullius egeo, & neſcis quia tu es miſer, et miſerabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. &c.* Cũ hac libertate ſancta in zelo honoris Dei & vniuerſalis cõſeruationis eccleſiæ ſuæ ſãctæ fũdata, per prophetas Spiritus ſanctus locutus eſt: & ſimiliter prophetatus Chriſtus & ſui apoſtolici prædicatores. Et cũ hæc ſcribere debẽt ſecũdũ regulã ipſam et exemplum, ſcriptores eccleſiaſtici, et ſacræ ſcripturæ interpretes: et etiã idiota, qui hoc ſcribit: (vt talis, cum omnibus alijs defectibus, dignus nõ eſt vt cũ alijs connumeretur) ipſi illuminanti zelo correſpõdẽtes. Et qui propter ſimiles humanos reſpectus hoc nõ facit: ſe, tali officio, facit indignũ: et verè miſer et miſerabilis eſt, (vt dicit) et pauper, et cæc⁹ & nud⁹. Et eò magis hõo ſacerdos, octauũ, et ſexageſimũ annũ agẽs, de hoc grauiſſimo delicto maximo ſcribẽs, ſimul indign⁹ eſſet in libro vitę Chriſti ſcribi, ſi publicas abominationes taceret, quas ipſe ꝑ multos

nes alias feſtiuitates et proceſſiones, pro occaſione ſuarum laſciuiarum, & inhoneſtatum publicarum: ita quòd ipſum peccatum maximum ad culmen publicitatis ſuæ peruenit: & conſequenter ipſum incitans dæmonium meridianum ad ſolſtitiale punctum ipſius communis iudicij publicitatis offenſæ, & contemptus ipſius Dei, in totali victoria & ipſorũ publicorũ peccatorũ ruinæ. Sunt tanquã in theatro mulieres ad feneſtras publicè in triũpho (vltra multitudinem aliarũ populariũ, in via) cum diuitum conopæorum ornamento, panni & puluinaria telæ aureæ, & ſerica: & eorum perſonæ, tanta cum pompa, quãtum laſciuè ornatæ: & nobilitas, & cæteræ gentes populares in equis: à mane, vſque ad veſperam ambulantes, & equeſtres currentes: ſolitis ſignis, actibus & verbis inhoneſtis contrariè vniuerſalem contradictionem faciunt ipſius debitæ laudis Domini: ſanctiſſimum ſuum nomen publicè blaſphemantes. Sic feſta agni immaculati Chriſti filij Dei celebrantur? Ite in infernum maledicti & excommunicati: Chriſtiano nomine indigni, & baptiſmate quod recepiſtis. Et certi eſtote (ipſis particularibus populis loquendo) quòd ſi vos non corrigitis & emendatis, particularem pœnitentiam facientes de talibus abuſibus & peccatis publicis, in ipſum delictum maximum incurrentibus, procul dubio nouiter, vt dictum eſt, ad primam captiuitatem redibitis. Iam vobis nota eſt cauſa vbi originata fuit: Et ſcitis quantum vos hæc delicta grauia delectent, & quantum vobis placet, vt ad publicationem veniant: libẽter grauia damna patientes, & exceſsiuos ſumptus particularium iuſtitiæ miniſtrorum, qui ſæpe in has partes mittuntur, & magis quàm in cætera loca ipſius regionis, ad ipſa delicta particulariter punienda. & tantæ ſunt & ſic conſuetæ ipſæ inordinationes: vt iam quaſi nullus ſecurus ſit filias ſuas & puellas in tuto habere, neque etiam in ſacris monaſterijs monacharum virginum & religioſarum: immò in ipſis locis ſacris, & in dictarum eccleſiarum ſacellis, (vt publicatur & verificatur, & in eccleſijs, publicè prædicatur) ipſa ſtupra fiunt: exiſtimantes, quod in hoc conſiſtit nobiles eſſe, & in populo principales. Huic adduntur laſciuæ cantilenæ diabolicæ poeticæ, quæ in illis partibus ordinariè cantantur: tam ſpurcè, & conceptuum libidinoſorum & abominabilium plenæ, quòd omni impudenti meretrici ruborem inducerent, quæ eas nunquam intellexiſſet: quibuſdam actibus & libidinoſis ſaltandi modis comitatæ ſimiliter, ad ipſam Luxuriam, incitantibus, perpetuò nouas inuentiones aliorum impudentiorum quærentes. quæ publicè per vias, à paruis & magnis, nocte & die cantantur. Péſſimum ſignum (niſi ſe emendent) certiſſimæ eorum captiuitatis. Et hoc, eſt vniuerſaliter in regione illa? Abſit. Non placeat Deo. in qua vniuerſaliter Deus timetur, & honoratur. & non vniuerſaliter: ſed particulariter, ad illos effrenatos populos, ſermo dirigitur. & ad omnes alios ſimiles malos Chriſtianos (intelligat is ad quem pertinet) quorum mundus plenus eſt, vt ſeipſos corrigant. quòd iam propter peccata noſtra, ſi non tantum: ſaltem per omnes partes iniquitas humana abundat. Et quid de mundi aulis dici poſſet, quæ ipſius theatra ſunt? vbi maiori cum publicitate & vniuerſali ſcandalo, in hoc peccatum maximum ordinariè incurritur? Quidam à ſecretis ſeruus regis cuiuſdam, dixit, & hoc veritas eſt: O quot abominationes cras hac in aula videbuntur. quot adulteria, ſtupra, & fornicationes fient, cum hac occaſione eundi extra domum, & in aliorum domus, ad ſolemniſsimam proceſſionem videndam, & extraordinarium corporis Domini feſtum. & vnus ex eis, qui eum audiebat, dicens, Et quomodo huic rei, non prouidetur? Reſpondit. Tu ſcis, quòd domeſtici, & aulici regis, toto anno in ſuo ſacello,

cello,dum ſancta miſſa celebratur, reginæ
puellas,publicè amore proſequûtur: ſicut
ordinariè in alijs eccleſijs fit: & in hoc ia-
cturam temporis vis facere? Et publicum
& notum eſt, quòd quadam dominica hu-
ius quadrageſimæ præteritæ,cum regi, di-
cto in loco,prędicator zeloſus prædicaret,
tanta ira motus eſt, has publicas inhone-
ſtates videns,quæ illum inceptum ſermo-
nem interrumpere fecerunt: & clamare
cepit & dicere:quòd locus ille, eccleſia &
Domus Dei erat, & non regale palatium:
& ideò,tales abuſus in ipſa permitti non
debent,in diuinæ maieſtatis contemptum:
neque ſub prætextu prætenſionis matri-
moniorum:immò ad aliorũ exemplum ex
traordinariè caſtigari: & tamen remediũ
aliud datum non fuit. Remedium non da-
Apo. 2. tur?Memor eſto itaque vnde excideris:(di-
cit Deus)& age pœnitentiam,&c. ſin au-
tem,veniam tibi citò,& mouebo candela-
brũ tuum de loco ſuo,niſi pœnitentiam e-
geris.Sufficit.Tale de illis ſit, qui in tam e-
normibus rebus, & in tanto Dei contemp-
tu,eas,oculis ſuis proprijs videntes,(vt di-
ctum eſt)remedio non prouident.Quid eſt
delictum maximum?Ci imen læſæ maieſta
tis diuinæ.quod eſt publica rebellio & ſub
uerſio in populo contra Deum: in ipſis
publicis ſuæ ſanctæ legis trãsgreſſionibus,
ipſum laudis & obedientiæ debitæ tribu-
tum prohibendo:& ſimul ipſam diuinam
legem & legislatorem Deum, deteſtabili-
ter blaſphemando.Non ita ſecreta, ipſum
reſpectum & debitam reuerentiam, in ip-
ſo occulto peccare, ſemper ſeruando. Scit
rex,quòd multi in regno ſuo,ſecretò,leges
ſuas transgrediuntur,& tributa ſua,& re-
gales reditus defraudant.ſed ſi aliquis pub
licè id faceret,ſubuertenter contra ipsum
Regem leges & ordinationes ſuas regales
publicè deteſtando: crimen læſæ maieſta-
tis eſſet:& ipſum non diſſimularet. (ſicut
vniuerſaliter maiores & grauiores con-
tra Deum ſubuerſiones diſſimulantur)Vbi
conformiter Iudęi, pro fundamento fir-
mæ eorum petitionis ante Pilatum, quod *Luc. 23.*
Chriſtus mori debebat,hoc dicunt:*Hunc in-
uenimus ſubuertentem gentem noſtram, & prohiben
tem tributa dare Cæſari.*Sed ipſe iudex,nõ pro-
pter hoc ſe alterauit:quia non credidit.*Sci- Mat. 27.*
ebat enim (ſanctum Euangelium dicit) *quòd
per inuidiam tradidiſſent eum.*Sed qui ſcit, &
proprijs oculis videt hanc ſubuerſionem
in ſacris Dei templis,& venerabilibus pro
ceſſionibus, & impedimentum publicum
ipſius debiti tributi ſpiritualis obedientiæ
& ſacrificij Deo:& non ſe alterat, proui-
dendo quod ad exemplum,extraordinariè
ipſum delictum punitum,ſit vt crimen læ-
ſæ maieſtatis diuinæ: ipſi nobiles,ad ſecun
dam correctionem,tamquam infames, ip-
ſa nobilitate & immunitate priuati: & ig-
nobilis ciuis,vir aut mulier, correspondẽ-
ter, cum extraordinario rigore caſtigatus
& punitus:Deus procul dubio prouidebit:
vt dicit: *Veniam tibi cito, & mouebo candelabrum* *Apo. 2.*
tuum de loco ſuo,niſi pœnitentiam egeris. Et hoc:
non ſolùm ipſis ſecularibus regibus, eorũ
regalem progeniem & memoriã in ſempi-
ternum exſtirpando:ſed conſequenter,ip-
ſis põtificibus & paſtoribus ſpiritualibus:
(Ecce ipſa Germania:Ecce ipſa Anglia)ip-
ſas eccleſias,ſolitis ſubſidijs temporalibus
priuando: ſicut per multorum annorum
experientiam viſum eſt,in ipſis longis præ-
teritis captiuitatibus:quibus ſimilibus ex-
emplis,ſacra ſcriptura plena eſt.

CAP. LXXVI.

ET ſi Dominus cum in templo venden-
tes oues,boues & columbas,inueniret,
non pro ſacrificij impedimento:ſed in
neceſſarium ipſius vſum:et non in ſolemni
et feſtiuo die, vt dicit: *Et prope erat paſcha Iu- Ioan. 2.*
*dæorum:*adeò ſe alterauit,ſibiq; ipſã negoti-
ationẽ temporalẽ in templo diſplicere, o-
ſtendit, ſicut ipſe euangeliſta ſignificat, di-
cendo.*Et cum feciſſet quaſi flagellum de funiculis,
omnes eiecit de templo,oues quoque & boues,& nu-
mulariorum effudit æs, & menſas ſubuertit*: quid
fecit.

feciſſet, ſi ipſas publicas abominationes & dictas carnalitates inueniſſet: et in diebus magis feſtiuis et ſolemnibus, in euidẽs impedimentũ, et diſturbationẽ ipſius primi et maioris omniũ ſacrificiorum, et debiti tributi honoris et gloriæ ipſius veri Dei?

2.Tim.5. Vnde multa cum ratione apoſtolus, *Peccatores, coram omnibus argue: vt & cæteri timorem habeant.* Quia: peccato publico, reprehenſio et pœnitentia publica ſine mundanis reſpectibus adhibenda eſt: in communem ipſius particularis peccati maximi, medicinam: aliorumque peccatorum vniuerſalium, ab ipſo malo potentium exemplo, natorum. Et in eodem zelo, Elias propheta, audacter publicum peccatorem Achab in facie ſua reprehendens, pluuiarum defectum, in vindictam & peccati ſui caſtigationem, à Deo petendo: & per hanc viam, Achab ſimul cum populo ad pœnitẽtiã & veri Dei cognitionem veniens: miſericordiam conſecutus eſt. vt ſcriptura dicit.

3.Reg.16 *Et fecit Achab filius Amri malum in conſpectu Domini ſuper omnes qui fuerunt ante eum. &c. Et poſuit aram Baal in templo Baal quod ædificauerat in Samaria, &c.*

cap.17. *Et dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab, Viuit Dominus Deus Iſrael, in cuius conſpectu ſto: ſi erit annis ros & pluuia, niſi iuxta oris mei verba. &c.*

3.Reg.18. *Poſt dies multos factum eſt verbum Domini ad Eliam in anno tertio dicens, Vade, & oſtende te Achab, vt dem pluuiam ſuper faciem terræ.* Et hoc: præcedenti publica pœnitentia operante ipſius publici peccatoris regis Achab, & populi ſui idololatrici: admirandum ſignum videntiũ, repentini ignis cæleſtis, Eliæ ſacrificium comburentis, ipſum verum Deum confitentis: & ſimul in obedientiali ſacrificio, falſos prophetas ipſius falſi Dei Baal occidentis. vt ſcriptum eſt. *Quod cum vidiſſet omnis populus, cecidit in faciem ſuam & ait, Dominus ipſe eſt Deus, Dominus ipſe eſt Deus. Dixitque Elias ad eos, Apprehendite prophetas Baal, & ne vnus quidem effugiat ex eis. Quos cum apprehendiſſent, duxit eos Elias ad torrentem Ciſon, & interfecit eos ibi.* Vbi, facta ipſa occiſione, & ſacrificio laudis Deo, in præſentia ipſius publici peccatoris & publici pœnitentis Regis Achab, & populi ſui: *Et ait Elias ad Achab, Aſcende,* (id eſt, de peccato, ad gratiam) *comede, & bibe: quia ſonus multæ pluuiæ eſt. &c.* Quia: ad peccatum publicum, ad conſequendam à Deo gratiam & ipſius culpæ veniam: emendatio, & pœnitentia publica requiritur. & tales publici peccatores, cuiuſuis qualitatis ſint, publicè, & extra humanos reſpectus corrigi & emendari debent. *Non enim eſt acceptio perſonarum apud Deum: dicit Spiritus ſanctus.* Rom.2.

Et hoc ſancta Eccleſia catholica & apoſtolica Romana, ſemper obſeruauit. & hodie inter alia in promptu habemus exemplum glorioſi martyris & pontificis Stanislai, cuius feſtiuitatem meritò ſancta Eccleſia celebrat, eademque iuſſu Clementis octaui ſummi Pontificis, & vniuerſalis paſtoris & domini noſtri, in breuiario Romano poſita eſt. *Erat tunc Poloniæ rex Boleslaus,* (vt in vita eius legitur:) *quem grauiter offendit, quòd illius notam libidinem publicè arguebat.* Habemus ſimiliter illud glorioſi Doctoris ſancti Ambroſij, antiquum exemplũ ipſius zelatoris honoris Dei, & eccleſiæ ſuæ, qui: *Gratiano imperatore occiſo, ad Maximum, eius interfectorem, legatus profectus eſt, eumque pœnitentiam agere recuſantem, à fidelium communione ſemouit: Theodoſium Imperatorem propter cædem Theſſalonicæ factam, ingreſſu eccleſiæ prohibuit. Cui cum ille, Dauid quoque regem adulterum, & homicidam fuiſſe, dixiſſet: reſpondit Ambroſius: Qui ſecutus es errantem ſequere pœnitentem. Quare Theodoſius ſibi ab eo impoſitam publicam pœnitentiam, humiliter egit.* Hoc: quò ad delictum maximum.

CAP. LXXVII.

Quò ad peccatum contra Spiritum ſanctum.

Dictum

Dictum eſt, quòd omni peccato, quamuis graue ſit, ſecundùm ſeptem mortalia capita, & decem diuinæ legis præcepta: delictum maximum diſtinctè adiungitur: & hæc eſt, ipſius peccati publicitas, quando publicè peccatur, & Deus offenditur. Eodem modo ipſi peccato publico & delicto maximo, contra diuinam legem publicè commiſſo, peccatum contra Spiritum ſanctum additur: quod eſt ipſa malitia, à qua & non ab humana fragilitate, ipſa legis transgreſſio, particulariter procedit: ipſi formæ charitatis, et ſimplicitatis ſpiritus diuini, in ſimplici columba ſignificati, contradicẽs. cui diuino amori, ipſa diuinæ legis ſcriptura, in charitate fundata, attribuitur: in ſupernaturalibus effectibus, ipſum Deum ſuper omnia amando: ipſius legislatoris Dei eſſe, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, teſtificanti. Quod ab ipſo Spiritu ſan-

[Exo. 31.] cto declaratur, dicente: *Deditque Dominus, Moyſi, completis huiuſcemodi ſermonibus in mõte Sinai, duas tabulas teſtimonij lapideas, ſcriptas digito Dei. Digito Dei.* id eſt, ipſo Spiritus ſancti digito, teſtificãter ſcriptas. Duæ tabulæ lapideæ, ſunt anima & corpus: ex quib' ipſa humana natura conſiſtit: in ipſo obedientiali ſacrificio, (vt in Adamo: de fructu vetito non comedente) ſimul concurrentia. Et hac ratione peccatum contrã Spiritum ſanctum in ipſa tam publica, quàm malitioſa legis transgreſſione, conſiſtens: duobus modis diſtinguitur: nempe in peccatũ blaſphemiæ remiſſibile: et ſpiritum blaſphemiæ, irremiſſibilẽ: ipsam peccati publicitatem, parti exteriori corporali: (vt dictum eſt) et ipsam malitiam, parti interiori ſpirituali, attribuendo, Vt nos docet

[Mat. 12.] Dominus, dicendo. *Omne peccatum & blaſphemia remittetur hominibus, ſpiritus autem blaſphemiæ non remittetur. Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum: non remittetur ei neque in hoc ſæculo, neque in futuro.* Et hoc conformiter prædictioni ipſius Christi, dicentis: *Ecce ego mittam angelum meum, qui præcedat te, & cuſtodiat in via, & introducat in locum quem præparaui. Obſerua eum, & audi vocẽ eius, nec contemnendum putes: quia non dimittet cum peccaueris: & eſt nomen meum in illo.* [Exo. 23.] Ad ipſius ſaluatoris aduentum, completum: cùm ab ipſo ingrato populo contemptus eſſet: opera ſua et miracula, malitioſè calumniante, et ſimul in ipsum peccatum contra Spiritum ſanctum, incurrente. vt dicunt: *Hic non eijcit dæmones niſi in Beelzebub principe dæmoniorum.* [Matt. 12.] (Vbi protomartyr Stephanus: *Dura ceruice, & incircumciſi cordibus & auribus, vos ſemper Spiritui ſancto reſtitiſtis*) [Act. 7.] cui Dominus: *Omne peccatum & blaſphemia remittetur hominibus,* (vt dictum eſt) *Spiritus blaſphemiæ, non remittetur.* [Matt. 12.] Omne peccatum et blaſphemia: quò ad mortis ſuæ peccatum: illam prædicendo: pro homine ſolùm à Pilato æſtimatus: et pro tali iudicatus: et ab ipſo gentili populo crucifixus qua in ratione communis iudicij, communiter cum alijs hominibus, fragilis et peccator reputatus, ipsum blaſphemiæ peccatum adiungitur, (vt dicit: Omne peccatum et blaſphemia) cum ſimul Deus iuſtus et impeccabilis eſſet: quãuis pro tali cognitus non fuiſſet. qua in ratione ignorantis et non malitioſæ executionis: remittetur hominibus. Remittetur hominibus: non ſolùm ipſis particularibus crucifigentibus: ſed omnibus alijs hominibus, à Saulo incipiendo, ipsum Chriſtum ſibi incognitum, et Eccleſiãm eius perſequentibus. Spiritus autem blaſphemiæ: quò ad ipſam malitiam ſpiritualem ipſorum accuſantium et calumniantium phariſæorum: inuidioſè et malitioſè à vero iudicio deuiãtibus, quod à mirabilibus et ſingularibus ſuis operibus reſultabat: in prophetiarum conformitate, eum pro vero Meſſia et ſaluatore, Dei filio manifeſtantibus. qua in ratione malitioſæ reſiſtentiæ contra ipsam lucem et ſimplicem veritatem Spiritum ſanctum, ipſum trinũ

& vnum,

& vnum Deum blaſphemantes:non remittetur. Additur,pro maiori horum duorum iudiciorum declaratione : *Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei.* Id eſt, quo ad primum iudicium executorum præſentium mortis ſuæ, (vt dictum eſt)& futurorum perſequentium : ſibi incognitum. Omnes effectus deriſionum,verberationum,& ignominioſæ mortis,verba erant contra filium hominis ſolùm.*Qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum:non remittetur ei,neque in hoc ſæculo,neque in futuro.*Nota, duo hominis iudicia. Primum, hoc in ſæculo, moriendo:& ſecundum,in alio, reſurgendo. Non remittetur in hoc ſeculo, quò ad primum iudicium moriendo,& conſequẽtem ſpiritualem animæ pœnam in inferno,vſque ad mundi, & præſentis ſeculi finem:quod illam negatam remiſſionem in hoc ſæculo complectitur.Id eſt,non ſecundùm exterius iudicium ſacramenti pœnitentiæ:in remiſſione,aut peccatornm confeſſorum retentione, conſiſtens : ſed ſecundùm interius & incomprehenſibile Dei iudiciũ,& inuiſibilẽ ſpiritualis pœnæ animæ executionem:vt dictum eſt. Neque in futuro:Id eſt, quò ad ſecundum iudicium,& nouam pœnæ corporalis adiunctionem,reſuſcitando:à primo interiori iudicio procedens:inquãtum, quod peccatum contra Spirirum ſanctum, non fragili carni,ſed iudicati ſpiritus rationalis malitiæ, attribuitur:tunc principaliter,in vniuerſali iudicio exteriori pœnæ additæ corporalis, incluſo : & illis verbis Chriſti inquantum

Mat. 25. hominis,*Mihi,vel non mihi feciſtis*, explicato.Ita quod dicendo:*Non remittetur ei neque in hoc ſeculo,neque in futuro*:vtrumque, primo interiori animæ iudicio, in præſenti ſæculo,per mortem, attribuitur.Quia,adiungendo,*Neque in futuro* : intelligitur quò ad pœnam futuram corporalem , tunc additam : illam,à ſpirituali, primò inflicta, diſtinguendo.*Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis,remittetur ei : qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum:non remittetur ei neque in hoc ſeculo,neque in futuro.&c.* Hæc duo diſtincta,& diuerſa, dicta contra filium hominis,& contra Spiritum ſanctum : intelligi debent,non ſolùm inquantum quod Chriſtus, Deus & homo ſimul ſit:diuinæ legis auctor,inquantum Deus: extra quam non eſt peccatum, neque iudicij & condemnationis alicuius fundamentum:ſed inquantum homo particulariter.quia Pater,*Et po-* Ioan. 5.

teſtatem dedit ei etiam iudicium facere,(vt ſcriptum eſt)*quia filius hominis eſt*. Qua ratione? *Nolite putare quoniam veni ſoluere legem aut pro-* Matt. 5.

phetas.(ipſe dicit)*non veni ſoluere :ſed adimplere*.Hæc eſt ratio,& horum duorum iudiciorum fundamentum,& remiſſionis peccati,& blaſphemiæ contra filium hominis,inquantum hominem:& irremiſſionis ſpiritus blaſphemiæ,inquantum Deum : vterque,non inquantum Deus,& legiſlator ſimul:ſed inquantum homo,vt talis, voluntariè obligatus ad ipſius legis obſeruationem,in charitate fundatæ:inquantum homo, in peccati remiſsione moriendo:ſoluens pœnam ipſius culpæ inobedientiæ,& inobſeruationis legis: ipſum originale obedientiæ vinculum,in charitate fundatũ: firmum,& inuiolabile relinquens : quia non veni ſoluere legem: (vt dicit) ſed adimplere:vbi ipſa duo varia iudicia fundãtur:vt dictum eſt. In duabus conſequentibus additionibus declaratum,dicendo: *Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis,remittetur ei:* (quò ad primum, & effectum præcedentem ſatisfactionis ipſius offenſæ humanæ,in ipſius diuinæ legis complemẽto)*qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum.*(id eſt,non per ignorantiam, vt filij hominis crucifixores faciebant:potiùs in legis obſeruatione,vt ipſius iuſtitiæ miniſtri: neſcientes quod ſimul Deus erat,innocens & impeccabilis, inquantum homo : ſed per malitiam:contra ipſam diuinam legem,in charitate fundatam, in proximi damno,in eorum malitia & inuidia perſiſtendo : &

ſimul ipſam legem,&commune charitatis vinculum ſoluendo)non remittetur ei,neque in hoc ſæculo, neque in futuro. Et hoc colligitur à progreſſu antecedenti,& communi admiratione miraculi facti, in homine dæmoniaco,cæco,& muto, dicendo: *Et ſtupebant omnes turbæ,& dicebant,Nunquid hic eſt filius Dauid?* & hoc, in bonam partem :quaſi ſimilis propheta, quamuis purus homo progeniei ſuæ,in virtute diuina, hoc miraculum fecerat. *Phariſæi autem audientes dixerunt,*(Ecce malitia) *Hic non eijcit dæmones niſi in Beelzebub principe dæmoniorum. &c.* malitia & peccatum contra Spiritum ſanctum: quia benè de ipſo opere, ſimul cum turbis, iudicare debebant : & ſimiliter credere, quod tanquam filius Dauid, & propheta ſimilis,quamuis homo purus,hoc miraculum,in diuina virtute, feciſſe poterat. & eò magis, quòd vt ſapientes videbant extraordinarium eſſe,& inauditum miraculum : & quòd non in ſpiritu Beelzebub principe dæmoniorum : vt peccator contra ipſam legem diuinam, & in ſolutione ſua, malitiosè iudicando : ſed in ſpiritu Dei,vt iuſtus,Deus & homo ſimul, effectũ erat. Vnde Dominus:inquantum homo,& diuinæ legis fundamentum , in communi charitatis vinculo fundatæ:dicit: *Omne regnum in ſe diuiſum contra ſe,deſolabitur,&c. Et ſi ego in Beelzebub eijcio dæmones : filij veſtri in quo eijciunt? Ideo ipſi iudices veſtri erunt. &c.* Quia ſaltem, ſeruata lege,bene de ipſo opere(vt dictum eſt) ſimul cum turbis iudicare debebant:& credere,quòd vt homo iuſtus filius Dauid,& propheta Dei ſimiliter, miraculum ipſum fecerat.Vnde, *Ideo ipſi iudices veſtri erunt.* Id eſt,in futuro : ipſe ſimul cum eis,non inquantum Deus: vt dictum eſt:ſed inquantum homo ,ipſam offenſam iudicando:& ſecundum ipſam charitatis legem ,in præſenti, & in alijs futuris miraculis,quæ ipſi etiam faciét, in charitate operantes,demonſtratæ:ipſam offenſam diuinam, et contra Spiritum ſanctum , irremiſſibiliter caſtigando.Sicut, inquantum Deus et homo ſimul dicit: *Si autem ego in Spiritu Dei eijcio dæmones:igitur peruenit in vos regnum Dei. &c. Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis* (conformiter) *remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum: non remittetur ei,neque in hoc ſeculo,neque in futuro.&c.* vt declaratum eſt.Contra filium hominis,remiſſibiliter:et contra Spiritum ſanctum,irremiſſibiliter. vtraque iudicia,non inquãtum Deus,ſed inquantum homo ,virtus & diuinæ legis fundamentum tulit. ita quòd, omnia peccata humana,ſecundũ hanc virtutem et fundamentũ cõmunis charitatis vinculi inter homines,ſecundũ diuinã legẽ,et reductionem ſuã, Deũ ſuper omnia, et proximum,ſicut ſeipſum amãdo:ad duo genera qualitatis peccatorum reducuntur. Id eſt,peccatum remiſſibile,contra filium hominis:et peccatum irremiſſibile contra Spiritum ſanctũ. Contra filium hominis: (Sicut Chriſtus pro homine ſolùm habitus erat)Id eſt,Adam:quia,vt homo,quamuis in innocentiæ ſtatu peccare poterat, (vt peccauit)et in peccati malitiam incidere,et eò magis homo peccator, et fragilis poſt peccatũ;et hac ratione, remittetur ei, vt fragili: compenſato tamen proximi offenſi damno.Contra Spiritum ſanctum:Id eſt,quando contra ipſum vitale communis charitatis vinculũ,ad quod diuina lex obligat,ſemper aliquid malitiosè fit, aut dicitur,vſque in finem, contra Deum et ſuam diuinã charitatẽ,in qua ipſa lex fũdata eſt: et hac ratione ipſi reciproco amori Spiritui ſancto vitæ ipſius trini et vnius Dei, attributam : aliam ſatisfactionem proximo offenso non faciendo:neque aliam conuenientem declarationẽ è contrario illius ꝙ primum dicebat et credebat;et ob hanc rationem, non remittetur ei neque in hoc ſæculo,neque in futuro. vt declaratum eſt. et ad maiorem declarationem adiungitur: Quod hæreticus,tam pertinax et inconuertibilis eſſe non poteſt,ſanctæ Romanæ Eccleſiæ

cleſiæ veritati contradicendo, cum ſemper hoc modo malitiosè ſcripſerit et dixerit contra Spiritum ſanctum, vsque ad finem: quin in puncto pœnitere non poſſit, mediante ipſa diuina gratia, et è contrario dicere: publicè peccatum ſuum accuſando, et à culpa ſua abſolui. ſed non in ſecreto, ratione delicti maximi, per ordinariam viam confeſſionis ſimilium errorum, quando non hoc modo, publicè ab eis ſcripti & prædicati ſunt. & hoc modo remitttentur ei: quamuis peccata ſint contra Spiritum ſanctum: & ſecundum rigorem ipſorum verborum, & pronuntiatæ ſententiæ, *Qui dixerit contra Spiritum ſanctum non remittetur ei.* Quia, ſi vſque ad punctum illud dixit: iam non dicit: imò è contrario: publicè & pœnitenter peccatum ſuum confitendo. & hæc (ſub meliore iudicio) huius dubij reſolutio eſt. Et ſi ſancta Eccleſia, talibus dogmatiſtis, quando conuertuntur, hoc non obſtante, nihilominus, eos à peccatis commiſſis abſoluendo, ipſos ad eandem coporalis mortis pœnam condemnet: hoc fit, reſpectu delicti vniuerſalis damni ſpiritualis proximi (& quòd in futuro facere poſſent, ſi fictè conuerſi fuiſſent) in multorum damnationē, ſua cauſa: cui fortè ſatisfacere non poſſunt, ſine condemnationis propriæ periculo, ſecundum ipſum rigidum Domini iudicium: niſi, per hanc ſolitam viam ſolutionis pœnæ mortis corporalis. *Hic non eijcit dæmones*
Mat. 12 (obſtinati Iudæi dicunt) *niſi in Beelzebub principe dæmoniorum &c.* Similiter etiam vniuerſaliter, publici maledici & conuitiatores, qui vt Chriſtum Iudæi: ita ipſi ſeruos & cruciferos eius, imitati morem hæreticorum, maledictis inſectantur: bona opera eorum, videlicet ieiunia, vigilias, orationes, & eleemoſynas, aliaque id genus in ipſo Spiritus ſancti digito & virtute diuina facta malitiosè calumniantur, in ipſū irremiſſibile peccatum contra Spiritum ſanctum incidunt. Et hoc eſt vnum, de peſſimis ſignis ipſorum præſcitorum & condemnatorum, (vt de blaſphematoribus) & ab ipſo viuorum & mortuorum iudice ſignificatis. Ipſi inuidioſi & maligni, fictè dicunt: Nolite credere. Ego quidem, nihil credo. & dicit malitiosè & per inuidiam, contrarium eius quod credit. Sinite dicere: omnia per vanam gloriam & hypocriſin faciunt, & vt pro ſanctis reputentur. Vbi Dominus, eodem in loco: *Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui non congregat mecum ſpargit.* Quia iſti tales, (ſicut hæretici) vt plurimū, per contrariā ipſius crucis viā vadunt: ordinariè, eos, qui contrariè agunt, odio habentes: & cum commodā, & delicioſam vitā profiteātur: alios deuiare vellent, & ad ſuam opinionem accedere: de quibus, vt de alijs ſenſualioribus, ipſe Spiritus ſanctus Phil 3.
per Apoſtolum dicit: *Multi enim ambulāt, quos ſæpe dicebam vobis* (nunc autem & flens dico) *inimicos crucis Chriſti: quorum finis interitus: quorum Deus, venter eſt: & gloria in confuſione ipſorum, qui terrena ſapiunt &c.* quam ob cauſam, vt carnales & inimici crucis Chriſti: de ipſis ſpiritualibus vitæ caſtæ, pœnitentis & ciferæ, malè dicunt: malitiosè & contra Spiritum ſanctum eorum opera calumniantes. Vnde, idem Spiritus ſanctus: *Lætabitur* Pſa. 57.
iuſtus cùm viderit vindictam: manus ſuas lauabit in ſanguine peccatoris &c. Lætabitur iuſtus, non quo ad ipſum ſanguinem & vindictam: ſed quò ad cauſam, & ipſius effectum, in ipſo vniuerſalis iudicij die, ſecutum. Id eſt, de ipſa publica reſtauratione honoris ipſius offenſi Dei: publicè & malitiosè offenſi. Manus ſuas lauabit, id eſt, ipſa opera & ſeruorum ſuorum miracula, in ipſo Spiritus ſancti digito, charitate, & zelo honoris Dei, facta: (in ipſis manibus intellecta) & ab ipſis publicis peccatoribus, & malis linguis, per propriam malitiam & inuidiam, in ipſius Dei dedecus, publicè coinquinata: in ipſum peccatum maximum, & peccatum irremiſſibile, contra Spiritum ſanctum, ſimul incurrenti.

ſimul: in cœlo, à principio incepta, ab inuidioſo & ſuperbo Lucifero, & angelis eius, ante Verbi incarnationem: & poſt incarnationem, in terra, ab inuidioſo populo Iudaico propagata (ſcriptum enim eſt: *Sciebat enim quod per inuidiam tradidiſſent eum*) inuidioſè miracula eius tam magna, & oraculis prophetarum prædicta, quorum ſimilia nunquam vllus homo fecerat, calūniante. Auaritia, cui deſperatio adiungitur: contra Spiritum ſanctum: (id eſt, in perſonarum diſtinctione: quia, in ipſius eſſentiæ vnitate, omnis offenſa, contra ipſum trinū & vnum Deum eſt) cum eſſet ipſa deſperata auaritia, contra ipſum verum amorem & charitatem diuinam: & deſperāter extra ipſam veram ſpem, in ipſo vero Deo & eccleſia ſua iuſtorum, triūphante & militāte, firmè & verè fundatam: & infructuoſa ariditate ſua & ſiti, ipſum lætificans gratiæ flumen exſiccans: ſicut conformiter per Apo-

Roma. 5. ſtolum, dicitur: *Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis.* Vnde auarus Iudas ſcariotes, in ſiccitate deſperatæ ſuæ cupiditatis, ipſam gratiæ aquam, in ſeipſo totaliter exſiccans, extra omnem aliam ſpē, & dependentiam obſtinatè in ſuo peccato perſeuerans: in eodem auaritię & deſpera-

Mat. 27. tionis laqueo perijt. Vt ſcriptum eſt. *Et proiectis argenteis in templo, receſſit, & abiens, laqueo*

1. Tim. 6. *ſe ſuſpendit. Nam qui volunt diuites fieri* (alio in loco) *incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & deſideria multa & inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum eſt cupiditas: quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis. &c.* ſicut ipſi auaro diſcipulo euenit: ipſi peccato auaritiæ, peccatum maximum publicitatis ſuæ, addenti: publicè magiſtri ſui venditionem tractanti, inquātum hominis: & ſimul peccatum contra Spiritum ſanctum, inquantum Dei.

CAP. LXXIX.

Intelligere opus eſt id, quod ipſa Patris ſapientia Chriſtus, de ſeipſo dicit: *Et qui-* Matt. 12. *cunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: Qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum: non remittetur ei neque in hoc ſæculo, neque in futuro:* Dicendo, contra Spiritum ſanctum: intelligitur, tam vnitè, contra ipſum ſpiritum Deum & naturam diuinam, cum humana, in Chriſto vnitam: quàm diſtinctè contra ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum: ſecundum ipſam peccatorum diuerſitatem, contra ipſum Spiritum Deum, in eſſentię vnitate: & contra ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum, & charitatē diuinam, in perſonarum diſtinctione. Igitur tria peccata ſpiritualia habemus, contra ipſum ſpiritum Deum: (vt dictum eſt) diſtinctè & vnitè commiſſa. quibus, addūtur etiam alia peccata cōtra Spiritum ſanctum. Id eſt, ſuperbia: cui grauiſſimum blaſphemiæ peccatum additur. Inuidia: cui (vt dictum eſt) iræ peccatum adiungitur. Auaritia: cui additur peccatum deſperationis. Peccatum, ipſa deſperata auaritia propriè contra ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum, & charitatem diuinam. à quibus ſupradictis peccatis, omnia alia peccata contra Spiritum ſanctum deriuantur: diſtinctè & vnitè, vt dictum eſt, ſecundum caſus qui ordinariè occurrunt: vltra alia multa, & notabilia exempla, quæ in ſacra ſcriptura habemus. quorum illud Goliath 1 Reg 17. habemus, quò ad ſuperbiam: à contraria virtute humilitatis in Dauide, victam: vero humili: ſicut in ſui ipſius iudicio demōſtrat, ſuperbæ Michol dicendo: *Ero humilis* 2 Reg 6. *in oculis meis: & cum ancillis, de quibus locuta es glorioſior apparebo.* Quia non conſiſtit humilem eſſe, in aliorum oculis ſolùm: ſicut Dauid rex videbatur, publicè humiliatus, ante arcam ſaltando & ſaliendo: ſed principaliter in rationalibus oculis iudicij ſui ipſius.

vt dicit. *Ero humilis in oculis meis*: quò ad hu-
mile & principale iudicium ſuijpſius. *&*
cum ancillis, glorioſior apparebo: quò ad alio-
rum accidentale iudicium. Sicut è contra-
rio Goliath, qui, ſuperbus in aliorum ocu-
lis apparens: cum natura ſuperbiſſimus eſ-
ſet, apparebat, & erat in oculis ſuijpſius iu-
dicij, multo maior, & potentior. Sicut de-
3. Reg 17. monſtrat, dicendo: *Ego exprobraui agminibus Iſ*
rael hodie. addendo ipſi peccato maximo vo-
luntariæ publicationis ſuperbiæ ſuæ, pec-
catum contra Spiritum ſanctum iudicij
ſuijpſius: in oculis ſuis ſpiritualibus, ſicut
Lucifer in cœlo, ipſe in terra, contra ip-
ſum ſpiritum Deum exercituum, blaſphe-
manter, magnus & inuictus iudicatus. Vn-
de, ab ipſo ſpiritu Deo, ſpiritualiter & non
alijs armis, quàm duri pectoris ſui duritie,
in ipſa vnica percutiête petra ipſius humi-
lis Dauid, victoris Chriſti figuræ, ſignifica-
Iac. 4. ta, morte ſuperatus & victus fuit. quia *De-*
us ſuperbis reſiſtit, (vt dictum eſt) *humilibus au-*
tem dat gratiam.

Quò ad inuidiæ peccatum, cui iræ pec-
catum adiungitur: omnibus alijs, præter-
miſſis, inuidioſi Regis Saul, proximè habe-
mus exemplum: inuidioſè irati contra ip-
ſum mitiſſimum & mauſuetum Dauidem
victorem, Chriſti figuram, pro debita lau-
de, quæ illi à liberato populo data erat, vt
3. Reg 16. ſcriptura dicit: *Iratus eſt autem Saul nimis, &*
diſplicuit in oculis eius ſermo iſte: etc. Non rectis ergo
oculis Saul aſpiciebat Dauid à die illa, & deinceps.
ipſis peccatis inuidiæ & iræ. peccatũ maxi-
mum eorum publicitatis addendo: de mor
te ipſius iuſti & inuiſi Dauid, Chriſti figu-
ræ, publicè tractando, vt ſcriptum eſt: *Lo-*
cap 19. *cutus eſt autem Saul ad Ionatham filium ſuum, & ad*
omnes ſeruos ſuos, vt occiderent Dauid: & ſimul
ipſum irremiſſibile peccatum contra Spi-
ritũ ſanctũ: cognoſcẽs (vt antea dicit) quod
erat in ipſo innocẽte, ipſe ſpiritus Deus: &
ab ipſo ſeparatus erat. quod ipſe Spiritus
cap. 18. ſanctus declarat, dicens: *Et timuit Saul Dauid,*
eò quòd Dominus eſſet cum eo, & à ſe receſsiſſet. iu-
ſto Dei iudicio, in locum ſuum intrans ſpi-
ritus malignus, qui eum torquebat: confor
me ipſi ſententiæ datæ, *Non remittetur ei, neq;*
in hoc ſæculo, neque in futuro. Vt dicit: *Poſt diẽ au-*
tem alteram, inuaſit Spiritus Dei malus Saul, &c.
Spiritus Dei malus: quia *Domini eſt terra,* (vt Pſal. 23.
alio in loco) *& plenitudo eius: orbis terrarum, &*
vniuerſi qui habitant in eo. Sunt etiam Dei, ipſi
ſpiritus mali: (ſicut boni) cum ſint in hac
præſenti vita militanti, ſecundum diuinam
prouidentiam, tam pro bonorũ exercitio,
quàm pro malorum caſtigatione, (vt ipſius
Saul) noſtri cohabitatores. Cum myſterio
dicit: *Poſt diem autem alteram, inuaſit ſpiritus Dei*
malus Saul: (ideſt, tertia die) quò ad ipſum
peccatum contra Spiritum ſanctum: cum
ipſa tertia perſona, quò ad perſonarum
diſtinctionem, particulariter offenſa eſ-
ſet.

CAP. LXXX.

QVò ad peccatum auaritiæ, cui deſpe-
rationis peccatũ adiungitur, & de o-
mnibus alijs peccatis cõtra Spiritum
ſanctũ: vltra id, quod de auaro & deſperato
Iuda ſcariote, & de alijs dictũ eſt: in eodem
teſtamento nouo & ſacra ſcriptura, de fa-
moſo incantatore Simone mago, notabile
exẽplũ habemus: in quo omnia ipſa ſupra-
dicta peccata concurrunt, ſuperbiæ & bla-
ſphemiæ, auaritiæ & deſperationis, inuidiæ
& iræ cõtra ipſum ſpiritum Deũ in eſſen-
tiæ vnitate: & cõtra ipſam tertiã perſonam
Spiritum ſanctum, in perſonarũ diſtinctio-
ne. Hic Simõ magus, vt ab omnibus ipſis vi-
tijs & peccatis ſuperatus & victus, cũ mul-
tum in ipſo peccato contra Spiritum ſan-
ctum perſeuerauiſſet, incãtationes ſuas &
opera diabolica, pro operibus diuinis præ-
dicãdo; ita, vt de ipſo dicebatur, *Hic eſt vir-* Act. 8.
tus Dei, quæ vocatur magna: quamuis ab Apo-
ſtolis ſimul cum alijs credentibus baptiza-
tus fuiſſet: tamẽ hoc nõ obſtãte, auarè & cu-
pidè ab eis ipſam gratiã, & Spiritus ſancti
donum

donum pecunia emere voluit: per eorum manuum impoſitionem communicatam. Vnde ſeuerè & propheticè, à Principe Apoſtolorum Petro, his verbis, reprehenſus fuit: *Pecunia tua tecum ſit in perditionem: quoniam donum Dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. Non eſt tibi pars, neque ſors in ſermone iſto. Cor enim tuum non eſt rectum coram Deo. Pœnitentiam itaque age ab hac nequitia tua: & roga Deum, ſi fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui.* (ſi fortè remittatur: id eſt, propheticè: quia non remittetur, ſecundum ipſam ſententiam datam, cum eſſet contra Spiritum ſanctum) *In felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te eſſe: &c.* Et hoc non obſtante, & quod naturali ratione, ad pœnitentiam motus fuiſſet, ſicut demonſtrauit, ipſis apoſtolis humiliter dicendo: *Precamini vos pro me ad Dominum, vt nihil veniat ſuper me horum quæ dixiſtis:* nihilominus, à continuata ſua fictione & malitia victus, cæciter & ambitioſè omnibus ipſis peccatis, ſuperbiæ, blaſphemiæ, & auaritiæ, deſperationis peccatum adiunxit. Vnde, non ampliùs in Deo: ſed in ſolitis ſuis magijs & diabolicis incantationibus confidens: inuidia & ira plenus, in ipſo peccato contra Spiritum ſanctum, irremiſſibiliter perſeuerando: per hanc viam ipſi Chriſtianæ Eccleſiæ, & Chriſto ſuo capiti contradicere cœpit, & ipſa vera ſigna & miracula, obſcurare voluit: ab eis, in Chriſti virtute, & Spiritus ſancti digito, rectè facta. Vnde cùm natura ſuperbiſſimus eſſet, Romam venit: vt ſicut totius mundi caput, vniuerſaliter nomen ſuum manifeſtatum eſſet: & ipſe, pro vero Meſſia & Dei filio reciperetur: ipſi ſuperbiæ peccato, (vltra ipſam maliciam & peccatum contra Spiritum ſanctum) blaſphemiæ peccatum adiungẽs, ſeipſum diaboli filium, pro vero Dei filio geſſit: & conſequenter, de ipſo vero ſaluatore & vero Dei filio, contrarium dixit. Et ita, hic ſecundus ſuperbus Lucifer in terra, ſicut ille primus in cœlo, de quo ſcriptum eſt: *Aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero altiſſimo:* ipſum Chriſtum inuidioſè æmulans, illi idololatrico populo dixit, quòd in eorum præſentia (tanquam Filius ad Patrem) in cœlum aſcendere volebat. Sed hæc vltima, non ſicut aliæ præſtigiæ & deceptiones, ei ſucceſſit: quia, eodem momento, quo, magna cum omnis illius populi admiratione, in altum ſublatus, & à ſpiritibus malignis attractus, aſcendebat: cum maiori confuſione ſua & totius inferni, Petro orante, cecidit: vnde in terram præcipitatus, & iuſto Dei iudicio, caput ſuum ad petram cõtritum obſtinati ſui pectoris duritiem ſignificantem: in ipſo etiam ſecundo completum fuit, id quod de primo Lucifero prophetatum eſt: vt concludit, dicendo: *Veruntamen ad infernum detraheris, in profundum Laci.* Itaque, ſecundùm iſta notabilia exempla, & loca ſacra allegata, & diſtinctionẽ factam præceptorum, & peccatorum, (vt declaratum eſt) ad ipſum ſpiritum Deum, in eſſentiæ vnitate, & ad ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum, in perſonarum diſtinctione, particulariter directorum: & ipſi ſpiritui & parti rationali animæ peccatricis, particulariter attributorum: cognoſci poteſt, mediante ipſa gratia, quid ſit peccatum contra Spiritum ſanctum: & quantoperè iſtud mortiferum venenum ſpirituale, fugi debeat: vt res, directè, ipſi ſpiritui Deo, contraria: Et tantum contraria, quantum ipſe tremendus iudex ſignificat, dicens: *Qui dixerit contra Spiritum ſanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſæculo, neque in futuro.* Esa. 14. Mat. 12.

CAP. LXXXI.

Qui autem dixerit contra ſpiritum ſanctum, nõ remittetur ei, neque in hoc ſeculo, neq; in futuro. Si ſuperbiæ peccatũ, & blaſphemiæ peccatũ quod ei adiũgitur, ambo ſũt peccata contra ſpiritum ſanctum, vt dictũ eſt: Matt. 12.

& ipſa

& ipſa culpa, incurrenti peccatori non remittetur, neq; in hoc ſæculo, neq; in futuro: incurrēs primus peccator Adam, huius generationis humanæ pater, ſuperbiæ, & blaſphemiæ peccatum ſimul, ipſi ſpiritui, & rationali animæ parti, particulariter attributum: quomodo cùm in præſenti ſeculo abſolutus non ſit, (ſecundum ipſam ſententiam datam) quo ad pœnam corporalē: ipſa caro, vt irrationalis, contra ipſum Spiritum ſanctum non peccans: è contrario, remiſſionem obtinuit, per ipſum venturū Chriſtum, & ſacramenta, quo ad ſpiritualē animæ partem, cui ſpiritui, vt rationali, ipſum peccatum cōtra Spiritum ſanctum attribuitur? Adam in præſenti ſeculo remiſſionem non obtinuit, quò ad pœnam inflictam parti corporali, contra ipſum Spiritum ſanctum creatorem non peccanti: nō ratione ipſius conſequentis pœnæ corruptionis materialis: ſed principaliter ratione ipſius præcedentis ſeparationis ſpiritualis, cui ſpiritui & animæ rationali (vt dictū eſt) ipſa culpa attribuitur: in qua ſpirituali ab ipſa carne ſeparatione, quò ad tres perſonas diuinas, & ipſorum quatuor elementorum exhalationem, ab ipſa fæce & corruptione, quò ad quatuor attributa diuina: ipſa ſeparatio ipſius ſpiritus Dei potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, vnius & trini, ſignificata eſt. Non quò ad materiales pœnalitates corporales ſolùm: ab ipſa elementali diſcordantia propter peccatum cauſata, procedentes: ſed principaliter, quò ad formales pœnalitates & coniunctas ſpirituales animæ afflictiones, in occaſionem pœnitentiæ ipſius culpæ: cui, vt rationali, ipſa pænitentia (ſicut ipſa culpa) attribuitur. Et è cōtrariò, ipſa humana generatio, in futuro admiſſa fuit, per ipſum venturum Chriſtum & ſacramenta: nō ſolùm quò ad ſpiritualem remiſſionē per gratiam, ipſius culpæ: ſed quò ad corporalem ſuam, per gloriam, regenerationem, ad vitam ęternam reſurgendo: (omni mortifera diſcordantia euacuata) ab ipſo ſpiritu Deo creatore, trino, & vno, in eſſentiæ vnitate, effectam: vita ipſa æterna, in ipſo æterno Deo, ipſi tertiæ perſonæ Spiritui ſancto viuificanti, in perſonarum diſtinctione, particulariter attributa, amor vnionis & vitæ æternæ ipſius Dei, à Patre & Filio, reciprocè amantibus, procedens. Quia ſi ab ipſis primis patribus & primis peccatoribus, de arbore vetita comedentibus, ipſum graue ſuperbiæ peccatum commiſſum fuit, cōtra ipſum ſpiritum Deum, in eſſentiæ vnitate: cū ipſi vana ſuiipſorum æſtimatione, ſe dignos ipſa prærogatiua reputantes, quaſi dij facti eſſent, mediante ipſa inobedientia, à deceptore, & mendace tentatore procurata: & conſequenter, cū ignorantia credentes, ſe à Deo iniuſtè aggrauatos eſſe, ipſa prohibitione: ipſi ſuperbiæ peccato, blaſphemiæ peccatum addentes, in eo quod dicere volunt, credentes, quod ab ipſa certiſſima veritate, & bonitate infinita, deceptio, aut fictio aliqua procedere poſſet: omni hoc non obſtante, non fuit peccatū contra Spiritum ſanctum, quò ad perſonarū diſtinctionem: vbi ipſa irremiſſio ſequitur: quia non per malitiam, ſimplicitati ipſius columbæ Spiritus ſancti, particulariter contradicentem, in perſonarum diſtinctione: ſed per diffidentiam contra ipſum Spiritum Deum, quò ad eſſentiæ vnitatem, commiſſum fuit. & hac ratione, quòd non per malitiam, ſed per diffidentiam: ipſa amoris ſimplicitas, ſicut non totaliter læſa, ſemper ſeruata: remittetur hominibus. qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum, id eſt, quò ad ipſam malitiam, ipſa ſimplicitas ipſius tertiæ perſonæ Spiritus ſancti, ſicut particulariter læſa, particulariter euacuata: non remittetur ei, vt dicit, neque in hoc ſæculo, neque in futuro. Vnde, dicendo: *Qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſæculo, neq; in futuro*: intelligitur. neque in hoc ſæculo: cōfusè, quò ad communem mortem corporalem, (ſecundum

ſecundum primã ſententiam, morte morieris) ipſi rationali ſpiritui, contra ipſum ſpiritũ Deum, peccãti, attributam. neq; in futuro: diſtinctè, quò ad ipſam æternã proſecutionem futuram mortis corporalis & ſpiritualis ſimul, reſuſcitando: ab ipſo peccato contra Spiritum ſanctum, cauſatę. Vnde, ſecundùm ipſam diſtinctionem factam, peccati contra ſpiritum Deum vnum & trinum, in eſſentiæ vnione, ipſam communem mortem cauſantis: & peccati particulariter cõtra ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum, in perſonarum diſtinctione, ipſam ſecundam mortem futurã producentis: hoc tam iuſtum, quàm incõprehenſibile filij Dei iudicium, cõfuſè & diſtinctè, omnem hanc generationem humanam cõprehendit: ſecundum duo peccatorũ genera, in duo peccantium genera diſtinctã. ideſt, electorũ, & reprobatorũ: ſaluorũ, & cõdemnatorum: confusè peccantẽ contra ipſum ſpiritum Deũ, & diſtinctè contra Spiritum ſanctum. *Omne peccatum & blaſphemia remittetur hominibus*: confusè, quò ad primum: *Spiritus autem blaſphemia non remittetur*: diſtinctè, quò ad ſecundum.

CAP. LXXXII.

QVò ad primum: Cũ blaſphemiæ peccatum tã graue & horribile ſit: quomodo, *Omne peccatũ & blaſphemia remit-* Mat. 12. *tetur hominibus*? Intelligitur, ſecundum ipſam diſtinctionem factam, quando non per malitiam, contra ipſam ſimplicitatem, ipſi tertiæ perſonæ Spiritui ſancto, in perſonarum diſtinctione particulariter attributam: ſed per fragilitatem & diffidentiam, contra ipſum ſpiritum Deum, in eſſentiæ vnitate, ipſum peccatum & blaſphemia committitur. Omne peccatum & blaſphemia: idest, duo diſtincta, ſimul vnita: inquantum quod omne peccatum, in duas partes diſtinguitur, ideſt, peccatum communiter, quo ad communem corporis & animæ concurſum, in ipſius commiſſione: pars perpetua rationalis, & pars fragilis & corruptibilis irrationalis: ratione ipſius ſingularis vnionis, vtraque fragiliter ſimul cõcurrentes: & blaſphemia ſimul, diſtinctè, quò ad perpetuam & rationalem animæ partẽ: cui, ipſa generalis blaſphemia voluntariæ & non coactæ inobſeruationis & violationis diuinæ legis, particulariter attributa eſt. Sicut per euangeliſtam & prophetam ſanctum Ioannem ſignificatur, dicentem: *Et vidi de mari beſtiam aſcendentem, habentem capita ſeptem, &* Apoc. 13. *cornua decem, & ſuper cornua eius decem diademata, & ſuper capita eius nomina blaſphemiæ. &c.* Capita ſeptem: quò ad peccatum: ratione ipſius naturæ humanæ peccantis; & hebdomadalis carnis & ſpiritus diſcordantiæ, ideſt, quatuor elementorũ, & triũ potẽtiarũ, in ſeptem mortalia capita hebdomadaliter diſtinctum: & cornua decem, & ſuper cornua eius decem diademata: quò ad ipſam decimalem victoriam tranſgreſſionis diuinæ legis, ab ipſa beſtia habitã cõtra ipſum creatorẽ Deũ, quando homo mortaliter peccans; & ſimul ſeipſum à creatore ſuo ſeparans imaginem ſuam diuinam, in dæmonij imaginem, in ipſa hydrea beſtia ſignificatam, transformat. & ſuper capita eius nomina blaſphemiæ: quò ad ipſam diſtinctionem ſpiritualem, in hebdomadali natura humana: quia ipſe ſpiritus & anima rationalis, quamuis ſit fragilis, ratione ipſius ſingularis carnis & ſpiritus vnionis: vt dictum eſt: non tamen coactè, mediante ipſa diuina gratia, quæ ſemper prompta eſt: ſed voluntariè concurrit in ipſa voluntaria ſui à Deo ſeparatione, & adulterina cum dæmonio vnione, peccando, ipſum verũ ſponſum Chriſtũ reſpuẽdo: & ſimul ipſam legem & legislatorem Deum blaſphemando. blaſphemia cõtra Deum: in ipſa æmula carnis & ſpiritus transforma-

ſformatione, inuiſibiliter effecta peccando: inuiſibilis, & concordans imago hebdomadalis ipſius inuiſibilis Dei in homine, quò ad tres perſonas diuinas, & quatuor attributa, in inuiſibili concordantia hebdomadali potentiarum & elementorum, in principio, ad vitam perpetuam viſibiliter & rectè operando, teſtificata: in diſcordantem dæmonij imaginem, æmulatorio modo, contra legem diuinam, ſuperbè & diſtortè operando, transformata. Quia in ratione qualificatæ offenſæ, & diſtinctionis factæ, quòd non per malitiā, contra ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum, in perſonarum diſtinctione: (vt dictum eſt) ſed per fragilitatem, contra ipſum ſpiritum Deum, in eſſentiæ vnitate, ipſa vniuerſalis reparatio ſecundæ perſonę, verbi incarnati, ſemper adiuuantis: omne peccatū & blaſphemia (vt dicit) remittetur hominibus, & correſpondenter, in ſecunda clauſula. *Et quicumque dixerit verbū contra filium hominis, remittetur ei.* Qua ratione, cōtra filiū hominis? Ob qualitatem ſeu modū oſtenſę: quia videlicet, ipſe peccator in peccato, non per malitiam, ſed per fragilitatē, ab ipſa tam ſingulari, quàm fragili carnis & ſpiritus vnione cauſatam, fragiliter cōcurrit. & hac in ratione: contra filium hominis: & conſequenter, remittetur ei, ideſt, in paſſionis ipſius Chriſti merito, *qui peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum.* Remittetur ei ideſt, mediantibus ſacramentis: in Chriſti ſanguine virtutem accipientibus: eadem in ratione concurrentis crucis hebdomadalis carnis & ſpiritus, in contrariam medicinam ipſius hebdomadalis peccati diſcordantiæ, (vt dictum eſt) hebdomadaliter ordinatis. *Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei.* Ideſt, includendo ſimiliter illud primæ clauſulæ, (vt dicit) *Omne peccatum & blaſphemia remittetur hominibus.* vt declaratum eſt. Remittetur ei. ideſt, inquantum homo: ſecundùm diſtinctionem factam. ipſa condemnatio & iudicium, (ſecundùm ipſam malitiam) inquantum Deus, ſemper ſeruata. Sicut quò ad ſecundum, dicit: *Qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum: non remittetur ei neque in hoc ſæculo, neque in futuro.* Conformiter primæ clauſulæ, dicendo: *Spiritus autem blaſphemiæ non remittetur.*

Matt. 12

1. Pet. 4

Matt. 12

CAP. LXXXIII.

Spiritus autem blaſphemiæ non remittetur. Non remittetur: ideſt, quò ad ipſam malitiam, ſecundùm diſtinctionem factam. Vnde, tam publica blaſphemia, quādo per inhoneſta verba, publicè Deus blaſphematur: quā omne aliud peccatū publicum quando publicè contra diuinam legem peccatur, & Deus offenditur: vltra delictum maximum publicitatis peccati, (vt dictum eſt) hæc grauitas adiungitur, & ſecundùm inueſtigabilium iudiciorum abyſſum, irremiſſibilis particularis peccati contra Spiritum ſanctum. in ipſa malitia fundati, quod illi dicunt, contra id quod de ipſa bonitate diuina credunt: & iſti faciunt, tamen malitioſè vt ſolent, contra id quod ſciunt ſe obſeruare debere, ſecūdum ſuam ſanctam legem, & in tanto gradu, de publica conſuetudine, nouam legem facientes: quod in malitioſa eorum vitiorum & peccatorum approbatione, blaſphemanter contra Deum & ſuam ſanctam legem, fingunt admirari, & de illis malè dicunt, qui cum debito timore & tanti Dei reuerentia ſeparatè viuentes, in ipſa effrenata libertate publicitati peccandi, non concurrunt. Vnde idem Spiritus ſanctus, contra tales per apoſtolorum Principem: *Sufficit enim præteritum tempus ad voluntatem gentium conſummandam, his qui ambulauerunt in Luxurijs, deſiderijs, vinolentijs, comeſſationibus, potationibus, & c. in quibus nunc admirantur, non concurrentibus vobis in eandem Luxuriæ confuſionem,*

Mat. 12

1. Pet. 4

Iud. 11 *tem, blaſphemantes.* Sicut alio in loco, de ipſis peccatoribus. *Sicut Sodoma & Gomorrha, & finitimæ ciuitates ſimili modo exfornicatæ, & abeuntes poſt carnẽ alteram, factæ ſunt exemplum, ignis æterni pœnam ſuſtinentes. Similiter & hi carnem quidem maculant, dominationem autem ſpernunt, maieſtatem autẽ blaſphemant.* Itaque, tam ipſa turpium verborum blaſphemia, quàm ipſa peccata & vitia publica ſunt blaſphemia, contra Deum, & peccatum contra Spiritum ſanctum. Quòd ipſum blaſphemiæ peccatum per turpia verba grauiſſimum ſit, & quòd multa cum ratione euitari & exemplariter puniri debeat, omnibus notum & manifeſtum eſt. Sed quò ad propoſitum, quod non remittetur, (vt dicit Dominus) cum peccatum contra Spiritum ſanctum ſit: & ad exemplum noſtrum, vltra alia maiora & notabiliora, narrabitur hic caſus qui in quodam hoſpitali Romæ accidit: à quodam homine fide digno, qui ibi habitabat, viſus, & notatus. In ipſo loco pio inter alios ſeruientes vetulus quidam erat, qui multis annis in dicto hoſpitali ſeruiuerat, vetulus, & in hoc maledicto vitio & grauiſſimo blaſphemiæ peccato conſenuerat: ita quòd parua cum occaſione, (videlicet, aliquandò cum ei data erat) & magna audientium admiratione, ita vociferabatur, & in altam vocem blaſphemando prorumpebat, quòd impoſſibile videbatur in illa ætate, (octoginta enim annos & amplius natus erat,) niſi adiutus eſſet (vt credebatur) ab aliquo ſpiritu maligno. præter hoc peccatum, in iuuentute acquiſitum, iumenta ſequendo, & rarò detectum, aliud in eo vitium non cognoſcebatur: imò è contrario, in miniſterijs promptus erat, & in ſua oratione roſarij & frequentatione ſacramentorum ſingulis dominicis ita exactus, vt ab omnibus amaretur. Nihilominus, cum mortis ſuæ punctus inſtaret, tantopere mutatus eſt, vt impoſſibile fuerit eum reducere, ad nullanr ſupradictarum piarum rerum in auxilium ſuum aſſumẽdã: neque etiam, vt videre & adorare vellet, ſalutiferũ ſanctæ crucis Chriſti ſignum: aut aliquid de copioſiſſima ſua redemptione audire. Vnde, cum ad prandium vocatus eſſet ille homo, qui hoc factum narrauit, in cubiculum ſuum venit, multa cum mæſtitia, vbi prandere ſolitus erat, cũ prius dixiſſet, quòd ſtatim atq; in extremis eſſet eum vocarent. Et cum diſcubuiſſet, comedendo & ſimul mente orando, repentino horrore & incredibili terrore correptus (prout ipſe dixit) verè ſuper menſam formicam apparere vidit, & ſtatim, ſuperuenientem muſcam, velociter eam rapere, & aſportare volando: & tamen erat tẽpus, quo formicæ non apparent: nec muſcæ circumuolitant: & illico quidam ei nunciauit dicens: hoc in puncto miſerabilis ille Spiritum emiſit. Dominus miſereatur eius, quia, ſecundùm mala ſigna, omnes malè de ipſo iudicant: & dicunt, quòd blaſphemiæ peccatum, iuſto Dei iudicio, totius rei cauſa fuit. Et conformiter videtur quòd offenſus Spiritus ſanctns, huic perſonæ, ſignificare voluit, huius rei cõfirmationem, per hanc myſterioſam ipſius formicæ viſionem, hominem propriè ſignificantis: ab ipſa muſca impropriè exportatæ. quia, formica muſcæ paſtus non eſt, immo, è contrario. & nõ à muſca formica, ſed formica à muſca naturaliter portatur & ſuperatur. Vnde, credi poteſt, quòd illa nõ erat formica, neq; verè muſca: in qua forma vt ſæpius viſum eſt, dæmones in talibus occaſionibus apparere ſolent: ſed myſterioſa ſimilium rerum viſio, in cõfirmationem ipſius primæ & ſecundæ concluſionis, dicendo: *Spiritus autem blaſphemiæ non remittetur. &, qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum: non remittetur ei, neque in hoc ſæculo, neque in futuro.* Vnde apoſtolus conformiter, tam ipſa blaſphemantia ſigna interioris iræ contra ipſum Spiritum

Deum, voce clamando & ſtridendo: (vt hic miſer homo faciebat) quam ipſam pronunciatam blaſphemiam exteriorem, contra ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum, deteſtando, ſic dicit: *Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blaſphemia tollatur à vobis cum omni malitia: & cæt.* Cum omni malitia: myſterioſè Ideſt, non ſolùm ipſa blaſphemia: ſed ſimul ipſa malitia, radix & fundamentum ipſius peccati contra Spiritum ſanctum. Quod congruit

Epheſ. 4. cum his verbis præcedentibus: *Omnis ſermo malus ex ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus. Et nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei: in quo ſignati eſtis, in die redemptionis. & cæt.* Et nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei. Quomodo intelligere debemus, quòd propter peccata, ipſe ſpiritus Deus, & particulariter ipſa tertia perſona Spiritus ſanctus, propter ipſam malitiam, & blaſphemiæ peccatum contriſtetur? Hoc modo: Non quod in ipſo impaſſibili Deo, ſit ira: ſed eſt ratio ipſius iræ, & contriſtationis Spiritus ſancti: ratione ipſius vnionis baptiſmalis cum ipſo ſpiritu Deo: mediante ipſa charitate Spiritu ſancto, formæ diuinæ legis, effectæ: ipſam legem, in Baptiſmo, & legislatorem Deum acceptãdo: & ſimul ipſi mundo, & dæmonio, renũtiando. & hac ratione dicitur, in ipſa cõtriſtatione animæ, ira, & indignatione ſpiritus rationalis, cõtriſtare ſe ſimul Spiritus ſanctus: ipſe irrationalis impet⁹ iræ & pronũtiatæ blaſphemiæ cõtra ipſam promiſſam legẽ, & legiſlatorẽ Deum, ſimul in homine, ipſi formæ charitatis, & ſuaui iugo Spiritui ſancto, cõtradicens: & in iudicio & confuſione ipſius peccatoris, cõtriſtãs. Ita quòd ipſi ſpiritui humano ira: & ipſi ſpiritui diuino, ratio ipſius iræ & cõtriſtationis, in iudicio & cõdẽnatione ipſius peccatoris attribuitur, *in quo ſignati eſtis, in die redemptionis.* Ideſt, in ipſo charitatis ſigno: per manſuetudinem & ipſius Chriſti patientiam, in redemptionis die moriẽdo, particulariter demõſtratam, correſpondendo ei, quod in huius capituli principio proponit, incipiendo: *Obſecro itaque vos ego vinctus in Domino, vt dignè ambuletis vocatione qua vocati eſtis, cum omni humilitate & manſuetudine, cum patientia ſupportantes inuicem in charitate, ſolliciti ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis. Vnum corpus, & vnus ſpiritus, ſicut & vocati eſtis in vna ſpe vocationis veſtræ. Vnus Dominus, vna fides, vnum Baptiſma. Vnus Deus & pater omnium, qui eſt ſuper omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.* Et hac ratione: Omnis amaritudo (vt dicit) & ira, & indignatio, & clamor, & blaſphemia tollatur à vobis cũ omni malitia. quæ eſt fundamentum (vt dictum eſt) ipſius irremiſſibilis peccati contra Spiritum ſanctum.) *Eſtote autem inuicẽ benigni, miſericordes, donantes inuicem, ſicut & Deus in Chriſto donauit vobis.*

CAP. LXXXIV.

ET quemadmodũ ipſa præcepta & peccata, decimaliter & hebdomadaliter ordinata, in duas partes diſtinguũtur: ideſt, ſpiritualia contra ipſum ſpiritum Deum, (vt dictum eſt) & corporalia, contra ipſum filium hominis Chriſtum: Ita etiam particulariter eccleſiaſtici ordines, per quos ad dignitatem ſacerdotalem aſcenditur, in eodem myſterio manifeſtationis Dei in carne, in ipſa hebdomadali vnione carnis & ſpiritus in homine, ſignificatæ, hebdomadaliter etiam ordinati ſunt: & in duas partes, (id eſt, minores, & maiores) ratione ipſius vnionis carnis & ſpiritus, Dei & hominis ſimul, quaſi materia & forma, myſterioſè diſtincti. vt ſupra ad aliud propoſitum iã accõmodatũ eſt. Quatuor ordines minores, quò ad ipſã partem elementalem corporalem, & ratione ipſorum quatuor attributorum diuinorum, in ipſis quatuor elementis (vt dictum eſt) ſignificatorum: & tres maiores, quò

ad

quò ad partem ſpiritualem, et tres perſonas diuinas, in ipſis tribus animæ potẽtijs, ſignificatas. vna particularis hebdomada ſpiritualis in terra, ſacrificans, ipſi diuinæ in cœlo correſpondens: ex tribus perſonis diuinis (quò ad ipſum vnum et trinum Deum) et quatuor attributis ipſius Dei, id eſt, potentia, ſapientia, iuſtitia, et bonitate infinita, conſiſtenti: qua in ratione ſpiritualitatis particularis, et particularis vnctionis ſacerdotalis: tam peccata contra ipsum ſpiritum Deum, in eſſentiæ vnitate, ab ipſa carnis fragilitate procedentia: quàm illa, contra ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum, in perſonarum diſtinctione, ipſi ſpiritus malitiæ particulariter attributa: incomparabiliter grauiora ſunt: et magis propriè contra Spiritum ſanctum. Et ſicut ipſi ordines in duas partes, minores et maiores: ita et ipſa peccata, in duo peccatorum genera; minus, aut magis grauium, particulariter diſtinguuntur. Id eſt, peccata grauia, contra ipsum ſpiritum Deum, in eſſentiæ vnione, ratione ipſius particularis perſonæ ſacratæ & vnctæ: & peccata grauiſsima, &, vt dicit Dominus, irremiſſibilia; contra ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum, in perſonarum diſtinctione; ratione ſacroſanctæ poteſtatis & authoritatis eccleſiaſticæ, & ſacerdotalis, in ipſius vſu, ſecundùm ipſam dignitatem & vniuſcuiusque obligationem; in ipſius gregis Chriſti gubernatione, ſacramentorum miniſtratione, in remiſſionem peccatorum: (gradatim à ſimplicibus preſbyteris, & ordinarijs parochianis, aſcendẽdo ad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, Cardinales, & Papam:) à recto ordine ſpirituali deuiando, & iuſtum ſuum limitem, contra ipſum ordinem & legem diuinam transgrediendo: interminatam & vnicam diuinam poteſtatem ipſius vnici & omnipotentis Dei, malitioſè & temerariè vſurpando: & ſimul in ipſum irremiſſibile peccatum contra Spiritum ſanctum incurrendo. *Quis autem veſtrum cogitans, (dicit Dominus) poteſt adijcere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum?* Id eſt, aliam menſuram & regulam particularem, contra vniuerſalem quam dedi meæ ſanctæ legis. Cubitus, intelligitur, à manu, vſque ad curuaturam brachij: à Domino myſterioſè adductus, quia omnis humana operatio, maximè vſu ipſius manus authoritatis eccleſiaſticæ, in rebus ſpiritualibus, aut temporalibus, ſemper comitata eſſe debet (vt manus cum brachio) ipſo cubito & menſura diuinæ legis. Myſticè dicit, *Ad ſtaturam ſuam*, non quò ad ipſius ſtaturę humanę magnitudinem: ſed, per comparationem & exemplum, quò ad magnitudinem (magis aut minus) authoritatis diuinæ, ſecundùm ipſos dignitatis & authoritatis eccleſiaſticæ gradus, in ipſa varietate ſtaturæ vniuſcuiuſque perſonæ, ſignificatæ: ipſa manus & cubitus ſimul, ipſi menſuræ & perſonæ magnitudini, proportionaliter correſpondendo. Igitur, variæ ſunt menſuræ ipſius diuinæ legis in Eccleſia Dei? Abſit: hoc prohibet Dominus. Vna eſt lex in vniuerſali æqualitate menſuræ, omnibus æqualiter ordinata, ab ipſa vnica & vera luce ipſius iuſti illuminantis Dei, dependens: ſed variæ menſuræ, quò ad varios ipſius lucis gradus, in ipſius obſeruatione: ſecundùm varietatem ipſorum graduum poteſtatis ſpiritualis, aut temporalis, & neceſsitatem ipſius luminis in vſu ipſius authoritatis & officij, variè miniſtratæ. Vnde Dominus ipſi ſummo Pontifici, quò ad ipſam authoritatem ſupremam pontificalem; *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. & tibi dabo claues regni cælorum. Et quodcumque ligaueris ſuper terram erit ligatum & in cælis, & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* ſicut quò ad ſuum correſpondens lumen particulare; dicit etiam particulariter Petro. *Ego autem rogaui pro te vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos.* qua

Mat. 6.

Mat. 16.

in ratione particularis luminis, immediatè & particulariter communicati, *Beatus es Simon Bar Iona*:(id eſt, filius columbæ) *quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus qui in cœlis eſt.*(& conſequenter) *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus : & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam: &c.* Filius columbæ: Quia, ſicut columba, pullo ſuo, diſpoſitum corporalem cibum, à calido pectore ructando, ſuggerit: Ita comparata columba diuini et viuificantis amoris Spiritus ſancti, ipſi filio columbæ ſummo pontifici & vniuerſali paſtori, cibum ſpiritualem ipſius lucis & doctrinæ legis diuinæ, & euangelicæ, in ſimili diſpoſitione digeſtionis ſalutiferæ intelligentiæ veræ, ad ſuſtentationem ipſius corporis vniuerſalis commiſſi gregis fidelium, neceſſarium, primò & principaliter communicat: qui deinde ab ipſo primo capite, omnibus alijs membris in virtute ſanctæ obedientiæ colligatis, diſpenſatur. Ita quòd, magnitudo ſtaturæ ſuæ & maioris luminis, ipſi ſupremæ & maiori poteſtati in terra, correſpondens, complectitur & continet in ſe vniuerſaliter omnes alias ſtaturas & lumina cuiuſuis gradus & conditionis ſint: ſuper omnes alios mundi legislatores, præteritos, præſentes, & futuros, in approbatione, aut reprobatione omnium legum & ordinationum eorum. Quia, cùm illa lex & ordinatio, tam in ſpirituali, quã in temporali, ſolùm obſeruari debet, quæ conformis eſt ipſi legi diuinæ, & euangelicæ, in ipſo zelo honoris Dei & vtilis proximi fundatæ, & ad ipsam charitatis formam reductæ: ipse vnicus in terra & particularis filius columbę Spiritus ſancti, cui ipsa lex diuina, & ſcriptura ſacra veteris & noui teſtamenti attribuitur, conſequenter omnium rerum vnicus iudex eſt: & ad ipſum figuratũ Moyſen, vt maiorem lucem, ratione officij & primatus ſui, maximè cõmunicatã, vniuersalis deciſio omnium mũdi controuerſiarũ pertinet: tam ſecularium & temporaliũ, quàm ſpiritualium, & eorũ quæ ad fidem pertinent, in eo quod vnusquiſque credere & obſeruare debet, vt ſaluus ſit: ſicut re ipsa, ſemper in ipsa Eccleſia Dei, obſeruatum fuit, mediantibus ſanctis concilijs: cum authoritate & ordine ſuo apertis, & clauſis: & omnia conclusa, & determinata. Ita quod, qui contradiceret dissentiendo in vno iota ab eo quod iam determinatum, & à ſummo pontifice approbatum eſt: contra Spiritum ſanctum diceret: et *non remittetur ei.*(vt dicit Dominus) *neque in hoc ſeculo, neque in futuro.* Quia, *Quis autem cogitans*, (vt dicit) *poteſt adijcere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum?* Cogitans: id eſt: Cogita quantum vis, ô hæretice, fili diaboli, in tua malitia perſeuerando, addere ad paruam ſtaturam lucis tuæ, aliam lucem, contra ipſam veram et maiorem lucem ipſius colũbæ Spiritus ſancti, mediante ipso filio columbæ ſummo pontifice, et capite vniuerſali, approbante, ipſi corpori ipſius tam fidelis, quàm colligatæ Eccleſiæ, communicatam: quod ſemper ab ipſis tenebris tuæ superbiæ et malitiæ excæcatus remanebis: à quo ſchismate, et consequenti priuatione ipſius gratiæ et veræ lucis procedũt omnes aliæ tenebræ multitudinis. veſtrorum errorum, et irremiſſibilium peccatorum contra Spiritum ſanctum; ſicut à Domino, in eodem capitulo ſignificatur, dicente: *Si ergo lumen quod in te eſt tenebræ ſunt: ipſæ tenebræ quanta erunt?* Mat. 6.

CAP. LXXXV.

ET ſicut magnitudo ſtaturæ et maioris lucis ipſius figurati Moyſis ſummi Pontificis Romani, vniuersalis interpretis legis diuinæ et euãgelicæ, ipſi ſupremæ et maiori authoritati in terra correſpondens, vniuersaliter in ſe complectitur et continet omnes alias ſtaturas et luces omnis gradus et conditionis, velut iudex vniuersalis in terra relictus (vt dictum eſt) ſuper omnes alios mundi legislatores, omnis co-

nis co-

nis eorum legis et ordinationis: Ita etiam, Iac. 1. quia *omne datum optimum*, (vt ſcriptũ eſt) *& omne donum perfectum, de ſurſum eſt, deſcendens à patre luminum*: tam ipsum maius pontificale et ſpirituale, quàm alia lumina temporalia omnium aliorum mundi legislatorum, ad ipsum ſuperius lumen æternum ipſius æterni patris et creatoris Dei, reducuntur. Sicut ad æternum ſacerdotẽ Chriſtum filium ſuum, viuorum et mortuorum iudicem, *lumen de lumine, Deum verum, de Deo vero*, vltima ſententia pertinet: in vniuerſa declaratione et luce, ſecundùm ipsam legem et formam charitatis Dei, ſimiliter iudicantẽ, in vltimo die et vniuersali iudicio, per ipsum tremendum iudicem pronuntiata. qua in ratione, ipsa lux, per eandem filiationis viam in charitate Spiritu ſancto, in obſeruatione ipſius diuinæ legis, et diligẽtiæ particularis quod inuiolabiliter obſeruata ſit, et à nulla alia lege humana & additione contraria, mota & impugnata: (vt dicit: *apud quem non eſt tranſmutatio, nec viciſſitudinis obumbratio*) ſecundùm vniuſcuiusque obligationem communicatur. Ita quòd, quiuis legislator temporalis, aut ſpiritualis, qui legem faceret, & ordinationem aliquam contradicentem, & non conformem ipſi legi diuinæ, & euangelicæ: diceret contra Spiritum ſanctum: quo digito Dei ipſa diuina lex ſcripta eſt:
Deut. 9. & ipſa veritas & lux, per ipſam charitatem Dei, formaliter communicata: *et non*
Mat. 12. *remittetur ei* (vt dicit) *neque in hoc ſæculo, neque in futuro*. Quia: ſicut non eſt authoritas in terra diſpenſandi in hoc: neque etiam, id faciendo, aut diſpenſando, in mundum ipſum delictum introducendo, parcendi ſimul ipſi peccato, neque ſucceſſori. Et bona excuſatio non eſt: ego hoc non feci. Quia, hoc modo diſſimulando, de nouo cum effectibus conſentiendo, eosque approbando: ſimiliter, perpetuò contra Spiritum ſanctum dicit. Vnde ſubditur: *Non remittetur ei neque in hoc ſæculo, neque in futuro*. id eſt, omnia genera perſonarum, graduum, & ſtatuum comprehendendo. & in ſpirituali principaliter; (vt erant illi leuitici ſacerdotes & phariſæi, ad quos loquebatur Dominus, particulares legis interpretes) vbi maius eſt peccatum contra Spiritum ſanctum: & maior inobedientia contra ipſum Deum: de qua timere debemus, quod Deo permittẽte, vniuerſalis inobediẽtia nõ procedat. ſignificatũ ab offenſo Spiritu ſancto, in perſona ipſius Chriſti loquente & dicẽte: *Scio* Apo. 2.
opera tua, & laborem, & patientiã tuã: &c. & ſuſtinuiſti propter nomen meum, & non defeciſti: (nõ deficiet Eccleſia, neque deficere poteſt: ſicut in ſequenti tractatu verificabitur) *ſed habeo aduerſum te pauca. quod charitatem tuam primã reliquiſti. Memor eſto itaque vnde excideris: & age pœnitentiã, & prima opera fac ſin autẽ: venio tibi, & mouebo candelabrũ tuũ de loco ſuo, niſi pœnitentiã egeris. &c.* quæ prophetia iam adimpleta eſt: & videmus, quod ſemper propter peccata noſtra, perpetuò adimpletur. Vbi ſunt magna illa cãdelabra oriẽtalia, meridiana, & ſeptẽtrionalia etiã, ſeparatæ Germaniæ & Angliæ, cũ alijs populis rebellibus? fortè mota nõ ſunt, & à multiplicata ſecta Mahometana, & ab omnibus alijs hæreſib⁹ occupata: & illi miſeri Chriſtiani, tamẽ ſanctæ Eccleſiæ Romanæ non obedientes, ab ipſis ſubiugati? & nõ ſine myſterio, Deo permittẽte; hęc peccata grauia, & irremiſſibilia cõtra Spiritũ ſanctũ, ſignificãdo, ſecta Mahometana. (vltra alios errores) cõtra Spiritũ ſanctũ particulariter fundata, ficte & mali- Matt. 10.
tioſè ipſã falſã legẽ & alcoranũ, tertio angelo Gabrieli, qui interpretatur, Fortitudo Dei, attribuẽdo: ipſã tertiã perſonã ſpiritũ ſanctũ ſignificanti. Ita quòd, in ſpirituali principaliter, & poſtea in tẽporali: à ſũmo pontifice incipiẽdo, vsq; ad minimũ curatũ, aut cõfeſſorẽ religioſũ aut ſecularẽ, qui in Eccleſia Dei ſacramẽta adminiſtrat, in remiſſionẽ peccatorũ: & ab Imperatore, in temporali, vsq; ad minimum iudicem qui iuſtitiam adminiſtrat. ſicut ipſum primum caput ſpirituale, à quo figurato Samuele

ipſa

Matt.16. ipſa regalis vnctio etiam, per Dei ordinem deriuatur, ſancto Petro dicit: *Beatus es Simon Bar Iona. &c.* & , *Tu es Petrus: & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam. &c.* Simon Bar-Iona. Id eſt, Obediens, & filius columbæ, vt dictum eſt. per quam viam obedientialis vnionis charitatis, & filiationis paterni amoris in Spiritu ſancto, ipſius Dei, in obſeruatione diuinæ legis, & diligentiæ particularis, quod obſeruata ſit in ædificatione ipſius corporis et Eccleſiæ ſuæ: ipſa maior lux, ipſi ſupremæ, & maiori authoritati in terra, correſpondens , communicatur.

CAP. LXXXVI.

Ioan.20. *SIcut miſit me Pater, & ego mitto vos.* (id eſt, ipſis apoſtolicis ſacerdotibus confeſſoribus, vniuerſaliter loquendo.) *Hoc cum dixiſſet, inſufflauit: & dixit eis ; Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata , remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt. &c.* Accipite Spiritum ſanctum: Id eſt, ipſam charitatis formam , quam habituri eſtis in adminiſtratione, tam huius pœnitentiæ, quã aliorum ſacramentorum , ad quam diuina lex reducitur : ſecundum quam legem & formam, gratis, & extra omnem cupiditatem humanam , ipſum iudicium facturi eſtis. Et conformiter huic, cum miſſi fuerũt ad illam primam & particularem prædicationem , & infirmitatum corporalium curationem, ſpiritus immundos eijcientes, in quibus, ipſæ maiores infirmitates ſpirituales peccatorum, in principali liberatione ipſorum malignorum ſpirituum ſignificatæ ſunt: ſimiliter ab ipſo diuino magiſtro & ſaluatore , præuenti et admoniti Matt.10. fuerunt, dicente, *Nolite poſſidere aurum , neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris: &c.* ſed quia, cum nondum eſſet ipſa humana redemptio per ipſum facta, non erat in effectu ipſius remiſſionis peccatorum: non inſufflauit, neque dixit, *Accipite Spiritum ſanctũ:* ſicut in hac alia conceſſione ipſius particularis poteſtatis diuinæ, & iudicij remiſſionis & retentionis ipſarum culparum : poſtglorioſam ſuam reſurrectionem , apoſtolicis ſacerdotibus confeſſoribus, vniuerſaliter conceſſæ: & ipſe Spiritus ſanctus, myſterioſè, per ſacri ſui oris ſufflationem infuſus. neque etiam, hoc modo, & præſentialiter, (facta ipſa redemptione) cum ituri eſſent ad vniuerſalem omnium gentium prædicationem : quo ad ſancti Baptiſmatis ſacramentum; vt dicit: *Data eſt mihi omnis* Matt.28. *poteſtas in cælo & in terra. euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, &c.* & non inſufflauit. & cæt. Et hoc eſt myſterium. Quod ipſum primum iudicium mundationis peccatorum, in merito infinito ipſius ſaluatoris filij Dei, in cruce mortui, mediante ſacramento ſancti Baptiſmatis, applicato, commune eſt omnibus tribus perſonis diuinis : à quo communi conſenſu, vt communis offenſa, conſequenter ipſius humanæ naturę redemptio procedit, per Verbum, ſe incarnando, moriendo, et reſurgendo effecta, ſicut ipſe Chriſtus ſignificat, dicens: *Nunc* Ioan. 12. *iudicium eſt mundi. : nunc princeps huius mundi eijcietur foras.* in ipſa trina confeſſione, & credulitate pœnitentiali ipſius impletæ redemptionis & ſaluationis, ab ipſo mundo minori, totaliter eiectus . qua in ratione trini & communis conſenſus, & particularis medij, *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo. &* Mat. 28. *in terra.* (vt dictum eſt) *euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Et conſequenter : *Et ecce mittam promiſſum Patris mei in vos:* Id eſt, ab ipſis, Patre, & Filio: quò ad ſuam communem proceſſionem, promiſſum & miſſum communiter. ſed in hoc ſecundo iudicio ſacramenti pœnitentiæ : ſequenti ipſum primum baptiſmale: ipſa noua malitia, ipſi recuperatæ innocentiæ, ſicut originalis, illi primę in Adamo, in loco ſuæ regenerationis in gloria, ſuccedens : per ſeipſum & ante

ſuam

ſuam aſcenſionem in cœlum, in teſti-
monium vniuerſalis iudicij, reſurgendo:
quod futurum erat in ſuo primo aduentu:
& propter ipſum peccati impedimentum,
ad ſecundum ſuum aduentum dilatū fuit.
in quo, ipsa tremenda ſententia & iudici-
um retentionis peccatorum, ad pœnam &
confuſionem æternam reprobatorum: &
remiſſio vniuerſalis ipſarum culparum (i-
psam primam causam ipſius mortis, & fo
mitis peccati originalis, totaliter remouē-
do) ad gloriam & vitam æternam electorū,
ſimiliter ore ſuo proprio pronūtiata erit.
& hoc: ratione ipſius ſecundæ offenſæ, &
noui contemptus ipſius redemptionis,
mediante ipſa humana natura, effe-
Ioan. 5. ctæ. Vnde alibi dicitur: *Et poteſtatē dedit*
ei etiam iudicium facere, quia filius hominis eſt. &
per ipsam ſufflationem: ipse viuificans Spi-
ritus ſanctus, in ipſos apoſtolicos & iudi-
cantes confeſſores infuſus, in teſtimonium
ipſius ſecundæ vitæ & nouæ regenerationis
in gloria, reſuſcitando, id quod fiet per no-
uam reunionem elementorum, & viuifi-
cantem ſufflationem æternam Spiritū ſan-
ctum, ab ipſo ore & duobus labijs, Patre, &
Filio, procedentem, à principio, in ſua pri-
ma & myſteriosa hominis creatione teſti-
Gen. 2. ficatum, iuxta illud: *Formauit igitur Dominus*
Deus hominem de limo terræ, & inſpirauit in faciem
eius ſpiraculum vitæ, & factus eſt homo in animam
viuentem. Iudicium remiſſionis peccato-
rum: ratione ipſius nouæ & ſimplicis pœ-
nitentiæ præſentis, & fragilis commiſſio-
nis futurę (vt dictum eſt) contra ipſum ſpi-
ritum Deum, in eſſentiæ vnitate remiſſibi-
lium: & iudicium retentionis peccatorum
contra ipſam tertiam perſonam Spiritum
ſanctum, in diſtinctione perſonarum, irre-
miſſibilium: ratione contrariæ impœni-
tentiæ præſentis, & inueteratæ malitiæ &
duritiæ relinquendi peccatum, ſæpius con
feſſum, ſubſtantiam, & vxorem alienam:
id quod repugnat diuinæ legi & formæ
charitatis: ipſo digito Dei amoris æterni
ſcriptæ & ordinatæ.

CAP. LXXXVII.

SIcut miſit me Pater, & ego mitto vos. Hoc Ioan. 20.
cum dixiſſet, inſufflauit: & dixit eis, Accipite
Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata,
remittuntur eis: & quorum retinueritis, retēta ſunt.
&c. in qua ſufflatione, et pronuntiatis ver-
bis, duæ res diſtinctæ conſiderandæ ſunt.
Prima eſt, donatio ipſius Spiritus ſancti et
luminis ſupernaturalis, in ipso iudicio:
(ſicut alio in loco, *Tunc aperuit illis ſenſum, vt* Luc. 24.
intelligerent ſcripturas) et per medium ipſius
inſufflationis et halitus corporalis, in te-
ſtimonium ſuæ promptæ et vitalis inſpira-
tionis et gratiæ, in vnione Patris, et ſuæ in-
quantum Deus, in ipſis duobus labijs ſigni-
ficati, à quibus ipse procedit, ipſis apoſtoli
cis ſacerdotibus confeſſoribus infuſus. ab
omni alia mortifera contagione ipsorum
morborum, in ſua curatione et remedio,
ſecundùm propriam diſpoſitionē ipſius re
cipientis medici et confeſſoris, præſeruās.
Secunda eſt, forma charitatis, (vt dictum
eſt) quæ obſeruari debet in ipsa admini-
ſtratione ipſius iudicialis ſacramenti: ſa-
cram legem diuinam, in ipsa charitate fun
datam, et ab ipso Spiritu ſancto et digito
Dei ſcriptam, ſemper ſeruando: et confor-
miter iudicando. et hoc, de obligatione eſt.
Quia: et ſi non omnes ipsam diſpoſitiuam
perfectionem habere poſſunt: omnes, ſal-
tem, habere poſſunt ipsam firmam reſolu-
tionem et propoſitum obſeruationis for-
mæ legis diuinæ, ipſi adminiſtrationi ne-
ceſſariæ. cui formæ charitatis æternę Spiri-
ritus ſancti ipsam legē cōprehendētis, ipse
effect⁹ remiſſionis et retētionis peccatorū,
tam in ipſo particulari, quàm in vniuerſa-
li iudicio, attribuitur. ſicut ab ipso vniuer-
ſali viuorum et mortuorum iudice declara
tur: in ipsa facta charitate, aut negata mi-
ſericordia, (vt dicit: mihi vel non mihi fe- Mat. 25.
ciſtis) iuſtam ſuam ſententiam fundante. I-

ta quòd, quando ſacerdos confeſſor, ex ſeipſo iudicat quod non eſt in ſtatu et diſpoſitione vt ipſum preſeruatiuum donum et gratiam recipere poſſit, in ipſius ſacramēti adminiſtratione, ſecundū vniuſcuiuſque diſpoſitionem, concurrentem: neque vt obſeruare poſſit ipſam charitatis formam & legem diuinam, (quod de obligatione eſt) ſine periculo contra veniendi aut incurrendi in aliquam ipſarum mortalium prohibitionum, & contagioſorum morborum: ab ipſa adminiſtratione abſtinere debet. & id non faciendo: quò ad ipſam tam malitioſam, quàm temerariam præſumptionem, peccaret contra Spiritum ſanctum: in qua forma obſeruationis diuinæ charitatis, (vt dictum eſt) ipſum iudiciale ſacramentum fundatum eſt. Sicut aliquod ipſorum peccatorum mortalium, in ipſa adminiſtratione committendo: vltra ipſum graue delictum, quò ad ipſam mortalem diuinæ legis transgreſſionem: adderet hoc aliud grauius, (& vt prædicit Dominus, irremiſſibile) contra Spiritum ſanctum, quo ad ipſam particularem obligationem rectæ adminiſtrationis ipſius ſacramenti. & eò grauius eſſet, quando, cum eſſet reus, auderet ſimul ipſius delicti iudex eſſe: applicando ſæpius ipſi perſonæ pœnitenti, & conſentienti, ſolitam abſolutionem ſacramentalem: in ipſo peccato ambo malitioſè durantes & perſiſtentes, cum maiori contemptu & ipſius ſacramenti deriſione. Et quantò magis irremiſſibile, illis quæ prædicit Dominus, & in maiori malitia & iniquitate fundatum, (ipſam debitam ſimplicitatem & timorem Dei paternalem, non ſolùm in ſeipſo, pœnitētiæ patre, ſed in eadem filia & pœnitenti, euacuando) quando, mittendo manum in foramen ipſius pectoris & conſcientiæ ſimplicis & virginalis, quantò magis ipſum liberum inueniret à talibus carnalitatibus & inhoneſtis cogitationibus, tantò magis auderet venenare, & ibi reponere de ipſis venenoſis aſpidibus & ſerpentibus, quibus ſuum plenū eſt? & quod loco patris & protegentis paſtoris in conſeruationem & defenſionem, diſpergens lupus eſſet, in deuorationem interiorem, & exteriorem ipſius innocentis agni, & ſimplicis ouis Chriſti? Bonitati ſuæ infinitæ placeat, quòd ſimiles caſus & abominationes, nunquam in ſua ſancta Eccleſia interueniant. quia, hæc eſſet mera ipſi Spiritui ſancto contradictio, cum contrarijs effectibus illius, quod ipſa lux & veritas promittit, quod ad ipſius ſaluatoris aduentum, mediantibus ſacramentis, efficiendum erat. vt dicit *Habitabit lupus cum agno: & pardus cū hædo accubabit: &c. Et puer paruulus minabit eos.* ſuper quod in vniuerſalē exhortationem, & particularē bonorū cōſolationem, & malorum confuſionem, ipſa gratia mediante, aliquid ſequenti capitulo dicetur. Iſa. 11.

CAP. LXXXVIII.

H*Abitabit lupus cum agno: & pardus cum hædo accubabit. &c. & puer paruulus minabit eos.* Hoc: per myſterioſam comparationem: ipſam tam raram, quā fructuoſam obedientiam ſpiritualem, credendo & operando, & correſpondentem pacem carnis & ſpiritus, quæ in humana natura futura erat in præſentis gratiæ ſtatu, ſignificando. per medium ipſius redemptionis & virtuoſorum ſacramentorum, effectum. Id eſt, ipſam rebellem carnem, poſt peccatum, in ipſo lupo & pardo ſignificatam: in teſtimonium præteritæ ſuæ dominationis & pacis, in illo innocentiæ ſtatu, & futuræ quæ expectatur in illo gloriæ & vniuerſalis reſurrectionis in Chriſto, ſubiugando. & in ipſo nouo ſtatu per gratiam, recuperatæ innocentiæ, in virtute ipſius nouæ cuſtodiæ & obedientiæ Dei & hominis ſimul, & ſacramētorū, ipſum hominē, à peccato, ad gratiam reducentiū, extra ipſas carnales noxas conſeruātiū ipſa caro & pars ele- Iſa. 11.

menta-

mentalis,in originali diſcordantia & peccati fomite remanendo. Dicit Spiritus ſanctus: de ipſa gratia & Patris ſapientia Verbo æterno: ad hoc propoſitum loquendo: Sap.10. *Hæc illum qui primus formatus eſt à Deo, pater orbis terrarum, cùm ſolus eſſet creatus, cuſtodiuit, & eduxit illum à delicto ſuo, & dedit illi virtutem continendi omnia. & c.* Cuſtodiuit,& eduxit illum à delicto ſuo. Id eſt. (vltra id quod iam ad aliud propoſitum dictum eſt) eum à delicto ſuo educendo, ad eum cuſtodiendum venit. Quomodo, à delicto ſuo educendo, cùm nondum in ipſam culpam incidiſſet? Non eſt improprius ſermo: non eſt improprietas dicendi in ſcriptura diuina: niſi, (aliquando) per impropriam intelligentiam humanam. Dicitur, propriè & rectè, à delicto ſuo eductus: quatenus, fuit à ſuo creatore ab incitanti ipſius peccati cauſa liberatus: & extra futuras noxas concupiſcentiarum carnis, in ipſo lupo & pardo ſignificatas: ab ipſa elementorum diſcordantia, poſt peccatum, cauſatarũ. *Caro enim* (vt ſcriptum eſt) *concupiſcit aduerſus ſpiritum: ſpiritus autē aduerſus carnem. & c.* Gal.5. Vnde, præuiſa in homine ipſa inordinatione: eduxit illũ à delicto ſuo: cùm eſſet à creatore ſuo, in primæua ſua productione in omni pace & concordantia elementali formatus. & hac in parte: à delicto ſuo: ipſam cauſā concupiſcentiæ carnis, ſua culpa cauſatæ, remouendo: & ſimul, ei legē & obedientiæ formam dādo, ab ipſo delicto inobedientiæ educēdo. à delicto ſuo. quia ipſũ peccatũ, nō per carnis fragilitatem, & elementorum diſcordantiam commiſſum fuit: ipſam inordinationem, ipſi diuino magiſtro & formatori attribuendo: à quo creatus in ipſa perfectione æqualitatis et concordantiæ, imò, hac in parte, ab ipſa ſtimulanti cauſa & noxa, liberatus fuit: ſed per diffidentiam et ſpiritus malitiam, et malum ſui liberi arbitrij vſum, cauſatũ fuit. in qua rationali parte, ipſe homo intelligitur. *& dedit illi virtutē continēdi omnia.* Quia: ſicut res omnes, fuerunt pro eorum conſeruatione, (in futuræ Verbi incarnationis merito) in numero et ordine obedientiali, ad hominis imaginē creatæ: ita etiā in ipſo homine, in obediendo, contentæ: cum eſſent ab ipſo, vt rationali, et vnica imagine inter omnes, & ſacerdote in terra ipſius Dei, ipſi creatori, in bono vſu ipſarum, et intelligentiæ ſimul, laudabiliter oblatæ: myſterium manifeſtationis ſuæ in carne, et vnionis diuinæ cum humana natura (finis principalis rerũ omniũ) in ipſa rationali carnis et ſpiritus vnione, ſignificatæ, teſtificante. Vnde, cùm ipſa perpetua vita, et innocentia, aliquantiſper, per inobedientiam interrupta eſſet: poſteà, in incarnato Verbo, per obedientiam, moriente, et reſurgēte recuperata fuit: et nobis mortalibus, per eandem viā obedientibus, et in pœnitentia operantibus, ad gloriā et vitā æternā, communicata, ſuam in carne manifeſtationē continuante: mediantibus ſacramentis effectum. Vnde Spiritus ſanctus, differentiam illius felicis ſtatus innocentiæ in Adamo per creatoris operā duplicatæ, ab iſto gratiæ, ſignificādo: Id eſt, partem corporalem, in ſua elementorum concordātia, cũ rationali ſpirituali, et obedientiali concordantia potentiarũ, ſine aliqua noxa, innocenter etiam concurrentem, ſubiungit: *cuſtodiuit & eduxit illum à delicto ſuo:* hoc alio in loco dicit, tractans de hoc alio ſtatu gratiæ, et recuperatæ innocētiæ, ſed non duplicatæ: *Habitabit lupus cum agno: et pardus cum hædo accubabit.* Id eſt: in ipſis Iſa.11. animalibus ferocibus, lupo et pardo, indomitam et cōcupiſcentem carnem poſt peccatum, et in humilibus et manſuetis, agno et hædo, humilem et manſuetum ſpiritum, poſt gratiam et ipſius culpę redemptionem, ſignificando. ipſæ induciæ et pax particularis per gratiam, ſpiritus innocentis et manſueti, et nocentis ferocitatis carnis, ab ipſa gratia et virtute

diuina,ſubditæ et victę:(ſed vſque ad ſuam regenerationem in gloria,non mutatę)mediantibus ſacramentis,effectæ.Innocentia per gratiam,non duplicata:cũ eſſet ſtimulans caro, accidentaliter per gratiam, in vita pœnitenti,victa & non mutata:neque in illa naturali pace & concordantia cũ ipſo innocente ſpiritu, non totaliter à peccati malitia liberato,innocenter ſimul cõcurrens:Eſt innocentia : ſed non perfecta innocentia. Quia, innocens dicitur,nõ is qui leuiter nocet:ſicut eſt in hac,per gratiam :in vita militanti, mortali & tranſitoria,ſed ille qui nihil nocet : ſicut in Adamo erat:in vita perpetua, (non peccante) cum duplicata pace & innocentia, conſeruatus.Et puer paruulus minabit eos,id eſt, ipſum ſuperius lumen & gratia efficiens,ipſam ſpiritus innocentiam cauſans :merito innocentis Chriſti ſaluatoris, & virtuti ſacramentorum,attributa:in ipſa communi aduerſantia,virtualiter permanens, & ſemper dominans.Vnde Dominus ad Paulum,ab ipſo lupo & pardo carnis, ſemper
2.Cor.12. ſtimulantis,colaphizatum, *Sufficit tibi gratia mea,nam virtus in infirmitate perficitur.* Sed ipſum myſterioſum exemplum & prophetia ad plura quã ad hoc extẽditur.quia,verè in multis,ipſa innocentia , per longam conſuetudinẽ vitæ caſtæ & pœnitentis , in viua fide operãtibus,mediante ipſo gratiæ & ſacramentorũ auxilio extra tales ſtimulos, cum omni pace ſpirituali & corporali,permanenter cõſeruatur.& quamuis ipſe glorioſus Apoſtolus S.Paulus, inquantum ad hoc,ſicut alij apoſtoli,in gratia conſummata fuiſſet:tamen,propter maiorẽ gloriã & coronã,ſenſit eiuſmodi ſtimulos.Siquidem continuatio vitæ pœnitẽtis,eſt ſignũ particulare etiã huius diei ſalutis & acceptabilis tẽporis ipſi⁹ crucifixi ſaluatoris,in quo, magis quã in aliquo alio,ipſa vita crucifera & pœnitẽs,ſicut à ſuo præcurſore obſeruata fuit, particulariter ſequuta & exculta eſt. Sequitur: *Et leo quaſi bos comedet paleas.* Iſa.11.
Quibus verbis,ipſam indomitam carnem lupo & pardo primò aſſimilatam,vt maiorem alijs duobus inimicis,mũdo & dæmonio,de nouo ipſi maiori & ferociori omnib⁹ alijs animalibus cõparat:ſignificans : in ipſa notabili differentia indomitæ ferocitatis leonis,in mortali hominis deſtructione,& naturali ſubiectione bouis, in vitali ſua conſeruatione:ipſam propoſitam conuerſionem,à peccato,ad gratiam,& conſequentem ſubiectionem ipſius carnis,& recuperatam innocentiam,mediante ipſa cõtinuata abſtinentia,& ſacramentis.

Et hoc,ſæpius videtur in ſancta Romana Eccleſia,apoſtolica & vera Eccleſia. In ea enim frequenter accidit,vt homo,qui,propter nobilitatem & diuitias, & ſenſualem vitam,delicioſam & elatam, leo erat: cum à Deo vocatur ad aliquam religionem particularis humilitatis & aſperitatis vitæ:nunquam carnem comedat , & herbis horti contentus,&iam conſuetudine aſſuefactus ad iugum quod profeſſus eſt, in viua fide operetur cum admiratione eorum qui eum primò cognoſcebant ,& quaſi bos comedet paleas.Quot ex iſtorum leonum numero Reges,& primogeniti Regum,& hominum magnorum ſunt,quaſi bos humiliati,& ſubiecti ſacrarum religionum iugo? Infiniti.Et quid mirum? *Ecce vicit leo de tribu* Apo.5.
Iuda,quò ad carnem,Chriſtus ſaluator:qui (ſecundum quod ipſa Eccleſia cantat)*Seruile corpus induit:Vt carne carnem liberans,Ne perderet quos condidit.* Dicitur, in viua fide operando:quia, quantũ ad ipsã conſeruationem caſtitatis , neceſſariæ:ſine hoc fidei ſcuto,cum quo ipſa præſeruantia opera pœnitentialia ſemper connexa eſſe debent,nihil efficitur,vt ibidem Eſaias,indicat:*Et erit iuſtitia cingulum lumborũ eius : & fides* Iſa.11.
cinctorium renũ eius. & poſtea ſequitur, *Habitabit lupus cũ agno:&c.* & conformiter Apoſtolus, *State ergo ſuccincti lũbos veſtros in veritate, &c.in* Ephe.6.
omnibus

omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſsitis omnia
tela nequiſsimi ignea extinguere. &c. & hoc mo-
Iſa. 11. do, *Et delectabitur infans ab vbere* (vt dicit) *ſu-*
per foramine aſpidis: & in cauernam reguli, qui ab-
lactatus fuerit, manum ſuam mittet. Non nocebũt. &
non occident in vniuerſo monte ſancto meo: quia re-
pleta eſt terra ſcientia Domini. ſicut aquæ maris ope-
rientes. &c. Et delectabitur infans ab vbere
&c. Hoc etiam realiter completum videtur
in hoc ſacro monte ſanctæ Romanæ Eccle-
ſiæ: in qua, Domini Dei gratia, ipſa ſacra-
menta, & opera pœnitentialia in remiſſio-
nem peccatorum, de quo loquitur, particu-
lariter applicata ſunt. Vnde, talis erit, (vl-
tra illos qui in ſæculo permanent) qui cum
in tenera ætate religionẽ intrauerit, multa
cum virtute & conſeruata innocentia: &
mediante ipſo nouo Lacte ſacramẽtali, &
operante pœnitentia, in ipſa vita caſta &
innocenti conſeruato: cùm poſtea venit vt
ſacerdos ordinetur, & mediãte ipſa neceſ-
ſaria approbatione, ad ſacramenti pœni-
tẽtiæ myſterium applicatus: tam in ſtudio
caſuum conſcientiæ, quàm in effectu ipſi-
us iudicij, vnde contingit ei ſcire, & audire
res, quas ipſe neſciebat, neque vnquam ei
in mentem veniebant: *delectabitur infans ſu-*
per foramine aſpidis: (vt dicit) *& in cauernam re-*
guli, qui ablactatus fuerit, manum ſuam mittet. Id-
eſt, in ipſius ſacramenti miniſterio delecta-
bit ſe, mittere manum in ipſa foramina &
cauernas peccatorum & conſcientiarum
humanarũ, vbi abſconditæ & nutritæ ſunt
ipſæ mortiferæ aſpides & venenoſi pecca-
torum ſerpentes, in ipſorum damnorum
remedium, ſine aliqua ſua nociua contur-
batione, vt ſubiungit, *Non nocebunt, & non oc-*
cident in vniuerſo monte ſancto meo. Quod etiam,
per particularem prouidentiam diuinam,
& tanti ſacramenti dignitatem, quaſi vni-
uerſaliter eſt: ſicut ab inſtitutione ſua, di-
Ioan. 20. cendo, *Accipite ſpiritum ſanctum,* vniuerſaliter
conceſſum fuit: ita quòd, ipſas carnalitates
audire, & abominabiles turpitudines &
Luxuriæ genera, non incitant, neque ita
nocent, vt auſcultantem confeſſorem ad
terminum alicuius mortalis delectationis
reducant: ſed, ipſis particularibus infanti-
bus, in vita pœnitenti, pura & caſta con-
ſeruatis, in quibus ipſe mons ſanctus ipſi-
us immmaculati agni Chriſti intelligitur:
nullo modo nocẽt. in duobus cõtẽtis con-
cluſionibus, ſignificatum. Prima. *Qui ablacta-*
tus fuerit, manum ſuam mittet: quò ad ipſam ne- Iſa. 11.
ceſſariam præteritam approbationem, vt
dictum eſt, quia, non in lacte primi feruo-
ris ſpiritus iuuenilis hæc electio fieri de-
bet. Secunda. *Quia repleta eſt terra ſcientia Domi-*
ni, ſicut aquæ maris operientes: quò ad ipſam co-
mitatam pænitentis vitæ aſperitatem. *Sci-*
entia Domini: inquantum quod per medium
paſſionũ ſuarũ & mortis ipſa, ſecũdũ ſapiẽ-
tiã & ſciẽtiã ſuam æternam effecta fuit. &
conformiter à præcurſore ſuo, proprijs o-
peribus auſteritatis vitæ pænitentis, propo-
ſita & obſeruata: & à patre Zacharia cõfor-
miter prædicta, dicente: *Præibis enim ante fa-* Luc. 1.
ciem Domini parare vias eius, Ad dandam ſcientiam
ſalutis plebi eius, in remiſsionem peccatorum eorum.
&c. Scientiam ſalutis & doctrinam: tam v-
niuerſaliter in mundo receptam, poſt ipſi-
us ſaluatoris aduentum, quàm per Eſaiam
ſignificatum eſt, conformiter dicentem:
Quia repleta eſt terra ſcientia Domini; ſicut aquæ ma- Iſa. 11.
ris operientes. in ipſis aquis: formales pœna-
litates ſpirituales ſignificãtur, vt ſcriptum
eſt: *Quoniam intrauerunt aquæ vſq; ad animam me-* Pſa. 68.
am. quæ aquæ ſpirituales, vt rationales, ter-
renis corporalibus mixtæ, quaſi duo elemẽ-
ta, terra & aqua: mediante ipſa gratia, &
infinito Chriſti merito, & refrigeranti ſuf-
flatione charitatis, Spiritus ſancti, ipſos re-
demptionis fructus ad vitam æternam pro-
ducunt. & hoc modo, *In die illa* (vt dicit) *ra-*
dix Ieſſe, qui ſtat in ſignum populorum, ipſum gentes
deprecabuntur, & erit ſepulchrum eius glorioſum.
Id eſt: Sicut ipſa radix Ieſſe in Maria virgi-
ne ipſam virgam Chriſtum produxit, caſti-
gationis malorum, & floris ſimul fructus
& præmij bonorũ: vt ſcriptum & prophe-
tatum eſt: *Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in re-* Luc. 2.

 ſurrectionem

ſurrectionem multorum in Iſrael: ita etiam, facta
ipſa redemptione, mediantibus paſſioni-
bus ſuis & morte, reſtat etiamnum, & re-
ſtabit in ſignum & radicem ſimul omnium
populorum, donec mundus ſtabit, in ho-
ſtia conſecrata. in quo ſacramento & in-
diuiſibili Domini corpore, omnia alia ſa-
cramenta incluſa ſunt: & omnia in eorum
virtuali adminiſtratione: in vnoquoque ip-
ſorū, omnia ſimul cū ipſo corpore Domini
& meriti ſui infiniti, indiuiſibiliter cōcur-
rūt in vno corpore & radice (vt dicit) pro-
ducente per eandem pœnitentialem viam,
noua fidelium germina, ad gloriam & vi-
tam æternam, *Ipſum gentes deprecabuntur*. Ip-
ſum: id eſt, non ipſum ſignum, quò ad
ipſum myſteriosum ſignum in Melchiſe-
dech, panis & vini, cum quo (ô hære-
tice) non concordat hæc concluſio. De-
precabuntur: ſed quò ad ſignificatum De-
um & hominem ſimul: in ipſius figuræ
complemento, in ipſa hoſtia, conſecra-
tione facta, realiter conſi[…]ntem: & vt
talem, ab ipſis gentibus & fidelibus, (vt
prædicit) ſacrificando & offerendo de-
precatum. & hac in ratione & certiſſima
veritate, concludit dicendo, *ipſum gen-
tes deprecabuntur*. *Et erit ſepulchrum eius glorio-
ſum*: et hoc etiam, ſecundum ipſam conclu-
ſionem: quia, ſepulchrū ipſius ſigni, minus
concordat Et erit ſepulchrū eius glorioſū,
Id eſt, non ſolùm quò ad ipſum magnificē-
tiſſimum Hieroſolymitanum, materiale: à
ſancta Imperatrice Helena reædificatum:
& à tot varijs peregrinis & nationibus per-
petuò viſitatum: Sed principaliter quò ad
ipſum ſpirituale, humile & paruulum
ipſorum paruulorum infantium: ab Im-
peratrice & matre vniuerſali ſancta Ro-
mana Eccleſia, mediante ipſo lacte ſa-
cramentali & repoſitione quotidiana ip-
ſius ſacri corporis Domini, perpetuò ædi-
ficatum: & vſque ad vltimos terminos ter-
ræ (id eſt, vſque ad Indos) dilatatum. &
hac in ratione, *ipſum gentes deprecabuntur*, & *et
erit ſepulchrum eius glorioſum*. non glorioſum,
quò ad ipſam exteriorem apparentiā pre-
tioſiſſimis porphyreticis lapidibus, & ra-
ris operum laboribus ornatum: vt magnis
mundi hominibus fieri ſolet: neque vt il-
la pharizæorum, (vt dicit Dominus) *deal- Matt. 23.
bata, quæ foris parent hominibus ſpecioſa, intus verò
plena ſunt oſsibus mortuorum, & omni ſpurcitia*:
ſed tam pauperis & contemptæ apparen-
tiæ exterioris mundo, quàm diuitis cœlo
& æſtimatæ: virtutum & donorum diui-
norum gemmis, interiùs ornatum. Sicut
nos ipſa ſancta mater docet dicens. *Tunſio-
nibus, preſſuris, Expoliti lapides. Suis coaptantur
locis Per manus artificis, Diſponuntur permanſuri
Sacris ædificijs*. Et erit ſepulchrum eius glo-
rioſum. Meritò. Quia, ſi in materiali, con-
uenienter, eò quod ſacrum ſuum corpus
tortum, & mortuum fuit: quantò magis in
hoc alio ſpirituali, in quo glorificatum
& viuum eſt, (ſicut eſt ad dexteram Patris
in cœlo) & erit ſepulchrum eius glorio-
ſum? & non tribus diebus, ſed donec mun-
dus ſtabit, & hoc ſabbatum mortalis vitæ
præſentis, pretioſam ſuam mortem (vt or-
dinauit) & glorioſam reſurrectionē com-
memorādo: quaſi quòd adhuc in ſepulchro
ſit commemoratiuè, donec deſiderata Do-
minica perueniat, vniuerſalis eorum re-
ſurrectionis in ipſo Chriſto, ad gloriam &
vitam æternam. & interim, *et erit ſepulchrum
eius glorioſum*. quia hoc modo, *Et factus eſt in* Pſa. 75.
pace locus eius: & habitatio eius in Sion. In Sion: Phil 3.
id eſt *Noſtra autem conuerſatio in cœlis eſt*. Et quo
modo, *factus eſt in pace locus eius? Quia habitabit* Iſa 11.
*lupus cum agno: & pardus cum hædo accubabit. &c.
& puer paruulus minabit eos*. vt dictum eſt. Pla-
ceat diuinæ bonitati & miſericordiæ Dei,
vt donec mundus ſtabit, iſtis paruulis, ſan-
cta ſua Eccleſia abundet: ab ipſa vera ma-
tre, & vero lacte ſacramentali, fideliter
lactatis: & in ipſa charitate diuina & gra-
tia conſeruatis. quia, in nouiſſimis die-
bus, *quoniam abundabit iniquitas* (vt dicit Do- Mat. 24.
minus) *refrigeſcet charitas multorum* Et tunc,

ipſa

ipſa iniquitas & malitia abundando, & cõſequenter ipſum peccatum contra Spiritum ſanctum: [Mat. 2.] (vt dicit: *multi enim venient in nomine meo, dicentes, Ego ſum Chriſtus*) ſicut illi primi innocentes priui aduentus ſui, ab impio Herode, in humano matris gremio occiſi erant: ita, hi vltimi, ab iniquo antichriſto, in ſecundo, in diuino pectore piiſſimæ & lactantis matris ſpiritualis, ipſum ſacramentale lac & ſacrum Domini corpus recipientes, martyrium patientur: (vt [Mat. 24.] dicit: *Tunc tradent vos in tribulationem, & occident eos*) & hi & illi, innocentiam ipſius vniuerſalis ſaluatoris Dei & hominis, teſtificantes. Vnde, eò magis, *& erit ſepulchrum eius glorioſum.* Et tunc, ipſum irremiſſibile peccatum contra Spiritum ſanctum, ad culmen ſuæ iniquitatis & malitiæ perueniet. Quia, non ſolùm ipſe iniquus, & tenebroſus diabolicus Spiritus, contra ipſam claram lucem Spiritum ſanctum, ipſi veritati Dei & veræ viæ & vitę Chriſto ſaluatori contradicet: ſed eò iniquitas ſua & malitia perueniet, quòd pro vero Deo re- [2. Thes. 2.] cipi & adorari velit. Vt ſcriptum eſt: *Qui aduerſatur & extollitur ſupra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita vt in templo Dei ſedeat, oſtendens ſe tanquam ſit Deus. &c. quem Dominus Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui.* Ideſt: Sicut malitioſè, contra Spiritum ſanctum peccando: Ita etiam ab ipſo Spiritu ſancto, ab ipſis duobus labiis, Patre, & Filio, procedente, occiſus erit. & in ipſo, ſimul, ipſa irreuocabilis ſententia ipſius vniuerſalis viuorum & mortuorum iudicis, executa. vt [Mat. 12.] dicit. *Qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum: non remittetur ei neque in hoc ſæculo, neque in futuro.*

CAP. LXXXIX.

QVi non diligit: manet in morte. (per ſanctũ Iohannẽ) *omnis qui odit fratrẽ ſuũ, homicida eſt.* [1. Ioa. 3.] Hæc ſentẽtia omnia peccata cõtra Spiritum ſanctum complectitur. quæ, pro ipſius ſcripturæ declaratione, ad duo peccatorũ genera reducere oportet. Hoc eſt, peccata cõtra Spiritum ſanctum, in effectu: & in diſpoſitione. Ita, quòd nõ ſolùm in effectu malitioſæ omnium peccatorum commiſſionis, quę ſeptẽ mortalia capita, & decẽ diuinæ legis præcepta cõplectitur, in dilectione fundatæ: & hac in ratione, ipſi amori diuino attributæ: ſed etiã in permanente & conſueta diſpoſitione tã prompti, quã voluntarii cõſenſus peccandi, ſemper quod occurrit, quis in vnũ, & quis in aliud peccatũ, ſecundũ quod ſua mala natura inclinat, ſemper contra Spiritũ ſanctũ dicit: perpetuò diuinis inſpirationibus reſiſtendo: & ſimul, æternã ſuã condemnationem irremiſſibiliter acquirendo. Peccata cõtra Spiritum ſanctum in effectu: & peccata in diſpoſitione: omnia peccata, in eorum diſtinctione, contra Dei honorem, & contra proximum commiſſa, comprehendentia. Sicut dicit. *Qui nõ diligit manet in morte,* (in quãtum ad primum) *Omnis qui odit fratrem ſuum, homicida eſt.* in quantũ ad ſecũdu. Qua ratione, proximũ ſuũ odio habendo, homicida eſt? Hac ratione. Quia non diligit, vt dicit, inquantũ ad primum, & primam antepoſitam cauſam deficientis dilectionis ipſius vitæ Dei: ipſi viuificanti amori Spiritui ſancto, reciprocè à Patre, & Filio procedenti, attributæ: & per ipſam correſpondentem viam ſingularis dilectionis diuinæ, Deum ſuper omnia, & reciproca dilectione humana, proximum ſicut ſeipſum amando, communicatæ: effectui vniuerſalis manifeſtationis Dei in carne, finis principalis rerum omnium, conuenientis. Vnde Dominus: *Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem,* [Ioa. 15.]

inuicem, ſicut dilexi vos. Quoniam hæc eſt annuntiatio, (per eundem) *quam audiſtis ab initio, vt diligatis alterutrum. &c. Et hoc eſt mandatum eius, Vt credamus in nomine filij eius Ieſu Chriſti: & diligamus alterutrum, ſicut dedit mandatum nobis. Et qui ſeruat mandata eius, in illo manet, & ipſe in eo. & in hoc ſcimus quoniam manet in nobis de Spiritu quem dedit nobis.* Vnde, multa cum ratione, Qui non diligit: manet in morte. Omnis qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. &c. Homicida eſt, Videlicet ſuiipſius primùm: ipſam charitatis Dei legem non ſeruando: & ſimul, ſeipſum ab ipſa vita Deo expellendo. Et hac in ratione defectus vitæ, non amando: Manet in morte: inquantum ad primum: & ſimiliter, proximum ſuum odio habendo: diſtinctè, Homicida eſt: inquantū ad ſecundū. non ſolū proximi homicida, eum odio habendo: ſed primū ſuiipſius homicida: ipſam legem, in charitate, & reciproco amore fundatam, non obſeruando. Pſal. 14. *Dominus interrogat iuſtum, & impium:* (per Dauidem) *qui autem diligit iniquitatem, odit animam ſuam.* Hoc eſt, Odit, & occidit animam ſuam.

Itaque ſi tu frater ſæcularis, propter malā conſuetudinē totaliter iniquitatē ames, vt minimam ob cauſam, contra Deum blaſphemare conſueueris: & tu ſacerdos religioſe, aut ſæcularis, contra proximum tuū murmurare: (vt accidit. & Vtinā non eſſet) ſi confeſſus, & à peccatis commiſſis abſolutus, totaliter mutatus non manes cum firmo propoſito tuo, & fide in Deum, nunquā blaſphemandi: & frigidè & diffidēter proponis: aut conſuetudine promittendi, & non obſeruandi, idem eſt: ſemper manes in morte: & ſemper dicis contra Spiritum ſanctum: quamuis confeſſus, & à peccatis præteritis abſolutus ſis: & de nouo confiteris & abſolueris, vt te communices: & celebres tu ſacerdos. & hoc: quamuis neuter illa die aut hebdomada non blaſphemauiſſet, nec murmurauiſſet. quia, fieri poteſt, vt pro occaſione nō habita, cauſatum ſit: maximè occaſio magna tacendi: quam libentius ad murmurandum ſumus: quam ſi habuiſſes, millies blaſphemaſſes, & murmuraſſes. & cum ita ſit, procul dubio credere potes te in damnationis ſtatu eſſe, & perpetuò contra Spiritum ſanctum dicere. & Nō remittetur tibi, vt dicit Dominus, neque in hoc ſæculo, neque in futuro. & ita eſt de fornicatore, luſore, & latrone. &c. quia, ſi non in effectu: in diſpoſitione inueteratæ malitiæ, & voluntaria peccandi conſuetudine ſemper quod incurrit quis, modò in vnum, modò in aliud peccatū: ſemper contra Spiritum ſanctum dicit.

Vnde, non quia in effectu proximum tuum odio nō habuiſti manes in vita: nec propter effectum ſolùm ipſius odij, odio habēdi; proximi tui homicida es: ſed quia non diligis, ſecundùm diuinam legem, & charitatis formam Spiritus ſancti; ipſam vitā Deum ſuper omnia, & proximum tuum, ſicut teipſum amando, manes in morte: & es tui ipſius homicida, inordinatè teipſum amando: & ſimul proximum tuum, ſi non cum effectibus, cum ipſorum effectuum & damnorum diſpoſitione odio habendo: & conſequenter damnationem tuam irremiſſibiliter acquirendo. Et hoc clarum eſt: quod cum permanente diſpoſitione conſueti conſenſus peccandi, peccatorum effectus conſentienter coniuncti ſunt: Vbi præſens, & futura ipſarum culparum irremiſſio fundatur, ſecundum interius ipſius occultæ malitiæ iudicium: non obſtante quod exteriùs confeſſæ, & abſolutæ ſint.

Et ſimiliter in effectibus, intelligendū eſt: quando poſt longā rei alienæ poſſeſſionem, in illo puncto extremo, vt ſæpius accidit, reſtituta ſit. quia, quamuis per hanc reſtitutionis viam, exterior furti effectus, in ipſius delicti remiſſionem, euacuatur: reſtat forſitan interior diſpoſitio & malitia: vſque ad finem habita: & potius in illo extremæ reſtitutionis effectu, quando aliter

fieri

fieri non poteſt, impedita: & non euacuata.
Ita quòd ſunt peccata cõtra Spiritum ſan-
ctũ, non ſolùm in effectu: ſed principaliter
in diſpoſitione: pro differẽtia quæ eſt à ter-
minato peccati effectu, ad interminatam
diſpoſitionem præcedẽtem, & ſemper per-
manentem facilis commiſſionis ipſius cul-
pæ: vnde præſens irremiſſio, & futura ipſo-
rum peccatorum fundatur.

Et ſciendum eſt, quòd tanti ponderis eſt
permanens peccati diſpoſitio, quòd eã De-
us in futuro caſtigat: non obſtante quod
inquantũ ad effectum ipſi delicto peperce-
rit, & hoc eſt fundamentũ. Ideſt, inquãtum
quod cum eſſet ipſa continuata peccandi
diſpoſitio, æmulatione quadã cõtra eſſe, &
Dei æternitatẽ ditecta: ipſi vnitiuo amori
Spiritui ſancto, vitæ æternæ (vt dictum eſt)
ipſius Dei attributa: volẽs homo perpetuò
eſſe, & quòd Deus nõ ſit in eo quod ordinat
& præcipit: perpetuò in effectu, aut in diſ-
poſitione ſanctæ ſuæ legi contradicẽdo: ip-
ſa offenſa in æternitate ſua perpetuata, re-
ſtat, vt perpetuò punita ſit, aut in ipſo, aut
in ſucceſſoribus ſuis: cum nouiter in ip-
ſis continuata eſſet: (quod præuidet De-
us) & nunquam, per veram pœnitenti-
am interrupta. non ratione effectus pecca-
ti paterni, terminati: ſed propter continua
tam diſpoſitionem interminatam, cũ alijs
effectibus additis ſimilium delictorũ pro-
priorum comitatam. & hoc à notabili ca-
ſtigatione verificatur, quam Deus de homi-
cidio Naboth, Iezraëlitæ fecit, in ſucceſſori
bus homicidæ regis Achab: & eodem in
loco occiſionis ipſius innocentis, non tan-
tùm propter ipſum terminatum effectum
Exo. 20. homicidij, contra Dei præceptum, *Non oc-
cides*: ſed etiam propter permanentem di-
ſpoſitionem committendi de nouo ipſum
delictũ, & perpetuum dicere contra Spiri-
tum ſanctum; quòd à tam iniqua, quàm
perpetua poſſeſſione vineæ & campi occiſi
innocentis reſultabat, contra alia præce-
pta, *Non furtum facies. Non concupiſces domum
proximi tui: & cæt.* Sicut ſcriptum eſt. *Factus* 3. Reg. 21.
*eſt igitur ſermo Domini ad Eliã Theſbitẽ, dicẽs, Surge
& deſcende in occurſum Achab regis Iſrael, qui eſt
in Samaria: ecce ad vineam Naboth deſcẽdit, vt poſ-
ſideat eam: & loqueris ad eum, dicẽs. Hæc dicit Do-
minus, in loco hoc in quo linxerunt canes ſanguinem
Naboth, lambent quoque ſanguinem tuum, etc.* Hoc,
inquantum ad homicidium. Sicut inquãtũ
ad ipſius delicti veniã dicit: *Itaque cum audiſ-
ſet Achab ſermones iſtos, ſcidit veſtimẽta ſua, & ope-
ruit cilitio carnem ſuam, ieiunauitq́; & dormiuit in
ſacco, & ambulauit demiſſo capite. Et factus eſt ſer-
mo Domini ad Eliam Theſbitẽ, dicens, Nonne vidiſti
humiliatum Achab coram me? quia igitur humilia-
tus eſt mei cauſa, non inducam malum in diebus eius.*
quod procul dubio in Ioram filio ſuo com-
pletum fuit. Sicut dicit. *Et egreſſus eſt Iorã rex* 4. Reg. 9.
*Iſrael, & Ochozias rex Iuda in occurſum Iehu, & in-
uenerunt eum in agro Naboth Iezraëlitæ. Cumq́; vi-
diſſet Ioram Iehu, dixit, Pax eſt Iehu? At ille reſpõ-
dit, Quæ pax? Adhuc fornicationes Iezabel matris
tuæ, & veneficia eius multa vigent. conuertit autem
autẽ Iorã manũ ſuã, & fugiẽs ait ad Ochoziã, Inſidiæ
Ochozia. Porro Iehu tetendit arcũ manu, & percuſſit
Ioram inter ſcapulas: & egreſſa eſt ſagitta per cor
eius, ſtatimque corruit in curru ſuo. & cæt.* Ad-
huc fornicationes Iezabel matris tuæ, &
veneficia eius multa vigent. Ideſt, non
quòd matris fornicationes & peccata in fi-
lio viuebant, inquantum ad terminatos
effectus, per caſtigationem in ipſo, ipſo-
rum delictorum: *Anima quæ peccauerit*, (di- Eze. 18.
cit Spiritus ſanctus) *ipſa morietur: filius non
portabit iniquitatem patris, & pater non portabit in-
iquitatem filij: &c.* Sed viuebat interminata
diſpoſitio ipſorum & aliorum peccatorũ:
quæ omnia ipſa delicta complectitur: pec-
cata propria filij, & non matris: in filio vi-
uentia; ratione tam continuatæ, quàm ini-
quæ poſſeſſionis (vt dictum eſt) agri & vi-
neæ occiſi Naboth, & diſpoſitionis noui-
ter eum talem ob cauſam occidendi. & in
eadem ratione diſpoſitionis in Achab pa-
tre ſuo in prompta poſſeſſione agri & vi-

-tæ malè acquiſitæ, demonſtratæ, quamuis in effectu homicidij conſentiens non fuit, vſque tunc ab ipſo non cogniti: ad ipſamet pœnam cõdemnatus fuit, tamquam ſi occidiſſet, & ſimul poſſediſſet. Sicut dicit. *Occidiſti, inſuper & poſſediſti. &c.* addendo: *In hoc loco in quo linxerunt canes ſanguinem Naboth, lambent quoque ſanguinem tuum.* &c. Occidiſti: inquantum ad effectum: per ipſam viam promptæ & voluntariæ diſpoſitionis communicatum. *Inſuper & poſſediſti:* inquantum ad ipſam maiorem grauedinem diſpoſitionis peccandi: vbi principaliter peccare fundatur, & propriè contra Spiritum ſanctum dicere: & conſequenter præſens & futura ipſius culpæ irremiſſio: quia AB æternitas, ipſi vnitiuo amori, diuinæ legis formæ, vitæ ipſius trini & vnius Dei, attributa: niſi, quando per pœnitentiam interrupta eſt. & in confirmationem huius veritatis & lucis, exempli & doctrinæ, non obſtante quod à Deo præuiſa erat: ad eandem pœnam condemnatus fuit, vt dictũ eſt: & poſtea dimiſſa ipſa culpa, præcedente effectu pœnitentialis interruptionis ſuæ: & conſequenter in filio ipſa pœna, in eadem diſpoſitione effectiuè permanente irremiſſibiliter executa.

Et hoc in ordine intelligendum eſt, quòd Deus patrum peccata in filijs punit: non inquantum ad terminatam ipſarum cul-
Eze. 18. parum commiſſionem: Quia *filius non portabit iniquitatem patris:* Sed inquantum ad continuatam in filijs paternam diſpoſitionem, in noua ipſorũ exceſſuũ cõmiſſione, & volũtaria rei alienæ poſſeſſione, à patre malè acquiſitæ: cum ipſamet aptitudine & diſpoſitione id nouiter faciendi, & ſimiliter alia peccata paterna, ſemper quòd ſe occaſio offerret: permanenter contra Spiritum ſanctum dicendo, legem, & formam diuinæ charitatis, ipſi diuino amori attributæ.

Et hoc eſt vniuerſale fundamentum irremiſſionis præſentis & futuræ peccatorum: non obſtante, quòd, per ſacramenti pœnitentiæ viam confeſſa, & abſoluta ſint: nõ inquantum ad terminatum effectum ipſorum delictorum: hac in parte, peccator, continuatè contra Spiritum ſanctum non dicens: & offenſus Deus, ſecundùm ipſam abſolutionem, & immutabile verbum ſuum, ipſas culpas remittens: ſed inquantum ad continuatam peccandi diſpoſitionem: vſque ad punctum illud habitam: & in effectu ipſius vniuerſalis abſolutionis, & gratiæ, non in omnibus peccatis totaliter euacuatam: ita, quòd præcedens propoſitio, & reſolutio non committendi amplius ipſas offenſas, particulariter & vniuerſaliter integra realiter ſit, in charitate fundata: & non partim vera, & partim frigidè facta. Et quamuis hæc theologia valdè communis ſit: multi forſan decepti reſtant: credentes quòd omni modo talis propoſitio, exteriùs & non integrè & vniuerſaliter facta, ſufficiens ſit pro vniuerſali venia delictorum eorum. Sed non ita eſt. non inquantum ad apoſtolicam authoritatem ſacerdotis confeſſoris abſoluentis, & virtutem ipſius ſacramenti pœnitentiæ, in immutabilis Dei verbo fundati, in remiſſionem peccatorum: ſed inquantum ad pœnitentis confitentis indiſpoſitionem, in ipſius gratiæ effectu, in illa parte, quæ in prima peccandi diſpoſitione relicta, & conſequenter, indiſpoſitionẽ ad ipſius veniæ conſecutionem, ſemper contra Spiritum ſanctum dicit. & hoc, dum ipſa indiſpoſitio durat. quia in ipſomet puncto quo contrario impediens peccandi diſpoſitio in illis peccatis conſuetis, quæ, non malitioſè, ſed cum propria diffidentia, & frigiditate charitatis & fidei in Deum non ampliùs committendi, confeſſa fuerunt: per nouam & veram reſolutionem, fidem & charitatem in Deum euacuata eſt, & ſi-

mul

mul perpetuum dicere contra Spiritum ſanctum, cum terminato effectu ipſarum confeſſarum culparum, hac in parte, à Deo dimiſſarum, terminato: ipſa gratia, & venia, abſque alia reiteratione confeſſionis & abſolutionis ipſorum delictorum, defectiuè, vt dictum eſt, confeſſorum, vniuerſaliter conſecuta eſt, iuxta immutabile
Ioha. 20. Dei verbum, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt.*

Et hoc à Domino ſignificatur per illud exemplum quod in pœnitentis Mag-
Luc. 7. dalenæ conuerſione ponit, dicens. *Duo debitores erant cuidam fœneratori: vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Non habentibus illis vnde redderent, donauit vtriſque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon dixit, Aeſtimo, quia is cui plus donauit. At ille dixit ei, Rectè iudicaſti. &cæt. Propter quod dico tibi, Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. &cæt.* Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Hoc, inquantum ad primum: quando integrè continuata diſpoſitio voluntariò peccandi, & permanenter dicendi contra Spiritum ſanctum per amoris Dei viam interrupta, & totaliter euacuata eſt. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Hoc, inquantum ad ſecundum: quando in vniuerſali peccatorum confeſſione, ipſa peccandi diſpoſitio, defectiuè, (vt dictum eſt) & non integrè euacuatur: integra dilectio & forma charitatis in pœnitente deficiendo: omnia diuinæ legis præcepta formaliter continens: & omnia contraria vitia & peccata euacuans: Sicut dicit. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*: in reſoluente concluſione declaratum dicente: *Cui autem minus dimittitur, minus diligit.* Hoc eſt: Quia minus diligit: minus dimittitur. & ſic intelligendum eſt. quia aliter: ſecundum præcedentem propoſitionem dilectionis multæ: peccatorum multitudinem remitti: eſſet ſibijpſi contradicere, concludendo. Itaque, non inquantum ad remittẽtem: ſed inquantum ad diſpoſitionem aut indiſpoſitionem remiſſi pœnitentis, ipſa differentia cauſatur.]

Huc pertinet aliud non minus myſte- Luc. 11.
rioſum exemplum: *Cum autem immundus ſpiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida quærens requiem, & non inuenit. Tunc dicit, reuertar in domum meam vnde exiui. Et veniens inuenit eam vacantem, ſcopis mundatam, & ornatam. Tunc vadit, & aſſumit ſeptem alios ſpiritus ſecum nequiores ſe, & intrantes habitant ibi: & fiunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus. Sic erit generationi huic peſſimæ. &c.* Cum autem immundus Spiritus exierit ab homine. Hoc eſt, inquantum ad abſtinentiam effectuum peccatorum, communiter à pœnitentibus cõfitentibus factam, cum ipſarum culparum abſolutione: non amplius ipſa delicta committere proponentibus: inquantum ad remittentem Deum, vt dictum eſt, & abſoluentem miniſtrum, immutabiliter facta. Ideſt, inquantum quòd hæc in parte, non ampliùs contra Spiritum ſanctum dicit, formam charitatis ipſorum præceptorum, efficienter tranſgreſſorum, & fundamentum. & hac in ratione abſolutionis, & abſtinentiæ effectuũ peccatorum, (quamuis non cõtinuatæ) & propoſitionis non amplius ea committendi: Immundus ſpiritus (vt dicit) exijt ab homine. Tunc dicit, reuertar in domum meam, vnde exiui. &cæt. Si exiui: quomodo domum meam? (& è contrario) Quia non integrè propoſuit, vt dictum eſt: inquantum ad legem & formam charitatis diuinæ, integrè & formaliter, ex toto corde amando, & proponendo: ita quod ipſa continuata peccandi diſpoſitio, ſimul cũ ipſo immundo ſpiritu tentatore totaliter euacuata fuiſſet. quia. vt dictum eſt. non terminati effectus, diſpoſitionem: ſed interminata diſpoſitio in ſe peccatorũ effectus

peccandi:permanenter dicens contra rem interminatam & infinitam, Spiritum ſanctum: vitam æternam ipſius trini & vnius Dei. Vnde, cum obſtinatis & inconuertibibilibus hebræis loquendo, quibus præſentialiter Dominus, ſicut omnibus alijs populis in futuro, & donec ſtabit mundus, hæc dixit: poteſtis conſiderare fratres, quæ ſit cauſa & fundamentum veſtræ perpetuæ captiuitatis. & quod non eſt terminatum & præteritum idololatriæ peccatum: quãuis multùm graue: iam, cum terminata captiuitate, ſecundum iuſtitiæ diuinæ rectitudinem, terminatè caſtigatum, & punitũ. Vnde, eò magis cum iniuria ipſius pij & miſericordis Dei, & veſtra confuſione; vos ipſos in perpetua præſenti captiuitate, obduratis: cùm ſimul à vobis, in ipſamet ratione, perpetuò quaſi iniuſtus & crudelis, iudicatus ſit. neque in cauſa eſt peccatum, quòd patres veſtri malitioſè innocentem Chriſtum Deum & hominem crucifixerint, quamuis grauiſſimum: quæ mors, inquantum ad ipsum Deum, mundi & inferni ſimul redemptionem complectitur: neque etiam paterna maledictio, vobis vo- Mat. 27.
luntariè acceptata, dicentibus: *Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Filius* (vt dictum eſt) *non portabit iniquitatem patris*: ſed eſt verè interminata, & permanens diſpoſitio quã habetis nouiter ipſum peccatum committendi: perpetuo cibo cordialis odij nominis ſui ſanctiſſimi, quo filios veſtros nutritis, ſuſtentata: in ipſa morte & irremiſſibili peccato contra Spiritum ſanctum permanentes. Quia, ſi non inquantum ad malitiam paternam, Chriſtum crucifigentem: vobis non videntibus, ſicut ipſi videbant ſingularia miracula promiſſi meſſiæ ſaluatoris, ſecundum oracula prophetarum: inquantum ad odium, in ipſa maledictione & morte cum ipſis communes eſtis. Vnde
1. Ioan. 3. inErat: *Qui non diligit: manet in morte. omnis qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. &c.* Homicida eſt videlicet, non tam ad terminatum, quã remiſſibilem effectum: pœnitenter credendo, & ſimul amando: ſed inquantum ad interminatam, & irremiſſibilem diſpoſitionem odio habendo. Et hoc, vos ipſi fratres conſiderare, & iudicare poteſtis. Quia, ratione non credendi, ſicut non creditis, quòd ipsum homicidium in perſonam promiſſi Meſſiæ Chriſti Dei filij commiſſum fuit: ſimul dicentes, quod ipsam mortem merebatur, procul dubio in ipſummet peccatum concurritis, & in eadem diſpoſitione eſtis eum millies de nouo crucifigẽdi, ſi ipsum in manibus veſtris haberetis: & cum patribus veſtris dicitis. Ioha. 19.
ſicut ad Pilatum dixerunt: *Nos legem habemus: & ſecundùm legem noſtram debet mori, quia filium* Mat. 5.
Dei ſe facit. & ipse Chriſtus, qui Non venit ſoluere legem, (vt ipſe dicit) ſed adimplere, in æternum contra vos dicit, ſecundùm ipsam legem & fundamentum: & non inquantum Deus, vt dictum eſt, ſed inquan- Matt. 12.
tum homo: *Qui dixerit contra Spiritum ſanctum: non remittetur ei, neque in hoc ſeculo, neque in futuro.* fundatum in ipſomet fundamento communis odij, quod ſimul cum patribus veſtris contra ipsum habetis, non inquãtum Deum, ſed inquantum hominem, ipſi legi & formæ charitatis Spiritus ſancti contradicentes: quia, *Qui non diligit: manet* 1. Ioh. 3.
in morte. omnis qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. quæ ſententia, per os Ioannis, ab ipso Spiritu ſancto pronunciata: inquantum quod in diuina lege fundata eſt, omnia peccata (vt dictum eſt) contra Spiritum ſanctum, continet: in effectu, & in diſpoſitione: in præſenti ſeculo, moriendo: & in futuro reſuſcitando: vt declaratum eſt. Vnde ſciendum eſt, quòd nulla æterna condemnatio, ſecundum Dei legem, à iuſtitia diuina contra hominem, & contra angelum, à principio, vsque ad finem, pronuntiatur, quòd non ſit in hac irremiſſibili ſententia fundata: *Qui dixerit contra Spiritum ſanctum: non remittetur ei neque in hoc ſeculo, neque in futuro.* & per ſanctum Iohannem: conformiter: *Qui*

 non

manducare ſitiui:&c. hoc ,inquantum ad miſericordes. *Quoniam ipſi*(vt ipſe dicit) *miſericordiam conſequentur.* ſicut inquantum ad impios,& immiſericordes, *Diſcedite à me male dicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis eius .eſuriui enim :& non dediſtis mihi manducare ſitiui:&c.* Qui a ,ſi non inquantum ad effectũ cum ſit quod in vtraque parte multi pauperes inter diuites erunt , qui ipſum victum,quẽ non habebant,dare nõ potuerunt,neque ipſum Chriſto in paupere ſuo negare:inquantum ad voluntariam & permanẽtem diſpoſitionem , in charitate, aut impietate fundatã,eſt tanquã ſi ipſũ donaſſent,aut negaſſent:illi,in ipſa charitate Deo & gloria ſua æterna permanentes: & iſti,è contrario,perpetuò ipſi legi & formę charitatis Spiritus ſancti cõtradicẽtes,ſimiliter in ipſo igne æterno, in æternũ pœnã patientes. Vnde,(vt concludatur) ipſe æternus amor Spiritus ſanctus , per Salomonẽ, cũ ipſa ſponſa natura humana loquendo: & omnia in lege diuina , & forma charitatis fundando : *Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum,vt ſignaculum ſuper brachium tuum: quia fortis eſt vt mors dilectio: dura ſicut infernus æmulatio. &c.* Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum.Hoc eſt, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.* inquantum ad diſpoſitionem. Vt ſignaculum ſuper brachium tuũ: inquantum ad effectum,operando. ſicut dicit. *Eruntque verba hæc quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo:&c.* inquantum ad diſpoſitionẽ. *Et ligabis ea quaſi ſignum in manu tua,* inquãtum ad effectus ipſius diſtributiuæ charitatis, ſecundũ propriã virtutem ,& publicitatẽ. ſicut per Salomonem,*Vt ſignaculum ſuper brachium tuum.* Et quando ſubſtantia temporalis deficit,inquantum ad effectum : ſuppleat diſpoſitio & charitatis affectus:quæ,tam in virtute,amando,& obediendo,quã in peccatis,contra ipſam charitatem Deum & legem ſuam,æmulatẽ odio habendo,& inobediendo,omnes effectus complectitur: *Quia fortis eſt vt mors dilectio:*(inquantũ ad primũ)*dura ſicut infernus æmulatio,* (inquantũ ad ſecundum) *lampades eius lampades ignis atque flammarũ.* Quomodo,Fortis eſt vt mors dilectio? Quia lãpades eius(vt dicit)lãpades ignis atq; flammarũ:peccatorũ tenebras,& ipſãmet mortẽ euacuãtes. Lampades ignis atque flammarum ſunt illuminantes luces præceptorum & ordinationum legis diuinæ:ſignaculum in corde poſitum,& in brachio hominis,vt dictũ eſt, in obſeruatione ſua,in igne & luce charitatis fundata. & hoc,à iudice ipſius cauſæ Chriſto incipiendo:inquantum homine ipſam legem pro exemplo noſtro obſeruãte. ſicut alio in loco,cõformiter, de ipſo Chriſto loquẽndo, ad mundum iudicandum veniente *Dominus de Sinai venit,& de Seir ortus eſt nobis.* (De Sinai:inquantum ad legem, ipſius vniuerſalis iudicij fundamentum,in ipſo monte Sinai datam)ſicut concludit , *In dextera eius ignea lex.* ab ipſo ſaluatore obſeruata in vniuerſalẽ peccatorũ redẽptionẽ, efficienter morientẽ:& ipſã mortẽ, ſecundũ ipſã igneam legem,formaliter offerente in ipſarum culpalũ deletione,amando,& obediendo, per quam viam ipſa redemptio acquiritur: ipſam igneam charitatis legẽ obſeruãdo. Vnde iterat concluſio,(ad Salomonẽ redeundo:) *Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem: nec flumina obruent illam: ſi dederit homo omnem ſubſtantiã domus ſuæ pro dilectione,quaſi nihil deſpiciet eam.* Quaſi nihil :multa cum ratione: quãdo occurrẽdo, donaret ſubſtãtiã propriæ vitæ domus quã ſignificet, corporis ſui: reſpectu ad acquiſitionẽ ipſiusmet dilectionis,charitatis,& veræ vitæ Dei. *Quia fortis eſt vt mors dilectio:* nõ ſolũ ad ipſorũ inimicorũ reparationẽ,mundi , dæmonis,& carnis,ipſã lege & charitatis formã obſeruãdo:ſed etiã in ipſos laqueos per fragilitatẽ incurrẽdo:vt ſecũ victo ia ab ipſamet morte liberet:(ſicut dicit,*Fortis eſt vt mors dilectio*) ſemper quod non eſt à tam contraria,quàm mortali voluntariè peccandi diſpoſitione euacuata:perpetuò & irremiſſibiliter ipſi legi , dilectioni & charitatis formę

Mat. 5. — Cant. 8 — Deut. 6. — Deut. 33. — Cant. 8.

formæ Spiritus ſancti, contradicendo. ſicut concludit: *Dura ſicut infernus æmulatio.* Hoc eſt, inquantum ad permanentem peccandi diſpoſitionem, homo perpetuò et æmulanter eſſe volens, & quod Deus non fit in eo quod ordinat & præcipit: in præſenti, & in alio ſæculo in inferno (ſicut dicit, Sicut infernus æmulatio) continuatam. ſi non in effectu: in affectu. Vnde per ſanctum Ioannem, *Qui non diligit: manet in morte.* etiam, ſecundùm legem, omnia peccata, (vt declaratum eſt) contra Spiritum ſanctum, comprehendendo. Et ipſa lux mundi Chriſtus, per ſanctum Matthæum, etiam ſecundum legem: *Qui dixerit contra Spiritum ſanctum: non remittetur ei neque in hoc ſeculo, neque in futuro:* in hac ſententia, omnia peccata contra Spiritum ſanctum, & omnium peccantium condemnationem, (vt dictum eſt) in omni peccati genere variè delinquentium, includendo.

TRACTATVS

De alijs peccatorum generibus contra Spiritum ſanctum: à quibusdam particularibus ſacerdotibus, & gente ſeparata in eccleſia orientali, procedentibus: Sanctæ Romanæ eccleſiæ, non obedientibus.

CAP. XC.

CVm de peccato maximo, et de peccato contra Spiritum ſanctum, Dei gratia, tractatum ſit: et ſicut peccatum maximum, omni peccato mortali, ita etiam peccatum contra Spiritum ſanctum, omni peccato maximo adiungitur: & quod tunc grauius eſt, & vt prædicit Dominus, irremiſſibile, quando à perſona ſpirituali & conſecrata procedit: quia, ratione ipſius ſpiritualitatis particularis, & particularis vnctionis ſacerdotalis, tam peccata contra ipſum ſpiritum Deum in eſſentiæ vnitate, à carnis fragilitate (vt dictum eſt) procedentia, quàm illa, contra ipſam tertiam perſonam Spiritum ſanctum, in perſonarum diſtinctione, ſpiritus malitiæ particulariter attributa, incomparabiliter grauiora ſunt, & magis propriè contra Spiritum ſanctum: Conuenit etiam, pro veritate, gloria, & ipſius Dei laude, tractare: quod adhuc alia peccatorum genera ſunt contra Spiritum ſanctum, à quibusdam ſacerdotibus, & gente ſeparata procedentia: (relicta alia multitudine, ſecundùm alias hæreſes & ſchiſmata) non minus grauia, imò magis exemplari caſtigatione & punitione digna. Non peccata contra Spiritum ſanctum, vt hæc alia, ratione ipſius vnctionis & dignitatis ſacerdotalis in remiſſionem peccatorum, per ſacramentorum viam, propter alia peccata, indignè applicatæ: quia, vt ſciſmatici, (vt ſcriptum eſt. *ſicut populus ſic & ſacerdos,*) hac in gratia partem nō habent: niſi quò ad ipſum tam ſacrilegum quàm infructuoſum vſum ipſius vnctionis & dignitatis ſacerdotalis: non in effectu ipſius gratiæ & miſericordiæ, in vniuerſali venia & deletione peccatorum: ſed in maiori iuſtæ Dei iræ incitatione, & maiorum culparum & delictorum multiplicatione: in ipſum grauiſſimum peccatum contra Spiritum ſanctum ſemper incurrentes. Hoc, (quò ad eccleſiam orientalem) non magis in particulari, quàm in vniuerſali dicitur: niſi pro veritate, & ſecundum huius materiæ propoſitum, ſeparatis ſolùm loquendo: Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, catholicæ & apoſtolicæ, contradicentibus. Ita quòd, ſi aliqui in particulari: ad illos particulariter: ſi omnes, in vniuerſali: ad omnes vniuerſaliter ſermo dirigitur. Et non excluditur, propter hoc, quòd in ipſis partibus, vbi præterito tempore fuerunt Baſilij Magni, Nazianzeni, Athanaſij & Cyrilli, cum alia glorioſorū ſanctorum multitudine, non poſſint in præſenti tempore, particulariter, & vniuerſaliter eſſe fideliſſimi Chriſtiani, ſicut fuerunt illi, ipſi Sanctæ Ro-

Oſee. 4.

& Romanæ Eccleſiæ cordialiter vniti: & in hoc vnico inter homines fundamento, & prima petra in terra Summi Pontificis Romani, humiliter ędificati: ipsũ pro ſummo paſtore, & vniuerſali Chriſti vicario, recognoſcentes. Sicut, poſito quòd ſic non eſſet, & quòd tam in particulari, quàm in vniuerſali; ipſi nominati ſancti ſimul, reſurgentes, (quod non præſumitur) contrarium dicerēt: dicere eſſet contra Spiritum ſanctum, & error hæreſis notabilis. Quia: Sicut procul dubio Chriſtus, in Hieruſalem, Iudaiſmi capite crucifixus, filius Dei viui eſt: Ita Petrus, Romæ, gentilitatis capite, crucifixus, & omnis ſucceſſor eius, Pontifex Romanus, procul dubio eſt vicarius vniuersalis in terra ipſius Chriſti vniuersalis ſaluatoris: & vnica in mundo petra; & ſanctæ ſuæ Eccleſiæ fundamentum. Quis hoc dicit? Ipsa certiſſima veritas dicit. Quia, Petrus ad Chriſtum dicendo: *Tu es Chriſtus filius Dei viui: &c.* Chriſtus ad Petrum dixit: *Et ego dico tibi,* (id eſt, ſic etiã procul dubio) *quia tu es Petrus: & ſuper hanc petrã ædificabo eccleſiam meam.* Et nolite confidere in hac opinione, dicentes. Hæc prima fuit eccleſia, & vbi primùm chriſtianorum nominata fuit, & illa poſtea: ipſi tam ſalutiferæ, quàm obedientiali vnioni contradicētes: in quo eſſentia veræ eccleſiæ conſiſtit, ab æterno Deo in ipso humili & obediēti ſaluatore filio ſuo, ab æterno & ſine principio electæ. Quia diſtinctæ res ſunt, ipsa eccleſia, & ipſius eccleſiæ caput: cui, in vnius ſolius corporis vnione, (incipite vbi placet) obediētialiter vnita eſt: et in ipsa vera petra fundamentali inter homines, ipsũ ſpirituale ædificium, ſecundum ipsam Chriſti filij Dei legem, & ordinationē diuinam, legitimè fundatum Et nō caput, ab ipso corpore, (incipite vbi placet) ſed corpus ab ipso capite, directè dependet. Ideſt, ab ipso Chriſto, vt primo capite et vnica virtute in cælo et in terra, in vita triumphāte & militante, in Hieruſalem moriente, & iuxta prophetarum vaticinia: & ab ipſo Petro, Romæ mortuo, vniuerſi capitis, vt vicario ſuo in terra, in vita præſenti militāti & vniuerſali paſtore fidelis ſui gregis, in vniuersalem ipſius gratiæ diſtributionem: (vt dicit: *Paſce oues meas*) donec mundus ſtabit, ipſi corpori & eccleſiæ ſuæ fideli, in ipſa petra per obedientiam ædificante, diſtributæ. & hac in ratione, Romæ vniuersali omnium gentium capite mortuus, & ibi, ſimul ſuis cum reliquijs, ipsum ſceptrum & corona, remanens: vbi cum proprio ſanguine, ſimul cum Apoſtolo Paulo martyrium paſſus, vniuersale omnium martyrum altare, vniuersaliter erectum fuit. per quã viam vniuerſalis vnionis, & ſacrificantis obedientiæ principalis, ipsa ſignata & purpurata eccleſia in ſuo ſanguine, ipſi primo in terra capiti vniuerſaliter obediēdo, ipse obedientiſsimus agnus Chriſtus ſaluator, principaliter ſequendus erat. quo in myſterio, Petro dixit, ipsam obedientialē mortem aliquantum recuſanti: *Sequere me:* Sicut Romæ, eidem apoſtolorum principi apparendo, & eo tempore, quo eã egrediebatur, ipsam mortis occaſionem adhuc fugiendo, cum ab eo ipse Petrus petijſſet, *Domine quò vadis?* Reſpōdit Chriſtus: *Iterũ crucifigi:* non tam ipsum Petrum, ad certiſſimũ effectum particularis ſacrificij obedientialis ſuiipſius, quàm ad vniuersale ſuæ ſanctæ Eccleſiæ exemplum (vt purũ hominē) ſacrificantis obedientiæ, confortando: per ipsam viſibilis obedientiæ viam, donec mundus ſtabit, & viſibilis eccleſiæ, vicario ſuo in terra et ſucceſſoribus, in ſaluationem, viſibiliter et obedientialiter vnitę: per quam viam ab ipso ſaluatore, publicè et obedientialiter moriente, redempta fuit: originale impedimentum publicitatis peccati, in quo peccatum maximum conſiſtit, vt dictum eſt, & peccatum additum contra Spiritum ſanctum, remouente. & conformiter fuit ipsa redemptio in puncto illo, à viſibili eccleſia, in aſſiſtenti virgine,

Mat. 16.

Ioan. 21.

Ioan. 21.

gine, & filio adoptiuo Ioanne, & latrone bono ſe ipsum publicè accusante, & orante, publicè & fideliter acceptata. Qua in ratione primi capitis, & primi exempli obedientiæ, inter homines: vt alij voluntariè: ſolus Petrus ab ipso Chriſto ad martyrium obedientialiter exhortatus fuit. Vnde ipse Apoſtolorum Princeps, non ampliùs timore humano aſtrictus, ipsâ mortem fugiendo, & amatum ſaluatorem ſuũ negando: imò, ipso interno igne, & vera amoris diuini luce accenſus, & illuminatus, ipsam ordinationem diuinam obedientialiter obſeruando: non vt magiſter ſuus, Deus, & homo, capite ſurſum: ſed vt humilis ſeruus, purus homo, capite ſeorſum in vniuersale obedientiæ exẽplum, crucifigi voluit. Et correspondenter ipse Bar Iona, Episcopus, tantùm, & ſeruus ſeruorum Dei, humiliter titulatus. Et hoc, (Parcite fratres) in confuſionẽ veſtrã, ab ipso Spiritu ſancto, in ſucceſſoribus ſuis Pontificibus Romanis, ipsa Eccleſia Romana in libertate dominans, myſteriosè introductũ: ipſos tam vanos, quàm improprios titulos, id eſt, Iudex vniuersalis eccleſiæ, & alios ſimiles, quibus è contrario vtimini inter vos, in iudiciali captiuitate & humiliatione veſtra, condemnante. quos titulos, non obſtantibus pijs reprehenſionibus apoſtolicis, cõtinuatis: inobedienter ipſi Spiritui ſancto contradicentes. Vnde correspondenter, ſecundum prophetatum, & ab ipso iuſto iu-
Mat. 23. dice prædictum, dicente: *Qui autem ſe exaltauerit, humiliabitur, & qui ſe humiliauerit, exaltabitur*: ad maiorem verecundiam & talium ſuperborum non obedientium condemnationem, ab ipso iuſto Deo permiſſum & ordinatum fuit: quòd ſicut ipsum primum caput in vniuersali eccleſia fidelium ſummus Pontifex Romanus, in ipso Petro, in cruce inuerso, in vniuersale obedientiæ exemplũ humiliatus fuit: ſimiliter ab imperatoribus, Regibus, & principibus Chriſtianis, per obedientiam, exaltatus fuiſſet. Et taliter, in ſummo gradu, quòd ſicut caput Petri in cruce, (cum Romæ crucifixus eſſet) ad locum pedum Chriſti, humiliter transportatum fuit: ita omne caput, ad Põtificis Romani pedes, cum oſculo pacis & obedientialis vnionis, humiliter inclinatum fuiſſet: ipsam ciuitatem ſublimem & vniuersale imperium (vt ſcitis: vsq; ad Indos) ſpiritualiter humiliando. *Quia incuruabit habitantes in excelſo* (vt ſcriptum eſt) *ciuitatem ſublimem humiliauit: &c. Conculcabit eam pes,* Iſa. 6.
pedes pauperis, egreſſus egenorum &c. Conculcabit eam pes. Id eſt, ipse particularis pes põtificalis: in Petro, ab ipso obedientiali ſigno crucis Chriſti, ſignatus: & ab ipſis adoratoribus principibus, in vniuersalis obedientiæ ſignũ, ipſi ſummo Pontifici debitæ, humiliter oſculatus. Pedes pauperis, greſſus egenorum: quò ad penultimum gradum ſublimitatis ſpiritualis eccleſiaſticæ Principum Cardinaliũ: duodeni apoſtolatus dignitatem poſſidentiũ: ad vltimũ põ- Pſ. 44.
tificalem, ſicut à Simone, ad Bar Ionã, propinquè aſcendentium: ab altiſſimo Deo, vt prędixit pſaltes regius, Principes ſuper terrã, vt vos videtis, conſtituti. Vterque gradus, non vt Regius, per humanam, & naturalẽ ſucceſſionem regalis progeniei: ſed indifferenter, inter fideles, (vt dicit: *pedes pauperis, greſſus egenorum*) per ſortitionem diuinam, ſecundùm talentum et virtutem vniuſcuiusque, acquiritur. Hæc, fratres, tã myſteriosa & diuina: oculis proprijs videtis in hac alma ciuitate Roma, & Romano Põtifice, ſecundũ prophetias, exactè adimpleta: & non in noua Roma et patriarcha Cõſtantinopolitano, et omnibus alijs veſtris, quos ſolũ pro capitibus veſtræ eccleſiæ recognoſcitis; hanc primũ et vniuersalem in terra inter homines, Chriſti vicariũ, inobedienter negantes, & ei contradicentes: & ſimul, omnium aliorũ hæreticorum inſtar, ipsam petram fundamentalem, ſummum Pontificem, in ſancta ſua Eccleſia, in hac præſenti vita militante, in filio columbæ

Spiritu

Spiritu ſancto, ab ipso ſaluatore electã, in totali veſtra ruina remouentes: et in eorũ obſtinatione perſeuerantes, contra ipsum ſpiritũ ſanctũ, irremiſſibiliter peccantes.

CAP. XCI.

NVnquam legiſtis in ſcripturis, (dicit Mat. 21. Dominus) *Lapidem quem reprobauerunt ædificantes. hic factus eſt in caput anguli? A* Pſ. 17. *Domino factum eſt iſtud: & eſt mirabile in oculis noſtris?* Et hoc, de ſeipso loquendo. ſicut alio in loco per Apoſtolorum principem decla 1. Pet. 2. ratur, dicentem: *Ad quem accedentes, lapidem viuum, ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum & honorificatum: & ipſi tanquam lapides viui ſuperædificamini, domus ſpiritualis, ſacerdotium ſanctum, offerre ſpirituales hoſtias, acceptabiles Deo per Ieſum Chriſtũ. &c.* Igitur, ſi Chriſtus petra eſt, ſuper quam fit ædificiũ ſpirituale domus vniuſcuiusq; ſuorũ fideliũ: Ioan. 1. Quomodo ipse ſaluator eidem Simoni, *tu* Matt. 16. *vocaberis cephas?* (quod interpretatur Petrus) *& ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam?* Si Colo. 1. cut etiam. *Et ipſe eſt caput corporis Eccleſiæ, qui eſt principium, primogenitus ex mortuis: vt ſit in omnibus ipſe primatum tenens. quia in ipſo complacuit, omnem plenitudinem inhabitare: & per eum reconciliare omnia in ipsum pacificans per ſanguinem crucis eius ſiue quæ in terris, ſiue quæ in cælis ſunt. &c.* Igitur, ſi ipſe ſaluator caput eſt (vt dicit) ipſius corporis eccleſiæ, in vniuersale ipſius dominiũ: Quomodo ipſe Chriſtus ipſi ſuo Mat. 16. vicario, *Et tibi dabo claues regni cælorum? Et quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque ſolueris ſuper terram erit ſolutũ & in cælis?* non ſolùm ipsum Petrum, fundamentalem inter homines petram eligẽdo: ſed caput & dominatorem vniuersalẽ in ſancta ſua eccleſia in præſenti vita militante, donec mundus ſtabit, conſtituendo? Diſtinctæ res ſunt & differentes, Petra fundamentalis, & caput eccleſiæ, ſicut eſt Chriſtus propriè: & petra fundamẽtalis & caput in eccleſia, ſicut eſt Petrus, accidentaliter. Et hæc differẽtia, id eſt dicẽdi: Eccleſiæ, aut, In eccleſia: in omni re quæ dicatur, ſemper intellecta & præſuppoſita ſit. Igitur, eſt petra fundamentalis Chriſtus, ſicut caput ipſius corporis & eccleſiæ fideliũ: & hoc, pro dignitate primatus per gratiam, in remiſſionẽ peccatorũ, mediantibus ſacramentis; virtute paſſionũ ſuarũ & mortis, conſummatè, acquiſita: ſed nõ in conſũmatione ipſius dignitatis & primatus, per gloriã, ipſi vniuerſali ſaluatori reſuſcitato, conuenientẽ: ſicut vltimo die cõſũmata erit: ipsũ corpus & Eccleſiã ſuã ſanctã, in ſua virtute, vniuersaliter reſuſcitanti. Vnde, cũ eſſet ipsa dignitas, non ſine ſua iniuria, per peccatũ impedita: ſicut propter talẽ causam, ab ipso viuorum & mortuorũ iudice, accidẽtaliter dilata: dicit Simoni, qui interpretatur, Obediens, *tu vocaberis cephas*: à petra, interpretatus Petrus: obedientiã per innocẽtiã primi hominis Adami, ipſi innocẽti ſaluatori & ſecundo Adamo, conuenientem, Ioan. 1. in obediẽtiã per gratiã, accidẽtaliter trãsmutando: & ſimul ipsã domũ Dei & eccleſiæ ſuæ, à malitia & ſuperbia peccati in Adamo, ipſi Deo non obediẽte, perpetuò donec mundus ſtabit deprauatam & deformatã, (*ſepties enim in die cadet iuſtus, & reſurget*) Prou. 24. in ipsa petra Petro, homine puro & mortali, per humilitatẽ & obedientiã, proportionaliter in perpetuo ædificando, vt dicit: *Et ſuper hanc petrã ædificabo eccleſiam meã.* Id eſt, ipsã incõuenientẽ perpetuæ deformitatis & Mat. 16. iniuriæ, perpetuò ſimul remouẽdo. Quia, nõ ſolùm cõſideratur ipsa petra angularis Chriſtus, quò ad quatuor elemẽtales angulos, & æqualitatẽ eorũ, ex quibus ipsa petra conſiſtit inquantũ homo, volũtariè moriẽdo: ſed principaliter, inquãtũ ad eſſe lapidẽ angularẽ ſimul, conſiſtentem ex ſupernaturalibus angulis quatuor attributorũ diuinorũ, & æqualitatis eorũ, inquãtũ Deus: .i potẽtia, ſapiẽtia, iuſtitia & bonitate infinita, in ipſis æqualibus & concordãtibus elemẽtis ſignificatorũ: tertio die, in propria ſua virtute reſuſcitãdo. Sicut per Eſaiã etiã

Iſa. 28. ſignificatur, conformiter dicentem: *Ecce ego*
mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem proba
tum, angularem, pretioſum, in fundamento fundatũ.
&c. Ecce ego mittam in fundamentis Sion
lapidem: Id eſt, in effectu incarnationis Ver
bi, & vnionis diuinæ cum humana natura,
(in perſona Patris loquendo) Deus, ipſum
lapidem angularem & diuinum filium ſu-
um, mittens, in communi æqualitate cum
Patre & Spiritu ſancto, ex ipſis quatuor
angulis quatuor attributorum diuinorum
cõſiſtentem: poſitum in ipſis correſpondẽ-
tibus fundamentis elementalibus, vbi ipſa
quatuor attributa ſignificata ſunt, in pun-
cto quo ex ipſa materia elementali, in vte-
ro virginali conſiſtens, ſacratiſſimum ſuũ
corpus, Spiritus ſancti opera formatũ fuit.
ipſa quatuor elementa, fundamenta ipſius
Sion naturæ diuinæ, nominata: ratione ip-
ſius indiſſolubilis vnionis cum humana: in
quibus elementis intellecta eſt: cum eſſet
ſingulariter ab ipſis, & non ab humano ſe-
mine generata: extra omnem peccati ori-
ginalis rubiginem, cum correſpondenti æ-
qualitate, & impeccabili concordãtia, for-
mata. *Lapidem probatum, angularem, pretioſum, in*
fundamento fundatum. Id eſt, totum ſimul, Deũ
& hominem, ipſum Chriſtum, conſideran
do: in ipſo ſignificato fundamento attribu
tali naturæ diuinæ, æqualitatis potẽtiæ, ſa-
pientiæ, iuſtitiæ & miſericordiæ infinitæ,
& eſſe ipſius æterni Dei, inquantũ Deus, in
æternũ fundatũ. Hoc: quò ad effectũ ipſius
incarnationis, & particularis reſurrectio-
nis ſuæ. Sicut quò ad vniuerſalẽ vltimi diei
quam expectamus: finẽ principalẽ rerum
omnium: omnes, in corpore & anima re
ſurgentes: procedit dicendo. *Qui crediderit nõ*
feſtinet, & ponam in pondere iudicium, & iuſtitiam
in menſura. &c. & delebitur fœdus veſtrum cum
morte, & pactum veſtrum cum inferno non ſtabit.
&c. Et tunc, in ipſa vniuerſali reædificati-
one per gloriam, reſuſcitando, præcedente
vniuerſali diſſolutione huius vinculi fra-
gilis & mortalis habitationis, (vbi intrat,
delebitur fœdus veſtrum cum morte, &c.)
erit ipſe Chriſtus dignè lapis fundamenta-
lis huius noui ædificij, proportionaliter
ſuo eſſe gloriæ & laudis æternæ correſpõ-
dentis, cui lapidi attributiuo naturæ diui-
næ, ipſa reædificatio reſurrectionis ad vi-
tam æternam, attribuitur. *Scimus enim quoni-*
am ſi terreſtris domus noſtra huius habitationis diſ- 2. Cor. 5.
ſoluatur, (dicit Apoſtolus) *quòd ædificationem*
ex Deo habemus, domum non manu factam æter-
nam in cælis. Dignitas primatus ipſius Chri-
ſti, per gloriam, conſummata: vt principi-
um ipſius manifeſtationis extra, Verbum
ſe incarnando, inquantum homo morien-
do, & ſeipſum & omnes alios inquantum
Deus reſuſcitando: ipſi vniuerſali ſaluato-
ri attributa. *Quoniam in ipſo condita ſunt vni-* Colo. 1.
uerſa in cælis & in terra, (per eundem) *viſibilia*
& inuiſibilia, &c. Et ipſe eſt caput corporis eccleſiæ,
qui eſt principium, primogenitus ex mortuis, vt ſit in
omnibus ipſe primatum tenens. &c.

CAP. LXXXXII.

ITaque, ipſe Chriſtus lapis fundamenta-
lis eſt, ſicut caput: & ipſe Petrus etiam
lapis fundamentalis eſt, ſicut caput:
ſed differenter: imò, incomparabiliter,
(Chriſtus inquantum homo) cum toto ip-
ſo ædificio humano, & corpore ipſius tam
mortalis, quàm peregrinantis eccleſiæ,
cum notabili dignitate ipſius capitis &
reſuſcitãtis ſaluatoris, extra omnem pro-
portionem. Quia, in Chriſto, lapis angula-
ris, ex puncto quo incarnatus fuit: & in
Petro, inæqualis, ex puncto quo conceptus
fuit. In Chriſto, angularis, quò ad quatuor
elementorum æqualitatem, ex puncto quo
incarnatus fuit, moriendo, & reſurgendo:
ipſi manifeſtationi Dei in carne, conue-
nientem: propter quod, quamuis in car-
ne paſſibili & mortali, tam liber ab ipſa
morte, quàm voluntariè obligatus: ſecun-
dum quod tali oblationi tanti ſacrificij, &
hoſtiæ

hoſtiæ Dei & hominis ſimul, conueniebat, (vt dicit: *Oblatus eſt quia ipſe voluit*) eſſe ipſius Dei, ſecundum ipſa quatuor attributa, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ & bonitatis infinitæ, in ipſis æqualibus & concordantibus elementis ſignificata, manifeſtando. In Petro, ſicut in omni alio homine mortali, nō angularis: immò inæqualis, ex puncto quo in peccato originali conceptus fuit: in ipſa inæqualitate elemētorum, & mortalis diſcordantiæ iuſto Dei iudicio, à peccato cauſatæ, teſtificatum: ipſam mortem, & morti feram peccandi fragilitatem, cum omnibus alijs miſerijs & imperfectionibus humanis producentis. Et ſi tanta diſproportio cum ipſo Chriſto, à puncto quo conceptus fuit: quantò maior à puncto quo reſuſcitatus fuit? Vnde, ratione conuenientis ædificationis obedientialis per gratiam in vita mortali. (Chriſto obedientialiter moriente) alio homini mortali humiliter obediendo: ad illam quam ſperamus reædificationis per gloriā in vita æterna (Chriſto reſuſcitante) diſponentis, cum ipſo reſuſcitato & reſuſcitante ſaluatore proportionaliter concurrendo: à principio, ad Simonem dixit, *Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.* Sicut poſtea, in huius myſterij declaratione, dicit: *Et ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam*: ipſam inconuenientiam, & notabilem diſproportionem corporis fragilis & mortalis, in vita militāti: cum capite impaſſibili & æterno, in vita triumphanti: per medium ipſius conueniētis capitis humani, & notabilis poteſtatis diuinæ, temperando. Et hac in ratione, non ſuper hanc petram Chriſtum in cœlo: ſed ſuper hanc petram Petrum in terra, ædificabo eccleſiam meam. Aedificium mortale, ſuper mortale fundamentum, per diſpoſitiuam obedientiam ad vitam æternā humiliter ædificatum. Sicut corpus humanū, paſſibile & mortale, capiti humano, paſſibili & mortali, per obedientiam, mediante ipſa gratia, proportionaliter vnitum. Et

Eſa. 53.

Ioan. 1.
Matt. 16.

non eſt ædificium humanum ſuſtentatum columna carnis fragilis & mortalis, (vt vultis vos, cum omnibus alijs hæreticis, tam cæcis, quàm ignorantibus per inobedientiam, ipſi petræ & paſtori humano vicario ſuo vniuerſali, contradicentes) ſed ſuper baſin & fundamentum diuinum & immobile ad æternam veſtram confuſionem ædificatum. Feſtinatis vos increduli. *Qui crediderit, non feſtinet*: (dicit Spiritus ſanctus) *&* *ponam in pondere iudicium, & iuſtitiam in menſura.* Ideſt, ipſam menſuram & vitalem æqualitatem ipſorum quatuor elementorum, reſuſcitando, à noua vnione & carnis & Spiritus diſcordantia, in perfecta diuinæ legis obſeruatione, procedentem, perfectè amādo & obediendo: à virtute ipſius lapidis angularis in Chriſto, elementalis, inquantum homine, & attributalis diuini inquantum Deo, ipſum vniuerſalem lapidem humanū ad vitam æternam virtualiter quadrando, effectum ipſum eſſe diuinum, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ & bonitatis infinitæ (finis principalis rerum omnium) intra & extra in æternum manifeſtando. Et tunc in vita futura & vniuerſali iuſtorum reſurrectione, quam expectamus, cùm ipſum corpus, ideſt fidelium eccleſia, capiti ſuo Chriſto proportionaliter vnitum ſit, adimplebitur ipſa Dauid prophetia, ab ipſo ſaluatore allegata, dicentis, *Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli. A Domino factum eſt iſtud: & eſt mirabile in oculis noſtris.* Et tunc, ipſe ſolus Chriſtus reſuſcitans, dignè vniuerſale caput erit, ipſius eccleſiæ iuſtorum & corporis reſuſcitati, immortalis: proportionaliter, in correſpondenti vnione ſpiritus & carnis immortalis, concurrētis: in æternum, ipſam indiſſolubilem vnionem Dei & hominis ſimul, teſtificantis. Lapis angularis, quò ad ipſam vnitiuā æqualitatem immortalem elementorum: & in ipſo effectu æternę vnionis ipſorum duorum murorum, corporis & animę, ex quibus ipſum humanum ædificiū conſiſtit, in ſeipſo

Eſa. 28.

Pſa. 71.

nouiter ædificatum reſuſcitando: factus in caput anguli, (vt dicit) in æterna ſua virtute, in æternũ ſuſtentando. in hoc læto & nouo partu, ab illo pœnali & communi procedente, tam duro & amaro, quàm ſignifi-
Apo. 12. catur, dicendo: *Et clamat parturiens, & cruciatur vt pariat*, omnem mortiferam contrarietatem præteritam ipſorum duorum fratrum, maioris & minoris, carnis, & ſpi-
Gen. 25. ritus, in illa Eſau & Iacob in materno ventre figuratam, euacuante. ipſe frater maior, id eſt caro & corpus humanum, à Patre vniuerſali creatore Deo in principio, primùm formatus, ipſi minori, id eſt ſpiritui, ſeruiens: in eodem vnionis puncto, do-
Ezec. 37. minanter concurrens. vt conformiter: *Et faciam eos in gentem vnam in terra in montibus Iſrael*, (id eſt, in ipſis elementalibus montibus corporum ipſorum electorum, reſuſcitando: ipſam nouam vnionem in ipſo Deo, in perfecta diuinæ legis obſeruatione, perfectè amãdo & ei obediẽdo, ipſi tertiæ perſonæ & viuificãti amori Spiritui ſancto, attribuendo: in ipſo tertio Patriarcha Iſrael ſignificatæ) *& rex vnus erit omnibus imperans: et non erunt vltra duæ gentes, nec diuidentur amplius in duo regna. & cæt. & ſeruus meus Dauid* (id eſt Chriſtus) *rex ſuper eos, & paſtor vnus erit omnium eorum. & cæt.* ſicut per ipſum Chriſtum:
Ioan. 10. *& fiet vnum ouile & vnus paſtor.* Et tunc, ipſa præſens paſtoralis gubernatio ceſſando, non per aliud medium paſtoris humani ipſe amatus ſuus grex, quàm per ſeipſum vnicum paſtorem diuinum, immediatè pa-
Eze. 34. ſtus, rectus & gubernatus erit. Vt dicit. *Ecce ego ipſe ſuper paſtores, requiram gregem meum de manu eorum. & ceſſare faciam eos, & vltra non paſcant gregem meum. & cæt. In paſcuis vberrimis paſcam eas, & in montibus excelſis Iſrael* (vt dictum eſt) *erunt paſcua earum: ibi requieſcent in herbis virentibus, & in paſcuis pinguibus paſcentur ſuper montes Iſrael. & cæt.*

CAP. XCIII.

A *Domino factum eſt iſtud: & eſt mirabile in oculis noſtris.* A Domino factum eſt Pſal. 117. iſtud. Hoc: quò ad ipſam vniuerſalẽ iuſtorum reſurrectionẽ, & reunionẽ ipſorum duorum murorũ, corporis & animæ, vt dictũ eſt, ex quibus ipſum humanũ ædificium conſiſtit: à ſeparãti morte dirutum, & ab ipſo angulari & vnitiuo lapide Chriſto reunitum & reædificatum: in ipſo æterno & glorioſo effectu, factus in caput anguli: in ſua propria virtute, in æternum ſuſtentante. *Et eſt mirabile in oculis noſtris.* Hoc: quò ad particularem ipſius ſaluatoris reſurrectionem: & viſionem ſuam in corpore glorioſo & immortali: cùm poſt ipſam certiſſimam reſurrectionẽ ſuã, quadraginta dierum ſpatio, amatis ſuis diſcipulis, hominibus paſſibilibus & mortalibus ſepius ſe videndum præberet, lucis & gloriæ ſuæ radios retinendo, cum illa potentia qua eos diſtendit ante mortem ſuam, in ſtupenda ſua transfiguratione. in quo miraculoſo effectu retentionis & particularis demonſtrationis potentiæ ſuæ infinitæ, & eſt mirabile (vt dicit) in oculis noſtris: incapacitatem & debilitatem ipſius viſiui ſenſus humani, ad tantam lucem, (ſicut dicit: *non enim videbit me homo, & viuet*) & diſproportionem corporis ipſius eccleſiæ, paſſibilis & mortalis, cum ipſo ſuo capite Chriſto, glorioſo & immortali, ſignificando. *Et eſt mirabile in oculis noſtris*: id eſt, in terra: & nõ in oculis ſpirituũ beatorũ in cœlo, quò ad ipſam diſproportionem & incapacẽ debilitatẽ viſiui ſenſus corporalis: vbi; cum ſint ipſi ab omni præterita mortalitate humana liberati: in ipſius immortalis Dei viſione, ſimul cũ ſpiritibus angelicis proportionaliter cõcurrũt. Manſit in terra Dominus, poſt glorioſã ſuã reſurrectionẽ, vſq; ad aſcenſionem ſuam in cœlum, quadraginta dierũ ſpatio: hoc ſpatiũ: illud, à primo, vſq; adi

Marginal notes (right column): Mat. 17. (beside "da ſua transfiguratione"); Exo. 33. (beside "portionem corporis")

ad ſecundum aduentum ſuum, quo mūdus duraturus eſt, ſignificās: pro numeri electorum complemēto, accidētaliter cōceſſum: illi, ſimiliter quadrageſimali, quadraginta annorū tranſitus populi Dei, per deſertū, correſpōdens. Vnde, cōſiderandū eſt: Quod mirandū factū liberationis ſuę, à captiuitate Aegypti, mediāte Moyſe, capite, & duce ſuo vniuerſali, ſimul cū interprete ſuo Aarone ſacerdote: angelico pane & figurante manna paſto, donec ad deſideratū finem peruenerunt, in terram promiſſionis ingrediendi: vbi, ſubintrando Ioſue, à quo in ipſam, efficiēter introductus fuit: gubernatio & ductus ipſius Moyſis ceſſauit: & ſimul ſacerdotium ipſius Aaronis, cum communi morte eorum: in fine ipſius myſterioſi termini quadrageſimalis, ſucceſſa. Sicut di-
Num. 33. cit: *Aſcenditque Aaron ſacerdos in montem Hor iubente Domino: & ibi mortuus eſt anno quadrageſimo egreſſionis filiorum Iſrael ex Aegypto, &c.*
Deu. 34. & quò ad Moyſem: *Aſcendit ergo Moyſes de campeſtribus Moab ſuper montem Nebo, &c. Dixitque Dominus ad eum. Hæc eſt terra, pro qua iuraui Abraham, Iſaac, & Iacob, dicens, Semini tuo dabo eam, Vidiſti eam oculis tuis, & non tranſibis ad illam. Mortuusque eſt ibi. &c.* Omne hoc, euidētiſſima figura fuit, veræ liberationis populi vniuerſalis ſuorum electorum, à captiuitate peccati, mediāte ipſo figurato Moyſe ſummo Pontifice Romano vicario ſuo vniuerſali in terra, & duce noſtro in hoc trāſitu quadrageſimali præſentis vitæ militantis, ſimul cū figurato Aarone & interprete ſuo Paulo, parte ſacerdotali apoſtolicorū, doctorū, vniuerſaliū ſancti Euāgelij & noui teſtamēti prædicatorū: quos, ipſe Chriſtus, in ipſo quadrageſimali tēpore, quo fuit cū ipſis in terra poſtquā reſuſcitatus fuit, inſtruxit, & exhortatus eſt, par
Ioan. 21. ticulariter Petro dicēdo: *Paſce agnos meos. Paſce agnos meos. Paſce oues meas. Bis, Agnos, dicendo:* quò ad duos effectus ipſius paſtus doctrinæ euāgelicæ: in duplicē ſuſtentationē ſpiritualem animæ & corporis, in vita immaculata & innocenti, mediante ſancto Baptiſmate: non ſolùm dicendo, (ſicut dicit) Mat. 28.
ſed etiā baptizando. quæ vnctio dignitatis ſacerdotalis, prædicatio & lauacrū, in ædificatiōe ipſius eccleſiæ & corporis Chriſti, ab ipſo capite vicario ſuo vniuerſali in terra, deriuata eſt: (ſicut dicit, *& ſuper hanc pe-* Mat. 16.
tram ædificabo eccleſiam meam) & per medium ipſius humilis & obedientialis ædificationis, ipſi ſummo Pōtifici obediēdo, & nō cōtradicēdo, effecta eſt: ſicut ipſi ſoli, in præſentia ipſorum apoſtolicorum ſacerdotum & vniuerſalium prædicatorum euangelicorū, dicit ſolùm: *Paſce agnos meos: Paſce agnos* Ioan. 21.
meos: &, Paſce oues meas. Ita quòd, vbi deficit ipſa humilis & obedientialis ædificatio, propter aliquam contradictionem & negationē ipſius primæ & ædificātis petræ & ſupremæ authoritatis pōtificalis, ibi procul dubio deficit ipsū ſacerdotiū & authoritas ſacerdotalis, & cōſequenter ſacramētorū effectus, in remiſſionem peccatorum. Paſce oues meas: quò ad ſecundam ipſarū culparū ablutionem, mediante Pœnitētiæ ſacramento, & particularis remiſſionis ad culpam & pœnam, per medium ſacrarum indulgentiarum, (ſicut ſupra declaratū eſt) ipſi clauigero cœleſti particulariter conceſſarum ipſi particulariter dicendo: non ſolùm, *Paſce oues meas*: ſed *Et tibi dabo claues* Mat. 16.
regni cælorum. Oues meas: ideſt, non amplius agnos, ſecundum primum lauacrum baptiſmale: ſed oues errantes, cum de nouo peccatorum ſcabie inquinatæ eſſent. Paſce agnos meos, & paſce oues meas: ſemper ipſe Paulus, & pars paſtoralis, quaſi corpus ipſius eccleſiæ, cum ipſo capite Petro (vt dictum eſt) ſimul martyrium patiēdo, per obedientiā, proportionaliter vnitus. paſtus etiam ipſe fidelis grex & figuratus populus Chriſtianus, figurato māna (in ipſius figuræ complemento) & vero pane angelico corporis Domini, donec perueniat ad illos vltimos terminos mortalis vitæ pręſētis, et principij ingreſſus nouæ terræ promiſſionis & figuratæ Hieruſalē cœleſtis, in vitā æternā.

vbi

vbi ſubintrando ipſe Ioſue Chriſtus, vniuerſalis ſaluator & introductor ſuus, ſicut in ſecundo ſuo ad iudicium aduentu erit: ipſe ductus & gubernatio præſens paſtoralis ceſſabit, ſicut in morte ipſius Moyſis & Aaronis ſignificatum: & conformiter prædictum, dicendo: *Et ceſſare faciam eos, vt vltra non paſcant gregem meum. &c.* (Eze. 34.) Et tunc, ipſum corpus eccleſiæ fidelium, glorioſè reſurgēdo: capiti ſuo Chriſto reſuſcitanti, proportionaliter vnitum erit, & cum permanenti & integra fruitione ipſius fructus vitæ æternæ Chriſti, in ipſius æterni Dei viſione conſiſtente: ceſſabit etiam, ſimul cum ipſo temporali ductu ipſius viatoris populi, ipſa fruitio viatici ſacramētalis figurati mānæ inuiſibilis corporis ſui ſanctiſſimi: propter ipſam cauſam inaptitudinis & diſproportionis humanæ, in præſenti vita tranſitoriæ fragili & mortali, ſub ipſo proportionato velamine corruptibilium accidentium, communicati. vt dicit (Ioſ. 5.) *Defecitque manna poſtquam comederunt de frugibus terræ, nec vſi ſunt vltra cibo illo filij Iſrael. &c.* Officium paſtorale, & paſtus viatici ſpiritualis, quo nō ſine myſterio, in hoc tranſitu mortalis vitę præſentis, quadrageſimaliter vſus eſt. Sicut in quadraginta diebus, & quadraginta annis trāſitus deſerti ſignificatum eſt: poſſeſſionem in Chriſto reſurrectionis carnis, quam habet natura humana, teſtificando. Ideſt, ipſa caro, in Chriſto, octauo creationis die reſuſcitando: Secundum quinque ſenſus corporales, per quinque octauas, diſtinctè reſurgens: ab ipſo mundi fine incipiendo, in primo Domini aduentu naturaliter peruento, vſque ad alterum finem ſecundi ſui aduentus ad iudicium vniuerſale: omnes vniuerſaliter reſuſcitantes. qui finis & terminus iam completus: propter defectionem numeri iuſtorum, ab ipſo miſericorde Deo, accidentaliter tranſportatus fuit. (Sap. 8.) *Attingit ergo à fine vſque ad finem fortiter,* (per Salomonem) (Gal. 4.) *& diſponit omnia ſuauiter.* Quia: cū miſſus eſſet ipſa Patris ſapiētia Chriſtus, in plenitudine temporis, quò ad plenitudinem numeri electorum, & finis præſentis ſeculi, in quo ipſa natura humana ſimul cum ipſo Chriſto vniuerſaliter reſuſcitando, per gloriam regeneranda erat, & in terra, ipſum ſemen humanum extinctum: vnde ipſe ſaluator in remedium ſimilium inconuenientium finis peruenti, & numeri electorum non completi, vtrūque brachium, & humanæ, & diuinæ naturæ diſtendendo, moriendo inquantum homo, & reſuſcitando inquantum Deus, & ſimul, in merito & virtute ſua infinita, ipſi ictui vniuerſalis mortis reſiſtendo, *attingit à fine vſque ad finem fortiter,* ipſum finem & iudicium ad alium finem accidentaliter differendo: & quoad ipſam piam & iuſtā cauſam numeri electorum non completi, *diſponit omnia ſuauiter.* Hoc, ſimiliter à Domino ſignificatum eſt, in zizaniæ parabola: ideſt, reſpectu reproborum: quia ipſa peccati originalis malitia, venit ad impediendam multiplicationem ſeminis boni iuſtorum. Vbi, propoſito ex parte iuſtitiæ diuinæ, ipſo vniuerſali iudicio, & bonorum & malorum ſeparatione: vt dicit: *Serui autem dixerūt ei, Vis igitur imus, & colligimus ea?* (Matt. 13.) reſiſtendo ipſi ictui iuſtitiæ Dei, & duræ executiōis, ad ad aduētū ipſius ſaluatoris, iā exequēdæ, attingēs à fine (vt dicit) vſq; ad finē fortiter, & diſponens omnia ſuauiter, *Et ait, Non: ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſimul & triticum. Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem, &c.* Vnde, hac in ratione vſus accidentalis pietatis & potētiæ, qua ipſe Deus & homo ſimul vſus eſt, ipſam duram occaſionem finis & iudicij vniuerſalis, ad alium finem & conuenientem occaſionem accidentaliter trāſportando, dixit ad Simonem, *tu vocaberis Cephas:* (Ioan. 1.) *quod interpretatur, Petrus: & ſuper hāc petram ædificabo eccleſiam meam.* (Mat. 16.) Non ſuper hanc petram Chriſtum iudicantem, in hoc quadrageſimali tempore impleti finis reſurrectionis & iudicij: quia hac in ratione, *qui ceciderit ſuper lapidem iſtum, confringetur: ſuper quem verò ceciderit,* (Mat. 21.)

cideris, conteret eum: ſed ſuper hanc petram Petrum, ædificabo eccleſiam meam: ipſam occaſionem ſecũdùm iuſtitiam meam, peruẽti finis ipſius generationis humanæ, omnes cum rigore vniuerſaliter iudicãdo: ad alium finem (vt dictum eſt) conuenientis occaſionis, ſecundùm miſericordiam meã, accidentaliter tranſportando. vt dicit. *Attingit ergo à fine vſque ad finem fortiter, & diſpo-*
Mat. 16. *nit omnia ſuauiter*. Et hoc dicere vult Dominus, dicenti Petro, *Tu es Chriſtus filius Dei viui*, ipſum myſterium viuificantis reſurrectionis in Chriſto, prædicenti: reſpondendo, *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus*: Ideſt, quod iam quod ſuper hanc petram viuam, inquantum Deus, pro tali impedimento numeri non completi, non potero nunc facere vniuerſalem reædificationem in gloria eccleſiæ meę & gregis, ſimul mecum reſuſcitantis, myſterium tibi, hoc in puncto, à Spiritu ſancto reuelatum: tu petra & paſtor eris in terra in loco meo, donec redeã: & interim; *ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam*. Vnde, *Beatus es Simon Bar Iona*: (ideſt, filius columbæ) *quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus qui in cælis eſt*, & mediante ipſo Spiritu ſancto, & in ipſo myſterio tranſmutati effectus reędificationis in me, per gloriam, in ædificationem in te per gratiam: vterque effectus ipſi Spiritui ſancto attributus: qua in ratione, filius colũbæ: ipſa ædificatio per gratiam in te obedientialiter facta, ad futuram per gloriam, diſponens, donec mũdus ſtabit, efficiens.

CAP. LXXXXIV.

Haec ædificatio per gratiam ipſius Eccleſiæ, & liberationis ſuæ ex captiuitate peccati: in illa mirabili & notabili Pharaonis præfigurata fuit: (vt dictum eſt) facta per medium Moyſis; & interpretis ſui Aaronis, ſignorum & prodigiorum, ſacerdotij & mannæ: & per medium ipſius figurati Moyſis, filij columbæ Spiritus ſancti, vicarij veri ſaluatoris Chriſti filij Dei, & interpretis ſui Pauli, ſacerdotij, & ſacramentorum: vera ſigna & prodigia effectualis remiſſionis peccatorum, & vera liberatio captiuitatis figurati Pharaonis Luciferi, principis Aegypti huius mundi, in ipſius figurę complemento, tam exactè effecta, & donec mundus ſtabit proſecuta, quàm omnis iudicioſus facilè videre poterit: & omnis fidelis, in viua fide fundatus, mediante ipſa gratia, ipſos effectus in ſeipſo conſiderando, iudicare. quia, ſi quod occurrit, dicendum eſſet: ſeparatum librum facere oporteret. & ideo, breuiter, & gratia mediante, aliquid dicetur. Duo duplicata ſigna, primò & particulariter à Domino Deo Moyſi data fuerũt, in ipſius figurę principio, Ideſt, virgæ in ſerpentẽ, (& manus ſanæ, in leproſam, conuerſæ: & vtraq; de nouo, in priorem naturã reſtitutæ, ſignatus lepram peccati, in infirmitatibus & morte corporali teſtificati, à diſtorto vſu (ſecundum liberũ arbitriũ) formalis virgæ diuinæ legis, procedentis: & duplicatam medicinã, ſpiritualis & corporalis in Chriſto, ipſius damni, per gratiam in vita præſenti, & per gloriam in alia reſuſcitando, ſignificantia, vtræque, id eſt, virga rationalis, & caro, in priſtinum ſtatum innocentiæ (& multo magis) & ſanitatis vitæ æternæ, reſuſcitando, nouiter reductæ. & hoc, ipſam virgam formalem diuinæ legis de nouo in vita præſenti militanti reſumendo, meliùs ipſo libero arbitrio vtendo; mediante ipſa gratia, ſicut dicit: *Retrahe manum* Exo. 4.
tuam in ſinum tuum: in quo voluntatis ſinu. ipſum liberum arbitrium principaliter conſiſtit: *retraxit, & protulit iterum, & erat ſimilis carni reliquæ*. Vnde per Iob: *Et in carne mea vi-* Iob. 19.
debo Deum ſaluatorem meum, &c. *Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo*. Ideſt, in ipſo voluntatis ſinu, vbi ipſum liberum arbitrium (vt dictum eſt) particulariter conſiſtit: ipſum Deum amando, & ei obediendo.

ad quæ duo ſigna, ipſa duo beneficia, & gratiæ præſentis, & gloriæ futuræ ſignificantia: omnia ſigna & prodigia reducuntur. quo in myſterio: *Si non crediderint, inquit, tibi, neque audierint ſermonem ſigni prioris, credent verbo ſigni ſequentis*. Sicut procul dubio omnes illi, qui non crediderint in primum, per gratiam, credent in ſecundum per gloriam, inuitis ipſis, vltimo vniuerſalis reſurrectionis & iudicij die, omnibus vniuerſaliter demonſtratum. Vnde Dominus, illi paralytico, dicendo: (quo ad primum ſignum) *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua*: & circumſtantes ſcribæ non credentes: imò, dicentes, *Hic blaſphemat*: ſubiungit Dominus: (quò ad ſecundum ſignum) *Vt quid cogitatis mala in cordibus veſtris? Quid eſt facilius dicere. Dimittuntur tibi peccata tua: an dicere, Surge & ambula? Vt autem ſciatis quia filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata (tunc ait paralytico) Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum ſuam.*

Exo. 4.

Mat. 9.

Et ſurrexit, & abijt in domum ſuam. Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificauerunt Deum, qui dedit poteſtatem talem hominibus. &c. Quid eſt facilius dicere, Dimittuntur tibi peccata tua: an dicere, Surge & ambula? Vt autem ſciatis, &cæt. non quo ad ipſum ſecundum ſignum ſanitatis corporalis, quod minus eſt, in ipſo paralytico, ſicut in leproſa manu, in priſtinam ſanitatem reſtituta, demonſtratum: quàm vt ſit teſtimonium ipſius ſanitatis interioris animæ, & remiſſionis peccatorum, quod magis eſt, in ipſa lepra ſignificatorum, (ſecundum primum ſignum non creditum, ipſius virgæ in ſerpentem, & de nouo in virgã conuerſæ) & ipſius reſurrectionis carnis, ab omnibus in vltimo die, vt dictum eſt, vniuerſaliter creditum. vt dicit: *Si non crediderint tibi, neque audierint ſermonem ſigni prioris, credent verbo ſigni ſequentis.* & conformiter: *Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificauerunt Deum, qui dedit poteſtatem talem hominibus* Videntes autem turbæ timuerunt & glorificauerunt Deum. Hoc, quo ad ipſum vltimum ſignum: ipſam conuerſionem peccati ad gratiam, & mortis ad vitam reſuſcitando, teſtificans: ipſi naturæ diuinæ particulariter attributum. qui dedit poteſtatem talem hominibus. Hoc, particulariter quò ad primum ſignum non creditum inuiſibilis animæ ſanitatis & remiſſionis peccatorum. vt dicit: *remittuntur tibi peccata tua*: & ipſi, *His blaſphemat*. poteſtas hominibus data: vt dicit, *Qui dedit poteſtatem talem hominibus*: Id eſt, hominibus Apoſtolicis ſacerdotibus: eis particulariter dicendo, *Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt*. & hoc, donec mundus ſtabit: ipſi peccato ſubditus. Ita quòd, omnia ſigna & priuilegia, quæ fuerunt & erunt, à principio mundi, vſque ad finem ipſius, cum tota cœlorum & terræ creatione, & id quod hoc ambitu continetur, ipſam manifeſtationem Dei in carne teſtificantia, Verbum ſe incarnando, moriendo in quantum homo, & reſuſcitando inquantum Deus, in ipſo Chriſto particulariter effectam: ad hæc duo ſigna, ſpirituale, & corporale, reducuntur: ideſt, & remiſſionis peccatorum, per medium ſacramentorum, & reſurrectionis carnis quam expectamus, vniuerſaliter in gloria & vita æterna reſuſcitantes. in his particularibus ſignis Moyſi datis, ſignificata. Omnia alia diabolica ſigna ipſius ſuperbi Pharaonis Luciferi, & Aegyptiacas incantationes, & vniuerſalem idololatriam, & peccati captiuitatem, deſtruentia: per medium ipſius figurati Moyſis ſummi Pontificis Romani, ſacerdotij, & ſacramentorum, in ipſius Chriſti merito, effectum: ipſam liberationem, factam per ipſum vniuerſalem ſaluatorem, populi ſuorum electorum, de captiuitate peccati, per medium ama-

Exod. 4.
Matt. 9.
Ioan. 20

um amararum aquarum paſſionum ſuarũ, ſpiritualiter & corporaliter paſſarũ, à virga lignea ſanctæ ſuæ crucis diuiſarũ, ipſam animam & corpus ſeparante,& nouã eorũ reunionem,in totali peccati victoria, die tertia reſuſcitando, in reunione aquarũ, ipſos inimicos ſubmergentium, ſignificatum,cum effectibus ipſius redẽptionis,donec mundus ſtabit, commemorãdo. Vnde, per diſpoſitionẽ diuinã,in ipſius figuræ cõplemẽto,& proſecutione ipſius effectæ redẽptionis, Simon Petrus ſecundo Claudij anno,(vt ſãctus Hieronymus ſcribit) *ad expugnandum Simonẽ magũ Romam perrexit: ibique viginti quinq; annis cathedram ſacerdotalem tenuit*. in quo Simone mago,cui auſcultabant omnes,(vt ſcriptura dicit) à minimo vſque ad maximum,dicentes, *Hic eſt virtus Dei,quæ vocatur magna*, Omnes magi ipſius ſuperbi Pharaonis Luciferi, Regis & principis Aegypti huius mũdi,& authoris vniuerſalis peccati captiuitatis,& eorum diabolica ſigna, intellecta ſunt. Vnde,quomodo ille, ab ipſo figurato Moyſe deſtructus fuit,(iã,ſępius hoc in libro ſcriptum)& alia ſtupẽda ſigna, quæ in hoc ſuo põtificatu per virtutẽ diuinã facta fuerũt, & ab ipſo ſãcto Petro, & ab omnibus alijs apoſtolis, in hac magna ſuſceptione liberationis veræ captiuitatis peccati,cõtinuata(gratia Dei) & proſecuta ab alijs miraculoſis ſanctis vſq; ad hodiernũ diẽ: eſt res mũdo nota,& omnib. vniuerſaliter manifeſta. *Adhuc vna plaga tãgam Pharaonem & Aegyptum*,(dixit Deus), *& poſt hæc dimittet vos,& exire cõpellet.&c.* Et hæc fuit,vniuerſalis primogenitorum mors.vt dicit: *Media nocte ingrediar in Aegyptũ: & morietur omne primogenitum in Terra Aegyptiorũ, &c.* vniuerſalem omnium martyrum mortem, prædicens.ab ipſo Chriſto incipiendo,primogenito mortuorum Adami & ſuæ, inquantum homine.vt dicit: *à primogenito Pharaonis, qui ſedet in ſolio eius, vſque ad primogenitum ancillæ. &cæt.* Cauſa efficaciſſima & principalis, liberationis vniuerſalis ipſius populi; ſicut primogeniti Chriſti mors, vniuerſalis redemptionis totius mundi: ipſam figuram adimplendo. & hoc, vſque ad primogenitum ancillæ: vt dicit: vniuerſalem omnium martyrum mortem, ab ipſa ancilla humanitatis ſuæ ſanctiſſimæ, miniſtræ redemptionis, per gratiam regeneratorum, ſignificando. Vnde per Dauidem: *O Domine quia ego ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ*. in omnis martyris perſona loquentem. Primogenitum cum Chriſto inter homines, in martyrio acquiſita: vt dicit, *Si quis mihi miniſtrat, me ſequatur: & vbi ſum ego: illic & miniſter meus erit*: miniſtrantem cum proprio ſanguine: ipſum Chriſtum Dei filium, & innocentiam ſuam teſtificando. Quo in myſterio principij miniſtrationis, & teſtificationis vniuerſalis omnium martyrum, primogenitorum cum Chriſto Eccleſiæ ſuæ, inquantum homine, & noui teſtamẽti, in miniſterio liberationis Aegypti,& captiuitatis peccati: Petrus & Paulus Romæ,totius mundi capite, vbi ipſa Aegyptus & captiuitas vniuerſalis intellecta eſt, quaſi corpus & anima ipſius Eccleſiæ; (vt dictum eſt) glorioſum martyrium ſimul paſſi fuerunt. & poſt alia ſigna & miraculoſa prodigia: hoc, vt magis efficax teſtimonium, & exemplum, in vniuerſali & inter fideles credentes,introducentes. Vnde illud completum fuit, quod de ipſo doctore gentium prophetatum erat in Ben-iamin, tribu ſua, dicendo. *Ben iamin, Lupus rapax: manè comedet prædam, & veſpere diuidet ſpolia*. Manè, & veſpere: Ideſt, principium & finis vitæ rationalis hominis. Vnde,comedens ipſe lupus Saulus, manè iuuentutis ſuæ, prædam caræ ouis Chriſti, Stephani Protomartyris, ab Hieroſolymitano ouili, & confeſſa Eccleſia, violenter expulſæ & lapidatæ: poſtea protegens paſtor factus ipſius gregis, & latrans canis doctrinæ euangelicæ: venit ad exemplariter diuidendas inter alios martyres ipſas martyrij primi-

Margin notes: *Act. 8* — *Exo. 11.* — *Pſal. 115.* — *Ioan. 12.* — *Gen. 49.* — *Act. 7.*

Act. 9. primitias, & pretioſa corporis & ſanguinis ſpolia, in veſpere & fine vitæ ſuæ: cum eſſet ſimul cum ipſo Petro vniuerſali paſtore, quaſi corpus & caput ipſius Eccleſiæ, Romæ martyrium paſſus, vniuerſali totius mundi capite. Saulus, à Saul interpretatus; Poſtulans, vel commodatus: in ipſo Saulo, exactè completum cum in martyrió, ab ipſo protomartyre poſtulatus eſſet: vt dicit, *Domine, ne ſtatuas illis hoc peccatum:* & ab ipſo Chriſto, ipſi Eccleſiæ, in particulari conuerſione ſua & gratia, accommodatus.

CAP. LXXXXV.

Igitur, ipſe primus pontifex & paſtor vniuerſalis ſanctus Petrus, myſterióſè in Alma Romæ Ciuitate, vniuerſali totius mundi capite, mortuus eſt: & ſimul cum ipſo, Apoſtolus & doctor gentium, ſanctus Paulus: quaſi corpus & anima, (vt dictum eſt) corpus & caput ipſius vniuerſalis Eccleſiæ fidelium: cum eodem die, ambo martyrium paſſi eſſent, & ſimiliter in puncto, ſimul ad martyrium euntes, quaſi corpus & anima, moriẽdo, ſeparati. Sãctus Petrus, ſicut caput, (totum corpus continens) crucifixus: & ſanctus Paulus, ſicut corpus, decollatus. Petrus & Paulus. Ideſt, Anima & corpus. Vbi Petrus, vt ſpiritus, in ſua diſtinctione, dominanter, de ſeipſo

2. Pet. 1. loquendo, dicit: *Iuſtum autem arbitror quamdiu ſum in hoc tabernaculo, ſuſcitare vos in commonitione: certus quod velox eſt depoſitio tabernaculi mei, ſecundum quod & Dominus noſter Ie-*

2. Cor. 12. *ſus Chriſtus ſignificauit mihi. & cæt.* Et Paulus, quaſi corpus, & fragilis caro: *Datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ angelus ſatanæ, vt me colaphizet, & cæt.* Et in hoc ordine, Chriſtus vniuerſalis redemptor, in Hieruſalem mortuus eſt: & ibi primò ſacroſanctum euangelium ſuum prædicatum fuit: quia *de Sion*

Iſa. 2. *exibit lex,* (vt ſcriptum eſt) *& verbum Domini de Hieruſalem:* & mortuus eſt ipſe vniuerſalis vicarius ſuus Petrus in alma Romæ ciuitate, vt vniuerſali omnium gentium capite, quibus ipſa lux & ſalus tranſportãda erat. Sicut ab ipſo vniuerſali duce ipſius ſalutis, Paulo: eadem in Roma, incredulis Iudæis notificatum fuit, dicente: *Notum ergo ſit vobis, quoniam gentibus miſſum eſt hoc ſalutare Dei, & ipſi audient.* Act. 28. Vnde in gentibus miſſum eſt: conuenienter, ſicut particulare ipſius agni Chriſti altare, in particulari confirmatione ipſius nouæ legis & teſtamenti, in Hieruſalem, Iudaiſmi capite, ædificandum erat, cui ipſa vniuerſalis ſalus & lux, ſecundum prophetias, primùm promiſſa & reuelata erat: ita etiam vniuerſale omnium martyrum altare, in vniuerſali reuelatione & teſtificatione Romæ gentilitatis capite ædificandum erat: (cui ipſius ſalus miſſa erat) & ſuper ipſas duas colũnas; Petrum & Paulum: quaſi caput & corpus ipſius vniuerſalis Eccleſiæ, vt dictum eſt: *Vt in ore duorum vel trium teſtium* (vt Chri- Deut. 19. ſtus dicit) *ſtet omne verbum:* ipſum teſtatorem Mat. 18. Dei filium, nouum teſtamentum & nouam legem, vniuerſaliter, correſpondenter, cũ propria morte teſtificãtes. Et hoc, conformiter, à Domino ordinatum erat poſt glorioſam ſuam reſurrectionem: & iam aſcendens in cœlum: ipſis vniuerſalibus prædicatoribus apoſtolicis, dicendo *Et eritis mihi* Act. 1. *teſtes in Hieruſalem, & in omni Iudea, & Samaria, & vſque ad vltimum terræ.* Ipſum nouum teſtamentum & nouum ſacrificium & ſacramenta in redemptionem peccatorũ per mortem, Chriſto in Hieruſalem moriente, neceſſariò cõfirmandum erat. Et cõformiter à Petro, vicario ſuo vniuerſali, Romæ moriente, vniuerſalis totius mundi capite, & ſimul cum ipſo doctore vniuerſali Paulo, omnibus gentibus, per ſanguinem teſtificatum. *Vbi enim teſtamentum eſt:* (ſicut di- Heb. 9. cit quò ad primũ) *mors neceſſe eſt intercedat teſtatoris Teſtamentũ enim, in mortuis confirmatũ eſt: alioquin nondum valet, dum viuit qui teſtatus eſt.*

Vnde

Vnde nec primum quidem ſine ſanguine dedicatum eſt.(id eſt, dedicatus, & teſtificatus eſt) *Lecto enim omni mandato legis à Moyſe vniuerſo populo.*(vt dicit; quò ad ſecundum ipſius ſanguineæ teſtificationis vniuerſalis martyrum, qui in ipſo duodeno numero vitulorum & hircorum occiſorum ſignificati ſunt) *accipiens ſanguinem vitulorum & hircorum cum aqua & lana coccinea & hyſopo: ipſum quoque librum & omnem populum aſperſit, dicens* (id eſt, teſtificanter) *Hic eſt ſanguis teſtamenti, quod mandauit ad vos Deus. &c.* Aſperſit librum & populum, id eſt, teſtificanter, ſignificantem, & ſignificatam naturam humanam ſimul. Liber laudis in Adamo, hebdomadalis hebdomadalibus diebus vniuerſalis creationis correſpondens: ex tribus potentijs & quatuor e-

Apo. 1.

lemētis (vt dicit *ſcriptus eſt intus & foris*) cōſiſtens: vbi perpetuo, omne mandatum & lex diuina, voluntariè obediendo, efficienter ſcripta erat: & ſimul ipſius creatoris imago in ipſis tribus potentijs, quò ad tres perſonas diuinas, & in quatuor elementis, quò ad quatuor attributa diuina, cōſiſtēs, laudabiliter manifeſtata. qua in ratione, myſterioſi ordinis libri hebdomadalis humani, in ipſo primo peccatore, à mundi principio, vſque ad aduentum ipſius ſecūdi Adami vniuerſalis ſaluatoris, tot hebdomadalibus ſignaculis clauſi: (id eſt, in effectu tranſgreſſionis mandati & legis diuinæ, de fructu vetito comedendo, ſpiritualiter & corporaliter concurrendo) & ab ipſo ſecundo Adamo Chriſto Dei filio, correſpondenter, ſpiritualiter & corporaliter patiente, & tertio die & octauo creationis, glorioſè reſurgente, ſuper omnem laudē, totaliter aperti: *Ecce vicit leo de tribu Iuda,* (vt dicit) *radix Dauid aperire librum, & ſoluere ſeptē*

Apo. 5.

ſignacula eius. Liber, in primo Adamo peccāte, vniuerſaliter clauſus: ipſum diuinum mandatum & legem, tranſgrediente: & ab ipſo ſecundo Adamo vniuerſali ſaluatore, in noua lege & nouo teſtamento, ipſe teſtator moriendo, vniuerſaliter apertus: & conformiter ab ipſo ſequente Petro, vicario ſuo vniuerſali in terra, (vt dicit *Sequere me*) ſimul cum Paulo martyrium paſſo Romæ, vniuerſalis totius mundi capite, vniuerſaliter per ſanguinem teſtificatus. Et

Ioan. 21.

tunc ipſa figura & prophetia completa fuit: cum eſſet in ipſo decollato Paulo (ſicut in ipſo crucifixo Petro, caput) corpus ipſius Eccleſiæ & multitudo martyrum, comprehenſa: eorum confeſſionale martyrium, nouiſsimè gladio (ſicut de Paulo) poſt alia tormenta quaſi ordinariè, conſummatum: ipſum innocentem agnum teſtatorem, nouum teſtamentum, ſacrificiū & ſacramenta in redemptionem peccatorum, in ſua morte & ſanguine confirmatū, cum proprio ſanguine correſpondenter teſtificantium: & ſimul ipſum infructuoſū ſacrificium ipſorum vitulorum & hircorum vbi ipſi ſignificati erant, cum effectu ipſius figuræ euacuantium, ſicut per ipſum Apoſtolum declaratur: ſuum, & vniuerſale martyriū aliorū martyrū ſignificantē: cōſequenter, dicentē *Neceſſe eſt ergo exēplaria quidē cæleſtiū, his mundari: ipſa autē cæleſtia, melioribus hoſtijs quam iſtis.* Et bona ratio eſt: & quod ſic ab æterno concilio determinatū fuiſſet: q

Heb. 9.

ipſe figuratus Moyſes Chriſti vicarius, ſicut petra & fundamentum vniuerſale in ſua ſancta Eccleſia, & vniuerſalis interpres & expoſitor etiam ſuæ ſanctæ legis & noui teſtamenti: Romæ, ſimul cum Paulo martyrium paſſus fuiſſet: & in teſtimoniali proprij ſanguinis effuſione ſuper ipſum librū in ſeipſis humanæ naturæ: quaſi caput & corpus ipſius vniuerſalis Eccleſiæ, & cādidatus martyrum exercitus, ipſam euangelicam legem, & legiſlatorem Chriſtum Dei filium, vniuerſaliter teſtificantes: vt vbi fuerat ſeminarium legiſlatorum totius mundi, & tam iuſtæ leges, per diuinam diſpoſitionem, quam conformes cum ſacris canonibus & lege diuina, & euangelica, Paparum ſeminarium fuiſſet, & ſedes vicarij Chriſti ſummi pontificis Romani,

proprij interpretis & expoſitoris vniuerſalis omnium legum, diuinarum & humanarum: & deciſoris vniuerſalis etiam omnium controuerſiarum, à malitia humana, contra ipsum Spiritum ſanctum, & impropria interpretatione ipſarum legum, emanantium. & hoc, tam in rebus temporalibus, & differentijs inter principes, ſicut accidit, quàm in ſpiritualibus, & quæ ad fidem pertinent, (vt dictum eſt) in eo quod vnusquisque credere & obſeruare debet, vt ſaluus ſit. Vnde, propter has omnes rationes & myſteria, nec Petrus, nec Paulus in Hieruſalem martyrium paſſi ſunt: imò, per particularem potentiam, ſicut per diuinam diſpoſitionem, ibi ab ipſa morte liberati. vt dicit. *Et Petrus quidem ſeruabatur in carcere. &c. Cum autem producturus eum eſſet Herodes, in ipſa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus: & cuſtodes ante oſtium cuſtodiebant carcerem. Et ecce angelus Domini aſtitit, & lumen refulſit in habitaculo: percuſſoque latere Petri, excitauit eum dicens, Surge velociter. Et ceciderunt catenæ de manibus eius. &c. Tranſeuntes autem primam & ſecundam cuſtodiam, venerunt ad portam ferream, quæ vltrò aperta eſt eis. &c. & continuo diſceſſit angelus ab eo. Et Petrus ad ſe reuerſus, dixit. Nunc ſcio verè quia miſit Dominus angelum ſuum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorum. &c.* Et de ſancto Paulo, ſimiliter. vt dicit: *Et cum magna diſſenſio facta eſſet, timens tribunus ne diſcerperetur Paulus ab ipſis, iuſſit milites deſcendere, & rapere eum de medio eorum, ac deducere eum in caſtra. Sequenti autem nocte aſſiſtens ei Dominus, ait, Conſtans eſto: ſicut enim teſtificatus es de me in Hieruſalem ſic te oportet & Romæ teſtificari. facta autem die collegerunt ſe quidam ex Iudæis, & deuouerunt ſe dicentes, neque manducaturos neque bibituros donec occiderent Paulum. &c. Erant autem plus quam quadraginta viri, qui hanc coniurationem fecerant. &c.* Ita quòd, cum ipſa lux & ſalus, per medium ipſius Apoſtolorum Principis ſancti Petri, vicarij Chriſti, & ipſius doctoris gentium ſancti Pauli, particulariter, ad gentilitatem tranſlatura eſſet, non in Hieruſalem, ſecundum voluntatem ipſius iniqui regis Herodis, & ſanguinolenti populi Iudaici, ſed in ipſo vniuerſali capite Roma, per diuinã diſpoſitionem, ſimul martyrium paſſi fuerunt: & ibi, cum proprio ſanguine teſtificantes ſanctæ crucis Chriſti vexillũ, vniuerſaliter plantantes. & cum eorũ venerabilibus reliquijs teſtimonialibus, ibi permanentibus, ipſum primum altare veri & vniuerſalis oraculi Dei, per medium ipſius ſummi Pontificis Romani, vnici filij in terra, columbæ, (hac in parte) Spiritus ſancti, perpetuò fundantes. Ipſum nouum teſtamentum & nouam legem euangelicam, ad quam omnes aliæ ſubordinandæ ſunt, & ab ipſo figurato Moyſe interpretatas, & approbatas, & legislatore ſimul Chriſto crucifixo Dei filio, teſtificantes.

Actã. 12.

Actã. 23.

CAP. LXXXXVI.

ET in hoc præordinationis diuinæ myſterio, cum ad ſanctum Petrum, illi qui tributum exigebant venirent, dicentes. *Magiſter veſter non ſoluit didrachma? Ait. Etiam. Et cum intraſſet in domum, præuenit eum Ieſus, dicens, Quid tibi videtur Simon? Reges terræ, à quibus accipiunt tributum vel cenſum, à filijs ſuis, an ab alienis? Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi Ieſus, Ergo liberi ſunt filij. Vt autem non ſcandalizemus eos, vade ad mare & mitte hamum: & eum piſcem qui primus aſcenderit, tolle: & aperto ore eius inuenies ſtaterem: illum ſumens, da eis pro me & te. &c.* Vade ad mare, & mitte hamum. Id eſt, ad gentilitatis mare, in ipſa Roma, vniuerſali capite, intellectæ: vbi in complemento ipſius prædicationis et teſtificationis euangelicæ, ipſe primus piſcator hominum Chriſti vicarius, & ſimul cum Paulo, occaſionis mortis ſuæ, hamum miſit. Et eum piſcem qui primus aſcenderit, tolle: &c. qui primus aſcenderit: id eſt, ipſum primum piſcem Petrum inter homines: & inter. Matt. 17.

& inter alios ſummos pontifices ſucceſſores ſuos, martyrium paſſos, primùm in crucem actum. Et aperto ore eius (id eſt, in prædicatione euangelica) inuenies ſtaterem, Id eſt, ipsum inæſtimabile redemptionis humanæ pretium, in ipſius gratiæ effectibus: à Petro, vt vniuerſali capite per eandem viam humilis aſcenſionis in crucem, inuentum: ſicut à Chriſto in liberatione ab ipso vniuerſali tributo mortis peccati, nobis vniuerſaliter acquiſitum. Illum ſumens, da eis pro me & te. In quo myſterio pro me & te? In hoc myſterio. Cum Chriſtus in Hieruſalem, iudaiſmi capite, crucifigendus eſſet, *quia ſalus ex Iudæis eſt*: vbi primùm ipſa prophetica lux miſſa fuit: & cum ſimul Romæ, crucifixus eſſe non poſſet, gentilitatis capite, ad quam ipſa vniuerſalis ſalus tranſportanda erat: propter quam cauſam & myſterium, per diuinam diſpoſitionem, ipſe Petrus et vicarius ſuus ibi, in loco ſuo, teſtificanter crucifigendus erat: & conſequenter in Hieruſalem, ab effectu ipſius mortis, ſingulariter per potentiam liberatus: in hac ratione & myſterio ſupplementi ſtateris & teſtimonij proprij moriendo, dicit Petro, (ſicut, *Sequere me*) *Illum ſumens, da eis pro me & te.* tributum vniuerſalis pœnæ peccati: à Chriſto crucifixo in Hieruſalem, efficienter, in ipſius culpæ redemptionem, & à ſequente Petro vicario ſuo Romæ crucifixo, teſtificanter ſolutum: & ibi perpetuò per medium ſuum, ipſa gratia cum particulari poteſtate diuina, vniuerſaliter diſpensata. Quia ſic conueniebat, quòd vbi ſceptrum & dominium vniuersale humanum erat: ſceptrum etiam dominiumque vniuerſale diuinum eſſet: in teſtimonium vniuerſalis liberationis ab ipso tributo & mortali pœna ſpirituali peccati. & vbi erat ærarium vniuerſale tributi temporalis totius mundi, in teſtimonium vniuerſalis iugi peccati: eſſet & ærarium vniuerſalis theſauri

Ioan 4.

ſpiritualis omnium gentium, & ampla ipſius gratiæ diſpenſatio, in teſtimonium vniuerſalis ipſius culpæ redemptionis. ſed ipsa diſpenſatio, eccleſiæ ſuæ fideli ſolùm fieri debet: quæ in ipſa vnica petra in terra, obedientialiter ædificata eſt: (vt dicit: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam*) cum ipsa ſuprema authoritate iudiciali, ab ipsa antiqua captiuitate & duro iugo liberando: & ſimul, ipsum dæmonium mundi principem, ab ipso imperio & dominio vniuerſali excludēdo. *Nūc iudiciū eſt mundi*: (dicit Dominus) *nūc princeps huius mūdi eijcietur foras.* Ioan. 12.
Authoritas ſuprema iudicialis, ipſi Chriſti vicario & vniuersali in terra iudici, particulariter attributa: in ipſa ſanguinea aſperſione, ab ipso figurante Moyſe particulariter facta, ſignificatum: per ipsam obedientialis ædificationis viam, recepta, vt dicunt: *Omnia quæ locutus eſt Dominus faciemus, & erimus obedientes.* & per hanc viam humilis obediētialis ædificationis, & nō aliter, ipſa authoritas ſuprema & diuina, ſacerdotalis, ab ipſo æternoſacerdote, & humiliato Chriſto Deo & homine, omnibus alijs ſacerdotibus & ſanctæ Eccleſiæ prælatis communicata eſt. Ita quod, vbi deficit hæc prima obedientia, ibi procul dubio ipsa gratia deficit, & poteſtas iudicialis, & ſacramentalis, in peccatorum remiſſionem: tam in ſacerdote, epiſcopo, & miniſtro, conferente, quàm in pœnitente recipiente, in ipſo ſchiſmate & inobedientia, ſimul concurrentes: & ambo de nouo in ipsum peccatum contra Spiritum ſanctum incurrentes. Vnde, in hoc ſchismate & diuiſione perſeuerantes, cogitate per charitatem fratres, quomodo habere poſſitis ſacerdotium & ſacramenta in remiſſionem peccatorum, niſi in multiplicationem ipſarum culparum & delictorū, cùm ipſis ſacrilegè vtimini. Et non vos in hoc fundamento ſūdetis, dicentes, vt dicitis: Nos in fermentate pane Exo 24.

to pane conſecramus, ſicut Chriſtus fecit: & vos in azymo: quo, Iudæi, in eorum moſaicis obſeruationibus vſi ſunt. Quia ad rē non facit, ſiue in pane azymo, ſiue fermentato: quippe conſecratione facta, neuter amplius panis eſt, ſed ſacratiſſimum Domini corpus. Et non peccatum, in ipso
2. Cor. 5. fermento (vt dicit Spiritus ſanctus) ſignificatum, fuit principalis ipſius humiliationis cauſa, cum de cælo in terram, ad mortem patiendam veniret: neque ipsa mors, homo mortalis factus, exaltationis ipſius ſaluatoris: niſi ipsa obedientia: fundata in fine principali rerum omnium. id eſt, non rēdemptionis hominis ſolùm, quæ procul abeſt: niſi manifeſtationis extra ipſius Dei: in Adamo, per inobedientiam, impeditæ: & in Chriſto, per obedientiam, proſecutæ.
Phil 2. *Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem* (dicit Spiritus ſanctus) *mortem autem crucis: Propter quod & Deus exaltauit illum: &c.* Ita quod, vbi deficit ipsa obediētia, procul dubio deficit ſacerdotiū, ſacrificiū & ſacramenta, deficiendo procul dubio effectus ipſius doni et gratiæ remiſſionis peccatorū: in correſpondenti commemoratione & laude tanti redemptoris, quàm copioſæ redemptionis operatæ, efficienter oblatū: ſicut ab ipso æterno ſacerdote, efficienter moriente, inſtitutum. Et non deſinit deſcendere ipſum verbum incarnatum in hoſtiam, in benedictionem & gratiam vniuerſalem, propter causam quòd ſit materia panis azymi, aut fermentati: concurrēs etiam ſacerdos in azymo puritatis, aut è contrario, in fermento malitiæ peccati mortalis: quod, cum particulariter diuina gratia priuando: non eum priuat poteſtate ſacerdotali: tam in ipso Euchariſtiæ, quàm in alijs ſacramentis: ipſum donum & gratiam, in remiſſionem peccatorum, ſi non ſibi ipſi, alijs fidelibus communicando: à quibus ipſum ſacrificium obedienter oblatum eſt: et ipsa ſacramenta, ſimiliter un vnione obedientiali ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & ipſi, non contradicendo, dignè recepta. Sed tūc dici poteſt quòd non deſcendit, niſi in indicio, maledictione, & ira, (vt dicit: *Iudicium ſibi manducat & bibit*) quando à ſacerdote & populo ſchiſ- 1. Cor. 11.
matico oblata eſt: (ſicut dicit: *Et erit ſicut populus, ſic & ſacerdos*) in ipso communicato Oſee. 4.
fermento peccati, eorum ſchiſmatis, et obſtinatæ inobedientiæ, permanendo, et ſimul, in ipſum grauiſſimum peccatum contra Spiritum ſanctum, et vnitiuum amorem diuinum, ſemper incurrendo. Quia, deficiendo fundamentum et finis principalis paſſionis et mortis Ieſu Chriſti: in qua commemoratione, et ad quem finem ipsū ſacrificium, et ſacerdotium, cum cæteris ſacramentis principaliter inſtitutum eſt, et ab ipso æterno ſacerdote etiam, æternò oblatum: (quod eſt ipsa vnio obedientialis, in proſecutione manifeſtationis extra ipſius Dei, finis principalis rerum omniū à ſeparante inobedientia peccati impedita, vt dicit: *Prophetauit quòd Ieſus moriturus erat pro gente: & non tantùm pro gente, ſed vt & filios* Ioan. 11.
Dei qui erant diſperſi, congregaret in vnum) procul dubio ſimul effectus ipſius ſacrificij deficit, et poteſtas ſacerdotalis, in communicationem ipſius redemptionis et gratiæ, in peccatorum remiſſionem: per medium ſacramentorum, obedientialiter communicatæ.

CAP. LXXXVII.

Quod ſancta Romana Eccleſia, ſemper à Spiritu ſancto ducta, in pane azymo conſecret: per ſequentem figuram fratres græci myſterium intelligetis. Dixitque Dominus ad Aaron: *Vinum, & omne quod inebriare poteſt, non bibetis tu & filij* Leu. 10.
tui, quando intrabitis in tabernaculum teſtimonij, ne moriamini: quia præceptum ſempiternum eſt in generationes veſtras. Et vt habeatis ſcientiam diſcernendi inter ſanctum et prophanum, inter pollutum, & mun-

& mundum: doceatisque filios Iſrael omnia legitima mea quæ locutus ſum ad eos per manum Moyſi. &c. Hoc in euangelica lege maiori cum perfectione obſeruatur: & in ipsa fidelium eccleſia, ipsa figura adimpleri videtur, quò ad ipsam myſteriosam vini abſtinentiam, luxuriam ſignificantis, (vt ſcriptum eſt:
Ephe 5. *Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria*) aut actionem carnalem coniugatorum per matrimonium: quod illud eſt, quod rectè veſtri ſacerdotes græci obſeruant, hebdomada qua ſacrificaturi ſunt: & in Eccleſia Romana, vt vniuersali capite, maiori cum perfectione: cum ſacerdotes, vxorem non habeant, neque coniugati eſſe poſſint, nullo modo, tam ſeculares, quàm religioſi: & omnia cum ratione eunt, à ſpiritu ſancto ducta: quia, hæc ſancta Romana Eccleſia, vt vniuersale caput, vniuersale iudicium habet, tam in rebus fidei & religionis chriſtianæ, quàm in omni caſu peccati & delicti, ſummo pontifici reſeruato: quod eſt eſſentialis ipſius præcepti causa: ſicut declarat, dicendo. *Et vt habeatis ſcientiam diſcernendi inter ſanctum, & profanum, inter pollutum & mundum: doceatisque filios Iſrael omnia legitima mea quæ locutus ſum ad eos per manum Moyſi.* Et hoc myſterium eſt, & ratio, quòd ipsa ſancta Romana Eccleſia in pane azymo cõſecrat, & non in fermentato: id eſt, conformitas ſacerdotis ſacrificantis, cum hoſtia & ſacrificio quod offert: cùm ſit ipſemet panis azymus, & in perpetua obligatione abſtinentiæ ipſius vini luxuriæ, & actus carnalis, & libertatis ipſius fermenti incrementi & multiplicationis ſeminis humani: per medium ipſius coniunctionis carnalis
Matt. 13. multiplicati. Quia, dicens Dominus *Simile eſt regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus, donec fermentatum eſt totum:* tractat de fermento ſeminis ſpiritualis diuinæ legis, & euangelicæ, & fermento carnali etiam ſeminis humani, in multiplicatione ipſius regni cœleſtis. & Eccleſiæ fidelium electorum, neceſſariò, ſimul concurrentibus. Additur etiam alia ratio. Quod Eccleſia Romana, in ſanctæ miſſæ ſacrificio commemorationem faciendo, & mortis, & reſurrectionis Domini: (ſicut Græca facit) naturæ diuinæ in Chriſto, & naturæ humanæ: vt eccleſia & caput vniuerſale ſpirituale, commemorationem naturæ diuinæ magis particulariter facit, quàm græca. et hoc, non ſine myſterio à Spiritu ſancto ſic ordinatum: cùm in ipso filio ipſius columbæ ſummo Pontifice Romano, caput ſpirituale animæ, et naturæ diuinæ in Chriſto ſignificatum ſit. ſicut auxiliante gratia Dei, proximè declarabitur. et conformiter varijs cæremonijs in ipso quotidiano ſacrificio vtitur: conſecratam corporis Domini hoſtiam, circumſtanti et adoranti populo, publicè, et eleuanter demonſtrando: ipsa diuina myſteria, (vltra illud paſſionis) glorioſæ reſurrectionis, et aſcenſionis in cœlum, Domini, naturæ diuinæ attributa, ſignificanter commemorando, ſicut in ſacro canone dicitur: *Tam beatæ Paſſionis, necnon & ab inferis Reſurrectionis, ſed & in cælos glorioſæ Aſcenſionis, offerimus præclaræ maieſtati tuæ, de tuis donis, ac datis, &c.* Et græca, vt particularis Eccleſia, corpus, cum reliquo vniuerſalis vnionis fidelium, ſignificans: ſecundum cæremonias quibus in hoc ſacrificio vtitur, quod non manifeſtè, ſicut Romana, ſed velatè ipsum corpus Domini, et ſicut ad ſepeliendum portatum fuit, ante populum portando: magis particulariter naturæ humanæ mortis et ſepulturæ ſuæ commemorationem facit. qua in ratione et myſterio paſſibilitatis et mortis inquantum homo, ab ipso peccati fermento cauſatæ, ipsa conſecratio in eccleſia græca in pane fermentato fit: et conſequenter ipsa vnctio ſacerdotalis, in hominibus cõiugatis et ſub hac obligatione matrimoniale fermentalis crementi et multiplicationis ſeminis humani. et in Romana, in pane azymo: et conſequenter ipsa vnctio ſacerdotalis, non in coniugatis, ſed in cœli-

ſibus hominibus, ad caſtitatem volunta-
riè dedicatis, ipſi matrimonio principali-
ter renunciantibus: & hoc ratione ipſorũ
diuinorum myſteriorum (vt dictum eſt) re-
ſurrectionis & aſcenſionis in cœlum na-
turæ humanæ in Chriſto: naturæ diuinæ at-
tributorum liberæ ab ipſo communi iugo
mortalitatis corporalis, ab ipſo fermento
Mat. 22. peccati cauſatæ. *In reſurrectione enim* (dicit
Dominus) *neque nubent, neque nubentur: ſed ſunt
ſicut angeli Dei in cœlo.* Et hac in ratione nouæ
regenerationis ſpiritualis in gloria, extra
ipſum fermentum actus carnalis coniuga-
lis, *Vinum & omne quod inebriare poteſt,* (ſimili-
ter, vt dictum eſt) *non bibetis tu & filij tui,
quando intrabitis in tabernaculum teſtimonij , ne
moriamini.*

CAP. XCVIII.

HAEc de corporali abſtinentia ad Aa-
ron, & non ad Moyſem , Dominus
Deus cum myſterio dicit: & hoc eſt.
Quod Moyſes & Aaron figura Petri &
Pauli, naturam diuinam , & naturam hu-
manam, in Chriſto vnitas, ſignificant : in
humanæ redẽptionis effectu. & hoc in my-
ſterio, Moyſes & Aaron , ſemper in ipſo
miniſterio comitati fuerunt. donec intra-
rent in terram promiſſionis : ſupremam
cœleſtem, nobis promiſſam , figurantem.
Moyſes & Aaron: ſicut Petrus & Paulus: a-
nima & corpus, vt dictum eſt: natura diui-
na & natura humana in Chriſto, quaſi ſa-
cerdote & miniſtro ſimul vnitæ: ab initio
in Adamo, primo ſacerdote in terra, ſimili-
ter figuratum: in ipſo ſacrificio obedien-
tiali, & obedientiæ effectu, pars corpora-
lis, ſpirituali, de fructu vetito non come-
denti, miniſtrans. Pars impaſſibilis ſpiritu-
alis, & pars paſſibilis corporalis: in qua tã
ſingulari, quàm rationali vnione, à princi-
pio, ipſa vnio duarum naturarum in Chri-
ſto, in ſingulari imagine ipſius Dei & ho-
minis ſimul, ſignificata fuit. Vnde, æternus
ſacerdos Chriſtus, ſanctũ Petrũ, Vicariũ ſuũ
in terra relinquendo, tam in ſummo, quàm
in perpetuo ſacerdote, in Moyſe figurato,
vt in ipſius figuræ complemento, prædica-
tione euangelica, & ſacramentis, miracu-
loſis ſignis diuinis comitata, populum ele-
ctorũ ſuorũ, de captiuitate peccati libera-
ret, & ad ipſius figuratæ promiſſionis fi-
nem conduceret: ei pro miniſtro Aaronem
reliquit: qui deſignat, Principes cardinales
& doctores apoſtolicos , Patriarchas, Ar-
hiepiſcopos, Epiſcopos, &c. in Paulo, do-
ctore gentium intellectum. qui figuratus
Aaron, profert illud, quod à figurato Moy-
ſe ſummo pontifice, ordinatum & appro-
batum eſt: ſicut ipſe Paulus Apoſtolus, ip-
ſum corpus ſpirituale , particulariter re-
præſentans, in nomine omnium loquẽdo; Ephe. 4.
ſignificat dicẽdo. *Vnicuique autem noſtrum da-
ta eſt gratia, ſecundùm menſuram donationis Chriſti,
&c. Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſ-
dam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios
autem paſtores & doctores ad conſummationem ſan-
ctorum in opus miniſterij , in ædificationem corpo-
ris Chriſti: donec occurramus omnes in vnitatem fi-
dei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum , in
menſuram ætatis plenitudinis Chriſti: vt iam non ſi-
mus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni ve-
to doctrinæ in nequitia hominum , in aſtutia ad cir-
cumuentionem erroris. Veritatem autem facientes in
charitate, creſcamus in illo per omnia, qui eſt caput,
Chriſtus: ex quo totum corpus compactum & conne-
xum per omnem iuncturam ſubminiſtrationis, ſecun-
dum operationem in menſuram vniuſcuiuſque mẽ-
bri, augmentũ corporis facit in ædificationem ſui in
charitate. &c.* Quid addi poteſt fratres ad
tantã lucẽ vitalis vnionis in Chriſto, in ſal
uationẽ? Nihil: niſi conſiderare , quid ſit
mortiferũ ſchiſma & diſiunctio, in condẽ-
nationẽ. Igitur in vnione obediẽtiali, Moy
ſes & Aaron fuerũt, figura Petri & Pauli, in
miniſterio redemptionis populi Dei, quaſi
anima & corpus, natura diuina & natura
humana in Chriſto ſimul vnitæ : vt dicit:
Ecce conſtitui te Deum Pharaonis: & Aaron frater Exo. 7.
tuus erit propheta tuus. (ſicut Paulꝰ, ratione of-
ficij doctoris vniuerſalis gẽtiũ, eſt vt ꝓphe
ta Petri, capitis et ducis ipſiꝰ fideliũ Eccle-

ſiæ: vt

ſiæ:vt dictũ eſt)Et in eodẽ myſterio eorũ ſi-
gnificationis,myſteriosè diſtincti fuerunt,
in partem balbutientem,et partem profe-
rentem.Quia,ſicut balbutiẽs anima, in ſu-
orum conceptuũ explicatione, vtitur pro-
nũtiatione coniuncti ſui miniſtri corpora-
lis:et.ipse ſpiritus Deus,in ipso ſpiritu&a-
nima ſignificatus, balbutiens nobis in in-
comprehenſibilitate æternorũ ſuorũ con
ceptuum,ſimiliter etiã vtitur, propinquo
ſuo miniſterio angelico ſeptẽ angelorum,
qui in diuina ſua præſentia aſſiſtunt, ipsũ
corpus &naturã humanã in Chriſto,&ip-
ſius incarnationis Verbi myſteriũ, repræ-
ſentãtes,in reuelatione alijs angelis diuinę
voluntatis,(ſicut ipſi angeli ſancti, vtitur
ipſo modo loquelæ et forma corporali hu-
mana) in illis particularibus rebus quæ ad
gubernationẽ vniuersalẽ huius machinæ
mundi pertinent, ipse accendens ignis a-
moris diuini Spiritus ſanctus, reuelanter,
ſemper illuminans:ita etiã correſponden-
ter ipse figuratus Moyſes,Chriſti vicarius,
& filius ipſius colũbæ Spiritus ſancti,quaſi
Deus in terra,in ſuo primatu et poteſtate v
niuersali,ipsã naturã diuinã repræſentãs,
vtitur ipso propheta et parte proferente
corporali eccleſiaſtica, ipſi vniuersali ca-
piti obedientialiter vnito,tam in particu-
laribus,quã in vniuersalibus declarationi-
bus,ſecundum quod à ſacris concilijs deter
minatum eſt: ipſe columbæ filius, Chriſti
vicarius,approbans,& confirmans:& con-
ſequẽter ipse Spiritus ſanctus ſemper aſſi-
ſtẽs.extra quã lucẽ,ab ipsa vera vnione obe
dientiali veri capitis &corporis eccleſiaſti
ci,ſacerdotis & miniſtri,pontificis & pro-
phetæ,procedẽtẽ:omnia tenebræ, error &
hæreſis ſunt:& nõ à Spiritu ſancto, amore
æterno,ſed ab ipso malitioso ſchiſmate &
obſtinata inobediẽtia,perpetuò odio habẽ
da procedunt.ſignũ contrariũ illi,ꝙ Deus
figurãti Moyſi donauit, de veris ſacerdoti-
bus & ſanctæ Eccleſiæ prophetis, in ipso
Exo. 4. Leuita Aarone ſignificatis. ſicut dicit: *Ecce
ipſe egredietur in occurſum tuum, videnſq; te læta-
bitur corde.*(Ecce ſignum)*Loquere ad eum, &
pone verba mea in ore eius. &c.* Ecce ipſe egredi-
etur in occurſum tuũ,videnſq; te lætabitur
corde. Ecce ſignum. Videte vos fratres, ſi
propriam voluntatem & intellectũ ſubiu-
gantes,de vobis ipſis exeuntes,egredimini
in occurſum ſuũ,& in vnione obedientiali
charitatis,cũ cordiali gaudio,ipſum figura
tum Moyſen, Chriſti vicariũ, recipitis, &
doctrinam ſuam & diuina verba ſimul:ſe-
cundum quod ab ipso miniſtro & prophe-
ta & corpore ſpirituali ſacrorum concili-
orum prolatum,& ordinatum eſt: & ab i-
pſo ſummo pontifice approbatum:ſicut di-
cit:Loquere ad eum,& pone verba mea in
ore eius: & ſi ipsa doctrina, & diuina ver-
ba,in ore veſtro inueniũtur, & ab ipso in-
ſtrumento corporali eccleſiæ veſtræ,indiſ-
crepabiliter prolata & prædicata sũt,quod
cũ ita ſit:ſimiliter vos huius corporis mem
brũ eſtis,& ſimul corpus huius capitis,pro
phetę huius põtificis&figurati Moyſis, Dei
in terra,vt dictũ eſt:& veſtra vnctio ſacer-
dotalis,eſt vera vnctio,verũ ſacrificium &
ſacramenta in remiſſionem peccatorum.
Sed cũ è contrario ſit:procul dubio, partẽ
in hac gratia nõ habetis.Quia,vbi nõ eſt vn
ctio in Spiritu ſancto,cordialiter amãdo&
obediendo,in ædificatione ipſius corporis
Domini & Eccleſiæ ſuæ,ab ipso capite, co- *Mat. 16.*
lũbæ filio,ſummo põtifice Romano, rectè
deriuata,ſuper quã petrã ipsum ſpirituale
ſanctæ ſuæ Eccleſiæ ædificiũ(ſecundũ quod
ipse dicit)rectè ædificandũ eſt, vera Eccle-
ſia eſſe nõ poteſt,neque verũ ſacerdotium,
ſacrificiũ & ſacramẽta in remiſſionẽ pec-
catorũ:ad ipsum finẽ ædificationis & incre-
mẽti corporis ſui in vnione charitatis,ipſi
Spiritui ſancto attributæ,cordialiter amã-
do & obediẽdo, ab ipso æterno ſacerdote
Chriſto,principali ipſius Eccleſiæ capite,
pro exẽplo noſtro obediẽtialiter moriẽte,
inſtitutum. *Ex quo totum corpus compactum &* *Ephe 4.*
connexũ per omnẽ iuncturã ſubminiſtrationis,(vt di-
cit)*ſecundũ operationem in menſuram vniuſcuiusq;*

membri, augmentum corporis facit in ædificationem ſui in charitate.

CAP. XCIX.

AVthoritas vngendi & conſecrandi ſacerdotes in ſacramentorum admi niſtrationē, res in ſācta Eccleſia, ipſi ſpirituali ædificio neceſſaria, ipſi figurati Moyſis Chriſti vicarij (vt dictum eſt) ſummi pontificis Romani, propria eſt, ſuper quam petram ipſa Eccleſia, (ſecundùm Chriſtum) humiliter & obedientialiter ædificanda eſt: & ab eo ipſo primo capite conformiter ad ipſum Aaron & corpus ſpirituale omnium aliarum dignitatum ſpiritualium, quæ in terra ſunt, per eandē viam materialis diſpoſitionis fidelis obedientiæ, ipſi formæ ſacri ordinis neceſſariæ dilatanda. Et ſic in eodem myſterio humilis & obedientialis ædificationis neceſſariæ, contra ſuperbam & deſtruentem peccati inobediētiam, conformiter in figura, ab ipſo Deo præordinatum fuit. Igitur ſā-

Exo. 30. cta ſcriptura dicit. *Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens; Sume tibi aromata, &c. olei oliueti, &c. facieſque vnctionis oleum ſanctum, &c. & vnges ex eo tabernaculum teſtimonij, & arcam teſtamenti, &c. ſanctificabiſque omnia, & erunt ſancta ſanctorum: qui tetigerit ea, ſanctificabitur. Aaron & filios eius vnges, ſanctificabiſque eos, vt ſacerdotio fungātur mihi. &c.* Et quò ad effectum: ſacrificandi, ſicut ipſa ſancta Romana Eccleſia vtitur, quando Epiſcopi, celebrātes,

Leu. 8. ſacerdotes conſecrant, *Tulit & vnctionis oleū* (vt dicit) *quo liniuit tabernaculum, &c. Quod fundens ſuper caput Aaron, vnxit eum: & conſecrauit. &c. Obtulit & vitulum pro peccato, & immolauit eum. & c.* Quod fundens ſuper caput Aaron. Id eſt, ſuper ipſam partem ſacerdotalem, & omne caput & dignitatem ſpiritualem, in ipſo Leuita Aarone, vniuerſaliter ſignificatam: ab ipſo ſupremo ſacerdote & primo capite & duce ipſius eccleſiæ & populi Dei, receptā. Quia: ſicut virtualis virga & dominium ipſius æterni ſacerdotis Chriſti, in redemptionis effectibus, moriētis, & victoria ipſius mortis, reſuſcitantis, ab ipſo capite & ſuperiore parte diuinæ naturæ communicata eſt: Sicut per Dauidē,

Virgam virtutis tuæ, emittet Dominus ex Sion: ita Pſ. 109.
etiam, ipſa virga virtualis vnctionis ſacerdotalis, in ſacramentorum adminiſtrationem, effectui communicationis ipſius redemptionis & gratiæ, in peccatorū remiſſione neceſſariæ, ſicut à Chriſto præſentialiter, ipſius primis apoſtolicis ſacerdotibus: ita etiā à ſuo vicario in abſētia ſua, omnibus alijs ſacerdotibus, donec mūdus ſtabit, deriuata eſt: & ipſa poteſtas diuina, per medium ipſius humilis ædificationis obedientialis in ipſa vnica petra in terra, capite & vniuerſali fundamento, communicata. *Ecce quàm bonum & quam iucundum* (Spiri- Pſ. 132.
tus ſanctus conformiter dicit) *habitare fratres in vnū: Sicut vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron. Quod deſcendit in orā veſtimenti eius: ſicut ros Hermon, qui deſcendit in montem Sion. Quoniam illic mandauit Dominus benedictionem, & vitam vſque in ſeculum.* Ecce quā bonum & quā iucundū habitare fratres in vnum. Hoc, quò ad finem ipſius vnctionis & ſacrificij: qui eſt, (vt dicit) habitare fratres in vnum. ſicut per ſanctum Ioannem:
Prophetauit quod Ieſus moriturus erat pro gente: & Ioan. 11.
non tantùm pro gente, ſed vt & filios Dei qui erant diſperſi, congregaret in vnum. Sicut vnguentum Pſ. 132.
in capite. Id eſt, ipſum vnguentū authoritatis pontificalis, ipſo primo capiti & figurato Moyſi Chriſti vicario, (figuram ipſā cōmemorando: iā id videtis) ab ipſo Deo particulariter conceſſæ: & ab ipſo capite, per ipſam vnionis obediētialis viā ſacrificātē, & nō aliter, ipſi Leuiticæ barbæ Aaronis, & ſacerdotis vniuerſalis, cōmunicatæ, vt dicit. *Aaron, & filios eius vnges. ſanctificabiſq; eos, vt ſacerdotio fungantur mihi. &c.* Cū myſterio di- Exo. 30.
cit, *Quod deſcendit in barbam, barbam Aaron*: ipſū Pſ. 132.
tā obediens, quā vnitum ſacerdotiū ipſi capiti, ſignificādo: & ipſi barbæ, quaſi honorabili ipſius capitis ornamento, comparando. *Vos autem genus electum* (confor- 1. Pet. 2.

Pſalm.32 miter, alio in loco) *regale ſacerdotium, gens ſancta. &c.* *Quod deſcendit in oram veſtimenti eius.* Ideſt, quòd ad oram ipſius veſtis vniuerſalis eccleſiæ fidelium, (id eſt, vſq; ad Indos) & dilationis ipſius vnctionis & authoritatis ſacerdotalis, per medium ſacramentorum, in remiſſionem peccatorum: veſtis particularis ipſius ſummi ſacerdotis & pontificis Romani, (iam, id ſcitis) cum authoritate ſua, mediante diuina gratia, & per medium ipſius veræ doctrinæ humilis obedientiæ, in recta ipſius legis euangelicæ obſeruatione, nouiter acquiſita. Veſtis rationalis obediētiæ, & ſinceræ fidelitatis, ex parte ſacerdotali, & laica populari cōſiſtens: ipſo leuitico cingulo particularis caſtitatis & pœnitentis vitæ ipſius gentis ſanctæ ſacerdotalis & religioſę diſtincta: ſicut

Leu. 8. alio in loco, cōformiter dicendo: *quod aſtringens cingulo aptauit rationali, in quo erat doctrina & veritas. &c.* Sicut ros Hermon, qui deſcendit in montem Sion. Hermon, interpretatur, *Deſtructio.* & Sion: interpretatur, *Acerbus.* Ideſt. Corpus & anima ipſius ſaluatoris in cruce mortui. in qua rationali vnione in Adamo, primùm ipſa vnio Dei & hominis ſimul, ſignificata fuit. Siō, quo ad animam, interpretatus, *Acerbus*: quia ipſe primus innocentiæ fructus, ipſius Arboris Adami, & generationis humanæ, paradiſi, & vitæ perpetuæ, propter peccati impedimentum, nō venit ad maturitatem & augmentum regenerationis in gloria & vita æterna, in totali ipſius Dei manifeſtatione: (id eſt, ſe Verbum incarnando) finis principalis rerum omnium. qua in ratione impedimenti peccati: vltra ſpirituale, ipſam mortem & corporalem deſtructionem cauſantis: Hermō: (ideſt, deſtructio) vbi ipſum corpus humanum, poſt ipſam culpam, ipſi mortali deſtructioni ſubditum, ſignificatum eſt. Vnde, fundatur, quod innocens Chriſtus, ſuper ſe ipſum accipere vellet, ipſam pœnam deſtructionis mortis corporalis, vltra illā pœnalitatum ſpiritualium, opprobrioſè

moriendo: (ſicut alio in loco: *Et erit in templo* *Dan 9.*
abominatio deſolationis) & quòd vellet etiam, quòd ipſe fructus ipſius figuratæ arboris vitæ æternæ ſimiliter (vt dicit, Acerbus) ab ipſa acerba morte, in ætatis humanæ flore, acerbè collectus fuiſſet. Quod conformiter in iuuene Iſaac, & voluntaria morte ſua figuratum erat. à qua morte & deſtructione ipſius Hermon humanæ naturæ in Chriſto, deriuatur in merito ſuo infinito, ipſe ros gratiæ & vitæ ſpiritualis, in remiſſionem peccatorum: per medium ipſius obediētialis vnionis, & ſacramentorum, applicatæ. Et hoc in ordine: *Sicut Ros Hermon*, (vt dicit) *qui deſcendit in montem Sion*: particulariter ipſe ros & gratia, ſuper ipſum Sion animæ noſtræ deſcendendo: cui, vt rationali, ipſa culpa attribuitur: Sicut ros Hermon. Ideſt,
metaphoricè. Quia: Sicut ipſe ros natura- *Gen 7.*
lis, à vapore terreſtri, & naturali ipſorum quatuor elementorum vnione, cauſatur: ita etiam, ſupernaturalis ros ipſius gratiæ, cauſatur ab ipſo ſanguineo vapore ipſius Hermō elementalis & ſpiritualis ipſius naturę humanę in Chriſto, humanę redemptionis inſtrumenti: interpretati, *Deſtructio*: & conformiter ipſa deſtructio, in opprobrioſa ſeparatione ſua, in cruce, inter duos latrones moriente, effecta. *Quoniam illic mandauit*
Dominus benedictionem, & vitam vſq; in ſeculum. *Pſal 132.*
Ideſt, ad primam propoſitionem & fundamentum obedientialis vnionis, redeundo: (vt dicit: Ecce quàm bonum & quam iucūdum habitare fratres in vnum) Quia: Sicut inobedientialis diſunio, maledictionis & mortis peccati fundamentum fuit: ita etiā, obedientialis vnio, eſt benedictionis & vitæ ipſius peccatoris fundamentum: vt concludit dicendo, & ad ipſam primam propoſitionem obedientialis vnionis redeundo: *Quoniam illic mandauit Dominus benedictionem, & vitam vſque in ſeculum.* Vnde, *Ecce quam bonū & quam iucundum habitare fratres in vnum*. Quo modo? *Sicut vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam.* In quam barbam? Iam id dicit,

Mat. 12. dicit Dominus) *neque in hoc ſæculo, neque in futuro.* Blaſphemans inobediētia dicitur, quò
Eſa. 14. ad primam originem ſuam, vt dicit. *Aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero Altiſſimo.*

CAP. C.

QVod, ab vnione, & ſacerdotali obedientia, benedictio: & à diuiſione, & blaſphemante inobediētia, maledictio & ruina, procul dubio cauſata eſt: per duos notabiles caſus, ſecundùm ſcripturā ſacram, & mirabilia exempla, vltra allegata, efficaciter demōſtratur. Quò ad primū.
Exo. 17. *Dixitque Moyſes ad Ioſue, Elige viros, & egreſſus pugna contra Amalec: cras ego ſtabo in vertice collis, habens virgam Dei in manu mea. Fecit Ioſue vt locutus erat Moyſes, & pugnauit contra Amalec: Moyſes autem & Aaron, & Hur, aſcenderunt ſuper verticem collis. Cumque leuaret Moyſes manus, vincebat Iſrael: ſin autem paululum remiſiſſet, ſuperabat Amalec. Manus autem Moyſi erant graues: ſumentes igitur lapidem, poſuerunt ſubter eum, in quo ſedit: Aaron autem & Hur ſuſtentabant manus eius ex vtraque parte. Et factum eſt vt manus eius non laſſarentur vſque ad occaſum Solis. Fugauitque Ioſue Amalec, & populum eius in ore gladij.* Moyſes, figura ipſius ſummi Pontificis Chriſti vicarij, naturam diuinam ſignificans, vt dictum eſt, ſemper comitatus vadit in ipſis effectibus victoriæ & redemptionis populi Dei, cū Aarone, qui eſt ipſa leuitica & ſpiritualis pars ſacerdotalis, humanā naturā in Chriſto, repræſentāte: Vnde Aaron, Hur comitatus, quò ad partem laicā popularē, illud repræſentant, ex quo ipſa humana natura conſiſtit: id eſt, animam & corpus, duo in ſe diſtincta: & ſimul vnita. Quæ, in ſuo diſtincto pati, ſunt inſtrumentum in Chriſto, & ſuſtentaculum, ſuper quod, vt paſſibilis, impaſſibilitatis naturæ diuinæ pondus, onerat. quam victoriam, correſpondēter ipſa Dei Eccleſia in præſenti vita militanti obtinet, in merito ipſius Chriſti, vnici ſponſi & ſaluatoris ſui, per eandem obedientialis vnionis viam: (& non aliter) cū ſit cum ipſo capite & figurato Moyſe Summo Pontifice Romano, vicario ſuo vniuerſali in terra, obedientialiter vnita: & ſuper ipſam petram (vt ipſe dicit) & primam ſedem, humiliter & fideliter ædificata. quo in myſterio, *ſumentes lapidem,* (vt dicit) *poſuerunt ſubter eum, in quo ſedit.* Sicut in ipſius figuræ complemento, ipſe Chriſtus, ipſi figurato Moyſi: *Et ego dico tibi, quia* Mat. 16.
tu es Petrus: & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam. Qui humillimus & obedientiſſimus Chriſtus ſaluator in cruce mortuus, per eandem humilitatis & obedientiæ viam, ipſum corpus & eccleſiam ſuam, donec mundus ſtabit, vt dicit, vſque ad occaſum Solis, ſemper victorioſè ædificat. Id eſt, ſecundùm ipſum exemplum, ipſa Eccleſia ipſi vicario ſuo in terra humiliter obediendo: & ſimul militanter, per pœnitentiæ viam, ſuſtentando: *ſecundum propriam* Matt. 26.
virtutē, ſicut nos ipſe docet, & eſt vniuſcuiuſque obligatio, ſpiritualiter & corporaliter patiendo, in pœnitentia operando. Sicut ſignificat dicendo: *Aaron autem, & Hur ſuſtentabant manus eius ex vtraque parte.* Id eſt, pars ſpiritualis, & pars corporalis Leuitica, & ſecularis: in ipſis comitibus Aaron, & Hur, ſignificatæ: ipſi figuranti Moyſi, obedientialiter vnitæ. *Quoniam tres* 1. Ioa. 5.
ſunt qui teſtimonium dant in cælo, (per ſanctum Ioannem) *Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus. & hi tres vnum ſunt.* Id eſt, non tria teſtimonia: niſi vnum teſtimonium. Sicut non tres Dij: ſed vnus Deus. *Et tres ſunt qui teſtimonium dant in terra. Spiritus, aqua, & ſanguis. & hi tres vnum ſunt.* Id eſt, vnum teſtimonium: ſicut vnus ſolus Chriſt. ſpiritus, aqua, et ſanguis. Id eſt, Spiritus, ipſe ſpiritus Deus et natura diuina in Chriſto: ab ipſo victore Moyſe repræsētata. aqua, et sāguis, humana: ex ipſis duabus partib. diſtinctis, anima et corpore, cōſiſtēs: in ipſis duob. ſuſterātibus, Aaron, et Hur,

Quoſa ſacrificia, ipſam irreparabilem irā diuinam, vt dictū eſt, potius incitantia, *Tollite ſinguli thuribula veſtra,* (vt dicit) *& ponite ſuper ea incenſum, offerentes Domino ducenta quinquaginta thuribula: Aaron quoque teneat thuribulum ſuum. Quod cum feciſſent, ſtantibus Moyſe & Aaron, & coaceruaſſent aduerſus eos omnem multitudinem ad oſtium tabernaculi,* (Hoc etiam ſcitis vos Leuitici, quod id facitis cōtra ipſam primam apoſtolicam ſedem, ipſum innocentem populum, & vſque ad illos, qui de hoc collegio græco ꝙ Romæ eſt in illas partes veniunt, catholicè eruditos, ex angelis, dæmones eos facientes, in vniuerſalem ruinam, & contra Spiritum ſanctum malitioſè incitantes) *apparuit cunctis gloria Domini. Locutuſque Dominus ad Moyſem & Aaron, ait, Separamini de medio congregationis huius, vt eos repēte diſperdam. &c.* Tollite ſinguli thuribula veſtra. &c. *Quod cum feciſſent, ſtantibus Moyſe & Aaron, &c. dirupta eſt terra, &c.* ſtantibus Moyſe & Aaron: myſterioſè, Quia, ſtans ipſe figuratus Moyſes Chriſti vicarius, ſimul cum ipſo Aarone & parte leuitica & ſacerdotali, ſecūdùm interminatam ſuam poteſtatem diuinam, ipſi particulariter cōceſſam, præſentialiter vbiq; ſuper terram, quod tales ſciſmatici, in ipſa diuiſione & blaſphemanti inobediētia perſiſtētes, propter quod realiter ab ipſis authoritatis ſacerdotalis vſu, ſuſpēſi ſunt, ea vti audeant, quamuis alienatos à Deo incenſum & ſacrificium offerre, eſt peccata, peccatis addere, vt dictum eſt, in maiorem iuſtæ eius iræ incitationem. Vltra, quod ipſum ſacrificium, à Sacerdotio & populo ſciſmatico communiter oblatū, & qui in ipſo ſciſmate ſacrificio vtitur: tam dubiū eſt, quod ſit verū ſacrificiū veri corporis & ſanguinis Domini, quā certū eſt quòd infructuoſum ſit, & in vanū ipſius conſecrationis effectus, nō quò ad particularem poteſtatem ſacerdotalem: ſed quò ad ipſum vniuerſale ipſius cōmunis indiſpoſitionis impedimētū, vt ipſa gratia recipi poſſit, & inæſtimabile donum corporis & ſanguinis Domini, ita, vt ipſa conſecratio, in reali tranſubſtantatione ipſius materiæ panis & vini, in corpus & ſanguinem Chriſti, non totaliter in vanum facta ſit: & conſequenter ab ipſo Deo, hoc miraculum: qui, nunquam vllum fecit, ſine euidenti neceſſitate, & effectu communis ſanitatis corporalis & ſpiritualis ſimul. Et quòd, cum Domini corpus indiuiſibile ſit: ſicut ipſa humana natura, diuinæ, ſecundum ipſum ſinem vnionis principalis, manifeſtationis extra ipſius Dei; à peccati diuiſione impedita, indiuiſibiliter vnita eſt: tam vniuerſaliter in hoſtia conſecrata eſt, quàm eſt vniuerſalis ipſa vnio: in qua, per gratiam, in vnione vnius ſolius eccleſiæ & indiuiſibilis corporis Domini, in ipſa vnica petra in terra, vt ipſe dicit, obedientialiter ædificatæ, & nō in impedimentali peccati diuiſione, proportionaliter concurrit: tamē, ipſa ſancta Romana eccleſia iudicet & determinet. Et hæ, Dei gratia; rationes viuæ ſunt notorum impedimentorum: & non in azymo conſecrare, ſicut ſecundum eccleſiam veſtrā cōdemnatis. Et in confirmatione huius blaſphemiæ contra Spiritum ſanctū, erroris & hæreſis: ſemper quod accidit in ipſis partibus, aliquem ſacerdotum Romanæ Eccleſiæ, in veſtris altaribus celebrare, ſubitò, coaceruātes aduerſus eos (vt dicit) omnē multitudinē, cū aqua benedicta, & orationibus, tāquā ſi cōtaminata reſtarēt, blaſphemāter contra ipſum Spiritū ſanctū, & ſanctam eccleſiā catholicā, ea de nouo benedicere & ſanctificare vultis. res nota, & à veſtris proprijs græcis, in iſtis partibus teſtificata. Coaceruātes aduerſus eos omnē multitudinē. à qua, veſtra culpa, in tā malo cōceptu & irreuerētia habētur, quod arbitrātes obſequiū ſe præſtare Deo: (vt dicit Dominus) in ſācto ſuo tēplo & vbi ſanctū ſuū ſepulcrū eſt, ipſis orantibus, ipſi Laici græci, in faciem eorū expuerūt. & niſi propter Turcas, à quibus adiuti ſunt & defenſi: inquantū ad vos, illis oculos auferretis. &

hoc, per multos annos, res omnibus nota & manifeſta eſt. Deus vobis id ignoſcat. Benè ſcitis, quòd non ita in his partibus tractati eſtis: imò quod ipſa sãctaRomana eccleſia, vt pia & vera mater, ſemper omnem viam quæſiuit (quod vos cõfundere deberet) vos ad ſuum gremium, & protectionem, in ſaluationẽ reducdi. Vos, in veſtra cœcitate, errore & hæreſi cõtra ipſam veram lucem Chriſtum, ipſum ſuum vicarium vniuerſalẽ in terra, & eccleſiã ſuã negantes, & ei cõtradicentes, moleſtè fertis quod ſui venerabiles ſacerdotes in veſtris altaribus celebrent: & rationem habetis, inquantum quod ipſi, quamuis pro neceſſitate, id facere non deberẽt: neq; vllus catholicus Chriſtianus interuenire, & veſtris ſacrificijs adeſſe: ne in aliquam ſimulatam idololatriam incurrat: (cum ſint, vt dictum eſt, tã nobis dubia, quàm vobis iuſructuoſa) & ſe à ſancta Eccleſia catholica excommunicantes, vobiſcum in ipſa ruina maledictionis & iræ Dei inuolui. vt ab ipſo Deo (ad figuræ progreſſum redeundo) pronunciatur, dicente. *Separamini de medio congregationis huius, vt eos repente diſperdas.* & ab ipſo figurante Moyſe, ipſi populo: *Recedite à tabernaculis hominum iſtorum impiorum, & nolite tangere quæ ad eos pertinent, ne inuoluamini in peccatis eorum. & cæt. Et ait Moyſes. In hoc ſcietis quod Dominus miſerit me, &c. Si conſueta hominum morte interierint, & viſitauerit eos plaga, qua & ceteri viſitari ſolent: non miſit me Dominus. Sin autem nouã rẽ fecerit Dominus, vt aperiens terra os ſuũ deglutiat eos & omnia quæ ad illos pertinent, deſcenderintque viuentes in infernum: ſcietis quod blaſphemauerint Dominum. Confeſtim igitur vt ceſſauit loqui, dirupta eſt terra ſub pedibus eorum, deſcenderuntque viuentes in infernum.* Videte vos fratres & orientalis eccleſia, & vos ipſi iudicate, ſi hæc figura, in omni re, in vobis exactè completa eſt. & poſt veſtra ſeparationẽ à ſancta Romana eccleſia, veſtra vera matre, cũ ſolita veſtra proteruia, ſuaue illud iugũ Chriſti, obedientiæ, vicario ſuo vniuerſali in terra, vniuerſaliter debitę, pertinaciter ſugiẽtes, iuſto Dei iudicio, vt humiliter credere debetis, ſub hoc alio duro & intolerabili præſentis captiuitatis veſtræ perueniſtis. in qua captiuitate, omnia, circa hũc tremẽdũ effectũ ipſius maledictionis & iræ, in vobis, nõ ſolũ cõpleta, ſed perpetuò continuata sũt. Et quod hęc certiſſima veritas ſit: vltra id quod dictũ eſt, ad particularia veniamus. Si conſueta hominum morte interierint, &c. ſin autẽ nouam rem fecerit Dominus, vt aperiens terra os ſuum deglutiat eos & omnia quæ ad illos pertinẽt, deſcenderintq; viuẽtes in infernum: ſcietis quòd blaſphemauerint Dominum. & cæt. Sin autem nouam rẽ fecerit Dominus. & cæt. Vbi fratres rem magis nouam inuenitis, & in vlla alia captiuitate caſtigationem magis hac veſtra inauditã & tremendam? Nonne, vobis filij veſtri Chriſtiano baptiſmate initati auferũtur, &, in ipſius figurę complemento, Chriſti receptam fidem denegare coguntur, vt in puncto illo deſcendant (vt dicit) viuentes in infernum? Ad hoc, alia noua & inaudita monſtruoſitas adiungitur, in teſtimonium communis veſtræ cœcitatis, & ſeparationis à vera Chriſti luce ſancta Romana Eccleſia: quòd ipſimet patres illi ſunt qui proprios filios exornant, vt ab eis à Turcis rapiantur, & turcæ fiant, ſimul cum ipſis viui, in ipſas infernales abyſſos deſcendentes. Hoc: quò ab ipſam mortiferam abnegationem in vita ipſius baptiſmatis & fidei Chriſti receptæ. Sicut quò ad effectum ipſarum pœnarum infernalium, vltimò moriẽdo: ſubiungit dicendo. At verò omnis Iſrael qui ſtabit per gyrum, fugit à clamore pereuntium. &c. fugit à clamore pereuntium. Magnus clamor. Sed quæ eſt huius rei ad hunc conuentio? O miſerabiles. Si illorũ numeratã quantitatẽ cõſideratis, (ſecundũ ſcripturã) & innumerabilẽ quantitatem horũ: benè cognoſcetis, quanto maior clamor, & maior ruina veſtra ſit: & quãta differẽtia caſtigationis, ad caſtigationem. Sin autem nouam rem fecerit Dominus,

minus, vt aperiēs terra os ſuū deglutiat eos & omnia quæ ad illos pertinēt. &c. Hoc etiam: Et omnia quæ ad illos pertinēt. Conſiderate, quid pro ſuſtētatione veſtra, ex tēporalib. illis rebus & terræ fructibus habetis & poſſidetis, quos primò habebatis, ad ipsā eccleſiā & leuiticā partē ſpiritualē pertinētes: & videte nū in vobis impletū ſit illud: Dirupta eſt terra ſub pedibus eorū. &, deglutiat eos, & omnia quæ ad illos pertinēt. Vnde, hæc prophetica figura, in vobis etiā in hoc particulari exactè cōpleta fuit. Sed & ignis egreſſus à Domino, interfecit ducētos quinquaginta viros qui offerebāt incēsū. vt etiā cōſideretis, quod nō ſolū ipſa tēporalis, ſed hęc ſpiritualis ignis ęterni caſtigatio, ipſi parti leuiticæ & ſacerdotali adiūcta erit, in ipſo ſciſmate & blaſphemātī inobediētia perſiſtēti, & temerariè ſimul ſacrificanti, vt dicit. Sed & ignis egreſſus à Domino, interfecit ducētos quinquaginta viros qui offerebāt incēsū. Vnde, in hoc ſcietis, quod Dominus miſerit me, ſi cōſueta hominū morte interierint. &c. Et vos etiā fratres, in hoc ſcietis. Hoc factū, & tā notabilis caſtigationis effectū cōſiderātes, poſt ſeparationē veſtrā, in ipſius figuræ & prophetiæ cōplemēto, in vobis exactè effectæ, in hoc ſcietis: ſcire poteſtis ſi vultis, quòd hic eſt figuratus Moyſes, & verus Chriſti vicarius, vniuerſalis dux et paſtor in terra gregis ſui & Eccleſiæ fidelium: quā in ſancta vnione & pace ſequi debetis, & ei obedire. Deus vobis gratiam det. Amen. Locutusq; eſt Dominus ad Moyſen dicens: Præcipe Eleazaro filio Aaron ſacerdotis, vt tollat thuribula quæ iacent in incendio, &c. producatq́ue ea in laminas, & affigat altari, &c. vt cernant ea pro ſigno & monumento filij Iſrael. &c. Si hæc caſtigatio, quo ad hoc particulare, in ipſius propheticæ figuræ complemento, in vobis etiam exactè effecta eſt: in hoc ſcietis, vt dicit: ſi conſideratis, quomodo vera thuribula & vera ſigna illius primi thuribuli ſanctæ crucis Chriſti, in quo verū incenſum & ſacrificiū in redemptionē humanā oblatum fuit, altaribus veſtræ eccleſiæ affixa ſunt: & taliter, quòd nullo modo ea mouere poteſtis, neq; eis vti extra tēpla veſtra, ſicut primò faciebatis: foras ad proceſſiones veſtras & ad mortuos ſepeliendos, ſine cruce exeuntes, tanquā milites ſine vexillo, in ſignum quod veſtra culpa, veſtrū primū caput & ducem perdidiſtis. Vnde, producat ea in laminas, & affigat altari: ibi in monumentum & ſignū relicta (vt dicit). priuationis ipſius redemptionis & gratiæ, ex puncto, quo vos à ſācta Romana Eccleſia ſeparaſtis, et volūtariè in ipſo ſciſmate remanetis.

CAP. CII.

VT portò huic tractatui finis imponatur: Quod ſancta Romana Eccleſia (& non veſtra) ortodoxa & vera fidelium Eccleſia ſit, à qua, omnes aliæ mundi, in vnius ſolius Eccleſiæ vnione, obedientialiter dependere debent: ſancta ſcriptura dicit: *In die illa erunt quinque ciuitates* Eſa. 19.
in Terra Aegypti, & cætera. *Ciuitas Solis vocabitur vna. In die illa erit altare Domini in medio terræ Aegypti, & titulus Domini iuxta terminum eius. & erit in ſignum & in teſtimonium Domino exercituum in terra Aegypti.* & cætera. Conceſſum, & negari non poteſt, quod Spiritus ſanctus, in hoc capitulo, de Meſſiæ & redemptionis humanæ aduentu tractat: intelligere oportet, quòd nō tractat de illa Aegypto, et particulari captiuitate Pharaonis: ſed metaphoricè, de Aegypto huius mundi, et vniuerſali captiuitate peccati, in illa, figurata: ad quam vniuerſalem redemptionem, (ſicut Apoſtoli ab ipſo Chriſto) ipſe Saluator, ab æterno Patre ſuo Deo, vniuerſaliter miſſus fuit. In die illa erunt quinq; ciuitates in Terra Aegypti. et cæt. ciuitas Solis vocabitur vna. In quatuor ciuitatibus, quatuor mundi partes intelligūtur, ſecundùm quatuor vētos principales, ſicut per ſanctum Matthæum: *Et congregabunt* Mat. 24.

electos eius à quatuor ventis, à ſummis cælorum, vſ-
que ad terminos eorum. & conformiter alio in
Apo. 21. loco, *Ab oriente, portæ tres: ab Aquilone, portæ*
tres: & ab Auſtro, portæ tres: & ab occaſu por-
tæ tres: de ipſa Hieruſalem cœleſti, & Chri
ſti Eccleſia tractando: Omnis pars, ternariè
diſpoſita: ipſum numerum duodecimum
miſſorum Apoſtolorum, & vniuerſalem
confeſſionem ipſius Dei Vnius & trini, ſi-
Mat. 28. gnificando. Vt ſcriptum eſt: *Euntes ergo doce-*
te omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris &
filij & ſpiritus ſancti. &c. In hac vna, Ciuitas
ſolis nominata, ipſa vna in mundo Roma,
intellecta eſt: vt dicit, Ciuitas ſolis vo-
cabitur vna: ipſi ſoli, vt vni ſuper omnes a-
lias ſolùm, nomẽ dando. & nomen Solis &
lucis vniuerſalis: quia vera lux, in obſerua-
tione diuinæ legis & euãgelicæ, in eo quòd
vnuſquisque credere & obſeruare debet, vt
ſaluus ſit, vt dictum eſt: ab ipſo Sole in ter-
ra, ſummo Põtifice Romano, & vniuerſali
vicario veri Solis iuſtitiç Chriſti, vniuerſa-
liter deriuata eſt. Vnica poteſtas diuina in
terra, ſicut vnicus cœleſtis clauiger inter
homines, aperiendi portam ſacris cõcilijs,
quæ fieri occurrũt: & eã ad beneplacitum
ſuũ claudendi. & eſt ſimiliter vnica appro-
batio eius quod in ipſis ſacris concilijs cõ-
cluſum & determinatũ eſt: vt vnicus filius
columbæ Spiritus ſancti, hac in parte: ipſa
æterna lux ſemper aſſiſtens: quem modum
benè ſcitis, ſemper obſeruatum fuiſſe. Ci-
uitas Solis, metaphoricè: quia, cum ſol ſit vt
Rex in medio aliorum planetarum in cœ-
lo, (ſicut ipſa vniuerſalis lux in terra Chri-
ſti vicarius, in medio vniuerſalis eccleſiæ
Dei) omnes ab ipſo lumen accipiunt, & ip-
ſe ſolus à nullo accipit. qua in ratione ſo
laris medietatis & centri vniuerſalis iuriſ-
dictionis & iudicij, ſubiungit dicendo: In
die illa erit altare Domini in medio terræ
Aegypti, & titulus Domini iuxta terminũ
eius, Ideſt, vſq; ad Indos iã id ſcitis. Erit Al-
tare Domini in medio Terræ Aegypti. Id-
eſt, altare vniuerſale omniũ martyrum, (vt
dictũ eſt) in medio Aegypti gentilitatis: in
ipſo vniuerſali capite Roma intellectum:
ſuper ipſas duas ſanctç Eccleſię columnas,
Petrum & Paulum, ibi martyriũ paſſos, æ-
dificatũ: & in vniuerſalẽ idololatrię deſtru
ctionẽ, vniuerſaliter erectum: Et erit in ſi-
gnũ & in teſtimoniũ Domino exercituum
in terra Aegypti. Ideſt, quò ad ipſam apo-
ſtolicam teſtificationem, vt dicit. Et eritis Act. 1.
mihi teſtes in Hieruſalem, & in omni Iu-
dæa & Samaria, & vſque ad vltimum terrę:
ibi, cũ proprio ſanguine & permanẽtibus
reliquijs, ab ipſo Petro & Paulo, vt caput &
corpus ipſius vniuerſalis Eccleſiæ apoſtoli
cæ, vniuerſaliter factã. Ciuitas Solis: nõ quo
ad ipſum Solem & lucem tẽporalẽ Roma-
ni imperij & monarchiæ trãſitoriæ, in per-
ditione, metaphoricè loquẽdo: ſed quo ad
ipsã æternã lucẽ ſpiritualis gubernationis
in æternã ſaluationem, ab ipſo vero ſole iu
ſtitiæ Chriſto Deo & homine, procedentẽ:
& per medium vniuerſalis ſui vicarij in
terra, & obedientialis ædificationis in ip-
ſa prima petra inter homines, vt dictum
eſt, vniuerſaliter miniſtratam. Vnde non
dicitur Romana Eccleſia, eò quòd Romæ
reſideat à Sancto Petro vſque nunc, ipſe
Chriſti vicarius & vniuerſalis paſtor: ſi-
cut propriè græca, orientalis dicta eſt,
eò quòd ad orientem ſit: Sed dicitur Ro-
mana Eccleſia, ſicut ciuitas ſolis, me-
taphoricè: quia cum ſit Roma vniuerſa-
lè totius mundi caput, & vniuerſale do-
minium temporale, & per diuinam diſpo-
ſitionem, quando magis triumphans erat,
ibi vniuerſale ſpirituale dominium intro-
ductum fuit, et per millia et centena anno-
rũ ſpatia proſecutũ: dicendo Romana Ec-
cleſia, ipſa vniuerſalis propagatio ſua et ſi-
mul iuriſdictio ipſius vniuerſalis paſtoris,
intellecta eſt. Ita ꝙ ſub hoc Romanæ eccle
ſiæ titulo, et oriẽtalis, et occidẽtalis intelli
gitur, ſeptẽtrionalis, et meridiana ſimul, ſi-
cut ſimiliter dicẽdo, Ciuitas Solis: nõ quo-
ad ipſum

ad ipſũ ſolẽ & planetarũ regem in cęlo,& Dan.8. Romanũ imperium: ſed quo ad ipsum verũ iuſtitiæ ſolem Chriſtum & veram mũdi lucem,(vt ipse dicit) Apo.19. *Rex regum, & Dominus dominantium*,& vniuersale dominium ſpirituale, intellecta eſt. à quo figurato ſole & æterno ſacerdote, ipſe ſummus Pontifex Romanus Vicarius ſuus,& eccleſia ſua fidelium, ſuper ipsam petram humiliter & obedientialiter ædificata, vt vnicum principium & finis ſuus, totaliter dependet. per quas rationes, clarè videtis, quomodo ſancta Romana Eccleſia, catholica, & apoſtolica, eſt orthodoxa, & vera fideliũ Eccleſia: à qua omnes aliæ mundi, in vnione vnius ſolius Eccleſiæ, obedientialiter dependẽt. Et illæ, quæ non dependent, neque ipſi ſancto Patri & vniuersali paſtori in terra & vnico Chriſti vicario obediunt: veræ eccleſiæ non ſunt: neque Chriſti eccleſiæ: Matt.16 pro ut à Chriſto declaratur, dicente: *Et ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam*. & cũ veræ eccleſiæ non ſint: ab ipso Chriſto, in eadem vnione vnius ſolius eccleſiæ, in ipsa vnica petra in terra, vt ipse dicit, per obedientiam, humiliter ædificatæ, dependentes: vt membra ſeparata, virtualem ipſius redemptionis communicationem habere non poſſunt. & conſequenter, in ipſo ſchiſmate & hæreſi perſiſtentes, ſacerdotium, ſacrificium & ſacramenta in remiſſionẽ peccatorum habere non poſſunt: niſi in maiorum delictorum augmentationem, vt dictum eſt: & in maiorem iuſtæ iræ Dei incitationem: in ipsum grauiſſimum peccatum contra Spiritum ſanctum ſemper incurrentes. cui diuino & vnitiuo amori ipſa vnio, quæ eſt eſſentiale ipſius vnctionis & dignitatis ſacerdotalis in remiſſionem peccatorum, particulariter attributa eſt: in ipso ſacrilego vſu, & blaſphemante inobedientia, defraudata. & ipſi ſummo ſacerdoti & Chriſti vicario vniuersali, ipſa diſtributio ipſius æterni meriti ſanguinis ſui, cõſequẽter attributa eſt: per ipsã viã obedientialis ædificationis in ipsa vnica petra in terra, in vnione vnius ſolius corporis ipſius Chriſti per gratiam, & veræ eccleſiæ ſuæ, diſtributa. vt dicit, inquantum ad primum: *Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*. &c. Ioan 20. & inquantum ad ſecundum. *Beatus es Simon Bar-Iona*: &c. Mat.16. *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus: & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam: Et tibi dabo claues regni cœlorum*. &c. Simon Bar-Iona. Dęres ſimul, myſteriosè. Simon, interpretatur, Obediens. Bar-Iona, Filius columbæ: cum ſit, quod in ipsa prima obedientia in terra ipſius vicarij Chriſti, filiatio in Spiritu ſancto, ipſius Dei conſiſtit. & conſequenter per ipsam vnionis obedientialis viam, ipſi Spiritui ſancto & vnitiuo amori attributæ, (ipſi ſummo ſacerdoti Chriſti vicario humiliter obediendo, demonſtratæ, & non aliter) ipſius gratiæ communicatio, in remiſſionem peccatorum. Et hoc, fratres, inquantum ad eccleſiam veſtram orientalem, non magis in particulari, quàm in vniuersali dicitur, ſicut à principio proponitur, niſi pro veritate, & ſecundùm huius materiæ propoſitum, cum ſeparatis ſolùm loquendo, & ipſi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ contradicentibus. Ita quod, ſi aliqui, in particulari: ad illos particulariter: ſi omnes in vniuersali: ad omnes vniuerſaliter ſermo dirigitur.

CAP. CII.

SEd ad illum verſũ pſalmi qui exponitur cedeamus: *Iudicabit in nationibus, Implebit ruinas*: &c. Dan.7. Sancta ſcriptura dicit: *Aſpiciebam, donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit. Veſtimentum eius candidum quaſi nix, & capilli capitis eius quaſi lana munda. Thronus eius, flammæ ignis: rotæ eius ignis accenſus. Fluuius igneus rapidusque egrediebatur à facie eius. Millia millium miniſtrabant ei, & decies millies centena millia aſſiſtebant ei: Iudicium ſedit, et libri aperti ſunt*. &c. Conueniens res eſt, ſecundùm huius viſio-

nis difficultatem, aliquid dicere, vt ad cognitionem veniamus, quarum ex tribus perſonis diuinis hæc viſio ſit: in forma humana, & antiqua apparentia demonſtrata. Et quid ſint, & ex qua materia ipſi throni & iuſtorum ſedes: ſicut proximè tractabitur. Quia, inquãtum ad viſionem, facilè perſuaderi poteſt, quòd Patris perſona fuiſſet: & verè, cum in forma humana eſſet, nullius alterius perſonæ eſſe poteſt, quàm Filij. ſicut in antiqua apparentia, Patris perſona ſignificata eſt, & vnio omnium trium perſonarum diuinarũ, vnus-ſolus Deus, in æternitate ſua. Quod Verbum, ſicut ipsum, diſtinctè & particulariter incarnãdũ erat, & ſe obedientialiter ad hoc humiliaturũ, eadem in ratione permiſſum fuit ab ipso alto & æterno ſanctiſſimæ Trinitatis concilio, in huius veritatis teſtimonium: quod tam hac vice in viſione Danieli, et alijs prophetis, ante ſuæ incarnationis effectũ, quã alijs vicibus, poſtquam incarnatum fuit, & in cœlum aſcendit, in forma humana, aliquibus ſanctis & particularibus perſonis appareret. Et hoc: per medium angelicum: et non per propriam perſonam ſuam. et ſic intelligi et credi debet. quia, alio modo: vltra quod in principali puncto non datur, eſt demiſsè ſentire de altitudine, et incomprehẽſibili magnitudine lucis et gloriæ æternæ, quã poſſidet ipse filius hominis et filius Dei in cœlo, ad dexterã Patris ſedẽs. Quod ſimiliter à Spiritu ſancto, per eundẽ prophetam eodem capite ſignificatur, dicente: *Et ecce cum nubibus cœli quaſi filius hominis veniebat, & vſque ad antiquum dierũ peruenit,* (Id eſt, vsque ad Patrem: in ipsa antiqua apparentia ſignificatũ) *et in cõſpectu eius obtulerunt eum.* etc. Et ecce cum nubibus cœli veniebat. Id intelligitur, de glorioſa eius in cœlum aſcenſione. ſicut alio in loco: *& nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum.* Et ecce in nubi-

Act. 1.

bus cœli veniebat. Quæ ſunt iſtæ cœli nubes, quibus mundi ſaluator, ab infimo terræ loco vsque ad altitudinem empyrei cœli, triumphanter aſcendendo, comitatus venit? Sancti patres, et iuſtorum multitudo, qui ibi ſtabant, cum intenſo deſiderio, ſanctum eius aduentum expectantes. et ipſi eum ſacrificanter æterno Patri ſuo obtulerũt, in laude, et tanti beneficij accepti, gratiarũ actione. Vt dicit: et in conſpectu eius obtulerunt eum. Et quantum ad ipsum præmiũ altitudinis et triumphalis coronæ, quam ipſe gloriæ Rex inquantum homo recipit, tali victoriæ, et per tale medium humiliationis tam profundæ, competentis: ſubiungit dicendo: *Et dedit ei poteſtatem, & honorem, & regnum, & omnes populi, tribus, & linguæ ipſi ſeruient. Poteſtas eius poteſtas æterna, quæ non auferetur: & regnum eius, quod non corrumpetur.* (ſicut alio in loco, *& donauit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen:* etc.) et tantæ maieſtatis et magnitudinis lucis et gloriæ, quanta conſequẽter fuit admiratio ſua et horror: vt dicit, *Horruit ſpiritus meus ego Daniel territus ſum in his, & viſiones capitis mei conturbauerunt me.* Et ſi hoc, in viſione: quid viſibiliter faceret? Ab homine mortali, et in carne mortali, vt videantur, poſt glorioſam ſuam in cœlum aſcẽſionem, impoſſibile eſt: niſi in viſione, et per medium angelici miniſterij. Dominus ſe diſcipulis ſuis reſuſcitatum manifeſtauit, ante glorioſam ſuam in cœlum aſcenſionem, ſe in mundo quadraginta dierũ ſpatio detinendo, et hoc, tam neceſſariò, quam myſterioſè, pro illo quod magni erat momenti ad principale negotium manifeſtationis extra ipſius Dei, per peccatũ impeditæ: ad quod principaliter miſſus fuit: ſe illis reſuſcitatum manifeſtando, per medium quorum continuanda erat: et hoc: ſecundũ æternam ſuã potentiam et ſapientiam, lucis et gloriæ ſuæ radios retinẽdo, (vt dictum eſt) cum propria illa virtute et potentia, qua eos dilatauit, ſe in carne mortali transfigurando. ſed huius rei neceſſitas fuit tãta, quanta eſt cauſa manifeſtationis extra ipſius Dei, vnde procedit. Sed poſt glorioſam ſuam in cœlum aſcen-

Dan. 7. Phil. 2.

ſtionem,primo ſuo aduentu terminato,do-
nec ſecundus vniuerſalis reſurrectionis et
iudicij adueniat, quòd à perſona humana
in carne mortali viſus ſit, et propter cau-
ſam vnius conſolationis particularis:tan-
tum neceſſarium non eſt,quantum impoſ-
ſibile,vt res tam inconueniens,quàm mag-
nitudini ſuæ gloriæ et lucis æternæ repug-
nans:niſi per medium angelici miniſterij:
vt dictum eſt.Et hoc modo aliquandò quo
rundam mortuorum hominum animæ ap-
parent,Deo permittente, pro neceſſitate
particularis remedij totalis eorum libera-
tionis,per medium propriorũ cuſtodũ an-
gelorũ,(quod poſtea dicetur) in imagina-
rio corpore,perſonis illis quæ eis prodeſſe
poſſint.quod,diuerſis tẽporibus,(vt dicũt)
& in multis mundi partibus accidit. Itaq;
ipſa viſio,quam propheta Daniel, in hu-
mana forma & antiqua apparentia vidit,
per medium angelicum fuit. Et multa cum
ratione,ſicut magno cum myſterio,ſe Ver-
bum non ſolùm in humana forma demon
ſtrare , ratione & teſtimonio quòd in-
carnandum erat,nõ obſtante quòd homo,
à principio, & paulò poſt quam creatus
fuit,ab eſſe gratiæ, ad nõ eſſe peccati vene-
rat:ipſi eſſe creatoris Dei,repugnans: Sed
per eandem rationem inconuenientiæ , ſe
ſimul in antiqua apparentia demonſtrare,
naturam diuinam , & eſſe ipſius Dei ,qui
ſolus in ſua æternitate eſt, repræſentante:
in ipſa vnione Dei & hominis ſimul, non
eſſe naturæ humanæ,euacuantem.Vnde,cũ
eſſet res tam contraria , quàm indigna,
quòd res fuiſſet in præſentia ipſius eſſe
Dei,quæ in ſeipſa non fuiſſet:(ſicut homo,
& alia omnia creata,& omne illud , quod
eſt extra Deum:quod in ſeipſo , non eſt,
neque eſſe poteſt : ſicut eſſe non po
teſt quòd ipſe Deus,qui ſolus eſt, aliũ De-
um faceret, qui cum ipſo communis fuiſ-
ſet in proprio eſſe ſuo & æternitate) con-
uenienter vniuerſalis creatio factura eſ-
ſet,cum ſit ipſe Deus,per naturam,propriè
communicabilis,in communicabili gene-
ratione ſua æterna,teſtificatus, ab æterno
ab ipſo trino concilio generati Verbi in-
carnatio determinata fuit:ipſi indignitati
& inconuenienti eius non eſſe creaturarum
rerum prouidendo.& ſic conueniebat : vt
ipſa manifeſtatio intra ipſius Dei,fuiſſet ex-
tra, ab ipſo Verbo,per medium ipſius vni-
uerſalis creationis inquantum Deo,& par-
ticularis incarnationis & redemptionis,in
quantum Deo & homine ſimul,dignè con-
tinuata:non eſſe omnium rerum,in ſeipſo
euacuante.& ſimiliter, quòd cum natura
humana,& non cũ angelica vnitũ eſſet:
vt cum eſſet illa qualitate inferior,& maxi-
mè cum veniſſet ab eſſe ſtatus gratiæ & in-
nocentiæ, ad non eſſe malitiæ peccati , & à
vita,ad mortem, eò magis (ipſam culpam
redimendo)eſſe ſuum potentiæ,ſapientiæ,
iuſtitiæ,& bonitatis infinitæ, manifeſtatũ Heb. 2.
fuiſſet qua in ratione. *Nuſquam enim angelos
apprehendit:*(vt dicit)*ſed ſemen Abrahæ apprehen
dit.*Quia ,alio modo:non ſe Verbum incar-
nando (quod procul dubio futurum erat,
quamuis homo nõ peccaret) manifeſtatio
& teſtimonium rei quæ eſt,in re, quæ in ſe
ipſa nõ eſt,contradicit & repugnat.Vnde,
propter hãc cauſã, homo ſolũ, ad imaginẽ
& ſimilitudinem ipſius creatoris Dei crea
tus fuit,qui ſolus eſt:& natura angelica,&
reliquũ omne irrationale, ad ipſius homi-
nis imaginẽ (vt dictũ eſt) & ad ſeruitium
ſuum ordinatum:vt in ipſa ſeminis huma-
ni apprehenſione, ſe Verbum incarnando,
angelus multo inferior homine reſtando:
nõ ſolũ nõ eſſe hominis : ſed ſimul nõ eſſe
angeli,& totius reliqui irrationalis,in ip-
ſo homine et vnica ipſius Dei imagine, in-
cluſi,euacuatũ fuiſſet.& ratione ipſius no-
ui eſſe,cum ipſi eſſe diuino vnitus eſſet ,&
ſimul,per participationẽ,Deus factus tam
dignum fuiſſet,quã vniuerſale in terra te-
ſtimoniũ,ipſius vniuerſalis creatoris & ma
nifeſtati Dei.*Quoniam tres ſunt qui teſtimonium* Ioan 5.
dant in cælo:Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus,

& hi

& hi tres vnum ſunt. Et tres ſunt qui teſtimonium dant in terra: Spiritus, Aqua, & Sanguis. & hi tres, vnum ſunt. &c. Tres ſunt qui teſtimonium dant in cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus, & hi tres vnum ſunt. Et hi tres vnũ ſunt. Id eſt, non tria teſtimonia aut teſtificationes: ſicut non tres Dij: niſi vnum teſtimonium & communis teſtificatio, in manifeſtatione intra ipſius trini & vnius Dei. Dat Pater in Filio teſtimonium, æternò generans; ſeipsum æternum Deum cõprehendens. Et dat teſtimonium generatum Verbum, ex quatuor literis & attributis diuinis conſiſtens, in eadem comprehẽſibilitate Patris & exemplaris ſui æterni, ipsum tremendum nomen, & eſſe ipſius Dei potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, in manifeſtatione intra & extra ipſius Dei, per medium ſuum continuata, pronuntians. Et dat correspondenter teſtimonium Spiritus ſanctus: vt reciprocus amor, & vnica comprehenſibilitas, diſtinctè à Patre & Filio procedens: ipsum eſſe ipſius Dei, in ſeipso teſtificans. & hi tres vnũ ſunt. Id eſt, non tria teſtimonia, aut teſtificationes: (ſicut non tres Dij) niſi vnum teſtimonium ipſius eſſe Dei, qui ſolus eſt, trinus & vnus: in ſua manifeſtatione intra, trinè & vnicè teſtificatus. Et tres ſunt qui teſtimonium dant in terra: Spiritus, Aqua, & ſanguis. & hi tres vnum ſunt. Spiritus, Aqua, et Sanguis. Id eſt, Verbum, Anima, et corpus. natura diuina, et natura humana in Chriſto, ſimul vnitæ, et hi tres, vnum ſunt. Id eſt, non tria teſtimonia, aut teſtificationes: ſicut non tres Chriſti: niſi vnum teſtimonium, et vnus ſolus Chriſtus, in

1. Tim. 3. manifeſtatione extra ipſius Dei. vt dicit. manifeſtatus eſt in carne. Spiritus, Aqua, et ſanguis. Id eſt, diſtinctè in Chriſto, verbũ, Anima, et Corpus. Dat teſtimonium in terra Verbum incarnatum, eſſe ipſius altiſſimi Dei, in ſuæ humiliationis et obedientiæ effectu: offenſam ſuperbæ inobedientię peccati, ſuper ſeipsum portando: ipſius delicti pœnam patiendo, in ipſius culpę remiſſionem. Dat teſtimonium innocentiſſima anima ſua, inquantum homo: in eodem zelo debitæ obedientię tanto Deo, ipsam crucem et ignominioſam mortem, voluntariè acceptando: et ſimul, intolerabilem pœnam ſpirituale, (formam corporalis) debitæ verecundiæ et confuſionis peccati, in remiſſionẽ ipſius, in ipsa aqua ſignificatæ, ſuſtinendo. Sicut ſignificat, dicendo: Quoniam intrauerunt aquę vſque Pſ. 68. ad animam meam. Dat teſtimonium corpus, moriendo, legis diuinę pœnam patiẽs: in ipso verbo, Sanguis, ſignificatum: & ſimul immaculatam veritatem ipſius legis et legislatoris Dei, teſtificans. Vnde Spiritus ſanctus, per eundem Euangeliſtam myſterium hoc attingẽs notabiliter, dicit: (inquantum ad myſterioſum lateris vulnus) *Et continuò exiuit ſanguis & aqua.* Id eſt, ip- Ioan. 19. ſa aqua formalium pœnalitatum ſpiritualium animæ, ſimul cum ſanguine pœnalitatum et mortis corporalis concurrens. Vnde additur, *Hic eſt qui venit per aquam &* 1. Ioan. 5. *ſanguinem Ieſus Chriſtus: non in aqua ſolùm: ſed in aqua & ſanguine.* Non in aqua ſolùm: inquantum ad formalem pœnalitatem ſpiritualẽ animæ, (vt dictum eſt) in ipsa aqua ſignificatam: ſufficientiſſimum vniuerſalis redemptionis pretium: ipsa diuina et ſuperiore forma ipſius Spiritus Dei Verbi incarnati, concurrente: ſed in aqua et ſanguine, inquantum ad pœnam mortis corporalis ſimul, ſecundum ipsam irreuocabilẽ ſententiam, morte morieris, in totalem ipſius hominis reparationem vltima die in Chriſto reſurgentis. et hi tres vnum ſunt. Id eſt, nõ tria teſtimonia, et teſtificationes: ſicut non tres Chriſti: niſi vnum teſtimonium, et vnus ſolus Chriſtus et vniuerſalis redemptor. Quia: ſi ratione ipſius diſtincti et qualificati pati corporis et animæ, humana natura, Verbo vnita, ſint inquantum ad ipſos particulariter, duo ſufficientia teſtimonia grauitatis peccati, et tria, ſimul cũ

vnito.

vnito Verbo:inquantum poſtea, ad ipsam
integram offenſæ diuinæ ponderationem,
in totalem ipſius culpæ remiſſionem,& ipſiùs peccatoris reparationē,ipſi vnito Verbo attributam, ipsam legis & legislatoris
Dei veritatem,integrè teſtificanti; hi tres
vnum ſunt.non tria teſtimonia: ſed vnum
ſolùm teſtimonium & ſaluator, inquantū
Deus.Vnde, inquantum ad diſtinctionem
trium verorum teſtificantium in terra,alio
Pſ.92. in loco dicit: *Teſtimonia tua credibilia facta sūt nimis*:Id eſt;tractando de totali manifeſtatione extra & teſtimonio ipſius Dei,in vniuersali reſurrectione:à bonis et malis vniuersaliter manifeſtati et teſtificati:in ipſa noua animæ & corporis vnione,& nouo
eſſe vitæ, aut mortis æternæ: non eſſe præteritæ vitæ & mortis temporalis,euacuante.ſicut inquantum ad vnionem in ipso reſuſcitante Chriſto Deo & homine, vnius
ſolius teſtimonij & veritatis teſtificatæ,reſuſcitando:ipſi vnicæ potentiæ & incomparabili virtuti diuinæ particulariter at-
Pſ.88. tributam:alio in loco dicit. *Confitebuntur cœli,mirabilia tua Domine*:(id eſt; inquantum ad
iuſtos) *Etenim veritatem tuam in eccleſia ſanctorum Quoniam quis in nubibus* (id eſt, in ipſis reſuſcitatis iuſtis) *æquabitur Domino, ſimilis erit Deo in filijs Dei? Deus qui glorificatur in concilio ſanctorum: magnus & terribilis ſuper omnes qui in circuitu eius ſunt. Domine Deus virtutum, quis ſimilis tibi? Potens es Domine, & veritas tua in circuitu tuo.*&c.In circuitu tuo; Id eſt; in ipso Verbo,particulariter:ab ipſis tam veris,quàm
diſtinctis teſtibus,anima&corpore,humanæ redemptionis miniſtris,circundato. In
circuitu tuo,Id eſt,in ipſis iuſtis etiam,vniuersaliter:in ipsa noua vnione & nouo eſſe & forma circulari vitæ et gloriæ æternæ,reſurgentibus,non eſſe præteritæ vitæ
temporalis,& interrumpentis mortis,euacuante,in eadem veritate & teſtimonio eſſe ipſius æterni Dei,qui ſolus eſt,ſimul concurrentibus.Igitur,ad viſionem,quam propheta Daniel vidit, redeundo,in forma humana & antiqua apparentia, in qua hæc
duo teſtimonia,quæ glorioſus euangeliſta
ſanctus Ioannes dicit, repræſentata ſunt:
in cœlo & in terra, ternariè & vnicè eſſe
ipſius trini & vnius Dei teſtificantia: inquantum quod eſt in forma humana, non
eſt neque eſſe poteſt Patris; vt dictum eſt:
niſi Filij,Verbi æterni, ratione quod ſe incarnaturum erat:quamuis, in antiqua apparentia, perſona Patre ſignificata eſt, et
natura diuina, in æternitate ſua. Et ſicut
hoc modo formæ humanæ; & communis
paternæ maieſtatis,inquantum Deum eum
iudicantem venire vidit: ſicut nos ipse docet,dicendo,Cum venerit in maieſtate ſua Luc.9.
& Patris: eum poſtea inquantum hominē
vidit,et non in antiqua apparentia,inquātum ad perſonarum diſtinctionem,ad cœlos glorioſè aſcendentem.vt dicit: Et ecce
cum nubibus cœli quaſi filius hominis veniebat,(hoc,inquantum ad Filium) et vsque ad antiquum dierum peruenit. id eſt,
inquantum ad Patrem.tantum,ipsam nouam diſtinctionem formæ humanę faciendo,inquantum ad Filium: et antiquæ apparentiæ, inquantum ad Patrem et naturā
diuinam;ſicut dicit,quaſi filius hominis,tātum,inquantum ad Filium: tacendo antiquam apparentiam quam antea dicit, et
capillos albos,quos Patri attribuit,et naturæ diuinæ in æternitate ſua.ſicut diſtinguit
et concludit dicendo: et vsque ad antiquū
dierum peruenit.Quia,ambos,Patrem, et
Filium,in forma humana apparere, res eſt
veritatis facto repugnans:cum ſolùm Filius ſe incarnaturus erat: Et ſimiliter,res repugnans ipſi eſſe ipſius æterni creatoris
Dei,qui ſolus eſt:quòd nulla trium perſonarum diuinarum,inquantum ad propriam vniuſcuiusque diſtinctionem,in forma
humana appareret; neque in aliqua alia,
aliarum creatarum rerum,in ipso homine
incluſarum; ante effectum incarnationis
Verbi:neque poſt glorioſam ſuam in cœlum aſcenſionem, vt dictum eſt, niſi per

Pp medium

mediũ angelici miniſterij. Igitur, quomodo apparuit tertia perſona Spiritus ſãctus, in columbæ forma, ſuper Verbum incarnatum, quando à Baptiſta baptizatum fuit? Quia procedendo Spiritus ſanctus, à Patre, & à Filio, communiter: ſuper Filium in columbæ forma apparuit, in illa parte & ratione quòd ab ipſo procedebat, ſolũ: (non obſtãte quod in ipſa columbina forma, ipſe reciprocus amor, à Patre & Filio procedens, ſignificatus erat) ſed non inquantum ad Patris procedentiam, neque inquantum ad ſuam propriam & diſtinctã perſonam, nullo modo: cum ſolum Verbum incarnãdum erat, & ad hoc humiliaturum: ſuper ſe, non eſſe hominis accipiendo, ſe hominem faciendo in carne paſſibili, & moriendo: quòd alijs duabus perſonis diuinis, non incarnatis, neque incarnandis, contradicit & repugnat. Super ſe accepit Verbum incarnatum & paſſum, non eſſe hominis, in quod, per peccatum venit: non inquantum ad peccatum, ſed inquantum ad mortalem ipſius culpę ſatisfactionem, in totalẽ ipſius mortis deſtructionẽ, & vitæ humanæ reparationẽ tertia die glorioſè reſurgendo. Humiliauit ſe Dei filius, Verbũ incarnatum, ſuper ſe (vt dictum eſt) nõ eſſe hominis accipiendo, non ſolùm inquãtum homo: ſed inquantum homo & Deus ſimul. Quia, in vltimo effectu moriendo, veniendi totaliter ad nõ eſſe, inquantũ homo: venit ſimul ad non eſſe, inquantũ Chriſtus. Quia præſuppoſito, quod, Sicut anima rationalis & caro vnus eſt homo, ita Deus & homo vnus eſt Chriſtus: clarum eſt, quòd in effectu ipſius animę & corporis ſeparationis, per quã venit ad non eſſe hominis, ſimiliter ad nõ eſſe venit, inquantum Chriſtus. quia, quamuis ſemper vnio Verbi permaneret, & cum anima, & cum corpore ſuo ſanctiſſimo, ſecundùm vniuſcuiusq; partis ſeparatæ diſpoſitionem: non permanſit in vnione Dei & hominis ſimul, eſſe hominis, ſed deſijt, per ſeparationem ipsarum duarum rerum diſtinctarum, animæ, & corporis; partis rationalis, & irrationalis, in quarum vnione, eſſe hominis conſiſtit. Itaque, tantum ſe Verbum incarnatum humiliauit patiẽdo, quòd cum eſſet Chriſtus Deus & homo ſimul: non ſolùm venit ab eſſe quod habebat, ad non eſſe, inquantum homo: ſed ſimiliter ad neutrum eſſe venit: neque inquantum homo, neque inquantum Chriſtus: in ipſis duabus diſtinctis vnionibus, à ſeparante morte diuiſis, animæ & corporis inquantum homo, et Dei et hominis, inquantum Chriſtus, conſiſtens. qua in ratione de ſeipso dicit: Ego autem ſum vermis et non homo: (Hoc inquantum ad non eſſe hominis: cuius eſſe, in corporis et animæ vnione conſiſtit) opprobrium hominum, et abiectio plebis. Hoc, inquantum ad non eſſe Chriſtum, conſequenter: in Dei et hominis vnione conſiſtens. ſicut pro homine ſolũ iudicatus fuit: et pro omnium hominum peſſimo, à populo Iudaico reputatus et contemptus. vt dicit: opprobrium hominum, et abiectio plebis. Ita quod, (ad propoſitum redeundo) cum ſe tam profundè, quàm incomprehenſibiliter Chriſtus Dei filius exinaniuiſſet, qui ſolus eſt, in non eſſe hominis, vt homo, humiliter et obedientialiter moriẽdo: (Propter quod et Deus exaltauit illum, etc.) et correſpondenter exaltatus, in effectu glorioſæ ſuæ reſurrectionis, et aſcenſionis in cœlũ, ad priſtinum eſſe inquantum Chriſtus, Deus et homo ſimul, immortaliter redeundo: res tam impoſſibilis videtur, quàm inconueniens, quòd neque ante ſuæ humiliationis effectum, neque poſt exaltationem ſuam, homini mortali appareret: niſi (vt dictum eſt) per medium angelici miniſterij: immobililiter ad dexteram Patris ſedens permanendo.

Pſ.21.

Pſ.88.

Phil.2.

CAP.

CAP. CIV.

QVò ad thronos et iuſtorum ſedes. Aſpiciebã donec throni poſiti ſunt, et antiquus dierũ ſedit.etc. Et antiquus dierum ſedit. Chriſtum ad dexteram Patris ſedere, intelligitur: non ſolùm inquantum homo, pars rationalis animæ ſuper ſuum proprium corpus ſedens: ſed inquãtum Deus ſimul: vt dicit, Antiquus dierum: perſonarum diſtinctionem, quò ad incarnatum Verbum, & vnionem diuinæ cum humana natura comprehendendo. Id eſt, pars immortalis & impaſſibilis diuinæ naturæ, cum authoritate, virtute & potentia, qua in præterita paſſibilitate non eſt vſus, ſuper paſſibilem & mortalem humanæ naturæ partem, ab ipſo iugo Adami liberatã, reſuſcitando, totaliter dominanter ſedens. & hac in ratione, ad dexteram Patris: ipsum totalis ſuę redemptionis effectum, miſericordiæ diuinę, in ipsa paterna dextra ſignificatę, attribuendo. in qua ſede & Throno, vt ipſe dicit & docet, venturus eſt iudicare mundum: (quia filius hominis eſt) & tremendè ſemetipſum omnibus hominibus demonſtrare, in noua regeneratione & vnione immortalitatis reſuſcitatis. Ita quòd, Dominus diſcipulis ſuis dicẽdo: *Amen dico vobis, quod vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione cũ ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicãtes, &c.* intelligitur: rationalis animę pars, in qua ipſe filius hominis intellectus eſt, ſuper irrationalem corporalem dominãter ſedens, reſuſcitando. Sedes & thronus maieſtatis, corpus ſuũ glorioſum, ex puncto quo de nouo ſeparatæ animæ ſuæ ſanctiſſimę vnitũ fuit, & nunquã à diuina natura vtrunque, ſeparatum. Igitur, Throni & glorioſæ ſedes animarum iuſtorum, ſimiliter ſua propria cõrpora erunt, glorioſè in Chriſto reſurgentia. vt dicit: Aſpiciebã, donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit. &c. Donec throni poſiti ſunt: myſterioſè. Pono, eſt cõtrarium Deppono. Homo Adam per peccatum depoſitus fuit, de iudiciaria dignitate quã ipſe in creatis rebus habebat, ſecundũ intelligentiam quæ ei pro ſua conſeruatione donata fuit, nomen proprium, iudicanter, omnibus rebus donando, ſecundùm myſterioſam vniuſcuiuſque ipſarum ſignificationem. *Omne enim quod vocauit Adam animæ viuentis*, (vt dicit) *ipſum eſt nomen eius.* & conformiter alio in loco: *& dedit illi virtutem continendi omnia.* Quæ humana natura, cum eſſet quò ad corpus, ex eadẽ materia elementali aliarum rerũ creatarũ: & ſicut omnia homini, ipsa caro Spiritui & parti rationali dominanti, ſuppoſita: erat ipſa caro & pars corporalis in homine, in ſua laudabili & facili obedientia, vt ſedes & thronus animæ. Vnde, cũ homo in ipſa vltima occaſione regenerationis in gloria, in priſtinam ſuã dignitatẽ & iudicialẽ dominationẽ reſtitutus eſſet: & cũ maiori, & incomparabili perfectione, & laude ipſius creatoris Dei, quàm in innocentiæ ſtatu nõ fuit, qua tũc, & in æternũ vſus eſt: multa cũ ratione à Spiritu ſancto ipsa glorioſa corpora nominata ſunt, à glorioſiſsimo Domini corpore incipiendo, ſedes & throni animarum iuſtorum. vt dicit: Aſpiciebam, donec throni poſiti ſunt, quò ad illos electorũ: & antiquus dierũ ſedit: quò ad particulare Domini corpus, vt dictũ eſt, & nouam ſeſſionẽ vniuerſalẽ, & particularem vniuſcuiuſque ſpiritus electi, ſuper thronũ & ſedẽ proprij ſui corporis reſuſcitantis: & ipſe Spiritus Deus, & diuina natura in Chriſto, ſuper particularẽ & vniuerſalẽ ſimul, in vnione vnius ſedis Dauid, humanæ naturæ, & regni ſui æterni: per præcedentem mortem vniuerſalẽ diſpoſiti, & acquiſiti. *Vos autem eſtis* (dicit Dominus ipſis iuſtis) *qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis. Et ego diſpono vobis, ſicut diſpoſuit mihi pater meus, regnum: vt edatis & bibatis ſuper menſam meam in regno meo, & ſedeatis ſuper thronos iudicantes duodecim tribus Iſrael.* in quo mundo minori hominis, & parte dominante rationali, ipſum regnum intellectum eſt: & in ipſa ani-

Marginal notes: Ioan. 5. — Dan. 7. — Gen. 2. — Sap. 10. — Luc. 22.

anima,filius hominis Chriſtus intellectus
eſt,vt dictũ eſt,inquantum homo:& ipsa a-
nima eſt illa quæ ſedit iudicanter, edit, &
bibit ſuper vniuerſalem mẽſã ſanctiſſimæ
Chriſti humanitatis:ſuſtentaculum virtu-
tis,& ipſius humani ædificij fundamẽtum:
per medium cuius ipsa gloria,cibus,& po-
tus viſionis Dei,communicata eſt.Aſpicie-
bam,donec throni poſiti ſunt.Id eſt, tam
breuem,quàm mirabilem compoſitionem
tam variæ multitudinis aridorũ & ſepara-
1.Cor.15. torũ oſſiũ contemplando:In momento,in
ictu oculi,ad priſtinã vnionem & eſſe veri
corporis & carnis humanæ, reducendo.&
tam in breui, quã cũ diſtinguente virgula
Apo.21. ſignificat,ſubitò adiũgẽdo:Et antiquus die
rũ ſedit. quaſi quod cõponere ipſas com-
minutas ſedes & thronos humanos reſuſ-
citãdo,in vnione vnius ſolius ſedis & thro
ni ipſius reſuſcitantis Chriſti, & in eodem
puncto ſedere iudicando, vna eadem res
eſt. Et antiquus dierũ ſedit.Id eſt,ſubitò,vt
dictũ eſt,additum:ipſum reſurrectionis ef-
fectũ,& nouã cõpoſitionẽ thronorũ, & v-
niuerſalem ſedẽ corporalẽ, diuinæ naturæ
attribuendo:in ipſa antiqua apparentia(vt
dictum eſt)ſignificatæ:ſicut quò ad particu
lare ſedere,animæ,vt rationalis;& vniuer-
ſale iudicare,inquãtũ homo,in ſede maie-
ſtatis ſuæ proprij corporis ſui repẽtè appa
rẽdo,in ipsa humana imagine ſignificatũ:
dicit poſtea;Iudiciũ ſedit, & libri aperti
Pſ.92. ſunt. Veſtimentũ eius candidum quaſi nix.
primũ dicit,ſicut per Dauidem: *Decorem in-*
dutus eſt.& per ſanctum Matthæum:de trãſ-
Mat.17. figuratione ſua tractantẽ:*Et reſplenduit facies*
eius ſicut ſol: veſtimenta autem eius facta ſunt alba
ſicut nix:eſſe maieſtatis & gloriæ ipſius ſedis
& throni particularis glorioſi corporis ſui.
& vniuerſalẽ electorũ, teſtificando:in re-
ſplendẽti facie,& candidis veſtibus ſuis,v-
traq; ſignificata:Vnde,per Dauidẽ,confor-
Pſ.88. miter:*Et thronus eius ſicut ſol in conſpectu meo, &*
ſicut luna perfecta in æternũ:&c.Id eſt,particula
rẽ ſedẽ & thronũ Chriſti, inquantũ homi-
nis,& vniuerſalẽ inquãtũ Dei,ſignificãdo
ſoli,illã ſedem Chriſti:& lunæ,illam eccle
ſiæ ſuæ,& corporis humani,cõparãdo:à ſo-
le diuinæ naturæ inquantũ Deo in æternũ,
extra præteritã imperfectionẽ humanã,
illuminatã.Et cõformiter per Danielẽ:Ve- Dan.7.
ſtimentũ eius candidũ quaſi nix,quò ad hu
manam. & capilli capitis eius quaſi lana
munda,quò ad diuinã naturã:in ipſa ſenili
ætate ſignificatã: & cũ myſterio in capite
demonſtratã.Id eſt,quia natura diuina in
Chriſto,principale caput ſuum eſt :& ipſe
Chriſtus,Eccleſiæ ſuæ,& throni ſui vniuer
ſalis inquantum Deus:in ipſis candidis ve-
ſtibus,vt dictum eſt,ſignificatæ.Chriſti ca-
put,natura diuina,in manifeſtatione intra:
inquantum quòd ipsũ Verbũ æternũ, eſt à
Patre,diſtinctè & æternò generatum,& eſt
Eccleſiæ caput ipse Chriſtus,in manifeſta-
tione extra:ratione diſtinctæ ſuæ incarna-
tionis:& vt principium & finis ſuus, creã-
do & redimendo:inquantũ Deus & homo
ſimul.*Ego principium* (ipse dicit) *qui & loquor* Ioan.8.
vobis Ita, quod ex tribus perſonis diuinis,nulla
in forma humana apparuit,niſi Verbũ: &
hoc,in ratione & teſtimonio quod ſe incar
naturũ erat.& nõ quod per propriã perſo-
nã appareret,vt dictũ eſt,nec ante,nec poſt
effectum ipſius redẽptionis,& aſcẽſionis in
cœlũ: niſi per medium angelici miniſterij.
Et ſimiliter intelligẽdũ eſt,quòd nulla per
ſona humana,poſt mortẽ ſuã, amplius ad
hoc præſens ſeculũ ordinariè reuertitur:Et
ſi aliquãdo, Deo permittẽte,aliquæ per-
ſonæ,pro particularib. ſuis neceſſitatibus
apparent,illis(quod,vt dicunt, in multis
mũdi partibus viſũ eſt)qui eis remediũ da-
re poſſint in totali ſua liberatione, ſe in
propria figura in qua viuentes erant demõ
ſtrantes:fit per mediũ ſuorũ cuſtodũ ange-
lorũ, in phantaſtico corpore.qui,cum illo
charitatis affectu,(& multo magis)quo bo
nus & fidelis aduocatus ſolet hic in terra
comparere & loqui in perſona clientis ſui
abſentis,aut in carcere detẽti,cõparẽt ante
maieſtatẽ trini vni9 cõcilij Dei,in cœlo: &

ſecun-

ſecūdū quod ibi ordinatū eſt, ſimiliter particularibus perſonis hic in terra. & ſecundùm charitatis perfectionē, in quā fundati ſunt eandem effigiem accipientes, dicunt, ego ſum talis, vt ſi ille proprius fuiſſet. & hoc, verè: quia, vltra ipſum charitatis affectum, vt ſi idem ſuus commendatus eſſet: non per malitiam & deceptionem, niſi per neceſſitatem, cum angelus incorporeus ſit: omnis fictio & non eſſe, in ipſo eſſe caritatis Deo æterno, euacuatum: à qua æterna charitate omnia procedunt. Quod, in homine non eſſet, ſi ſimiliter in imaginario corpore apparere poſſet: quia proprium ſuum corpus habet, in quo verè reſuſcitandus eſt: non obſtante neceſſitate, quòd ipſo vti non poſſit, vſque ad punctum illud, cū per mortem, in puluerem conuerſum eſſet. quia hoc ſimul peccati pœna fuit: vt dicit, & in puluerem reuerteris. cui legi diuinæ, & ſententiæ datæ, & executæ: de nouo reſurgere & apparere præſentibus, (quāuis fictè) abſente condemnato, ante terminum conſtitutum: deſpectè contrauenit. propter quam rationem, & neceſſitatem, diuina prouidentia angelo ſolùm ipſum poſſe, & ſapientiam conceſſit, in hominis ſeruitium, tam in abſentia, quàm in præſentia: in plantaſtico corpore apparendi.

CAP. CV.

SAncti angeli, neceſſariò ipſa elementali reparatione vtuntur, cum hominibus tractantes, ſic formaliter in aſſumpto corpore apparentes, ſicut etiam in con fuſo: ad euitandum, ne homo perea: quod facilè fieret, ſi Angelus ſe in luce ſua & ſplēdore demonſtraret. & hoc, tam exteriùs, quàm interiùs. Exteriùs. Dominus autem reuelauerat auriculam Samuelis (ſacra ſcriptura dicit) ante vnam diem, quàm veniret Saul, dicens, Hac ipſa hora, &c. Interius. Et ecce angelus qui loquebatur in me, &c. Et hæc reparatio, ipſis elementis in confuſo vtendo, & non formaliter in phantaſtico corpore, eſt etiam in hominis conſeruationem. quia, neque quo ad corpus & ſenſus ſuos, cum mortale ſit: neque quò ad animā, & potentias ſuas, quamuis immortalis, cū rei mortali vnita ſit; eſt capacitas, neque diſpoſitio in homine, in præſenti vita, vt videre & tractare poſſit cum re alterius vitæ, vt ſunt ſancti angeli, vt non pereat. & idem eſſet cum animabus glorificatis iuſtorum: caſu quod fuiſſet, (quod non eſt) quod venirent, & exterius, aut interius, huius ſeculi hominibus apparerent: niſi mediante ipſa reparatione elementali: ſiue in confuſo, aut in corporis hūmani formā ſit. Et ſic etiam glorioſi ſancti, à ſanctiſſima virgine, ſancti ſanctorum matre incipiēdo, aliquibus particularibus perſonis apparēt, per medium ſanctorum angelorum, & reparationis elementalis: qua, ad damnum euitandum, in conſeruationem vtuntur, quia aliter, procul dubio perirent. Et quando ſancti angeli, pro talibus perſonis, aut ſanctis, aut peccatoribus, apparent, eſt in eadem forma & effigie, quam habebant, quando hoc in mundo erant: & tam ad naturale, quod facilè ab eo qui eos primùm cognoſcebat, pro iiſdem crediti ſunt: cum nō ſint, niſi angeli ſui cuſtodes, quibus, hac in præſenti vita à diuina prouidentia commendati fuerunt. Et etiam angeli mali, in humana forma apparēt. Quod à ſacra ſcriptura colligitur, quando dæmon, in Samuelis forma propria, poſt mortem ſuam, Saul apparuit. & hac vice, nō per mediū bonorū & ſanctorum angelorum: ſed per malorū: qui, etiam in hoc ſapientiā habent: & fraudulenter in forma quam volunt apparent. Et non ſolùm ſanctos angelos, in ipſo modo reparationis apparere, damnum euitās eſt, eſſe ſuum & lucē, occultātes: ſed etiam, non ſe loquela, pro Domini Dei angelis manifeſtare: ad malorum angelorum differentiam: qui vt tenebroſi, & ipſa deificatione & diuina luce priuati, quando fictè e-

1.Reg 19

Zach. 2.

1.Reg. 28

lementali ſplendore circundati, in forma angelorũ lucis apparent, nõ nocent. Vnde, Angelus à duobus Tobijs, patre, & filio, diſcedendo, ab eis, vſque ad punctum illud pro homine mortali creditus: & dicendo.
Tob. 12. *Ego enim ſum Raphael angelus, &c. Cumque hac audiſſent, turbati ſunt,* (vt dicit) *& trementes ceciderunt ſuper terram in faciem ſuam.* Itaque, ſi homo, angelum ſibi loquentem audiens, quamuis velatè, tanto timore & terrore occupatus eſt: quid eſſet ſi eum manifeſtè videret? procul dubio periret. Quod à Domino confirmatum eſt: qui, populo ſuo electo apparendo, & eum per medium angelicum, & reparationem elementalem, in
Exod 33. columnæ forma ducendo, Moyſi dicit: *Non poteris videre faciem meam: non enim videbit me homo & viuet.* Gloriam Domini Dei videre, quod id erat, quod Moyſes petebat, vt ei demonſtraretur: erat, angelum, manifeſtè videre: & extra ipſam reparationem & velum elementale in columnæ forma, in quo eum alloquebatur, & popu-
Exod. 13. lum ducebat. Vt ſcriptum eſt: *Nũquam defuit columna nubis per diem, nec columna ignis per noctem, coram populo.* Qui angelus, cum indeficienter, in quouis loco, quo inuenitur, in Dei præſentia ſit: & in viſione diuina, quam poſſedit, taliter ab ipſa æterna luce deificatus, quòd ab humana creatura videri non poteſt, quòd non pereat: hac in ratione, ex parte ipſius æternæ lucis reſpondendo, & ipſi inuiſibili Deo, ipſam virtutem & deificationem ſuam attribuendo, dicit, Non poteris videre faciem meam: non enim videbit me homo, & viuet. Et conformiter, in legem dando: ſub ipſo viſibili velamine apparendo: & inuiſibilem lucem ſuam diuinam reparando. Vt
Exod. 19. ſcriptum eſt: *Totus autem mons Sinai fumabat: eò quòd deſcendiſſet Dominus Deus ſuper eum in igne, & aſcenderet fumus ex eo quaſi de fornace. &c.* & Moyſi, etiam angelus dicendo: (qui ille erat, qui velatè deſcendebat & loquebatur) *Deſcende, & conteſtare populum: ne fortè velit tranſcendere terminos ad videndum Dominum, & pereat ex eis plurima multitudo.* Quia, non ſolùm viſibiliter in carne mortali viſionem diuinã videre, aut rẽ alterius vitæ, vt angelũ, aut animam glorificatam, impoſſibile eſt, ſine propriæ vitæ priuatione: ſed cũ velata ſit, audacia volẽdi eam curioſè & ſuperbè videre, morte digna eſt. Et ſicut in conſeruationẽ, ſancti angeli ipſa elementali reparatione vtũtur: ſic etiã in deſtructionem, eam auferentes, ipſa vti deſinunt. *Factum eſt igitur in nocte illa,* (ſancta ſcri- 4. Reg. 19.
ptura dicit) *venit angelus Domini, & percuſſit in caſtris Aſſyriorum centum octoginta quinque millia, &cæt.* Quibus armis? Naturalibus & proprijs, quę ei creator donauit: Ideſt, proprijs ſuis radijs & ſplendore nimio: velum ipſum & elementalem reparationem auferendo, quo vſque tunc in hominis cõſeruationẽ vſus erat: quaſi qui gladium è vagina educit, vt ipſo feriat. Et huc pertinet myſterium, quod ſcriptura narrat Nehemiæ ſacerdoti ſacrificanti, accidiſſe. Vt dicit: *Vtque hoc factum eſt, & tempus affuit quo Sol refulſit, qui prius erat in nubilo, accenſus eſt ignis ma-* 2. Machab.
gnus, ita vt omnes mirarentur. Quia, ſicut ipſe igneus & illuminans Sol, planetarum Rex, (Chriſtum iuſtitiæ ſolem, gloriæ Regem, ſignificans) ab ipſo igneo elemento, vt dictum eſt, particulariter formatus, qui per voluntatem diuinam, & ſolarem virtutem additam, de ſublimi altitudine ſua deſcendendo, myſterioſè & teſtificãter ſe, ipſe ſol ſuper terram detegendo, ipſum effectum admirandum fecit, ſacrificium, ligna & aquam ſimul conſumens: Ita etiam, cum ipſius figurati iudicij punctus peruenit, ipſe verus ſol Chriſtus, qui prius erat in nubilo, ſecundum ipſam reparationem elementalem corporalem, in tractando & conuerſando cum hominibus, ipſam humanam naturam conſeruando: Cũ ad mũdum iudicãdum veniret, quaſi ſagitta & ardens fulgur (vt ipſe dicit) tam repentè, quàm glorioſè & apparenter deſcẽdendo, Mat. 24.
& ad.

& ad tranſitum igneæ ſpheræ, ipſum elementum igneum, ante ipſum præcedens, in noua forma, in virtute ſua corporali elementali formando, & ſuper terram mittendo, omnia conſummabit: omnia in fauillá redigendo: & in eadem virtute Dei & hominis ſimul, puncto & momento, ipſam humanã naturã, in noua & æterna forma, reſuſcitãdo. vt ſcriptum eſt.

Pſal. 96. *Ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.* &c. Inimicos eius. Ideſt, quo ad contrariam & inimicam humanam mortalitatem, ipſi vitæ Chriſto Deo & homini, contradicentem: Omnes bonos & malos comprehendendo.

Pſ. 49. Vt alio in loco. *Ignis in conſpectu eius exardeſcet: & in circuitu eius tempeſtas valida.* & cæt. Ignis in conſpectu eius exardeſcet: diſtinctè, quo ad ipſum particulare ignis elementum: in præſentiã & virtute ſua immortalis corporis ſui elemẽtalis, in noua forma, vt dictum eſt, omnia mortalia repentè exurens & conſumens. Et in circuitu eius tẽpeſtas valida. Ideſt, vnitè, quò ad omnia quatuor elementa, ex quibus ipſum corpus conſiſtit, Thronus & ſedes gloriæ & maieſtatis ſuæ, ipſam diuinã naturam in Chriſto, circundans: inſtrumentum (vt poſtea dicetur) & gloriç, & pœnæ ſimul. ab ipſa ſacra ſcriptura teſtificatum, dicente.

Lu. 2. Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectionem multorum. &c. Ita quod, idipsũ Domini corpus, & elementa, ex quibus cõſiſtit, quod, vt velum, vſque tunc, in reparationem & conſeruationẽ ipſius humanæ naturæ erat, vt dicit, qui priùs erat in nubilo, in puncto illo erit, glorioſè apparendo, & in totali ſua conſummatione, & regeneratione ſimul, de nouo reſuſcitando: omnem contrariam mortalitatem euacuãtia. Sicut per eũdem prophetam & capitulum

Dan 7. ſimiliter ſignificatur, dicẽtẽ. Thronus eius, flammæ ignis: (ideſt, quò ad corpus, vnitè) rotæ eius ignis accẽſus. Ideſt, quò ad quatuor elemẽta, ex quibus ipſum tã igneũ, quã glorioſum & reſplẽdens corpus ſuum ſanctiſſimũ, conſiſtit: Thronus, & ſedes immortalis gloriæ ſuæ, & maieſtatis: omnia mortalia, (vt dictũ eſt) in virtute & potẽtia ſua, per medium ipſius ignei elementi conſumens. Sicut quò ad conſequẽtẽ humanam regenerationem, ipſam, vt finem principalem in totali ipſius Dei manifeſtatione, anteponendo: primò dicit, Aſpiciebã donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierũ ſedit. &c. Donec throni poſiti ſunt. Ideſt, ipſi Matt. 19. glorioſi throni & ſedes corporum iuſtorũ: (vt dicit, ſedebitis & vos) in eadem virtute ipſius regenerantis Solis, Chriſti filij Dei, pũcto & momẽto, ſicut in cinerẽ & puluerem redactorum, conſequenter, pars, pro parte, & mẽbra, pro mẽbris, quaſi ſedes iudicatoriç, in æternam reproborũ et condemnatorũ cõfuſionẽ, in noua & æterna vnione (vt dictum eſt) compoſitæ, et concertatç, glorioſè reſuſcitantium: et tunc, et non antea, nullo modo,

Apo. 1. *Et videbit eum omnis oculus:* (Per ſanctũ Ioannẽ) omni contraria mortalitate euacuata. Et hoc, variè: vt per eũdem euangeliſtã declaratur, dicentẽ:

Ioann. 5. *Et procedent qui bona fecerunt, in reſurrectionem vitæ: qui verò mala egerũt, in reſurrectionẽ iudicij.*

Dan. 7. *Fluuius igneus rapidusq; egrediebatur à facie eius:* &c. A facie eius, Ideſt, quò ad animã ſuã ſanctiſſimã: ex qua parte rationali et facie interiore hominis, ipſe rapidus fluuius irreuocabilis et tremẽdæ ſuæ ſẽtẽtiæ mortis et ignis æterni, egreditur ipſas varias pœnas, ſecũdũ culparũ varietatẽ, in ipſis varijs aquis, ex quibus ipſe fluuius cauſatus eſt, ſignificando. Poteſtas ſua propria in quãtũ homo: ſicut inſtrumẽtũ in æternũ, in ipſius iuſti iudicij executione, ipſæ torquẽtes rotæ quatuor elemẽtorũ: ex quibus ipſe igneus thronus, et glorioſa ſedes corporis ſui ſanctiſſimi cõſiſtit.

Pſal. 96. Vnde, *iuſtitia & iudicium correctio ſedis eius.* Id eſt, per ipſum mediũ, ſicut gloriç præmium bonis, pœnæ caſtigationem malis, iuſtè in æternum miniſtrando et conformiter alio in loco.

Ioann. 5. *Et poteſtatem dedit ei etiam iudicium facere, quia filius hominis eſt.* Ita quod,

(vt circa hanc figuram concludatur) ipſa tã admirabilis, q̃ àm tremenda viſio, in forma humana, & antiqua apparentia, quam propheta Daniel vidit, eſt ſecundæ perſonæ ſanctiſſimæ trinitatis, Verbi æterni, pro vt ſe incarnaturum erat: mundum redempturum, & tremendè iudicaturum: in ipſa antiqua apparentia, vnionem diuinę naturæ ſimul cum humana, demonſtrante. & nõ per propriam perſonam, vt dictum eſt, neque tunc, neque vllo tempore, poſtquam reſuſcitatum in cœlum aſcendit: niſi per medium angelici miniſterij. Neque ab humana creatura videbitur, donec ad iudicã-
1. Tim. 6. dum veniat. *Quem ſuis temporibus* (vt ſcriptum eſt) *oſtendet beatus & ſolus potens, Rex regum, & Dominus dominantium. qui ſolus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inacceſſibilem, quem nullus hominum vidit ſed nec videre poteſt, cui honor & imperium ſempiternum. Amen.*

CAP. CVI.

De Chriſti reſurrectione.

Mat. 27. Dominus noſter Ieſus Chriſtus Dei filius, tamquam abſconditus, per triduum in ſepultura manſit: à ſexto creationis die numerando, quo hominem creauit, & in quo in ipſius redẽptionẽ, mortuus eſt, vſq; ad octauum, quo glorioſè reſuſcitatus fuit. Manſit tanquam abſconditus, non ſolùm ab hominibus & ab angelis, qui cum ſumma admiratione & reuerentia tantæ humiliationis, correſpondenter abſcondita facie, & diuerſo viſu, eum contemplabantur, tremendè in ſua præſentia aſſiſtentes: ſed etiam à ſuo æterno Patre: quæ immenſa pietas, cum teneris viſceribus paternis, per idem tempus, in eſſe ſuo generante, non eſſe generati filij inquantũ hominis, & inquantum Chriſti etiam, vt dictum eſt, piè euacuabat. Quia, tantum ſe Dei filius, Verbum incarnatum humiliauit, ſuper ſe non eſſe hominis accipiendo, inquantum homo moriendo: quod venit per hanc viam ad non eſſe etiam, inquantum Chriſtus: ex Deo & homine ſimul, cõſiſtens (Hoc repetere oportet, quamuis ſupra dictum ſit, cum fundamentum ſit eius quod ſequitur) Quia, in ipſo vltimo humiliationis effectu moriendo, totaliter ad nõ eſſe veniendo, inquantum homo: venit ſimul ad non eſſe inquãtum Chriſtus. Quia, Atha.
cum ſic eſſet, (vt ita eſt) quod, ſicut anima rationalis & caro vnus eſt homo, ita Deus & homo vnus eſt Chriſtus: clarum eſt, quod in effectu ipſius animæ & corporis ſeparationis, per quã venit ad non eſſe hominis: venit ſimul ad non eſſe, inquantum Chriſtus. Quia, quamuis ſemper permaneret (vt dictum eſt) vnio Verbi cum anima & corpore ſuo ſanctiſſimo, ſecundum diſpoſitionem vniuſcuiuſque ipſarum partium ſeparatarum: non idcircò permanſit in vnione Dei & hominis ſimul, ſed deſijt eſſe homo, per ſeparationem ipſarum duarum rerum diſtinctarum, animæ & corporis, in quarũ vnione eſſe hominis conſiſtit. Ita quod, tantum ſe Verbum incarnatum moriendo humiliauit, quòd cum eſſet Chriſtus, Deus & homo ſimul: non ſolùm venit ab eſſe quod habebat, ad non eſſe, inquantum homo: ſed ſimiliter ad non eſſe, neque inquantũ homo, neque inquantum Chriſtus: in ipſis duabus vnionibus, per mortem ſuam ſeparatis, & animæ & corporis, inquantum homo, & Dei & hominis, inquantum Chriſtus, conſiſtens. Et hic illud locum habet, quod ipſemet Dominus de hoc tam profundo, quàm myſterioſo ſacramento tractando, per fermenti parabolam nos do-
cet, dicendo: *Simile eſt regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus, donec fermentatum eſt totum.* Et ſic etiam Matt. 13.
illud quod alio in loco tractat, dicendo: *Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, ſic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.* & conformiter Mat. 12. Ioann. 2.
alio in loco, *Soluite templum hoc, & in tribus diebus*

diebus excitabo illud. Quò ad primum fermẽti legis & doctrinæ diuinæ, in tribus ſatis farinæ abſconditi Fuit prima, menſura, ſtatus innocentiæ, ante peccatũ: ſecunda, legis naturæ, & legis ſcriptæ, poſt peccatum: tertia, legis gratiæ, euangelicæ: in qua; omnes includuntur. tam abſconditum ipſum fermentum Verbi & legis diuinæ in farina iuſtorum, & in eodem iuſto iuſtorũ Chriſto, in carne velato: quàm manifeſtatum in operibus & effectibus mirabilibus ipſius abſconditæ gratiæ: in ſua virtute & merito effectis. Quò ad ſecundum Ionæ, figuræ ipſius ſaluatoris, in ventre ceti tribus diebus & tribus noctib. abſcõditi: correſpõdẽter in Chriſto effectum fuit: (vt ipſe dicit) eſſentiale ipſius myſterij accipiendo, ſecũdùm ſenſum principalem allegoricum: literalẽ relinquendo: qui, in omni eo quod in ſcriptura magis obſcurum eſt & difficile, cũ magis profundis myſterijs: per allegoricũ explanatur & declaratur. Et hoc in loco, difficultas nota eſt: cũ ſit quod realiter redẽptor non manſit in corde terræ, quod intelligitur, poſtquam mortuus eſt, tribus diebus, & tribus noctibus: niſi tribus diebus: partem pro toto accipiẽdo: numerando à ſexto die, quo mortuus eſt, vſque ad octauũ, quo reſuſcitatus fuit: & duabus noctibus ſolùm, ſequentibus duos primos dies, ſextum, & ſeptimum: ſequente mane octaui reſurgendo: Sed hoc, vt ad iſtud myſterium penetrandum veniatur, intelligitur inquantum homo, & non inquantum Deus: vbi eſt difficultas, ſecundũ literalem ſenſum. Sed inquantum Deus & homo ſimul, ſecundum ſenſum allegoricum: tribus diebus, & tribus noctibus integris, (vt ipſe dicit) in corde terræ fuit: Quia, ſi non manſit tribus noctibus, vt dictum eſt; inquantum homo ſolùm: niſi duabus noctibus, & tribus diebus, non integris: inquantum Chriſtus, Deus & homo ſimul, deſinẽdo eſſe vterq; homo, & Chriſtus, vt dictũ eſt, in ipſa ſeparatione animæ & corporis, effectum, inquantum homo, moriendo; manſit tribus diebus: & ſimiliter tribus noctibus, in ipſis tribus diebus incluſis: in quibus deſinit eſſe id quod erat, moriendo: reſtando in omnibus tribus diebus, à nocte mortis poſſeſſus. ita, quod manſit tam tribus noctibus; deſinendo eſſe, diſtinctè, in vnoquoque trium dierum, moriendo: quam tribus diebus: in ipſo termino, redeundo ad ſuum proprium eſſe, reſuſcitando: in quo conſiſtit eſſentiale ipſorum trium dierum, & trium noctium: in ipſo myſterioſo ſacramento ipſius termini tridualis mortis & reſurrectionis ſaluatoris mundi, Dei & hominis ſimul, contentum. Qui, id, alio in loco nobis ſignificat, nocti, ipſam mortem & non eſſe hominis per peccatum, comparando, & dicendo. *Me oportet operari opera eius qui miſit me, donec dies eſt. Venit nox, quando nemo poteſt operari:* vitam, diei: mortem, nocti, comparando. *Ioan. 9.* Quæ ſaluatoris vita, quamuis moriendo deficeret, inquantum homo: non defecit inquantum Deus: vnio diuinæ, cum humana natura permanendò: quamuis in ſeipſa, ſeparata eſſet. Qua in ratione, vita, diei comparata: & ipſe dies, naturæ diuinæ, ex tribus perſonis diſtinctis, tam integris, quàm æqualibus, conſiſtentis: & ſic etiam, per eandem rationem, morte nocti comparata: & regulata & adæquata: ipſa mors & non eſſe Chriſti, inquantum homo moriendo, cum vita & eſſe ſuo, inquantum Deus, ex tribus perſonis diſtinctis, tam integris, quàm æqualibus, in ipſis tribus diebus diſtinctis, ſignificatum: realiter, ſecundum hanc certiſſimã conſequentiam, manſit ſaluator (vt ipſe dicit) in corde terræ, tribus diebus, & tribus noctibus: in ipſo Chriſto Deo & homine humiliato, tam æqualibus, quã diſtinctis & integris. Quia, vt dictum eſt, tantùm tres noctes integræ & diſtinctæ fuerunt in mortis ſeparantis non eſſe, in-

quantum homo moriendo, quantum tres
dies diſtincti & integri, in eſſe vitæ in-
ſeparantis, inquantum trinus & vnus
Deus viuendo, in ipſo triduali termino
& numero trium dierum mortis & reſur-
rectionis ſuæ, ſignificatum. Et hic ter-
tius intrat: hac in ratione ſimiliter re-
Ioan. 2. gulatus & intellectus, dicendo. *Soluite
templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.*
Non in ipſis tribus diebus temporalibus,
& non integris, excitabo illud: ſecundùm
quod litera ſonat: litera enim occidit:
2.Cor. quia error eſſet credere, quòd æternita-
tis author, in effectibus ſuis, temporibal-
ligatus fuiſſet, neque termino alicui limi-
tato: niſi, excitabo illud, in tribus die-
bus, tam diſtinctis, quàm integris & æqua-
libus trium perſonarum diuinarum & vni-
us eſſentiæ, in ipſis temporalibus ſignifica-
tum. ipſum non eſſe in ipſis tribus diebus
temporalibus, neque inquantum homo, ne-
que inquantum Chriſtus, moriendo: in ip-
ſis tribus diebus æternis triũ perſonarum
diuinarum, & eſſe vnius ſolius ęterni Dei,
qui ſolus eſt, euacuatàm, reſuſcitando. Et
ſic, conformiter: *euntes ergo docete omnes gẽtes:*
Mat. 28. *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spi-
ritus Sancti:* etiam in alijs gentibus, reædifi-
cationi vniuerſali ipſius templi Dei huma-
næ naturæ, principium dando. Similiter
tres noctes integræ, in nocte mortis fue-
runt, inquantum homo moriendo: integrè
deſinendo eſſe (quamuis in puncto) in quo-
nis trium dierum temporalium, anima à
corpore ſeparata: ipſis tribus diebus, re-
gulatis, & adæquatis (vt dictum eſt); cum
die vitæ, inquantum Deus, ex tribus di-
ſtinctis & integris diebus trium perſona-
rum diuinarum, vnus ſolus æternus De-
us, conſiſtens. Quia, in puncto vno, mo-
riendo, deſinere eſſe id quod erat inquan-
tum homo & inquantum Chriſtus in æter-
num: eſt intrare conſequenter, in non
eſſe in æternum, quod primum erat, &
in æterno futurus erat. Et ſic, hac in ra-
tione, Spiritus ſanctus per Ionam pro- Iona. 2.
phetam dicit: *Ad extrema montium deſcen-
di.* Hoc, in propria ſua perſona: qui, (ſicut Matth. 12.
Iſaac, Chriſti figura) quamuis à ceto de-
glutitus fuit, non mortuus eſt: ſed vt fi-
gura, venit ad extremum montium emi-
nentiſſimorum animæ & corporis figuradi
Chriſti: in puncto & mortis extremo, effi-
cienter morientis, ſeparaturum. Procedit,
dicendo: *Terra vectes concluſerunt me in æter-
num.* Hoc, in Chriſti perſona dicitur:
qui concordanter, (vt dicit Ionas, Ter-
ræ vectes) de ſemetipſo dicit: *Sic erit filius
hominis in corde terræ tribus diebus & tribus nocti-
bus.* Terræ vectes concluſerunt me in æter-
num. Quomodo in æternum, ſi non pluſ-
quam tres dies, & tres noctes, mãſit? Quia,
(vt dictum eſt) in ipſo puncto, moriendo,
deſinere eſſe id quod erat inquantum ho-
mo, & inquantum Chriſtus ſimul, in æter-
num: eſt intrare conſequenter, in non eſſe
in æternum, id quod primò erat, & id quod
in æternum futurus erat. Quia, ſicut ip-
ſa nox mortis & non eſſe hominis, pro-
pter peccati offenſionem, habeat pro ob-
iecto æternum eſſe ipſius offenſi Dei: con-
ſequenter efficitur æterna. Ita quod in-
quantum ad noctem mortis & non eſſe ho-
minis in æternum, per peccatum: pœna,
per innocentem Chriſtum ſoluta, inquan-
tum homo moriendo: dicit, Terræ vectes
concluſerunt me in æternum. Sicut inquã-
tũ ad æternum diem vitæ æternę, inquantũ
Deus, reſuſcitando, ex tribus diſtinctis die-
bus, æqualibus & integris, quò ad tres per-
ſonas diuinas, cõſiſtens: in illis tribus tẽpo-
ralibus diebus ſignificatas, mortẽ & reſur-
rectionem ſuã myſterioſè continentibus,
cũ quibus regulãtur & adæquãtur tres no-
ctes non eſſe in illis tribus diebus tẽporali-
bus, per quã tam profundæ humiliationis
viam, ipſi offenſo Deo ſatisfaciendo, homi-
nem reuocauit à non eſſe noctis peccati in
æternum, ad eſſe æternum vitæ æternæ: cõ-
cludit, dicendo. *Et ſubleuabis de corruptione vitã*

meam,

Pſal. 15. *meam, Domine Deus meus* & per Dauidem: *Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem.*

CAP. CVII.

Homo, tā vilis & demiſſus poſt peccatū fuit, vt nō ſit in eo gradu, quātū eſt ex parte ſui, vt ante creatorē ſuū Deū ſe humiliare poſſit: extra quā viā ſalus non eſt, qua in ratione tam ſaluiferæ, quā ſacrificantis in Chriſto humiliationis & obedientiæ, in æternū, ab ipſo æterno ſacerdote oblatæ, homo ad imaginem ſuam creatus fuit, & ad ipſum gradum, ipſa humana natura ſuper angelicam, particulariter exaltata: ſicut in ipſo lapide lydio & valle iudicatoria, vtraque, eas, ipſi humiliationi debitæ obligando, communiter iudicanda eſt. Vniuerſalis iudicij locus in cœlo & in terra, ipſa humilitas eſt: omnes ipſarum creaturarum rationalium actiones, ſecundum ſuum valorem & eſſe vniuſcuiuſque diſcernens: ab humili ſpiritu, aut ſuperbo, procedentes: in charitate diuina, aut in amore proprio inordinato, fundatas: ipſa creatura, in eſſe ipſius creatoris Dei, aut in non eſſe proprio, permanente. Sicut poſt angelum, homini interuenit, cum eſſet à creatore, in occaſionem conſeruantis humiliationis ſuæ, ad ipſum gradum vnicæ ſuæ imaginis, vt dictum eſt, ſuper omnes creaturas, particulariter exaltatus: cum ſe, eleuare vellet: & creatori ſuo, non vt imago, ſed tanquam alter Deus, ſuperbè adæquare: fœlici ſuo ſtatu excidit. Vnde, Dei filius, & Vniuerſalis ſaluator, contrario modo, ipſi mortifero morbo, medicina efficaci, & proprio ſuo antidoto prouidendo, ſe humiliare voluit: ſicut ſolus is facere poterat, Phil. 2. *Qui cum in forma Dei eſſet*, (vt ſcriptum eſt) *Non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem: mortem autem crucis.* & cæt. hoc modo peccatorem, & per hanc viam & exemplum, ad altitudinem ſtatus gratiæ ſuæ, in nouam occaſionem vt ſe humiliare poſſit, de nouo reuocando. Ipſe homo, imitanter operando, humiliter & pœnitentialiter, per medium ſacramentorum concurrendo: in ipſa humiliatione ipſius filij Dei, quod eſt eſſentiale crucis & mortis ſuæ in ipſius gratiæ effectu & remiſſionis peccatorum, virtutem accipientium. Vt ſcriptum eſt: Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Iacob. 4. Vnde, propter omnes has rationes, crucis corona, inter omnes iuſtos, à primo iuſto Abel incipiendo, & primo martyre, qui in principio mundi fuit, vſque ad vltimos qui in ipſius fine erunt, pro veritate Dei martyrium paſſos: ſolùm ad filium hominis, iuſtum & humiliatum Chriſtum crucifixum, pertinet: inquantum quod ipſe ſolùm inter omnes homines, poſt peccatū ſe humiliare poterat. & ab ipſo capite ipſum præmium & gloria, ipſi corpori & militāti Eccleſiæ, in ſuam exaltationem, ſecundum diſpoſitionem & gradum humiliationis vniuſcuiuſque membri, communicata eſt. Sicut quòd ipſi ſoli, formæ & efficaciæ omnium operationum humanarū: talis victoria iuſtè & rationabiliter attribuitur. cùm eſſet quòd ipſe ſolus inter homines fuit, in ſua tam noua, quàm vnica humiliatione, (ſecundùm inexplicabilem ipſius nouæ progeniei altitudinē, & vnicæ æternæ generationis) qui in ſeipſo meruit tali modo humanam mortem pretioſam facere, (ipſius ſuperbiæ peccati pœnam) quòd æternæ vitæ pretium fuiſſet, in gloria æterna. Non ſufficiebat, in iuſtitiæ diuinæ ſatisfactionem, ſtante eſſe ſuo & innocentia, quod mors

naturalis fuiſſet? Abundantiſſimè ſufficiebat. Igitur, cur violenta, & tam ignominioſa? Vt vteretur ad exemplum noſtrum, maiori dono, quod inquantum homo mortalis habuit, ab immortali & æterno Patre ſuo Deo. Quod hoc donum eſt? Vt ſe ante ipſum humiliare poſſit: in quo eſſentiale correſpondentis ſuæ exaltationis conſiſtit. Vt concludit, dicendo: *Propter quod & Deus exaltauit illum*, &cæt. & per talem viam, eò magis eam glorioſam facere, ad gloriam & laudem ipſius æterni Dei. O miſerabilis homo, quando hoc, in ſua exaltatione, non intelligit: cum ſibi ipſi cauſa ſit, propter ſuam vanam gloriam, maioris ſuæ demiſſionis & perditionis, in correſpondenti confuſioue & pœna æterna. *Glorietur autem frater humilis in exaltatione ſua*. (ſancta ſcriptura dicit) *diues autem, in humilitate ſua*. &cæt. Humilis in exaltatione ſua. Ideſt, in ipſa vera exaltatione inuiſibilis gratiæ præſentis, quam poſſedit: & futuræ gloriæ quam ſperat: ab ipſo humili Chriſto ſaluatore, contra peccati ſuperbiam, per ipſam viam acquiſitæ: ipſam tam voluntariam, quàm humilem demiſſi ſui gradus poſſeſſionem, conſequens. Diues autem, in humilitate ſua; Ideſt, non in ipſis diuitijs glorietur, & dignitate & magnitudine impermanentis ſtatus & gloriæ vanæ: ſed bene vtendo ipſa occaſione præſentis exaltationis, ſe humiliando: cauſa, in humiliati Chriſti merito, maioris ſuæ gloriæ, præſentis & futuræ, ad debitam ipſius veri Dei laudem, & honorem. Quid eſt Regem eſſe? (Imperatorem, & Papam) & in quo eſſentiale huius doni dignitatis ſupremæ conſiſtit, pro maiori proprio honore in terra, & gloria in cœlo? (vltra principalem Dei) In bono ipſius exaltationis vſu: ipſa maiori occaſione vtendo, quam donator Deus donat, cum ipſo maiori inter homines gradu) vt

Philip. 2.

Iaco. 1.

ſe magis ante eum humiliare poſſit. Et qui hoc non facit: neſcit quid ſit Regem eſſe, imperatorem, & Papam: neque principem inter homines. neque maiori prærogatiua fruitur, quàm maior ſuus ſtatus ſecum portat: ſe indignum faciendo commercio & vnione aliorum regum cœleſtium, angelorum Dei, per quos vniuerſum regit & gubernat, vt regnet cum ipſis, in æterno regno. quorum cœleſtium, ſicut & terreſtrium regum: ipſi vero Regi, & vero Deo Chriſto, humiliatorum: ipſe vniuerſalis ſaluator, *Rex regum & Dominus dominantium, nominatur*. Qui angelici ſpiritus, à principio, ſicut inter homines in terra, poſt peccatum, varijs in cœlo gradibus hierarchiarum & chororum, variè exaltati fuerunt: in ordine & occaſione vniuerſalis ante Deum humiliationis. Sicut conformiter eorum victor Princeps & primas, hac in ratione, Michael (id eſt, Quis vt Deus?) nominatur: in ſuorum humilium bellatorum nomine, vniuerſaliter loquendo: & ſimul humilitatis Chriſti victoriam, contra ſuperbũ draconem, in ſua confuſione æterna pronuntiando. Vnde vniuerſalis in terra vicarius, ipſius vniuerſalis ſaluatoris, ſummus Pontifex Romanus, in ſuprema dignitate ſpirituali, ſuper Reges & Imperatores, ab ipſo Deo exaltatus, correſpondẽter ſe humiliãdo, vt omnibus minor, Seruus ſeruorũ Dei, i :titulatur. in quo maioris ſuæ exaltationis donũ conſiſtit: ipſi ſummæ magnitudini cœleſti ipſius Dei, omnem honorem & gloriam attribuendo. Et ſic humillimus Rex Dauid, Chriſti figura, intelligebat, à cõmuni officio paſtorali, ab ipſo Deo, ad particularem dignitatem regalem electus & exaltatus, humiliter ante arcam ſaltando paruipendens quod propter hoc, à ſuperba Michol, & cœco mundo contemptus fuiſſet. quia, per particularem gratiam ipſius Dei, ſciebat in quo poſſeſſio & vſus ipſius præ-

Apo. 19.

Pſal. 77.

us prærogatiuæ & doni conſiſtebat, ad maiorem gloriam & veram exaltationem. ſicut conformiter reſpondet: ſeipsum pro nihilo iudicando: & ſolùm honorem & glo-
2. Reg 6. riam ipſius Dei præponendo: *Et ero humilis in oculis meis: & cum ancillis, de quibus locuta es, glorioſior apparebo.* Et ſimiliter ille tam humilis, quàm fidelis Abraham, ſeipsum in nihi-
Gen. 18. lo ſuo conſiderando: in petitione ſua, cum ſim puluis & cinis, humiliter ante Deum præponit: ipsam iuſtam ſententiam, & in puluerē reuerteris, approbando: & ſimùl de vltimo & vniuersali iudicio per ignem, in ipso verbo, cinis, intellecto, prophetando: in quem cinerem, præſentes viui (ſicut in puluerem, mortui futuri) cæleſti igne repentè inflammati, conuerſi erunt: ſicut in illa tam propinqua, quàm notabili Sodomitarum caſtigatione, ab ipso Deo ipſi Abraham tunc reuelata, & ab ipso viuorum & mortuorum iudice, ipso exemplo conformiter adducto, præfiguratum fuit. Et tu Domine, Rex noſter & ſaluator, Deus & homo: quid te eſſe dicis, in tuæ humiliatio-
Pſ. 23. nis abyſſo? *Ego autem ſum vermis & non homo:* (ipse dicit) *opprobrium hominum, & abiectio plebis.* Id eſt, ad mortalium exemplum in ſaluationem: & non ad comparationem iudicialem, in confuſionem: (ſicut proximè tractabitur) non ſolùm ad non eſſe hominis, per peccatum, in puluerem & cinerem conuerſi: ſed ad ipsam conſequenter fæcē & corruptionem ipſius cadaueris humani, in ipſo verbo, Vermis, ſignificati, in quam ipſius fragilis carnis fænum conuertitur, ſecundum humiliationis ſuæ abyſſum, humiliter ſeipſum comparando.

CAP. CVIII.

QVò ad locum, vbi ipsum tremendum & tam iuſtum, quàm vniuerſale iudicium faciendum eſt, ipsam vniuersalem bonorum & malorum reſurrectionē conſequens: ſimiliter à ſpiritu ſancto ſignificatur, myſteriosè dicente. *Quia ecce in diebus illis & in tempore illo cum conuertero captiuitatem Iuda & Hieruſalem: Congregabo omnes gētes, & deducam eas in vallem Ioſaphat: & diſceptabo cum eis ibi ſuper populo meo, & hæreditate mea Iſrael.* &c. *Conſurgant, & aſcendant gentes in vallem Ioſaphat, quia ibi ſedebo, vt iudicem omnes gentes in circuitu.* &c. *Populi populi in valle concīſionis; quia iuxta eſt Dies domini in valle concīſionis.* &c. Ioel 3.
Quia ecce in diebus illis & in tempore illo cum conuertero captiuitatem Iuda & Hieruſalem: congregabo omnes gētes, & deducam eas in vallem Ioſaphat. &c. Spiritus ſanctus ad tractandum veniens, in Chriſti perſona de ipsa vniuerſali reſurrectione & iudicio: ipſius temporis ſigna donat, in quo efficiendum eſt: & loci & diſcernentis ſtateræ bonorum & malorū, quæ eſt, humilitas, vt dictum eſt, in ipsa valle Ioſaphat ſignificata: in qua tam capaci in hu- Heb. 2.
millima virgine Maria, matre ſua, quam iuſta, & proportionaliter conuenienti omnibus creaturis, angelicis & humanis, vnuſquiſque particulariter iudicandus eſt. vt dicit, quò ad temporis ſignum: cum conuertero captiuitatem Iuda & Hieruſalem. &c. in quibus duobus populis, ipsa vniuersaſalis reſurrectio & noua carnis & ſpiritus vnio, extra omnem præteritam captiuitatem peccati, & fomitis ipſius, nunquam, vsque tunc habita, ſignificata eſt. ſicut ipſi veræ laudis effectus, inquantum Iuda, & vera pax, inquantum Hieruſalem, ſecundùm ipsorum duorum nominū interpretationem, in ipſius creatoris Dei viſione, effecti: nunquam, vſque tunc conſecuti. Vnde, *ecce vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid, aperire li-* Apo. 5.
brum & ſoluere ſeptem ſignacula eius. Id eſt, ipse liber laudis, humana natura, in virtute & potentia ipſius victoris leonis Chriſti, Dei & hominis, reſurgendo: à principio, vsque tunc per peccatum clauſus: ipsam primam pacem innocentiæ, et laudis ipſius creatoris Dei, interrumpens: et in perpetuū prælium malitiæ et mortalis diſcordantiæ car-

nis & ſpiritus,quatuor elementorũ,& triũ potentiarum, in ipſis ſeptem ſigillis ſignificatũ,ſubintrando. Vnde,cùm conuertero (Ioel.3.) captiuitatem Iuda(vt dicit)& Hieruſalem: id eſt, de ipsa communi carnis & ſpiritus captiuitate,tractando: ſecundùm ipsã humanam fragilitatẽ:in Iuda,& Hieruſalem ſignificatorum: inquantum ad ſignũ ipſius vltimi diei:in qua noua per gloriam regeneratione,reſurgendo,ipſe populus ſuus electus & humilis fidelium eccleſia,ab ipsa captiuitate&mortalitate peccati,totaliter liberanda eſt. Et quò ad ſignum loci ipſius iudicij, & diſcernentis ſtateræ bonorum & malorum,ſubiungit dicendo.Congregabo omnes gentes, &deducam eas in vallẽ Ioſaphat:& diſceptabo cum eis ibi ſuper populo meo,& hæreditate mea Iſrael.&c. In vallem Ioſaphat.Id eſt,non quò ad ipsũ locũ ſolùm:ſed principaliter quò ad myſteriosam ſuam ſignificationem, reſpectu rei magis notabili,&particulari,quę in ipſa valle correſpondenter conſideratur. ſicut non quò ad ipſas figurantes,Iudam,& Hieruſalem:interpretatas,laudatio ,& viſio pacis:ab idololatria,ipsa laus:& à captiuitate,ipsa pax:ſæpius,& in perpetuũ,vltimò interrupta:ipsã futurã cœleſtẽ veræ laudis& pacis ſignificans.Vnde cõſiderãdũ eſt,quod cum ſit quod valles,humiles ſignificant,& hoc in ordine,montes,ſuperbos: (Eſa.40.) vt ſcriptum eſt:*Omnis vallis exaltabitur,& omnis mons & collis humiliabitur* : & correſpondenter,res notabilior quæ in ipsa valle Ioſaphat permanenter inuenitur,eſt venerabile ſanctiſſimæ virginis Mariæ , matris Dei,ſepulcrum:& ipsa tam rara humilitatis virtus,in ipsa valle ſignificata : correspondenter in ipsa virgine,notabilior, inter omnes alias virtutes, & ſuper omnes angelicas & humanas creaturas, reſplen- (Luc.1.) dens: vt dicit, *Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ:ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*:hac in ratione & myſterio,Spiritus ſanctus dicit, Cõgregabo omnes gentes in vallem Ioſaphat:& diſceptabo cum eis ibi ſuper populo meo, & hæreditate mea Iſrael.&c.ſuper populo meo:id eſt,ſuper populo meo humili:*Quoniam tu populum humilem* (Pſ.17.) *ſaluum facies*: (vt dicit) *& oculos ſuperborum humiliabis*.Locus ſituationis iudicialis , ipsa vallis humilitatis : ipſi reædificationi in gloria et vita æterna conueniens: (reſpectu humillimæ virginis,in ipsa valle Ioſaphat ſepultæ,ibi particulariter intellectæ). vt omnium virtutum fundamentum,(ſicut illud ſuperbiæ,omnium vitiorum et peccatorũ) et ipſius legis per quam omnes iudicandi ſumus,ſecundum tam voluntariam, quàm humilem ipſius obſeruationem : amantes ,et humiliter obedientes. Sicut ab ipso iuſto iudice declaratur, dicente.*Tollite iugum meum ſuper vos,& diſcite à me quia mitis* (Mat.11.) *ſum & humilis corde.*Res notabilior ,et quæ permanenter in valle Ioſaphat conſeruatur,eſt venerabile ſepulcrum humillimæ virginis Mariæ,matris Dei,quod myſteriosè in medio ipſius vallis ſitum eſt,ſecundũ longitudinem ſuam:et non in centro,ſecũdum latitudinẽ ſuã:ſed in loco ex vna parte ſemoto,dicto Gethſemane:in eadem valle Ioſaphat incluso.deſcenduntur quadraginta gradus circa,et ad ſex gradus,ſunt ſepulcra ſanctiſſimorum et feliciſſimorum ipſius virginis parentum. id eſt, ex parte dextra,illud Ioachimi,et ex ſiniſtra , illud Annæ.poſtea, in centro,illud humillimæ virginis:dignius et venerabilius præter illud filij,Dei et hominis,quàm in vniuerſo mundo ſit.et ſingula tria ſepulcra , altare habent,vbi celebratur,et miſſa dicitur.ſed hic eſt ordo: vt duo prima parentum,ſint ſub Aethyopum dominio:ita quod,præter ipſos,nulla alia natio lampades ponere poteſt:ſed illud humillimæ virginis eſt vniuerſale omnium nationum chriſtianorum:ita quod omnis ſacerdos celebrare poteſt,et omnis persona accendere et ponere lampades.et hoc non ſine myſterio:imò in teſtimonium eius,quod in ipsa ampliſſima

valle.

velle humilitatis ſuæ, omnis ipſe cœlorū et terræ ambitus, et quantum in ipſo conti-
Ioel 3. netur, (extra Deum) præteriti, præſentis, et futuri, ſuperans. Aſcenſuræ ſunt omnes gentes (vt dicit) reſuſcitantes, & congregādæ ſunt: vt ſit in ipſa tam iuſta, quàm proportionali humana ſtatera, omnis natura humāna, ſecundum manſuetæ humiliationis gradus, aut ſuperbæ exaltationis vniuſcuiuſque, iuſtè & rectè iudicata. ſicut correſpondenter, humiles, & iudicantes apo-
Mat. 19. ſtoli cum ipſo Chriſto: (vt ipſe dicit, ſedebitis & vos iudicantes,) cum in varias mundi partes diſperſi eſſent: in huius veritatis teſtimonium, myraculosè in puncto, (ſicut ſanctus Damaſcenus refert) ad tēpus fælicis mortis ipſius virginis, congregati fuerunt: & per medium eorum, vniuerſales cœli & terræ exequiæ in eius honorē dignè celebratæ: & ibi in dicta valle, ſacrum corpus eius ſepultū fuit: in quo numero duodecimo ipſorum congregatorum apoſtolorū, ipſa reſurrectio (vt dictū eſt) & vniuerſalis omniū gentiū congregatio ad iudiciū, ſignificata eſt. locus iudicij & proportionatæ ſtateræ ipſa virginis humilitas, in ipſa valle Ioſaphat intellecta: à prouidentia diuina, in natura humana, ab inſtanti conceptionis ſuæ ſine peccato originali, præordinatæ: improportioni abyſſi humilitatis Chriſti Dei & hominis, ſecundùm quā, omnes cōfuſi eſſent, prouidēte qua ratione, non in Caluariæ monte, ipſum iudicium: ſicut nō in centro ipſius vallis, ipſum virginale ſepulcrum, ſecundum abyſſum humilitatis crucifixi filij ſui, Dei & hominis: ſed ex parte & ſemotè in dicta valle, quāuis in medio: ipſam proportionem, & conuenientem mediocritatem ſignificans.
Gen 3. Vnde, *Ipſa conteret caput tuum.* ad ipſū ſuperbiæ caput & primū peccatorū Luciferum, ipſam partem confuſam & reprobatam reducendo. ſicut ipſam peccatorum confuſionem, & ſuperbiā, in ipſa valle & loco iudiciali proportionalis humilitatis ipſius virginis, puræ creaturæ humanæ, ſimul cū iuſta ſua ſententia, rectè fundando. Quia, vbi non eſt proportio: (vt poſtea dicetur) iudicium eſſe non poteſt. Et conformiter, Et diſceptabo cum eis ibi ſuper populo meo, (ſicut ſubiungit & dicit) & hæreditate mea Iſrael. Id eſt, non ſuper me, & humilitate mea: ſed ſuper populo meo humili, eccleſia fidelium, in ipſa humili virgine matre ſua intellecta; ad ſuperbiam Luciferi, ſuperbos: ipſos humiles, ad virginis humilitatem, reducendo. Et conformiter, Cōſurgāt, et aſcendant gentes in vallem Ioſaphat. Quomodo, aſcendant in vallem? Immò deſcendant. Non impropriè, ſed myſterioſè. Aſcendant, id eſt, non ad caluariæ mōtem, & inproportionalem gradum, in vniuerſalem confuſionem, humiliationis cru-
cifixi filij, Dei & hominis: *Propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen. &c.* ſed ad gradum proportionalem & conuenientem, in bonorum ſaluationem, & malorum codemnationē, humiliationis humillimæ virginis, & matris ipſius immortalis Dei, in ipſa valle ſepulturæ: quam ipſe reſpicit ſecundùm rectā iuſtitiam ſuam. *Ecce enim ex hoc* (dicit ipſa) *beatam me dicent omnes generationes.* Et eadem in ratione, Populi populi (vt dicit) in valle concißionis: quia iuxta eſt dies Domini in valle concißionis. &c. Non quò ad ipſam vallem, ipſe lapſus & ruina, ſecundùm literalem ſenſum: quæ non in valle, ſed in infernali abyſſo futura eſt, vt dicit, *Diſcedite à me maledicti in ignem æternum*: ſed in valle cōciſionis, quò ad ipſam vallem & gradum humilitatis virginis, puræ creaturæ humanæ (ſecundùm proprium ſenſum ſpiritualem) (vbi ipſi imitando aſcendere poterant) & proportionale ſuæ iuſtæ ſententiæ fundamētū, in confuſionē & ruinā malorū, ipſi charitatis legi, ſuperbè nō obedientiū. Vnde nō ego ſecūdus Adā Deus, & homo, cōterā, ſed ipſa ſecunda Eua, pura creatura huma-

Phil. 2.
Luc. 1.
Ioel 3.
Mat. 25

humana,contereret caput tuum: ipſum nomen,conciſio,cum ipſo verbo,contero,cõcordando. in qua humili & conterente virgine,in ipſa valle conciſionis ſignificata:ipſa iudicans eccleſia apoſtolica, intellecta eſt.non in valle et abyſſo humilitatis humanitatis et corporis Chriſti ſecundi Adami,crucifixi,(quia etiam improportio
.Cor.11. eſt)cuius caput eſt Deus:ſed in valle humi-
Ephs.. litatis ipſius ſecũdæ Euæ,et corporis ipſius. apoſtolicę Eccleſiæ,cuius caput eſt Chriſt[9]: à coſta mortis ſuæ per gratiã ſicut poſtea per gloriã reſuſcitantis:regeneratæ: ſimul cũ ſuo ſpõſo Chriſto,iudicãtis.et ſimul ipsũ ſuperbum caput, et corpus ſuperbæ turbæ damnatorum , iuſtè et proportionaliter conterentis.vnicuique,ipſe iuſtus iudex, ſecundum gradum propriæ et veræ humiliationis,aut vanæ exaltationis,ſuam exaltationem et gloriam , aut confuſionalem humiliationem & pœnam, in æternum in virtute et potentia ſua adminiſtrando. vt
Pſ.40. ſcriptum eſt.*Omnis vallis exaltabitur, et omnis mons & collis humiliabitur.* ipſos humiles,vallibus:et ſuperbos,montibus, et collibus,
Pro.15. comparando *Quia timor Domini, diſciplina ſapientiæ:* (per Salomonem) *& gloriam præcedit*
Mat. 23. *humilitas.* et conformiter ab ipſo iuſto iudi-
Ioel.3.. ce:*Qui autem ſe exaltauerit,humiliabitur: & qui ſe humiliauerit, exaltabitur.* Vnde, Conſurgã, et aſcendant gentes in vallem. Ioſaphat: quia ibi ſedebo, vt iudicem omnes gentes. in circuitu.etc. Non quò ad ipſam vallem et locum iudicij ſolùm, ſecundum literalem ſenſum:vt dictum eſt : ſed principaliter quò ad ſuã ſignificationem humilitatis, virginis, (ibi ſepultæ) ſecundùm proprium ſpiritualem ſenſum. ad differentiam improportionalis abyſſi illius Chriſti, Dei. et hominis diuini, in qua omnes conſuſi eſſent. Vna vallis in Maria virgine,tam ampliſſima in humiliatione ſua, vt mater ipſius immenſi Dei , omnes humilitatis gradus omnium creaturarum angelicarũ et humanarum,eminenter continens, quã proportionalis ſtatera creaturæ humanæ. ipſi iuſto iudicio naturæ humanæ conueniens.

CAP. CIX.

PRo maiori ſupradictarum rationum declaratione: in iudicij hominis effectu,conſiderandum eſt. Quod euacuato in infinito merito Chriſti ſaluatoris. Dei et hominis,infinito peccato Adami. puri hominis:inquantum ad ipſum Deum offenſum,et malum vſum liberi arbitrij, in quo(vt dictum eſt)ipſe infinitus Deus ſe homini donauit:ſolùm reſtat, pars ipſius inobedientiæ humanæ,et locus terminatus et finitus ipſius delicti , inquantum ad finitatem ipſius humanæ creaturæ offendentis.in quo terminato loco.id eſt , in ipſomet homine,reſpectu ad finitum ſuum, iudicium ſuum fiet.et illa erit vallis ſua. particularis iudicatoria humilis obedientiæ propriæ , in ſaluationem:aut mons ſuperbæ inobedientiæ,in condemnationem.
vt dicit:Omnis vallis exaltabitur , et om- Eſa 40.
nis mons et collis humiliabitur. Variæ valles humiliationis,et obedientiæ humanæ: et omnes,vt dictum eſt, in ampliſſima humillimæ virginis,in illa Ioſaphat ſignificata,incluſæ ſunt.locus proprius, homini nouiter conceſſus,à recta iuſtitia et miſericordia diuina,in nouam ſaluriferæ diſpoſitionis occaſionem,ſuæ ſaluationi neceſſariæ:poſſibile ſuum facienti, ſecundum fi-
nitum ſuum.Id eſt , ſecundum propriam Mat.25.
virtutem, vt dicit : de ipſis nouis donis et talentis liberi arbitrij,loquendo: in lucrũ ipſius propoſitæ redemptionis:homo, per hanc nouæ humiliationis viam, voluntariè obediendo,et ſecundum finitum ſuum,cũ effectibus et charitatis forma,in diuinæ legis obſeruatione,in viua fide operando: et ſimul ipſum lucrum redemptionis et ſaluationis propriæ, acquirendo. mediante diuina gratia,et ſacramentis, quæ ſemper

prompta

prompta eſt, infinito merito Chriſti,con-
currente,effectum. Aut è contrario facien-
do:ſuperbè et impiè operando: eodem in
puncto ſimiliter in ſeipſo contrarium iu-
dicium concurrentis priuationis rerũ om-
nium,ad mortem & pœnam æternam, ef-
fectum. Sicut vltimò,cum eſſet ipsa ſenten
tia,in vniuersali iudicio reſuſcitando, &
ampla vallis humilitatis humanæ, à Chri-
ſto inquantum homine publicata: ſimili-
ter ipsa pœna in eodém loco proprio ſu-
perbi montis & impietatis humanæ execu-
ta erit:in infernales abyſſos deſcendendo.
Esa. 40. Quia,omnis vallis exaltabitur,(vt dicit)&
omnis mons & collis humiliabitur. Ideò
Ps. 1. (per Dauidem) *Non reſurgunt impij in iudicio:*
neque peccatores in concilio iuſtorum. Vnde ipse
humillimus ſaluator per eundem,inquan-
tum homo, & propria pietate ſua immen-
ſa,pro ipsa Eccleſia & dilecta ſponsa ſua
Ps. 21. Patrem orando: *Erue à framea Deus animam*
meam:(vt dicit) *& de manu canis vnicam meam.*
Salua me ex ore leonis: & à cornibus vnicornium hu
militatem meam,&c. Erue à framea Deus ani-
mam meam: Non iam ab ipsa framea, cum
iam mortuus eſſet,ſacrum eius latus,in ho-
minis ſaluationem lancea perfoſſam: ſed
ab ipſa humana impietate,in propriam cõ-
demnationem,ipsum Deum offendente:&
ſimul ipsam miſericordiam et charitatem
diuinam,ipſius legis formam, & iuſtæ ſuæ
ſententiæ fundamentum, euacuante. ſicut
concludit,dicendo: Et de manu canis vnicã
meam. ipsam crudelitatem, naturali canis
impietati,comparando: (ſicut prouerbio,
de homine iniquo,dicitur: canis eſt) natu-
raliter contra miſeriores et nudos pauper-
culos demonſtratam. Vnde propriè, Et de
manu canis vnicam meam. et conformiter
ab ipso Chriſto,pro admiratione et parti-
culari miraculo,contraria pietatis virtus,à
canibus in paupere,et mendico Lazaro de-
Luc. 16. monſtrata: *Sed & canes veniebant*,(dicit etiã)
& lingebant vlcera eius: exceſſiuam diuitis a-
uari impietatẽ,ſignificante. et cõformiter,
Salua me ex ore leonis: (concludendo) et à Ps. 21.
cornibus vnicornium humilitatem meã.
Myſterium intelligamus. Id eſt: diſtinctè
de ipsa Eccleſia,pro qua orat; et de ſeipso
loquendo: ſecundùm pietatem ſuã immen
ſam,vtrumque damnum,et iniuriã: in per-
ſona propria accipiendo. Salua me ex ore
leonis: quò ad Eccleſiam: per ipsam impie-
tatis et ſuperbię viam,perpetuò,in cœlo et
in terra,ab ipso dæmonio et rugiẽte leone
deuoratam: et ſimul humilitatem ſuam et
obedientiam,in humiliata humanitate ſua
ſanctiſſima,patiendo,teſtificatam: ab ipſis
ſuperbis mẽtibus,angelicis et humanis, in
ipſis elatis cornibus in fronte vnicorni-
um,ſignificatis, in ipſius redemptionis et
gratiæ euacuationem,laceratam: cum,per
eandem viam (vt dictum eſt) iudicanda
eſſet. non ſecundùm improportionem hu-
militatis conferentis Chriſti Dei et homi-
nis,ipsum iudicium: ſed ſecundùm ſuper-
bam recipientis peccatoris indiſpoſitioné:
ipſis nouis donis,et occaſione proportio-
nalis humiliationis in ſaluationem, malè
vtentis: nõ ſecundùm propriam virtutem
finiti ſui, vt dictum eſt, humiliter operan-
tis: et ſimul ipsum donum infinitum, in æ-
ternam ſuam condemnationem deſpicien
tis. *Non enim miſit Deus filium ſuum in mundum,* Ioan. 3.
(vt ſcriptum eſt) *vt iudicet mundum, ſed vt ſal-*
uetur mundus per ipſum. Hoc quò ad Filium.
Sicut quò ad Patrem,conformiter: *Neque* Ioan. 5.
enim Pater iudicat quemquam: ſed omne iudicium
dedit Filio. Hoc,inquantum homo, et homo
mortalis: in ipso iudicio, ipsam mortali-
tatem et humanas miſerias famis,ſitis,nu-
ditatis et infirmitatis,in perſona propria
proponendo. hæreditas primorum pa-
trum Adami et Euæ, ſicut primi ipſius
generationis humanæ peccatores, primò
per peccatum mortui: ab ipso Verbo æter-
no,homine mortali facto; ipsa hæreditas,
in ipſius culpæ redemptionem, volunta-
riè accepta. ſe ad omnia humana debita
obligãte: ab ipso primo,mortali,procedẽ-

tia:& perpetuò donec mundus ſtabit,mul
tiplicata. Vnde à Spiritu ſancto, primoge-
nitus mortuorũ,nominatur. Id eſt, primo-
genitus ipſorum mortuorũ Adami & Euæ:
poſt eorum mortem, primus et vnicus qui
ab ipſa natura humana in innocentiæ ſta-
tu generatus fuit:(cum in innocentiſſimæ
virginis vtero,opera Spiritus ſancti,incar-
natus eſſet)in qua ipſi primi parentes cre-
ati fuerunt:in ipsum ſtatum , vnicè et pri-
mò ſuccedens. Vnde ,quia ipsa ſucceſſio
primogenituræ in Chriſto , non fuit per
ſeminis humani viam,per quam , ipſi pri-
mi patres,vt alij ſucceſſores, cum viui eſ-
ſent,et iam in peccati malitia, non inno-
centes generantes:ſed peccatores: non di-
cit primogenitus viuorum , ſed mortuo-
rum:ſimiliter ſine humano ſemine, à prin-
cipio,ab ipso Deo creati.vt mortalis & pri
mogenitus mortuorum ſuccedendo,in ip-
ſam hæreditatem,& mortale peccati debi-
tum:in ipſius pœnæ ſolutionẽ,quò ad cor-
pus,moriendo:& ſimul vt innocens & vni
cus hæres ipsorum primorũ innocentiũ,in
ipſius innocentiæ ſtatu:ipſi culpæ & mali-
tiæ ſatisfaciendo. Itaque dicitur: Et pote-
ſtatem dedit ei etiam iudicium facere,quia
filius hominis eſt: Intelligitur, non quò ad
primum, primogeniti mortuorum inno-
centium,vt dictum eſt,cùm eſſet, ſimiliter
non ex humano ſemine,ſed à Spiritu ſan-
cto conceptus, in ipsam prærogatiuam,
ſubintrando:ſed quò ad ſecundum morta-
litatis acceptatæ:per ipſam viam mortalis
& humilis finiti humani , iudicando. vlti-
mò,inquantum homo tantùm, & præteri-
ta humiliatio & finitum pati, inquantum
mortalis,ſecundùm finitum humanum,ip
ſam naturam humanam , ad ipsam vallem
& gradum proportionalem humilitatis
virginis matris ſuæ ,puræ creaturæ huma-
næ,reductam & congregatam,iuſtè & pro-
portionaliter iudicando. Quia ,inquãtum
Deus & creator infinitus,a creatura finita
offenſus:neq; inquantũ vnicus innocẽs in-
ter homines. impeccabiliter conceptus:
quod iudiciũ habere poteſt? Non eſt pro-
portio:& conſequenter iudiciũ non eſt. Iu-
dicium eſt?hoc eſt,inquantum homo mor-
talis & finitus humanus:vt dicit,& poteſta
tem dedit ei etiã iudiciũ facere , quia filius
hominis eſt: ipsa proportione humana,cũ
humana creatura,ſimul cõcurrente.& per
ipsam viã proportionalis reductionis ad
ipsam vallem & ſtateram humilitatis vir-
ginis puræ creaturæ humanæ : ipſi im pro-
portioni,inquantum homo, nouæ primo-
genituræ innocentiæ,& nouæ progeniei in
terra Dei & hominis ſimul,reparando. Igi
tur,quomodo iudicium fuit,cum multa im
proportione,in principio',inter creatorẽ
& creaturam,ipso nouo ſuperbię monſtro
contra Deum ſpirante? Quia , ſi non fuit
proportio quò ad peccatorem: fuit quò ad
peccatum:ſe ipſi Deo comparare volendo.
Aſcendam ſuper altitudinem nubium (ipse dice- Eſa. 14.
bat)*ſimilis ero altiſſimo*.quo in iudicio omnes
peccatores cõprehẽdũtur:tã angelicæ,quã
humanæ naturæ. qui,quamuis in varijs pec
catis:cum ipſi,contra diuinam legem,in il-
lis rebus eſſe vellent,in quibus ipsum legis
latorẽ Deum,qui ſolus eſt ,eſſe oportet : &
non obſtãte improportione eorũ non eſſe,
ad placitũ ſuũ facientes,ad creatoris ſui ſi-
militudinẽ,qui ſolus eſt,in proportionẽ ip
ſius offensæ,ſuperbè aſcendentes:& ſimul
ipsũ Deũ euacuãtes:omnes,cũ Lucifero,in
ipsum grauiſſimũ ſuperbiæ peccatũ con-
currunt: Iudiciũ in Adamo, in ſtatu inno-
centiæ & perpetuæ vitæ,extra præsentẽ fra
gilitatẽ,iuſtũ limitẽ legis & præcepti diui-
ni prætergrediẽte,& ſimul ad ipsũ propor
tionalẽ gradũ offenſæ,& comparationis di-
uinæ,(vt dicit,*eritis ſicut dij*)ſuperbè aſcen-
dẽte,proportionaliter factũ:cũ ab ipso iu Gen. 3.
ſto Deo,ad mortalẽ legis pœnã,condemna
tus eſſet. Non ſic vniuerſaliter,in ſua gene-
ratione quò ad pœnã ſpiritualẽ ipſius cul-
pæ:reſpectu ipſius noui impedimenti mor-
talitatis & fragilitatis humanæ:ab ipsa pri
ma causa & originali peccato procedentis.

vnde

vnde ipſa iudicialis poteſtas, Chriſto
inquantum homini mortali, data fuit, ab
æterno ſuo Patre, limitata: ipſas humanas
miſerias (vt dictum eſt) famis, ſitis, nudita
tis, & infirmitatis corporalis, in propria
perſona proponenti: & per viam ipſius
communis cauſæ neceſſitatis, & commu-
nis obligationis correſpondentis vſus mi-
ſericordiæ, ſecundum vniuſcuiusque ope-
ra, proportionaliter ſaluanti aut condem-
Iſa. 14. nanti. Aſcendam ſuper altitudinem nubi-
um, (ad ipſam primam causam redeundo)
(dicit Lucifer, et ſimiliter Adam) ſimilis
ero altiſſimo. & ſic vterque ad cadendum
venit. Falſus deus ante realem & verum
ſtare non poteſt, quòd non ruat. *Tulerunt*
1. Reg 5. *Philiſtiin arcam Dei* (ſancta ſcriptura dicit) *&*
intulerunt eam in templum Dagon, & ſtatuerunt
eam iuxta Dagon. Cumque ſurrexiſſent diluculò A-
zotij altera die, ecce Dagon iacebat pronus in terra
ante arcam Domini. &c. Iudicium, quò ad na-
turam angelicam. *Et tulerunt Dagon, & reſti-*
tuerunt eum in locum ſuum. Rurſumque mane die
altera conſurgentes inuenerunt Dagon iacentem
ſuper faciem ſuam in terra coram arca Domini:
caput autem Dagon, ſolus truncus remanſerat in loco
ſuo & cætera. Iudicium, quò ad naturam
humanam. Primum, quò ad angelicam:
Apo. 12. non truncus: vt alio in loco dicit: *& proie-*
ctus eſt in terram, & angeli eius cum illo miſſi ſunt.
Quia: Lucifer, caput ſuperbiæ, et totius ip-
ſius corporis angelici & ſuperbi ſuorum
angelorum, ipſi capiti vnitorum: tam in-
teger, quàm impœnitenter de cœlo ceci-
dit: ſed pronus in terra (vt dicit) ante ar-
cam Domini. Id eſt, ante Deum incarna-
tum cui, ſicut voluntariè, vt ratio erat, o-
bedire noluerunt: cum maiori confuſione
cadentes, poſtea ipſi obedire, et eum ſimul
adorare venerunt. Secundum iudicium
quò ad naturam humanam: truncus, &
duæ palmæ manuum eius abſciſſæ. Trun-
cus: id eſt, non in ſuo primo et naturali cor
pore angelico tenebroſo, cum ipſo ſimul
cadente, vt dictum eſt, in rebellione et ſu
perbia ſua, tam integer, quàm impœni-
tens remanendo: ſed in ſecundo corpore
accidentali humano, nouiter per pecca-
tum acquiſito: et ipſi ſuperbo capiti, donec
ſaluator in mundum venit, confusè vnito
& ſuppoſito. quia, vt punctus ipſius regene
rationis per gratiam peruenit, hominem
iuſtificantem: & aliter hic per gloriam,
perueniet ipso corpore & parte electa, di-
ſtinctè in virtute et merito ipſius mortui
et reſuſcitati Chriſti, in gloria et vitaæ-
terna reſuſcitante: cecidit, ſicut tunc ipſe
Lucifer ſecundò cadet, in ipso falso deo
Dagone ſignificatus, truncus (vt dicit) &
duæ palmæ manuum eius abſciſſæ. Id eſt,
quo ad totalem ipſius capitis et dæmonij
liberationem, ſecundùm peccati origina-
lis fomitem, (vbi intrat, truncus) et morta-
lem palpabilitatem ſenſualis humanæ fra
gilitatis (vbi intrat, et duæ palmæ manuū
eius abſciſſæ) cum eſſet impeccabiliter, &
extra omnem corruptionem, in corpore
immortali reſuſcitata. Iudicium per grati-
am, in vita militante: in valle humillimæ
virginis per humilitatem inceptum. Sicut
confitemur et credimus dicentes. Et incar-
natus eſt de Spiritu ſancto, ex Maria virgi-
ne. Et homo factus eſt. Et conſequenter, vt
homo moriendo, omnes fideles, iudican- Ioan 5.
ter per gratiam regenerando. Et iudicium
per gloriam, in vita triumphante reſulci-
tando: tamen, in mediocri valle (reſpectu
illius filij) & conuenienti loco & gradu
ſuæ humiliationis, effectum, in illa medio-
cri Ioſaphat, & non exceſſiuè magna, in
cuius medio ipſa virgo ſepulta fuit
myſteriosè ſignificatæ. & ibi ipse vniuer-
ſalis iudex, ſecundum gradum corres-
pondentis humiliationis vniuscuiusque,
iuſtè & proportionaliter iudicando, to-
taliter completum erit. Vnde, conſurgant, Ioel 3.
& aſcendāt gentes in vallem Ioſaphat: quia
ibi ſedebo, vt iudicem omnes gentes
in circuitu. et cætera. Populi populi
in valle conciſionis: quia iuxta eſt dies

Domini in valle conciſionis.ipſum nomē, conciſio,(vt dictum eſt)cum hoc verbo,cōtero,in eodē myſterio cōcordando. Id eſt, quia principio dictum fuit à Deo ſerpenti Gen. 3. ſuperbo monſtro Satanæ, de ipſa ſecunda Eua, & humillima virgine loquente : Ipſa conteret caput tuum.

CAP. CX.

CVM aliqua ex parte(Domini Dei gratia)de vniuerſali iudicio tractatum ſit:& hoc pluribus in locis,& diffusè, ſecundùm iam dictam difficultatem, idiotæ ſcriptoris ignorantiæ:& vltimò de ipſius iudicij loco, ſecūdum quod à propheta Ioel ſignificatur:tamen hoc in ordine continuando:pro maiori declaratione, mediante ipſa diuina luce & gratia, aliæ huius materiæ addentur,varijs tēporibus & occaſionibus ſimilium meditationum, tamē diffusè ſcripta & notata:vt non perdātur, quamuis ſint,ſimul cum reliquo huius inordinati libri, non ea methodo,qua deberent,vt dona Dei,ſcripta & ordinata: omnibus in rebus, ſolùm honorem ſuum & gloriam prętendendo.Igitur, dicit Dominus: Mat. 24. *Sicut fulgur exit ab Oriente, & paret vſque in Occidentem:ita erit aduentus filij hominis.* Id eſt, repentinam ipſius tremendi iudicis apparitionem, & ſimul vniuerſalem omnium rerū conſummationem,ſignificando: per mediū ipſius irreparabilis ignis & ardentium elementorum,ex quibus ipſum fulgur humanū in Chriſto,conſiſtit,ſicut rompheа diuina & humana,vtraque parte acuta,ab ipſo cum noua virtute & potentia Apo. 2. renouatorum,effectum. *Hæc dicit qui habet rōpheam*(per ſanctum Ioannem) *vtraque parte acutam.&c.pænitentiam age,ſi quo minus; veniam tibi citò,et pugnabo cum illis in gladio oris mei.*&c. Rompheam vtraque parte acutam.Id eſt, Apo. 2. naturam diuinam,& humanam in Chriſto vnitas & hac in ratione vnionis: Vtraque parte acutam. Et pugnabo cum illis in gladio oris mei.Id eſt, vtraque acie ſimul vtendo. Acie diuina occidente, repentè apparente;animam à corpore diuidente: & humana ignea elementali conſumente, eodem in puncto omnia cadauera & exanimatā humana corpora, cum omni reliquo præſentis ſeculi,in cinerem & puluerem conuertente:omnem excelsū montē, & ſuperbum ædificium,vſque ad minimam petram,ſuper terram erectam explanante. Et de hoc in notabili Sodomitarum caſtigatione,exemplum in promptu habemus: ad hoc propoſitum, à Domino adductum. *Qua die autem exijt Lot à Sodomis,* (ipſe dicit) Luc. 7. *pluit ignem & ſulphur de cælo,& omnes perdidit.* ſecundum hæc erit qua die filius hominis reuelabitur.&c:Nota,reuelabitur:Quia in puncto quo ipſum fulgur ipſius tremendi iudicis erit in gloria ſua et irreparabilibus radijs ſuæ lucis & ſplendoris diuini, reuelatum:erit tanquam gladius eductus,vtraque parte ſcindens,(vt dicit;vtraque parte acutam,inquantum Deus & homo ſimul) Apo. 2. vt ipſo feriat et occidat:vtraque acie,diuina & humana,ſimul vtendo. ſicut quò ad humanam elementalem, proximè dicit. *Hæc dicit Filius Dei,qui habet oculos tanquam flammam ignis.*ipſam igneam aciem elementalem,à quo igneo elemento viſibilis ſenſus particulariter procedit, in oculis ſignificando.gladius.è vagina eductus in deſtructionem: ſicut vſque tunc,in conſeruationem:cum eſſet ſub velo mortali ſacri corporis ſui, ante mortem & reſurrectionem ſuam diuinorum radiorum.,(vt dictum eſt) poſtquam reſuſcitatus fuit,in ipſius naturæ humanæ conſeruationem, ſemper velatus:vt poſſit hoc modo & ordine reparationis,cum ipſa ſine damno tractare, vt non pereat. & hoc in ordine à principio omnium cœlorum velamen poſitum fuit : incomprehenſibilem lucem ſplendentis empyrei cœli reparans. Vnde

de per Dauidem conformiter de ipſa re uelatione,& iudicio vniuerſali tractātem:
Pſal. 49. *Deus manifeſtè veniet.* Manifeſtè veniet? Ecce gladius gloriæ & irreſiſtibilis lucis ſuæ manifeſtatus: præſentem humanam vitam interrumpens: vſque tunc velatus,& in ſuā cōſeruationem abſconditus. *Ignis in cōſpectu eius exardeſcet*. Ecce effectus ipſius gladij & irreparabilis lucis diuinæ: vtraque acie vtendo: acutam & ignitam aciem elementalē reſplendētis corporis ſui, in ipſo igneo elemento ſignificando: cum noua & penetrabili forma maioris virtutis additæ, in conſpectu eius exardeſcens: ab ipſo repentino fulgure, in illo inſtanti apparendo cō-
Dan. 7. municatæ. Vnde per Danielem: *Thronus eius, flammæ ignis: rotæ eius, ignis accenſus.* ipſum reſplendentem thronū glorioſi corporis ſui, & ignitas rotas virtuales ipſorum quatuor elementorum, in ipſo incluſorum, ſignificando. Sicut per Dauidem: Deus manifeſtè veniet: (quò ad ſuperiorem aciem diuinā, ſeparantem) Deus noſter, & non ſilebit. Ignis in conſpectu eius exardeſcet: & in circuitu eius tempeſtas valida. Ideſt, quò ad ſecundam aciem humanam elementalem: in virtute coniunctæ diuinæ, ſeparantem: omnia mortalia conſummantem. Et con-
Sap. 5 formiter per Salomonem, *Et accipiet armaturam zelus illius, & armabit creaturam ad vltionem inimicorum.* &c. Armabit creaturam. Ideſt, ipſam creaturam inſtrumentalium elemētorum: ipſis nouis armis nouæ formæ virtualis armatorum: à virtute & potentia ſua,& per medium ipſorummet elementorum, in ſuo ſacro corpore virtualiter inclu
Lu 2. ſorum, communicata. Vnde, *Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectionem multorum.* Ideſt, per eandem viam, varij effectus, aut gloriæ, aut pœnæ æternæ, effecti. Sicut alio in
Eccl. 39. loco, *Ignis, grando, fames, & mors,* (ideſt, ipſa quatuor elementa, ad ipſam nouā formam reducta) *omnia hæc ad vindictā creata ſunt.* Ideſt, ſicut ante peccatum ad vitam: poſt peccatum ad vindictam creata ſunt *-beſtiarum dentes, & ſcorpij, & ſerpentes*, (hoc, in exemplum) *& romphæa vindicans in exterminium impios.* Id- *Sap. 5.*
eſt, Armabit creaturam (vt primò dicit) ad vltionem inimicorum. &c. *Acuet autem dirā iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra inſenſatos. Ibunt directè emiſſiones fulgurum, & tamquam à benè curuato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum locum inſilient. Et à petroſa ira plenæ mittentur grandines, exardeſcet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter: contra illos ſtabit ſpiritus virtutis, & tamquam turbo venti diuidet illos: & ad eremum perducet omnem terram iniquitatis illorum, & malignitas euertet ſedes potentium.* Admirabiliter concludit, myſteriosè dicendo, Et ad eremum perducet omnē terram iniquitatis illorum: quo ad terrenam partem corporalem, in eremo pulueris & cineris conuerſorum. & malignitas euertēt ſedes potentium: quò ad ipſaſmet ſedes conſumptorum corporum eorum: in illo inſtanti refectas, reſuſcitantium: & à malignitate reuniti ſpiritus, in infernales abyſſos deſcendētium, euerſas. (Non reſur- *Pſal. 1.*
gent impij in iudicio) & ſicut in electis, throni erectionis ad vitam & gloriam æternam: in ipſis reprobis ſuperbis, ſedes euerſionis in mortē & pœna æternā. Quod omne, cū propoſito Sodomitarū exemplo conformat: in quo efficienter demōſtratur, quod futurum eſt in ipſo tremendo die vniuerſalis iudicij: qui, nobis tam incertus eſt, quàm repentina erit fulguris tremendi iudicis apparitio, ad mundum iudicādum. Sicut repentina & incognita ipſa notabilis caſtigatio fuit, ita quod ipſemet iuſtus Lot, vt extra ſeipſum, eam non credebat: cum eſſet, quaſi violenter à miſſis angelis, ſimul cum familia ſua in ſalutem eiectus; vt dicit: *Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Lot ingreſſus eſt* *Gen. 19.*
Segor. Igitur Dominus pluit ſuper Sodomam & Gomorrham ſulphur & ignem à Domino de cælo: & ſubuertit ciuitates has, & omnem circa regionem, vniuerſos habitatores vrbium, & cuncta terræ virentia. &c. Myſterioſè dicit, Dominus pluit: &, à

Domino de cœlo. &cæt. Dominus pluit:
quò ad ſecundam aciem conſummáte ipſi-
us gladij: id eſt, humanæ naturæ in Chriſto:
per quam viá ipſius virtuoſæ partis elemé-
talis, eò quod Verbũ incarnandũ erat, pluit
ſulphur & ignem: vt iudex hac in parte, &
qui in hoc iudicandi poteſtatem habebat,
Ioan. 5. vt dicit, Quia filius hominis eſt. A Domi-
no: quò ad primam & præcedentem aciem
principalẽ, ſeparantẽ, diuinæ naturæ, qua
ſimul vſus eſt: vt prima cauſa inquantũ De-
us, (vt dicit, à Domino) & ipſorũ eleméto-
rum, & rerũ omnium, vniuerſalis creator:
quod, humanæ, non attribuitur. qua in ra-
tione, Dominus pluit, quò ad ſecundã hu-
manæ naturæ cauſam: A Domino, quò ad
primam diuinæ cauſam: vnam ab altera di-
ſtinguendo: & omnia ad diuinã potentiam
reducendo: in ipſo myſterioſo, de vno ſub
iecto dicere: Dominus, & à Domino demõ
ſtratum. Quia, cum eſſet hic caſus tam no-
tabilis caſtigationis particularis, quàm v-
niuerſalis exempli in teſtimonio & figura
eius quod procul dubio in vltimo vniuer-
ſalis iudicij die futurũ eſt: hac in ratione,
ſic, à Spiritu ſancto, tã myſterioſè ſcriptũ,
quàm effectũ eſt. & ſimiliter ipsũ exemplũ,
mortalibus, ab ipſo tremědo iudice Chri-
ſto, homine & Deo immortali, donec mũ-
dus ſtabit datum, & prædicatũ. Quãdo no-
tabili Aſſyriorum mortalitas, per angelũ
4. Reg. 19 Domini facta: vt dicit, *Factũ eſt igitur in nocte
illa, venit angelus Domini, & percuſsit in caſtris Aſ-
ſyriorũ centum octoginta quinq; millia*: angelus,
ipſo gladio vſus nõ eſt, quò ad igneam aciẽ
conſummantem elementalem: niſi quò ad
primam aciẽ ſeparantẽ ipſius lucis & ſplẽ-
doris diuini; ipſis angelis, vt dictum eſt, vbi
que indeficiẽter communicati: vſum eorũ
velamẽ in ſaluationẽ auferẽdo: vt qui gla-
diũ è vagina aufert, (vt dictũ eſt) vt ipſo fe-
riat & occidat. & hac in ratione, occiſa cor
pora, integra, & non conſummata man-
ſerunt: vt dicit: *Cumque diluculò ſurrexiſſet,
Leu. 10. vidit omnia corpora mortuorum.* &cæt. Et ſimili-
ter effectum fuit, quando duo filii Aaron,
Nadab, & Abiu, propria ſua authoritate, &
cũ illis demandatũ non eſſet, præſumptuo-
sè ante populum, Deo incenſum obtulerũt.
Vnde, *Egreſſuſque ignis à Domino* (vt dicit) *deuo-
rauit eos, & mortui ſunt corã Domino.* &c. quorũ
corpora integra relicta ſunt: & non ab ipſo
elementali igne conſumpta: vt dicit, *Voca-
tis autem Moyſes Miſaele, & Eliſaphan,* (&c) *ait
ad eos, Ite & tollite fratres veſtros de conſpectu ſan-
ctuarij, & aſportate extra caſtra. confeſtimque pergẽ-
tes, tulerunt eos ſicut iacebant veſtitos lineis tunicis,
& eiecerunt foras. vt ſibi fuerat imperatũ.* & hoc,
Dominus vtendo ſimiliter per mediũ ipſi-
us angeli, ipſa ſola acie ſeparante repenti-
næ manifeſtationis ſuæ lucis & ſplendoris
diuini: ipſi populo circũſtanti, in ſaluatio-
nẽ, per mediũ ipſius ignei reparaminis ele-
mentalis, velata: (vt dicit, Egreſſusq; ignis
à Domino: non in mortuorũ delinquentiũ
cõſumptionẽ, ſed in viuorũ cõſeruationẽ)
& ipſis duobus delinquẽtibus tantũ in per
ditionẽ efficiẽter manifeſtata. Sed in hoc
alio Sodomitarũ exemplo, & myſterioſa fi-
gura occiſionis & cõſummationis ſimul, v-
niuerſalis, ipſius humanæ naturæ, & omniũ
rerũ præſentium, in iudicij die: Dominus v-
traq; acie ipſius gladij, Verbi incarnati vſus
eſt. id eſt, prima ſeparãte lucis ſuæ & irreſi-
ſtibilis ſplẽdoris diuini, inquantũ Deus: in
perditionẽ omnib. vniuerſaliter reuelatæ:
animã à corpore violẽter diuidẽre: & ſecũ-
da ſimul elementali cõſummãte: omnia cor-
pora in fauillã & cinerẽ cõuertente. Sicut
quò ad primã aciem diuinam ſeparantem,
dixerũt angeli ad iuſtũ Lot. *Salua animam tuã:* Gen. 19.
*noli reſpicere poſt tergum, nec ſtes in omni circa re-
gione. ſed in monte ſaluũ te fac,* &c. quia poſſibi-
le non eſt, hominem mortalem, ipſam glo-
riam & lucem diuinam videre, quòd nõ pe-
reat. vt ſcriptũ eſt, *non videbit me homo, & vi* Exod. 33.
uet. quod eodem in puncto effectum fuit. Gen. 19.
*Reſpiciensque vxor eius poſt ſe, verſa eſt in ſtatuam
ſalis.* Et quò ad ſecundam aciem elemen-
talem conſummantem, qua ſimul vſus eſt
myſte-

myſterioſè dicit: *Sol egreſſus eſt ſuper terram, et Lot ingreſſus eſt Segor: Igitur Dominus pluit ſuper Sodomam & Gomorrham ſulphur & ignem à Domino de cælo: & ſubuertit ciuitates has, et omnem circa regionẽ, vniuerſos habitatores vrbiũ, & cuncta terræ virentia. Abrahã autem conſurgens manè, intuitus eſt Sodomam & Gomorrham, & vniuerſam terram regionis illius: viditque aſcendentem fauillã de terra quaſi fornacis fumũ.* Et non dixit, ſicut alijs in locis, mortuorũ corpora vidiſſe. quia, tam ipſa, quàm reliquũ omne, ab ipſa ſecũda acie elemẽtali ipſius gladij, conſũmatũ fuit. Quid ſignificet vxor Lot, in ſtatuã ſalis cõuerſa: diuina mediante gratia, ſequenti capitulo dicetur.

CAP. CXI.

MAgno cũ myſterio, Dominus Deus permiſit, quòd vxor Lot, mandato ſuo, & admonitioni per mediũ ſanctorũ ſuorũ angelorũ factæ, nõ obediẽs: in ſtatuã ſalis cõuerſa fuit. & inter omnẽ illã perſonarũ multitudinẽ, quæ perierũt, quibus ipſe gladius ſeparãs lucis ipſius inuiſibilis Dei eductus fuit; (& ipſi etiã eũ temerariè videre volẽti) & ſimul ipſa ſecũda acies elemẽtalis cõſummans, ratione incarnationis Verbi, viuorũ & mortuorum iudicis inquantũ hominis, qua efficiẽter etiam vſus eſt, omnes in cinerem & puluerem cõuertendo: ipſa ſola, in eadem forma humana reſtaret, in ſtatuam ſalis conuerſa. Vt dicit. *Reſpiciensque vxor eius poſt ſe, verſa eſt in ſtatuã ſalis.* Myſterium, hoc eſt. Vxor Lot, naturam humanã ſignificat. Vnde illo in pũcto, quo ipſum fulgur tremẽdi iudicis, & ſolis iuſtitiæ Chriſti ſuper terrã, in die iræ ſuæ, & iudicij bonorũ & malorum, apparabit: quo in myſterio, dicit, Sol egreſſus eſt ſuper terrã, & Lot ingreſſus eſt Segor. Igitur Dominus pluit ſuper Sodomã & Gomorrhã ſulphur & ignẽ. &c. Ideſt, de ipſo Sole iuſtitiæ Chriſto, & Domino dominantiũ metaphoricè loquẽdo: tũc omnes homines erũt, ſicut quò ad partẽ corporalẽ, in puluerẽ, et cinerẽ redacti, quòad rationalẽ ſpiritualẽ, in ſtatuas ſalis cõuerſi: eodem in puncto reſurgẽtes. Boni, & mali: ſed differẽter. Ideſt, ſal benũ charitatis, in bonis: ipſum creatorem Deũ perfectè amantibus: & ſal malũ amoris proprij infatuatum in malis, ipſum Deũ odio habẽtibus. Sal ſapientiæ & ſcientiæ Dei in bonis: in correſpondẽs gloriæ & vitæ æternæ præmiũ: & ſal ſciẽtiæ & agnitionis diuinæ offenſæ in malis & peccatoribus, in cõfuſionẽ, & correſpõdẽtẽ caſtigationẽ pœnæ & mortis æternæ: ipſas peccatorum aquas, ſecundũ infructuoſam eorũ pœnitẽtiã & cõfuſionẽ, in ſalẽ in fatuatum cõuertentibus quod illud eſt, quod nos ipſemet Dominus docet, dicẽdo *Omnis enim igne ſalietur: & omnis victima ſale ſalietur.* & hoc, cum primùm dixiſſet, de ipſis pœnis infernalibus loquendo: *Bonum eſt tibi luſcum introire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis, vbi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur.* (addendo) Omnis enim igne ſalietur: & omnis victima ſale ſalietur. Ideſt, Omnis enim igne ſalietur: quòad pœnam ipſius inextinguibilis ignis: à gradu cuius, ſecundũ quãtitatẽ aquarũ peccatorum vniuſcuiuſq;, ipſum infatuatum ſal infructuoſæ pœnitentiæ & cõfuſionis procedit: in ſciẽtia & correſpondente lumine ipſius diuinæ offenſæ, fundatũ: omnes præteritæ cæcitatis peccati tenebras, euacuãs. *Quia tenebræ non obſcurabuntur à te,* (per Dauidẽ) *& nox ſicut dies illuminabitur: ſicut tenebræ eius ita & lumen eius. Et omnis victima ſale ſalietur.* Ideſt, etiam, in ipſius figuræ complemento, quò ad gloriam ipſarum victimarum electorum. Quia, tã in particulari iudicio, moriẽdo: quã in vniuerſali reſurgẽdo, in nouam pænam, in corpore & anima patiendo, aut in nouam gloriam bonis, in corpore & anima fruentibus: ſecũdũ peccatorum tenebras, vnicuiq; damnatorum dabitur correſpõdens lux & ſal ſcientiæ ipſius offenſæ diuinæ, in correſpõdentẽ pœnã & confuſionẽ æternã. vt dicit, Sicut tene-

Gen. 19.
Mar. 9.
Pſal. 138.
Mar. 9.
Leu. 2.
Pſal. 138.

Quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit: et nos de
bemus pro fratribus animas ponere. etc Ideſt, ſicut
in tẽporali, quo ad neceſſitates corporales:
multò magis in ſpirituali, quò ad Spiri-
tuales animæ neceſſitates: per viam auxi-
liorum conuenientiũ orationũ, & ieiunio-
rum: vt dictũ eſt: in quo conſiſtit animã no-
ſtrã pro proximis noſtris ponere: & ipſa
charitas maiore cum perfectionis effectu
demonſtrata. Anima noſtra. Ideſt, vita tem
poralis humana, & indiuiduũ animæ & cor
poris: ſpiritualiter & corporaliter pro no-
ſtris, & alienis peccatis patiendo, in ipſius
Ioann. 12. conſeruatione, in gloria æterna. *Qui amat a-*
nimam ſuam (dicit Dominus) *perdet eam: & qui*
odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æter-
nam cuſtodit eam. Ideſt, de ipſis maioribus
effectibus, & charitatis perfectione loquẽ-
do: quibus Chriſtianus ſe particulariter de
lectare, & gloriari deberet: ipſam veram
doctrinam & vniuerſale exemplum imi-
tando. *Mihi autem abſit gloriari* (dicit Apoſto-
lus) *niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti: per quẽ*
mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. & cæt:
Ego enim ſtigmata Domini Ieſu in corpore meo por-
to. Omne hoc cum illo myſterioſo dicto cõ-
cordat, *Et ſic adimplebitis legem Chriſti*, quò ad
ipſam nouam legem & exemplum in Chri
ſto, in communi patiendo pro peccatis: ip-
ſum pondus alter alterius portando: & ſi-
mul ipſam communem peccatorum aquã,
ſecundũ ipſam communẽ formæ & diuinę
legis obligationẽ, in ſalẽ charitatis diuinæ
& ſacrificij cõuertẽdo, pro cõmuni ipſorũ
Pſa. 68. laqueorũ liberatione. *Saluũ me fac Deus* (ipſe
ſaluator, per prophetã Dauidẽ dicit) *quoniã*
intrauerunt aquæ vſque ad animã meã: profundũ
myſteriũ agoniæ ſuæ in horto, Patrẽ orãs,
prædicẽdo: cũ illi omnes ipſæ peccatorum
aquæ præſentes eſſent: & ſimul correſpon-
dens pœna quam pro ipſis paſſurus erat.
Ideſt, non quò ad mortem inquantum ho-
mo, & pœnalitates corporales: ſicut iam ſæ-
pius dictum & declaratum eſt: ſed quò ad
verecundiam & pœnam ſpiritualem ratio-
nalis confuſionis animæ: tam innocentiæ
ſuæ contrariç, quàm deformis proprio ho-
noris paterni zelo inquãtũ Deus & homo ſi-
mul: in mortali agonia ſua, & nouo ſangui-
nei ſudoris miraculo, demonſtratum: & ſi-
militer, dicẽdo: *Pater ſi vis*, (ideſt hac in par-
te) *transfer calicem iſtum à me*. Vnde concludẽ- Lu. 2.
do: *Veruntamen non mea voluntas*, (vt dicit) *ſed*
tua fiat: vicit amor: ipſe ignis diuini amoris,
omnes ipſas peccatorum aquas, in ipſum
æternæ charitatis ſuæ ſalem, conuertendo.
Ita quod, *Aquæ multæ non potuerunt extinguere* Cant. 8.
charitatem, vt dicit, quò ad ipſum ſaluatorẽ:
Nec flumina obruent illam: ſicut addit dicendo, 1. Pet. 4.
quò ad fideles & iuſtos: ipſum Chriſtũ imi-
tãtes. Ideſt, neq; ipſe ſal charitatis ſuæ æter-
næ, in ſuis iuſtis & veris imitatoribus, ſimi-
liter ipſam aquarũ peccatorũ multitudinẽ
operientis, & in ſeipſam conuertentis, nũ-
quã cooperta & inundata erit ab ipſis impe-
tuoſis fluminib. perſecutionũ & mortis eo-
rũ: à tã varijs martyriorum aquis cauſatis,
quãtæ ſunt tormẽtorũ inuẽciones, quas cõ-
traria crudelitas infernalis ſemper ad tor-
quẽdos eos inuenit. Imò, maiori cum ſplẽ-
dore, ad gloriam & laudem ipſius Dei, à
qua cauſa charitatis ſuæ æternæ, omnia
procedunt, ſemper in conuerſione cõtinua-
ta multorum, & in multis mũdi partibus,
cum vniuerſali cœli & terræ gaudio mani-
feſtata erit. vt alio in loco: *Fluminis impetus* Pſal. 45.
lætificat ciuitatem Dei. Omnia ipſa flumina
tot variarum aquarum tormentorũ & mar
tyriorum, ad vnum ſolùm flumen tã vio-
lentæ, quàm pretioſæ mortis, & vnicæ vi-
ctoriæ in Chriſto, in cõmuni lætitia ipſius
ciuitatis Dei, Eccleſiæ triumphantis & mi-
litantis, reducendo: ipſam habitationem
Dei humanã naturã, per ipsã correſpondẽ-
tes crucis viã, ſecundum vniuſcuiuſq; obli-
gationem & poſſibilitatem ſanctificando.
Sicut concludit, dicendo: *Sanctificauit taber-*
naculum ſuum altiſſimus. Et quia ipſæ tribula-
tiones, in vltimis diebus maiores erunt:

Mat.24. Iſa.41. (vt dicit Dominus, *erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vſque modò, neque fiet*) procedit dicendo, *Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam Deus manè diluculò.* Ideſt in ipſo manè vniuerſalis reſurrectionis & iudicij: ipſe iuſtitiæ ſol, in virtute & potentia ſua, quaſi fulgur, repente apparendo. Et quia, hoc in pſalmo, Spiritus ſanctus particulariter tractat de ipſa perſecutione, & victoria ſanctæ Eccleſiæ: lector conſideratè, totum legere poterit. Valdè accommodatè ad propoſitum incipit, dicendo: Pſal. 45. *Deus noſter refugium & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis.* &c. Aquæ, peccata ſignificant: quæ, per pœnitentiæ viam, in charitatis ſalem conuerſæ ſunt, in ipſarum culparum remiſſione. in aquis diluuij ſignificatum, ipſas peccatorum aquas ſignificantibus: vniuerſalem peccatorum mortē cauſantes: in ſalem charitatis in Chriſto, cōuerſas, (vt dictum eſt) mortem etiam inquantum homo patiendo, in ipſarum culparū remiſſione. In octo perſonis ſignificatum, quæ in Arca Noe ſaluæ fuerūt: ipſo numero octauo, totalem Eccleſiæ ſuæ recuperationē, reſuſcitantis, ſignificante. Exemplum etiam ab ipſo tremendo iudice datū, de ipſo vniuerſali iudicio tractante, & Luc.17. dicente, *Sicut factum eſt in diebus Noe: ita erit & in diebus filij hominis. Edebant, & bibebant,* &c. *& venit diluuiū, & perdidit omnes. Similiter ſicut factum eſt in diebus Lot: Edebant, & bibebant,* &c. *pluit ignem & ſulphur de cœlo, & omnes perdidit. ſecūdum hæc erit, qua die filius hominis reuelabitur.* Lot cū familia ſua ſaluus fuit. (ſicut Noe, & ſua) vxor cuius, ipſam naturā humanā, ipſius Chriſti ſponſam, Eccleſiam catholicā & apoſtolicam, ſignificans, in ſtatuam ſalis conuerſa fuit: quia tunc, in merito & virtute ipſius ſolis iuſtitiæ Chriſti, repentè apparentis, omnes ipſæ peccatorum aquæ, in parte pœnitente & amante, reſuſcitante, in perfectæ charitatis ſalem conuerſæ erunt. Vnde Apoſtolorum princeps, *octo animæ ſaluæ factæ ſunt per aquam. Quod & vos nunc ſimilis formæ ſaluos facit baptiſma.* Per 1.Pet.3. aquam. Ideſt, per pœnitentiam: ipſas peccatorum aquas, in charitatis & amoris diuini ſalem, formaliter conuertendo. Vt dicit, Quod & vos nunc ſimilis formæ ſaluos facit baptiſma. Et idem redemptor, cōformiter, *Remittuntur ei peccata multa: quoniā dilexit multum.* Luc.7. Dominus in Magdalena, gratia ſua mediāte, & ipſius peccatricis pœnitentia, multitudinis ſuorū peccatorum aquas, in charitatis & amoris diuini ſalē conuertit: quo ſemper arſit: in ſua particulari vita exemplaris pœnitētiæ, vſque ad finem, pro peccatis patiendo, demōſtratū, *Vbi autē* Rom.5. *abundauit delictū, ſuperabundauit & gratia.* Ipſū ſal, ſapientiam ſignificat. Verum ſal amoris Dei, & odij ſui ipſius, per vitæ aſperæ & pœnitentis viam, acquiſitum. vt dicit: *Sapientia* Iob.28. *vbi inuenitur? & quis eſt locus intelligentiæ?* (Intelligentiæ locus, ipſemet Deus eſt: qui, ſolus, trinus & vnus, ſemetipſum intelligit: à qua vnica intelligentia, ſapientia naſcitur, quæ eum ſolum in ſeipſo glorioſum facit) *Neſcit homo pretium eius, nec inuenitur in terra ſuauiter viuentium.* Sal charitatis & ſapientiæ non inuenitur, in terra morbidorum, & vitæ dulcis & commodæ: imò ſumma impietas & ignorantia: ſolùm ſeipſos amantiū, & ſuauiter paſcentiū: ſicut diues auar' erat: in quibus, ipſæ peccatorū aquæ, in infatuatū ſalem amoris proprij, vanū, & euanidum, cōuerſæ ſunt: niſi in, magdalena pœnitenti: in aſpera vita ſeipſum odio habere: & maiori cū affectu ipſum Deū amare. Et in ſimilibus: qui, quamuis non in tali apoſtolicæ perfectionis gradu patientes: ſaltem cum lacrymis mediocris pœnitentiæ pro peccatis debitæ, vltra ordinaria ieiunia & abſtinentias, quas ſancta Eccleſia præcipit, in ſupplementū, pretioſa vnguēta bonorum operū charitatis ſuper Chriſti caput ſpargunt. Ideſt, *Sicut vnguentum in* Pſal.132. *capite: quod deſcendit in barbam, barbam Aaron.* Oblatum formaliter in capite, & cum

cha-

charitatis ſale, ad gloriã & honorem ipſius Dei, ſolũ. Non denarius à diuite, cum auaritia, inter aureos & argẽteos ſuos diligenter
Matt. 25. ſequiſitus. *Eſuriui enim;* (dicit Dominus) *& non dediſtis mihi manducare.* Neceſſe eſt pauperi ad manducandũ dare, *Nudus; & nõ operuiſtis me.* Nudũ operire oportet, *Infirmus, & in carcere: et nõ viſitaſtis me.* Oportet magna cũ eleemoſyna pauperem verecundũ infirmũ viſitare, & ſimiliter in carcere detentũ, & efficienter, & non ornatis verbis, illius neceſſitati remedium dare. Quod ipſorum bonorum operũ vnguentũ, formaliter, in capite, ſimul cum ipſo charitatis ſale effuſum, deſcendit in barbã: ideſt, in humanitatem Filij incarnati, honoris Patris ſui Dei: per mediũ cuius humanitatis, ipſe figuratus Aaron Chriſtus, obtulit cũ perfecto ſale charitatis ſuæ æternæ, inquantum Deus, maius omnibus ſacrificijs, ſeipsũ Deum & hominẽ offerendo, in hominis redẽptionẽ, ad gloriã & honorẽ ipſius æterni Dei. Vnde, ſibi inquantum homini, ipſum effectum charitatis, aut impietatis, attribuendo, qua homo erga hominẽ vſus eſt: in quo, inquantũ homo iudicãdo, iuſta ſua ſentẽtia fundata eſt: ipſi humanæ naturæ dicet, quia reſurgẽti, in ſtatuam ſalis conuerſæ, *Mihi, qui non mihi feciſtis:* verũ charitatis Dei ſalem, ab infatuato amoris proprij & euanido, diſtinguẽdo: cũ in pũcto illo maiore luce ſalis ſapientiæ & ſcientiæ illuminata eſſet; Omnẽ præteritã ignorantiã euacuãdo. Et tunc id completum erit, quod ipſa Patris ſapientia
Lu. 24. ſignificat dicendo: *Si autem ſal euanuerit; in quo condietur? Neque in terram, neq; in ſterquilinium vtile eſt.* Dicere vult, quod nõ eſt forma & cõdimentum ſal amoris proprij, in terrenarũ & temporalium rerum vſu, (vt dicit, neque in terram) vt ipſo vſus creatori gratus ſit: niſi ſal charitatis & amoris Dei; quia omne aliud ſal, infatuatũ eſt, & euanida charitas, in re vana impenſa. Ideſt, tam in ſeipſo, qui non eſt, quàm in omnibus alijs rebus tranſitorijs, in ipſo homine incluſis, & ab ipſo vanè amatis & deſideratis. Neque in ſterquiliniũ. Ideſt: in vniuerſali, omnia ipſa, quæ mundus æſtimat, & cum omni diligentia affectuosè habere procurat: ipſi immunditiæ cõparãdo. Vnde conformiter Apoſtolus, Qui ipſo charitatis & amoris diuini ſale, per gratiam particularem, ſufficienter conditus erat, *Omnia detrimentum feci,* (ipſe dicit) *& arbitror vt ſtercora, vt Chriſtũ lucrifaciam.* Phil. 3.

CAP. CXII.

ET *mittet angelos ſuos cum tuba, & voce magna;* (ſanctum euangelium dicit) *& congregabunt electos eius à quatuor ventis, à ſummis cælorum vſque ad terminos eorum.* &c. Et per Apoſtolum, *Quoniam ipſe Dominus in iuſſu, & in voce Archangeli, & in tuba Dei deſcendet de cælo; & mortui, qui in Chriſto ſunt, reſurgent primi. Deinde nos, qui viuimus,* & cet. Hæc terribilis tuba, in eodem tremendo iudice Chriſto Deo & homine, intellecta eſt. & ſicut romphea, vtraque parte acuta, vt dictum eſt: tuba etiam: ex quatuor reſonãtibus attributis diuinis cõſiſtens, inquantũ Deus; (vt dicit, in tuba Dei) & quatuor vociferantibus elemẽtis, inquãtũ homo: in quo ipſa quatuor elementis, in ſacro ſuo corpore virtualiter incluſis, & ab ipſa diuina natura, intra, & extra, in ipſius reſurrectionis & iudicij effectu virtutẽ accipiẽtibus, ipſa quatuor attributa, potẽtiæ, ſapiẽtiæ iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, ſignificata ſũt. Terribilis tuba: (ſicut rõphea, et fulgur) quã, in repentinã ſua ſuper terrã apparitione, & ipſemet, & per mediũ ſanctorum ſuorum angelorũ, iuſtæ ſuæ iræ miniſtrorum, tantum anteà, quantum eodem ſuo puncto, vſus eſt, vt dicit. *Et mittet angelos ſuos cum tuba, & voce magna,* ideſt, ipſa vociferantia elementa, extra: in virtualibus intra, ſacratiſsimi corporis, reformata: noua cum virtute & potentia, efficientia. Sicut in teſtimonium: multò anteà: *Iamque aduenerat tertius dies,* (vt dicit) *& mane inclaruerat:* (ideſt, ipſe tertius dies & mane vniuerſalis reſurrectionis & Mat. 24. 1. Theſ. 4. Mat. 24. Exod. 19.

Heb 9. cendo, *Et quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori, poſt hoc autem iudicium: &c.*) in quo ipſa particularis viuorum pręſentium mutatio conſiſtit: (ſicut alio in loco dicit, *Et*
1. Cor. 15 *nos immutabimur*) ad differentiam futurorum mortuorum, ſecundùm naturalem exhalatorum elementorum reductionem, homo moriendo, & omnę elementum, ad ſuum principium redeundo, iam reunitorum: & ſimul, ipse homo, in ſuo nihilo remanendo: ipſi iuſti viui, ab eſſe ipſius vitæ præſentis tranſitoriæ, & militantis, ad aliud eſſe vitæ & gloriæ æternæ, (in quo ipſa transmutatio conſiſtit) eodem in puncto reſuſcitantes, transmutati. ipſa naturalis exhalatio, elementorum ad principium ſuum reductio: in quo conſiſtit ipsa perpetua ipſius hominis remanſio in primo non eſſe, in quo erat, antequam creatus
1. The. 4. fuiſſet: ab ipsa temporis breuitate, interrupta. *Oportet enim corruptibile hoc* (vt dicit) *induere incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem.* quod viuorum impedimentum, in mortuis non eſt; imò diſpoſitio ipſius incorruptæ materiæ elementalis, iam exhalatæ, & principio ſuo vnitæ: ipſi regenerationi per gloriam in vita æterna, conuenientis. Vnde, eadem in ratione, *Nos qui viuimus,* (id eſt, illi qui tunc viui & præſentes erunt) *qui reſidui ſumus, in aduentu Domini, non præueniemus eos qui dormierunt. quia ipſi mortui qui in Chriſto ſunt, reſurgent primi. Deinde nos qui viuimus.* &c. Quia, ſecundum ipſos duos varios effectus, præuenientis regenerationis mortuorum, & concurrentis combuſtionis viuorum, in vno eodem puncto effectum: non præueniemus eos, qui dormierunt: (vt dicit) quamuis eodem in puncto, ipſi combuſti viui transmutati ſint: & ſicut alij, ad idipsum donum regenerationis in gloria, perueniri: cum eſſet poſt primum, ipſe ſecundus effectus, ab eis, conſecutus. vt dicit, & mortui, qui in Chriſto ſunt, reſurgent primi. Deinde nos qui viuimus. &c.

CAP. CXIII.

OMnia hęc, quæ in vltimo vniuerſalis, reſurrectionis & iudicij die, per medium ipſius angelici miniſterij, effecta erunt: iam primùm, per multos myſterioſos euentus & ſucceſſus, ſecundùm ipſam ſacram ſcripturam, præfigurata ſunt, ſicut in illo tam myſterioſo facto, quàm prodigioſa Madianitarum victoria, per medium Gedeonis, interpretati, conterens, (id eſt, in puluerem redigens) & trecentorum virorum electorum, conſecuta: in quibus, ipsum angelicum Principis Michaelis miniſterium, cū alijs angelis Dei, in ipso tremendo die, efficienter ipſius iuſti Dei iram miniſtrantibus, ſignificatum eſt. Igitur, ſancta ſcriptura dicit: *Ingreſſusque eſt Ge-* Iud. 7.
deon, & trecenti viri qui erant cum eo, in partem caſtrorum, incipientibus vigilijs noctis mediæ, (id
eſt, *Media autem nocte clamor factus eſt, Ecce ſpon-* Mat. 25.
ſus venit, exite obuiam ei) *& cuſtodibus ſuſcitatis*
(id eſt, inquantum ad dormientem partem Iud. 7.
corporalem, cuſtodiam animæ, reſuſcitando) *cæperunt buccinis clangere, & complodere inter ſe lagenas* &c. Cæperunt buccinis clangere: inquantum ad ipsum præcedentem ſonitum ipſius iudicialis tubæ terribilis vociferantium elementorum. vt dictum eſt. Et complodere inter ſe lagenas: inquantum ad tam mortalem, quàm repentinam manifeſtationem ipſius lucis & ſplendoris diuini, angelicarum lampadum, animam à lagena ſuā corporali, ſeparantis: & eodem in puncto, per medium ipſius vociferantis tubæ igneæ, & velaminis ablati elementalis, vt dictum eſt, vsque tunc in ſaluationē poſiti, ipſas lagenas terrenas corporales humanas, con fusè complodentium, in cinerem conuertentium. Et huic, conformis demonſtratio adiungitur, primùm, ab angelo, ipſi Gedeoni data, repentini ignis, de petra aſcendentis: ſacrificium ſuppoſitum Iud. 6.
conſumentis. vt dicit. *Cumque feciſſet ita, ex*

tendit Angelus Domini ſummitatem virgæ, quam te-
nebat in manu, & tetigit carnes, & panes azymos:
aſcenditque ignis de petra, & carnes, azymosque pa-
nes conſumpſit: Angelus autem Domini euanuit ex o-
culis eius. &c. Aſcenditq; ignis de petra. quia
ipse effectus ſeparantis lucis diuinæ ange-
licalis, & conſumentis ignis elementalis,
ab ipsa petra Chriſto Deo & homine pro-
cedit, & cauſatus eſt: ipsum elementale re-
paramen (vt dictum eſt) repentè interrū-
pendo: & ſuum ſplendorem diuinum, eis
communicatum, manifeſtando. ſicut hac
in ratione & myſterio, ſubiungit & dicit:
Heu mi Domine Deus: quia vidi Angelum Domini
facie ad faciem. (Domine Deus: cum ipso
Deo, in eſſentiæ vnitate, loquēdo. &, Ange
lus Domini, inquantum ad Filium incar-
natum viuorum & mortuorum iudicem,
in perſonarum diſtinctione): *Dixitque ei Do*
minus: Pax tecum: ne timeas, non morieris. &c.
Non morieris: quia Angelus, diſcedendo,
detectus non fuit: imò ſub ipso reparami-
ne elementali in forma humana ficta, ve-
latus erat: qua, eodem in puncto euanaſcē-
te, ſimul ipsum ſacrificium, à parte ignea,
conſumptum fuit: virtualis & effectiua, de
petra aſcendens, (ipsam petram, Chriſtū,
ſignificans) ſine aliqua ſua diminutione, ſi-
mul concurrens: vniuersalem iudicialem
Dan 2. præſentis ſæculi combuſtionem, (ipsum
fulgur Chriſtus, repentè apparendo) teſtifi
cans, et ſimul ipsam tam horribilem, quàm
variatam ſtatuam, auream, argenteam, ære
am, ferream, & fictilem ipſius humanæ na-
turæ, ſecundùm ſuos varios ſtatus, & diuer
ſa ipſius mundi ſecula, in fauillam reducē-
do: cū eſſet ab ipsa petra Chriſto, & parte
ignea elementali inquantum homine, ſine
manibus, (vt dicit) ab ipso magno & excel
ſo monte Dei & hominis ſimul, & ſine ali
qua ſua diminutione, (ſicut illa quæ natu-
raliter de ignea petra egreditur) virtuali-
ter abſciſſa, in pedibus, repentè percuſſa:
eodem in puncto, ad ipsum ſuum origina-
le terrenæ materię fundamentum redeun-
do. (vt ſcriptum eſt, *quia puluis es, & in puluc* Gen. 3.
rem reuerteris) & illicò, in ictu oculi, (vt ſcrip- 1. Cor 15.
tū eſt) ex eadē materia elementali, in nouā
vitæ & ęterni regni formā, regenerando.
Vt concludit, quò ad ipsā reſurrectionē vni
uersalē dicendo: *Suſcitabit Deus cæli regnum,* Dan 2.
quod in æternum non diſſipatur, & regnum eius alte-
ri populo non tradetur: comminuet autem, & conſu-
met vniuersa regna hæc: & ipsum ſtabit in æternum.
Lapis autē, qui percuſſerat ſtatuam, (vt primum
dicit) *factus eſt mons magnus, & impleuit vniuer-*
ſam terram. Hoc: quò ad electos. Factus eſt
mons magnus: ratione ipſius virtualis vni-
onis & excelsæ formæ in ipso excelso mō-
te Chriſto: in virtute et potentia ſua, & in
virū perfectū, ad gloriā & vitā æternā re- Ephe. 4.
ſuſcitante. Et impleuit vniuersam terram:
diſtinctè, quò ad ipsā terrenā partē corpo-
ralem elementalē, (quæ eſt illa quæ reſuſci
tat) & impletionem numeri ipsorū electo-
rum: illi primo & iuſto innocentiæ ordini,
Creſcite & multiplicamini, (id eſt, in bonorum Gen. 1.
numero, & non malorum) *& replete terram.* Iud. 6.
correspondendo. Et omne hoc, quia Ange
lus Domini extēdit ſummitatem virgæ (ad
primā figurā redeundo) & tetigit carnes &
azymos panes, &c. Id eſt, ipsos panes azy-
mos electorū: ipsā tā magnā, quàm virtuo-
ſam virgam elementalem (Chriſtus appa-
rendo) qua in ipso tremendo die ipſi ange
li vtentur, terram, aquam, aerem, & ignem,
cum ipſis virtutibus cœleſtibus, commo-
uentes: igneam ipſius virgæ ſummitatem,
ſuper aërem in ſublimi parte collocatam,
in vniuersalem omnium rerum combuſti-
onem, virtualiter inclinantes: ipsa virtuali
efficiente, de ipsa petra Chriſto, ſimul con-
currente. vt dicit, Aſcenditque ignis de pe-
tra, & carnes, azymosque panes conſump-
ſit.

Quando illa mulier, quæ fluxum ſangui-
nis patiebatur, ſimbriam veſtis Christi tā-
gens ſanata fuit: dixit Dominus, *Quis me te* Luc 8.
tigit? Nam ego noui virtutē de me exiiſſe. Et ſi hoc,
in carne paſſibili & mortali: quantò magis
in car-

in carne glorificata et immortali, ad mun-
dum iudicandū veniēdo,cū tacta eſſet fim-
bria(ad tranſitum)ipſius tam glorioſæ,quā
virtualis veſtis ſacri corporis ſui ,& partis
exterioris elementalis inquantum homi-
nis,ab ipſis virtutibus cœleſtibus & elemē
tis,res omnis de nouo virtutem accipiēdo,
egredietur foras ipſa virt⁹ diuina inquātū
Deus:&in ipſis effectibus repentinæ cōbu-
ſtionis vniuerſalis, & reſurrectionis ſimul
ipſius humanæ naturæ,demōſtrata erit? vt
Mat. 24. dicit.*Et virtutes cælorum commouebuntur.* &c.
*& videbunt Filiū hominis venientē in nubibus cæli
cum virtute multa & maieſtate.* Vnde,hac in ra-
Iud. 6. tione & teſtimonio,*Dixitque ei Dominus:* (ad
Gedeonem redeundo)*Pax tecū:ne timeas, non
morieris:*&c.Pax tecū: quò ad ipsam veram
pacem,quæ tunc conſequenda eſt reſuſci-
tando:perpetuum prælīū carnis& ſpiritus
contrarietatem, ab originalis peccati fo-
mite cauſatam,totaliter euacuādo:in duo-
bus principibus decollatis,Madianitis,O-
reb,& Zeb,ad quos omnis hæc victoria re-
ducitur,ſignificatum:fructus terræ ,(id eſt
terræ generationis humanæ ad vitam æter-
nam operando)per mille vias perpetuò de
ſtruētibus. Pax tecū(Angelus ad Gedeonē
dicit)ne timeas,non morieris.Et conformi
ter Chriſtus,diſcipulis ſuis,& in eodē my-
Luc. 24. ſterio, *Pax vobis: ego ſum,nolite timere.*&hoc,
poſtquā reſuſcitatus fuit:& nunquam,vs-
que tunc ipſe tali pacis ſalutatione vſus eſt:
in ipſius veræ pacis teſtimoniū,quā natura
humana vltimo die cōſequutura eſt ,in me
rito & virtute ſua infinita,ad gloriam &vi
tam æternam reſuſcitando,myſteriosè ob
ſeruatū Et conformiter,eodē in myſterio,
ipſa tuba Chriſto ,diuina & humana,in ſi-
milibus effectibus reſurrectionis ſpiritua-
lis,aut corporalis,nunquam ipſe,vsque ad
annos triginta ætatis ſuę vſus fuit.vt ſcrip-
Luc. 3. tum eſt.*Et ipſe Ieſus erat incipiens quaſi annorum
triginta,vt putabatur,filius Ioſeph.* &c. Et tūc ab
ipsa Dei tuba,pro filio ſuo publicatus fuit.
Factum eſt autem(primùm dicit)*cum baptizare-
tur omnis populus,& Ieſu baptizato,& orante , a-
pertum eſt cælum:& deſcendit Spiritus ſanctus cor-
porali ſpecie ſicut columba in ipsum : & vox de cælo
facta eſt:Tu es filius meus dilectus,in te complacui
mihi.* Et ipse Ieſus erat incipiens quaſi anno
rum triginta,vt dictum eſt.Et conformiter
in ſequenti capitulo ; *Et regreſſus eſt Ieſus in
virtute Spiritus in Galilæam,& fama exijt* (ecce
tuba)*per vniuerſam regionem de illo:*cùm vsque
tunc,myſteriosè,per triginta annorū ſpa-
tium,ſilentium obſeruaſſet :vitam mundi,
per tres decimales plenitudines diſtribu-
tam,legis innocentiæ,legis ſcriptæ,& gra-
tiæ ſignificantium.in puncto quo filius Dei
miſſus eſt in mundum,cum omni plenitu-
dine gratiæ & temporis determinati, (ſi-
cut gloriæ,homo non peccando)iam com-
pletæ:& propter defectum numeri electo
rum,ab ipso benigno ſaluatore,cum noua
occaſione vniuerſalis ipſius culpæ redem-
ptionis,moriente,& reſuſcitante,prolon-
gatam.Vnde,cum ipſius complementi pū-
ctus aduenit,Apertum eſt cœlum:(vt dicit)
& vox de cœlo facta eſt.&c.Aperietur cœ-
lū,in totali ipſius humanæ naturæ ingreſ-
ſu,in corpore & anima reſuſcitantis:audi-
ta ab omnibus voce(bonis,& malis)ipſius
terribilis tubæ Verbi incarnati: qui tunc,
in ipſo excitanti æternæ reſurrectionis ef-
fectu,totaliter pro Dei filio publicat⁹ erit:
& ipſe æternus Deus , totaliter in carne,
manifeſtatus.Vnde ipſe ſaluator , *Amen a* Ioan. 5.
*men dico vobis,quia venit hora,& nunc eſt,quando
mortui audient vocem Filij Dei : & qui audierint,
viuent.* et cætera. Hoc : inquantum ad re-
ſurrectionem à morte peccati , ad vitam
gratiæ.ſicut per Apoſtolum : *Et vos cum* Col. 2.
mortui eſſetis in delictis,& cætéra: conformi
ter Chriſtus concludendo ,& qui audie- Ioan. 5.
rint,viuent c.6.quia,mortui , non audi-
unt)per medium . ipſius tubæ præſentis
prædicationis ſuæ Euangelicæ ,tunc incep-
tam, (vt dicit , & nunc eſt .) effectum.
in ipsa præſenti tuba, dilatatam futuram
& vltimam reſuſcitantem in vita æterna,
ſuæ,

ſuæ virtutis & potentiæ, comprehendendo: vltra conſequentem ſuorum prædica-
Luc. 1. torum apoſtolicorum, alij populi gentilis, qui in tenebris & vmbra mortis ſedent: vt ſcriptum eſt: etiam vſque tunc, in morte cæcitatis peccati, permanentes. *Nolite mirari hoc* (per ſanctum Ioannem) *quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis ſunt, audient*
Ioan. 5. *vocem Filij Dei:* &c. Hoc, quò ad ſecundum & vltimum ipſius excitantis tubæ effectum, in vltimo vniuerſalis reſurrectionis & iudicij die: in illa additione, Qui in monumentis ſunt, ſignificatum: ſicut conformiter concludit, *Et procedent qui bona fecerũt, in reſurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in reſurrectionem iudicij:* hos mortuos, morte corporali, iam ſepultos, ab illis alijs mortuis morte ſpirituali peccati, diſtinguendo. Itaque, ipſa terribilis tuba, qua vltimo die vſurus eſt: omnes dormientes mortuos, in cinerem & puluerem conuerſos, excitans, reſuſcitando: non debet eſſe ex illis materialibus & artificialibus, quibus mundus vtitur: cum violento flatu humano, artificioſè operatis: ſed eſſe debet illa eadem ſpiritualis et diuina ipſius Verbi incarnati illis verbis, Audient vocem Filij Dei, indicata: ex quatuor elementis, inquantum hominis, et quatuor attributis diuinis, inquantum Dei, (vt dictum eſt) in ipſis quatuor elementis ſignificatis, conſiſtens: qua ipſe omnipotens Deus, in ipſis effectibus reſurrectionis in gratia, à morte ſpirituali peccati: et reſurrectionis in gloria, et vita æterna, à morte corporali naturaliter.
Gen. 3. vtitur, non per violentum flatum humanum, inquantum homo: ſed per ſuauem & viuificantem Spiritum diuinum, inquantum Deus, effectum. vt dicit, quò ad primum effectum, *Et regreſſus eſt Ieſus in virtute*
Luc. 3. *Spiritus in Galilæam, & fama exijt* (ecce tuba) *in vniuerſam regionem de illo.* cui tertiæ perſonæ, et reciproco amori Spiritui ſancto, vitæ æternæ ipſius æterni Dei, trini & vnius in communi vnione vnius ſolius vitæ æternæ, à Patre, & à Filio procedenti, ipſi effectus nouæ viuificationis corporis & animæ ſimul, à morte ſpirituali, ad gratiam, & à corporali, ad gloriam, et vitam æternam reſuſcitando, particulariter attribuuntur. quod ab ipſo diuino Spiritu, per ſanctam Eccleſiam Romanam, ſuam dilectam ſponſam vniuerſaliter docetur, dicente: *Credo in Spiritum ſanctum Dominum, & viuificantem: qui ex Patre Filioque procedit.* Cur Spiritum ſanctum, particulariter Dominum, et viuificantem? Ratione duplicis dominij, per gratiam et gloriam, ſuper ipsam carnem: per peccatum perditi: quæ duo dominia per ſacramenta in remiſſionem peccatorum recuperata ſunt: homine conformiter ad diuinam legem et charitatis formam ad vitam æternam liberè et obedientialiter operante, et ipſa carne viuificanter in ſui rationalis ſpiritus vnione reſurgente. et ſimiliter Dominum, et viuificantem, in futura per gloriam dominatione, in perfecta ipſius diuinæ legis obſeruatione: ſicut bis dicit, *Pax vobis:* et iterum, *Pax vobis:* (& *inſufflauit, & dixit: Accipite Spiritum ſan-* Ioan. 20.
ctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: &c.) quò ad ipſos duos effectus donationis per gratiam et gloriam: ad quam permanentis charitatis formam, ipſa lex reducitur: et hoc in myſterio, dicitur, ipſo digito Dei Spiritu ſancto, ſcriptam eſſe. Dominũ et viuificantem: Id eſt, dominatione ſpirituali, cum viuificatione corporali, reſuſcitando, ſimul concurrente: et ſimul mortiferam cauſam contrariam ſenſualem præteritæ repugnantiæ, in ipſa ſpirituali per gloriam regeneratione, dominanter remouendo. Dominum, et viuificantẽ, per innocentiam, ante peccatum: quando ipſum Verbum Patris, per quod omnia facta ſũt, ratione incarnationis ſuæ, primum hominem et primam tubam humanam, ex ipſa elementali materia formando, primum per medium ipſius Spiritus ſancti, domi-

nante-

ſanter remouendo Dominum, & viuificantem per innocentiam, ante peccatum: quando ipſum Verbum Patris, per quod omnia facta ſũt, ratione incarnationis ſuę, primum hominem & primam tubam humanam, ex ipſa elementali materia formando, primùm per medium ipſius Spiritus ſancti, dominanter & viuificanter inſufflauit, in manifeſtatione extra ipſius Dei, ſicut conformiter dicit: Et inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitę, & factus eſt homo in animam viuentem. &c. Factus eſt homo: inquantum rationalis: In animam viuentem: inquantum ad ipſam viuificantem dominationem diuinam Spiritum ſanctum, in ipſius rationis vſu, & dominante ipſius tubæ ſonitu, ipſe homo obediendo: omnem hunc cœli, terræ, & inferni, ambitum, reimplendo. Dominum, & viuificantem poſt peccatum, in promptis effectibus conſecutionis redemptionis ipſius culpæ: cum hac in ratione, ab ipſo Chriſto, vt particulari redemptore, promiſſus eſſet: & in teſtimonium primi & ſecundi effectus viuificantis manifeſtationis in carne, ipſius vitæ Dei, per gratiam & gloriam, in nouis linguis ignis & repentino ſonitu, Eccleſiæ ſuæ fideli congregatæ, repentè miſſus: repentinam ipſius tremendi fulguris apparitionem ad mundum iudicandum demonſtrando: & ſimul ipſos vniuerſales prædicatores apoſtolicos, donec mundus ſtabit, in nouas tubas ipſo vehemẽte Spiritu gratiæ & lucis diuinæ reimplendo. vt dicit: *Et factus eſt repentè de cœlo ſonus, tamquam aduenientis ſpiritus vehementis, & repleuit totam domum vbi erant ſedentes.* Et conformiter per Dauidẽ, quò ad conſequentem ipſius gratiæ effectum, per medium ipſius vniuerſalis euangelicę prædicationis, & ſacramentorum conſecutę: *In omnem terram exiuit ſonus eorum: & in fines orbis terræ verba eorum.* Dominum & viuificantem, in vltimo effectu per gloriam, reſuſcitando: Non quò ad ipsam vocem, et ſonitum ipſius tubæ humanæ elementalis ſolùm, inquantum homo: quæ quatriduanum mortuum Lazarum non reſuſcitauit, quamuis magna: vt dicit, *Voce magna clamauit, Lazare veni fòras*: ſed quò ad ipsã dominationem ſpiritualem viuificantem ipſius carnis, per gratiam et gloriam, (vt dictum eſt) inquantum Deus: in ipſius diuinæ legis obſeruatione, ipsum Deum perfectè amando & obediendo demonſtratã: et ipſi reciproco amori æterno Spiritui ſãcto, vt formę ipſius legis, et vitæ ipſius ęterni Dei, trini et vnius, in perſonarum diſtinctione, particulàriter attributam. Quia: ſicut ipsa noua vnio exhalatorum elementorum, et ipſius nouæ carnis, cum ſuo ſpiritu et anima propria, ipſi naturæ diuinæ tubæ, et quatuor attributis ſuis, in eſſentiæ vnitate attribuitur: per medium ipſius elementalis ſacri corporis ipſius ſaluatoris: humanæ redemptionis inſtrumenti, effectum: in quibus quatuor virtualibus elementis, ipsa quatuor attributa (vt dictum eſt) ſignificata ſunt: Ita etiam, ipsa noua viuificatio et vita corporis et animæ ſimul, reſuſcitando: ipſi Spiritui ſancto, reciproco amori et vitæ æternæ ipſius æterni Dei, à Patre, et à Filio procedenti, attribuitur. in ipſa perpetua innocentiæ vita, ab ipsa tam rationali, quàm concordante et diſtincta carnis et ſpiritus vnione, in diuinæ legis obſeruatione, vterque naturaliter, et reciprocè ſe amando, et appetẽdo, diſtinctè procedente, teſtificatum. et ſimiliter ipsum profundum trinitatis Dei myſterium, ſignificatum. Ita quod, ipſa terribilis tuba, qua Chriſtus in vltimo die vniuerſalis reſurrectionis et iudicij vſurus eſt, non erit ex illis artificialibus, quibus mundus vtitur, vt dictum eſt: ſed naturalis et diuina ipſius tremendi iudicis, Dei et hominis, attributiua et elementalis ſimul, in ſeipſo conſiſtens: in virtute et potentia ſua, intra, et extra, viuentem naturã humanam, conſumens: et eodem in puncto, de nouo ſimul cum dormientibus corpori-

Gen 2. · Act. 2. · Pſal. 18. · Ioan. 11

poribus,de morte,ad vitam æternam exci-
Luc. 17. tans. Vnde intrat,*Vbicumque fuerit corpus:illuc congregabuntur & aquilæ.* Id eſt, in ipsa reſurrectione,Chriſtus,ſeipſum ſoli,& ipſos reſuſcitatos electos,aquilis,propter naturalem earum virtutem fixè ſolem aſpiciendi,metaphoricè comparando. & eò magis
Apo.1. tunc,ipſe verus ſol,ſicut ſol lucet in virtute ſua,vt ſcriptum eſt,manifeſtè apparendo: omne caliginoſum mortalitatis futuræ impedimentum,reſoluendo.Vbicumque fuerit corpus,(ecce tuba) illuc congregabuntur & aquilæ.Dictum buccina & tuba Dei, reſuſcitatum Domini corpus,metaphoricè,ratione quod ſit cum natura diuina, ſicut cũ anima,indiſſolubiliter vnitũ.&ſicut vbi eſt ſonans tuba artificialis,ibi breuiter militans equitatus congregatus eſt:ſic,vbi cumque fuerit corpus,id eſt,ipſa naturalis humanæ naturæ tuba, ſimul diuinæ vnita, Chriſtus apparendo:illuc congregabũtur & aquilæ:eodem in puncto militãs equitatus aquilarũ ſuorũ electorũ, congregatus erit,reſuſcitando:Dictæ aquilæ etiã,ipſi electi in Chriſto congregati & vniti:ad differentiã ſeparatorum & diſperſorum veſpertilionum reprobatorum.ſicut illæ, obuiã Chriſto in aëra, ipſum iuſtitiæ ſolem, cũ omni dilecto affectu in gaudio æterno, fixè aſpicientes:Ita iſti,ipſam lucem,è contrario,confusè fugientes, & odio habẽtes, in tenebroſis fixuris durarũ petrarũ profũdorum pectorũ eorũ, confusè & in æternũ patientes,qua in ratione congregationis bonorum,& ſeparationis malorum, ipſi varij effectus,ab ipſa virtuali tuba,& vnica cauſa et luce ipſius iuſti iudicis Dei et hominis,procedentes.*Dico vobis:*(ſicut primũ dicit)*in illa nocte erunt duo in lecto vno: vnus aſſumetur, & alter relinquetur: duæ erunt molentes in vnum: vna aſſumetur, & altera relinquetur: duo in agro: vnus aſſumetur, & alter relinquetur.*(Ideſt, aſſumetur in ſalutem , et relinquetur in perditionem) Reſpondentes dicunt illi: Vbi Domine? Qui dixit illis: (concludendo, vt dictum eſt)*Vbicumque fuerit corpus,illuc congregabuntur & aquilæ.*

CAP. CXIV.

HAEc noua carnis & ſpiritus vnio, & noua pax , in gloria & vita æterna reſuſcitando : perpetuum eorum prælium, & continuatam aduerſantiam, terminando:in illatam iucundè,quàm myſteriosa duorum fratrum,Eſau,& Iacob reconciliatione,præfigurata eſt.Duo fratres, ipſam carnem & ſpiritum ſignificantes,à materno vtero,id eſt,à mundi principio& primi humani conceptus , in originalis peccati diſcordia, vsque ad ipſum finem totalis ipſius culpæ euacuationis, ſemper aduerſantes. Igitur Iacob ad deſideratam patriam redeundo. & poſt longam peregrinationem ſuam ab ipsa diſcordia & inimicitia cauſatam , ad ſe fratri ſuo Eſau reconciliandum : ſancta ſcriptura dicit, quod primùm munera,ad eum placãdum
miſit:*Præceſſerunt itaque munera ante eum*,(id- Gen. 32.
eſt,inquantum ad præcedentia dona pretioſa ipſius humanæ redemptionis) *ipſe verò manſit nocte illa in caſtris.* &c. *Cumque maturè ſurrexiſſet,tulit duas vxores ſuas,& totidem famulas cum vndecim filijs , & tranſijt vadum Iacob.* (Hoc:quò ad partem ſecularem) *Traductiſque omnibus quæ ad ſe pertinebãt,mãſit ſolus:*(Hoc: quò ad ſpiritualem:ſicut concludit: manſit ſolus:vtrunque ſtatum comprehendendo. per quam viam ſeparationis ſpiritualis omnis illius quod eſt mundus, caro & dæmoniũ,peruenitur ad ipſos gradus nouæ vnionis & pacis per gratiam,&gloriam æternam,reſuſcitando. Vnde Apoſtolus:
Hoc itaque dico fratres:Tempus breue eſt:reliquum 1. Cor 7.
eſt,vt & qui habent vxores,tamquam non habentes ſint: & qui flent,tamquam non flentes : & qui gaudent,tamquã non gaudẽtes,&c. præterit enim figura huius mundi,à Domino certificatũ, conformiter
dicẽte.*Amẽ dico vobis:Nemo eſt,qui reliquerit do-* Mar. 10.
mũ,aut fratres,aut ſorores,aut patrẽ,aut matrẽ, aut

filios

ſilios, aut agros propter me, & propter euangelium, qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc: domos, & fratres, & ſorores, & matres, & filios & agros, cũ perſecutionibus, & in ſaeculo futuro vitã aeternam. etc. Id eſt, per ipsam viam contemptus et abſciſionis tranſitoriarũ rerum humanarum, ſpiritualiter militando: ad maiorẽ acquiſitionem et poſſeſſionem veniendo verarum ſpiritualium diuitiarum permanentis charitatis diuinæ: in ipſo tertio Patriarcha Iacob ſignificatæ. (Cum perſecutionibus: quia in illis vltimis diebus maiorum peccati tenebrarum, maiores erunt: et vt dicit, centies tantum, maximè duplicatæ) *& ecce vir luctabatur cum eo vsque mane.* Hoc: inquãtum ad ipsam communẽ carnis et ſpiritus aduerſantiam: à principio, vſq; ad mundi finem continuatam. Vſque mane: id eſt, vſque ad ipsum mane vniuerſalis reſurrectionis. vt ſcriptum eſt: Exurgam diluculò.

Pſ. 187. *Qui cum videret quod eum ſuperare non poſſet, tetigit neruum femoris eius, & ſtatim emarcuit.* Gen. 32. Id eſt, ipsum virtualem neruum fomitis originalis peccati: à principio, vsque ad finem ipſius mortalis generationis humanæ, ipſum ſpiritum rationalem ſtimulantem. in quo claudicãte femore et pede, mortalis ſua propagatio, in puncto illo interrupta, ſignificata eſt. ſicut ab ipsa ſacra ſcriptura declaratur, de ipso Iacob, dicente. *Cunctæ animæ, quæ ingreſſæ ſunt cum Iacob in Aegyptum, & egreſſæ ſunt de femore illius.* etc. Gen 46. & 47. Et conformiter, *pone manum tuam ſub femore meo:* etc. *Iura ergo,* inquit mihi. ipſam ſpritualem propagationem per gratiam, et gloriam, ab ipſo ſemine et femore ſpirituali veri Ioſeph Chriſti filij Dei, procedentem, comprehendendo. ſicut ſignificat, myſteriosè concludendo. *Quo iurante, adorauit Iſrael Deum, conuerſus ad lectuli caput.* Id eſt, adorauit ipsum regnantem Deum, et hominem, in ſanguine ſuo, Chriſtum. *qui habet in femore ſuo ſcriptum: Rex regum, & dominus dominantium.*

Apo. 19 *Dixitque ad eum:* (ad communem luctam redeundo) *Dimitte me: iam enim aſcendit aurora.* Gen. 32. *Reſpondit: Non dimittam te, niſi benedixeris mihi.* etc. Hoc: inquantum ad ipsam permanentiam communis maledictionis et luctæ ipſorum aduerſantiũ fratrum, carnis, & ſpiritus, durantibus mortalis vitæ præſentis tenebris, (vt dictum eſt) donec perueniat ipse finis vniuerſalis eorum diſſolutionis, moriendo: & principiũ ſimul, ipſius nouæ lucis, & aſcendentis auroræ, in noua vnione pacis & benedictionis, ad gloriam & vitã æternã reſuſcitando. Noua vnio, dominantis viuificationis & pacis: ipſi permanenti, & præualenti charitati, Spiritui ſancto, in ipso tertio Patriarcha, & præualente Iacob, ſignificato; attributa. ſicut declaratur, ſubiungendo: *Ait ergo: Quod nomen eſt tibi? Reſpondit: Iacob. Ait ille, Nequaquam, inquit, Iacob appellabitur nomen tuum, ſed Iſrael: quoniam ſi contra Deum fortis fuiſti, quantò magis contra homines præualebis?* &c. Qua ratione, contra Deum fortis fuiſti? Hac ratione: quia *charitas operit multitudinem peccatorum.* 1. Pet. 4. Fortis contra Deum: non contra Deum, reſpectu ipſius cõmunis infirmitatis ipſius charitatis & amoris in Deo, Spiritu ſancto, à Patre, & à Filio, procedente: ſed reſpectu deformium & contrariorum peccatorum, per ipſam permanentis charitatis viam, tectorum & remiſſorũ. & ipſos diſcordantes fratres, carnem & ſpiritum, ab ipſa mortali ſolutione vniuerſali, totaliter ſeparatos: in noua vnione & pace, ad vitam æternam reſuſcitantes, ſimul reducendo. ſicut concludit, dicendo. Et benedixit ei in eodem loco. Benedictio pacis, in gloria & vita æterna, reſuſcitando: ab ipsa vnica causa & charitatis æternæ fundamento procedens. ſicut ab omnium benedictionum auctore declaratur, dicente: *Venite benedicti patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi. eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare: ſitiui & dediſtis mihi bibere: hoſpes eram, & collegiſtis me: nudus, & cooperuiſtis* Matt. 25.

me:&c.& inquantum ad ipſius benedictionis effectum. *Vocauitque Iacob nomen loci illius*
Gen. 32. *Phanuel, dicens: Vidi Deū facie ad faciē, & ſalua facta eſt anima mea.* in quaviſione diuina, & fine noſtro Deo, ipſa gloria, pax, & vita æterna conſiſtit. *Eleuans autem Iacob oculos ſuos, vidit*
Gen. 33. *venientem Eſau, & cū eo quadringentos viros.* &c. Hoc: inquantum ad conſequentem effectū ipſius nouæ vnionis & pacis carnis, & ſpiritus: (vt dictum eſt) in ipſis duobus fratribus ſignificatorū: vltimò, ipſā tā communem, quā perſeuerantem luctam ſpiritualem, & vniuerſalem combuſtionem corporalem, conſequentem. Vidit, venientē Eſau. Id eſt, ipſā carnē & corpus humanū: puluerem, & cinerem factum, illicò de terra ſurgere, in ætate virili, & forma perfectiore, & cum eo quadringentos viros: id eſt, inquantum ad perfectionē ipſius nouæ & numeroſæ cōpoſitionis elementalis ipſius humanę naturæ, reſuſcitantis: de quatuor, ad decem, (ſecundū ipſa quatuor elementa, & ratione legis ſeruatæ) & de decem, ad centum, multiplicatæ. in ipſo centenario: innumerabilē ipſorum electorum numerū, ſignificando. ſicut conformiter, *Et congregabunt ele-*
Mat. 24. *ctos eius à quatuor ventis:* ratione ipſorum quatuor elementorum, (vt dictum eſt) & nouæ compoſitionis elementalis ipſius carnis & corporis humani, reſuſcitantis. Propter quod repentinum, factum, & nouam admirationē, *diuiſitque filios Lia, & Rachel,* &c. Id-
Gen. 33. eſt, *Sicut paſtor ſegregat oues ab hædis*: vt di-
Matt. 25. cit Dominus: bonos, à malis diſtinguendo. *Timuit Iacob valdè:* vt primùm dicit: ad figuram redeundo: in ipſa tam noua, quā repētina vnione ipſorum duorum fratrū, carnis & ſpiritus, recentem proximi præteriti prælij memoriam, & particularem ſtimulum ipſius fratris maioris, ipſius carnis, & maioris inimici ipſius ſpiritus, ſignificādo. *Currens itaque Eſau obuiam fratri ſuo, amplexatus*
Gen. 33. *eſt eum:* (ecce vnio) *ſtringenſque collum eius, & oſculans fleuit.* &c. Stringenſque collum eius. Id eſt, in ipſa particulari colli ſtrictione, vbi ipſa reſpiratio particulariter conſiſtit: vniuerſalem ipſius carnis, vbi ipſa anima diffusè incluſa eſt, ſignificando. Et oſculās fleuit. ſicut alio in loco, de ipſo Eſau: *Cumque eiulatu magnō fleret,* &c. per ipſas actiones Gen. 27. corporales, ſuam ſignificationem inquantum ad carnem, ab illa Iacob, inquantum ad ſpiritum, teſtificāter diſtinguendo. Vnde, è contrario, de Iacob, ſpiritum & animam noſtram ſignificante, quòd fleuerit, aut riſerit, non legitur. *Suſcipe benedictionem,* Gen. 33. *quam attuli tibi,* (dicit Iacob ad Eſau; figuratiuè, in perſona Chriſti, vniuerſalis ſaluatoris) *& quā donauit mihi Deus tribuens omnia.* Ternaria benedictio; homini ablata, ex puncto diſunionis ſuæ, peccanti: & ad ipſum innocentem Chriſtum ſaluatorem, originem & omnium benedictionum auctorem, reuerſa. & ab ipſo redemptore & figurato Eſa. 14. Iacob; homini, in puncto ipſius carnis & ſpiritus vnionis, in vltimo die vniuerſalis reſurrectionis & iudicij reſtitūta: cum, in omnibus ipſis perditis donis innocētiæ, gratiæ, & gloriæ, incomparabiliter reintegrante. Primogenitura & benedictio in Adamo, voluntariè ab ipſo & generatione ſua, renuntiata, de fructu vetito comedente: & ab ipſo innocente ſaluatore, mortuorum primogenito, homini; cū propria morte, vniuerſali culpæ, & pœnæ ipſius delicti, voluntariè ſatisfacienti, reſtituta. in ipſo primogenito Eſau, primogenituræ ſuæ, (et benedictioni ſimul) per gulam, voluntariè renuntiante: et ab ipſo Iacob, vltimò, vt dictum eſt, ipſi renuntianti inimico, in omni vnione et pace reſtituta, ſignificatum.

CAP. CXV.

Hic glorioſus effectus vniuerſalis carnis et ſpiritus vnionis, reſuſcitando: & iudiciū ſimul, immediatè, Chriſtus apparēdo, in ſua virtute et potētia effectū: vltra

Gen. 33. vltra particularem figuram Eſau,& Iacob,
iam narratam:in illo ſtupendo & vniuer-
ſali ſigno, Ioſue dato,Chriſti figuræ, tran-
ſitus electi populi ſui per Iordanem, ſicco
pede(Arca teſtamenti præcedente inquan-
tum ad præcedentem ſuam reſurrectionẽ)
Exo. 14. ſignificata ſunt. Quia: Sicut in illo primo
(etiam ſtupendo) tranſitu maris rubri, ſi-
gnificatus eſt primus effectus per gratiam,
de captiuitate peccati exeundo: per mediũ
figurati Moyſis,ſummi pontificis Romani,
vniuerſalis ducis & paſtoris in terra, Ec-
cleſiæ ſuæ ſanctæ,donec mundus ſtabit, &
virtualis virgæ authoritatis ſacerdotalis
Ioſ. 3. & ſacramentorum; Sic,in hoc ſecundo ſi-
gno fluminis Iordanis tranſitus; hic vlti-
mus effectus per gloriam,reſuſcitando, ſi-
gnificatus eſt. reducta ipſa natura humana
ad finem tædioſæ peregrinationis ſuæ,vni-
uerſaliter moriendo: & principium ſimul
ingreſſus ſui futuri in deſideratam terram
promiſſionis,& veram patriam cœleſtem,
vniuerſaliter etiam reſuſcitãdo:per ipſum
verum Ioſue Chriſtum, Deum & hominẽ,
viuorum & mortuorum iudicem, & vni-
uerſalem ſaluatorem, immediatè effectũ.
Vt dicit:*Igitur egreſſus eſt populus de tabernaculis*
ſuis,(ideſt, de proprijs tabernaculis corpo
ralibus;vniuerſaliter moriendo) *Vt tranſi-*
ret Iordanem:& ſacerdotes qui portabant arcam fæ-
deris pergebant ante eum. &c. *Populus autem incε-*
debat contra Ierichο:et ſacerdotes, qui portabant ar-
cam fæderis Domini.ſtabant ſuper ſiccam humum in
medio Iordanis accincti,omniſque populus per aren-
tem alueum tranſibat. Hoc: inquantum ad ipsã
vniuerſalem reſurrectionem: flumen con-
tinuatæ mortis humanæ interrumpentem.
ſicut,inquantum ad conſequens iudicium,
in capitulo ſequenti, ſubiungit, dicendo.
Ioſ. 4. *Quibus tranſgreſſis, dixit Dominus ad Ioſue: Elige*
duodecim viros ſingulos per ſingulas tribus, & præ-
cipe eis vt tollant de medio Iordanis alueo,vbi ſtete-
runt pedes ſacerdotum,duodecim duriſſimos lapides,
quos ponetis in loco caſtrorum, vbi fixeritis hac no-
Mat. 25. *cte tentoria.* &c. Hoc eſt: *Et ſeparabit eos ab inui-*
cem ſicut paſtor ſegregat oues ab hædis: &c. ipſum Ioſ. 4.
iudicium ſeparationis,& electionis bono-
rum.(vt dicit, *Et ſtatuet oues quidem à dextris*
ſuis,hædos autem à ſiniſtris) ipſis Apoſtolicis
ſancti ſui Euangelij prædicatoribus,hac in
parte,particulariter attribuendo. Duode-
cim viri electi:in quibus, vniuerſalitas ip-
ſorum prædicatorum Apoſtolicorum, do-
nec mundus ſtabit,intellecta eſt. Vt tollant
de medio Iordanis alueo duodecim duriſ-
ſimos lapides Duriſſimos: inquantum ad
immortalitatem & permanentem incorru
ptionem ipſorum corporum & carnis reſu
ſcitatæ. Sublatos de medio Iordanis alueo:
(vt dicit)& cum myſterio, Vbi ſteterunt pe-
des ſacerdotum. De medio Iordanis alueo:
ideſt, de centro ipſius mortalis dominij
peccati: inquantum quòd ipſa natura hu-
mana, in puncto illo, totaliter vita extin-
cta erit, vniuerſaliter moriendo. Vbi ſtete-
runt pedes ſacerdotum: inquantum ad ſpi-
ritualem dominationem vniuerſalem ip-
ſius Eccleſiæ apoſtolicæ:& correſpondentẽ
obedientiam(ſub pedibus eius)ipſius fide-
lis ſponſæ electæ.*Vt ſit ſignum inter vos: et quã-*
do interrogauerint filij veſtri cras, dicentes: Quid ſibi
volunt iſti lapides? reſpondebitis eis:Defecerũt aquæ
Iordanis ante arcam fæderis Domini, cum tranſiret
eum: idcircò poſiti ſunt lapides iſti in monumentum
filiorum Iſrael vſque in æternum. &c. Defecerũt
aquæ Iordanis ante arcam fœderis Domi-
ni.(ecce ſignum)cùm tranſiret eum. Ideſt:
Cum tranſiret Iordanem,moriendo,& ter-
tia die reſuſcitando: defecerunt aquæ Ior-
danis. Ideſt, peccatorum aquæ, inquantum
ad ipſam operatam redemptionem ex par-
te ipſius veri Ioſue ſaluatoris, in totalem
ipſorum redemptionem. flumus currens
continuatæ mortis humanæ & varietatis
aquarum peccatorũ:& ſicut à principio,&
primo peccatore Adamo, ipſam mortem
cauſante,originatæ: ſic in præſentis vitę fi-
ne,& vltimo tranſitu vniuerſali in puncto
moriendo & reſuſcitãdo: ante arcam fæde-
ris Domini,(vt dicit,ipſe Chriſtus apparẽ-

do)defecerunt aquæ Iordanis:ipſæ offenſæ ſimul cum humana vita ceſſabunt: omnia interrumpendo & terminando. qua in ratione totalis recõciliationis ipſius humanę Gen. 39. naturæ peccantis,cum creatore ſuo Deo: a principio,vſque ad ipſum mundi finem,ab ipſa perpetuò offenſo:arcam fœderis. Sicut alio in loco,arcum & ſignum fœderis: ex quatuor varijs elementis, inquantum homo,in varijs ipſius arcus cæleſtis coloribus demõſtratis: & ex quatuor varijs attributis,inquantum Deus, in ipſius quatuor varijs elementis ſignificatis,conſiſtens. Duo diſtincta,ſimul vnita: Ideſt,corpus,& anima:homo,& Deus: in duobus ſuprapoſitis Exo. 25. ipſius figurãtis arcæ Cherubin,ſignificatũ. Ioſ 4. *Alios quoque duodecim lapides* (vt antea dicit) *poſuit Ioſue in medio Iordanis alueo, vbi ſteterunt ſacerdotes,qui portabant arcam fœ'eris: & ſunt ibi vſque in præſentem diem.* Hi:inquantum ad partem reprobatam. Sicut illi alij duodecim, inquantum ad electos, foras eiectos in ſaluationem: hos alios è contrario, in idipſum centrum reducendo: in perditionem. I. Reg. 12. Sicut alio in loco: *Dominus mortificat & viuificat,deducit ad inferos & reducit.* Vnde ipſe fluuius Iordanis interpretatus eſt, Fluuius iudicij,aut demonſtratio, vel proiectio iudicij,ſiue deſcẽſio. Ideſt: Fluuius iudicij: in- Gen. 3. quantum ad ipſam continuatã mortem humanam: ſecundum originalẽ diuinã ordinationem,morte morieris, & cõſequẽs iudiciũ,(ipſe homo peccando) & in pulũerẽ reuerteris: vſque ad ipſum mundi finem, continuatè executum. Demõſtratio: inquantum ad ipſam figuratiuã demonſtrationem tranſitus mortis ad vitã,reſuſcitãdo:in trãſitu ipſius fluminis pede ſicco, ſignificati: per illudquod efficienter exequendũ eſt in vltimo die vniuerſalis reſurrectionis & iudicij: in Ioſue figuratiuè demonſtratum:& à figurato Ieſu,Chriſto,Dei filio,ipſum cõtinuatæ mortalitatis humanæ flumen, in totalem mortis deſtructionẽ, interrumpẽte: efficiẽter completum. Proiectio iudicij, ſiue deſcenſio. Hoc,inquantũ ad infelicem, & miſerabilem malorum partem, de medio iuſtorum aſperè & repentè ſeparatam: & ab ipſo tremendo iudice & iuſto ſuo iudicio proiectam & reprobatam: in ignem & infernales abyſſos deſcendentem. *Sic erit in conſummatione ſeculi.* (dicit Dominus) *exibunt angeli, & ſeparabunt malos de medio iuſtorum,* (vbi intrat, Proiectio iudicij) *& mittent eos in caminum ignis.* &cæt. vbi intrat,ſiue deſcenſio. Et conformiter per Dauidem: *Ideo non reſurgunt impij in iudicio:* (vbi intrat, proiectio iudicij) *neque peccatores in concilio iuſtorum.* vbi intrat, Deſcenſio: quæ eſt vltima ipſius fluuij Iordanis interpretatio. Deſcenſio: ideſt, ipſa pars impia & reprobata, in infernales abyſſos deſcendens: ibi, in cẽtro ipſius fluminis continuatæ mortis, in morte & pœna æterna,remanendo. Vnde, hoc in myſterio, vltra duodecim lapides de medio ſublatos vt dictum eſt,inquantũ ad partem electam: Alios quoque duodecim lapides(vt dicit)poſuit Ioſue in medio Iordanis alueo, vbi ſteterunt ſacerdotes, qui portabant arcam fœderis Domini:(inquantum ad partem reprobatam) & ſunt ibi vſque in præſentem diẽ.&c.in quo numero duodecimo, vtrorumq́ue lapidum, vniuerſalitas iuſtorum,& reprobatorũ, & varij effectus in reſurrectionẽ vitæ,(vt ſcriptũ eſt)vel in reſurrectionẽ iudicij, ſignificata ſunt. Alios quoque duodecim lapides poſuit Ioſue in medio Iordanis alueo, &c. Multa myſteria,in hoc facere,& dicere,incluſa ſunt. Alios lapides: non illius generis & qualitatis illorum aliorum electorũ. Vbi ſteterunt ſacerdotes. & non vbi ſteterunt pedes ſacerdotũ: ſicut primùm dicit, inquantũ ad illos alios electorum: ſpiritualem ipſius Eccleſiæ dominationẽ,& eorum obedientiã,ſignificãdo:& myſteriosè, ſuperbam ipſorũ reprobatorum inobediẽtiã,ab humili electorũ obedientia, diſtinguẽdo. Et ſunt ibi vſq; in præſentem diem. Ideſt, in ſpiritu: à primo iudicio, & morte prima.

Mat. 13. Pſa. 1. Exo. 24. Ioan. 5.

prima, particulariter moriẽdo: vſq; in præſentẽ diẽ iudicij vniuerſalis, de nouo in corpore & anima reſuſciſãdo: & in æternũ: ſecundò moriendo. Ideſt, ad electorũ differẽ-
Apo. 2. tiam: de quibus ſcriptum eſt: *Qui vicerit, non lædetur à morte ſecunda*. Et ſunt ibi vſque in præſentem diem. quia tunc, etiam egredientur ad reſumenda eorum corpora, vt in idipſum centrum reuertantur, (vt dicit, in medio Iordanis alueo) in ſecunda morte duplicatæ pœnæ corporis & animæ ſimul, in æternum patientes. Et cum myſterio etiã, immediatè ipſi reprobati condemnatorũ lapides, fuerunt à Ioſue Chriſti figura, quaſi in infernum, in ipſum fluminis centrum poſiti & demerſi. quia ad ipſum iudicem vniuerſalem particulariter pertinet, & ipſius ſentẽtiæ publicatio, & ſimul pronunciatæ ipſius pœnæ executio. Vnde eodem in puncto pronunciati iudicij, in nouam bonorum vnionẽ, & malorũ ſepara-
Mat. 25. tionem, dicendo Dominus: *Venite benedicti:* & *Diſcedite à me maledicti*: veriſque erit ipſa noua gloria, & noua pœna corporalis, addita: de nouo, (& nõ antea) per medium ipſorum elementorum, (ſicut dicit, in ignem ęternum) in ipſis corporibus humanis virtualiter diffuſorum, miniſtrata: vbi, noua cum virtute & potentia, ab ipſo mediatore Deo & homine communicata, renouata erunt in formã penetrabilẽ: gloriæ & pœnæ irreſiſtibilem. & tunc prophetatum de ipſo Chriſto complebitur, hac in
Luc. 2. parte dicens: *Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectionem multorum*. & hac in ratio-
Ioſ. 4. ne, Alios quoque duodecim lapides poſuit Ioſue in medio Iordanis alueo, vt dictum eſt: ad differentiam aliorum duodecim electorum: per medium duodecim virorum electorum, ipſos apoſtolicos ſui ſancti euangelij prædicatores, & Eccleſiam ſuam fidelem ſignificantium, de medio ſublatorum: & in humeris ſuis, ſicut dicit, In humeris veſtris, inquantum ad ipſius prædicationis euangelicæ pondus, donec mundus ſtabit, in ſalutẽ poſitorũ. *Domini ſunt cardines terræ* (de ipſis ſcriptum 1. Reg. 2.
eſt) *& poſuit ſuper eos orbẽ*. Iudices vniuerſales etiam, hac in parte, ſimul cũ ipſo Chriſto, Deo & homine: non obſtante, quod ad ipſum filium Dei & filium hominis, propriè pertinet, ſicut ipſa victoria: ipſum iudiciũ. conformiter concludendo: *Dominus iudicabit fines Terræ, & dabit imperium regi ſuo, & ſublimabit cornu Chriſti ſui*.

CAP. CXVI.

Statim autem poſt tribulationem dierum illorum Mat. 24.
Sol obſcurabitur (Sanctũ euãgelium dicit) *& luna non dabit lumen ſuum, & ſtellæ cadent de cælo, & virtutes cælorum commouebuntur: & tunc parebit ſignum Filij hominis in cælo: & tunc plangent omnes tribus terræ: & videbunt Filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa, & maieſtate*. &c. Statim autem poſt tribulationem dierum illorum ſol obſcurabitur, &c. Omnia hæc ſigna, quæ in mundi fine futura ſunt: in fine vitæ temporalis redemptoris ipſius mundi, inquantum homo moriendo, efficienter executa fuerũt: ipſa maiora vltimorum dierũ, prædicentia. Et hoc, ratione quod tunc, iam Gal. 4.
mundi finis peruenerat: in quo puncto finali plenitudinis temporis, exactè ſaluator & vniuerſalis ipſius mundi iudex miſſus fuit: & vt non concurreret cum ipſa plenitudine temporis, plenitudo numeri electorum, pro quibus bonis, (& non pro malis) ipſum tempus cum vita mundi conceſſum fuit, cũ à peccato impedita eſſet, ipſum tempus, & vniuerſale iudicium, vſque ad ſecundum ſuum aduentum, prolongatum fuit. Vnde, hac in ratione proſecutionis extra manifeſtationis ipſius Dei in carne, cauſæ principalis rerum omnium, ſolùm particulare bonorũ iudiciũ factum fuit, per gratiam, Chriſtus moriendo,

redemptionis ipſius ſaluatoris, eos totaliter condemnare venientis: *qui non venit animas perdere, ſed ſaluare*) (Luc. 9.) in nocte æterna ipſius ſecundæ mortis, remanentis. *Etiam: Amen.* Duo. Ideſt, Iuſtitia: & ipſius iuſtitiæ zelus. Iuſtitia dicit, Etiam: Ideſt, hoc etiam, nouæ pœnæ corporalis, ipſis iniuſtis, vltra ſpiritualem, eis adiunctum ſit, reſurgentibus, vt plangant, in æternum pœnā patiētes: ad (Prou. 31.) iuſtorum differentiam, *qui ridebunt* (ſicut ſcriptura dicit) *in ipſa die nouiſſimo*: in æternū fruentes. Zelus ipſius rectæ iuſtitiæ diuinæ dicit, Amen. Ita, ſit. *Et tunc parebit ſignum filij hominis in cælo.* Ideſt, ipſum ſanctæ crucis Chriſti iugum, quod in præſenti ſeculo, ipſis ſenſualibus impœnitentibus, reſpectu non patiendi paruam crucem trāſitoriam, durum & graue parebat: propter quod, ipſis malis exemplis, à multis vniuerſaliter fugatum erat, & à paucis, particulariter portatum: tunc parebit, in ſeculo futuro, reſpectu ipſius magnæ crucis ipſis paratæ, ignis & pœnæ æternæ, ſuaue & leue: & pro tali ab omnibus vniuerſaliter iudicatum erit. *Et videbunt Filium hominis* (concludendo) (quia, totum hoc concatenatum eſt) *Venientem in nubibus cæli cum virtute multa & maieſtate.* Venientem in nubibus cœli: id eſt, in nubibus cœleſtibus ſuorum electorū reſuſcitatorum, cum quibus, ab infernalibus carceribus liberatis, in primo ſuo aduentu: in cœlum aſcēdit. Sicut alio in loco: (Dan. 7.) *Et ecce cum nubibus cæli quaſi filius hominis veniebat, & vſque ad antiquum dierum peruenit: & in conſpectu eius obtulerunt eum.* Sicut declaratum eſt. Vnde, hac in ratione, correſpondenter (Mat. 24.) ſubiungit, concludendo: *Et videbunt Filium hominis in nubibus cæli cum virtute multa & maieſtate.* Ideſt: tantò magis ipſum iugum ipſius apparentis crucis Chriſti, in cœlo, reſpectu ipſius pœnæ æternæ, ab ipſis impœnitentibus ſenſualibus pro ſuaui & leui iudicatum erit, quantū quod tunc filium hominis crucifixum veniētem videntes, glorioſè in lucētibus nubibus cœleſtibus cruciferorum ſuorum ſequentiū, cum virtute multa & maieſtate: magnum bonū & gaudium cognoſcēt, quod in paucæ pœnæ cōmutationē, ab ipſis perditū: & ab ipſis iuſtis, acquiſitū eſt. *Et videbūt Filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa & maieſtate.* Sicut in alio loco, *Et veniet Dominus Deus meus, omnesque ſancti cum eo.* (Zac. 14.) Et hoc in ordine à Spiritu ſancto in vniuerſali ſua Romana Eccleſia obſeruatum eſt: à ſacro Papæ ſacello incipiendo, in omni tēplo & loco, vbi ipſum vniuerſale iudicium depictum eſt: ipſa crux in cœlo, & Chriſtus ſanctorū ſuorū nubibus circūdatus, & inſignibus martyrij & crucis, qua eū ſecuti ſunt, manifeſtè apparendo: & quaſi iudicēs ſimul, vniuerſales, pigritiā & ipſius mūdanæ turbæ impœnitentiam, tunc fruſtrà plangentis, condemnantes. (Matt. 19.) *Amen dico vobis* (ipſe dicit) *quòd vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione cum ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſrael.*

CAP. CVXII.

QVare rectiſſimè, (vt etiam de recto vſu ipſarum ſacrarum imaginū nonnulla diſſeramus, contra ipſam hæreticorum & infidelium turbam, ſemper errātē) Dominus alibi dicit, (Ioan. 12.) *Si quis mihi miniſtrat, me ſequatur: & vbi ego ſum, illic & miniſter meus erit.* Quod, ſi in cœlo & Eccleſia triumphāte, à noſtro duce generali Chriſto, ſtrenui ſanctorum ſuorū milites admiſſi ſunt: gloriæ ſuæ & honoris æterni triumphum, ipſis communicante: cur nō hic in terra admittet humilē ſponſam ſuā, Eccleſiam militātē, in exemplū, ſicut interceſſionem fideliū, in viua fide operantiū: ita in ſacris Templis & altarib. ſtatuas eorū & imagines collocare cū illa prima & primo exēplo ipſius Regis gloriæ, ad honorem & laudē ipſius æterni Dei? E quidē, vt victores bellatores, & trophæa ſimul ipſius victoris Chriſti, & teſtimonia, in æterni ſui regni acquiſitione, per eādē ſāctæ ſuæ crucis viā, gratia

mediáte militádo,acquiſita,admitti debét:
& eorũ ſtatuæ & imagines, ſicut ſacræ eo
rum reliquiæ,in ipſis ſacris Téplis& altari
bus,reuereter collocatæ; Non tamé cũ illo
honore & reuerẽtiali adoratione, ipſi ſoli
Deo,& ſoli Domino debita:ſed cũ illo,qui
debet illis,vt Dei ſeruis fidelibus,ſicut ipſe
dicit,& cũ illo religioſæ adorationis ordi-
ne,quẽipſa sãcta Eccleſia vſurpare cóſueuit,
in teſtimoniũ,pexẽplo noſtro,ipſius hono
ris & gloriæ quã in æternũ, ab ipſo Domi-
no in cœlo recipiũt,cũ iá in præmia le gau
Mat. 25. diũ ſui æterni regni ingreſſi ſint. Et hoc,nõ
per ordinationẽ humanã,poſt Verbi incar-
nationẽ,in terra,ſolũ obſeruatũ,ſed per di
ſpoſitionẽ diuinã,in cœlo,à mundi princi-
pio,& particulari ipſius Dei ordinatione,
in terra,(ſicut proximè dicetur.)in teſtimo
niũ quod ſe Verbũ incarnaturũ & hominẽ
facturũ erat:iã ſtatutũ & ordinatum. Sicut
clarè videtur in ſingularibus imaginib⁹ &
ſplẽdẽtibus luminaribus cęleſtibus,ſole &
luna,in figura humana demõſtratis:ipſum
incarnatũ Verbũ & verũ ſolẽ iuſtitiæ Chri
ſtũ,& ſanctã ſuam fidelium Eccleſiã huma-
nã in volubili & mortali vita præſenti, ſi-
gnificãtibus:ab ipſo creatore Deo, in ima-
gines perpetuas,& ornamẽtũ huius vniuer
ſalis tẽpli ſui cœlorũ & terræ,diſpoſitis &
ordinatis.illa,etiã notabilis & iucũda, lu-
centiũ ſtellarũ,& firmamenti,ab ipſo Deo,
Abrahamo demõſtrata, ſpiritualẽ ſeminis
ſui multiplicationem in Chriſto, & reſur-
rectionem in gloria,teſtificãs,ſimul cũ illa
lunę,cõcurrẽte:ad quam reducitur:vt ima-
go rei rationalis humanæ: eccleſiã ſuam,vt
dictũ eſt,ſignificans:illa reſplendẽtis ſolis,
in teſtimonium veræ lucis & gloriæ, quam
verus ſol & figuratus Chriſtus,tunc de no-
uo ipſi Eccleſię,& reſuſcitatis ſuis fidelibus
communicabit, in ipſis lucẽtibus ſtellis ſi-
gnificatis,omnia illuminãs Et tanto magis
nobis certificatum eſt, per voluntatem di-
uinã eſſe, ipſas ſolis & lunæ imagines in
cœlo,in forma humana,ſic euidẽter demõ-
ſtratas,quanto minus intelligitur cauſa,vn
de procedit ipſa diſtincta figura humana
oculorũ,ſuperciliorũ,naſi,& oris,quod de
mõſtrãt:quãuis aſtrologi dicãt,quod ab ali
qua ſimili diſpoſitionis forma maris & ter
ræ procedit: in ipſis lucentibus ſole & lu-
na,apparente:& hoc: myſterium non cõſi-
derãtes:hunc vniuerſalem archetypum, vt
dictũ eſt,naturaliter tantùm, & non ſpiri-
tualiter,ſecundũ ſuã ſignificationem,& te-
ſtimonium maiorum & ſupranaturaliũ ef-
fectuũ manifeſtationis creatoris in carne,
penetrãtes:in ipſo ſupernaturali effectu no
uæ eſſentiæ particularis,à cõmuni materia,
creatæ,teſtificatũ.quia ſi ita fuiſſet: ipſa i-
mago humana ſolis & lunæ,ſic perfecta nõ
eſſet:neque etiam,tam immutabilis: imò,
ſecundùm velocem eorum motum, ſæpius
trãſmutata eſſet.Sed verè res naturalis eſt:
ab ipſo authore naturæ Deo, in incarna-
tionis Verbi teſtimonium,ipſe ſol,& mani
feſtationis ſuæ vniuerſalis in carne , ipſa
luna,inquantum ad ſanctam ſuam eccleſi-
am,ab ipſo ſole(vt dictum eſt)& ſpõſo ſuo
Chriſto illuminatã,ſic creati. Vnde ipſe (vt
ita dicã)pictor cœleſtis,eos creãdo, (ſicut
natura accidentaliter in petris mixtis,ſecũ
dum varios earum colores,res varias, ſed,
imperfectas dipingit)ipſos claros & obſcu
ros fecit, maioris aut minoris lucis capa-
ces,formã,à materia diſtinguẽdo.& hoc:cũ
velit ipſe creator Deus,primũ facere ipſam
humanæ imaginis deſignationem in cœlo,
antequã hominẽ crearet,inquãtũ ad primũ
finẽ teſtimonij manifeſtationis ſuæ in car-
ne: Verbo ſe incarnante, cauſa principa-
li rerũ omniũ.Sicut dicit,*Feciſque Deus duo lu* Gen. 1.
minaria magna:luminare maius,(Ideſt, Chriſtũ
ſignificãs)*vt præeſſet diei: & luminare minus*,Id-
eſt Eccleſia)*vt præeſſet nocti.& ſtellas*.Ideſt:ip-
ſas ſtellas electas,eccleſiã triũphãtẽ, vt di-
ctũ eſt:in ipſo vltimo die, in gloria & vita
æterna reſurgentẽ.quod à Spiritu sãcto,to-
tũ cõfirmatur,dicẽte *Semel iuraui in sãcto meo,*
ſi Dauid mẽtiar:ſemẽ eius in æternum manebit. Et Pſal. 88.
thronus eius ſicut ſol(ecce)in conſpectu meo, & ſi-
cut

ſicut luna perfecta in æternum: & teſtis in cælo fidelis. In quo magno planeta, ipſum magnum Deum, & ſolem iuſtitiæ Chriſtum, ſignificante: profundum & incomprehenſibile trinitatis myſterium, & vnitatis ipſius Dei, teſtificatū eſt. in forma circulari: perſona Patris, ab æterno generātis, & natura diuina, in ſua æternitate & vnitate eſſentiæ. In forma humana: generatum Verbū eſt ſignificatum: in forma humana demonſtratū, ratione quòd ſe incarnaturum erat. In iucūdis radijs & ſplēdore, qui ab ipſo ſole egreditur, in forma circulari, & humana demōſtrato: Spiritus ſāctus, tertia perſona ipſius trinitatis, à Patre, & à Filio procedens, ſignificatus eſt. Hoc: inquantum ad ſacras imagines in cœlo, & ipſius Dei, & Verbi incarnati, Filij ſui, Eccleſiæ, & Crucis ſuæ ſāctæ, (ſicut declaratum eſt) & myſteriū ſanctiſſimæ Trinitatis & vnitatis ipſius Dei, et vniuerſalis reſurrectionis in gloria ipſorū electorum ſanctorum: in ipſo ſole, luna, & ſtellis, conſiſtentium. per particularē ipſius creatoris Dei prouidentiā, in teſtimonium manifeſtationis ſuæ in carne, finis principalis rerum omnium, à mundi principio, vſque ad ipſius finē, & operis redēptionis humanæ complementi, ſic ordinatū. in qua vltima & tremenda die. (vt dictum eſt) ipſa imago & ſanctæ crucis ſignum in cœlo apparebit, vt etiā vniuerſalis redemptionis inſtrumentū, & erit ſimul cū ipſo crucifixo ſaluatore, & cruciferis ſāctis ſuis, ab ipſa cæca hæreticorū & infidelium turba inimicorum ſuorū, cū lacrymis & vana pænitētia, ipſis inuitis, cōfusè & vniuerſaliter

Mat. 24. adorata. ſicut dicit, *Et tunc parebit ſignum Filij hominis in cælo: & tunc plangent omnes tribus terræ: & videbunt Filiū hominis venientem in nubibus cæli, cū virtute multa, & maieſtate.* Sicut inquantū ad ipſarum imaginum ſacrarum vſum, in terra, ordine ipſius Dei, ſimiliter introductum & ordinatum, ſancta ſcriptura dicit.

Exo. 25. *Arcam de lignis ſetim compingite, etc.* Hoc, inquātum ad partem materialem elementalem ipſius humanæ naturæ, in ipſum incarnatū Verbum aſſumptæ. ſicut ſignificat dicendo: *& quatuor circulos aureos, quos pones per quatuor arcæ angulos:* & cęt. in quibus, ipſa quatuor elementa, inquantum homo, & quatuor attributa diuina, inquantum Deus, ſignificata ſunt. *Duos quoque Cherubin aureos & productiles facies,* (ecce imagines) *ex vtraque parte oraculi.* Peto à te Iudæe, & Iudaizans, & à te hæretice & infidelis, ipſas ſacras imagines denegante, et ſimul ipſum Deum et ſanctos ſuos blaſphemante: Hi Cherubin, per Dei ordinem facti, et ſuper arcam teſtamenti, in loco reuerentialis adorationis poſiti, et collocati: realiter Cherubin erant? Depicti erant? (tibi græco, cui non placent imagines productiles, & ſtatuæ, in Eccleſia Dei): aut verè productiles et ſtatuæ erant? Reſpōde quod tibi placet: certè negare nō potes, quòd realiter Cherubin non erant. ſed ipſorum Cherubin imagines. & quòd non erant depicti: (attendite græci) ſed verè productiles, ſtatuales. vt dicit, *Duos quoque Cherubin aureos & productiles facies, ex vtraque parte oraculi.* Dicit etiam ſancta ſcriptura. *Simulacra gentium argentum, & aurum, opera manuum hominum. Os habent, & non loquentur: oculos habēt, & non videbunt.* etc. et alio in loco, *Confundantur omnes, qui adorant ſculptilia: & qui gloriantur in ſimulacris ſuis.* Igitur, ſibi Spiritus ſanctus contradicit? Abſit. Ecce omnis rei reſolutio. *Ego ſum Dominus Deus tuus,* (primū dicit) *qui eduxi te de Terra Aegypti de domo ſeruitutis: Nō habebis deos alienos coram me. Non facies tibi ſculptile, neque omnem ſimilitudinem quæ eſt in cælo deſuper, & quæ in terra deorſum, nec eorum quæ ſunt in aquis ſub terra. Non adorabis ea, neque coles. & cæt.* Has imagines, et reuerentialem falſorum Deorū adorationē prohibet Dominus: et hoc primum præceptum eſt, Nō habebis deos alienos. Hoc eſt ſecundū: (ideſt, in hoc particulare) ipſum primum præceptum declarās, inquantum ad veras imagines, quas vult quòd in ſancta ſua Eccleſia ſint: *Duos quoque Cherubin aureos & productiles* Exo. 25.

Pſ. 113. Pſa. 96. Exo. 20.

faciet. Quare, in illo primo præcepto, dicit, non facies: & in hoc dicit, facies? (Iam id declarat) Quia in illo modo, habebis deos alienos & falſos corã me: me verũ Deũ, denegãs: ſed hoc modo, & cũ hoc recto fine, verũ Deũ habebis, & propriũ tuũ, interius & exterius cõfitẽs: imaginẽ veri ſaluatoris filij mei Verbi incarnati habẽdo: in ipſa arca & Cherubin, ad quos, vt pars, in ipſa imagine, rei rationalis, res omnis reducitur, ſignificatũ: qui te educturus eſt de vera peccati captiuitate, in illa Aegypti, figurata. Et hæc eſt omnis rei reſolutio: & res omnis ab ipſa ſapiẽtia æterna, ad tẽpꝰ & locũ ſuũ, ꝓuiſa & ordinata eſt. Primũ lex data fuit, in cognitionẽ & debitã ipſius veri Dei adorationẽ: oẽs alias falſorũ, & indirectæ adorationis, vniuerſaliter excludẽdo, & hoc, ad tempus & locũ ſuũ, ſubitò quòd populus ſuus electus ad montẽ Sinai peruenit: vnde ipſa lex, cũ teſtificãtib. ſignis ipſius legislatoris

Exo. 19. Dei, donãda erat. Sicut dicit, *Mẽſe tertio egreſſionis Iſrael de terra Aegypti, in die hac venerunt in ſolitudinem Sinai.* &cæt. *Moyſes autem aſcendit ad Deum, vocauitque eum Dominus de monte, & ait: Hæc dices domui Iacob, &c. Et ſint parati in diem tertium:* &c. ita quod, menſe tertio: & in die tertio. (Omnia dici nõ poſſunt) Ideſt, ipſius legis finẽ, Chriſtũ, & ipſius reſurrectionis cõplemẽtũ, tertia die reſuſcitãtẽ, ſignificãte. Et ad particulare ipſius legis veniẽdo, Nõ habebis deos alienos corã me. &c. Poſtea, inquãtũ ad effectuale ipſius legis complemẽtũ, circa debitã ipſius veri Dei adorationẽ: cõueniente ſacrificij loco ordinato: arcã & imagines ordinauit, quibꝰ in Eccleſia ſua vſuri erant, in ipſa adoratione & recognitione ſua. Vt dicit: *Arcã de lignis Setim cõ-*

Exo. 25. *pingite*, &cæt. *Duos quoq; Cherubin aureos & productiles facies*, &c. è contrario eius, quod à principio obſeruatum fuit: in quo, cum peccatum, neque peccator vllus eſſet, primùm ſanctuarium factum fuit, & vniuerſale templum cœlorum & terræ, & imagines ſimul ſolis, lunæ, & ſtellarum, in quibus ipſe creator Deus, (vt dictum eſt) cum Eccleſia ſua futura, ſignificatus erat. & vltimò, homine creato, lex facta fuit: vt ipſe homo, ſine mora aliqua, cum intelligentia ſua vniuerſali, & particulari libero arbitrio, ipſam legem ſeruando: tam in ſeipſo, quàm in omnibus alijs rebus creatis, & in ipſo homine incluſis, perpetuum laudis ſacrificiũ Deo creatori ſuo offerret, in perpetuã ſuã conſeruationem, quod ſacrificiũ, in homine per peccatũ deficiendo: non propter hoc cauſa & occaſio ipſius laudis defecit, inquãtum ad ipſum tã perpetuum, quàm vniuerſale exemplum. Vnde Spiritus ſanctus: *Benedicite omnia opera* Dan. 3. *Domini Domino: Laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.* &c. *Benedicite ſol & Luna Domino: benedicite ſtellæ cæli Domino.* &cæt. Hoc, non ſecundùm ipſas res irrationales: ſed ſecundũ ipſum finem principalem eorum rationalis ſignificationis ipſius Dei, & laudantis Eccleſiæ ſuæ: vt dictum eſt. Sicut per Dauidem conformiter: *Laudate eum ſol &* Pſa. 148. *luna: laudate eum omnes ſtellæ & lumen. Laudate eum cæli cælorum: & aquæ omnes, quæ ſuper cælos ſunt, laudent nomen Domini.* & in vltimo pſalmo, concludenter ipſam figuram declarando: *Laudate Dominum in ſanctis eius: Laudate eum in firmamento virtutis eius.* Ideſt, non ſolùm in ſignificante firmamento & octauo cœlo ſtellato, in quibus ſtellis fixis, ipſi ſancti, (vt declaratum eſt) & effectus reſurrectionis eorum in gloria ſignificatus eſt: ſed in ſignificato firmamento et illuminante ſole iuſtitiæ Chriſto: omnia in ſeipſo vniuerſali ſaluatore continente, prima cauſa inquantũ Deo, efficiẽte: omnibus, ſuam gratiam et gloriam communicante. ſicut etiam, proximè dicendo, inquantũ ad ipſum effectũ reſurrectionis in gloria: *laudate eum in pſalterio & cithara.* etc. (et Pſ. 56. alio in loco, *Exurge gloria mea, exurge pſalterium & cithara*) Illi ſuperiori correſpondẽdo, laudate eum ſol et luna: in quibus anima et corpore, vnitè et laudabiliter reſurgeã-

ſurgentibus,in ipso pſalterio& cithara in-
tellectis:ipsa natura diuina, & natura hu-
mana in Chriſto,(ſicut in ipso ſole & lu-
na) ſignificata eſt. & in ipſis vniuersalibus
aquis,quæ ſuper cælos ſunt:(vt dicit) ipsa
Ecclesia triumphans(ad differentiam ſup-
poſitarum aquarum, inquantum ad mili-
tantem) præfigurata eſt. vt ſcriptum eſt: *Et*
Gen. 1. *fecit Deus firmamentum,diuiſitque aquas,quæ erant*
ſub firmamento,ab his,quæ erant ſuper firmamētum.
Vocauitque Deus firmamentum,cælum.&c. & in
ipſis cœlorum cælis,(ſicut dicit) vniuer-
ſalis creator, vnus, & trinus, intellectus
eſt. Vnde ſciendum eſt,quòd cœli, catholi-
cè & fideliter loquendo,duodecim ſunt. ſi-
cut ſupra: in pſalmi decimi octaui expoſiti-
one,declaratum eſt. In ſeptem primis infe-
rioribus:ipſa hebdomadalis natura huma-
na ſignificata eſt. ſequens deinde octauum
cœlum ſtellatum, firmamentum dictum,
eſt in imaginem & figuram ipſius vniuer-
ſalis reſurrectionis in gloria ipſorum ele-
ctorum:in quibus lucentibus ſtellis fixis,
ipſa glorificata corpora ad vitam æternā,
ſignificata ſunt:ab ipso reſplendente ſole
Chriſto Deo & homine, (ſicut ipſæ ſtellæ
à materiali)æternò illuminata. poſteà ſunt
alij tres cœli ſuprapoſiti, qui vndecim fa-
ciunt:cæli cœlorum.(ſicut propheta dicit)
in diuina eorum ſignificatione: inuenti à
catholico Domino Alfonſo, Aragoniæ Re-
ge, Sapiente dicto hoc, ab omnibus alijs
aſtrologis per experientiam receptum, &
approbatum. Et multa cum ratione,
non ab ipſis Ariſtotelicis, & alijs infideli-
bus aſtrologis,ſed à chriſtiano & catholi-
co Rege inuenti,cum in ipſis tribus cœlis,
cœlorum & terræ creator,trinus & vnus
Deus,figuratus ſit,quo in myſterio, in nul-
lo ipsorum,ſignum non inuenitur, (ſicut
in alijs cœlis)nec figura aliqua, per quam
inter ipſos variati ſint:conformiter ipſius
Atha. Trinitatis ſcripto,dicenti: *Qualis Pater,talis*
Filius,talis Spiritus ſanctus.(poſtea,duodecimū
empyreum cœlum,immobile & æternum

ſequitur)Vnde hæc in ratione: *Laudate eum*
cæli cælorum: & aquæ omnes quæ ſuper cælos ſunt,
laudent nomen Domini. omnia myſterioſè ad
ipsos tres cœlos ſuprapoſitos, diſtinctam
imaginem ipſius trini & vnius Dei,& ad i-
pſas vniuersales aquas ſanctæ ſuæ Eccleſiæ
triumphantis,& militantis, reducendo.
producta,ipsa volatilis Ecclesia ſpiritualis,
gratia mediante, ab vniuersalibus huius
mundi tribulationum aquis. *Producant aquæ* Gen. 1.
reptile animæ viuentis,(ſcriptura dicit) *& vo-*
latile ſuper terram (id eſt, ſuper omnem affe-
ctum terrenum)*ſub firmamento cæli.* & per
hanc ſtrictam martyrij viam, & pœniten-
ter viuendo,ad altitudinem ipſius duode-
cimi empyrei cœli veniendo: vniuersali-
ter in gloria& vita æterna reſuſcitādo Va-
riæ præmiorum beatorū aquæ:(quæ ſuper
cœlos ſunt,vt dicit)ipſi ſiti charitatis& de-
ſiderij amati Dei correſpondentes. Vnde,
inquantum ad militantem,cum ipſis prædi
catoribus apoſtolicis vniuersaliter loquen
do:*Haurietis aquas in gaudio de fontibus ſaluato* Iſa. 12.
ris.& inquantum ad triumphantem,& vni
uerſalem vtriusque Eccleſiæ vnionem re-
ſuſcitando:*Vox Domini ſuper aquas, Deus maie-* Pſ. 28.
ſtatis intonuit: Dominus ſuper aquas multas. Vnde
ipse vniuersalis ſaluator,conformiter: *A-* Ioan. 5.
men,amen dico vobis,quia venit hora, & nunc eſt,
quando mortui audient vocem Filij Dei. &c. pri-
mam & particularem mortem ſpiritualē
peccati,& ſecundam vniuersalem corpo-
ralem,comprehendendo:& tunc:Vox Do-
mini ſuper aquas,inquantum ad electos.
Sicut alijs in locis,*Et aquæ omnes, quæ ſuper cæ-* Pſ. 148.
los ſunt laudent nomen Domini. Et thronus eius ſicut Pſal. 88.
*ſol,& ſicut luna perfecta in æternum.*in quibus i-
maginibus cœleſtibus ipſius ſolis & lunæ
in forma humana:ipsū Verbū incarnatum
Dei filius,(vt dictū eſt)& eccleſia eius ſan-
cta,(ſicut in ipſis cœlis, ſtellis & aquis) à
principio,in teſtimonium manifeſtationis
ſuæ in carne,ſignificata ſunt. Vnde,dicere,
quod ipſa ſancta Romana Eccleſia malè
facit ſacris imaginibus vtendo,ipſius Chri-

cente ætate, qui, cum diu Deum oraſſet in templo ſancto ſuo, adiutus etiã ipſis veris exẽplis, & occaſione verę contemplationis ipſarum ſacrarum Chriſti et ſanctorũ ſuorum imaginũ: de terra ſurgendo, vbi ſemper genibus flexis fuerat, cum eadem debita adoratione reuerentiali, eas omnes oſculabatur: ita quòd, illas ad quas peruenire non poterat, neceſſitate, et non temeritate, cuſpide baculi tangendo, illas deuotè oſculabatur. & ad altiores, quas baculo attingere non poterat: pileum proiiciendo, & hoc modo eas tangendo, eas humiliter oſculabatur. omnia deuotè faciendo in honorem & gloriam ipſius viui & veri Dei, & glorioſorum ſanctorum ſuorũ: apud ipsam diuinam maieſtatem, in cœlo viuentiũ, noſtrorũ propriorum & verorũ interceſſorũ. & ratione ipſius manifeſtationis Dei in carne, & meriti eorum acquiſiti, per eandẽ ſanctæ crucis viam, patienter, & pœnitenter operantes: (hæretici intelligite) magis quàm impaſſibiles angeli glorioſi, nobis propinqui. Ita quòd in memoriã & teſtimoniũ tãti beneficij viſibilis manifeſtationis in carne, vult ipse inuiſibilis Deus, in ſacris imaginibus viſibiliter adorari.

Et de hoc, vltra allegata, multa alia exempla in eadem ſacra ſcriptura habemus. Scitis quid Eſaias dicit, (vltra id quod dicit Ezechiel, & ſanctus Ioannes: qui tres prophetæ, (vt declaratum eſt) omnes concor

Iſa 6. dant) *Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum & eleuatum: & ea, quæ ſub ipſo erant, replebãt templum. Seraphin ſtabant ſuper illud: &c.* Et Da

Dan 7. niel, ſimiliter: *Aſpiciebã donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit: veſtimentum eius candidum quaſi nix, & capilli capitis eius quaſi lana munda: thronus eius flamma ignis: rotæ eius ignis accenſus. &c.* quæ viſiones, ipſius Dei non erant: ſicut ſupra declaratum eſt: ſed imagines erant, ad ſimilitudinem ſuam, per medium angelici miniſterij & variorum elementorum, quaſi depicta variorum colorum imago, ſic compoſitæ: per medium quarum viſibilium imaginum, voluit ipſe inuiſibilis Deus, in teſtimoniũ manifeſtationis ſuæ in carne, ſe ipſis prophetis manifeſtare, & ab eis viſibiliter adorari. Iam intellexiſtis etiam de illa alia imagine, quam Seraphicus ſanctus Franciſcus in monte Aluerniæ de cœlo veniẽtem vidit, (tunc, particularem ſuam quadrageſimam ſancti Michaelis Archangeli ieiunans) quaſi ſpeciẽ vnius Seraphin (ſicut legenda eius narrat) ſex alas tam fulgidas quam ignitas habentem: &c. non ſolùm alatus, ſed & crucifixus apparuit. clarum etiam eſt, quod non erat ipſe Chriſtus glorioſus, ad dexteram Patris ſedẽs: ſicut in ſcripto ſupra Ezechielem, declaratum eſt: ſed erat imago ipſius iam crucifixi, Dei & hominis: per medium angelici miniſterij & elementorũ, vt dictum eſt, ſic compoſita & ordinata, qua viſibili imagine, cum alia, in defectu illo non eſſet, ipſe Deus ſeruo ſuo prouidere voluit: vt in illo ſingulari effectu, & particulari gratia cõmunicationis ſuorum ſtigmatum, ieiunãs corpus ſuũ, in quo imprimenda erant, in ipſa viſibili ipſius Dei adoratione, ſimul cum ſuo ſpiritu, maiore cum diſpoſitione cõcurreret. ſicut etiã illæ primæ imagines ſanctuarij & arcæ Domini, non erant Cherubin: *Nuſquam enim angelos apprehendit,* (dicit Heb. 2.

Spiritus ſanctus) *ſed ſemen Abrahæ apprehendit.* neq; ipſi angeli habent ipſum corpus & mẽbra humana, quæ demonſtrabant: ſed incarnati Verbi imagines erant: & omniũ declaratio, & ſignificatio: ad quẽ Deũ & hominẽ, cũ omnis figuræ cõplementũ ſit: ipſum ſanctuarium & arca, cũ toto contẽto mannæ, virgæ, & tabularũ legis ſcriptæ, reducitur: de quo ſcriptũ eſt. *Ecce ego mittam angelum meũ, qui præcedat te, & cuſtodiat in via, & introdu* Exo 23

cat in locũ quẽ præparaui: Duo Cherubin in forma humana: hominẽ interiorẽ, ab exteriore, in ipſa natura humana, diſtinguẽtes. ſicut cũ ſint alati, & ab ipſo Deo Cherubin nominati: ipſã naturã humanã, corpore & anima cõſiſtẽtẽ, in ipſis duobus Cherubin ſignificatã, ad altitudinẽ diuinæ, aſſumptam,

& ci

non de eo in die Iudicij: ſunt pericula inferni. & omnis naturalis triſtitia, & amaritudo, quam vt plurimum peccator habet poſt illud breue gaudium & delectationem conſummationis peccati, eſt dolor mortis: ab ipſa morte animæ (& corporis etiam) ab ipſo peccato conſummato, generata; procedens. à quibus doloribus mortis, & periculis inferni, miſer peccator impœnitens, inuentus & circundatus erit, nec eos euadere poterit: cum ſit quòd eodem in puncto reſuſcitando, & ante ipſius tremendi iudicis Tribunal, publicè apparendo, omnes ipſi laquei & peccata, aperto libro, in ſeipſo confuſo & victo, publicè lecta, & iu-

2.Cor.5. dicata erunt. *Omnes enim nos* (dicit Apoſtolus) *manifeſtari oportet ante Tribunal Chriſti, vt referat vnuſquiſque propria corporis, pro vt geſſit, ſiue bonum, ſiue malum*. &c. Quo modo, propria corporis igitur, peccata interius commiſſa, & ab ipſo inuiſibili ſpiritu rationali affectata, ſed non ab ipſa viſibili parte exteriore corporali conſũmatè effecta: videnda, & iudicanda non ſunt? Omnia videnda & iudicanda ſunt: ſed dicit, propria corporis, inquantum ad ipſam nouam adiunctionẽ particularem pœnæ, aut gloriæ, (ſicut diſtinguit dicendo, ſiue bonum, ſiue malum) & vniuerſalem peccatorum publicationem: quæ, ſicut omnia, in vniuerſalem eorum executionem, per medium ipſius corporis, particulariter efficienda erant: ita etiam omnia, per medium ipſius partis exterioris corporalis, in ſua viſibili confuſione, omnia acceptantis, particulariter detecta, & publicè iudicata erunt. & hoc modo, propria corporis. qua in ratione ipſa natura humana à Spiritu ſancto

Apo.5. nominata eſt, *Liber ſcriptus intus & foris*: cum eſſet quòd à principio in Adamo, tam in præcepti diuini obſeruatione, quã in ipſius legis transgreſſione: illud quod interiùs in corde ſcriptum erat, ſecundùm liberum arbitrium & voluntatem humanam, obſeruandi: illud idipſum exteriùs legebatur, ſecundùm effectum ipſius obedientiæ, aut inobedientiæ, operando. Vnde, ratione cõmunis inobedientiæ ſpiritus & carnis ipſius humani libri peccando: (ſicut communis hoſtia obediendo) ſignatus ſigillis ſeptem: vt dicitur inquantum ad tres inuiſibilis animæ potentias, & quatuor elementa viſibilis partis corporalis, clauſus ſigillis ſeptem; ſecundùm quaternam materiam elementalem: & non octo, ſecundùm ternariam formam potentialem animæ rationalis: reſurgentem plenitudinem octauæ, ſecundùm quinque ſenſus corporales, rectè operando, producentem: in peccati teſtimonium, & communis mortis ipſius peccatoris, ſpiritualis et corporalis: cum interiùs & exteriùs, ab omni operatione ad vitam æternam priuatus eſſet. Vnde, multa cum ratione, innocenti Agno Chriſto ſaluatori, *Dignus es Domine accipere librum*, (vt dicit) *& aperire ſignacula eius: quoniam occiſus es, & redemiſti nos Deo in ſanguine tuo*. &c. in ipſo, effectu voluntariæ obedientiæ, et ſacrificij ſimul, ratione innocentiæ ſuæ, inquantum homo; et meriti ſui infiniti, inquantũ Deus: non materialiter, ſolùm, moriendo: ſecundùm ipſam quaternam partem elementalem, ipſos ſenſus et elementa ſimul euacuando: ſed formaliter, ſecundùm ternariam partem potentialẽ, et plenitudinem octauæ, ſenſus et potentias; in ſua paſſione et morte dignè et ſacrificãter vtendo: & ſimul ipſum humanum librum per gratiam aperiendo: homine in poſterum in ipſius Dei imaginem reſtituto, ad vitam æternam operante. ſicut poſtea per gloriam ipſe Chriſtus tertia die, et octaua ſimul, creationis, inquantum Deus gloriosè reſuſcitando. Et ſicut liber, et imago Dei, homo, obediendo: ita etiam liber, et imago dæmonij: homo peccando: inquam, eodem in puncto, non obediendo, blaſphemanter ſe tranſformat: primam Dei imaginem, et laudantem plenitudinem octauæ; non vt primò, ad vitam æternam operando, euacuans. Sicut ſcriptum eſt: *Et vidi de mari beſtiam aſcendentem*,

Apo.13. *beſtiam,habentem capita ſeptem, & cornua decem. & ſuper cornua eius nomina blaſphemiæ.&c.* Id eſt, metaphoricè,horrendam dæmonij imaginem,& hebdomadalē hydram, ſeptē mortalium capitum,depingendo: cum decem cornibus & coronis,victoriam transgreſſionis decimalis legis diuinæ, ſignificando. Imago hebdomadalis dæmonij,& liber,ſimul,in homine peccatore,ſcriptus intus,et foris:(ſicut dictum eſt) in quo ,omnia ipsa vitia & peccata ſuperbię,auaritię,luxurię, iræ,& gulæ,&c.publicè ,in ipſa tremenda die,legētur:& publicè iudicata erunt.Sicut imago Dei,in iuſto,& liber etiā : in quo ſimiliter ſcriptæ erūt,& in laudē ipſius Dei, & peccatorū confuſionē lectæ & iudicatæ cōtrariæ virtutes humilitatis,liberalitatis, caſtitatis,māſuetudinis,tēperātiæ,charitatis,& diligētiæ:victoriā aperiētis agni Chriſti,& victoris leonis,publicādo.Et hoc modo,ordine & diſtinctione,in vniuerſali reſurrectione & iudicio,rectè obſeruato: ex vna parte ipſa infernalis damnatorum beſtia,reprobata,de ipſis varijs abyſſis ,& vniuerſali peccatorum mari,ſuperbè aſcendens,reſurgendo: & ex alia ipſa ſancta ,& electa manſueti agni ſponſa & noua Hieruſalem,ipſis varijs virtutibus, & reſplendentibus gemmis ornata,de empyrei cœli altitudine humiliter deſcendendo;& eodē in puncto candida ſtola immaculati corporis & carnis ſuæ reueſtita gloriosè apparēdo:vtraq; ab ipso ſeuero & iuſto iudice diſtinctè & rectè iudicatæ erunt. Ita quòd,

Matt.13. dicendo Dominus: *Exibunt angeli,& ſeparabunt malos de medio iuſtorum:* diſtinctè & ordinatò intelligitur,ſicut dictum eſt. videlicet vnaquæque ipsarum partium,victa,aut vincens,per cateruas ſuperborum,auarorum,& luxurioſorum,(&c.) in reprobata: ab ipſis vitijs vltimò , ſuperata & victa: & caterua humilium,liberalium & caſtorum,(&c.) in electa: ipſas contrarias tentationes & vitia ſuperante & vincente: ante ipſius tremendi iudicis Tribunal, diſtinctè & ordinatè apparendo. Omnis diſtincta caterua,vtriusque partis:aut vincētibus dæmonijs,ad ipsa vitia,ſecundùm eorum ordinē,diſtinctè& particulariter incitantibus,in parte victa & reprobata : aut protegentibus angelis cœleſtibus,(in vincente & victore electa)ad virtutes contrarias reducētibus,& diſtinctè etiā auxiliantibus,circundata. Sicut dicit, inquantū ad reprobatā,&circumdantes ſpiritus:& peccata:*Circumdederunt me dolores mortis* (vt dictū eſt)*& pericula inferni inuenerunt me.* Qui circūdantes ſpiritus incitantes, & protegentes boni,& mali:characteres erūt ipſius exterioris ſcripturæ,vtriusque libri : & lineæ & ipsarum variarum imaginū colores:ſimul cum exteriore confuſione in damnatis, & noua talis victoriæ iucunditate in electis: omnia,pars vtraque, ex parte ſua acceptando:gloriā & honorē ipſius Dei,iuſti,ſolùm prætendentes. Igitur,peccata,iam remiſſa, & præteritæ abominationes electorum & ſpurcitiæ,apparebunt,& omnibus,in ipso vniuerſali iudicio manifeſta erunt? Apparebunt,& omnibus,vt dictū eſt, manifeſta erunt:ſed non in dedecus,verecundiam,& confuſionē:ſicut erunt illa reprobatorum & victorū:Imò in honorē , & communem gloriā & laudē, & ipſius Ducis Chriſti ſaluatoris,& ipsorum ſuorum militantiū bellatorum,vltimò,in ſua virtute& potentia, contra ipſos aduersarios & vitia, victorū, et vincentiū.Sicut ipſa crux & ſuæ ignominioſæ mortis,ſigno,ab omnibus tūc ,in cœlo apparēdo,vniuerſaliter adorata:flagello,claui,&acetoſa ſpongia,ſimul cū regali ornamento,per deriſum addito ,purpureæ veſtis,& arundinei ſceptri,tituli,& ſpineæ coronæ:& vltimò crudelis lancea,in homine mortuo,crudeliter & deſpectè experta: non pro noua iniuria et dedecore ipſius innocētis Agni crucifixi apparebunt,ſed pro maiori honore & gloria ipſius filij hominis,& filij Dei ſimul ,humiliati: (*propter quod & Deus exaltauit illum* , (ſicut tunc Phil.2.

Pſ.114. (margin note beside the line beginning "cata:Circumdederunt")

tota-

totaliter completum erit.) *& donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen.* &c.) & in maioris exaltationis & triumphi occaſionē: ipſis militantibus et vincentibus ſuis bellatoribus communicati. *qui vicerunt beſtiam.* (vt dicit) *& imaginem eius, & numerum nominis eius.* Id eſt, ipſam hydreā imaginem, & hebdomadalem numerū ipſorū nominatorū capitū ſuorū, mortalium: in ipſo ſeptenario numero, omnia peccata comprehendens. Quæ electorū peccata, et capita mortalia, in merito et virtute Chriſti, ab ipſis victoribus, ſimul cum ipſa morte victa: erūt captiui, quos ipſe Dux glorioſus Chriſtus ante currum ligatos portabit. Id eſt, ante currum et ſedē maieſtatis humanitatis ſuæ ſāctiſſimæ: ab ipſa, vt hebdomadali humanæ redemptionis inſtrumento, et pœnæ et caſtigationis ipſorū hebdomadaliū delictorū, et hebdomadalis naturæ humanæ peccantis, in æternum ligati et victi. Hebdomalis peccati imago, in homine peccatore: hebdomadali diuinæ, in iuſto, (inquantum ad tres perſonas diuinas, et quatuor attributa ipſius vnius et trini Dei, in ternaria animæ, et quaterno corpore elementali, ſignificata) æmulanter contradicens: et ſimul ipſum creatorem Deum, et eſſe ſuum potētiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, et bonitatis infinitæ, blaſphemans. ſicut dicit. *Et aperuit os ſuum in blaſphemias ad Deum, blaſphemare nomē eius, & tabernaculum eius, & eos, qui in cælo habitant.* etc. Nomen eius, et tabernaculū eius. Id eſt, nō ſolùm ipſum nomen: ſed et tabernaculum eius ſimul ipſius humanæ naturæ in iuſtis, blaſphemans: in quo, trina ſua imago, inquantum ad tres animæ potentias: et eſſe ſuū, inquantū ad quatuor corporis elementa, in quibus, (vt dictū eſt) ipſa quatuor attributa ſignificata ſunt, rectè operando: in ipſius creatoris laude manifeſtatū eſt. Captiuitas peccati, vltra dona, et cōtrariarum virtutum ornamētum, inuincēte parte electa: in primo triumpho glorioſæ ſuæ in cœlum aſcēſionis, ſimul cum liberatis animabus, captiuè portata. ipſa dona et primitiæ in Chriſto vniuerſalis redemptionis, reſuſcitāte: ab eis, ipſi vniuerſali redemptori, beneficium ipſum ſperantibus, vniuerſaliter oblata ſicut dicit: *Aſcendiſti in altum, cepiſti captiuitatem, accepiſti dona in hominibus.* etc. Accepiſti dona in hominibus. Id eſt, ipſa debita dona virtualia honoris et gloriæ, cū totalis victoriæ effectu ipſorum captiuorum et captiuitatis peccatorum: in electis ſuis, ab ipſis laqueis in æternum liberatis, in ſua virtute et potentia ligatorum, et victorum: et ab ipſis hominibus iuſtis & iuſtificatis, ipſi iuſtificanti redemptori Dei filio, inquantum homo moriendo, in æternum oblata. Vnde ſubditur: *Dignus eſt agnus qui occiſus eſt, accipere virtutem, & diuinitatem, & ſapientiā, & fortitudinē, & honorē, & gloriā, & benedictionē.* etc. hebdomadalis laus: hebdomadali naturæ humanæ, et diuinæ efficienti, correſpondens: ipſam victoriā ipſi Deo et homini, attribuendo: et ſimul ipſius immaculati agni innocentiam, teſtificando. Quę præteritæ peccata ipſorum hominum electorum, et totaliter iuſtificatorū, in gloria reſuſcitātiū: tūc nō erūt (vt dictum eſt) in communē verecundiā, et cōfuſionē ipſius candidæ partis electæ, manifeſta: quāuis quod inqnātū ad illos, qui ab ipſis mortalibus laqueis, mediante diuina gratia, perpetuò præſeruati fuerunt: ſic in particulari, nō ab omnibus, virtutibus cōtrarijs, perpetuò ornatæ: Imò in communē honorem & gloriam: ſicut in communem vtrorumque victoriā, in vna charitate volūtariè ſimul militātiū, in infinito ipſius Chriſti merito, & interceſſione ipſorum iuſtorū, & præſeruatorū ſanctorū, cōmuniter acquiſitam. Et ſicut ipſe redēptor, cū iuſto zelo, in honoris Patris ſui Dei recuperatione, per ſuperbiam, & vanam in cælo & in terra exaltationem, iniuſtè offenſus, voluit ſe humiliando, quod nullo modo & ratione diminutus fuiſſet: imò, per medium ipſius inauditæ humiliationis, & noui antidoti

Apo. 13. Pſal 67. Apo. 5. Apo. 13.

Eccl. 39. ita ſit, q ipſa mors cū ipſius ſignis, res natu-
ralis nō eſt, ſed accidētalis in homine: ſcri-
ptura dicē do: *Ignis grando, fames, & mors, omnia*
hac ad vindictā creata ſunt. quod accidētaliter
intelligitur, homo peccādo. ita q ſi nō pec
cabat, ad vitam naturaliter. Ignis, grando,
fames, & mors. quatuor res Ideſt, quatuor
elementa. Ignis, grando: ignis & aqua. fa-
mes, & mors: terra, & aer. de qua terræ ſte-
rilitate, per peccatum, cum à Deo maledi-
cta eſſet; accidentaliter cauſata, fames ac-
cidentaliter venit: & conſequenter, ab ipſa
paſſione & indiſpoſitione corporali, ſpiri-
tus exhalatio; ſimul cum illa ipſorum ele-
mētorum; procedi quæ, iuſto Dei iudicio,
fuerunt contra hominem peccantē à prin-
cipio, vſq; ad finem & vltimam deſtructio
nem ſuam, ad vindictam, perpetuò rebel-
lata. A principio declaratum ab ipſo crea-
tore, ordinante: & pauco poſt tempore ab
Gen. 2. ipſo homine expertum, nō obediēte. Quia,
dicendo, & ordinando: *Ex omni ligno paradiſi*
comede: De ligno autem ſcientiæ boni & mali ne co-
medas. in quo. unque enim die comederis ex eo, mor
te morieris: clarum eſt, quod ſicut non obedi-
endo, ad mortem & vindictam: ita etiam,
obediendo, ad conſeruationem & vitam.

CAP. CXX.

Corpus hominis quod peccati, & gra-
tiæ etiam, per miſericordiam Dei, in-
ſtrumentum fuit, in ipſius culpæ re-
miſſionem: ſicut in principio, perpetuæ vi-
tæ & gloriæ ſuæ inſtrumentum erat, perſe-
uerunter obediendo: ſic ipſum eſt, & erit
mortis & pœnæ ſuæ æternæ, perſeueranter
nō obediendo Et hoc, nō obſtante præſenti
ſui ſpiritus & animæ ſeparatione, morien
do, & cum non peruenerit ad futuram ſuā
reunionem, reſurgendo: quia, quamuis per
mortalis corporis mortem, ceſſent corpo
rales effectus: in immortali anima affectus
reſtant: iuſto Dei iudicio, immortaliter vi-
ui Qui corporales effectus, inquantum ad
corpus: reducti ad ipſam ſecūdam cauſam
elementalem & corporalem quatuor ele-
mentorum compoſitionem, vnde proce-
dunt: Omnia hæc ad vindictam creata ſū t:
cum ab eis, ipſe ſpiritus ſimiliter tortus ſit.
Vnde, Dominus de ipſo vniuerſali iudicio
tractando: ad hoc propoſitum dicit: *Exibunt* Mat. 13.
angeli & ſeparabūt malos de medio iuſtorum & mit
tent eos in caminum ignis: ibi erit fletus & ſtridor
dentium. &c. In caminum ignis: intelligitur,
in fornacē ignis ſuorum propriorum cor-
porum: ex ipſo igne, & alijs ignitis elemen-
tis, conſiſtentium. In eo quod ſequitur in-
tellectum; dicendo: ibi erit fletus & ſtridor
dentium. varij effectus, & paſſiones contra-
riæ corporales, poſt peccatum: à varietate
& contrarietate ipſorum quatuor elemen-
torum, cauſatæ. quod mortales in infirmi-
tatib. frigore & calore mixtis experimur.
Quid eſt infirmum videre, poſt magnū fri-
gus & ſtridorem dentium, magno igne ma-
gnæ febris accenſum, & ſitibundum, niſi
effigiem ad viuum eius quod patiuntur, &
paſſuri ſunt condemnati, in corpore & a-
nima, in inferno, reſurgente? Et hoc, nōne
etiam repræſentatur in illo miſero diuite,
ſenſuali, auaro, qui ſolā guttam aquæ quæ-
rebat, dicendo. *Quia crucior in hac flamma?* quia, Luc. 16.
hic ignis iſtuc, ad vltimum, aut cum vita fi-
nitur, aut cum remedijs medicinalibus, in
ipſius vitæ conſeruationem, extinguitur: il-
le autem illuc, non finitur, neq; in æternū,
extinguitur. Quod magis amplè docetur
per ſanctum Marcum, dicentem: *Bonum eſt* Mar. 9.
tibi debilem (claudum, luſcum, &c.) *introire*
in vitam, quàm duas manus habentem ire in gehen-
nam in ignem inextinguibilem, vbi vermis eorū non
moritur, & ignis non extinguitur. Quis vermis i-
ſte eſt? (Clarum eſt) Peccatoris conſciētia.
in eo quod ſequitur declaratum, dicendo:
Omnis enim igne ſalietur: & omnis victima ſale ſa-
lietur: in ſuæ myſterioſæ figuræ complemē-
tum: ſicut dicit, *Quidquid obtuleris ſacrificij, ſale*
condies. &c. Omnes victimæ, cuiuſuis genē- Leu. 2.
ris, ſecundùm vniuſcuiuſque perſonæ ſta-
tus & qualitatem, ad duo victimarum ge-
nera (vt nos docet Dominus) reducendæ

pus, animam autem non poſſunt occidere: Sed potius timete eum, qui poteſt & animam, & corpus perdere in gehennam.

CAP. CXXI.

GEhēna, vallis eſt vicina Hieruſalē, vbi iudæi alienis dijs ſacrificātes, filios inter brachia Idoli Moloch incēdebāt: quā in vallē, etiā mortuorū cadauera, et res abominabiles proijciebātur: vnde, illi aliæ profundiori valli infernali, et loco pœnæ dānatorū, cōparata fuit. Hoc Idolū Moloch, quod interpretatū eſt, Regnās, aut cōſiliarius, carnē ſignificat, et hominē exteriorē, in reprobis: interiori homini et parti ſpirituali animæ, totaliter dominantem: cum ſit, quod ipſi ſēſuales, vt plurimū, ſecūdum leges et concilia carnis viuunt. et efficienter ſuis concupiſcentijs conſentientes, ſeipſos ſubmittere veniunt, et in ſuam redigere poteſtatē. et hoc iuſtus Deus permittit, et cōformiter à iuſto iudice filio ſuo Chriſto crucifixo ordinatur, quòd hi tales
Phil. 3. ſanctæ crucis inimici; Quorū finis interit⁹, quorū deus venter eſt, vltimò in poteſtatē, redacti ſint, ipſius Idoli carnis et corporum eorū: vt ibi in æternum ipſo igne et ignitis elemētis torti ſint, ex quibus ipſa gehenna corporis eorū cōſiſtit: quòd, ſicut inſtrumētū fuit, et locus proprius, vbi ipſa peccata cōmiſſa fuerunt: ſit etiam locus patibuli, et punitionis ipſorū delictorū. Vnde, ipſum filiorū ſacrificium, myſteriosè, non in alto monte, ſpiritum ſignificante: niſi in valle, interitū carnis ſignificāte, et profunditatē ipſarum abyſſorū peccatorū, in quā ipſi peccatores, ſeipſos, impiè et cæciter ſacrificantes, perpetuò deſcēdūt. Quia, nō eſt profunditas abyſſi infernalis in terra, in quā ſenſualis peccator, cæciter, in terra corporis et carnis ſuæ peccādo, nō deſcendat: Sicut neq; altitudo in cœlo, ad quā ſpiritualis et iuſtus, mediāte diuina gratia, in ſpiritu, pœnitētialiter viuēdo, nō aſcēdat: tā in hac vita mortali perpetuò militādo quā in alia æterna, in æternū triūphādo. in qua luce, et tenebris, in vita præſenti, eſſentiale ipſius ſublimitatis altitudinū, et profunditas abyſſorum conſiſtit: cū ſit quòd in futura, *Si-* Pſ. 138.
cut tenebræ eius, (et è contrario, in iuſtis) *ita & lumē eius.* Vnde Apoſtolus, *Scio hominē in Chri-* 2 Cor. 12
ſto ante annos quatuordecim: ſiue in corpore, neſcio ſiue extra corpus, neſcio, Deus ſcit, raptū huiuſmodi vſque ad tertium cælum. Et ſcio huiuſmodi hominem. etc. *quoniam raptus eſt in paradiſum* (ideſt, inquantum aſcendi poteſt) *& audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui:* fuit in ſpiritu: et non extra corpus: quod neceſſariū non erat: cum in ſpiritu poſſet, reuelatiuè omnia videre et audire: quod in mortali corpore, impoſſibile erat.

CAP. CXXII.

SAcra ſcriptura dicit, ad propoſitū rede- Eccl 39.
ūdo: *Ignis. grādo. fames, & mors.* (id eſt, quatuor elemēta) *omnia hæc ad vindictā creata ſunt* Ad vindictam: nō ſolùm ad humanam, ſed primùm et principaliter ad naturā angelicā, primos peccatores: et cōſequenter, per mediū ipſorū quatuor elemētorū, primū punitos et caſtigatos. Sicut dicit: *Diſcedi-* Mat. 25.
te à me maledicti in ignē æternū, qui paratus eſt diabolo, & angelis eius. Quæ elementa: ſicut materia et inſtrumentum fuerunt miſericordiæ Dei, in hominis creatione, (inquātū ad corpus) et delicioſus paradiſus ſuus, in innocētiæ ſtatu: ſunt etiā rectæ ſuæ iuſtitiæ, in ſtatu culpæ, primùm angelo) in ſua punitione et pœna Vnde, illud quod angelo ſucceſſit peccāti, in illo primo iudicio in cœlo, de illo ſtatu et gloriæ altitudine cadēti, in quo creatus fuit, cū illicò in profundū demerſ⁹ eſſet, in hāc vallē et abyſſos regionis elemētalis, vbi perpetuò tort⁹ fuiſſet: prodigiū et teſtimoniū fuit, eius ꝙ homini peccanti in principio ſucceſſit, (et eius quod in fine peccatori ſucceſſurū eſt in ipſo ſecundo et vniuerſali iudicio, refulgenti) cadenti de altitudine ſtatus innocentiæ, vitæ perpetuæ et incorruptæ, in quo creatus fuit, in ipſa lucida regione cæleſti perpetua et incorrupta, ſignificati: et cum eſſet etiam

[illegible] &c. *quoniam ab initio diabolus peccat.* Ideſt, non
ſolùm tentando: & vt perpetus tentator, ſe
ipſum, in ipſis peccatis humanis; & pœna
ipſorum delictorum, communicando: ſed
per ſeipſum, cum omni affectu, & maiore
voluntate deſiderãdo, eſſe in ipſis effectib.
ipſorum vitiorũ & delectationũ humana-
rum, ſi ipſi poſſibile eſſet, potius quã in ip-
ſorum delictorũ incitatione. Quia, ſicut re-
ſultanti pœnæ & caſtigationi vltimò addi-
tæ, ex pũcto quo hominem peccare fecit, cũ
ipſo communiter obligatus mãſit: ſicut di-
cit: Qui paratus eſt diabolo, & angelis eius:
ita etiam, eiſdem paſſionibus, (ideſt, ſpiri-
tualiter) & concupiſcentijs humanis: ſua
culpa etiam, ab ipſo peccato cauſatis, com-
muniter cum ipſo homine ſubiectus eſt.
Quia, quamuis in dæmonibus, cum ſint ſpi-
ritus incorporei, non ſint inordinati appe-
titus & carnis concupiſcentiæ, neque ipſi-
us naturales effectus: inſunt tamen affectus
ipſorum inordinatorum deſideriorum, in
fictis effectibus ipſarum luxurioſarũ cor-
ruptionum; & per magis abominabilẽ viã,
& contra naturã, ab ipſis effectis, manife-
ſtati: & ſe, naturæ humanæ miſcentes, abſ-
que aliqua eorum delectatione, conſecuti.
& hoc verificatur, per ſimilia veneficiorũ
delicta, quæ à iuſtitia, in multis partibus cõ-
tinuè puniuntur & caſtigantur. & hæc, vl-
tra alias paſſiones: de alijs peccatis morta-
libus loquendo. hebdomadalis hydra & i-
mago diabolica in homine: in quam, mor-
taliter peccando, ſe transformat: & hydra
& imago humana in dæmonio, ex puncto
quo hominem peccare fecit: iuſto Dei iudi-
cio, omnibus ipſis paſſionib. humanis ſub-
poſito. in myſterioſis ſuæ ſententiæ & iudi-
cij verbis ſignificatũ, tũc, cõtra ipſum tẽta-
Gen.3. torem, præſentialiter datæ, dicendo: *Quia
feciſti hoc, maledictus es inter omnia animantia, &
beſtias terræ: ſuper pectus tuum gradieris; & terram
comedes cunctis diebus vitæ tuæ.* in quibus ani-
malibus, & raris eorum proprietatibus, ip-
ſa vitia & peccata, ſignificata ſunt: (vnde
immundorum prohibitio fundatur, ſecun-
dùm figuratiuam legem moſaicã). cum eo
homine communem declarando, in noua
ipſarum paſſionum humanarũ ſubiectio-
ne, per ipſum peccatũ & cõmunẽ culpam
cauſatarũ. Sicut dicit, inquãtũ ad affectus,
& voluntaria deſideria: ſuper pectus tuum
gradieris. & inquantum ad effectus: natura-
liter per hominem, & artificialiter per an-
gelum effectos: vtrunque, in ipſo iudicio &
maledictione cõprehendendo: & terrã co-
medes cunctis diebus vitæ tuæ. Cõgruit il-
lud Sancti Ioannis: *& proiectus eſt in terram, &* Apo. 12.
angeli eius cum illo miſſi ſunt. in centrum hu-
ius elementalis regionis proiecti, de cœ-
leſti cadentes, vnuſquiſq; particulariter ip-
ſis quatuor elementis circundatus; (ideſt,
in noua forma ignea, ſubtili, & vnita) ex
quibus humanum corpus formatum fuit:
ratione etiam corporis, angelo ſubiectus,
ſicut homo, poſtquam eũ peccare fecit, ip-
ſis paſſionibus & concupiſcẽtijs humanis.
ab angelo, vt extra omne auxilium & gra-
tiam, nunquam repreſsis: imò in eius ma-
iorem pœnam & confuſionem, malitioſè
(vt dictum eſt) & fictè effectis. Et tam intẽ-
ſus ipſis eſt; ipſe ignis & tormentum ele-
mentale: quòd pro refrigerio habẽt in cor-
poribus humanis habitare, & aliorum ani-
malium irrationalium. & hoc, in imagina-
tione: non in effectu: vt quod in ipſis corpo-
ribus, ipſa elementa, è contrario tempera-
ta ſint. & ipſi etiam, ipſa corpora, (Deus id
propter peccata noſtra permittendo) vin-
dicatiuè torquentes: & ſic ſuum tormẽtum
vindictà temperant. Et ſicut à principio cõ-
ueniunt, homo, & malus angelus, in ipſis
paſſionibus, & inordinatis concupiſcẽtijs
humanis: (homo, per ſuam ſuggeſtionem
peccando) ab ipſorum elementorum diſ-
cordantia cauſatis: ita etiam vltimò, in ip-
ſo pœnæ elementalis genere. Sicut
dicit: *Diſcedite à me maledicti, in ignem* Mat. 25.
*æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis e-
ius.* Qui paratus eſt diabolo & angelis eius.

CAP. CXXIII.

De hoc extraordinario igne & dãnato
rũ pœna, in eiſdẽ elementis habemus
exẽplum. Aſtrologi dicunt: ꝙ ignis e-
lementalis, qui immediatè eſt ſuper elemẽ-
tũ aëris, calorẽ habeat valdè intẽſum, qui,
pruna nõ eſt, neq; flãma. & quòd ſimilis eſt
calori benè ignitę fornacis, ablatis ab ea li-
gnis & lumine quod int' habebat, ita quòd
nulla lux videretur. Addũt, quòd aëris ele-
mentum, qua parte ipſi ignis elemento vi-
cinũ eſt tãtum gradũ caloris habet, vt ſit in
ſtar ignis. Hæc conſentiunt cum illo, quod
nos Dominus docet: de ipſo igne & dãna-
torum pœna tractãs: ſicut dicit: *Et mittent*
Mat. 13. *eos in caminum ignis*. Ideſt, in fornacem ignis.
Mat. 22. Lucem non habet. Et hoc etiam. Sicut dicit:
Mittite eum in tenebras exteriores. quæ tenebræ,
(ſicut in fornace) ſimul cum igne ſunt, in
camino & gehenna corporis condemnati.
Exteriores: inquantum quòd corpus, quòd
tam tenebroſum, quàm ignitum erit: pars
exterior hominis eſt. Tenebras exteriores
etiam: quia ipſę peccatorum tenebræ, per
medium ipſius corporis effectæ, nõ erũt vt
primùm, in parte interiore animæ: imò,
lux integræ, et correſpõdẽtis agnitionis i-
pſorum errorum: in maiorem ipſius pecca
toris cõfuſionẽ. ſicut dicit: *Sicut tenebræ eius,*
Pſ. 138. *ita & lumẽ eius*. In qua fornace & gehẽna cor
porali, & Babylone infernali, cantica bene
dictionum & laudis nõ ſentiẽtur, quæ cum
lætitia & gaudio, tres innocentes cantabãt,
Ananias, Miſael, & Azarias, in illa alia Ba
biloniæ fornace: ſicut dicit, *Et ambulabant in*
Dan. 3. *medio flammæ laudantes Deum, & benedicentes*
Domino: ſed perpetuò planctus ſentientur,
ſtridores & blaſphemiæ ipſorum perpe-
tuorum peccatorum, cum alijs eorum abo-
minationum fœtoribus: in die illa tremen-
da manifeſtatarum. Sicut figuratum erat
in illa alia gehenna & valle Hieruſalem:
vbi ſimiliter ſentiebantur ſtridores illo-
rum ſacrificatorum filiorum, ſimul cum
alijs fœtoribus illorũ cadauerum mortuo-
rum & corruptionum quæ ibi proijciebã-
tur. (Et vbi maiores fœtores & corruptio-
nes quã in gehẽna humana?) Vnde confor-
miter Dominus, in ipſa regia ſententia, *Li-* Mat. 22.
gatis manibus, & pedibus eius, mittite eum in tene-
bras exteriores: concludit, dicendo. *Ibi erit fle-*
tus, & ſtridor dẽtium. propriæ hominis paſſio-
nes, & naturales ipſius corporis humani
effectus: à Domino fornaci, & gehennæ aſ-
ſimilati: ratione ipſius ignis, plãctuum, ſtri
dorũ, fœtorũ, & generalis corruptiõis, quę
ibi erant: quia in tremẽda iudicij die, erit o-
mne hoc in vniuerſali, in gehẽna elemẽta-
li omniũ damnatorũ, angelorũ, & hominũ,
& in particulari in vniuſcuiuſq; corpore,
effectum. Homo, in proprio ſuo corpore: et
angelus, in acquiſito, peccãdo, & hominem
peccare faciẽdo, vt dictũ eſt, ſimiliter ele-
mẽtale, & ex ignitis elemẽtis: in correſpõ-
dẽte igne & pœna, grauedini propriarũ cul
parũ & delictorũ, vſq; ad illud pũctum &
horã cõmmiſſorũ. Quæ abominationes, ex-
teriùs in proprio libro corporali, vt dictũ
eſt, characterib. incitãtiũ dæmoniorum, &
circũdãte catena ſerpẽtina, ſcriptæ, & pub-
licatæ: nouiter ipſi peccatores, in mare cor
reſpõdẽtium cõfuſionũ & pœnarũ ipſarũ
culparũ agitati: ſicut in nauibus, ab impe-
tuoſis maris vndis cõmotis, in maiorib. tẽ-
peſtatib', notũ omnib. eſt ſẽtina & intolera
bilis fœtor interiorũ corruptionum, tunc
totaliter cõmotarũ & reuelatarum: ſic, om
nes abominationes eorũ ſimiliter manife-
ſtatæ erunt. Tempeſtas, & tormentũ æter-
num: ab ipſa perpetua elementorum con- Eccl. 39.
trarietate, perpetuò cauſata. in ipſa meta-
phorica locutione, Ignis. grãdo, fames, &
mors, ſignificata. Quia: in illo modo quòd
dicit de aqua, grãdine: de alijs intelligitur,
Igne, Terra, & Aere: dicendo, Ignis, fames,
& mors. Ideſt, Ignis: in alia forma: ſicut a-
qua, in grãdinẽ cõuerſa. Quod aquæ elemẽ
tum: ſicut, quando de nubibus diſtillatum
naturaliter deſcendit ſuper terrã, eã fœcũ-

rectam iuſtitiam. Quod etiam à Spiritu ſãcto docetur: per Apoſtolum, dicente (qui, ſicut ipſa prophetia, procul dubio de carnis reſurrectione loquitur) *An nō habet poteſtatem figulus luti, ex eadē maſſa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in cōtumeliam?* Facere, Id eſt, iudicanter facere, eligendo, aut condemnando: & ſecundùm ipſa vaſa poſſeſſa fuerunt, *aut in ſanctificationem & honorem, aut in paſſionem & deſiderii,* (alio in loco) *ſicut & gentes quæ ignorant Deum*: facere aliud quidem vas in honorem, vt dicit, aliud verò in contumeliam: variè dicendo, *venite benedicti Patris mei*: aut; *Diſcedite à me maledicti in ignem æternum.* & cum potentia etiã facere vt appareat teſtimonium ipſius veri iudicij hominis, in lutea parte exteriore corporali: & ſecundùm lucem, aut tenebras interiores oculi rationalis animæ, correſpondenter teſtificatum ſit: vtrũque vas, tamen, ex eadem maſſa, (vt dicit) nouiter & communiter facta, in forma penetrabili: & gloriæ, et pœnæ, irreſiſtibile. Exẽpli gratia, duo vaſa eiuſdẽ maſſæ vitri cryſtallini: vnũ claro & præſtanti vino plenum: & à lucidiſſimis ſolis radijs illuminatum: aliud verò obſcuro & fæculento aceto: & in parte, vbi ipſa luce priuatum eſſet: quæ, quamuis ſint eiuſdem materiæ puriſſimi cryſtalli, tam varios & contrarios effectus faciunt, quod vnum, cum luce & claritate iocunda: alterum cum tenebris & horrenda obſcuritate demonſtratur: qui defectus, non à vaſe, niſi ab eo quod intus eſt, procedit: non àb artifice: ſed ab ipſius poſſeſſore, quòd eo male vſus ſit. Quod à Domino apertè ſignificatur, dicente: Si oculus tuus fuerit ſimplex, (id eſt anima) totum corpus tuum lucidum erit: ſi autem nequam fuerit, etiã corpus tuum tenebroſum erit. (id eſt, electos, à reprobatis diſtinguendo) vide ergò ne lumen quod in te eſt, tenebræ ſint. Et concludendo: Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, (id eſt, cum tenebræ non ſint (vt dicit) in ipſa luce & oculo rationali animæ) non habens aliquam partem tenebrarum: erit lucidum totum, & ſicut lucerna fulgoris illuminabit te. Illuminabit te. Id eſt, Non quòd corpus, animam illuminet: ſed quia ipſa lux quam corpus per animam recipit, eſt teſtimoniũ ſimplicitatis & puritatis ipſius interioris oculi Spiritus, per mediũ ipſius illuminati corporis, exteriùs manifeſtatæ: & hac ratione ſicut lucerna fulgoris illuminabit te. Id eſt, iucũdè te honorabit, & reddet teſtimonium, quòd non in paſſionem deſiderij, ipſum vas, vt dictum eſt, ſed in ſanctificationem & honorem à te poſſeſſum fuit: & eo, in ipſis propoſitis operibus pietatis & miſericordiæ vſus es. & omnia iuſtorum corpora, honorabunt ſimiliter immaculatum Agnum, vniuerſalem lucernam ipſius vniuerſalis corporis et eccleſiæ fidelium: & omnes erunt totidem teſtimonia ipſius fontis lucis, veri ſolis iuſtitiæ Chriſti, à quo omnis lux pocedit, & communicata eſt. Vnde per Dauidem: cum ipſo vniuerſali redemptore loquentem: *Teſtimonia tua credibilia facta ſunt nimis: domum tuam decet ſanctitudo Domine in longitudinem dierum.* &c. Teſtimonia tua: inquantum ad diſtinctionem tot teſtimoniorum, quot homines iuſti tunc reſuſcitati erunt. vltra aliam reprobatorum multitudinem: in eorum correſpondente pœna et tenebris, veritatem & lucem ipſius iuſti Dei etiam, teſtificantium. Domum tuam: inquantũ ad vnionem vnius ſolius Templi & habitationis Dei. Sicut conformiter alio in loco: *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus: & habitabit cum eis.* &c. Et habitabit cũ eis: inquãtum ad habitationẽ animæ in proprio corpore vniuſcuiuſque reſurgentis: in vnione vnius ſpiritus, cum ipſo ſpiritu Deo: et vnius corporis etiam, ipſius ſpiritus Dei creatoris. Et habitabit cum eis, inquantum Deus: vt anima ipſius vniuerſalis corporis ſuorum electorum: ex tribus perſonis diuinis, & vna eſſentia conſiſtẽs: in ipſa rationali hominis anima, et tribus

Rom. 9.
Luc 11.
Pſ. 92.
Apo. 21

ſuis potētijs,ſignificata:à qua anima et ſpiritu Deo creatore, et non à propria humana,ipſum humanum ædificiū,in æterna vita,et gloria ſuſtentatum erit.

CAP. CXXV.

AD damnatos redeundo:quęritur: Cū damnati corpus,ſit gehenna et locus tormenti animæ ſuæ: participabitne ipſā nouā animæ pœnā,cuius pœnæ inſtrumentū eſt,et nū in ipſo corpore anima nouiter torquebitur? Procul dubio, ipſa pars corporalis torquēs,ipſius pœnæ particeps erit:et in hoc conueniet cum anima ſua,in ipſo corpore proprio torta. Quia, res diſtinctæ sūt,ipſa palpabilis caro et pars corporalis, communiter cū anima ſua, tortæ et impalpabilia elementa, in ipſo corpore diffuſa:(ſicut anima)et ipſum etiam totaliter,et in quauis parte torquentia. Et hoc, multa cum ratione: ſecundùm ipſam rectā iuſtitiæ diuinæ ſtateram. quia, ſicut particeps et commune fuit in delectatione ipſorum abominabilium effectuū concupiſcentiarum, et peccatorum conſummatorum: ſit etiam,pœnæ et caſtigationis ipſorū delictorum:cum ſit ipſa pœna et ignis,in noua forma, diſtinctè et virtualiter et in anima et in corpore diſtribut᷒.Quod nos Spiritus ſanctus per prophetam docet, dicendo: *Vox Domini intercidentis flammā ignis.* Quia, cum ſit diſtinctè anima,et cum maiore pœnæ augmento,vt rationalis, ab ipſis quatuor elementis torta:et ſimiliter dęmones,vt incorporei :hac in ratione rectæ iuſtitiæ et iudicij, venit ad eſſe ipſe ignis et flamma pœnalis, per particularem potentiā et ſapientiam diuinam:in eodem hominis corpore,diſtinctus et diuiſus : ipſos duos Spiritus,animam ,et dæmonium,cum maiore pœna quàm corpus ipſius animæ,diſtinctè et differenter torquens.Qui effectus particularis potentiæ et ſapientiæ diuinæ, tā rarus eſt,cū ſint anima et dæmonium ſpirit᷒ incorporei et impaſſibiles, quàm per ipſū exemplum impoſſibilitatis intercidendi flammam ignis,ſignificatum eſt:ſicut dicit, Vox Domini intercidentis flammam ignis:à potentia diuina, cui nihil impoſſibile eſt :in ipſa pœna et tormento duarum rerum tam diuerſarum, vt eſt caro & ſpiritus:homo,et dæmonium:ſciſſam et diuiſā. Qui Pſalmus, procul dubio de vniuerſali iudicio tractat.et id titulus confirmat:qui, hic eſt.Pſalmus Dauid in conſummatione tabernaculi.ipſam conſummationem tabernaculi et habitationis Dei,humanæ naturæ,reſurgentis,ſignificans.Et ſic propheta, de hoc in ſpiritu tractando:incipit dicēdo. *Afferte Domino filij Dei: afferte Domino filios arietum.* Quia,poſt peccatum , nunquam à natura humana, integrè et perfectè agni Deo oblati fuerunt:ſicut tūc ei oblati erūt. Cum venit figuratus,et verus Agnus Chriſtus,mortuus ,et reſuſcitatus:ei agni per gratiam,oblati fuerunt:et ei offeruntur,et offerentur,vſque ad mundi finem , per ſacramenta renati:ſed non integrè : ſicut ei tunc oblati erūt,in ipſa regeneratione per gloriam,reſurgendo.Hoc à Domino ſignificatum,et cùm vicario ſuo et ſummo paſtore in terra,loquente,donec mundus ſtabit, bis dicente: *Paſce agnos meos, Paſce agnos meos*: inquantum ad communem ipſarum duarū diſtinctarum rerum mundationem in homine,carnis et ſpiritus :per medium prædicationis euangelicæ et ſacramētorū. Et quia vniuerſaliter in ipſo baptiſmalis innocētiæ ſtatu non permanēt,nouiter pec cātes:de innocētibus agnis,in oues errātes conuerſi : tertio dicit, *Paſce oues meas.* Vnde, Spiritus ſanctus per prophetam tractās de ipſo tertio effectu nouæ et dignæ oblationis hoſtiæ et ſacrificij per gloriam reſurgēdo:ad pręteritarum hoſtiarum et ſacerdotum differentiā, in ipſo myſterio dicit: *Afferte Domino filij Dei: afferte Domino filios arietum.* Filij Dei,nominantur,vt ipſe regenerantis reſurrectionis effectus , diuinæ naturæ in

Chriſto,

Pſ.28. Pſ.28.

Chriſto, inquantū Deo, attribuatur, in quo
vniuerſali ſaluatore, in æternum ipſi Deo
offerent, cum ipſa prima hoſtia, alias hoſti
as filiorum arietum Adami & Euæ, poſt pec
catum: per gloriam, ſicut primùm per gra-
tiam, regeneratorum: ab ipſis iuſtis & nouis
ſacerdotibus & regno, ſeipſos, ſimul cum
ipſa prima immaculati Agni Chriſti ho-
ſtia, offerentibus: in æternum, integrè &
perfectè oblatorum. Agni, filij arietum. id-
eſt, ipſorum arietum, (& non agnorum) A-
dami & Euæ poſt peccatum: in ipſum inno
centiæ ſtatum reſtitutorum. quia, ante pec-
catum: nullum, præter Chriſtum habue-
runt. qua in ratione, non nominatur, Filius
hominum: ſicut ipſi alij, filij arietum, poſt
peccatum: niſi Filius hominis, ſingulari
ter, ante peccatum. Qui primi patres, in ta-
li perfectione creati fuerunt, qualis tam
nouæ progeniei Dei & hominis ſimul, con
ueniebat, (ſe Verbum incarnando) in ma
nifeſtatione extra ipſius creatoris. Filius
hominis, ſingulariter, Id eſt, Non Euæ, cor-
ruptæ, peccando: ſicut, non filius hominū,
eadem in ratione, nec filius arietum, poſt
peccatum: niſi Mariæ, virginis integræ: de
ipſo primi innocentis Adami ſemine, an-
te peccatum: in ipſa ſecunda Eua, corres
pondentei à potentia diuina præparato:
cum conuenienter ad talem progeniem, ſi
ne peccato originali concepta eſſet. Nō di
cit, Afferte agnos: inquantum ad iuſtos: ni-
ſi, filios arietum: quia vnus eſt agnus: & hic
Chriſtus eſt: in quo, per ſuum meritum &
redemptionē, omnes alij, regeneratiuè &
reſtauratiuè agni ſunt. quam ob rationē,
non agni, propriè: niſi filij arietum: ſicut di
cit & ſi agni innocentis: non innocentis
Adami, ante peccatum, ſicut Chriſtus, & ſi
ne peccato originali, de ipſo ſemine, proce
dentes. niſi agni, poſt peccatum: in gratia &
in gloria, per Chriſtum, regenerati: cui Deo
& homini, (vt dictum eſt) honor & gloria
rerum omnium debetur. ſicut procedit di-
cendo: *Afferte Domino gloriam & honorem*, (af-
ferte, pro date) *afferte Domino gloriam nomini
eius: adorate Dominum in atrio ſancto eius.* &c. In
atrio ſancto eius. Vnum eſt atrium domus
& Templi Dei: & hoc eſt, ſanctiſſima ipſi-
us innocentis ſaluatoris humanitas, Dei &
hominis. in quod templum, altare & hoſti-
am ſimul: vt humanæ redemptionis inſtru
mentum, per gratiam, & medium ſacramē
torū, omnes peccatores ingreſſum habēt:
ſicut poſteà per gloriam, omnes iuſti: in e-
ius virtute & potentia reſurgentes: indiſſo
lubili natura diuina, efficienter ſimul con
currente. iuſti, inquam, variorum ſtatuum
& generationum: & varijs virtutibus &
meritis variè ornati: in quos, correspondē-
ter ipſa gloria in cælo, ſicut gratia in terra,
ab ipſo iuſto Deo, variè diſtributa eſt. Va-
riæ aquæ reſonantis laudis ipſius Dei: ipſi
variæ miniſtrationi et methodo gratiæ &
gloriæ æternæ, correſpondenti. ſicut ſubiū
git, dicendo: *Vox Domini ſuper aquas, Deus ma-
ieſtatis intonuit: Dominus ſuper aquas multas.* & cō
formiter alio in loco, & ad idem propoſi-
tum *Eleuauerunt flumina Domine: eleuauerunt flu
mina vocem ſuam. eleuauerunt flumina fluctus ſuos,* Pſ. 92.
à vocibus aquarum multarum. varias ipſarum a-
quarum iuſtorum congregationes, ſecun-
dùm varios ſtatus, & religiones ſacras, ex
multis & diuerſis aquis (ſicut flumina) va-
riatum nationum cauſatas, ſignificādo: de
ipſo, & in ipſum gratiæ & gloriæ æternæ
mare, perpetuò egredientium & redeunti-
um. ſicut addit dicendo: *Mirabiles elationes ma
ris, mirabilis in altis Dominus. Vox Domini in virtu
te:* (in vigeſimo octauo) *vox Domini in magnifi* Pſ. 28.
centia Hoc omne, in beneficium & bono-
rum præmium. Sicut in damnum, & malo-
rum pœnam, à maioribus & ſuperiori-
bus incipiendo: *Vox Domini confringentis Ce-
dros: & confringet Dominus cedros Libani.* ipſos
magnos & potentes, in ipſis precioſioribus
arboribus cedrinis, ſignificatos, maiori cū
pœna & rigore, quā pauperē & impotētē
cōſtringēdo. *Audite ergo reges, & intelligite,* (per Sap. 6.
Salomonem, conformiter) *diſcite iudices*

ſiatuum

finium terræ. Præbete aures vos, qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum: quoniam data eſt à Domino poteſtas vobis, & virtus ab Altiſſimo, (id eſt, ab ipſo Altiſſimo. gloriæ Rege & vniuerſali iudice Chriſto) *qui interrogabit opera veſtra, & cogitationes ſcrutabitur: quoniam cùm eſſetis miniſtri regni illius, non rectè iudicaſtis, nec cuſtodiſtis legem iuſtitiæ, neque ſecundùm voluntatem Dei ambulaſtis. Horrendè & citò apparebit vobis: quoniam iudicium duriſſimum his, qui præſunt fiet. Exiguo enim conceditur miſericordia: potentes autem potenter tormenta patientur.* Similiter per Dauidem, de ipſis potentibus

Pſ. 28. dicitur, *Vox Domini confringentis cedros: & confringet Dominus cedros Libani.* Et inquantum ad communem ignis & flammæ æternæ pœnam, diſtinctè & variè animam et corpus ſimul torquentē, *Vox Domini intercedentis flammam ignis.* ſicut declaratum eſt. Flammam ignis: non ſolùm ab igne, ipſa flamma & tormentum: ſed ab omnibus quatuor elementis cauſata: omnia vnitè, in noua forma ignea torquentia: & nullum ipſorum in forma propria refrigerans. ita quòd, ignis ab aqua temperatus non eſt, quia aqua, in petrā conuerſa eſt, ſicut terra in famem, & aer in mortem: ſicut in exemplo dicit:

Eccl. 39. *Ignis, grando fames, & mors, omnia hæc ad vindictam creata ſunt.* de qua transformatione, alio in loco dicit: *Adueniet autē dies Domini vt fur:*

2. Pet. 3. *in quo cæli magno impetu tranſient, elementa verò calore ſoluentur.* Quomodo, elementa calore ſoluentur, ſi ipſe conſumens calor (id eſt ignis) vnum ipſorum quatuor elementorum eſt? Intelligitur, inquantum ad ipſam nouam communis incendij formam torquentem: primam refrigerantem, euacuātē, ſicut inferiùs, dicendo: *Nouos vero cælos, & nouam terram ſecundùm promiſſa ipſius expectamus, in quibus iuſtitia habitat.* &c. Noua incendij forma: ſicut noua gehenna & infernus corporalis elementalis; vbi ab eiſdem elementis, in ipſo corpore humano, in noua & æterna incendij forma, virtualiter conſiſtentibus, in æternum ipſa caro. & ſpiritus torti ſiūt. & hoc, iuſtè ordinatum, (*Vt* Sap. 11.

ſcirent quia per quæ peccat quis, (ſicut ſcriptū eſt (*per hæc & torquetur*) cùm ſit vltimò ipſum corpus, ſicut peccati inſtrumentum, gehenna & infernus particularis, in totalē ipſi culpæ punitionem. et angelico ſpiritui etiā, in corpore ſuo acquiſito elementali, cū maiore pœnæ augmento, inquantum quod ipſum humanum corpus, de fructu vetito comedendo, per ſuam procedētem ſuggeſtionem, commune ipſius delicti inſtrumentum fuit. & ſic, communiter, ab ipſis ignitis elementis, vnuſquiſque in corpore ſuo tortus erit. *Vt ſcirent quia per quæ* Sap. 11.

peccat quis, (vt dicit) *per hæc & torquetur.* ſed tali cum differentia, et tali modo, quòd minor dæmoniorum, in maiore incendio & pœna, quàm maior hominum peccatorū, torquebitur. Quia, relicta culpæ qualitate, cùm in toto ſit, per puram iniquitatem & malitiam, & nulla in parte, per carnis fragilitatem, ſicut in homine: inquantum ad peccatorum quantitatem, vnumquodque dæmonium ſuper ſe peccata propria habet, in particulari: et in generali, quaſi om- Exod. 14.

nia omnium hominum peccata, a principio, vſque ad ipſius mundi finem commiſſa: cum ita ſit, quod in generali, pauca peccata per homines (à primis patribus incipiendo) committuntur, vbi diabolica ſuggeſtio non interueniat. Et eorum princeps Lucifer, vt peccati origo, in vtriſque naturis, angelica & humana, magis quàm omnes ipſi ſimul. Ab ipſo iuſto iudice ſignificatum, in ſua vniuerſali ſententia, dicente: *Diſcedite à me maledicti; in ignem æternum, qui* Matt. 25.

paratus eſt diabolo & angelis eius. &c. Qui paratus eſt diabolo: id eſt, vt primo peccatori in cœlo et in terra, primò: et angelis eius, ſecundò. Et conſequenter, omnibus dæmonijs in generali, et vnicuique in particulari, primùm et principaliter paratus eſt, quàm omnibus damnatis hominibus in generali. Quia, vt ſpiritus tantùm: angelus malus, plusquàm homini malo, ſpiritui & carni.

carni.& in ipſo homine,animæ,pluſquam corpori. *Mat. 22.* vnde Dominus, *mittite eum in tenebras exteriores*: in ipſa anima, vt parte rationali,totum hominem comprehendendo : in exteriores tenebras miſſum ipſius tenebroſæ partis exterioris corporalis,reſuſcitando: Vnde,pro maiore ſua confuſione,vltra pœnam,ipſę peccatorum tenebræ,apparẽter reuelatæ erunt. Sicut dicit, *Si oculus tuus fuerit ſimplex*(id eſt anima) *totum corpus tuum lucidum erit : ſi autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebroſum erit*. ſicut declaratum eſt. Multum etiam ad propoſitũ valet id,quod alio in loco ſancta ſcriptura dicit : *Apo. 8.* *Et quartus angelus tuba cecinit: & percuſſa eſt tertia pars ſolis, & tertia pars lunæ, & tertia pars ſtellarum, ita vt obſcuraretur tertia pars eorum, & diei non luceret pars tertia, & noctis ſimiliter.* &c. *Et percuſſa eſt tertia pars ſolis*. id eſt; inquantum ad animam & lucem hominis interiorẽ:mundus minor:ab ipſo ſole & rationali animæ luce illuminatus:à ſummo ſole & prima luce illuminante Deo,trino & vno, ad imaginem et ſimilitudinem ſuam, immediatè. creatæ et tertia pars lunæ, inquantum ad corpus:vt paſſibile,Lunæ alterationibus& corruptionibus ſubiectum. Vnde,per comparationem etiam,ſicut luna, ſolis lucem recipiendo,lucida redditur:& è contrario, cum ipſa priuata eſſet, per interpoſitum impedimentum,tenebroſa : ſic corpus,ipſi lunæ comparatum,lucidum eſt,in ipſa carnis reſurrectione, ſecundùm ſolis animæ ſuæ claritatem, de nouo tunc in ipſum infuſæ:aut tenebroſum, ſecundùm ipſius animæ tenebras, corpori ſuo cõmunicatas: non obſtante quòd vtraque pars per naturam,in generali lucidiſſima ſit : ipſis communibus tenebris,ab ipſo tenebrarum peccati impedimento,accidentaliter cauſatis. *Mat. 6.* ſicut dicit : *Lucerna corporis tui eſt oculus tuus.* (id eſt,ipſe oculus et ſol animæ)*Si oculus tuus fuerit ſimplex*:. *totum corpus tuum lucidum erit, Si autem oculus tuus fuerit nequam : totum corpus tuum tenebroſum erit*. Ita quod,dicendo, *Tertia pars ſolis,et tertia pars lunæ*:etc. intelligitur inquantum ad vniuerſale ipſius humanæ naturæ corpus,(bonos,et malos) reſuſcitando:ex ſpiritu et carne conſiſtens, in ipſo ſole et luna(vt dictum eſt)ſignificatis.pars lucida et ſalua : et pars obſcurata et percuſſa:ſecũdùm ipſam,electorum,et reprobatorum diſtinctionem. Et ſimiliter intelligitur, inquantum ad vniuſcuiusque hominis corpus,in particulari:dicendo ; Et tertia pars ſtellarum: inquantum ad ipſorum corporum damnatorum numerum. ſtellæ,ſicut illa iuſtorum : cùm ex eadem maſſa ſint, agilitate,et ſubtilitate: ſicut dictum eſt :qua in ratione, omnes communiter ſtellæ nominantur : à regenerante ſole Chriſto,et reſuſcitante ſaluatore,inquantum ad ipſum ,communiter factæ : et per peccati impedimentum,et ipſius obſcurati ſolis tenebras,et oculi nequam animæ , in qua,vt rationali,peccatorum tenebrę ,primùm et principaliter conſiſtunt: in particulari, correſpondenter tenebroſæ et obſcuratę factę .ſicut dicit: *Ita vt obſcuraretur tertia pars eorum, & diei non luceret pars tertia, & noctis ſimiliter.* *Apo. 8.* omnia ad tertiam partem reducta: in qua intellectus eſt,tam damnatorum,quàm iuſtorum numerus:(non obſtãte quod incomparabiliter, multo plures damnati ſint)reſpectu ad tres farinæ menſuras et fermenti doctrinæ diuinę et legis *Mat. 13.* obedientiæ, à natura humana , ter receptæ:primùm in innocentiæ ſtatu , ante peccatum:ſecundùm in legis naturæ ſtatu, et legis ſcriptę,poſt peccatum:et vltimò in gratiæ et legis euangelicæ ſtatu,cum ſaluator in mundum veniſſet : ad quam tertiam menſuram, veræ doctrinæ et fermenti , in vitę æternę incremento, reſuſcitãdo , omnia reducuntur : quia ſecundùm ipſam tertiam menſuram euangelicæ legis et factæ redemptionis,tam innumerabilis damnatorum numerus,quã numeratus et præordinatus iuſtorum, iudicandus eſt:& omnis homo ſaluus, aut condemnatus. Et tũc *Apo. 18.*

beri poteſt, vbi proportio non eſt?Proportio eſt:& conſequenter cauſa & fundamentum.&tam magnum & profundum,quàm intellectui omnis creaturæ angelicæ & humanæ,incomprehenſibile: ſicut eſt totalis manifeſtatio extra,ipſius Dei: finis principalis rerum omnium, cùm ipſe creator, per naturã propriè communicabilis ſit.et hoc,in continuatione extra, manifeſtationis ſuæ intra:(cum à peccato, & inuidioſi dęmonij opera,à principio impedita eſſet) in æterna Verbi generatione, vnius cũ generante Patre,& reciproco amore Spiritu ſancto,à Patre & Filio procedente,in trina perſonarum æqualitate,& vnici eſſe potẽtiæ,ſapientiæ,iuſtitiæ,&bonitatis infinitę, in æternum factæ.et extra, per medium ipſius ſecundæ perſonæ generatæ,ſe incarnãtis,morientis,& reſuſcitantis continuatæ. ſicut erit in ipſa vltima die vniuerſalis reſurrectionis et iudicij, per medium ipſius communis miniſtrationis gloriæ, aut pœnæ æternæ,in bonorum premium; & malorum caſtigationem, ab ipſo iuſto iudice in æternum miniſtratæ,vniuerſaliter completa.Quia,non eſſet potentia, ſapientia, iuſtitia,& bonitas infinita,in ipſius Dei manifeſtatione,finis principalis rerum omnium,et fundamẽti ſi tam in remunerando, quàm in caſtigando,æqualiter demonſtrata non fuiſſet. cum certiſſima res ſit, quòd ſi ipſa natura humana, in maiore reprobatorum numero, quàm electorum concurrendo,non fuiſſet ab omnibus,tam pro bonorum gloria,quàm pro malorum pœna, ipſum eſſe potentiæ,ſapientiæ,iuſtitię, & bonitatis infinitę,per communem experiẽtiæ integritatem confeſſum: nunquam in æternum manifeſtatum eſſet.quia,quomodo,in millibus manifeſtatum:cum à centũ millibus contradictum ſi?Et ſi quando natura angelica, in principio manifeſtationis extra ipſius Dei, creata fuit Lucifero rebellante.et cum ipſo, dimidia parte angelorum (ſicut in vltimo tractatu declaratur)ipſa manifeſtatio, ex vtraque parte æquata fuit:quantò magis, ſi hominem peccare faciendo,et cum ipſis duobus additis, Adamo & Eua,vltra innumerabilem aliorum peccatorum numerum, cum ab ipſo victa & ſuperata eſſet, ipſa natura humana ſuum iuſtum non habuiſſet ſupplementum in damnatis.moriendo,ſicut angelica illicò,non obediẽdo,alia tanta indignatione et pœna æterna,quanta gratiæ &gloriæ illi æterno obedienti parata erat?quia,neque in ipſa perpetua vita et delectabili Paradiſo terreſtri ante peccatum:neque in ipſa morte,et laborioſa vita tẽporali, poſt peccatũ,ſecundùm primam ſententiam, *In ſudore vultus tui veſceris pane tuo, donec reuertaris in terram de qua ſumptus es:quia puluis es, & in puluerem reuerteris*, proportio erat ad manifeſtationem ipſius æterni et glorioſi Dei: In Gen. 3.
niſi in ipſo cœleſti vitæ & gloriæ æternæ præmio,quod illi paratum erat: (pro qua occaſione,ipſa perpetua, et paradiſi terreſtris delectatio, obediendo,conceſſa fuit) aut correſpondens caſtigatio non obediẽdo,mortis et pœnæ æternæ:ipſum euidẽtis improportionis impedimentum euacuãs. et hoc eſt caput principale et fundamẽtũ, in ipſius ſecundæ & vltimæ Domini ſentẽtiæ iuſtitia.Quia, quomodo ipſe Deus, in carne manifeſtatus eſſe poſſet, quod proculdubio futurũ erat,ſicut ab æterno determinatum erat, pro quo fine et principali fundamẽto, vniuerſalis creatio facta fuit, omnia in ipſum hominem includendo: ſi ipſa damnatorum Babylonis caro reſurgẽdo,ſimul proportionaliter non concurreret,in tanta pœna,quanta gloriæ, ipſi manifeſtationi conuenientis, ei parata erat quia,aliter, cùm eſſet ipſum incarnatum Verbum,&pauci electi reſuſcitati, ſimiliter in carne,ab ipſa maiore turba,exceſſiuè cõtradictũ:nõ eſſet,multũ à lõgè, totaliter in carne manifeſtatũ.Sicut in pręſenti ſeculo,tãtò magis in carne ipſe mũdi princeps, ſecũdũ ipſã errantiũ turbã,ipſi Deo,& paruulæ Eccleſiæ ſuæ cõtradicẽtiũ,manifeſta-

tus eſt: quantò minus ipſe vniuerſalis ſal-
uator obedientialiter cognitus eſt. Vnde i-
Ioan. 18. pſe Chriſtus, *Regnum meum non eſt de hoc mun-
do.* quia tunc, alio in ſæculo, Regnum & v-
niuerſalis ipſius Chriſti dominatio erit. et
tunc, Patris ſui æterni promiſſum comple-
Pſ. 2. bitur, dicentis: *Poſtula à me. & dabo tibi gentes
hereditatem tuam: & poſſeſſionem tuam terminos
terræ*, &c. Terminos terræ. Id eſt, ipſos vlti-
mos terminos infernalium abyſſorum, &
habitationis damnatorum: ab Empyreo
cœlo, & Dei ſede & beatorũ habitatione,
incipiendo: vtramque partem comprehen
dendo. Quia: ſi, *Aſtiterunt reges terræ, & princi-
pes conuenerunt in vnum aduerſus Dominum & ad-
uerſus Chriſtum eius, dicentes: Diſrumpamus vincu-
la eorum, & proijciamus à nobis iugum ipſorum: Qui
habitat in cœlis irridebit eos:* (vt dicit) *& Dominus
ſubſannabit eos.* quia veri reges non ſunt: quã-
uis vnusquiſque cum Lucifero dicat, *Aſcen-
Iſa. 14. dam ſuper altitudinem nubium ſimilis ero Altiſſimo.*
vnde ſequitur ipſius culpæ proportio, ipſi
pœnæ conueniens, (ſicut declaratum eſt)
ſeipſos vt deos, cõtra ipsum verum Deum,
ſuperbè exaltantes, non ab ipso Deo: ſed à
propria eorum ſuperbia & vano funda-
Pſal. 2. mento dependentes. *Ego autem conſtitutus ſum
Rex ab eo* (ipse verus rex Dei filius dicit) *ſuper
Sion montem ſanctum eius*: id eſt, ſuper ipsum
fundamentum & altum diuinæ naturæ
montem, inquantum Deus per contrariam
humilitatis & obedientiæ viam, homo fa-
ctus, & moriendo, ſicut ab æterno ordina-
tum erat, *prædicans præceptum eius.* & hoc mo-
do peccati impedimentum remouendo: i-
pſam manifeſtationem extra, ab ipso pec-
cato & inuidioso dæmonio impugnatam,
per gratiam, continuando: in me particula-
riter per gloriam, tertia die reſurgente, ef-
fectam: ſicut in ipſa vltima die vniuerſalis
reſurrectionis & iudicij totaliter comple-
ta erit. Et non antea: quia *Dominus dixit ad me:
Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Hodie: id eſt,
ipſa die magna & tremenda: in qua, (&
non antea) ſecundùm ipſam communẽ &
vniuerſalem gloriæ aut pœnæ æternæ di-
ſtributionem, in communi confeſſione ip-
ſius eſſe potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ. & bo-
nitatis infinitæ ipſius Dei: totaliter extra
manifeſtatus erit. qua in ratione effectus
totalis manifeſtationis extra, ipſi cauſæ
& fundamento naturalis ipſius Dei com-
municationis, & generationi æternæ ma-
nifeſtationis intra, correſpondentis, in ipsa
die (& non in alio) particulariter extra, ef-
fectæ: *Ego hodie genui te.* Quaſi diceret, (Pater
cum Filio loquendo) ſecundùm ipsum im-
pedimentum manifeſtationis extra, no-
ſtræ naturali communicationi contradi-
cens, in æterna tua generatione, & recipro-
co amore Spiritu ſancto teſtificatæ, perpe-
tuò vsque ad diem hanc continuatum: di-
cere poſſum, quòd hodie genui te. in qua
die (& non in alia) vniuerſalis regenerati-
onis in gloria aut pœna æterna reſuſcitan-
do, totaliter ipsum impedimentum remo-
tum fuit: & conſequenter noſtra manife-
ſtatio extra, totaliter facta: & vniuerſali-
ter completa. Et tunc, (& non antea) *Poſtula
à me*, id eſt, inquantum homo: ipsum vniuer-
ſalis reſurrectionis effectum, in gloria &
pœna æterna, naturæ diuinæ attribuendo,
*& dabo tibi gentes hereditatem tuam: & poſſeſſio-
nem tuam terminos terræ.* Hæreditas Domini,
& Regnum vniuerſale in ipſa die, & non
in alia, vniuerſaliter acquiſitum. ſicut alio
in loco, dicendo: *Surge Deus iudica terram: quo-* Pſal. 81.
niam tu hereditabis in omnibus gentibus. confor-
miter ordini à principio dato, *Creſcite & mul-* Gen. 1.
tiplicamini, & replete terram: ipſi manifeſtatio-
ni in carne prouidendo. Vnde, cum genera-
liter, ipsa multiplicatio, in manifeſtationẽ
creatoris non eſſet: imò, in cõtradictionẽ,
ſecundùm ipſum peccati impedimentum:
ſubiungit, dicendo: *Reges eos in virga ferrea: &* Pſ. 2.
tanquam vas figuli confringes eos. etiam in ipso
tremendo die iræ (et non antea) effectum.
ſicut in omni eo quod ſequitur ſignificat
dicendo, & moraliter loquendo: *Et nunc re-
ges intelligite: erudimini qui iudicatis terrã. Seruite
Domino in timore: & exultate ei cũ tremore. Appre-
hẽ-*

ſite diſciplinā nequādo iraſcatur Dominus: & pereatis de via iuſta. (Ecce) *Cū exarſerit in breui ira eius: bea ti omnes qui cōfidūt in eo.* Reges eos in virga ferrea: id eſt, ex præcepto: cum Filio, inquantū homine, loquendo. Quia, ſicut ipſa continuata offenſa, & contradictæ manifeſtationis peccatum, naturæ diuinæ attribuitur: cum propriè communi ſit: ſic pœna & ipſius culpæ caſtigatio, humanæ: per medium ipſius virgæ elementalis facti corporis ſui, noua cum virtute & potentia ipſa torquentia elementa renouādo, effectum: (*Ecce poſitus eſt hic in ruinam,* (vt ſcriptum eſt) *& in reſurrectionem multorum*) omne præteritæ
Luc. 2.
contradictionis impedimentum euacuando. Vnde: *Quare fremuerunt gētes,* (incipiendo) *& populi meditati ſunt inania?* Ecce cauſam. Id eſt, ipſum maius mortis & pœnæ æternæ iugum, diuinando: ſtultè, per impænitentē & ſenſualem viam, ab eis euitatum. Sicut dicunt, & inobedienter proponunt, *aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius:* ipſam manifeſtationem ſuam extra, per pœnitētiæ viam, continuatam, diſturbantes: *Dirūpamus vincula eorum: & proijciamus à nobis iugum ipſorum.* Sed, *Qui habitat in cœlis irridebit eos: & Dominus ſubſannabit eos.* Id eſt, contrariè ordinando *Reges eos in virga ferrea,* (vt dicit) *& tanquam vas figuli confringes eos.* proportionaliter, ſecundùm ipſam proportionalem offenſam, correſpondendo quia *Deus ſuperbis reſiſtit,* (vt ſcriptum eſt) *humilibus autem dat gratiā.* Et alio in loco: *Et propter ſuperbiam quaſi leænam capies me, reuerſusque mirabiliter me crucias. Inſtauras teſtes tuos contra me, & multiplicas iram tuam aduerſum me, & pœnæ militant in me.*
1. Pet 5.
Iob. 10.
&c. *Et propter ſuperbiam quaſi leænam capies me,* Hoc: in primo iudicio, moriendo: *Reuerſusq; mirabiliter me crucias;* Hoc, in ſecunda morte: ipſo Chriſto, ad mundum iudicandum redeunte: cum tunc ipſe peccator eſſet, cum duplicata pœna, mirabiliter, vt dicit, corporaliter, & ſpiritualiter patiendo, cruciatus. *Inſtauras teſtes tuos contra me.* Id eſt, inquantum ad ipſa torquentia elementa: in ipſa proprij corporis ſui gehenna, diffusè & vniuerſaliter conſiſtentia: & in nouā incendij formam reſtaurata. Sicut ſignificat ſubiungendo, *Et multiplicas iram tuā aduerſum me, & pœnæ militant in me. Multiplicas iram tuam aduerſum me:* inquantum ad ipſam duplicatam, corporis & animæ pœnam ſimul. *Et pœnæ militant in me:* (optimè) inquantum ad ipſam perpetuam torquentium elementorum aſſiſtentiam: eodem in humano corpore & gehenna propria & particulari cōdemnati, conſiſtentia (ſicut dicit, militant in me) ipſam veritatem comprobando: ſicut declaratum eſt. Inſtauras teſtes tuos contra me. Quatuor Dei teſtes, ipſa quatuor elementa ſunt, in manifeſtatione ſua extra: nō ſolùm in ſignificatione, cū in eis, ipſa quatuor ipſius Dei attributa ſignificata ſint: (vt dictum eſt, & per ſanctam ſcripturam verificatur) ſed efficienter: à principio, Deus ex ipſis elementis omnes res viſibiles creādo, in vnaquaque ipſarum virtualiter incluſa: quaſi quatuor literæ, ſuum ineffabile nomen Tetragrāmaton, quod apud hebræos eſt Iehoua pronunciantia: & ſimul in ipſis nouis punitionis & caſtigationis effectibus, ſecundùm ſuam rectam iuſtitiam, ſicut in omnibus alijs, ſecundùm ſuam bonitatem & miſericordiam, ipſum eſſe potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, teſtificantia. Ineffabile ipſius veri Dei nomen: efficienter omne aliud, ſuperbæ exaltationis & cōtradicētis mundani principatus, in ipſa hora & puncto terminati, euacuans. Et hoc, multa cum ratione: ſicut ſcriptum eſt: *Erubeſcant, & conturbentur in ſæculum ſæculi: & confundantur & pereant. Et cognoſcant quia nomen tibi Dominus: tu ſolus altiſsimus in* Pſal. 82.
omni terra. Finis principalis rerum omnium & fundamentum, (vt concludatur) ipſa manifeſtatio extra, creatoris: cum per peccatum impedita eſſet: et non ipſa caſtigatio & pœna, in ipſius culpæ punitionem. *Quoniam Deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione viuorum:* ab ipſis impœnitentibus & ob- Sap. 1.

ſtinatis peccatoribus, ſua culpa acquiſita. ſicut primùm dicit: *Nolite zelare mortem in errore vitæ veſtræ, neque acquiratis perditionem in operibus manuum veſtrarum.* Ita quòd, ſecūdùm ipſum principalem finem & fundamentum vniuerſalis manifeſtationis extra, ipſius Dei, ſicut declaratum eſt: ipſa ſententia & iudiciū vniuerſalis iudicis Chriſti, omni ratione, proportionaliter pia & rigida ſimul ſunt: ipſas duas partes, iuſtorum, & iniuſtorum, cōprehendendo. Sicut à Spiritu
Pſ. 18. ſancto declaratur, dicente: *Iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa.* Hoc inquātum ad reprobatos Sicut inquantum ad electos: *Deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multū: & dulciora ſuper mel & fauum.*

CAP. CXXVIII.

DE torrente in via bibet; propterea exaltabit caput. Cùm hactenus propheta in hoc centeſimo nono pſalmo, de mirabili opere redēptionis humanę, reſurrectionis, & iudicij vniuerſalis, tractaſſet, deq; totali manifeſtatione extra creatoris ſui Dei, finis principalis rerum omnium, per medium Verbi incarnati Filij ſui, mortui & reſuſcitati, effecta: nunc ad vltimā concluſionem veniens: non minus breuem, quàm elegantem epilogum facit, dicens: *De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput:* eſſentialę ipſius humiliationis, & laborioſæ mortis ſuæ, in ipſius operis redemptionis conſummatione, & conſequente ipſius vniuerſalis redemptoris exaltatione, comprehēdens. Vnde, *Sciens Ieſus* (vt ſcriptū eſt) *quia om-*
Ioan. 19. *nia cōſummata ſunt, vt conſummaretur Scriptura, dixit: Sitio. Vas ergo poſitum erat aceto plenum,* &c. *Cum ergo accepiſſet Ieſus acetum, dixit: Conſummatū eſt. Et inclinato capite tradidit ſpiritum.* &c. *Vt conſummaretur Scriptura, dixit: Sitio.* Sitire, in ſcriptura idē eſt, quod magnoperè aliquid de-
Pſ. 41. ſiderare *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum:* (dicit) *ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum.* &cæt. & maius deſiderium quod in terra Saluator mundi habebat, erat vniuerſalis ipſius conuerſio: in illo penultimo verbo, Sitio, ſignificatum. anguſtia, ſuper omnes alias, particularis, in inſtante morte ſuæ in illa vltima hora conſummationis ſacrificij & redemptionis, moriendo, proteſtāter pronunciato: & humiliatio ſimul, ſuper omnes alias, maior: & in maiori ſuæ exaltationis cauſa, ſecundùm ipſum maiorem effectum futuræ gentium conuerſionis: (ſicut concludit, propterea exaltabit caput); per medium ſuorum Apoſtolorum, & aliorum omnium prædicatorum apoſtolicorum, donec mundus ſtabit, effectum. Quia. Sicut ipſe Chriſtus, cùm ſit fons indeficientis aquæ gratiæ, ſicut ipſe dicit, *Si quis ſitit,* Ioan. 7.
veniat ad me, & bibat, in illo extremo, & extrema ſiti, vnicam tantummodò guttam, in illo ſolo latrone conuerſo, bibit: & minori cum vtilitate: & maiore verecundia & dolore, de perennis aquæ torrente, in illo hebræo populo, illicò, fide deficiente, contra rebellato: Sicut paulò antè, in laudem, tanquam Saluatori acclamante, *Ho-* Mat. 21.
ſanna Filio David: ſic coram Pilato, maioribus cum ſtridoribus, tanquam malefactori, ſucclamante, Crucifige, crucifige eum: ſicut ſcriptum eſt: *At illi inſtabant vo-* Luc. 23.
cibus magnis poſtulantes vt crucifigeretur: non ad conuertendum, (ab illis) vt bonus & iuſtus: ſed ad conuerſum eſſe, vt malus, reus & dignus morte, teſtificatus. Sic, in tantæ humiliationis merito, ipſi Apoſtoli, & apoſtolici prædicatores, de abundantiſſimis ipſius perennis gratiæ aquis biberunt, in vniuerſali gentium conuerſione, in maiori Eccleſiæ corpore, & maiorem ipſius capitis Chriſti exaltationem: per hanc maioris ſitis viam, & minoris potionis, ad maiorem fructum, & exaltationem ſuam humiliati. ſicut dicit,
De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput. Pſal. 109.
Bibit Dominus de illo torrente illius hebræi

breui populi conuerſionis, ſine vllo alicuius
permanentiæ fructu in ſaluationem: imò,
maiori cum perditione, iuſto Dei iudicio,
vt in perpetua eorum perditione videtur:
eò quòd malitioſè ſimul abſtulerint, ipſā
maiorem gloriam & honorem, inquantú
ad ipſos, (quod ſemper faciunt) tantæ re-
demptionis, in maiorem ſuam exaltatio
nem, ipſi debitam: Vnde ipſa maior poe-
na & dolor fundatur, & maior humilia-
tio, (vt dictum eſt) ſuper omnes alias,
quàm ipſe inquantum homo paſſus eſt: De-
um ſimul eſſe nunquam deſinendo. Sitis
charitatis infinitæ, erga ipſum ingratum
populum, eius perditionem videndo, piè
& particulariter teneris lachrymis de-
Luc.19. monſtrata eſt. Sicut ſcriptum eſt. *Et vt
appropinquauit, videns ciuitatem fleuit ſuper il-
lam.* & cætera. Et hoc, multa cum ratione:
quia tempore collectionis fructus ipſius
vineæ, pro tantis laboribus & ærumnis, ip
Iſa.5. ſi debiti: *Et expectauit vt faceret vuas* (vt ſcri-
ptum eſt) *& fecit labruſcas.* omnibus fide defi
cientibus, & retrò abeuntibus, vſq; ad ma-
gis familiares & propinquos. Sicut ſcriptú
Ioa.6. eſt: *Ex hoc multi diſcipulorum eius abierunt retro:
& iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo Ieſus
ad duodecim: Nunquid & vos vultis abire?*
& cæt. à quibus duodecim, cum vltimò et-
iam derelictus eſſet. Sicut ſcriptum eſt:
Mat.14. *Tunc diſcipuli eius relinquentes eum, omnes fuge-
Ioan.19.* *runt.* ita quod & expectauit vt faceret vuas,
& fecit labruſcas. quo in myſterio, *Vas ergo
poſitum erat aceto plenum*: inquantum ad ip-
ſum vas & vineam populi Iudaici. ſicut per
Luc.23. ſanctum Lucam, *Et ſtabat populus ſpectans, &
Ioan.19.* *deridebant eum principes cum eis*, &c. Et deride-
bant eum principes cum eis. Quid mirum?
Vas ergò poſitum erat aceto plenum: quia
multò antea, vinú lætitiæ, quod de mirabi-
libus operibus ſuis habituri erant, in cor-
de eorum, (ſicut inuidioſorum proprium
eſt) in rodens triſtitiæ & iræ acetú conuer-
Mat.27. ſum erat. *Sciebat enim* (Spiritus ſanctus de Pi-
lato dicit) *quòd per inuidiam tradidiſſent eũ.* qua
in ratione & myſterio, Vas ergo poſitum *Ioan.19.*
erat aceto plenum. & ipſe Dominus: *Vt cō-
ſummaretur ſcriptura, dixit:* Sitio Ideſt: dixit, Si-
tio: nō tantùm vt cōſummaretur ſcripturas
quantum in ſignificatione, quòd ipſa ſcri-
ptura iam in complemento ſuo, efficiēter
conſummata erat: Quia, ipſa Scriptura di-
cendo: *Et dederunt in eſcam meā fel: et in ſiti mea* *Pſal. 68.*
potauerunt me aceto: non inquantum ad acetú,
ſecundùm literalem ſenſum, ab ipſo Chri-
ſto in cruce, efficienter acceptum: in quo
ipſius redemptionis effectus non conſiſte-
bat: ſed inquantum ad ſignificationē ſuam,
ſecundùm ſpiritualē ſenſum, ipſius ſignifi-
cati aceti odij & iræ illius ingrati populi,
ſuam mortē cauſantis, in ipſius redēptio-
nis cōſummatione. Sicut in eo quod proxi-
mè dicit, ſignificatur. *Cum ergo accepiſſet Ieſus* *Ioan.19.*
*acetum dixit: Conſummatum eſt. Et inclinato capite
tradidit ſpiritum.* Et inclinato capite. Ideſt, &
humiliato capite: ſeipſum, humilis Eccle-
ſiæ ſuæ caput, voluntariè, in ſuperbiæ pec-
cati redemptionē, humiliando, tradidit ſpi
ritum. Sicut dicendo: *De torrente in via bibet:* *Pſal 109.*
propterea exaltabit caput: Non exaltabit caput,
inquantum ad ipſam præcedētē aquarum
potionem impermanētis torrētis ipſius cō-
uerſi populi: ſed in ſubſequēte ſiti, ab eorū
impermanentia reſultante, tanquam ſi
non bibiſſet: cum ipſum lætitiæ vinum &
charitatis diuinæ, in eorum cordibus, in o-
dij & iræ acetum contra ipſum manſuetū
Agnum, conuerſum eſſet: & ipſa gratiæ a-
qua in eis, ſicut illa torrētis, in totalē eorū
ruinā, iā citò defecit, quā infructuoſè rece-
pta eſt: omnia metaphoricè intelligendo;
De torrēte in via bibet, reducēdo. In via: cú
eſſet vt per tranſitum, in illo vltimo vitæ
ſuæ tempore, ideſt, trium annorum aut cir
ca, in quo myſterioſè (& non primùm) ſe
mundo manifeſtare cœpit: res omnis effe-
cta. Sicut ſcriptum eſt: *Et ipſe Ieſus erat incipi-
ens quaſi annorum triginta, vt putabatur, filius
Ioſeph*, & cætera. Triginta anni. inquantum
ad tres plenitudines, legis innocētiæ, legis
ſcriptæ, &

ſcriptæ & legis euágelicæ, ſicut dictũ eſt: & in quibus Dominus vt abſconditus eſt: reſpectu vltimi illius temporis, in quo, quando completæ erunt, ſecundum determinatum electorum numerum, mundũ iudicare veniendo, vniuerſaliter manifeſtatus erit. & tunc, ſecundò, *De torrente in via bibet*: inquantum ad breuem & repentinum vniuerſalem defectum ipſius aquę gratię & fidei in gentibus: ab eodem Domino teſtificatum, dicente: *Et niſi breuiati fuiſſent dies illi, nõ fieret ſalus omnis caro: ſed propter electos breuiabuntur dies illi*. & hoc, in maioris ſuæ exaltationis occaſionem: ſicut dicit, *Propterea exaltabit caput*: ipſum fidelium caput Chriſtus, repente apparendo: & ſimul rebellatum inimicum, ſanctiſſimum ſuum nomen cõtradicentem, deponendo: *Quem ipſe Dominus Ieſus* (vt ſcriptum eſt) *interficiet ſpiritu oris ſui*. & tunc ſitibundi electi ſui, charitatis igne inflammati, in viua fide expectantes: præſentia ſua ſatiati erunt: & noua & indeficiente gratiæ & gloriæ æternæ aqua, refrigerati. Ita quòd, (vt cõcludatur) ad hoc præmium conſequendum, Dei amorem & proximi, ſitire oportet, in diuinæ legis obſeruatione, vniuerſaliter loquendo. Et eo magis illi, qui hoc Apoſtolico prædicationis ſancti euangelij officio, in animarum conuerſionem funguntur. quia, hanc ſitim Apoſtoli habuerunt, ipſo igne charitatis Spiritu ſancto ſemper igniti: in magno fructu quem fecerunt vniuerſalis gentium cõuerſionis, teſtificatum. & hãc veram ſitim verus prædicator apoſtolicus habere debet, epiſcopus, & confeſſor ſecularis aut regularis, in alijs ſacramentorũ adminiſtrationibus: & non aliam ſitim terrenam & infernalem, ſecundùm mundi leges, bonorum temporalium, non ad alium finem, quàm in hoc mundo omnem commoditatem habẽdi: & quantum fieri poteſt ſanctam Chriſti crucem fugere: à talibus verbo ſolùm prædicatam: & cum curioſè commoda vita, contradictam & blaſphematam. (faciat Dominus Deus, vt nihil huius, in ſua ſancta Eccleſia ſit) neque ipſe extraordinarius prædicandi modus, pro peccatis noſtris, qui à multo tempore vſui eſt, cum tanto verborum ornatu, quod multi conſueſcunt, & nouis populum delectandi modis, ſine vllo profectu: imò cum multo ipſius gregis damno, & notabili Domini Dei offenſa, ſanctum ſuum verbum prophanantes: & non exaltationem eius, ſed ſuam ipſorum, vanè & ſuperbè procurantes. Sitim ſalutis animarum habere oportet: ſicut Chriſtus habuit: in ipſo, ſecundùm ipſius gratiæ & fidei in hominibus impermanentiam, (vt dictum eſt) tàm infructuoſam, hoc in mundo viuens, (ſicut ſcriptum eſt; *In propria venit, & ſui eum non receperunt*) quàm poſt mortẽ & reſurrectionem ſuam, in tantæ humiliationis abyſſo, & meriti ſui infiniti, fructuoſam. quæ ſitis, in ipſis ſitibundis prædicatoribus apoſtolicis: ſemper de abundantiſſimis ipſius gratiæ aquis bibentibus, in multarum nationum & gentium conuerſione, ſicut in præſenti fit, vſque ad Indos, permanenter, cum particulari exaltatione & laude ipſius redemptoris Chriſti Dei filij, expletur. ſicut ab ipſo Domino prædictum eſt, dicente: *Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos, & poſui vos vt eatis, & fructum afferatis: & fructus veſter maneat*. &c. in merito ſuo infinito, & ipſius prophetiæ complemento, ſicut dicit: *De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput*. Exaltabit caput: Ideſt, ſeipſum, ipſius ſanctæ Eccleſiæ credentium caput: ipſum maiorem effectum maioris potionis abundantiſſimæ gratiæ aquę, in vniuerſali gentium conuerſione, & in maiorem exaltationem ſuam, per miniſterium ipſorũ prędicatorum apoſtolicorum, donec mũdus ſtabit, effectum: ipſi maiori Chriſti ſiti, & minori potioni ipſius impermanentis gratiæ torrentis, ſicut maiori humiliationi & merito ſuo infinito, attribuendo. Itaque, propheta, ſemper à Spiritu ſancto ductus, non poterat, ſecundùm humanam incapacitatem,

Pſ. 109

Mat. 24.

2. Theſ. 2.

Iohan. 1.

Iohan. 15.

Pſ. 109.

citatem, magnificentiùs ſignificare (côcludêdo) præmium ipſius humiliationis & laborioſæ mortis Dei Filij Verbi incarnati, in ipſa ſtupendi redemptionis humanæ operis conſummatione, & conſequente ipſius vniuerſalis redêptoris exaltatione, quã dicendo, *De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput.*

TRACTATVS
De pœnitentia.

CAP. I.

QVàm magnum, admirandum, & incomprehenſibile fuerit humanæ redemptionis opus, per Saluatorem & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Dei filium, effectû: in hoc manifeſtatur. Quòd, quia non erat poſt peccatum via homini vt ſe ſaluare poſſet, niſi illa pœnitentiæ: & hoc: quamuis Deus ſe hominem faceret: ſecundum ſuam rectam iuſtitiam: omiſſa ſua omnipotentia ipſe excelſus Deus, tam ſe humiliare voluit, ſe hominem faciendo: quòd in naſci, viuere, & mori, homini omnis ſtatus & conditionis, amplum & vniuerſale pœnitentiæ exemplum eſſet: Et quia huius fundamentum eſt, vt ſe homo peccatorem cognoſcat (quòd in Chriſto locum habere non poterat, cùm naturâ iuſtus & impeccabilis eſſet: Deus & homo ſimul) fuit hoc neceſſariò, ſimul cum correſpondentibus effectibus pœnitentialibus, (*ſecũdùm propriam virtutem*, vt dicit Dominus) *Mat. 25.* omni alij puro homini reſeruatum. Et quia vera cognitio, & vera pœnitentia eſſe non poteſt, quæ pœnalis non eſt: ad ipſam nouam gratiam diſponens: & non ad nouam Dei iram, & maiorem confuſionem, & pœnam, prouocans, nouiter ipſum offenſum Deum contemnendo: hoc eſt, cum pœnitentiali afflictione ſpirituali, & pœna corporali ſimul, quando illa ſufficiens non eſt, totus homo, ſicut in peccati effectu, in effectu etiam pœnitentiæ ipſius culpæ, concurrendo: (res in mundo, ſecundùm rectum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ordinem, à ſuis iuſtis & fidelibus, & multò ante aduentum ſuum, ſemper obſeruata) voluit iuſtus & miſericors Deus, tempore quo ſaluatorem miſſurus erat, de nouo hanc in mundo veritatem publicari: Quòd nemo, ſine vera pœnitentia ſaluus eſſe poteſt. & hoc, opera & ſtudio ſancti Ioannis præcurſoris ſui: etiam vniuerſaliter, à Saluatore vniuerſali inquantum homine incipiendo, cum exemplari actu pœnitentiali, præcedenter baptizantis. Et quòd cum eſſet in approbatione, pro tali effectu teſtimonialis exempli vniuerſalis huius veritatis & lucis, (*Vt omnes crederent per illum*: vt ſcriptum eſt) *Ioan. 1.* per gratiam particularem conſummatam, primùm in materno ventre ſanctificatus, & impeccabilis factus: vt nullus homo omnis ſtatus & conditionis excuſabilis eſſet: parentibus natus nobilibus, & in teneris annis, in aſpera veniret deſerta, non ſolùm voce, ſed opere aſperæ & pœnitentis vitæ ſuæ, ad hoc obſeruandum, & prædicandum: Quod nemo, abſque vera pœnitentia ſaluus eſſe poteſt. qua ratione, ſancta Romana Eccleſia, ſemper à Spiritu ſancto ducta, pœnitentialia opera eleemoſynarum, orationum, & ieiuniorum, ad ſupplementum applicat: vltra quadrageſimale ieiunium vniuerſale, quatuor tempora, & vigilias, & ſolitam carnis abſtinentiam, in diebus ſextæ feriæ, & ſabbathi, totam ipſam, tam contrariam, quàm hæreticam Babylonem, condemnando. Et hoc notum eſt. Quia: ſicut in ipſo pœnitentiæ Sacramento, & vocali peccatorum confeſſione, ab ipſo Saluatore, ſicut omnia alia, inſtituta, in ipſum actum exteriorem, forma abſolutionis peccati cadere non poteſt, vbi non

 eſt con-

confeſſionalis ipſius peccati materia: ita etiam, conſequenter, neque ipſum paſſionis Chriſti meritum, in ipſius culpæ remiſſione, quod ei per dictam abſolutionem applicatur, vbi ipſa conueniens diſpoſitio interior, & exterior, ad pœnitentialis materiæ ſupplementum, non
Ioan. 20. concurrit. Quia dicit Dominus: *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*: (de futuro, donec ſtabit mundus) *& quorum retinueritis, retenta ſunt*. (de præſenti) Quibus verbis, pœnitentes, ab impœnitentibus diſtinguens, ſignificat Dominus, quòd ipſa peccatorum retentio, non ſolum expreſsè, ſed tacitè, ſub ipſomet actu exteriori confeſſionis & abſolutionis peccatorum, efficitur. Remittuntur eis, de futuro: inquantum ad pœnitentes. hoc eſt, ſemper quod venient cum debito ſupplemento naturalis pudoris & verecundiæ, ad vocalem culparum eorum cōfeſſionem: cooperanter, parte exteriori, cum interiori concurrente: quia generaliter, non ſufficit ipſa ſpiritualis peccatorum pœnitentia, vt dictum eſt, niſi poſtea, cum naturali pudore exteriori, præſentialiter ad vocalem ipſarum culparum confeſſionem, & abſolutionem veniatur. *Retenta ſunt*, de præſenti: inquantum ad impudentes impœnitentes. quia, neque ipſa vocalis peccatorum confeſſio & abſolutio, alicuius valoris eſt, quando ſimul, ipſa conueniens diſpoſitio (vt dictum eſt) pœnitentialis materiæ, pudoris & verecundię, ad ſupplementum non concurrit. ab ipſo Deo, qui omnia videt, (ſicut dicit, *Retenta ſunt*) præcedenter retentorum.

Itaque, veræ pœnitentiæ principium eſt, vt ſe homo peccatorem agnoſcat: tàm iuſtus, quàm peccator. ille, vt peccabilis, in ſua præſeruatione: & hic, vt peccator, & efficienter peccans, vt pœnitētiæ
Ioan. 1. principium in ſua recuperatione. *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus*: (per Sanctum Ioannem) *ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt*. & cætera. *Si dixerimus quoniam non peccauimus: mendacem facimus eum, & verbum eius non eſt in nobis*. Hoc, communiter loquendo: iuſtos, & peccatores ſimul comprehendendo. Itaque, non quia In luce ambulamus, (vt primùm dicit) mediante ipſa gratia, & mediantibus ſacramentis, dicere poſſumus, Quoniam peccatum non habemus: quia ipſi nos ſeducimus, (id eſt, decipimus) & veritas in nobis non eſt. & conſequenter, dicere non poſſumus, quoniam non peccauimus: quia mendacem facimus eum, (vt dicit) & verbum eius non eſt in nobis. Dicere non poſſumus, Quoniam peccatum non habemus: *Septies enim in* Pro. 24.
die cadit iuſtus. Quare Septies in die cadit iuſtus? Quia peccabiles ſumus: & in originali peccato nati: & hac in ratione, dicere non poſſumus, Quoniam peccatum non habemus: quia ipſi nos ſeducimus. Quare ipſi nos ſeducimus? *Omnes enim peccauerunt*: (per Apoſtolum) *& egent gloria Dei*. Rom. 3.
& in hoc, Ipſi nos ſeducimus: hoc eſt, decipimus: quia, non eſt futuræ Dei gloriæ conſecutio, quantumuis iuſtus homo ſit, ſine præcedenti communicatione crucis filij hominis Chriſti, per operantis pœnitentiæ viam communicata: vnici iuſti & impeccabilis inter homines: non de humano ſemine, ſed de Spiritu ſancto concepti, & extrà commune originalis peccati iugum, ſicut eſſe conueniebat pro tali effectu remotionis ipſius vniuerſalis impedimenti, ad ipſius gloriæ Dei ingreſſum: inquantum homo patiendo, non ſolùm in ipſius vniuerſalis culpæ redemptionem, ſed in vniuerſale operantis pœnitentiæ exemplum. vnicæ portæ ad ipſius gloriæ & vitæ ingreſſum. *Nonne hæc oportuit pati Chriſtum*, Luc. 24.
(ipſe dicit) *& ita intrare in gloriam ſuam*? & cæt.

&cætera. *& dixit eis, Quoniam ſic ſcriptum eſt, & ſic oportebat Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remiſsionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ieroſolyma.* &cæt. Incipientibus ab Ieroſolyma. Videlicet, incipientibus ab ipſis primis ſummis pontificibus, & ſanctificatis ſacerdotibus, & ſpiritualibus Leuitis, ſacri ſui templi & altaris miniſtris, cum tota tam pœnitenti, quàm perſecutionem paſſa, ſua fideli Eccleſia. Vnde Apoſtolorum Prin-
1. Pet. 2. ceps: *In hoc enim vocati eſtis: quia & Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius.* &cæt. *Vt*
Luc. 24. *ſequamini veſtigia eius: Quoniam ſcriptum eſt,* (vt dicit) *& ſic oportebat Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remiſſionem peccatorum in omnes gentes,* &cætera. quæ pœnitentia, vt ſit ad remiſſionis peccatorum diſpoſitionem, & ad gloriæ æternæ fructum, vt dicit, ſuum principium habet, vt dictum eſt, vt ſe homo peccatorem agnoſcat. Huc
1. Ioan. 1. facit illud, *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus: ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt.* quia ſi mortales ſumus, peccatum habemus, & peccabiles ſumus. Et illud: *Si dixerimus quoniam non peccauimus: mendacem facimus eum, & verbum eius non eſt in nobis.* Quid dixit mendacij author primis parentibus, circa arborem & fructum prohibitum, muliere
Gen. 3. dicente: *Præcepit nobis Deus ne comederemus, & ne tangeremus illud, ne fortè moriamur? Nequaquam morte moriemini.* quaſi Deus verum non dicebat. Sicut per ſanctum Ioan-
1. Ioan. 1. nem, *Mendacem facimus eum*: quaſi dicens ipſum Verbum & Patris veritas: *Nonne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam?* &cætera. *& prædicari in nomine eius pœnitentiam & remiſſionem peccatorum in omnes gentes:* (quod aliter, ſecunda vice, *Morte moriemini in æternum*) verum non dicit. Vbi dæmonij mendacium fundatur, dicentis: *Nequa-*

quam morte moriemini: peccantes. Quia, ſi peccatores: mortales. & ſi mortales: (inquantū ad ſuam generationem) peccabiles. & ſi peccabiles: & ſepties in die (vt dicit) cadit iuſtus: pœnitentes. cuius pœnitentiæ principium, vt dictum eſt, vt fructuoſa ſit, eſt vt ſe humiliter homo pro peccatore cognoſcat. & tam mortalis, quàm fragilis, & peccabilis. quia: *Si dixerimus quoniam non* 1. Ioan. 1.
peccauimus: mendacem facimus eum, (vt declaratum eſt) *& verbum eius non eſt in nobis.* Qua ratione, *Et verbum eius non eſt in nobis?* Ratione ipſius infructuoſitatis vniuerſalis lucis & gratiæ diuinæ: ab ipſa humana indiſpoſitione non veræ pœnitentiæ, cauſatæ. Sicut ſcriptum eſt: *Et quomodo deſcendit* Iſa. 55.
imber, & nix de cælo, & illuc vltrà non reuertitur, ſed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat ſemen ſerenti, & panem comedenti: Sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo: non reuertetur ad me vacuum, ſed faciet quæcunque volui, & proſperabitur in his ad quæ miſi illud. Vnde, deficiente in nobis ipſo fructu vniuerſalis gratiæ diuinæ, & lucis euangelicæ, prædicatæ pœnitentiæ, vt dicit, (à ſuo præcurſore incipiendo) & remiſſionis peccatorū in omnes gentes: iuſtos, & iniuſtos, vt dictum eſt, comprehendendo: hac in ratione, Et verbum eius non eſt in nobis: ab
humana non veræ pœnitentiæ indiſpoſi- Luc. 8.
tione, cauſatum. Ab ipſa luce, ſignificatum, in ſeminatoris parabola, dicente:
Semen eſt verbum Dei. Qui autem ſecus viam: hi Ioan.
ſunt, qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes ſalui fiant. Nam qui ſupra petram: hi ſunt qui cùm audierint, cum gaudio ſuſcipiunt Verbum: & hi radices non habent: qui ad tempus credunt, &
in tempore tentationis recedunt. Quod autem Luc. 8.
in ſpinas cecidit, hi ſunt qui audierunt, & à ſolicitudinibus & diuitijs, & voluptatibus vitæ, euntes, ſuffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi ſunt, qui in corde bono & optimo audientes verbum re-

Luc. 1. *mine, vt omnes crederent per illum.* &c. Qua rati
one, Hic venit in teſtimonium? *Erit enim ma-*
gnus coram Domino. Quomodo? *Quia vinum &*
ſiceram non bibet. & hoc in ordine vniuerſalis
exempli pœnitentiæ, & pœnitentis vitæ,
donec ſtabit mundus; *vinum & ſiceram non bi-*
bet: & ſpiritu ſancto replebitur adhuc ex vtero ma-
Gen. 1. *tris ſuæ.* Qua ratione & myſterio. *Et ſpiritu*
ſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſuæ? Quia
Hic venit in teſtimonium: vt teſtimonium perhibe-
ret de lumine, vt omnes crederent per illum. & hæc
eſt lux à Ioanne teſtificata, & ratio & my-
ſterium ſuæ ſanctificationis, in materno vẽ
tre, antè quàm natus fuiſſet: Videlicet: De-
um, pœnitentiæ exemplum mundo dare,
puri hominis, ſancti & impeccabilis: iu-
ſtos, & peccatores comprehendendo: cùm
eſſet nihilominus, vt cæteri homines, in
peccato originali conceptus: & à ſeipso, hu
militer, inter homines, quamuis ſanctifi-
catus, multò minus alijs reputatus eſſet: vt
Mat. 10. in Chriſtum ſequendo, ſicut ipſe dicit: *Qui*
non accipit crucem ſuam, & ſequitur me: non eſt me
dignus. ſingulare exemplum ſuum, & vni-
uerſalis lux Dei & hominis ſimul, in pati
ſuo inquantum hominis, in hominis ſalua
tionem, in nullo homine, quantumuis ſan-
ctus ſit, aut peccator, euacuatum fuiſſet: ſi-
ue ſaluus, aut condemnatus ſit. ſicut dicit,
Vt omnes crederent per illum. Id eſt, pœnitenti-
am operando: futuram ſuam ſententiam
vltima die, in bonorum præmium, & ma-
lorum caſtigationem, iuſtificando. Vnde
Luc. 1. dicitur. *Præibis enim ante faciem Domini parare*
vias eius; Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius,
in remiſſionem peccatorum eorum, Per viſcera miſe-
ricordiæ Dei noſtri; in quibus viſitauit nos Oriens ex
alto, illuminare &c. Et quia viſitauit nos Ori-
ens ex alto: non per ſeipſum Deum & ho-
minem, ſolùm, cum diſproportione: ſed
per conueniens medium puri hominis, vo
luit quòd ipſum teſtimonium mundo, ſui
ipſius, & ſcientia ſalutiferæ pœnitentiæ,
in peccatorum remiſſionem, data fuiſſet.
Non erat proportionale pœnitentiæ exẽ-
plum, illa filij hominis, ante peccatum, &
filij Dei Chriſti, de Spiritu ſancto concep-
ti, in ſuæ humilitatis abyſſo fundata, (& nõ
in non eſſe hominis, poſt peccatum, cum
eſſet ſimul Deus, & filius hominis innocẽ-
tis Adæ, ante peccatum) innocenter inquã-
tum homo patiẽdo, in ipſius culpæ redem-
ptionem. *Qui cùm in forma Dei eſſet,* (vt ſcriptũ Phil. 2.
eſt) *non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo,*
ſed ſemetipſum exinaniuit, formã ſerui accipiens, in
ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus
vt homo. Humiliauit ſemetipsum, factus obediens
vſque ad mortem: mortem autem crucis. Pro-
pter quod & Deus exaltauit illum: & donauit illi
nomen, quod eſt ſuper omne nomen. &c. Vnde quia
donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne
nomen: Hoc eſt, Iehoua: nomen potentiæ,
ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, in-
quantum Deus: ex neceſſitate, Fuit homo
miſſus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Id-
eſt, Pius: pio Ieſu inquantum homini, cor-
reſpondendo: qui Ioannes, ſingulariter in-
ter omnes homines fundatus, in cognitio-
ne proprij non eſſe puri hominis, (pœni-
tenter quamuis ſanctus operãdo) in quod
homo, per peccatum venit: vniuerſale pœ-
nitentiæ exemplum mundo eſſet, & ſimul
perpetuus index, & teſtimonium cum om-
nibus alijs fidelibus pœnitentibus, inno-
centiæ filij hominis, Chriſti, ante peccatũ,
innocenter in ipſius culpæ redemptionem
patientis: ipſam diſproportionem pœni-
tentialis exempli Dei & hominis ſimul,
ſimul temperante. Quid eſt Pœnitentia?
Hæc eſt pœnitentia poſt peccatum: & ante,
& poſt ipſius culpæ redemptionem: ſine
qua, nemo ſaluus eſſe poteſt. Vt ſe homo
pro mortali & fragili cognoſcat, & in non
eſſe in quod venit per peccatum: teſtifica-
ri ante cælum, terram, & infernum: cum a-
ctibus pœnitentialibus, in charitate fun-
datis, peccata ſua, & innocentiam vniuer-
ſalis redemptoris ipſius culpæ. *Vt in* Phil. 2.
nomine Ieſu omne genu flectatur, (vt dicit conclu
dendo) *cæleſtium, terreſtrium, & infernorum.*

noris humani, ſecundùm infinitam ſuā miſericordiā, ipſas infirmitates corporales, & ſpirituales ſimul, à qua rationali cauſa, ipſa mortalis diſcordantia cauſata fuit, cū ipſius mortis victoria, (moriendo, & reſurgendo) laude & gloria ipſius vitæ Dei medicando. quod conformiter prophetatum erat ab Iſaia dicente: *Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures ſurdorum patebunt. Tunc ſaliet ſicut ceruus claudus & aperta erit lingua mutorum*, &c. Et hoc in ordine, & complemento conformiter, à cœcorum illuminatione incipiendo, *Euntes*. (vt dicit) *renunciate Ioanni quæ audiſtis, & vidiſtis: cæci vident, claudi ambulant, leproſi mundātur, ſurdi audiūt, mortui reſurgūt. pauperes euangelizātur.* Quomodo, pauperes euāgelizantur? Quia in ipſis pauperibus cæcis et infirmis, cū alia paupere et pedeſtri turba ab Apoſtolis incipiēdo, quę eū ſequebatur, erat vera fides et vera pœnitentia: ab ipſo miraculorū ſuorū indice, quæ audierant, et viderant, et in ſeipſis experti fuerant, cauſata: cum eſſent à Domino, per medium ipſius diſpoſitionis fidei, et pœnitentiæ, vtrique illuminati: et particulariter à ſpiritualibus animæ infirmitatibus, & peccatorum lepra (ſicut dicit, Leproſi mundantur) cum ipſarum culparum remiſſione, curati: propter quod ab eis pro vero Meſſia promiſſo, & redemptore agnitus erat. Quādo Dominus illud notabile miraculum fecit, tam magnæ, quàm inopinatæ piſciū capturæ: ſanctum Euangelium dicit: *Quod cùm videret Simon Petrus, procidit ad genua Ieſu dicens. Exi à me, quia homo peccator ſum Domine Stupor enim circundederat eum, & omnes qui cum illo erāt, in captura piſcium quam ceperant.* quod exemplaris pœnitentiæ actus fuit, in ſuiipſius cognitione fundatæ, (ſicut dicit, Exi à me, quia homo peccator ſum Domine, quaſi infectus tam communi, quàm mortali originalis peccati infectione) ab ipſo indice ſtupēdorum ſaluatoris miraculorū, particulariter, & vniuerſaliter cauſatæ. ſicut dicit: *Stupor enim circundederat eum, & omnes qui cū illo erāt in captura piſciū quā ceperant*: Et hoc in myſterio cōſequētis pœnitentiæ fructus, *Euntes renunciate Ioanni quæ audiſtis, & vidiſtis: cæci vidēt, claudi ambulant, &c.* quia ab Andrea, Ioannis baptiſtæ diſcipulo, Petrus ad Chriſtum ductus fuit: & ipſæ pœnitentiæ index, & teſtimonium eſſe & innocentiæ ſaluatoris, ab ipſo præcurſore incepit: & cum ſingularibus ſuæ pœnitentiæ & ſanctitatis operibus, perpetuò pro tali habitus eſt. Vnde, *Illis autem abeuntibus cæpit Ieſus dicere ad turbas de Ioanne. Quid exiſtis in deſertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid exiſtis videre? hominē mollibus veſtitum? Ecce qui mollibus veſtiuntur, in domibus regum ſunt. Sed quid exiſtis videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam Prophetam. Hic eſt enim de quo ſcriptum eſt, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis, non ſurrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptiſta.* Et veniens ad explicandā cauſam & fundamentū pœnitētiæ Ioannis, quod eſt cognoſcere ſeipſū, & humiliter de ſeipſo ſentire: in quo maior exaltatio conſiſtit, & non eſſe (vt dicit) arundinem vento agitatam, concludit myſteriosè dicendo: *Qui autem minor eſt in regno cælorum, maior eſt illo.* Quomodo in regno cœlorum: Ioanne in terra habitante? Quia. *Regnum meum* (dicit ipſe) *non eſt de hoc mūdo*: ſuos ſeruos, in cœlo, et in terra habitantes, ſimul cōprehēdendo. Et hac in ratione vitæ ſpiritualis angelicæ, plus quàm humanæ, præcurſor, Angelus, (ſicut de ipſo ſcriptū eſt, & à Chriſto allegatum, *Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam*) & plus quā propheta nominatur. Hoc eſt, ad differentiam: quia etiam Saul prophetabat: & non erat pœnitens, neque in regno cœlorum. quæ vita ſingularis pœnitentiæ Ioannis baptiſtæ, & humile de ſeipſo iudicium, eſt perpetuus index, vt dictum eſt, et teſtimonium ſuper oēs prophetas, donec ſtabit mūdus, in nocētiæ redēptoris ipſi᾽, inquātū hominis & celſitudinis ſuæ, inquātū Dei. Et hoc in ordine perpetui indicis Chriſti, & vniuerſalis exempli

Iſa. 35. Luc. 5. Mat. 11. Mal. 3. 1. Reg. 10.

exempli pœnitentiæ, præcurſor miracula non fecit: quia ipſa vniuerſalis pœnitẽtia, nõ in proprijs et alienis miraculis: niſi,(vt dictum eſt) inquantum quod in Chriſti merito et virtute facta ſunt: ſed ſolùm in ipſius Redemptoris miraculis, ſecundum ſanctum Euangelium,& quotidianum ſacrificium, perpetuò lectis,& prædicatis, fundata eſt:(ſicut dicit, *Euntes renunciate Ioanni quæ audiſtis et vidiſtis*) ſecundùm ipsum tam conueniens, quàm vniuerſale pœnitentiæ exemplum puri hominis, omnes operum humanæ pœnitentiæ gradus, habitantium in deſertis,& locis habitatis, comprehendens. vnuſquiſque pœnitentiam operando,& ſecundùm ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ordinem,& propriam obligatiònem, pro proprijs & alienis peccatis,(in ipſis curatis infirmitatibus ſignificatis) & teſtimonio innocentiæ redemptoris ipsorum. Vera Chriſti doctrina, ſecundùm ſuum ſanctum Euangelium, ſicut dicit: *Tunc cœpit exprobrare ciuitatibus, in quibus factæ ſunt plurimæ virtutes eius, quia non egerunt pœnitentiam. Væ tibi Corozain, væ tibi Bethſaida: quia ſi in Tyro & Sidone factæ eſſent virtutes quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio et cinere pœnitentiam egiſſent. Veruntamen dico vobis: Tyro & Sydoni remiſſiùs erit in die iudi ij quàm vobis. Et tu Capharnaum, nunquid vſque in cœlum exaltaberis? vsque in infernum deſcendes. quia ſi in Sodomis factæ fuiſſent virtutes quæ factæ ſunt in te fortè manſiſſent vſque in hanc diem. Veruntamen dico vobis, quia Terræ Sodomorum remiſſiùs erit in die iudicij, quàm tibi.* &c. in quibus tribus exemplis, omnes impœnitentes, qui in die iudicij pro talibus iudicati erunt, cõprehenduntur. Itaque, virtutes & miracula Chriſti, verbi incarnati, ſunt index & teſtimonium eſſe ſui inquantum Dei: cum ſint ab ipso facta in communem ſalutem, corporalem, et ſpiritualem, in peccatorum remiſſionem: cui corresponſurus eſt index noſter, operum pœnitentiæ ipsarum culparum.(ſicut dicit, *In cilicio, & cinere*) & teſtimonium innocentis mortis vniuerſalis redemptoris ipsorum delictorum. Et hæc eſt euangelica veritas,& Chriſti doctrina, recipienda,& obſeruanda, vt inuiolabilis lex,& præceptum ſuum vniuerſale in ſaluationem. quod aliter: Væ tibi, væ tibi, duabus vicibus, vt dicit: id eſt, totum hominem,(vt dicit: In cilicio et cinere) anima & corpore conſiſtentem, comprehendendo, quia, ſicut in peccati effectu, comedendo: ſic in ipſius culpæ pœnitentia totus homo, vt peccabilis,& quamuis iuſtus & ſanctus ſit, vt Baptiſta, ſecundùm ipsum vniuerſale exemplum, ſimul concurrere debet, pœnitenter operando. Sicut dicit: *In cilicio & cinere pœnitentiam egiſſent*: vniuerſaliter loquendo: & iuſtos,& peccatores comprehendendo.

Mat. 11.

CAP. III.

ET hoc in ordine neceſſariæ pœnitentiæ, ſpiritualiter et corporaliter pro peccatis patiendo: à principio, cum peccaſſet homo, dixit Deus ipſi naturæ humanæ, vniuerſaliter loquendo: *Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ. Spinas et tribulos germinabit tibi, et comedes herbas terræ.* &c. & vt in cilicio & cinere, vt dicit, pœnitentiam faceret: *Fecit quoque Dominus Deus Adæ, & vxori eius*(vt ſcriptum eſt) *tunicas pelliceas, et induit eos, Et ait, Ecce Adam quaſi vnus ex nobis factus eſt, ſciens bonum & malum* &c. Quaſi vnus ex nobis. Hoc eſt, in diſtinctione ſecundæ perſonæ Trinitatis: quæ ſe incarnatura erat,& homo futura, et moritura in hominis redemptionem. Et hac in ratione, homo, mortalis factus,& pœnitentiam operando, in illo inſtanti quod ei pati fuit propoſitum, et pelliceo pœnitentiæ habitu veſtitus fuit: *Ecce Adam quaſi vnus ex nobis factus eſt, ſciens bonum et malum Quaſi vnus.* Videlicet, ſecundùm terminatam capacitatem humanam, et poſſibilitatem pœnitentis pati pro peccato.

Gen. 3.

peccato, in diſpoſitione futuræ gratiæ ipſius culpæ, ipſum vniuerſale damnum boni perditi, & mali acquiſiti exaggerando: ſed nō ſecundùm interminatam capacitatem & intelligentiam diuinam in Chriſto, inquantum Deo, & impoſſibilitatem pati ſui in vita & in morte, inquantum homine, cū integra exaggeratione ipſius boni perditi, vitæ Dei, & mali acquiſiti conſequentis mortis, peccando: ad gloriam & vitam æternàm, ipſam culpam redimentis. res ad ipſum Deum & hominem redemptorem: pertinēs, mori, in peccati redemptionem, & ad ipſam peccantem naturam humanā in pœnitentia operari, in ipſius culpæ confeſſione, & teſtimonio innocentiæ ipſius patientis Agni ſaluatoris. Quia, quando ei voluntariæ obedientiæ legem donauit, de arbore ſcientiæ boni & mali non comedēdo, res ipſi Deo reſeruata, non ei dixit, *in quocunque enim die comederis ex eo maledicta erit terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ*. &c. quod ei dictum fuit poſtquam peccauit, per bonitatem ſuam infinitam, in pœnitentiæ ipſius culpæ occaſionem: ſed ei tantùm dixit, *Morte morieris*. cui
Gen. 2.
mortis pœnæ tantùm, ſecundùm iuſtitiæ diuinæ rectitudinem, fuit natura humana in Chriſto, poſt ipſam indiſſolubilem vnionem factam, hoc, non obſtante, liberè, & voluntariè obligata. ſicut ſcriptum eſt: *Oblatus eſt quia ipſe voluit, & non aperuit os ſuum: ſicut*
Iſa. 53.
ouis ad occiſionem ducetur, & quaſi agnus coram tōdente ſe, obmuteſcet, & non aperiet os ſuum. De anguſtia & de iudicio ſublatus eſt: generationem eius quis enarrabit ? &c. Et quia Generationem eius quis enarrabit? De anguſtia, & de iudicio (vt dicit) ſublatus eſt. De anguſtia: quia in illo puncto inquantum homo moriendo, et cum ipſa mortali peccati pœna, ipſam culpam redimendo, de anguſtia ſublatus eſt: anima ſua ſanctiſſima relicta, cum integra gloriæ naturæ diuinæ communicatione, inquantum Deus. & conſequenter, & de iudicio ſublatus eſt. Quia cum eſſet per ipſum, cum ſua morte tantùm, humanæ redemptionis opus completum & conſummatum: ipſum iudicium, eodēmet pūcto moriendo, ſecundùm iuſtitiam diuinā, ſublatus eſt: non obſtante contrario iudicio executorum ipſius mortis, et triduanæ tarditatis ſuæ glorioſæ reſurrectionis: cum eſſet ab illis non pro agno innocenti, vt ipſe erat, ſed pro oue errante, et peccatore reputatus. Sicut dicit, inquantum ad eorum iudicium, *Sicut ouis ad occiſionem ducetur*. (adiūgendo, inquantum ad innocentiam ſuam) *& quaſi agnus coram tondente ſe, obmuteſcet*, omne aliud pati Chriſti inquantum hominis, eſt in exemplum homini, & in formam operū humanæ pœnitentiæ: & non ſecundùm iuſtitiæ diuinæ rigorem, inquantum ad peccati ſatisfactionem: ſed in neceſſariam conſecutionis ipſius gratiæ diſpoſitionē: quòd aliter ipſa forma euacuata eſſet: & ipſa gratia non conſecuta: Vnde ſuus præcurſor, vt vniuerſalis & perpetuus ſuæ innocentiæ index, mundo, & exemplum neceſſarij operari in pœnitentia. *Ecce agnus Dei*, inquantū homo: *ecce qui tollit peccata mundi*: inquantum Deus. Et hoc conformiter, in pœnitentiæ habitu, & peccatoris apparentia: primis peccatoribus correſpondendo. ſicut ſcriptum eſt: *Ipſe autem Ioannes habebat veſtimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos ſuos: eſca autem eius erat locuſtæ, & mel ſylueſtre*. &c. Hoc eſt originalem pœnitentiæ or-
Matt. 3.
dinem, à principio, à Deo naturæ humanæ datum, & de nouo poſt peccatum introductum, proſequi, vt rem ad peccantem naturam humanam pertinentem. Quia, cùm pœnitentiæ, principium ſit (vt dictum eſt) vt ſe homo pro peccatore cognoſcat: quòd in Chriſto eſſe non poterat, vt dictum eſt, cum eſſet per naturam iuſtus & impeccabilis: Deus & homo ſimul: hoc, neceſſariò, per effectum conſecutionis ipſius gratiæ, ſimul cum ipſis correſpondentibus effectibus pœnitentialibus, peccanti naturæ humanæ reſeruatum fuit. in ſuo præcurſore,

ſicut à principio in primis peccatoribus, Adam, & Eua, ſimiliter à Deo, in pœnitentiæ occaſionem, cũ alijs maledictionibus, animalium pellibus veſtitis, exemplariter mundo teſtificatum.

Et hoc, vt non ſit in tentationis occaſionem aſtuto dæmonio, & erroris nobis fidelibus: intelligendum eſt: Quod obligati ſumus ad operandum in pœnitentia, ſpiritualiter, & corporaliter, ſecundùm ipſum vniuerſale præcurſoris exemplum, & ordinem datum in hoc, à ſancta Romana Eccleſia, nõ obſtante quod pati Chriſti interius, & ſpiritualiter, inquantum hominis, (vltra exterius vitæ ſuæ cruciferæ) in perpetua peccati ponderatione, & omnium peccatorum hominum, ſuperat omnes gradus pœnæ corporalis martyriorum, & operum humanæ pænitentiæ: quia non in neceſſaria ipſorum delictorum pænitentia, quod ipſi Deo & homini innocenti, impoſſibile erat, ſed in zelo honoris offenſi Patris Dei, fundatum erat. Vnde neceſſariò, hoc nobis peccatoribus reſeruatum fuit. Quas omnes offenſas, ipſe innocens præſentialiter videbat, ratione ipſius ſingularis vnionis Dei & hominis ſimul, non minori horrore & pœna, quàm intenſo moriendi deſiderio in ipſorum delictorum redemptionem. à quo perpetuo pati ſpirituali, donec vixit, inquantum homo, ſicut de reſultanti pati corporali, in multorum annorum apparentia plus quàm non habebat, demonſtratum, & vltimò de ipſamet morte, nunquam, inquantum Deus liberatus fuit: neque eſſe poterat, ſecundum quod à perpetuo zelo, & indeficiente ſuæ diuinæ charitatis igne, quo ſemper ardebat, cauſatum erat. Vnde intenſum ſuum moriendi deſiderium, in vniuerſalem redemptionem humanã, fũdatum erat: vt remoto ipſo infructuoſitatis et maledictionis peccati impedimẽto, in operari: in locum eius, benedictio gratiæ & meriti ſui infiniti, ſuccederet: & ipſe zelus & ignis charitatis ſuæ diuinæ, ſequenti eccleſiæ ſuæ cruciferæ, in martyrio, & pænitenter operanti, communicatus fuiſſet. ſicut dicit: *Ignem veni mittere in terram:* (Luc. 12.) (inquantum ad zelum, & charitatem ſuam diuinam) *& quid volo, niſi vt accendatur? Baptiſmo autem habeo baptizari:* (inquantum ad intenſum moriendi deſiderium) *et quomodo coarctor, vſque dum perficiatur?* &c. ſed quia res omnis in zelo, *Quoniam zelus domus tuæ comedit me*, (Pſ. 68.) vt ſcriptum eſt, & non in neceſſaria peccatorum pœnitentia, fundata erat: vt res ipſi impoſſibilis, hoc nobis peccatoribus reſeruatum eſt: ſpiritualiter, & corporaliter pro noſtris & alienis peccatis patientibus. Vnde Apoſtolus: *Nunc gaudeo in paſſionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ deſunt paſſionum Chriſti, in carne mea pro corpore eius, quod eſt Eccleſia.* (Col. 1.) &c. Quare, tota Chriſti vita, Dei & hominis, cũ ſit in ſingulari cruce ſuper omnem aliam, & in ſumma veræ paupertatis perfectione fundata, ab humili ſua natiuitate in diuerſorio, in fœno & loco animalium, vſque ad ſuam ignominioſam mortem in Caluariæ monte occiſorum malefactorum loco, & nudus, cum ſimilibus iniquis crucifixus, & pro tali (vt ſcriptum erat) reputatus: (Iſa. 53.) quando mediante diuina gratia, cum aliqua luce abyſſi tantæ humiliationis, conſiderata eſt: ſingularis eremitica ſui præcurſoris, puri hominis, & particularis apoſtolica ſuorum diſcipulorum, poſtquam reliquerunt omnia, quæ habebant, eſt vmbra: & pro tali, cum proprijs pœnitẽtiæ operibus, in ſua comparatione, ab omni fideli recepta eſſe debet. ſed omni hoc non obſtante, noſtra pænitens vita concurſura eſt, ſi ſalui eſſe volumus. Vnde, ex neceſſitate, *Fuit homo miſſus à Deo*, vt ſcriptum eſt, *cui nomen erat Ioannes: ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius*, (Ioan. 1.) (per ſanctum Lucã) ſecundùm capacitatem, & poſſibilitatem humanam, pro conuenienti exemplo puri hominis, (ſicut dicit, *vt omnes crederent per illum*) pœnitenter operari, in ſaluationem: & non ſecundum abyſſum incomprehenſibilitatis

bilitatis, & impoſſibilitatis pati Chriſti
Dei & hominis, in confuſionem. quamuis
pati Chriſti, in diſtinctione, vt hominis
paſſibilis, & voluntarium pati inquantum
hominis, ſit vniuerſale pœnitentię exēplū:
ſed non in vnione, & incomprehenſibilita-
te, & impoſſibilitate ſui pati, cùm eſſet De-
us ſimul: & pro tali, à ſeipso, in vniuerſalis
pœnitentiæ occaſionem, ſecundùm ſua ſig-
na diuina, teſtificatus. Et hæc certiſſima ve-
ritas nobis ab ipsa luce ſignificata eſt: ſecū-
dùm ſanctum Euangelium. Vnde conſide-
rādum eſt: quòd cum Dominus ſui præcur-
ſoris pœnitentiam publicè laudauiſſet,
Mat. 11. in cōcluſione dictum eſt: *Et ſi vultis recipere,
ipſe eſt Elias qui venturus eſt.* (videlicet, in-
quantum ad permanentiam ipſius vniuer-
ſalis exempli pœnitentiæ, vsque ad ſecun-
dum ſuum aduentum, & teſtimonium ſi-
mul (cum omnibus alijs fidelibus marty-
ribus, & pœnitentibus) innocentiæ ſuæ,
inquantum homo, & eſſe ſui diuini, inquā-
Luc. 7. tum Deus: ſicut concludit, dicendo) *Qui habet
aures audiendi, audiat: Et omnis populus audiens, &
publicani,* (per ſanctum Lucam) *iuſtificauerunt
Deum, baptizati baptiſmo Ioannis. Phariſæi autem
& legisperiti conſilium Dei ſpreuerunt in ſemetipſis
non baptizati ab eo.* Tunc, ipſa Patris ſapiētia:
Matt. 11. *Cui autem ſimilem æſtimabo generationem iſtam?
Similis eſt pueris ſedentibus in foro: qui clamantes
coæqualibus dicunt: Cecinimus vobis, & nō ſaltaſtis:
lamentauimus, & non planxiſtis. Venit enim Ioan-
nes neque manducans neque bibens: & dicunt, Dæ-
monium habet. Venit filius hominis manducans &
bibens: & dicunt, Ecce homo vorax, & potator vi-
ni, publicanorum & peccatorum amicus. Et iuſtifica-
ta eſt ſapientia à filijs ſuis. Tunc cæpit exprobrare
ciuitatib. in quibus facta ſunt plurimæ virtutes eius,
quia non egiſſent pœnitentiam. Væ tibi Corozain, væ
tibi Bethſaida: &c.* Cur, cū de ſeipso dixiſſet,
Venit filius hominis manducans & bibens: &c. *Tūc
cæpit exprobrare ciuitatibus, in quibus factæ ſunt plu
rimæ virtutes eius, quia non egiſſent pœnitentiam?*
Quia non ſecundùm abyſſum incompre-
henſibilitatis, & impoſſibilitatis interioris
paſſionis Chriſti Dei & hominis, (vt dictū
eſt) in confuſionem: ſed ſecundùm exterio-
rem paſſionem ſuam, & prædicata ſigna,
mortem & reſurrectionem, in peccatorum
remiſſionem: & propoſitum vniuerſalis
pœnitentiæ exemplum, ipſarum culparū
vnius puri hominis Ioannis, ſui præcurſo-
ris, capacitati, & poſſibilitati humanæ con
ueniens, in ſaluationem, omnes homines
iudicandi ſunt. quod tam amplum, quàm
conueniens exemplum operandi in pœni-
tentia, ſecundùm propriam virtutem, &
talentum receptum, vt dicit Dominus, &
ſancta Romana Eccleſia ſua vnica & fide- Mat. 25.
lis ſponsa inſtituit & ordinat, Apoſtoli, &
eremitæ, humiliter ſecuti ſunt, cum omni-
bus alijs ſanctis, ſacrarum religionum in-
ſtitutoribus, & imitante Eccleſia fideli:
cum omni obedientia obſeruantes ſacras
ordinationes ſolitorum ieiuniorum, vt di-
ctum eſt, & abſtinentiarum. Et hoc, non
obſtante quod Dominus de ſeipſo dicat: *Ve
nit filius hominis manducans & bibens:* & tam in- Mat. 11.
flati, quàm cæci Phariſæi, & legis periti, ſu-
perbè & inuidiosè, dicant: *Ecce homo vorax
& potator vini, publicanorum & peccatorum ami-
cus.* Quia, hic periculum eſt, quòd per ma-
lam intelligentiam, non ſit in occaſionem
aſtuto dæmonio (vt dictum eſt) tentatio-
nis erroris hæreſum nobis fidelibus, cōtra
propoſitam pœnitentiam, cum falsa per-
ſuaſione, quòd Chriſti vita communis erat,
& ſine vlla cruce. quod falſum eſt, quia,
quamuis exteriori cilicio non veſtitus, vt
ſuus præcurſor, quod nobis peccatoribus
conuenit, in peccati confeſſionem: & mādu-
cans & bibens, vt dicit, vt faciat differen-
tiam eius quod primùm dicit de Baptiſta,
Non manducans neque bibens: vita tamen eius ſu
perabat omnem aliam vitam pœnitentē.
imò crux Baptiſtæ, & illa Apoſtolorū ſuorū
diſcipulorum, erat vmbra, vt dictum eſt, in
comparationem perpetuæ crucis Chriſti.
(Intelligite Hæretici) Quia ꝑpetuū cilicīū

naturæ humanæ in Chriſto, Deo,& homi
ne,erat natura diuina: inquantũ quod cau-
ſa erat, ratione ipſius vnionis, videndi in
ipso diuino ſpeculo ,cum viſibili intelligẽ
tia,& non abſque veri Dei zelo,& ſimul ve
ri hominis pœna , omnes offenſas huma-
nas & conſequenter,cilicium pretioſi cor-
poris ſui,erat affl.cta anima ſua ſãctiſſima:
ſecundùm ipſum rationalem zelum & pœ
nam offenſarum Deo factarum, cum intẽ-
ſo moriendi deſiderio, in ipſius culpæ re-
demptionem,inferiori parti corporali na-
turaliter communicatam.Et hoc in myſte-
rio,perpetuæ crucis Chriſti, ſanctum Euan
Luc 9. gelium plurimis in locis dicit:*Dicebat autem
ad omnes, Si quis vult poſt me venire, abneget ſemet-
ipſum ,& tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur
me.*&c.Dicit, *Crucem ſuam quotidie* : & non
crucem meam:quia ipſius,nullus purus ho
mo capax eſt.quæ cruces variorum graduũ
operum pœnitentiæ humanæ,ad particula
rem ſui præcurſoris,vt puri hominis,redu-
cuntur:Et hoc in ordine, Dominus,ſui præ
curſoris crucem,vt vniuerſale & perpetuũ
pœnitentiæ exemplum,proponendo,non
tractat de incomparabili ſua:ſed de viſibi-
libus ſignis & miraculis ſuis, inquantum
Deus.ſicut dicit,*Cecinimus vobis, & non ſalta-
ſtis:lamentauimus,& non planxiſtis*.&c. Cecini-
mus vobis:inquantum ad ſuam doctrinam
& miracula.& non ſaltaſtis:ſed potius præ
inuidia ea videre non potuiſtis.ſicut ſcrip-
Luc. 13 tum eſt:*Et cum hæc diceret, erubeſcebant omnes ad
uerſarij eius:& omnis populus gaudebat in vniuerſis
quæ glorioſè fiebant ab eo.* Lamentauimus:quan
tum ad exteriorem paſſionem ſuam, cum
ſuis Apoſtolis,in vita pœnitenti:&propo
ſitam ſui præcurſoris pœnitentiam : ab ip-
ſo Chriſto laudatam,& approbatam.& nõ
planxiſtis: quia non ſolùm eum recipere
Mat. 11 noluerunt,ſed dixerunt,*Dæmonium habet*.Si-
cut de ipſo Dei filio,*Ecce homo vorax & pota
tor vini*.Vnde ipſa lux, concludendo dicit:
Et iuſtificata eſt ſapientia à filijs ſuis. & per ſan-
ctum Lucam:ab omnibus filijs ſuis.quomo
do, *Iuſtificata eſt ſapientia ab omnibus filijs ſuis*

Quia,*Et omnis populus audiens*(vt dicit) *& pub* Luc. 7.
licani iuſtificauerunt Deum, (Id eſt,Chriſtum,
conſiliarium.& ſapientiam Patris)*baptizati
baptiſmo Ioannis.Phariſæi autem & legiſperiti con
ſilium Dei ſpreuerunt in ſemetipſis, non baptizati ab
eo* &c. Et quia conſilium Dei ſpreuerunt
in ſemetipſis, non baptizati ab eo:ſapien-
tia,hoc eſt,ipsum conſilium propoſitæ pœ
nitentiæ,& ſcientiæ ſalutis ſui præcurſo-
ris,(ſicut de ipso conformiter prophetatũ
eſt,dicens:*Præibis enim ante faciem Domini para* Luc. 1.
*re vias eius,Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius,
in remiſſionem peccatorum eorum*) iuſtificata eſt
ab omnibus filijs ſuis : quia *Et omnis populus* Luc. 7.
*audiens,et publicani iuſtificauerunt Deum,baptizati
baptiſmo Ioannis*. Dicit,Ab omnibus filijs ſuis
iuſtificata eſt ſapientia.Videlicet,in bonũ,
& in malum:credentes , & non credentes
comprehendendo.Quia,tàm à credẽtibus,
& in pœnitentiam operantibus , ſecun-
dùm conſequens ſaluationis præmium:
quàm à non credentibus, & conſilium &
ſapientiam Dei ſpernentibus in ſemetip-
ſis,non baptizatis ab eo:ſecundùm conſe-
quentem damnationis et perpetuæ capti-
uitatis caſtigationem , vt videtur *Sapientia
iuſtificata eſt ab omnibus filijs ſuis.*

CAP. IIII.

V*Enit enim Ioannes neque manducans neque* Mat. 11
*bibens:& dicunt,Dæmonium habet. Venit
filius hominis manducans & bibens; & di-
cunt,Ecce homo vorax, & potator vini,publicano-
rum & peccatorum amicus. Et iuſtificata eſt ſapien-
tia à filijs ſuis*.&c.Igitur,quia Dominus de ſe-
ipſo dicit. *Venit filius hominis manducans et bi-
bẽs*: intelligendum eſt,quòd vita eius com-
munis erat,commoda,& ſine cruce? Abſit.
Et quia tam inflati,quàm cæci Phariſæi , &
legiſperiti , ſuperbè & inuidioſè dicunt,
Ecce homo vorax & potator vini,publica-
norum & peccatorum amicus:intelligẽdũ
eſt,quòd ipſe libenter comedebat, & bibe-
bat:& quod hoc ipſe cogitabat? Abſit.cõſe

quęs cõclusio declarat contrariũ dicẽdo, *Et iustificata eſt ſapientia à filijs ſuis*. quia, ab ipſomet præcurſore, in habitu & vita pœnitenti, dicente, Ioan. 1. *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*, & ab ipſius Christi diſcipulis, vita eius teſtificata erat: & ſecundùm ſuam doctrinam, ſimul cum ipſo, pœnitenter viuẽtibus: ipſa prædicata ſapientia pœnitentis vitæ pro peccatis in ipſarum culparum remiſſionem, iuſtificata erat. ita quod, illud Christi, *Venit filius hominis manducans & bibẽs*: conſiderandum eſt, ſecundùm id quod primum dicit de ſuo præcurſore, & exteriori pœnitentia, cum extremo dicendo, *Neque manducans neque bibẽs*. & ſimiliter illud, quod de ipſo dicebant, *Ecce homo vorax, & potator vini*: conſiderandum eſt, ſecundùm illud quod adiungit, dicendo: publicanorum & peccatorum amicus. quia, cum, eum tractãtem, & aliquandò cum ipſis comedentem vidiſſent: non ſecundùm finem, & fructum ſpiritualem, qui ex illarum animarum ſalute ſequebatur, vt ipſi videbant, iudicabant: ſed cum hac occaſione, quamuis pia, inuidiosè, & malitiosè dicebant, *Ecce homo vorax & potator vini, publicanorum & peccatorum amicus*. & etiam, per indignationem hoc dicebant: quia vt gens obſtinata & ſuperba, non tractabat, neque libẽter cum ipſis ibat ad cibum ſumere, quamuis de hoc rogatus fuiſſet, niſi cum ſimili fine & occaſione fructus ſpiritualis in ſaluationem: & hoc in ordine, cum publicanis & peccatoribus libenter tractabat, & à ſemetipſo, illicò & incogitatè voluit cum ipſis manducare. Luc. 7. *Rogabat autem illum quidam de Phariſæis* (ſanctum Euangelium dicit) *vt manducaret cum illo. Et ingreſſus domum Phariſæi diſcubuit. Et ecce mulier quæ erat in ciuitate, peccatrix, vt cognouit quod Ieſus accubuiſſet in domo Phariſæi, attulit alabaſtrum vnguenti*: (Ecce finem) *& ſtans retrò ſecus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis ſui tergebat, & oſculabatur pedes eius, & vnguento vngebat*. &c. Ecce fructum. & de hoc, Phariſæus murmurabat, *intra ſe dicens, Hic ſi eſſet propheta, ſciret vtique quæ & qualis eſt mulier quæ tangit eum, quia peccatrix eſt*. &c. & Dominus, è contrario, factum approbat, in concluſione dicendo, *Propter quod dico tibi, Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. &c. Ecce finis: Ecce fructus ingreſſus Domini ad comedendum cum Phariſæo, publicę peccatricis conuerſio, & peccatoribus ſingulare pœnitentiæ exemplum datum. & hoc, cum ab ipſo Phariſæo inuitatus & rogatus eſſet. Sed non ſic cum publicanis & peccatoribus, vt dictum eſt: quia, eodem fine, ſemetipſum ſpontè ſua inuitabat. Vnde ſanctum Euangelium dicit: *Et ingreſſus perambulabat Iericho, Et ecce vir nomine Zachæus: & hic princeps erat publicanorum, & ipſe diues: & quærebat videre Ieſum quis eſſet: & non poterat præ turba, quia ſtatura puſillus erat. Et præcurrens aſcendit in arborem ſycomorum, vt videret eum: quia inde erat tranſiturus*. (amoris, & cordialis deſiderij ſigna) *Et cum veniſſet ad locum, ſuſpiciens Ieſus vidit illum*, (Suſpiciens, Hoc eſt, aſcẽſum eius conſiderans, non in ſuperbia quia diues erat: ſed in humilitate, & agnitione non eſſe ſui, pœnitentiæ principio, quia ſtatura puſillus erat, fundatum eſſe) *& dixit ad eum, Zachæe feſtinans deſcende: quia hodie in domo tua oportet me manere: Et feſtinans deſcendit, & excepit illum gaudens. Et cum viderent omnes, murmurabãt, dicentes quòd ad hominem peccatorem diuertiſſet*. Hoc turba dicebat, Sed Phariſæi, quid dicebãt? Dicat hoc ipſa ſapientia æterna: cui nihil abſconditum eſt. *Ecce homo vorax & potator vini publicanorum et peccatorum amicus*. Hoc Phariſæi adiungebant. Quomodo, ô Phariſæi, homo vorax & potator vini? Quia publicanorum & peccatorum erat amicus. Sicut de turba dicit: *Murmurabant, dicẽtes quòd ad hominem peccatorem diuertiſſet*: & de ipſo peccatore Zachæo: *Et hic princeps erat publicanorum*. Sed multum differens eſt ipſius amicitiæ finis: ſecundum conſequentem effectum, conſequenter, à ſancto Euangelio narratum, dicente: *Stans autem Zachæus, dixit ad Ieſum, Ecce dimidiũ bonorum meorum, Domine*, Luc. 19.

diligetis. Quærite ergò primùm regnum Dei & iu-
ſtitiam eius: & hæc omnia adijcientur vobis. Noli-
te ergo ſollicitì eſſe in craſtinum. Craſtinus enim dies
ſollicitus erit ſibi ipſi. ſufficit diei malitia ſua. &c.
Quomodo, craſtinus dies ſollicitus erit ſibi
ipſi? Quia hæc omnia (vt dicit) gentes inqui
rũt. Ita quod, non inquantum ad diem: ſed
inquantum ad gentes: ab ipſis, cum ſuper-
flua ſollicitudine, & deceptione vt accidit,
malè conſumptum. & hac in ratione, con-
cludendo, *Sufficit diei malitia ſua.* Hæc doctri-
na, à Domino erat, & à ſuis diſcipulis obſer
uata. Optimè: & cum extrema, & volũtaria
paupertate, exẽplariter ab ipſis prædicata.
Nam de neceſſaria panis prouiſione, nec
memoriam, nec curam aliquam habebant.
Mat. 16. Vnde, *Et cum veniſſent diſcipuli eius trans fretum,*
(Sanctum Euangelium dicit) *obliti ſunt panes*
accipere. Qui dixit illis, Intuemini & cauete à fermẽ
to Phariſæorum & Sadducæorum. At illi cogitabant
inter ſe dicentes, Quia panes non accepimus. Sciens
autem Ieſus, dixit, Quid cogitatis inter vos modicæ
fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis, ne
que recordamini quinque panum, in quinque millia
hominum, & quot cophinos ſumpſiſtis? neque ſe-
ptem panum, in quatuor millia hominum, & quot
ſportas ſumpſiſtis? Quare non intelligitis quia non de
pane dixi vobis, Cauete à fermento Phariſæorum &
Sadducæorum? Tunc intellexerunt quia non dixerit
cauendum à fermento panum, ſed à doctrina. &c.
Itaque, hæc ſolùm prouiſio erat, quam ali-
quãdo faciebant: quia ad menſam paratam
non ibant: & quocũq; perueniebãt, panem
quando habebant manducabant: & quan-
do non habebant, famem patiebantur. Et
Mat. 12. conformiter, *In illo tempore* (ſanctum Euan-
gelium dicit) *abijt Ieſus per ſata, Sabbatho: diſci-*
puli autem eius eſurientes cœperunt vellere ſpicas &
manducare. Phariſæi autem videntes, dixerunt ei,
Ecce, diſcipuli tui faciunt quod non licet eis facere
Sabbathis. At ille dixit eis, Non legiſtis quid fecerit
Dauid quando eſurijt, & qui cum eo erant: quomo
do intrauit in domum Dei, & panes propoſitionis
comedit, quos non licebat ei edere, neque his qui cum
eo erant, niſi ſolis ſacerdotibus? & cætera. *Si autem*
ſciretis quid eſt, Miſericordiam volo, & non ſacrifi-
cium: nunquam condemnaſſetis innocentes. Vnde,
quando Dominus virtuoſo illi homini di-
uiti dixit: *Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia* Mat. 19.
quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſau-
rum in cælo: & veni, ſequere me: & cætera. *Tunc*
reſpondens Petrus, dixit ei: Ecce nos reliquimus om-
nia, & ſecuti ſumus te: quid ergo erit nobis? &c Et
hoc, aliqua cum ratione: quamuis nihil a-
liud quàm retia reliquiſſent. Quia, vacãtes
illi exercitio, per famem coacti non erant
vellere ſpicas, vt dicit, & manducare: pa-
nis, & obſonium illis nõ deficiebant. Ideſt,
de illis piſcibus, quando eos accipiebãt: qui
conſuetus eorum cibus erat, quando eum
habebant, ſimul cum Magiſtro ſuo, ducti
ad ſcholam & diſcipulatum. quia, vt ex ſan-
cto Euãgelio colligitur: ordinariè carnem
non comedebant: neque vinum bibebant.
Vnde Apoſtolus, ad Timotheum, qui ad ex-
emplum eius, vitam apoſtolicam agebat:
Noli adhuc aquam bibere: ſed modico vino vtere pro 1. Tim. 5.
pter ſtomachum tuum, & frequentes tuas infirmita-
tes. quòd Chriſtus, & diſcipuli eius, carnem
ordinariè manducarẽt, non colligitur: niſi
piſces. Quando Dominus notabile illud
miraculũ facere voluit, ſatiandi exigua ali-
monia quinque hominum millia: dixerunt
Apoſtoli, *Non habemus hic niſi quinque panes &* Mat. 14.
duos piſces. & per ſanctum Ioannem, *Eſt puer*
vnus hic qui habet quinque panes hordeaceos et duos Ioan. 6.
piſces. Satiaturus quatuor hominum mil-
lia ex ipſis Dominus quæſiuit, *Quot habetis pa* Mat. 15.
nes? At illi dixerunt, ſeptem, & paucos piſculos. Poſt
glorioſam ſuam reſurrectionem, ipſis ap-
parens, dixit. *Habetis hic aliquid quod man-*
ducetur? At illi obtulerunt ei partem piſcis aſſi, &
fauum mellis. Similiter ipſis apparuit: cum
notabili ſigno magnæ piſciũ multitudinis,
quam verbo & iuſſu eius acceperũt, ſe ma-
nifeſtando: *Vt ergò deſcenderunt in terram, vi-* Ioan. 21.
derunt prunas poſitas, & piſcem ſuperpoſitũ & panẽ.
Videlicet, vltra alios piſces, quos ipſi acce-
perant.

Et

peccabilis per naturam, & vltra innocentem mortem ſuam in peccati redemptionem, in vita pœnitenti viuẽdo, inquantum homo, fuit ſimul correſpõdens exemplum pœnitentiæ ipſius culpæ, homini, in ſuam ſaluationem, inquantum Deus. Videlicet, omnis homo, ſecundum ſtatus ſui gradum, & peccatorum commiſſorum grauitatem, pœnitenter operando: & per hanc ſalutiferam viam correſpondentis crucis, ſpiritualis & corporalis, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ordinem, ſuæ dilectæ ſponſæ, ſolitarũ abſtinentiarũ, & quadrageſimalium ieiuniorum, vt dictum eſt, vigilias & orationes, obedienter obſeruando: & ſimul ducẽ ſuum Chriſtum, viua fide ſequendo & imitando. *Dicebat autem ad omnes*: (per ſanctum Lucam) *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me.* Per quam viam ſolùm, ipſa naturæ humanæ vmbra, per interpoſitum impedimentum ſuperbiæ & tenebrarum ignorantię peccati, euanida: (volens homo eſſe, qui non eſt, ita, quòd Deus non ſit, qui ſolus eſt, in eo quod pro humana ſalute ordinauit) & ad non eſſe ſuum reducta: in merito infinito huius alterius interpoſiti medij illuminantis exempli, & veræ lucis & eſſe Dei & hominis ſimul, de nouo ſeipſam cognoſcendo, ipſum imitando, ad eſſe gratiæ reuocatur. Angelus, non habens ſimile impedimentum fragilitatis alicuius, in peccando, & Deum offendendo, niſi ſuam propriam inflationem & malitiam, tàm impœnitens, quàm immutabilis in ſua ſapientia manens: inuentus eſt tàm inexcuſabilis, quàm ineptus ad reſtaurationem ſuam. Vltra quòd, cùm eſſet creator, & creatura angelica, Spiritus: non poterat Verbum, vt ſpiritus, æternum, & impaſſibile, vt Pater, dare angelo, imitans operantis pœnitentię exemplum, in ſaluationem: niſi homini: ſe hominem paſſibilem faciendo, & patiendo pro hominis redemptione. cui, vt excuſabili & apto, (cum

Luc. 9.

maiore fragilitate, & tenebris originalis ignorantiæ peccati, remanenti, & mediante ipſa luce & gratia, ad originalem ſuijpſius cognitionem redeunti, nouiter obedienti, & in pœnitentia operãti) in ſaluationem. angelo, vt inexcuſabili, vt dictum eſt, & inepto: in confuſionem. Quæ ſuiipſius cognitio, eſt in hominis conſeruationẽ, ante peccatum, vt dictum eſt: & in ſuam recuperationem, (ipſa mediante gratia) per operantis pœnitentiæ viam, poſt peccatum. Quando creator Deus, ædificatam coſtam ſuam in mulierem, Adæ portauit: cum illa luce, qua dixit, *Hoc nunc, os ex oſſibus meis, & caro de carne mea: hæc vocabitur virago, quoniam de viro ſumpta eſt*: dixit etiam in ſuijpſius cognitione, hæc terra, de terra mea: quia hic homo, de terra, terrenus, quoniam de terra ſumptus eſt. Et quando, cum eum in eſſe ætatis perfectæ creaſſet, *poſuit eum in paradiſo voluptatis, vt operaretur*, (vt dicit) *& cuſtodiret illum*: ideſt, cum pacto expreſſo tàm perpetuæ, quàm voluntariæ obedientiæ corporalis, & ſpiritualis ſimul: de arbore prohibita non comedendo: (ſicut dicit, *Præcepitque ei, dicens: Ex omni ligno paradiſi comede: De ligno autem ſcientiæ boni & mali ne comedas. In quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris*) in quo conſiſtebat ipſa ſpiritualis cuſtodia, & corporale opus, in ſuam conſeruationem: in ipſomet ſui ipſius cognitionis fundamento, tanti beneficij & doni gratus, ſub tam iuſto debitæ obedientię pacto, ipſi donato, cum integra ſuiipſius reſignatione, tàm voluntariè votum & promiſſum Deo fecit de ipſo obſeruando, quàm de ſeipſo ſincerè amando, nullam repugnantiam habuit: ſub quo pacto, procul dubio intelligitur intraſſe in ipſam poſſeſſionem, & ab homine acceptatum eſſe. per quam perfectæ vnionis viam, ſeipſum, in vna voluntate, cum ipſo Deo ſacrificans: cum ipſius terreſtris paradiſi poſſeſſione, ipſum eſſe perpetuæ vitæ, in occaſionem acqui-

Gen. 2.

 ſitionis

ſitionis cœleſtis, in gloria & vita æterna, ei communicatum erat. Vnde, myſterioſa creatoris verba fundantur, poſt pacti tranſgreſſionem, dicentis: *Nunc ergo ne fortè mittat manum ſuam, & ſumat etiam de ligno vitæ, & comedat, & viuat in æternum. Et emiſit eum Dominus Deus de paradiſo voluptatis, vt operaretur terram de, qua ſumptus eſt.* Gen. 3. & cætera. Qua ratione, poſt pacti obedientiæ trangreſſionem, de arbore prohibita comedendo, & etiam de ligno vitæ manducando, viuet in æternum? Ratione & virtute immutabilis promiſſi, & voti quod Deo fecit ipſum obſeruandi, perpetuò: cum poteſtate diuina, in libero arbitrio homini data, in æterni ſacerdotis imaginem, vt dictum eſt, ſacrificanter ſeipſum: & donatorem Deum, ex toto corde & mente ſua, offerenti: ſolemniter facti. Quia, quamuis cecidit, de arbore prohibita comedendo: ratione quòd vt fragilis, non ſe obligare poterat ad non cadendum: ſemper quòd per pœnitentiæ viam, ad ſuam debitam perpetuæ obedientiæ obſeruationem reuertebatur, in virtute ipſius voti, & totalis ſuijpſius reſignationis, correſpondentem perpetuæ vitæ mercedem conſequi poterat, quæ per medium alterius arboris vitalis ei cômunicata erat. Et hoc, à ſequentibus verbis colligitur, dicentibus: *Nunc ergo ne fortè mittat manum ſuam, & ſumat etiam de ligno vitæ, & comedat, & viuat in æternum.* & cætera. *Et ſumat etiam de ligno vitæ.* Quia reſpectu illius fragilitatis humanæ, quamuis de mortifera arbore prohibita comediſſet: reſpectu tamen immortalis Dei, cui ſe ex toto corde amando, perpetuò obligauerat, breuiter offenſæ ſuæ pœnitens, ipſum etiam antidotum accipere poterat, (ſicut dicit, *Et ſumat etiam de ligno vitæ, & comedat, & viuat in æternum*) in ſuam recuperationem. Sed quia huic, data ipſius immutabilis Dei ſententia repugnabat: cum extra paradiſum eijcientis, illi ablata fuit ipſa occaſio, ſecundum iuſtitiam diuinam: in collocato Cherubim ante paradiſum voluptatis, & flammeo gladio atque verſatili ad cuſtodiendam viam ligni vitæ, ſignificatam: relinquentis ei conſequentem ſui remedij occaſionem, per pœnitentiæ viam: à boni perditi, & mali acquiſiti conſideratione, cauſatæ. Hoc votum perpetuæ obedientiæ primi Adæ, & primi ſacerdotis in terra, in cuius virtute, ſe ipſum, & res omnes, quibus, per hanc viam, ipſe benè vſus erat, & cum vniuſcuiuſque proprietatis intelligentia, nominatas, ſuo creatori Deo offerebat, in ſecundo Adam Chriſto, inquantum homine, & æterno ſacerdote, inquantum Deo, in baptiſmo renouatum fuit: & in merito & virtute ſua, in ſuis fidelibus, per medium ipſius ſancti baptiſmatis: in quo, cum hoc originali obedientiæ pacto, in diuinæ legis, & euangelicæ obſeruatione, homini, verus paradiſus vitæ & gloriæ æternæ, promittitur: à primo, per peccati inobedientiam, perditus, & ab ipſo ſecundo Adam Chriſto, per eandemmet viam, & ſimiliter in ſancto ſuo baptiſmate, permanenter humiliato, & facto obediente vſque ad mortem, vt ſcriptum eſt, & efficienter moriente, nobis acquiſitus. Vnde, ad diffidentiam primi Phil. 2. ſacerdotis in terra, & impermanentiæ ſuæ, ſicut dicit, *Pænituit eum quòd hominem* Gen. 6. *feciſſet in terra*, dicit de ſecundo ſacerdote, & ſecundo Adam Chriſto, inquantum homine: *Iurauit Dominus, & non pœ-* Pſ. 109. *nitebit eum: Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech.* Qua ratione, in æternum, inquantum homine? Ratione voti obedientiæ per ipſum facti, in æternum: ad differentiam perpetui voti peccabilis primi, puri hominis, impermanentiæ ſuæ: vt impeccabilis in æternum, cum eſſet ſimul Deus. Sicut dicit: *Humiliauit* Phil. 2.

uit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem: mortem autem crucis. &cæt. Semetipſum. Videlicet: Non per dominationem intra, inquantum Deus: quia non eſſet perfectum votum obedientiæ, & ſacrificij: ſed ſemetipſum, cum libera voluntate humana, ſeipſum ipſi morti, obedientialiter obligando, inquantum homo: ſicut ſcriptum eſt, *Oblatus eſt quia ipſe voluit:* cum igne charitatis diuinæ, inquantum Deus, formaliter offerendo, in hominis redemptionem. [*Eſa.53.*] Sicut dicit, Factus obediens. Hoc eſt, factus alius quàm prius erat. Videlicet: ratione voti: ex homine libero, obligatus homo factus. Sicut dicit, Factus obediens vſque ad mortem. Et hoc, non quando ipſum Verbum diuinum, in virginali ventre homo factum fuit: quia Spiritus ſanctus, per ſanctum Ioannem, non dicit, *Et homo obediens factus eſt:* Sed tantùm, Et homo factus eſt. Ideſt, omni libertate humana adornatus: effectui ipſius voti, & reſignationis ſui ipſius, in voluntate diuina, neceſſaria. nec ſolùm obediens factus fuit, quando in horto orando, in paterni honoris zelo, ſuorum opprobriorum calicē, & non deſideratæ & profeſſæ mortis, quod ei ablatum fuiſſet, poſtulando, dixit Patri, *Fiat voluntas tua.* Sed primùm & principaliter in baptiſmo obediens factus fuit, quādo ad ætatem virilem progreſſus, à ſuo præcurſore eſt baptizatus: quod apertè [*Luc.12.*] ab ipſo ſignificatum eſt, dicente: *Baptiſmo autem habeo baptizari: & quomodo coarctor, vſque dum perficiatur?* quia voti ſui baptiſmalis perfectio, per aquam, erat conſummatio per ſanguinem ipſius profeſſæ mortis obedientialis, (ſicut dicit, Factus obediens vſque ad mortem) in peccati redemptionem: in ipſa aqua, ſimul cum ipſa mortalis ipſius culpæ pœna, & conſequente gratia, ab ipſo moriente Chriſto, per ipſam viam acquiſita, ſignificatum. conformiter per Dauid, prophetatum: in ipſius patientis ſaluatoris perſona, dicentem: *Quoniam intrauerunt aquæ vſque ad* [*Pſa.68.*] *animam meam.* Sicut declaratum eſt. in qua ætate perfecta, in qua fuit Chriſtus ſecundus Adam baptizatus, primus à Deo creatus fuit: & ſimiliter, cum omni libertate, à ſeipſo ipſi propoſitæ legi & obedientiæ pacto, in illo ſtatu, liber omni contraria repugnantia ſpirituali & corporali, vt dictum eſt, ſincerè amando, fuit ex toto corde, & totaliter obligatus. In quo myſterio renouati voti obedientiæ, à Chriſto, ſecundo Adam, in baptiſmate, non fuit vſque tunc mundo manifeſtatus. Sicut ſubiungit dicendo: *Et ipſe Ieſus erat incipiens quaſi annorum triginta:* [*Luc.3.*] *vt putabatur, filius Ioſeph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat,* &cætera. *qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.* vtrumque Adam commemorando: & in ſpecificata ſecundi, ætate, & baptiſmali obedientia profeſſa, eſſe ætatis primi; & voti ſimilis propoſitæ obedientiæ, ſignificando. Et hoc in myſterio baptizanti Ioanni dixit, *qui prohibebat eum,* (vt ſcriptum) *dicens, Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Sine modò. Sic enim* [*Matth.3.*] *decet nos implere omnem iuſtitiam.* Videlicet, ratione ipſius renouationis voti originalis, in baptiſmate: tàm in ipſo baptizato Chriſto, nouo Adam, & nouo ſponſo, quàm in baptizata Eccleſia ſua fideli ſponſa: in ſuam iuſtificationem, (ſicut dicit, omnem iuſtitiam) & effectum ſponſalitij per gratiam, ſimul cum ipſo ſponſo, & iuſtificante Chriſto, facto obediente vſque ad mortem, in peccati redemptionem, ſimiliter per medium pœnitentiæ ipſius vniuerſalis culpæ, nouo fidelis obedientiæ voto & promiſſo, concurrente. quod aliter effectum nō eſſet: neque ipſum præmium cōſequi poſſet, quod nouiter per gratiam, ei in baptiſmo promittitur, noui ingreſſus & poſſeſſionis paradiſi cœleſtis, in gloria & vita æterna, reſuſcitanti: in qua

occaſione futuri præmij, paradiſi cœleſtis, reſpectu ad facile eſſe hominis, per innocentiam, fuit à principio ipſa natura humana, à Deo, in terreſtri paradiſo poſita cum ipſo pacto & conditione tàm voluntariæ, quàm perpetuæ obedientiæ: quod ſine repugnantia aliqua, facilè promiſit, vt dictũ eſt, & toto corde amando & obediendo. Quia, res diſtinctæ ſunt, promiſſum & votum ſponſi obedientiæ, in diuinæ legis complementum, & mortis ſententiam, naturæ humanæ per peccatum datam, ipſi mortali pœnæ, vt mortalis, ſe voluntariè obligando, in ipſius culpæ redemptionem: & promiſſum & votum ſponſæ, nouæ obedientiæ, quod fideliter in baptiſmo promittit: per pœnitentiæ viam: (vnde Baptiſmus pœnitentiæ) res ſponſo impoſſibilis, vt innocenti: & ipſi peccanti ſponſæ conueniens. Vnde hoc in myſterio, Chriſtus non baptizabat: ſed Ioannes baptizabat; & ſuos diſcipulos baptizare faciebat: quia erat etiam ipſe baptizandus, & cum ſponſa, quamuis diſtinctè, ſub eodemmet iugo & obedientiæ voto concurſurus erat.
Ioan. 4. Sicut ſcriptum eſt. *Vt ergo cognouit Ieſus quia audierunt Phariſæi quod Ieſus plures diſcipulos facit, & baptizat, quàm Ioannes, (quanquam Ieſus nõ baptizeret, ſed diſcipuli eius) reliquit Iudæam.* &c. Non baptizabat Dominus: quia ipſe pœnitentiæ actus, qui ad ſponſam pertinet, in peccati confeſſionem, in ipſa aqua, vt dictum eſt, ſignificatus, liberè & ſponte faciendus eſt: cum voluntaria obligatione & voto obedientiæ, vt dictum eſt, ad ipſius ſpõſalitij conſummationem, per gratiam, in ipſius culpæ remiſſione neceſſariam, ſimul cum ipſo obligato ſponſo, concurrendo. Et hac in ratione & myſterio, ſtatim cum Dominus baptizatus fuit, non per extraordinarium auxilium, & potentiam diuinam, inquantum Deus, baptizando: ſed ad hoc ſe humiliando, cum pœnitentialis exempli operibus, inquantum homo, ieiunando, & permittendo ſe variè à Diabolo tentari, & famem patiendo, cùm de inimico tentatore partam victoriam, in ipſa effectuum pœnitentiæ occaſione, pro exemplo noſtro conſecuta, fuit ipſa pœnitentia, ab ipſo vniuerſaliter prædicata: & conſequenter ipſa doctrina, cum lenitate Spiritus charitatis diuinæ, à quo in deſertum ductus fuit, ſacro eius ore, prædicata. Sicut poſt concluſionem; *Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli acceſſerunt, & miniſtrabant ei:* Mat. 4. Statim adiungit dicendo: *Cum autem audiſſet Ieſus quod Ioannes traditus eſſet, ſeceßit in Galileam: & relicta ciuitate Nazareth, venit & habitauit in Capharnaum maritima,* & cætera. *Exinde cœpit Ieſus prædicare, & dicere, Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cælorum.* &c. Quare exinde cœpit Ieſus prædicare, & dicere, Pœnitentiam agite? Quia audiuit (hoc eſt illud quod ipſe iam ſciebat) quod Ioannes (vt dicit) traditus eſſet, ſeceſſit in Galilæam: vt ſimul cum baptiſmo, ſua prædicatio & pœnitentiæ exemplum, vt res maximi ponderis, perpetuò continuaretur. quod ſimiliter fecit, ab ipſo Ioanne baptizari volens, quando omnis populus ad ipſum veniebat, vt ab ipſo baptizaretur. Sicut ſcriptum eſt: *Factum eſt autem cum baptizaretur omnis populus, & Ieſu baptizato & orante, apertum eſt cælum.* & cætera. Luc. 3.
& ſimiliter, baptiſmo ſtatim ieiunium adiungere voluit, & tentari, vt dictum eſt, pro exemplo noſtro: vt ſciat vnuſquiſque, quòd non quia in baptiſmo receperit vniuerſalem peccatorum commiſſorum mundationẽ, ceſſandum ſit, ſed quod primùm peccabilis ſit, & magis obligatus ad faciẽdũ ſimilia opera pœnitẽtię nouorũ peccatorum commiſſorum: & pro ſua cõſeruatione: vt magis fragilis, quàm nõ erat primus tentatus Adam, & magis inimici tentationibus ſuppoſitus. quia nõ prætẽdit dæmoniũ in præsẽti nobis perdere vitã

perpe-

perpetuã in terra,& paradisũ terreſtrem: de quo omni modo, per peccatum eiecti ſumus, ad mortalem ipſius delicti pœnam communiter obligati: ſed vitam æternam in futuro,& paradiſum cœleſtem, & æternæ gloriæ regnum, quod per medium ipſius actus pœnitentiæ baptismalis, in nouũ ſponſalitium per gratiam,& renouationẽ voti originalis obedientiæ, nobis promiſſum eſt. Sicut dicit: *Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cœlorum.* in qua occaſione futuri paradiſi & regni cœleſtis, Deus, hominem à principio poſuit, in terreſtri: & per eandemmet viam abſtinentiæ corporalis adiunctæ, obedientem, & de arbore ſcientiæ boni & mali non comedentem, (ipsum Verbum incarnatum ſignificãtem, cui ipse ſuperbus inimicus tentator ſe æquiparare voluit) ipsa vita perpetua, in æternæ occaſionẽ, ei cõmunicata erat: in altera arbore vitæ, teſtificata. & hanc vitam æternam, paradiſum & regnum cæleſte, nobis Chriſtus in baptiſmo promittit, & Eccleſia ſua apoſtolica, per ordinem ſuum, in nomine ipſius trini & vnius Dei, per pœnitentiæ viam: ab ipso proprio, cum operibus pœnitentialibus præcedentis ieiunij quadrageſimalis, pro impedimento detẽſionis ſui præcurſoris, exemplariter & vniuerſaliter prædicatæ. Cui vniuerſali ſaluatori, ſecundo Adæ, cùm eſſet ipse figuratũ lignum ſcientiæ boni & mali, inquantum homo, malum pœnæ mortalis peccati innocenter patiendo, & ſimul, inquantum Deus ipſam offensam, & bonum perditum Deum, in totalem ipſius culpæ redemptionem, integrè exaggerando, ei via impedita non fuit inquantum homini, comedendi perpetuò de altera arbore vitæ, ipsam vitam Deum, & æternitatem ſuam, perpetuò homini communicatam, ſignificante: cum ſit quod & in vita & in morte, anima ſua ſanctiſſima, quamuis cum amarore afflictionum ſpiritualium, ipſam mortem, vt dictum eſt, in peccati redemptionem deſiderando, (niſi cum aliquando, cum accidẽtali ſpiritus exultatione, vt ſcriptum eſt, interruptum erat) viſione diuina priuata non fuit: quantum in corpore mortali paſſibili erat. imò, ratione ipſius indiuiſibilis vnionis Dei & hominis ſimul, tertia die, cum ipſius mortis victoria, in ſua propria virtute & potentia reſurgen- *Luc. 10.*
do, fuit per ipsũ aperta via ſuis credẽtibus, figurati paradiſi cœleſtis, & ligni vitæ & gloriæ æternæ Dei: & ipſa fidelis ſponſa natura humana, in ipsa poſſeſſione, cum arrha futuri ſponſalitij, per gloriam reſurgẽdo, redintegrata. Hoc eſt, cum noua obedientia, & voti originalis renouatione, in baptiſmo, vt dictum eſt, ſimul cum ſuo ſpõſo concurrendo. Qua in ratione, & certiſſima veritate, omnis fidelis ſcire debet, quòd reſpectu ipſius finis principalis futuri ſponſalitij per gloriam, & perfectæ vnionis in carne vna cum ſuo ſponſo Chriſto reſuſcitando: Quotieſcunque poſt baptiſmum, nouum peccati mortalis adulterium cõmittit, de ipso cæleſti paradiſo & poſſeſſione eiectus eſt, ſicut primus homo, de terreſtri, & de cæleſti ſimul eiectus fuit & ad correspondentem inferni & mortis pœnam, reſtat in æternum condemnatus. neque aliud habet remedium, quàm illud pœnitentiæ: nouiter ad obſeruationem ſui voti et promiſſi obedientiæ, in baptismo Deo facti, redeundo. Vnde intrat, *Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur.* Qua ratione, Qui verò non crediderit, condemnabitur: cum baptizatus non ſit, neque per nouum ipſius obedientiæ votum obligatus? Ratione voti originalis, quo, primus Adam ſcipsum & ſuam generationem obligauit: ipsa natura humana libera manente, ad volendum, aut non volendum ipsum obſeruare: ſecundùm legem diuinam fideliter, aut adulterè viuendo. Vnde Sapientia: *Filij autem adulterorum in conſummatione erunt, & ab iniquo thoro ſemen exterminabitur.* Id eſt, de ipſis pri- *Sap. 3.*

 mis

mis adulteris &contaminato eorum ſemine humano, loquendo. *Quia omnes adulteri ſunt:* (per Ieremiam) *& cœtus præuaricatorum.* Et per Ezechielem, de ipsa adulterante natura humana poſt peccatum: *Et dixi ei quæ attrita eſt in adulterijs.* &c. Et per ſanctum Iacobum, de alijs adulteris poſt ipſius culpæ redemptionem, per nouam renouationem voti originalis obedientiæ, in baptiſmo ſimul cum ipso baptizato ſponſo concurrétibus, ſuperbum Sathanam, huius mundi principem, & ſuas pompas abnegantibus: dicentem: *Adulteri, neſcitis quia amicitia huius mundi inimica eſt Dei? Quicunque ergo voluerit amicus eſſe ſeculi huius, inimicus Dei conſtituitur.* Ezec. 13.

CAP. VI.

Gen. 3. *NVnc ergo ne fortè mitat manum ſuam, & ſumat etiam de ligno vitæ, & comedat, & viuat in æternum. Emiſit eum Dominus Deus de paradiso voluptatis.* &c. Qua ratione & via poſt peccatum, de ligno vitæ comedendo, homo in æternum viuere poterat? Ratione præcedentis voti obedientiæ: & per pœnitentiæ viam. Alia non eſt ratio. Quia non ſupererat homini res vlla, quæ eũ nouiter obligare poſſet, cum totaliter eſſet ſpiritualiter & corporaliter obligatus: neque etiam res propria quæ eum ex ratione hac in parte impediret; (non potens vt fragilis, votum & promiſſum Deo facere non peccandi) cum prompto animo, pœnitenter, ad debitam obedientiam, redeuntem: niſi ſententia data, *Morte morieris*, & præcedens expreſſum obedientiæ pactum, cum quo homo, ab ipso legislatore, & immutabili Deo, in paradiso terreſtri poſitus fuit, & ab ipſo homine, ſub ipsa pœna, liberè & voluntariè acceptato. quæ ſententia, non fundatur in tam præuisa, quàm fragili carnis transgreſſione, comedendo: vt irrationalis, ſecundum votum, non totaliter obligatæ: & conſequenter, ad primam ſuam abſtinentiam, redeuntis, per ipsam vitalis cibi viam, reſtauratæ: Vnde dicitur: *Nunc autem ne fortè mittat manum ſuam, & ſumat etiam de ligno vitæ, & comedat, & viuat in æternum:* &c.

ſed in ſpiritus malitia fundatur, ſuperbè comedendo, volens eſſe vt Deus, ſecundùm falsam dæmonij propoſitionem, *Et eritis ſicut dij*, ſui peccati principium: ſeipsum non cognoſcendo, & ſuperbè ipſi verbo incarnato, cui obedire propoſitum fuit, ſe æquiparando. In præcedentibus Dei verbis ſignificatum, non per inutilem deriſionem, ſed per medicinalem reprehenſionem, ipſi primo peccatori in terra, & primo pœnitenti, dictis: *Ecce Adam quaſi vnus ex nobis factus eſt, ſciens bonum & malum:* quod non homini, ſed ipſi vero Deo & vero homini, in ipſo ligno ſcientiæ boni & mali, ſignificato, reſeruatum erat: Et hac in ratione ſuperbę præſumptionis, *Emiſit eum Dominus Deus de paradiſo voluptatis, vt operaretur terram de qua ſumptus eſt.* &c. Quia, *Ecce Adam quaſi vnus ex nobis factus eſt,* (ecce cauſam) *ſciens bonum & malum.* Quaſi vnus ex nobis factus eſt. Videlicet, Verbum, ſecunda perſona, quæ ſe incarnatura erat. quaſi diceret cum ſuperbo tentatore: *Aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero Altiſſimo.* Id eſt, Altiſſimo Verbo incarnato. Iſa. 14. Qua ratione, Vt operarętur terrã de qua ſumptus eſt: in vniuersali, & non terram propriam, ſuijpſius in particulari, vt primùm dicit, eum ponendo in paradiso deliciarum, Vt operaretur, & cuſtodiret illum? Quia homo vniuerſaliter ipſi communi morti obligatus, nullã operationem corporalem, & cuſtodiam ſpiritualẽ, pœnitenter operando, efficere poterat iuſtificationem ſuam ad vitam æternam, donec venit figurata & vera arbor ſcientiæ boni & mali Chriſtus, per quẽ, vt dictum eſt, morientem, et reſurgentem, in hominis redẽptionẽ, naturę humanę via aperta fuit, pœnitentiam operandi, ad vitam ęternã: omnibusq; iuſtorũ operibꝰ et ſacrificijs, ex innocẽte morte Chriſti valor datus eſt. Vnde cũ non haberet homo in ſeipſo rẽ dignã oblatione, neque rẽ quę eum nouiter obligare poſſet: hoſtia et ſacrificiũ rationale in terra ceſſauit: et in locum eius, in figura.

ta, irrationalis hoſtia introducta fuit, ad
ſignum immaculatum reducta: ipſam iuſti-
ficatam iuſtorum eccleſiam, & iuſtifican-
tem agnum Chriſtum in ſuo innocente ſan
guine, ſignificans. in merito ipſius ſecundi
Gal. 4. Adæ, *Facti ex muliere*, (vt ſcriptum eſt) *facti*
ſub lege: vt eos qui ſub lege erant redimeret, &c. per
pœnitentiæ viam, vt dictum eſt, & origina
lis voti obedientiæ renouationem, in bap-
tiſmo, (ſicut dicit, *Vt eos qui ſub lege erant redi-*
meret. Sub lege: hoc eſt, in ipſius voti origina-
lis virtute) fideliter credendo & operando,
effectum. Vnde ſequuntur ſua myſteriosa
Ioan. 10. verba, *Propterea diligit me Pater: quia ego pono ani*
mam meam, vt iterum ſumam eam. Nemo tollit eā
à me: ſed ego pono eam à meipſo. poteſtatem habeo
ponendi eam: & poteſtatem habeo iterum ſumendi
eam. Hoc mandatum accepi à patre meo. &c. Qua-
re, Quia ego pono animam meam, vt iterū
ſumam eam, propterea me diligit Pater?
Quia poteſtatem habeo ponendi eam: Id-
eſt, inquantum homo: quod primus Adam
non habebat, neque ipsa generatio huma-
na, poſt peccatum: (ſicut primùm habebat)
ipſi morti, & ipſius culpæ pœnæ obligata.
Et poteſtatem habeo iterum ſumendi eam: inquan-
tum Deus: reſurgendo. Et in hoc me diligit
Pater: quia nemo tollit eam à me: cum ſim
non de virili ſemine, in peccato originali,
ſed ex muliere factus: & de Spiritu ſancto
conceptus: & poſtea factus ſub lege per ba-
ptiſmum, vt dictum eſt, & voti originalis
obedientiæ renouationē: Id eſt, Factus obe-
diens vſque ad mortem, & mortalis legis
Phil. 2. pœnæ ſolutionem. ſicut dicit: *Factus ſub lege:*
vt eos qui ſub lege erant redimeret Videlicet, Vt
eos qui ſub legis obſeruationis voto erant,
per quā viam operis & cuſtodiæ perpetui
paradiſi & vitæ, obediendo, primus Adam,
ſeipſum & generationem ſuam obligauit:
per eandē viā & promiſſionē in baptiſmo,
redimeret: nouiter obediendo, & pœniten
Cant. 8. ter operando. Huc facit illud, *Sub arbore ma*
lo ſuſcitaui te: ibi corrupta eſt mater tua, ibi violata
eſt genitrix tua. &c. Quomodo, ſub arbore
malo ſuſcitaui te? Quia factus ſub lege, *In*
quocunque die comederis ex eo, morte morieris: vi- Gen. 2.
delicet, Factus obediens vſque ad mortem,
vt dictum eſt, & ad ſolutionem mortalis
pœnæ transgreſſionis ipſius legis, volunta
riè obligatus: vt eos qui ſub lege erant redi
meret: (vt dicit) efficienter moriendo, &
tertia die glorioſè reſurgendo. ſicut dicit,
ſuſcitaui te: cum ipsa reſuſcitata natura
humana, inquantum Deus & homo ſimul,
loquendo. Quia poteſtatem habeo ponen-
di animam meam. id eſt, inquantum homo,
non de virili ſemine, vt dictum eſt: ſed ex
muliere, de Spiritu ſancto conceptus. &
hac in ratione, poteſtatem habeo ponendi
eam: quod homo non habebat, poſt pecca-
tum, vt ſubiectus, & ipſi morti obligatus. I-
deo dicitur, *Ibi corrupta eſt mater tua, ibi violata*
eſt genitrix tua: de ipsa matre viuentium pri-
ma Eua, & primis parentibus transgreſſori
bus, loquendo. & poteſtatem habeo iterū
ſumendi eā: Id eſt, inquantum quòd ſimul
Deus erat: cui naturæ diuinæ, ipſe reſurre-
ctionis effectus (ſicut dicit, ſuſcitaui te) at-
tribuitur. *Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum,*
vt ſignaculum ſuper brachium tuum. Hoc eſt, cum Cant. 8.
ipſa vniuerſali ſponſa humana loquendo:
per trāsgreſſionis legis adulteriū, mortua:
& per eādē met viā renouatæ obediētiæ in
baptiſmo, pœnitenter cū ipſo ſponſo & re-
dēptore Chriſto concurrendo, per gratiā,
ad gloriam & vitā æternā reſuſcitata. ſicut
dicit, *Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſig*
naculū ſuper brachium tuum. Id eſt, *Eruntque verba* Deu. 6.
hæc (alio in loco) *quæ ego præcipio tibi hodie, in*
corde tuo. &c. *Et ligabis ea quaſi ſignū in manu tua.*
id eſt, in omni operatione tua: de ipsa lege
loquendo: nouiter in baptiſmo, & cū nouo
promiſſo & voto debitæ Deo obedientiæ,
renouata. quia *fortis eſt vt mors dilectio: dura ſi-*
cut infernus æmulatio. Videlicet, ipſius legis
formam, in dilectione fundatam, & æmu-
lantem causam ſuperbæ ſuæ originalis trāſ
greſſionis, (ſicut dicit, *Et eritis ſicut dij*)
ſignificando: per pœnitentiæ viam, & non
aliter, & auditorum humilis cognition s

pio.

proprij non eſſe, in merito & virtute humi liati Chriſti Dei & hominis, qui ſolus eſt, nouiter obediendo, & ad vitæ æternæ fru ctum, pœnitenter operando, euacuatum.

CAP. VII.

Dan. 4. PEr Nabuchodonoſor regis Babyloniæ exemplum, cum beſtijs à Deo, propter ſuperbiam ſuam humiliati, hanc no bis Spiritus ſanctus veritatem proponit: vi delicet, Quantum nobis neceſſaria ſit imi tatio hominis Chriſti, Dei filij, ſaluatoris noſtri, per operantis pœnitentiæ viam, vt ſit homini in ſaluationem in ipſo qui ſolus eſt: & vt contrarium euitetur, non eſſendi, ſimul cum ipſo, qui non eſt, ſuperbo mon ſtro Lucifero: cum beſtijs connumerati. ſi cut ipſi Babyloniæ regi euenit: ab ipſo Spi ritu ſancto declaratum, ſecundùm ſacram ſcripturam, poſtquam etiam ſuperbè dice bat; *Nonne hæc eſt Babylon ciuitas magna quam ego ædificaui in domũ regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? Cumque ſermo adhuc eſſet in ore regis, vox de cælo ruit, Tibi dicitur Nabucho donoſor rex, Regnum tuum tranſibit à te, & ab ho minibus eijcient te, & cum beſtijs & feris erit habi tatio tua: fœnum quaſi bos comedes, & ſeptẽ tempora mutabuntur ſuper te: donec ſcias quod dominetur ex celſus in regno hominum, & cuicunque voluerit det illud. Eadem hora ſermo completus eſt ſuper Nabu chodonoſor, & ex hominibus abiectus eſt, & fœnum vt bos comedit, & rore cœli corpus eius infectum eſt: donec capilli eius in ſimilitudinem aquilarum creſ cerent, & vngues eius quaſi auium.* &c. Et ſimili ter, in ipſo Nabuchodonoſor Babyloniæ rege: & in Balthaſare, filio & ſucceſſore ei', nobis Spiritus ſanctus duo varia exempla, & diuerſos fines proponit, inquantum ad partem electam, & reprobatam: in vniuer ſali, pœnitentes, & impœnitentes, compre hendendo. Qui rex Nabuchodonoſor, in quantum ad partem electam, cum ad extre mum non eſſe, cum Lucifero, vt dictum eſt, perueniſſet, per viam huius primi & maioris peccati ſuperbiæ, contra ipſum qui ſolus eſt, excelſum Deum: ſolùm per contrariam viam ſuæ notabilis humiliatio nis, et occaſionis ſimul correſpondẽtis pœ nitentiæ ſuæ culpæ, ab ipſo miſericorde Deo, grauis ſui delicti veniam obtinuit. & hoc, ſpiritualiter, et corporaliter patiẽdo, vt de ipſo ſcriptum eſt. quia vnum, ſine a lio non ſit: quia cum ſpiritus afflictio ne, ſi ipſa vera afflictio eſt, paſſio cor poris ſemper concurrit. ideoque, ad ne ceſſarium ſupplementum ipſa caro caſti gatur, vt ſpiritus ad pœnitentiam excite tur: in integrum confeſſionale peccati te ſtimonium, integrè patiendo: in quod, v traque pars concurrit: originali ordini obedientiæ ſpiritualis, et abſtinentiæ corporalis, de arbore prohibita non come dens, correſpondendo. Et hoc vult dicere, quòd ipſæ plagæ duraturæ erant, donec ſe ptem tempora mutentur ſuper eum, Id eſt, tam neceſſarium, quàm commune pati ſpi rituale, et corporale, in totius hominis ſal uationem. in ipſo hebdomadali numero ſignificatum: inquantum ad tres animæ po tentias, et quatuor corporis elementa, ex quibus ipſe homo conſiſtit: cum ſit de no uo per gratiam regeneratus: Quia: Sicut in principio, fuit homo à Deo, inquantum ad tres perſonas diuinas, et quatuor ipſius Dei attributa, in ipſis tribus potentijs, vt dictum eſt, et quatuor elementis ſignifica tus, ad imaginem et ſimilitudinem ſuam hebdomadaliter creatus: ſic, per medium hebdomadalium ſacramentorum, in Chri ſto, tàm virtualium, quàm in ipſo Deo et homine indiuiſibilium, ſpiritualiter, et corporaliter in peccatorum remiſſionem patiente, per gratiam, ſicut per gloriam ad vitam æternam reſuſcitando, regeneratus. Et hoc: *Donec ſcias quòd dominetur excelſus* (vt dicit) *ſuper regnum hominum*, etc. id eſt, prin cipaliter ſuper ipſum regnum et mundum minorem hominis: et in bonum: et in ma lum. *Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurre-* Luc. 2.d

ctionem

ctionem multorum. &c. *Donec ſcias quod dominetur excelſus.*&c. Id eſt, inquantum ad permanentiam ipſius pœnitentis paſſionis : in quo notabili ipſius humiliati regis, (ſicut dicit, *Eijcient te ab hominibus, & cum beſtijs feris. que erit habitatio tua, & fœnum vt bos comedes, & rore cæli infunderis:* & infrà: *donec capilli eius in ſimilitudinem aquilarum creſcerent, & vngues eius quaſi auium*) extraordinaria afflictio in pœnitentia ſanctorum patrum eremi, & extremum anachoretarum, præfiguratum eſt: ſimiliter longo temporis ſpatio ſeipſos herbis terræ paſcentium, ad ipsum extremum nuditatis et monſtroſitatis redactorum, poſt aduentum ipſius vigilis & ſancti, quod dicit, deſcendentis de cœlo, Verbi diuini, ad ſe incarnandum, & pro peccatis patiendum, punctualiter adimpletum. per quam viam neceſſariæ diſpoſitionis ſpiritualis & corporalis pati in pœnitentia, magis, aut minus, ſecūdùm peccati grauedinem, (qua in ratione ieiunia & abſtinentiæ, vt dictum eſt, applicantur) ſenſualem & blaſphemantem peccati imaginem euacuando, & ſimul priſtinam ſpiritualem, cum benedictione & laude ipſius offenſi Dei recuperando, ad totalem gratiæ ipsarum culparum conſecutionem venitur. ſicut ſignificat dicendo. *Igitur poſt finem dierum ego Nabuchodonoſor oculos meos ad cælum leuaui, & ſenſus meus redditus eſt mihi: & Altiſſimo benedixi; & viuentem in ſempiternum laudaui, & glorificaui.* &c. *In ipso tempore ſenſus meus reuerſus eſt ad me, & ad honorem regni mei, decoremque perueni: & figura mea reuerſa eſt ad me.* &c. Et figura mea reuerſa eſt ad me. Hoc eſt, inquātū ad ipsam priſtinam Dei imaginem, ad quā homo creatus fuit: per ipsam pœnitentem viam & diſpoſitionem, illam contrariam peccati, in quam homo peccando transformatus erat, euacuantem, per gratiam et mediantibus hebdomadalibus ſacramentis, vt dictum eſt, recuperatam. Vnde cōſiderandum eſt: Quod non per voluntariam electionem, quæ non eſt apud Deum, ſed per bonitatem diuinā, et diſpoſitionem humanam, bonam, et nō malam, per quam viam, vniuscuiusque electio, (aut reprobatio, in illis qui per malā eorum naturam ad malum, et non ad bonum diſpoſiti ſunt) cauſatur: hic rex, quamuis ſuperbus et elatus, cum pius eſſet, et cōſequenter per naturam docilis, hanc à Deo gratiam habuit, vt ab ipso exemplariter humiliatus eſſet, et ſaluus per viam pœnitentiæ. Et hoc à Danielis verbis Nabuchodonoſor dictis colligitur, ſtatim quod ei tam aſperum et tremendum Dei iudicium pronuntiauit, adiungendo; *Quamobrem rex conſilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemoſynis redime, & iniquitates tuas miſericordijs pauperum: forſitan ignoſcet delictis tuis.* quod ei non dixiſſet, niſi eum naturâ pium, et ad pietatis opera inclinatum, nō cognouiſſet. ſicut tale conſilium, Balthaſari regi, ſucceſſori eius non dedit, (partem reprobātam, vt dictum eſt, ſignificanti) quando ei ſimile iudicium intimauit: qui, non in pœnitentiæ occaſionem, ad quam, vt impius, & immiſericors, nullam diſpoſitionem habebat, ſed in condemnationem fuit in ipso irremiſſibiliter executus. & ſimiliter, quod è contrario pater pius fuiſſet, & ad pietatem, magis quàm ad crudelitatem inclinatus, ex verbis & religioſis ordinationibus colligitur; quando pueros in ardentem fornacem mitti iuſſiſſet; & eos ab igne innocuos & liberatos videns, non voluit aliud martyriorum genus adiungere, ſicut multi reges & tyranni alijs martyribus fecerunt, vltimò, cum eſſent eorum ordine decollati: ſed pœnitens eius quod fecerat, benignè eis vt egrediantur præcipit, & eos piè recipit & honorat: publicè verū Deum liberatorem confitendo, & laudando, ſicut ſcriptum eſt, *Tunc Nabuchodonoſor rex obſtupuit, & ſurrexit properè, & ait optimatibus ſuis, Nonne tres viros miſimus in medium ignis compeditos? Qui reſpondentes regi, dixerunt verè* Dan. 3.

rex. Reſpondit rex, & ait, Ecce video quatuor viros ſolutos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis eſt, & ſpecies quarti ſimilis filio Dei. Tunc acceſſit Nabuchodonoſor ad oſtium fornacis ignis ardentis, & ait, Sidrach, Miſach, & Abdenago ſerui Dei excelſi, egredimini, & venite. (naturalis pietatis actus) *Statimque egreſſi ſunt Sidrach, Miſach, & Abdenago de medio ignis. Et congregati ſatrapa & magiſtratus, & iudices, & potentes regis, contemplabantur viros illos, quoniam nihil poteſtatis habuiſſet ignis in corporibus eorum, & capillus capitis eorum non eſſet aduſtus, etiam ſaraballa eorum non fuiſſent immutata, & odor ignis non tranſiſſet per eos. Et erumpens Nabuchodonoſor, ait, Benedictus Deus eorum, Sidrach, videlicet, Miſach, & Abdenago, qui miſit angelum ſuum, & eruit ſeruos ſuos, qui crediderunt in eum: & verbum regis immutauerunt, & tradiderunt corpora ſua ne ſeruirent & adorarent omnem Deum, excepto Deo ſuo. A me ergo poſitum eſt hoc decretum* (Religioſa ordinatio, in viua fide, & diuino zelo fundata) *vt omnis populus, tribus, & lingua quacumque locuta fuerint blaſphemiam contra Deum Sidrach, Miſach, & Abdenago, diſpereat, & domus eius vaſtetur: neque enim eſt alius Deus qui poſſit ita ſaluare. Tunc rex promouit Sidrach, Miſach, & Abdenago in prouincia Babylonis.* (gratitudo, ab ipſa naturali pietate, diuina mediante gratia, cum Dei & proximi ſui dilectione, ſecundùm diuinam legem, oſtenſa) *Nabuchodonoſor, rex, omnibus populis, gentibus, & linguis, qui habitant in vniuerſa terra, pax vobis multiplicetur. Signa & mirabilia fecit apud me Deus excelſus. Placuit ergo mihi prædicare ſigna eius, quia magna ſunt: & mirabilia eius, quia fortia: & regnum eius regnum ſempiternum, & poteſtas eius, in generatione & generationem.* Vnde, quia naturaliter religioſus & pius erat, conſequenter hanc à Deo gratiam habuit, tam particularis admonitionis, per viam tam myſterioſæ viſionis & ſigni: & quod ei à propheta & particulari ſeruo ſuo, interpretatum fuiſſet, cum medicinali conſilio operum conformium pietatis, & miſericordiæ. (quod regi Balthazari filio, & ſucceſſori ſuo, non fecit, vt dictum eſt. reprobatam partem ſignificanti: quia ad hoc diſpoſitionem nó habebat: neque erat per naturam, vt pater, ad ipsam pietatem inclinatus) & hoc, non vt eum ab ipſa iuſta peccatorum ſuorum caſtigatione liberaret, ſecundùm ſuam iuſtitiam: ſed vt ei, cùm tam repentina, quàm irremiſſibili ipſius flagelli executione, occaſionem daret, ſecundùm ſuam miſericordiam, conſecutionis veniæ ipſarum culparum, per pœnitentiæ viam: & ſimul particulare pœnitentiæ exemplum, mundo, & ſimilibus magnis regibus, & imperatoribus mundanis: hanc veritatem teſtificando, Quòd nemo ſine vera pœnitentia, ſpiritualiter & corporaliter pro peccatis patiendo, ſaluus eſſe poteſt. Hoc: inquantum ad prædeſtinatos. quorum, ſecundùm narratum huius magni regis exemplum, hoc verum ſignum eſt: quando per naturam ſunt, & diuina mediante gratia, ad ipsam pietatem & pœnitentiæ opera, inclinati: & ab ipſis, ſimilia Dei flagella, humiliter & patienter ſupportata. Sicut è contrario, eorum qui reprobati ſunt: quando, cum liberi ſint à ſimilibus calamitatibus & laboribus vsque ad finem: & ſimul ipſam Chriſti crucem, & vniuerſale pœnitentiæ exemplum nullo modo imitantes, imò per omnem viam, totaliter fugientes: minimum pœnitentiæ ſignum in eis non cognoſcitur: in huius mundi delicijs & voluptatibus, vſque ad finem, ſenſualiter viuentibus: & ſimul in nihilo & non eſſe ipsorum, confusè remanentibus: cum procul dubio ſint, vt dicit Dominus, ad ignem & pœnam æternam condemnati. Mat. 25. Sicut huius regis filio, & ſucceſſori eius, regi Balthazari, euenit: de quo nullus pietatis & religionis actus, quem faceret, legitur: ſed tantùm illud magnum & prophanum conuiuium, quod fecit *optimatibus ſuis mille*: vt ſcriptum eſt: *& vnuſquiſque*

quiſque ſecundùm ſuam bibebat ætatem. et cæ-
tera. in quo, vt dictum eſt, impœni-
tens pars reprobata, ſignificata eſt. quæ no-
tabilis caſtigatio, procul dubio etiam eue-
niet, alijs ſimilibus ſuperbis & impœnitē-
tibus mundi: in circunſtantibus inuitatis
belluantibus, ſignificatis: qui, non *in ſancti-
ficationem & honorem,* vt dicit Apoſtolus: *ſed
in paßionem deſiderij: ſicut & Gentes quæ ignorant
Deum,* ſimiliter, templi Dei vaſis malè vtun-
tur. Hoc eſt, vaſis corporum eorum: in illis
de templo Hieruſalem aſportatis, & ab i-
pſo rege & principibus ſuis, prophanatis,
Dan. 5. ſignificatis. *Præcipit ergo iam temulentus* (dicit
ſcriptura) *vt afferrentur vaſa aurea, & argentea
quæ aſportauerat Nabuchodonoſor pater eius de
templo quod fuit in Hieruſalem: vt biberent in eis
rex, & optimates eius, vxoreſque eius & concubinæ.*
&c. *bibebant vinum, & laudabant deos ſuos.* Ideſt,
cum veri Dei iniuria, & blaſphemia: & cō-
tra ipſam veram lucem Chriſtum, tem-
plum & altare, & ſanctificata vaſa crucifi-
xorum ſuorum electorum, in ipſis ſanctifi-
catis vaſis ſignificatorum; id quod pater e-
ius non fecit, neque vti voluit recenti ex-
emplo notabilis paternæ caſtigationis,
propter ſuam ſuperbiam, & conſequenti i-
pſius culpæ pœnitentia, in ſuum remediū.
Vnde, iuſto Dei iudicio, *In eadem hora appa-
ruerunt digiti, quaſi manus hominis ſcribentis contra
candelabrum in ſuperficie parietis aulæ regiæ.* &c.
Videlicet, in exteriori ſuperficie tam pro-
phanæ, quàm ſenſualis vitæ eorum, ipſi can-
delabro & illuminanti luci Chriſto cruci-
fixo, (ſicut dicit, contra candelabrum) ſem-
per contrariæ: vbi perpetuò minimum
crucis ſignum non diſcernitur, aut com-
punctio aliqua pœnitentialis in ſaluatio-
nem: niſi mollitiei, & corruptionum fal-
lacium deliciarum huius mundi, in con-
demnationem: in quibus reſoluti: in eo-
rum nihilo remanentes: manent in æter-
num confuſi & condemnati. Et ſic huic
miſero regi Balthaſari euenit, qui ſecun-
dùm ſuam nocturnam vitam, ipſamet no-
cte occiſus fuit: & ipſum iuſtum Dei iudi-
cium, & ſententia data, in præſentia ſua
ſcripta, & à ſuo propheta lecta & intima-
ta, eademmet nocte maiorum ſuarum
felicitatum & magnitudinum, irremiſſi-
biliter executa. ſicut dicit, interpretando,
& intimando: *Appenſus es in ſtatera, & inuentus
es minus habens.* adiungendo. *Eadem nocte inter-
fectus eſt Balthaſar rex Chaldæus.* Non ſic pœni-
tenti patri Nabuchodonoſor ſucceſſit, aſ-
perè & exemplariter à Deo punito & ca-
ſtigato, vt ſcriptum eſt: non ad condemna-
tionem, gratia mediante, ſed ad corre-
ctionem: quia erat, vt dictum eſt, ſecun-
dùm quod actus eius demonſtrant, natu-
raliter religioſus & pius. Vnde, *Charitas* 1. Pet. 4.
operit multitudinem peccatorum. Quare? Quia
charitas tendit ad pietatem, & pietas ad
dilectionem: diuinæ legis formam & fun-
damentum: in hominis conſeruationem
factæ & ordinatæ: & ipſi tertiæ perſonæ
& reciproco amori Spiritui ſancto, à Patre,
& Filio procedenti, attributæ. Igitur cha-
ritas, pœnitentiam euacuat? Abſit. Imò,
vbi eſt vera charitas, ibi vera eſt pœniten-
tia. Deus, eſt immenſa bonitas: natura com-
municabilis. ſed non intra communicabi-
lis per viam charitatis, ad pietatem: ſed
per viam dilectionis & amoris ad vnio-
nem. Et ſic intelligitur illud quod ipſe
æternus amor per ſanctum Ioannem dicit:
Deus charitas eſt: & qui manet in charitate, in Deo 1. Ioan. 4.
manet & Deus in eo. in præcedenti capitulo
ſignificatum, incipiente: *Videte qualem cha-
ritatem dedit nobis Pater, vt filij Dei nominemur &
ſimus.* in qua dictione, Pater, & hac alia, De-
us, dicēdo, Deus charitas eſt, totā Trinitatē
comprehendit. Charitas, extrà, ad pietatē
& dilectionē, & verā pœnitētiam, cōmuni-
cata. & hoc in ordine & ratione, *vt filij Dei
nominemur & ſimus.* nō filij Dei per naturam,
intra, vt Chriſtus, inquantum Deus: ſed ex-
trà, per adoptionem, & gratiam: per pœni-

tentiæ viam ipſū inquātum hominem imitantes & ſequentes: Quia Deus charitas eſt: non intra, ſed extra: inquantum quod charitas, tendit ad pietatem: quæ intra eſſe nō poteſt. Non poteſt eſſe charitas ſine pietate: nec pietas ſine dilectione. Vbi non eſt dilectio, non poteſt eſſe vera pœnitentia: quia deficit charitas, quæ tendit ad pietatem, & pietas ad dilectionem. in quo conſiſtit differentia, quæ eſt inter charitatē, & amorem, vel dilectionem. quæ pietas, ſi vera eſt pietas: non poteſt eſſe ſine pœna & dolore damni facti & offenſæ, rei amatæ. Vnde: Vbi eſt charitas, ibi eſt pietas, & ibi eſt dilectio, & vera pœnitentia.

CAP. VIII.

DOminus noſter Ieſus Chriſtus, de ſeipſo in talentorum parabola loquēdo, hanc nos veritatem docet. ſic dicit. *Sicut enim homo peregrè proficiſcēs, vocauit ſeruos ſuos, & tradidit illis bona ſua. Et vni dedit quinque talenta, alij autem duo, alij verò vnum, vnicuique ſecundùm propriam virtutem: & profectus eſt ſtatim. Abijt autem qui quinque talenta acceperat: & operatus eſt in eis, & lucratus eſt alia quinque.* &c. Multa ſunt in generali, Domini talēta, homini data: tot ſunt, vltra primum ſuæ creationis, quot ſūt occaſiones, quæ à principio, vſque ad mundi finem, ipſi homini datæ ſunt, faciendi fructus gratos, correſpondentes charitati, & amori, (in quo, legis & veræ pœnitentiæ forma & fundamētum conſiſtit) ad laudem & gloriam ipſius creatoris Dei, à quo omnia procedunt. Quia, non omnia talenta æterna erunt: ipſorum talentorum fructus & fundamentum eſt, & in æternum erit. ſic nos ipſe æternus amor docet, per Apoſtolum dicendo: *Charitas nunquam excidit: ſiue prophetiæ euacuabuntur, ſiue linguæ ceſſabunt, ſiue ſcientia deſtruetur.* &c. ita quòd Dominus de his talentis non tractat dicens: *Tradidit illis bona ſua.* Igitur, qualia ſunt bona huius hominis Chriſti, Dei filij? Eſt humanæ redemptionis pretium, in ſuo ſanguine: omnium talentorū talentum, in ipſa æterna charitate fundatum. ſunt in ipſo Chriſto, in pœna, ipſe patiendo: & ſimul in amore, amando: extra quam viam, nemo ſaluus eſſe poteſt. Et quia fundamentum, & æterna forma ipſius redemptionalis operis crucis Chriſti, & ſimul omnium noſtrorum ſuperlucrantium operum, eſt eius æternus amor: ipſius redemptionis lucrum, quod eſt ipſamet charitas, æternus Deus, ſicut dicit: ecce alia quinque, & ecce alia duo: correſpondens gloriæ præmium, virtuti amoris vniuſcuiuſque: cum tractaſſet per præcedentem decem virginum parabolam, de ipſius charitatis effectibus, per oleum ſignificatæ, in illis, quæ in hac forma præparatæ, cum ſponſo ad nuptias intrauerunt, in concluſionem dicendo; *Vigilate vt quę: quia neſcitis diem neque horam:* conſequenter, in illud propoſitum, hāc aliam de talentis introducit: tractans de exercitio, quod cum omni vigilantia, fideles Dei ſerui facere debent, in ipſis operibus & fructibus, dignis pœnitentiæ: in ipſorum talentorum lucro, ſignificatis: neſcientes (ſicut dicit) diem, neque horam. & conſequenter, ſicut in illa virginum, de fine, & particulari iudicio tractando: ita etiam, cum fine & vniuerſali iudicio concludit, in ipſomet propoſito dicendo: *Cum autem venerit filius hominis in maieſtate ſua,* &c. tractans ſimiliter, de ipſis operibus, & charitatis effectibus dicendo: *eſuriui ſitiui: infirmus fui, nudus, in carcere, & mihi miniſtraſtis, venite poſſidete paratum vobis regnum.* ſicut dixit ſimilibus paratis virginibus, dicendo: *intrauerunt cum eo ad nuptias*: & fideli ſeruo fideliter operanti: intra in gaudium domini tui. Vnde, cum Domini talenta, in ſua ſancta cruce fundentur, extrà quam ſalutis viam, nemo ſaluus eſſe poteſt: & ipſorum lucrum, in operatione in ipſis conſiſtendo, ſicut dicit: operatus eſt in eis: id eſt,

Mat. 25. Mat. 25. 1. Cor. 13. Mat. 25.

id eſt, in compati miſericordi ſuorum fidelium: aut in ſimilib. miſerijs & laboribus, à Domino allegatis: aut ſibi pati eligendo pro amore ſuo, & peccati odium in ſeipſo, (& in proximo ſuo) ſub aliqua cruce, in vita poenitenti: tunc ille nullam excuſationẽ habebit, qui cum ſit extra ſimiles cruces à Domino allegatas, ex voluntate ſua aliquã mediocrem non accipit: neque per charitatem compunctus eſt, vt velit iuuare ad ferendam grauem & magnam crucem, quã ſuper proximum ſuum videt: quod illi pro Dei amore auxiliando: ſub ipſamet cruce, ſecundùm quod nos ipſa veritas docet, ambo ſalui erunt quia, dicente Domino, mihi feciſtis: proximi crux, eſt crux Chriſti: & conſequenter intelligere debemus, quòd quando dicit Dominus: *Qui vult poſt me venire, tollat crucem ſuam, & ſequatur me*: & cæt. quòd

Mat. 26. ratione charitatis, tàm mea eſt crux proximi mei, cum obligatus ſim vt ipſum ad eam ferendam iuuem (cum ſub aliqua nõ ſim, & tali, quod me ad hoc impediat) quàm eſt Chriſti: qui, ſeipſum in afflicti perſona ponendo, ſic iudicat dicendo: *Mihi, aut non mihi feciſtis.*

Mat. 25.

CAP. IX.

ET ſecundùm hanc veritatem, error eſſet dicere, quòd ſingularitas eſt, omnẽ hominem magis velle facere, quàm eũ ſtatus ſuus obligat: ſicut periculoſum, omittere facere in generali, rem aliquam actus poenitentiæ, illarum quas in particulari, religioſi, in ſacris religionibus profitentur, ſimilium ieiuniorum & abſtinentiarum, et ciliciorum ſuper carnem, vt pro ſingularibus iudicati non ſint. & de hoc multorum ſanctorum exemplum, habemus, à mundi principio, qui religioſi profeſſi nõ fuerũt, & ſub aliqua religione per propria vota ſimilia ligati, & Chriſti crucẽ, ante, & poſtquam in ipſa paſſus eſſet, amplexi ſunt: me-dia: e qua gratia & virtute, vt alij religionũ authores, & fũdatores, celebrati ſũt, qui in vniuerſali, ſub ſãcti Auguſtini ordine, & aliorũ ſanctorũ militãt: qui pro ſingularib. reputati eſſe parũ ponderunt: neque minus intellexerunt, propter hoc cauſam eſſe talium iudiciorum: cum ſit Domini doctrina, omnibus vniuerſaliter data. Sicut ſcriptum eſt: *Et conuocata turba cum diſcipulis ſuis, dixit eis. Si quis vult me ſequi, deneget ſemetipſum: & tollat crucem ſuam, & ſequatur me* quæ vniuſcuiuſque crux, intelligenda eſt, non ſolùm ſecundùm vniuſcuiuſque ſtatum, & peccata propria, in particulari: ſed ſecundùm peccata omnium in vniuerſali. Quia, vt forma ipſorum operum poenitentiæ ſit charitas: vt meritoria, & Deo acceptabilia ſint, in generali eſſe debent: meritum, in ſuæ diuinæ legis obſeruatione fundatum: quod eſt ipſemet Deus: propter quod, peccata, in hoc communia ſunt: & ſimiliter communia ipſa poenitentiæ opera eſſe debent: Interceſſionis & meriti iuſtorum fundamentum. Et hoc eſt myſterium vltimi numeri decem iuſtorum, vltimò, ab Abraham, per gratiam à Deo poſtulati: & ab ipſo iuſto Deo conceſſi, dicentis: *Non delebò propter decẽ* Id eſt, diuinæ legis obſeruatio: in ipſo mẽt decem præceptorum numero, contenta: nõ ſolùm, in ſumendo crucem propriam, conſiſtens, ſecundùm peccati confeſſionem, peccator: ſed in propriæ iuſtitiæ negatione: iuſtus: per talem viam, ſuper ſe, in operum poenitentiæ effectu, debitam proximi peccatoris crucem, vt propriam ſuam, accipiendo: legem amandi Deum ſuper omnia: & proximum, ſicut ſeipſum, adimplendo. Et hoc modo facientes, *Chriſtum ſequimur*: qui, in hoc ſuam innocentiam negando: omnium hominum crucem, vt propriam accepit, in omnium peccatorum remiſſionẽ. Et hoc dicere vult, dicendo: *Si inuenero Sodomis quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos.* Quod ſicut cor hominis

Mar. 8.

in medio corporis conſtitutum, (ſicut dicit, in medio ciuitatis) cũ virtute vitali reformatũ, alijs mẽbris corporalibus eſſe donat, per eorum, & totius corporis motũ: ſic iuſtus, à virtute vitali ipſius gratiæ & charitatis diuinæ reformatus, per medium diuinæ legis obſeruationis cõmunicatæ: pœnitenter operando, toti Regno. Sicut dicit: *Dimittam omni loco propter eos.* Et in hoc ordine Gal. 6. Apoſtolus: *Alter alterius onera portate: & ſic adimpletis legem Chriſti.*

De hoc debito iuſtitiæ actu, nõ ſolùm miſericordiæ, in fælici Simone Cyrenẽſi habemus exẽplũ: ab ipſa ratione & iuſtitia coacto, ad portãdum ſuper humeros ſuos, grauẽ Chriſti crucem: quam, ipſe debilis & percuſſus, in omni illo ſuæ mortis itinere, ſine ipſo auxilio, portare non poterat, ipſo proximo miſericordiæ actu, ſimul vtente: ipſum ducem noſtrum ſequente, & imitante: hoc ipſe Deus, pro documento noſtro permittens: ipſum mũdo exemplum in ſaluationẽ, reliquit. Et hac in ratione & myLuc. 23. ſterio, *Et cum ducerent eum*, (vt ſcriptum eſt). *apprehenderunt Simonem quendam Cyrenenſem venientem de villa: & impoſuerunt illi, crucem portare poſt Ieſum.* & conformiter, in eademmet ratione & myſterio, & propter exemplum noſtrum, *ſequebatur autem illum multa turba populi & mulierum* (Sicut dicit) *quæ plangebant & lamentabantur eum*: vnuſquiſq; ipſam ſalutiferam crucem, compatienter portando. & hic notabile documentum intrat, ipſiuſmet omnis talẽti donatoris, in ſaluationem: vt ſciamus, quomodo in hoc talento occaſionis vniuerſalis ſuæ paſſionis & crucis: & in particulari propriæ proximi noſtri, ſimiliter in charitatis lege, propriæ crucis noſtræ, in ipſis operaturi ſumus, vt ipſiſmet lucrũ faciamus, gaudij & gloriæ ipſius Domini, nobis promiſſum. Sicut dicit, *Conuerſus autem ad illas Ieſus, dixit: Filiæ Ieruſalẽ, nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas flete, & ſuper filios veſtros. Quoniã ecce venient dies, in quibus dicent: Beatæ ſteriles, & ventres qui nõ genuerunt, & vbera, quæ non lactauerunt. Tunc incipiẽt dicere montibus: Cadite ſuper nos: & collibus: Operite nos. Quia ſi in viridi ligno hæc faciunt: in arido quid fiet?* &c. Nolite flere ſuper me: ſed ſuper vos ipſas flete. id eſt: Quod taliter proximi noſtri crucem plancturi ſumus: quòd talis pœnæ iudicium, ſemper, ipſius crucis datori reſeruatũ ſit. & in tali exemplaris occaſionis talẽto, culpas noſtras, & filiorũ noſtrorũ, propter malũ noſtrũ exemplum, præſentes tenentes: & illas accuſantes, maiori pæna dignas iudicãtes: hac in parte, fletus ſit ſuper nos, & ſuper filios noſtros, pænitentes: pro proximi miſericordia patiẽtis. Et ſimiliter, in talento occaſionis vniuerſalis paſſionis & crucis ipſius innocẽtis agni Chriſti: quẽ ante oculos ſemper habere debemus: & ſimul cum ipſo, illud ſequẽtis martyrũ exercitus: & multorum aliorum, qui cum eſſent in incunabulis, aut in eorum puerili ſimplicitate, neſcientes adhuc quid eſſet peccare: eos longo temporis ſpatio, ſub grauiſſimis crucibus pati videmus: hoc, Deo permittẽte: vt in ipſis cruciferis & impeccabilibus innocẽtibus, ſicut in illa alia multitudine, à crudeli Herode, in eorũ natiuitate occiſorũ: ipſius redemptoris innocẽtia, vſque in finẽ iuſtificata ſit: & ſimul recta ſua ſententia, contra ipſos morbidos & pigros impœnitẽtes, iuſtificata. & hac in ratione, Nolite flere ſuper me: ſed ſuper vos ipſas flete: conſiderantes nos, pœnitenter peccata noſtra plãgentes, quanti mali peccatum cauſa fuerit. *Quia ſi in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* vt nobis illud non interueniat, quod Dominus ſimul, obſtinatis impœnitentibus prophetauit, dicens. *Tunc incipient dicere montibus: Cadite ſuper nos, & collibus: Operite nos*: cum certi ſint æternæ ſuæ condemnationis: videntes quòd neque etiam ipſi cruciferi: ſaluos eſſe ſecuri ſint. Vnde ſuus præcurſor, & vniuerſalis publicator ipſius ſalutiferæ pœnitentiæ operantis: ipſis pigris impœnitentibus, minando: *Progenies viperarum, quis demonſtrauit vobis fugere à* Mat. 3.

ventura

ventura ira? Facite ergo fructum dignum pænitentiæ. Et ne velitis dicere contra vos: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quoniam potens eſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ. &cætera. De lapidibus iſtis: Hoc eſt: non de ipſis lapidibus morbidis & ſenſualibus ipſorum pigrorum impœnitentium: ſed de lapidibus iſtis: de ſeipſo, & omnibus alijs ſimilibus pænitētibus loquendo: lapidibus aſpecis, & duris corporibus, in pœnitētia operātibus: ex quibus cœlum ædificatur: ſicut Spiritus ſanctus, per ſanctam & apoſtolicā Romanā Eccleſiam, in ipſius veri tēpli Dei dedicatione, in illo materiali ſignificati, nos conformiter docet, dicēs: *Tunſionib. preſſuris Expoliti lapides Suis coaptantur locis, Per manus artificis, Diſponuntur permanſuri Sacris ædificijs.* qua in ratione, *Facite ergo fructum dignum pænitentiæ. Et ne velitis dicere contra vos: Patrem habemus Abraham.* &c. Contra vos. Ideſt, cōtra vos hæreticos principaliter: ipſis pœnitentiæ operibus, ab ipſo ſancto præcurſore obſeruatis & prædicatis, & ab ipſo Chriſto approbatis, cōtradicētes: & ſimul ipſum innocentē ſaluatorē, & Eccleſiā ſuā Apoſtolicā blaſphemantes. *Iam enim ſecuris ad radicē arborū poſita eſt. Omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* &cætera. Iam enim ſecuris ad radicem arborum poſita eſt. Ideſt, quia tunc iam Verbū incarnatū erat. quo in pūcto, viuorum & mortuorū iudex cōſtitutū: poſitū fuit, ſicut in conſeruationem, vt ſecuris etiā, aut ſerra, ad radicem ipſarum infructuoſarū arborū ipſorum ſenſualiū impœnitētiū. Sicut per Sanctum Lucam: *Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectionem multorum in Iſrael.* *Act. 10. Luc. 3.*

CAP. X.

ITaque, in hac naturæ humanæ Arbore, in ipſius Verbi incarnati merito, ſe incarnandi ante peccatum: & incarnati & paſſi inquantū hominis, poſt peccatū: talēta, & omnia ipſius Saluatoris bona conſiſtunt: quæ ipſe fidelibus ſuis ſeruis donat, (ſicut dicit, *Tradidit illis bona ſua*) ad negotrādum & acquirendum ipſum redemptionis humanæ pretium. Quia, tàm ante peccatū, quàm poſt peccatū, pro ipſius remiſſione, & vniuerſi cōſeruatione: in diuinæ legis obſeruatione, ipſum Deum amando, & ei obediēdo: ſemper fuit inſtrumentū, & talentū ſimul; in Chriſti virtute, ipſamet natura ſuarū creaturarum, angelica, & humana, & ideò, de humana tractando: in ipſa ſuæ ſaluationis negotiatione, apta in ipſo Chriſto homine facto, ad ſuam recuperationē, per pœnitentiæ viam, ſicut declaratum eſt: cōformiter de illo tractat, ex quo ipſa natura humana conſiſtit: & ſimul de illo, in quo ſua conſeruatio, & ſaluatio conſiſtit: dicendo, quinque talenta, duo, & vnum talentū. Videlicet: quinque talenta: inquantum ad totum hominē ſimul: corpore & anima cōſiſtentem. Ideſt, quatuor talēta: inquātū ad corpus: ex quatuor elementis compoſitum: in quibus, quatuor ipſius creatoris Dei attributa, ſignificata ſunt. vnum talētum: inquātum ad animam, & tres ſuas potentias, in quibus tres perſonæ diuinæ ſignificatæ ſūt. omnia in ipſo numero octauo, (ſicut dicit, quinque, duo, & vnum talētum) intellecta. de qua anima rationali, & vnione ſua cum ipſa carne, quinque ſenſus corporales procedunt, et bonus ipſorum vſus, et omnis aliæ actionis, in lucrū ipſius ſaluationis hominis: qua in ratione, ipsa quinq; talenta donando, omnia donat: et totum hominē: et ſeipsum Deum: ipſi homini, in libero arbitrio donatum. Duo talenta: inquantum ad duo præcepta amoris Dei, et amoris proximi: in directa diuinæ legis obſeruatione: *ex quibus*, (ſicut ipse declarat) *vniuerſa lex pendet, & prophetæ.* qua in ratione, ipsa duo talenta donando: omnia donat, et concedit. Vnum talentum: inquantum ad vnicum præceptum amoris Dei: et vnicam formam, in ipſius legis obſeruatione: ad quod, omnia reducuntur: et ſimiliter cū ipſo, omnia donata ſūt. Hoc eſt, ipſa gratia, *Mat. 22.*

et lux.

& lux, pœnitenter & ſubſequenter illuminando: & ipſe homo voluntariè & obedienter concurrendo. Ita quod, dicendo: *Et vni* Mat. 25. *dedit quinque talenta, alij autem duo, alij verò vnũ, vnicuique ſecundùm propriam virtutem*: intelligitur, non in diuiſione: ſed in diſtinctione. quia, ipſa talenta, & ipſorum vſus, in ipſomet homine conſiſtendo: (ſicut declaratũ eſt) ſunt indiuiſibilia: ſicut ipſe homo viuens, indiuiſibilis eſt. bona propria ipſius Chriſti, Dei filij: in humanitate ſua ſanctiſſima conſiſtentia: & per medium ipſius inſtrumenti humanæ redemptionis, patiendo, nobis acquiſita. Sicut à nobis ſimiliter, per ipſummet medium ipſius indiuiſibilis corporis & animæ noſtræ, in vita præſenti, extra omnem pigritiam, pœnitenter operantibus, negotiata: in fine poſtea, mediante ipſa gratia, ipſum lucrum & præmiũ gloriæ & vitæ æternæ reportantibus. Et hoc: vnicuique (ſicut dicit) ſecũdum propriam virtutem. ideſt, ipſam charitatem: in ipſo vno talento, ſignificatam: & in duorũ præceptorum obſeruatione, amoris Dei, & amoris proximi, (& totius legis ſimul) inquantum ad duo talenta, efficienter demõſtratam: & totus homo ſimul, ſecundùm quinque talenta, in quibus etiam integrè ſignificata eſt, pœnitenter, ſpiritualiter, & corporaliter patiendo: & omnia in homine, ſecundùm propriam virtutem, ad ſupplementum, diſtinctè & indiuiſibiliter cõcurrentia. ad quod vnum charitatis talentum, vt vnicum: & hac in ratione, ad aliorũ præceptorum differẽtiam, vnicè datum, & omnibus, tacitè conceſſum: omnia reducũtur. in eius defectu, iuſtam ſuam ſentẽtiam fundando: (ſicut dicit: *Et inutilem ſeruum eijcite in tenebras exteriores. illic erit fletus & ſtridor dentium*) vnicè & vniuerſaliter datam. Sicut dicit: *Venite benedicti*. &c, *Diſcedite à me maledicti*: vniuerſaliter loquendo: ipſam iuſtam cauſam vſæ, aut denegatæ charitatis, particulariter allegando. Myſterioſè illi pigro dicit, qui ipſum vnicum charitatis talentũ, in terra abſconderat: id eſt, in rebus terreſtribus: ipſas, & ſeipſum, ſolùm amando. *Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta*, & per Sanctum Lucam. *Auferte ab illo mnam: & date illi qui decem mnas habet.* Luc. 19.
Quia, cum non tractaſſet vſque ad hoc iudiciale punctum: de decem talentis: niſi de quinque, duobus, & vno talento, quæ octo faciunt: hoc eſt myſterium. Quod integra diuinæ legis obſeruatio principaliter conſiſtendo, in fideli negotiatione & vſu vnius ipſius talenti charitatis diuinæ: (ſicut omnis alia actio humana pietatis aut pœnitẽtiæ: ſecundum alia talenta, ſicut dictũ eſt) ad quam vniuerſalem formam, decem ipſius legis præcepta, reducuntur, in ipſo decẽ talentorum numero, nouiter & myſterioſè adducto, ſignificata. Omnem actionem noſtram, ad hunc principalem ſcopum dirigendo: ſemper quòd in ipſa negotiatione, noſtra opera, in ipſo firmo fundamento, & vero fidelium operatorum præmiũ, fundata non ſunt: niſi in amore proprio, & gloria vana: iuſto Dei iudicio nobis dictũ talentum aufertur: Hoc eſt, ipſemet Deus, infinitum veri gaudij & gloriæ pretium, nobis, ipſius innocentis agni ſanguine, acquiſitum: & illi ſolùm datum, qui ipſo fideliter negotiatus eſſet, ipſam diuinam legẽ, in omni actione, ipſa mediante gratia, formaliter obſeruando: integrè decem habere videtur. Sicut dicit: *Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta*. Et tunc, in hoc tàm apparenti, quàm vniuerſali iudicio: in qua iuſta ſtatera, vniuſcuiuſq; talentum & moneta, pro eo quod eſt, & valet, iudicabitur: ipſis hypocritis, ſicut pigris, hæc gloria & honor auferetur: ab ipſis vſque ad punctum illud iniuſtè vſurpata: & à mundo cœco & fallaci in ſuis iudicijs, ipſis diſſimulatis & fictis, cœciter attributa: & veris operatoribus, ipſa gratia, & charitatis diuinæ dono abundantibus, reſtituetur & donabitur. Sicut dicit: *Omni enim habenti, dabitur, & abundabit: ei autem, qui non habet, &*

quod

quod videtur habere, auferetur ab eo.

CAP. XI.

Mat. 25. ET cauſam ſpecificando (pro noſtro documento) cõdemnationis multorum, rectum ſuum iudicium iuſtificãdo, notabiliter dicit: *Serue male & piger, ſciebas quia meto vbi non ſemino, & congrego vbi non ſparſi: oportuit ergo te committere pecuniam meam numularijs, & veniens ego recepiſſem vtique quod meum eſt cum vſura.* & per ſanctum Lucam: *Luc. 19.* *De ore tuo te iudico ſerue nequam: ſciebas, & cætera: & quare non dediſti pecuniam meam ad menſam?* & cætera. Omnes hominum fidelium ſtatus in Chriſto: vt in ipſis ſaluandi ſint, ſecundùm quòd nos ipſa veritas docet: ſuaui ſanctæ ſuæ crucis iugo ſubiecti ſunt, ſicut ipſe dicit: *Matt. 16.* *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Ideſt, ipſum leue orationum & ieiuniorum pondus, & ſacramentorum vſum, libenter portando, ſecundùm quod ſancta Eccleſia Apoſtolica Romana conſueſcit & ordinat. Et hoc ſignificat Dominus, diſcipulis ſuis dicens: *Mat. 19.* *Sedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſrael:* quod ſecundùm vitam pœnitentem vniuſcuiuſque: aliquantum correſpondentem, & non contradicentẽ cruciferæ ipſorum Apoſtolorum, impœnitenter viuendo: omnes homines, in ipſis duodecim tribubus comprehenſi, iudicabuntur, regula vniuerſalis omnibus hominibus, omnis ſtatus, & conditionis: Sicut alio in loco declarat, ipſis Apoſtolis dicendo: *Mar. 13.* *Sicut homo, qui peregrè profectus reliquit domum ſuam, & dedit ſeruis ſuis poteſtatem cuiuſque operis, & Ianitori præcepit vt vigilet:* &c. concludendo: *Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.* Domus Domini, ſancta Eccleſia eſt: ianitor, eſt Petrus: cui dedit ipſas claues domus & regni cœlorum: Quod vobis dico: omnibus dico. Petro, & omnibus Ianitoribus ſummis Pontificibus, eius ſucceſſoribus, Apoſtolis, & toti ipſi catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ: ſpirituali, & ſeculari, in omni ſtatu & conditione, donec ad iudicandum veniat. Sicut declarat dicendo: Quod vobis dico: omnibus dico. Et ſi hoc in generali, omnes communiter obligat: quantò magis in particulari Leuiticam tribum hominum ſpiritualium, & religioſorum? *Luc. 19.* *Quare non dediſti pecuniam meam ad menſam?* dicit Dominus. & per Sanctum Matthæum. *Mat. 25.* *Oportuit ergo te committere pecuniam meam numularijs.* &c. Quæ eſt menſa, & qui ſunt numularij Domini, quibus ipſa moneta & dona ſua reddi debent, quando per noſtram pigritiam, & culpabilem ingratitudinem, vacuè à nobis poſſeſſa ſunt? & in quo ipſa numulatio conſiſtit? Varij ſunt Domini numularij: ſicut varia ſunt ipſa talenta & dona. qui, ſemper menſam promptam habent, ad ipſam piam reſtitutionem & numulationem: quæ conſiſtit in permutatione ipſorum operum pœnalium pœnitentiæ, in alia charitatis & miſericordiæ opera, erga proximum indigẽtem. Quia: ſicut omnia talenta, ſpiritualia, & corporalia, in ipſo homine conſiſtẽtia: in pœnitẽtiali ipſorũ negotiatione, pœnitẽter operante; ad ipſum vnicũ talentum, & ſuperlucrantem charitatis diuinæ formam, reducta ſunt: ſic ipſamet opera pœnitentialia abſtinentiæ, & ieiunij, &c. quãdo pro noſtra pigritia, & contraria inclinatione, nos ad hoc reducere non poſſumus: tunc, ad ſupplementum, in alia charitatis opera, permutanda ſunt: (ſicut in ipſo pœnitentiæ ſacramento, ſancta Romana Eccleſia conſueuit: qui confeſſores, in hoc particulari permutationis, Chriſti numularij ſunt. *Matt. 18.* *Quæcunque alligaueritis, erunt ligata: & quæcunque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælo:* ipſe dicit) omnia, ad ipſum vnicum talentum & amoris Dei formam reducendo. quoniam *Tob. 12.* *eleemoſyna à morte liberat,* (dicit Spiritus ſanctus) *& ipſa eſt quæ purgat peccata, & facit inuenire miſericordiam & vitam*

 æternam.

æterni. Et hoc cõſiliũ, vt dictũ eſt, ſãctus Propheta Daniel, impœnitenti & ſuperbo regi Nabuchodonoſor dedit: cõſiderando difficultatem horum vitæ commodæ, & delicatæ, in reducendis ijs ad aſperam & pœnitentem, quam ipſe faciebat, & alij Dei ſerui, ſocij eius, in perpetua abſtinentia: ſe aqua & leguminibus ſuſtentantes: dicen-

Dan. 4. do: *Quam ob rem rex conſilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemoſynis redime, & iniquitates tuas miſericordijs pauperum: forſitan ignoſcat delictis tuis.* & hac in ratione: & qua-

Luc. 19. re non dediſti pecuniam meam ad menſam? Ideſt: Iam quòd nihil in pœnitentia pati volebas: ſaltem, hanc permutationem ad ſupplementum facere debebas: in tot pietatis & miſericordiæ opera, erga meos pauperes, quot obligatus eras facere erga te pœnitenter, rigoris & caſtigationis, pro tuis peccatis. Sicut per ſanctum Matthæum in eodem ſenſu, di-

Mat. 25. centem: *Oportuit ergò te committere pecuniam meam numularijs, & veniens ego recepiſſem vtique quod meum eſt cum vſura.* & cætera. Quod meum eſt, Videlicet, ipſam charitatem & gratiam illuminantem: in ipſo vno talento ſignificatam: & cum libero arbitrio omnibus vniuerſaliter gratis datam: in omni operatione humana, præuenienter & ſubſequenter concurrentem. Itaque, ſicut ipſa talenta exteriora varia ſunt: ipſis naturalibus, & ſupernaturalibus, non in generali, ſed in particulari adiuncta: & tales recipientes conſequenter, ad reddendam de ipſorum negotiatione rationem, particulariter obligati: ſic varij ſunt numularij: per quos Dominus non vacuè recipit illud quod ſuum eſt, Videlicet, ipſum charitatis & gratiæ donum, in ipſiuſmet recipientis negotiantis acquiſitionem: ipſiuſmet donum æternum, Deum æternum, ad gloriam & vitam æternam acquirentis. Numularij etiam ſunt, ipſimet bonorum ipſorum poſſeſſores: quos, ſimul cùm donatione, Dominus, ſuos negotiatores & numularios facit. Sicut dicit: *Negotiamini dum venio.* Luc. 19.

Sunt etiam pauperes: quibus Dominus, ſecuritatem in propria ſua perſona fecit: & ſimiliter ſchedulas ipſius certiſſimæ ſolutionis mercedis & præmij. Sicut dicit, inquantum ad ſecuritatem: *Amen dico vobis, quamdiu feciſtis vni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis.* Matt. 25. & inquantum ad ſolutionem, & lucrum: *centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit.* Vnde tu homo, bonorum temporalium diues, cognoſce, quòd propter tuas occupationes, aut propter malam tuam, ad auaritiam inclinationem, ipſis charitatis diſtributiuæ operibus nullo modo vacas, reſpectu receptionis tuæ à Deo, vt obligatus es: ratione volendi principale tuum Saluare: Hoc eſt, animam tuam, & corpus tuum ſimul: ipſum talentum, ad menſam dare debes, & ad vniuerſales numularios ſuorum amatorum pauperum. eis quod habes donando: & ſimul ipſum tàm periculoſum laqueum, quàm certam condemnationem tuam, de collo tuo auferendo. aut verè, reſpectu illius quod poſſides, particularibus ſuis negotiatoribus, qui ipſorum curam habent: eos ſuo alimento proprio non defraudando, qui, manifeſtè hoc officium faciunt: ſiue vno, ſiue alio modo: ſecundùm ipſarum neceſſitatum varietatem, à Domino allegatarum, dicente: *Eſuriui enim: & dediſtis mihi manducare*, Mat. 25. & cætera. tu ſcis quot in Eccleſia gazophilacia ſint, & vbique ſunt homines honorabiles, qui ipſorum pauperum verecundorum, eſurientium, & nudorum, curam habent. Infirmus eram: tu ſcis quot hoſpitalia ſunt: & vbi non ſunt: ipſe Dominus pro hoſpitibus prouidet, qui pro te hoc officium facient, proprijs patribus & propinquis: qui eos, ſi poſſent, etiam proprio cum ſanguine iuuare deſiderant. In carcere eram: tu ſcis quot ſanctiſſimæ & re

ligio-

ligioſæ perſonæ, pauperum carceratorum auxilio vacant: & ſingullis paſchatis diebus, per medium eorum, carcerati liberantur, eorum debita ſoluentes: & tibi, cum omni ſatisfactione & claritate, de exitu recepti tui, rationem reddent.

quot etiam de honoratis in Chriſto confraternitatibus ſunt, qui vt veri & fideles numularij, ſemper menſam paratam habent: & eorum librum ſimilibus charitatis effectibus plenum: eorum ſumptus, ſingulis annis adimplentes: & curantes infirmos: ad quod onus, multa ſunt hoſpitalia: ad pauperes filias orphanas nuptui dandas: ad pauperes in vita veſtiendos, & in morte ſepeliendos: ad hoſpitio peregrinos recipiendos: et cum omni charitate cibandos, & pedes lauandos: omnia, eleemoſynarum auxilio ipſorum bonorum & fidelium ſeruorum Domini, hac cauſa, ab ipſo laudatorum: qui, in alijs eorum negotijs occupati, huic magis principali vacant, et maioris obligationis: ſicut eſt, illud Domino reddere, quod proprium ſuum eſt: (ſicut dicit, quod meum eſt) per medium ipſorum ſuorum negotiatorum: vnuſquisque ad eorum menſam portãdo, reſpectu ad bona quæ poſſidet, de competentibus eleemosynis, in ſuorum amatorũ pauperum ſubuentionem. & per hanc regulam, omnia adæquare potes Tu recepiſti à Papa, imperatore, Rege, aut à quauis alia perſona, dignitatem, Epiſcopatum, beneficium, animarum curam, comendam, gubernationem & onus reipublicæ: & tu pauper miſerabilis ſacriſta, qui exigua mercede, loci cuſtodiam habes, in quo ſacra reponuntur: & ad obligationem tuam non ſupples: neq; vllo modo facis negotiationem ipſius talẽti, & monetæ charitatis receptæ, in proximi beneficium, vt obligatus es: niſi in beneficium tuum: & hic tuus finis eſt: & cum ſis Arbor infructuoſa, adhuc terram occupas: obligatus es ad reſtituendum talentum tuum & monetam, ad menſam & numularios, vbi eã recepiſti: ſecundùm euãgelicum Domini præceptũ: vt ipſum onus & talentum alij donando, quãdo Dominus ad mundum iudicãdũ veniet, ſuũ, cũ vſura & lucro tuæ perſonæ recipiat, ad gloriam & laudẽ ſanctiſſimi ſui nominis. Res, inter fideles, omnis qualitatis & gradus, poſt prædicationem euangelicã fieri conſueta: qui, Chriſti crucem, in religionis ingreſſu amplectẽtes: Regna reliquerũt, & omnia hæc, tàm ab hominibus mundanis deſiderata, quàm pro eorum ſaluatione periculoſa, ſe ipſos priuantes hac manu, & ſcandali occaſione ipſius potentiæ & authoritatis trãſitoriæ in perditionem: volẽtes potius, debiles & humiles in vitam æternã intrare: quã cum tali impedimento mitti (vt dicit Dominus) in ignem æternum. Tu, religionem ingreſſus es: fundamentum ſimul magis ſecurum & firmum faciendo, ſecundum pœnitentialem, ipſorum talentorum naturalium, & ſupernaturalium negotiationem, ſicut dictum eſt. magis ſecurum certè: & omni perſonarum generi, cũ oratione & ieiunio aliquandò pœnitenter operando: ſicut per pœnitentem Danielem ſignificatur, de illo altero charitatis diſtributiuæ talento, tractantem, & ad Nabuchodonoſor dicentem: *Forſitan ignoſcet delictis tuis.* Forſitan. Ideſt, Non ſic, ſorſitan pœnitenti & Apoſtolicæ Magdalenæ propriarum lachrymarum amaritudine: & pretioſo vnguento, ſuorum peccatorum remiſſionem impetranti: *Propter quòd* (ſicut dicit) *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Pœnitentiæ lachrymas, & peccatorum dolorem, principaliter, & charitatis diſtributiuæ vnguẽtum, qui eã in beneficiũ pauperũ facere poteſt, habere oportet pro peccatorum remiſſione. in quibus lachrymis, ipſe magnus amor principaliter teſtificatur. quia, ipſum charitatis & eleemoſynę vnguentum pauperibus, morbidè viuẽdo: eſſe poſſet, (ſicut dicit, forſitan) te diuite peccatore non aduertẽte, totaliter in amore proprio fundatum. omnia pro timore:

Margin notes: *Luc. 13.* (beside "occupas: obligatus es ad reſtituendum ta-"); *Mat. 18.* (beside "cum tali impedimento mitti (vt dicit Do-"); *Dan. 4.* (beside "talento, tractantem, & ad Nabuchodono-"); *Luc. 7.* (beside "impetranti: Propter quòd (ſicut dicit) Re-").

& non pro Dei amore effecta. Tu religionem intraſti, vt dictum eſt, ſciens quòd omnes religiones fundatæ ſunt, in hac prima & magis ſecura, talentorum naturalium, & ſupernaturalium negotiatione, (ſicut declaratum eſt) pœnitenter viuendo, & ipſam Chriſti crucem, cum effectibus, humiliter amplectendo: Vides quàm remotus es, ſecundùm tuam contrariam inclinationem, ab ipſo pati pro ſuo amore: in quo, naturale lucrum meriti ipſarũ paſſionum & crucis Domini conſiſtit: quòd per hanc viam, ipſa talenta omnibus hominibus donãdo: illi ſolùm ipſummet lucrum faciũt, qui pro ſuo amore, & peccati confeſſione, in hoc voluntario pati, quamuis exiguo, fideles ſunt: viſum per anni tuæ probationis experientiam, quod contrariam tuam naturam ſuperare non potes, obligatus es talentum receptum reddere capitulari tui ſuperioris & religioſorum menſæ (nõ obſtante, quòd te ex eorum parte confirmare vellẽt) ne amplius otioſũ ſit: aliũ te aptiorẽ in locũ tuũ ſurrogãdo. O quãti virtuoſi, crucis amici, in religiones intrare vellẽt, et locum non inueniũt) & aliter ne facias propter mũdi honorẽ, aut religionis cõmoditatẽ, vt tibi illud nõ eueniat, quod te Dominus admonet, & prædicat dicẽs: *Veruntamen inimicos meos illos qui noluerũt me regnare ſuper ſe, adducite huc: & interficite ante me.* Antea dicit. *Ciues autem eius oderant eum*: (res naturalis eſt illorum, qui nimis ſeipſos amant, & Chriſtum, & crucem ſuã odio habere: ſicut è cõtrario, illi qui ſeipſos odio habent, & Dominũ, & crucẽ ſuã amare) *& miſerunt legationem poſt illum, dicentes. Nolumus hunc regnare ſuper nos.* Seraphici ſancti Franciſci tempore, ſic ſucceſſit. Fuit ille Elias generalis (ſecũdũ quòd in ſancta ſua vita legitur) cũ multis alijs fratribus, qui contra ipſum ſurrexerunt, allegantes quòd regula eius multũ aſpera, & importabilis erat: & ſicut dicit Dominus, dicebant: *Nolumus hũc regnare ſuper nos*, ſuper hoc, legationem ad ſummum Põtificem mittendo. Sed Dominus, ad quem principaliter hoc negotiũ pertinebat, orãte ſeruo ſuo fideli, voce clara, & angelica reſpondit, ita, vt omnes intellexerunt: Quòd omne illud quod hic glorioſus ſanctus ordinauerat: à ſua ſancta voluntate procedebat. quia, omnes ſacras religiones, quæ à ſuo Vicario in terra, ſũmo Pontifice approbatæ ſunt, Chriſt[9] approbat: & ipſe eſt vindex contra illos, qui quouis modo, contra eas loqui audẽt: & ſic, per ſuũ Vicariũ in terra: cuius authoritate, dictam religionẽ ſtabiliuerat, dictus generalis depoſitus & caſtigatus fuit. Hæc contigerunt, viuente ſancto Frãciſco. Nũc, quot Eliæ ſimiles, in ſacris religionibus fuerũt, (Deo, propter peccata noſtra, permittente) & legationes in abſẽtia: miſſæ ab his pigris, inimicis crucis Chriſti, cõtra ipſum regem gloriæ, & glorioſos ſanctos fundatores: cũ notabili dãno ipſius ſpiritualis & cruciferi gregis ſui? & tamẽ, per gratiam ſuam, ad priſtinã formam reductæ ſunt. Vnde, frater in Domino, ſi religionem intrare deſideras: fac vt primùm tibi regula ea exhibeatur: & vide, ſi ipſa in lo Monaſterio obſeruatur: & ſic de teipſo deliberationem ſume: & aliter ne facias, ſi tibi tua ſalus cara eſt: & teipſum his diabolicis legationibus non miſce: neque illis vtere: volẽs propter commodum tuum mutare, quod ordinatum & approbatum fuit: quia vſque ad mundi finẽ erunt, qui in bonum ædificant: & qui in malum deſtruunt, propter pigram & malam noſtram naturam. Et ſi religionibus ſacris, quæ pro fundamento, ipſummet Dei filium Chriſtum, & ſanctam ſuam crucem habent: inimicus ſuus, aliquando, propter peccata noſtra, damnificandi poteſtatem habet: nolite mirari, filij fideles, ſi in illis, quæ falsè, religiones appellãtur, ſic dominatur: quarum fundatores, ſunt ipſimet dæmonij filij: tàm cruci Chriſti contrariæ, & ſalutifero pati pro amore ſuo: quàm noſtræ pigræ ſenſualitati humanæ conformes: lõgo tẽporis ſpatio

Luc. 19.

tio ſuam cęcitatem & errorẽ continuantes: ita vt tam inconuertibiles, quàm veritatis & lucis incapaces ſint. Igitur, pro ipſis Dominum precemur: quia omni auxilio indigent: & eò magis, quòd omni auxilio ſe ipſas priuauerint. cum, ab ipſius ſanctæ Ecclesiæ apoſtolicæ Romanæ gremio & vnione voluntariè ſeparatæ ſint. Quod principium hæ hæreſes habuerunt? Hoc ſupradictum. Videlicet. Mittere legationes in abſentia, hominibus & principibus mundanis, contra ipſum Chriſtum & Vicarium ſuum in terra, dicentes: ſicut prædixit Dominus, de ipſis particulariter loquendo: *Nolumus hunc regnare ſuper nos*, &c. quia auſterus & durus eſt. relinquentes ipſam anguſtam portam & ſtrictam pœnitentiæ viam, quæ ducit ad vitam: (ſicut nos docet Dominus, per quam omnes ſancti ambulauerunt) & pauci ſunt, qui inueniunt eam: & latam viam ſumentes, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eã. Et ideò iuſtè, cum particulari iudicio, in ipſius tremendi iudicis præſentia, (ſicut ipſi in abſentia, ei terga vertentes in perſona ſui Vicarij in terra, & Eccleſiæ catholicæ) in ipſa ſecunda morte, reſurgentes, ipſa vita & gloria æterna priuati erunt, ſuis fidelibus operatoribus ſolùm acquiſita. ſicut declarat dicendo. *Et factum eſt vt rediret accepto regno: & iuſſit vocari ſeruos, quibus dedit pecuniam, vt ſciret quantum quiſque negotiatus eſſet*. &c. concludendo. *Veruntamẽ inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare ſuper ſe, adducite huc: & interficite ante me.*

Luc. 19. (margin, beside "Nolumus hunc regnare")

Luc. 19. (margin, beside "ſet. &c. concludendo")

CAP. XII.

O Fratres in Chriſto cariſſimi, qui ex tota volũtate, in mortifera pigritia, & otioſa vita veſtra iacetis, in fallacibus huius mundi voluptatibus & abundãtia conſiſtente: in quibus, aut facto, aut deſiderio, omnem veſtram felicitatem & finem fundaſtis: & omnem veſtram induſtriam ponentes, in omne crucis genus, tam propriam, quàm proximi veſtri, fugiendo, pro graui & duro, hoc ſuaue Chriſti iugum condemnatis, fidelis diſpenſatoris ipſius inter ſeruos ſuos fideles, ſecundùm propriam vniuſcuiusque virtutem, (ſua gratia mediante) in ſaluationem: non aduertitis, quòd ſic faciẽtes, talentum receptum, in ſudario & tela ignea diabolica hæreſis reponitis: & in terra amoris proprij inordinati, monetam, & humanæ redemptionis pretium abſconditis? bona ipſius ſaluatoris Dei & hominis, in ſuis paſſionibus & ſanguine conſiſtentia, pro ſuo amore nobis acquiſita: & nobis data, vt in ipſis operemur? (Quia ipſe iuſtus, nõ indigebat) in hoc ipſum ſuauem ſaluatorem ſimul cum hæreticis, vt auſterum & durum condemnantes? vosipſos ſimul, ab apoſtolico & ſalutifero commercio, ſuæ dilectæ & vnicæ ſponſæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, tacitè ſeparantes, quæ, in ſanctiſſima virgine, matre ſua ſignificata, ſola iuxta crucẽ, in fide permanens, & in vita pœnitenti operans, ipſum ſequitur & imitatur? Cum Dominus à Iudæis interrogatus fuiſſet, quam ob cauſam, ſancti Ioannis & Phariſæorum diſcipulis ieiunantibus, ſui diſcipuli non ieiunabant; reſpondit. *Nunquid poſſunt filij nuptiarum, quamdiu ſponſus cum illis eſt, ieiunare? Quanto tempore habent ſecum ſponſum, non poſſunt ieiunare. Venient autem dies cum auferetur ab eis ſponſus: & tunc ieiunabunt in illis diebus.* Præſentia ſponſi Verbi incarnati, Dei filij: vt panis viuus de cœlo deſcendens, vt ipſe dicit, eſt in omnem ſatietatem & ſuſtentationem æternæ vitæ, ipſi ſponſæ naturæ humanæ: per medium particularium nuptiarum, & ſacramentorum, ſe incarnando, moriendo, & reſuſcitando, & vniuerſalium, vltimò, in vniuerſale ſponſalitium, ad gloriam & vitam æternam reſuſcitando communicatus. Vnde, hoc myſterium attingens, dixit: *Quanto tempore habent ſecum ſponſum, non poſſunt ieiunare*. Videlicet, propter impo-

Matt. 25. Luc. 19. Eph. 6. Ioan. 6.

aliter viuendo,& pœnitenter operando ſe conſeruat. *Si enim ſecundùm carnem vixeritis:*
Rom. 8. *moriemini.ſi autem ſpiritu facta carnis mortificaueritis:viuetis.* Ita quòd,tantum homo, in ſpiritu cum ipſo Chriſto viuit , quantum in carne mortificatus,correſpondet: non ſecundùm ipſius ſpiritus paſſiones,& afflictiones,& ipſius carnis pœnas,in homine:ſed ſecundùm ipsarum cauſam,&finem,in ipſo Chriſto.& non ſecundùm ipſum finem, inquantum ad particularem ſolùm, ipſius hominis :niſi inquantum ad vniuersalem ipſius Dei,in millium mundorum auxilium & redemptionem.Quia,qui dixit, *Deus*
Ioan. 4. *charitas eſt:& qui manet in charitate,in Deo manet,*
Ioann. 3. *& Deus in eo:* dixit etiam primùm: *Filioli mei, non diligamus verbo,neque lingua :ſed opere & veritate.* quæ opera, non ſecundùm exteriorẽ ipsorum effectuum magnitudinem , æſtimantur:ſed ſecundùm interiorem magnitudinem cauſæ voluntatis,qua fiunt , ſecundùm quod in charitate operata ſunt: in quo ipſorum veritas & perfectio conſiſtit:ſicut dicit: *in opere & veritate.* Et ſecundùm hanc charitatis legem,in veritate ſundatam :quæ omnes amplectitur,& neminem excludit:pius Tobias filium ſuuum erudiebat,dicens: *Quomodo potueris, ita eſto mi-*
Tob. 4. *ſericors.Si multum tibi fuerit , abundanter tribue: ſi exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertire ſtude.* Vnde , ſi exterior effectus, debitæ charitati interiori , competenter non correſpondet: ſecundùm vniuscuiusque potentiam & ſubſtantiam, ipſis neceſſitatibus ſuccurrendo : non eſt totaliter veritatis opus,in vera charitate fundatum. &ſimiliter,quando opus, ſubſtantiam ſuperaſſet,cum eſſet propter vanam gloriam & hypocriſim,effectum. Sicut in pœnalibus pœnitentiæ operibus ,& diuerſis ,corporis & carnis propriæ caſtigationibus, pro peccatis patiendo: non ſecundùm ipſorum operum exteriorem magnitudinẽ, quantumuis admirabilia ſint,à Deo iudicata ſunt,neque in neceſſaria diſpoſitione, pro ipſarum culparum venia:ſed ſecundũ magnitudinẽ cauſæ interioris doloris(aut finem eum excitandi)propriarum,aut alienarum offenſarum Deo factarũ,vnde procedunt,ad iuſtã ſuam iram placandam. nõ tam propter timorem propriæ particularis,aut vniuerſalis pœnæ ipſorum delictorum,in amore proprio fundatum, quàm propter iniuſtum amorem offenſi Dei, ſeipsum odio habendo,in pœnam exigui amoris iniuſti,contra ipſam æternam charitatem habitis:ſuæ diuinæ voluntati & ſanctæ legi,contraueniendo.

Nolite mirari fratres , qui in hoc malè exercitati eſtis,vobis hæc difficilia & ad ſciendum, et ad operandum exiſtimantes: quia in tempore accepto ſumus , et in die ſalutis ipſius vniuerſalis ſaluatoris Chriſti crucifixi:in quo,de vera pœnitentia,et peccatorum remiſſione efficienter tractatur. et ipſa mundi luce mediante , et merito ſuo infinito plus ſcit deuota vetula,et ſimplex plebeius,in pœnitẽtia operans,quàm ſapientiores magiſtri illius temporis figuratæ legis:quia tunc, in vmbra illius figuræ,et ſacrificiorum animalium viuẽdo: ſicut non ad iuſtitiam :neque etiam ad plenam et vniuerſalem lucem, ipſa charitatis diuinæ forma concurrebat. Vnde: *Nunquid manducabo carnes taurorum?*(ſicut dicit) *aut ſanguinem hircorum potabo?* quia non venerat Pſal. 49.
tẽpus placitum et acceptabile ipſi Deo :in quo verũ ſacrificiũ oblaturũ erat:ipſi Deo acceptum in peccatorum remiſſionem: *Ecce nunc tempus acceptabile,ecce nunc dies ſalutis.* 2.Cor 6.
de quo ſcriptum eſt: *Tunc acceptabis ſacrificium* Pſal. 50
iuſtitiæ oblationes,& holocauſta:tunc imponent ſuper altare tuum vitulos. etc. Sacrificium iuſtitiæ: inquantum ad primam hoſtiam iuſtificantem figurati agni Chriſti , Dei filii. Oblationes & holocauſta:inquantũ ad vniuerſale ſuorũ ſanctorum martyrum,& nõ martyrum : ab ipſa ſua ſancta Eccleſia, in quotidiano ſanctæ miſſæ ſacrificio, cũ ipſa principali corporis&ſãguinis ſui hoſtia,in

ILO

ſolùm:ſed in teſtimonium, vnicum filium
ſuum Iſaac ſacrificabat:vnigenitum Dei fi-
lium repræſentantem : et ipsum futurum
effectum vnici ſacrificij & redemptionis.
humanæ, teſtificantem. ſeipsum, inquan
tum ad recipientem naturam humanam,
de quo ſemine, ipſe Chriſtus inquãtum ho-
mo procedebat, cum paterno dolore ſimul
ſacrificando, & diſpoſitiuè concurrendo.
Vnde ipſe redemptor, ad incredulum & in-
Ioan. 8. fidelem populum Iudæum : *Abraham pater*
veſter exultauit vt videret diem meum: vidit, &
gauiſus eſt. & conformiter huic, impoſuit A-
braham nomen loco illi, Dominus videt:
de præſenti loquendò: quia in illo præſen-
ti ſacrificio ipſe vidit, quod Deus videbat,
per medium ſacrificij hominis iuſti Chri-
ſti, miſerias, & miserum hominis peccato-
ris ſtatum, in ipſius remedium: ad differen-
tiam aliorum ſacrificiorum animalium,
quæ, ipſe ad iuſtitiam non videbat: vnde, in
prouerbium & prophetiam, abijt iſtud, *In*
monte Dominus videbit. id eſt, in monte Cal-
uariæ, in quo ipse redemptor crucifixus
fuit, Deus, ipsum ſacrificium viſurus erat,
vnicum & acceptabile in peccatorum re-
miſſionem: in ipso vnigeniti Iſaac, teſtifi-
catum. & ſimul omnia alia ſacrificia ratio-
nalia & irrationalia diſpoſitiuæ poeniten-
tiæ, ſpiritualiter & corporaliter pro pecca-
tis patiendo, in ipsorum remiſſionem : ſi-
cut ei primùm in figura oblata erant : &
in teſtimonium tunc, ab ipso Abraham, ſe-
ipsum rationalem, in paterno dolore, & a-
rietem loco Iſaac, & partis irrationalis
corporalis, tunc ipsa morte ſaluæ, ſacrificã-
Ioan. 9. te. Dicit ipsa lux Chriſtus : *Me oportet operari*
opera eius, qui miſit me, donec dies eſt: venit nox, quã
do nemo poteſt operari. quia, quamuis ipsa dies
ſua & lux, inquantum ad præmium fideliũ
operatorum permanentis lucis in gloria
& vita æterna, eſt ſine fine: inquantum ad i
psam precedentem operationem, ad ipſius
præmij æterni conſecutionem, neceſſariã,
breuis et terminata eſt. ſicut concludit,
propter exemplum noſtrum dicendo: *Ve-*
nit nox, quando nemo poteſt operari. Itaque, tota
vita ſua, et opera quadragenarij ieiunij, vi-
giliæ & orationes, cum alijs incommodis
continuæ peregrinationis nudis pedibus,
perſecutiones, iniuriæ, & paupertas ſua
extrema, in præſepio naſcendo, vsque ad
crucem moriendo. efficienter demonſtra-
ta: et ab ipſo humillimo Ieſu ſignificata,
dicente : *Vulpes foueas habent, & volucres cæli*
nidos: Filius autem hominis non habet vbi caput ſuũ
reclinet: omnia, propter exemplum noſtrũ
facta fuérunt. in ipsa vniuerſali concluſio-
ne. *Venit nox, quando nemo poteſt operari*, declara
tum. Itaque dicens. *Me oportet operari opera e-*
ius, qui miſit me, donec dies eſt: vult etiam dice-
re, & vos oportet operari in poenitentia:
quia venit nox, quando nemo poteſt operari. Et quia
hæc opera ſunt medium, permanendi in
luce ipſius diei ſui, & poenalium tenebra-
rum æternarum noctem, ſimul euadendo:
ſecundùm iuſtam ſuam ſententiam, cõtra
ſeruos pigros non operantes, pronuncia-
tam, dicentem : *Et inutilem ſeruum eijcite in te-* *Mat. 25.*
nebras exteriores : &c. dicit etiam propter *Ioan. 9.*
noſtrum documentum: *quamdiu ſum in mundo,*
lux ſum mundi. Id eſt, inquantum ad ip-
ſam terminatam operationem in poeniten
tia, vitæ præſentis tranſitoriæ: ipſius mun-
di ſaluationi, neceſſariam. Et hoc, per ip-
ſummet Euangeliſtam confirmatur, di-
centem: *Fuit homo miſſus à Deo, cui nomen erat* *Ioan. 1.*
Ioannes. Hic venit in teſtimonium: vt teſtimonium
perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum:
quia ipſe præcurſor, non ſolùm verbis: ſed
proprijs operibus inſignibus veræ poe-
nitentiæ; quæ erant exclamans vox ſua,
quam ipse dicebat, de ſeipso loquendo,
prædicabat, & teſtificabatur de hac verita-
te, & operante luce Chriſto : & quod ne-
mo in poenitentia non operando, ſaluus
eſſe poteſt. & ideò dicit : *Non erat ille lux:*
quia non vt vera lux, in peccatorum re-
miſſionem, in ſuo operari, ſeipsum pro
ſaluatore manifeſtando : ſed vt efficax

donum eſſe exiſtimatis? illo vigiliæ, ſobrietatis, ei abſtinentiæ, comitatum? quia vnum, ſine alio eſſe non poteſt, omnia ſimul connexa ſunt. Vnde, dicẽdo Dominus:
Mat. 26. *Vigilate, & orate vt non intretis in tentationem:* vult dicere: ita ſobrij eſtote & abſtinentes, vt vigilare et orare poſſitis, tentationibus reſiſtentes. in eo quod adiungit declaratũ, dicendo: *Spiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma.* Sicut per Apoſtolorum principem:
1. Pet. 1. *Sobrij eſtote, & vigilate:* ipſi vigiliæ, neceſſariam ſobrietatem & abſtinentiam adiungendo. Quãti tenerarũ lachrymarum donum eſſe exiſtimatis, intimum cordialem peccatorum dolorem teſtificantium: & verum impetratæ miſericordiæ ſignum, in ipſorũ remiſſionem? (*Remittuntur ei peccata multa,*
Luc. 7. (dixit Dominus lachrymoſæ Magdalenæ) *quoniam dilexit multum.* Quid exiſtimatis eſſe, in exterioribus cilicijs, percuſſionibus & diſciplinis ordinarijs, in carnis & corporis malè paſti caſtigatione: in malè veſtiendo, & duro in lecto dormiendo, perſeuerantiã: cũ ſit ſimul maiori cõſolatione interiori, comitata? Sicut in interpoſitis infirmitatibus, cum multis alijs, extraordinarijs tribulationibus & perſecutionibus additis, patientiam? Quid de angelico ieiunij dono, rectè facto, dicetis: quod, inter ipsa pœnalia pœnitentiæ opera, vt magis principale, omnia amplectitur? Per hanc arctam viam, redemptor tranſiuit: in exemplum (morte ſua omiſſa) & legem omni credenti, in ſaluationem. Et ſi propter hãc rationem, quòd ea ipſe operatus fuerit, dicitis quòd hoc ſufficit: ad concludendum venitis, quòd neque etiam baptizari oportet: quia ipſe etiam baptizatus fuit: contra
Mar. 16. ipſam veritatem, dicentem: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit ſaluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur?* Et ſi propter hanc rationẽ etiam: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit: dicitis, quòd ſufficit credere: ſecundùm illud quod ſequitur: *In nomine meo demonia eijcient:* certè dicere vultis, quod ſibi ipſa veritas contradicat: cũ primò dixiſſet: Marc.
Hoc genus in nullo poteſt exire, niſi in oratione & ieiunio: & non intelligitis. quia omnia hæc, *Demonia eijcient, Linguis loquentur nouis, Serpentes tollent, Et ſi mortiferum qui biberint, non eis nocebit: Et ſupra ægros manus imponent: & benè habebunt:* in ipſius Chriſti nomine & merito, fiunt: & in medicinalem præparationem ex noſtra parte neceſſariam, operantis pœnitentiæ: ſicut dicit: In oratione & ieiunio. Dicit: *qui crediderit & baptizatus fuerit ſaluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur.*) & poſtea ſequitur: *Signa autem eos qui crediderint, hæc ſequentur.* & non dicit, ſigna autem eos qui baptizati fuerint, ſed, qui crediderint. Igitur, omnes illi qui baptizantur, non credunt? Credunt: ſed non omnes poſtea credunt operantes: quod eſt verum & integrũ credere. qui credere, in pœnitentia operando, ipſa ſigna attribuuntur, in nomine & virtute ipſius ſaluatoris operantis, & in cruce mortui, effecta. Qui, in hoc ordine neceſſarij pati in pœnitentia, pro peccatis, non ſolùm in carne paſſibili ſe incarnare voluit, ſe in hoc communem, cum ipſa humana natura faciendo, poſt peccatum, obedientiæ legem, primo homini ante peccatum datam, ſimul obſeruando, ipſius culpæ pœnam obedienter patiendo, inquantum homo moriendo, in hominis redemptionem: ipsam improportionis humanæ impoſſibilitatem, inquantũ Deus, euacuãdo: ſed voluit etiam pati propter hominis exemplum, in ipſis operibus pœnitentialibus: ipſam abſtinentiam, vigilias, orationes, & ieiunium, punctualiter obſeruando: ad diſpoſitionem, vt poſſit proportionaliter ipsam gratiam recipere, per meritũ ſuæ paſſionis & mortis acquiſitã. & in ipſomet ordine, correſpondenter circũciſus eſſe voluit, inquantũ ad legẽ ſcriptã: & baptizatus, inquantum ad legem gratiæ: in qua omnes aliæ includuntur: ſicut in ipſis trib' farinæ mẽſuris, ab ipſo fermẽto Matt. 13.

 obe-

obedientiali legis innocentiæ, legis ſcriptæ,& legis gratiæ,(illa naturæ incluſa) fermentatis, omnes iuſti, præteriti, præſētes, & futuri, donec mundus ſtabit, comprehenduntur,(vt dicit: *donec fermentatum eſt totum*) in pœnitentia operātes: ipſis operibus pœnitentialibus, in ſuo æterno merito valorē dando. Vnde, cum eſſent iſti actus pœnitētiales iuſtorum, ante legem gratiæ, vt moneta abſque vlla impreſſionis forma: in materia ſolùm conſiſtens: quod quamuis fuiſſet valoris & pretij, ſecundùm pondus & ſtateram legis naturæ,& ſcriptæ: deficiente impreſſione & ſigno crucis & mortis Regis Meſſiæ Chriſti, vniuerſalis redemptoris: non impēdebatur in ſuo cæleſti regno, ad vitam æternam: niſi in futurū oblata erat: & donec ipſo ſaluatore in mūdum veniente, in infinito ſuarum paſſionū & crucis merito, correſpondenter ſigillata fuiſſet: & per ipſammet operantis pœnitētiæ viā, ab ipſo Chriſto, vt dictum eſt, punctualiter obſeruatam: correſpondenter ad vitam æternam, in communem fidelium ſubuentionem, eſt oblata, & recepta. Et hac in ratione & myſterio, baptizatus fuit: *Et ſtatim*(ſicut dicit) *ſpiritus expulit eum in deſertum*: approbato per ſeipſum baptiſmate: omnia noſtra opera pœnitentialia etiam approbando: in quadragenario ieiunio, per ipſum obſeruato, comprehenſa: in quo ipſum credere conſiſtit: ipſam gratiæ legē, poſt receptum baptiſmum, fideliter obſeruando, cum eſſent, tam pro proprijs culpis (ſicut dictum eſt) quàm in communem peccatorum ſubuentionem, in charitate operata. per quam viam fidelis negotiationis talentorum, communiter ab ipſo receptorum,& in communem vtilitatem, ſecundùm propriam vniuſcuiusque poſſibilitatem & virtutem, negotiantes: correſpondens præmium communicationis ſui gaudij æterni, acquiritur: & ipſe Dominus, ipſa honoris & gloriæ vſura, ipſi debita, non defraudatur: à multorum ſaluatione cauſa ta. Et hi fideles operatores, illi ſunt, qui verè credūt: quibus, Dominus ſigna dedit, dicens: *Signa eos, qui crediderint hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eijcient*: &c. Et hoc, clarè videtis: ſi hæc ſigna generaliter fiunt ab omnibus credentibus baptizatis: niſi ab ipſis iuſtis, qui credunt, in pœnitentia operātes, ante,& poſt Domini aduentum. Scitis prophetarum ſigna:& illa Apoſtolorum: vltra aliorum ſanctorum multitudinem: ſimul etiam pretioſarum gemmarum coronæ ipſius Regis gloriæ Chriſti ſaluatoris: quorum ſigna & ſtupenda miracula, in vita apoſtolica & crucifera facta, ſunt in admirationem: & angelorum, et hominum ſimul: et horum, multi ſunt in præſenti, quos vos non ſcitis: & erunt, vsque ad mundi finem. Quorum princeps, ſanctus Petrus, pœnitens, corporis ſui vmbra, tranſeūdo, infirmos ſanabat: & ſcitis, quòd omnes ieiunabant, vt probatum eſt: & vitam pœnitentem faciebant. Concludite fratres:(quos, tantò magis in charitatis Dei lege, propinquè amo, quantò magis ſeparatos vos video à veſtra ſalute Chriſto, & luce ſua apoſtolica, Sancta Romāna Eccleſia, quæ, in pœnitentia, communiter operando, ſemper pro vobis orat: non obſtante quòd voſipſos ab ipsa vera matre ſeparaſtis) quòd omnia hæc ſigna: *In nomine meo dæmonia eijcient: linguis loquentur nouis: ſerpentes tollent: & ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit: ſuper ægros manus imponent, & benè habebunt*: hæc eius præcedens concluſio, cōplectitur: *Hoc genus in nullo poteſt exire, niſi in oratione & ieiunio.* in ipsa declaratione vnici remedij ipſius maioris difficultatis: omnes alias minores comprehendendo: & ſimul, omnia opera pœnitentialia, in ipſo ieiunio comprehenſa, approbando.

Mar. 1. Mat. 25. Mar. 16.

TRA-

TRACTATVS,

IN QVO EXPONITVR TAM difficilis, quàm myſterioſa horum trium prophetarum viſio, Ezechielis, Eſaiæ, & Ioannis: & mediante Dei gratia, quomodo ſimul concordent, declaratur: à glorioſo Euangeliſta incipiendo.

CAP. I.

Sicut ab æterno vniuerſalis creatio determinata fuit: & ſimiliter vniuerſaliter, natura humana inquantum ad Deũ creatorem electa: ita etiam angelica eius cuſtodia, ante, & poſt peccatum vniuerſalis fuit. Et ſicut hic primus laudis liber, & templum Dei habitationis in terra, natura humana, ab homine peccando, vniuerſaliter clauſus fuit: ita etiam, ex parte immutabilis creatoris & redemptoris ſui Dei ab illo inſtante, in vniuerſalis ſuæ electionis teſtimoniũ, vniuerſaliter apertus fuit: eũ adaptando, per mediũ ipſius vniuerſalis creationis, (ab homine incipiendo) ad ſuam recuperationem. Quia, à ſapientia, & prouidentia diuina, in vniuerſalis redemptoris Chriſti merito, Dei filij, & finis principalis manifeſtationis vniuerſalis ſuæ in carne, humanus liber apertus fuit, tam ante ſuæ incarnationis effectum, mortis, & reſurrectionis, quàm poſtquam vniuerſalis redemptio effecta fuit, inquantum ad præparationem, vt beneficium hoc habere poſſit, ad tempus ſuum, (mediante ipſa gratia) per pœnitentiæ viam: homini, ex puncto quo peccauit, propoſitam, Deo ei dicente: Gen. 3. *Quia audiſti vocem vxoris tuæ, & comediſti de ligno ex quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ. &c. & comedes herbas terræ.* &c. *in ſudore vultus tui veſceris pane tuo*. Et tali modo, ab æterna ſapientia apertus fuit: quòd eadem maledictio, ſimul cum omnibus alijs miſerijs, calamitatibus & tribulationibus, quæ perpetuò in mundo ſunt, ab ipſa originali culpa cauſatis, in occaſionem & medium fuiſſent, per viam pœnitentiæ nouarum offenſarum, ad gratiam redeundi, cum maiore primi peccatoris Sathanæ cõfuſione, vniuerſalis omnis mali cauſæ.

Et hoc vult Spiritus ſanctus ſignificare, per Euangeliſtam & prophetam Ioannem, reuelationes eius narrantem, & dicentem: *Poſt hæc vidi: & ecce oſtium apertum in cælo*, &c. Apo. 4. Ideſt, ipſum oſtium vniuerſalis occaſionis pœnitentiæ: per particularem diuinam miſericordiam & prouidentiam, in vniuerſali, inquantum ad Deum electione, vniuerſaliter apertum. *Et ecce ſedes poſita erat in cælo, et ſupra ſedẽ ſedẽs.* &c. *Et de throno procedebãt fulgura, & voces, & tonitrua: & ſeptem lampades ardentes ante thronum, quæ ſunt ſeptem ſpiritus Dei. &c. Et in medio ſedis, & in circuitu ſedis, quatuor animalia plena oculis antè & retrò. Et animal primum, ſimile leoni: & ſecundum animal, ſimile vitulo: & tertium animal, habens faciem quaſi hominis: & quartum animal, ſimile aquilæ volãti. Et quatuor animalia ſingula eorum habebant alas ſenas in circuitu: & intus plena ſunt oculis.* &c. Ideſt: Non quod hæc Dei ſedes, de qua nunc tractat: thronus, de quo fulgura procedunt, (vt dicit) & voces, & tonitrua, in cœlo empyreo, in vita triumphante ſita ſit: quia ibi ſimiles res horribiles & conturbantes, fulgurum, tonitruum, & monſtruoſorum animalium, non ſunt: ſed ſumma tranquillitas & æterna pax, quæ de ſerenitate & inenarrabili creatoris pulchritudine procedit: ſed ſita eſt in hac viſibili elementali machina inferiorum cœlorum & terræ, cũ alijs elementis: & in eadem natura humana, in vita militante. Vnde, Dominus dicendo: *Non iurare omninò, neque per cælum: quia thronus Dei eſt. neque per terram: quia ſcabellum eſt pedum eius*: Mat. 5. omnia comprehendit. Itaque, de

futura æterna triumphante non tractat: ſed de præſente vita tranſitoria militante: vniuerſalē rerum omnium contra hominem rebellionem per peccatum: & pœnitentię occaſionem, (vt dictũ eſt) per hãc viã vitæ humanæ inſtabilitatis, multis miſerijs plenæ: per Dei miſericordiam, ſic ordinatam: repētinam ſedētis & iudicātis iudicis apparitionem, cum maiorum tribulationũ
Mat. 24. præcedētia, ſignificās. *Erit enim tunc tribulatio magna* (ipſe dicit) *qualis nõ fuit ab initio mũdi vſque modo, neq; fiet.* Hæc tribulatio in tã monſtruoſis, quàm myſterioſis animalibus, quæ depingit, & procedētib. fulguribus, vocib. tonitruis, myſteriosè eſt demonſtrata: & cõformiter per Salomonē prædicta, de ipſo
Sap. 5. ſo tremendo & irato iudice dicentem. *Et accipiet armaturam zelus illius, & armabit creaturam ad vltionē inimicorum.* (Armabit creaturam: ideſt, ipſa tam vnita, quàm ignita elementa: in ipſis quatuor monſtruoſis animalibus, ſignificata) *Induet pro thorace iuſtitiam, & accipiet pro galea iudicium certum. ſumet ſcutum inexpugnabile æquitatem: acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra inſenſatos.* (ideſt, contra impœnitentes) *Ibunt directè emiſsiones fulgurum, & tanquam à bene curuato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum locum inſilient. Et à petroſa ira plenæ mittentur grandines, excandeſcet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter. Contra illos ſtabit ſpiritus virtutis, & tanquam turbo venti diuidet illos: & ad eremum perducet omnem terram iniquitatis illorum, & malignitas euertet ſedes potentium.* Vbi, Spiritus ſanctus tractare volens, tam de ipſarũ miſeriarum cauſa, (ideſt, peccato) quàm de ipſius remedio, per pœnitentiæ viam: de eo loquitur, ex quo ipſa natura humana peccãs cõſiſtit: & in quo eius remediũ cõſiſtit, ipſa volente: & etiam (nolente) de ſuo iudicio & pœna, ſeipſam condemnãte, dicẽdo: *Et in medio ſedis & in circuitu ſedis, quatuor animalia, &c.* quæ quatuor animalia, quatuor elementa ſignificãt: ideſt, Aerē, Ignē, Terrã, & Aquã, ex quibus homo cõpoſitus eſt, & ætates eius, (vt proxime dicitur) & anni tēpora. Et hoc myſteriũ indicatur hac locutione impropria, ſecundũ literalē ſenſum, dicẽdo: Et in medio ſedis & in circuitu ſedis quatuor animalia. Ideſt, In medio ſedis: interiùs & dominãter diffuſa ipſa elemēta in corporali ſede & animæ habitatione. & in circuitu ſedis: quia pars animæ rationalis & totus homo, Dei ſedes: perpetuò ab eis, ad gloriam aut pœnã æternã circundatus eſt. Et hoc, proximè in ſexto capite declarat, dicendo: *Et vidi quod aperuiſſet agnus vnum* Apoc. 6.
de ſeptem ſigillis, & audiui vnum de quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui, Veni, & vide. Et vidi: & ecce equus albus: ideſt, aer: *Et cum aperuiſſet ſigillum ſecundum, audiui ſecundum animal, dicens. Veni, & vide. Et exiuit alius equus rufus:* ideſt, ignis. *Et cum aperuiſſet ſigillum tertium, audiui tertium animal, dicens. Veni, & vide. Et ecce equus niger:* ideſt, terra: & propterea illicò de principalibus ipſius fructibus tractat, dicendo. *Bilibris tritici denario vno,* (naturalis hominis paſtus) *& tres bilibres hordei denario vno,* (naturalis pro beſtijs paſtus, in ipſius humanæ naturæ ſeruitio) *& vinum & oleum ne læſeris.* & hoc per vocem, de medio ipſorum quatuor animaliũ egreſſam: quia omnia ipſa quatuor elementa, in productione & conſeruatione ipſorũ fructuum concurrũt. quod etiã myſterio: è declaratur dicendo: *& qui ſedebat ſuper illum habebat ſtateram in manu ſua.* &cet. Super illum, ideſt, ſpiritus, ipſam carnem terrenam regens in rationali ipſorum fructuum vſu, in vita moderata & pœnitente. In manu ſua: ideſt, ſecundùm liberum arbitrium. Sicut de primo equo albo dicit, aeris elementum, & ipſum liberum ſpiritum rationalem, ſignificante: *Et qui ſedebat ſuper illum habebat arcum, & data eſt ei corona, & exiuit vincens vt vinceret. Exiuit vincens, vt vinceret:* ideſt, ex puncto quo homo in animam viuentem creatus fuit, & in paradiſo innocentiæ ſtatus poſitus: & data lon.

ta lon.

ta lex, ſimul cum excelſo liberi arbitrij dono, Sceptrum & corona dominans, ipſiuſmet creatoris Dei: non alium ad finem homini datum, niſi, (ſicut dicit) vt vinceret. Et ſimiliter, de ſecundo equo, ruſo, ignis elementum ſignificante, dicendo: *Et qui ſedebat ſuper illum*, (ideſt, ipſa ratio) *datum eſt ei vt ſumeret pacem de terra, & vt inuicem ſe interficiant, & datus eſt ei gladius magnus.* Ideſt, quia amorem Dei, in ignis elemēto ſignificatū, in peccati ab amore proprio cauſſati, remediū habebat: & magnus eſt gladius, ꝑ mediū legis & liberi arbitrij homini dat⁹, per gratiā ipſius Agni Chriſti & ſacramētorū, in charitate fundatus, ad auferendam ipſam mortiferā pacē ſenſualē, propriā vitam poſtponendo, in ipſius mūdi, dæmonij, & carnis abnegatione. quod nos Dominus

Matt. 10. docet & admonet dicēdo. *Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram. non veni pacem mittere: ſed gladium. veni ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & cætera.* & per ſanctum

Luc. 12. Lucam. *Ignem veni mittere in terram: & quid volo niſi vt accendatur? Baptiſmo autem habeo baptizari: & quomodo coarctor, vſque dum perficiatur? Putatis quia pacem veni mittere in terram? non dico vobis: ſed ſeparationem.* & ideò dicit, & datus eſt ei gladius magnus: magnam occiſionem martyrum multitudinis denotāde, & ſeparationē factā ipſi⁹ ineuitabilis gladij ignis amoris Dei, in ipſo equo ruſo & ignis elemento, ſignificati. Sicut prædixit Dominus,

Matt. 10. dicēs: *Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & conſurgent filij in parentes, & morte afficient eos.* Et cum ad quartum ſigillum veniſſet, & animal quartum, aquæ elemētum ſignificans, dicit: *Et cum aperuiſſet ſigillum quartum, audiui vocem quarti animalis dicentis. Veni, & vide. Et ecce equus pallidus: & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi mors, & infernus ſequebatur eum.* quia ipſum aquæ elementum, peccata ſignificat: & ideo, Et ecce equus pallidus, in ipſorum confuſionem. & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi mors, ſicut

Iacob. 1. ſcriptura dicit: *Peccatum verò cum conſummatum fuerit, generat mortem.* & ſic concludit, dicendo. *& infernus ſequebatur eum. & data eſt illi poteſtas ſuper quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, & morte, & beſtijs terræ.* quatuor res: ideſt, ipſa quatuor elementa, in ipſis quatuor animalibus ſignificata: per peccatum, contra ipſum hominē, rebellantia, ex quibus cōpoſitus eſt. Gladius: ignis elemētum, (vt dictū eſt) deficiente ſupernaturali calore ipſius charitatis & amoris Dei in ipſo homine: & omninò propter peccatū cōſummatū extincto. Fames: deficiente ſimul aëris elemento omnis actionis ſpiritualis, ad vitā æternā. Mors: aquæ gratiæ elemēto deficiente, & in ipſius vicem, ipſorum peccatorum aquis ſubintrātibus: Et beſtijs terræ: deficiente elemento terræ in homine, per peccatū ſterilis factæ: & proferētis pūgentes ſpinas variorū peccatorū conſummatorū, ab ipſo primo peccato procedentium: quæ ſunt ipſæ mōſtruoſæ beſtiæ, quæ peccatoris conſciētiam pungunt: & ſimul inſtrumenta ſunt, cum ipſa terra corporali, ſicut hominis, in peccati cōſummatione, ita etiā, iuſtitię Dei, pro ipſius delicti punitione ſicut dicit: & beſtijs terræ. Procedit dicēdo, *Et cum aperuiſſet ſigillum quintū. vidi ſubtus altare animas interfectorum propter verbum Dei. & cæt.* ipſum ſigillum quintum, totam ipſam corporalem partē ſignificans, vnitè & diſtinctè, inquantum ad ſuos quinq; ſenſus: & plus non tractat, neque addit maiorem numerum animaliū, & equorum: niſi quatuor ſupradicta, pro correſpōdētia numeri & proprietatis ipſorū quatuor elemētorū, ex quib. homo cōpoſit⁹ eſt, in ipſis quatuor animalib. & quatuor equis, ſignificatorū: quæ ſimiliter ſignificāt, & quatuor anni partes, & ipſius hominis ætates, ipſis partibus correſpondentes: ideſt, pueritiā, veri: iuuētutem, æſtati: virilem ætatem, autumno: ſenectutē, hyemi. Et ſic, rectè ipſa quatuor animalia, cum omnibus prædictis eorū ſignificationibus, quatuor Euangeliſtis applicātur: qui quamuis omnes vnitè (ſicut ipſa quatuor elementa, in Chriſto vnita & conformia ſunt)

ſunt) de ipſo Verbo incarnato, Deo, & homine, paſſo, & reſuſcitato, in generali tractant: tamen, magis particulariter ab vno quàm ab alio, res iſtæ tractatur. Matthæus, & Lucas, de humanitate tractant: Matthæus quidem de generatione, inquantum homine: deſcendenter, ab Abrahamo incipiédo. & ideò ei hominis facies attribuitur: ipſo animali terræ elementum, ſignificáte: & ſimul, virilem ætatem, ipſi autumno correſpondentem: in qua ipſa vua maturatura erat, in humanæ redemptionis effectu: in qua virili ætate, Chriſto ſeipſum ſacrificante, *terra dedit fructum ſuum.* Lucas verò à ſacerdote Zacharia & incenſo oblato, incipiendo: & à Ioſeph (in capite tertio) vſque ad patrem Deum aſcendendo, magis in particulari de effectu ipſius ſacrificij tractat, népe incarnatione, & morte: & propterea ei vituli facies attribuitur: ipſum animal, ignis elementum, ſignificans: & ſimul ætaté iuuentutis, tempori æſtatis, correſpondentem: inquátum ad effectuoſum, & ignitum amorem, cum quo ſeipſum obtulit: formá, tam ipſius primi & principalis, quàm omnium aliorum ſacrificiorum. Marcus, & Ioannes, magis in particulari, de ſpiritu, & ipſius ſaluatoris diuinitate tractãt: *vt in ore* (ſicut nos ipſe docet) *duorum vel trium teſtiũ ſtet omne verbum.* & ideo, Marco, leo attribuitur: animal, aeris elementum ſignificans: & ſimul pueritię ætatem, in qua communiter ſanguis regnat, tempori veris correſpondentem, inquantum ad ipſius Chriſti ſaluatoris innocétiam: in figurato agno etiam, ſignificatam. Agnus manſuetus, & ferox Leo ſimul, ipſam mortem deuorádo, à peccati malitia cauſatam: ſimul ipſum librũ laudis humanæ naturæ aperiendo: vſq; tunc, propter ipſam vniuerſalem culpam, vniuerſaliter clauſum. Vnde, *Ecce vicit Leo de tribu Iuda radix Dauid, aperire librum & ſoluere ſeptem ſignacula eius.* &c. Ioannes etiam, altius tractat in particulari de ipſo ſpiritu, et Chriſti diuinitate. & ideò ei Aquila attribuitur: ipſum animal, aquæ elementum, ſignificans: & ſimul ſenectutis ætatem, tempori hyemis, correſpondentem. Aquila aquam ſignificat: inquantum quòd ipſa, cum reliquo genere volatilium, quod ipſa, vt regina, repræſentat, creatoris ordine, ab ipſo aquæ elemento, (quamuis cum omnibus alijs) principaliter producta fuit. Animã, & ſpiritum hominis ſignificat: & etiam Diuinitatem in ipſo Chriſto Deo & homine ſimul: inquantum ad excelſos & varios ſpirituales effectus, ab ipſa aqua gratiæ, & Diuinitatis ſuæ, productos: ipſa vera Aquila & ſol iuſtitiæ Chriſtus, inquantum homo, quamuis mortalis, diuinæ naturę ſolem (ſicut Aquila ipſum igneum planetam) proſpiciens: & totaliter inquantum Deus, cõprehendens Et etiam ſenectutis ætatem (vt dictum eſt) ſignificat: tempori hyemis, correſpondentem: inquantum quod cũ ſit ipſa ſenectus in carnis ſterilitatis hyeme: magis apta inuenitur, (et minùs impedita) ad ſpiritus fertilitatem: in talibus effectibus, neceſſarium. Similiter ipſa aquila, ſicut aquæ elementum, animam, et Diuinitaté, et gratiam creatoris ſignificat: inquantum quod ex iſto elemento, et ex illo terræ ſimul, lutũ fecit, de quo fecit hominem, in teſtimoniũ ſingularis vnionis animæ cum corpore, et diuinæ cum humana natura in Chriſto: et ipſius gratiæ cum anima: ſine qua, vitã habere non poteſt.

Matt. 1. Pſ. 84. Matt. 18. Apo. 5.

CAP. II.

IN duas partes, ſecundùm quod horum temporum aſtrologi dicunt, antiqui mũdum diuidebant: vnam, immutabilem, cœleſtem: alteram mutabilem, et variabilem, eò quòd in ipſa ſint alterationes, generationes et rerum corruptiones: quę à concauo lunæ orbe, vſque ad terræ centrum, continetur. duæ regiones: verbi gratia, vna cœleſtis, et altera elementalis dicta eſt elemẽtalis: quia, (vltra alterationes dictas) in ipſa,

in ipſa, quatuor elemēta ſunt: ex quibus ho-
mo, & omnia creata, & in ipſo homine in-
cluſa, compoſita ſunt. & hoc, in teſtimoniū
eius quod natura humana eſt: & de ipſa fu-
turum eſt: quæ ſimiliter duabus partibus
conſiſtit: ideſt, anima & corpore: parte cœ-
leſti, ſpirituali: & parte terreſtri, elementa
li. Duæ vitæ: vna immutabilis, quæ in
futura reſurrectione erit, in vita trium-
phante: altera mutabilis & variabilis: ſi-
cut eſt in præſente, militante. Teſtimoniū,
& exemplum ſaluatoris, duobus in mon-
tibus, nobis datum: in Tabor, ſe tranſ-
figurantis: & in monte Caluariæ, morien-
tis. Sicut primùm, teſtimonium in Elia:
ſuum ad iudicium aduentum (cum ma-
iori zelo quàm Elias) repræſentante:
per ignem, hoc ſeculum iudicantis: &
per medium ipſorum quatuor elemen-
torum iudicatos, integrè punientis &
remunerantis: cum ipſe Elias eſſet, ab a-
moris diuini igne, in quo ardebat; & an-
gelico miniſterio (ſicut tunc de alijs iuſtis
erit) in cœlum raptus: & forſitan, quam-
uis id ſcriptura non dicat, in ipſomet pun-
cto, parte corporea elementali à deſcen-
dente igne in cinerē reſoluta, (ſicut tūc to-
ta ipſa humana generatio erit) ipſe eleuato
ſpiritu, ab ipſo graui vinculo ſoluto, &
liberato. in quo curru igneo, rotis, & equis,
omnia quatuor ignita elementa intellecta
sūt: ſicut in quatuor animalibus, rotis, & e-
quis ſupradictis, ſignificata. facilis diſſolu-
tio: ipſo zelo & igne amoris diuini, dominā
te. Martyrij corona, in curru triūphāte: tali
zelo & igni amoris diuini, conueniens. Cō-
Ioſu. 3. forme etiam teſtimonium in Ioſue ipſum
ſaluatorem Ieſum ſimiliter repræſentan-
te: ipſummet Iordanum flumen, (ſicut Eli-
as) ingrediente: vniuerſale communis mor
tis flumen, à peccatorum aquis cauſatæ, &
vniuerſalem gratiæ aquam, in ipſius culpæ
remiſſionem, ſignificans. Qui figuratus Io-
ſue, Elias & Ioſue ſimul fuit, in effectu vo-
luntariæ animæ & corporis ſui ſeparatio-
nis moriēdo: Arca noui teſtamenti, pallium
& operimentum ſuum inquantum Deus,
communis mortis flumen, & peccatorum
aquas, in ipſarum culparum remiſſionem
diuidendo: tertia die (ſicut octaua & vlti-
ma vniuerſalis ſuorum electorum reſurre-
ctionis, per ignem mundum iudicare veni-
endo) glorioſè reſurgendo: & cum tota i-
pſa præda, in ipſomet curru igneo, & ele-
mentali humana ſede, ipſo æternę charita-
tis igne inflammata, cum gloria & victoria
æterna, in cœlum triumphanter aſcenden-
do. & ipſe Henoch, qui inquantum homo,
in præſente vita, indiſſolubiliter cum Deo Gen. 5.
(cum Deus ſimul eſſet) ſemper ambulans:
vſque ad reditum ſuum ad mundum iudi-
candum non comparuit; *Quia nubes ſuſcepit* Hebr. 11.
eum ab oculis eorum. & hoc, ne videret mor- Acto. 1.
tem: quia *nec dabis ſanctum tuum videre corru-* Pſ. 15.
ptionem: cum non eſſet, ſecundùm origina-
lem ordinem & ſententiam, vt ceteri ho-
mines, in cinerem & puluerem conuerſus.
Itaq; omnia iſta rationalia & irrationalia
cœlorū, terræ, & quantum hoc ambitu cō-
tinetur, ex ipſis quatuor elementis forma-
tum, temporum varietas, cū omnibus alijs
figuris: & prophetijs: totum reducitur ad
hunc principalem finem manifeſtationis
creatoris in carne, & ineffabilis nomini ſui
potentiæ, ſapientię, iuſtitię, & bonitatis in-
finitæ. Et cōformiter omnes iſti prophetæ:
Ioannes, Eſaias, & Ezechiel: qui ſimiles vi-
ſiones viderunt, ſimiliter de hoc myſterio
tractant: & de eo quo ipſa natura humana
conſiſtit, eiuſq; præſente, & futuro fine. Id-
eſt, anima & corpore: parte cœleſti, & par
te elementali. Duæ vitæ: vna immutabilis,
altera mutabilis, & variabilis: Ideſt, trium-
phans, & militans: & de ipſis quatuor ele-
mentis: materia pro creatione ſua ante pec
catū: & inſtrumento pro iuſtificatione ſua,
(ſe Verbum incarnando) poſt peccatum: &
pro integra ſua glorificatione; & punitio-
ne etiam, poſt vniuerſale iudicium.

Eze.1. EZechiel ſic dicit: *Similitudo autem vultus eorum, facies hominis, & facies Leonis à dextris ipſorum quatuor.* à dextris, inquantum ad Leonis ſignificationem: ætatē veris innocentiæ, & aeris elementū (ſicut ſupra declaratum eſt) ſignificātis: & inquantum etiam ad hominis ſignificationē, ætatem autumni virilitatis, & terræ elemētum, ſignificantis: vtrumq; ſimul vnitū per operātis pœnitētiæ viā; propterq̃, à dextris: ideſt, à dextris miſericordiæ effectibus, in peccatorum remiſſionem. Sicut è contrario: *facies autem bouis, à ſiniſtris ipſorum quatuor*: inquantum ad ipſum bouem & vitulum, ætatem æſtatis ignitæ iuuentutis, & ignis elementum (ſicut ſupra declaratum eſt) ſignificātem. A ſiniſtris: ideſt, à ſiniſtris ſuæ iuſtitiæ effectibus, in eorū punitionem, qui ſecundùm ipſam carnem viuunt. *Et facies aquilæ, deſuper ipſorum quatuor.* deſuper: inquantum ad animam & potentias ſuas: ipſum corpus gubernantem, & regentem: ipſa aquila, ætatem hyemis ſenectutis, & aquæ elementum, & aquam gratiæ, & diuinitatis ipſius creatoris & redēptoris (vt dictum eſt) Dei & hominis, ſignificans. *Et hic aſpectus eorum, ſimilitudo hominis in eis.* ideſt, inquantum ad ipſorum quatuor elemētorū in homine vnionē: & ſimul ipſorum variorum elementorum diſtinctionē. & ideò ſequitur dicendo: *Et quatuor facies vni, & quatuor pennæ vni*: quia in vnoquoque ipſorum, cætera ſimul in homine coniuncta ſunt: ſicut ſimiliter dicit: *& quatuor pennæ vni*: pennæ, inquantum ad quatuor partes, in quas volabile tempus diuiſum eſt, ipſis quatuor elementis correſpondentes: quia vnitè, vnumquodque elementum in particulari, & omnia quatuor ſimul, cum contra ipſum hominem, propter peccatum rebellarēt, eū impermanentem faciunt: & ideo, inquantū ad ipſam inſtabilitatem, & fugacem vitam humanam, alis aſſimilata ſunt, donec in ſua regeneratione ſit ipſa vita fugax militans terminata, in triumphantem intrando: ſicut poſtea tractat, dicendo: *Cumque ſtarent, demittebantur pennæ eorum. Nam cum fieret vox ſuper firmamentum quod erat ſuper caput eorum, ſtabant, & ſubmittebant alas ſuas.* hæc eſt repentina vox tremendi viuorū & mortuorū iudicis, quādo ad iudicādum veniet: qui eſt potēs & virtuale firmamentum, dominans, (ſicut dicit: quod erat imminēs ſuper capita eorū) ad ipsā naturā humanā ſtabi[illegible] in virtuali ipſius æterni creatoris immobilitate, in vita pdurabili et æterna, Et quia omnia ipſa quatuor elemēta, ex quibus homo cōpoſitus eſt, & tēpora, & ætates, ſunt in eorū contra ipſum hominē rebellione, tanquā tot alæ, inquantū ad temporis fugacitatem, pro vitæ ſuæ corporalis conſummatione, dicit: *Et totum corpus oculis plenū in circuitu ipſorum quatuor*: vt quòd ipſum fugax tempus ſit, omnis interioris & exterioris actionis noſtræ teſtimoniū: cùm ſit, q̃ nulla res fieri poteſt, nec tā breuiter cogitare, quod neceſſariò, ipsū tēpus non interueniat. Dicit: *Duæ pēnæ eorum iungebātur, & duæ tegebant corpora eorum.* Hoc, inquātum ad variam ipſorum elementorū naturam. Ideſt: duæ pennæ iungebantur: aer, & ignis: quæ duo elementa naturaliter coniuncta ſunt. Et duæ tegebant corpora eorum: ideſt, terra & aqua, ex quibus ipſum palpabile corpus formatum fuit: & eſt in ipſius corporis operimentum, inquātum ad alia duo impalpabilia, aerem & ignem: in ipſo corpore, ſimiliter, contenta, & vnita.

ESAIAS.

ET hæc eſt (gratia Dei) intelligentia viſionis ſimilis, quā Eſaias propheta vidit: vbi dicit: de Seraphin alis tractādo (ſicut in hoc Ezechielis loco, de pennis) dicendo: *Duabus velabāt faciem eius, & duabus velabant pedes eius.* De Verbo incarnato tractat, in ſede maieſtatis ſuæ ſedente, & iudicāte: ſicut

Mat. 25. ſicut dicit: *Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum & eleuatum.* per Sanctum Matthæum declaratum, dicentem: *Cum venerit*, &cæt. *tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ.* &cæt. *Duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes eius.* Faciem & pedes: hoc eſt, animam & corpus: diuinitatem, & humanitatem in Chriſto. duo operimenta, ſicut dicit. *Seraphim ſtabant ſuper illud.* Super illud: ideſt, hoc modo duorum operimentorum, vnum ſuper aliud. quia: ſicut corpus eſt animæ operimentum, inquantum ad viſibiles corporis actiones, ab ipſa anima inuiſibili procedétes: ita etiã actiones, ipſi animæ attributæ, pro homine ſolũ iudicato, erat ipſa anima (ſicut corpus) in diuinitatis ſuæ operimento: & ſic, Duabus velabãt faciẽ eius: (ſicut per Ezechielẽ: Duæ pẽnæ eorũ iũgebantur. i., aer & ignis: pro ſua ſubtilitatis conformitate, pro anima ſũpta) Et duabus velabãt pedes eius. i. corpus. Sicut per Ezechielẽ: Et duæ tegebãt corpora eorũ. ideſt, terra & aqua: ex quibus ipſum palpabile corpus formatum fuit: & eſt in operimentum (vt dictũ eſt) inquantũ ad alia duo impalpabilia, aerem, & ignem: & ſimul animæ, ipſis duobus impalpabilibus, comparatæ.

Exod. 25. Et correſpondẽter, intelligitur de duob. Cherubin aureis, qui ſuper teſtamenti arcã erãt: ſicut dicit: *Duos quoque Cherubin aureos, & productiles facies, ex vtraque parte oraculi.* &cæt. *Vtrunque latus propitiatorij tegant expandẽtes alas, & operientes oraculum.* quod idem eſt, ac dicere: (ſicut Eſaias dicit) Duabus velabant faciem eius, & duabus velabãt pedes eius: & eãdem ſignificationem habent, ſicut dictũ eſt. quia, propitiatorium, diuinam in Chriſto naturã ſignificat: & propterea dicit: *Facies & propitiatoriũ de auro mũdiſſimo* duo Cherubin, naturã humanã ſignificant: corpore & anima conſiſtentem: ipſum oraculum, & naturam diuinã operiẽtem. Ipſorũ Cherubin alæ, quatuor elemẽta ſignificant, (ſicut dictum eſt) ex quibus ipſa humana natura conſiſtit: & omnia correſpondenter eunt.

Dicit: *Reſpiciantque ſe mutuò verſis vultibus in propitiatorium:* Ideſt, inquantum ad inenarrabilẽ ipſius corporis & animæ vnionẽ: carnis, & ſpiritus, in ipſius propitiatorij Dei obedientia: in vigilante cuſtodia (& zelo quòd cuſtodita ſit) teſtimonij & propoſiti ſuę voluntatis, & diuinæ legis, in ipſa arca contẽti: cui promptæ voluntati, verarũ Dei reuelationum oraculum, ſecundum velle ſuũ, correſpondet. Sicut dicit, *Inde præcipiam, & loquar ad te ſupra propitiatoriũ, ac de medio duorũ Cherubim.* Et hi duo Cherubim, illæ duæ aliç alç ſunt, quas Eſaias dicit (corpus & animã ſignificantes) *quæ velabant & clamabant alter ad alterum* (ſicut quando dicit: Reſpiciantq; ſe mutuò) & dicebant: *Sanctus, ſanctus, ſanctus Dominus Deus exercituum.*

CAP. III.

Et correſpõdenter, hoc eſt, Seraphin myſteriũ cũ ſex alis, quẽ glorioſus ſãctus Franciſcus in Aluernię mõte vidit, eo tempore quo mundi ſaluator Ieſus Chriſt⁹ Dei filius, ei quinque ſua ſtigmata cõmunicauit, eiſdem in locis manuum & pedum & lateris, in quibus ea ipſe Chriſtus habebat: ſingularis gratia: & mundo valdè nota. Seraphim, cũ ſex alis, quæ ſeptenariũ numerũ faciũt, erant ſeptẽ angeli, qui in Dei cõſpectu ſunt: Verbi incarnationis myſteriũ repræſentãtes. ſicut declaratũ eſt. inter quos, tres nominati ſunt: Ideſt, Michael, Gabriel, Raphael: ſanctiſſimæ Trinitatis myſterium ſignificantes. Qui Michael, totius angelorũ exercitus Princeps, & vniuerſalis ſãctæ Eccleſiæ protector: per ſingularẽ gratiã etiã, à Deo, pro particulari protectore, ipſi glorioſo ſãcto datus fuit: quẽ, hac ratione cum ei multũ deuotus eſſet, ſingulis annis honorabat particulari quadraginta dierum ieiunio à die ipſius Archangeli feſtiuitatis terminatorum, quæ eſt, vigeſimo nono Septẽbris. per quam viam & medium, illi omnes particulares gratiæ quas hoc in mundo habuit, factæ fuẽre: vt fuit hæc ſtigmatum, & reli-

religionis ſuæ regula, & aliæ: quod chronica ſua declarat, dicẽdo. Cum in excelſo ſeorſū, qui mons Aluernæ dicitur, quadragenariũ ad honorẽ archãgeli Michaelis ieiuniũ inchoaſſet, ſupernæ cõtẽplationis dulcedine, &c. quodam mane circa feſtum Exaltationis ſanctæ crucis, in latere montis orans, vidit quaſi ſpeciem vnius Seraphim ſex alas tam fulgidas quàm ignitas habentem de cœlorum ſublimitate deſcendere: qui volatu celerrimo ad aeris locum viro Dei propinquum perueniens, non ſolũ alatus, ſed & crucifixus apparuit: manus quidem & pedes habens extenſos & cruci affixos, alas verò ſic miro modo hinc inde diſpoſitas, vt duas ſupra caput erigeret, duas ad volãdũ extẽderet, duabus verò reliquis totũ corpus circumplectẽdo velaret. Quod idipſum eſt, quod per Eſaiã legitur, de ipſis Seraphim alis tractantem, (ſicut etiam per Ezechielem, de pennis) dicentem: *Duabus velabant facies eius, & duabus velabant pedes eius*: Verbum incarnatum ſignificãtibus: ipſe inuiſibilis Deus velatus, ſub ipſa viſibili humanitate ſua ſanctiſſima, hebdomadali, potentiali, & elementali: vt declaratum eſt. Itaque primùm, inquantum ad repræſentationem, & prærogatiuã ipſorũ ſeptẽ angelorum: vidit quaſi ſpeciem vnius Seraphim (vt dicit) ſex alas habentem, de cœlorum ſublimitate deſcẽdere: & inquantum ad effectum: proximè dicit: qui volatu celerrimo ad aeris locum viro Dei propinquum perueniens (ideſt, deſcendit de cœlis) non ſolùm alatus, ſed & crucifixus apparuit: manus quidem & pedes habens extenſos & cruci affixos. Et in declaratione, quod non figuratus, & iam reſuſcitatus Chriſtus, ad dexteram Patris, vſque ad ſecundum ſuum ad iudicium aduentum, ſedens, & non apparens, per ſeipſum erat: ſed per medium ipſius Principis Michaelis, ſimul cum alijs ſex angelis, vbi virtualiter, in merito ſuo, ante & poſt ipſius redemptionis effectum, figuratus erat: ipſimet angeli de nouo, in prima figura demonſtrati ſunt: ſicut ſubiungit dicendo. alas verò ſic miro modo hinc inde diſpoſitas, vt duas ſupra caput erigeret, duas ad volandum extenderet, duabus verò reliquis totum corpus circumplectendo velaret. Vbi, cum ſaluator Chriſtus Deus & homo, glorioſo ſancto Franciſco ſtigmata ſua, & corporales & ſpirituales paſſiones, aliqua ex parte communicaturus eſſet, per mediũ protectoris eius ſancti Michaelis Archãgeli, vnius ex ipſis ſeptẽ angelis, in quibus vnitè & diſtinctè, humanitas ſua ſanctiſſima, ab initio, ante Deum repræſentata erat: conuenienter, non ſolùm ipſe protector, ſed omnes ipſi ſeptem angeli in tali miniſterio concurſuri erant: quia, ſicut omnes vnitè pars erant, in indiuiſibilis corporis Domini repræſentatione: ita etiam vnitè eſſe debebant, in ipſius communicationis miniſterio. & vt, cum particularem hanc prærogatiuam Franciſco inter alios ſanctos daturus eſſet: ſimiliter etiam ipſi ſeptem angeli in ſua, inter alios angelos conſeruati fuiſſent. Et ideò, vidit quaſi ſpecie vnius Seraphim ſex alas tam fulgidas quam ignitas habentem de cœlorum ſublimitate deſcendere. Ideſt, de cœli empyrei ſublimitate, vbi ipſi ſeptem angeli in Dei præſentia aſſiſtunt. Septem candelabra, à ſancto Ioanne viſa: in medio quorũ, erat, vt dicit, (ſicut hic facies ſeraphim) ſimilis filio hominis: in qua humana facie ipſius Seraphim, vnius ſolius humani corporis ſignificatio, denotatur, in vnius ſolius Dei eſſentiæ vnione, in ipſo Verbo incarnato, contentæ. Sicut dicit: vnius Seraphim, ideſt, ipſe protector Sanctus Michael, perſonam Patris, trinitatem & vnitatem Dei, repræſentans: interpretatus, quis ſicut Deus? Sex alæ coniunctæ, inquantum ad alios ſex angelos: qui, ſimul cum ipſo Michaele, ipſius ſaluatoris humanitatem repræſentant: ex quatuor elementis inquantum ad corpus, conſiſtentis: in duabus alis deſuper, & duabus ſubter, ſignificatis.

Iſa. 6.

Apo. 1.

Ideſt:

Id eſt:duo deſuper:aer & ignis.duo ſubter: terra & aqua.ſicut dictum eſt.Naturæ diuinæ operimentum in ipſo Chriſto,(& etiam animæ)ex tribus perſonis(ſicut ex tribus potentijs animæ) & vna eſſentia, conſiſtens.Quæ diſtinctio & vnio trium perſonarum diuinarum:in Seraphim, id eſt, Michael:& in duabus alis,id eſt;Gabriele, & Raphael,(ſicut dicit: duas ad volandum extenderet) tribus angelis particulariter nominatis,teſtificata eſt.*Duabus verò reliquis totum corpus circumplectendo velaret.* Duabus: id eſt,corpus & anima,totum illud corpus & ſubiectum Dei & hominis ſimul velantia:illis totaliter velatum, qui propter fidei defectum,eum pro homine ſolùm iudicabunt.

CAP. IIII.

AD ipſorum prophetarum propoſitũ redeundo,circa has duas vitas, immutabilem & variabilem : triumphantem & militantem:& de ipſis quatuor elementis,ex quibus ipſa humana natura compoſita eſt, Spiritus ſanctus per Apoſtolum, Euangeliſtam & prophetam, ſanctum Ioannem,dicit: *Et ecce ſedes poſita erat in cœlo, & ſupra ſedem ſedens.* &c. Sedes(ſicut ſupra dictum eſt)humana natura

Apo. 4. eſt:& ille qui ſedet,eſt Verbum incarnatũ: dominans inquantum Deus:(vt via,veritas

Ioan.14. & vita æterna)ipſi humanæ naturæ, ipſi volubilitati, & vitæ tranſitoriæ propter peccatum ſubiectæ.cuius humanitas, ex ipſis quatuor varijs elementis conſiſtendo, iaſpidi comparata eſt: variorum colorum lapidi:ſicut iris,quæ,vt dicit, in circuitu erat: ſimiliter ipſam humanitatem ſignificans:ſicut dicit:*Et iris erat in circuitu ſedis ſimilis viſioni ſmaragdinæ.* Arcus federis,inter Deum & hominem : vt ipſius redemptionis inſtrumẽtũ:ex quatuor cõpoſitus colorib⁹ (ſicut iaſpis)id eſt,ipſis quatuor varijs elementis.In circuitu ſedis.id eſt,in defenſionem & vniuerſalem protectionem ipſius ſedis ſuæ,humanæ naturæ. *Et in circuitu ſedis, ſedilia viginti quatuor: & ſupra thronos, viginti quatuor ſeniores ſedentes,circumamicti veſtimentis albis,& in capitibus ſuis coronæ aureæ.* & cætera. Et in circuitu ſedis, ſedilia viginti quatuor,& ſupra thronos,viginti quatuor ſeniores.&c. Hę viginti quatuor ſedes,& throni, ſunt ipſamet humana natura :ad vnam ſedem & thronum reductæ ipſius ſedentis & iudicantis Chriſti Dei & hominis. Viginti quatuor ſeniores ſedentes,ſunt iuſti ſui iudicij & ſententiæ executores, in hac præſente vita mutabili & variabili: ab initio data,dicendo: *quia puluis es, & in puluerem reuerteris.* Qui ſeniores, iudices & executores,tempus ſignificant,quod complectitur totam hanc vitam militantem, mutabilẽ, & variabilem,donec mundus ſtabit. Vmbra & ſuæ æternitatis imago, inquantum Deus:& ſimul inſtrumentum, cum eadem natura humana,ad ipſam temporis volubilitatem propter peccatum ſubiecta , in ipſius delicti punitionem.Sunt viginti quatuor,inquantum ad viginti quatuor oppoſitiones, & coniunctiones lunæ, in duodecim anni menſibus.Id eſt,creſcens & deficiens:in quo ipſi mortales effectus conſiſtunt:mutabilitas & temporum varietas contra ipſam humanam naturam,impermanentem poſt peccatum factam,propter ipſorum quatuor elementorum diſcordiã, (ex quibus compoſita eſt) in ipſius delicti pœnam. In cuius diſcordiæ teſtimonium, ſubiungit,dicendo:*Et de throno procedebant fulgura,& voces,et tonitrua:etc.* Et hoc dicere vult: Et quatuor animalia ſingula eorum habebant alas ſenas.id eſt, ipſas viginti quatuor oppoſitiones,& coniunctiones lunæ , inquantum ad eorum ſignificationem, quatuor temporum, (vt dictũ eſt)tres menſes vnicuique,qui ſex oppoſitiones & coniunctiones faciunt,ſicut dicit:alas ſenas. Hoc, inquantum ad præſentem vitam militan-

Gen.3.

tem, mutabilem, & variabilem. Sicut inquantum ad triumphantem, immutabilem & æternam, poſtquam dixit de quatuor animalibus, dicendo: *Alæ, & ſimilitudo varia*, inquantum ad volubile tempus & elementa: vt dictum eſt: concludit dicendo: *Procidebant viginti quatuor ſeniores ante ſedentem in throno, & adorabant viuentem in ſecula ſeculorum, & mittebant coronas ſuas ante thronum, dicentes. Dignus es Domine Deus noſter accipere gloriam & honorem & virtutem* (id eſt, attribuere, vt Deo, omnem virtualem effectum) *quia tu creaſti omnia, & propter voluntatem tuam erant & creata ſunt.* hoc, inquantum ad victoriam habitam, in hominis renouatione, per ipſum iudicem, in throno ſedentem, facta: & ipſius mortis corporalis, in ipſa varietate & inſtabilitate temporis conſiſtentis: & ipſius temporis, vſque tunc imperio coronati, ſuper ipſam humanam naturam, in ipſis ſedilibus, vbi ipſi ſedebant, ſignificatam, ipſi morti, propter peccatum ſubiectam. Victoria æterna: in præteritæ volubilitatis temporis deſtructione, conſiſtens: cum omnium rerum renouatione: in renouata natura humana incluſarum: nouiter in victrice ipſius immobilis & immutabilis Dei æternitate, ſtabilita & æternata.

CAP. V.

CVm de eo tractatum ſit, quod iſti tres prophetæ Ioannes, Eſaias & Ezechiel, circa hanc viſionem animalium, rotarum, & alarum, ſcribunt: & non ordinatè, imò diffusè, ſecundùm quod ab eis magis aut minus diffusè ſcripta eſt. ſicut, ſecūdùm ipſorum myſteriorum varietatem: nunc vnum, nunc aliud, cum ſit aliquādo vna eadē res, variè ab ipſis tractata: & ſimul, quamuis ipſa myſteria, cū in ſeipſis diſtincta ſint: myſteriosè aliquando mixta: fuit etiam, vt dictū eſt, diffusè declaratum. Nūc (vt concludatur) ad Ezechielē redeundo, ſic dicit: *Cumque aſpicerem animalia, apparuit rota vna ſuper terram iuxta animalia, habens quatuor facies.* &c. Hæc quinta rota quinta eſſencia eſt (aut, quintum elementum) cœleſtis dicta, ſecūdùm quod aſtrologi dicunt: quæ immediatè eſt, ſuper regionem elementalem: & eſt natura ab illa quatuor elementorum multum diſtincta: quia incorruptibilis, & perpetua eſt: ſed illa eſt verè, vt dictum eſt, quamuis incorruptibilis, ab incorruptibilibus quatuor elementis compoſita & creata: vnde ineffabile creatoris nomen, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ manifeſtatum eſt: & hæc eſt anima: quæ ſimiliter, natura incorruptibilis et perpetua eſt. Vnde, homo, omnis creatæ rei epilogus eſt: cum anima & corpore compoſitus ſit. Id eſt, ex omnibus creatis rebus corruptibilibus, inquantum ad corpus: & incorruptibilibus, inquantum ad animam. & ideò, ad eius celſitudinem denotandam myſteriosè dicit: *Apparuit rota vna ſuper terram.* quia, corpore à creatore ex ipſis quatuor elementis formato: infuſa anima: ſicut dicit: *Et inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitæ, & factus eſt homo in animam viuentem: ſubitò, apparuit rota vna ſuper terram:* &c. Super terram: id eſt, ipſa pars rationalis ſpiritualis, dominanter ſuper terrenum corpus ſuum: in rationalibus actionibus et motu corporali ſingulariter, ſuum creatorem amando, manifeſtata. Dicit, Rota vna: ſuam diſtinctionem, & differētiam à corpore ſuo, denotando: quod ab ipſis quatuor elementis dependet, ex quibus formatum fuit: & ipsa anima, immediatè à Deo creatore ſuo. Et ſicut vniuerſalis creatio, in hominis imaginem fuit: et ipſe homo ad Dei imaginem creatus: ita etiam ipſa materia vniuerſalis perpetua, eſt ipſius hominis imago in animā viuētē. id eſt, terræ elementum, inquantum ad corpus: vt particularis materia ſua corporalis: alia tria, id eſt, aqua, aer, & ignis, inquantum ad animam: ex tribus alijs potentijs conſiſtentem.

Ezech. 1.

Gen. 2.

tem.Id eſt,voluntate,memoria, & intelle-
ctu.Aqua,inquantũ ad voluntatẽ,in volun
taria diuinę legis obſeruatione,operando:
aquæ diuinæ gratiæ fructificanti, correſ-
pondens.Aer, inquantum ad memoriam:
naturali ſuo implemẽto, & æterni creato-
ris memoriæ, gratè & ad tempus,in ſuæ a-
ctionis effectibus,ipſa gratia mediãte,cor-
reſpondentem: qui,vt ſpiritus,eam omni
re,quæ extra ipsũ eſt,euacuando,ſeipſo re-
plet:& ſimul hominem in ipſo æternæ me
moriæ libro ſcribendo,conſeruat. Ignis,
inquantũ ad intellectum:ipſius diuini ſpi
ritus igni correſpondentem, omni igno-
rantiæ rubigine:& peccati cæcitate purifi-
canti:ad viſionem & agnitionem ipſius cre
atoris Dei neceſſarium. Hoc erit(ſicut in
innocentiæ ſtatu fuit)in vita triumphan-
te,& incorrupta. Sed inquantum ad muta
bilem & variabilem, poſt peccatum, iam
de ipſa anima dicit:*Habens quatuor facies*:id-
eſt,ratione vnionis cum corpore ſuo,pec-
cati inſtrumento. Habens quatuor facies:
id eſt,inconſtantiam,& mutabilitatem ſu-
am,in ipſo homine errante,ſingulis horis
manifeſtatam:à dominante ipſorum qua-
tuor elementorum diſcordantia, hominẽ
incitantem, & eius non reſiſtentis culpa,
cauſatam:ſicut ipſe propheta, in capite vi-
Cap.20. geſimo teſtificatur dicendo.*Et rotas iſtas vo-
cauit volubiles audiente me*.De qua inſtabilita-
te ſubiungit dicendo,*Et aſpectus rotarum,& o-
pus earum quaſi viſio maris*.Hoc,inquantum ad
ipſorum quatuor elementorum diſcordã-
tiam in homine, in ipſis quatuor rotis ſig
nificatorum:quia lunæ mutationibus ſup-
poſita ſunt, in cuius concauo orbe ſunt ſi-
ta:ipſa dominatio intellecta,dicendo:*Quaſi
viſio maris*:in quod mare, magis ipſa luna
dominatur, & ſe magis variabilem mon-
ſtrat.Sicut inquantum ad animam, ipſis
incitationibus,propter peccatum,ſubditã,
(non reſiſtẽtem)dicit:*Et vna*,(id eſt,anima)
ſimilitudo ipſarũ quatuor,& aſpectus earũ & opera.
ſicut in capite decimo:*Et aſpectus earum ſimili
tudo vna quatuor:quaſi ſit rota in medio rotæ*.id eſt,
ſimilis terrę,in maledictione ſua,infructu-
oſæ:peccatorum ſpinas, cum turpibus eo-
rum effectibus producenti,voluntario cõ-
ſenſui ſuo attributis:in multis ſpurcis & ve
nenoſis animalculis,quæ ipſa terræ corrup
tio producit,ſignificatis. ſimilis aquæ ele-
mento inagitatæ & fœtidæ, homo in vita
pigra,acedioſè viuẽdo.Similis aeris elemẽ
to,inconſtans factus:& omni inſpirationi
diuinæ,reſiſtens.ſimilis ignis elemento,cũ
eſſet omni indignationis& iræ incitatio-
ni,(ſicut carnis ſtimulo)ſubiectus: & ideò
cõcludit dicẽdo:*Quaſi ſit rota in medio rotæ*. id-
eſt,anima per peccatũ rota facta, propter
inſtabilitaıẽ & repugnantiã,quæ inter eius
potentias eſt.In medio rotæ.id eſt,ipſis mi-
ſerijs circundata.ſicut ſcriptura dicit:*Quoni* Heb.5.
am & ipſe circundatus eſt infirmitate. Circũdata,
& carcerata.ſicut alio in loco:*Nunqu d mare* Iob.7.
*ego ſum,aut cetus,quia circundediſti me carcere? Per
quatuor partes earum euntes ibant, & non reuerte-
bantur cum ambularent*. quod cõforme eſt illi
quod in pſalmo ſeptuageſimo ſeptimo legi
tur:*Spiritus vadẽs & nõ rediens* & hoc:ab ipſius Pſ.77.
ſpiritus & animæ ingreſſu in corpus ſuum
donec egreditur:per indeficientẽ ipſius cõ
trarietatis dictæ continuationem:ab eo in-
ſtanti,quo corpus in ventre formã recipit,
vſq; ad ipſius vinculi diſſolutionẽ,& elemẽ
torum exhalationem,moriendo, continu-
atæ.vnde per Iob:*Attamen caro eius dum viuet*, Iob 14.
dolebit,& anima illius ſuper ſemetipſo lugebit.Per-
git Ezechiel:*Statura quoque erat rotis & altitu-
do,& horribilis aſpectus*:&c.Statura,inquantũ
ad ipſius ſpiritus cum corpore vnionem,v-
nionis Verbi teſtimonium, cum humana
natura,ſe humiliãtis:ipſe ſpiritus & ani-
ma,impaſſibiliter ſe,ad ſtaturam & menſu
rã corporis dilatãdo,& reſtringẽdo:eſſe ſu-
um,vitã,& altitudinis nobilitatem, com-
municando,(ſicut dicit:Et altitudo)quodà
fonte vitæ Deo creatore,qui ſolus eſt, reci-
pit.Et horribilis aſpectus. Hæc muta-
tio homini, propter peccatum euenit,
cuius radix eſt ſuperbia:quia antea, in in-
nocen-

lux & vita æterna:(prompta & communis omnibus)tenebræ & mors æterna Et hoc recta Dei iuſtitia operatur: quia inquantū ad creatorem, vt rationalem,eum lucis & vitæ æternæ capacē et participem fecit:& in eodem fundamento,peccando, (adhuc liberam potentiam, cum ratione habēdo, ab ipso Deo datam;& peccandi , & non peccandi:)ipſemet, in eadem menſura capacitatis lucis & vitæ æternæ,ratione legis ſeruatæ,lucis & auxilij,communiter & indifferenter datæ communicatæ,non peccādo:ſe tenebrarum & mortis æternæ , peccando,capacem facit: Et in carnis reſurrectione,etiam in cœlo, erit ipsa lux & gloria,ſecundùm vniuscuiusque capacitatem, ſicut ipſa lux & auxilium in terra,inquantum ad Deum & iuſtitiæ ſolem Chriſtum, indifferenter communicata. et ſimiliter ipſe ſpiritus humanus,non erit ſuſtentationis ſui corporis cauſa,vitæ et agilitatis ipſius:niſi diuinus Spiritus: et vtriusque:ipſe reſuſcitans Chriſtus:ſicut dicit: *Ego ſum re-*

Ioann 11 *ſurrectio & vita.* Et dicendo: *Spiritus enim vitæ erat in rotis*:in omnibus quinque rotis intelligitur:id eſt,quatuor elementorum , inquantum ad corpus:et etiam quinta et vnica rota, inquantum ad animam. Et ideò myſteriosè,in hac correspondentia,Saluator rerum omnium Chriſtus Ieſus Dei filius, Verbum incarnatum, in morte ſua & humanæ redemptionis opere , quinque vulnera habuit,pro integra ſaluatione hominis,corpore et anima conſiſtentis.Id eſt, quatuor,in pedibus et manibus, inquātum ad corpus,ratione quatuor elementorum, ex quibus compoſitum eſt : et illud lateris et cordis:inquantum ad animam. Quaſi ſit rota in medio rotæ.hoc modo applicatæ, pro humanæ naturę renouatione:corporis et elementorum,in forma penetrabili:gloriæ,et pœnæ capaci:Id eſt:In duobus ſuorū ſacratorum pedum,inquantum ad duo elementa,terram,et aquam : Et in alijs duobus ſacratarum manuum ſuarum vulneribus:inquantum ad alia duo,aerem,et ignem.ſicut dicit: *Duabus velabāt faciem eius, & duabus velabant pedes eius.* Aliud quintum lateris vulnus: inquantum ad quintam animæ rotam: quæ in medio iacet ,ſicut dicit: *Quaſi ſit rota in medio rotæ.* et per ſanctum Ioannem: *Et continuò exiuit ſanguis & aqua.* In quo ſanguine, ipsa anima ſignificata eſt:vtpote cuius principale medium ſanguis ,in communicatione vitę cum corpore ſuo.In aqua,res magna ſignificata eſt: hoc eſt,ipſius animæ afflictiones et anguſtiæ:ſicut ſcriptura narrat,dicendo . *Quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam.* Particularis calicis ſui amaritudo,ipſi ſoli vero homini, et vero Deo,reſeruata:in honoris paterni zelo fundata:Et profunda myſteria ,quæ hic abſcondita ſunt,(gratia dei)in ſacramentorū materia,hoc in libro dicentur. *Cum euntibus ibant,* (pergit Ezechiel) *& cum ſtantibus ſtabant: & cum eleuatis à terra , pariter eleuabātur: & rotæ ſequentes ea: quia ſpiritus vitæ erat in rotis.* Cum euntibus. id eſt,omnis ſpiritus & vitalis forma in generali:rationalis,& irrationalis:cui corporalis motus attribuitur: cum palpabilia ipſorum impalpabilium ſpirituum corpora,& formæ vitales,in ipſis rotis ſignificatæ,in communi , ex ipſis quatuor elem ētis formata ſunt. Vbi inquātum ad volatilia:& ad rationales electos,in ipſis volatilibus,reſurgētes,& in cœlū aſcēdentes,ſignificatos: (Anima noſtra ſicut paſſer:ſcriptum eſt)dicit: et cum eleuatis à terra pariter eleuabantur .quia,(ſicut dictum eſt)terra et aqua,naturaliter graues: reſuſcitatus,et reſuſcitans Chriſtus ſaluator apparendo,in virtute Spiritus ſui, animæ et corporis ſui ſacratiſſimi ipſas quatuor rotas,quatuor elementorum,in ipſorum reſuſcitatorum corporibus renouando:tunc pariter ſimul cum anima eleuabūtur:non ab ipſius animæ hominis virtute: niſi à virtute ipſius ſpiritus vitæ Chriſti, Dei & hominis:vtrique communicaii.ſicut dicit: *Spiritus enim vitæ erat in rotis.* Itaque

Eſa.6. Ezech.1. Ioan. 19. Pſ.6… Pſal.123.

tinente, quia continet inquantum ad ſig-
nificatum verbum incarnatum, verum
Deum, & verum hominem, totum ipſius æ-
terni creatoris opus, in ipſa ſuijpſius ma-
nifeſtatione, operatum: & ad operandum
in æterno donec Deus erit: non ſolùm à
principio, vſque ad præſentis ſeculi fi-
nem: ſed antea, & poſt. in æternum omnia
per ipſum Chriſtum facta: & in ipſo, vero
Deo & vero homine, (ſicut ſalua) compre-
hēſa. Ipſius Dei ſaluatoris æternitas, (ſicut
humanitas) in temporali ſeptem dierum
hebdomada, epilogata: cū primus gradus
ipſius ſeptimi numeri (id eſt, Dominica)
reſurgens dictus, correſpondenter ſecun-
dum quod nos naturalis conſonantia mu-
ſicalis docet, in octauo gradu reſurgens, i-
pſemet eſt. Et non eſt alterius hebdomadæ
principium, quia dicere eſſet, quod duæ æ-
ternitates ſunt: cum vna ſit hebdomada, ſi-
cut vna æternitas eſt: & conſequenter, v-
nus Deus, trinus in perſonis, & vnus in
eſſentia. Et quando ſcriptura dicit: *Ego ſum*
Apo 2 *Alpha, & Omega. principium & finis*: inquātum
ad creaturam intelligitur, (& non inquan
tum ad creatorem) vt principium & finem
ipſius: vtrunque, (ſicut vna Dominica) vna
eadem res. Quia in ipſo æterno Deo, nec
principium, nec finis eſt, ſicut in ipſa heb-
domada: in qua, cum primus & vltimus
gradus vna eadem res ſit, id eſt, vna Domi-
nica: neuter eſt, niſi circulus vnus & æter-
nitas, absque principio & fine, in ipſo
Deo. Et inquantum ad ipsum ſaluatorem:
principium & finem ipſius creaturæ, in
ipſo Deo incarnato, mortuo & reſur-
gente, in ipſo primo ipſius Dominicæ
reſurgentis gradu, ſignificatum: qui, in-
quantum ad Deum & hominem ſimul,
dicit: *Ego ſum Alpha & Omega, principium &*
finis. vbi non inquantum ad circulum, qui
naturæ diuinæ attribuitur, ſed inquan-
tum ad numerum, natura humana in
ipsa hebdomada ſignificata eſt, in ipſum

Chriſtum reſurgentem aſſumpta: ex
tribus potentijs & quinque ſenſibus,
quæ ipſum octauum numerum faciunt, cō-
ſiſtens. Neque numerus, (id eſt, octauus) ſi-
ne circulo ſtare poteſt: ſicut ſeptimus, ſine
octauo, in ipſo ſeptimo myſterioſè inclu-
ſo: ſicut in Chriſto natura humana, ſine di-
uina ſimul. Et ideò myſterioſè ipsa cœle-
ſtis regio, vbi ipſa Verbi incarnatio inte-
grè ſignificata eſt, ſeptem cœlis conſtat, in
quibus ſeptem planetæ ſunt: inter quos,
Sol, ipsum iuſtitiæ Solem Chriſtum repræ-
ſentans: cum ſit vt rex in medio eorum: eſt
vt primus, & octauus gradus reſurgens, in
ipſa hebdomada cœleſti: per influentiam
ſuam generare, & omnia naſci faciens, ex
ipſis quatuor elementis compoſita. Ab a-
ſtrologis fons lucis dictus, (ſicut ipſe Salua- Ioan. 10.
tor de ſeipso dicit: *Ego ſum lux mundi*) quia
omnes eam ab ipso recipiunt. Et ipſe in ce
teris omnibus operatur, & nullus in eo (ſi-
cut primus hebdomadæ gradus, & dies cre
ationis, diuinitatem ſignificans, in octauo
reſurgens, ipsam reſurrectionem & pleni-
tudinem operatur) Et inter homines, ſuper
Reges dominatur. (& hic titulus ſecundū
ſcripturā, ipſi Regi gloriæ Chriſto donatur.
ſicut dicit: *Rex regum & dominus dominantium*) Apo 19.
Et inter corporalia mēbra, in corde: quod
Dei ſedes in homine fideli eſt. Quod cor,
correſpondenter vitalem virtutem ceteris
membris miniſtrat. Et ſic figuratus et verus
Sol Chriſtus, ſalus, vita, et reſurrectio no
ſtra, conformiter dicit: *Ego autem in medio ve-* Luc. 22.
ſtrum ſum ſicut qui miniſtrat. Quia, vt principi-
um, homini per gratiam in vita præſente
miniſtrat, à principio creationis ſuæ in
carne. Et vt finis ſuus, inquantum Deus, et
integrè etiam per gloriam miniſtrat, à
præſentis ſeculi fine, in æternum: in ipſo,
ſuam reſurrectionem & plenitudinem mi-
niſtrando et operando. Et hoc, in medio
ſtando: id eſt, ſicut medium inquantum
homo, inter Deum & hominem. Et etiam

inquantum Deus in carne paſſibili incarnatus:(ſed impeccabilis)naſcendo, moriendo,& reſurgendo, in hominis redemptionem:vt principium,medium,& finis ipſius.In quo vero Deo& homine,hac ratione omnia incluſa ſunt:& in merito eius,ſimiliter conſeruata. De quo, in vniuerſali etiã teſtimonium eſt:quandoquidem omnis hæc cælorum & terræ machina, & id quod in ipſa continetur, hebdomadaliter etiam ordinata eſt : tam in incarnationis verbi teſtimonium,quàm in ipſius conſerʼuationem,in merito ſuo.Et hoc,tam in vniuerſali,quod idipſum tempus, quod nobis creatoris bonitate donatur , nos æternitatis ſuæ participes faciente:etiam per particularem diuinam prouidẽtiam ,nobis hebdomadaliter diſtribuitur:in teſtimoniũ, & meritum ipſius incarnati Verbi:vnicum medium inquantum homo:& vnà cum Patre cauſa,inquantum Deus,tot beneficiorum,quot per medium ipſius creationis & redẽptionis, per ipſum facta,nobis acquiſiuit. Solius amoris effectus, Spiritus ſanctus,à conformitate Patris & Filij, procedens. Vbi,cum humana natura hebdomadaliter creata eſſet, propter quod Dei imago eſt,(ſicut dictum eſt) & myſterij incarnationis verbi teſtimonium:in animæ & corporis vnione(ſicut in numero)con- *Symb. Ath.* tentum:ſicut ſancta,Catholica & Apoſtolica Romana Eccleſia dicit: *Nam ſicut anima rationalis & caro vnus eſt homo,ita Deus & homo vnus eſt Chriſtus*:in ipſius Verbi Dei filij merito,inquantum ad animam auxilium habet,vt ſpiritus, per medium angelicorum ſpirituum, hebdomadaliter diſtributum: cum tota ipſa natura angelica,hebdomadaliter etiam,in ſeptem angelis, in Dei conſpectu aſtantibus epilogata eſt: in quibus ab initio ipſum incarnationis Verbi myſterium ſignificatum eſt,pro humanæ naturæ conſeruatione.Quo in myſterio,& vniuerſali eorum vnione,pro nobis intercedunt, & contra inimicos nos defendunt. Et ſimiliter,inquantũ ad corpus,auxilium habet cum ex quatuor elementis compoſitũ ſit per medium ipſius cæleſtis regionis, hebdomadaliter creatæ & compoſitæ ab ipſo creatore,etiam in ſuæ incarnationis teſtimonium:ex ſeptem cœlis conſiſtentis, vbi ſeptem planetæ ſunt,qui per eorum influẽtiam, ſuppoſitam elementalem regionem regunt & gubernant , & id quod ex ipſis quatuor elementis compoſitum eſt :propter quod,(ad præſuppoſitum redeũdo)ipſi ſeptem planetæ,per ipſum prophetam Ezechielem , ipſorum quatuor elementorum capita nominati ſunt,in ipſis quatuor animalibus ſignificatorum,ſicut dicit : *Et ſimilitudo ſuper capita animalium firmamenti.* Nunc(diuina fauente gratia)de hoc firmamento,& octauo cœlo:& de eius ſignificatione dicendum eſt.

CAP. VI.

ET *ſimilitudo ſuper capita animalium firmamenti,quaſi aſpectus cryſtalli horribilis,& extenti ſuper capita eorũ deſuper.* Hoc firmamẽtũ,octauum cœlũ ſtellatum eſt :in quo ſtellæ fixæ ſitæ ſunt:ex quo firmamentum nominatum eſt.Græci , ipſum Aplanem, vocant:Id eſt,non errantem : quia ſtellæ quæ in ipſo ſunt,ſemper intra ſe vnam eandem diſtantiam obſeruant , & firmiter inhærentes motum proprium non habent,ſicut planetæ:In hoc firmamento & octauo cœlo tot & tam variæ ſtellæ ſunt,vt eas vſque ad hodiernum diem nullus homo numerare poterit.Vnde hoc Firmamentum, Eccleſiam triumphantem ſignificat, duabus naturis conſiſtentẽ,angelica & humana,in ipſis ſtellis ſignificatis.Quod vtraque natura in ſtellis ſignificata ſit : ex ſcriptura colligitur.Inquantum ad angelicam,dicit: *Sacramentum ſeptem ſtellarum quas vidiſti in dextera mea,&c:ſeptem ſtellæ : ſeptem angeli ſunt ſeptem eccleſiarum.* *Apo 1* Vbi,inquantum ad ſeptenarium numerũ,octauũ includentem, (ſicut dictum

diɛtum eſt)etiam naturam humanam ſignificant,& eccleſiam militantem, vniuerſaliter ipſi hebdomadali numero incluſam. Sicut dicit: *Angeli ſunt ſeptem eccleſiarum*. Et ipſemet ſaluator, per ſanctum Ioannem dicit: inquantum homo:
Apo. 22. *Ego ſum radix & genus David, ſtella ſplendida & matutina. Stella ſplendida*: inquantũ ad particularem viſibilis ſanctiſſimæ ſuæ humanitatis ſplendorem, in vniuerſalis iudicij die apparentis. *Matutina*: inquantum ad ipſum reſurrectionis diem.
Pſ. 56. Sicut alio in loco: *Exurgam diluculo*. Cuius reſurrectionis carnis, teſtimonium & figura eſt in duodecim ſignis, quæ in ipſo firmamento & cœlo ſtellato ſunt, in duas partes diſtincta, Ideſt, partem agentem, & partem patientem: ſicut ipſa natura humana ſimiliter in duas partes diſtincta eſt: ideſt, partẽ agentem, inquantum ad animam: & partẽ patientem, inquantum ad corpus. Et correſpondenter, & cum myſterio, hæc duodecim ſigna, inter quatuor elementa partita ſunt, hoc in ordine: ideſt, ſex ſigna agentia: cum duobus impalpabilibus elementis, aëre, & igne: inquantum ad animam: & alia ſex patientia: cum alijs duobus palpabilib. elementis, terra, & aqua: inquãtum ad corpus. Quòd hic duodecimus numerus, carnis reſurrectionẽ ſignificat: iã (gratia Dei) hoc in libro, ſæpius declaratum eſt. Octauum hoc cœlum, firmamentum nominatum eſt: quia in ipſo ſtellæ fixæ ſunt: (ad aliarum inferiorum regionum differẽtiam: inquantum ad fatigatam Eccleſiam militãtem) & hoc cæleſtis Hieruſalem proprium nomen eſt: in ipſo firmamento ſignificatæ: vbi reſplendentes ſtellæ beatorũ, qui ſemper fatigati, & in militante perſecutionem paſſi fuerunt, curſum ſequentes ſtellæ matutinæ crucifixi, & reſuſcitati Chriſti: manu ſua fixæ & ſitæ erunt in nouo æternæ gloriæ & pacis ædificio, reſurgentes. Vnde Spiritus ſanctus, per ſanctam Romanam Eccleſiam, in eorum laudem & teſtimonium cantat, dicendo: *Tunſionibus preſſuris: Expoliti lapides ſuis coaptantur locis Per manum artificis. Diſponuntur permanſuri Sacris ædificijs*. Et conformiter per Dauidem:
Pſal. 32. *Verbo Domini cæli firmati ſunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum*. &c. Verbo Domini: Ideſt, ipſo Verbo Patris, incarnato: electorum ſuorũ cœlos, & naturam humanam, in ipſis volubilibus cœlis: (vt dictum eſt.) ſignificatam, in ſe immutabili Deo, à præterita nociua inſtabilitate liberante. *Et ſpiritu oris eius omnis virtus eorum*. Ideſt, ipſum vitalem virtutis & firmitatis æternæ effectum, in gloria reſuſcitando: vitali, & reciproco amori Spiritui ſancto, à paterno, & filiali ore, & labijs procedenti, attribuendo: diuinæ legis formæ: ipſius gloriæ bonorum, & pœnæ malorum, fundamento. Sicut per Sanctum Ioannem: admirabiliter: *Et vidi cælum nouum, & terram nouam*. (ideſt animam & corpus) Apo. 21. *Primum enim cælum, & prima terra abijt, & mare iam non eſt*. Ideſt, euacuatam ſpiritualis cœli inſtabilitatem, & terræ corporalis corruptionem, & remotionem cauſæ vniuerſalis maris variarum aquarum peccatorum ſignificando. Ipſum Firmamentum, Aplanes nominatum eſt: ideſt, non errans: quia ſtellæ, quæ in ipſo firmamento ſunt, eãdem ſemper inter ſeſe diſtantiam obſeruant: ad planetarum differentiam. Et hoc optimè in figurato ſuprapoſito firmamẽto cœleſtis Hieruſalem & Empyrei cœli obſeruatur: vbi in æternum ſitæ ſunt viuæ & rationales ſtellæ angelicæ & humanæ, maiore cũ luce & ſplẽdore, à vero iuſtitiæ ſole Chriſto illuminatæ: & ordinatæ, per Hyerarchias, & choros, angelicæ, & ſecũdùm vniuſcuiuſque merita humanæ, in lucidis & reſplendentibus thronis glorificatorum corporum eorum, collocatæ ſunt: ad gloriam & vitam æternam reſurgentes. Vnde, ipſe vniuerſalis redemptor: *In domo Patris mei manſiones multæ ſunt*. &c. Ioan. 14. Innumerabiles ſunt ſtellæ, quæ in ipſo firmamento ſunt: Ita etiam ipſi angeli, & beati in ipſis ſtellis figurati, innumerabiles ſunt, teſte ſacra ſcri-

que duabus alis velabat corpus ſuum, & alter ſimili-
ter velabatur. &c. Alterius ad alterum: Ideſt,
inquantum ad velatam repugnãtiam com-
munis diſcordãtiæ & rebellionis ipſorum
elementorum, contra hominem. Rectæ: in-
quantum ad procedẽtem cauſam, & rectũ
Dei iudicium ipſius miſeriæ & mortis, per
peccatum cauſatæ. Vnumquodque duabus
alis velabat corpus ſuum, & alterum ſimi-
liter velabatur. Vnumquodque: ideſt, v-
numquodque ipſorum quatuor elemento-
rum, in ipſis quatuor animalibus, ſignifica-
torum: in omni corpore, tã animaliũ irra-
tionalium, quàm rationaliũ, cum his dua-
bus alis carne & ſpiritu, velatum: vnum
cum alio, inuiſibile factum & velatum ab
ipſis duabus alis impermanẽtis vnionis &
vitæ tranſitoriæ: à communi eorũ diſcordã-
tia, cauſatum. Vnde, duę alæ: quia ambo, ca-
ro & Spiritus, in præſente vita tranſitoria,
in ſe inuicem diſſoluendo, & ad talem effe-
ctum mortis corporalis veniendo, ſunt et-
iam pro eorum diſcordante inſtabilitate
ab ipſa mortalis ſenſualitatis vnione cau-
ſata: velut duæ alæ, quæ breuiter hominẽ
ad ſepulturam conducunt. Sicut nos ſcri-
Iob. 14. ptura docet dicendo: *Fugit velut vmbra, &*
nunquam in eodem ſtatu permanet. Et alterum ſi-
militer velabatur. Et alterum: hoc Spiri-
tus eſt, in particulari, & animal ratio-
nale hominis: in ipſo ſpiritu rationali in-
tellectus: qui, quaſi animal irrationa-
le factus, ratione ipſius ſenſualis vnionis,
ſimiliter velabatur: cum in ſe ipſo ſit (Qua-
ſi rota in medio rotæ, vt dictum eſt) ipſi
volubilitati ſubiectus: ambo inter ſe, caro
& ſpiritus, (ſicut elementa) perpetuò
aduerſantes. Vnde, inquantum ad ipſarum
duarum alarum contrarietatem carnis, &
ſpiritus, ab interiore elementali (poſt pec-
catum) & contrarietate, frigidi, humidi,
ſicci, & calidi, ab ipſis contrarijs elemen-
tis, terra, aqua, aere & igne, emanantium,
cauſatam: ipſam mortem & mortales paſ-
ſiones & humanas concupiſcentias pro-
ducentem: adiungit, dicendo: *Et audiebam ſo-*
num alarum, quaſi ſonum aquarum multarum, quaſi
ſonum ſublimis Dei cum ambularent, quaſi ſonus
erat multitudinis vt ſonus caſtrorum. & cætera.
Quaſi ſonum aquarum multarum: inquan-
tum ad multitudinem diabolicarum tenta
tionum peccatorum, in ipſa aquarum mul-
titudine, ſecundùm ipſorum delictorum
varietatem, ſignificatorum: ipſe miſer ho-
mo & militans fidelis Eccleſia, à toto in-
fernali exercitu, donec mundus ſtabit, inte-
riùs & exteriùs oppugnata: *Quoniam non eſt* Eph. 6.
nobis (inquit Apoſtolus) *colluctatio aduerſus*
carnem & ſanguinem: ſed aduerſus principes & po-
teſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum harũ,
contra ſpiritualia nequitiæ, in cæleſtibus. &c. Qua-
ſi ſonum ſublimis Dei cum ambularent,
& cæt. Hoc: inquantum ad victoriam con-
tra eos habitam, ab ipſo oppugnato pecca-
tore, & eccleſia militante, reſiſtente: (quia,
Aquæ multæ (ideſt, ipſæ tentationes & pec-
cata) *non potuerunt extinguere charitatem*) in vi-
ua fide (operando) & charitate fundatam,
ipſam ſuſceptionẽ & præſens iter, mediãte
diuina gratia, continuando. Vnde illud ver
bum, Cum ambularent, cum myſterio hoc
in loco opponitur verbo, Detineo: inquan-
tum ad peccata in mente conſenſa: arma
neceſſaria & reparamen contra ipſa mor-
talia vulnera ſpiritualia, ſimul cum ſcuto
fidei deprompta. *In quo poſſitis* (vt dicit) *omnia*
tela nequiſſimi ignea extinguere. & hac in ratio- Eph 6.
ne: Quaſi ſonum ſublimis Dei cum am-
bularent, ipſam victoriam in terra, ipſi
ſublimi Deo in cœlo & auxilio ſanctorum
ſuorum angelorum exercitus, à principio,
cõtra hunc alium infernalem, militantem,
attribuẽdo. Quaſi ſonus erat multitudinis
vt ſonus caſtrorũ. Ideſt, ſicut per Iob: *Militia* Iob. 7.
eſt vita hominis ſuper terram. Sicut concludit:
Vt ſonus caſtrorum. Hoc: inquantũ ad hãc
præſentem vitam militantem: mutabilẽ &
variabilem Sicut inquantum ad futurã, im-
mutabilem & æternam: procedit dicendo:
Cumque ſtarent, demittebantur pennæ eorum: &

Cumque ſtarent: Ideſt in vltima die, fine præſentis,& futuri ſeculi principio,reſurgendo. *Etenim firmauit orbem terræ*,(inquit Dauid) *qui non commouebitur*. Sicut dicit: Cumq; ſtarent (addendo) demittebantur pennæ eorum. Ideſt, vexillum & inſignia demittere totum ipſum dominium & volubilis tēporis imperium,& triūphantis mortis Regi gloriæ Chriſto,repentè apparenti: vſq; tunc, cum perpetuo prælio contrarietatis planetarum & elementorum, ſenſuum & potentiarum(in ipſis ſtupēdis animalibus, alis,pennis,& rotis ſignificatum) ipſam humanam generationem deſtruente:& eodem in puncto omnia terminata:& hoc:audita ipſius tremendi iudicis voce: ſuper ſedem & maieſtatis ſuę firmamentum ſedentis,& iudicantis: ex ipſis lucentibus ſtellis vtriusque naturæ conſiſtentem : vna miniſtrante,(vt dictum eſt) altera aſſiſtente: de vniuerſalis mortis ſomno, ad gloriam & vitam æternam excitata. *Nam cum fieret vox ſuper firmamentum*(vt dicit) *quod erat ſuper capita eorum,ſtabant,& ſubmittebant alas ſuas*, &cæt. Submittebant alas ſuas. ideſt, duas alas dictas,ſpiritum & carnem: alas poſt peccatū facti pro eorum aduerſantia, in conſummationem & ipſius humanæ vitæ abbreuiationem. Vbi cum eſſet(In momento, in ictu oculi, (vt ſcriptum eſt) in nouiſſima tuba)à repentina tremendi iudicis voce terminata,Stabant (vt dicit) & ſubmittebant alas ſuas. quia in ipſa renouatione,ipſa carnis & ſpiritus lucta ceſſabit,in ipſis duabus alis ſignificatorum,etiam in damnatis: in quibus,quamuis affectus in ſpiritu, & diſtorta deſideria præteritorum vitiorum & peccatorum reſtabunt: potentia & actitudo in carne non erit,pro ipſorum delictorum effectibus. Et hoc, ad maiorem pœnā & æternam confuſionem: vt permaneus abſolutæ eorum malitiæ teſtimonium, quia non ſemper per carnis fragilitatē: ſed per liberam conſuetudinem, impudentiam & ſpiritus malitiam,ſuccedit Spiritui ſancto. (vſque ad finem)& legi charitatis Dei,omnes indifferenter illuminantis,irremiſſibiliter reſiſtendo. Et ſuper firmamentū(procedit dicendo) quod erat immineus capiti eorum,quaſi aſpectus lapidis ſaphiri: ſimilitudo throni,& ſuper ſimilitudinem throni,ſimilitudo quaſi aſpectus hominis deſuper. &c. Et ſuper firmamentum quod erat imminens capiti eorum, quaſi aſpectus lapidis ſaphiri,ſimilitudo throni: &c. Hic thronus tremendi iudicis, quem nunc proponit,Eccleſia triumphans eſt: in ſtellato cœlo(vt dictum eſt)ſignificata: Eminens capiti eorum,vt dicit,inquantum quod ſuppoſita cœleſtis regio ipſorum elementorū & elementalis regionis,caput eſt: cum ſit (vt dictum eſt) à ſupraſtantibus cœlis & planetis gubernata . quæ Eccleſia triumphans, quam nunc proponit: inquantum quod Dei thronus & ſedes eſt, vt dictū eſt, & in ipſo firmamento & ſtellato cœlo ſignificata: per comparationem, dicit eſſe Quaſi aſpectus lapidis ſaphiri, ſimilitudo throni:quia hic lapis ſaphirus,cum coloris cœleſtis ſit,naturaliter omni parte, aureis granis plenus eſt:quę,ſimul cum lapide reſplendent & comparent, quemadmodum ipſum ſtellatum cœlum, & firmamētum. Sicut in ipſius figuræ effectu:ſignificatę ſtellæ duarum naturarum,angelicæ, & humanæ,vt verus thronus,et Dei ſedes, incomparabiliter maioris pulcritudinis,lucis, & ſplendoris erunt. Thronus Dei, vtraque natura:in ipſo firmamento ſignificata. Ideſt,vtręque,Throni Dei ſunt, in eſſentiæ vnitate:ſed,in perſonarum diſtinctione, ſe Verbum incarnando : natura humana in Chriſto,particulariter: et vniuerſaliter in electis ſuis reſuſcitādo, proprius thronus, et ipſius filij Dei ſedes eſt: de qua Spiritus ſanctus hac in figura tractat. Nunquam enim angelos apprehēdit:(per Apoſtolū)ſed ſemē Abrahæ apprehēdit. Vnde,per annūtiantem angelum Gabrielem, concipienti virgini:Et dabit illi Dominus Deus ſedem Dauid patris eius.etc. Quare ſedem Dauid:

Pſal. 92. Hebr. 2. Luc. 1.

et non

& non ſedem Abrahæ, primi patriarchę, & originis generationis ſuæ, inquantum homo? Quia non ſecundum carnem: ſed ſecundum ſpiritum ipſa ſedes, & Chriſti regnum futurum erat. Sicut neque ipſum ſemen Abrahæ in Chriſto ſecundùm carnem tantū futurum erat, in benedictione, ſe incarnante, & naſcente: (ſicut ſcriptum eſt:

Gen. 26. Benedicētur in ſemine tuo omnes gētes terræ) ſed ſecūdum ſpiritum: Chriſtus moriēdo, & reſuſcitādo: & ſicut æternus pater, filio: & in figura, & exemplo fidelis Abraham ſuo non parcendo: ita ipſe figuratus in Iſaac, Chriſtus: ſeipſū liberè & obediētaliter offerēdo, in benedictionē, & omniū gētiū redēptionē (vt dicit) carnē ſuā, & ſangui-

Luc. 24. nem ſacrificando. (*Nōne hæc oportuit pati Chriſtū*, (ipſe dicit) *& ita intrare in gloriā ſuam?*) & per hāc viā ipſe nouus Dauid, ſuperbo Goliath dæmonio, ſolitis ſuis armis caput amputando: ei ſedes Dauid data fuit, ſecūdùm ſpiritū: ipſa caro, tertia die glorioſè reſurgens. & ſimiliter in fidelibus ſuis per gratiā, ad futurā gloriam: ſedes tūc factis (etiā ſecundùm ſpiritum) thronus & regnū ſuū æternum: ad gloriam, & vitam æternam re-

Lu. 1. ſurgentibus. ſicut adiungit dicendo: *Et regnabit in domo Iacob in æternum*: ipſum ſpiritualem effectū reſurrectionis & regni per gratiam, & gloriam, ipſi tertiæ perſonæ Spiritui ſancto, attribuendo: in ipſo Iacob patriarcha ſignificato.

Qua in ratione glorioſæ ſedis & throni vniuerſalis humani: & ſedentis, & ſupra ſtantis Chriſti: inquantum hominis, ſimul cum ipſis Apoſtolis electis; & parte rationali animæ, ſuper glorioſam ſedem & eorum corporū reſuſcitatorum thronos, de nouo, ſimiliter ſedētibus, & iudicantib.

Ezech. 1. addit concludendo: *Et ſuper ſimilitudinem throni, ſimilitudo quaſi aſpectūs hominis deſuper.* Ideſt, ipſa interior anima: rationaliter ſuperſtans. Sicut inquātum ad diſtinctam ſuā cū corpore ſuo vnionē, procedit dicendo: *Et vidi quaſi ſpeciem electri, velut aſpectu ignis intrinſecus per circuitū eius, à lumbis eius, & deſuper.* & c. Quaſi ſpeciem electri. Electrū, ſecundū quoddā vocabularium Eccleſiaſticum: eſt quædam pretioſa lacryma, quæ in quibuſdā Oceani ſeptētrionalis inſulis, ex aliquibus arboribus profluit: quæ vt in terram cadit, congelatur: & tranſparens eſt. Sic, per comparationem, anima, quæ immediatè ab Arbore vitæ Deo creatore profluit: vt in terram cadit, ideſt, in terram corporis ſui, cui vnitur: congelatur. ideſt: ratione ipſius vnionis: quaſi ſimul cum ipſa carne, ſuæ ſenſualitati ſubiecta deueniendo. Vbi liberationem eius ſignificando, ſimul cū corpore ſuo, ab ipſis paſſionibus, & humana corruptione, in hominis renouatione per gloriam, conſecutam: adiungit dicendo: *Velut aſpectum ignis intrinſecus per circuitum eius. à lumbis eius, & deſuper: & à lumbis eius vſque deorſum, vidi quaſi ſpeciem ignis ſplendentis in circuitu.* & cætera. Ideſt, A lumbis eius, & deſuper: (cum præcedente) inquantum ad ingenerantem animam: & à lumbis eius vſque deorſum: (cum ſequente) inquantum ad generās corpus: (ſicut ſcriptum eſt: *Fortitudo eius* Iob. 40.
in lumbis eius) ſpiritum, à carne diſtinguendo. vterque ſimul, in agilitate, & diſpoſitione, vt aſcendere poſſit (ſicut comparatiuus ignis, naturaliter ad ſuam ſublimem Sphæram) *Obuiam Chriſto in aera*: vt ſcriptum Theſ. 4.
eſt: & ad ſuum principium, & finem Deum creatorem peruenire. in ſubſequente ſignificatum, dicendo: Vidi quaſi ſpeciem ignis ſplēdētis in circuitu. Et inquantum ad materiam, & elemētorum diſtinctionem corporis ſupraſtantis Chriſti, omnia includētis, particulariter loquendo: concludit dicens: *Velut aſpectum arcus cum fuerit in nube in die* Gen. 9.
pluuiæ, hic erat aſpectus ſplendoris per gyrum. Hoc eſt ſignum fæderis, (alio in loco) *quod do inter me & vos.* & cætera. *Arcum meum* (Ideſt, Filium meum) *ponam in nubibus, & erit ſignum fæderis inter me, & inter terram.* & c. & hoc in myſterio: Velut aſpectū arcus (vt dicit) cum fue-

rit in nube: Ideſt, Verbum ſe incarnando: ambas naturas, diuinā & humanā, in Chriſto vnitas, ſimul cum altera electorū parte, throno & ſede ſua vniuerſali, (vt dictū eſt) comprehendendo. Quia, inquantum ad arcum: in circulari forma, & ſplendore, natura diuina, & æternitas ſua: & in varijs coloribus, humana, noſtræ redemptionis inſtrumētū, ſignificata eſt: ex quibus quatuor elementis, ipſam colorum varietatem cauſantibus: pretioſiſſimū corpus eius formatum fuit. & inquantum ad ſuppoſitā & circunſtantem nubem: vniuerſalis ſanctorū ſuorum vnio, & ſedes ſua glorioſa (vt dictū eſt) reſurgēdo, intellecta eſt. *Quoniam quis in nubibus* (Cum diſtinctione) *æquabitur Domino, ſimilis erit Deo* (applicādo) *in filijs Dei?* Et Dominus: conformiter, in diſtinctione: *Et videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli cū virtute multa & maieſtate.* & cæt. & in vnione: (per eundem) cum hoc alio propheta conformando: *Cum autem venerit filius hominis in maieſtate ſua, & omnes angeli cum eo, tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ.* & cæt. Sicut per Ezechielem: *Et ſuper ſimilitudinem throni, ſimilitudo quaſi aſpectus hominis deſuper.* & cætera: inquantum ad vniuerſalem ſedem & thronum (vt dictum eſt) electorum ſuorum. Quaſi aſpectus hominis deſuper. Ideſt, rationalem animæ partem, & rationaliter ſedentem, & ſuper thronum & ſedem corporis ſui dominantem, reſuſcitando, ab ipſa irrationali corporali diſtinguendo. Velut aſpectus arcus (concludendo) cum fuerit in nube. Ideſt, inquantum ad particularem & vniuerſalem ſedem ipſius filij hominis, & filij Dei, Chriſti: in arcu, & nube, (vt dictum eſt) intellectam. In nubibus cœli: in diſtinctione: (vt dictum eſt) & in ſede maieſtatis ſuæ, arcus, & nubes: in vnione. Et hoc, in die pluuiæ. Ideſt, præcedente terribili pluuia vniuerſalis iuſtorum perſecutionis. *Erit tunc tribulatio magna* (vt dictum eſt) *qualis non fuit ab initio mundi, neque fiet. Et niſi breuiati fuiſſent dies illi, non fieret ſalua omnis caro; ſed propter electos breuiabuntur dies illi.* & cætera. *Et tunc parebit ſignum filij hominis in cælo.* Ideſt, proximum ſignum arcus crucis Chriſti, tam particularem reſurrectionem, & eius in cœlū aſcenſionē, quā vniuerſalem omnium aliorū iuſtorū, præcedēs: (*Nonne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam?*) in ipſa præcedente cruce vniuerſalis pluuiæ magnæ tribulationis, teſtificatum. Sicut ſignificat addendo: *Et tunc plangent omnes tribus terræ: & videbūt filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa & maieſtate.* Ideſt, Velut aſpectum arcus (per Ezechielem) cum fuerit in nube in die pluuiæ: cum repentina ſua apparitione, & ſplendore, continuatam calamitatē & humanarū miſeriarū pluuiā, nebulam & caliginem peccatorum cæcitatis terminādo: & ſimul iudicāter, tenebras, à luce diſcernendo. Sicut concludit dicendo: *Hic erat aſpectus ſplendoris per gyrum.* particularis ſuæ reſurrectionis teſtimoniū, & vniuerſalis omniū hominū, & iudicij: ab ipſo ſaluatore, & iudice vniuerſali, cū in mundū venit, non per angelicū miniſterium, & lucem elemētalē, vt Ezechieli: ſed per ſeipſum, & lucem propriā, & ſplendorē diuinum, teſtificatū: circunſtātibus teſtimonijs apoſtolicis declaratū, dicēdo: *Nemini dixeritis viſionem, donec filius hominis à mortuis reſurgat.* Ideſt, Tunc: & non antea dicetis. Sicut, poſt effectum, dictum, & ſcriptum eſt: *Et reſplenduit facies eius ſicut ſol: veſtimenta autem eius facta ſunt alba ſicut nix.* Ideſt, Velut aſpectū arcus (per Ezechielem) cum fuerit in nube. & conformiter per ſanctum Matthæum: *Ecce nubes lucida obumbrauit eos.* ambæ nubes, obumbrantem & lucidiſſimā humanitatis Chriſti nubem, ſignificantes: permediū cuius, ipſa apoſtolica fidelis Eccleſia, thronꝰ, & Dei ſedes, & firmamētū, ab ipſo iuſtitiæ ſole Chriſto illuminata erit: & ſua lux & gloria, ſecundū vniuſcuiusq; beatorū ſtellæ capacitatē, (ſicut dicit, *obūbrauit eos*) communicata, Et hac in ratione vniuerſalis Eccleſiæ,

Marginal references: Mat. 24. (beside "Et videbunt filium hominis"); Mat. 25. (beside "Cum autem venerit"); Eze. 1. (beside "Et ſuper ſimilitudinem throni"); Mat. 24. (beside "Erit tunc tribulatio magna"); Luc. 24. (beside "Nonne hæc oportuit"); Mat. 24. (beside "Et tunc plangent"); Ezech. 1. (beside "Velut aſpectum arcus"); Mat. 17. (beside "Nemini dixeritis"); Eze. 1. (beside "per Ezechielem cum fuerit in nube"); Matt. 17. (beside "Ecce nubes lucida"); Mat. 17. (beside "obūbrauit eos")

eleſię,ſecundùm ternarium ſuum incremẽ
tũ ferméti legis innocétiæ,(in illa naturæ,
incluſa)ſcriptæ,& Euangelicæ,in tribus ob
umbrantibus apoſtolis, Petro,(ipſius capi-
te)Iacobo,& Ioanne, intellectæ: *Et ecce duo*
Luc 9. *viri loquebantur cum illo.*(per ſanctum Lucam)
Erant autem Moyſes, & Elias, viſi in maieſtate:
(ideſt,inquantum ad ipſam propoſitam le-
gem:per ipſos duos viros, cum maieſtate,
& ſplendore diuino, datá,& zelatam) &
dicebant exceſſum eius, quem completurus erat in
Hieruſalem.&c. Ideſt, quia *Non veni ſoluere le-*
Mat. 5. *gem:*(per ſanctũ Matthæum)*Sed adimplere:*&
maiore cum zelo,& charitatis exceſſu, ob-
Mat. 17 ſeruare.& conformiter : *Et ecce vox de nube,*
dicens, Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bene
complacui:ipſum audite. Ideſt, Non ampliùs ip-
ſos duos viros in maieſtate: ſed ipſum au-
dite: (in ipſius legis complementum & fi-
gurã,cũ zeli, & charitatis æternæ exceſſu,
ignominioſè morientẽ)in humilitate. *Do-*
Eſa.42. *minus ſicut fortis egredietur,*(per Eſaiam)*ſicut vir*
præliator ſuſcitabit zelũ. Torcular calcaui ſolus.(per
Eſa.63. eundem) *& de Gentibus non eſt vir mecum.* &
hoc in myſterio: *Leuantes autem oculos ſuos, ne-*
minem viderunt,niſi ſolum Ieſum.&cõformiter
Eze.1. per Ezechielẽ, inquantum ad primam cir-
cundantis lucis, & ſplẽdoris apparitionẽ,
concludẽtẽ: *Velut aſpectum arcus cum fuerit in*
nube,in die pluuiæ, hic erat aſpectus ſplendoris per
gyrum. ipſum effectum illuminationis, &
ſplẽdoris per gratiam,& gloriam,ipſi vni-
cæ,& vniuerſali luci Chriſto,Deo,& homi
ni,principij centro,& fini rerum omnium,
attribuendo.

MEDITATIO, SECVNDVM PRAECEDEN-
tia:ſuper hanc dictionem,Verbum:Ineffabile Dei No
men.vbi Euangelij ſancti Ioannis exordium, In prin-
cipio erat Verbum, vſque ad concluſionem,
Et verbum caro factum eſt:
inſeritur,& decla-
ratur.

CAP. VII.

CVm hic punctus plenitudinis per glo-
riam peruenit reſuſcitando:ab omnis gra-
tiæ auctore Chriſto Deo & homine cõmu-
nicatã:& à fidelib. ſuis, ipsũ per præcedẽtẽ
crucis diſpoſitionem,imitantibus, *Donec po-*
nã inimicos tuos,(ipſi dictũ)pœnitẽter operã-
tibus,conſecutãtũr,excelsũ & ineffabile i-
pſius Dei nomẽ Tetagrãmatõ integrè exal-
tatũ erit:quod apud Hebręos eſt, Iehoua. Id
eſt,Quatuor literarum Nomẽ, ex quo hæc
dictio Verbũ conſiſtit:quæ ſunt quatuor at-
tributa diuina, & quatuor creata elemen-
ta, in quibus ipſa increata attributa, vt
dictum eſt,propriè ſignificata ſunt: vtrun-
que in ipſo Verbo incarnato, in vnius
verbi vnione, diuini, & humani, di-
ſtinctè & vnitè cõcurrens. Sicut ſublimitas
eius & altitudo, profunditas et abyſſus in
intelligentia ſua, vt ineffabile ipſius incõ-
prehenſibilis Dei nomen: ab ipſa diffici-
liori viſione tam ſtupendorum, quàm my-
ſterioſorum animaliũ, in quibus ipſa qua-
tuor elementa, et attributa diuina ſignifi-
cata ſunt,demonſtratum eſt. in quibus qua-
tuor animalibus,et tam vario,quàm myſte-
rioſo aſpectu et motibus: hæc vniuerſalis
cœlorum et terræ machina, ex ipſis quatu-
or elemẽtis formata, et incõprehenſibilia
myſteria ipſius vniuerſalis creationis,redẽ
ptionis,reſurrectionis et iudicij, in totali
manifeſtatione extra ipſius creatoris,teſti-
ficata ſũt:quaſi quatuor literę,hãc dictionẽ
Verbũ,et ineffabile ipſius Dei nomẽ, pro-
ferentes:per quod omnia facta ſunt. Vnde,
cum eſſet finis principalis rerũ omniũ,ma
nifeſtatio extra ipſius incomprehenſibilis
Dei:multa cũ ratione ipſa profunda myſte
ria,à Spiritu ſãcto,mediãte opera horũ triũ
prophetarũ,Ezechielis, Iſaiæ,et Ioãnis,pro
fundè et myſterioſè ſcripta ſunt: tribus
diuinis in cœlo et in terra teſtificantibus,
correſpondentium. Et huic aliud myſteriũ
adiungitur:non ab omnibus,ſicut ipſa figu
ra,communiter intellectum,et penetratũ.
Ideſt: Quæ cauſa eſt, inquantum ad natu-
rã diuinam, origo et fundamentum, in-

quantum ad humanam, quod omnes nationes & vniuerſi mũdi linguæ, per peccatum cõfuſæ, creatorẽ Deũ, cum quatuor literarum nomine vocãt. quod verũ eſt: & iã per tẽporis lõginquitatem ſcitũ & expertum. Hęc cauſa eſt: inquantum ad naturam diuinam: Deum velle, vt ſuum ineffabile nomẽ ab omni creatura, in cœlo, & in terra, ſuper omne nomen, particulariter, & vniuerſaliter exaltetur. *Ego Dominus* (ipſe dicit) *hoc eſt nomen meum: gloriam meam alteri non dabo.* Et
Gen. 11. hoc in ordine: *Quando filij Adam, in peccati ignorantia nati, & nutriti, dixerunt: Venite, faciamus nobis ciuitatem & turrim, cuius culmen pertingat ad cælum: & celebremus nomen noſtrum antequam diuidamur in vniuerſas terras.* et cætera. *Erat autem terra labij vnius*, (primùm dicit) *& ſermonum eorundem*; Tunc Spiritus ſanctus ſic eorum linguam confudit, vt non eorum nomen, ſed ineffabile nomen ipſius Dei, ab eis, ſine myſterij intelligentia, perpetuò celebratum fuiſſet. Sicut videtur, quod omnes nationes, quæ nõ obſtante quòd in varias linguas, et varias leges nouorũ errorũ et ignorãtiæ, in mundũ perpetuò introductorũ, diuiſæ ſunt: in hoc omnes vniuerſaliter concordant, creatorẽ ſuũ Deũ cum quatuor literarum nomine vocantes: quatuor attributis diuinis correſpondendo: ex quibus hæc dictio, Verbum, et ineffabile ipſius Dei nomen cõſiſtit. et hoc origo et fundamentum eſt, inquantum ad naturam humanam: à quo prima cauſa colligitur, inquantum ad naturam diuinam, et æternam ſuam prouidentiam: per quam, et non cauſaliter obſeruatum eſt. *Erat autem terra labij vnius, & ſermonum eorundem.* et hoc in noui mundi principio, et nouæ humanæ generationis, poſt vniuerſale diluuium: in teſtimonium eius quod futurum erat in præſente per gratiã regeneratione, et principio nouæ lucis apoſtolicæ, et prædicationis euãgelicę, in deſtructionẽ ipſius originalis ædificij et turris ſuperbię humanę cõtra Deũ, in nouã ſui ſanctiſſimis nominis exaltationẽ. Vnde, Spiritus ſãctus ſuper ipſã apoſtolicã eccleſiam veniẽdo, in nouis linguis ignis charitatis & zeli honoris Dei apparẽdo, & ſimul omnẽ in eis originalem confuſionem euacuãdo: cum vnica & vera ſcripturarum & linguarum intelligẽtia loquendo & interpretando: Erat terra labij vnius (vt dicit) & ſermonum eorundem: vnicum & ineffabile ipſius Dei nomen exaltando. Et ſicut in principio: ſic in mundi fine & noua per gloriam regeneratione, Erit terra labij vnius: in vniuerſali ipſius Dei laude, & maiore cum luce & intelligentia, teſtificatus Deus & ineffabile nomen ſuum, potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, vniuerſaliter exaltatum. Omnes generationes & linguæ, diuino ordine & prouidẽtia, vt dictũ eſt, Deũ quatuor literarum nomine vocãt: & ſi hoc, non ternariò & formaliter: ſecundum originalem ignorantiam, et linguarum cõfuſionẽ, myſteriũ rationaliter nõ intelligẽtes, ſaltem materialiter, quaſi cũ reb. irrationalib. cõputatæ, in peccati teſtimoniũ: quaternæ ſcriptioni vniuerſali in omnib. creatis reb. correſpõdẽtes: in quib. & in vnaquaq; ipſarũ, quãuis minima ſit, ratione virtualis cõſiſtẽtiæ ipſorũ quatuor elementorũ, ipſa dictio Verbũ, et ineffabile creatoris nomẽ ſcriptum eſt: etiam materialiter, quatuor pronunciãtibus literis intra, et efficiẽtibus extra, quatuor attributis diuinis correſpõdẽdo. Vnde, conſiderandũ eſt: Quòd Deus in principio manifeſtationis ſuæ extra quatuor elementorum materiam creando, ex qua omnia creauit, fuit vt prima imago et exemplum ſui incomprehenſibilis eſſe et magnitudinis: quaſi quatuor literæ maiuſculæ, vt dictũ eſt, in ampla et immobili terra, potentiã: in abundãte aqua, cælos, terrã, et abyſſos penetrãte, ſapientiã: in viuificãte aere, omne vacuum implente, miſericordiam: in purificante igne, iuſtitiam, ſignificando: et ſimul res omnes ex ipſis quatuor elementis creando, in quibus, vt dictum

eſt, vir-

eſt,virtualiter incluſa reſtant, hanc dictionem Verbum, & ineffabile nomen ſuum vniuerſaliter ſcribendo. Vnde,in ipſo effectu vniuerſalis creationis rei omnis viſibilis,& inuiſibilis,angeli & hominis, rationalis & irrationalis, per medium ipſorum quatuor elementorum,& quatuor attributorum diuinorum effectum : vtrunque eſt materia apud Deum:attributa ,& elementa:in effectu vnius ſolius verbi, ſimul concurrentia: eſſe ipſius incomprehenſibilis Dei manifeſtantis. Sed in manifeſtatione intra:ipſa quatuor attributa diuina:inquantum literæ & verbum pronuntians : in æternum,in ſubſtantia comprehēſibilitatis, & paternæ intelligentiæ æternæ, generatum:non ſunt materia:ſed diſtinctum eſſe æternitatis Dei: & non per potentiam,&c. quaſi materia:ſed per naturalem paternam communicationem, ipſius eſſe potentiæ, ſapientiæ,iuſtitiæ,& bonitatis infinitæ : in vnigenito filio & pronunciante verbo, communicati:& conſequenter,cum diſtincta comprehenſibilitate paterna, & reciproco amore,Spiritui ſancto,in tertia perſona & teſtimonio, à Patre & Filio procedente,teſtificati.Filius,inter tres perſonas diuinas, particulariter Verbum nominatur,ratione vnicę ſuæ æternæ generationis, in manifeſtatione intra,& diſtincta incarnatione extrà: pronuntiauter intra,& efficienter extra,eſſe ipſius trini & vnius Dei manifeſtando. Et eadem ratione, Verbum: id eſt Chriſtus,Deus,& homo factus : *Per quem omnia facta ſunt.* Rom. 1 *Quem conſtituit hæredem vniuerſorum*,(per Apoſtolum) *per quem fecit & ſecula.* Quia : ſi hæ quatuor literæ quatuor attributorum,ſunt communis materia & inſtrumentum omnibus tribus perſonis diuinis,in ipſius vniuerſalis creationis effectu:Quomodo ipſi Verbo Dei filio, ipſum effectum particulariter attribuendo,dicit: *Per quē omnia facta ſūt?* Hoc in ordine & ratione diſtinctæ perſonæ,& Verbi pronunciantis intra,& ſubſtantiæ paternæ comprehenſibilitatis,in æterna ſua generatione:(ſicut dicit,& præponit, *Genitum,non factum,conſubſtantialem Patri*)& diſtincta incarnatione extra,vt dictum eſt.ſicut addit dicendo : Per quem omnia facta ſunt.huius rei rationem declarans,concludendo: *Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis. Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria virgine. Et homo factus eſt*. Qui,cùm per liberam voluntatem ſuam particularem eſſet: vt particulare effectus vniuerſalis creationis fundamentum,ſine quo effecta non eſſet: hac in ratione,vt Chriſtus Deus,& homo, dicit : Per quem omnia facta ſunt.& per ſanctum Ioannem : *Omnia per ipſum facta ſunt:* Ioan 1. *& ſine ipſo factum eſt nihil.*&c. Factum eſt nihil. Id eſt: Eadem in ratione,eo quod ſtans tam diſtincta,quàm voluntaria acceptatio ſuæ incarnationis & mortis effectus , inquantum homo,àb æterno diſtinctè, & inquātū Deus,& inquantū homo,liberè & voluntariè acceptata: ſine quo nihil factū eſſet,dicit,Sine ipſo factum eſt nihil : omnia ad nihil,& nō eſſe quod prius erat,reducēdo Et hac in ratione: Quē conſtituit hæredem vniuerſorum,per quem fecit & ſecula.Id eſt,ipſum volūtariæ acceptationis & æternæ obedientiæ fundamentū,& inquantum Deus,& inquantum homo, anteponēdo:in ipſam vniuerſalē primi Adami hæreditatem,& conſequentem obligationē ſolutionis pœnæ ſuæ inobedientiæ ſubintrādo.Quia diſtinctæ res ſunt,eſſe Dei æternitatis,& ternariæ vnionis æternæ trium perſonarum diſtinctarum:& quatuor attributa ipſius Dei: litteræ, & ineffabile nomen eius:vt dictum eſt.& ſicut eſſe omnium creatarum rerum,ab ipſarum nomine nō procedit: immò bonum aut malum ipſarum nomen , ſecundùm varios earum effectus, ab eſſe & ipſarum rerum natura procedit: ſic eſſe creatoris Dei,à nomine ſuo (quamuis magno) non procedit , & litteris attributalibus potentiæ,ſapiētię,&c. immò ipſum nomen,& attributa potentiæ, ſapientię,

 cntię,

entiæ,(etc.) Dei æternitatem nõ includũt: ſed æternitas, attributa in ſe includit. quia, non eſſet potentia, & ſapientia, & bonitas Dei infinita, ſi æterna non fuiſſet. ita, quòd eſſentiale eſſe Dei, in æterno eſſe conſiſtit: omnia, potentiam, ſapientiam, iuſtitiam, & bonitatem infinitam, continens. ſuæ immutabilitatis fundamentum: quia aliter, Deus non eſſet. quæ immutabilitas, nõ potentiæ, neque ſapientiæ, &c. ſed æternitati, & eſſe ſuo æterno, omnia includenti, attribuitur. Qua in ratione & ordine: per hebdomadales dies, imaginem, & teſtimonium æternitatis creatoris Dei, vt circulus æternus numeri ſeptimi, octauum continentis, & omnia, vt declaratum eſt: manifeſtatio ſua extra, & eſſe ſuum æternũ, creantis, & redimentis, octauo die, vno cum primo, manifeſtatus Deus in carne, (ſicut vniuerſaliter in vltimo erit) glorioſè reſuſcitando, immutabiliter effectæ. per hanc viam imaginis circularis æternitatis temporis, quatuor elementorum materiam creando, & reliquũ omne ab ipſa materia formatum, vbi attributa ſua ſignificata ſunt, æternum ſuum eſſe primùm & principaliter manifeſtando. Eſſe æternitatis Dei à Patre, ſine tempore generante, cum ceteris omnibus attributis, Filio, communicatum: & à generato Verbo, ſine tempore intra, et in tempore extra., manifeſtatum. *Deus charitas eſt*: (per ſanctum Ioannem) *& qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*. etc. Deus charitas eſt. Idem, ipſum eſſe æternitatis, et vitæ æternæ Dei, anteponendo: in effectibus manifeſtationis ſuæ extra, charitati Spiritui ſancto, vt dictum eſt, attributis, particulariter demonſtratæ. Vnde, conformiter: (cum multum ad propoſitum ſit) de quodam homine dicunt, cui, in ſuis contemplationibus hoc Trinitatis Dei myſterium ſæpius occurrebat: cum in magna tribulatione eſſet: poſt longam orationem ſoparatus: ſe excitauit, hæc verba pronunciando: Excelſitas, Diuinitas, Aeternitas. et per hanc viam conſolatus fuit: intelligens, quòd omnia, à Dei voluntate procedebant: et pro maiore gloria et laude ſua, à ſuo trino concilio, ſic permiſſum et ordinatum. primum verbum Excelſitas, perſonæ Patris applicando: et ſecundum Diuinitas, ſecundę perſonæ filij: (Diuinitas: id eſt, reſpectu huius verbi Humanitas, ratione ſuæ diſtinctæ incarnationis) & tertium verbum Aeternitas, tertiæ perſonæ Spiritui ſancto: vnitiuo amori. & vitæ æternæ ipſius trini & vnius Dei. Ita, quòd ipſa quatuor attributa diuina, potentia, ſapientia, iuſtitia, & bonitas infinita, literæ attributales, ex quibus hæc dictio verbum, & ineffabile Dei nomen conſiſtit: ſicut apud hominem, eum creãdo, cum reliquo omni rationalis, & irrationalis, eſt forma efficiens, & eſſentians in manifeſtatione extra: ſic apud creatorẽ eſt materia & inſtrumẽtũ, ſimul cũ elemẽtali, quo vtitur pro tali effectu manifeſtationis ſuæ extra. Vnde, *Et Verbum caro factum eſt*: elementale, carnem factum, ſimul cum attributali comprehendendo. verbum & ineffabile ipſius creatoris Dei nomen, omnibus tribus perſonis diuinis cõmune: generatũ, ſe diſtinctè incarnando. Et ſimiliter hoc nomẽ Pater, eodem in ordine, totam ſimul trinitatẽ complectitur & continet. Ita, quod Dominus dicendo: *Sic ergo vos orabitis, Pater noſter qui es in cælis ſanctificetur nomen tuum*. &c. in eſſentiæ vnitate intelligitur. paternitas, & commune toti trinitati nomen, in vnius eſſentiæ vnione. *Vnum Deum*, (vt nos ſua docet eccleſia) *Patrem omnipotẽtem factorem cæli, & terræ, viſibilium omnium & inuiſibilium*. &c. Sed in manifeſtatione intra, per generationis viam, procedente: diſtincta eſt perſona Patris, prima perſona, inquantum generans: & diſtincta eſt perſona Filij, ſecunda perſona, inquantum quod à Patre generatus eſt: & diſtincta eſt perſona Spiritus ſancti: tertia perſona, inquantum ad reſultantem & vnitiuum amorem. diſtinctè, vt dictum.

1. Ioan. 4.

dictum eſt, à Patre & Filio procedentem.
Filius Dei, Verbum nominatus eſt: id eſt v-
nius ſolius conceptus: proferēs, & integrè,
eſſe ipſius Dei teſtificans: tam in æterna ſua
generatione, quàm in ſua incarnatione:
ſed diſtinctè, & differenter: id eſt, Verbum,
in æterna ſua generatione ſine tempore: &
Verbum, in ſua incarnatione in tempore:
a. Ioan. ſicut dicit, *Et Verbum caro factum eſt*: eſſe Dei
Matt. 1. proferens: ab ipſo inquantum Deo, inte-
grè cognitum: & cui vult, vt ipſe dicit, in-
quantum homo ſimul reuelatum. Quia,
ipſum Verbum Dei filius, inquantum ad
æternam ſuam generationem ſine tempo-
re, carnem factum eſſe non poterat, & ad a-
liud quàm quod erat deuenire: ſed carnem
factum eſſe dicitur, inquantum ad ſuam in
carnationem in tempore, ratione & teſti-
monio inenarrabilis vnionis diuinæ, cum
humana natura: ſignificatum verbum ele-
mentale, in virginali vtero conſiſtens, de
quo ſacratiſſimum eius corpus formatum
fuit, per medium infuſæ animæ, eodem in
puncto, in vnione vnius ſolius verbi &
ſuppoſiti Dei & hominis Chriſti cum ſig-
nificato attributali, ſimul concurrens. A
principio, in primo homine Adamo teſti-
ficatum, (ſicut dicit, *In principio erat Verbum*)
& primo in terra teſtimonio: teſtificanter
eum creando, ipſum elementale verbum
caro factū. ſicut dicit: *Et factus eſt homo in ani-
mam viuentem*. & de figurato Verbo diuino,
Et homo factus eſt. & per ſanctum Ioannem,
Et Verbum caro factum eſt. Id eſt, ratione ipſius
indiſſolubilis vnionis, vt dictum eſt; my-
ſterium primi teſtimonij in Adamo, in
principio in terra dati, cōmemorādo. ſicut
incipit dicēdo: *In principio erat Verbū*. & con-
cludit, *Et Verbū caro factum eſt*: figurā & figu-
ratum, comprehendendo. Quia: ſicut in te-
ſtimonium, primus, ad vitam perpetuam,
ſine humano ſemine, Factus eſt homo in
animam viuentem: (per peccatū, ipſa per-
petua vita euacuata) ſic teſtificatum Ver
bum, factum eſt caro, in carne moriens. et
quaſi caro, ipſam mortalitatem & mortem
nō euacuando, ipſam humanam naturam
per gratiam, et ad gloriam & vitam æter-
nam regenerando. Quæ diſtinctio, quòd fi-
lius Dei Verbum nominatus ſit, inquan-
tum ad æternam ſuam generationem ſine
tempore: et Verbum etiam, caro factum, in
quantum ad ſuam incarnationem in tem-
pore: ex ſacrati Euangelij ſancti Ioannis
progreſſu colligitur. quod, ipſa gratia me-
diante, conſequenter declarabitur.

CAP. VIII.

IN principio erat Verbum: Id eſt, in princi-
pio manifeſtationis Dei extra, erat
Verbum in creando: per medium in-
creati verbi ſui attributalis ſignificati, ſig
nificans creatum elementale, in Adamo
caro factum, eſſe ſuum potentię, ſapiētiæ,
iuſtitiæ, et bonitatis infinitæ proferenter
manifeſtans. *Et verbum erat apud Deum*: Id eſt,
ipſum increatum verbum attributale: om-
nibus tribus perſonis diuinis commune,
et vnus creator Deus, in eſſentiæ vnitate:
(ſicut dicit, Apud Deum) in ipſa vltima di-
ctione Deum, diſtinctè & vnitè intelle-
ctis. *Et Deus erat Verbum*. Id eſt, non de crea-
to verbo elementali, quod erat apud ho-
minem caro factum: ſignificante: neque de
increato attributali, in ipſis quatuor ele-
mentis ſignificato, quod erat apud Deum:
communis materia cum elementali, &
omnibus tribus perſonis diuinis inſtrumē
tum, vt dictum eſt: ſed de generato verbo,
Dei filio, & eſſe communicato à generāte
Patre, diſtinctè & particulariter loquen-
do. cui generato Filio, ratione ſecundæ per
ſonæ, & vnicæ pronunciationis Patris, in
manifeſtatione intra, cōmunicanter gene-
rātis, & diſtinctæ incarnationis ſuæ, in ma-
nifeſtatione extra, paſſiōe & morte, ab ipſo,
vt dictū eſt, ab æterno, et inquātū Deo, & in
quātū homine, volūtariè acceptatū: hoc no
mē Verbū, (ſicut vniuerſalis creatio) ipſi
particulariter attribuitur. & hoc diſtinctè:
Id eſt, • Verbum,

Verbum, ſine tempore, in æterna Patris cōprehenſibilitate, ab ęterno, & pronuntiāter generatū: ſicut dicit, Et Deus erat Verbum: et Verbum, in tempore incarnatum. ſicut concludit: *Et Verbum caro factum eſt. Et Deus erat Verbum: Qui cum ſit ſplendor gloriæ & figura ſubſtantiæ eius* (per Apoſtolum, de Verbo

Heb. 1.

incarnato loquentem) *portansque omnia verbo virtutis ſuæ, purgationem peccatorum faciens, ſedet ad dexteram maieſtatis in excelſis, tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditauit.* &c. Id eſt, ipſum nomen Verbum, in ratione ipſius voluntariæ humiliationis, ab æterno, ab ipſo æterno ſacerdote acceptatę, ipſi Dei filio particulariter attribuendo. Portansque omnia verbo virtutis ſuæ.

Sap 9.

ſicut per Salomonem: *Deus patrum meorum, & Domine miſericordiæ, qui feciſti omnia verbo tuo.* Dei Patris noſtri inſtrumentum, in eſſentię vnitate, in operando, verbum ſuum eſt. ſicut ſapientia dicit: *Qui feciſti omnia verbo tuo.* Et Filij Dei inſtrumentum, in perſonarum diſtinctione, etiam verbum ſuum eſt. ſicut Apoſtolus dicit: *Portansque omnia verbo virtutis ſuæ.* Igitur, verbum ipſius Dei filius, eſt Patris inſtrumentum in operando? Abſit. Quia omnes tres perſonæ, in vnius eſſentię vnione, ſimul ad cooperandum veniūt: in omni diuina operatione, in manifeſtatione extra, eſſe vnius ſolius Dei, manifeſtantes. Id eſt, eſſe ſapientiæ, potentię, iuſtitiæ, & bonitatis infinitę: ex quibus quatuor attributalibus literis, vt dictum eſt, ipſum verbum, & ineffabile ipſius Dei nomen cōſiſtit: commune omnibus tribus perſonis diuinis inſtrumentum, diſtinctè et vnitè concurrētibus. Vbi, cum eſſet ipſa creatio, in manifeſtatione extra, ipſius eſſe Dei: teſtificati et prolati ab ipſo verbo attributali, (elementali materiali ſimul concurrente) tam in ipſo vniuerſali creando, quam in particulari et voluntario effectu incarnationis ſuę, mortis et reſurrectionis, redimendo: et res omnis, in tam diſtincta, quā voluntaria acceptatione ſua, fundata: ſine qua, (ipſius vniuerſalis creationis cauſſa) redemptio, et hominis iuſtificatio, effecta non eſſet: hac in ratione, et ordine ſapientia dicit: *Qui feciſti omnia verbo tuo*: vtrunque verbum, generatum, et attributale, comprehendendo: et particulariter omnia, ad generatum verbum reducendo. et cum ipſo trino et vno Deo, diſtinctè et vnitè loquendo. ſicut dicit: *Deus patrum meorum*: in quibus patribus *Abrahām, Iſaac, & Iacob*, tres perſonæ diuinæ, (vt declaratum eſt) ſignificatæ ſunt. *Qui feciſti omnia verbo tuo*, (id eſt inquantum ad generatum Verbum) *& ſapientia tua conſtituiſti hominem*, etc. Id eſt, inquantum ad attributale diuinum, et elementale humanum in Chriſto, creando, et redimendo, in vnione vnius ſolius verbi, concurrentia: intra, et extra, vt æternus ſacerdos, ipſam diſtinctam humiliationem, et voluntariam obedientiam ab æterno offerēs, et ſacrificans. vnde: *Portansque omnia verbo virtutis ſuæ*: per Apoſtolum. Heb. 1.

Verbo virtutis ſuæ. Id eſt, ipſum verbum caro factum, inquantum ad quatuor literas elementales: (ſicut dictū eſt) per quas ipſa quatuor Dei attributa manifeſtata ſunt, in effectu incarnationis creationis, et vniuerſalis redemptionis: per medium ipſius elementalis verbi humanitatis ſuæ ſanctiſſimæ inſtrumenti (ſicut dicit, Verbo virtutis ſuæ) æternæ virtutis et eſſe Dei, effectum: cum eſſet cum diuina natura, in vnius ſubiecti et verbi vnione, indiſſolubiliter vnitum. ſicut in diſtinctione et laude ipſius elemētalis verbi caro facti, adiungit dicendo: *Purgationem peccatorum faciens, ſedet ad dexteram maieſtatis in excelſis, tanto melior Angelis effectus, quantò differentius præ illis nomen hæreditauit*. Et per Dauidem. *Miſit verbum ſuum, & ſanauit eos, & eripuit eos de interitionibus eorum*: etc. Pſa. 106.

Miſit verbum ſuum. Id eſt, ipſum verbum Dei filium, ſine tempore generatum: miſſum ad ſuæ incarnationis effectum. Et ſanauit eos. Id eſt, verbo virtutis ſuæ: (vt per Apoſtolum) humanitas ſua ſanctiſſima: redemptionis Heb. 1.

ptionis inſtrumentum: verbum ſicut me-
dium virtutis ſuæ, inquantum Deus, ad om
nes noſtras infirmitates, ſpirituales & cor-
porales ſanandum. ſicut dicit, inquantum
ad corporales: *Et ſanauit eos.* Et conformiter
per ſanctum Lucam: *Et omnis turba quærebat
eum tangere: quia virtus de illo exibat, & ſanabat*
Pſal. 106. *omnes.* Et inquantũ ad ſpirituales: per Daui-
dem concludendo: *Et eripuit eos de interitioni-
bus eorum.* Id eſt, de periculoſis peccatorum
noſtrorum interitibus. conformiter alio
in loco, de ipſo verbo incarnato, exemplo
& mundi luce in pati ſuo inquãtum homi-
ne, dicendo: *Lucerna pedibus meis verbũ tuum, et*
Pſal. 118. *lumen ſemitis meis.* Et hoc, quia, *Et Deus erat
verbum.* Id eſt, vtrunque verbum, vt dictum
eſt, diuinum & humanum, attributale, & e-
lementale, ad vnum ſolum ſuppoſitum in
Chriſto Verbo incarnato, Dei & hominis
ſimul, reducendo. addendo: *Hoc erat in princi
pio apud Deum.* Id eſt, increatum attributale,
quod erat in principio apud Deum, omnia
creando, vt commune trium perſonarum
diuinarum inſtrumentum, in omni effectu
ſimul concurrentium, à creato elementali,
vbi ſignificatum eſt, diſtinguendo. *Omnia
per ipſum facta ſunt: & ſine ipſo factum eſt nihil.*
&c. Omnia per ipſum facta ſunt: inquan-
tum ad ipſam hominis creationem, omnia
continẽtis, ante peccatum: *Et ſine ipſo factum
eſt nihil.* inquantum ad ipſius hominis ſtatũ
& rerum omnium, poſt peccatum. Qui ho-
mo: vt creatura perpetua, & eſſe perpetui,
ad imaginẽ eſſe creatoris ſui, qui ſolus eſt,
creata: ſe in hoc ſtatu conſeruando, perpe-
tuò ſuppleturus erat, ipſi non eſſe aliarum
rerum creatarũ tranſitoriarum, & fictionis
earum hac in parte, eſſe et veritati creato-
ris ſui Dei contradicẽs: vt imago ipſius eſ-
ſe æterni Dei, & ſeipsum, & omnes alias
res creatas, vniuerſaliter offerendo: non
eſſe èarum ſimul euacuando: propter quẽ
ſinẽ ipſi ſubiectæ: et in ipso incluſæ, et per-
petuatæ fuerunt: (ſicut ſcriptum eſt: *Et dedit*
Sap. 10. *virtutem continendi omnia.*) Cadendo: factũ eſt
nihil: & ipse homo, & reliquum om-
ne, ipſi ſubiectum, & in ipſo incluſum. Quo
modo? Iam id dicit: *Sine ipſo.* Quia in ſua
inobedientia, ipſi vitæ Deo terga verten-
do, mortalis factus, et dono iuſtitiæ ori-
ginalis priuatus eſt. Veritatis & lucis te-
ſtimonium, iuſto Dei iudicio, in peccato-
rum tenebris manifeſtatæ, & in puncto
illo offendenti, in pœnam & confuſionem
ipſius peccatoris diffidentis. ſicut dicit: *Et
lux in tenebris lucet.* Et conformiter, vt pecca-
tum conſummatum fuit: *Et aperti ſunt oculi* Gen. 3.
amborum. Et creator: *Quis enim indicauit tibi,
quod nudus eſſes, niſi quòd ex ligno, de quo præcepe-
ram tibi ne comederes, comediſti? Sed tenebræ eam
non comprehenderunt:* ſicut fraudulenter, eis
dæmonium promiſit, dicendo: *Eritis ſicut dij,
ſcientes bonum & malum*: quod è contrario
ſucceſſit. Scientes bonum: Perdentes bo-
num, & acquirentes malũ: Peccatori ocu-
los aperiri: & ipſi lumẽ lucis ſuperioris, in
peccati tenebris lucêre: eſt ipſummet ani-
maduertere iuſtũ Dei iudicium, confusè, in
illo puncto quo eum offendit, ipsũ bonum
perditum: & malum acquiſitum. ſicut vul-
gò prouerbio dicitur: Bonum, niſi cum per
ditur, non agnoſcitur. Vbi, ipſius peccati
tenebræ, ipsam lucem non comprehende-
runt: imò ipſæ tenebræ ab ipsa æterni pa-
tris luce, filio ſuo, comprehenſæ fuerunt:
qui, cum lux eſſet, de ipſa luce & propria
patris cognitione, generata: ſolus ipſe in-
tegrè ipſas peccati tenebras, & offenſam
Deo factam, comprehendere poterat: &
per ſeipſum, in iuſta ipſius ponderatione,
ſatisfacere. Et conſequenter: *Et tenebræ eam
non comprehenderunt:* cum homo huius rei ca-
pax non eſſet, ante & poſt peccatum: niſi ad
ſe in ſuo perdurabilis vitę ſtatu conſeruan
dum, mediante ipſa luce: quæ, per medium
obſeruationis præcepti, obediendo, illi cõ-
municata erat: quod illud eſt, quod Spiri-
tus ſanctus hac in clauſula vult dicere, in-
cipiendo: *Quod factum eſt, in ipſo vita erat, & vi-
ta erat lux hominum. Quod factum eſt, in ipſo vita*

erat.(id eſt, res omnis in Chriſto, Vita erat: tam rerum vſus, generaliter ipſi homini ante peccatum conceſſarum: quàm ipſe vetitus fructus ſcientiæ boni, et mali, ante et poſt peccatum: in ipſo Vita erat. Ante peccatum: quia ipſæ res, et ipſe fructus, in humilis obedientiæ occaſionē vetitus: in ipſo vita erat homini: Id eſt, in merito ſuo, obedienti. Poſt peccatum: omnia reſtaurante, et ipsum fructum vetitum, cum ipſius exemplaris ponderationis effectu, in Arbore crucis comedente: In ipso vita erat. In ipſo: id eſt, et lethalis fructus, ipſi ſoli reſeruatus, integrè ipſi mortali culpæ ſatisfacienti: et ipſi: is crucis exemplum, ex parte noſtra poſſibile noſtrum facientes: ipse noſtram impoſſibilitatem ſupplēdo: *In ipſo vita erat.* Sequitur dicens: *Et vita erat lux hominum.* Id eſt, claré hac in conſequentia dicendo. Quod factum eſt. Id eſt, Hoc quod in Adamo peccatore factum eſt, & tota generatione humana, in ipſo peccante, mortem patiendi, pro eo quòd fructum vetitum comederit: In ipso vita erat. Id eſt, ipſe iuſtus, ipſius ſtirpis Adami inquantum homo mortem patiendo: vita erat homini. Et conſequenter: Quod factū eſt, (id eſt, in Chriſto) ipsam vitam è contrario reſuſcitandi, fructum vetitū comedente, ſe cū homine communicante, mortalem faciente, et moriente: hæc vita, nō ſolùm eſt vita, hominem de morte ęterna liberans: ſed eſt ſimul lux vniuerſalis omnibus hominibus, (ſicut dicit: Et vita erat lux hominum) vt per hanc crucis viam, & vnuſquiſque ſecundùm ſuas vires, pro peccatis patiendo, ipſa luce & exemplo vtendo, ipſam vitam cū Chriſto conſequeretur: quia ipſe vita & lux ſimul eſt. Res diſtinctę ſunt, Vita, & lux, quòd ſpiritus ſanctus nobis in Chriſto proponit: vtraque nobis neceſſaria, vt ipsâ vitam, & æternam redemptionem conſequi poſſimus, quæ vita in Chriſto moriendo, ſibiipſi non dat vitam: cum ſit per naturam inquantum Deus ipſamet vita. Et conſequenter, ipſa lux & pœ[illegible] exemplum in Chriſto: ſibiipſi non dat lucem, cum ſit per naturam inquantum homo, conceptus de ſpiritu ſancto, ipſamet innocentia: Dat vniuerſalis exempli lucem hominibus peccatoribus in Adamo, per hanc patiendi viam ad vitam ambulandi: in pœnitentia operantibus: & hac in veritate permanentibus: liberos eſſe de abſcondito mortali laqueo mendacij dæmonij: ac ipso primo homini cenſo dum dixit: *Nequaquam morte moriemini:* G. n. 3 in quem diffidenter incidit, magis ipſi mendacio, quàm eidem veritati Deo creatori credendo: quæ, hoc in myſterio dicit: *Ego ſum via, & veritas & vita.* de qua via antea dicit: *Et quò ego vado ſcitis: & viam ſcitis.* Ioan. 14
Viam ſcitis: per exemplum & præcurſoris ſui prædicationem. *Hic venit in teſtimonium:* (dicit Spiritus ſanctus) *vt teſtimonium perhiberet de lumine: vt omnes crederent per illum. Hic venit in teſtimonium: non vt lux, quia non erat ille lux: ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine.* Quo modo? In pœnitentia operando. & cum iuſtus eſſet, hanc veritatem affirmando: Quod nullus extra hanc viam ſaluus eſſe poteſt. Et ideò concludendo dicit: *Vt omnes crederent per illum.* Igitur: per Chriſtum credendum non eſt: quòd ipſe ſic pro peccatis ſatisfecit, quòd nihil ex noſtra parte facere oportet? Minimè: hic enim error notus eſt. Quia hoc modo per Chriſtum credere eſt in Chriſtum non credere: quaſi ipſe & præcurſor ſuus eodem in gradu ſint: vniuerſale pœnitentiæ exemplum in Ioanne, vt homine puro, & neceſſariū pati pro peccatis, euacuando. Hic venit in teſtimonium: non Chriſtus hac in parte: eſſe Deū ſimul euacuando: quod eſt in Chriſtum non credere: qui, vt Deus & homo ſimul Pſal. 73
Operatus eſt ſalutem in medio terræ: aliud antea teſtimonium purum hominem mittendo, & conueniens homini pœnitentiæ exemplum, *Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius,* (vt dicit) *vt omnes crederent per illum.* Quo modo? In pœnitentia operando: *in re-* Luc. 1
miſſionem peccatorum eorum. De quo præcurſore

[*Eſa 40.*] ſore, & prædicatione eius ſcriptum erat:
Vox clamantis in deſerto: Parate Viam Domini,
rectas facite ſemitas Dei noſtri. Viam: inquan-
tum ad Chriſtum: quæ ſola eſt ad nos ve-
niendi: id eſt, ipſa operans pœnitentia ex
parte noſtra. Semitas: variæ viæ arctæ, ipſi-
us operantis pœnitentiæ, quòd vnusquiſ-
que ſibi, ſecundùm poſſe ſuum eligere po-
[*Mat. 25.*] teſt: ſicut dicit: *Secundùm propriam virtutem:*
& non ipſi luci & veritati Chriſto contra-
[*Matt. 7.*] dicens, qui cum in generali dixiſſet: *Omnia*
ergo quæcunque vultis, vt faciant vobis homines:
ita & vos facite illis. Hæc eſt lex & prophetæ: ad
particulare ipſius operantis pœniten-
tiæ veniendo, conſecutiuè dicit. *Intrate per*
anguſtam portam: quia lata porta, & ſpatioſa via
eſt quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui in-
trant per eam. Quam anguſta porta & arcta via eſt
quæ ducit ad vitam: & pauci ſunt qui inueniunt eam.
Vbi ipſe præcurſor conformiter, Chriſtum
indice monſtrat, & dicit: *Ecce Agnus Dei, ecce*
qui tollit peccata mūdi. Igitur, ſi hic Agnꝰ Chri-
ſtus, quem tu hominibus demonſtras, tol-
lit in vniuerſali omnia peccata mundi:
quid proſunt pœnitentiæ opere quæ facis:
& ſimilia patiendi documenta, quæ nobis
in vniuerſali donas? Verè Agnus Chriſtus
Dei filius tollit peccata mundi: ſed eo mo-
do, quo à me prædicatus & demonſtratus
eſt. Quo modo? In operantis pœnitentiæ
vita: ſicut digitus Dei Spiritus ſanctus, ſig-
nanter, nobis pro noſtro documento de-
[*Matt. 3.*] monſtrat & depingit, dicendo. *Ipſe Ioannes*
habebat veſtimentum de pilis camelorum, & zonam
pelliceam circa lumbos ſuos: eſca autem eius erat, lo-
[*Ioan 1.*] *cuſtæ & mel ſylueſtre. Non erat ille lux: ſed vt te-*
ſtimonium perhiberet de lumine: Erat lux vera
quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc
mundum. Et conforme huic, alio in loco:
Fons ſapientiæ verbum Dei in excelſis, & ingreſſus
[*Eccl. 1.*] *illius mandata æterna.* Erat lux vera. Igitur, A-
[*Mat. 5.*] poſtoli, quibus dicit Dominus, Vos eſtis
lux mundi: non ſunt lux vera? Verè Apo-
ſtoli, inquātum ad eorum prędicationem,
cum (vt eſt) euangelica eſſet: & inquantum
ad eorum vitam, cū ſicut illa præcurſoris,
exemplaris pœnitentiæ eſſet, vera lux
mundi ſunt: qua in ratione, à Domino lux
mundi nominātur: ſed inquantum quòd i-
pſa lux ab ipſiſmet non eſt originata, niſi
à Chriſto: propter quod ad ipſum ſolū hoc
lucis mundi nomen pertinet: (*Ego ſum lux* [*Ioan. 8.*]
mundi: ipſe dicit) vera lux non ſunt: id eſt,
originalis lux: qui hoc in ordine ſub ipſa-
met regula comprehendendi ſunt, quam
nobis Spiritus ſanctus de præcurſore do-
nat, dicendo: *Non erat ille lux*: quia, *Fons ſapi-*
entiæ verbū Dei in excelſis. Et ſic, conformiter
huic, cum de Chriſto dixiſſet: *Erat lux vera:*
concludit dicendo: *Quæ illuminat omnem homi-*
nem venientem in hunc mundum. Quod ipſius [*Eccl. 1.*]
Dei proprium eſt. Sicut per Salomonem:
Et effudit illam ſuper omnia opera ſua, & ſuper [*Ioan. 1.*]
omnem carnem ſecundùm datum ſuum, & præbuit
illam diligentibus ſe. Erat lux vera, quæ illuminat
omnem hominem venientem in hunc mundum. Ve-
nientem: inquantum ad animam: partem
pro toto accipiendo. Quæ illuminat:
Id eſt, tam ante, quàm poſt ſuam incarnati-
onem. Sicut inquantum ad primum dicit:
Fons ſapientiæ verbum Dei in excelſis. & inquan-
tum ad ſecundum: *Et ingreſſus illius mandata æ-*
terna. In mundo erat, & mundus per ipſum factus
eſt, & mundus eum non cognouit. In mundo erat:
Hoc dicit, inquantum homo, poſt ſuam in-
carnationem: quia inquantum Deus: vbi-
que eſt. Et mundus per ipſum factus eſt, &
mundus eum non cognouit. Id eſt, huma-
nam ingratitudinem, erga tantum redem-
ptorem Deum & hominem denotando. ſi-
cut dicit, Per ipſum. Id eſt, diſtinctè, & in-
quantum Deus, & inquantum homo, ab æ-
terno, ab ipſo generato Verbo & æterno
ſacerdote, effectum manifeſtationis in car-
ne, ſe incarnando, hominem faciendo, &
in hominis redemptione moriendo, liberè
& voluntariè acceptans, & offerēs, vt ſi iā
effectus eſſet. & hac in ratione, Et mundus
per ipſum factus eſt: ſine quo nihil
effectum eſſet. A Spiritu ſancto declaratum

Heb. 2. dicente: *Decebat enim eum propter quem omnia, et per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, authorem ſalutis eorum, per paſſiones conſummare.* &c. Eum propter quem omnia. Id eſt, vtrunque verbum, diuinum, & humanum in Chriſto, vt dictum eſt, comprehendendo. *In propria venit: & ſui eum non receperunt.* &c. In propria venit. In eo enim quod omnia ei ſubiecit: (per Apoſtolum) nihil Heb. 2. dimiſit non ſubiectum ei. Et ſui eum non receperunt: id eſt, ſicut ſi per maiorem exaggerationem diceret: Non ſolùm mūdus eum non recepit, qui (vt dicit) eum nō cognouit: ſed illi populi ſui electi, qui maiore cum ratione eum cognoſcere, & recipere debebant: eū non receperunt. Et quia ipse Populus, figuratiuè electus erat, pro eo quòd, tam ipſius, quàm populi gentilis ſaluandi erant: quod ipſe Deus ab æterno ſciebat, quòd in ipſo Verbo & ſuæ voluntariæ obedientiæ merito, voluntariè obediendo, ipsam ſalutem recepturus erat: ſubiungit dicendo: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius.* &c. Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri. Quomodo? Eum recipientes. Quia, cum verum ſit, quòd in liberi arbitrij dono ſe creator ſuus Deus homini donauit: benè ipso libero arbitrio vtenti in eum recipiendo, ſimul ipſa poteſtate vtitur, ſecum ipso filium Dei faciendo: quæ poteſtas cum propria Dei ſit, euidenter apparet, Deum ſe in libero arbitrio homini donaſſe, Spiritu ſancto dicente: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius.* His qui credunt in nomine eius. Et hoc, in maiore huius veritatis declaratione: quia, non credendo, benè ipso libero arbitrio non vtitur: & conſequenter per talem causam ipsa poteſtate & gratia Dei non vtitur, in ipſo libero arbitrio vniuerſaliter homini donato, vt ſe filium ſuum facere poſſit. quia hoc pactum eſt & conditio: Credere, ſicut dicit: His qui credunt in nomine eius. Et ipsa lex: *Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit.* Vbi, per Mar. 16. diffidentiam, primus homo Adam: ex filio Dei, inquantum ad ipſum creatorem, ſicut creatus, electus: filius iræ, cum tota ſua humana generatione factus eſt. Diaboli primogenitus: cum primus filius ſuus eſſet, à primo ſuo tentationis conceptu, partus: efficienter in ipsa humana natura conſummatæ. ſicut primum adulterium, ab ipſa Dei ſponſa commiſſum: propter quod, talem ob cauſam, in ipſius prærogatiuæ effectu, tam impedita, quàm ab ipso iuſto Deo vniuerſaliter reprobata fuit: donec ipſe ſaluator in mundum venit. qui, incarnatus, & paſſus: de nouo inquantum ad ipſum Deum, vniuersaliter electa fuit. & nouiter, peccati impedimento ablato, Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, (id eſt, cum eodem primo pacto ipse verus paradiſus, obediendo, & operando. ſicut dicit: *Vt operaretur, & cuſtodiret illum*) his qui credunt in nomine eius. *Qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt.* et cætera. Id eſt, non ex hac Adami generatione in generali: neque ex vniuſcuiusque particulari: ſecundùm carnem: Sed ex Deo nati ſunt. Id eſt, ſecundùm ſpiritum, & ſpiritualem in ipso Chriſto regenerationem. Sicut Spiritus ſanctus nos per Apoſtolum docet dicendo: *Cum autem benignitas & humanitas apparuit ſaluatoris noſtri Dei: non ex operibus iuſtitiæ quæ fecimus nos, ſed ſecundùm ſuam miſericordiam ſaluos nos fecit per lauacrum regenerationis & renouationis ſpiritus ſancti, quem effudit in nos abundè per Ieſum Chriſtum ſaluatorem noſtrum: vt iuſtificati gratia ipſius: heredes ſimus ſecundùm ſpem, vitæ æternæ.* Tit. 3. Si operibus iuſtitiæ: vt dicit: quare non ex operibus iuſtitiæ? Quia, ſi operibus iuſtitiæ, inquantū ad immutabilē Deum, & ſuijpſius in libero arbitrio donationem: inquantum ad mutabilem hominem, & mortis ſpiritualis peccati impedimentum: non ad vitam præteritam opera

ope

operata fuerunt. Vnde, per miſericordiam & gratiam. Sed remoto peccati impedimẽto:(hæretici intelligite) per gratiam & iuſtitiam ſimul (ſicut dicit, Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri) præteritis & futuris operibus ad vitæ æternæ fructum valorem dando. *Et verbum caro factum eſt: & habitauit in nobis.* (*Et vidimus gloriã eius, gloriam quaſi vnigeniti, à patre*) *plenum gratiæ & veritatis.* Et verbũ caro factum eſt. Sed ſine humano ſemine.

Luc. 8. Semen eſt verbum Dei. Ideſt, à principio in Adamo non ſolùm inquantum ad creatũ elementale, ſed principaliter inquautum ad increatum attributale, Semẽ eſt verbum Dei: per communicatam potentiam, ſapiẽtiam, &c. rectè operando, ipſum ineffabile nomen, & eſſe ipſius creatoris pronunciãter manifeſtando. Res diſtinctæ ſunt, verbum, & ipſius verbi pronunciatio & intelligentia. In principio manifeſtationis extra, Deus elementale verbum creando, ex qua materia, res omnis viſibilis & palpabilis formata fuit: & in vnaquaq; ipſarũ, ratione ipſarũ quatuor literarũ elemẽtaliũ, & ſignificationis elemẽtorũ, virtualiter inclusorũ, ſuũ ineffabile nomen, vt dictũ eſt: vniuerſaliter ſcriptum: erat verbum: ſed non ipſius verbi pronunciatio & intelligẽtia. Quia, ſi In principio erat verbum, inquantum ad attributale verbum, creando: verbum erat apud Deum, ideſt, ipſum increatum attributale, & Deus erat verbum, ideſt, generatum, Dei filius, in pronunciatione & totali intelligentia ipſius verbi intra, & non extra: & ſimiliter mundus, ex ipſo elementali verbo formatus, in intelligentia ſua mutus erat: donec homo ſexto die, in eſſe rationali, & ætate perfecta, ex ipſis quatuor elementis formatus fuit: vnde, in illo puncto quo ipſum verbum fuit rationabiliter caro factum, mundus in Adamo locutus eſt: cum ipſius verbi intelligentia, & myſteriorum, in rebus creatis abſconditorum, eſſe creatoris potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, in ipſis quatuor elementis & verbo ſignificatum, manifeſtando. & hoc, quia Semen eſt verbum Dei. Ideſt, ipſum eſſe & ſemen æternitatis Dei, homini per participationẽ communicatum: omnia, (ſicut dicit, *Et dedit illi virtutem continendi omnia*) potentiam, *Sap. 10.* ſapientiam, iuſtitiam, & bonitatem infinitam, continens. quia, æternitas non eſt Dei ſemen & origo: ſed Deus ſemen & origo æternitatis eſt: & ipſius potentiæ, ſapiẽtiæ, & cætera. ipſi Deo, & non æternitati, attributæ: quæ, & ſapientiam, & ignorantiam ſimul complectitur: & in Deo, ignorantia eſſe non poteſt. Quare in Deo ignorantia eſſe non poteſt? Quia eſſe Dei, non ab ipſa æternitate, quaſi ſemen, ſed ipſa æternitas, ab ipſo Deo, origine & vniuerſali rerum omnium ſemine, originata eſt. Vnde dicendo: Et dedit illi virtutem continendi omnia: in ipſius eſſe æternitatis communicatione, intelligitur, non in proprio eſſe æterno, & æternitatis ſemine, filio, generanter communicato: ſed in vitæ humanæ perpetuitate conſiſtente: per quam virtualem viam, quaſi originale ſemen in homine, in ipſius creatoris obedientia permanente, ipſa potentia, ſapientia, &c. ſimul cum ipſa vita, ei communicata erat: vnde, non permanendo, & ignorantia ſubintrando, ipſa vitæ perpetuitas, ſimul cum ipſis donis potentiæ & ſapiẽtiæ, euacuata fuit. & hoc, quia Semen eſt verbum Dei: à principio, non ſecus viam, vitæ tranſitoriæ, ſed perpetuæ: neque ſuper cordis duritiei petram, & concupiſcentiarum humanarum ſpinas, ſimul multa malitia comitatas: ſed in terram bonam, vt dicit, & tenerum pectus & innocẽtem ſpiritum, ab ipſo Deo in manifeſtatione ſua extra ſeminatum: & ab ipſo homine, per ſuperbiam & diffidentiam, non permanenter receptũ: ideoq; ille morti, & ignorãtiæ & malitiæ tenebris, ſua culpa ſubiectus fuit: & conſequenter, ad omnem dignam laudem & ſacrificium, perpetuò mutus: donec figuratum ſemen, diuinum verbum

Apoc.21. *Dei cum hominibus*: (per eundem) *& habitabit cum eis*. Primam in Adamo habitationem per innocentiam, & præſentem in Chriſto per gratiam, (ſicut dicit, Tabernaculum Dei, de particulari corporali ipſius Dei & hominis loquẽdo) & futurã per gloriam, cõprehẽdẽdo. Sicut ſignificat dicẽdo: *Et abſterget Deus omnẽ lacrymam ab oculis eorum: & mors vltra non erit*. &cæt. & hac in ratione, Et habitauit in nobis, *Plenum gratiæ & veritatis*. Plenum gratiæ & veritatis. Ideſt: Plenum gratiæ: reſpectu ipſius humanæ naturæ reſuſcitatæ: vſque tunc ipſius plenitudinis incapaci, in ipſa vnione cũ ipſo verbo Dei filio, ipſi communicatæ. Et conſe-

Pſal.115. quẽter: Et veritatis. Quia vſque tunc *Omnis homo mendax*. Et ſicut ipſum verbum, per peccati diſcordiam, ipſa gratia & vita euacuatum, ipſum ineff.bile nomen non proferens: tunc, per perfectam concordantiã in ipſo verbo, vita & veritate Dei filio, in ipſam gratiæ & gloriæ plenitudinẽ, ſecundùm ſuam capacitatẽ, reſtitutæ: proferens. Et ſimul cum ipſo verbo & æterno ſacerdote, in perfectæ obedientiæ regno, ſacrificans. Res, tanto Deo ſapientiæ, potentiæ, iuſtitiæ, & miſericordiæ infinitę, conueniens. *Et vidimus gloriam eius gloriam quaſi vnigeniti, à patre*. Quaſi dicat: De hoc, iam multo antea teſtimonium in ipſo Chriſto videmus: tam in ſtupendis eius miraculis, quàm in glorioſa eius reſurrectione, apparente, & ſæpe nobiſcum tractante, per quadraginta dierum ſpatium: hanc vniuerſalem reſurrectionem & aſcenſionem noſtrã cum ipſo in cœlo in vita triũphãte, ſignificantium, poſt quadraginta dies pręſentis huius ſeculi peregrinationis in vita militãte: in laborioſa quadraginta annorũ per deſertũ, populi ſui electi, vſque ad deſideratæ terræ promiſſionis ingreſſum, figuratæ. per quã pœnitentialem viam ſolũ, in veram & deſiderabilem cœleſtem intrandum eſt, ad gloriam & vitam æternam reſurgendo. Et tunc (vt dictum eſt) integrè exaltatum erit excelſum & ineffabile nomẽ ipſius filij Dei, & filij hominis, Tetragrammaton, quod apud Hebræos eſt, Iehoua. Nomen quod quatuor literis conſtat, quæ ſunt ipſa quatuor elementa, ex quibus ipſa humana natura, in Deum aſſumpta, compoſita eſt. de quibus profundis myſterijs, hi tres prophetæ: Ezechiel, Eſaias, & Ioannes, tractantes: multa, vt dictum eſt, profundè & myſterioſè ſcripſerunt.

TRACTATVS,

IN QVO EX SACRA SCRIPTURA latè oſtenditur, admodum probabile eſſe, quòd natura humana ad ſuæ regenerationis in gloria terminum euecta parem cum angelica habebit electorum numerum.

CVm aliqua ex parte, Aeterne & excelſe Deus noſter, de redemptionis humanæ opere, & incõprehẽſibilib. myſterijs eius tractatum ſit, quæ quidem in Pſalmo centeſimo nono, per Dauidem & alios prophetas prædicta ſunt, effecta verò per ęternum filium tuum Ieſum Chriſtum, Dominum & ſaluatorem noſtrum, & completa in ipſo, homine facto, moriente, & poſt mortem reſurgente: ſicut & in nobis vltimò die vniuerſalis reſurrectionis & regenerationis in gloria, per meritum ipſius credimus & expectamus, totaliter complẽda fore: Iuſtum & conueniens eſt, Pater, & excelſe Deus noſter, vt pro tanti redemptoris Dei gloria & honore, & tam copioſæ redemptionis claritate, in concluſione & fine huius libelli tuę ſanctiſſimæ lucis in illa parte, quæ de tua diuina manu ſecundũ ſacrã ſcripturã gratioſè miniſtrata fuit, declaretur id quod in ipſis, pfundis myſterijs, pfũdè & myſterioſè in ſacræ ſcripturæ libris, incluſũ eſt, nimirũ Quod natura humana, ad ſuæ

ciens: ſufficienter pro homine ſupplẽdo, vt integra cognitio, in integra propria Patris cõprehenſibilitate generata, & omnibus tribus perſonis cõmunis, defectui integræ exaggerationis culpæ ſuæ, & defectus operandi (quãtis neceſſarij) in pœnitentia: vnum eſſe potentiæ, ſapientię, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, manifeſtãdo: vnum ſolum Deum viuum & verum. De quo cœleſti & æterno ſacerdote, ad terreſtris differentiã, & defectus ſui breuiter peccantis, propter
Gen. 16. quod creator dicit: *Pœnitet me feciſſe hominẽ.* Spiritus ſanctus dicit: *Iurauit Dominus, & non pœnitebit eũ, tu es ſacerdos in æternum*: quia iam, ſecundùm iuſtitiam diuinam iuratum & determinatum erat: & ſimiliter æternum à cœleſti & æterno ſacerdote, terreſtris lapſu præuiſo, acceptatũ: ſimul particularis creationis ſuæ impedimẽtũ, & vniuerſale rerũ omniũ, in ipſo homine incluſarũ, remouẽte. Secundũ ſuã miſericordiã, & veri Patris viſcera dicit: *Pœnitet me feciſſe hominẽ*: quaſi diceret: Nollem te feciſſe, vt te non caſtigarem. De qua manifeſtatione extra, Apoſtolus magna cũ exaggeratione tractãdo, ſic dicit: *Et manifeſtè magnum eſt pietatis ſacramentum, quod manifeſtatum eſt in carne, iuſtificatum eſt in Spiritu, apparuit angelis, prædicatum eſt gentibus, creditum eſt in mundo, aſſumptum eſt in gloria.* Quæ manifeſtatio Filij Dei in carne, per neceſſitatem teſtimonij ipſius eſſe Dei, non fuit. quia, à generantis Patris comprehenſibilitate, & generati Filij comprehenſione, naturaliter tertia perſona & ipſius eſſe Dei teſtimonium, etiam procedit: quòd eſt tàm diſtincta comprehenſibilitas paterna & filialis, quàm potẽtiſſimus amor Spiritus ſanctus, cũ perſonarum diſtinctione & eſſe potẽtiæ, ſapiẽtiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, à Patre, & à Filio: vitaliter & vnitiuè procedens. Ita, quòd Spiritus ſanctus, æterna Dei charitas, non eſt effectus, potentiæ, ſapientiæ, & cætera: Sed diſtincta & potentiſſima cauſa omnium effectuum diuinorum potentiæ, ſapientiæ, & cætera. in manifeſtatione extra: ipſi æterno amori, tertiæ perſonæ & teſtimonio ipſius eſſe Dei diſtinctè & particulariter attributorũ. Vnde Verbũ incarnatum: *Si ego teſtimonium perhibeo de me, teſtimonium meum non eſt verum.* Ioan. 5.
Alius eſt qui teſtimonium perhibet de me: & ſcio quia verum eſt teſtimonium eius quod perhibet de me. Si ego teſtimonium perhibeo de me, teſtimonium meum non eſt verum. Hoc, inquantum homo, & incapacitas humana in Chriſto, naturæ diuinæ. Sicut è contrario, inquantum Deus, alio in loco dicit: *Et ſi ego*
teſtimonium perhibeo de me ipſo, verum eſt teſti- Ioan. 8.
monium meum: (& dat rationem) *quia ſcio* Ioa. 5.
vnde veni, & quò vado. Dicit: ad primum locum redeundo: *Alius eſt qui teſtimonium perhibet de me: & ſcio quia verum eſt teſtimonium eius, quod perhibet de me.* & cætera. Alius eſt. Hic eſt Spiritus ſanctus. Alius: inquantum ad perſonarum diſtinctionem. Antea dicit: *Et qui miſit me Pater, ipſe teſtimonium perhibuit de me, neque vocem eius vnquam audiſtis, neque ſpeciem eius vidiſtis: & verbum eius non habetis in vobis manens: quia quem miſit ille, huic vos non creditis.* & cætera. Vocem eius: ideſt, Spiritum ſanctum. Speciem eius: ideſt, Patrem: ſuæ propriæ ſubſtantiæ imaginem & figuram: in generato Filio, realiter apparẽtẽ: & per ipſum, in ſeipſo viſã, & totaliter cõprehenſam. *Et Verbum eius nõ habetis in vobis manens*: hoc ipſemet Filius eſt. in cuius declarationẽ cõcludit dicẽdo: *quia quẽ miſit ille, huic vos nõ creditis.* Ita, quòd Spiritus ſanctus vox eſt, quæ in particulari, & generali omnibus creatis in rebus nos affirmatiuè docet quid ſit Deus: & quomodo trinus in perſonis, & vnus in
eſſentia ſit. Quãdo Dominus baptizatus fuit: *Et ecce aperti ſunt ei cæli: & vidit Spiritum Dei* Mat. 3.
deſcendentem ſicut columbam, & venientem ſuper eum: Et ecce vox de cælis dicens: Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi complacui. & cætera. Spiritum Dei ſicut columbam: teſtificanter, Spiritus ſanctus, per naturalem co-

lumbæ ſimplicitatem, in illa forma appa rendo, baptizati & teſtificati Chriſti inno cẽtiã, ſignificando. Quãdo, præſentibus, Pe tro, Iacobo, & Ioanne, ſe trãsfiguravit: *Ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi benè complacui: ipſum audite.* quæ vox & decla ratio de cœlo lapſa, vt nos quod ille Dei filius erat edoceret, & vt eum audiremus, Spiritus ſanctus eſt: cui tertiæ perſonæ, per rationes allegatas, omnes diuinæ reuelationes, & omnes diuinorum operum effectus, per filium facti attribuuntur. Vnde Apoſtolus: quo ad effectus: *Si enim ſanguis hircorum,* & cætera. *quanto magis ſanguis Chriſti, qui per Spiritum ſanctum ſemetipſum obtulit immaculatum Deo.* & cætera. Per Spiritum ſanctum. Ideſt, per Spiritus ſancti effectum: & ſic intelligendum eſt dicendo: *Qui conceptus eſt de Spiritu ſancto.* Ideſt, per Spiritus ſancti virtutẽ. & ſimiliter omnes ipſius gratiæ & redemptionis effectus, in omni pia & fideli humana operatione, vſque ad mortem voluntariè in martyrio patiẽdam, in teſtimonialem ipſius veræ vitæ Dei, cõfeſſionem, Spiritui ſancto attributi ſunt: & per ipſum teſtificanter effecti. Sicut per eundem: *Quia charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum qui datus eſt nobis.* Ideſt, vt reciprocus amor, teſtificanter intra, & efficienter extra, à Patre, & à Filio procedens. Quod attinet ad diuinas reuelationes, Apoſtolorum princeps dicit, à prophetis incipiendo: *De qua ſalute exquiſierunt, atque ſcrutati ſunt prophetæ, qui de futura in vobis gratia prophetauerunt, ſcrutantes in quod vel quale tempus ſignificaret in eis Spiritus Chriſti: præuuncians eas quæ in Chriſto ſunt paſſiones & poſteriores glorias: quibus reuelatum eſt, quia non ſibimetipſis, vobis autem miniſtrabant ea quæ nunc nunciata ſunt vobis per eos qui euangelizauerunt vobis, Spiritu ſancto miſſo de cælo, in quem deſiderant angeli proſpicere.* Ideſt, Non per angelorum diſpoſitionem: imò per illum Spiritum ſanctum, à quo angeli ſuarum petitionum & myſteriorum, ipſis ſæpè abſconditorum, reſponſa habere deſiderant. *In quem deſiderant angeli proſpicere.* Ideſt, multum à longè, ſecundùm Dei ſublimitatem & altitudinem, cognoſcere & intelligere, quæ in illis rebus diuina ſua voluntas ſit, vt eam efficiant.

Mat. 17. Heb. 9. Rom. 5. 1 Pet. 1.

Ad effectus redeundo: dicit Dominus: *Si in digito Dei eijcio dæmonia: profectò peruenit in vos regnum Dei*: Hæc propoſitio, cum prima, ſub eodem ſenſu eſt. Prima dicit: *Omne regnum in ſe diuiſum deſolabitur.* Vbi eſt diuiſio? Vbi non eſt charitas. *Charitatem habete,* (ipſa charitas dicit) *quod eſt vinculum perfectionis. Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti?* (alio in loco) *Tribulatio? an anguſtia? an fames?* & cæt. Et ſic admirabiliter Dominus, in primæ propoſitionis conſequentia, concludit dicendo: *Porrò ſi in digito Dei eijcio dæmonia: profectò peruenit in vos regnum Dei. In digito Dei*: Ideſt, in potentiſſimo amore & efficiente virtute charitatis Dei Spiritus ſancti: à Patre, & à Filio procedentis. qui, in talibus charitatis effectibus, ipſi attributis, quaſi indicans digitus, quod Deus eſt docet: potentia, ſuper omnem potentiam. Vnde adiungit dicendo: *Cum fortis armatus.* & cætera. & ſecundùm hunc effectum, omnes alij viſibiles & inuiſibiles Dei effectus, Spiritui ſancto (vt dictum eſt) attributi, conſiderari poſſunt. Quando natura angelica creata fuit, & ei propoſitum, quòd ſi creatorem ſuum videre volebat: neceſſarium erat, quòd ſe humiliando, prius acceptaret & pro grato haberet, & alij inferiori naturæ ſeruire, & eã adoraret ſed à creatore aſſumptam, & ſublimatam: quia talis Dei voluntas erat: ſuperbus verò angelus draco, cum alijs angelis ſuis ſequacibus non obediens, eodem in puncto ab altera humili parte, & principe Michaele, (Ideſt, Quis vt Deus?) in terram eſt præcipitatus

Luc. 11. Col. 3. Rom. 8.

pitatus: cum humilitatis & obedientiæ ef-
fectibus, in Christi perſona contra præliā-
te & reſpondente.& hoc,in digito, virtu-
te,& Spiritus ſancti potentia,per quem ip-
ſum propoſitum incarnationis Verbi my-
ſterium,efficiendum erat:ipſe Christus, ſi-
Mat. 17. cut in terra hominibus, humana voce, *Hic
eſt filius meus dilectus*:ſic humilibus angelis in
cœlo, per diuinam reuelationem teſtificā
Luc. 11. do: tunc, *Erat Ieſus eijciens dæmonium: & il-
lud erat mutum. Et cum eieciſſet dæmonium, locu
tus eſt mutus: & admiratæ ſunt turbæ.* Quia in
ipſo liberæ propoſitionis puncto, & co-
gitatæ deliberationis, cœlum mutum fa-
ctum fuit, vniuerſaliter debita creatoris
laude ceſſante: & tanto magis in non obe-
diente parte: quæ victa, & eiecta: locu-
tus eſt mutus:& admiratæ ſunt turbæ.Locu
tum eſt cœlum, ad conſuetam ſuam lau
dem redeundo, cum vniuerſali angelica-
rum turbarum admiratione, electarum,
& reprobatarum: in hoc primo Dei iu-
dicio, pars in æternum electa: & pars
punita & caſtigata fuit. Quando Deus
mundum, & omnia creauit: cœlos, &
terram, & omne quod hoc ambitu con-
tinetur: in vnaquaque re euidentem ele-
mentorum contrarietatem euacuando, ex
qua materia, res omnis formata fuit:&
hoc in incarnationis Verbi teſtimonium,
& meritum: tunc, *Erat Ieſus eijciens
dæmonium: & illud erat mutum.* Quia, ho-
minem ad imaginem & ſimilitudinem ſu-
am formando,in quo minore mundo om-
nia contenta erāt:ratione irrationalis par-
tis corporalis, & dum rationali ſpirituali
vnita non fuit, omnem ipſam elementorū
contrarietatem, carnis, & ſpiritus ſimul e-
uacuando: & illud erat mutum: ſed ani-
Gen. 2. mæ vnitus, ſicut dicit: *Et inſpirauit in fa-
ciem eius ſpiraculum vitæ, & factus eſt homo in
animam viuentem: locutus eſt mutus:* mundus
in homine locutus eſt, cum vniuerſali
intelligentia ſua: & ipſe primus ſacerdos
in terra,& verbum caro factum, & cor-
reſpondens æterni ſacerdotis in cœlo, te-
ſtimonium, & myſterij ſuæ incarnationis,
cum cœleſtium, & infernalium turbarum
admiratione, ſacrificanter eſſe ipſius Dei
potentiæ, ſapientiæ, iuſtitiæ, & boni-
tatis infinitæ pronunciando. etiam à Spi-
ritu ſancto effectum: & teſtificatum, di-
cente: *Et inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vi-
tæ, & factus eſt homo in animam viuentem.* Vn-
de conformiter: *Et in Spiritum ſanctum Domi-
num & viuificantem*, (canit Eccleſia) *qui
ex Patre Filioque procedit.* Et hoc in ordine, re-
liquum omne redemptionis humanæ ope-
ris, conſiderari poteſt. Quia cùm homo
in breui dæmonis opera peccando, verè
cœcus & mutus in digna creatoris laude
redditus eſſet: ſine dubio quando creator
ſuus in mundum venit ad eum illuminan-
dum & per gratiam redimendum: *Erat Ie-
ſus eijciens dæmonium: & illud erat mutum.*
Quando ad eum per gloriam regeneran-
dum veniet: ſimiliter, & maiori cum
perfectione quàm prius non erat ipsū Dei
templum reædificando:& ſimul ipſum dæ-
monium, ab vniuerſali ſuæ fidelis Eccleſiæ
corpore totaliter expellendo: *Erat Ieſus
eijciens dæmonium: & illud erat mutum.* & cæt.
Ideſt,ab vniuerſali ſilentio interruptæ vi-
tæ præſentis & laudis tēporalis moriēdo:
ad æternam laudem in gloria & vita æter-
na reſuſcitando. Beneficium & vltima vi-
ctoria,in vltimo crucis ſuæ & mortis præ-
lio,ab ipſo exactè acquiſita.tertia die reſu-
ſcitante. Principalis hominis finis:& tēpo
ris finalis plenitudo:ad ſaluatoris in mūdū
aduentū iam completi: ab ipſo æternitatis
Deo,pro ſeminis humani multiplicatione,
determinati: & nouiter propter multipli-
cationis electorū defectū,à peccato impe-
ditæ:vſq; ad alterū hūc ſecūdi ſui aduentus
terminū,accidētaliter prolongati. ab ipſo
ſaluatore ſignificatum,cùm morti ſuę pro-
pinquus eſſet,& dicendo: *Nunc iudicium eſt* Ioan. 12.
*mundi: nunc princeps huius mundi eijcietur foras.
Et ego ſi exaltatus fuero à terra*, (ideſt, in-

quantum ad præſentem & cauſantem ſuæ mortis effectum) *omnia traham ad meipſum*. Hoc, inquantum ad cauſatum futuræ vniuerſalis reſurrectionis effectum. *Omnia traham*. Ideſt, bonos, & malos: quia inquantum ad ipſum, pro omnibus venit: & pro omnibus eius redemptio ſufficiens fuit: in ipſa vniuerſali bonorum & malorum reſurrectione, teſtificatum: inquantum ad ipſam bonitatem infinitam, ſicut vniuerſaliter redēpti, in illo dicere, Omnia trahā, declaratum: vniuerſaliter electi. Effectus ipſius reciproci amoris & æternæ charitatis Spiritus ſancti, ipſa vniuerſalis creatio, redemptio, & reſurrectio: in omni re eſſe ipſius Dei, teſtificanter manifeſtantis. Quoniam *Spiritus Domini repleuit orbem terrarum*: (vt ſcriptum eſt) *& hoc quod continet omnia, ſcientiam habet vocis*. De quo, ipſa gratia mediante, aliquid ſequenti capitulo dicetur.

Sap. 1.

CAP. II.

Spiritus Domini repleuit orbem terrarum: & hoc quod continet omnia, ſcientiam habet vocis. & cætera. Duo diſtincti effectus, temporalis, & ſpiritualis, in hoc myſterioſo dicto conſiderandi ſunt: à Spiritu ſancto, in hominis beneficiū, duab' diſtinctis rebus, corpore, & anima conſiſtētis, effecti. Ideſt: Spiritus Domini repleuit orbē terrarum: quo ad temporale: Et hoc quod continet omnia, ſcientiam habet vocis: quo ad ſpirituale beneficium. Quia, (inquantum ad corporale) hominem de limo terræ & ex alijs elementis creando, quo ad corpus: & ei eſſe & rationalis vitæ ſpiritū donando: fuit ſimiliter dando eſſe & vitam omnibus alijs rebus, in ſuſtentationis ſuæ corporalis beneficiū, ex eadem materia creatis: & in ipſo mūdo minore humano, ſecūdùm ipſum rationalem vſum, eſſentialiter contentis. *Et hoc quod continet omnia*, (inquantum ad ſpirituale) *ſcientiam habet vocis*, Ideſt: ſicut totus hic cœlorum & terræ globus, continens omnia, in ipſa dictione, Hoc, intellectus, ſecundùm vniuſcuiuſque rei naturam, effectiuam virtutem habet, inquantū ad partem corporalem: ſic, ſecundùm ſuam particularē ſignificationē, & vniuerſalem rerū omnium, & intelligētiam ſuam, primo homini, pro ſua conſeruatione datā, Scientiā habet vocis: inquantum ad partem rationalem ſpiritualem. ſicut ſcriptum eſt: *Et dedit illi virtutem continendi omnia*: vtrunque beneficium comprehendendo. Scientia & diuina vox: ſed diſtincta. Sicut hæc cœlorum & terræ machina, duabus diſtinctis rebus conſiſtit: in quibus, vt dictum eſt, anima, & humanum corpus ſignificatum eſt. pars rationalis cœleſtis, inquantum ad rationalem naturam angelicam incluſam: ab irrationali terreſtri, quamuis exemplari, diſtinctam. *Et hoc quod continet omnia, ſcientiam habet vocis*. Ideſt, Vox concilij in cœlo: & vox exempli in terra. Vox concilij in cœlo, ſecundum diuinas determinationes: à Spiritu ſancto, immediatè homini, ſecundùm humanam diſpoſitionem, & per medium ſanctorum angelorum miniſtrata. Sicut per medium ſeptem aſſiſtentium angelorum, quaſi ſeptem accenſæ lampades, incarnationis Verbi myſterium, repræſentātium, ipſi naturæ angelicæ reuelata. Vox exēpli in terra. ab hebdomadalib. vniuerſalis creationis diebus incipiēdo: ipſum primū manifeſti creatoris in carne, myſterium ſignificātibus: omnia alia myſteria & exempla cōtinētib. Vnde propheta: *Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui*. Ideſt, à ſpirituali conſiderationis voce excitatus, illorū antiquorū & primorū hebdomadaliū vniuerſalis creationis dierū: mihi æterni anni, & eſſe æternitatis creatoris Dei, in mentem venerant. in ipſo hebdomadali circulo, (ſicut declaratum eſt) ſeptimo, & octauo ſimul teſtificatum. *Et annos æternos in mente habui*. Habui: ad differentiam, Cogitaui, vt primùm Pſa. 76.

primùm dicit:cùm viua & permanente fide æternum retinendo:in illo perpetuo& delicioſo per peccatum perdito, teſtificatum.cui primæ voci & particulari exemplo, (ſicut ipſe primus peccator Adam dicit:*Vocem tuam Domine audiui in paradiſo: & timui*) vniuerſalis exemplaris omnium aliarum caſtigationum, & particularium Dei iudiciorum,adiungitur:ab ipsa prima culpa originatarum:& vſque ad mundi finem continuatarum. ſed non omnes Spiritus ſancti voci reſpondent:per medium ſimilium exemplorum & iudiciorum, vniuerſaliter miniſtratæ. Vnde per Dauidem de obſtinato peccatore:*Auferuntur iudicia tua à facie eius, omnium inimicorum ſuorum dominabitur.*cum primùm dixiſſet:*Exacerbauit Dominum peccator, ſecundùm multitudinem iræ ſuæ non quæret. Non eſt Deus in conſpectu eius: inquinatæ ſunt viæ illius in omni tempore.*Et è contrario, alio in loco,in audientis iuſti persona:*Quoniã omnia iudicia eius in conſpectu meo: & iuſtitias eius non repuli à me.*Ita quòd peccator in ſua obſtinatione, & in peccato perſiſtentia eſt vt cæcus & ſine pedibus in via,ad vocem ſurdus, & in Domini laude mutus. quod omne per ſuam culpam & maliciam eſt:quia inquantum ad creatorem ſuum,à ſuæ particularis creationis principio, & vniuerſalis rerum omnium,vſque ad ſuæ in gloria regenerationis finem,quod omne eſt in particularem manifeſtationem,& Dei cum humana natura communicationem, ſe hominẽ, in hominis beneficium facientis, quòd cum Angelo non fecit:in omne ei ſubuenit,& cum his ſpiritualibus ſuæ gratiæ auxilijs,ſemper ſubuenit: Vox conſilij in cœlo,& vox exempli in terra. Quoniam *Spiritus Domini repleuit orbem terrarum: & hoc quod continet omnia ſcientiam habet vocis.*

Gen. 3.

Pſ. 9.

Pſ. 17

Igitur,cùm Deus per naturam communicabilis eſſet:ab incomprehenſibili myſterio manifeſtationis ſuæ intra, (vt dictũ eſt) Pater generando,& myſterioſa manifeſtatione extra,per medium generati Filij,Verbi incarnati,creãdo,& redimẽdo,& Spiritus ſanctus,cum repleente voce cõcilij particularis in cœlo, & exempli vniuerſalis in terra efficiendo,teſtificatum:& omnia,non obſtante præuiſo peccati impedimento,ab ipſo immutabili Deo, immutabiliter effecta: ab hac certiſſima veritate & Dei teſtimonio,colligitur: quòd non propter peccati cauſam,apud ipſam diuinam maieſtatem, in effectu ſuæ manifeſtationis in carne,res aliqua innouata fuit:imò ipſa natura humana, ſicut ab æterno determinatum erat,cùm nouiter per medium ipſius vniuerſalis redemptionis,ad priſtinum vniuerſalis electionis gradum, reſtituta eſſet,& cum noua per gratiam occaſione vt peruenire poſſit ad eundem finem nouæ per gloriam regenerationis ad vitam æternam, in totalem ſui creatoris Dei manifeſtationem: procul dubio in eandem numeri electorum plenitudinem, quæ,homo non peccandi futura erãt, multiplicata erit.àb ipſo creatore confirmatũ, promiſſum,& iuratum ad Abraham dicente:*Per memetipſum iuraui,dicit Dominus:quia feciſti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito propter me:benedicam tibi, & multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas cæli, & velut arenam quæ eſt in littore maris.* Id eſt, de ipſo multiplicato ſemine per gratiam,& gloriam, in figurato Chriſto,particulariter loquendo. ſicut concludit dicendo: *Et benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terræ,quia obedisti voci meæ.* Vnde conformiter Dominus: ipſas multiplicatas per gratiam & gloriam generationes,in ipſis arenis& ſtellis ſignificatas,cõprehendendo:*Amen dico vobis,quia non præteribit generatio hæc donec omnia fiant. [cæ]lum & terra tranſibũt:verba autem mea non præteribunt* Quia ſi ſe homo mutauit:non propter hoc immutabilis Deus mutatus fuit.vnde,ipſa impedimenti peccati cauſa,Deo non eſt impedimentum:per Chriſtum ipſa culpa ſuperabundanter redempta fuit. homini impedimentum & tarditas ipſa malicia eſt,

Gen. 22

Mat. 24.

in

ſi:pro ipſius legis obſeruatione, vt dictum eſt, & ſeminis humani multiplicatione, conſtituti:& in eodem numero, quot homines in quinque millibus & centum & nonaginta nouem annis nati fuerunt, multiplicati, quòd ipſa plenitudo temporis continet, à mundi principio, donec ſe vniuerſalis ſuus ſaluator incarnandum venit. ſicut dicit: *Vt eos qui ſub lege erãt redimeret:* omnes in ipsa prima lege, & vniuersali forma, vt dictum eſt, omnium aliarum legum in charitate fundatarum, voluntariè obediendo, particulariter includẽdo.

CAP. III.

Matt. 13. *Simile eſt regnum cælorum fermento*, (Dicit Dominus) *quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus, donec fermentatum eſt totum.* &c. Satis tribus. Id eſt, tres æquales menſuræ in vna comprehenſæ. quia tertius numerus, ſecundùm tam naturalem, quàm certiſſimam muſicalem experientiam, in ſua perfectione, tam trinus, quàm vnus eſt: tam diſtinctus, quàm indiuiſibilis: quia aliter, eſſe perfectæ vnionis, & conſonantiæ, euacuatum eſſet: in ipsa numeri & conſonantiæ perfectione, omnes alios numeros, & conſonantias, in infinitum multiplicatas continens. Prima menſura, in qua omnes aliæ incluſæ ſunt, eſt ab Adamo, vsque ad Chriſti aduentum: & tũc, cũ ſe homo in ſua innocentia & obediẽtia cõſeruaſſet, mundus terminandus erat: & ipsa natura humana, inconueniente numero, & innocẽtiæ plenitudine concurrẽdo, in illo puncto cũ ipso Chriſto, in noua gloriæ & vitæ æternæ plenitudine, in totali Dei in carne manifeſtatione regeneranda erat. Qua in ratione manifeſtationis in carne, ab æterno determinatę, & à Verbo Dei filio liberè & voluntariè acceptatæ, cũ ipſe trinus & vnus Deus per naturã cõmunicabilis eſſet: non obſtante quod humana impermanentia ipſi diuinæ maieſtati præſens fuiſſet: tamen ad eandem menſuram, plenitudinis temporis & ſeminis multiplicationis, æternò admiſſa fuit: in tot iuſtis, vt dictum eſt, quot homines à primo, vſque ad ſecundum Adam multiplicati fuerunt: à quo redemptore, ne vno quidem deficiente, efficienter redempti ſuerunt. Et hoc, multa cum ratione ab immutabili Deo, ratione liberi arbitrij ſic ordinatum: in quo homini, ſeipſum donatorem, immutabiliter donauit: & omnes ſalui eſſe poterant. In qua prima menſura fermenti innocentiæ & plenitudinis temporis, per eandem rationem diuinæ immutabilitatis, & doni liberi arbitrij, naturæ humanæ nouiter poſt peccatum conceſſi, ſecunda menſura fermenti legis naturæ & legis ſcriptæ intellecta & inclusa eſt, donec tertia fermenti legis gratiæ, peruenit, ſaluator in mundum veniendo. qui, velut forma & vniuerſalis omnium legum finis, obedientialiter moriendo, & glorioſè reſurgendo: in ſua plenitudine & perfectione, omnes tres menſuras, innocentiæ, ſcriptæ, & gratiæ, complexus eſt: illa naturæ incluſa. Vnde aduertendum eſt, quod in hac vnica redemptoris menſura, omnes tres menſuras continente, omne tempus inclusum eſt, quo insuper mundus duraturus eſt: quamuis ſint quinque millia, & quinque decies centena millia annorum. Quia: Sicut non homines propter tempus, ſed tempus propter homines et ſeminis humani multiplicationem conceſſum fuit: ſic etiam, ipsum tempus, & maior plenitudo quinque decies centenorum millium annorum, per quinque millia, quando ſic fuiſſet, non propter malorum multiplicationem, ſicut primùm, ſed bonorum, nouiter conceſſum & prolongatum fuit, in ipſius infinitæ bonitatis creatoris Dei manifeſtatione. *Non enim neceſſarij ſunt ei homines impij.* &c. (per Salomonem) Eccl. 15. *Nemini mandauit impiè agere, & nemini dedit ſpatium peccandi. non enim concupiſcit multitudinem filiorum infidelium & inutiliũ.* qua in ratione, ipſe

ipſe iuſtorum numerus non excedendo, propter quod complementum, ipſum tempus quinque millium annorum conſtitutum fuit: non ſolùm quinque millia, cum propter peccati impedimentum completum non eſſet: ſed quinque decies centena millia annorum, vt dictum eſt, concedit Dominus, & in eodem limitato tempore incluſa ſunt. quia non homines propter tempus, ſed tempus propter hominũ multiplicationem, id eſt, bonorum, conceſſum fuit: & ſimiliter prolongatum: numero nõ exceſſo. Et hanc ob causam: Chriſto reſurgente, & ſecum in cœlum adducente iuſtos omnes, qui à mundi principio, vſque tunc, inuenti fuerunt; non fuit præſens ſeculum terminatum: quia iuſtorum numerus completus non erat: qui in eadem numeri & menſuræ plenitudine eſſe debebat, tot hominum bonorum & malorum, quot in ipsa temporis plenitudine multiplicati fuerant. Et hæc certiſſima veritas, eſt per Dominum comprobata, in zizaniorum parabola: iuſtorum frumentum, à malorum zizanio diſtinguentem: iudicium & ipſius delicti caſtigationem, & tempus ſimul; propter ipſius damni reparationem, prolongantem: non obſtante, quòd ad ſuum in mundum aduentum, iam plenè completum erat. Vnde, hac in ratione, ab angelico iuſtitiæ diuinæ miniſterio propoſitus fuit finis & naturæ humanæ ex-
Matt. 13. tirpatio dicente: *Vis imus & colligimus ea?* & ab vniuerſali iudice, per allegatas rationes, determinatum & reſponſum; *Non ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſimul & triticũ.* (Hoc eſt, quia ſic in fine erit: vtrunque, per mortem vniuerſalem, eradicatum) *Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem.* Vbi, cum creator Deus, ſeminaſſet verbi ſui & doctrinæ ſuæ ſemen, in noua innocentis naturæ humanæ terra: & inuidioſus inimicus, mortiferum ſemen zizaniorũ & malitiæ peccati ſuperſeminaſſet: (ſicut dicit, *Venit inimicus eius, & ſuperſeminauit zizania in medio tritici, & abijt*) hoc, non fuit incertum: quia, ſecundum finem, & principium ſimul manifeſtationis ſuæ extra, ſciebat ab æterno ipſe immenſus creator, quòd omni modo, meſſis, correſpondenter magna, & abundans futura erat: propter quod, ſimiliter fuit in magno & ſpatioso & campo & termino quinque millium & centum & nonaginta nouem annorum dilatata: menſum, & exactè terminatum ab ipsomet ſeminatore Deo. & ſemine Verbo diuino, tẽpore quo miſſum fuit. ſicut dicit: *At vbi venit plenitudo* Gal. 4.
temporis miſit Deus Filium ſuum. &c. propter quod, non fuit tarditas: neque continuatis humanis abominationibus locum dare: Eccl. 15.
quia *Nemini* (vt ſcriptum eſt) *dedit ſpatium peccandi*: ſicut dilatio non eſt, tardare ad veniendum ad eas iudicandas, puniendas, & terminandas: ipsum tempus prolongando: non inquantum ad tempus, ſed inquantum ad electos, propter quos, ipſum tempus conſtitutum fuit: tempore quo ipse ſaluator in mundum venit, vt dictum eſt, exactè completum. Vnde ipsa lux: *Nunc iu-* Ioan. 12.
dicium eſt mundi: nunc princeps huius mundi eijcietur foras. Hoc eſt, reſpectu, iuſtorum tritici: & non malorum zizanij, propter quos bonos mundus factus eſt, & ipse conſtituti temporis terminus: & ipſe electorum numerus non completus: ſed in multiplicato humano ſemine in ipso tempore, intellectorum. Quomodo, *Nunc princeps huius mundi* (Hoc eſt, extra mundum) *eijcietur foras?* Quia in morte ſua, cui propinquus erat, quando hanc veritatem dixit, omnis ipse electorum numerus, ex quibus, mundus cõſiſtit, & propter quos mundus factus fuit, & ipsa plenitudo temporis, ordinata, omnes, ne vno quidem deficiente, redempti fuerunt: tam iuſtorum numerus, quàm iuſtorum & iniuſtorum numerus ſimul, in ipso mundo, et conſtituto tempore, multiplicatus fuit, à principio, donec in mundum venit. Vnde, ratione propinqui effectus ſaluationis vniuerſalis iuſtorum: in

ipso

ipso mundo, & conſtituto tempore, multiplicatus fuit, à principio, donec in mũdum venit. Vnde, ratione propinqui effectus ſaluationis vniuerſalis iuſtorum: in ipso vniuersali iuſtorum & iniuſtorum nume ro, comprehensorum: ipsum mundum & plenitudinem temporis, propter iuſtos cõſtituti, reimplente: *Nunc princeps huius mundi eijcietur foras.* Quòd autem numerus & menſura tritici iuſtorum, illa eſt, quæ ipſum mũdum, & tempus conſtitutum reimplet: à principio ſeminationis ſuæ per innocentiam incepta: & in tempore, & puncto meſſis ſuæ, quando ſaluator & ſeminatum verbum in mundum venit, terminatum: ex ipſiſmet ipſius Chriſti verbis colligitur, metaphoricè loquentis, & dicentis: *Domine, nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo?* (Agro tuo: Hoc eſt, ipsa plenitudo temporis, pro ſeminis humani multiplicatione conſtituti: proprius ager ipſius vnici grani frumenti, & ſeminis Verbi diuini, ratione ſuæ diſtinctæ incarnationis: & virtualis multiplicationis per ſuam mortem: in ſuis fidelibus credentibus et confitentibus, manifeſtata) *Vnde ergo habet zizania?* Hoc eſt, metaphoricè. quia, ſicut accidentaliter interuenit, tantum, tempore meſſis deficit bonum ſemen tritici ſeminati, quantum, ab incremento mali ſeminis zizaniæ impeditum fuit: quia aliter, vtrunque, totum triticum eſſet, ſecundùm quod à principio fuit

Mat. 13. ab agri domino ſeminatum. Vnde, ſerui dicentes, *Vis igitur imus, & colligimus ea?* Et ait, *Non: ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſimul cum eis & triticum.* Hoc clarum eſt: quia, ſi hac in ratione ſuperſeminati zizanij peccati, hoc non obſtante, mundus terminatus eſſet in ipso puncto plenitudinis temporis determinati, quando ſaluator et vniuerſalis iudex in mundum venit: tanto deficiebat numerus et menſura fermenti ſeminati bonorum, quanto à multiplicatione et cremento zizanij malorum impeditum erat: quod aliter, omnes, vtrique, boni futuri erant, et plena menſura et numerus, ipſum tempus et mundum, propter quos creatus fuit, reimplens: et in plenitudine gloriæ, cum ipso regenerante Chriſto, concurrentes, eſſe ipſius creatoris Dei manifeſtantes. Vnde, *Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem.* Hoc eſt, vſque ad vniuerſalem extirpationem ſeminis humani in terra: in noua generatione, ad gloriam, aut ad pœnam æternam reſuſcitando. ſicut dicit concludendo. *Et in tempore meſſis dicam meſſoribus,* Matt. 13. *Colligite primum zizania,* (*ſic erit in conſummatione ſeculi,* poſtea dicit, declarando, *exibunt angeli & ſeparabunt malos de medio iuſtorum*) *& alligate ea in faſciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum.* Illud, declaratum eſt. ſolùm, in huius capituli concluſionem, dicetur. Quòd cum ſit campus, & triticum ſimul hæreditatis & regni Chriſti, natura humana, in ipso ſpatio quinque millium & centum & nonaginta nouem annorum, multiplicatum: & amplum cœlum, horreum, vt dicit Dominus, vbi congregandum eſt: piè credi debet, quòd pro tam magno horreo, & horreo Dei, magna tritici quantitas futura eſt, in Chriſto, grano tritici, mortuo, & reſuſcitato, multiplicati. ſicut dicit, de ſeipſo loquendo: *Niſi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit: ipſum ſolum manet. ſi autem mortuum fuerit, multum fructum affert.* Ioan. 12

CAP IV.

PLenitudo gloriæ temporalis per innocentiam, naturæ humanæ obedienti communicata, perfecta plenitudo nõ erat, niſi vmbra & figura eius quam receptura erat permanendo, cum Verbum ſe ad incarnandum veniret: non in mortali carne, vt venit, legis & inobedientiæ ſuæ pœnam ſoluens, obedientialiter moriendo: ſed in carne & corpore immortali, vt demon-

monſtrauit reſurgendo. Et tunc efficientes conſecuta fuit in Chriſto ſecundo Adamo reſurgente, plenitudo gloriæ æternæ, quæ illi primo parata erat, & omni generationi humanæ vſque tunc multiplicatæ, perſeueranti. propter quem finem totalis manifeſtationis ſui creatoris extra, quamuis nõ peccauerat, Verbũ ſe incarnauit, & eam particulariter maioribus donis dignã fecit, & in maiori gradu, quã angelicæ nõ fecit. In qua Chriſti reſurrectione, vniuerſalis vltimi diei præſentis ſæculi cõprehẽditur. Vltimò accidẽtaliter inquãtũ ad numeri electorum ſupplemẽtũ, & non inquantum ad tempus conueniens, determinatum, vt dictum eſt: in ipſo vltimo die naturaliter, in quo Chriſtus mortuus eſt, iam completum. In cuius teſtimonium, in puncto quo Dominus exſpirauit, *Monumẽta aperta ſunt*: (vt ſcriptum eſt) *& multa corpora ſanctorũ, qui dormierant, ſurrexerunt. Et exeuntes de monumentis poſt reſurrectionem eius, venerunt in ſanctam ciuitatem: & apparuerunt multis.* &c. quia in ipſo vltimo die ſex dierum creationis, in quo primus Adam factus fuit, incarnatus & mortuus ſecundus, totam mundi vitã (homo nõ peccãdo) continentiũ, tota ipſa natura humana, vſque ad ipſum vltimum terminum multiplicanda erat, ſimul cum incarnante Verbo, in corpore glorioſo per gloriam regeneranda, & ad cœleſtem paradiſum transportanda. Vnde, cum in eodem die, in locum ipſius nouæ vitæ & gloriæ, homine ſtatim peccante, ipſa noua & accidentalis mors & mortalitas in mundum ſubintraſſet: adueniente temporis plenitudine, in ipſis ſex diebus, vt dictum eſt, creationis intellecti, ipſomet vltimo die Verbum ſe ad incarnandum venit, quo hominẽ creauit, in corpore mortali, & in ipſius culpæ redemptionem mortuus eſt. Et cum myſterio tertia die reſurrexit: in teſtimoniũ accidẽtalis peccati impedimẽti, & noui termini conceſſi, per gratiã, pro numeri iuſto: ſi cõplemẽto: (id eſt inquantum ad ipſum immutabilem deum, ab æterno eligentem: *Non enim concupiſcit* (dicit Spiritus ſanctus) *multitudinem filiorum infidelium & inutilium*) donec tertius dies vniuerſalis reſurrectionis perueniat: in ipſa Domini reſurrectione, teſtificatæ: ſecundùm ternarium crementum (iam ſæpius dictum & declaratum) fermenti legis innocentiæ, legis ſcriptæ, & gratiæ, (illi naturæ incluſa) ternariè diſpoſitum & ordinatum. Vnde, in teſtimonium, quòd particularis Chriſti reſurrectio, in arrham & poſſeſſionem vniuerſalis quam ſperamus, tertio, & octauo creationis die effecta, ſexto die futura erat, loco mortis ſuæ, homine non peccante, glorioſum corpus accipientis, vt dictum eſt, & totam ipſam multiplicatam naturam humanam per gloriam regenerantis: ablato peccati impedimẽto, in puncto illo morientis, *Monumenta aperta ſunt*: (vt dicit) *& multa corpora ſanctorum, qui dormierant ſurrexerunt.* & in teſtimonium effectus vniuerſalis reſurrectionis futuræ, & noui ingreſſus figurati paradiſi, & ſanctæ ciuitatis Hieruſalem cœleſtis, addit dicendo: *Et exeuntes de monumentis poſt reſurrectionem eius, venerunt in ſanctam ciuitatem: & apparuerunt multis.* Dicit, poſt reſurrectionem eius. quia in illo puncto finali, vt ſolus innocens, ſolus reſurrecturus erat: & ſic cum innocentiæ plenitudine in ſeipſo principio & fine rerum omnium, ſtatutum tempus terminando, vniuerſalem pro omnibus hominibus poſſeſſionem accipiendo, in numero & plenitudine illorum omnium, qui per innocentiam vſque tunc multiplicandi erant. in multiplicatis per peccatum originale, comprehenſi. Vbi, non concurrendo in puncto illo inter homines, propter peccati impedimentũ innocẽtię plenitudo, niſi in Chriſto, Deo & homine manifeſtationi in carne ipſius creatoris conueniens: ſecundùm

Matt. 26.

Eccl. 16.

hanc

hanc rationem, nemo, præter ipſum reſurrexit, neque inter mortuos ad vitam æternam reſuſcitabit, donec ipſa conueniens plenitudo præcedendo, per viam gratiæ & meriti innocentis Chriſti recuperata, & in hoc prolongato termino completa, conſequatur ſecundam per gloriam, ſpiritualem, & corporalem ſimul reſurgendo: in Chriſto, principio & fine rerum omnium, vt ipse dicit, in illo puncto plenitudinis temporis determinati, incarnato, & ipſomet die moriente, & accidentaliter, vt dictum eſt, tertio, & octauo creationis glorioſè reſurgente, in omnium iuſtorum nomine acquiſita, & poſſeſſa. Et hoc Dominus ſignificat, Apoſtolis ſuis, & omnibus iuſtis

Ioan. 14. in ipſo duodecimo numero comprehenſis dicendo: *In domo patris mei manſiones multæ ſunt. Si quo minùs: dixiſſem vobis, Quia vado parare vobis locum. Et ſi ab ero, & præparauero vobis locum: iterum venio & accipiam vos ad meipſum, vt vbi ſum ego, & vos ſitis, &c.* Iterũ venio. Hoc,

Gal. 4. accidentaliter, (quia *Vbi venit plenitudo temporis, miſit Deus filium ſuum*) inquantum ad ſupplementum plenitudinis ex parte naturæ humanæ, per peccatũ diminutæ: quia inquantum ad Chriſtum, in puncto quo inter mortuos reſurrexit, plena fuit: & ſimiliter in morte ſua accidentali, omnibus alijs iuſtis accidentaliter præparata: qui eam vltimo die vniuerſalis reſurrectionis, per medium ignis, & conſummationis accidentalis, recepturi ſunt: in qua, omnes homines vniuerſaliter à principio, vſque tunc comprehẽſi ſunt: cum eam naturaliter cũ Chriſto recepturi erant in puncto ſuæ incarnationis, in corpore glorioſo & impaſſibili, vt demonſtrauit reſurgendo, & in illa plenitudine numeri hominum, qui vſque tunc multiplicati fuerunt: accidentaliter primum homo mortalis factus, & pro peccato moriendo Mors non eſt naturalis homini, cum naturaliter cum ipſo Chriſto reſurrecturus eſt: quia natura humana non per peccatum mutata, ſed victa fuit. & ſic vltimo die accidentaliter ab igne totaliter victa & conſumpta erit. Quoniam Deus (dicit ſcriptura) *creauit hominem* Sap. 2. *inexterminabilem, & ad imaginem ſimilitudinis ſuæ fecit illum. inuidia autem diaboli mors intrauit in orbem terrarum.* Qui vltimus dies, hoc eſt, vltimus accidentaliter, in hoc plenitudinis Chriſti incluſus eſt, in carne & corpore immortali reſurgentis: ſicut ſcriptura dicit: *Donec occurramus omnes in vni* Eph. 4. *tatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti.* Hoc eſt, in menſuram plenam ætatis Chriſti, quando ſe ad incarnandum venit ſicut per ipsummet: *At vbi venit plenitudo temporis miſit Deus Filium ſuum.* &c. Quia, Plenitudo temporis, & menſura ætatis plenitudinis Chriſti, ſub eodem ſenſu ſunt: Plenitudo temporis, inquantum ad tempus conueniens, pro creatoris manifeſtatione conſtitutum. *In menſuram ætatis plenitudinis Chriſti:* Hoc eſt, in illam menſuram in Chriſto completam, plenitudinis, quæ naturæ humanæ parata erat, in complemento illius ætatis innocentiæ in Chriſto (vſque ad illum punctum etiam, continuata) nouæ plenitudinis gloriæ & vitæ æternæ. In menſuram ætatis plenitudinis Chriſti. Vna eſt ætas, menſura & plenitudo Chriſti, & regni ſui æterni: (omnes alias ætates, & varietates temporum, regnorum & imperiorum, à peccati vacuitate procedẽtes, euacuans) per innocentiam in præſenti ſæculo: homo non peccans: & per gloriam in alio, vt dictum eſt: ipſum Verbum æternum, in corpore glorioſo ſe incarnando: & ſimul ipſam multiplicatã naturã humanã, in regno immutabili & æterno, ad gloriam et vitam æternam regenerando. Et hoc in ordine primis patribus dictum fuit: *Creſcite, & multiplicamini, & replete terram.* Gen. 1. Hoc eſt, In menſuram ætatis plenitudinis Chriſti tempore quo in mundum venit, completæ: ſicut dicit, *In menſuram ætatis.* & ſe in-

ſe incarnando, moriendo, & reſuſcitando, plenæ: ſicut dicit, *Plenitudinis Chriſti.* Et hoc, quamuis homo peccauiſſet: & talem ob cauſam ipſa plenitudo innocentiæ, à principio, donec innocens Chriſtus in mundum venit, euacuata fuiſſet. quia, quã uis nõ peccando, natura humana per innocentiam, in plenitudine numeri determinati multiplicata fuiſſet: cum naturæ diuinæ vnita non eſſet, Verbum ſe incarnando, non erat proportionalis plenitudo illi quam per gloriam conſecutura erat, ita quòd creator totaliter in carne manifeſtatus fuiſſet. Sicut eſt in Chriſto, (& vniuerſaliter in electis ſuis, per gratiam, & gloriam) ratione ipſius indiſſolubilis vnionis Dei & hominis in vno ſubiecto: natura diuina particulariter, & vniuerſaliter, in eo quod natura humana deficit ſupplente: Vnde, Plenitudinis Chriſti: *Et de plenitudine eius* (per ſanctum Ioannem) *nos* Ioan. 1. *omnes accepimus.* Hoc eſt, in omnium iuſtorum nomine, vt præſentium, loquendo: cum eſſet ab ipſo vniuerſali ſaluatore, tam in numero & menſura ætatis innocentiæ, homo non peccando, tempore quo in mundum venit completa, quàm in plenitudine gratiæ & gloriæ: cum eſſet iam ab ipſo, & in ipſo Chriſto, ſicut redempta, plena. ita quo, in puncto quod de Spiritu ſancto incarnatus fuit, naſcendo, & moriendo, & reſuſcitando, *Abſciſus eſt lapis de* Dan. 2. *monte ſine manibus:* (per Danielem) Hoc eſt, de vnico monte innocentiæ in terra concipientis, & parturientis matris, ſine manibus violentiæ: in virginei floris integritate, intactæ permanentis: *Et percuſſit ſtatuam in pedibus eius.* et cætera. *tunc contrita ſunt pariter ferrum, teſta, æs, argentum & aurum, & redacta quaſi in fauillam,* &c. Hoc eſt, percuſſit ſtatuam tremendæ mortis, & mortalitatis humanæ, cum tota ipſa ætatum, & regnorum varietate: in ipſa metallorum varietate ſignificata. *Lapis autem* (id eſt Chriſtus) *qui percuſſerat ſtatuam, factus eſt mons magnus, & impleuit vniuerſam terram.* Hoc eſt, originali ordini correſpondendo, *Creſcite &* Gen. 1. *multiplicamini; & replete terram.* Hoc eſt. *In menſuram* Ephe. 4. *ætatis plenitudinis Chriſti:* (ſicut tunc in vniuerſali reſurrectione completum erit) omnia ad vnam ætatem plenitudinis & regni Chriſti in gloria & vita æterna, reducendo. ſicut Daniel interpretatur & prophetizat dicens: *In diebus autem regnorum illo-* Dan. 2. *rum* (hoc eſt, quando Verbum ſe ad incarnandum venit) *ſuſcitabit Deus cæli regnum, quod in æternum non diſſipabitur, & regnum eius alteri populo non tradetur, comminuet autem, & conſumet vniuerſa regna hæc: & ipſum ſtabit in æternum.*

CAP. V.

CVM Dominus effectui redemptionis, & plenitudini vniuerſali ipſius gratiæ propinquus eſſet, moriendo, et reſurgendo, ſic dicit: *Nunc iudicium eſt mun-* Ioan 12. *di: nunc princeps huius mundi eijcietur foras.* Igitur, defecit in mundo poſt effectum ipſius plenitudinis et redemptionis, neque vſque ad finem deficient damnoſa malorum zizania, et hæreſum et ſectarum inter gentes multitudo; imperio principis ipſius tenebroſi mundi ſubiecta? Non certè. quomodo igitur; *Nunc iudicium eſt mundi: &, nunc princeps huius mundi eijcietur foras?* Duo diſtincta iudicia, diſtinctè ad duas trium perſonarum diuinarum pertinẽt, (Hoc eſt, ad Patrem et Filiũ) in hoc ordine et ratione manifeſtationis creatoris Dei: vnũ propriũ et naturale: et aliud impropriũ, & accidẽtale. Propriũ, & naturale, quãuis omnib⁹ tribus perſonis, commune ſit: peculiariter tamen Patri attribuitur: vt principio manifeſtationis, & generanti: quę manifeſtatio, cum à Filio continuata eſſet, non obſtante peccati impedimento, ſe naturæ humanæ vniente, vt determinatum erat, & hoc accidentaliter in carne paſſibili, & in ſatiſfactionẽ pœnæ ipſius culpæ moriente: hæc ratio-

ratione, ad Filium, ſecundum iudicium pertinet, inquantum hominem mortalem, Ioan. 5. ſicut dicit: *Et poteſtatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis eſt.* Quod iudicium, cum naturaliter proprium filij ſit, inquantum ad naturam humanam: improprium & accidentale eſt, inquantum ad naturam diuinam: in æternum glorioſam & impaſſibilem. Et etiam improprium inquantum ad naturam humanam: ſecundùm ſuam propriam conditionem & eſſe immortalitatis, in quo creata fuit, & in quod reſtituenda Gen. 3. eſt. Sicut dicit: *Quis enim indicauit tibi, quòd nudus eſſes, niſi quod ex ligno, de quo præceperam tibi ne comèderes, comediſti?* Itaque ſunt Duo iudicia: & ſimiliter duò mundi, ſuper quos ipſa duo iudicia cadunt: vnus lucidus, & alius tenebroſus: Duo regna: vnum iuſtorũ, lucidum & vnitum in Chriſto rege gloriæ & æterni Patris luce, in manifeſtatione ipſius eſſe Dei: & aliud iniuſtorum, tenebroſum: Beelzebub tenebrarum principi vnitum: ab initio, & perpetuò ipſam manifeſtationem Dei in carne impedienti. Vn- Ioan. 8. de Dominus dicens: *Ego ſum lux mundi:* & alio in loco: *Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium* Ioan. 3. *ſuum vnigenitum daret: vt omnis qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam. Non enim miſit Deus filium ſuum in mundum vt iudicet mundum, ſed vt ſaluetur mundus per ipſum:* de mundo lucido iuſtorum tractat. Et quando è contrario dicit: *Non pro mundo rogo:* de mundo tenebroſo malorum tractat: conſequenter mundum lucidum iuſtorum diſtinguens, dicendo: *Sed pro his quos dediſti mihi, quia tui ſunt.* Et non ſolùm pro duodecim Apoſtolis: ſed pro multitudine aliorum iuſtorum, in ipſo duodeno numero comprehenſorũ. Ioan. 17. Sicut dicit: *Non pro eis autem rogo tantùm, ſed & pro eis qui credituri ſunt per verbum eorum in me.* In qua magnitudine numeri gentium eſt mundus lucidus iuſtorum, pro quibus ſolùm Dominus rogat? Ipſe ſignificat dicens: *Et mea omnia, tua ſunt.* Omnia, & mundus, ſub eodem ſenſu ſunt. Et hoc Omnia, & mundus, quod dicit, in hoc cœlorum & terræ globo intellectum eſt? Etiam. Sed non inquantum ad ambitum: niſi inquantum ad illud quod intra ipſum cœlorum & terræ ambitum, hebdomadaliter compoſitum, continetur & ſignificatur. In quibus cœlis, mundus lucidus iuſtorum, & multiplicatio in ſpiritu ſeminis bonorum, ſicut Abrahę promiſſum fuit, repræſentatur. quod ſignificat per hæc verba, concludendo: *Et tua, mea ſunt, & clarificatus ſum in eis.* Non eſt clarificatum Verbum incarnatum, neque ipſum eſſe Dei manifeſtatum, in hoc Omnia cœlorum, planetarum, & ſtellarum, omne cum myſterio ad hominis imaginem hebdomadaliter creatum & ordinatum, & ratione & teſtimonio quòd Deus ſe hominem facturus erat: ſed in ipſomet homine, creatoris Dei imagine: in quo, ſingulariter ipſa imago, numeraliter alijs in rebus, ſignificata, cum effectu, & fideliter vnitè & rationaliter apparet. & in innumerabili ſtellarum numero, iuſtorum multiplicatio ſignificata eſt. Sicut diſtinctè declarat, cum dixiſſet, *Et tua mea ſunt:* concludendo, *Et clarificatus ſum in eis.* In eis. Id eſt, in omnibus iuſtis: in ipſo Omnia cœlorum, & terræ, planetarum, & multitudinis ſtellarum, ſignificatis. Quæ multitudo, in qua Filius per gratiam, magnificatus eſt, in duodenario Apoſtolorum numero comprehenditur: carnis reſurrectionem ſignificante. Sicut declaratum eſt. correſpondenter, & cum myſterio, in duodecim ſignis, quæ in cœlo ſtellato ſunt præfiguratam: ad quæ, in teſtimonialem ſignificationem, ſicut tota ipſa iuſtorum Eccleſia, ad duodecim apoſtolos, totus ipſe ſtellarum numerus reducitur. Vnde cùm eſſet vniuerſalis glorioſa iuſtorum reſurrectio: et per Chriſti meritum, et per medium humanitatis ſuæ ſanctiſſimæ, effecta: ſimiliter Pater à Filio, clarificatus erit. Id eſt, manifeſtatus. ſicut dicit: *Vt Filius tuus clarificet te, ſicut dediſti ei poteſtatem omnis carnis: vt omne quod dediſti ei, det eis vitam*

 tam

tã æternã Vt omne quod dediſti ei.(omne, omnia, & mundus, ſub eodẽ ſenſu ſunt) Hoc eſt, ipſa multitudo, & magnus iuſtorũ numerus, in Chriſto vnitus: tanti Dei manifeſtationi cõueniẽs. Vnde, inquantum ad vnionẽ tam magnæ multitudinis, dicit: *Vt omne quod dediſti ei.*(ſicut, Omnia, & mundus) & inquãtũ ad diſtinctionem: *Det eis vitã æternam.* Quia: ſicut inquantum ad donatorem & communicatorem ſuæ gloriæ Deum, ſe ipſi naturæ humanæ vnientem, in glorioſa vniuersali iuſtorum reſurrectione, intellectum eſt ipſum Omne, mundus, & omnia: Rom. 10. ſicut alio in loco, *Diues in omnes qui innocant illum:* ſic ſimiliter & diſtinctè inquantum ad recipientem, intellectum eſt ipſum, Eis: ſicut concludit dicendo: *Det eis vitam æternam. Hæc eſt autem vita æterna, vt cognoſcant te, ſolum Deum verum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum.* Vnde, cum eſſet humanæ redemptionis effectus, Chriſtus moriendo, & reſurgendo, in pondere plenitudinis gloriæ, & numeri iuſtorum effectæ: ideſt, ſecundùm iuſtorum, & iniuſtorũ numerum, vt dictum eſt, qui vſque tũc multiplicati fuerũt: qui omnes, ſecundum liberum arbitrium, & mediante ipſo communi tẽpore, redemptione & gratia, omnibus cõmuniter cõceſſa, omnes iuſti, & iuſtificati eſſe potuerunt: mulIoan. 12. ta cum ratione, *Nunc iudicium eſt mũdi.* Quod iudicium, quamuis toti trino conſilio, in eſsẽtię vnitate: Patri particulariter attribuitur, in perſonarũ diſtinctione: vt generãti principio manifeſtationis intra, diſtinctè, per medium generati Filij, extra continuatæ, propter quod, quouis modo non eſt iudicium in malo, ſed in bono. non mundi tenebroſi malorũ: ſed mũdi lucidi bonorũ. Quia, mundus tenebroſus ſiue zizania malorum, pro cõſeruatione, & multiplicatione frumenti iuſtorũ accidentaliter permiſMatt. 13. ſa ſunt: Sicut dicit: *Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem.* Hoc eſt, donec ipſa malorum permiſſio durabit: pro ſeminis humani cõſeruatione, reſpectu ad cõplementũ numeri bonorũ permiſſa. Et tũc, bonorum numero completo, vniuerſale malorum iudiciũ ad Filium pertinebit. Ideſt, bonorũ, in bono, & malorum, in malo. Quod nos docet, de ſeipſo particulariter loquens: *Dicam meſſoribus, colligite primum zizania, & alligate ea in faſciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum.*

Tunc vniuerſale malorum iudicium, in malo erit: & hoc accidentaliter & impropriè: propter quod eò magis rigidum & tremendum erit. quia Deus, hunc amplum campum mundi pro peccatorum zizanijs non creauit, neque hunc vniuerſalem paradiſum (vltra particularem) in mali occaſionem, & malorum caſtigationem: quod opera ipſius inimici dæmonij fuit: ſed pro iuſtorum frumento: & in occaſionem maioris præmij bonorum. Vnde, *In hoc apparuit filius Dei, vt diſſoluat opera diaboli.* Opera dia- 1. Ioan 3 boli. Hoc eſt, ipſum malum ſemen, ſiue zizania peccati, ſicut declarat, præcedenter dicens: *Omnis qui natus eſt ex Deo, peccatum non facit:* (mortaliter intelligitur) *quoniam ſemen ipſius in eo manet, & non poteſt peccare, quoniam ex Deo natus eſt. In hoc manifeſti ſunt filij Dei, & filij diaboli.* Ideſt, mundus lucidus bonorum, & mundus tenebroſus malorũ. Et quia à mundi principio, donec ipſius ſaluator venit, peccatorum ſolutio non fuit: ideò, cum non eſſet hac in parte, diſtinctio iuſtorum, & iniuſtorum: draco cõfusè dominabatur, & generaliter mundi princeps erat. Vnde cũ veniſſet ſaluator, & proprius mundi dominus Chriſtus Dei filius, quamuis, *In propria venit, & ſui eum non recepe-* Ioa. 1. *runt:* voluntariè, morte ſua culpæ & pœnæ peccati ſatisfaciendo: & in ipſo puncto plenitudinis tẽporis & finis mundi moriẽdo, & reſuſcitãdo in iudicialem diſtinctionẽ mũdi lucidi iuſtorum, in ipſa plenitudine & numero hominum vſque tunc multiplicatorũ, intellectorũ, pro quib⁹ iuſtis (& non pro malis) mũdus creatus, & tẽpus cõceſſum fuit, dicit: *Nunc iudicium eſt mundi.* In

quo.

quo iudicio,&malorum diſtinctione,conſequenter, *Nunc princeps huius mundi eijcietur foras* Nunc iudicium eſt mundi: diſtinctè,inquantum ad mundum lucidum iuſtorũ: acceptãs Pater,cui particulariter ipſum iudiciũ attribuitur,plenitudinẽ gloriæ,&meritũ Filij,in ipſa ratione(vt dictum eſt) plenitudinis iuſtorum, & iniuſtorũ multiplicatorum,intellectum:tanti Dei manifeſtationi,conuenientẽ. Poſſeſſio à Chriſto accepta in illo præſẽti particularis ſuæ reſurrectionis,in omnium eorum nomine, pro futura vniuerſalis, quando numerus completus ſit:& pro tali effectu, terminus prolongatus: ſicut dicit, *Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem. Nunc princeps huius mundi eijcietur foras*: inquantum ad mundum confusè bonorũ & malorum ſimul:in ipſa acceptatione iuſtorum eodem in numero multiplicationis iuſtorũ, & iniuſtorũ,qui vſq; tũc multiplicati fuerũt,diſtinctũ. Itaq;, Iudiciũ mundi, diſtinctè:Huius mundi,cõfusè. Sed, quomodo cõfusè bonorũ & malorũ. *Nũc princeps huius mũdi eijcietur foras*, cum ſit malorũ multitudo proprium regnũ & dominiũ ſuum,& incõparabiliter in maiori numero,quã bonorum? Quia non inquantũ ad multitudinẽ malorum,magis quã bonorum: ſed inquantum ad numerum vtrorumque,ſolùm conceſſum bonis,in ipſo puncto,ſicut acceptatis,redemptis, *Eijcietur foras*. pro quibus bonis,&iuſtorum multiplicatione,vt dictum eſt,& non malorum, mundus creatus fuit, tempus datum,& de nouo prolongatum. Et in hoc dicere, *Plenitudo temporis*, ipſe princeps,& mundus tenebroſus malorum, intellectus non eſt,cum omni gratia,& miſericordia vacuus ſit: niſi Rex gloriæ Chriſtus,& ſimul cũ ipſo,ipſa plenitudo tot iuſtorũ,quot fuerunt homines in ipſa plenitudine temporis, & finis mũdi multiplicati, & omnes ab ipſo Chriſto, moriente, & reſurgente, redempti: & à ſuo æterno Patre, ab æterno acceptati: in quibus ipſe creator,trinus et vnus Deus,communicatè manifeſtãdus erat:propter quem effectum tanti boni miſſus fuit. *Non enim miſit Deus Filium ſuum in mundum vt iudicet mundum*,(per eũdem) *ſed vt ſaluetur mundus per ipſum*. quia in ipſo mundo lucido iuſtorum,creator ipſius communicatus & manifeſtatus eſt: propter quem finem manifeſtationis creatus fuit. Et antea dicendo: *Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium ſuum vnigenitum daret: vt omnis qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternã*: totũ hoc refertur ad remanẽs extra, amoris principalis intra, ipsã hominis creationẽ,et rerũ omniũ,quod illud eſt quod mundus nominatur,efficiens: in proſecutione extra æternæ manifeſtationis intra, ipſius eſſe Dei, effectum. Quæ hominis creatio, & rerum omniũ in ipſo contentarum, Verbo attribuitur,propterea quòd illud voluntariè et diſtinctè ſe incarnandũ,et hominem facturũ erat. Et ſimiliter,ipſe amor quẽ dicit,quo mundũ amauit: non mundũ neque hominem,in quo mundus ſignificatiuè intellectus eſt; præter Chriſtum, Deum et hominẽ,ratione vtriuſq. hoc eſt, ſignificati Dei et hominis,continẽtis omnia,et omnia redimẽtis,et in ſeipſo reſtaurãtis. Qui effectus remanentis et ſuperabundantis amoris diuini in omnibus rebus viſibilib., et inuiſibilibus,per medium Verbi creatis, et ipſi,ratione quod ſe incarnaturum erat, attributis, ſunt tanquam frondes et germina arborum: in quibus arboris virtus totaliter non eſt: niſi quod ſubuenit manifeſtè vnicuique in eo quod ſufficit pro conſeruatione ſua. hoc modo arbor Verbi diuini, naturæ humanæ frondibus veſtita, Ideſt, *In ſimilitudinem carnis peccati*, Rom. 8. (ſicut primus Adam frondibus ficus cum peccaſſet) nuditatem pœnarum, et mortem corporalem ipſius culpæ ſuper ſe accipiendo: quamuis hoc ornamentum & veſtis exterior corporalis, tam completa et renouata ſit in vniuerſali iuſtorum reſurrectione, in tanta germinum et frondium multitudine, quanta

Ioan. 3.

tali

tali trunco conuenit, moriendo, & in ſuæ diuinæ virtutis manifeſtationem reſurgendo: Quaſi diceret; Tot germina, rami, & frondes, quot fuerunt homines à principio, vſque ad ipſum mundi finem, & aduẽtum ſuum ad ſe incarnandum, vt declaratum eſt: tãntæ conſiderationis, & admirationis non ſunt, quanta eſt arboris virtus manifeſtata, quæ eas producit, & in æternũ ſuſtentat. Et hac in ratione & clara veritate, non videtur expediri, publicè literalem ſenſum huius ſcripturæ dicere, *Sic enim Deus dilexit mundum*, &c. quia facilè cauſat, & cauſare poſſet elationem aliquam in homunculo & miſerabili creatura humana, ſe aliquid magni eſſe credente, in contemptum eius qui ſolus creator Deus eſt: cum nihil aliud ſit quàm ſtipula & ſicca frons, omni virtute priuata. *Contra folium quod vento rapitur, (*Ecce*) oſtendis potentiam tuam, & ſtipulam ſiccam perſequeris.* Iob. 13.

CAP. VI.

EST in Deo, cum ſit trinus in perſonis, & vnus in eſſentia, Manifeſtatio eſſe ſui intra, & extra. Manifeſtatio intra, quãuis omnibus tribus perſonis generaliter; Patri particulariter attribuitur: à quo æterno cum integra comprehenſibilitate, & reciproco amore Spiritu ſancto, & communicatio eſſe Filium generante, integrè intra manifeſtatus eſt. Manifeſtatio extra, quamuis ſimiliter omnibus tribus perſonis generaliter: Filio particulariter attribuitur, ratione quod ſe incarnaturus erat. Et hæc manifeſtatio extra, Verbum ſe incarnando, & in hominis redemptionem moriendo & reſurgendo, non integrè generaliter, reſpectu ad finitum eſſe redemptæ naturæ humanæ, ipſius eſſe infiniti manifeſtati Dei, incapacis. Ideò particulariter in Chriſto, & indiuiſibili vnione Dei & hominis ſimul in vno ſuppoſito: integrè, & in merito & virtute ſua, ipſa vnio & integra manifeſtatio, ab ipſo capite & vniuerſali ſponſo deriuata ipſi vniuerſali corpori redemptæ ſponſæ ſuæ, fidelis Eccleſiæ, ſecundùm vniuſcuiusque membri diſpoſitionem, communicata eſt. Hoc eſt, infinitũ naturæ diuinæ, finitum naturæ humanæ ſuppleuit. Vnde hac in ratione Spiritus ſãctus per Apoſtolum: *Et manifeſtè magnum eſt* 1. Tim. 3. *pietatis ſacramentum quod manifeſtatum eſt in carne, iuſtificatum eſt in ſpiritu, apparuit angelis, prædicatum eſt gentibus, creditum eſt in mundo, aſſumptum eſt in gloria.* Dicit, Pietatis: quia cum eſſet natura humana in capacitate, multò angelica inferior, magnus pietatis actus fuit, in ipſa vnione Dei & hominis ſimul, ei ſecretum manifeſtare, qui vni ſoli trino Deo reſeruatus eſt. Quo modo? ſuppleuit infinitum Spiritus Dei immortalis, finitum carni, in homine mortali, cum quò ſe vnum fecit. *Nam ſicut anima rationalis & caro vnus eſt homo* (dicit in Symbolo ſuo Athanaſius) *ita Deus & homo vnus eſt Chriſtus.* Et conformiter: *Quod manifeſtatum eſt in carne, iuſtificatum eſt in ſpiritu.* Hoc eſt. Suppleuit infinitum ſpiritus Dei immortalis, (vt dictum eſt) finitum carnis in homine mortali. Vnde, hac in ratione differentis manifeſtationis cum homine, quàm cum angelo, exaggerando dicit inquantum ad angelum: *Apparuit angelis:* ſed inquantum ad hominem: *Manifeſtatus eſt in carne.* Et integrè cum homine manifeſtatus eſt? Integrè: infinitum ſupplendo, &c. Sicut dicit: *Iuſtificatum eſt in ſpiritu.* Et cõformiter alio in loco: *Nuſquam angelos apprehendit: ſed ſemen Abrahæ apprehendit.* Heb. 4.

CAP. VII.

SEptuaginta hebdomades abbreuiatæ ſunt (dicit Scriptura) *ſuper populum tuum & ſuper vrbem ſanctam tuam, vt conſummetur præuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iuſtitia ſempiterna, & impleatur* Dan. 9.

viſio

viſio & prophetia: & vngatur ſanctus ſanctorum.
& cætera Omne hoc completum & effectū
fuit Verbo ſe incarnante, & ipſo Chri-
ſto, naſcente, moriente, & reſurgente. Di-
cit: *Septuaginta hebdomades abbreuiatæ ſunt ſuper*
populum tuum & ſuper vrbem ſanctam tuam, vt cō-
ſummetur præuaricatio, & finem accipiat peccatum.
& c. à mundi principio numerando, in quo
peccatum principiū habuit, donec verbū
ſe ad incarnandū venit, in quo redemptus
fuit. *Septuaginta hebdomades.* Omnis cœlorū
& terræ creatio, & quantum hoc in globo
viſibilis & inuiſibilis includitur, hunc ſo-
lum finem habuit particularis manifeſta-
tionis creatoris Dei cum natura humana,
Verbo ſe incarnante. Et tali modo res om-
nis ab ęterna ſapiētia diſpoſita & ordinata,
hominē creante, & omnia in ipſo incluſa,
hebdomadaliter, in principio & fine ipſius
creationis: quod in toto vnum Deum eſſe
manifeſtatur, ſine principio & fine, immē-
ſū & infinitum. cum ſit, quòd hic numerus
ſeptimus, (vt dictum eſt) in ſe numerum o-
ctauum continet, augmēti, & diminutionis
incapacem: propter quod Deo attribuitur.
Et ſimiliter omnes numeros continet &
complectitur. Quia, volēs ſuper numerum
ſeptimum multiplicare, ſecundū quod nos
muſicalis docet experientia, naturaliter
ad incipiendum à primo reditur: inquan-
tum quod octauus gradus à primo funda-
tur & originatur: imò eſt cum ipſo eiuſ-
dem eſſe & ſubſtantiæ indiſcrepabilis.
Et totum realiter ad numerum tertium
& ternariā conſonātiam reducitur, omnes
conſonantias, (ſicut numerus ſeptimus, o-
mnes numeros) & ſpecies muſicales cōtinē
tes, in euidens teſtimonium vnionis ipſius
Dei cum natura humana, & manifeſtatio-
nis ſuæ in carne: conſiſtendo ipſe numerus
ſeptimus hebdomadalis, vna tertia, cū quin
ta vnita. Hoc eſt, tertia, inquantum ad ſpi-
ritum, & ternariam naturam diuinam, &
quinta, inquantum ad carnem, & quin-
que ſenſus naturæ humanæ. Vnde ratione
vnionis vnius fundamenti, eſſe & ſubſtan-
tiæ indiſcrepabilis, vt manifeſtatur in ęqua
li correſpondentia primi cū octauo gradu
in circulari vnione, & imagine ipſius æ-
terni Dei, ipſum principium & finem cua-
cuante, eſt ſeptimus, & octauus ſimul, in-
quantum ad diſtinctionē duarum diſtincta
rum rerum, ſuper quas ipſa vnio cadit, vt
eſt, tertia, & quinta: anima, & corpus:
Deus, & homo. Sicut dicit: *Sicut anima* Athan. in ſymb.
rationalis & caro vnus eſt homo; ita Deus & ho
mo vnus eſt Chriſtus: inquantum homo, ex
tribus potentijs, & quinque ſenſibus, con-
ſiſtens. Itaque totum ordinatum eſt in ma-
nifeſtationem vnius ſolius, trini & æ-
terni Dei, cum natura humana: propter
quod homo hebdomadaliter creatus fuit.
& ſimiliter reliquum omne, incipiendo ab
hebdomadalibus diebus vniuerſalis crea-
tionis & requiei ipſius operis, (requies
myſterioſè ſeptimo die ſabbathi ordinata,
in locum primi, in octauo gradu reſurgēte,
in teſtimonium conſequentis reſurrectio-
nis plenæ gloriæ, & vitæ æternæ, quā natu-
ra humana receptura erat, veniēte ipſa ple
nitudine numeri multiplicati, & plenitu-
dine temporis finalis ſimul, quando Chri-
ſtus in mundum venit) hebdomadaliter
diſpoſitū & ordinatum. Hoc eſt, in hebdo-
madam dierum, hebdomadam angelorum,
hebdomadam cœlorum & planetarum.
Vnde. Omnia in menſura & numero & pondere di- Sap. 8.
ſpoſuiſti. Tria in vnum reducta. Quia ſicut
ſeptimus, & hebdomadalis numerus, o-
mnes in ſe numeros continet, & ſimiliter o
mnia, in ſuo principio in ipſo ordine heb-
domadalis numeri ordinata & diſtributa
fuerunt, in teſtimonium incarnationis Ver
bi, Chriſti Dei & hominis ſimul, æterni
et infiniti: ſimiliter omnia ad numerū ter-
tium reducuntur, in teſtimonium mani-
feſtati eſſe creatoris, trini et vnius Dei,
principij ac finis rerum omnium. Sicut
Naa dicit

dicit; *Omnia in menſura & numero & pondere diſpoſuiſti. In mẽſura.* Hoc eſt, inquãtũ ad ternariam diſtinctionem ęqualitatis perſonarũ. Sicut per Athanaſium: *Æqualis gloria, coæterna maieſtas.* In numero: *Alia eſt enim perſona Patris, alia Filij, alia Spiritus ſancti. In pondere: Et tamen non tres æterni: ſed vnus æternus.* Itaque, æquale pondus, æqualem menſuram conſequens, ſicut dicit: *Aeternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus ſanctus. Et tamen non tres æterni: ſed vnus æternus.* Et ſimiliter vnus numerus, tam trinus, inquantum numerus trium diſtinctarum rerum: quantum vnus indiuiſibilis in ſua vnica eſſentia & concordante æqualitate: ſicut dicit, *Æqualis gloria, coæterna maieſtas.* (Hoc in infinitum vadit) ita quòd totum ad tertium numerum reducitur. Et hac in ratione & ordine, hebdomada angelica ſeptem angelorum, qui ſtant in maieſtatis Dei præſentia, ſacrificãter incarnationis Verbi myſterium repræſentantes, ad tres nominatos angelos reducũtur, qui ſunt, Michael, Gabriel, Raphael: in teſtimoniũ ipſius eſſe trini & vnius Dei, in carne manifeſtati. In qua angelorũ hebdomada, naturam humanam, in Verbum aſſumptam repræſentante, tota natura angelica incluſa eſt. Et hoc in ordine ſancta Romana Eccleſia, ſemper, à Spiritu ſancto illuminata, ſic dicit: *Sancte Michael, ora. Sancte Gabriel, ora. Sancte Raphael, ora pro nobis. Omnes ſancti angeli, & archangeli, orate Omnes ſancti beatorum ſpirituum ordines, orate pro nobis.* Hoc eſt, nouem chori, in tres hierarchias, in vnionem trium nominatorum angelorum, correſpondenter diſtributi. & ſimiliter inquantum ad ſuam circularem multiplicationem hebdomadalem, ratione vnionis ternariæ partis ſuperioris animæ, cum quinaria inferiore corporis in homine, & diuinæ cum humana natura in Chriſto, in ipſa ſingulari animæ & corporis vnione teſtificatæ: hebdomadaliter, in vnione ſeptem angelorum aſtantium, per dies temporalis hebdomadæ, voluntate diuina ſemper ſeruata, in cuſtodiam hominum, qui diſtinctè vnoquoque die in mundum veniunt, diſtributi ſunt. Et conſiderandum eſt: quod quia res omnes fuerunt à Deo in earum creatione ad hominis imaginem hebdomadaliter ordinatæ, & ſolus homo vltimò ab ipſo Deo ad imaginem ſuam creatus fuit: in teſtimonium quod Verbum ſe incarnaturum erat: vnio hebdomadalis, & ternaria, tam in angelica, quàm in omnibus alijs hebdomadibus iam dictis, in numero conſiſtit: ſed in homine, in eſſentia conſiſtit. In homine conſiſtit in eſſentia, efficienter: inquantum quòd vnio ternariæ & rationalis partis ſpiritualis, quæ immediatè à Deo venit: cum quinaria ſenſuali, à ſingulari vnione hebdomadali ternariæ partis ſpiritualis, & quaternæ elementalis procedente: & ipſam octauam efficienter formante: eſt tam ſingularis, in imagine creatoris ſui, trini & vnius Dei, & eſſe ſui hebdomadalis perſonarum diuinarum, & attributorum, in ipſis tribus potentijs, & elementis ſignificatum, quòd nulla trium potentiarum vti poteſt, ſecundùm rationem, & legem obſeruatam, quin omnes tres ſimul concurrant: & ſimiliter ſenſus, in corporalibus effectibus: quin anima ſimul videat, audiat, guſtet, odoretur, & tangat. & res omnis, ſicut hebdomadales cœli, & planetæ, cum alijs ſignis, & innumerabilibus ſtellis ad magnum planetam & illuminantem ſolem, & omnes angeli, in hebdomadali vnione cum ſeptem, ad tres nominatos: ad hominem, & ternariam animam rationalem, omnes ipſas numeratas imagines, eſſentialiter & efficienter continentem, reducitur. Itaque cùm omnia, in creatoris ſui mani-

nife-

miſeratione mhebdomadaliter creata ſint: omnia illa quæ in numero conſiſtunt, in hominis imaginem fuerunt; eò quod Deus ſe hominem facturus erat: illa hominis, quia in eſſentia conſiſtit, vt declaratum eſt, ſingulariter homo ad Dei imaginem facta eſſe dicitur. Sicut cū Deus omnia creaſ-
Gen. 1. ſet, ſingulariter dixit: *Faciamus hominem ad imaginē & ſimilitudinē noſtrā.* Vnde cū eſſet homo viſibilis & ſingularis Dei imago, in qua aliæ omnes hebdomades, viſibiles & inuiſibiles includūtur: & ſimul particulare incarnationis Verbi teſtimoniū: cū eſſet vnio diuinæ, cū humana natura, in ſingulari animæ & corporis teſtificata: quæ, in primo peccāte deficiēs, & in ſecūdo Adamo Chriſto in ipſius culpæ redemptionē moriente, & reſuſcitante, cū incōparabiliter reſtaura-
Philip. 1. ta eſſet: (*Qui eſt imago Dei inuiſibilis*, (vt ſcriptū eſt) *quoniam in ipſo condita ſunt vniuerſa in cælis et in terra, viſibilia, & inuiſibilia,* &c. hac ratione completi effectus redēptionis, Spiritus ſan-
Dan. 9. ctus per Danielem dicit: *Septuaginta hebdomades abbreuiatæ ſunt.* & cæt. *vt conſummetur præuaricatio, & finem accipiat peccatū, & deleatur iniquitas, & adducatur iuſtitia ſempiterna, & impleatur viſio & prophetia, & vngatur ſanctus ſanctorum.* &c. Quod propheticū oraculū completū fuit, (vt dictū eſt) Chriſto naſcēte, moriēte, & reſurgēte. in qua reſurrectione ipſa vnctio ipſius ſancti ſāctorū in regno ſēpiterno, intellecta eſt. ſicut dicit: *Et adducatur iuſtitia ſempiterna.* & conformiter per Sanctum
Ioan. 12. Ioannem: *Et ego ſi exaltatus fuero à terra omnia trahā ad meipſum.* quia, Adduco, & Traho, cōcordant: quod eſt ad ſe attrahere: ſicut in vniuerſali iuſtorū reſurrectione erit, Chri-
Dan. 9. ſto rege gloriæ apparente. Vnde, dicēdo: *Vt cōſummetur præuaricatio, & finē accipiat peccatū, & deleatur iniquitas*: Chriſtus moriens intelligitur. Et conſecutiuè dicendo: *Et adducatur iuſtitia ſempiterna, & impleatur viſio & prophetia, & vngatur ſanctus ſanctorum*: Chriſtus reſurgens intelligitur. quia, donec ipſa vniuerſalis iuſtorum reſurrectio veniat, in iuſtorum iuſto Chriſto, vt arrha, poſſeſſiuè incepta, iuſtitiam ſempiternam in natura humana habere non poteſt: cum homo, tam peccabilis, quàm mortalis
ſit. Vnde ipſa lux: *Regnum meum non eſt de hoc mundo.* Et ad maiorem declaratio- Ioan. 18.
nem: *Si ex hoc mundo eſſet regnum meum, miniſtri mei vtiq; decertarēt vt nō traderer Iudæis.* *Miniſtri mei.* hi angeli ſunt: in ipſa vniuerſali reſurrectione, & Chriſti regno, miniſtrantes. *Exibunt angeli,* (ipſe dicit) *& ſeparabunt malos de medio iuſtorum*: in quibus iuſtis, & natura humana ſolùm, regnum Chriſti, Dei & hominis intelligitur. quod decla-
rat, iuſtis manus dexteræ dicendo: *Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi.* Quare, a conſtitutione Mat. 25.
mūdi? Quia in ipſo iuſtorum numero, quot homines iuſti & iniuſti fuerunt, à principio, donec Verbum ſe ad incarnandū venit multiplicati, Chriſti regnum intellectū eſt: & plenitudinis temporis cōplementū: pro tali effectu conſtituti. Et in ipſa conſtitutione mundi, ipſa plenitudo temporis intellecta eſt. Et in ipſa Plenitudine tēporis, ipſa plenitudo electorū numeri intellecta eſt. quia, (vt dictum eſt) non electi propter tēpus, ſed tēpus propter electos conſtitutū fuit, in regni Chriſti multiplicationem & dilatationem. A creatore declaratū, primis iuſtis, & primis naturæ humanæ patribus; (& patribus ipſiuſmet Regis gloriæ Chri-
ſti, inquantum hominis) dicente: *Creſcite &* Gen. 1.
multiplicamini, & replete terram? Cui Replete terram, Plenitudo temporis correſpondet: quia Repleo, & Impleo eundem ſignificatū habēt. vnde, ipſa plenitudo hebdomadalis tēporis, propter terræ reimplemētū, in iuſtorū multiplicationē cōceſſa fuit. Et quia in ipſo puncto plenitudinis temporis & abbreuiationis ipſarū ſeptuaginta hebdomadarū, quādo ſaluator venit in vna cōprehēſarū (quod proximè declarabitur) nō concurrebat propter peccati impedimētū, ipſa plenitudo & implenitudo numeri iuſtorū

propterquam ipſa hebdomadalis plenitudo temporis, vt dictum eſt, conſtituta fuit: tacitè iuſtorum plenitudo intellecta, & eorum redemptio, ne vno quidem deficiente, Spiritus ſanctus per Apoſtolum, ſolùm de temporis plenitudine tractat, di-

Gal. 4. cens: *At vbi venit plenitudo temporis, miſit Deus Filium ſuum factum ex muliere, factum ſub lege*: ipſam iuſtorum plenitudinem ſignificans, in eo quod addit dicendo: *Vt eos qui ſub lege erant redimeret, vt adoptionem filiorum reciperemus*. Et per Danielem: *Septuaginta*

Dan. 9. *hebdomades abbreuiatæ ſunt.*, &cætera. *vt conſummetur præuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iuſtitia ſempiterna, & impleatur viſio & prophetia, & vngatur ſanctus ſanctorum* Quia, quamuis ipſa numeri iuſtorum plenitudo non concurrebat, in ipſo plenitudinis temporis puncto, quãdo Chriſtus venit: non idcircò deſinit cõcurrere plenitudo omniũ ipſorũ beneficiorũ & copioſę redẽptionis, quod Spiritus ſanctus per Danielẽ dicit, Verbũ ſe incarnãdo, & ipſe Chriſtus naſcẽdo, moriendo, & reſuſcitando, eodẽ in numero redẽptorũ, quod fuerunt iuſti & iniuſti in ipſa hebdomadali tẽporis plenitudine, nati & multiplicati, qui vſq; tũc multiplicati, ſub lege erant: & omnes, ſecundùm liberum arbitriũ, & gratia mediante, ne vno quidem deficiente, ſalui eſſe potuerunt. Vt eos qui ſub lege erant redimeret: in illo numero & termino intelligitur, vt dictum eſt, pro tali effectu conſtituto, multiplicati quibus lex data fuit, in occaſionem ipſius maioris gratiæ nouæ regenerationis in gloria & vita æterna. Vnde cõpletus numerus: mundus finitus. Sed quia ipſe ſaluator in ipſo pũcto finis mundi in terram veniens, & quamuis iuſtorum numerus non concurreret, propter quod terminus prolõgatus fuit, tamẽ eorum redemptionis effectus dilatatus nõ fuit, & in ipſomet hominũ numero, vt dictũ eſt, qui à principio vſq; tũc fuerũt, qui per innocentiæ legẽ multiplicandi erant,

dicit, *Septuaginta hebdomades abbreuiatæ ſunt.* Hoc eſt, hebdomadalis multiplicatio, ſecũdũ hebdomadales dies vniuerſalis creationis, & legem innocentiæ, & vnicum obedientiæ præceptum, ante peccatum, ad decimalem poſt peccatum reducendo: Vnde *Septuaginta hebdomades*. Videlicet, in ipſius decimalis legis obſeruationẽ, totus homo, & tota lex in hominem, ſecundùm hebdomadalẽ diſtinctionẽ ſpiritualẽ & corporalem potentiarum, & elementorũ, in vionẽ hebdomadalẽ & decimalẽ ſimul cõcurrẽs. Vnde *Septuaginta hebdomades abbreuiatæ ſunt*: Id eſt, in Chriſto, Deo, & homine, hominis redemptionem efficiente, vt vnica hebdomada, diuina & humana ſimul, (inquantum ad ſignificatas perſonas diuinas, & attributa inquantum Deus, & ſignificantes potentias, & elementa, inquantum homo) & vnicus innocens inter homines, & vnicus filius hominis Adami innocẽtis, ante peccatũ: & ipſi legi innocẽtiæ, & pœnæ, volũtariè obligatus, in ipſius culpæ redemptionẽ. ad quã figuratam hebdomadã in Chriſto, diuinã & humanã, æternitatis domino, cauſa omnis cauſæ inquantũ Deo, & effectu omnis figuratiui effectus inquãtũ homine & Deo ſimul: res omnis reducitur.

CAP. VIII.

Et hoc in ordine vniuerſalis creatio facta fuit in principio manifeſtatiõis extra [illegible] hebdomadalium dierum viã (in qua tẽporali hebdomada, tẽpus vitæ mundi, & ſaluationis includitur) inquantũ ad primam cauſã & eſſe hebdomadale æternũ creatoris: & hebdomadalib. cœlis creatis, cũ angelico ordine rationali incluſo multitudinis angelorum, hebdomadaliter vnitorũ, vt dictũ eſt, inquãtũ ad effectũ ipſius ſuperioris cauſæ primæ, & ſecũdas cauſas (ſicut primi effectus) omnium aliorum eff[illegible]ctuũ, per quas Deus mundum gubernat: & hebdomadalem mundum minorem humanum.

vt tam ſingularem creatoris Dei imaginem, quàm vnicam vnionem rationalem hebdomadalem materiæ, & formæ, inter res omnes creatas viſibiles & palpabiles, ab ipſa elementali materia formatas, omnia includentem: & vltimò ab ipſo Chriſto ſaluatore Deo & homine, vt cauſa omnis cauſæ, effectu & complemento omnis figuratiui effectus, in ſingulari vniuerſalis redemptionis ſimiliter obſeruatum. videlicet, ſecundùm hebdomadales dies vniuerſalis creationis, ſex operæ, & vnum requiei, ſexto die quo hominem creauit, ſe incarnãdo, & in ipſi' redẽptione moriẽdo, cũ ſeptimo requiei quẽ in ſepultura habuit, æternam futuram requiem ſignificante, ſimiliter per præcedentem mortem, opera & laborem pœnitentialem conſecutam: vt cauſa omnis cauſæ inquantum Deus, hebdomadaliter effectum: & vt effectus & complementum omnis figuratiui effectus inquantum homo & Deus ſimul, ſequenti & octauo die, (in primo hebdomadalium intellecto, cùm eſſet vnius eſſe & ſubſtantiæ indiſcrepabilis, vt declaratum eſt) glorioſè reſurgendo, etiam hebdomadaliter completum. Itaque non ſecundùm hebdomadalem numerum, ſiue ſic per viam hebdomadalium dierum, menſium & annorum, &c. quòd ſecundum ſignificatam æternitatem & eſſe hebdomadale incomprehenſibilis Dei manifeſtari, tam in incertũ, quàm in infinitum procedit: ſed ſecundùm ſuam ſignificationem, & myſterioſos effectus conformes manifeſtationi in carne ipſius incomprehenſibilis Dei, conſiderandum eſt. & non ſecundùm effectus, ſolùm: ſed ſecundùm vnicam efficientem cauſam vnde procedunt, & eſſe hebdomadale ipſius æterni, trini & vnius Dei potentię, ſapiẽtię, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ.
Act. 1. Vnde ipſa Patris Sapiẽtia: *Non eſt veſtrũ noſſe tempora vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate: ſed accipietis virtutem ſuperuenientis Spiritus ſancti in vos, & eritis mihi teſtes in Hieruſalem*, &c. Id eſt, tam ipſum vltimum, quàm omnes alios præcedentes effectus humanæ redemptionis & manifeſtationis particularis & vniuerſalis ipſius Dei in carne, per hebdomadalem viam effectos, ad primam cauſã & eſſe hebdomadale ipſius manifeſtati Dei reducendo. Quia dicendo: *Quæ Pater poſuit in ſua poteſtate*, eſt, inquantũ ad eſſentiæ vnitatem: ita quod illa dictio, *Pater*, omnes tres perſonas diuinas comprehendit. & in eo quod addit, dicens, *Poſuit in ſua poteſtate*: quatuor attributa intellecta ſunt: à potentia (ſicut dicit, Poteſtate) incipiendo: quæ, ſimul cum tribus perſonis diuinis, diſtinctè & vnitè efficientia, in omnibus ipſis admirandis effectibus manifeſtationis extra, per hebdomadalem viam effectis, hebdomadaliter manifeſtata ſunt. *Non eſt veſtrum noſſe tempora vel momenta*: inquantum ad figuratiuam diſtributionem hebdomadalem temporis hebdomadalium dierum creationis, hebdomadam hebdomadarum in infinitum. *Quæ Pater poſuit in ſua poteſtate*: Id eſt, totam ipſam figuram, & figuratiuos hebdomadales effectus, ad ipſam vnicam paternam cauſam & ſupremam figurati Dei poteſtatem, et hebdomadale eſſe æternum reducendo. et hoc in ordine, effectus quem proponit miſſionis Spiritus ſancti, per interpoſitum hebdomadale tẽpus effectus fuit. Id eſt, quinquageſimo die à die glorioſæ ſuæ reſurrectionis, qui fuit octauus poſt ſeptimum, numerato. quod eſt eodem in ordine, primus dominicalis creationis dies, ſuper ſeptẽ hebdomadas, in octauo, qui eſt vnus cum primo, reſurgens: vniuerſalem reſurrectionem ſignificans Septem hebdomadæ. Hoc eſt, vna hebdomada, in ſeptem hebdomadas dilatata, ratione nouæ vnionis & concordantiæ ſpiritualis & corporalis potentiarum & elementorum: ſicut erat in ſtatu & lege innocentiæ, perfectè amando & obediendo: tota hebdomada in vnamquanque partem potentialem et elementalem, in omni

concordantia, diſtinctè & vnitè concurrens. Vnde ſeptem hebdomadæ, ſecúdùm ſtatum et legem innocentiæ, in quem priſtinum gradum vltimo die natura humana in virtute et meritò reſurgentis Chriſti reſtituenda eſt: conuenienter ipsum vltimum gradum gloriæ & vitæ æternæ, qui per hanc viam ſe conſeruanti paratus erat, præcedētem, & hoc in ordine, ſeptem hebdomadæ, ſecundùm ſtatum & legem innocentiæ: ad quas, in vna ſola hebdomada in Chriſto intellectas, ſeptuaginta hebdomades abbreuiatæ quas Daniel dicit, hoc eſt, ſecundùm legem & ſtatum malitiæ peccati, reductæ ſunt: et hac in ratione ipsa lex decimaliter ordinata. Vnde, ſeptuaginta hebdomades. Videlicet, in ipſius decimalis legis obſeruationem, totus homo, vt dictum eſt, & tota lex in homine in ſuam iuſtificationem, ſecundùm hebdomadalem diſtinctionem ſpiritualem & corporalem potentiarum & elementorum, (vbi iuſtificans ſuprema perſonarum diuinarum et attributorum ſignificata eſt) in vnionem hebdomadalem et decimalem ſimul concurrens. et totum ad vnam ſolam, vt dictum eſt, et vnicam in Chriſto hebdomadam reducitur, cum ſignificante hebdomadalium dierum vniuerſalis creationis et requiei ipſius operæ regulatam: in qua, ratione ſuę ſignificationis. myſterij incarnationis Verbi, tota mundi vita comprehenditur. et hoc, propter duas rationes. vna eſt, hoc in myſterio eſſe vitam et tempus quo mundus duraturus eſt, per diuinam diſpoſitionem tam hebdomadaliter diſtributum, quàm in ipso circulari ordine contentum. vno ipſomet principio et fine, vtrunque euacuante, cum ſit ſeptimus et octauus ſimul, augmenti, et diminutionis incapax: vbi manifeſtati Dei ęternitas ſignificata eſt. altera ratio eſt effectus ipſius myſterij, et communicationis vitę, per hebdomadalem viam diuinam et humanam ſimul, hoc in ſęculo per gratiam, & mediantibus hebdomadalibus ſacramentis, & in altero per gloriam, communicatæ. *Panis enim Dei eſt* (per ſanctum Ioannem) *qui de cælo deſcendit, & dat vitã mundo.* Ioan. 6. vnicus panis, & vnica hebdomada diuina & humana: tam diſtinctè Verbo ſe incarnante, quàm in æternum vtraque vnione & eſſe veri Dei, & veri hominis, ſemper ſeruato. & in ipsamet ratione hebdomadalis circuli, creatoris æternitatem ſignificantis, & ſimul æternam gloriam, aut æternam pœnam, ab ipſo contento mundo & creaturæ angelicæ, & humanæ paratam, repræſentantis, ſed per diuinam bonitatem (cum præcedentibus auxilijs) & correſpondentem humanam diſpoſitionem, conſecutam: ad finem perueniendo, omnia ad ſuum principium reducuntur. *Deus inſtaurat quod abijt;* Eccle. 3. ſcriptura dicit. vnus ſtatus & lex innocentiæ: quæ, omnes alias leges complectitur, & ſub qua, iuſtorum numerus, ab ipso innocenre Chriſto redemptorum (ſicut dicit, *Vt eos qui ſub lege erant redimeret*) Gal. 4. ſecundùm homines qui à principio, donec in mundum venit multiplicati fuerunt, comprehenditur. & hoc eſt Chriſti regnum. Regnum ſine lege eſſe non poteſt; neque lex ſine pœna. & hoc in ordine, in principio conſtitutionis mundi, & regni Chriſti, homo in eſſe innocentiæ creatus, & in paradiſo poſitus, non vt dominus, ſed vt imago & teſtimonium veri Regis Verbi incarnati, donec miſſus fuiſſet: ſicut dicit: *Vt operaretur, & cuſtodiret illum: præcepitque ei, dicens: Ex omni ligno paradiſi comede: De ligno autem ſcientiæ boni & mali ne comedas.* Gen. 2. Hæc eſt lex. *In quacunque enim die comederis ex eo, morte morieris.* Hæc eſt pœna. *At vbi venit plenitudo temporis,* Gal. 4. (per Apoſtolum) *miſit Deus filium ſuum factum ex muliere, factum ſub lege:* intelligitur, non ſub lege ſcripta: quæ, non pro hominibus innocentibus, ſed pro hominibus peccatoribus data fuit. Et Chriſtus, cum iuſtus eſſet, innocens et

impec-

impeccabilis, ſub ipſa lege non erat: niſi ſub lege obedientiæ, in principio homini data: & non vt peccatori, cum innocens eſſet: in qua, tacitè Chriſtus incluſus erat, ratione quòd ſe incarnaturus erat, & per ipſam nouæ obedientiæ viam per innocentiam, pœnæ legis & inobedientiæ peccati ſatisfacturus. qua in ratione ipſe filius hominis nominatur: videlicet, hominis innocentis ante peccatum, & vt talis ipſi legi obedientiæ, communiter ſubiectus.
Iſa. 53. quod inquantum ad pœnam peccati, vt innocens *Oblatus eſt quia ipſe voluit*, in ipſius culpæ redemptionem. Et dicendo: *Factum ex muliere, factum ſub lege*: vnum aliud declarat. videlicet: Factum ex muliere: non ex humano ſemine, vt cæteri homines, ex ipſo paterno ſemine, & in ipſo originali peccato concepti: quibus, vt peccatoribus decimalis lex ſcripta data fuit, poſt peccatum: ſub qua Chriſtus non erat, cùm eſſet iuſtus, Deus & homo ſimul: niſi ſub lege obedientiæ, ante peccatum data. & hoc, vt obediens, & vt mortalis. Vt obediens: ſe legi, & obſeruationi ſuæ obligans, obediendo. Vt mortalis: etiam voluntariè pœnæ mortali legis, & pœnæ peccati ſe obligando, efficienter in ipſius culpæ redemptionem, moriendo. Vbi, per ipſummet Apoſtolum: ſicut hoc in loco dicit, *Factum ſub lege*: correſpondenter in alio dicit: *Factus obediens vſque ad mor-*
Phil. 2. *tem: mortem autem crucis.* Et Dominus dicens: *Nolite putare quoniam veni ſoluere legem aut pro-*
Mat. 5. *phetas, non veni ſoluere: ſed adimplere*: tractat de prima lege obedientiæ primo homini data, & ab ipſo primùm rupta: & in ipſo ipſa mortalis pœna primùm executa. ſicut per Chriſtum, morientem, & reſurgentem, *Vt eos* (vt dicit) *qui ſub lege erant re-*
Gal. 4. *dimeret*, plenè completa. Quia, non ſolùm lex data fuit in conſeruationem regni & paradiſi terreſtris, vt dictum eſt, ſed in occaſionem maioris gratiæ regni æterni & paradiſi gloriæ cœleſtis. quia regi Deo æterno, æternum regnum conuenit. & hac in ratione, ipſe rex Meſſias in mundum non venit, donec venit ipſa plenitudo numeri hominum ſub lege multiplicatorum, tali plenitudini gloriæ & regni cœleſtis conueniens. Sub lege: duobus modis: hoc eſt, à parte ante, & à parte poſt. A parte ante: inquantum ad legis pœnam, *Morte* Gen. 2.
morieris. A parte poſt: inquantum ad numerum & finem principalem, vt dictum eſt, propter quem lex data fuit, in occaſionem maioris gratiæ regni & paradiſi cœleſtis. Itaque dicendo: *Factum ſub lege*: intelligitur à parte ante, inquantum ad legis pœnam, moriendo. & dicendo, *Vt eos qui ſub lege erant redimeret*: intelligitur à parte poſt, inquantum ad numeri plenitudinem, iam completi, & per gratiam redempti: tertio die, in arrha & principio plenitudinis quam per gloriam in vltimo habebunt, glorioſè reſurgentes. Et hac ratione complementi operis hebdomadalis manifeſtationis Dei in carne, creantis, redimentis, et per gratiam, ad futuram per gloriam, regenerantis, *Septuaginta hebdomades* (vt dicit) *abbreuiatæ ſunt*. Id eſt, omnes ipſæ hebdomadæ, ſecundùm decimalem legem ſcriptam, poſt peccatum, ad vnam ſolam hebdomadam in innocente Chriſto redemptore (vt dictum eſt) et ratione legis innocentiæ, abbreuiatæ: in qua ipſe filius hominis innocentis Adæ ante peccatum, & totus ipſe redemptorum numerus, ſecundùm ipſius ſeminis humani multiplicationem (vt dictum eſt) poſt peccatum, vſque tunc multiplicati, incluſi ſunt.

CAP IX.

S*Cito ergo & animaduerte*: procedit dicens: Dan. 9.
Ab exitu ſermonis vt iterum ædificetur Ieruſalem, vſque ad Chriſtum ducem, hebdomades ſeptem & hebdomades ſexaginta duæ erunt: & rurſum ædificabitur platea, & muri in anguſtia tempo-

temporum. Et poſt hebdomades ſexaginta duas occidetur Chriſtus: & non erit eius populus qui eum negaturus eſt. Et ciuitatem & ſanctuarium diſſipabit populus cum duce venturo: & finis eius vaſtitas, & poſt finem belli ſtatuta deſolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada vna: & in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia & ſacrificium: & erit in templo abominatio deſolationis: & vſque ad conſummationem & finem perſeuerabit deſolatio. vbi hoc capitulum nonum terminatur. *Scito ergo & animaduerte: ab exitu ſermonis vt iterum ædificetur Ieruſalem, vſque ad Chriſtum ducem, hebdomades ſeptem & hebdomades ſexaginta duæ erunt:* &c. Diuinæ ſcripturæ differentia, ab alijs ſcripturis humanis, & excellentia ſua, in hoc conſiſtit: quòd aliæ de rebus tam viſibilibus, quā temporalibus ſolùm tractant: et ipſa ſola de rebus inuiſibilibus & æternis tractat: per res viſibiles temporales teſtificatis. & hoc in ordine & certiſſima veritate, hæc prophetia non ſolùm ſecundū literalem ſenſum conſiderandæ eſt, & effectus viſibiles, qui per prophetam Danielem tractati ſunt, deſtructionis, & reædificationis temporalis Ieruſalem terreſtris, templi, & altaris, ſed ſecundùm ſpiritualē ſenſum, & ſignificationem reædificationis æternæ, viſibilis, & inuiſibilis, per gratiam & gloriam, figuratæ Ieruſalem naturæ humanæ, à principio in Adam incipiendo, ſanctæ Eccleſiæ apoſtolicæ Romanæ, viſibiliter donec mundus ſtabit militantis, per gratiam, & mediantibus hebdomadalibus ſacramentis, vt dictum eſt, Chriſto moriente, et inuiſibiliter per gloriam, in Chriſto reſuſcitante, reædificatæ: ſicut dicit: *Vt iterum ædificetur Ieruſalem, vſque ad Chriſtum ducem, hebdomades ſeptem, & hebdomades ſexaginta duæ erunt:* &c. Ieruſalem dupliciter interpretatur: hoc eſt, Viſiò pacis, et viſio perfecta. prima interpretatio correſpondet primæ ædificationi figuratæ Ieruſalem naturæ humanæ in Adam, per innocentiam, & viſibili paradiſo terreſtri in vita perpetua: in teſtimonium ſecundæ reædificationis (perſeuerando) in vita et paradiſo æterno cœleſti: in omni pace et vitali concordantia ſpirituali et corporali ædificatæ. vnde intrat ſecunda interpretatio. Viſio perfecta, inquantum ad figuratum et teſtificatum effectum ſecundæ reædificationis inuiſibilis, in inuiſibilis creatoris viſione, in gloria perfecta, et conſummata, conſiſtentis. in Adam peccante deſtructa fuit: et in Chriſto duce, (vt dicit) per gratiam, et gloriam, vt dictum eſt, moriente, et reſurgente, reædificata. Cum myſteriò dicit, *Vt iterum ædificetur Ieruſalem, vſque ad Chriſtum ducem, hebdomades ſeptem.* etc. inquantum ad reædificationem vniuerſalem per viam ſeminis humani multiplicationis, particularem in Adam deſtructionem conſequentem: et ab ipſo incipiendo, Vſque ad Chriſtū ducem (vt dicit) continuatam: cum præuiſa particulari deſtructione in primo peccante, ſimul vniuerſalis reædificatio in ſecundo Adam Chriſto, moriente, et reſuſcitante, determinata erat. et hoc, in ipſomet determinato numero, à principio per illos qui nati fuerunt, vſque ad aduentum ſuum, completo: et ab ipſo ſaluatore, et duce, vt dictum eſt, integrè redempto. ſicut dicit: *Vt eos qui ſub lege erant redimeret.* Gal 4. Hoc eſt, ſub prima lege innocentiæ. euidenter per Danielem ſignificatum, in ſimplici ſeptem hebdomadarum numero, quem proponit, vnico et ſimplici obedientiæ præcepto correſpondendo. Hoc eſt, ſecundùm ipſam ædificationem pacis et concordantiam hebdomadalem potentiarum et elementorum, in ipſius legis et præcepti obſeruatione, de fructu vetito non comedendo, toto homine, hebdomadali natura humana, in ſeptem hebdomadas in vna incluſas, tam ſimpliciter, quam diſtinctè et vnitè concurrente. addit cum myſterio, ſexaginta duas hebdomadas, ſicut dicit, *Et hebdomades ſexaginta duæ erunt: & rurſum ædificabitur platea, & muri in anguſtia temporum.* etc. Intelligit

iuſte-

rum iuſtificationem, ſecundùm legem decimalem, Chriſto moriente, à multiplicatione numeri & plenitudinis eorum, ſecundùm legem innocentiæ, vt dictum eſt, Chriſto reſuſcitante, diſtinguendo. ſexaginta hebdomades, inquantum ad laborioſum numerum iuſtificationis naturæ humanæ, ſex diebus hebdomadalibus vniuerſalis creationis correſpondendo: à ſexto die quo in principio hominem creauit, vſque ad ipſummet ſextum diem, in fine, quo Verbum incarnatum fuit, & ipse Chriſtus pro eius redemptione mortuus eſt, intellectæ: (ſemper ſeptimo requiei die incluſo) addendo duas alias hebdomadas, in quantum ad redemptam & iuſtificatam naturam humanam, & diſtinctum concurſum hebdomadalem carnis, et ſpiritus in ipſius decimalis legis obſeruatione, in vnā reductas: quę, ſecundùm continuatam multiplicationem ſuam, in numerum legis innocentiæ, vt dictum eſt, ante peccatum, et iuſtificationem ſimul, ſecundùm decimalem legem, ſcriptam, et gratiæ, (illa naturę incluſa) poſt peccatum, omnes ipſos myſterioſos hebdomadales numeros, et plenitudinem conſtituti temporis, continet. numerus ſenarius laborioſus in reædificatione figuratæ Ieruſalem naturæ humanæ: in Adam deſtructę: et ab illo principio, (ſicut dicit: *Vt iterum ædificetur Ieruſalem, vſque ad ducem venturum*) vſque ad finem determinati temporis, quo ipse dux Chriſtus venit, et finem prolongati, quo ad iudicandum venit, mediantibus multis calamitatibus, In anguſtia temporum, vt dicit, et effuſione ſanguinis multorum iuſtorum reædificatæ. qui omnes, à iuſto Abel incipiendo, ipſum vniuerſalem ducem & figuratum Abel Chriſtum ſecuti ſunt. quæ deſtructio originalis humanæ Ieruſalem in Adam, et reædificatio eius per gratiam, Chriſto moriente, non in illa perfectione quæ erat in principio per innocentiam, et quæ fuit in Chriſto, (ſicut in fine erit, per gloriam) tertio die glorioſè reſurgente: in deſtructione & reædificatione ipſius figuratæ Ieruſalem, templi & altaris ſignificatæ ſunt. *Et factum eſt hoc ad inſidias ſanctificationis,* (hoc in myſterio dicit) 1. Mach. 1. *& in diabolum malum in Iſrael: & effuderunt ſanguinem innocentem per circuitum ſanctificationis, & contaminauerunt ſanctificationem.* et cætera. (hoc eſt, in teſtimonium originalis contaminationis templi humani, & ſanctificationis ſuæ in Adam, per innocentiam) *& intrauit in ſanctificationem cum ſuperbia,* (ecce radicem originalem omnium peccatorum, & humanæ deſtructionis) *& accepit altare aureum, & candelabrum luminis, & vniuerſa vaſa eius,* &c. *& comminuit omnia.* &c: *Altare, candelabrum, & vaſa.* hoc eſt, & ipſum primum altare & lumen, cum omnibus vaſis ipſius generationis humanæ. *Et comminuet omnia*: videlicet inquantum ad conſequentem pœnam mortalem ipſi- Gen. 3. us culpæ: vt ſcriptum eſt. *Quia puluis es, & in puluerem reuerteris.* Et conformiter per Dauidem, inquantum ad conſequentem ſan- Pſ. 78. guineam reædificationem: *Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam; polluerunt templum ſanctum tuum: poſuerunt Ieruſalem in pomorum cuſtodiam. Poſuerunt morticinia ſeruorum tuorum eſcas volatilibus cæli: carnes ſanctorum tuorum beſtijs terræ. Effuderunt ſanguinem eorum tanquam aquam in circuitu Ieruſalem: & non erat qui ſepeliret.* quia, non conſiſtebat in reædificatione figurati templi & altaris materialis, (ſicut dicit, *Et acceperunt lapides integros ſecundùm le-* 1. Mac. 4 *gem, & ædificauerunt altare nouum.* &c.) in figura humani & diuini templi Verbi incarnati, à Salomone, ſapientiā diuinam ſignificāte, ædificati, figurata reædificatio ſpiritualis figurati templi humani: niſi in proprij altaris corporalis deſtructione, ipſorum ſtrenuorum Machabæorum & ſanguinis ſparſi, in ipſomet zelo legis & legiſlatoris Dei, ad reædificationem gloriæ & vitæ æternæ, voluntariè morientium.

Sicut in vniuerſali cœlorum & terræ ædificatione, cum omnibus alijs rebus creatis, non conſiſtebat manifeſtatio creatoris extra, niſi tandem ſexto die, hominem creaſſet, & ad imaginem ſuam, propterea quòd ſe hominem facturus erat, & ſimiliter, Deo homine facto: non conſiſtebat in ædificatione particulari templi ſacri corporis ſui in ventre virginali, (in ipſius figuræ complementum notabilis templi Salomonis) quamuis ſingulari & inexplicabili, per opus Spiritus ſancti (vniuerſalis ipſius humani templi ædificatio, in Adam per peccatum deſtructi: ſed in mortali deſtructione ſua, ipſomet ſexto die, quo hominē creauit, voluntariè moriendo, in ipſius culpæ redemptionem. Vnde, *Soluite templum*

Ioan. 19. *hoc*, (de ſeipſo dicit) *& in tribus diebus excitabo illud.* & per Danielem conformiter: *Et poſt*

Dan. 9. *hebdomades ſexaginta duas occidetur Chriſtus: & non erit eius populus qui eum negaturus eſt.* &c. numerus ſenarius, ſexaginta hebdomadarum ſex diebus creationis, in ipſius figuræ complementum, correſpondendo: (*Quoniam in*

Col. 1. *ipſo condita ſunt vniuerſa in cælo, & in terra.* &c.) ratione legis obſeruatæ, decimaliter ordinando: per quam viam ipſa redemptio & gratia communicata eſt. & duæ hebdomades aliæ additæ, inquantum ad naturam humanam, anima & corpore conſiſtentem, in Chriſto, in diuinam aſſumptam: vt redemptionis inſtrumentum, in ipſo opere & laborioſa paſſione, cum hebdomadali diſtinctione potentiarum & elementorum, ſpiritualiter & corporaliter concurrēte. *Et non erit populus qui eū negaturus eſt*: Hoc, in teſtimoniū, quòd non omnes populi ſui eum negarunt, neque in morte ſua conſentientes fuerunt. qui Apoſtoli, patriarchæ, & prophetæ, cum omnibus alijs credentibus figurantis populi hebræi, ſimul cum reliquo omnium aliorum populorum, & generationum, & multitudinis martyrū qui eum confeſſi fuerunt, & vſque ad mundi finem confitebuntur, ſunt verus populus Dei, & verum ſemen figurati Abrahæ, Patris excelſi & vniuerſalis creationis. & conſequenter ſemen non ſecundùm carnem, ſed ſecundùm ſpiritum multiplicatum. ad cuius differentiam dicit: *Et non erit eius populus qui eum negaturus eſt*: ſimul concedendo, quòd ille populus ſuus erit, & quod in æternum permanebit, qui eum confitebitur: tam illius hebrææ, ipſum fidelem & verum populum ſignificantis, quàm omnium aliarum nationum. *Et ciuitatem & ſanctuarium diſſipabit populus cum duce venturo.* Hoc eſt, quia populus ille incredulus, verum ſuum regem & ducem Chriſtum negando, & ei violenter mortem inferendo, conformiter ei quod prophetatum erat, (*Qui enim habitabant Ieruſalem*, (vt ſcriptum eſt) *& principes eius hunc ignorantes, & voces prophetarum quæ per omne ſabbathum leguntur, iudicantes impleuerunt*) Act. 13. conſequenter, *Et ciuitatem & ſanctuarium* (vt dicit) *diſſipabit populus cum duce venturo*: in quo ſanctuario, ipſe ſanctus ſanctorum figuratus erat. quaſi diceret: Completa per ipſos prophetia, ceſſauit figura: populus, Ciuitas & ſacrificium ſimul. *Et finis eius vaſtitas*; (procedit dicens) *& poſt finem belli ſtatuta deſolatio.* Hoc eſt, Titi bello finito finita erit deſtructio. Neque enim apparet amplius memoria illius quod erat ipſe populus, templum, & ſanctuarium, quā illa quæ Romæ in arcu ipſius Imperatoris Titi inuenitur, vbi ſculptus eſt in illo triumpho deſtructionis Ieruſalem, miſerabilis populus ligatis manibus, ſimul cum hebdomadali candelabro templi & ſanctuarij, ante currum portato: integrè per Danielem prophetatum completum eſt: ipſius deſtructionis cauſam anteponentem, vt dicit. *Occidetur Chriſtus. Confirmabit autem pactum multis hebdomada vna: & in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia & ſacrificium*: &c. Hebdomada vna. Vna enim hebdomada: quæ, in omni viſibili, & inuiſibili, rationali, & irrationali, ſignificata eſt. Non eſt angelica ſeptem angelorum, qui in maieſtatis Dei præ-

ſentia

ſentia aſtant in qua totum cœlum inclu-
ditur. neque eſt humana in Adam, per v-
nionem innocentiæ: & hac ratione, vir-
tualiter, vt ſingulari creatoris imagine,
cœlum & terram, & illud quod hoc am-
Sap. 10. bitu incluſum eſt, continente. ſicut ſcrip-
tum eſt.: *Et dedit illi virtutem continendi omnia.*
Neque eſt illuminans materialis ipſius
candelabri ſeptem diſtinctorum lumi-
num, quod ante arcam teſtamenti arde-
bat, influentiæ ſeptem cœleſtium planeta-
rum correſpondens: cum angelica, cor-
reſpondentem lucem omnis ſacrificij in
Verbo incarnato, luce mundi, oblati, te-
ſtificante. Quia, neque angelus, neque ho-
mo, neque candelabrum ſacrificij, in ig
ne amoris et lucis alicuius creaturæ, in
ponderationem integram offenſionis pec-
cati, oblati, poterat pactum reconciliatio-
nis cum creatore offenſo confirmare, in
redemptionem & euacuationem ipſius
culpæ, niſi figurata diuina & humana ipſi-
us Verbi incarnati: veri ſolis iuſtitię Chri-
ſti, et verę lucis mundi. quam, vnicam
hebdomadam (ſicut dicit, vna) Euangeliſta
et Propheta ſanctus Ioannes in viſione vi-
dit: et ab ipſa principaliter omnes diuinas
reuelationes habuit, quas ſcribit. ſicut di
Apo. 1. cit: *Et conuerſus ſum, vt viderem vocem quæ loque-
batur mecum. Et conuerſus vidi ſeptem candelabra
aurea, & in medio ſeptem candelabrorum aureorum
ſimilem Filio hominis*, &c. *& facies eius ſicut
ſol.* etc. *Noli timere: ego ſum primus & nouiſſimus.*
Dan. 9. etc. Et hac ratione, dicitur: *Confirmauit autem
pactum multis hebdomada vna.* quia vna eſt
hebdomada in Chriſto, diuina et humana
ſimul: in ipſis ſeptem candelabris aureis
ſignificata: qui ſolùm, vt homo et Deus ſi-
mul, lux et ſapientia æterni Patris, obedi-
entiale ſacrificium offerre potuit patiēdo,
in igne æterni amoris et lucis, in integram
peccati ponderationem, et confirmatio-
nem pacti totalis reparationis naturæ hu-
manæ. In quo ſecundo Adam, non in ima-
gine, vt in primo, cum principium &
finis eſſet rei omnis creatæ, ſed eſſentiali-
ter continetur immenſitas, eſſe & ſubſtan-
tia Patris. ſicut dicit: *Ego ſum A, & O, principi-
um & finis dicit Dominus Deus qui eſt, & qui erat,* Apo. 1.
& qui venturus eſt omnipotens.

Et in medio hebdomadæ deficiet hoſtia & ſa- Dan. 9.
crificium. Id eſt, in medio vitæ ſuæ: inquan-
tum homo, & hebdomadalis Dei imago, Pſ. 89.
hebdomadaliter ordinata. *Dies annorum
noſtrorum* (dicit ſcriptura) *in ipſis ſeptuaginta
anni.* (Id eſt, loco ſeptem, ſeptuaginta: rati-
one decimalis legis diuinæ, ſemper ſeruā-
ta) *Si autem in potentatibus, octoginta anni: & am-
plius eorum labor & dolor.* &c. *Dies annorū noſtro-
rum in ipſis ſeptuaginta anni.* Tempus hebdoma-
dalis plenitudinis, multum abbreuiata, ho-
mini datum in commemorantem occaſio-
nem pœnitentiæ & doloris ſignificatæ ple-
nitudinis perpetuæ vitæ, quam per pecca-
tum perdidit, & eam per hanc viam recu-
perandi & meritum ipſius hebdomadalis
humiliationis Chriſti ſaluatoris, in gloria
æterna. ſicut dicit: *Septuaginta hebdomades ab-* Dan. 9.
*breuiatæ ſunt ſuper populum tuum, vt conſummetur
præuaricatio,* &c. Hoc eſt, totam vitam mundi
maioris, & minoris humani, hebdomadali-
ter ordinatam, comprehendendo. *Si autem
in potentatibus, octoginta anni.* In potentatibus, Pſ. 89.
ſignificatiuè, non inquantum ad potentes
opulentos per ipſam viam, tam commu-
niter pigram, quàm doloroſam & infirmā:
ſed inquantum ad eos qui venerunt per
contrariam, ad perfectam plenitudinem
gloriæ & vitæ æternæ reſurgentes in ipſo
effectu primi gradus Dominicalis, & pri-
mi diei creationis, in octauo reſurrectio-
nis Chriſti, vnius cum primo, reſurgentis,
& ſimul, in imaginem & teſtimonium ip-
ſius æternitatis & ſacramenti, ipſum prin-
cipium & finem euacuantis, teſtificatum,
octauo numero, in octogeſimum, decima-
liter multiplicato ratione legis obſer-
uatæ. *Et amplius eorum, labor & dolor.*
Hoc eſt, inquantum ad ipſius legis
tranſgreſſores, reprobatos: loco ipſius

requiei & veræ lætitiæ & pacis in gloria æterna, Labor, & dolor (vt dicit, in corporis & animæ diſtinctionem) conſequentes, in pœna æterna. circulus & numerus hebdomadalis æternæ obedientiæ in Chriſto, inquantum ad materiam ipſius obedientis peccatoris & iuſtificatæ naturæ humanæ, octauum, & decimum ſimul continens, inquantum ad formam ternariæ iuſtificantis naturæ diuinæ, trini & vnius Dei, cum humana vnitæ, ſimul concurrentis. ſacramentum & myſterium decimalis numeri diuinæ legis, & fundamentum. lex decimalis, & circulus hebdomadalis ſimul obedientiæ, homini data, ſicut angelo in principio, inquantum communis materia & occaſio, vt ſalui eſſe poſſint in merito Chriſti, obedientis. qui *Humiliauit ſemet ipſum*, (vt ſcriptum eſt) *factus obediens vſque ad mortem: mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum: & donauit illi nomen quod*
Phil.2. *eſt ſuper omne nomen: vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cæleſtiũ, terreſtriũ, & infernorũ.* etc. vnde intrat: *Cõfirmauit autem pactũ multis hebdomada vna*: (hoc eſt, vnicè & perfectè obediendo) *& in medio hebdomadis deficiet hoſtia & ſacrificium.* et cetera. Defecit in cœlo & in terra
Dan.9. hoſtia & ſacrificium in principio, quando à diuino Spiritu creatore, naturæ angelicæ, & humanæ, vniuerſalis obedientiæ ſacrificium, pro eorum conſeruatione neceſſariæ, propoſitum fuit, ſi volebant, illa cœleſti, & hæc terreſtri paradiſo frui. & hoc, vſque ad effectum incarnationis Verbi, (myſterium, angelicæ reuelatum) per pactum perpetuitatis hebdomadæ vnius, in ipſo Deo & homine, perpetuam vitam huius, ſicut æternam alterius ſæculi, continentis: in merito cuius, vt dignæ hoſtiæ, per hanc viam ab ipſis, cum debita adoratione & obedientia, perpetuò oblatæ, ipſa perpetua, & æterna vita & gloria eis communicata fuiſſet. Quia natura angelica in cœlo, in illo temporis interuallo in deliberatione vtrum deberent, aut non deberent obedire, & aliam naturam multò ipſis inferiorem adorare, vltimò dimidium angelorum, pro tam ſuperba, quàm voluntaria inobedientia cadendo: & ſimiliter humana, in brèui, ab illa inuidiosè inſtigata, non permanendo, defecit pactum, & ſimul hoſtia & ſacrificium. Vnde multa cum ratione, *In nomine Ieſu omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum.* id eſt, quia Humiliauit ſemetipsum hebdomada vna, Phil.2.
factus obediens vſque ad mortem: id eſt toto vitæ ſuæ tempore, in ipsa hebdomada intellectæ: quod non fecit angelus in cœlo, neque homo in terra: *Propter quod & Deus exaltauit illum: & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen*: id eſt, quia per hanc viam inquantum homo, hebdomada vna, (hoc eſt Vſque ad mortem) in ipſius damni reparationem, humiliter obediendo, Confirmauit pactum multis voluntariè obedientiè, vt à principio propoſitum fuit, in nouam ipſius vitæ communicationem, per gratiam, & gloriam: æternæ confirmationi Dan.9.
intra in hebdomada vna, inquantum Deus, correſpondendo: videlicet, Sicut in manifeſtatione extra, in imaginem et teſtimonium, ſeptem cœli et planetæ, hebdomada vna: et ſeptem angeli, tres nominati, et quatuor non nominati, hebdomada vna: & in homine, ve ſingulari Dei imagine, (vltra decimalem hebdomadam annorum vitæ ſuæ) tres concordatæ potentiæ, & quatuor elementa per innocentiam obediente, hebdomada vna perpetuæ vitæ & paradiſi, ipſum pactum & promiſſio (ipse homo obediendo) hebdomadæ vnius æternæ vitæ & gloriæ in cœleſti, teſtificatum erat: ſic in manifeſtatione intra ipſius teſtificatæ vitæ Dei, in æternum et voluntariè ab ipſo incarnato Verbo effectus incarnationis & mortis acceptatus, fuit ipſum pactũ per hebdomadam vnam & eſſe

hebdo-

hebdomadale trium perſonarum diuinarum, & attributorum, in ipſis hebdomadibus, cœleſtibus, angelica, & humana; teſtificatam, ab ipſo trino & vno Deo in æternum confirmatum. *Et in medio hebdomadis deficiet hoſtia & ſacrificium: & erit in templo abominatio deſolationis: & vſque ad conſummationem & finem perſeuerabit deſolatio. In medio hebdomadis.* Ideſt, in medio hebdomadis annorum cõmunis & terminatæ vitæ humanæ poſt peccatum, (vt dictum eſt) in ipſius culpæ redẽptionem moriendo: in ætatis virilis flore, totam ipſam hebdomadam integram annorum vitæ ſuæ, perfectè & voluntariè offerendo. Quod conformiter in Iſaac figura eius obſeruatum fuit, ſe à ſene & debilitato patre ligare ſinente, vt ſacrificaretur: cũ iuuenis robuſtus eſſet in ætate virili triginta ſeptem annorum. Vnde Iudæi, in maioribus ſuis neceſſitatibus & periculis, Deũ rogabant, vt per Iſaac vincula liberarẽtur: hoc in precibus ſuis ſeruantes, vt magis efficax, pro vltimo eorum remedio. Ita quod, In medio hebdomadis vitæ ſuæ, & voluntariè: iuxta propheciam: *Oblatus eſt quia ipſe voluit.* Et tunc, *In medio hebdomadis deficiet hoſtia & ſacrificium.* quia cum eſſet in Ieruſalem candelabrum vniuerſalis ſacrificij totius mundi: & lux cognitionis veri Dei, & ſpes figurati candelabri, templi & altaris Chriſti ſaluatoris: venientis & ab eis non recepti, ſicut ſcriptum eſt, *In propria venit, & ſui eum non receperunt*: imò ab ipſis occiſi, & nõ vt iuſtus, ſed vt peccator oblati, Deficiet hoſtia, vt dicit: *defecit hoſtia et ſacrificium ſimul.* Vnde intrat conſequens myſterium figurâtis ſacrificij, *Leuauit Abraham oculos ſuos*, (vt dicit) *viditque poſt tergum arietem inter vepres hærentem cornibus: quem aſſumens obtulit holocauſtum pro filio. Appellauitque nomen loci illius, Dominus videt.* Quia, ſi non inquantum ad illum populum cœcum, quia, *Et non erit eius populus qui eum negaturus eſt*: Dominus videt, inquantum ad figuratum populum & ſaluationẽ

Gen. 22. Iſa. 53. Dan. 9. Ioan. 1. Dan. 9. Gen. 22. Dan. 9.

fidelis ſeminis Abrahæ in ſpiritu, qui ſimiliter, & cum propria morte eum confeſſurrerant. *Arietem inter vepres hærentem cornibus*: Hic aries eſt Chriſtus, agnus innocens, pro ariete peccatore iudicatus, inter peccatorum ſpinas hærens. & conformiter, in ipſius figuræ complementum: *Et plectentes coronam de ſpinis, poſuerunt ſuper caput eius.* Vnde intrat id quod ſequitur Danielis: *Et erit in templo abominatio deſolationis.* Ideſt, non de figurante Ieruſalem, & deſtructione eius, ſed de figurato & vero Chriſti templo hoſtia & altari loquendo. Similiter ab ipſo ſaluatore ſignificatum, ipſis dicente: *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* & à diſcipulo ſuo dilecto declaratum dicẽte: *Ille autem dicebat de templo corporis ſui.* Itaque Chriſtus inquantum homo, eſt verum Dei templum, vbi ipſa diuina maieſtas; trinus & vnus Deus habitat ex puncto quo Verbũ incarnatum fuit: & in æternum habitabit. & hac in veritate & myſterio, *Et erit in tẽplo* (vt dicit) *abominatio deſolationis*: & per ſanctũ Matthæum: *Cum ergo videritis abominationem deſolationis, quæ dicta eſt à Daniele propheta, ſtantẽ in loco ſancto (qui legit intelligat)* &c. Cum myſterio dicit: *Qui legit intelligat*: quia dicendo conforme Danieli, *Cum ergo videritis in templo abominationem deſolationis*: intelligendum erat non ſecundùm quod litera ſonat, deſolationem, loco abominationis accipiendo: ſed è contrario: & ad differentiam originalis deſolationis in primo, ad ſecundam, in ſecundo Adam Chriſto: in ipſius humani templi reædificatione, (vt dictum eſt) & vniuerſali ipſius damni reparatione effectã. Itaque Abominatio deſolationis ad literam, in Adam; vt originali cauſa peccante, ipſius vniuerſalis damni: & è contrario in Chriſto: cũ eſſet ipſa abominabilis deſolatio ignominioſæ mortis ſuæ, in templo ſãcto humanitatis ſuæ ſanctiſſimæ effecta, in innocentia ſua fundata, in vniuerſalẽ ipſiſius culpæ reparationẽ & redemptionẽ. il-

Mat. 27. Dan. 9. Ioan. 2. Dan. 9. Mat. 24.

Ooo 3 la abo-

Pſa. 33. la abominabilis in vniuerſali,vt pœna peccati:vt ſcriptum eſt, *Mors peccatorum peſſima:* & hæc, non tam abominabilis in cauſantibus peccatoribus, quàm *Precioſa, in conſpectu Domini*,(per eundem)in patientiſſimo innocente, vniuerſali redemptore.. *Et vſque ad conſummationem & finem* (concludendo) *perſeuerabit deſolatio.* Hoc inquantum ad originalem deſolationem: à principio, ſecundùm communem ſententiam, *Morte morieris, vſque ad conſummationem & finem*,(vt dicit)continuatam. & ſecundùm literam: deſolationem,(vt dictum eſt) loco abominationis accipiendo: vt cauſam in primo, tanti damni: & è contrario,in ſecundo Adam Chriſto: vnde intrat, *Qui legit intelligat:* à puncto cuius deſolationis ſacri templi pretioſi corporis ſui, opprobrioſè moriente, à bono latrone incipiendo, vniuerſalis reædificatio per gratiã ipſius tẽpli naturæ humanæ incepta fuit: particulariter in ipſo redẽptore,tertio die reſurgẽtis: Et vſq; ad cõſummat one & finem, tũc vniuerſaliter in iuſtis, ſimiliter per gloriã reſurgẽtibus,perſeuerabit reædificatio. mediantib.hebdomadalib.ſacramentis,& cõmunicata virtute ipſi'ædificãtis ſaluatoris, in hebdomadã vnã,diſtinctè & vnitè cõcurrentibus,effectum. Et conſiderandũ eſt, ꝙ ratione ipſius reædificationis per gratiam, dicendo, *Et vſque ad conſummationem & finem perſeuerabit deſolatio*:hæc cõſummatio & finis naturaliter in conſummatione & fine vniuerſalis redemptionis humanę includitur, Ioan. 19. Chriſtus moriendo: (Vnde,*Conſummatũ eſt*) vt finis peccati, per iuſtitiam,naturaliter: & principium ſimul reædificationis per gratiam,& vltimò per gloriam,accidẽtaliter. Sicut dicit: *Septuaginta hebdomades abbreuiatæ ſunt*,&cæt. *vt conſummetur præuaricatio, & finẽ accipiat peccatũ*.&c.quæ vltima reędificatio per gloriam reſurrectionis, & iudicij vniuerſalis, futura erat in ipſo puncto reſurrectionis particularis ſaluatoris, vt dictum eſt:in quo cõſiſtit abbreuiatio decimalis hebdomadę quã dicit, vitam mũdi, ſecũdũ leges: innocẽtiæ, ante peccatũ, & decimalẽ poſt peccatum.tẽpus conſtitutum,& prolõgatũ,cõprehẽdẽdo. Et hoc Domin' ſignificat, quando à Caipha interrogatus, dicente: *Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis, ſi tu es Chriſtus filius Dei. Dicit illi Ieſus, Tu* Mat. 26. *dixiſti. Veruntamen dico vobis amodo videbitis filium hominis ſedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli.* Tu dixiſti:particulariter,interroganti:& vobis dico, vniuerſaliter:omnes homines præſentes,& futuros comprehendendo: qui, cum præteritis, à principio,vſque ad ipſum mundi finem,& punctum vniuerſalis iudicij quod ſignificat, comprehenduntur:cum ſit quod vtrique,ſecundùm liberum arbitrium,& leges datas,rectè operantes, in virtute ipſius futuræ,& præteritæ redẽptionis,ſalui eſſe potuerunt. *A modo videbitis filium hominis ſedentem à dextris virtutis Dei*,inquantum ad proximũ effectum ipſius vniuerſalis redemptionis. *Et venientem in nubibus cæli*,inquantum ad vniuerſale iudicium, & finem accidentalem quod efficiendum erat,vt dictum eſt, in ipſo puncto plenitudinis temporis hebdomadalis, mortis & reſurrectionis ſaluatoris ipſius:& propter impedimentũ zizaniorũ peccati, inquãtũ ad iuſtorũ numerũ, ſecundùm multiplicatũ humanũ ſemen (vt dictũ eſt)iuſtorũ, & iniuſtorum vſque tũc, fuit ab ipſo pio & iuſto iudice ipſe finis, & iudicium, ad aliud tẽpus maioris rigoris, accidentaliter prolongatum:numero non exceſſo. Vnde per Salomonem: *Attingit* Sap. 7. *ergo à fine vſque ad finem fortiter*, (iam allegatum) *& diſponit omnia ſuauiter.* A fine,naturaliter. Vſque ad finem, accidentaliter. *Ego ſum A, & O*,(ipſe dicit) *principium & finis.* Apo. 22. incepit mundus in Chriſto,inquantũ Deo, creante:& deſijt in ipſo, inquantum Deo & homine, redimente: & ipſum hebdomadalem circulum formante. imaginem æternitatis, augmenti & diminutionis in-

capacem, vt dictum eſt: omnem aliam accidentalem temporis additionem, includentem. *Attingit ergo à fine vſq; ad finem fortiter*. Hoc eſt, A fine naturaliter: vſque ad finem accidentaliter. *Ego ſum A, & Ω, principium & finis*. Itaque quod dicit, Vſque ad finem: excluſiuè intelligitur, quia ipſe finis noui termini, in hoc alio termino principij & finis mundi in Chriſto, intelligitur: ad ſuum in mundum aduentum exactè adimpleto: in illo dicto,

Gal. 4.

Plenitudine temporis, ſignificatum. Igitur, quomodo leuiter tangere, ſicut dicit, Attingit: & fortiter ſimul? Quia, eadem virtute & fortitudine qua diuinitatis ſuæ radios oſtendit, ſeipſũ in mortali corpore transfigurando, eos retinuit (in hoc myſterio) in corpore glorioſo, poſtquam reſurrexit, per quadraginta dierum ſpatium, vt tractare poſſet cum mortalibus diſcipulis ſuis, & fidelium Eccleſia: numeratorũ ab ipſo die reſurrectionis ſuæ, & finis mundi, vſq; ad ipsũ quadrageſimũ terminũ, aliũ accidentalem finem huius prolongati temporis ſignificantem. & hoc cũ virtute & potẽtia inquãtũ Deus: ſicut dicit, *A fine vſque ad finem fortiter*: ne ipſa dilecta Eccleſia periret. Sicut prolongatio ſignificati temporis, & finis mundi, etiã propter ſeminis humani conſeruationem, & numeri iuſtorũ complemẽtũ determinati. Vnde intrat concluſio, *Et diſponit omnia ſuauiter*. Vſque ad finem fortiter, excluſiuè: quia tunc, non ſuauiter redimẽdo, ſed duriter, repẽtè apparendo, & totam ipſam naturam humanam, bonos & malos, in reſurrectionem vitæ, aut in reſurrectionẽ iudicij reſuſcitando, omnib. totaliter demõſtrabitur. qui finis & punctus iudicij & reſurrectionis vniuerſalis, in illo glorioſæ ſuæ aſcẽſionis ſignificat⁹, ſimiliter in pũcto illo à miniſtris ſuis angelis, naturæ humanæ ſignificatus fuit. Sicut dicit:

Act. 1.

Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cælum? Hic Ieſus qui aſſumptus eſt à vobis in cælum, ſic veniet, quemadmodum vidiſtis eum euntem in cælum. Cum myſterio dicit: *Et nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum*. Quia ſi in illo puncto, ſe mortalibus abſcondendo, & integrè cœlo manifeſtando, in ſua virtute & æterna luce, ſic ſuper terram appareret, omnes mortuos reſuſcitaſſet. Vnde intrat myſterium verborum eius, de vniuerſali reſurrectione tractando: *Vbicunque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ*. Non congregatæ fuerunt aquilæ iuſtorum, quorum corpora terra poſſidebat, vbi pretioſum Domini corpus erat, dum in ſepulchro fuit: & dum ſtetit per quadraginta dierum ſpatium poſt ſuã glorioſam reſurrectionem, vt dictum eſt: quia reſpectu ad ipſam retẽtionem radiorum ſuæ lucis, erat tamquam ſi non fuiſſet ſuper terram. Sed quando veniet, *Cum virtute multa* (vt dicit) *& maieſtate: Vbicunque fuerit corpus. illuc congregabuntur & aquilæ*: Mat. 24. glorioſum corpus ſuum ſoli, & illud reſuſcitantium iuſtorũ ſuorum, aquilæ comparando, propter peculiarẽ naturalem virtutem eius firmiter ſolem aſpiciendi: quod, in carne mortali ipſi figurato ſoli Chriſto; impoſſibile erat. & hæc in veritate & myſterio, per ipſummet, ſoli ipſa Patris ſapiẽtia comparata eſt, antequam dicat, *Attingit ergo à fine vſque ad finem fortiter*: in fine præcedentis capituli dicẽdo. Eſt enim hæc ſpecioſior ſole, & ſuper omnẽ diſpoſitionẽ ſtellarũ, luci cõparata inuenitur prior. illi n. ſuccedit nox, ſapiẽtiã autem non vincit malitia. & poſtea ſubdit, *Attingit à fine vſque ad finem fortiter*, & cæt. Eſt enim hæc ſpecioſior ſole. Hoc eſt, comparatiuè differentiam & diſtinctionem faciens ſecũdi, ad primũ Adam: quẽ, propter magnam lucem ſapientiæ infuſæ, quam à Deo habebat in illo principio, & ſtatu innocentiæ, ſoli comparat. & hoc, inquantũ ad illam vitam præſentẽ perpetui paradiſi, & gloriæ terreſtris. Sicut inquantum ad cõſequentem paradiſi cœleſtis ſe cõſeruans, in æterna regeneratione per gloriã, ipſe & tota ſua generatio humana, addit dicendo:

Et ſuper

Et ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarũ.in
qua octauo cœlo,& innumerabili ſtellarũ
numero,vt dictum eſt, propter promiſſio-
nem,& teſtimonium, à Deo Abrahæ datũ,
ipſa glorioſa regeneratio, & iuſtorum re-
ſuſcitatorum multitudo, ſignificatæ ſunt.
Et ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarum:
quia tota ipſa varietas graduum lucis &
gloria iuſtorum, ſecundùm vniuſcuiuſque
vaſis capacitatem,in varietate magnitudi-
nis & diſpoſitionis lucis vniuſcuiuſq; ſtel-
læ,ab ipſo materiali ſole illuminatæ,ſigni-
ficatum,ſimiliter à figurato ſole iuſtitiæ &
Luc. 22. ſonte lucis Chriſto communicata erit. *Ego
autem in medio veſtrum ſum* (hoc in myſterio
dicit:) *ſicut qui miniſtrat.* Ideſt, ſeipſum figu-
ranti ſoli,in medio cœlorum & planetarũ
ſuam lucem miniſtrantem, comparando.
& ad hoc propoſitum addendo: *Et ego diſpo-
no vobis ſicut diſpoſuit mihi pater meus,regnum: vt
edatis & bibatis ſuper menſam meam in regno meo,
& ſedeatis ſuper thronos iudicantes duodecim tribus
Iſrael.* Concludit igitur,conformiter,dicẽs:
Sap. 8. *Luci comparata inuenitur prior.* Hoc eſt,ſecundũ
primam comparationem ſolis terreſtris
Adæ,imaginis in illo innocentiæ ſtatu hu-
ius alterius veri ſolis & ſapientiæ æternæ
Chriſti:de ipſo dicendo: *Eſt enim hæc ſpecioſior
ſole.* quod in ſubſequenti concluſione de-
clarat,dicens: *Illi enim ſuccedit nox, ſapientiã au-
tem non vincit malitia.* Succeſſit luci ſolis Adę,
nox peccati,& correſpondenter ab ipſis te-
nebris obſcuratus & victus eſt. Sed ipſæ te-
nebræ & malitia non vicerunt bonitatem
ipſius æternæ lucis & ſolis ſapientiæ Chri-
ſti,morientis & reſurgentis in ipſius culpæ
Ioan. 1. redemptionem.quia, *Lux in tenebris lucet, &
tenebræ eam non comprehenderunt.* imò per hanc
viam ipſe figuratus Ioſue occumbentẽ ſolẽ
diei & temporis conſtituti innocentia,pec
catorum tenebris occupati, in diem lucis
gratiæ, in totalem victoriam ipſorum in-
Ioſ. 10. nimicorum & mortem prolongat: (*Stetit
itaque ſol in medio cæli,*(vt dicit) *& non feſtinauit
occumbere ſpatio vnius diei*) & ipſum finem re-
ſurrectionis & iudicij vniuerſalis, ad aliũ
finem & tempus oportunum complemen-
ti numeri iuſtorum determinati,differt. *At-
tingit ergo*(vt dicit) *à fine vſque ad finẽ fortiter, &
diſponit omnia ſuauiter.*

CAP. X.

M*Agnus fuit ſplendor faciei Moyſi, Ita vt nõ
poſſent*(dicit Apoſtolus) *intendere filij* 2. Cor. 3.
*Iſrael in faciem Moyſi propter gloriã vul-
tus eius.* Ideò abſque comparatione, maior
fuit ſplendor figurati,& trãsfigurati Chri-
ſti:qui,non ſolùm in facie, ſicut ſol reſplẽ-
duit, ſed in toto corpore integrè ſe diuinũ
& glorioſum monſtrauit. Solus Moyſes ad
montem aſcendit: quia ſic illi Dominus
præceperat dicens: *Nullus aſcendat tecum.* & Exo. 34.
conſequenter nullus,præter ipſum illumi-
natus fuit,& tam propinquè ipſam figura-
tiuam lucem vidit. Aſcẽdit figuratus Chri- Mat. 17.
ſtus ad montem,non ſolus, ſed tribus apo-
ſtolis, Petro, Iacobo, & Ioanne comita-
tus:qui,myſteriosè videre potuerunt,& lu-
cem & ſplendorem faciei eius viderunt,&
cum Moyſe & Elia, gloriæ pretioſi corpo-
ris ſui transfigurati participes fuerunt: ita
quod apoſtolorũ Princeps ſanctus Petrus,
quaſi extaſi correptus(*Erant enim* (vt dicit)
timore exterriti)incogitanter diceret: *Domine,
bonum eſt nos hic eſſe.* Clarum eſt myſterium.
Aduenerat iam cũ Chriſto ipſa plenitudo
gloriæ octaui diei, quam natura humana
conſecutura erat, poſt ipſum hebdomada-
le tempus legis innocentiæ, ſe conſeruãdo:
in hebdomadalibus diebus,& requie ipſius
operis,vt dictum eſt, ſignificatum: in quo,
redemptionis opere completo, cum in ſe-
pultura ſacrum corpus ſuum poſitum eſ-
ſet,exactè completum fuit: & ipſa conſe-
quẽs vniuerſalis regeneratio per gloriam,
tertio & octauo die,vt dictum eſt,glorioſè
reſurgente, incepta. Nullus cum Moyſe
aſcendit, neque gloriæ faciei ſuæ parti-
ceps fuit, quia non erat Moyſes proprius
ſaluator

ſaluator:neque venerat tempus, quo mittendus erat. ideſt, ſextus dies creationis ſe incarnando,& moriendo,& octauus reſuſcitando. Sextus creationis, quo hominem creauit,ſe incarnando, & in ipſius redemptionem moriendo: & reſtitutionem per gratiam in priſtinam dignitatem,quam per innocentiam habebat, vt conſequi poſſet ipſum ſecundum beneficium regenerationis per gloriam, in totali ipſius creatoris manifeſtatione, nouiter obediendo & operando: & octauo die, vno, Dominicali, cum primo,vt declaratum eſt,inquantū ad effectum ipſius ſecundi beneficij, glorioſè reſurgendo.& hæc duo beneficia,per gratiam,& gloriam, toti ipſi naturæ humanæ inquantum ad creatorem,.& hominis diſpoſitionem, immutabiliter conceſſa: in multiplicatis,vt dictum eſt,in ipſa plenitudine temporis, quamuis non omnes indiſpoſitione,effectiuè concurrentes,propter quod, ab ipſo immutabili Deo terminus prolongatus fuit, inquantum ad numerum, immutabiliter intellectæ. Vnde ſancta Romana Eccleſia, ſemper à Spiritu ſancto illuminata, in memorabilem gratitudinem tot beneficiorum, præteritorum, præſentium & futurorum, ab ipſo vniuerſali redemptore in ipſa hebdomadalis temporis plenitudine,morienté & reſurgente nouiter & indifferenter conceſſorum & acquiſitorum, celebrat, & obſeruat feſtiuitatem ſabbathi & diei ſeptimi ſepulturæ Domini, in octauo ſequenti glorioſæ ſuæ reſurrectionis: in quo per ipſum humanæ redemptionis opus perfectè completum fuit, & manifeſtatio extra ipſius Dei: totam imperfectionem & non eſſe legis & ſtatus præteriti euacuans. *Ego ſum A, & O*,(vt ſcriptum eſt) *principium & finis, dicit Dominus Deus qui eſt, & qui erat, qui venturus eſt omnipotens.* Et hoc eſt myſterium ſanctificationis ſabbathi,& diei ſeptimi,& obſeruationis ſuæ, loco octaui: videlicet. Sicut ipſa hebdomadalis temporis plenitudo, in naturæ humanæ multiplicationem, per innocētiam,ſecundùm numerum determinatum, conceſſa fuit:& hoc in occaſionem conſequētis plenitudinis regenerationis per gloriā, quæ illi non peccanti parata erat: ſic ſanctificauit Deus diem ſeptimum,ſextum ſequentem,quo hominem creauit, vt vltimum gradum hebdomadalem plenæ & perpetuæ obedientiæ & ſacrificij debiti, ante peccatum, & in diſpoſitione, ſecundùm alias leges, poſt peccatum, ad conſequendam plenitudinem gratiæ & veniæ ipſius culpæ, in conſtituti temporis plenitudine, quando ipſe ſaluator in mundum venit: & intrandi in octauum gradum & poſſeſſionem plenitudinis per gloriam, in quo octauo die,ab ipſo Chriſto, glorioſè reſurgente acquiſita fuit: & mediantibus ſacramentis miniſtrata. Vnde, Apoſtolus: *Notam autem facimus vobis fratribus gratiam Dei*, & cætera. *deuitantes hoc, ne quis nos vituperet in hac plenitudine, quæ miniſtratur à nobis in Domini gloriam*. 2. Cor. 8. Igitur ſecundùm Moſaicam legem figuratiuè penultimus gradus celebrabatur,loco vltimi gradus octauæ:in creatore, vt dictum eſt, primi & vltimi ſimul. Et hoc, non obſtante quòd ipſe ſeptimus dies ſabbathi proſequenter in ſua octaua celebraretur quia cum non eſſet in primo Dominicali ſeptem dierum fundata, reſurgente in octauo, primo & vltimo ſimul, non erat in ratione perfectæ plenitudinis: quia cum penultimus eſſet,non eſt capax vt primus, octaui gradus:niſi,cum errore dicere velimus,quòd duæ hebdomades ſunt:quod dicere eſſet, quòd duæ æternitates ſunt Vna eſt hebdomada,quæ in ſua tam continuata circuitione, quàm interminata circūferentia,primus,in octauo gradu reſurgens, eſt tam primus & vltimus ſimul, quam ipſum principium & finem euacuans, reſtat in imaginem ipſius eſſe Dei æterni & infiniti.

infiniti. Hebdomadalis Dei imago in homine, ſuper res omnes creatas, ſecundũ ſingularem ſuã vnionem rationalẽ materiæ & formæ, quatuor elemẽta, & tres potentiæ: vnde hebdomadalis numerus: & reſurgẽs plenitudo vnionis potentiarum & ſenſuũ corporalium, ſecundùm diuinã legem rationaliter operando: vnde ſeptimus, & octauus ſimul. & quia nõ operante natura humana, ad effectum conſecutionis præſẽtis plenitudinis gloriæ & vitæ æternæ, donec ſaluator in mundum venit: (*Ego ſum reſurrectio & vita*, ipſe dicit) hoc in myſterio, non octauus, vt dies ipſi Deo & homini reſeruatus, ſed ſeptimus vt vigilia ipſius feſti, loco illius ſanctificatus erat. Vnde, conformiter, inquantum ad hoc vniuerſalis reſurrectionis myſterium: *A quintadecimo die menſis huius ſeptimi*, (vt dicit) *erunt feriæ tabernaculorum ſeptem diebus Domino*. & ſubitò conſequenter infert perfectam plenitudinem per gloriam, quæ illam innocentiæ ſecutura erat, & illam gratiæ ſequetur, incipiens à primo die Dominicali creationis, in octauo reſurgente, principio & fine hominis, dicens: *Dies primus vocabitur celeberrimus atque ſanctiſsimus*: & cætera. *Dies quoque octauus erit celeberrimus atque ſanctiſsimus*: eadem verba repetendo, ſicut dicit, *Celeberrimus atq; ſanctiſsimus*, quia, vterque res eadem eſt. Dicit de primo gradu, *Vocabitur*: & de reſurgente octauo, *Erit. Vocabitur*. Id eſt, primus non erit, ſed celeberrimus atq; ſanctiſſimus vocabitur, eo quod mũdus ad ſuam plenitudinem peruenerit. ſed quia peruẽturus eſt cum aduẽtu ſaluatoris, morte & reſurrectione ſua, Erit: natura humana in ipſo Chriſto, & octauo die particulariter, & in vltimo vniuerſaliter reſurgendo. Et tunc, illi qui erunt de regeneratione Iſrael Spiritus ſancti, per gratiam, totaliter à peccati captiuitate liberati, & continuata mortali ipſius culpę deſolatione, iucundè & nouiter in tabernaculis propriorum corporum ſuorum, habitabunt, glorioſè reſurgentes. Sicut dicit: *Omnis qui de genere eſt Iſrael, manebit in tabernaculis: vt diſcãt poſteri veſtri, quòd in tabernaculis habitare fecerim filios Iſrael, cum educerẽ eos de terra Aegypti*. Non ſeptem diebus, in ſeptimo & penultimo gradu terminatis, inquantum ad imperfectionem & defectum ipſius futuræ plenitudinis per gratiam, & gloriam in venturo ſaluatore, quam ſperabãt: ſed in primo & octauo ſimul, in ipſo Chriſto reſurgente, *In virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti*. Id eſt, perfectè ſecundùm vniuſcuiusq; capacitatem, integrè intelligendo & amando. *In menſuram ætatis plenitudinis Chriſti*. Videlicet, diſtinctè, in menſuram, & plenitudinem numeri, in Chriſti ætate, completi: propter quod exactè tunc à Patre miſſus fuit. Plenitudo, non ſecundùm temporis quantitatem, ſed numeri hominum bonorum & malorum, vſque tunc multiplicatorũ: quia nõ numerus propter tẽpus, vt dictũ eſt, ſed tempus propter numerum conſtitutum fuit: & communiter conceſſum: quia omnes, vt dictum eſt, ſalui eſſe poſſent. quia in ratione intellectus eſt iuſtorũ numerus, in numero hominum, qui in ipſo hebdomadali circulo quinque millium & centum & nonaginta nouem annorum, qui à mundi principio fluxerunt, donec ipſius ſaluator venit, multiplicati fuerunt. in quâ plenitudine temporis & numeri, ſimul ipſa gloriæ plenitudo peruenit: conſequenter in octauum diem vniuerſalis ſuæ reſurrectionis, propter impedimentum zizaniorum peccati, & numeri nõ cõpleti, dilata, in Chriſto particulariter, vt arra ipſius futuri vniuerſalis effectus, conſecuta. Sicut dicit: *Sinite vtraque creſcere vſquè ad meſſem*. Sicut declaratum eſt. Reliquum eſt vt tractetur, quòd natura angelica à Deo creata fuit, in correſpondenti numero illi naturæ humanæ: cum ad hominis imagi-

Leu. 23. Eph. 4. Matt. 13

imaginem, ſicut omnia alia, hebdomadaliter ordinata eſſe. quod gratia Dei opitulante conſequenti capite declarabitur.

CAP. XI.

SIcut hæc calorũ & terrę machina, & reliquũ omne rationis expers in ipſa cótentum ad hominis imaginem hebdomadaliter creatum & ordinatum fuit: & ſicut homo, in duas partes & regiones diſtincta eſt, videlicet, partem elementalem, inquantum ad corpus: caliginoſam, & alterationibus, generationibus, & corruptionibus ſubiectam: & partem cœleſtem, inquantum ad animam, ſimiliter lucidam, incorruptibilem & perpetuam: ſic hoc in ordine & myſterio natura angelica hebdomadaliter in hominis imaginem creata & ordinata fuit. & non ſolùm ſeptem angelis qui in Maieſtatis Dei præſentia aſtant, incarnationis Verbi myſterium repręſentātes, vnita, & ſubordinata: ſed ſimiliter in duas æquales partes, & ſub duobus principibus, diſtincta: qui ſunt, Princeps ſāctus Michael Archangelus, cum ſuis angelis, inquātum ad animā: & princeps Lucifer cũ ſuis angelis, inquātũ ad corpus. tot animæ,
Sap. 19. tot corpora. *Omnia in mēſura* (per Salomoné) *et numero et pondere diſpoſuiſti.* Princeps ſanctus Michael Archangelus cum ſuis angelis, inquantum ad animam, ſicut nos Spiritus ſāctus docet per dilectam ſuam ſponſam ſanctam Romanam Eccleſiam quæ ſic canit: *Archangele Michael conſtitui te principem ſuper omnes animas ſuſcipiendas. Ne cadant in obſcurum:* (ſimiliter in ſanctæ Miſſæ ſacrificio dicit) *Sed ſignifer ſanctus Michael repræſentet in lucem ſanctam: Quam olim Abrahe promiſiſti, & ſemini eius.* & princeps Lucifer cum alio dimidio angelorum, inquantum ad corpus: qua in ratione princeps huius mundi & regionis elementalis nominatur, ex quibus elementis ipſum corpus formatum fuit. quod nos Dominus docet, dicens: *Nunc iudicium eſt mundi: nunc princeps huius mundi eijcietur foras.* Ioan. 12.
Et conformiter Apoſtolus, vniuerſaliter, & de ipſo capite, & de toto ipſo figurante corpore angelico, & tenebroſis angelis ſuis, qui cum ipſo ceciderunt, dicendo: *Quoniam non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem: ſed aduerſus mundi rectores tenebrarum harum: contra ſpiritualia nequitiæ in cœleſtibus.* & per ſanctum Ioannem conformiter, ipſa natura angelica, in hominis imaginem, & corporis & animæ diſtinctionem, vt dictum eſt, ſub ipſis duobus principibus diſtinctè ſubordinata, dicit: *Et factum eſt prælium magnum in cœlo. Michael & angeli eius præliabantur cum dracone, & draco pugnabat & angeli eius: & non valuerunt, neque locus inuentus eſt eorum amplius in cœlo.* Apo 12.
Itaque à principio fuit hoc præliũ in cœlo inter naturam angelicam, in hominis imaginem, vt dictum eſt, ſub his duobus principibus, animam, & corpus ſignificantibus, diſtincta, & ſubordinata, in prodigium perpetui prælij carnis, & ſpiritus, quod futurum erat in terra in ſignificata natura humana vſque ad ſæculi finem. *Et proiectus eſt in terram, & angeli eius cum illo miſſi ſunt.* & hoc factum, & ſcriptum etiam cum myſterio, ſecundùm ſignificationem eorum corporalem, vt prodigium mortis ſignificati corporis humani. ſicut dicit, *Et proiectus eſt in terram:* ſecundũ originalem ſentétiam, *Quia puluis es, et in puluerem reuerteris.* Gene. 3.
Vnde, duæ æquales partes, in animæ & corporis diſtinctionem, in hominis imaginé: tot animæ, tot corpora. & in vtriuſque vnione, in vniuerſali reſurrectione: conſequenter, tot iuſti, tot angeli boni. quia in diſtinctióe, erit induplicato numero natura humana, reſpectu ad reſurgenté partẽ corporalẽ additā, in cadēte parte angelica cum Lucifero ſignificatā: cadentem etiam ipſam, ſecundùm ſententiam datam, & donec ipſorũ iuſtorũ cóplemétum

 durat,

durat, vt ſit de nouo ſimul per gloriā in vno corpore, in virum perfectum in Chriſto, reformata: ſicut pars ſpiritualis, poſt vniuerſalis redemptionis effectum, eſt cū angelica ſua ſignificante in cœlum erecta. Et hæc eſt ratio euidēs certiſſimę veritatis, ſecundùm ipſam ſacram ſcripturam, & veram lucem. quia ſi nulla res in angeli imaginem, & ipſa natura angelica & alia omnia creata in hominis imaginem fuerunt in ea creando, in teſtimonium quod Deus
Sap. 9. ſe hominem facturus erat, *In menſura & numero & pondere*, vt ſcriptum eſt, hebdomadaliter diſpoſita: clarum eſt, quod ſi In numero & menſura, vt dicit, imago, vt imago, nō eſt exceſſura imaginatū: maximè imaginatum, vbi ſingulariter, ſecundùm rationalem vnionē in vno ſubiecto, (quod non eſt in angelo) potentiarum & elementorū, vbi tres perſonæ diuinæ, & attributa ipſius trini & vnius Dei ſignificata ſunt, ipſius creatoris imago in numero & eſſentia ſingulariter conſiſtit. Vltra quod ſecundùm principalem finem manifeſta-
Heb. 2. tionis Dei in carne, (*Nuſquam enim angelos apprehendit*: (dicit Spiritus ſanctus) *ſed ſemen Abrahæ apprehendit*) ſi natura angelica in numero humanam excederet, procul dubio hac in parte non eſſet in carne particulariter manifeſtatus. Huc facit prę allegatus locus Salomonis, ſecundū hunc finem principalem manifeſtationis Dei in carne: *Omnia in menſura & numero & pondere diſpoſuiſti.*

CAP. XII.

OMnia creata, ad has duas naturas, angelicā & humanā, vt intellectiuas & ſimul permanētes reducuntur. Quæ angelica natura, vt forma hebdomadalis inquantum intellectiua, omnium aliarum rerum creatarum irrationalium, quę ſimul cum ipſa fuerunt in hominis imaginem & propter ſeruitium ſuum, in numero & menſura hebdomadaliter diſpoſitę, & diſtributæ: conſequenter, in eadem ratione cōmunis numeri & menſuræ, vniuerſalis, antequam per ſuperbam inobedientiam cadēdo, diminuta fuiſſet, eſt cum humana (& nō humana natura cum angelica, nullo modo) in numero & menſura concordata. in qua natura humana, particulariter, vt ſola ad creatoris imaginem & ſimilitudinem creata, eſſe ipſius Dei manifeſtatur. Sicut ſcriptum eſt: *Manifeſtatus eſt in carne*. quod nō 1. Tim. 3.
fuit, neque integrè in angelo eſſe poterat omiſſo, quòd *Nuſquam angelos apprehendit: ſed ſemen Abrahæ apprehendit*: Sed inquantum ad numerum: deficiente parte inferiore corporis, in Lucifero, mundi principe, cum ſuis angelis cadente, ſignificata. Vnde conſiderandum eſt, quòd quamuis natura angelica in dimidio angelorum cadentium diminuta non fuiſſet: non propter hoc in numero humanam ſuperaret. quia ratione vnionis ipſarum duarum rerum diſtinctarum, & ſimul vnitarum, corporis & animæ, in ipſis duabus æqualibus partibus angelicis, ſignificatarum: ipſæ ſimiliter in vnione perſeuerantes, erant etiā vtraque natura in æquali numero & menſura. Vnde intrat myſterium complemēti ſedium, quæ angelis cadentibus vacuæ mānſerunt. Id eſt, in ſignificationem partis corporalis quam reſuſcitatæ ſedes corporum iuſtorum reſuſcitatorū poſſeſſuræ ſunt in ſeipſis reſurgentium. vt in reſurrectionis materia declaratum eſt. Et hæc certiſſima veritas ęqualitatis numeri vtriusque naturæ, à ſpiritu ſancto ſignificata eſt, de cœleſti Ieruſalem, natura humana tractante, ex ipſis viuis iuſtorum lapidibus ædificata: in noua & indiſſolubili carnis & ſpiritus vnione reſurgente, & ſimul, in æquali numero & menſura cum angelica concurrente, ipſum defectum angelicum ſignificantis partis corporalis cadentis, in ſeipſa adimplente. Sicut dicit: *Et qui* Apo 21.
loquebatur mecum habebat menſuram arundineam

arundinem auream, vt metiretur ciuitatem & portas eius, & murum. &c. *Et menſus eſt murum eius centum quadraginta quatuor cubitorum, menſura hominis quæ eſt angeli.* Qui numerus ſimiliter in capitulo ſeptimo allegatur, ad diſtinctionem dicente: *Et audiui numerum ſignatorum, centum quadraginta quatuor millia ſignati ex omni tribu filiorum Iſrael. Ex tribu Iuda, duodecim millia ſignati.* &c. Numerus duodecimus, carnis reſurrectionem ſignificans: conſiſtens vna quinta (inquantum ad quinque ſenſus corporales) ſuper ſeptimam, & in vnione primi, vltimi & octaui gradus, reſurgens. Qui numerus duodecimus, concordanter in hoc vigeſimo primo capitulo allegatus
Apo. 21. eſt; his verbis: *Et menſus eſt ciuitatem de arundine aurea per ſtadia duodecim millia. Et longitudo, & altitudo, & latitudo eius æqualia ſunt.* Hoc eſt, æqualis correſpondentia obedientialis trium potentiarum animæ. ſicut inquantum ad corpus, & diſtinctionem in homine vtriusque, antea dicit. *Et ciuitas in quadro poſita eſt, & longitudo eius tanta eſt quanta & latitudo.* Hoc eſt, inquantum ad concordantiam & æqualitatem quatuor elementorum, in corpore humano virtualiter & realiter conſiſtentium: concludens inquantum ad vtriusque vnionem, corporis & animæ; & numerum ipſorum iuſtorum, dicendo. *Et menſus eſt murum eius centum quadraginta quatuor millia cubitorum*: quod eſt numerus iuſtorum reſuſcitatorum, filiorum Iſrael Spiritus ſancti, allegatus (vt dictum eſt) in ſeptimo capitulo, dicendo. *Et audiui numerum ſignatorum, centum quadraginta quatuor millia ſignati ex omni tribu filiorum Iſrael.* Numerus duodecimus, carnis reſurrectionem ſignificans, & animæ & corporis vnionem reſurgendo. murus, vt dicit, tam inexpugnabilis, quàm purificata materia omnis rubiginis peccati, & præteritæ concupiſcentiæ humanæ: cum ad priſtinam innocentiæ plenitudinem, & numeri conſtituti reducta eſſet, *Menſura hominis* (vt dicit) *quæ eſt angeli*, glorioſè reſurgendo. quæ communis menſura hominis & angeli, intelligitur inquantum ad iuſtorum numerum, & diſtinctam corporis & animæ vnionem, à principio, in ipſis duabus diſtinctis partibus angelicis, vt dictum eſt, ſignificatorum: & non inquantum ad potentiarum, & elementorum diſtinctionem, & concordantem eorum æqualitatem, in ipſo nouo ædificio & architectura Ieruſalem cœleſtis ſignificatum. ſicut dicit: *Et ciuitas in quadro poſita eſt, & longitudo eius tanta eſt quanta & latitudo.* hoc, inquantum ad dictam concordantiam æqualitatis elementorum. ſicut inquantum ad dilatatum ſpiritum ternarium & ſuas potentias, imaginem trini & vnius Dei creatoris, primùm, ternariè dicit; *Et longitudo, & altitudo, & latitudo eius æqualia ſunt.* Nihil huius eſt in angelo: inquantum incorporeo. Igitur quo modo eſt hominis menſura, & angeli ſimul? inquantum ad diſtinctionem ſolùm, & corporis & animæ vnionem: in ipſis diſtinctis partibus angelicis ſignificatorum: numerus humanus à principio multiplicatus, vt dictum eſt, ſecundùm creatoris ordinem dicentis, *Creſcite, & multiplicamini, & replete terram.* quæ repletio intelligitur in temporis plenitudine, vt dictum eſt, à principio, vſque ad ſaluatoris aduentum in mundum: & ipse numerus & menſura iuſtorum, in hominibus iuſtis, & iniuſtis, vt dictum eſt, in ipsa temporis plenitudine multiplicatis, intelligitur: manifeſtationi tanti Dei in carne, conueniens. Ita quod dicendo, *Menſura hominis quæ eſt angeli*, intelligitur, inquantum ad creatum eſſe in hominis imaginem, in correſpondente numero & menſura: in qua natura humana particulariter creator manifeſtandus erat. Menſura hominis, natura humana vſque tunc ſe in innocentiæ ſtatu conſeruans: Quæ eſt angeli: ſimiliter ſe natura angelica conſeruans in ipsa ſignificante vnione, numero & menſura hominis, in eſſentiali vnione perpetua & immortali creati, animæ & corporis ſimul, in vno ſub-

ſubiecto: (vbi indiſſolubilis vnio humanæ cum natura diuina in Chriſto ſignificata eſt) quod in angelo eſſe non poteſt, quia nõ in eſſentia, vt dictum eſt, ad Dei imaginem, ſed in numero, ad hominis menſuram, ſecundùm ſeminis humani multiplicationem, creatus fuit. ſicut primum dicit, Menſura hominis, & poſtea, Quæ eſt angeli. Vbi angelo, & ſimiliter homine in peccatum cadentibus, homo integrè reſtauratus in vnione ſuam perpetuam & immortalẽ, numerum & menſurã multiplicationis ſeminis humani determinatæ, reſurgẽdo: angelus autem nõ reſtauratus. Ex quo clarũ eſt, quòd in vniuerſali reſurrectione, nõ ſolũ natura humana, ratione vnionis corporis & animæ, in æqualẽ numerũ cũ angelica cõcurret, reſpectu ad partem ſaluam angelicã, ſpiritualem animę partem ſignificantẽ: ſed ratione diſtinctionis ipſarum duarum rerum diſtinctarum, carnis & ſpiritus, in duplicato numero erit, reſpectu ad defectum partis cadentis cum Lucifero, ipſam carnẽ & corpus humanum ſignificãtis. Vbi fundatur hoc proprium dictum, *Menſura hominis*; id eſt, reſpectu ad ipſam perpetuã vnionem corporis, cum rationali ſpiritu, bene operando: propter quod realiter & integrè eſt homo: et conſequenter angeli mẽſura. Hoc eſt, ſimiliter in ipſomet ordine vnionis duarum partium angelicarum diſtinctarum, in quibus, à principio, rationaliter & communiter obediendo, ipſum corpus & anima ſignificata erant. et hoc in ordine, *Menſura hominis quæ eſt angeli*.

CAP XIII.

Apo. 12. ET *viſum eſt aliud ſignum in cælo*, (ſacra ſcriptura dicit) *& ecce draco magnus rufus, habens capita ſeptem, & cornua decem, & in capitibus eius diademata ſeptem, & cauda eius trahebat tertiam partem ſtellarum cæli, & miſit eas in terram*. etc. Et quia ſecundùm hanc ſcripturã, facilè perſuaſio naſci poſſet contra id quod ſuperiùs allegatũ eſt, credendo hanc tertiam partem ſtellarum quas draco cauda ſua trahebat in terram, eſſe illam angelorum, qui cum Lucifero ceciderunt: intelligendũ eſt, quòd realiter de angelis nõ tractat, ſed de hominibus malis cõdẽnatis naturæ humanæ reſurgentis: propriè, vt corporeæ, corporeis ſtellis plurimis in locis à Spiritu ſancto comparatæ. & ipſi damnati ſimiliter in hac prophetia, & à Chriſto in euãgelio, de ipſa vniuerſali reſurrectione & iudicio tractãte, ſtellis. õpacati, reſpectu ad ipſum repentinum lapſum de tam alto gradu habendi tunc, ſicut iuſti habebunt, corpora glorioſa & vt ſtellæ reſplendentia. *Qui vicerit*, &c. (per ipſummet) *Et dabo illi ſtellam matutinam*: de ipſo glorioſo iuſti corpore, reſurrectione & iudicio, tractantem. Apo. 2. quas cadentes ſtellas cõdemnatorũ, draco in terram trahet cauda extremitatis dominatus ſui, in ipſo mundi fine terminati, & hoc, reſpectu ad nouam corporis & animæ vnionem, & nouam pœnam, & mortem ſecundam additam. Et hac in ratione dominatus ſui ſuper attractam partem naturæ humanæ, per peccatum, dicit, *Habens capita ſeptem*, inquantum ad ſeptem peccata mortalia: imaginem peccati in homine, & nõ in angelo, inquantũ ad diſcordãtes potentias & elementa, in quam homo peccando ſe transformat. Vnde in ſignũ ipſius cõmunis victoriæ vltimæ perpetuæ poſſeſſionis ſpiritualis, & corporalis, dicit: *Et in capitibus eius diademata ſeptem*. & cõſequenter, Cornua decem, inquantum ad transgreſſionem decẽ præceptorum legis diuinæ, quæ naturæ humanæ data fuit, quæ eſt illa quæ reſurgit, & non angelicæ, vbi ipſa vltima victoria, & blaſphemia fũdatur. Vbi conſiderãdũ eſt, ad maiorẽ declarationẽ: quòd tractãs poſt hoc, in eodem capitulo, de prælio in cœlo inter naturam angelicã, origine peccati, & totius huius damni: nihil de ipſa hydra dicit, quæ eſt ratione hebdomadalis naturæ humanæ peccantis: quia tunc, in illo principio.

cipio, nondum hominem peccare fecerat,
Apo. 12. nec creatus erat. ſicut dicit: *Et factum eſt prælium magnum in cælo. Michael & angeli eius præliabantur cum dracone, & draco pugnabat & angeli eius: & non valuerunt, neque locus inuentus eſt eorũ amplius in cælo.* &c. & non dicit, quòd cauda
trahebat, ſed dicit, *Et proiectus eſt in terram, & angeli eius cum illo miſſi ſunt.* id eſt, vt dominatus & victus in illo principio: ad differenti
em huius alterius myſterij vltimæ victoriç
ſuæ in fine mundi & principatus ſui, in ipſa caudæ extremitate ſignificato: cum qua,
non tunc, in principio dominatus cadẽdo
ſimul cum ſuis angelis trahebat naturæ an
gelicæ: ſed naturæ humanæ, dominanter in
fine glorioſè reſurgentis, inquãtum ad dãnatos, *Et cauda eius* (vt dicit) *trahebat tertiã partem ſtellarum cæli, & miſit eas in terram*: ratione
ipſius tã repentini lapſus, quã reſurrectionis ſimul, non conſecutæ lucis & gloriæ, ſicut aliæ ſtellæ iuſtorum cũ duce ſtella Chri
ſto in cœlum aſcendentium: ſed tenebra
rum confuſionis & pœnæ æternæ, cadenti
um cum trahente monſtro in infernum. Igitur, ſi damnati ſine comparatione iuſto
rum numerum excedunt, quomodo intelligitur in tertia parte incluſos eſſe? Hoc
Matt 13. modo. *Simile eſt regnum cælorum fermẽto,* (dicit
Dominus) *quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus, donec fermentatum eſt totum.* Hæc
mulier natura humana eſt: quæ recepit
fermentum legis innocentiæ, in principio,
vt multiplicaret & creſceret vſque ad finẽ
quo ipſe ſaluator in mundum venit. ſicut
ſcriptum eſt, *Creſcite, & multiplicamini, & replete terram.* & ipſum granum ad cremẽtum
ſuum non veniens, propter impedimentũ
zizaniorum inobedientiæ peccati, habuit
ſecundò ipſum obedientiæ fermentum, ſecundùm legem ſcriptam: in qua precedens
lex naturæ incluſa eſt. poſtea vltimò adueniente ipſa luce & redemptione in mundum, *Factus obediens vſque ad mortem*, tertiò
natura humana obedientiæ fermentũ habuit, ſecundùm legẽ euãgelicã, per obediẽ
tiam, & non per intelligentiam, (hæretici intelligite) fidelitor credendo, & in pœnitentia operando: vniuerſaliter, à ſuo
præcurſore prædicata. & quia omnes aliæ
leges, & crementum fermenti, per malitiam & inobedientiam peccati impedita
fuerunt, vt tam infructuoſum opus præſens ad vitam æternam, quam fructuoſa
ſpes ipſius futuræ plenitudinis gratiæ Chri
ſti quam ſperabant, in ipſius culpæ remiſſionem, ad hanc tertiam menſurã fermenti
legis euangelicæ, reducta ſunt: vbi conſiſtit
effectus cremẽti ipſi⁹ obediẽtialis fermẽti
euangelici per gratiã, & vltimò per glori
am, reſurgendo: ſicut dicit, *Donec fermẽtatum eſt totum.* & hac in ratione & ordine tertiæ
menſuræ fermenti obedientiæ in Chriſto,
ſecundùm legẽ ſuam euangelicã, vbi iuſta
ſua ſententia æterni præmij gloriæ bonis,
& pœnæ malis fundatur: tam ipſa damnatorum multitudo, draconi ſuppoſita, quã
reſpectiuè ipſe paruulus grex ſuorum electorum, ratione tertiæ partis, ſicut tertiæ
menſuræ, legis euangelicæ, intelligitur. ſicut dicit. *Et cauda eius trahebat tertiam partem ſtellarum cæli.*

Damnati ſtellis à Spiritu ſancto compa
rati ſunt, ſicut iuſti, reſurgẽdo, inquantum
ad corpus, nouiter receptum, cum eſſet inquãtum ad reſuſcitantem Chriſtum, eiuſdem maſſæ, agilitatis & ſubtilitatis corpo
rum iuſtorum, ſicut amplè gratia Dei, in
reſurrectionis materia declaratũ eſt: qui,
in teſtimonium ipſius vltimæ regeneratio
nis in gloria, perpetuæ & incorruptæ, fuerunt à principio, & in innocẽtiæ ſtatu, in
ipſis lucentibus ſtellis ſignificati. quæ immobiles ſtellæ in firmamento fixæ ſunt, &
ab ipſo octauo cœlo, rationalẽ animæ par
tem ſignificante, ſunt motæ & gubernatæ:
ſicut immobile corpus humanũ eſt ab ani
ma motũ & gubernatum. Et ſimiliter, quia
ipſum cœlum octauum, & cæteri ſimul, a
nimã repræſentãtes & omnes iuſtorũ animas, in ipſo perfecto numero incluſas, ſũt
cœli diaphani & trãſparẽtes: & ſtellæ, ip-
ſa glo-

ſa glorioſa corpora ſignificantes, ſunt tam denſa, quàm capaces in qualitate & diſpoſitione ad recipiendam lucem à ſole: ſicut erunt iuſtorum corpora ad recipiendam lucem lucernæ agni & ſolis iuſtitiæ Chriſti, qui in hoc ordine & myſterio reſurrectionis carnis, inquantum homo, à Spiritu

Num. 24. ſancto ſtellæ comparatus eſt, dicente: *Orietur ſtella ex Iacob, & conſurget virga de Iſrael.* Iacob, aut Iſrael, tertius patriarcha eſt, Spi-

Mat. 22. ritum ſanctum ſignificans. quia dicens Dominus: *De reſurrectione autem mortuorum non legiſtis quod dictum eſt à Deo dicente vobis, Ego ſum Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Iacob?* vult dicere, Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus ſanctus, vnus Deus. cui viuificanti Spiritui ſancto, ipſe reſurrectionis effectus particulariter attribuitur. ita quod

Num. 24. dicendo, *Orietur ſtella ex Iacob, & conſurget virga de Iſrael*, non ſolùm inquantum ad carnem intelligitur, ſed inquantum ad ſpiritum: non de ipſo tertio patriarcha, ſed de ſignificato ſuo, tertia perſona Spiritu ſancto: duas diſtinctas generationes, (ſicut dicit, Iacob, & Iſrael, Stella, & Virga) per gratiam, & gloriam, ſimul comprehendendo. Huc pertinet myſterium continuatæ luctæ nocturnæ ipſius patriarchæ cum angelo vſque mane: illam tam perpetuam carnis & ſpiritus, quàm nocturnam, ſecundùm originalis peccati tenebras ſignificantis. Vſque mane. Hoc eſt, vſque mane ipſius nouæ regenerationis per gloriam reſurgendo: ab ipſo reſuſcitato, & reſuſcitante

Pſ. 107. ſaluatore, conformiter ſignificatum dicente: *Exurgam diluculo.* vnde intrat conſequens myſterium, dicendo, *Tetigit neruum femoris eius, & ſtatim emarcuit.* quod eſt ceſſatio ipſius mortalis generationis humanæ, in illo puncto vniuerſalis mortis, & reſurrectionis ſuæ terminatæ. Quæ generatio humana, viſibilis & mortalis, in ipſo femore & parte exteriore ſignificata eſt, cum ſit corpus, pars exterior hominis. Vnde de ipſo

Apo. 19. Chriſto inquantum homine: *Et veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine.* etc. Hoc inquantum ad præcedentem regenerationem per gratiam, Chriſto moriente. *Et habet in veſtimento, & in femore ſuo ſcriptum, Rex regum & Dominus dominantium.* Hoc, inquantum ad regenerationem per gloriam particularem, et vniuerſalem ipſius generationis humanæ, Chriſto reſurgente: & poſtremò vltimo octauo die & mane vniuerſalis reſurrectionis et iudicij, repentè apparente, et tunc, *Emarcuit.* Id eſt ceſſabit. ſimiliter ſignificatum in membri genitalis circunciſione in octauo die: quod eſt in ſignificationem ceſſationis ipſius generationis humanæ, in octauo et vltimo die vniuerſalis reſurrectionis, vt dictum eſt, in noua regeneratione per gloriam, et plenitudine numeri iuſtorum glorioſè reſurgentis: ſimiliter in octauo cœlo, vt dictum eſt, et innumerabili ſtellarum numero ſignificatum. in quo magno ſtellarum numero, iuſti intellecti ſunt, et non damnati, quamuis illi in minore numero, et vtrique, ſicut ratione tertiæ partis, ſecùndùm ipſam tertiam menſuram euangelici fermenti obedientiæ, iudicati, ſic etiam in teſtimonium vniuerſalis electionis naturæ humanæ inquantum ad Deum, ſunt communiter ſtellis ab ipſo iuſto iudice comparati. ſicut dicit, eorum lapſum in ipſo vltimo die prædicendo: *Et* Marc. 13. *ſtellæ cæli erunt decidentes.* Non de ſtellis ipſius octaui cœli, quarum minima, cum nonagies terram magnitudine ſuperet, eam recipere non poſſet, ſed de ſtellis corporum humanorum loquendo: in ipſo octauo die vltimo reſuſcitatorum, et à principio, vt dictum eſt, in ſtellis octaui cœli ſignificatorum. vtraque vniuerſaliter ſtellæ, inquantum ad communem materiam corporalem, et nouam elementorum reunionē: ſed non inquantum ad formam reintrantis animæ rationalis et tenebroſi ſpiritus, in damnatis, in illo vnionis puncto, cum apparentibus tenebris interiorum culparum et confuſionis, ipſum tranſparens vas & ſtel-

& ſtellam corporalem obſcurantis, et non minus de alto cœlo ipſius gratiæ & gloriæ Chriſto decidentis. & conformiter per dilectum diſcipulum, et prophetam : *Et Sol factus eſt niger*, etc (hoc eſt, inquantum ad animam, in illo vnionis puncto, ſuas interiores tenebras et confuſionem, vt dictum eſt, exteriùs demonſtrantem) *& ſtellæ de cœlo ceciderunt ſuper terram, ſicut ficus emittit groſſos ſuos cum à vento magno mouetur*: et ipse Christus de ipso iudicio tractando: *Ab arbore autem fici diſcite parabolam*. cui arbori fici ab ipſa luce ſæpe natura humana cōparata eſt. et conformiter per Micheam deſiderātem hunc diem ſecundi aduentus Domini, et nouum fructum arboris fici naturæ humanæ, dicentem: *Praecoquas ficus deſiderauit anima mea*. Itaque, ſtellæ naturam homanam ſignificant, et non angelicam: declaratum per arboris fici comparationem, ipsam naturam humanam ſignificantis, et ipſe fructus et multiplicatum ſemen humanum reſurgendo, in ſtellis ſignificatum. Quia nihil (vt dictum eſt) Deus ad angeli imaginem creauit: et omnia ad hominis imaginem, in teſtimonium, quod Deus ſe hominem facturus erat, et ſolus homo ad imaginem Dei creatus fuit. Et ſi aliquando in ſcriptura angeli in creatis rebus irrationalibus ſignificati ſunt, vt in ſtellis, id factum eſt, quatenus ſunt intellectiui, et in hominis imaginem: inquantum quod angelus et homo ſolùm intellectuales creaturæ ſunt: quod nos Spiritus ſanctus docet dicens. *Sacramentum ſeptem ſtellarum, quas vidiſti in dextera mea, & ſeptem candelabra aurea. Septem ſtellæ: angeli ſunt. ſeptem eccleſiarum. Et candelabra ſeptem: ſeptem eccleſiæ ſunt*. Quia ſecundùm ſcripturam, ante quam homo creatus eſſet, omnia creata fuerunt. et in hominis imaginem, hebdomadaliter creati et ordinati cœli, planetæ, cum omnibus alijs ſtellis, et angelis: ſicut ibidem dicit, *Et habebat in dextera ſua ſtellas ſeptem*: *ſeptem angelos* qui in maieſtatis diuinæ præſentia aſtant, ſignificantes ſimiliter in imaginem hominis et hebdomadalis naturæ humanæ, in ipſis ſtellis, & ſtellato cœlo propriè ſignificatæ, in conſeruationem ſuam, ſacrificanter incarnationis Verbi myſterium repręſentantes. Ad quam hebdomadam angelorum, vt intellectualem, refertur hebdomada ſtellarū in hominis vita triumphante: ſicut hebdomada candelabrorum, ad ſeptem eccleſias, in vita militante. Stellæ, et angeli, in imaginem hominis, in gloria reſurgentis. videlicet, in ſtellis, pars irrationalis corporum: et in angelis, pars rationalis animarum ſignificatur : protector princeps eius Michael Archangelus, cum toto angelorum exercitu, in ipsa hebdomada angelica incluſus. quæ, inquantum numerus ſeptimus, vniuersalitatem, ſignificans: & inquantum imago hominis, ſignificantem hebdomadam ſtellarum, ſimiliter vt hebdomadalis, non angelicam, ſed naturam humanam ſignificans: & ipsa ſignificata natura humana, vt eſſentialis creatoris imago, omnia continens. quia non in numero vt in omnibus alijs rebus, vt dictum eſt : ſed in eſſentia vnici ſubiecti rationalis vnionis hebdomadalis potentiarum & elementorum, in ipsa Dei imago conſiſtit: & ipsa natura diuina, ternariæ vnionis perſonarum, inquantum ad tres potentias, (vt dictum eſt,) & quaterna attributorum, inquantum ad elementa, ſingulariter ſignificata eſt. ſicut in omnibus alijs rebus creatis, ipsa natura humana continens omnia, imaginata. Vnde, per omnes has rationes, & ſcripturam allegatam, pro culdubio, tertia pars, ſtellarum, quas draco cauda trahebat in terram, non eſt angelicæ ſed reſurgentis naturæ humanæ, & partis damnatæ: vt gratia Dei apertè declaratum eſt: & conſequenter reſurrectio & innumerabilis iuſtorum numerus, in ipſo octauo cœlo ſtellato, & innumerabili ſtellarum numero ſignificatur. Et quòd in ſtellis à principio regeneratio in gloria corporum

Qqq iuſtorum

Marginal notes: Apo. 6. — Mich. 7. — Apo. 1.

liam? Filium benedictionis. *Qui ſoluens maledictionem* (vt de eo canit Eccleſia) *dedit benedictionem: & conſumens mortem, donauit nobis vitam ſempiternam.* Et ſic, conformiter dicit: *Et peperit filium maſculum, qui recturus erat omnes gentes in virga ferrea.* Hoc erit in ipſo vltimo die vniuerſalis reſurrectionis & iudicij: & in infernum in æternum condemnatis: *In virga ferrea*, vt dicit, ſecundùm ſuæ iuſtitiæ rectitudinem, tam ſeuerè, quàm durè & aſperè iudicando, & caſtigando. *Et raptus eſt filius eius ad Deum, & ad thronum eius.* Duo diſtincta. Raptus ad Deum: hoc eſt, Non obſtantibus circunſtantibus cuſtodijs, & graui lapide ſignati ſepulchri, Raptus eſt ad Deum, repentè reſurgendo: Et ad thronum eius, in cœlum glorioſè aſcendendo, & ſimul in glorioſo throno aſcendentis corporis ſui, & paterna dextera miſericordiarum ſuarum infinitarum in æternum ſedẽ-
Mar. 16. do. ſicut per ſanctum Marcum: *Aſſumptus eſt*
Apo. 12. *in cœlum, & ſedet à dextris Dei. Et mulier fugit in ſolitudinem vbi habebat locum paratum à Deo, vt ibi paſcat eam diebus mille ducentis ſexaginta.* &c. Hæc mulier, natura humana, particulariter Verbo vnita, nunc in Eccleſia catholica, fideli ſponſa ipſius Chriſti, vniuerſaliter intellecta eſt: quæ cum mortalibus doloribus & tormentis peperiſſet ipſum filium benedictionis in Chriſto, vniuerſalis ſuæ redemptionis: & cum ab ingrato populo hæbræo, in ſua doctrina euangelica recepta non eſſet, poſt ſuam in cœlum aſcenſionem, imò, ſicut ipſe vniuerſalis redemptor, perſecutionem paſſa: ad ſolitudinem gẽtium fugit. qui populus gentilis metaphoricè à Spiritu ſancto ſolitudo & deſertum nominatus eſt, eò quòd tunc ſylueſtrem & beſtialem vitam viueret, extra omnem viam & lucem ſaluationis: quot homines, tot arbores ſylueſtres & infructuoſæ: & tot animalia venenata, ſecundùm varia venena diabolicorum errorum idololatriæ. At, ipſa vera & illuminante luce euangelica recepta, illud propheticum completum

fuit: *Lætabitur deſerta & inuia, & exultabit ſoli-* Iſa 35.
tudo, & florebit quaſi lilium. Germinans germinabit, & exultabit lætabunda & laudans. et cætera: *Ipſi videbunt gloriam Domini, & decorem Dei noſtri.* &c. *Vt ibi paſcat eam diebus mille ducentis ſexaginta. Mille ducentis:* quod eſt numerus duodecimus: duodecim ſtellis, quibus coronata erat, correſpondens: carnis reſurrectionem, vt dictum & declaratum eſt, ſignificans. Addit inſuper ſexaginta dies: ſex diebus vniuerſalis creationis correſpondendo: decimaliter multiplicatis, ratione legis obſeruatæ, & ſimul pœnitenter operando: in ipſo ſenario numero laborioſo, inquantum ad ſex dies creationis, vitæ, & mortis ſaluatoris, & decimali ſimul, inquantum ad legis obſeruationem, ſignificatum. per quam viam ſolùm, ipſum præmium & corona acquiritur, ad gloriam & vitam æternam reſurgendo. Et vt cum hac notabili figura concludatur: (quamuis aliquantum à continuata materia diuertatur) cum antea dixiſſet: *Et draco ſtetit ante mulierem quæ erat paritura: vt cum peperiſſet, filium eius deuoraret*: Quibus verbis ſignificatur diligentia qua dæmon vſus in puncto partus mortis redemptoris in cruce, dubitans verum eſſet aut non purus homo: ad hoc myſterium rediens, concludendo dicit: *Et miſit ſerpens ex ore ſuo poſt mulierem, aquam tanquam flumen: vt eam faceret trahi à flumine.* Hæc aqua tanquam flumen, quod ex multis & varijs aquis cauſatur, eſt ipſa mors ſpiritualis & corporalis hominis: quæ, ex omnibus peccatorum aquis (ſicut flumẽ) cauſatur: qua, & in omnibus ipſis peccatis, ipſe immaculatus agnus, & incognitus Deus et homo, ab ipſo aſtuto dæmonio aſſiduè tentatus fuit. Et hoc vniuerſaliter facit ipſi Eccleſiæ & ſponſæ, in vita. et in morte. *Et adiuuit terra mulierem, & aperuit terra os ſuum, & abſorbuit flumen quod miſit draco de ore ſuo.* &c. *Et adiuuit terra mulierem:* Mirabiliter. Quã mulierẽ ipſã Eccleſiã ſuã ſponſam, pro qua ipſe

pariebatur. *Et aperuit terra os ſuum, & abſorbuit flumen quod miſit draco de ore ſuo.* in vltimo ictu effectum, quando crudeliter poſt mortem ferro lanceæ ſacrum latus ei apertum fuit: de quo exiuit ſanguis, & aqua. Sanguis, & aqua. duo diſtincta, in teſtimonium. Videlicet, ſanguis inquantum ad pœnas corporales: & aqua, inquantum ad ſpirituales animæ: formam corporalium: (ſicut in ſacramentorum materia declaratum eſt) ſuperiore diuinæ naturæ & igne charitatis ſuæ æternæ ſimul concurrente, ipſam aquam & flumen peccatorum conſumente. ſicut dicit: *Et aperuit terra os ſuum, & abſorbuit flumen quod miſit draco de ore ſuo. Et abſorbuit flumen.* Id eſt, 1.Cor.15 *Abſorpta eſt mors in victoria:* ipſum flumen mortis, & omnes peccatorum aquæ, ipſam mortem cauſantium. Iſa.45. Huc pertinet: *Aperiatur terra, & germinet ſaluatorem, & iuſtitia oriatur ſimul.* Aperiatur terra Apo.12. (ſicut per ſanctum Ioannem: *Et aperuit terra os ſuum, & abſorbuit flumen,* &c.) Et à clauſulæ principio incipiens, vt veniat ad concluſionem eius quod ad hoc propoſitum admirabiliter accommodat; ſicut dicit: Iſa 45. *Rorate cæli deſuper, & nubes pluant iuſtum, aperiatur terra, & germinet ſaluatorem, & iuſtitia oriatur ſimul.* &c. *Rorate cæli deſuper.* ſanctiſſima Trinitas, Deus creator, vltra quod ſignificatur in tribus ſuprà poſitis cœlis, ſuper ſtellatum, vt dictum eſt, cœlum nominata eſt, metaphoricè, pro ſua ſubtilitate & luce incomprehenſibili. vnũ cœlũ eſt & vna eſſentia: & tres ſunt, in perſonarum diſtinctione: qua in ratione, pluraliter, dicit, Rorate cœli deſuper. quod eſt dicere, illud quod ipſe Spiritus ſanctus dicit, inquantũ ad effectum: *Deſcendit de cælis. Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto, ex Maria virgine: Et homo factus eſt.* totum hoc. Et quãuis, ſecunda perſona ſolùm ſe incarnaret: ratione quod fuit communis determinatio ipſius concilij æterni, cõmuniter dicit *Rorate cæli deſuper.* proſequitur dicens: *Et nubes pluant iuſtum.* iam de regione elementali tractat. ſicut de cœleſti, inquantum ad naturam diuinam: nunc de elementali, inquantum ad naturam humanam: corpus, & animam concipientis & parturientis virginis, matris ſuæ. ſicut dicit: *Et nubes pluant iuſtum.* id eſt duæ lucidiſſimæ nubes, à puncto ſuæ puriſſimæ conceptionis, ſine paterno obſtaculo originalis peccati, à ſuperna luce Patris miſericordiarũ Dei, *vt dignum Filij ſui habitaculum effici mereretur,* (vt dicit Eccleſia) *Spiritu ſancto cooperante,* plena luce & gratia, indeficienter illuminatæ. *& nubes pluant iuſtum.* quia ipſa ſola iuſtum peperit: cum omnes alij per gratiam & meritum eius iuſti eſſent: & ipſe ſolus, per naturam. Peperit iuſtum Chriſtum, Dei viui filium: hominem factum, in hominis redemptionem. & hominem mortalẽ: & vt talem, ſemper patientem: in præſipinatum, vſque ad crucem, morientem. Apo.12. *Aperiatur terra.* ſicut per ſanctũ Ioannem: *Et aperuit terra os ſuũ.* iá in Chriſto terra culta eſt: & durarum virgarum inſtrumentis, (vltra alapas, & ſputa) ſpinarum, arundinum, & clauorum, ſufficienter rupta: & ſimul, cum formali triſtitia & agonia orante, proprio ſanguineo ſudore, completè impinguata. reſtat nũc, vt germinet & naſcatur ſemen ſeminatum ab ipſo ſeminatore cœleſti, ad fructum perfectæ plenitudinis gratiæ, iuſtitiæ, & gloriæ æternæ, vt ei vltimus & effectiuus cultus detur, efficienter moriente: cum alio maiori ferro addito tam crudelis cuſpidis in homine mortuo, quàm penetrantis ligonis. Quod ferrũ eſt iſtud? ferrũ lanceæ. Sic ſcriptum, et ſuperius ordinatũ eſt, dicendo: *Aperiatur terra, & germinet ſaluatorem, & iuſtitia oriatur ſimul.* Iſa 45 & conformiter per Danielem: Dan.9. *Et adducatur iuſtitia ſempiterna.* & per Dauidem: *Orietur in diebus eius iuſtitia, & abundantia pacis: donec auferatur luna.* Pſ 71. Omnia vt per ſanctũ Ioannem: redeũdo ad figurã & ſignum cœleſte mulieris ſtellis coronatæ, & luna ſub pedibus eius, quod declaratur: conformiter dicentem, *Et aperuit terra os ſuum, & abſorbuit flumen quod miſit draco de ore ſuo.* Apo. 12. &c. *Et abſorbuit flumen.* Id eſt,

ipſum

ipſum mortis flumen, vt dictum eſt, & omnes peccatorum aquas, ipſam mortem cauſantium. *Et iratus eſt draco in mulierem:* (Hoc eſt, contra naturam humanam in Chriſto, cum diuina vnitam, ipſius redemptionis & victoriæ inſtrumentum) *& abijt, facere prælium cum reliquis de ſemine eius qui cuſtodiunt mandata Dei, & habent teſtimonium Ieſu Chriſti.* (Hoc clarum eſt) *Et ſtetit ſupra arenam maris.* Hoc eſt, in effectu eius quod proponit: vniuerſaliter ipſam militantem Eccleſiam perſequendo: in ipſis arenis maris intellectam.

Gen. 22. Sicut alio in loco Deus ad Abraham: *Multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas cæli.* Videlicet in vita triumphante, per gloriam, reſuſcitando: & velut arenam quæ eſt in littore maris, Id eſt, in vita militante. Similiter per ſanctum Ioannem dicitur, de perſequente dracone: *Et ſtetit ſupra arenam maris:* & in hoc alio loco, in declarationem, dicendo: *Quæ eſt in litore maris:* ipſam multiplicatam Eccleſiam reſuſcitatorum iuſtorum, in vita triũphante, ſtellis, & militantem arenis litoris maris, metaphoricè comparando: per ipſã viam perpetui prælij & crucis multiplicatam. quæ, ſicut ipſa arena, ab amaris & impetuoſis vndis maris & ſuperuenientibus tempeſtatibus, perpetuò agitata: ſic ab impetuoſis vndis & amaris tribulationum aquis, & ſuperuenientibus tempeſtatibus multarum perſecutionum particulariũ & vniuerſalium, eſt perpetuò, & vſque ad finem conturbata erit. Itaque ipſa mulier quam ſanctus Ioannes in cœlo, vidit amictam ſole, & luna ſub pedibus eius, ſtellis duodecim coronatam, eſt natura humana, Verbo vnita: in vita præſenti, ſimul cum voluntaria paſſibilitate, qualitatem & virtutem ſuam occultam, in futura regeneratione per gloriam manifeſtatam, demonſtrans: in qua ſtellarum corona, & duodenario numero, ipſa vniuerſalis reſurrectio, eſſe & qualitas corporum reſuſcitatorum iuſtorum, vt dictum eſt, ſignificatur. & in ipſo numero, innumerabilis ipſorum iuſtorum, incluſus eſt: ſicut in octauo cœlo, & innumerabili ſtellarum numero teſtificatum. qua in ratione, cum alijs euangelicis allegatis, tertia pars ſtellarum quas draco cauda trahebat in terram, non eſt naturæ angelicæ, neque nullo modo eſſe poteſt, niſi condemnatorum naturæ humanæ: in ipſa tertia menſura, & efficiente fermento legis euangelicæ incluſæ: cùm eſſet natura humana ſolùm, & non angelica, ab ipſa decimali lege comprehenſa. & conſequenter, hac in ratione & ordine, nõ tertia pars, ſed dimidium angelorum cum dracone in terram cecidit. Videlicet, ex duabus partibus, ex quibus homo conſiſtit, corporalis: in ipſa cadente cum dracone ſignificata: ſicut ſpiritualis, in alio dimidio vincentis Principis Michaelis cum ſuis angelis, ſimiliter ſicut alia, in hominis imagine repræſentata: ex tunc conſtituti perpetui & particulis protectoris animarum fidelium & omnium animarum, contra ipſos naturæ humanæ inimicos, vſque ad ſæculi finem. in qua parte rationali totus homo intelligitur. Vnde, in hoc ordine certiſſimæ veritatis, in ſacra ſcriptura, & euangelica luce principaliter fundatæ, natura humana, in puncto plenitudinis ſuæ numeri & regenerationis in gloria: inquantum ad corporis & animæ diſtinctionem, erit procul dubio, vt dictũ eſt, in duplicato numero pluſquam angelica: & conſequenter, inquantũ ad duarum rerum diſtinctarum vnionem, in Chriſti virtute reſuſcitando, in æquali numero ipſæ duæ naturæ erunt: tot iuſti, tot angeli, vt ſic eſſe conuenit. Quia *Omnia in menſura* (vt ſcriptum eſt) *& numero et pondere diſpoſuiſti.* Sap. 11.

Secunda pars tractatus, de ęquali numero hominum electorum, & angelorum bonorum: in qua breuiter remouendo rationes communes difficultatis, quę in contrarium moueri poſſent; adducuntur de nouo particulares rationes, ex ſacra ſcriptura, in huius veritatis confirmationem.

CAP. XV.

Dan. 7. M*Illia millium miniſtrabant ei*, (dicit ſcriptura, de Chriſto) *& decies millies centena millia aſſiſtebãt ei*. &c. Hæ, duæ partes ſunt: videlicet, vna miniſtrãs, & alia aſſiſtẽs. Duæ naturæ, angelica, & humana. Id eſt, *Millia milliũ miniſtrabant ei*, inquantũ ad angelicã miniſtrãtẽ, & *decies millies cẽtena millia aſſiſtebant ei*, inquantũ ad naturã humanam aſſiſtẽtẽ. Igitur, quomodo in maiori numero humana aſſiſtẽs, quã angelica miniſtrãs? Quia cum nondũ bonorum, & malorũ ſentẽtia pronunciata eſſet, ſicut proponit dicẽdo, *Iudicium ſedit, & libri aperti ſunt*: omnes ſimul in cõfuſo ponit. Vbi cum malorũ numerus tã exceſſiuus & magnus eſſet: & reſpectu, bonorũ numerus, multo inferior, & vnus idem cũ angelico miniſtrãte, ſicut declaratũ eſt, dicit hac in ratione de angelis miniſtrãtibus in minore numero, *Millia millium miniſtrabãt ei*. & de hominibus bonis, & malis aſſiſtentibus, in maiori numero, *Et decies millies centena millia aſſiſtebant ei*. Quia hoc modo dicendo, quod vtræq; partes angeli ſunt: vniuerſalis reſurrectio & iudicium, de quo Daniel in hoc ſeptimo capitulo tractat, euacuatur. Quæ natura humana reſurgẽs, in pũcto, & aſſiſtẽs, Chriſto apparẽte, eſt cum myſterio ſecundùm decimalem legem diuinam, ſicut dicit: *Et decies millies*, decimaliter numerata: per quam, boni & mali, rigidè iudicandi ſunt. quæ lex, ſicut numerus, non angelicam naturam, ſed humanam ſingulariter cõprehendendo. Et ad maiorem declarationẽ, notandũ eſt: quòd tã natura angelica, quàm humana, correſpõdenter à principio, vſque ad ipsũ finem & ad pũctũ vniuerſalis iudicij, ex vita actiua, & cõtemplatiua cõſiſtit. & quamuis generaliter hæ duæ vitæ ſimul erant, tamen, & in cœlo & terra ſunt in minore numero. illi vitæ cõtẽplatiuæ aſſiſtentes, quã ſunt illi actiuæ miniſtrantes. ſicut inter duodecim tribus, vna ſola Leui ſacerdotalis. Et hoc, à ſeptem angelis, ante Deũ aſtantibus incipiendo, qui, niſi in particularib. negotijs magni momenti mittũtur, vt Raphael ad Tobiam illuminandum miſſus: Gabriel ad præcurſorem Zachariæ annuntiandum, & ſanctiſſimæ virgini Verbi incarnationẽ; ſemper aſſiſtũt, & ſunt ſimul cũ alijs tribus choris propinquæ & ſupremæ hierarchiæ (ſimiliter aſſiſtentibus) vitæ cõtemplatiuæ collectum, ex interpretatione ipſorum trium chororum: Id eſt, Seraphin, id eſt Ardentes: Cherubin, Scientia: Throni, Sedes Dei. Omnes alij angeli aliarum duarum inferiorum hierarchiarum ſunt vitæ actiuæ, & ſignificant miniſtrationes ordinationũ Dei, ſecundùm quod habent reuelationes & lucem à ſeptem angelis, in maieſtatis diuinæ præſentia, in vita contemplatiua quaſi ſeptem lampades, aſtantibus. & hoc in ordine, clarè in minori numero ſunt aſſiſtentes, quàm miniſtrantes. Vnde è contrario ſcriptura dicendo, *Millia millium miniſtrabant ei*, quod eſt minor numerus: *Et decies millies centena millia aſſiſtebant ei*: quod eſt maior numerus: clarè colligitur, quòd de duabus naturis, angelica, & humana tractat. Sicut dicit: *Millia millium miniſtrabant ei*, inquantum ad naturam angelicam, in ipſo iudicio vniuerſaliter tunc miniſtrantem: *Et decies millies centena millia*, inquantum ad naturam humanam, bonos & malos in cõfuſo, præſentialiter aſſiſtentẽ, vt ſit ſecundùm ipſam decimalem legem diuinam, in ipſo decimali numero, Decies millies, vt dictum eſt; myſterioſè ſignificata, ab ipſo tremendo iudice vniuerſaliter iudicata. *Sic erit in conſummatione ſeculi, dicit Dominus*, (inquantum ad partem miniſtrantem) *exibunt angeli, & ſeparabunt malos de medio iuſtorum*. hoc, in diſtincto, poſt ipſius ſententiæ publicationem, & in ipſius iudicij executione: ſicut concludit dicẽdo: Matt. 13. *Et mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus & ſtridor dentium. Omnes enim ſtabimus* (Per Apoſtolum) *ante tribunal Chriſti*. Hoc, in Rom. 14.

confuſo: ipſam innumerabilem turbam bonorum & malorũ ſimul comprehendẽdo: in ipſo maiori numero Decies millies centena millia aſſiſtentium intellectam. Sicut dicit, *Aſsiſtebant ei.* & conformiter per Apoſtolũ: *Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti.* Omnis hæc bonorũ & malorum pars aſ-
Ioan 19. ſiſtens erit: quia, vt dicit Dominus, *Venit nox quando nemo poteſt operari.* Ideſt, de particulari, & vltima vniuerſali morte humana loquẽdo. & hac in ratione, *Decies millies cẽtena millia aſſiſtebãt ei*, inquantũ ad aſſiſtẽtẽ naturã humanam: *Et millia millium miniſtrabant ei*: inquãtum ad miniſtrantẽ naturam angelicã. Quòd in hoc minori numero tota natura angelica includatur: & conſequenter in illo alio maiori natura humana: alio in loco comprobatur, in eodem numero dicen-
Apo. 5. do. *Et vidi, & audiui vocem angelorũ multorum in circuitu throni & animalium & ſeniorum: & erat numerus eorum millia millium.* & non dicit, Aſſiſtentes: ſed In circuitu throni, & Miniſtrãtes: & de natura humana, Aſſiſtebãt ei. alio in loco comprobatum, dicendo: *Poſt hæc vi-*
Apo. 7. *di turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, ſtantes ante thronum, & in conſpectu agni, amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum.* &cæt. & quia hæc iuſtorum multitudo eſt iam In reſurrectionem vitæ, ab altera malorum multitudine diſtinctè ſeparata, non eſt, ſicut primùm erat in confuſo cum ipſa, decimaliter, inquantum ad legem, ſed duodenaliter, inquãtũ ad ipsã reſurrectionẽ in gloria, numerata. ſicut dicit. *Et audiui numerum ſignatorum cẽtum quadraginta quatuor millia ſignati ex omni tribu filiorum Iſrael. Ex tribu Iuda duodecim millia ſignati.* & cætera, *Poſt hæc vidi turbam magnam &c.* quæ innumerabilis iuſtorũ turba, eſt ſimiliter in ipſo multiplicato numero duodeno filiorum Iſrael Spiritus ſãcti incluſa, cui viuificanti amori, vt dictum eſt, effectus ipſius nouæ vnionis reſurrectionis ad vitam & gloriam æternam attribuitur. Itaque in ipſis duobus numeris, minore, & maiore, duæ naturæ, angelica, & humana intellectæ ſunt. *Millia millium miniſtrabant ei*: diſtinctè, inquantum ad angelicam miniſtrantem: *Et decies millies cẽtena millia aſſiſtebant ei*: in confuſo, inquantum ad naturã humanã aſſiſtentẽ: bonos & malos ſimul: ſuper quos ipſum ſeparationis & iudicij miniſterium cadit. ab ipſo iuſto iudice declaratum, dicente: *Cum autem venerit filius hominis, in maieſtate ſua, & omnes angeli cum eo* (Ideſt, Millia millium) *tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes*, (ideſt, Decies millies centena millia, boni, & mali, in confuſo) *& ſeparabit eos ab inuicẽ, ſicut paſtor ſegregat oues ab hædis.* Et hoc, per angelicum miniſterium: ſicut in decimo tertio capitulo, dicendo: *Exibunt angeli, & ſeparabunt malos de medio iuſtorum.* qui iuſti, in diſtincto, in ipſo minori numero angelico, *Millia millium*, comprehendũtur. *Mẽſura hominis, quæ eſt angeli.* Sicut ſcriptum, & declaratũ eſt: & in ipſo maiore numero humano, *Decies millies centena millia*, mali comprehẽſi ſũt. in confuſo cum bonis ſimul mixti: vtrique, ſicut angeli, inquantum ad Deum electi: & maiori cum ratione, humanum ſemẽ, cum Deus, in carne manifeſtandus eſſet. Sed nõ propter hoc electi iuſti innumerabiles nõ ſunt. vnde ad Abraham: *Multiplicabo ſemẽ tuum ſicut ſtellas cæli*, (ideſt, in vita triũphante) Gen. 22. *& velut arenam quæ eſt in litore maris.* Ideſt, in vita militante. Quod ſemen Abrahæ, ſecũdùm ipſum promiſſum veri & immutabilis Dei, non ſecundùm carnem intelligitur: hac in parte, ab Adam peccante incipiendo, vſque ad vltimum hominem qui in mundo naſcetur, de ipſo humano ſemine, in originali peccato cõceptũ, ab eſſe priſtini ſtatus innocẽtiæ, ad nõ eſſe peccati, ab eſſe vitæ, ad nõ eſſe mortis peruẽtum eſt, & hac in ratione, totũ eſt idipsũ ſemẽ humanũ. & ratio non eſt, quod eſſe poſſit promiſſio illius qui ſolus eſt Deus æternus, in re quæ non ſit, & ſimul cum ipſo in æternum futura ſit, ratione indiſſolubilis vnionis in Chriſto ſecundo Adam,

Dei & hominis ſimul: vero Deo, & vero homine. Sed intelligitur ipſam promiſſionem fideli Abrahæ factam eſſe, ſecundùm ſpiritum, in omnibus fidelibus credentibus, qui per ipſam fidelem viam ex ſemine Abrahæ ſunt, credendo, & operando. ſemẽ humanum, quod habet eſſe in Deo, qui ſolus eſt: cum eſſet in Chriſto, non ſecundùm carnem, ſed ſecundùm ſpiritum, in fidelibus credentibus, per gratiam, moriente, & per gloriam reſurgente, reſtauratum. Itaque Chriſtus filius Abrahæ eſt, ſecundùm carnem: & hac in parte, homo mortalis factus, & cum ipſo, & cum omnibus alijs hominib. hominis Adæ filijs, cõnumeratus: & Dauidis ſimul filius eſt per promiſſionem, vt facta fuit Abrahæ, ſecũdùm ſpiritum: in noua generatione per gratiam, in vita militante: ipſam carnem, ſecundùm ſpiritum, pœnitenter crucifigendo. *Qui autem ſunt Chriſti,* (per Apoſtolum) *carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs & concupiſcentijs.* & hoc eſt ſemẽ Abrahæ, & populus Dei: non ſecundùm carnem, ſed ſecundùm ſpiritum, multiplicatum: & ab ipſo Chriſto crucifixo ſecundo Adam, hoc modo, per gratiam regeneratum. Vnde Spiritus ſanctus, per os ſancti Moyſis, dixit ingrato populo Iudaico, ſecũdùm ſpiritualem ſuam ſignificationem populi electi à Deo, in credentibus, tam veteris, quàm noui teſtamenti, totam ipſam generationem humanam, ab ipſo Chriſto

Deut. 32. redemptam comprehendendo: *Deum qui te genuit dereliquiſti, & oblitus es Domini creatoris tui,* & cæt. *Deum qui te genuit.* Ideſt, non hominem Abraham, ſecundùm carnem: ſed Deum Chriſtum, ſecundùm ſpiritum, cui naturæ diuinæ, ipſe effectus ſpiritualis multiplicationis, & regenerationis per gratiam, & gloriam attribuitur. & hoc in ordine,

Gen. 22. *Multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas cæli, & velut arenam quæ eſt in littore maris:* vtranque multiplicationem, vt dictum eſt, per gratiam, & gloriam, comprehendendo. Myſterioſè dicit, *Velut arenam quæ eſt in littore maris:* ad differentiam Oſeæ, dicentis: *Quaſi arena maris quæ* Oſea.
ſine menſura eſt, & non numerabitur: quia Oſeas de vita triumphante tractat: & hic de vita militante tractatur. & dicendo, In littore maris: multiplicationem & ſtatum & vitã ipſorum multiplicatorum iuſtorum in ſpiritu, comprehendit. tunc, *Quaſi arena maris:* (inquantum ad numerum tantũ) *quæ ſine menſura eſt, & non numeratur.* & non In littore maris, inquantum ad præteritam vitam militantem: cùm eſſent in omni pace liberi à perpetua inquietudine interiori & exteriori vndarum maris mortalis vitæ præſentis: quas odio habiti iuſti particulariter patiũtur. Quaſi in littore maris: & cum ſimilibus perſecutionibus continuè ab ipſis perpetuis inimicis, & mari mundanorum inquietati ſunt. *Omnes qui piè volũt viuere in Chri-* Tim. 3.
ſto Ieſu: (dicit Apoſtolus) *perſecutionem patientur.* & ipſe vniuerſalis dux & caput perſecutionem patientium Chriſtus crucifixus: cõformiter in vniuerſalem eorum conſolationem, cum ipſis perſecutionem paſſis iuſtis, & diſcipulis ſuis particulariter loquẽdo: *Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eſtis,* Luc. 6.
cùm vos oderint homines, & cùm ſeparauerint vos, & exprobrauerint & eiecerint nomen veſtrum tanquam malum propter filium hominis. Gaudete in illa die & exultate: ecce enim merces veſtra multa eſt in cælo. & tunc, (vt concludatur) cum eſſet ipſe iuſtorum numerus, & ſemen Abrahæ plenè completum: non Velut arena quæ eſt in littore maris: in vita militante: neque ſecundùm carnem, vt declaratum eſt: ſed *Erit numerus filiorum Iſrael, quaſi arena maris quæ* Oſea.
ſine menſura eſt: & non numerabitur. Ideſt, erit ipſa natura humana à figurato Iſrael Spiritu ſancto, cum Patre, & cum Filio, ab vtroque in manifeſtatione extra efficiẽter procedente, ſecundùm ſpiritum, ſicut in vita militante per gratiam, in triumphante per gloriam regenerata. Dicit, *Et non numerabi-* Oſe. 1.
tur: hoc eſt, inquantum ad creaturam: & nõ inquantum ad creatorem. qui *Numerat mul-* Pſ. 146.
titudinem ſtellarum: & omnibus eis nomina vocat.

de na-

de natura humana reſuſcitata, & non de
Pſal.138. angelica, loquendo. Sicut alio in loco. *Mihi
autem nimis honorati ſunt amici tui Deus: nimis con
fortatus eſt principatus eorum. Dinumerabo eos &
ſuper arenã multiplicabũtur:* (id eſt nõ de angeli-
ca, ſed de humana natura loquendo: in ipſa
vltima die multiplicata. ſicut concludit di-
cendo) *Exſurrexi, & adhuc ſum tecum.*

CAP. XVI.

In quantum ad rationes particulares, cõ-
trarias cõmunes remouẽtes, quæ inueni-
ri poſſent in perſuadendo, quod natura
humana in puncto ſuæ regenerationis in
gloria reſuſcitando, in æquali electorũ nu-
mero, cũ angelica angelorũ cõcurret, notã-
dũ eſt: Quã multo pauciores ſint in fideliũ
& catholicorũ Eccleſia (quia de reliquo nõ
tractatur) illi quos mũdus prę oculis habet,
& magnoperè honorat & reueretur: vt eſt
pars nobilis & diues, cũ alijs qui bonis tem
poralib. abũdãt, & de ipſis augmẽtis & lu-
cris tractãt: quã illi, quos ipſe ſuperbus mũ
dus deſpicit, & fugit: vt ſunt illi qui bonis
temporalib. carẽtes, miſerè & pauperrimè
labore manuũ ſuarũ viuunt: & pro magna
felicitate reputant in anni fine, hoc modo
familias ſuas ſuſtentauiſſe, in quibus nul-
lus ocioſus eſt, (ſicut ordinariè accidit in
domib. & familijs diuitũ & magnorũ, vbi
perpetuũ otiũ perpetuò omnia vitia fouet,
in notabile reipublicæ damnũ, & majorẽ
eorũ cõfuſionẽ) quia aliter neceſſariò diſce
dere oportet; & alias regiones quærere. in-
ter quos beatos pauperes, cũ virgo ſit matu
ra viro, alia dos nõ ſit, quãquòd pars aliqua
ordinarij ſumptus auffertur: ita, quod pro-
pter illud quod impenditur in illo miſero
lecto & ſolita ſupellectile pro ſpõſa, oẽs
in domo ieiunaturi ſunt; & omnes alij fi-
lij perpetuò nudi & ſine calceamẽtis ituri
ſunt. Vnde Spiritus sãctus per ſapiẽtiſſimũ
Pro. 15. Salomonẽ: *Omnes dies pauperis mali.* & fõs om
Luc. 6. nis ſapiẽtiæ Chriſtus: *Verũtamẽ væ vobis diui
tibus, qui habẽtis conſolationem veſtram. Væ vobis
qui ſaturati eſtis: quia eſurietis.* Quomodo, *Væ
vobis qui ſaturati eſtis?* Quia ſicut pauperes de
neceſſario victu & veſtitu auferunt, vt ex-
traordinarijs neceſſitatibus occurrãt col-
locandi ſuas filias in matrimonio. vt dictũ
eſt, ne ipſa ſimplex ouis, ab ipſis lupis cis
ablata & deuorata ſit: ſic opulentus diues,
ſimiliter poſſet aliquid de ſuo ſuperfluo ci-
bo & veſtitu ſubtrahere, & facilè ipſis ma-
nifeſtis neceſſitatib. occurrere: & nõ è cõ-
trario, vt accidit, inde occaſionẽ ſumere, ip-
ſa ſtupra committendi, & ipſi igitur libidi
ni ſatisfaciendi, ab ipſa cibi & potus ſuper-
fluitate cauſatæ. vnde, *Væ vobis qui ſaturati e-
ſtis: quia eſurietis.* Et notandum eſt, morẽ mul
tum laudabilem inter pauperes gentes eſ-
ſe, in multis Chriſtianitatis partibus con-
ſuetum, precipuè in Italia: quòd quando in
paupercula familia pater moritur, & filijs
hæreditatem relinquit, domum ſolùm vbi
habitant, cum pauco ſupellectile, aut ali-
quam paruam vineam, in locis deſertis &
communibus, communi labore & ſudore
plantatã, & nutritam, ſi ſorores inter ipſos
matrimonio iungendæ ſint, omnes maſcu-
li per ſcripturam publicam partem ſibi cõ-
petentẽ ſororibus cedũt, vt in matrimoniũ
collocatæ ſint: & libenter ipſam nouã cru-
cẽ amplectũtur per aliorũ domos peregri-
nando ire, & ſeipſos magno cũ labore ſu-
ſtentãdo, veri pauperis Ieſu imitatores: qui
ad exemplum noſtrũ de nota ſua pauperta-
re gloriando, dicit. *Vulpes foueas habent, & vo-* Matt. 8.
*lucres cæli nidos: filius autem hominis nõ habet vbi
caput ſuũ reclinet.* Non hic mos eſt inter diui-
tes, fratres, ſororibus viro maturis, renũciã
re, id quod ipſis paternæ hæreditatis cõpe-
tit, vt eas collocare poſſint: nec parum, nec
multũ, nullò modo: imò ordinariè, & ab an
tiquo, fratres maiores, maximè ſi matrimo
nio iuncti ſint, ipſis minoribus ſolẽt auferre,
quantum ex eorum parte poſſunt: Vnde
leges valdè in fauorẽ ſũt taliũ derelictorũ,
orphanorũ, & viduarũ: reſpectuque orũ pau
corũ particulariũ diuitũ, & nõ de pauperũ

titudine que inter ipsos non habēt quod auferre, aut dare poſſint, ipſæ particulares leges factæ fuerunt. quia, ſicut pauperes vniuerſaliter paruo contētātur; è contrario diuites vniuerſaliter, cū notabili pauperū dāno, (omnibus hoc notū eſt) quò magis habēt, eò plus habere cupiūt: & ſic de dignitatibus & honoribus: & eò magis dubia eſt eorum ſaluatio. præter illos qui honeſto contenti ſunt.
1.Tim.6. *Eſt autem quæſtus magnus* (dicit Apoſtolus) *pietas, cum ſufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum: haud dubium, quòd nec auferre quid poſſumus. Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus* (hoc pauperum multitudo dicit) *Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & deſideria multa & inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitū & perditionem.* Vnde, cùm ſic vniuerſaliter pauperū multitudo, perpetuò ipſis laqueis libera, verè credere debemus, quod quaſi oēs ſaluātur, & pauciſſimi ſūt illi qui cōdēnantur. & hac in ratione, per Dauidē: *Parcet pauperi & inopi: & animas pauperū ſaluas faciet*, quia,
Pſal.71.
non propter crucis defectū, pauper ſaluus nō eſt. ſine qua, Chriſtū ſequi nō poſſumus,
Luc.24
& cū ipſo in gloriā ſuā intrare. Omnia onera nouarū inuuētionū, vectigaliū (vltra receptū morē) regnorū & dominiorū mūdi, pauperibus imponuntur. Sicut omnes aliæ leges, in paupere & miſerabili, & nō in diuite, ſine aliqua venia executioni demandātur. itaq; ſi pauper venialiter peccet, cadit ſub lancea & domini miniſtri iuſtitiæ, in criminali, aut diues qui eū cōtra rationē in foro ciuili perſequitur, nō eū relinquit donec totaliter exhauſtus ſit. Vnde Spiritus
Pro.22. ſanctus: *Diues pauperibus imperat. ibi moritur, & ab omnibus perpetuò oblitus eſt*: (ſaltē, in quātum ad effectum) nemo eſt qui ei proſit, ne diui-
Pſal.71. tē offendat. Sed non obliuiſcitur Deus: *Quia liberabit pauperem à potente*: (per Dauidem) *& pauperem, cui non erat adiutor. Quoniam non in finē*
Pſal.9. *obliuio erit pauperis*: (per eundem) *patientia pauperum non peribit in finem. Parauit in iudicio thronū ſuum*, &c. *Et factus eſt Dominus refugium pauperi, adiutor in opportunitatibus in tribulatione.* & cæt. *Quoniam requirens ſanguinem eorum recordatus eſt, non eſt oblitus clamorem pauperum. Exurge Domine Deus*, (clamat iuſtitia diuina) *exaltetur manus tua; ne obliuiſcaris pauperum.* & cætera. *Tibi derelictus eſt pauper, orphano tu eris adiutor.* Quare tanta protectio & particulare pauperū auxiliū? Quia ipſi ſunt qui in generali, magis particulariter Chriſtū & crucē ſuam ſequūtur, vt dictū eſt, in vniuerſale ſaluationem, quod è ſancto Euangelio colligitur: vt ſequenti capite dicetur. Vnde cum ſit in Eccleſia Dei, per particularē prouidētiam ſuam, magna pauperum multitudo: multi ſunt qui ſaluātur: vltra diuites: qui, vt pauperes ſpiritu cum illis vniti ſunt, vtentes bonis tēporalib. ad ſubuentionem ſimilium indigentium proximorum patiētum, vt æterna habeant: ſic à Deo ordinatum, vt omnes ſalui ſint.

CAP. XVII.

QVòd magna pauperū multitudo, vt plurimū ſaluatorē & ducē noſtrum Chriſtū ſecuta ſit: ex ſancto Euangelio colligitur, dicente: *Facta autem die, egreſ-* Luc.4.
ſus ibat in deſertum locum: et turbæ requirebāt eum, & venerunt vſque ad ipſum: & detinebant illum, ne diſcederet ab eis. & cætera. *Et turbæ requirebāt eum*: quia non eſt impedimentum in pauperum gentium turbis, ſicut in gente potenti & diuite, & eò magis occupata & impedita, ad quærendum Dominum. ſicut myſterioſè ſubiungit: *Et venerunt vſque ad ipſum*: in quantum ad ipſius gratiæ conſecutionem: *Et detinebant illum ne diſcederet ab eis.* Id eſt, in quantum ad perpetuā æterni doni Dei poſſeſſionem. et per ſanctum Marcum, cōformiter in quātū ad ipsā cōtinuatā ſecutionē, Dominus diſcipulis ſuis dicēdo, *Venite ſeorsū* Mar.6.
in deſertū locum, & requieſcite puſillum. Erant enim qui veniebant et redibāt multi: et nec ſpatiū manducandi habebant. Et aſcendentes in nauim abierunt in deſertum locum ſeorſum. Et viderunt eos abeūtes, et

cogno-

*ſequuti erunt multi: & pedeſtres de omnibus ciuita-
tibus concurrerunt illuc, et præuenerunt eos* &cæt.
non diues gens equeſtris, & commoda: ſed
pedeſtris pauper: tanto in maiori numero,
quàm alia, quanto minus ab ipſa potenti
æſtimata, & in ſuis notis neceſſitatib. adiu
ta: & vtinam non eſſet, ſicut eſt vniuerſali-
ter in ſpiritualib. neceſſitatibus, minus dire
Pſ. 40. cta. Vnde Spiritus ſanctus: *Beatus vir qui in-
telligit ſuper egenum & pauperem: in die mala libe
rabit eum Dominus.* Ideſt, vtramq; indigentiã
(ſicut dicit, Egenum & pauperem) ſpiritua
lem, & corporalem comprehendendo. Ege
nus, ſecũdũ vocabularium, dicitur, qui ali-
quid habet, & aliquo indiget. Pauper, qui
nihil habet. & ſic inter pauperũ multitudi
nẽ interuenit: quòd quãuis multis, quãuis miſe
rè, ſuſtentatio corporalis nõ deficiat, om-
nes paſtu animæ & ſuſtentatione ſpiritua-
li indigẽt. Et quãuis inquantũ ad corporalẽ
ſuſtẽtationem, ſit cõmunis obligatio eorũ
Mat. 25. qui bonis tẽporalibus abundant: (*Eſuriui e-
nim* (dicit Dominus vniuerſaliter loquẽdo)
& nõ dediſtis mihi manducare) vtrunq; pondus,
ſpirituale, & corporale, particulariter ſu-
per paſtores ſpirituales & homines eccle-
ſiaſticos onerat, qui bona eccleſiaſtica ha-
bẽt, quæ bona pauperum ſunt. Vnde, hac in
ratione, hic locus, *Beatus qui intelligit ſuper ege
num & pauperẽ, in die mala liberabit eũ Dominus,* à
Spiritu ſancto vniuerſali paſtori Sũmo põ-
tifici Romano applicatus eſt: ſiquidem Ec-
cleſia, applicat illi ſequentem cõcluſionẽ,
*Dominus conſeruet eum, & viuificet eum, & beatũ
faciat eum in terra: et non tradat eum in animam ini-
micorum eius:* in præcedenti, *Beatus vir qui in
telligit ſuper egenum & pauperem* omnia fundã-
do: & in ipſo vniuerſali, omnes alios paſto
res, & gentem ſpiritualem eccleſiaſticam,
quæ bona eccleſiaſtica poſſidet, proprium
pauperum patrimonium, vniuerſaliter in-
cludendo quia aliqui, redderentur ex mi-
niſtris, & ſacerdotibus pauperis Ieſu, veri
Dei, & veri hominis, miniſtri, & ſacerdotes
idolorũ ipſius auaritiæ & ſuperbiæ: ipſam
intelligentiã ſolũ in gẽte nobili, diuite &
abundãte applicãdo: intrãſgreſſibiles ter-
minos ſacræ legis diuinæ, & euãgelicæ, aua
rè & ſuperbè tranſgrediẽdo. (Faciat Domi-
nus Deus, vt nihil vnquã ſit huius rei in ſã-
cta ſua Eccleſia) De quibus, per Ezechielẽ:
Hæc dicit Dominus Deus: væ paſtoribus Iſrael: qui Eze. 34.
*paſcebãt ſemetipſos: nonne greges à paſtoribus paſcũ-
tur? Lac comedebatis, et lanis operiebamini: & quod
craſſum erat, occidebatis: gregem autem meum non
paſcebatis:* & cætera. *Et quod craſſum erat, occidè-
batis:* & cõſequenter cõcludendo, *Gregẽ autẽ
meum non paſcebatis:* Quia hic eſt finis non in-
telligendi ſuper egenum & pauperem, ſed
ſuper diuitem & abundantem, conſecutio
ipſorum bonorum temporalium, in vita &
in morte: ſicut dicit, *Et quod craſſum erat, occi-
debatis:* miſerabili pauperum multitudini
terga vertendo, qui non habent quod dent,
neque in vita, neque in morte: verus Chriſti
grex, & paſtor ſimul. *Mihi, vel non mihi feciſtis,* Matt. 25.
ipſe dicit: omnia bonum, & malum, in per-
ſona propria recipiẽdo. *Gregem autem meũ nõ* Eze. 34.
paſcebatis. & conformiter, ad ſanctum Euan- Mar. 6.
gelium redeundo, *Et exiens vidit turbã magnã
Ieſus & miſertus eſt ſuper eos, quia erant ſicut oues
non habentes paſtorem, & cœpit illos docere multa.*
Quare cœpit illos docere multa? Quia *erãt
ſicut oues non habentes paſtorẽ.* Quia de his tali-
bus, de quibus pauci cogitãt, Dominus par-
ticularẽ miſericordiã habet: & in his parti-
culariter, vt bonus paſtor, ea generaliter de
mõſtrat: & cũ admirabiliorib. effectib. ſuo-
rũ inauditorum miraculorum, interiores,
& exteriores eorũ infirmitates ſanãdo, ipſã
manifeſtat. quæ miracula, ab ipſa multa tur
bã amatorũ pauperum ſuorũ, maiori cum
ſua laude publicata ſũt. ſicut dicit: *Pauperes
euangelizantur:* cum primũ dixiſſet. *Cæ-
ci vident, claudi ambulant, leproſi mundantur, ſur-
di audiunt, mortui reſurgunt.* concludendo, *Pau-
peres euangelizantur.* Quia, quãuis in pauperi-
bus peccata ſint: & apud diuites, quaſi ex
carne nõ eſſet pauperes, & fragiles vt ipſi,
multũ notati: & à iuſtitiæ miniſtro, non vt
diues, piè, aut nihil, vt accidit, ſed ri-

 gidè,

gi lè, & irremiſſibiliter puniti: apud Deū è
Sap. 6. cōtrario eſt. *Exiguo .n.* (dicit Spirit⁹ ſāctus)
cō ceditur miſericordia: potētes antē potenter tormēta
patientur. & hoc nō abſq; ratione. quia, vt pau
per, magis humiliter pœnitēs eſt, & ad ipſā
Psal. 9. veniā & gratiā præparatus. Vnde, *Deſiderium*
pauperū exaudiuit Dominus: præparationē cordis eo
rū audiuit auris ſua. & eò magis in fine laborio
ſæ vitæ eorū, malis diebus plenæ. *Præparatio-*
nē cordis eorū audiuit auris sua: in vniuerſalē eo
rū ſaluationē: ipſis nō deficiēs, ſicut ſæpius
diuitibus, prōptum & neceſſariū auxilium
additū ſacramentorum. quia vnuſquisque,
abſque vllo reſpectu dicit infirmo paupe
ri, mortis periculū in quo inuenitur: Sed nō
ſic diuiti, & homini magno & potēti. quia
in domo diuitum & hominum magnorum,
vbi per conſuetudinem, perpetuæ fictionis
tenebræ ſunt, & omnem ſuperiorē lucē ob-
ſcurant, dicere in ſimilibus occaſionibus,
quando Dominus infirmatur, ꝙ eſt in mor-
tis periculo, pro delicto grauiſſimo reputa
tur: & nihil eſſe dicere oportet, quanto ma
gis infirmo? Vnde, inter alios ſimiles caſus,
qui in his temporibus eueniunt, accidit
quòd princeps quidā, qui magni regni gu-
bernationem habebat, & magna negotia
gerēda, & multa declarāda & ſubſcribēda
magni momenti, ab ipſo prouiſa & ordi-
nata, vltra id quod magis præcipuum eſt a-
nimæ ſuæ & teſtamento prouidere: cū om-
nibus ſuis propinquis & domeſticis in pa-
latio ſuo notū eſſet, per medicorū certifica
tionem, quòd moriebatur, & velociter vita
deficiebat, & ſimiliter omni populo, nemo
id ei audebat indicare: donec cū quaſi in ex
tremis eſſet, intrauit medicus, ab his ad
quos attinebat coactus, & tacto pulſū eius
dixit: Domine, diſpone animæ tuæ, & nego
tijs tuis, & ſi quid obligatus es perfice, no-
tū enim tibi facio, quòd non amplius, quā
horas tres vitę habiturus es. cui ipſe magna
cū anguſtia & dolore reſpōdit: O magnam
malignitatem: nō amplius quā trium hora
rum ſpatium mihi vitæ concedere? id eſt,
dicere voluit, quòd cum tam multis nego-
tijs prouiſurus eſſet, vt dictum eſt: moleſtè
ferebat quòd ei prius dictum non fuiſſet. &
ſic factum fuit: & cùm id ad quod tenēba-
tur complere non poſſet: voce deficiente,
breui è vita migrauit. Sed non ſic accidit
pauperi ciui artifici, cum reliqua campe-
ſtrium gentiū multitudine, quæ opera &
labore manuum ſuarum viuit: vnusquisq;
quando infirmatur, ſatis maturè eum ad-
monet vt confiteatur. quod ipſe animo fa-
cit libentiſſimo: quia nihil ad reſtituēdum
eſt: nec ſubſtantia generaliter, occurrēdo,
ex qua reſtitutio fieri poſſit. quia vt pluri-
mum, quando in artificis & ruſtici domo,
patri familias panis deficit, omnia defici-
ūt. Videlicet, panis ſanis, & infirmis medi-
cinæ, et charitatis vicino diuiti. vt ei in no-
ta ſua neceſſitate ſubueniat. neq; etiā ex eo
quod pauperi dare tenetur (vt accidit) pro-
pter laborē, et ſeruitiū ipſi factū: et vtinā è
cōtrario nō accipiat in occaſionē perpetuò
in ipſo ſudore remanendi. Sed non obliui-
ſcitur Deus: et eò magis diſponit eum per
ipſam viam, ad maiorem vnionē cum ipſo,
in ſuam ſaluationem. Vnde, quis pauper ex
numero eorum qui opera et laborę manu-
um ſuarū viuūt in mundo inuenitur, cui ſi
parochianus dicat, poſt auditā confeſſionē,
quòd ei ſanctum viaticum ferendū eſt, qui
cordialiter non lætetur, et ſimul ſe non ex-
inaniat, et ad ipſum recipiēdum diſponat,
patienter infirmitatem ſuam et quod pati-
tur ferendo, vt maioris ſalutis et glorię ſuę
cauſam? Nemo. Ergo, piè credere debem⁹,
quod nullus condemnetur: et quaſi omnes
ſaluentur. quia, ſi *Omnes dies pauperis mali*: cla Pro. 15.
rum eſt, quòd in paupertate ſua et in eo
quod patiuntur, perpetuò Chriſtum cruci-
fixum, et pauperem Ieſum ſaluatorē imitā
tur, in ſaluationem. et ſic correſpōdēter, hi
perſeuerantes, et perpetuò patiētes, ſūt illi
quos Dominus paſcit: et nō vult eos ſuorū
donorū gratiæ et gloriæ expertes eſſe: id ꝙ
in ipſis duob. vniuerſalib. cōuiuijs gēris pau
peris et

pedeſtris, ſignificatum. ſicut teſtificatur di-
Matth. 15. cens: *Miſereor turbæ: quia triduo iam perſeuerant mecum, & non habent quod manducent, & dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via. Et dimittere eos ieiunos nolo.* Non vult Dominus ſuos amatos pauperes ieiunos dimittere. Quare? iam id declarat dicens: *Ne deficiant in via.* Vt non deficiant, & perdantur in via ſaluationis præſentis vitæ militantis. Vnde intrat, *Eſu-*
Luc. 1. *rientes impleuit bonis.* Qui ſunt iſti eſurientes, quos Dominus bonis ſuis æternis implet? Ipſa turba multitudinis ſine numero ſuorum amatorum pauperum, prout in conſequenti concluſione declaratur, dicendo: *Et diuites dimiſit inanes.* Quia à bonitate & iuſti creatoris Dei rectitudine, aliud expectari non debet: niſi, quòd poſtquam eos, mœſtam & mortificatam vitam, diebus malis plenam, pati dimiſerit, & diuiti è contrario, in pauperis conſpectũ, vitam lætam, diebus bonis plenam conceſſit, vtriuſque ſors mutanda eſt. Vnde diuiti auaro dicit: (de quibus ſimilibus tractatur, & non de
Luc. 16. liberalibus & pijs:) *Fili, recordare quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala: nunc autem hic conſolatur, tu verò cruciaris.* In quo Lazaro vlceribus pleno & mendico, ſecundũ ipſam declarationem, *Quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala,* tota ipſa laborioſæ gentis pauperis multitudo intellecta eſt: à qua vt magis diſpoſita, Chriſtus quæritur, & ipſa, quamuis peccatrix, ab illo quæſita eſt: & ipſi generaliter, infirmitates ſuas corporales & ſpirituales ſanat. & de ipſa paupere diſcipulorum turba, qui eum
Luc. 6. ſequebantur, duodecim Apoſtolos elegit. ſicut dicit: *Vocauit diſcipulos ſuos: & elegit duodecim ex ipſis, &c. Et deſcendens cum illis ſtetit in loco campeſtri, & turba diſcipulorum eius,* (de quibus, duodecim elegit: quos & Apoſtolos nominauit) *& multitudo copioſa plebis ab omni Iudæa & Ieruſalem & maritima & Tyri & Sidonis, qui venerant vt audirent eum & ſanarentur à languoribus ſuis. Et qui vexabantur à ſpiritibus immundis, curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exibat, & ſanabat omnes.*

Quare conſiderandum eſt: quòd non ſolùm ſancta paupertas eſt mater ſacri collegij duodecim Apoſtolorum, de ipſa paupere turba diſcipulorum Domini electorum: ſed ad exemplum noſtrũ, ab ipſomet eligente Chriſto ſaluatore in quantum homine, de paupere matre naſcente, & pauperis fabri ſponſa, qui manuum ſuarum labore viuebat, & ipſe Chriſtus, & diſcipuli ſui, fidelium charitate: primùm exculta & approbata eſt. & conſequenter, ſancta paupertas & pauperum gentium turba eſt vniuerſalis mater & exemplum omnium ſanctarũ religionum, quæ ſub hoc crucis vexilla & Chriſti paupertate militant, in vita aſpera & pœnitenti, vt teſtãtur omnes voluntariæ afflictiones, quibus aſperiores religiones vtuntur, calceatæ, & diſcalceatæ, ruſtici veſtitus, & duri lecti ſimul cum continua abſtinentia parcæ & malè inſtructæ menſæ, quod illud eſt quod maioris eſt ponderis, comitata. in quo, ipſa non ſolùm omnes religiones, ſed omnia deſerta, & vitam eremiticam complectitur. Quia in multis partibus innumerabiles pauperes ſunt, qui perpetuò ſeipſos herbis ſuſtentant: & loco panis radicibus veſcuntur. & in multis etiam, qui nunquam triticeum panem comedunt: ſed ex caſtaneis, milio, vel hordeo coctum, in quinq; panibus hordeaceis teſtificatum, quibus Dominus eos in deſerto pauit: multum contenti & conſolati reſtantes. quod ſi pauperes non fuiſſent, de hoc querimoniã feciſſent: quia, panis hordeaceus diuitum, & hominum nobilium, & mundanorum paſtus non eſt. Vbi cum tanti ſit ponderis pro humana ſaluatione, ſancta abſtinentia: vt reparamen medicinalis ſacrificij in hoc corpore & Eccleſia fidelium, contra diuitum & ſenſualium crapulam: ſemper ſunt religiones, quæ orationibus & ſacrificijs additis, hanc machinam ſuſtentant, ab inuidioſo inimico è contra-

rio ſeruitute & impeditæ: propter quod fa- ciunt, & erunt donec ſtabit mundus ſæpi- us reformatæ, et ad priſtinum ſuum ſtatum reductæ, ſed hæc antiqua & venerabilis eo- rum mater turbę gentis pauperis, et primo- rum ſequentium diſcipulorum pauperis Ieſu ſaluatoris, nunquam reformata fuit: Sicut ipso Deo permittente, nunquam fuit, nec erit in ſua miſeria, à gente diuite et abundante totaliter adiuta et reſtaura- ta: immò, in diuitum ſuſtentationem et a- bundantiam, vt dictum eſt, perpetua eſt penuria rei omnis humano victui bonæ: quam pro diuite ſeruat, & in ſeruitium ſu- um, toto vitæ ſuæ tempore fatigata eſt. quia bonum frumenti ſemen, pro diuite ſeminatur, cui annalem agri ſui cenſum ſoluit; et ipſe pauper cum familia ſua viuit ex eo quod poſtea deterius ſeminat: vt di- ctum eſt. et ſic, cætera omnia animalium quæ nutrit, vſque ad gallinam et ouum pauperis illius viduæ, omnia pro diuite

Pro 15. ſunt. Vnde multa cum ratione, *Omnes dies pauperis mali.* et ipſe ſapientiæ fons et lux

Luc. 6. mundi Chriſtus: *Væ vobis diuitibus, qui habetis conſolationem veſtram. Væ vobis qui ſaturati eſtis: quia eſurietis.* cùm prius, in pauperum fauo- rem dixiſſet: *Beati pauperes: quia veſtrum eſt reg- num Dei. Beati qui nunc eſuritis, quia ſaturabimini.* Et hunc finem ſancti habuerunt, ſacrarum religionum fundatores, videlicet homines de lata via et delicioſa quæ ducit ad perdi- tionem, quæ multum à diuitibus calcata eſt, ad hanc aliam aſperam, gentium pau- perum attrahere, quæ ducit ad vitam. id- que in multis regibus, et magnis homini- bus, potentibus, et diuitibus, diuina medi- ante gratia effectum, qui libenter ipſa reg- na et tranſitorias delicias relinquentes, vt æternas habeant, in ſacras religiones, in- greſſi ſunt. Vnde, cum in mundo, magnus pauperum numerus ſit, et multo maior abſque comparatione quàm numerus di- uitum et commodorum, quorum multi e- tiam, vt pauperes ſpiritu, et erga indigen- tes benefici, ſaluierunt: ſecundùm hanc certiſſimam Chriſti veritatem, *Beati paupe- res: quia veſtrum eſt regnum Dei.* vltra alias alle- gatas: multi ſunt qui in Eccleſia Dei ſal- uantur.

CAP. XVIII.

De hac veritate, quòd magnus ſit illo- rum numerus qui in Eccleſia Dei ſal- uantur, & æqualis ipſorum nume- rus cum ſanctis angelis, in vltimo die vni- uerſalis reſurrectionis & iudicij, magnum teſtimonium & ipſiuſmet Dei ſignificatio- nem in ſacra ſcriptura habemus: omnem aliam contrariam opinionem euacuan- tem: Deus Eliæ dicens, qui poſt vniuerſa- ſalem ſuorum prophetarum occiſionem,

ſe ſolum remanſiſſe credebat, *Vade,* &c. *Et* 3 Reg. 19. *dereliquam mihi in Iſrael ſeptem millia vniverso- rum virorum, quorum genua non ſunt incuruata ante Baal.* Et hoc, poſt tam repentinam, quàm notabilem ſacrificij ipſius Eliæ combuſti- onem. ſicut dicit: *Cecidit autem ignis Domini, &*

vorauit holocauſtum, & ligna & lapides, puluerem 3. Reg. 18. *quoque & aquam quæ erat in aquæductu lambens:* vniuerſalem vltimi diei combuſtionem, et vltimum baptiſmũ per ignem ſignifican- tem: vniuerſalem aquam originalis pecca- ti, & fomitis ipſius culpæ, totaliter lãbẽtẽ ipſum humanum ædificium, templum, & altare Dei, ſicut primùm per gratiam, per gloriam reædificando. à Spiritu ſancto, my- ſteriosè ſignificatum dicente: *Curauit altare Domini quod deſtructum fuerat. Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob, ad quem factus eſt ſermo Domini dicens, Iſrael erit no- men tuum.* &c. cui Iſrael Spiritui ſancto, in i- pſo tertio patriarcha ſignificato, à quo multiplicatum Abrahæ ſemen, in duode- cim tribus, propagatum eſt, ſignificatum ſemen ſecundùm ſpiritum, attribuitur. poſtea ſequitur vniuerſalis falſorum pro- phetarum occiſio: vniuerſalem falſorum dogmatiſtarum, in vltimo die, omnium hæreſum capitum, ſignificans. Sicut per David, *Conquaſſabit capita in terra multorum.* Pſ. 109.

Vnde, cum Elias in veri Dei ſpiritu & zelo, 3 Reg. 18. omnes falſos prophetas occidiſſet, & po-

ſtea, oratione adiuncta, ab ipsa bonitate in
finita obtinuiſſet, quòd deſiderata pluuia ſu
per terram veniret: (vt ad difficilioris hu-
ius ſcripturæ declarationem veniatur) *Et
manus Domini* (vt dicit) *facta eſt ſuper Eliam, ac-
cinctuſque lumbis currebat ante Achab donec veni-
ret in Iezabel.* &c. Vnde cum ei impia Ieza-
bel, ipſius regis Achab vxor, mortem mi-
naretur, quæ ſimiliter omnes Dei prophe-
tas primùm occidi fecerat: naturali timore
vitam perdendi commotus, & eò magis ſe
ſolum remanſiſſe credens, *Timuit ergò Elias,*
(vt dicit) *& ſurgens abijt quocumque eum ferebat
voluntas:* &c. Hoc eſt, non cum illo ſpiritu,
& ſecuritate, qua primus currebat ante
Achab, poſt ſigna cœleſtia contra falsos
prophetas, & victoriam vniuerſalis eorũ
occiſionis, quia, *Et manus Domini facta eſt ſuper
Eliam:* ſed à naturali timore commotus, vt
dictum eſt, *Et ſurgens, abijt* (vt dicit) *quocumque
eum ferebat voluntas: venitque in Berſabee Iuda,*
Iob.2. *& dimiſit ibi puerum ſuum.* &c. Hoc eſt, *Pellem
pro pelle, & cuncta quæ habet homo, dabit pro ani-
ma ſua.* ſolus ire voluit: vt ſecurior eſſet. *&
perrexit per deſertum viam vnius diei.* Id eſt, in-
quantum ad tranſitorium diem vitæ mun-
di, & deſertum infructuoſæ operationis
humanæ, poſt peccatũ, donec venit ipſius cul
pæ redemptor, & nouus ipſius lucis & gra
tiæ dies. *Cumque veniſſet & ſederet ſubter vnam
iuniperum petiuit animæ ſuæ vt moreretur, & ait,
Sufficit mihi Domine, tolle animam meam.* Hoc
Iob.2. eſt, Pellem pro pelle, etiam, vt dictum eſt:
datam potius voluntariè in morte natura
li, quàm eam perdere violenter in morte
3.Reg.18. accidentali. *Timuit ergo Elias: & propter hoc, Pe-
tiuit,* &c. *Proiecitque ſe, & obdormiuit in vmbra iu-
niperi.* poſtea, (vt ad præſuppoſiti concluſio
nem veniatur) excitatus, & ab Angelo bis
paſtus, *Ambulauit in fortitudine cibi illius,* (vt di
cit) *quadraginta diebus & quadraginta noctibus,
vſque ad montem Dei Horeb.* Videlicet, quò
ad prolongatum tempus vitæ mundi, per
gratiã, vt dictũ eſt, & ſacramentorum vir-
tutem: numeri iuſtorũ complemento, &
conſecutioni ipſius finis primæ & ſecundæ
excitationis & reſurrectionis per gratiam,
& gloriam, conueniens. *Cumque veniſſet illuc,
manſit in ſpelunca:* (Hoc eſt, vt ſe magis abſcõ-
deret, & ſecurior eſſet) *& ecce ſermo Domini
ad eũ, dixitque illi, Quid hic agis Elia?* (Id eſt: Qua
ſi nihil facis) *zelo zelatus ſum pro Domino Deo
exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filij Iſ-
rael: altaria tua deſtruxerunt, & prophetas tuos oc-
ciderunt gladio, & derelictus ſum ego ſolus, & quæ-
runt animam meam vt auferant eam.* &c. Vnde,
volens Dominus, per vnius piæ correctio-
nis viam, & exemplum ſimul terroris ſui
diuini, in Elia commotionem & timorem
naturalem humanum aliquantũ euacuare:
vltra præſens ſubuerſionis montium, & cõ-
tritionis petrarũ, ei ſignificat & in memori
am reducit ſtupenda ſigna præterita & fu-
tura, ſupernaturalia repentini ignis de cœ
lo demiſſi, & tedioſæ pluuiarũ retentionis,
ſpiritu & zelo ſuo diuino, magis quã huma
no, quẽ habuit in reprehẽdendo & minãdo
præſẽtialiter idololatræ regi Achab, corres
pondentia: hoc in ordine, *Et ait ei, Egredere,
& ſta in monte coram Domino: & ecce Dominus trã
ſijt, & ſpiritus grandis & fortis ſubuertens montes,
& conterens petras ante Dominum: non in ſpiritu Do
minus & poſt ſpiritum commotio: non in commotio-
ne Dominus & poſt commotionem ignis: non in igne
Dominus, & poſt ignem ſibilus auræ tenuis.* &c.
Quid hic agis Elia? Hoc eſt, Quid times Elia?
Quare cõmotus es, & conturbatus? Quia,
quãdo in ſpiritu & zelo meo diuino, quaſi
alter ego, cũ regi Achab, proximũ flagellũ
ſterilitatis pluuiarũ minatus eſſes, nõ te cõ
mouiſti, neq; cõturbaſti fugiẽdo: imò ego vt
te ab omni periculo liberarẽ dixi tibi *Rece-* 3.Reg.17.
*de hinc, & vade cõtra orientẽ, & abſcondere in Tor-
rente Carith qui eſt contra Iordanẽ, & ibi de torrẽte
bibes: coruiſq; præcepi vt paſcãt te ibi.* poſtea, Tor
rẽtis aqua deficiente, ſimiliter dixi tibi *Sur
ge & vade in Sarepta Sidoniorũ, & manebis ibi præce
pi enim ibi mulieri viduæ vt paſcat te.* &c. Igitur,
quomodo propter vnius mulieris minas,
ita commotus & conturbatus es? Hic com-
motionis & timoris ſpiritus, (ſicut dicit,
Timuit

ni non dixit, ſicut Eliæ dictũ fuit *Recede hinc:*
Ioan. 21. ſed dereliquit eum. imò, dixit Petro, *Seque*
re me: qui ab Andrea fratre ſuo maiore, &
Ioánis diſcipulo adductus fuit: & vterque,
ſicut ipſe Chriſtus, poſtea crucifixi, & mar
Mar. 1. tyrium paſſi fuerunt. Vnde intrat, *Et ipſe*
præcedet ante illum in ſpiritu & virtute Eliæ: &c.
parare Domino plebem perfectam. Hoc eſt, per-
fectionem, proprij ſacrificij voluntariæ
paupertatis & martyrij, conſummatam: &
commune puri hominis exemplum, (vltra
vniuerſale Chriſti, Dei & hominis) præce-
denter mundo datum. & hoc in ordine Io-
annes derelictus fuit, ſicut ipſe Chriſtus,
& ſaluus Elias: conforme fuit ei ab ipſo
Deo prædictum quando ipſam mortem &
martyrium effugere volebat: ſicut ſcrip-
tum eſt, *Et ait Dominus ad eum, Vade, & reuerte-*
re in viam tuam per deſertum, &c. *Et derelinquam*
mihi in Iſrael ſeptem millia vniuerſorum virorum,
quorum genua non ſunt curuata ante Baal. Id eſt,
ante ipſa idola, & idololatras reges mũda-
nos, Achab, & Herodem: ipſam pauperta-
tis & martyrij crucem, intrepidè ample-
ctentes: & ſeipſos, & omnia terrena, in
veri Dei confeſſione, & ſimul verarum di-
uitiarum et regni æterni acquiſitione dere
linquentes. *Septem millia vniuerſorum virorum.*
Hoc eſt, non numerabiliter, inquantum ad
ipſum terminatum numerum in homine:
ſed innumerabiliter, inquantum ad myſte
rioſam ſignificationem ipſius interminati
circuli hebdomadalis in Chriſto Deo, &
homine, ſecũdùm hebdomadales naturas,
diuinam & humanam, vniuerſalem redem
ptionem efficientes, ipſam vniuerſalitatẽ
multiplicatorum virorum electorum in
ſuo ſanguine, comprehendẽdo. Vnde, in eo
Deut. 10 dem myſterio hebdomadali, & non caſu,
alibi dicit: *In ſeptuaginta animabus deſcenderunt*
patres tui in Aegyptum: & ecce nunc multiplicauit te
Dominus Deus tuus ſicut aſtra cæli. Id eſt promiſ-
ſionẽ à Deo Abrahæ factam (filiũ ſuũ vnige-
nitũ ſacrificanti) multiplicationis in ſpiri-
tu ſui ſeminis, per ipſã martyrij viã, in Chri
ſto, ſicut ſtellas cœli, et liberationem ſimul
de Aegypto captiuitatis peccati, commẽ-
morando, in ipſo figurato Iſaac, efficienter
moriente, et reſurgente, vniuerſaliter ac-
quiſitum. ſicut poſtea ipſa gratia, in maiori
fidelium multiplicatione, per eandem viã,
vt dictum eſt, derelictionis paupertatis &
martyrij, cum multo ſanguine ſparſo, com
municata et ſimiliter ipſa gloria & vita æ-
terna, in vltimo die vniuerſalis reſurrecti-
onis et iudicij, per præcedẽs martyrium &
mortẽ vniuerſalem, et maiorem tribulati-
onem, vt dicit Dominus, et iuſtorum dere-
lictionẽ conſecuta: & ſimul, ipſa promiſſio
multiplicationis ſeminis ſpiritualis, ſicut
aſtra cœli, vt dicit, totaliter completa.

CAP. XIX.

QVando rex Herodes, repentinum tri-
um Magorum nuncium audiẽdo, qui
Iudæorum regem nouiter natum, ad-
orare veniebant, & nouum ſignum cœle-
ſte ducentis ſtellæ, *Turbatus eſt,* (vt ſanctum Mat. 2.
narrat Euangelium) *& omnis Ieroſolyma cum*
illo: &c. & ab inuidioſo dæmonio inſtiga-
tus, omnes pueros in Bethlehem, & in om
nibus finibus ſuis natos occidi fecit, per
hanc viam Regem & regnum ſuum ſimul
deſtructum iri credens: Quid ex hac vniuer
ſali innocentium morte reſultauit, ſimul
cum ipſo Chriſto in cruce, derelictorum?
Illud quod perpetuò reſultat ex alia innu-
merabili filiorum multitudine, qui in in-
nocentiæ ſtatu moriuntur. Hoc eſt, cõtra-
rium illius, quod ipſe rex Herodes, & inſti- Mat. 19.
gans dæmonium prætendebant. *Sinite par-*
uulos, & nolite eos prohibere ad me venire: (dicit
Dominus) *talium eſt enim regnum cælorum.*
Quia ex his, magna regni ſui pars con-
ſiſtit. Quantus, vobis fratres fideles, vi-
detur, erit horum paruulorum numerus,
in innocentiæ ſtatu mortuorum, filiorum
iuſtorum, qui à mundi principio fuerunt,
donec Chriſtus ipſius ſaluator venit? Et
quanti baptizati, catholicorum filij, ex tũc,
vſque nunc, et illi qui vſque in finem erũt,
ſimiliter in innocentiæ ſtatu mortui? In-

 telle-

quò ad primū: &, *Quia excelſus reputatus eſt ipſe*: quò ad ſecundū: *Quia excelſus reputatus eſt ipſe*. Videlicet, non ipſe homo: ſicut inquantum homo, ante quā expiraret, procedit dicēs: *Cuius ſpiritus in naribus eius eſt*: ſed ipſe Deus: pro tali, in puncto illo expirādo manifeſtatus. Quod in vltimo die perfectè completū erit, repētè apparēdo: & ſimul ipsū vniuerſale velū humanū, ab ipsa cōmuni morte, A ſummo vsq; deorſum, bonos & malos includēdo, vniuersaliter ſciſſum, & in duas partes, (eodē in puncto reunitū, reſuſcitādo) *Sicut paſtor ſegregat oues ab hædis*, vt dicit, ab ipso tremendo iudice ſeparatū. Hoc eſt, ad
Mat. 25 gloriam, aut pœnam æternam, ſuorum electorū triticum, ab impediēte reprobatorū zizanio diſtinguēdo: cū ſit tunc ſecūdū ſuā copioſā redēptionē, & ſpatioſū horreū cæleſte, & æternā gloriā, ſicut aſtra cœli, multiplicatum. *Quia excelſus reputatus eſt ipſe*.

PROLOGVS IN EXPOSITIONEM PRIMI *capituli Oſeæ prophetæ: quæ erit huius tractatus concluſio, & præſentis libri finis*.

CAP. XX.

TAm certi ſunt æternarum Dei ordinationum effectus, quam quòd à tam diuina, quàm indiuiſibili luce æternę ſuæ ſapientiæ procedentes, cum omnibus alijs attributis, omnes tenebras interiores, & exteriores, diurnæ lucis fugacis vitæ præſentis, præteriti, & futuri temporis, euacuante, contrarium impedimentū in æternū recipere nō poſſunt: cū ſit hoc in ordine res omnis ipſi æterno & immutabili Deo, tam præſens, quā effecta, quod aliter: nō eſſet eſſe ſapientiæ Dei, & lucis diuinæ. Et hoc differt creata tēporalis mundana, ab increata & æterna luce diuina, quod illa, ad luminare magnū & lucis fontem reducta, quamuis in imagine & teſtimonio æternitatis, & æternæ lucis Dei, in ſuo interminato ambitu in ſeipsa, tā perpetua, quam indiuiſibilis ſit: tamē, à cōtrario corporeæ terræ impedimēto, tantū eſt diuiſa, quantū eſt quotidianè à cōſequētibus tenebris terminata: ipsā tēporū diuiſionem (quæ apud Deū non eſt) diurni, & nocturni, præſentis, præteriti, & futuri, cauſantibus. *Fiant luminaria in firmamēto cæli*, (Deus in principio dixit) Gen. 1. *& diuidant diem & noctem: & ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos*. &c. *Et ſint in ſigna & tempora*. Id eſt, in ſignū proximæ diuiſionis perpetuæ vitæ humanæ in innocentiæ ſtatu, & ſupernaturalis lucis diuinæ, in principio manifeſtationis Dei extrà: homini, ſecūdū humanam capacitatem, communiter & indiuiſibiliter communicatæ: & breui, vtraque interrupta: cùm eſſet ipſa vita et lux, à contrario terrenæ partis corporalis impedimēto, inobedientiæ peccati inſtrumē: (conſequētem noctem mortis, & tenebras ignorātiæ ipſius culpæ causantis) perpetuò impedita. Vnde ipſa æterna lux Verbum incarnatum: *Me oportet operari opera eius qui miſit me, donec dies eſt. venit nox, quando nēmo poteſt operari*. Videlicet, ad exemplum: breuē diem præſentis vitæ humanæ, et conſequentem noctē tā certæ quā impedientis, mortis in operari, ſignificando. Et per eundem, de ipſa luce diuina: *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominē venientem in hunc mundū*. &c. Ioan. 1. *Omnem hominem*. Hoc eſt, non diuiſibiliter, ſecūdùm ipſum immutabilem creatorem, & figuratum ſolem Chriſtum illuminantem: ſed variè, poſt accidentales peccati tenebras, ſecūdùm capacitatē et propriā creaturæ rationalis diſpoſitionē eſt cōmunicata et recepta: aut per fragilitatē, aut malitiā, impediēdo relicta: in omnibus rebus, inquantū ad æternarū ordinationū diuinarū effect⁹, immutabiliter permanēdo. Vnde, *Ex parte enim cognoſcimus*, (per Apoſtolū) *& ex parte propheta-* 1. Cor. 13. *mus. Cùm autem venerit quod perfectum eſt, euacuabitur quod ex parte eſt*. &c. *Videmus nunc per ſpeculū in ænigmate: tunc autē facie ad faciem. Nunc cognoſco ex parte: tunc autem cognoſcam ſicut & cognitus ſum*. Hoc eſt, ſicut à Deo cognitus ſum. non ex parte, ſecundū contraria impedimēta diuidētiū tenebrarū, interiorum, et exteriorū à nocte mortis peccati cauſatarum:

variet as præteritorum, præſentium, & futurorum temporum huius pertranſeuntis ſæculi, & tam corruptibilis, quàm fugacis vitæ humanæ: quod non eſt apud æternum Deum, vt dictum eſt, & lucem ſuã diuinã. Videlicet, *Secundùm propoſitum ſuum & gratiam,* (vt ſcriptum eſt) *quæ data eſt nobis in Christo Ieſu ante tempora ſæcularia. Manifeſtata autem nunc per illuminationem ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti, qui deſtruxit quidem mortem, illuminauit autem vitam & incorruptionem per Euangelium*, &c. Quomodo illuminauit vitam et incorruptionem? Quia deſtruxit mortem, (vt dicit) obediẽter moriendo: & ſimul illuminauit vitam & incorruptionem tertio die, abſque præcedẽte corruptione, ſicut prophetatũ erat, glorioſè reſurgendo. & hoc modo ipſa propoſita vita & incorruptio obediẽdo, in arbore vitæ teſtificata, & per inobediẽtiã, & diuidentes mortis peccati tenebras, de altera arbore prohibita comedẽdo, interrupta & obſcurata: cũ nouo teſtimonio in ſeipſo figurata arbore vitæ Deo, maioris præmij gloriæ & vitæ æternæ, illuminãdo. Et hoc, ab ipſo immutabili Deo, *Secundùm propoſitum ſuum & gratiã,* (vt dicit) *quæ data eſt nobis in Chriſto Ieſu ante tempora ſæcularia*, extra omne impedimentũ, procul dubio completũ. *Ante tempora ſæcularia.* Id eſt, ſecundum ipſũ propoſitum & legẽ voluntariè obedientiæ: tã ſuum, quàm ab ipſo Filio & æterno ſacerdote eſt ab æterno ipſa obedientia, incarnatio, & mors, inquantum homine, (præuiſa hominis inobedientia) in vna volũtate cũ Patre, & reciproco amore Spiritu ſancto, volũtariè acceptata: & æternò oblata ſicut dicit, *Ante tempora ſæcularia.* omnia, ad interminatum circulũ ſuæ æternitatis, & æternæ lucis diuinæ, præsẽtialiter omnia comprehendentis, reducendo: & ſimul ipſam figurã & vmbram tranſitoriæ mundi machinæ, tã vacuæ quàm fugacium temporum, & ſæculorum varietate repletæ, euacuando. *Cælum & terra tranſibunt:* (dicit ipſa æterna lux) *verba autem mea non præteribunt.* Itaq; tã certi ſunt æternarũ Dei ordinationum effectus, (vt dictũ eſt) quàm certum eſt quòd à [illegible] diuina, quàm indiuiſibili luce ſuæ æternæ ſapientiæ, potentiæ, iuſtitiæ, & bonitatis infinitæ, procedentes, præſentialiter omne cõtrarium occidentalium tenebrarum impedimentum, præteriti, & futuri temporis, euacuante, ab æterno tam præſentes quàm effecti ſunt.

2 Tim. 1.

Vnde, ſecundùm ſupradictum æternum ordinem, aliqua dubia & difficultates oriuntur: videlicet, Si homo non peccaſſet: Deus homo factus eſſet? non accidit Deus, hominem ſe fecit? immùtabiliter ſe hominẽ facturus erat. Et ſi homo factus, hominem non patiẽdo, ſaluare poterat? Chriſtus pro homine mortuus eſt: immutabiliter moriendo, hominẽ ſaluaturus erat. Et adiũgere: (vt ad propoſitũ veniatur) Si homo nõ peccãdo, maior iuſtorũ numerus fuiſſet: & ſi talẽ ob causã, ſecundũ cõmunẽ opiniõnẽ, multo inferior iuſtorũ angelorũ numero erit: minùs accidit. Eſt rationi conſentaneũ, quòd cũ Deus ſe hominẽ facturus eſſet, & pro homine moriturus, fuiſſet in cœlo humana natura reſurgendo, in æquali numero cum angelica, in ipſius redẽptoris Dei incarnati præsẽtia, qui *Nuſquã angelos apprehendit: ſed ſemẽ Abrahæ apprehendit?* Procul dubio erit. Dei ordinationes, in manifeſtatione ſua extra, qualis eſt Verbi Incarnatio, liberæ ſunt, & cũ libertate diuina, naturali ordini manifeſtationis ſuæ intrà, correſpondo, æternò & liberè ordinatæ: & cũ iuſta diſtinctione diuinæ, ab humana natura, in ipſo Chriſto indiuiſibiliter vnitæ, ab æterno diſpoſitæ. Huc ſpectat illa myſterioſa ſãcti prophetæ Moyſis petitio, in Chriſti figura petentis, vt de libro vitæ Deo deleretur, ſi illi figuratiuo populo nõ parceret, vſque ad ingreſſũ in terrã promiſſionis: præsẽtes, & futuros ſimul cõprehendendo. Quod in figurato Chriſto eſt cõpletũ. qui Agnus innocens, de libro vitæ hominis per innocentiã, deleri voluit, (& temporis plenitudine, pro ſua multiplicatione cõſtitutis, *Vt eos qui ſub*

Heb. 2.

Mat. 24.

Gal. 4.

ſub lege erant redimeret) tempore quo ipſe in mundum venit completa: cum in ipſo impeccabili ſecundo Adam, de nouo inchoare deberet: vnde meruit, quod tẽpus, naturæ humanæ nouiter prolongatum eſſet. & hoc, vſque ad intrandum in figuratã terram promiſſionis & Hieruſalem cœleſtem: ſimiliter, præſentes, præteritos, & futuros, comprehendendo: & ſimul cum ipſa innocente morte, voluntariè paſſa, & conſequente reſurrectione: omnia ipſa tenebrarum peccati impedimenta, vt dictũ eſt, mortalitatem, & mortem, euacuando. Hoc eſt, ipſa redempta natura humana, ſimul cum ipſo Saluatore, ſi non in noua regeneratione per gloriam, & integro iuſtorũ cremẽto, in ipſius reſurrectionis poſſeſſione, in ipſo iuſto Chriſto, & in noua regeneratione per gratiam, in eodem mete electorum numero, ab ipſo Deo & homine ſimiliter ad gloriam & vitam æternam totaliter redemptorum, concurrendo. Quò pertinet tam profundum, quàm myſterioſum illud Spiritus ſancti: *Principium loquendi Domino in Oſee: & dixit Dominus ad Oſee, Vade, ſume tibi vxorem fornicationum, & fac tibi filios fornicationis: quia fornicans fornicabitur terra à Domino.* &c. Videlicet, ſimiliter, omnes ipſos iuſtos, originalis fornicationis peccati filios, comprehendendo. & in ipſo tam myſterioſo, quàm improprio loquendi principio. (ſecũdùm literalem ſenſum futuræ peccandi fornicationis: quæ non in fine, quando ipſe ſaluator in mundum venit, ſed in principio ipſius loquendi Dei, homini dantis legem, in ipſius tranſgreſſione incepta fuit: & ſine intermiſſione, ab ipſa peccante natura humana, perpetuò continuata) totam ipſam mortalitatem varietatis temporum, vt dictum eſt, præſentis, præteriti, & futuri, poſt peccatum, quæ apud Deum non eſt, ſed ab ipſis diuidentibus tenebris interioribus ipſius culpæ, accidentaliter cauſata, euacuando: & ad vnum ſolùm finem tam repentinæ mutationis, quàm naturalis cõmunicationis æternæ lucis & gloriæ, in Deo, abſque principio & fine, reducendo. Sicut gratia mediante, in ſequenti & vltimo capitulo, quo hæc materia terminabitur, & præſenti libro finis imponetur, declarabitur.

CAP. XXI.

IGitur, dicit Spiritus ſanctus: *Principium loquendi Domino in Oſee: Et dixit Dominus ad Oſee. Vade, ſume tibi vxorem fornicationum, & fac tibi filios fornicationis: quia fornicans fornicabitur terra à Domino.* &c. Vt ad huius myſterioſi dicti intelligentiam veniatur, gratia mediante: ſeruato propoſito ordine diuino euacuationis temporum, & diſtinctionis naturarum in Chriſto, diuinæ, & humanæ: & omnia ad præſentiam, & eſſe ipſius æterni Dei abſque principio, & fine, reducẽdo: primùm conſiderare oportet, quis ille eſt qui loquitur: & cui loquitur. Quia, dicendo: *Et dixit Dominus ad Oſee: Vade, ſume tibi vxorem fornicationum.* &c. non intelligitur quod tunc incipit, & loquitur Deus Oſee: ſed æternè Oſee, id'eſt Chriſto, inquantum Deo: & in figura, Oſee: ipſius Verbi incarnati perſonam, inquantum hominis, particulariter, (& non inquantum Dei) effectiuè, & exemplariter repræſentanti. Sicut dicit: *Principium loquendi Domino in Oſee.* Hoc eſt, nõ Oſee: ſed Domino (vt dicit) in Oſee. quod in eodem met ordine eſt, quod per Dauid in centeſimi noni Pſalmi principio, huius libri materia & vniuerſali fundamento, dicitur: *Dixit Dominus Domino meo*, gratia mediante, ſufficienter eſt declaratum. itaque, nõ loquendi Domino, inquantum Deo, ſe incarnanti: quod eſſet in errorum abyſſum incidere: ſed inquantum homini, & morienti. Sicut declaratum erit. Dicit Spiritus ſanctus de Chriſto: per ſui præcurſoris os loquendo: *Qui habet ſponſam, ſponſus eſt: amicus autem ſponſi qui ſtat & audit eum gaudio gaudet propter vocem ſponſi. Hoc ergo gaudium meum impletum eſt. Illum oportet creſcere: me autem minui.* Generatum Verbum Deus, Dei Filius, ſponſam non habet: neque habere poteſt, neq; ipſe,

Oſee 1.

Ioan 3.

neque vlla trium perſonarum diuinarum. quia vnus eſt Deus: & non duo: trinus in perſonis, & vnus in eſſentia. ita quod, in manifeſtatione ipſius Dei, intrà, ab æterno ſponſa non eſt, neque ſponſalitium: niſi virtualis ipſius vnionis & ſponſalatij perfectio: in manifeſtatione extrà, & originali ſponſalitio duorum primorum parentū, 1.Cor.15. Adæ & Euæ, teſtificata. ipſe primus ſponſus Adam, de terra terreſtris, imago ſecundi, Verbi incarnati, de cœlo cœleſtis, & prima ſponſa Eua, vtriq; ex eadem natura, nō cōfusè, ſed diſtinctè, in tam diſtincti, quàm communis amoris vnione, à communi obiecto, & naturali cognitione procedentis, in carne vna ſimul concurrentes: cauſæ ſupremæ, correſpondentes. Sic, ſimiliter in manifeſtatione intrà, Pater, æternè Filium generando, ſed non in carne vna: cum Deus ſpiritus ſit: ſed in Spiritu vno, & ſine carnali copula, vnde, Spiritus ſanctus, & tam diſtinctus, quàm communis amor, à communi obiecto & integra intelligentia, & eſſe vnius ſolius Dei, procedēs, ipſa diuina vnio, & diuinum ſponſalitium eſt. Quò ad humanum ſponſalitium. Oſee.1. *Et dixit Dominus ad Oſee, Vade, ſume tibi vxorem fornicationum, & fac tibi filios fornicationis.* & cætera. Hoc nomen Oſee, ſicut Ieſu, (Iehoua, Tetagrammaton) eſt interpretatū ſaluator. myſteriosè quatuor literis conſtat, inquantum ad quatuor attributa diuina, in quatuor elementis, vt dictum eſt, ex quibus primus, & ſecundus Adam Chriſtus formatus fuit, ſignificata. Igitur, primo Adam formato, dixit Deus: Gen. 2. *Non eſt bonum hominem eſſe ſolum: faciamus ei adiutorium ſimile ſibi.* & cætera. *Immiſit ergo Dominus Deus ſoporem in Adam: cumque obdormiſſet, tulit vnam de coſtis eius, & repleuit carnem pro ea. Et ædificauit Dominus Deus coſtam, quam tulerat de Adam, in mulierem: & adduxit eam ad Adam. Dixitque Adam: Hoc nunc, os ex oſſibus meis, & caro de carne mea: hæc vocabitur virago, quoniā de viro ſumpta eſt. Quamobrem relinquet homo patrem ſuum, & matrem, & adhærebit vxori ſuæ: & erunt duo in carne vna.* &c. Itaq;, primùm, ſponſus formatus fuit: & poſtea, ſponſa fuit formata, & factū ſponſalitium, in omni perfectione: (ſicut dicit: *Et erunt duo in carne vna*) cauſanti & efficienti vnioni ſuperiori, triū perſonarū diuinarum, & attributorum, correſpōdente: in ipſa ſingulari vnione ternariæ formę ſpiritualis, & quaternæ materiæ corporalis ſignificata, tam inenarrabilem, quàm indiuiſibilem vnionem in Chriſto vtriusq; naturæ, diuinæ, & humanæ, teſtificantis. Similiter diuina, ex trinitate perſonarum, & quaternitate attributorum, quaſi materia & forma, cōſiſtēs Et hoc in ordine, figurata vnio particularis immutabiliter cōpleta & effecta fuit: & ſponſalitium vniuerſale in Chriſto, per medium ſoporis triduani ſuæ mortis & ſepulturæ, & conſequentis reſurrectionis particularis: in arrha, & poſſeſſionali teſtimonio futuræ reſurrectionis, & ſponſalitij vniuerſalis, effectæ. Immiſit igitur Dominus Deus mortis ſoporem in ſecundum Adam Chriſtū, inquantū hominē, in cruce, pro humano genere patiētem, & ſimul ipſam morientis humanæ naturæ coſtam, in vniuerſalem ſuam ſponſam, per gratiam in ſanguine ſuo innocente, ædificantem. (tertia die, ipſe Deus & homo gloriosè reſurgendo) ſicut in vltimo die vniuerſalis ſuæ mortis, erit ab ipſo ſponſo, in parte electa, per gloriam ædificata: in eodem pūcto, replēs carnem pro ea, reſuſcitando, & tunc, *Erunt duo in carne vna.* Hoc eſt, ipſe vnicus & vniuerſalis ſponſus Chriſtus, & vnica ſponſa humana, ſua fidelis Eccleſia, cui tunc ipſe figuratus nouus Adam dicet, in ipſius myſterij complemento: *Hoc nunc, os ex oſſibus meis, & caro de carne mea,* (& multa cum ratione adiungendo) *& vocabitur virago, quoniam de viro ſumpta eſt.* Videlicet, nō de primo viro, puro homine, per ſuperbam inobedientiam, in mortalis ſeparationis laqueum, à peccato cauſatæ, perpetuò cadente: ſed per me verum Virum, Deum & hominem redēptorē,

per

per humilem obedientiam, iuſtam ipſius culpæ pœnam, & ſempiternum damnum, innocente morte mea redimentem: ad nouum ſponſalitium per gratiam, & cum maiore & perfectiore vnione vltimo die, per gloriam & vitam æternam, ſubleuantem: & ſimul, cum ſempiterna ipſius mortis victoria, ipſam tam mortalem, quàm perpetuam humani ædificij deſtructionem, interrumpentem. Quia ſi Morte morieris, natura humana, in quocunque die comederis ex eo: ſimiliter vita viues in ſempiterno, quando verbo Filio meo vnita, per viam noui Adæ, & nouæ generationis per gratiam, & gloriam, in quocunque die, innocenter morte morieris: vt tam dignum, quàm æternum ſacrificium, in ipſius culpæ redemptionem: à ſempiterno redemptore, inquantum homine, & æterno ſacerdote ſimul, inquantum Deo, æterno oblatum. Vnde intrat myſterioſa vox præcurſoris; *Qui habet ſponſam, ſponſus eſt: amicus autem ſponſi qui ſtat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi.* &cætera. *Qui habet ſponſam, ſponſus eſt.* Videlicet, Non ſponſus, cum ſponſa, in carne vna, Verbum æternum, ante ſuæ incarnationis effectum: quia proportio & conuenientia non eſt, inter ſponſum naturam diuinam, & ſponſam naturam humanam: niſi poſt ſuæ incarnationis effectũ: & tũc, formato ſponſo, & nouo Adam, (ſicut primus, in ſecũdi imaginem, & teſtificanter, ſine humano ſemine) & vnita diuina cum humana natura, in animæ & corporis vnione in Adam, teſtificatum, habuit pro ſponſa in carne vna, ipſammet naturã humanam, ante peccatum: (in concipiente, & parturiente virgine, reſtauratam: cũ pro tali effectu, ſine peccato originali concepta eſſet) & conſequenter obligationem, & voluntariè obligatus fuit, ſecundùm ipſam legem, in charitate fundatam, ipſi dãno remedium dare: vt proprius & naturalis ſponſus, inquantum homo: (quam obligationem primùm non habebat, inquantum Deus) & facere nouum & conſummatum ſponſalitium per gratiã, in vniuerſali, cum ipſa vniuerſali fornicaria: ſicut efficienter fecit, voluntariè, in vniuerſalẽ ipſius culpæ redemptionem moriendo: & cum arra futuri ſponſalitij per gloriã, tertia die glorioſè reſurgendo. Vnde, meritò dicitur, *Qui habet ſponſam, ſponſus eſt: amicus autem ſponſi qui ſtat & audit eum.* &cætera. Qui ſtat: videlicet ad differentiam primi hominis, & primi amici ipſius cœleſtis ſponſi in terra, qui, breui cadendo, quaſi inimicus, potius ſerpentis vocem audiendo: in illo innocentiæ ſtatu, parum manſit: conſequenter, illud perpetuæ vitæ & paradiſi gaudium, quo fruebatur, Propter vocem ſponſi, (vt dicit) obediendo: in perpetuum planctum conuertendo. Vnde Spiritus ſanctus per Apoſtolum: *Qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat.* Et per Dauid de hoc myſterio diſtinctæ formationis ſponſi & ſecundi Adæ Chriſti, & diſtinctis ſponſalitijs, per gratiam, & gloriam, mirabiliter dicentem: *In ſole poſuit tabernaculum ſuum*: (quò ad præcedentem formationem) *& ipſe tanquam ſponſus procedens de thalamo ſuo.* (quò ad ſponſalitium per gratiam) *Exultauit vt gigas ad currendam viam: à ſummo cælo egreſſio eius. Et occurſus eius vſque ad ſummum eius: nec eſt qui ſe abſcondat à calore eius.* Hoc: quò ad vniuerſale ſpõſalitium per gloriam: vltimo die, quo ipſa humana sponſa ad ſuum crementum (ſicut dicit, *Vt gigas*) numeri iuſtorum veniet, in parte electa effectum, reſuſcitando. Quò ad primum. *In ſole poſuit tabernaculum ſuum*, Ideſt, in effectu incarnationis Verbi Dei filij, & ſecũdi Adæ formatione, inquantũ hominis, ex ijſdem quatuor elemẽtis formati, quòd primus in vẽtre virginali formatus fuit (vt dictum eſt) in omni perfectione & concordantia virtualiter conſiſtentibus, poſuit in ſole naturæ diuinæ, tabernaculum naturæ humanæ. Ita quod, *Non conuerſione diuinitatis in carne*

(per

Margin notes: Ioan. 3. — 1. Cor. 10. — Pſal. 18.

Athan. in ſymb. (per Athanaſium) *ſed aſſumptione humanitatis in Deum*. quia, dicendo: *Ecce ancilla Domini, fiat*
Luc. 1. *mihi ſecundum verbum tuum*: mediante concur-
renti ignis amoris diuini diſpoſitione, à ſu-
perueniente Spiritu ſancto cauſata, in per-
ſonarum diſtinctione, (vnde, *conceptus eſt de*
Spiritu ſancto) & altiſſimi obumbratione, in
eſſentiæ vnitate, trinus & vnus Deus: in
corpus formando, & in ipſum, animam ra-
tionalem infundendo, Deſcendit de cœlis
eodemmet puncto ipſe Chriſtus, & Meſſias
promiſſus, Deus & homo: & ipſum Verbum
æternum, permedium ipſius rationalis ſpi-
ritus, ſimul cum ipſo, non diſcedens ab em-
pyreo cœlo, deſcendendo, in ſuum ſacrum
corpus infuſum fuit: & caro factum, ratio-
ne ipſius indiſſolubilis vnionis Dei & ho-
minis ſimul, in vno ſubiecto. Sicut iam de-
Ioa. 3. claratum eſt Vnde ipſa lux: *Et nemo aſcendit*
in cælum, niſi qui deſcendit de cælo, Filius hominis
qui eſt in cælo. Hoc eſt, ratione ipſius indiſſo-
lubilis vnionis, ipſius Verbi æterni, cum
humana natura, permedium ipſius ſpiritus
& animæ rationalis effectæ: aſcendere in
cœlum filium hominis, ſicut aſcendit, poſt
quam reſuſcitatus fuit, qui deſcendit de
cœlo, inquantum ad animam à Deo imme-
diatè creatam, & ſimul cum Verbo in ſu-
um ſacrum corpus infuſam, & erat in cœ-
lo, poſtquam incarnatus fuit, (ſecundum
ſpiritum & animam rationalem, in quo
conſiſtit eſſe hominis, & vnio) in re omni,
ſemper & nihilominus, inquantum Deus,
& eſſentiæ vnitas, immobiliter in cœlo
permanens. & hoc in ordine qui deſcēdit,
& aſcendit in cœlum, vltimo die in terram
Ioa. 5. veniet ad mundum iudicandum, inquantū
homo: ſicut dicit: *Quia filius hominis eſt*: ſem-
per & nihilominus, inquantum Deus, im-
mobiliter in cælo permanendo. Itaque, ſe
cundo Adam formato, vt dictum eſt, ipſi
cœleſti ſponſo Ieſu Chriſto Dei filio, de
cœlo deſcendenti, naſcenti, & morienti,
inquantum homo eſt, in hominis redem-
ptionem: & conſummato ſpōſalitio per
gratiam, ſicut poſteà per gloriam, tertio
die, inquantum Deus reſurgenti, dicit Spi-
ritus ſanctus: *Et ipſe tanquam ſponſus procedens* Pſ. 18.
de thalamo ſuo. &c. *Tanquam ſponſus*, Hoc eſt, ra-
tione ipſius nouæ vnionis. & nouæ obliga-
tionis voluntariæ, inquantum homo, vt di-
ctum eſt, ſecundùm diuinam legem, in cha-
ritate fundatam: quam primùm non habe-
bat, inquantum Deus. *Nolite putare quoniam*
veni ſoluere legem aut prophetas. (ipſe dicit) *non* Mat. 5.
veni ſoluere: ſed adimplere. Hoc eſt, *Tanquā ſpon*
ſus (Deus & homo ſimul) *procedens de thalamo*
ſuo: & hoc in ordine, Pater, Filio, inquātum
homini dicebat, *Vade, ſume tibi vxorē fornica-*
tionum, & fac tibi filios fornicationis. Ideſt, Tan-
quam ſponſus: vtrunq́ue ſponſalitium, per
gratiam, & gloriam, hac in ratione, fundā-
do. Cum myſterio dicit: *Sume tibi vxorē forni-*
cationum, in plurali numero, inquantum ad
ſponſalitium per gratiam, in ipſarum cul-
parum remiſſionem, per Chriſti mortem:
& fac tibi filios fornicationis, in ſingulari, inquā-
tum ad permanens peccatum originale: et-
iam Chriſtus, in arra ſponſalitij per glori-
am, reſuſcitādo: omnes iuſtos redemptos,
qui in cœlo & in terra ſunt, comprehen-
dendo. filij fornicationis vtrique, inquantū
ad defectum ipſius vniuerſalis reunionis
carnis & ſpiritus per gloriam reſuſcitādo:
& numeri determinati plenitudinem, in
totali manifeſtatione in carne ipſius Dei.
quæ, ſecundùm irreuocabilem ſententiam,
Morte morieris, à peccato originali impedita
eſt: & ipſa mors, & perpetua carnis & ſpi-
ritus colluctatio, in vita militante, & per-
petua originalis potentiarum & elemēto-
rum diſcordantia, iuſto Dei iudicio, com-
muniter cauſata: in quo peccati originalis
permanentia conſiſtit: culpam ipſius com-
munis damni, ſpiritualis, & corporalis,
parti rationali attributam, ipſe Chriſtus
per gratiam, & medium innocentis mortis
ſuæ, ad futuram reſurrectionem per glo-
riam, redimēdo. & ſimul, inquantum Deus
reſuſcitando, cum ſempiterna ipſius mor-

tis victoriæ, vt dictum eſt, ipſum vniuerſale damnum perpetuæ ruinæ ipſius ædificij humani interrumpendo: & omnibus operationibus humanis, vſque tunc, ab ipſa iuſta mortis pœna, & mortali culpa, quaſi mortuus homo, pro tali effectu, euacuatus: ſimul cum ipſa morte, in ipſo Chriſto operante, & moriente, ad vitæ æternæ fructum valorem dando.

Quando Dominus Deus populum ſuum de Aegypti captiuitate liberare voluit, vniuerſalem peccati captiuitatem ſignificãte, Exod. 4. Moyſi dixit: (vt ſcriptum eſt) *Vade & reuertere in Aegyptum: mortui ſunt enim omnes qui quærunt animam tuam.* &cæt. *Cumque eſſet in itinere, in diuerſorio, occurrit ei Dominus, & volebat occidere eum. Tulit ilico Sephora acutiſſimam petram, & circumcidit præputium filij ſui, tetigitque pedes eius, & ait, Sponſus ſanguinum tu mihi es. Et dimiſit eum poſtquam dixerat; Sponſus ſanguinum tu mihi es, ob circumciſionem:* &cætera. Non volebat Dominus Deus obedientem ſeruum ſuum Moyſen occidere: ſed ſicut Patriarcha Iacob in redeundo ad ſuos, ſimiliter fratris ſui Eſau timidus, per contrarium ſignum præcedentis Luctæ cum angelo, vſque mane, perpetuam carnis & ſpiritus, vt dictum eſt, ſignificantis, conſequenter ab ipſo, ſecurus factus fuit. Sic fugitiuum Moyſen, voluit Deus per illam viam contrarij ſigni repentinæ occiſionis, & conſequentis dimiſſionis, ſecurum facere ab omni dubio ſimiliquod ipſe haberet: & ſimul Spiritus ſanctus ſignificare, quòd figurata à captiuitate peccati liberatio, per præcedentem mortem, & cõſummatum ſponſalitium per gratiam, in innocente ſanguine figurati Moyſis Chriſti, ſimiliter efficienda erat. Sicut dicit: *Et dimiſit eum poſtquam dixerat, Sponſus ſanguinum tu mihi es.* in qua Sephora, Moyſis vxore, peccans, & redẽpta natura humana ſignificata eſt: & ipſa eſt acutiſſima petra (cum eſſet in Chriſto cum diuina vnita) in eſſe ſuo vniuerſalis circumciſionis ipſius carnis: per gratiam, Chriſti morte comparata, & per ſacramenta, in remiſſionem peccatorum, effectæ. Sicut poſtea per gloriam, erit etiam, per præcedentem vniuerſalis mortis circumciſionem, ipſa reprobata petra Chriſto repente apparente, & eodem met puncto ipſa natura humana, in ſua virtute & potentia reſuſcitante, conſecuta. Et hoc in myſterio, hoc nomen Sephora, duas interpretationes habet. Hoc eſt, Auis, aut Paſſer: vtramque naturam, in quã tum ad rationalem ſpiritum, comprehendentes. Ideſt, Auis, inquantum ad angelicã: & Paſſer, inquantum ad humanam. Vnde per Iob: *Semitam ignorauit auis, nec intuitus eſt eam oculus vulturis.* Iob. 28. Videlicet, de particulari aue Lucifero loquendo: peccati origine, inter alios ſuos ſequaces. qui, ſuperbè volendo nimis altè volare. & Deo ſimilis eſſe: humilitatis ſemitam ignorauit, quam, Verbum incarnatum Dei filius ſequuturus erat: quem non voluit adorare: in quem ſuperbiæ laqueum in quem ipſe cecidit, ſimiliter hominem cadere fecit, & perpetuò cadere facit ipſam elatam & ſuperbam auẽ, cum alijs ſimilibus cadentibus, ipſam generationem humanam. Vnde ipſe humilis ſaluator: *Intrate per anguſtam portam: quia lata porta, & ſpatioſa via eſt quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui intrant per eam: quam anguſta porta, & arcta via eſt quæ ducit ad vitam: & pauci ſunt qui inueniunt eam.* &cætera. Mat. 7. *Pauci ſunt qui inueniunt eam.* Quare? Quia. *Semitam ignorauit auis:* Iob. 28. ab eleuatis ſpiritib. angelicis, Lucifero, & alijs cadentibus incipiendo. *Nec intuitus eſt eam oculus vulturis.* Ideſt, de caliginoſo carnalium, & ſenſualium hominũ oculo loquẽdo: ipſi carniuoræ aui, propter ſuam corporis magnitudinem, vt dictum eſt, & volatus tarditatem; comparatorum. Paſſer, inquantum ad naturam humanã & ſpiritum rationalem. Vnde per Dauid: *Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium: Laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus.* Pſal. 123. Itaque, interpretata Sephora, Moyſis

 vxor,

vxor,(vt ad propoſitum veniatur)fornica
riam naturam humanam(vt dictum eſt)ſi-
gnificans:in illo inſtanti, quod occurrens
Deus in itinere,cum myſterio futuræ mor-
tis ſaluatoris,oſtēdit ſe velle Moyſen ſpō
ſum ſuū occidere:filiū circuncidēdo, *Teti
gitque pedes eius*.(videlicet,in ſubiectionis ſi
gnum,poſt peccatū&ipſius culpæ confeſſi-
Gen.3. onis:quia *ſub viri poteſtate eris*:vt ſcriptū eſt)
& ait, Sponſus ſanguinum mihi es:Id eſt,in nomi
ne figurati ſponſi,& innocentis ſaluatoris
Chriſti,Dei filij,vt filij ipſius naturæ huma
næ,inquantū hominis,circuncisum filium,
& innocentem ſanguinē tunc ſparsum ac-
ceptantis,& offerentis in vniuersalem ſal-
uationē.Vnde in ipſomet myſterio, per O-
ſee,ipſi figurato ſpōſo,in Oſee,ſignificato,
Oſee 1. *Vade ſume tibi vxorem fornicationum*.Quam ob
cauſam ? Dicat ipſamet fornicaria natura
humana,in Sephora ,Moyſis vxore, figura-
ta:*Sponſus ſanguinum mihi es*.Hoc eſt,vt Deus&
homo ſimul,in vniuerſalē ipſorū delictorū
remiſſionem.Hæc eſt causa. Et hoc in my-
ſterio,nō dicit, ſponsus ſanguinis,inquātū
ad innocentē ſanguinem propriū particu-
larem:ſed ſanguinū:ſicut per Oſee, forni-
cationū:inquātū ad vniuersalē effectū ipſi
us ſacrificij et redēptionis alienarū culpa
rū,(per gratiam)& vniuersalis ſanguinis
humani,à communi morte,à peccato cau-
ſata,vniuerſaliter ſparſi,per gloriam vlti-
mo die reſuſcitando:in ipsa circuncifione,
in octauo die facta,ſignificatū:omnia pec-
cata,præterita,præſentia,& futura, com
prehendendo.ſicut dicit:*Quia fornicans forni-
cabitur terra à Domino A Domino*. Id eſt, ante
quā terra,et terrena natura humana creata
fuiſſet,iam in præsentia diuina fornicaba-
tur à Domino:et ipsa culpa,in determina-
ta ſua redemptione euacuata erat: et ipsa
manifeſtatio vniuerſalis extrà,in numero
ſuo conueniente, extrà omne impedimen-
tum,quod,apud Deum non eſt,tā præſens,
quàm effecta. & hac in ratione,à Domino:
vt quod ab ipſo Domino, Deo & homine
redemptore, omnia dependebant. Quia:
quamuis ſunt peccatorum fornicationes
contra Deum, in eſſentiæ vnitate: ſunt ab
ipſo Deo &homine,Verbo incarnato,ab æ-
terno, particulariter redēptæ, in perſona-
rū diſtinctione:cū ab æterno, ſua incarna-
tio determinata eſſet. Vnde,ratione ipſius
ſingularis vnionis,& vinculi ſpōſalitij, ad
ſpōſum pertinet,ſicut dicit,à Domino,ipſi-
us damni remediū.& hoc in ordine, *Vade,
ſume tibi vxorem fornicationū*,vt dictum eſt,in-
quantū ad ſponſalitium per gratiam.(ſicut
inquantū ad ſponſalitium per gloriam, in
vltimo die vniuerſalis reſurrectionis & iu-
dicij effectum,in ſequenti capitulo dicit:*Et* Oſee.2.
*ſponſabo te mihi in ſempiternum: & ſponſabo te mihi
in iuſtitia & iudicio*,&c.) *Et abijt, & accepit Go-
mer filiam Debelaim*:&c.propriumnomen,ſe-
cūdùm ſuā ſignificationē,& ipſi fornicariæ
ſponſæ naturæ humanæ conueniens. Sicut
illud ſponſi Oſee,interpretatū Saluator:à
contrario Gomer,interpretatur Conſum-
mans,aut deficiēs:inquantū ad ipſam com-
munem peccati originalis fornicationem,
vitam humanam conſummātis:& per con-
ſequentem mortis ſeparationem,deficien-
tis.vtrunque,conſummans,& deficiens,ſe-
parando ab originali & propagata elemē-
torum diſcordantia,procedens: irrationa-
les carnis & ſpiritus concupiſcētias,ratio-
ne ipſius vnionis, accidentaliter cauſante:
originaliter homo cum authoritate diui-
na, prohibitum fructum ſuperbè & vo-
luntariè comedendo: & in ipſam morta-
lem,perpetuamq; ſeparationem,ſubintrā-
do.in quo perpetua peccati originalis per
manētia conſiſtit.Non per voluntatem di-
uinam,ipſa mors, & perpetuum prælium
cauſatur: neque ab ipſa originali malitia
ſpirituali, cui eſſentiale ipſius culpæ, vt
dictum eſt,attribuitur:iam ab æterno, in
futura ipſius innocentis agni morte, ad no
uam generationē per gratiā & gloriā, eua-
cuata:quia *filius non portabit iniquitatem patris*: Eze 18.
et è contrario: ſed ab accidentali diſcor-
dantia

dantia elementorũ & concupiſcentiarum carnis, (in peccati conſummatione comedendo, ſimul concurrentis, & in futuro, ratione ipſius vnionis, diſcordantiam potentiarum rationalis ſpiritus, cauſantis) cauſata eſt: & ipſa originalis maledictio, Gen 3. ſicut dicit: *Maledicta terra in opere tuo*, per ipſius carnis viam, cõmunicata. Vnde Spiritus ſanctus per Apoſtolum: *Si enim ſecundùm carnem vixeritis: moriemini. Si autem Spiritu facta carnis mortificaueritis: viuetis*. quia, peccatorum effectus, nouiter ad futuram mortem æternam, commiſſorum: non concupiſcentijs carnis, & mortali elementorum diſcordantiæ; in quo peccati originalis permanentia conſiſtit, attribuuntur: per viam ipſius generationis carnis communicati: neque originali primorum patrum iniquitati: Eze.18. iã à Chriſto, ad futurã vitã æternam, vniuerſaliter redẽptæ: quia filius nõ portabit iniquitatem patris: ſed iniquitati & malitiæ propriȩ rationalis ſpiritus: cũ ipſamet authoritate & poteſtate diuina, originati, cum libero arbitrio, à principio, perpetuò & immutabiliter homini data, de nouo ipſam propoſitam vitam perpetuã, in æternæ occaſionem; originaliter conceſſæ, renuntianti: & ſimul ipſam ſecundam mortem æternam acquirenti. quæ ſecunda vita, & ſecunda mors æterna: non cõcordantiæ, & diſcordantiæ ſignificantium potentiarum, & elementorum, ſecundùm naturalem imaginem, attributa eſt: vnde intrat prima interpretatio, conſummans: ſed ſignificatæ naturæ diuinæ, & imagini ſupranaturali, ſecundùm tres perſonas, & attributa, in ipſis potentijs, & elementis, ſignificata, & homini, ad hunc finem communicationis vitæ æternæ, & mortis, ad beneplacitum ſuum, in totali creatoris manifeſtatione, communicatis, attribuitur. Vnde intrat, *Qui vicerit, non lædetur à morte ſecunda*: inquantum interminabili, non carni, & elementorum diſcordantiæ, (ſicut dicit, conſummans) præteritæ vitæ, & mortis primæ: terminatæ, & ipſi mortali corpori attributæ: ſed immortali ſpiritui rationali, (vnde interminabilis) ab ipſo, conſensè vſque in finem in ſuis cõcupiſcẽtijs nõ manẽtis. Vnde intrat ſecũda interpretatio huius nominis Gomer, Deficiẽs. Ideſt, à prima culpa incipiendo, primã, & ſecundã mortem cõprehendendo: ipſi naturæ humanæ peccãti, in parte reprobata, vtraque vita, perpetua, & ſempiterna, deficiens. Et hoc in ordine myſterioſo, ipſe ſponſus cœleſtis, Deus & homo, in Oſee ſignificatus, *Et abijt*, (vt dicit) *& accepit Gomer filiam Debelaim*: interpretati, maſſæ ex ficibus compactæ. Hoc eſt, bona primi hominis maſſa, ipſius generationis humanæ patris: in ipſo Debelaim intellecti: fructus cõpactus per innocentiam perpetuæ vitæ, & vnionis cum creatore Deo, ſuam ſanctam legem obſeruando. Vnde, hoc in myſterio, Luc.13. ab ipso redemptore, ſæpius arbor fici, ipſi naturæ humanæ comparata eſt. quia, ſicut homo inter animalia: ſic ficus inter arbores fructiferas, præter oliuam, & palmam, miſericordiam, & creatoris æternitatem ſignificantes, principatum obtinet. Et hoc eſt maſſæ ficorum myſterium, qua propheta Iſaias, lethalem regis Ezechiæ morbum curauit; videlicet vnio fidelium in Chriſto, per gratiam, mediante pœnitentia: in teneris ipſius ſancti regis lachrymis ſignificata: vero medicamẽto plagȩ mortalis diſunionis peccati. Sicut dicit: *Afferte maſſam ficorum. quam cum poſuiſſent ſuper vlcus eius, curatus eſt.* 4.Re.20. *Et concepit, & peperit ei filium. Et dixit Dominus ad eum, Voca nomen eius Iezrabel: quo* Oſee.1. *niam adhuc modicum, & viſitabo ſanguinem Iezrabel ſuper domum Iehu, & quieſcere faciam regnum domus Iſrael. Et in illa die conteram arcum Iſrael in valle Iezrabel. Et concepit adhuc, & peperit ei filiam. Et dixit ei, Voca nomen eius, Abſque miſericordia, &c. Et ablactauit eam quæ erat abſque miſericordia. Et concepit, & peperit filium. Et dixit, Voca nomen eius, Non populus meus, quia vos nõ populus meus, & ego non ero veſter De-*

ſeparatio eius vt dictum eſt, per ſenſualem carnalitatis viam cauſata: & in carnalis Salomonis idololatriâ permanenter ſubintrans. Et cõformiter dixerũt derelicto regi Roboã, Salomonis filio: *Quaenobis pars in David? vel qua hereditas in filio Iſai?* Sic caro dicit, &
Ephe. 5. carnales, perpetuò, contra ſpiritum. Vnde Spiritus ſanctus, per Apoſtolum: *Hoc enim ſcitote intelligentes, quòd omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, (quod eſt idolorum ſeruitus) non habet hereditatem in regno Chriſti & Dei.* &c. Igitur, ſi ſeparatus populus Iſraël non pars in
Oſee. 1. Dauid, (vt dicunt) neque hæreditas in filio Iſai? *Voca nomen eius, Non populus meus*; (per Oſee) *quia vos nõ populus meus, & ego non ero veſter*
3. Reg. 4. *Deus.* &c. Quare non veſter Deus? Quia filius Dauid, (id eſt Chriſtus) à quo vos ſeparati eſtis, *Ego ero ei in patrem, & ipse erit mihi in filium.* ſpiritus, & anima, (ſicut ſponſus, de tribu Iudæ) vniuerſalis corporis ipſius Eccleſiæ & fornicariæ ſponſæ, naturæ humanæ, (in qua tribu ipse ſpiritus humanus & anima rationalis, etiam ſignificata eſt) à principio, ſicut à ſuperbo Lucifero in cœlo, eſt ſimiliter in terra, ab ipſa carnis ſuperbiâ, de fructu vetito comedentis, impugnatus. Pallium nouum per innocentiam, ipſa natura humana, & operimentum in Chriſto, naturæ diuinæ: à communi peccati originalis morte, in Adam, ab ipſo Spiritu Deo, ſeparata: & à iuſtitia diuina, in Ahia propheta, ſignificata, iuſto Dei iudicio, ſecundùm conſequentem diuiſionem hebdomadalem diſcordantium potentiarum & elementorum, & ternarij Spiritus Dei, in ſanctæ ſuæ legis obſeruatione derelicti, in decem ſciſſuras diuiſum, & ſeparatum. Vnde, in ipſius vniuerſalis damni remedium, & ſuæ vniuerſalis medicinæ teſtimonium, per medium incarnationis Verbi, & conſequentium ſponſalitiorum per gratiam, & gloriam effectum, ipſa vniuerſalis lex voluntariæ obedientiæ, poſt peccatum, decimaliter ordinata fuit. in qua decimali obſeruatione, & effectu per ipſam viam ipſius vniuerſalis gratiæ, ipſi maiori carnis inimico reſiſtendo: vnio diuinæ, cum humana natura, ſecundùm prima tria præcepta, ad trinam diuinam iuſtificantem, & ſeptem ad iuſtificatam humanam, pertinentia, teſtificata eſt. Vnde, hac in ratione perpetuæ carnis rebellionis, contra ſpiritum, in talibus cõmunis ſaluationis effectibus, reſiſtentis, *Voca eam abſque miſericordia.* ſecundùm irreuocabilem ſententiam, *Morte morieris*, inquantum ad ipſam mortalem partem, donec ſtabit mundus, abſque miſericordia, vt dicit, irremiſſibiliter executam. & in eodemmet ordine, ab ipſo ſponſo Chriſto, in effectum ipſius cõſummati ſpõſalitij vniuerſalis per gratiam, inquantum homine pro peccato moriente, & ipſam innocentem carnem propriam, in ipſius culpæ remiſſionem, crudeliter crucifigente, abſque miſericordia tractata fuit. & ſic nos fideles, ipſam, per operantis pœnitentiæ viam crucifigere debemus, & non ei indulgere, ſuis concupiſcentijs reſiſtentes. quod aliter, *Voca nomen eius, Non populus meus: quia vos non populus meus*, (id eſt, inquantum ad illos qui ſecundùm carnem viuunt, cum alijs iuſtis, inquantum ad communem peccati originalis permanentiam) *& ego non ero veſter Deus. Et erit numerus filiorum Iſrael quaſi arena maris quæ ſine menſura eſt, & non numerabitur. Et erit: in loco vbi dicetur eis. Non populus meus vos, dicetur eis, Filij Dei viuentis.* &c. Quomodo tam repentina mutatio? Quia, *In momen* 1. Cor. 15.
to, in ictu oculi, in nouiſſima tuba (canet enim tuba) et mortui reſurgẽt incorrupti: & nos immutabimur. &c. Et hac in ratione repentinæ euacuationis corruptionis, & mortalitatis præteritæ, cũ omnibus alijs concupiſcentijs, reſuſcitando, in quo peccati originalis permanentia conſiſtit, vt dictum eſt, vſque ad illum punctum, & incertum diem & horam continuata, & hanc ob cauſam, ipſa numeri iuſtorum plenitudo impedita, & illo in puncto, perfectè plena, repentè dicit, *Et erit numerus filiorum Iſrael quaſi arena maris quæ ſine menſura eſt, & non numerabitur.* &c. quia, in puncto,

causa continuatæ rebellionis corporalis
ceſſando, ſimul continuata indignatio &
odium ſpirituale ceſſabit. & hac in r.*io-
ne, *Et erit: in loco vbi dicetur eis, Non populus me-
us vos, dicetur eis, Filij Dei viuentis. Et congrega
buntur filij Iuda, & filij Iſrael pariter:* (id eſt, ſpi
ritus, & caro) *& ponent ſibimet caput vnum,*
(id eſt Chriſtum) *& aſcendent de terra* (vide-
licet, quia, non ſeparatè, inanimatum cor-
pus, ſed vnitè cũ reunito ſpiritu, aſcendent
de terra, reſurgendo. & concludendo) *quia
magnus dies Iezrabel.* Hoc eſt, tremendus ſecũ-
dùm vltimam ſuæ iuſtæ ſententiæ conclu-
ſionem, ad reprobatos directæ, dicente: *Diſ-*
Matt. 25. *cedite à me maledicti in ignem æternum.* Vnde per
Sophon. 1. Sophoniam: *Iuxtà eſt dies Domini magnus: Vox
diei Domini amara.* Et ad propoſitũ redeundo,
vt cõcludatur, verba tam repentinæ, quàm
myſterioſæ mutationis, conſiderare opor-
tet, *Et erit numerus filiorum Iſrael quaſi arena ma-
ris quæ ſine menſura eſt, & non numerabitur*: per
quæ Spiritus ſanctus, innumerabilem iuſto
rum numerum, naturæ humanæ, ſignificat.
Sap. 11. Quia: ſi, *Omnia in menſura & numero & pondere
diſpoſuiſti*: qua ratione, *ſine menſura eſt, & non
numerabitur?* Ratione diſtinctionis partis ir-
rationalis corporalis, quæ eſt illa quæ ſur-
git, & partis rationalis ſpiritualis, cui eſſe
hominis attribuitur: ex quibus duabus re-
bus, ſimul vnitis, ſingulare ſuppoſitum ra-
tionale humanum conſiſtit. qua in ratione
vnionis, & vnici ſuppoſiti rationalis, cui ra
tionali ſpiritui, eſſentiale ipſius mẽſuræ nu
meri, & ponderis attribuitur: ipſa pars ter
rena corporalis vt irrationalis, ſine mẽſura
eſt, & non numerabitur. quia ſi numeran-
da eſſet ratione animæ & corporis diſtin-
ctionis, eſſet natura humana (vt dictũ eſt)
in duplicato numero, maior quã angelica:
reſpectu ad partem quæ cum Lucifero ceci-
dit: in qua, vt dictum eſt, ipsa pars corpora-
lis ſignificata erat: ſimiliter, peccando, per
communem mortem, cadens vſque ad finẽ
& punctum ſuę vniuerſalis reſurrectionis.
ſed cum illa, vt reprobata, excluſa eſſet: &
hæc, vt irrationalis, non numerata: cum eſ-
ſet cũ rationali in vno ſubiecto vnita: duæ
naturæ electæ reſtant, angelica et humana,
in æquali numero et menſura. Hoc eſt, *Men-* Apo. 21.
ſura hominis, quæ eſt angeli. ſicut ſcrip-
tum, et declaratum eſt. quia, *omnia* Sap. 11.
*in menſura & numero & pon-
dere diſpoſuiſti.*

BIBLIOTECA NAZ

FINIS.

5 - 1